www.e-rara.ch

Szent Biblia

Károlyi, Gáspár

Nyomtattatott Basileában, 1751. Esztendóben

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-102252

[Neues Testament]

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

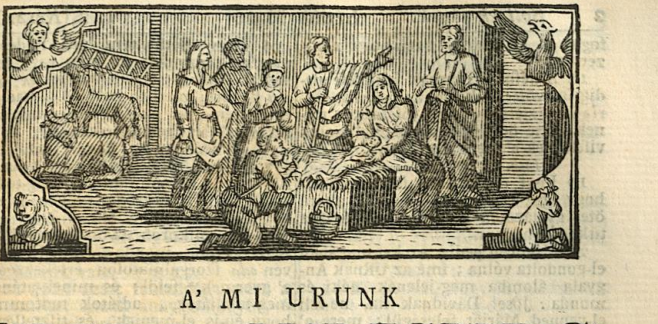
Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

A' MI URUNK

JESUS-KRISTUS'

SZENT MATE'

IRASA SZERENT VALO

SZENT EVANGELIOMA.

Szent Máté ki vólt, lásd e' Könyvnek 9 R. 9. v. és 10 R. 3. v. Az Evangyéliom (*melly Görög szó tészen* örvendetes izenetet) *vétetik itt a' Krisus' lett dolgainak hisztóriájá-ert.*

I. RESZ.

Jésus-Kristus' nemzetségének elö-számláltatása: fogantatásának 's szülésének hisztóriája.

JESUS-KRISTUSNAK, Dávid' fiának *és* Abrahám' fiának nemzetségéröl való Könyv.

2 Abrahám nemzé * Isákot: Isák nemzé † Jákóbot: Jákób nemzé †† Júdát, és *annak* attya-fiait; * 1 *Mós.* 21: 1-3. † 1 *Mós.* 25: 26. †† 1 *Mós.* 29: 23. 35.

3 Júda nemzé Fáreſt * es Zárát, Támártól: Fáres nemzé † Eſromot: Eſrom nemzé Arámot: * 1 *Mós.* 38: 18. 29. 30.

4 Arám nemzé Aminádábot: Aminádáb nemzé Naáſſont:

5 Naáſſon nemzé Sálmont: Sálmon nemzé Boózt, Ráhábtól: Booz nemzé Obedet, Rúttól: Obed nemzé Jeſsét:

6 Jeſse nemzé Dávid Királyt: Dávid Király nemzé * Salamont, attól a' ki vala *elö-ször* URiás' *felesége*;

† *Rut.* 4: 18-22. * 2 *Sam.* 12: 24.

7 Salamon nemzé * Roboámot: Roboám nemzé Abiát: Abia nemzé Asát:

* 1 *Chr.* 3: 10.

8 Asa nemzé Jósafátot: Josafát nemzé Jorámot: Jorám nemzé Hóziást:

9 Hóziás nemze Joathámot: Joathám nemzé * Acházt: Acház nemzé † Ezékiást:

* 2 *Kir.* 15: 7. 38. † 2 *Kir.* 16: 20.

10 Ezékiás nemzé * Manaſeſt: Manaſes nemzé † Amont: Amon nemzé Jósiást:

* 2 *Kir.* 20: 21. † 2 *Kir.* 21: 18. 23. 26.

11 Jósiás nemzé * Jákimot: Jákim nemzé Jékóniást, és annak attya-fiait, a' Babilóniai fogságra való vitelkor.

* 1 *Chr.* 3: 15. 16.

12 A' Babilóniai fogságra való vitelnek utánna pedig, Jékónias nemzé * Saláthielt: Saláthiel nemzé Zorobábelt: * *Eſd.* 3: 2. 1 *Chr.* 3: 17. 19.

13 Zorobábel nemzé Abiúdot: Abiúd nemzé Eliákimot: Eliákim nemzé Azort:

14 Azor nemzé Sádokot: Sádok nemzé Akimot: Akim nemzé Eliudot:

15 Eliud nemzé Eleázárt: Eleázár nemzé Mattánt: Mattán nemzé Jákóbot:

16 Jákób nemzé Józefet, a' Máriának férjét, kitöl ſzületék a' Jésus, ki Kriſtusnak mondatik.

17 Annak-oká-ért az egész nemzetség, Abrahámtól fogva Dávidig, tizen-négy nemzetség: és Dávidtól fogva a' Babilóniai fogságra való vitelkorig, tizen-négy nemzetség: és a' Babilóniai fogságra való viteltöl

a fogva

fogva a' Kriſtuſig, tizen-négy nemzetség.

18 A' Jéſus-Kriſtusnak ſzületéſe pedig így vólt: Mikoron az ö annya Mária jegyeztetett vólna * Jóſefnek, minek-elötte ötet haza vinné, találtaték vifelősnek a' ſzent Lélektől.

* *Luk.* 1: 27-35.

19 Jósef pedig az ö férje, mivelhogy igaz ember vala, és nem akará ötet gyalázatba keverni, akará ötet titkon el-hagyni.

20 Mikoron pedig ezeket magában el-gondolta vólna; ímé az URnak Angyala álomba meg-jelenék néki és monda: Jósef Dávidnak fia, ne félj el-venned Máriát feleségül; mert a' mi ö benne fogantatott, a' ſzent Lélektől vagyon.

21 Szül pedig fiat, és nevezed annak nevét * JESUSNAK: mert ö ſzabadítja-meg az ö népét, annak büneiből. * *Luk.* 1: 31. *Ján.* 1: 7.

22 (Mind e' pedig *azért* lett, hogy meg-tellyesednék, a' mit az UR mondott volt a' Próféta által, ki így ſzóll:

23 Imé egy ſzüz * fogad az ö méhében és ſzül fiat, és nevezed annak nevét EMMANUELNEK, mellynek magyarázatja ezt téſzi: MIVELÜNK ISTEN. * *Eſa.* 7: 14.

24 Fel-serkenvén pedig Jósef az álomból, úgy tselekedék a' mint néki az URnak Angyala parantsólta vala, és el-vévé *Máriát* feleségül.

25 És nem eſméré ötet, miglen ſzülé amaz ö elsö-ſzülött * Fiát: és nevezé annak nevét Jéſusnak.

* *v.* 20. 21. *Luk.* 2: 4-7.

II. RESZ.

Kriſtus imádtatik a' Böltsektöl: Egyiptomba vitetik: Héródeſtöl kereſztetik: a' Bethlehemi gyermekek meg-ölettetnek.

1 MIkoron pedig * ſzületett vólna Jéſus Bethlehemben Júda' *nemzetségének városában*, Héródes Király' idejében, ímé Nap-kelet felöl jövének Jérusálembe Böltsek. * *Luk.* 2: 4-7.

2 Es mondának: Hol vagyon a' Sidóknak Királya, a' ki ſzületett? Mert láttuk az ö tsillagát Nap-keleten, és jöttünk, hogy néki tiſztelſéget tégyünk.

3 Ezeket pedig mikor hallotta vólna Héródes Király, igen meg-háborodék, és ö véle egybe az egész Jérusálem.

4 Es egybe-gyüjtvén minden Papi fejedelmeket, és a' köſség között való Izrás-tudókat, tudakozik vala tölök holott kellene a' Kriſtusnak ſzületni?

5 Azok pedig mondának néki: Júdának *városában* Bethlehemben; mert így vagyon meg-írva a' Prófétánál:

6 Te-is * Bethlehem Júda' földének *városa*, ſemmiképpen nem vagy legkisebb Júdának Fejedelemségének *városi* között; mert te belöled támad a' Fejedelem, ki áz én népemnek az Izraelnek legeltetője lészen.

* *Mik.* 5: 2. *Jan.* 5: 42.

7 Akkor Héródes titkon hivatván a' Böltseket, ſzorgalmatoſon meg-tudakozá tölök, mitsoda időben jelent vólna meg-*nékiek* a' tſillag?

8 Es mikoron el-botsátaná öket Bethlehembe, monda *nékiek*: El menvén *oda* ſzorgalmatoſon értekezzetek a' gyermek * felöl: és minek-utánna meg-találjátok, adjátok tudtomra, hogy én-is el-menjek, és tiſztelſéget tégyek néki. * *v.* 2.

9 Azok pedig a' Király' beſzédit meg-hallván, el-menének; és ímé a' tſillag, mellyet láttak vala Nap-keleten, elöttök mégyen vala, miglen jutna és meg-állana *a' hely felett*, a' hol a' gyermek vala.

10 És mikor látták vólna a' tſillagot, igen nagy örömmel örvendezének:

11 Es bé-menvén a' * házba, megtalálák a' gyermeket Máriával az ö annyával, és le-borúlván tiſztelſéget tönek néki: és az ö kintseket elö-hozván adának néki ajándékokat, aranyat, temjént és mirhát.

* *Luk.* 2: 7.

12 Es az Iſtentöl meg-intetvén álom által, hogy Héródeshez * vifzſza ne mennének, más úton térének az ö házájokba. * *v.* 3.

13 Minek-utánna pedig ök meg-tértek vólna, ímé az URnak Angyala meg-jelenék Jósefnek * álomban. és monda: Kelj-fel, végyed a' gyermeket az ö annyával egybe, és ſzaladj Egyiptomba, és légy ott a' míg mondom néked; mert Héródes majd halálra fogja keresni a' gyermeket. * *v.* 1: 18.

14 Jósef pedig fel-kelvén vévé a' gyermeket az ö annyával egybe éjtſzakán, és ſzalada Egyiptomba.

15 Es lakék ott mind a' Héródes' haláláig: hogy meg-tellyesednék a' mit az UR mondott a' Próféta által, ki így ſzóllott: * Egyiptomból hívtam-ki az én fiamat. * *Hoſ.* 11: 1.

16 Akkor Héródes, mikor eſzébe vette vólna, hogy meg-tsúfoltatott a' Böltsektöl: igen meg-búsúla, és el-küldvén *ſzolgait* le-vágata minden gyermekeket, kik válának Bethlehemben, és annak minden határiban, két eſztendősöket és azoknál kiſſebbeket, az idö ſzerint, mellyet kérdett vala a' * Böltsektöl. * *v* 1. 2.

17 Akkor tellyesedék-meg, a' mit az UR mondott vólt Jéremiás Próféta által, ki így ſzóllott vólt:

18 A' * kiáltás Rámában-*is* meg-hallatott, *tudni-illik* keſerü ſok ſivás, rivás; Ráchel ſiratván fiait, nem akart vigaſztaláſt bé-venni, mivelhogy *az ö fiai* nem volnának. * *Jér.* 31; 15.

19 Mikoron pedig meg-hólt vólna Héródes, imé az URnak Angyala meg-jelenék álomban Józefnek Egyiptomban.

20 Es monda: Kelj-fel, végyed a' gyermeket az ö annyával egybe, és eredj-el Izrael' orſzágába; mert meghóltanak a' kik a' gyermeknek * életét keresik vala. * *v.* 13.

21 Jóſef azért fel-kelvén, vévé a' gyermeket annak annyával egybe, és méne Izrael' orſzágába.

22 Mikor pedig hallotta vólna, hogy Júdeában Arkélaus uralkodnék Hérodesnek az ö attyának helyébe, nem mere oda menni: hanem az Iſtentöl meg-intetvén álom által, Galiléa' réſzei felé tarta.

23 Es mikor oda ment vólna, lakozék Názáretnek városában; hogy bé-tellyeſednék a' mit a' Próféták mondottanak: * Názárénusnak hivatatik. * *Eſa.* 11: 1. *Zak.* 6: 12.

III. RESZ.

Keresztelö János prédikál és kereſztel: Kriſtus töle meg-kereſztelteltetik, kinek az Atya Iſtentöl és a' Szent Lelektöl bizonyság adatik.

1 AKkor az idöben el-jöve Kereſztelö * János, ki † prédikál vala Júdeának puſztájában. * *Luk.* 1:13, 57-63. † *Márk.* 1: 4.

2 Es ezt mondja vala: Térjetek meg *; mert el-közelített a' mennyeknek orſzága. * *rész.* 4: 17.

3 Mert ez amaz, kiröl ſzóllott Eſaiás Próféta, ezt mondván: * Kiáltó ſzó *vagyon* a' puſztában: kéſzítsétek-meg az URnak útát, *és* egyengeſſétek-meg az ö ösvényeit.

* *Eſa.* 40: 3. *Ján.* 1: 23.

4 Jánosnak pedig ruhája vala tevefzörböl, és az ö derekának öve börböl *tſmáltt*: elesége pedig vala ſáska és erdei méz. * *Márk.* 1: 6.

5 Akkor ki-mennek vala ö hozzá a' Jérusálembéliek, az egéſz Júdea és a' Jórdán mellett való egéſz tartomány,

6 Es * meg-kereſztelkednek vala ö töle a' Jórdán' *vizében*, minek-utánna az ö bünéikröl vallást tennének.

* *Tſel.* 19: 4. 5.

7 Mikor pedig látta vólna *János*, hogy a' Fariséuſok és Saddutzéuſok közzül ſokan jönének ö hozzá, hogy meg-kereſztelteſnének, monda nékiek: Mérges * kigyóknak nemzetségi, kitsoda intett-meg titeket, hogy az *Iſtennek* következendö haragját el-távoztatnátok? * *Luk.* 3: 7.

8 Teremjetek azért * meg-téréshez illendö gyümöltsöket. * *Mal.* 3: 18. 4: 1.

9 Es *ingyen* meg ſe gondoljátok, hogy ezt keljen mondanotok: Abrahám * minékünk atyánk; mert mondom néktek, hogy az Iſten e' kövekböl-is támaſzt-hat fiakat Abrahámnak.

* *Ján.* 8: 39.

10 Immár pedig a' fejſze, a' fáknak gyökerekre vettetett. Minden fa azért, valamelly jó gyümöltsöt * nem terem, ki-vágattatik, és a' tüzre vettetik.

* *Ján.* 15: 6.

11 Bizony az, hogy én kereſztellek titeket vizzel a' meg-térésre: de * amaz, a' ki én utánnam jö, én nálamnál erösſebb, kinek nem vagyok méltó, hogy tsak fólyáját viſeljem; az titeket kereſztel Szent Lélekkel † és tüzzel. * *Ján.* 1: 26-31. † *Tſel.* 2: 1-4.

12 Kinek az ö ſzóró-lapátja kezében vagyon *, és meg-tiſztítja az ö ſzéröjét; és az ö gabonáját tsürébe bétakarja; a' polyvát pedig meg-égeti ólt-hatatlan tüzzel. * *Mal.* 3: 1-3.

13 Akkor elö-jöve Jéſus Galiléából, a' Jórdán mellé János-hoz, hogy meg-* kereſztelteſſen ö töle * *Luk.* 3: 21.

14 János pedig erösſen tiltja vala ötet mondván: Ennékem kell te töled meg-kereſztelteſnem, te pedig én hozzám jöſzſé?

15 Felelvén pedig Jéſus, monda néki: Hagyj békét moſt nékem; mert így illik nékünk *a' mi tiſztünknek* minden igazságát be-töltenünk: Es békét hagya *János* nékie.

16 Mikoron azért meg-kereſztelteſtett vólna Jéſus, azonnal ki-jöve a' vizböl, és imé meg-nyilatkozának az egek önéki; és * látá az Iſtennek Leiket eljöni mint-egy galambot, és ö reá ſzállani. * *Luk.* 3: 21. 22.

17 Es imé az égböl ſzózat *adaték*, melly ezt mondja vala: * Ez amaz én ſzerelmes fiam, kiben én meg engeſzteltettem. * *Eſa.* 42: 1. *Luk.* 3: 22. 9: 35. 2 *Pét.* 1: 17.

IV. RESZ.

Kriſtus az ördögtöl késértetik: Kapernaumban lakik: prédikálni kezd: és betegeket gyógyit.

1 AKkor * Jéſus vitéték a' Lélektöl a' puſztába, hogy meg-késértetnék az ördögtöl. * *Márk.* 1: 12. *Luk.* 4: 1.

2 Es mikor böjtölt vólna negyven nap és negyven éjjel, azután megéhezék.

3 Es mikoron hozzája ment vólna a' késértö, monda néki: Ha Iſtennek Fia vagy, parantsolj hogy e' kövek változzanak kenyerekké.

4 Jéſus pedig felele, és monda: Meg

vagyon irva: * Nem csak kenyérrel él az ember, hanem Istennek minden igéjével, melly az ö szájából származik. * 5 *Mós.* 8: 3.

5 Akkor vivé Jésust az ördög a' szent városba, és helyhezteté ötet a' Templom' tetejére.

6 És monda néki: Ha Istennek Fia vagy, botsátkozzál alá innét; mert meg vagyon irva: Az * ö Angyalinak parantsol te felöled, és *ök* kezekben hordoznak téged, hogy valamikor meg ne üssed lábadat a' kőbe.

* *Sólt.* 91: 11.

7 Monda néki Jésus: Ismét meg vagyon irva: * Ne késértsed a' te URadat Istenedet. * 5 *Mós.* 6: 16.

8 Ismét vivé ötet az ördög egy nagy magas hegyre, és meg-mútatá néki e' világnak minden orzágait, és azoknak ditsöségeket.

9 És monda néki: Mind ezeket néked adom, ha le-borúlva tiszteléndedzs engemet.

10 És monda néki Jésus: Eredj-el Sátán; mert meg vagyon irva: * A' te URadat Istenedet imádjad, és tsak ötet szolgáljad. * 5 *Mós.* 6: 13.

11 Akkor el-hagyá ötet az ördög, és ímé az *Istennek* Angyali elö-járúlának, és szolgálnak vala nékie.

12 Mikoron pedig meg-hallotta vólna Jésus, hogy *Keresztelö* János a' *tömlötzbe* * vettetett vólna, meg-tére Galileába. * *Mát.* 1: 14.

13 És Názáret' *városát* * el-hagyván, méne és lakozék a' tenger mellett való Kapernaumban, Zabulonnak és Neftalimnak határiban; * *Luk.* 4: 16.

14 Hogy bé-tellyesednék, a' mit Esaiás Próféta mondott, ki így szóllott vólt:

15 Zabulonnak földe * és Neftalimnak földe, a' Jórdánon túl a' *Tibériás'* tengere' úta felé, *melly* Pogányok' Galileája.

16 *Az az:* A' setétségben helyhezteteti nép, láta nagy világosságot; és a' halálnak árnyékában és tartományában helyhezetteknek világosság támada. * *Esa.* 9: 2.

17 Az idötöl fogva kezde Jésus prédikálni, és ezt mondani: * Térjetek-meg; mert el-közelített a' mennyeknek orzága. * *Márk.* 1: 15.

18 Mikor pedig járna Jésus a' Galiléa' tengere mellett, láta * két atya-fiakat, a' Simont, ki mondatik Péternek, és Andrást *annak* attya-fiát, kik a' hálót akkor vetik vala a' tengerbe, (mert halászok valának.)

19 És monda nékiek: Kövessétek engemet, és azt mivelem hogy embereket halászszatok.

20 Azok pedig azonnal el-hagyván a' hálókat, követék Jésust.

* *Márk.* 1: 16-18.

21 És onnat elébb menvén, láta más két atya-fiakat, Jakabot a' Zebedéus' fiát, és Jánost annak attya-fiát, a' hajóban az ö attyokkal Zebedéusszal, kik az ö hálóikat kötözgetik vala; és hivá öket.

22 Amazok pedig azonnal el-hagyván hajójokat és attyokat, követék Jésust.

23 És el-kerülé az egész Galileát Jésus, tanítván azoknak Sinagógájokban és prédikálván az *Isten'* orzágának Evangyéliomát, és gyógyítván minden betegséget, és minden erötlenséget a' kősség között.

24 Akkor el-terjede az ö hire egész Siriában, és hoznak vala ö hozzája minden nyomorúltakat, külömb-külömb betegségben és gyötrelemben valókat, ördöngösöket, korságosokat, és gutta-ütötteket; és meg-gyógyítja vala öket.

25 És követé ötet nagy sokaság Galileából, a' tiz városból, Jérusálemböl, Júdeából és a' Jórdánon túl *váló tartományokból.*

V. RESZ.

Kik légyenek bóldogok: Krisztus a' parantsolatoknak igaz értelmeket magyarázza.

1 Mikoron pedig látta vólna *Jésus* a' sokaságot, fel-méne egy hegyre; és mikoron le-ült vólna, hozzája menének az ö tanítványi.

2 És szájját meg-nyitván, tanítja vala öket, mondván:

3 Bóldogok a' lelki * szegények; mert övék a' mennyeknek orzága.

* *Luk.* 6: 20.

4 Bóldogok a' kik * sírnak; mert ök meg-vigasztaltatnak. * *Luk.* 6: 21.

5 Bóldogok az * alázatosok; mert ök örökség szerint birják e' földet.

* *Sólt.* 37: 11.

6 Bóldogok a' kik éhezik * és szomjúzzák az igazságot; mert ök meg-elégíttetnek. * *Esa.* 55: 1. 65: 13.

7 Bóldogok az * irgalmasok; mert ök irgalmasságot nyernek.

* *Jákó.* 2: 13.

8 Bóldogok a' kiknek szivek * tiszta; mert ök az Istent meg-látják.

* *Sólt.* 15: 1. 2. *Sid.* 12: 14.

9 Bóldogok a' békességre igyekezök; mert azok Isten' fiainak mondatnak.

10 Bóldogok a' kik háborúságot * szenvednek az igazság-ért; mert azoké a' mennyeknek orzága.

* *Tsel.* 14: 2. *Rom.* 8: 17. 18.

11 Bóldogok lésztek, mikoron titeket üzidalmaznak, háborgatnak, és minden gonosz hazugságot mondanak ti ellenetek, én * érettem.

* 1 *Per.* 2: 20. 3: 14. 16.

Örülje

12 Örüljetek és örvendezzetek; mert a' ti * jutalmotok böséges mennyekben: Mert ekképpen háborgatták † a' Prófétákat-is, kik ti elöttetek *voltak*.. * *Luk.* 6: 23. 2 *Kor.* 6: 10. † *Tsel.* 7: 52.

13 Ti vagytok e' földnek * fsavai hogy-ha a' só meg-izetlenül, mivel fózzattatik-meg? nem jó azután semmire, hanem hogy ki-vetteſſék és megtapodtaſſék mindenektöl.

* *Márk.* 9: 50.

14 Ti vagytok e' világnak * világoſſági: Nem rejtet-hetik-el a' hegyen építtetett város. * *Fil.* 2: 14. 15.

15 A' gyertyát-is * nem azért gyújtják-meg, hogy *el-rejtsék* véka alá, hanem hogy a' gyertya-tartóra tegyék, és fénljék mindeneknek, kik a' házban vagynak. * *Márk.* 4: 21.

16 Ugy fénljék a' ti világoſſágtok az emberek elöt, * hogy láſſák a' ti jó tselekedeteiteket, és ditsöitsék a' ti mennyei Atyátokat. * 1 *Pet.* 2: 12.

17 Ne gondoljátok hogy jöttem a' Törvénynek és Prófétáknak el-törléſekre. Nem jöttem hogy el-töröljem, hanem inkább hogy *azt* bé-töltsem;

18 Mert bizony mondom néktek, hogy míg az ég és a' föld el-múlik *, egy kis jóta, vagy egy pontorska el nem múlik a' Törvényben, míg-nem *abban* mindenek bé-tellyeſittetnek.

* *Luk.* 16: 17.

19 Valaki azért e' leg-kiſſebb * parantsolatok közzül egyet meg-rontánd, és akképpen tanítándja az embereket, a' mennyeknek orſzágában leg-kiſſebb léſzen; Valaki pedig *a' Törvényt* tselekeſzi, és *ugy* tanít, a' mennyeknek orſzágában nagy léſzen.

* *Ják.* 2: 10.

21 Mert mondom tinéktek, hogy ha a' ti igazságtok * fellyebb nem bövölködéndik az Iráſtudók' és a' Fariſeuſok' * igazságoknál: ſemmiképpen nem mehettek-bé a' mennyeknek orſzágába. * *rész.* 23: 25.

25 Hallottátok hogy meg-mondatott a' Régieknek: Ne ölj; mert valaki ölénd méltó * az itéletre.

* 2 *Móſ.* 21: 14.

22 En pedig *ezt* mondom néktek, hogy, Valaki haragſzik * az ö attyafiára ok nélkül, mélto itéletre; valaki pedig ezt mondja az ö attya-fiának: Ráka, méltó a' Gyülekezetre: valaki ismét ezt mondja: Bolond, méltó a' gyehennának tüzére.

* 3 *Móſ.* 19: 17. 18. 1 *Jan.* 3: 14. 15.

23 Azért ha a' te ajándékodat az óltárhoz akarod vinni, és ott meg-emlékezel arról, hogy a' te atyád-fiának vagyon valami *panaſzſza* ellened.

24 Hadd ott az óltár elött a' te ajándékodat és menj-el: békéljél-meg * elöſzör atyá-fiával, és azután elö-jövén *ugy* vigyed-fel a' te ajándékodat.

* *Eſe.* 24: 26.

25 Légy jó-akarója a' te ellenségednek hamar, míg véle az úton vagy *, hogy a' te ellenséged valami módon téged a' Biró' kezébe ne adjon, a' Biró ne adjon a' porofzló' kezébe, és a' tömlöztbe *ne* vetteſſél. * *Luk.* 12: 58.

26 Bizony mondom néked, hogy ki nem jöſz onnét, míg nem meg-fizetſz mind egy fillérig.

27 Hallottátok hogy meg-mondatott a' régieknek: * Ne paráználkodjál.

* 2 *Móſ.* 20: 14

28 En pedig *ezt* mondom néktek; hogy valaki aſzſzonyi állatra tekint *gonoſz* ki-vánságnak * oká-ért, immár paráználkodott azzal az ö ſzivében.

* *Job* 31: 1-3. *Sólt.* 119: 27.

29 Hogyha a' te jobb * ſzemed azt miveli, hogy te meg-botránkozzál, vájd-ki azt és veſd-el töled; mert jobb néked hogy egy a' te tagaid közzül el-veſzſzen, hogy nem az egéſz teſted gyehennára vetteſſék.

* *Márk.* 9: 47.

30 Es ha a' te jobb kezed meg-botránkoztat tégedet, vágd-el azt és veſd el-töled; jobb teneked hogy a' te tagaid közzül egy el-veſzſzen, hogy-nem mint a' te egéſz teſted a' gyehennára vetteſſék.

31 Meg-mondatott *régen* ez-is: * Valaki el-botsátándja az ö feleségét, adjon néki el-válásról való *bizonyság*-levelet. * 5 *Móſ.* 24: 1.

32 En pedig *ezt* mondom néktek, hogy: A' ki * el-botsátándja feleségét, paráznaság' okának kivüle, paráznává téſzi azt, és a' ki *ok-nélkül* el-botsáttatott aſzſzonyi-állatot véſzen, paráználkodik. * *Márk.* 10: 4-9. *Luk.* 16: 18. 1 *Kor.* 7: 11.

33 Ismét hallottátok, hogy meg-mondatott a' régieknek: A' te eskü-véſedben ne hazudj, hanem a' miről meg-esküttél, az URnak azt * megtellyesítsed. * 2 *Móſ.* 19: 12. 4 *Móſ.* 30: 1. 2.

34 En pedig *ezt* mondom néktek, hogy, * Semmiképpen ne eskü̇djetek, ſe az égre; mert az Iſtennek királyi ſzéki. * *Ják.* 5: 12.

35 Se a' földre, mert az ö lábainak * ſámolya; ſe Jérusálemre; mert nagy Királynak városſa. * *Eſa.* 66: 1.

36 Se a' te fejedre ne eskü̇djél; mert nem teremt-hetſz egy fejér vagy fekete haj-ſzálat.

37 Hanem a' ti beſzédetek légyen, úgy * úgy, nem nem; ennek felette valami eſik, a' gonoſztól vagyon.

* *Ják.* 5: 12.

38 Hallottátok hogy meg-mondatott:

tott: * Szemet ízem-ért, és fogat fog-ért. * 2 *Móf.* 21: 24.

39 En pedig *ezt* mondom néktek, hogy, a' gonoſznak ne álljatok ellene * *gonoſzszal*; hanem a' ki téged jobb felöl arczúl üteni, fordítsad a' másik ortzádat-is, * 3 *Móf.* 19: 18.

Rom. 12: 17. *Peld.* 24: 29.

40 Es a' ki akar te veled törvénykezni, és el akarja venni a' te alsóruhádat, engedd néki * felsö-ruhádat-is. * *Luk.* 6: 29.

41 Es ha ki téged egy mér-földre kénſzerít menni, menj-el véle kettőre.

42 A' ki töled kér, * adj néki: és a' ki költsön kér töled, meg ne veſſed.

* 5 *Móf.* 15: 8. *Luk.* 6: 30. 35.

43 Hallottátok hogy meg-mondatott: Szeresſed * fele-barátodat, és gyülöljed ellenségedet. * 3 *Móf.* 19: 18.

44 En pedig *ezt* mondon néktek: Szeresſétek ellenségiteket, * áldjátok azokat, a' kik titeket átkoznak, jól tégyetek azokkal, a' kik titeket gyülölnek: és imádkozzatok azok-ért, a' kik titeket háborgatnak †, és kergetnek titeket. * *Rom.* 12: 14. 20.

† *Tſel.* 7: 60. *Luk.* 23: 34.

45 Hogy légyetek a' ti mennyei Atyátoknak fiai, ki az ö Napját fel-támaſztja mind a' gonoſzokra mind a' jókra, és esöt ád mind az igazaknak mind a' hamiſaknak. * *Jób* 25: 3.

Tſel. 14: 17.

46 Mert ha azokat ſzeretitek, a' kik titeket ſzeretnek, mitsoda jutalmát * vélzitek annak? nemde a' fukarok-is nem azont mivelik-é? * *Luk.* 6: 32.

47 Es ha csak a' ti atyátok-fiait köſzöntitek *ſzerettettel*, mit tselekeſztek egyebeknél többet? nemde a' Publikánusok-is nem azonképpen mivelnek-é

48 Légyetek azért ti * tökélletesek, mint a' ti mennyei Atyátok tökéletes.

* *v.* 44-46. *Luk.* 6: 36.

VI. RESZ.

Alamisna, könyörgés, böjtölés, megbotsátás, ſzorgalmatoſſágnak távoztatása.

1 ESzetekbe vegyétek, hogy alamisnátokat ne ofztogaſſátok emberek előtt, hogy láttaſſatok azoktól: *ha* különben *tselekeſztek*, a' ti mennyei Atyátoknál jutalmatok nem léſzen.

2 Azért mikor alamisnát ofztogatſz, ne tégy annak tzégért ſipolaſſal, mint a' kép-mútatók tselekeſznek a' Sinagógákban és az útzákon, hogy az emberektöl ditsöretet nyerjenek. Bizony mondom néktek, hogy el-vették jutalmokat.

3 Mikor pediglen te ofztogatſz alamisnát, ne tudja a' te bal-kezed, mit tselekeſzik jobb-kezed.

4 Hogy a' te alamisnád titkon légyen: a' te Atyád pedig, a' ki *te rèad* néz titkon, meg-fizeti néked * nyilván. * *Luk.* 14: 14.

5 Es mikor imádkozol, ne légy ollyan mint a' kép-mútatók, kik örömeſt imádkoznak fenn-állva a' Gyülekezetekben és útzáknak ſzegeletin, hogy az emberektöl láttaſſanak: Bizony mondom néktek, hogy el-vették jutalmokat.

6 Te pedig mikor imádkozol, menjbé a' te titkos házadba, és ajtód bézárolva imádjad a' te Atyádat, a' ki titkon *vagyon* és a' te Atyád, a' ki *rèad* néz titkon, meg-adja néked nyilván *a' mit kérſz.*

7 Mikor pedig imádkoztok, ne légyetek ſok beſzédüek mint a' Pogányok, kik azt alítják hogy az ö ſok beſzédjek által hallgattatnak-meg.

8 Ne légyetek azért azokhoz hasonlók; mert jól tudja a' ti Atyátok mi nélkül ſzükölködtök, minek-elötte ti kérnétek ö töle.

9 Ti azért így imádkozzatok. * MI ATYANK KI VAGY A' MENNYEKBEN, SZENTELTESSEK-MEG A' TE NEVED. * *Luk.* 11: 2.

10 Jöjjön-el a' te orſzágod: Légyen-meg a' te akaratod, mint a mennyben, *úgy* itt e' földön-is.

11 A' mi minden-napi kenyerünket add-meg minékünk ma.

12 Es botsásd-meg minékünk a' mi vétkeinket, miképpen mi-is meg-botsátunk azoknak, a' kik mi ellenünk vétkeztenek.

13 Es ne vigy minket a' késértetbe; de ſzabadíts-meg minket a' gonoſztól. Mert tiéd az orſzág, és a' hatalom, és a' ditsöség, mind örökké, Amen!

14 Mert ha meg-botsátjátok az embereknek az ö vétkeiket: meg-botsátja néktek-is a' ti mennyei Atyátok.

15 Ha pediglen-meg * nem botsátjátok az embereknek az ö vétkeiket: a' ti mennyei Atyátok-is nem botsátja-meg a' ti vétkeiteket. * *Márk.* 11: 25.

17 Mikor pedig böjtöltök, ne légyetek feketített ortzával mint a' kép-mútatók, kik meg-feketítik ortzáikat, hogy láttaſſanak az emberektöl böjtölni. Bizony mondom néktek, elvették jutalmokat.

18 Te pedig mikor böjtölſz, kend-meg a' te fejedet, és ortzádat moſd-meg.

18 Hogy ne láttaſſál az emberektöl böjtölni, hanem a' te Atyádtól, ki titkon *vagyon*, és a' te Atyád, ki *rèad* titkon, meg-fizet néked nyilván.

19 Ne * gyüjtsetek kintset e' földön, hol a' rosda és a' moly megemészti, és a' hol a' lopók ki-ásák; s

és

és el-lopják *azt.* * 1 *Tim.* 6 : 9. 18. 19. *Luk.* 12 : 33.

20 Hanem gyüjtsetek magatoknak kintset menny-orfzágban, holott fem a' rofda, fem a' moly meg nem emészti, és holott a' lopók ki nem áfsák, fem el nem lopják;

21 Mert a' holott vagyon a' ti kintsetek, ott léfzen a' ti fzivetek-is.

22 A' teſtnek lámpása a' fzem. Azért ha a' te fzemed tiſzta * lejénd, mind a' te egéfz teſted világos léfzen. * *Luk.* 11 : 34.

23 Ha a' te fzemed homályos lejénd, az egéfz teſted-is homályos léfzen: Ha azért a' benned való világoſság, homályoſság: a' homályoſság mennyivel nagyobb *léfzen?*

24 Senki * nem fzolgál-hat két URnak: mert vagy egyiket gyülöli, a' máſikat ſzereti; vagy az egyikhez ragaſzkodik, a' máſikat meg-útálja: Nem fzolgál-hattok Iſtennek, és e' világi gazdaságnak. * *Luk.* 16 : 13.

25 Annak-okáért mondom néktek: Ne légyetek * fzorgalmatosok a' ti életetekről. mit egyetek, vagy mit igyatok; fem a' ti teſtetekről, mivel öltözteſſétek: Nemde nem nagyobbé a' lélek, hogy nem az eledel, és a' teſt, hogy nem az öltözet?

* *Fil.* 4 : 6. 1 *Tim.* 6 : 8.

26 Tekintsetek az égi madarakra; mert *azok* nem vetnek, fem aratnak, fem a' tsürbe nem takarnak, mindazáltal a' ti mennyei Atyátok * el-tartja azokat: Nemde nem drágábbak vagytoké ti azoknál? * *Sólt.* 147 : 9. *Job.* 39 : 3.

27 Kitsoda pedig az ti közzületek, a' ki akar-melly fzorgalmatos gondolkodáſſal meg-nevel-hetné egy finggel nagyobbra az ö *teſtének* magaſſágát?

28 Az öltözetről-is pedig mit fzorgalmatoskodtok? vegyétek eſzetekbe a' mezei liliomokat, mi-módon nevekednek; nem munkálkodnak és nem fonnak:

29 Mindazáltal, mondom néktek, hogy Salamon-is minden *királyi* ditsöségében nem öltözött úgy, mint ezek közzül egy.

30 Ha az Iſten a' mezőnek füvét, melly ha egy nap vagyon, más nap a' kementzébe vettetik, igy ruházza: nemde nem ſokkal inkábbé titeket, óh kitsíny hitüek?

31 Ne légyetek azért fzorgalmatoſok, ezt mondván: Mit együnk, mit igyunk, és mivel ruházzuk magunkat?

32 (Mert a' Pogányok ſzokták mind ezeket kérdeni,) mert *jól* tudja a' ti mennyei Atyátok, hogy mind ezek nélkül ſzükölködtök ti.

33 Hanem keresſétek elöſzör az Iſtennek orfzágát, * és annak igazságát, és mind azok meg-adatnak néktek. * *Ján.* 6 : 27.

34 Ne légyetek azért fzorgalmatoſok a' * hólnapi napról; mert a' hólnapi nap gondot viſel az ö dolgairól. Elég a' napnak az ö minden-napi fzorgalmatoſſága. * *resz.* 6 : 11.

VII. RESZ.

Nem kell itélni, 's a' mi ſzent, az ebeknek adni: Szoros és ſzéles kapú: hamis Próféták: a' kőſziklán és fövenyen épittetett ház.

1 NE † iténjetek, hogy *ti-is* ne itéltetſſetek; † *Róm.* 2 : 1. 14 : 4. *Ják.* 4 : 11. 12.

2 Mert a' minémü itélettel itéltek, *ollyannal* itéltettek: és a' minémü † mértékkel mértek, *ollyannal* mérnek néktek. † *Márk.* 4 : 24. *Luk.* 6 : 38. *Gal.* 6 : 7. 8.

3 Miért nézed pedig a' ſzálkát, a' melly *vagyon* a' te atyád-fiának † ſzemében, a' gerendát pedig, melly a' te ſzemedben *vagyon*, nem véſzed eſzedbe? † *Luk.* 6 : 41.

4 Vagy mi-módon mond-*hatod* atyádfiának: Hadd veſſem-ki a' ſzálkát ſzemedből, ha a' te ſzemedben gerenda vagyon.

5 Te kép-mútató, veſd-ki elöſzör azt a' gerendát a' te ſzemedből, és azután gondolj arra, hogy a' ſzálkát a' te atyád-fia' ſzeméből ki-veſſed.

6 Ne adjátok azt, a' mi † ſzent, az ebeknek, ſe a' diſznók eleikbe ne hányjátok a' ti *drága* gyöngyeiteket; hogy azokat meg ne tapodják lábaikkal, és reátok fordúlván meg ne ſzaggaſſanak titeket. † *Peld.* 9 : 7. 8. 23 : 9.

7 Kérjétek, † és meg-adatik tinéktek: keresſétek, és meg-találjátok; zörgeſſetek, és meg-nyittatik néktek. † *Luk.* 11 : 9. *Ják.* 1 : 5. 6. 4 : 3.

8 Mert minden kérö * meg-nyeri *azt a' mit kér*; és a' keresö meg-találja *a' mit keres*; és a' zörgetönek meg-nyittatik. * *Ják.* 1 : 6.

9 Mert kitsoda ti közzületek az ember, ki az ö fiának követ † adjon, ha ö töle kenyeret kér? † *Luk.* 11 : 11.

10 Es ha halat kér, vallyon kigyót ádé néki?

11 Ha azért ti gonoſzok lévén, a' ti fiaitoknak tudtok jó ajándékokat adni, mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok ád * jókat azoknak, a' kik ö töle kérik? * *Luk.* 11 : 13.

12 Valamit akartok azért hogy tselekedjenek az emberek ti veletek, † azont tselekedjétek ti-is azokkal; mert ez a' Törvény, és a' Prófétak.

† *Luk.* 6 : 31.

13 Menjetek-bé *az örök életre* a' † ſzoros kapun; mert tágas kapu az és

fzéles út, a' melly vefzedelemre vifzen, és fokan vagynak, kik azon járnak.

† *Luk.* 13 : 24.

14 Mert fzoros kapu és keskeny † út, a' melly vifzen az életre, és kevesen vagynak azok, a' kik azt meg-találják.

† *rész.* 16 : 24. 25.

15 Őrizzétek magatokat a' hamis Profétáktól, kik hozzátok jönek juhoknak † ruhájokban, de belől ragadozó farkasok. † 2 *Tim.* 3 : 5,

16 Az ö gyümöltseikről ti esméritek-meg öket; Vallyon fzedneké a' tövisről fzőlöt, vagy a' bojtorjánról figét?

17 Ekképpen minden jó fa jó gyümöltsöket terem : a' meg-vefzett fa pedig hitván gyümöltsöket terem.

† *Luk.* 6 : 43-45.

18 Nem terem-het a' jó fa † hitván gyümöltsöket, fem a' meg-vefzett fa jó gyümöltsöket nem terem-het.

† 1 *Joh.* 3 : 9.

19 Valamelly fa nem terem jó gyümöltsöt †: ki-vágattatik, és a' tüzre vettetik. † *rész.* 3 : 10. *Ján.* 15 : 2.

20 Azért az ö gyümöltseikről esméritek-meg öket.

21 Nem minden, a' ki *ezt* mondja nékem : Uram ! Uram ! mégyen-be † menny-orfzágba, hanem a' ki tselekefzi az én mennyei Atyámnak akaratját. † *Rom.* 2 : 13. *Jak.* 1 : 22-27.

22 Sokan mondják nékem ama' napon: † Uram! Uram! nemde nem a' te nevedben † tanítottunké, és nem a' te nevedben üztünké ördögöket, és a' te nevedben fok hatalmas dolgokat nem tselekedtünké? † *Luk.* 13 : 26. 27.

23 Akkoron pedig valláft tészek nékiek : Soha nem esmértelek † titeket távozzatok-el én tőlem, álnokságnak tselekedői. † *Sólt.* 5 : 5. 6. 7.

24 Valaki azért hallja én tőlem e' befzédeket, és azokat meg-tartja : ha fonlítom azt a' bölts emberhez, ki az ö házát építette a' * kőfziklán,

* *Luk.* 6 : 47. 48.

25 Mert el-jött az esö, el-jött az árviz, és el-jöttek a' fzelek, meg-ütközték a' házba : de nem romlott-el ; mert kőfziklán építtetett.

26 És valaki hallja én tőlem e' befzédeket, és azokat meg nem tartja ; hafonlatos lészen a' bolond emberhez, ki az ö házát építette fövenyen ;

27 Mert el-jött az esö, el-jött az árviz, el-jöttek a' fzelek, meg-ütközték a' házba, és el-romlott ; és annak romlása lett nagy.

28. És mikor el-végezte vólna Jésus e' befzédeket, álmélkodik vala a' fokaság † az ö tudományán ;

† *Luk.* 4 : 32.

29 Mert tanítja vala őket nagy méltósággal, és nem úgy mint az Íráftudók.

VIII. RESZ.

Egy bél-poklos, a' Százados' fzolgája, Péter' napa meg-gyógyíttatik ; egy Irástudó Kriftuft akarja követni : tengeri háboru tsendesíttetik : a' ki-üzött ördögök mennek a' difznókba.

1 Mikor le-fzállott vólna *Jésus* a'hegyről, követé ötet nagy fokaság.

2 És ímé egy * bél-poklos el-jövén térdre esék ö elötte, és monda : URam! ha akarod † meg-tifztíthatfz engemet.

* 3 *Móf.* 13 : 2. 3. † *Márk.* 1 : 40.

3 És kezét Jésus ki-nyújtván, illeté ötet, és monda : Akarom, tifztúlj-meg. Azon órában azért el-tifztúla annak poklofsága.

4 Akkor monda néki Jésus : Meglásd, hogy fenkinek ne * monjad : ha nem menjel, mútasd-meg magadat a' Papnak, és vidd-fel az ajándékot, † mellyet parantsolt Mófes, hogy az légyen nékik bizonyságúl. * *r.* 9 : 30.

† 3 *Móf.* 14 : 4. 10.

5 Bé-menvén pedig Jésus Kapernaumba, hozzája méne a' Százados, kérvén ötet,

6 És ezt mondván : URam! az én fzólgám otthon *mint-egy* el-vettetett *fekfzik* gutta-ütésben, és felette igen gyötrettetik.

7 Akkor monda nékie Jésus : Elmégyek és meg-gyógyítom ötet.

8 És felelvén a' Százados monda: URam ! nem vagyok én arra méltó, hogy az én házamba jöjj, hanem tsak fzóval * parantsolj, és meg-gyógyúl az én fzolgám ; * *Sólt.* 107 : 20.

9 Mert én-is Fejedelemség alá vettetett ember vagyok, és vagynak az én hadnagyságom alatt vitézek ; és ha ezt mondom egyiknek : Eredj-el, el-mégyen ; és a' máfiknak *mondom* : Jöfzte, el-jö, és ha *mondom* fzolgámnak: Ezt mivéld, azt miveli.

10 *Ezeket* pedig mikor * hallotta vólna Jésus el-tsudálkozék, és monda az *ötet* követőknek : Bizony mondom néktek, még az Izrael' *népe* között-is nem találtam illyen nagy hitet.

* *Luk.* 7 : 9.

11 De mondom néktek, hogy fokan eljönek * Nap-keletről és Nap-nyúgatról és le-telepednek Abrahámmal, Isákkal és Jákóbal a' menny-orfzágban.

* *Mál.* 1 : 11.

12 Ez orfzágnak pedig fiai ki-vettetnek a' kivül való fetétségre, holott léfzen * fírás, és fogaknak tsikorgatások. * *Luk.* 13 : 28. *r.* 24 : 51.

13 És monda Jésus a' Századosnak: Eredj-el, és a' te hited fzerint légyen néked. És meg-gyógyúla annak * fzolgája azon órában. * *v.* 6.

14 És mikor ment vólna Jésus a' Péter' házába, látá az ö napát fekünni

az

az ágyban hideg-lelésben.

15 És illeté * az ö kezét, és el-hagyá ötet a' hideg-lelés; és fel-kele, és ſzólgála nékiek. * *Márk.* 1: 29-31.

16 És mikor eſtve vólna, hozának ö hozzá ſok * ördöngösöket, és tsak beſzédével ki-üzi vala a' *tiſztátalan* lelkeket, és minden betegeket gyógyít vala. * *Luk.* 4: 40. *Márk.* 1: 35.

17 Hogy bé-tellyeſednék a' mit Eſaiás Próféta mondott vala, így ſzólván: Ö * vette-el a' mi erötlenségünket, és a' mi betegségünket ö hordozta. * *Eſa.* 53: 4.

18 Mikoron pedig látta vólna Jéſus a' nagy ſokaságot maga környül, parantsolá *a' hallgatóknak*, hogy a' *Tibériás' tengerének* túlsó *partjára* menjének.

19 És mikor járúlt vólna *Jéſushoz* egy * Irás-magyarázó, monda néki: Meſter, én te utánnad mégyek valahová mégy! * *Luk.* 9: 57.

20 És monda Jéſus nékie: A' rókáknak barlangjok vagyon, az égi madaraknak féſzkek; de az embernek * Fiának nintsen, fejét holott le-hajtsa. * *Rom.* 1: 3.

21 Más az ö tanítványi közzül monda néki: URam! engedd-meg hogy elö-ſzör menjek-el, és temeſſem-el az én atyámat.

22 Jéſus pedig monda néki: Köveſs engemet: hadd temeſsék-el a' halottak az ö halottjaikat.

23 * És mikoron ö a' hajóba ült vólna, követék ötet az ö tanítványi. * *Márk.* 4: 37.

24 És ímé nagy háború * támada a' tengeren, annyira hogy a' hajó el-boríttatnék a' haboktól; ö pedig aluſzik vala.

25 És a' tanítványok hozzá járúlván, fel-költék ötet, ezt mondván: URam! tarts-meg minket; *mert* el-veſzünk.

26 És monda nékik: Mit féltek óh kitsíny hitüek? Es fel-kelvén meg-dorgálá a' ſzeleket és a' tengert; és lön nagy tsendeſség. * *Luk.* 8: 23. 24.

27 Az emberek pedig el-tsudálkozának mondván: Kitsoda ez, hogy mind a' ſzelek, mind a' tenger engednek néki?

28 És mikor jutott vólna ö a' túlsó partra, a' Gergeséniuſok' tartományokba: jövének ö eleibe két * ördöngöſök, a' koporsókból ki-jövén; felette igen kegyetlenek, ugy annyira hogy ſenki azon az úton el nem mehetne.

29 És ímé kiáltnak vala, mondván: Mitsoda *társalkodásunk* vagyon nékünk te veled Jéſus Iſtennek Fia? Jöttél ide hogy minket gyötrenél idö előtt? * *Márk.* 5: 1-7.

30 Es vala távol ö tölök ſok diſznóknak feregek, melly *ott* éſzik vala.

31 Az ördögök pedig kérik vala ötet, mondván: Ha ki-üzöz minket; engedd-meg nékünk; hogy menjünk ama' diſznoknak feregekbe.

32 És monda nékik: Menjetek-el: Azok pedig ki-menvén menének a' diſznóknak feregekbe; és ímé az egéſz sereg diſznó, nagy magas helyről nyakra före a' tengerbe rohana, és a' vizbe hala.

33 A' páſztorok pedig el-futának; és a' városba bé-menvén, hirré adák mind-ezeket, és az ördöngösökkel mit tselekedett vólna.

34 És ímé mind az egéſz város ki-méne Jéſus eleibe; és mikor látták vólna ötet, kérék hogy az ö határokból ki-menne.

IX. RESZ.

Kriſtus a' bünt meg-botsátja: Mátét hivja: a' János' tanítványinak megfelel: öt tsudákat téſzen: ſok gabona, kevés arató.

1 Es bé-menvén a' hajóba, által-méne *a' tengeren*, és méne az ö * városába.

2 Es ímé hozának néki, egy gutta-ütött agyban feküvö embert: és mikor látta vólna Jéſus azoknak hiteket, monda a' gutta-ütött embernek: Bizzál fiam, meg-botsáttattanak néked a' te büneid. * *Márk.* 2: 3-5. *Luk.* 5: 18-20.

3 És ímé az Iráſtudók közzül némellyek mondának ö magokban: E' káromláſt ſzóll.

4 És mikor látta vólna Jéſus azoknak * gondolatjokat, monda: Miért gondoltok † gonoſzt a' ti ſziveitekben: * *Luk.* 5: 22. † *Jan.* 2: 25.

5 Mert mellyik könyebb, ezt mondanomé: meg-botsáttattak néked büneid; vagy ezt mondanom: Kelj-fel, és járj?

6 Hogy pedig meg-tudjátok, hogy az embernek Fiának vagyon hatalma e' földön meg-botsátani a' * bünöket: (akkor monda a' gutta-ütött embernek:) Kelj-fel, vedd-fel a' te ágyadat, és eredj házadhoz.

* *Márk.* 2: 10. 11,

9 Akkor *az* fel-kele, és el-méne az ö házához.

8 A' ſokaság pedig mikor *ezt* látta vólna, el-álmélkodék és dítsöíté az Iſtent, hogy illyen hatalmat adott vólna az embereknek.

9 Es mikor Jéſus onnét el-menne, láta egy embert ülni az adó-ſzedö helyen, kinek neve Máté * vala, és monda néki: Köveſs engemet: Es *az* fel-kelvén követé ötet. * r. 10: 3. *Luk.* 5: 27.

10 Es ímé lön, mikoron Jésus lakodalomhoz ült vólna a' *Máté'* házánál, ímé sok Publikánusok és bünösök jövének ö hozzája; és együtt Jésussal és az ö tanítványival le-telepedének.

11 Es mikor *ezt* láttak vólna a' Fariseusok, mondának az ö tanítványinak: Mitsoda az oka, hogy ez a' ti Mesteretek a' Publikánusokkal és a' bünösökkel éfzik?

12 Jésus pedig mikor *ezt* hallotta vólna, monda nékiek: Az egéfséges *emberek* nem fzükölködnek orvos nélkül, hanem a' betegek.

13 Söt inkább menjetek-el, és tanúljátok-meg mi légyen *ez a' mondás:** Irgalmafságot akarok, és nem áldozatot; † Mert nem jöttem hogy az igazakat hivnám, hanem a' bünösöket a' meg-térésre. * *Hoſ.* 6: 6.

† 1 *Tim.* 1: 15.

14 Akkor jövének ö hozzá a' *Keresztelö* János' tanítványi, * és mondának: Mi az oka, hogy mi és a' Fariseusok fokat böjtölünk; a' te tanítványid pedig nem böjtölnek?

* *Márk.* 2: 18. *Luk.* 5: 30. 33.

15 Es monda nékik Jésus: Vallyon böjtöl-hetnek-é a' vö-legény' ágyasházának fiai, míg vélek vagyon a' vö-legény? El-jönek pedig a' napok, mikor el-vétetik ö tölök a' vö-legény, és akkor böjtölnek.

16 Senki pedig nem földja új poſztó fölttal bé a' *hitván* ruhát; mert annak új poſztó föltja a' *hitván* ruhát meg-fzakafztja, és azután nagyobb fzakadás léfzen rajta.

17 Sem pedig az új bort nem töltik hitván tömlökbe; mert el-fzakadoznak a' tömlök, és a' bor ki-omol, a' tömlök-is el-vefznek; hanem az új bort új tömlökbe töltik, és mindenik meg-marad.

18 Mikor ezeket mondaná nékiek Jésus, ímé egy ember, ki a' *Sinagógának* Fejedelme * vala, el-jövén térdre esék ö elötte, és monda: Az én leányom moſtan hólt-meg, de jere és veſſed a' te kezedet ö reá, és megelevenedik. * *Luk.* 8: 41. 42.

Márk. 5: 22. 23.

19 Akkor fel-kelvén Jésus, követé azt az ö tanítványival egybe.

20 Es ímé egy afzfzonyi-állat, ki tizen-két eſztendötöl fogva vérnek folyását fzenvedi vala, hátúl járúlván * illeté az ö ruhájának prémét.

21 Mert így gondolkodik vala magában: Ha tsak ruháját illetem-is, meg-gyógyúlok. * *Márk.* 5: 25-29.

Luk. 6; 19.

22 Jésus pedig meg-fordúlván, és ö reá tekintvén, monda: Bizzál leányom, a' te hited téged meg-tartott. Es meg-gyógyúla az afzfzonyi-állat az órától fogva.

23 Es mikor jutott vólna Jésus a' *Sinagóga*' Fejedelmének házához, és látta vólna a' fiposokat, és a' háborgó fokaságot.

24 Monda nékik: Menjetek-el innét, mert nem hólt-meg a' leányzó, hanem alufzik. Es tsúfolják vala ötet.

25 Es mikor ki-ment vólna a' fokaság a' házból, bé-menvén meg-fogá a' *leányzónak* kezét, és fel-kele a' leányzó.

26 Es el-méne e' hír mind az egéfz tartományba.

27 Es mikor el-ment vólna onnét Jésus, követék ötet két vakok, kik kiáltnak vala, ezt mondván: Könyörülj rajtunk Dávidnak fia!

28 Mikor pedig házba ment vólna, hozzája menének a' két vakok, és monda nékiek Jésus: Hifziteké hogy én meg-tseleked-hetem ezt, *a' mit kértek?* Es mondának néki: Hifzfzük Uram.

29 Akkor illeté az ö fzemeiket, és monda: A' ti hitetek fzerint légyen néktek.

30 Es meg-nyilatkozának azoknak fzemeik; és keményen meg-fenyegeté öket Jésus, ezt mondván: Meg-láſſátok, hogy ezt fenki-meg ne tudja.

31 De azok ki-menvén el-terjeſzték az ö hírét mind az egéfz tartományban.

32 Mikoron pedig azok el-mentenek vólna, ímé hozának néki egy ördögös * néma embert.

33 Es az ördögöt ki-üzven megfzóllala a' néma, és tsudálkozik vala a' fokaság, ezt mondván: Soha Izraelben illyen dolog nem vólt.

* *Luk.* 11: 14.

34 A' Fariséusok pedig ezt mondják vala: Az ördögök' * Fejedelme által üz ördögöket. * *r.* 12: 24.

Luk. 11: 15.

35 Es járja vala Jésus mind a' városokat és falukat, tanítván * az ö Sinagógáikban, és predikálván az *Iſten'* orfzágának Evangyéliomát, és gyógyítván akar-minémü betegséget, és akar-minémü erötlenséget a' köfség között. * *Márk.* 6: 6.

36 Mikor * látta vólna pedig a' fokaságot, könyörületeſſégre indúla rajtok, hogy el-fáradtak vólna, és elfzéledtek vólna, mint a' páfztor nélkül való juhok: * *Mark.* 6: 34.

37 Akkor monda az ö tanítványinak: Az aratásra * *való gabona* bizony hogy fok, de az arató kevés. *Luk.* 10: 2.

38 Kérjétek azért a' *gabona*' aratásának URát, hogy botsáſſa-ki az aratókat, az ö *gabonájának* aratására.

X. RESZ.

X. RESZ.

Kriſtus' tanítványinak neveik: ki-botsátatások: az üldözök felöl meg-intetések és vigaſztalások.

1 AKkor az ö tizen-két * tanítványit elö-ſzóllítván, ada nékiek † hatalmat a' tiſztátalan lelkek ellen, hogy azokat ki-üznék, és gyógyítanának minden betegséget és minden erötlenséget. * *Már.* 3 : 14. 15. *Luk.* 9 : 1. 10 : 17.

2 A' tizen-két Apoſtoloknak pedig neveik ezek : Elsö Simon, ki mondatik Péternek, és András az ö attyafia : azután Jakab a' Zebedéus' fia, és János az ö attya-fia.

3 Filep, és Bertalan ; Tamás, és ama' Máté *, ki Publikánus vala ; Jakab, Alféusnak fia, és Lebbéus, ki vezeték nevéröl Taddéusnak hivattatik vala. * *r.* 9 : 9.

4 Kananéabéli Simon, és Júdás Iskáriótes, ki Jésuſt el-is árúlá.

5 E' tizen-kettöt el-küldé Jéſus, és meg-parantsolá nékik, mondván : Az útra, melly a' Pogányok közzé viſzen ne menjetek, és a' Samaritánuſok városaiba-is ne menjetek.

6 Hanem menjetek inkább az Izrael' házának el-tévelyedett * juhaihoz. * *r.* 15 : 24. *Tſel.* 13 : 46.

7 El-menvén pedig, prédikáljatok, és ezt mondjátok : El-közelített * a' mennyeknek országa. † * *Luk.* 9 : 2. † *Tſel.* 13 : 46.

8 Betegeket * gyógyítsatok, poklosokat tiſztítsatok, halottakat támaſzſzatok, ördögöket üzzetek ; ingyen vettétek, ingyen adjátok.

* *Márk.* 6 : 7. 13.

9 Ne ſzerezzetek aranyat *, ſe ezüſtöt, ſe pénzt a' ti erſzényetekbe.

* *Márk.* 6 : 8. *Luk.* 9 : 3.

10 Se útra való táskát, ſe két ruhát, ſe ſarut, ſe páltzát ; mert méltó a' munkás az ö * táplálására. * 1 *Kór.* 9 : 7-11. 1 *Tim.* 5 : 17. 18.

11. Valamelly városba pedig vagy faluba bé-mentek, tudakozzátok-meg, ki vólna abban méltó, és ott maradjatok mind addig, míg onnét ki-mentek.

12 Bé-menvén pedig a' házba *, köſzöntsétek a' *ház' népet.* * *Luk.* 10 : 5.

13 Es ha a' ház méltó léſzen, ſzállion a' ti békeſségtek ö reája ; hogyha pedig méltó * nem léſzen, a' ti békeſségtek ti reátok térjen. * *v.* 14.

14 Es valaki titeket bé nem * fogadánd ; ſem pedig beſzédeteket nem hallgatándja, ki-menvén a' házból vagy a' városból, lábaitoknak porát-is verjétek-le. * *Márk.* 6 : 11. *Luk.* 9 : 5.

15 Bizony mondom néktek, * könnyebben léſzen a Sodoma' és Gomora' földének dolga az itélet' napján, hogynem annak a' városnak.

* *Luk.* 12 : 47. 48.

16 Imé én el-botsátlak titeket mint a' juhokat * a' farkaſok közikbe ; légyetek azért okosok mint a' kigyók, és ſzelídek † mint a' galambok.

* *Luk.* 10 : 3. *Rom.* 16 : 19.

17 Meg-óltalmazzátok magatokat az emberektöl ; mert titeket a' Birák ſzékek elött * vádolni fognak, és az ö Gyülekezetekben titeket meg † oſtoroznak. * *Luk.* 12 : 11. † *Tſel.* 5 : 40.

18 Söt Tiſzt-tartók, * és Királyok eleikbe vitettek én érettem, hogy légyen az nékiek *Sidóknak* és a' Pogányoknak bizonyságúl. * *Tſel.* 23 : 33. *Phil.* 1 : 13.

19 De mikoron eleikbe vitettettek, ne * légyetek ſzorgalmatosok mi-módon és mit ſzóljatok ; mert azon órában meg-taníttattok *arra*, mit ſzóljatok.

20 Mert nem ti vagytok a' kik ſzóllani fogtok, hanem a' ti mennyei Atyátoknak Lelke *az*, a' ki ſzóllni fog ti általatok. * *Márk.* 13 : 11. *Luk.* 12 : 11.

21 Az atya-fiú az ö attya-fiát * halálra adja, és az atya az ö fiát ; és támadnak a' magzatok az ö ſzülöikre, és azokat meg-öletik. * *Mik.* 7 : 6. *Luk.* 21 : 16.

22 Léſztek *azért* ti-is * gyülölségesek mindenek elött, az én nevemért ; de a' ki végiglen † meg-áll, meg-tartatik. * *Már.* 13 : 13. *Luk.* 21 : 17. † *Jel.* 2 : 10.

23 Mikor pedig háborgatnak titeket abban a' városban, ſzaladjatok más városba. Bizony mondom néktek, hogy *mind* el nem járjátok Izraelnek városit, addig el-közelít *hozzátok* az embernek Fia.

24 Nem * fellyebb való a' tanítvány a' Tanítónál, ſem a' ſzolga az URánál.

* *Ján.* 13 : 16. 15. 20.

25 Elég a' tanítványnak, ha ollyan léſzen mint az ö meſtere, és a' ſzolgának, ha ollyan léſzen mint az ö Ura ; Ha a' Gazdát Belzebubnak * hivták, ſokkal inkább az ö háza-népét.

* *Luk.* 11 : 15.

26 Azért ne féljetek tölök ; mert mintsen ſemmi olly * el-rejtetett dolog, mellynek meg nem kell jelentetni, és nints olly titok, mellynek meg nem kell tudatni. * *Luk.* 8 : 17.

27 A' mit néktek a' ſetétben mondok, a' világon mondjátok ; és a' mit fülbe *ſúgva* hallotok, a' ház' feliröl prédikáljátok.

28 Es ne féljetek azoktól, * kik a' teſtet ölik-meg, a' lelket pedig nem öl-hetik-meg, hanem inkább féljetek attól, a' ki mind a' lelket mind a' teſtet el-veſzt-heti a' gyehennába.

* 1 *Pét.* 3 : 14. 15.

29 Nemde nem meg-vehetneké két

* vere-

* verebetskéket egy kis filléren ? de még-is tsak egy sem esik azok közzül a' földre, a' ti Atyátok' *akaratja* nélkül. * *Luk.* 12: 6.

30 Néktek pedig fejeteknek hajafzálai-is mind * fzáman vagynak.

* *Luk.* 21: 18. *Tsel.* 27: 24. 34.

31 Ne féljetek azért, ti fok verebetskéknél drágábbak vagytok.

32 Valaki azért vallást tészen én rólam az emberek * elött, én-is vallást tészek arról az én mennyei Atyám elött; * *Luk.* 12: 8.

33 Valaki pedig meg-tagadánd * engemet az emberek elött, meg-tagadom én-is azt az én mennyei Atyám elött.

* *Már.* 8: 38. 2 *Tim.* 2: 12.

34 Ne gondoljátok, hogy azért jöttem volna, hogy békefséget botsáfsak e' földre; nem azért jöttem, hogy békefséget botsáfsak, hanem * fegyvert; * *Luk.* 12: 51.

35 Mert jöttem hogy azt tselekedjem, hogy a' fiú az ö attyának * ellensége légyen, a' leányzó az ö annyának, és a' menye az ö napának.

36 És hogy az embernek ellensége *légyen* az ö háza-népe. * *Mik.* 7: 6. *Mát.* 12: 52. 53.

37 A' ki fzereti attyát vagy annyát, * inkább hogy-nem engemet, nem méltó *az* én hozzám: és a' ki fzereti fiát vagy leányát inkább hogy-nem engemet, nem méltó *az* én hozzám.

* *Luk.* 14: 26.

38 És a' ki fel nem * véfzi az ö kereftét, és úgy nem követ engemet hátúl, nem méltó az én hozzám.

* *Luk.* 9: 23. 24. *Már.* 8: 34.

39 A' ki meg-tartja * az ö életét, elveszti azt; és a' ki el-veszti életét én érettem, meg-találja azt. * *Már.* 8: 35.

40 A' ki titeket * bé-fogad, engem fogad-bé; és a' ki engem bé-fogad, azt fogadja-bé, a' ki engemet botsátott.

* *Luk.* 10: 16.

41 A' ki bé-fogadja a' Prófétát Próféta' nevébe, a' Próféta' jutalmát véfzi; és a' ki az igazat bé-fogadja igaznak nevébe, az igaznak jutalmát véfzi.

42 És a' ki italt ád egynek e' kitsinyek közzül tsak egy pohár † hideg *vízet* tanítványnak nevébe; bizony mondom néktek, nem veszti-el annak * jutalmát. † *Már.* 9: 41.

* *rész* 25: 34. 35. 40.

XI. RESZ.

Krisztus meg-felel a' János' követinek: prédikál a' törvény és Evangyélium fzerint.

1 ÉS mikoron el-végezte vólna az ö tizen-két tanítványinak való parantsolását, el-méne onnét, hogy tanítana és * prédikálana azoknak városaikban. * *Esa.* 61: 1. 2.

2 A' *Keresztelő* János pedig, mikor hallotta vólna a' fogságban a' Kriftus' tselekedetit, él-küldvén * kettőt az ö tanítványi közzül: * *Luk.* 7: 18. 19.

3 Meg-kérdé *azok által:* Te vagyé az, a' ki el-jövendö vala, vagy máft várjunk?

4 És felelvén Jéfus monda nékiek: Menjetek-el, és mondjátok-meg Jánosnak, a' mellyeket haliotok és láttok.

5 A' vakok * fzemek' világát véfzik, és a' fánták járnak, 's poklosok megtifztúlnak, és a' fiketek hallanak, a' halottak fel-támadnak, és a' fzegényeknek † az Evangyéliom prédikáltatik. * *Esa.* 35: 5. 6. † *Esa.* 61: 1.

6 És bóldog a' ki én bennem meg nem * botránkozik. * *Luk.* 7: 23.

7 Mikor pedig azok el-mentenek vólna, kezde Jéfus a' fokaságnak *Keresztelő* János felöl fzóllani: Mitsoda látni mentetek vólt ki a' puftába? hogy *ingadozó* nádat *láfsatok*é, mellyet a' fzél hajtogat?

8 De mi látni mentetek vólt ki? hogy gyenge ruhában öltözött embert *láfsatok*é? Imé a' kik gyenge ruhákat viselnek, a' Királyok' palotáikban vagynak.

9 De mi látni mentetek vólt ki? hogy Prófétát *láfsatok*é? Bizony mondom néktek, nagyobbat *láttatok* Prófétánál-is.

10 Mert ez az, a' kiről meg-vagyon irva: Imé én el-botsátom az én * követemet te elötted, ki meg-tifztítja elötted a' te útadat. * *Mal.* 3: 1.

11 Bizony mondom néktek, hogy nem támadott nagyobb Keresztelö Jánosnál az aszfzonyi-állatoktól fzületettek közzül: de a' ki leg-kifsebb a' mennyeknek orfzágában, nagyobb *az* ö nálánál.

12 A' Keresztelö János' idejétöl fogva pedig mind ez ideig a' mennyeknek orfzágán * eröt tésznek, és az erösek kapják azt. * *Luk.* 16: 16.

13 Mert a' Próféták mindnyájan és a' Törvény, *Keresztelö* Jánosig prófétáltanak

14 És ha bé-akarjátok venni; ö amaz Illyés, * a' ki el-jövendö vala.

* *Mál.* 4: 5. *Mat.* 17: 12. 13.

15 A' kinek vagyon * füle a' hallásra, hallja. * *rész.* 13: 9. 43.

16 De mihez hasonlítsam e' nemzetséget? Hasonlatos a' gyermekekhez, kik a' piatzon ülnek, és kiáltnak az ö társaiknak,

17 És ezt mondják: * Sipoltunk néktek, és nem tántzoltatok; siralmas énekeket énekeltünk néktek, és nem sírtatok. * *Luk.* 7: 32.

18. Mert el-jött *Keresztelö* János 's nem éfzik, fem ifzik, és azt mondják hogy ördög vagyon benne.

19 El-

19 El-jött az embernek Fia, ésszik és iszik, és ezt mondják felölle : imhol a' dobzódó és részeges ember , a' fukaroknak és a' bünösöknek barátjok. De meg-igazíttatott a' böltseség az ö fiaitól.

20 Akkor kezdé Jésus szemekre hányni a' városoknak , a' mellyekben Isteni erö által való leg-több tsudákat tett vala, hogy meg nem tértenek vólna, *mondván :*

21 Jai tenéked * Korázin ! Jaj tenéked Bethsaida ! Mert ha Tírusban és Sídonban azok az Isteni erök lettek vólna, mellyek te benned lettek, régen gyáfz-ruhában és hamuban *ülvén* megtértek vólna.

22 De mondom néktek, hogy könyebben léfzen dolga Tírusnak és Sídonnak az ítélet' napján, hogy-nem néktek. * *Luk.* 10: 13. 14.

23 Te-is Kapernaum, ki az égig felmagasztaltattál, a' pokolig le-vettetel ; mert ha Sodomában azok az Isteni erök lettek vólna, mellyek te benned lettek, mind e' mái napig meg-maradott vólna.

24 De mondom néktek, hogy a' Sodoma' földének könnyebben léfzen dolga az ítélet' napján, hogy-nem néked.

25 Akkor az idöben fzólla Jésus, és monda ; Hálákat adok tenéked én Atyám , mennynek és földnek URa ! hogy el-rejtetted * ezeket a' böltsektöl, és az értelmefektöl ; és azokat meg-jelentetted a' kis gyermekeknek.

* *Luk.* 10: 21. 1 *Kór.* 1 : 19.

26 Jól vagyon Atyám ; mert e' vólt a' te jó kedved,

27 Mindenek nékem * adattak az én Atyámtól ; és fenki nem esméri a' Fiút , hanem *tsak* az Atya , az Atyát is fenki nem esméri hanem a' Fiú † , és a' kinek a' Fiú meg akarja †† jelenteni. * *Luk.* 10: 22. † *Jan.* 1 : 18. †† *v.* 28. 1 *Tim.* 2: 4.

28 Jöjjetek én hozzám mindnyájan kik meg * fáradtatok és meg-terheltettetek , és én meg-nyúgotlak titeket.

29 Vegyétek-fel az én igámat reátok, és tanúljátok-meg én tölem , hogy én fzelíd és alázatos fzivü vagyok , és találtok * nyúgodalmat a' ti lelkeiteknek. * *Jér* 6 ; 16.

30 Mert az én igám gyönyörüséges , és az én terhem * könyü.

* 1 *Ján.* 5 : 3.

XII. RESZ.

Kriſtus Ura a' Szombatnak. Száradott kezu és egy ördöngös meg-gyógyittatnak Fariseúſok' háromlások. Jó és rothadt fa. Jónás' példája.

1 AZ idöben , mégyen vala Jésus Szombat-napon a' * vetések között , az ö tanítványi pedig , mivel. hogy meg-éheztenek vala , kezdék † fzaggatni a' búza-fejeket , és azokat enni; * *Luk.* 6 : 1. † 5 *Móſ.* 23 : 25.

2 A' Fariseúſok pedig mikor ezt látták vólna , mondának önéki : Imé a' te tanítványid azt tselekefzik , a' mit nem fzabad Szombaton tselekedni.

3 Ö pedig monda nékik : Nem olvaſtátoké mit tselekedett Dávid , mikor meg-éhezett vólna ö , és a' kik véle valának ?

4 Mimódon bé-ment az Isten'Házába , és az *Isten' aſztalára* tett * *ſzent* kenyereket meg-ette , mellyeket nem vala fzabad néki meg-ennie , fem azoknak kik ö véle valának , hanem tsak a' † Papoknak. * 1 *Sám.* 21: 6. † 3 *Móſ.* 24 : 5. 9.

5 Vagy nem olvaſtátok-é a' Törvényben , hogy Szombat-napokon a' Papok a' Templomban a' Szombatot * meg-törik , és nem vétkeznek ?

* 4 *Móſ.* 28 : 9. 12.

6 Mondom pedig néktek , hogy a' Templomnál nagyobb vagyon itt.

7 Ha tudnátok mitsoda ez : Irgalmaſſágot * kívánok és nem áldozatot ; nem kárhoztattátok vólna *ez* ártatlanokat; * *v.* 9 : 19. *Hóſ.* 6 : 6.

8 Mert a' Szombatnak-is * URa, az embernek Fia. * *Már.* 2 : 27. 28.

9 Es el-menvén onnét méne az ö Sinagógájokba ;

10 És imé vala *ott* egy meg-fzáradott kezü ember , és meg-kérdék ötet mondván : Szabadé Szombat-napon gyógyítani ? *tsak* hogy * vádol-hatnák ötet. * *Luk.* 6 : 7. 8.

11 Ö pedig monda nékiek : Kitsoda az ti közzületek , a' ki , ha egy juha vagyon , és az Szombat-napon a' verembe esik ; meg nem ragadja és ki nem vonja *onnét* azt ?

12 Mennyivel drágább pedig az ember a' juhnál ? Szabad azért Szombat-napokon jót tselekedni.

13 Akkor monda *Jésus* az embernek : Nyújtsd-ki a' te kezedet. Es azonnal ki-nyújtá ; és ollyan éppé lön mint a' máſik.

14 A Fariseúſok pedig ki-menvén tanátsot tartának ö ellene , hogy ötet * el veſztenék. * *Már.* 3 : 6. 7.

15 Jésus pedig ezt mikor meg-értette vólna , el-méne onnét , és követé ötet nagy ſokaság , 's mind azokat meg gyógyítja vala.

16 És fenyegeti vala öket, hogy ötet ki ne jelentenék.

17 Hogy bé-tellyeſednék a' mit mondott vólt Eſaiás Próféta , ki így fzólott :

18 Imé az én fzolgám * , a' kit én válaſztottam : az én fzerelmeſem , kiben az én lelkem meg-nyúgofzik : az én Lelkemet adom ö beléje és a' Pogány

gány népeknek predikál itéletet.

19 Nem verseng és nem kiált, és nem hallja senki az útzákon az ö szavát.

20 A' meg-törödött nádat nem rontja-el, és a' füstölgö gyertya-belet nem öltja-el; míg-nem itéletet tészen diadalommal.

21 Es az ö nevében bíznak a' Pogányok *. * *Esa.* 42 : 1-4.

22 Akkor hozának ö eleibe egy ördöngös vakot * és némát: és meggyógyítá azt, annyira hogy a' ki vak és néma *vala*, látna és szóllana.

23 Es el-álmélkodék az egész sokaság, és ezt mondja vala: Nemde nem ezé Dávidnak ama' Fia:

* *Luk.* 11 : 14.

24 A' Farisëusok pedig mikor ezt hallották vólna, mondának: Ez nem egyéb által, hanem az ördögök' Fejedelme által a' Belzebub * által üzi-ki az ördögöket. * *r.* 9 : 34.

25 Jésus pedig mikor azoknak gondolatjokat * tudná, monda nékiek: Minden ország, valamelly magában meg-hasonlik, el-puſztúl, és egy város-is vagy ház' népe, a' melly meghasonlik magában, meg nem marad-hat. * *Ján.* 2 : 25.

26 Ha pedig a' Sátán a' Sátánt üzi-ki, ö magában meg-hasonlott: mi-módon áll-hat-meg tehát az ö országa?

27 Es ha én a' Belzebub által üzöm-ki az ördögöket, a' ti fiaitok ki által üzik-ki *azokat?* Azért ök itélnek-meg titeket.

28 Hogyha pedig az Isten' Lelke által üzöm-ki az ördögöket, tehát elérkezett hozzátok az Isten' országa.

29 Mert mi-módon mehet-bé valaki a' hatalmasnak * házába, és *mi-módon* vethet sákmányt marhájában, hanem ha elö-ször a' hatalmast meg-kötözi; úgy vethet sákmányt annak *házábéli marhájában*? * *Esa.* 49 : 24, *Luk.* 11 : 21. 22.

30 A' ki én vélem * nintsen, én ellenem vagyon az, és a' ki én velem együtt nem takar, tékozol az.

* *Luk.* 11 : 23.

31 Annak-okáért mondom néktek, hogy minden bün és káromlás megbotsáttatik az embereknek: de a' * *Szent* Lélek ellen való káromlás nem botsáttatik-meg az embereknek.

* *Luk.* 12 : 10. 1 *Jan.* 5 : 6.

32 Es valaki szólland az embernek Fia ellen, meg-botsáttatik néki: de valaki szólland a' Szent Lélek ellen, nem botsáttatik-meg néki sem e' világon, sem a' máson.

33 Vagy légyetek jó fák, * és teremjetek jó gyümöltsöt, vagy légyetek rothadt fák, és teremjetek hitván gyümöltsöt; mert a' gyümöltsröl esmértetik-meg a' fa. * *Luk.* 6:43,

34 Mérges kígyok' * nemzetségi, mi-módon szól-hattok jókat, ha gonoszok vagytok? mert a' szívnek telyességéből szoll a' száj. * *r.* 3 : 7.

35 A' jó * ember az ö szívének jó kintséből hoz elö jókat; és a' gonosz ember az ö *szívének* gonosz kintséből hoz elö gonoszokat. * *Luk.* 6 : 45.

36 De mondom néktek: Akár-mi hivalkodó * beszédet szóljanak az emberek, számot adnak arról az itélet' napján; * *Pred.* 12 : 16.

37 Mert a' te beszédidből esmértetel igaznak, és a' te beszédidből esmértetel hamisnak.

38 Akkor felelének némellyek néki az Irástudók és a' Farisëusok közzül, mondván: Mester, akarnánk tetöled látni * *valami* jelt.

39 Ö pedig felelvén, monda nékik: E' gonosz és parázna nemzetség jelt kiván, de nem adatik néki *egyéb* jel, hanem a' Jónás Prófétának ama' jele.

* *r.* 16 : 1-4. 1 *Kór.* 1 : 22.

40 Mert miképpen Jónás * három éjjel és három nappal vólt a'tzet-halnak gyomrában: azonképpen az embernek Fia, három éjjel és három nappal lészen a' földnek gyomrában. * *Jos.* 2:1.2.11.

41 A' Ninivébéliek az itélét' *napján* fel-támadnak e' nemzetséggel egybe, és kárhoztatják ezt, hogy ök megtértek a' Jónás' * prédikálására, és ímé nagyobb † *vagyon* ez helyen Jónásnál. * *Jon.* 3 : 4. 5. † *r.* 3 : 17.

42 A' Délnek Királyné * afszszonya fel-kél az itélet' *napján* e' nemzetséggel egybe, és kárhoztatja ezt, hogy ö a' földnek határiból el-jött, hogy hallaná a' Salamonnak † böltseségét, és ímé nagyobb vagyon ez helyen Salamonnál.

* 1 *Kir.* 10 : 1. † *Pred.* 1 : 1.

43 Mikoron pedig a' tiſztátalan lélek * ki-mégyen valakiből, jár száraz helyeken, kerefvén nyúgalmat, és nem talál: * *Luk.* 11 : 24-26.

44 Akkor ezt mondja: Meg-térek az én házamba, a' honnét ki-jöttem; Es mikor *oda* mégyen, találja *azt* üresen, *szépen* meg-seperve és ékesítve.

45 Akkor el-mégyen és vészen maga mellé más hét lelkeket, gonoszbakat ö magánál, és bé-menvén lakoznak ott; és lészen, annak az embernek utólsó állápatja *gonoszszabb az elsönél: Igy lészen *dolga* e' gonosz nemzetségnek-is. * 2 *Petr.* 2 : 20.

46 Mikor pedig még szóllna a' sokaságnak, ímé az ö annya és attyafiai állának vala kivül, akarván ö véle szólani.

47 Es monda néki egy *ember*: Imé a' te anyád és atyád-fiai ott kün állanak, és te veled akarnak beszélleni.

48 Es ö felelvén monda annak, a' ki

ki néki ezt mondotta vala: Kitsoda az én anyám, és kitsodák az én atyám-fiai?

49 És ki-nyújtván kezét az ö tanítványira, monda: Imé *ezek* az én anyám, és az én atyám-fiai;

50 Mert valaki az én mennyei Atyámnak akaratját tselekeszi, az énnékem az én atyám-fia, néném és anyám. * *Már.* 3:31.35. *Luk.* 8:20.21.

XIII. RESZ.

Krisztus hét példázatban tanít a' mennyországról: meg-vettetik az ö rokonitól.

1 AZon napon ki-menvén Jésus a' házból le-üle a' tenger mellett.

2 És gyüle ö hozzá nagy sokaság, annyira hogy a' hajóba *kénszerítteténk* menni, és ott ülni; az egész sokaság pedig a' parton fenn áll vala.

3 És szólla nékik sokat példa-beszédek által, mondván: Egy * mag-vetö *ember* ki-méne vetni,

4 És mikor a' magot hintené, némelly a' *mag közzül* esék az út félre; és el-jövének a' madarak, és el-kapdosák azt.

5 Némelly esék a' köves helyre, a' hol nem vala sok földe, és hamar kikele, mivelhogy a' földben nem vala mélyen,

6 És a' Nap mikor fel-költ vólna, meg-süté azt, és mivelhogy nem vala gyökere, ki-szárada;

7 Némelly pedig esék a' tövis közzé, és a' tövisek fel-nevekedvén, meg-fojták azt.

8 Némelly pedig esék a' jó földbe, és gyümöltsöt terme, némelly százannyit, némelly hatvan annyit, némelly pedig harmintz annyit.

* *Már.* 4: 3-8. *Luk.* 8: 5-8.

9 A' kinek vagyon füle a' hallásra, hallja.

10 Akkor hozzá menvén az ö tanítványi, mondának néki: Mi az oka hogy példa-beszéd által szóllasz e' *népnek*?

11 És ö felelvén monda nékiek: Mert néktek adatott, hogy a' mennyeknek országának titkait ért-hesstek, azoknak pedig nem adatott;

12 Mert a' kinek vagyon adatik * annak és inkább bövölködik, de a' kinek nintsen, a' mije vagyon-is el-vétetik töle. * *Már.* 4: 25. *Luk.* 8: 18.

13 Azért szóllok példa-beszéd által nékiek; mert látván * nem látnak, és hallván nem hallanak, sem értenek.

* *Luk.* 8: 10.

14 Azért * bé-telik ö bennek az Esaiás' prófétálása, melly ezt mondja: Hallván † halljátok, és nem értitek; és látván látjátok, és által nem lát-hattjátok. * *Esa.* 6: 9. † *Tsel.* 28: 22-27.

15 Mert meg-kövéredett e' népnek szíve és füleikkel nehezen hallottanak, és szemeiket bé-zárlották, hogy valamimódon ne láffanak szemeikkel, és füleikkel ne halljanak, és szívekkel ne értsenek, meg ne térjenek, és meggyógyítsam öket.

16 A' ti szemeitek pedig bóldogok, hogy látnak, és füleitek, hogy hallanak;

17 Mert bizony mondom néktek, hogy sok * Próféták és igazak kivánták látni, a' mellyeket ti láttok, és nem lát-hatták; és hallani, a' mellyeket ti hallotok, de nem hall-hatták.

* 1 *Pét.* 1: 10-12.

18 Halljátok-meg azért ti a' mag-vetöröl * való példa-beszéd' *magyarázatját*. * *v.* 3. 4.

19 Mikor valaki hallja az igét, a' *mennyeknek* országa felöl, és nem érti, * el-jö a' Gonosz és el-kapja azt, a' mi annak szívébe vettetett vala. Ez az, a' kiben az út mellé esett a' mag.

* *Luk.* 8: 11. 12.

20 A' ki pedig a' kövesre * vetette a' magot, ez az, a' ki az igét hallja, és azt mindjárt *nagy* örömmel vészi:

21 De nintsen ö benne gyökere, hanem ideig való, és ha háborúság vagy nyomorúság következik az igé-ért, azonnal meg-botránkozik.

* *Már.* 4: 16. 17.

22 A' ki pedig a' tövis közzé vetette a' magot, ez az, a' ki az igét hallja, de e' világnak szorgalmatossága, és a' gazdagságnak tsalárdsága meg-fojtja az igét, és gyümöltsöt nem terem;

23 A' ki pedig jó földbe vetette a' magot, ez az, a' ki hallgatja az igét és érti, és gyümöltsöt hoz: és terem némelly százannyit, némelly hatvan annyit, némelly pedig harmintz annyit.

24 Más példa-beszédet ada eleikbe néktek *Jésus*, ezt mondván: Hasonlatos a' mennyeknek országa az emberhez, ki az ö földébe jó magot vetett.

25 És mikor az emberek alunnának, el-jöve az ö ellensége, és vete konkolyt a' gabona közzé, és el-méne.

26 És mikor fel-nevekedett vólna a' gabona, és gyümöltsöt termett vólna, akkor meg-tetszék a' konkoly-is.

27 A' gazdának szolgai pedig elö állván mondának néki: Uram! avagy nem tiszta magot vetettél valaé a' te földedbe? honnét vagyon azért az a' konkoly?

28 És monda nékiek: Valamelly ellenségem mivelte ezt. A' szolgák pedig mondának: Akarodé tehát hogy el-menjünk és öszve-szedjük a' konkolyt?

29 Ö pedig monda: Nem; mert nétalám öszve-szedvén a' konkolyt, azzal együtt a' gabonát-is ki-szaggatjátok.

30 En-

30 Engedjétek hogy mind a' kettő nevekedjék együtt az aratálig, és az aratás' idején meg-hagyom az aratóknak: Szedjétek-ősze elöször a' konkolyt, és köfléték azt kévékbe, hogy meg-égettessék: a' gabonát pedig takarjátok az én tsürömbe.

31 *Ismét* más példa-beszédet ada eleikbe, mondván: Hasonlatos a' mennyeknek országa a' muſtár * maghoz, mellyet az ember vévén el-vét az ö mezejében. * *Már.* 4: 30-32. *Luk.* 13: 18. 19.

32 Melly jóllehet minden magoknál kisſebb: de mikor fel-nevekedik, a' fűvek közt leg-nagyobb, és végre fa nevekedik belőle, annyira, hogy az égi madarak reá szálljanak, és fészket rakjanak az ágain.

33 *Ismét* más példa-beszédet szólla nékiek, *mondván:* Hasonlatos a' mennyeknek országa a' * kovászhoz, mellyet az aszszonyi-állat vévén egyelít három mértze liſztben, míg mind megposhad *az.* * *Luk.* 13: 20. 21.

34 Mind ezeket mondá Jésus a' sokaságnak példa-beszéd által; és példa-beszéd nélkül semmit nem szólla nékik.

35 Hogy bé-telnék a' mit a' Próféta szóllot, mondván: Meg-nyitom az én számat * példa-beszédek által, ki-mondom azokat, mellyek világ fundamentomának fel-vettetésétől fogva el-titkoltattak vólt. * *Sólt* 78: 2.

36 Akkor el-botsátván a' sokaságot Jésus, házba méne, és az ö tanítványi hozzá menvén mondának: Magyarázd-meg nékünk ama' földbe *vetett* konkolyról való példa-beszédet.

37 Es ö felelvén, monda nékik: A' ki a' jó magot veti, az embernek Fia az:

38 A' mezö pedig e' világ; a' jó mag az *Isten*' országának fiai: a' konkoly pedig ama' Gonoſznak fiai:

39 Az ellenség pedig, a' ki a' konkolyt vetette, az ördög; az aratás e'* világ' vége: az aratók pedig az Angyalok. * *Jel.* 14: 15.

40 Miképpen azért a' konkolyt egybe-gyüjtik, és meg-égetik, akképpen léſzen e' világnak végén.

41 Az embernek Fia el-botsátja az ö Angyalit, kik öſzve-ſzednek az ö országából minden botránkozásokat, és azokat kik tselekedtek hámisságot.

42 Es vetik azokat az égö kementzébe; ott léſzen sírás, * és fog-tsikorgatás. * *rész.* 8: 12.

43 Akkor az igazak fénlenek mint * a' Nap, az ö attyoknak országában. A' kinek vagyon füle a' hallásra, hallja. * *Dán.* 12: 2. 3.

44 Ismét hasonló a' mennyeknek országa a' mezöben el-rejtett kintshez, melliyet minek-utánna meg-talál az ember: el-rejti azt, és a' talált kintsen való örömében, el-mégyen titkon, és minden marháját el-adván meg-véſzi azt a' mezöt.

45 Ismét hasonlatos a' mennyeknek országa a' kereskedö emberhez, ki ſzép drága köveket keres.

46 Ki minek-utánna találánd valami drága követ: el-mégyen és minden marháját el-adván, meg-véſzi azt.

47 Ismét hasonlatos a' mennyeknek országa a' tengerbe vetett gyalomhoz, melly minden-féle állatot bé-takarított,

48 Meliyet, minek-utánna meg-tölt, a' halálzok a' patra ki-vontanak, és leülvén ki-ſzedték a' mi jó abban vólt, az ö edényekbe: a' mi pedig haſzontalan állat vólt, ki vetették.

49 Úgy léſzen e' világnak végén-is: El-jönek az *Isztennek* Angyali, és ki-válaſztják a' gonoſzokat az igazak közzül.

50 Es azokat vetik az égö kementzébe: ott léſzen sírás és fog-tsikorgatás.

51 Es monda nékiek Jésus: Értetek-é mind ezeket? és ök mondának: Értettük URam.

52 Ö pedig monda nékiek: Annakokáért minden Iráſtudó, ki a' mennyeknek országában meg-taníttatott, hasonlatos valamelly gazdához, ki az ö élés-házából hoz elö ót és újjat.

53 Es mikor el-végezte vólna Jésus e' példa-beszédeket, el-méne onnét.

54 Es mikor ment vólna az ö * hazájába, tanítja vala öket az ö Sinagógájokban, úgyannyira hogy álmélkodnának, és ezt mondának †: Honnet vagyon ebben e' böltseség, és ez *Isteni* erök? † *Már.* 6: 2. * *Luk.* 4: 16.

55 Avagy nem ezé amaz Ats-meſter' * fia? nemde nem Máriának hivják az ö annyát, és az ö attya-fiait Jakabnak, Jósének, Simonnak és Júdásnak?

* *Ján.* 6: 42.

56 Es az ö nénnyei-is, nemde nem nálunk vagynaké? Honnét *vagynak* azért ennek mind ezek?

57 Es meg-botránkoznak vala ö benne. Jésus pedig monda nékiek: Nintsen a' Próféta tiſztellég nélkül, hanem tsak az ö hazájában és házában.

58 Es nem tön ott sok tsudákat az ö * hihetetlenségek-ért. * *Már.* 6: 5. 6.

XIV. RESZ.

Jánosnak feje vétetik: Kriſtus' tsudái az öt kenyérben, tengeren járásban, gyógyításokban.

1 AKkor az idöben Héródes Tetrárka hallá * Jésusnak hirét.

* *Már.* 6: 13. 14. *Luk.* 9: 7.

2 Es monda az ö szolgainak: Ez ama'

ama' Keresztelö János, ö támadott-fel a' halálból, és annak-okáért tselekezhetnek ö benne e' tsudák.

3 Mert Héródes * meg-fogta vala Jánost, és meg-kötöztetvén ötet, vetette vala a' tömlötzbe, Héródiás-ért, az ö attya-fiának Filep *Királynak* feleségéért. * *Már.* 6: 17. *Luk.* 3: 19. 20.

4 Mert ezt mondja vala néki János: Nem * szabad tenéked azzal élned.

* 3 *Mós.* 20: 20. 21.

5 És mikor ötet meg akarná ölni, fél vala a' sokaságtól, mivelhogy ötet úgy tartják vala mint egy * Prófétát.

* *rész.* 21: 26.

6 Mikor pedig a' Héródes születésének napját tiszteltnék, tántzola a' Héródiás' leánya' ö elöttök: és Héródes meg-kedvellé *a' leánynak tántzát.*

7 Azért nagy esküvéssel fogadást, tön, hogy valamit kérne meg-adná néki.

8 A' leány pedig az ö annya' tanátsából monda: Hozasd-elö nékem ide egy tálban a' Keresztelö János' fejét.

9 És meg-szomorodék a' Király; de az ö esküvésé-ért és a' lakodalmasok-ért, parantsolá elö-hozatni.

10 És el-küldvén *a' höhért*, fejét véteté Jánosnak a' tömlötzben.

11 És elö-hozák az ö fejét egy tálban, és adatá azt a' leánynak; *a' leány* bé-mútatá az ö annyának.

12 És elö-jövén az ö tanítványi, elvivék az ö testét, és el-temeték azt; és el-menvén meg-mondák *azt* Jésusnak.

13 Mikoron pedig *ezt* hallotta vólna Jésus, el-méne * onnét hajón a' puszta magánosan: és mikoron *ezt* hallotta vólna a' sokaság, gyalog követék ötet a' városokból. * *Már.* 6: 32.

14 És ki-menvén Jésus látá a' nagy sokaságot, meg-szána öket, és azoknak betegeiket meg-gyógyítá.

15 És mikor estve felé vólna, hozzá menének az ö tanítványi, mondván: * Puszta hely ez, és az idö el-múlt, botsásd-el a' sokaságot, hogy menjenek-el a' falukba, és végyenek magoknak eleséget.

16 Jésus pedig monda nékiek: Nem szükség hogy el-menjenek; adjatok ti nékiek enniek.

17 Mondának a' tanítványok önéki: Nintsen itt több eleség, öt kenyereknél és két halaknál.

18 Ö pedig monda: Hozzátok ide nékem azokat.

19 És mikor parantsolt vólna a' sokaságnak, hogy le-üljenek a' füvön, és vette vólna az öt kenyereket, és a' két halakat, az égre szemeit fel-emelvén, hálákat ada *az Istennek*; és mikor meg-szegte vólna a' kenyereket, adá a' tanítványoknak, a' tanítványok pedig a' sokaságnak.

20 És évének mindnyájan, és megelégedének, és fel-szedék a' maradék darab *kenyereket* tizen-két teli kosárral.

21 A' kik pedig ettek vala; valának mint-egy öt-ezer férjfiak, aszszonyi-állatok nélkül, és gyermekek nélkül. * *Luk.* 9: 12-17. *Ján.* 6: 5-13.

22 És mindjárást kénszerité Jésus az ö tanítványit hajóba ülni, hogy elöl el-mennének * a' túlsó partra, míg ö el-botsátaná a' sokaságot.

* *Már.* 6: 45.

23 Mikor el-botsátotta vólna azért a' sokaságot, el-méne a' hegyre magánosan imádkozni: * és mikor immár késö *éjive* vólna, *tsak* ö maga vala ott.

24 A' hajó pedig immár a' tengernek közepette vala, és a' habokól háborgattatik vala; mert a' szél ellenekbe fú vala.

25 Az éjtszakának pedig negyedik részén, méne hozzájok Jésus a' tengeren járván.

26 És mikor látták vólna a' tanítványok, hogy a' tengeren járna, megháborodának, mondván: Ez valami el-múlandó állat; és féltekben kiáltnak vala.

27 De azonnal szólla nékik Jésus, és monda: Bizzatok, én vagyok, ne féljetek.

28 És felelvén néki Péter, monda: Uram! ha te vagy, parantsolj hogy hozzád meheszek a' vizeken.

29 Ö pedig monda: Jövel. És mikor ki-szállott vólna a' hajóból Péter, jár vala a' vizeken, hogy Jésushoz menne.

30 Látván pedig a' nagy szelet, meg-rémüle: és mikor el-kezdett vólna merülni kiálta, mondván: Uram tarts-meg engem!

31 És mindjárt Jésus kezét ki-nyújtván meg-ragadá Pétert, és monda néki: óh kitsíny hitü, miért kételkedél?

32 És mikor ök bé-mentek vólna a' hajóba, meg-szünék a' szél.

* *Már.* 6: 46-51. *Ján.* 6: 16. 21.

33 A' kik pedig a' hajóban valának, elö-jövén imádák ötet, mondván: Bizony Isten' Fia vagy te.

34 És mikor által-költek vólna *a' vizen*, menének a' * Génnezáret' földébe. * *Már.* 6: 53-56.

35 És mikor meg-esmérték vólna ötet annak a' helynek lakosi, el-küldének az egész környül való *tartományba*; és minden betegeket ö hozzá hozának.

36 És kérik vala ötet, hogy tsak az ö ruhájának peremét * illetnék; és valakik illetik vala, meg-gyógyúl-

nak vala. * *r.* 9 : 20. 22. *Tsel.* 3 : 6-16. 19 : 11. 12.

XV. RESZ.

Az emberi tudomány meg-vettetik : Mitsoda tiſztátalanitsa-meg az embert : A' Kananéabeli aſzſzony' leánya meg-gyogyittatik, és több betegek-is: tsuda-tétel a' hét kenyérrel.

1 AKkor járúlának Jésushoz *valami* Jérusálembéli * Iráſtudók és Fariséusok, kik ezt mondák :

* *Márk.* 7 : 1-5.

2 Mi az oka, hogy a' te tanítványid a' *régi* Vén embereknek rendeléseket meg-rontják ? Mivelhog nem moſſák-meg kezeiket, mikor enni akarnak.

3 Jésus pedig felelvén monda nékik : Mi az oka hogy ti-is az Iſten' parantsolatját meg-rontjátok a' ti rendeléſtek által ?

4 Mert Iſten parantsolta ezt, mondván : * Tiſztelje'd a' te atyádat és anyádat. Ismét : Valaki gonoſzt † mond attyának vagy annyának, meg-ölettetik. * 2 *Móſ.* 20:12. † 2 *Móſ.* 21:17.

5 Ti pedig azt mondjátok : Valaki attyának vagy annyának ezt mondja : Valami ajándékot *én Iſtennek* fel-viſzek ; tenéked hafznál, *bun nélkül való léſzen*, ha az ö attyát vagy annyát ſoha nem tiſztelte-is.

6 Es az Iſtennek parantsolatját a' ti rendeléſtek által erötlenné tettétek.

7 Kép-mútatók ! Igazán prófétált Eſaiás ti felöletek, ezt mondván :

8 E' nemzetség én hozzám *tsak* ſzájjal * közelget, és ajakival tiſztel engemet : az ö ſzívek pedig én tölem távol vagyon. * *Eſa.* 29 : 13.

9 Hijába tiſztelnek pedig *azzal-is*, ha olly tudományokat tanítnak, mellyek embereknek * parantsolati,

* *Kol.* 2 : 22. 23.

10 Es a' ſokaságot elö-ſzóllítván, monda nékiek : Halljátok és értsétek meg :

11 Nem * fertézteti-meg az embert, a' mi a' ſzájján mégyen-bé, hanem a' mi ki-jö a' ſzájján, a' fertézteti-meg az embert. * *Márk.* 7 : 15. 23.

12 Akkor hozzá járúlván az ö tanítványi mondának ö néki : Tudodé hogy a' Fariséuſok e' beſzédet hallván meg-botránkoztanak ?

13 Ö pedig felelvén monda : Minden plánta, valamellyet az én mennyei Atyám nem plántált, ki-ſzaggattatik.

14 Hagyjatok békét nékik : a' vakoknak vak vezérek : ha pedig a' vak * vezeti a' vakot, mind ketten a' verembe eſnek. * *Luk.* 6 : 39.

15 Felelvén pedig Péter monda néki : Magyarázd-meg nékünk e' példa-beſzédet.

16 Jésus pedig monda : Még-is értelem nélkül * vagytoké ti-is ?

* *Márk.* 7 : 18.

17 Nem tudjátoké, hogy a' mi az *ember'* ſzáján bé-mégyen, a' gyomorba mégyen, és *onnét* az árnyék-ſzékbe vettetik ?

18 A' mellyek pedig az *embernek* ſzájából * ſzármaznak, a' ſzívből jönek-ki, és azok fertéztetik-meg az embert ; * *Jak.* 3 : 6.

19 Mert az *embernek* ſzivéből * jönek-ki a' gonoſz gondolatok, gyilkoſſágok, paráznaságok, tiſztátalanságok, lopáſok, hamis tanúságok, rágalmazáſok. * 1 *Móſ.* 6 : 5. *Péld.* 4 : 23.

20 Ezek fertéztetik-meg az embert : mosdatlan kézzel enni pedig, nem fertézteti-meg az embert.

21 Es ki-menvén onnét Jésus, méne * Tírusnak és Sídonnak tartományába. * *Márk.* 7 : 24-29.

22 Es ímé egy aſzſzonyi-állat, Kanaán' nemzetéből való, onnét a' tartományból ki-jövén, kiált vala mondván néki : Könyörülj rajtam Uram Dávidnak Fia ! az én leányom az ördögtöl gonoſzúl gyötretik.

23 Jésus pedig ſemmit nem felele néki. Akkor az ö tanítványi járúlván ö hozzá, kérik vala ötet, mondván : Botsáſd-el ötet, mert utánnunk kiált.

24 Ö pedig felelvén monda : * nem botsáttattam én, hanem az Izrael' házának el-veſzett juhaihoz.

* *r.* 10 : 5. 6. *Tsel.* 13 : 46.

25 Es az aſzſzonyi-állat el-jövén térdre esék Jésus előtt, és monda : Uram légy ségítségül nékem !

26 Ö pedig felelvén monda : Nem jó a' fiaknak kenyereket el-venni és az ebeknek vetni.

27 Az aſzſzonyi-állat pedig monda : Ugy vagyon URam ! mert a' kölykök a' morsalékokkal élnek, mellyek húllanak az ö Uroknak aſztalokról.

28 Akkor felelvén Jésus monda néki : Oh aſzſzonyi-állat nagy a' te hited ! légyen a' te kivánságod ſzerint. Es meg-gyógyúla az ö leánya a' ſzempillantától fogva.

29 Es * el-menvén onnét Jésus méne a' Galiléa' tengere mellé ; és mikor a' hegyre fel-ment vólna, ott leüle. * *Márk.* 7 : 31.

30 Akkor méne ö hozzá, nagy ſokaság, és viſznek vala vélek ſok * ſántákat, vakokat, némákat, tsonkákat és ſok egyéb-féle *betegeket* ; és a' Jésus' lábai eleibe helyhezteték azokat, és meg-gyógyíta azokat.

31 *Ugyannyira* hogy a' ſokaság álmélkodnék rajta, mikor látnák hogy a' némák ſzóllnak, a' tsonkák épa-

n'

nek, a' sánták * járnak, a' vakok látnak; és ditsőíték az Izrael' Istenét.

* *Esa.* 35 : 5. 6.

32 Jésus pedig * az ö tanítványit elöszóllítván, monda: A' fokaságot igen keserülöm; mert immár harmad napja hogy velem vagynak, és nintsen mit egyenek; és nem akarom öket éhen el-botsátani, hogy az úton el ne fogyatkozzanak. * *Márk.* 8 : 1-3.

33 Akkor mondának néki az ö tanítványi: Hol vehetünk e' puſztában annyi kenyeret, hogy meg-elégítsünk ennyi fokaságot?

34 Monda azért nékik Jésus: Hány kenyeretek vagyon? Azok pedig mondának: Hét, * és *valami* kevés halatskáink.

35 Akkor parantsolá, hogy a' fokaság le-telepednék a' földön.

36 És a' hét kenyereket és a' halakat kezébe vévén, mikoron hálákat adott vólna, meg-ſzegé, és adá az ö tanítványinak, a' tanítványok pedig a' fokaságnak.

37 És évének mindnyájan és megelégedének; és fel-ſzedvén a' maradék darab *kenyer*eket meg-töltének hét kosárokat.

38 Valának pedig a' kik ettenek vala, négy ezeren, aſzſzonyi-állatok nélkül és gyermekek nélkül.

* *Márk.* 8 : 5-9.

39 És el-botsátván a' fokaságot hajóba üle, és méne Magdalának * határiba.

* *rész.* 28 : 1.

XVI. RESZ.

A' Farisëusok' kovásſzáról örizkednikell. Péternek Krisſtusról vallás tétele. Köſzikla és az Anyaſzentegyház' kúltsai. A' maga meg-tagadása és a' kereſzt, mellynek fel-vétele ſzükséges.

1 ÉS mikor hozzája mentenek vólna a' Farisëusok és Saddutzëusok, kéſértvén kérék ötet, hogy *valami* mennyei † jelt mútatna nékiek.

† *Márk.* 8 : 11. 12. *Ján.* 6 : 30. 31.

2 Ö pedig felelvén, monda nékiek: Mikor eſtve vagyon ezt mondjátok: Tiſzta idö *leſzen*; † mert az ég veres.

3 És reggel *ezt mondjátok*: Ma háborgó idö *leſzen*; mert a' ſzomorú ég veres. Kép-mútatók, az égnek abrázatja között válaſzáſtt tudtok tenni, az idöknek pedig jeleit nem tudjátok *meg-válaſztani!* † *Luk.* 12 : 54. 56.

4 E' gonoſz és parázna nemzetség † jelt kiván, de nem adatik néki *egyéb* jel, hanem a' †† Jónás Prófétának ama' jele. És öket el-hagyván el-méne. † *rész.* 12 : 39. †† *Jón.* 2 : 1.

5 És mikor az ö tanítványi el-mentenek vólna a' túlsó partra, el-feledtették vala kenyeret † vinni *magokkal.*

† *Márk.* 8: 14-17.

6 Jésus pedig monda nékik: Meglássátok, hogy meg-óltalmazzátok magatokat a' Farisëusoknak és Saddutzëusoknak † kovásſzoktól.

† *Luk.* 12 : 1.

7 Ök pedig magok között vetekedének vala, mondván: Kenyereket nem vettünk *velünk.*

8. Jésus pedig *ezt* mikor meg-értette vólna, monda nékiek: Mit háborgotok magatokban, kitsíny hitüek, hogy kenyereket nem vetteteké?

9 Meg-is nem értiteké, és nem emlékezteké-meg amaz † öt könyerekröl, *mellyekkel* öt ezer *embert elégítettemmeg*, és hány kosárt töltöttetek-meg?

† *r.* 14 : 17. 21. *Ján.* 6 : 9-13.

10 Sem pedig a' hét † kenyerekröl, *mellyekkel* négy ezer *embert elegítettemmeg*, és hány kosárt töltöttetek-meg?

† *rész.* 15 : 34-37.

11 Hogy vagyon ez, hogy nem értitek, hogy én nem ſzólltam néktek a' kenyér felöl, *mikor azt mondám* hogy meg-óltalmaznátok magatokat a' Farisëusoknak és Saddutzëusoknak kovásſzoktól?

12 Akkor meg-érték, hogy nem arról ſzóllott vólna, hogy a' kenyérnek kovásſzától, hanem hogy a' Farisëusoknak és Saddutzëusoknak tudományoktól óltalmaznák-meg magokat.

13 Mikor pedig ment vólna Jésus a' Tzésárea' tartományába, *melly* Filep *Királ*yról *nevezteték*, meg-kérdé az ö tanítványit, mondván: † Engemet embernek Fiát, kinek mondanak lenni az emberek?

14 Azok pedig mondának: Némellyek Keresztelö Jánosnak, némellyek Illyésnek, némellyek pedig Jérémiásnak, vagy egynek a' Próféták közzül.

15 Es monda nékiek: Ti pedig kinek mondotok lenni engemet?

16 Felelvén pedig Simon Péter, monda: Te vagy ama' * Kriſtus az élö Istennek Fia. † *Márk.* 8 : 27-29.

* *Ján.* 6 : 69. 1 *Ján.* 4 : 15.

17. Akkor felelvén Jésus, monda néki: Bóldog vagy Simon, Jónának fia; mert a' teſt és a' vér *ezeket* nem jelentette néked, hanem az én mennyei Atyám.

18 De én-is mondom néked: Te Péter † vagy, és ezen a' köſziklán épitem-fel az én Anya-ſzent-egy-házamat; és a' pokol' kapui nem vehetnek azon diadalmat. † *Ján.* 1 : 43.

19 Es néked adom a' mennyeknek orſzágának kúltsait; és valamit megkötözéndesz e' földön, a' mennyekben-is kötözve leſzen, és valamit mególdándasz e' földön, a' mennyekben-is óldozva leſzen. † *Ján.* 20 : 22. 23.

20 Akkor meg-tiltá az ö tanítványitól, hogy ne mondanák senkinek,

hogy ö vólna ama' Jésus Krisztus.

21 Az időtöl fogva kezdé Jésus jelenteni az ö tanítványinak, hogy néki Jérusálembe kellene mennie, és sokat † szenvednie a' Vénektöl és a' Papi Fejedelmektöl, és az Iráftudóktól, és meg-öletnie, de harmad nap fel-támadnia. † *Már.* 8: 31. *Luk.* 9: 22.

22 Es Péter meg-fogván Jésust, kezdé dorgálni, mondván: Kedvezz Uram magadnak, ne légyen ez tenéked!

23 Jésus pedig fordúlván monda Péternek: Távozzál-el én tölem Sátán, bántásomra vagy nékem; mert nem vagy bölts az Istent *dolgokban*, hanem az emberi *dolgokban*.

24 Akkor monda Jésus az ö tanítványinak: † Ha ki akar én utánnam jöni, tagadja-meg magát és végye-fel az ö keresztét, és kövessen engemet;

† *Már.* 8: 34. *Luk.* 9: 23. 24.

25 Mert valaki akarja az ö életét meg-tartani, † el-veszti azt, és valaki el-veszti az ö életét én érettem, meg-találja azt. † *Ján.* 12: 25.

26 Mert * mit használ valakinek ha mind e' világot meg-nyeri-is, ha az ö lelke meg-büntettetik? Vagy mitsoda váltságot adhat akarki-is az ö † lelkéért? * *Már.* 8: 36. 37. *Luk.* 9: 25.

† *Sólt.* 49: 8. 9.

27 Mert az embernek Fia el-jövendö az ö Attyának * ditsöségével, az ö Angyalival; és akkor meg-fizet † mindennek az ö tselekedeti szerint.

* *rész.* 24: 30. 31. † *Pred.* 12: 16. *Róm.* 2: 6. 2 *Kor.* 5: 10.

28. Bizony mondom néktek, vagynak némellyek ezek közzül, kik itt állanak, kik a' halált meg nem kóstolják addig, míg nem látándják az embernek Fiát menni az ö † országába.

† *Már.* 9: 1.

XVII. RESZ.

Krisztus' fényes ditsösége a' hegyen: János az Illyés: Apostolok' hihetetlenségek: Krisztus jövendöt mond szenvedéséről és fel-támadásáról: meg-adja az adó drachmát.

1 AZután † hatod nappal maga mellé vévé Jésus Pétert, Jakabot és Jánost, ennek attya-fiát, és fel-vivé öket magoknak egy nagy magas hegyre.

2 Es él-változék elöttök, és fényes vala az ö ortzája mint a' Nap, és az ö ruhái fejérek valának mint a' fényesség.

3 Es ímé láták Mósest és Illyést beszélleni ö vele.

4 Felelvén pedig Péter monda Jésusnak: URam! jó minékünk itt laknunk; ha akarod tsináljunk itt három hajlékokat, néked egyet, Mósesnek egyet, és Illyésnek egyet.

† *Már.* 9: 2-5. *Luk.* 9: 28-36.

5 Es mikor ezeket mondaná *Péter*, ímé nagy fényes köd környül-vévé öket, és ímé a' ködböl szó *adaték*, ezt mondván: † Ez az én szerelmes Fiam, * kiben én meg-nyúgodtam; ötet hallgassátok. † *r.* 3: 17. * *Esa.* 42: 1.

6 Es mikor *ezt* hallották vólna a' tanítványok, artzal le-esének, és igen meg-rémülének.

7 Akkor Jésus járúlván illeté öket, és monda: Keljetek-fel és ne féljetek.

8 Fel-emelvén pedig szemeiket, senkit nem látának, hanem tsak Jésust egyedül.

9. Es mikor le-szállottak vólna a' hegyröl, meg-parantsolá nékik Jésus mondván: Senkinek ne mondjátok a' mit láttatok, míg nem az embernek Fia a' halálból fél-támad.

10 Akkor meg-kerdék ötet az ö tanítványi, mondván: Mit mondanak tehát az Iráftúdók, hogy szükség elöször el-jönie † Illyésnek? † *Mál.* 4: 5. *Már.* 9: 11.

11 Jésus pedig felelvén monda nékik: Illyés † bizony el-jö elöször, és mindeneket helyekre állat. † *v.* 13.

12 De mondom néktek, hogy Illyés immár el-jött, kit nem esmérének, hanem azt mivelék véle, a' mit akarának: ezenképpen következik, hogy az embernek Fia-is szenvedjen ö tölök.

13 Akkor meg-érték a' tanítványok hogy Keresztelö * János felöl mondotta vólna *ezeket* önékiek. *r. 11: 13. 14.

14 Es mikor mentek vólna a' sokaság közzé, méne ö hozzája egy ember, † le-esvén az ö lábai elött.

15 Es ezt mondván: Uram! könyörülj az én fiamon; mert kórságos és nyavalyásúl gyötretik; mert gyakorta esik a' tüzbe, gyakorta a' vizbe.

16 Es vittem ötet a' te tanítványidnak, és nem gyógyít-hatták-meg ötet.

17 Felelvén pedig Jésus monda: Oh hihetetlen és el-fordúlt nemzetség! Vallyon meddig léfzek veletek? Vallyon meddig szenvedlek titeket? Hozzátok ide én elömbe a' *beteget*.

18 Es meg-dorgálá Jésus az ördögöt, és ki-méne belöle; és meg-gyógyúla a' gyermek az órától fogva.

† *Már.* 9: 17-27.

19 Akkor a' tanítványok Jésushoz menvén külön, mondának néki: Miért hogy mi ki nem üz-hettük azt?

20 Jésus pedig monda nékiek: A' ti hihetetlenségtek-ért; Mert † bizony mondom néktek, hogy-ha annyi hitetek vólna mint a' mustár-mag, ezt mondanátok ímez hegynek: menj-el innét amoda; el-menne, és semmi lehetetlen nem vólna néktek.

† *Már.* 11: 22. 23. *Luk.* 17: 6.

21 Ez illyen *ördög*nek neme pedig ki nem üzettet-hetik, hanem könyörgés

gés * és böjtöles által. * *Már.* 9 : 29.

22 Es mikor Galiléában vólnának, monda Jésus a' tanítványoknak : * Az embernek Fia jövendőbe adattatik az emberek' kezekbe, * *Luk.* 9 : 44.

23 Es meg-ölik ötet : de harmad napon fel-támad. Es felette igen megszomorodának.

24 Mikoron pedig jutottak vólna Kapernaumba, menének Péterhez a' kik a' két drachmát szedik vala, és mondának : A' ti Mestertek nem adjaé-meg *ö magá-ért* a' két drachmát?

25 Es felele *Péter* : Igen-is *meg-szokta adni*. Es mikor bé-ment vólna a' házba, elö-vévé ötet Jésus mondván : Mint tetszik néked Simon ? E' földi Királyok kiktől szoktak venni adót vagy rovást? Az ö fiaiktólé vagy az idegenektöl ?

26 Monda nékie Péter : Az idegenektöl. *Es* monda néki Jésus : Tehát a' fiak szabadosok.

27 De hogy öket meg ne botránkoztassuk, menj-el a' tenger mellé, vesd-bé a' horgot ; és a' melly hal elöször reá akad vond-ki, és annak szádját fel-nyitván találsz abban egy ftátert, és azt ki-vévén adjad nékiek én érettem és te éretted.

XVIII. RESZ.

A' kisdedeknek követendö példájok : Az Egyházi fenyitték' rendeltetése.

1 AZon órában menének ö hozzá a' tanítványok, ezt mondván : Kitsoda * nagyobb a' mennyeknek országában ? * *Már.* 9 : 34. *Luk.* 9 : 46.

2 Es mikor egy kis gyermeket szóllított vólna elö Jésus, állatá azt ö eleikbe,

3 Es monda : Bizony mondom néktek, ha meg nem tértek, és ollyanok nem lésztek mint a' * kis gyermekek, semmiképpen nem mentek-bé a' mennyeknek országába. * 1 *Kor.* 14 : 20.

4 Valaki azért meg-alázza magát mint e' kis gyermek, az a' mennyeknek országában leg-nagyobb.

5 Es valaki egy illyen gyermeknek gondját fel-vészi az én nevemben, énnékem vészi-fel gondomat.

6 Valaki pedig * meg-botránkoztat valamellyet e' kitsínyek közzül, kik én bennem hisznek, jobb vólna annak, hogy egy malom-követ kötnének a' nyakára, és a' tenger' mélységébe vettetnék. * *Már.* 9 : 42.

7 Jaj e' világnak a' botránkozások miatt : Mert szükség hogy légyenek * a' botránkozások ; de jaj az embernek, a' ki által a' botránkozás lészen. * *Luk.* 17 : 1. 2. 1 *Kor.* 11 : 19.

8 Hogyha pedig a' te kézed vagy lábad azt miveli, hogy * meg-botránkozzál, vágd-el azokat, és vesd-el tö-

led ; jobb tenéked az életre menned sántán avagy tsonkán, hogy-nem két kézzel avagy két lábbal az örök tüzre vettetned. * *Már.* 9 : 43.

9 Es ha a' te szemed azt miveli, hogy meg-botránkozzál, vájd-ki azt és vesd-el töled ; jobb néked egy szemmel menned az életre, hogy-nem két szemmel vettetned a' gyehennának tüzére.

10 Meg-láfsátok hogy valamellyet e' kitsínyek közzül meg ne útáljatok ; mert, mondom néktek, hogy ezeknek * Angyali, menny-országban mindenkor látják az én mennyei Atyámnak ortzáját. * *Sid.* 1 : 14.

11 Mert az embernek Fia azért jött, hogy * meg-tartsa azt, a' mi el-veszett vala. * *Luk.* 19 : 10.

12 Mint tetszik néktek : Ha valamelly embernek * száz juha vagyon, és egy el-vesződnek azok közzül, nemde nem el-mégyené a' hegyekre és nem meg-keresié az el-veszett juhot, elhagyván a' kilentzven-kilentzet ?

13 Hogyha pedig meg-találándja azt, bizony mondom néktek hogy inkább örül azon, hogy-nem a' kilentzven-kilentzen, mellyek el nem vesztenek.

14 Ezenképpen nem akarja a' ti mennyei Atyátok, hogy el-veszszen egy-is e' kitsínyek közzül.

* *Luk.* 15 : 4-7.

15 Ha pedig vétkezik te ellened a' te atyád-fia, menj-el és dorgáld-meg * ötet tsak te közötted és ö közötte ; hogyha szódat fogadja, megnyerted a' te atyád-fiát. * *Luk.* 17 : 3. 4. *Ják.* 5 : 19. 20.

16 Ha pedig szódat nem fogadja, végy melléd még egy vagy két embert ; hogy két vagy három * bizonyságnak szájából az egész dolog bizonyosabb légyen. * 5 *Mós.* 19 : 15. *Ján.* 8 : 17.

17 Hogyha azoknak-is nem fogadja szavokat, mondd-meg a' Gyülekezetnek ; hogyha a' Gyülekezetnek-is nem fogadja szavát, légyen te elötted ollyan, mint valamelly Pogány * vagy fukar. * 1 *Kor.* 5 : 9, 11.

18 Bizony mondom néktek : Valakiket meg-kötöztök a' földön : * mennyben-is kötözve lésznek ; és valakiket meg-óldoztok e' földön, óldozva lésznek mennyben-is.

* *r.* 16 : 19. *Ján.* 20 : 23.

19 Ismét mondom néktek : Ha kettö ti közzületek egy akaraton lészen e' földön, minden, valamit kérnek, meg-adatik nékiek az én mennyei Atyámtól ;

20 Mert valahol ketten vagy hárman egybe-gyülnek az én nevemben, ott vagyok ö közöttök.

21 Akkor hozzája menvén Péter,

monda: URam * meg-botsásak-é az én atyám-fiának, valamennyi-ször én ellenem vétkezik? *Meg-botsássaké* hét-szer?

22 Monda néki Jésus: Nem mondom néked, hogy hét-szer tsak, hanem hetven-hét-szer-is. * *Luk.* 17: 4.

23 Annak-oká-ért hasonlatos a' mennyeknek országa a' Királyhoz, ki az ö szolgaival akara számot vetni.

24 És mikor számot kezdett vólna vetni, hozának ö eleibe egy *szolgát*, ki adós vala tiz-ezer tálentommal.

25 Es mikor az meg nem fizet-hetne, parantsolá annak Ura hogy eladnák azt és feleségét, és gyermekit, és mindenét, a' mije vala, hogy az *adósság* meg-lenne.

26 Le-borúlván azért az a' szolga, könyörög vala az ö Urának, ezt mondván: Uram! múlják-el ellenem való haragod, es mindenekröl meg-elégítlek.

27 Könyörülvén azért *rajta* annak a' szolgának URa, el-botsátá ötet, és meg-engedé néki az adósságot.

28 Ki-menvén pedig az a' szolga talála egyet az ö szolga-társai közzül, ki néki adós vala száz pénzzel: és meg-ragadván azt fojtogatja vala ezt mondván: Fizesd-meg a' mivel tartozol!

29 Le-borúlván azért az ö szolga-társa ö elötte, könyörög vala néki mondván: Múljék-el *tsak most* ellenem való haragod, és mindenekröl meg-elégítlek!

30 Amaz pedig nem akará, hanem el-menvén veté azt a' tömlötzbe, míg nem meg-adná az adósságot.

31 Mikor pedig látták vólna annak szolga-társai, a' mellyek lettek vala, igen meg-szomorodának, és el-menvén mindeneket eleibe adának az ö Uroknak, a' mellyek lettek vala.

32 Akkor elö-hivatván az ö URa, monda nékie: Gonosz szolga, minden adósságodat meg-engedém néked, mivelhogy könyörgél nékem.

33 Nem kellette tenéked-is könyörülnöd a' te szolga-társadon, miképpen én-is könyörültem te rajtad?

34 Es meg-haragudván az ö URa, adá azt a' hóhérok' kezekbe, míg nem mind meg-adná, a' mivel ö néki tartoznék.

35 Ezenképpen tselekeszik az én mennyei Atyám-is veletek, ha meg nem * botsátja ki-ki az ö attya-fiának ellene való vétkét szive szerint. *r. 6: 15.

XIX. RESZ.

Házasságí el-válás: herélt emberek' meg-különböztetések: apró gyermekek' meg-áldatások: mi viszen az örök-életre, 's mi vonszon-el attól.

1 ÉS mikoron el-végezte vólna Jésus e' beszédeket, Galileából el-indúla, és méne * Júdeának határiba, a' Jordánon által-*kelvén*.

* *Márk.* 10: 1.

2 Es követé ötet nagy sokaság, és meg-gyógyítá azokat ott.

3 Akkor hozzája menének a' Fariséusok, kik * késértvén ötet ezt kérdik vala töle: Szabadé embernek el-botsátania az ö feleségét akarmi vétek-ért? * *Márk.* 10: 2.

4 Ö pedig felelvén monda: Nem olvastátok-é, hogy a' Teremtö az elsö *teremtésben* férjfiat * és aszszonyi-állatot teremtett?

* *Mós.* 1: 27.

5 Es azt mondotta: * Annak-okáért el-hagyja ember attyát és annyát: és ragaszkodik az ö feleségéhez, és ketten lésznek egy testté.

* 1 *Mós.* 2: 24.

6 Azért többé immár nem kettö, hanem egy test. A' mit azért Isten egybe szerkeztetett, az ember el ne válaszsza.

7 Mondának néki: Miért parantsolta tehát Móses, hogy *a' ferjfiú* * el-válásról való bizonyság-levelet adjon *az ö feleségének*, és azt el-botsásza.

* 5 *Mós.* 24: 1.

8 Felele nékiek: Móses a' ti szíveteknek keménysége-ért engedte vólt meg-néktek, hogy el-botsásátok a' ti feleségiteket: de nem úgy vólt eleitöl fogva.

9 Mondom pedig néktek, hogy, valaki el-botsátándja * az ö feleségét, hanem ha paráznaság-ért, és mást vejénd, parázna lészen az; és a' ki *oknélkül* el-botsáttatott aszszonyi-állatot vejénd feléségül, *az-is* parázna lészen.

* *r.* 5: 32.

10 Mondának néki az ö tanítványi; Ha így vagyon a' férjfiúnak dolga az ö feleségével, nem jó tehát meg-házasodni.

11 Es ö monda nékiek: Nem mindenek vészik-bé ezt a' beszédet, hanem *azok*, a' kiknek adatott;

12 Mert vagynak herélt emberek, kik az ö annyok' mehéből úgy születtek: és vagynak herélt emberek, kik emberektöl heréltettek-meg; és vagynak herélt emberek, kik ö magok hérélték-meg magokat a' menyeknek országá-ért. A' ki-bé-veheti *ezt*, végye-bé.

13 Akkor hozának ö eleibe kis * gyermekeket, hogy az ö kezeit vetné azokra, és imádkoznék *érettek*, a' tanítványok pedig dorgálják vala azokat.

14 Jésus pedig monda: Hagyjatok békét e' kis gyermekeknek, és ne tiltsátok-meg öket, hogy hozzám ne jöjje-

jöjjenek: mert illyenek-é a' mennyeknek országa.

15 És mikor az ö kezeit reájok vetette vólna, el-méne onnét.

* *Márk.* 10: 13-16.

16 És ímé egy *ember* hozzája járúlván monda néki: †† Jó Mesterem! mitsoda jót tselekedjem, hogy az örök életet vehessem? †† *Luk.* 18: 18-25.

17 És ö monda annak: Miért mondasz engem jónak? Nintsen senki jó több az egy Istennél. Ha pedig bé akarsz az életre menni, tartsd-meg a' parantsolatokat.

18 Monda az Jésusnak: Mellyeket? Jésus pedig monda: Ne * ölj. Ne paráználkodjál. Ne orozz. Hamis vallást ne tégy.

19 Tiszteljed atyádat és anyádat; és Szeresséd fele-barátodat mint te magadat. * 2 *Mós.* 20: 12-16.

20 Monda néki az ifjú: Mind ezeket meg-tartottam ifjúságomtól fogva: Mi fogyatkozás vagyon még bennem?

21 Monda néki Jésus: Ha tökéletes † akarsz lenni, eredj-el, add-el minden marhádat, és osztogasd a' szegényeknek, és kintsed lészen menny-országban; és jere és kövess engemet.

22 Mikor hallotta vólna pedig az ifjú e' befzédet, el-méne meg-fzomorodva; mert sok jószága vala.

23 Jésus pedig monda az ö tanítványinak: Bizony mondom néktek, hogy a' gazdag nehezen mégyen-bé menny-országba. † *Márk.* 10: 21-23.

24 Ismét pedig mondom néktek, hogy könnyebb a' tevének által mennie a' tönek fokán, hogy-nem a' gazdagnak Isten' országába mennie.

25 *Ezeket* pedig meg-hallván a' tanítványok, igen meg háborodának és mondának: Kitsoda idvezül-het tehát?

26 Jésus pedig *rájok* tekintvén monda nékiek: Az embereknél ez lehetetlen, de az Istennél * mindenek lehetségesek. * *Luk.* 1: 37.

27 Akkor Péter felelvén monda néki: * Ímé mi mindeneket el-hagytunk és követtünk tégedet; mint lészen azért dolgunk? * *Már.* 10: 28-31.

28 Jésus pedig monda nékiek: Bizony mondom néktek, ti kik engemet * követtetek, amaz újonnan való szülületéskor, mikor ülend az embernek Fia az ö ditsöséges székibe, ti-is ültök tizen-két székekben, és megítélitek az Izraelnek tizen-két nemzetségit. * *Luk.* 22: 28-30.

29 És valaki el-hagyja házait, atya-fiait, nénnyeit, húgait, attyát, annyát, feleségét, gyermekit, jószágát az én nevem-ért, száz annyit vészen, és az örök életet örökség szerint bírja.

30 Sok elsök* pedig léfznek utólsók és *sok* utólsók elsök. * *Luk.* 13: 30.

XX. RESZ.

Munkások vitetnek a' szölöbe: Krisztus' szenvedéséről jövendöli: Zebedeus' fiainak kérések; két vakok gyogyíttatnak.

1 MErt hasonló a' mennyeknek országa a' Gazdához, ki jó reggel ki-mégyen míveséket fogadni szölejébe.

2 És meg-szerzödvén a' míveséssel egy napra tiz-tiz pénzbe, el-küldé öket az ö szölejébe.

3 És ki-menvén három órakor, láta más rendbélieket-is a' piatzon állván hivalkodni,

4 És monda azoknak: Menjetek-el ti-is a' szölöbe, és a' mi igaz néktek meg-adom.

5 Azok pedig el-menének. És ismét hat-és kilentz órakor ki-menvén szinte azonképpen tselekedék.

6 Tizen-egy órakor pedig ki-menvén talália más rendbélieket állván hivalkodni, és monda nékiek: miért állatok itt nap-estig hivalkodván?

7 Mondának néki: Mert senki nem fogadott-meg minket. És monda nékiek: Menjetek-el ti-is a' szölöbe, és a' mi igaz lejénd el-vészitek.

8 Mikor pedig estve vólna, monda a' szölönek Ura az ö Vintzelérének: Hivd-elö a' miveséket, és fizess-meg nékik, el-kezdvén az utólsókon mind az elsökig.

9 És mikor elö-jöttek vólna a' kik tizen-egy órakor *mentek vala a' munkára*, azok-is fejenként tiz-tiz pénzt vönek.

10 El-jövén pedig az elsök, alítják vala, hogy ök többet vennének, de azok-is fejenként tiz-tiz pénzt vönek.

11 És mikor fel-vették vólna a' pénzt, zúgolódnak vala a' Gazda ellen,

12 Ezt mondván: Ez útólsók tsak egy óráig munkálkodtanak, és azokat mi velünk egyenlökké tetted, kik a' napnak terhét és hévségét szenvedtük.

13 Ö pedig felelvén monda egynek közzülök: Barátom! semmi bosszút nem tészek rajtad; avagy nem tiz pénzbe szerzödtélé-meg én velem?

14 Vedd-fel a' mi tiéd és menj-el. En pedig az utólsónak-is annyit akarok adni, mint teneked.

15 Avagy nem szabadé nékem * az én *marhámból* azt mivelnem, a' mit akarok? avagy a' te szemed azérté gonosz, hogy én jó vagyok?

* *Róm.* 9: 21.

16 Ekképpen az utólsók* elsök léfznek, és az elsök utólsók; mert sokan

kan vagynak a' hivatalosok, † de kevesen a' választottak. * *Luk.* 13 : 29.

30. † *rész.* 22 : 14.

17 Es fel-menvén Jésus Jérusálembe, * maga mellé vévé a' tizen-két tanítványokat tsak magoknak az úton, és monda nékiek :

18 Imé fel-mégyünk Jérusálembe, és az embernek Fia el-árultatik a' Papi fejedelmeknek, és az Iráftudóknak, és halálra kárhoztatják ötet.

19 Es adják ötet a' Pogányok' kezekbe, hogy meg-tsúfolják, meg-ostorozzák és meg-feszítsék ; de harmad nap fel-támad. * *Már.* 10 : 32-34. *Ján.* 18 : 28-31. *Tsel.* 3 : 13-15.

20 Akkor méne ö hozzá a' Zebedéus' fiainak annyok ** az ö fiaival egybe, térdre le-esvén és *akarván* ö töle valamit kérni.

21 Jésus pedig monda néki : Mit akarsz ? Es az monda néki : Parantsoljad hogy ez én két fiaim üljenek a' te országodban, egyik jobb-kezed felöl, a' másik bal-kezed felöl.

22 Felelvén pedig Jésus monda : Nem tudjátok mit kértek, Meg-ihatjátok-é a' † pohárt, a' mellyet én megiszom, és a' keresztséggel †† meg-keresztelkedtek-hettek-é, a' mellyel én meg-keresztelkedem ? és mondának néki : Meg-mivel-hetjük. † *r.* 26 : 39. 42. †† *Luk* 12 : 50.

23 Akkor monda nékik : Az én poháromat bizonyára meg-iszsztok, és azzal a' keresztséggel meg-keresztelkedtek, mellyel én meg-keresztelkedem ; hogy pedig az én jobb és bal-kezem felöl üljetek, nem én ad-hatom, hanem *adatik azoknak*, a' kiknek az én Atyámtól meg-kéfzíttetett.

** *Már.* 10 : 35-40.

24 Es * mikor ezt hallották vólna a' tiz *tanítványok*, meg-háborodának a' két atya-fiak felöl.

* *Már.* 10 : 41.

25 Jésus pedig elö-fzóllítván öket, monda † : Tudjátok, hogy a' Pogányoknak Fejedelmeik uralkodnak azokon, és a' kik Hatalmasok, hatalmaskodnak azokon, † *Luk.* 22:24-27.

26 De nem * úgy léfzen ti köztetek, hanem a' ki ti köztetek nagy akar lenni, légyen ti fzolgátok.

* 1 *Pét.* 5 : 2-3.

27 Es valaki ti köztetek akar * elsö lenni, légyen ti fzolgátok.

* *Már.* 9 : 33-35.

28 Mint az embernek Fia, nem jött hogy fzolgáljanak néki, hanem hogy ö * fzolgáljon, és adja az ö életét † váltságúl fokak-ért.

* *Ján.* 13 : 14. *Filép.* 2 : 7.

† 1 *Tim.* 2 : 6. 1 *Pét.* 1:18.19.

29 Es * mikor Jérikóból ki-menének, követé ötet nagy fokaság.

30 Es ímé két vakok, kik ülnek vala az út mellett, mikor hallották vólna hogy Jésus azon menne-el-, kiáltnak vala, mondván : Uram Davidnak Fia könyörülj mi rajtunk !

31 A' fokaság pedig dorgálja vala öket, hogy hallgatnának, azok pedig annál inkább kiáltnak vala, mondván : URam Dávidnak Fia könyörülj mi rajtunk !

32 Es mikor meg-állott vólna Jésus, elö-fzóllíta öket, és monda : Mit akartok hogy tselekedjem veletek ?

33 Mondának néki : URam ! hogy a' mi fzemeink meg-nyilatkozzanak.

34 Es könyörülvén rajtok Jésus, illeté az ö fzemeiket ; és mindjárt meg-nyilatkozának az ö fzemeik, és követék ötet. * *Már.* 14 : 46-52.

XXI. RESZ.

Krisztus fzamáron ülvén bé-mégyen Jérusálembe ; a' vásárlókat ki-uzi a' Templomból : a' fige-fa meg-fzárad ; kik tészik Isten' akaratját : Isten' Szölöje : Szegelet kö.

1 ES mikor közelgettek vólna Jérusálemhez, és jutottak vólna Betfagéba az Olaj-fáknak hegyéhez, * el-külde akkor Jésus kettöt az ö tanítványi közzül, * *Már.* 11:1. *s. a't.*

2 Ezt mondván nékiek : Menjetek ímez faluba, a' melly elöttetek vagyon, és mindjárást találtok egy megkötött fzamárt, és az ö vemhét vele együtt ; öldjátok-el, és hozzátok nékem.

3 Es ha valaki néktek valamit fzólland, mondjátok hogy az UR fzükölködik ezek nélkül, és azonnal elbotsátja azokat.

4 E' pedig mind azért lett, hogy bé-telnék a' Próféta' mondáfa, ki így fzóllott.

5 Mondjátok-meg a' Sion' leányának : Imé a' te † királyod jö néked alázatoson, fzamár' hátán ülvén és tereh alá fzoktatott *fzamár'* vemhének hátán. † *Zach.* 9 : 9. *Esa.* 62 : 11.

6 El-menének pedig az ö tanítványi, és úgy tselekedének a' mint nékiek parantsolta vala Jésus.

7 Es el-hozák a' fzamárt és annak vemhét, és az ö *felsö* ruháikat azokra † teríték, és *Jésust* ültetek azokon fellyül. † 2 *Kir.* 9 : 13.

8 A' több fokaság pedig ruháit az útra teríti vala ; némellyek ágakat fzegedelnek vala a' fákról, és *azokat* hintik vala az útra.

9 A' melly fereg pedig elöl és hatúl mégyen vala, kiált vala mondván : Légy fegitségül *Isten* a' * David fiának ! Áldott légyen, a' ki † jött az URnak nevében ! Légy fegitségül *Isten*! *ki vagy* a' ma-

a' magasságban. **réfz.* 9 : 27.

† *Sólt.* 118 : 25. 26.

10 Es mikor bé-ment vólna Jérusálembe, meg-háborodék az egész város, ezt mondván : Kitsoda ez ?

11 A' fokaság pedig ezt mondja vala: Ez ama' Jésus, a' Názáretből Galilea' *városából* való Próféta.

12 Es bé-méne Jésus az Isten' Templomába, és † ki-üzé mind azokat, a' kik árúlnak és vásárolnak vala a' Templomban ; és a' pénz-váltóknak asztalaikat, és a' galamb-árosoknak székeiket fel-forgatá. † *Luk.* 19 : 45. *Ján.* 2 : 14-16.

13 Es monda nékiek : Még vagyon írva : Az én Házam * imádkozásnak házának mondatik ; ti pedig azt latroknak † barlangjokká tettétek.

* *Esa.* 56 : 7. † *Jér.* 7 : 11.

14 Es menének akkor ö hozzá vakok és sánták a' Templomban, és † meg-gyógyíta azokat. † *Luk.* 19 : 47.

15 Mikoron látták vólna pedig a' Papi fejedelmek és az Iráttudók a' tsuda dolgokat, a' mellyeket tselekedett vala, és hallották vólna a' gyermekeket kiáltani a' Templomban, és ezt mondani : Légy segítségül *Isten* a' Dávid fiának ! † meg-haragudának.

† *Már.* 11 : 18.

16 Es mondának néki : Hallodé a' mit ezek mondnak ? Jésus pedig monda nékiek : Jól hallom ; soha nem olvaſtátoké *ezt* : A' kitsíny és tsets-fzopó gyermekek't' fzájok által végezteded el a' ditséretet ? † *Sólt.* 8 : 3.

17 Es öket el-hagyván, ki-méne a' városból Betániába, 's ott marada fzálláson.

18 Reggel pedig a' városba bé-térvén † meg-éhezék.

19 Es mikor látott vólna egy figefát az út mellet, oda méne a' fához, és nem találá semmit azon, hanem tsak a' leveleit ; és monda annak : Soha örökké te rajtad ezután gyümölts ne teremjen : Es azonnal meg-fzárada a' fige-fa.

20 Mikor azért ezt láttak vólna a' tanítványok, el-tsudálkozának, mondván : Mi-módon mindjárt meg-fzárada a' fige-fa ? † *Már.* 11 : 20. 21.

21 Felelvén pedig Jésus monda nékik : Bizony mondom néktek, hogy ha hitetek lejénd, † és nem kételkedtek, nem tsak illyen *dolgot* tselekefztek *a minémü esett e'* fige-fán ; hanem ha ezt mondjátok ím-ez hegynek : Kelj-fel, és fzökjél a' tengerbe : meg-léfzen.

† *réfz.* 17 : 19. 20. *Luk.* 17 : 6.

22 Es valamit kéréndetek † könyörgéſtekben, ha hiéndetek, el-vefzitek.

† *Luk.* 11 : 9. *Ján.* 14 : 13.

23 Es mikor ment vólna a' Templomba, a' Papi fejedelmek és a' népnek Vénei hozzája menének, mikor tanítana, és mondának : Mitsoda † méltósággal tselekeded ezeket, 's ki adta néked e' méltóságot ?

24 Felelvén pedig Jésus monda nékiek : En-is kérdelek titeket egy dologra, mellyre ha meg-feleltek nékem : én-is meg-mondom néktek mitsoda méltósággal tselekefzem ezeket.

25 A' János keresztsége honnét vala, mennyből vagy emberektől ? Amazok pedig ö magokban illyen módon okoskodnak vala : Ha azt mondjuk hogy mennyből vólt ; azonnal ezt mondja nékünk : Miért nem hittetek tehát néki ?

26 Ha pedig ezt mondjuk, hogy emberektől vólt : félünk a' kőfségtől ; mert Jánoſt mindnyájan úgy tartják mint Prófétát

27 Es felelvén Jésusnak mondának : Nem tudjuk. Monda nékik Jésus-is : En-is nem mondom-meg néktek mitsoda méltósággal tselekefzem ezeket.

† *Már.* 11 : 27-33. *Tſel.* 4 : 7.

28 Mint tettſzik pedig tinékrek ? Egy embernek vala két fia ; és járúlván az egyikhez, monda : Eredj-el fiam, munkálkodjál ma az én fzőlömben.

29 Es az felelvén monda : Nem mégyek ; de az-után meg-gondolván magát, el-méne.

30 Es a' máſikhoz járúlván hasonlóképpen fzólla ; és az felelvén monda : *En el-mégyek* URam ! † de nem méne-el. † *Ezeк.* 33 : 31.

31 E' kettő közzül mellyik tselekedte az attyának akaratját ? Mondának néki : Az elsö. Monda Jésus nékik : Bizony mondom néktek, a' fukarok és a' parázna aſzſzonyi-állatok elöl-véſznek titeket az Istennek orfzágában ;

32 Mert el-jött ti hozzátok *Keresztelö* János, az igaſſágnak útja, és nem hivétek néki : a' fukarok és a' parázsnák † hivének néki : Ti pedig, kik ezt láttátok, nem tértetek-meg azután, hogy néki hinnétek. † *Luk.* 3 : 12-14.

33 Halljatok más példa-beſzédet : Vala egy gazda ember, ki † plántála fzölöt, és azt gyepüvel környül-vévé, és abban emele fajtót és építe tornyot, és azt munkásokra bizván, ö maga meſzſze földre méne. † *Sólt.* 80 : 9. 10. *Esa.* 5 : 1. 2. 7.

34 Es mikor a' gyümölts-érésnek ideje el-jött vólna, el-küldé az ö fzolgait a' munkásokhoz, hogy a' fzőlönek gyümöltsében hoznának ;

35 A' munkások pedig meg-fogván az ö fzolgait, némellyet azokban megverének, némellyet † meg-ölének, némellyet pedig meg-kövezének.

† 2 *Chron.* 24 : 19. 21. *Jér.* 23 : 34-37.

36 Ismét más rendbéli fzolgákat bo-

tsáta, többeket az elöbbieknél, és azokkal-is úgy tselekedének.

37 Utól-fzor pedig el-küldé az ö maga fiát, mondván: Meg-betsülik az én fiamat.

38 A' munkások pedig látván a' *Gazdának* fiát, mondának magok közt: Ez az † örökös, jertek öljükmeg ötet, és foglaljuk-el az ö örökségét. † *Sid.* 1: 1-2-5.

39 Es meg-fogván azt, ki-veték a' fzölöböl, és meg-ölék ötet.

40 Mikoron azért meg-jövend a' fzölönek Ura, vallyon mit tselekefzik azokkal a' *fzölönek* munkáfival?

41 Es mondának néki: A' gonofzokat gonofzúl el-vefzti, az ö fzölejét pedig más rendbéli munkásoknak adja, kik a' fzölönek gyümöltsét bé-adják, mikor alkalmatos idejc léfzen.

42 Monda nékiek Jéfus: Soha nem olvaftátoké az Irásokban: A' melly követ az épitök † meg-vetettek, a' lett a' fzegeletnek feje. Az URtól lett ez, és tsudálatos dolog mi előttünk?

† *Sólt.* 118: 22. *Esa.* 8: 14. 15.

43 Annak-oká-ért mondom néktek, hogy el-vétetik ti tőletek az Iftennek orfzága, és adatik a' *Pogány* népnek, hogy annak gyümöltsét teremje.

44 Es a' ki efik † erre a' köre megromol: a' kire pedig fellyül * eséndik, el-rontja azt. † *Esa.* 8: 15.

* *Dán.* 2: 34.

45 Es mikor hallották vólna a' Papi fejedelmek és Fariséusok az ö példabefzédit, meg-érték hogy ö rólok mondta vólna;

46 Es mikoron akarnák ötet megfogni, meg-félemlének a' köfségtől; mert úgy tartják vala ötet mint † Prófétát. † *Ján.* 7: 40. 41.

XXII. RESZ.

Menyegzőnek példája: Pogányok' hivataljok: kérdések a' Tsáfzár' adajáról, halottak' fel-támadásokról, nagyobb parantsolatról: ki Fia a' Kriftus.

1 ES felelvén Jéfus, ismét fzólla néki példa-befzédek által, mondván:

2 Hasonlatos a' mennyeknek orfzága a' Királyhoz; † ki az ö fiának menyegzői lakodalmat fzerze.

† *Luk.* 14: 16-24. *Jel.* 19: 7-9.

3 Es el-küldé az ö fzolgait hogy elhívnák azokat, a' kik a' lakodalomba hívatalofok valának; de nem akarának el-jöni.

4 Ismét el-külde más fzolgákat, mondván: Mondjátok-meg a' hivatalofoknak: Imé az én ebédemet † elkéfzítettem, az én tulkaim és madaraim meg-ölettettek, és mindenek kéfzek; jertek-el a' lakodalomba.

† *Péld.* 9: 1-5.

5 Amazok pedig magokat vonogatván, némelly közzülök az ö jófzágába méne, némelly az ö kereskedéséré;

6 A' többi pedig meg-fogván az ö fzolgait bofzfzúsággal illették és meg-ölék öket.

7 A' Király pedig mikor *ezt* hallotta vólna, meg-haraguvék, és az ö hadát el-küldvén el-vefzté a' gyilkosokat, és azoknak városokat fel-gyújtá.

8 Akkor monda az ö fzolgainak: A' lakodalom ugyan meg-kéfzíttetett: de a' kik hivatalofok valának, nem vóltak * meltók. * *v.* 3. 5. 6.

9 Menjetek-el azért az útaknak fejeire; és valakiket találtok hivjátokbé a' lakodalomba.

10 Es ki-menvén a' fzolgák az útakra, mindeneket bé-gyüjtének, vala kiket találának, jókat és gonofzokat elegy, és bé-telék a' lakodalmas ház vendégekkel.

11 Es bé-menvén a' Király hogy meg-tekintené a' vendégeket, lára ott egy embert, kinek nem vala menyegzői ruhája.

12 Es monda nékié: Barátom! mimódon jöttél ide, holott nintsen menyegzői ruhád? Es az mega-némúla.

13 Akkor monda a' Király a' fzolgáknak: Ennek kezeit és lábait megkötözvén vigyétek-el *innen*, és vefsétek a' külsö fetétségre, † ott léfzen fírás és fogaknak tsikorgatások. † *v.* 8: 12.

14 Mert fokan vagynak a' hivatalosok, de † kevesen a' válafztottak.

† *réfz.* 20: 16.

15 Akkor a' Fariséusok el-menvén tanátsot tartának, hogy ** meg-fognák ötet az ö befzédében.

16 Azért küldék ö hozzá az ö tanítványikat a' Héródes fzolgaivál, kik így fzóllának: Mefter! tudjuk hogy te igaz vagy, és az Iftennek útát igazán tanítod, és hogy fenkivel nem gondolfz, mivelhogy az embereknek személyekre nem nézfz.

17 Mondd-meg azért minékünk mint tetfzik néked: Kelié a' Tsáfzárnak adót fizetnünk, vagy nem?

18 Es meg-ifmérvén Jéfus az ö álnokságokat, monda: Mit késértgettek engemet, kép-mútatók?

19 Mútafsatok nékem egy adópénzt; és ök mútatának néki egy pénzt.

20 Es monda nékik: Kijé ez a' kép, és a' feliben való írás?

21 Mondának néki: A' Tsáfzáré. Akkor monda nékik: Adjátok-meg azért, a' mi a' Tsáfzáré †, a' Tsáfzárnak, és a' mi Iftené, Iftennek.

** *Márk.* 12: 12-17. *Luk.* 20. 20-25

† *Róm.* 13: 7.

22 Mikoron azért *ezt* hallották vólna, el-tsudálkozának; és el-hagyván öte

ötet el-menének.

23 Ugyan azon a' napon menének ö hozzá a' Saddutzéusok, † kik a' fel-támadált tagadják, és kérdéſt tőnek néki. † *Márk.* 12: 18-27.

Luk. 20: 27-39. *Tſel* 23: 8.

24 Ezt mondván: Meſter! Móſes ezt parantsolta: Hogyha valaki meghaland magzatok nélkül, annak attya-fia* el-végye az ö feleségét mint fögor-aſzonyt, és az ö *meg-hólt* attyafiának magot támaſzſzon.

* 5 *Móſ.* 25: 5. 6.

25 Vóltak pedig mi nálunk hét atya-fiak; és az elsö feleséget vévén magának, meg-hala; és mivelhogy nem valának magzati, az ö feleségét hagyta az ö attya-fiára.

26 Haſonlatósképpen a' máſodik és harmadik-is, mind hetedíglen.

27 Utól-ſzor pedig az aſzonyi-állat-is meg-hala.

28 A' fel-támadáſ*nak idején* azért melliyik-é léſzen az aſzſzonyi-állat? mert az mind a' hétnek felesége vólt.

29 Es felelvén Jéſus monda nékiek: Tévelygetek, mivelhogy nem tudjátok az Iráſokat, ſem az Iſtennek hatalmát;

30 Mert a' fel-támadáſ*nak idején* feleséget nem véſznek, ſem házaſságra nem adatnak, hanem ollyanok léſznek mint az Iſtennek Angyali mennyben.

31 A' halottaknak fel-támadáſok felöl pedig nem olvaſtátok-é a' mit Iſten mondott néktek, illyen módon:

32 En vagyok * Abrahámnak Iſtene, és Isáknak Iſtene, és Jákóbnak Iſtene: Az Iſten *pedig* nem hóltaknak, hanem élöknek Iſtenek.

* 2 *Móſ.* 3: 6.

33 Es mikor ezt hallotta vólna a' ſokaság, el-tsudálkozék az ö tudományán.

34 A' Fariséuſok pedig, mikor hallották vólna, hogy *Jéſus* * bé-dugta vólna ſzájokat a' Saddutzéuſoknak, egybe-gyülének. * *Márk.* 12: 28.

35 Es meg-kérdé ötet ö közzülök egy Törvény-tudó kíſértvén ötet, és mondván:

36 Meſter! melliyik a' nagy parantsolat a' Törvényben?

37 Jéſus pedig monda néki: Szereſſed * a' te Uradat Iſtenedet tellyes ſzivedböl, tellyes lelkedböl, és tellyes elmédböl. * 5 *Móſ.* 6: 5.

38 Ez az elsö és nagy parantsolat;

39 A' máſodik pedig haſonlatos ehez: Szereſsed * féle-barátodat mint te magadat. * 3 *Móſ.* 19: 18.

40 E' két parantsolatoktól függ az egéſz Törvény és a' Próféták' *irások*.

41 Mikor pedig a' Fariséuſok egybe-gyültek vólna, kérdé * öket Jéſus.

42 Ezt mondván: Mi tetſzik néktek ama' Kriſtus felöl? ki fia? Mondának néki: Dávidé.

43 Monda nékiek *Jéſus*: mint vagyon tehát, hogy Dávid a' Szent Lélek által ötet Urának hivja, ezt mondván: * *Márk.* 12: 35-37.

Luk. 20: 41.

44 Monda az UR * az én Uramnak, üli az én jobb-kezem felöl, míglen vetem a' te ellenségidet a' te lábaid alá ſámolyúl. * *Sólt.* 110: 1.

Sid. 1: 13.

45 Ha azért Dávid nevezi ötet Urának, mi-módon fia?

46 Es ſenki ſemmit nem felel-het vala néki, ſem pedig az naptól fogva ſenki ötet többé *ſemmiről* nem meré meg-kérdeni.

XXIII. RESZ.

A' Fariséusoknak tudományok, életek, jajjok, és az öldöklö Jéruſálem leiratik.

1 AKkor Jéſus ſzólla a' ſokaságnak, es az ö tanítványinak.

2 Mondván: A' Móſes * ſzékiben ülnek az Irástudók és a' Fariséuſok.

* *Néh.* 8: 4.

3 Mindeneket azért mellyeket néktek parantsolnak, hogy meg-tartsátok, meg-tartsátok és meg-tselekedjétek: de az ö tselekedeteik ſzerint ne tselekedjetek; mert ök mondják, de nem tartják-meg.

4 Mert ök nehéz és el-hordozhatatlan terheket * kötöznek egybe, és azokat vetik az embereknek hátokra; de ök azokat tsak ujjokkal ſem akarják illetni. * *Luk.* 11: 46.

Tſel. 15: 10.

5 Minden ö tselekedeteiket pedig tsak azért tselekeſzik, hogy az emberektöl láttaſſanak; mert meg-ſzélesítik az ö homlokokon való * filakteriomokat, és köntösöknek, † prémjeit meg-hoſzſzabbítják. * 5 *Móſ.* 6: 8.

† 4 *Móſ.* 15: 38. 39.

6 Es a lakodalmokban a' fö helyet ſzeretik, és a' gyülekezetekben az * elöl ülést.

7 Es a' piatzokon való köſzöntetéseket, és hogy az emberek így nevezzék: Meſter, Meſter! * *Márk.* 12: 38. 39. *Luk.* 11; 43.

8 Ti pedig ne hivattaſſatok Meſtereknek; mert egy a' ti Meſtertek, a' Kriſtus: ti pedig mindnyájan atyafiak vagytok.

9 Es *ſenkit* e' földön Atyátoknak ne nevezzetek; mert egy a' ti * Atyátok, a' ki mennyben vagyon. * *Mal.* 1: 6.

10 Ne hivattaſſatok Doktoroknakis; mert egy a' ti * Doktorotok a' Kriſtus. * *Eſa.* 55: 4.

11 Hanem a' ki köztetek * leg nagyobb,

gyobb, légyen ti szolgátok.
* *r.* 20: 26.

12 Valaki pedig magát * fel-magasztalja, meg-alázztatik: és a' ki magát meg-alázza, fel-magasztaltatik.
* 1 *Péter* 5: 5.

13 De jaj néktek kép-mútató Irástudók * és Fariséusok; mert a' mennyeknek országát bé-zárjátok az emberek előtt; mert ti nem mentek-bé, és a' kik bé akarnának menni, azokat-is nem botsátjátok. * *Luk.* 11: 52.

14 Jaj néktek kép-mútató Irástudók * és Fariséusok; mert a' *szegeny* özvegyeknek házokat meg-emélztitek hoszizú könyörgésnek szine alatt, annak-oká-ért fullyosabb lészen a' ti büntetéstek. * *Luk.* 20: 47.

15 Jaj néktek kép-mútató Irástudók és Fariséusok; mert mind a' tengert mind a' földet el-kerülitek, hogy Pogányból Sidót tégyetek, és mikor Sidóva lejénd. azt a' gyehennának fiává tészitek, két-szerte inkább hogy-nem mint ti *volnátok*.

16 Jaj néktek vak vezérek: kik ezt mondjátok: Valaki esküszik a' Templomra, semmi † az; valaki pedig esküszik a' Templomnak arannyára, bünös az. * *r.* 5: 34. 35.

17 Bolondok és vakok; mert melyik nagyobb, az arany-é vagy a' Templom, melly szentté tészi az aranyat?

18 És valaki esküszik az óltárra, semmi az; de valaki esküszik az óltárra tett ajándékra, bünös az.

19 Bolondok és vakok, mert melyik nagyobb, az ajándék-é vagy az óltár, † melly meg-szenteli az ajándékot? † 2 *Mós.* 29: 37.

20 A' ki azért esküszik az óltárra, arra-is esküszik. és mind azokra, mellyek az *óltáron* vagynak.

21 És a' ki esküszik a' Templomra, mind arra esküszik, mind pedig arra, a' ki a' *Templomban* * lakozik. * 1 *Kir.* 8: 13.

22 És a' ki esküszik, az égre, es-küszik az Istennek királyi székire, és arra a' ki abban ül.

23 Jaj néktek kép-mútató Irástudók és Fariséusok; mert meg-dézmáljátok * a' méntát, a' kaprot, a' köményt és el-hagyjátok a' mi a' Törvényben fö dolog vólna: az itéletet, az irgalmasságot és a' tökelletességet, ezeket kellene tselekedni, amazokat-is el nem *kellene* hagyni.
* *Luk.* 11 42. 18: 12.

24 Vak vezérek, kik meg-szüritek a' szúnyogot, a' tevét pedig el-nyelitek.

25 Jaj néktek kép-mútató Irástudók és Fariséusok; mert meg-tiszti-játok † a' pohárnak és a' tálnak kül-sö részét, belöl pedig azok rakvák ragadománnyal és mértékletlenséggel.

26 Vak Fariseé, tiszti-tsd-meg elöször a' mi belöl vagyon a' pohárban és a' tálban, hogy a' mi kivül vagyon az-is tiszta légyen.
* *Luk.* 11: 39-41.

27 Jaj néktek kép-mútató Irástudók és Fariséusok; mert szinte hasonlatosok vagytok a' meg-fejérittetett * koporsókhoz, mellyek kivül ugyan szépeknek tetszenek; belöl pedig rakvák hóltaknak tetemeivel, és minden undoksággal.

28 Ezenképpen ti-is kivül ugyan láttattok az embereknek igazaknak: de belöl rakvák vagytok kép-mútatással és minden *Isten'* törvénye ellen való bünnel. * *Luk.* 11: 44.

29 Jaj néktek kép-mútató Irástudók és Fariséusok; mivelhogy * épititek a' Prófétáknak koporsóikat, és az igazaknak temetéseknek helyét ékesgetitek.

30 És ezt mondjátok: Ha a' mi atyáinknak idejekben éltünk vólna, nem lettünk-vólna nékiek társaik a' Prófétáknak öletésekben.

31 Azért ti magatok ellen bizonyságot tészitek, hogy ti fiai vagytok azoknak, kik meg-ölték a' Prófétákat.

32 Ti-is töltsétek-bé a' ti atyáitoknak mértékeket. * *Luk.* 11: 47-49.

33 Kigyók, † mérges kigyóknak nemzetségi, mi-módon távoztat-hatjátok-el a' gyehennának büntetését?
* *rész.* 3: 7.

34 Az.oká-ért imé én botsátok ti hozzátok Prófétákat és Böltseket és Irástudókat, és azok közzül némellyeket meg-öltök és meg-feszitetek; és azok közzül némellyeket meg-ostoroztok a' ti Sinagógáitokban, és kergettek egyik városból a' másikba.

35 Hogy szálljon ti reátok minden igaz vér, melly ki-ontatott e' földön, az igaz Abelnek † vérétöl fogva mind a' Zakariásnak, * Barakiás' fiának véréig, kit meg-öltetek a' Templom között és az óltár között.
* 2 *Chron.* 24: 21. † 1 *Mós.* 4: 8.

36 Bizony mondom néktek, hogy mind ezek reá következnek e' nemzetségre.

37 Jérusálem! Jérusálem! ki megölöd a' Prófétákat, és meg-kövezed azokat, kik te hozzád botsáttatnak, mennyiszer akartam egybe * gyüjteni a' te fiaidat, mi-képpen a' tyúk az ö fiait egybe-gyüjti az ö szárnyai alá; és nem akartátok? * *Luk.* 13: 34 35.

38 Imé *azért* a' ti házatok * puszta lészen; * *Sólt.* 69: 26.

39 Mert mondom néktek, hogy ez idötöl fogva nem láttok engemet, mignem

míg-nem *ezt* mondjátok: Áldott a' ki jött az URnak nevében!

XXIV. RESZ.

Jerusálem' utólsó veszedelmének és e' Világ' végének jelei.

1 ÉS ki-menvén Jésus a' Templomból, akar vala el-menni; és járúlának ö hozzá az ö tanítványi, hogy mútogatnák a' Templom' † épületit.
† *Már.* 13: 1. 2. *Luk.* 21: 5. 6.

2 Jésus pedig monda nékiek: Nem látjátoké mind ezeket? Bizony mondom néktek: Nem marad ebben egy kőtmás kövön, melly el nem romlana.
† *Dán.* 9: 26. *Mik.* 3: 12.

3 És mikor az Olaj-fáknak hegyén ülne, menének magánosan ö hozzája az ö tanítványi, és mondának: *URam!* mondd-meg minékünk mikor léfznek ezek, és mitsoda jele léfzen a' te el-jövételednek és e' Világ' végének?

4 És felelvén Jésus monda nékiek: Meg-láfsátok hogy valaki titeket † el ne hitesſen; † 2 *Teſſ.* 2: 3.

5 Mert sokan fognak el-jöni az én nevemben, kik ezt mondják: En vagyok a' Kriſtus, és sokakat el-hitetnek.

6 Következik ez-is, hogy halljatok hadakozásokat, és hadakozásoknak hireit, meg-láfsátok, hogy meg ne háborodjatok; mert szükség mind ezeknek meg-lenniek, de még akkor nem léfzen vége.

7 Mert támad egyik nemzetség a' máſikra, egyik országa' máſikra; és léfznek éhségek, dög-halálok és földindúlások minden helyeken.

8 Mind ezek pedig csak kezdeti léfznek a' sok nyomorúságoknak.

9 Akkor meg-nyomorítanak † titeket és meg-ölnek; és gyülölségesek léfztek minden népek előtt az én nevem-ért. † *Már.* 13: 9. *Ján.* 16: 2.

10 És akkor sokan meg-botránkoznak, és egyik a' máſikat el-árúlja, és egyik a' máſikat gyülöli.

11 És sok † hamis Próféták támadnak, kik sokakat el-hitetnek.
† *Már* 13: 6. 2 *Pét.* 2: 1.

12 És mivelhogy a' bün igen megsokaſodik, az atya-fiúi szeretet-is igen meg-hidegedik sokakban.

13 De a' ki végiglen † meg-marad, az idvezül. † *Jel.* 2: 10. 26.

14 Es prédikáltatik az *Iſten'* országának Evangyélioma az † egész földön, hogy az minden Pogányoknak bizonyságúl légyen, és ezek után el-jö *Jerusálemnek* vége. † *Rom.* 15: 18.

15 Mikoron azért látándjátok amá' puſztító útálatoſságot, melly a' ſzent helyen fog állani, melly meg-mondatott † Dániel Prófétától: (a' ki olvaſſa jól gondolkodjék róla.) † *Dán.* 9: 27.

16 Akkor a' kik Júdeában † *léfznek*, fuſſanak a' hegyekre,

17 A' ki felső házában *léfzen*, ne ſzálljon-alá, hogy valamit házából kivigyen,

18 És a' ki a' mezön léfzen, ne térjen haza, hogy az ö ruháit el-vigye.

19 Jaj pedig a' terhes aſzſzonyi-állatoknak, és a' ſzoptatóknak azokon a' napokon.

20 Imádkozzatok pedig, hogy télben ne légyen futáſtok, ſe Szombat-napon;
† *Már.* 13: 14-20.

21 Mert léfzen akkor nagy † nyomorúság, minémü nem vólt e' világ' kezdetitől fogva ez ideig, ezután-is nem léfzen. † *Luk.* 19: 43. 44. 21: 24.

22 És ha azok a' napok meg nem rövidíttettek vólna, mindeneſtől-fogva el-veſzne minden ember; de a' válaſztottak-ért meg-rövidíttetnek a' *nyomorúságnak* napjai.

23 Akkor ha valaki ezt mondja néktek: Imé itt *vagyon* † a' Kriſtus, vagy amott; ne higyétek; † *Már.* 13: 21.

24 Mert hamis † Kriſtuſok és hamis Próféták támadnak, és nagy jeleket és tsudákat téfznek, úgyannyira hogy elhitetsék, ha lehetne, a' válaſztottakat-is.
† 2 *Teſſ.* 2: 9. 10.

25 Imé eleve † meg-mondottam néktek. † *Már.* 13: 22. 23.

26 Azért ha ezt mondándják néktek: Imé † a' puſztában vagyon; ne menjetek-ki. Imé a' rejtek házakban; ne higyétek;

27 Mert miként a' villámás ki-jö Nap-keletről, és meg-tetſzik Nap-nyúgatra-is, úgy léfzen az embernek Fiának el-jövetele-is. † *Luk.* 17: 23-25.

28 Mert vala-holot lejénd a' † dög, oda gyülnek a' ſas-kefelyük.
† *Luk* 17: 37.

29 Mindjárást pedig azoknak a' napoknak nyomorúságoknak utánna a' † Nap meg-homályoſodik, és a' Hold nem fénlik, a' tsillagok le-húllanak az égről, és az egeknek hatalmaſſági meghábordnak † *Luk.* 21: 25.

30 Akkor meg-tetſzik az embernek Fiának jele az égben, és akkor a' földnek minden nemzetségi ſírnak, és meg-látják † az embernek Fiát el-jöni az égnek felhöiben, nagy hatalommal és ditsőséggel. † *Jel.* 1: 7.

31 Es *ö* el-küldi az ö Angyalit trombitának † hatalmas ſzavával, és az ö válaſztottit egybe-gyüjtik a' négy ſzelekről, az egeknek egyik végektől fogva a' máſik végekig. † 1 *Kor.* 15: 52. 1 *Teſſ.* 4: 16.

32 A' fige-fáról pedig végyetek példát: mikoron az ö ága gyenge és levelezik; tudjátok hogy közel vagyon a' nyár.

33 Azonképpen ti-is mikor mind ezeket látándjátok, tudjátok hogy közel

zel vagyon a' *Krisztus, és tsak* az ajtó † előtt. † *Ják.* 5: 9.

34 Bizony mondom néktek, hogy el nem múlik e' mostani egy nemzet, míg-nem mind ezek meg-lésznek.

35 Az ég és a' föld † el-múlnak, de az én beszédim semmiképpen el nem múlnak. † 2 *Pét.* 3: 10.

36 Ama' napot pedig és órát senki nem † tudja, még a' mennyei Angyalok-is; hanem tsak az én Atyám egyedül. † *Márk.* 13; 32

37 Minémü *vala* pedig a Nóénak † ideje, ollyan lészen az embernek Fiának el-jövetelének-*is ideje*; † 1 *Mós.* 6: 5-7. 7: 7.

38 Mert mint az Özön-viz előtt való napokban, élznek † és isznak vala, házafodnak vala és házasitják vala leányokat mind a' napig, melly nap bémene Nóé a' Bárkába.

39 Es nem tud-haták-meg az özönvizet, míg-nem el-jött vólna, és mindeneket el-törlött vólna; úgy lészen az embernek Fiának el-jövetele-is.

† *Luk.* 17: 26. 27.

40 Akkor ketten lésznek a' mezön: az egyik el-ragadtatik, † a' másik el-hagyatik.

41 Két örlö asszonyi-állatok lésznek a' malomban: az egyik el-ragadtatik, a' másik el-hagyatik.

† *Luk.* 17: 34-36.

42 Vigyázzatok † azért; mert nem tudjátok melly órában jö-el a' ti Uratok. † *Márk.* 13: 33. *Luk.* 21: 36.

43 Azt pedig meg-tudjátok, hogy ha a' háznak gazdája meg-tud-hatná, az éjtszakának mellyik részen jö-el a' lopó; † vigyázna, és nem hagyná megásni az ö házát.

44 Azért ti-is légyetek készek; mert a' melly órában nem gondolnátok, abban jö-el az embernek Fia.

† *Luk.* 12: 39. 2 *Pét.* 3: 10. 11. *Jel* 16: 15.

45 Kitsoda azért hív † és bölts szolga, kit az ö URa Gond-viselövé tett az ö háza-népén, hogy azoknak eledelt adjon alkalmatos időben.

46 Bóldog szolga az, a' kit az ö Ura talál az ö tiszti szerint tselekedni, mikoron *haza* jövénd.

47 Bizony mondom néktek, hogy minden jószágán Gond-viselövé tészi azt.

48 Hogy-ha pedig ama' gonosz szolga ezt gondolándja az ö szivében: Elhalasztja még az én Uram a' haza-jövetelt;

49 És kezdéndi verni az ö szolgatársait, és a' részegesekkel kezd enni és inni:

50 Meg-jö annak a' szolgának Ura, a' melly napon nem várja, és a' melly órában nem gondolja.

51 És el-szakasztja azt, és a' képmutató szolgák közzé * számlálja; ott lészen sirás és fog-tsikorgatás.

† *Luk.* 12: 42-46. * *rész.* 25: 30.

XXV. RESZ.

A' tiz szüzekről: a' szolgáknak kiadott tálentomokról és az utólsó itéletről.

1 AKkor hasonló lészen a' mennyeknek országa a' tiz szüzekhez, kik az ö lámpásokat kezekbe vévén, a' vö-legénynek eleibe menének;

2 Az öte pedig eszes vala, az öte bolond.

3 A' kik bolondok valának, mikor az ö lámpásokat kezekbe vévék, nem vivének olajt magokkal;

4 Az eszesek pedig vittek vala olajt az ö edényekben, az ö lámpásokkal egybe.

5 Mikor pedig a' vö-legény késnék, el-szunnyadának mindnyájan és el-aluvának.

6 Ej-félkor pedig kiáltás lön: Ihon jö a' vö-legény, menjetek-ki ö eleibe!

7 Akkor fel-kelének mind azok a' szüzek, és el-készíték az ö lámpásokat.

8 A' bolond szüzek pedig mondának az eszeseknek: Adjatok nékünk a' ti olajotokból; mert a' mi lámpásink el-aluszanak.

9 Felelének pedig amaz eszesek, mondván: *Nem adunk*; mert né-talám nékünk és néktek nem lészen elég: Menjetek-el inkább azokhoz, a' kik árúlják *az olajt*, és végyetek magatoknak.

10 Es mikor mennének venni, eljöve a' vö-legény; és a' kik készek valának, bé-menének ö vele a' lakodalomba; és bé-zárlaték * az ajtó.

11 Azután el-jövének a' több szüzek-is, kik ezt mondják vala: URam! URam! nyisd-meg nékünk.

12 Ö pedig felelvén monda: Bizony mondom néktek, nem esmérlek titeket * *Luk.* 13: 25.

13 Vigyázzatok azért; † mert nem tudjátok sem a' napját, sem az óráját mellyen az embernek Fia el-jö;

† *rész.* 24: 42. *Jel.* 16: 15.

14 Mert *szinte úgy vagyon*, mint *mikor* valamelly ember messzire földre akarván menni, elö-szóllítá az ö szolgait, és minden † pénzét kezekbe adá. † *Márk.* 13: 34. *Luk.* 19: 12-26.

15 Egynek ada öt tálentomot, másnak kettőt, harmadiknak pedig egyet, mindeniknek a' kereskedésben való ételme szerint; és azonnal el-méne messzire földre.

16 Es el-menvén a' ki öt tálentomot vett vala, kereskedék azokkal, és nyere más öt tálentomot.

17 Azok-

17 Azonképpen a' ki két *tálentomot* vett vala, nyere az-is más két *tálentomot*.

18 A' ki pedig egy *tálentomot* vett vala, el-menvén el-ásá azt a' földbe, és el-rejté az ö Urának pénzét.

19 Sok idö múlva pedig meg-jöve a' fzolgáknak URok, és fzámot vete azokkal.

20 Akkor elö-jövén a' ki öt tálentomot vett vala, hoza más öt tálentomot, ezt mondván: Uram! émékem öt tálentomot adtál vólt, ímé más öt tálentomot nyertem azokon.

21 Monda pedig néki az ö Ura: Jól *vagyon* jámbor és hív fzolgám; kevefen vóltál hív, fokra bizlak ezután; menj-bé a' te Uradnak örömébe.

22 Elö-jövén az-is, a' ki két tálentomot vett vala monda: URam! két tálentomot adtál vala nékem, ímé két tálentomot nyertem azokon.

23 Es monda néki az ö URa: Jól *vagyon* jó és hív fzolgám; kevefen vóltal hív, fokra bizlak ezután; menj-bé a' te Uradnak örömébe.

24 Elö-jövén az-is a' ki egy tálentomot vett vala, monda: Uram! tudtam hogy kegyetlen ember vagy te, ki ott-is aratíz a' hol nem vetettél, és a' hol nem vetettél ott-is takarís.

25 Azért félvén *te-töled*, el-mentem és el-áftam a' te tálentomodat a' földbe; ihon a' te pénzed meg-vagyon.

26 Felelvén pedig az ö Ura, monda néki: Gonofz és reft fzolga, tudtad hogy ott-is aratok, a' hol nem vetettem, és ott-is takarok, a' hol nem vetettem!

27 Kellett vólna azért az én pénzemet a' pénz-váltóknak adnod, és én meg-jövén nyereséggel vettem vólna el az én pénzemet.

28 Vegyétek el azért ö töle az *egy* tálentomot, és adjátok annak, a' kinek tiz tálentoma vagyon;

29 (Mert mindennek, a' kinek vagyon, *adatik, és meg-fzaporíttatik: a' kinek pedig nints, a' mije vagyonis, el-vétetik ö töle.) * *Luk.* 8: 18.

30 Es a' hafzontalan fzólgát veffétek a' külsö fetétségre; ott léfzen * fírás és fogaknak tsikorgatások.

* *r.* 8: 12.

31 Mikoron pedig el-jövénd az embernek Fia az ö ditsöségével *, és mind a' fzent Angyalok ö véle, akkor ül az ö ditsöségének királyi fzékiben. * 1 *Theff.* 4: 16. 17.

32 Es gyüjtetnek ö eleibe minden népek, és el-válafztja öket egy-† mástól, mint a' pásztor el-válafztja a' juhokat a' ketskéktöl. † 2 *Kór.* 5: 10.

33 Es állatja a' juhokat jobb-keze felöl, a' ketskéket pedig bal-kezefelöl.

34 Akkor ezt mondja a' Király azoknak, a' kik az ö jobb-keze felöl *léfznek*: Jertek-el én Atyámnak áldottai, birjátok az orfzágot, melly meg-kéfzíttetett néktek e' világ' fundamentomának fel-vetteteíe elött;

35 Mert éheztem, és ennem * adtatok; fzomjúhoztam, és innom adtatok; úton-járó vóltam, és bé-fogadtatok engemet.

36 Mezítelen *vóltam*, és meg-ruháztatok engemet: beteg vóltam, és meg-látogattatok engemet: fogoly vóltam, és én hozzám jöttetek.

* *Ezék.* 18: 5-9.

37 Akkor felelnek néki az igazak, ezt mondván: Uram! mikor láttuk hogy éheztél vólna, és tápláltunk vólna tégedet, vagy hogy fzomjúhoztál vólna, és innod adtunk vólna,

38 Mikor láttuk pedig hogy úton-járó vóltál vólna, és házunkba fogadtunk vólna tégedet? vagy hogy mezítelen vóltál vólna, és meg-ruháztunk vólna?

39 Vagy mikor láttunk téged betegen, vagy tömöltzben, hogy te hozzád mentünk vólna?

40 Es felelvén a' Király ezt mondja nékiek: Bízony mondom néktek, a' mit tselekedtétek egygyel ez én kitsíny atyám-fiai közzül, én * magammal tselelekedtétek. * *Peld.* 19: 17.

41 Akkor fzóll azoknak-is, kik az ö bal-keze felöl *léfznek*, *illyen módon*: Atkoztak † menjetek-el én tölem az örök tüzre, melly kéfzíttetett az Ördögnek és az ö Angyalinak;

42 Mert éheztem, és nem * adtatok ennem; fzomjúhoztam, és nem adtatok innom. * *Jób* 31: 16-23.

43 Uton-járó vóltam, és nem fogadtatok-bé engemet: mezítelen *vóltam*, és meg nem ruháztatok engemet; beteg *vóltam*, tömlötzben *vóltam*, és meg nem látogattatok engemet.

44 Akkor azok-is felelnek néki, ezt mondván: URam! mikor láttunk tégéd éhezni, vagy fzomjúhozni, vagy úton járni, vagy mezítelenen, vagy betegen, vagy a' tömlötzben, és nem fzolgáltunk vólna néked?

45 Akkor felel önékiek ezt mondván: Bízony mondom néktek; mivelhogy *ezeket* nem miveltétek egy gyel ez én kitsinyeim közzül, én velem nem miveltétek.

46 Es el-mennek ezek az örök gyötrelemre; * az igazak pedig az örök életre. * *Dán.* 12: 2. *Ján.* 5: 28. 29.

XXVI. RESZ.

A' Krifstus' fzenvedéfi elött lett dolgok.

1 ES mikor mind ezeket a' beszédeket el-végezte vólna Jéfus, monda

da az ö tanítványinak:

2 Tudjátok, hogy két nap el-múlva a' Húſvétnak † innepe léſzen, és az embernek Fia el-árúltatik * hogy megfeſzítteſſék. † *Már.* 14: 1.

* *Luk.* 22. 1. 2.

3 Akkor egybe-gyülének a' Papi † fejedelmek, az Iráſtudók és a' népnek Vénei a' Fö Papnak házába, ki Kajafásnak mondatik vala.

4 Es egyenlö-képpen tanátsot tartának, hogy Jéſuſt álnokſággal megfogják és meg-ölnék. † *Sólt.* 2: 2. *Ján.* 11: 47-50.

5 De ezt mondják vala: Ne *miveljük* az innepen, hogy a' nép közöt ne légyen támadás.

6 Es mikor Jéſus vólna Betánián a' poklos Simon' † házában,

7 Ment vala ö hozzája egy aſzſzonyi-állat, kinél vala drága kenetnek alabáſtrom*ból tsinált ſzelentzéje*, és töltötte vala az ö fejére, mikor *ö az aſztalhoz* le-ült vólna.

8 *Azt* látván pedig az ö tanítványi * meg-haragvának, ezt mondván: Mire való ez hatzontalan tékozlás?

† *Már.* 14: 3-9. *Ján.* 11: 1.2.

* *Ján.* 12: 3-6.

9 Mert el-ad-hatták vólna nagy árron e' kenetet, és ad-hatták vólna a' ſzegényeknek.

10 Mikor pedig ezt eſzébe vette vólna Jéſus, monda nékiek: Miért háborgatjátok ez aſzſzonyi-állatot? mert jó tselekedetet tselekedett én velem;

11 Mert a' ſzegények * mindenkor léſznek veletek; de én nem mindenkor léſzek veletek. * 5 *Móſ.* 15: 11.

12 Mert hogy ez e' kenetet töltötte az én teſtemre, az én temetéſemre, nézve mivelte.

13 Bizony mondom néktek, valahollott ez egéſz világon prédikáltatik az Evangyéliom, a' mit ez én velem tselekedék az-is hirdettetik az ö emlékezeti-ért.

14 Akkor el-menvén egy a' tizenkét tanítványok közzül, ki mondatik vala Iskáriótes Júdásnak, a' Papi Fejédelmekhez,

15 Monda nékiek: Mit akartok énnékem * adni, és én ötet néktek kezetekbe adom? ök pedig rendelének néki harminтz ezüſt-*pénzt*.

16 Az időtöl fogva keres vala alkalmatoſságot *Júdás*, hogy ötet el-árúlná. * *Zak.* 11: 12. *Már.* 14: 10. 11.

17 A' pogátsás innepnek pedig elsö*napján*, menének a' tanítványok Jéſushoz, ezt mondván néki: Hol akarod hogy * meg-kéſzítsük néked ételedre a' Húſvéti bárányt?

18 Ö pedig monda: Menjetek-el a' városba egy emberhez, és *ezt* mondjátok nékie: A' Meſter ezt mondja: Az én idöm közel vagyon; te nálad eſzem-meg a' Húſvéti bárányt az én tanítványimmal,

19 Es akképpen tselekedének a' tanítványok, a' mint meg parantsolta vala nékiek Jéſus; és meg-kéſzíték a' Húſvéti bárányt.

20 Es mikoron eſtve vólna, le-telepedék a' tizen-két *tanítvány*okkal.

* *Már.* 14: 12-17. *Luk.* 22: 7-14.

21 Es mikoron ennének, monda: Bizony mondom néktek, ti közzületek egy el-árúl engemet.

22 Es felette igen meg-ſzomorodván kezdék egyenként néki mondani: En vagyok-é *az* URam?

23 Ö pedig felelvén monda: A' ki én velem együtt mártja kezét a' tálba, az árúl-el engemet.

24 Az embernek Fia jóllehet el-mégyen, a' mint meg-vagyon irva ö felöle; de jaj annak az embernek, a' ki által az embernek Fia el-árúltatik; jobb vólt vólna annak az embernek, ha nem ſzületett vólna.

25 Felelvén pedig Júdás, a' ki ötet el-akarja vala árúlni, monda: En vagyoké *az*, Meſter? Monda nékie: Te mondád.

26 Es mikor ennének vévé Jéſus a' † kenyeret, és mikor hálákat adott vólna meg-ſzegé, és adá az ö tanítványinak, 's monda: Vegyétek egyétek, ez az én teſtem.

27 Es mikor a' pohárt vette vólna és hálákat adott vólna, adá nékiek mondván: Igyatok ebböl mindnyájan;

28 Mert ez én vérem, melly új Teſtamentomnak vére: melly ſokaknak bünöknek botsánatjára ki-ontatik.

29 Mondom pedig néktek, hogy nem iſzom ez időtöl fogva e' ſzölö-* tökének gyümöltsében, mind a' napiglan, mellyen ti veletek újat iſzom az én Atyám' orſzágában.

* *Luk.* 22: 15. 17. 18.

30 Es mikor ditséretet éneklettek vólna, ki-menének az Olaj-fáknak hegyére. † *Már.* 14: 22. *Luk.* 22: 19. 20.

31 Akkor monda nékiek Jéſus: Mindnyájan ti ez éjtſzaka † meg-botránkoztok én bennem; mert meg vagyon írva; Meg-verem a' *páſztort*, és el-ſzéledeznek a' nyájnak juhai.

† *Már.* 14: 27. * *Zak.* 13: 7.

32 Minek-utánna pedig fel-támadándok, elöl-véſzlek † titeket Galileában. † *Már.* 14: 28. 16: 7.

33 Felelvén pedig Péter, monda néki: Ha mindnyájan meg-botránkoznak-is te benned, én ſoha meg nem botránkozom.

34 Monda néki Jéſus: Bizony mondom néked, ez éjtſzakán minek-elötte a- ka-

a' kakas szólna, † három-szor meg-tagadsz engemet. † *Ján.* 13 : 38.

35 Monda néki Péter: Ha meg-kell-is veled halnom, meg nem tagadlak téged. Hasonlatosképpen szólának a' több tanítványok-is.

36 Akkor méne Jésus ö vélek a' faluha, melly † Gethsémánénak hivatik, és monda a' tanítványoknak; üljetek-le itt addig, míg el-mégyek, és amott imádkozom. † *Luk.* 22 : 39. *Ján.* 18 : 1.

37 És maga mellé vévén Pétert és a' Zebedéusnak két fiait, szomorkodni kezde, és felette igen gyötrödni.

38 Akkor monda nékiek Jésus: Minden felöl szomorú az én lelkem halálig! maradjatok itt, és vigyázzatok én velem.

39 És egy kevéssé elö-menvén, arczal le-esék, † könyörögvén és ezt mondván: En Atyám! ha lehetséges, múljék-el e' pohár én tölem: mindazáltal nem úgy *legyen* mint én akarom, hanem a' mint te. † *Sid.* 5 : 7.

40 Akkor méne a' tanítványokhoz, és találá öket aluva, és monda Pébernek: Így nem vigyáz-hattatoké én velem egy óráig?

41 † Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy késértetben ne essetek; *mert* jól-lehet a' lélek kész, de a' test erötlen.

† *Márk.* 13 : 33. 37.

42 Ismét el-méne másod-szor-is, és könyörge, mondván: En Atyám! ha el nem múl-hatik én tölem e' pohár, hogy meg ne innám azt, légyen a' te akaratod.

43 És mikor meg-tért vólna, találá öket ismét aluva; mert az ö szemeik meg-nehezedtenek vala.

44 És nékiek békét hagyván ismét el-méne, és imádkozék harmad-szor-is azon beszéddel szólván.

45 Akkor méne az ö tanítványihoz és monda nékiek: Alugyatok immár és nyúgodjatok: Imé el-közelget az *óra, és az embernek Fia adatik a' bünösöknek kezekbe; * *Luk.* 18: 31-33.

46 Keljetek-fel, menjünk-el: Imé el-közelget, a' ki engemet el-árúl.

47 És mikor ezeket szólland, ímé † Júdás, egy a' tizen-kettö közzül el-jöve, és ö véle együtt sok nép fegyverekkel és fustélyokkal, *kik* a' Papi Fejedelmektöl, és a' népnek Véneitöl *botsáttatak vala.* † *Már.* 14 : 43.

48 A' ki pedig ötet el-árúlta † vala, adott vala nékiek jelt, ezt mondván: Valakit én meg-tsókolándok az a' *Jésus*, meg-tartsátok azt. † *v.* 14. 15.

49 Annak-okáért mihelyt Jésushoz jutott vólna, monda *néki*: Egészséggel Mester! és meg-tsókolá ötet.

50 Jésus pedig monda néki: * Barátom miért jöttél? Akkor járúlának és kezeiket Jésusra vetvén meg-fogák ötet. * *Ján.* 18 : 4-8.

51 És ímé egy † azok közzül, kik Jésussal *valának*, kezét nyújtván kivoná az ö szablyáját; és mikor a' fö Papnak szolgájához vágott vólna, elvágá az egyik fülét. † *Ján.* 18 : 10.

52 Akkor monda annak Jésus: Tedd-el a' te szablyádat helyére; mert valakik fegyvert fognak, † fegyverrel kell veszniek. † 1 *Mós.* 9 : 6.

53 Avagy gondolodé, hogy én nem kér-hetném az én Atyámat, hogy mostan ide én mellém adna többeket tizen-két sereg Angyaloknál?

54 De mi-módon telnének-bé az Irások, † hogy így kell lenni? † *Esa.* 53 : 2-11. *Sól.* 22 : 13-19. *Luk.* 24 : 26. 27.

55 Az órában monda Jésus a' sereggnek: Mint egy latorra úgy jöttetek fegyverekkel és fustélyokkal, hogy meg-fognátok engemet, *maga* minden napon ti nálatok ültem tanítván a' † Templomban, és nem fogtatok-meg engemet. † *rész* 21 : 12-18. 23-45.

56 Mind e' pedig lett, hogy bé-telnének a' Próféták † Irálaik. Akkor mind az ö tanítványi el-hagyván ötet, el-futának. † *v.* 31. 54.

57 Amazok pedig meg-fogván Jésust vivék † Kajafáshoz a' fö Paphoz, holott az Iráftudók és a' Vének egybegyültek vala.

58 Péter pedig követi vala ötet távol mind a' fö Papnak házáig, és bémenvén, ül vala a' szolgákkal, hogy látná végét.

† *Luk.* 22 : 54. 55.

59 A' Papi fejedelmek pedig és a' Vének, és mind az egész gyülekezet keresnek vala hamis † bizonyságot Jésus ellen, hogy ötet meg-ölnék.

60 És nem találának: És noha sok hamis tanúk jöttek vólna elö; mindazáltal ugyan nem találának. Utól-szor pedig két hamis tanúk elö jövén,

† *Márk.* 14 : 55. 56.

61 Mondának: Ez ezt mondotta: El-ront-hatom az Istennek † Templomát, és harmad napra meg-épít-hetem azt. † *Ján.* 2 : 19.

62 És fel-kelvén a' fö Pap, monda néki: Semmit nem felelsz? mitsoda a' mit te ellened ezek vallanak?

63 Jésus pedig hallgat † vala. És felelvén a' fö Pap monda néki: Az élö Istenre kénszerítelek tégedet, hogy mondd-meg minékünk, ha te vagyé ama' * Krisztus, az Istennek Fia?

† *Esa.* 53 : 7. * *Máté* 22 : 42.

64 Monda nékie Jésus: te † mondád. Söt annak-felette mondom nektek: Ez időnek utánna meg-látjátok az embernek Fiát * ülni az Istennek hatalmas jobbja-felöl, és el-jöni az

égnek felhöiben. † *Márk.* 14: 62.
* *rész.* 24: 30. 31.

65 Akkor a' fö Pap meg-fzakafztá a' maga ruháit, és monda: † Károm-láft fzólla; mit tészünk több bizony-ságokkal? ímé most halljátok az ö káromlását! † *Ján.* 5: 18.

66 Mint tetfzik néktek? Amazok pedig felelvén mondának: Méltó † halálra! † 3 *Móf.* 24: 16.

67 Akkor † pökdösének az ö ortzá-jára, és ötet artzúl tsapdosák, némel-lyek pedig páltzákkal *verék ötet,

† *Eſa.* 50: 6. * *Márk.* 14: 65.

68 Ezt mondván: Mond-meg né-künk Krifte, kitsoda vere tégedet?

69 Péter pedig ül † vala kívül a' pa lotában, és méne ö hozzája egy fzol-gáló leányka, ezt mondván: Te-is a' Galiléabéli Jésusfal való!

70 Ö pedig meg-tagadá mindenek hallására, mondván: Nem tudom mit mondafz!

71 És mikor ki-menne Péter a' tor-nátzba, látá ötet más egy *leányzó*, és monda azoknak, a' kik ott *valának*: Im ez-is a' Názáretbéli Jésusfal vala.

72 Akkor ismét meg-tagadá ötet es-küvéſſel *mondván*: Nem elmértem az embert!

73 Egy kevés idö múlva pedig, a' kik ott állanak vala, elö-jövének és mondának Péternek: Bizony te-is ö közzülök való vagy; mert a' te fzód-is meg-jelent tégedet!

74 Akkor kezdé magát átkozni, és kezde eskünni, *hogy nem eſmérte vólna az embert: és a' kakas azonnal meg-fzóllala. * *v.* 33. 34.

75 Akkor meg-emlékezék Péter a' Jésusnak befzédiröl, ki meg-mondotta vala néki: Minek-elötte a' kakas fzólla-na, három-fzor meg-tagadfz engemet. És ki-menvén, nagy keſervefen síra.

† *Márk.* 14: 66-72. *Ján.* 18: 16-18.

XXVII. RESZ.

A' Krisztus' ſzenvedéſének, halálának és el-temetteteſének hiſtóriája.

1 ÉS reggel tanátsot † tartának mind a' Papi fejedelmek, és a' nép' Vé-nei Jésus ellen, hogy ötet meg-ölnék.

2 És ötet kötözve el-vivék, és adák kezébe Pontzius Pilátusnak a' Tifzt-tartónak. † *Márk.* 15: 1-5.
Ján. 18: 28. *Luk.* 23: 1-4.

3 Akkor Júdás, ki ötet el-árúlta vala, látván hogy ötet halálra kárhoz-tatták vólna, meg-bánván *dolgát*, viſz-fza-vivé a' harmintz ezüſt *penzt* a' Papi fejedelmeknek és a' Véneknek,

4 Ezt mondván: Vétkeztem hogy el-árúltam az ártatlan vért. És ök mondának: Mit gondolunk mi * az-zal? ám te lásſad! * 5 *Móf.* 19: 16-21.

5 Ö pedig el-vetvén az ezüſt pénze-ket a' Templomban, fél-felé méne, és † fel-akafztá magát. † *Tſel.* 1: 18.

6 A' Papi fejedelmek pedig azokat az ezüſt *penzeket* fel-vévén mondának: Nem ſzabad ezt a' Templom' kintse közzé tennünk; mert vérnek árra.

7 És tanátsot tartván róla, még-vé-vék azon a' fazekafnak † ama' mezeé-jét, a' jövevény embereknek temeté-ſekre. † *Zak.* 11: 13.

8 Annak-okáért hivattatott az a' mezö † vérnek mezejének mind e' mái napig † *Tſel.* 1: 19.

9 (Akkor telék-bé a' mit mondott vólt Jérémiás Próféta, ezt mondván: Es vévék a' harmintz ezüſt *pénzeket*, a' meg-betsültetettnek árrát, ki meg-betsültetett az Izrael' fiaitól.

10 Es adák azokat a' fazekafnak mezejének *meg-vételére*, a' mint az UR rendelte vólt énnékem.)

11 Jésus pedig álla a' Tifzt-tartó eleibe, és meg-kérdé ötet a' Tifzt-tar-tó, ezt mondván: Te vagyé a' Sidók-nak †Királyok? Es monda nékie Jésus: Te mondod! † *Ján.* 18: 33. 37.

12 Es mikoron ö vádoltatnék a' Papi fejedelmektöl, és a' Vénektöl, † ſem-mit nem felele. † *Márk.* 15: 4. 5.
Eſa. 53: 7.

13 Akkor monda nékie Pilátus: Nem hallodé, melly ſok tanú-bizony-ságot tésznek te ellened?

14 Es nem felele nékie egy befzé-dére-is, úgy annyira hogy igen álmél-kodnék azon a' Tifzt-tartó.

15 A' Tifzt-tartó * pedig fzokott vala az Innepen el-botsátani egy foglyot a' kösſég' *kedvé*-ért, a' kit ök kivántanak. * *Márk.* 15: 6. *Luk.* 23: 17.
Ján. 18: 39.

16 Vala pedig akkor nékik egy fö foglyok, ki Barabbáſnak nevéztetik vala.

17 Mikor azért a' kösſég egybe gyült vólna, monda nékiek Pilátus: Mellyi-ket akarjátok hogy el-botsáſſam nék-tek? Barabbáſté vagy Jésuſt, ki mon-datik Kriſtusnak?

18 Mert jól tudja vala, hogy irégy-ségböl adták vólna ötet kézbe.

19 Es mikoron ö a' törvény-tévö ſzékbe ült vólna, külde ö hozzája az ö felesége, ezt izenvén néki: Ne avaſd magadat ez igaz *ember*nek dol-gához; mert én ſokat ſzenvedtem ma álmomban ö miatta.

20 * A' Papi fejedelmek pedig és a' Vének adák tanátsúl a' kösſégnek, hogy Barabbáſt kérnék-meg, és Jé-ſuſt el-veſztenék.

* *Márk.* 15: 11. 15. *Luk.* 23: 18.
Ján. 18: 40. *Tſel.* 3: 14.

21 Felelvén pedig a' Tifzt-tartó mon-da nékiek: Melliyiket akarjátok a' ket-tö közzül, hogy el-botsáſſam tinék-tek?

tek? Es ök mondának; Barabbást.

22 Monda nékiek Piláttus: Mit míveljek tehát Jésussal, ki mondatik Krístusnak? Mondának néki mindnyájan: Feszíttessék-meg!

23 A' Tiszt-tartó pedig monda: *De mitsoda gonoszt tett? De azok annál inkább kiáltnak vala, mondván: Feszíttessék-meg! * *Luk.* 23: 13-24.

24 Látván pedig Pilátus, hogy semmit nem használna az ö beszéde, hanem annál nagyobb háborúság lenne, vizet hozatván meg-mosá az ö kezeit a' kösség előtt, ezt mondván: Artatlan vagyok én ez igaz *embernek* vérétől; ám ti lássátok.

25 Es felelvén az egész kösség monda: Az ö vére mi rajtunk és a' mi fiainkon.

26 Akkor el-botsátá nékiek Barabbást, * Jésust pedig meg-oftoroztatván, kézbe adá, hogy meg-feszíttetnék. * *Márk.* 15: 15. *Ján.* 19: 1. *Esa* 50: 6.

27 Akkor a' Tiszt-tartónak vitézi, mikor Jésust ki-vitték vólna a' palotába, ö hozzá gyüjték az egész ſereget.

28 Es mikor le-vetkeztették vólna ötet, adának ö reája veres palástot.

29 Es tövisből tsinált koronát tönek az ö fejébe, és nád-szálát az ö jobb-kezébe, és térdet hajtván ö előtte, túfolják vala ötet, ezt mondván: Egésséggel † Sidóknak Királyok!

† *Ján.* 19: 3.

30 Es mikoron ötet meg-pökdösték vólna, a' nád szálat † kezéből ki-vévén, verik * vala *azzal* az ö fejét.

* *Esa.* 50: 6. † *r.* 26: 67.

31 Es mikor *eléggé* tsúfolták vólna, le-vetkezteték a' *veres* palástból, és az ö maga ruháiba fel-öltözteték, és el-vivék ötet hogy meg-feszítének

32 Mikoron † pedig *oda* ki mennének, találának egy Czirénebéli embert, kinek neve Simon vala, azt kénszerítek hogy az ö keresztfáját el-vinné. † *Márk.* 15: 21.

33 Es mikoron juttottak vólna a' helyre, melly * Golgotának, az-az, kaponyának helyének mondatik vala,

* *Márk.* 15: 22. *Luk.* 23: 33. *Ján.* 19: 17.

34 Adának néki innia etzetet * méreggel meg-egyelítve; és mikor megkóstolta vólna, nem akara innia.

* *Márk.* 15: 23. *Sólt.* 69: 22.

35 Minek-utánna pedig meg-feszíték ötet, * meg-oszták az ö ruháit, forſot vetvén *azokra*, hogy bé-telnék a' Próféta' mondása: Meg-oszták † magok közt az én ruháimat, és az én köntösömre forſot vetének.

36 Es a' kik ott ülnek vala, vigyáznak vala ö reája. * *Ján.* 19: 23. † *Sólt.* 22: 19.

37 Es az ö feje felibe fel-tévék irva * az ö halálának okát: EZ A' JESUS, A' SIDOKNAK KIRALYOK.

* *Márk.* 15: 26. *Luk.* 23: 38. *Ján.* 19: 19.

38 Akkor feszítének-meg övéle együtt két latrot, egyiket † jobb-keze felöl, a' másikat bal-keze felöl.

† *Luk.* 23: 32. 33 *Esa* 53: 12.

39 A' kik pedig ö mellőle el-múlnak vala † ſzidalmazzák vala ötet, az ö fejeket hajtogatván rajta,

† *Sólt.* 22: 8.

40 Es ezt mondván: Te, ki az *Isten'* Templomát * el-rontod, és harmad napra meg-építed, szabadítsd-meg magadat; ha Isten' Fia vagy, szállj-le a' keresztfáról! * *rész.* 26: 61. *Ján.* 2: 19. 21.

41 Hasonlatosképpen a' Papi fejedelmek-is † tsúfolván ötet az Irástudókkal és a' Vénekkel, ezt mondják vala: † *Sólt.* 22: 13. 14. *Esa.* 53: 3.

42 Egyebeket meg-tartott, ö magát nem tart-hatja-meg; ha Izrael' Királya, szálljon-le most a' keresztfáról, és hiſzünk nékie!

43 † Bizott az Istenben, szabadítsa-meg most ötet, ha kedvelli ötet; mert ezt mondotta: Istennek Fia * vagyok. † *Sólt.* 22: 9. * *r.* 26: 64.

44 A' latrok-is pedig, *a' kik ö véle meg-feszíttettek vala, ugyan azont hányják vala ſzemére. * *Luk.* 23: 39.

45 Hat órától fogva pedig setétség lön mind az egész tartományban, mind kilentz órakorig.

46 Kilentz órakor pedig fel-kiálta Jésus nagy ſzóval, ezt mondván: † ELI, ELI, LAMA SABAKTANI! az-az: EN ISTENEM, EN ISTENEM! MIERT HAGYAL-EL ENGEMET! † *Sólt.* 22: 2.

47 Némellyek pedig azok * közzül, kik ott állanak vala, mikor ezt hallották vólna, ezt mondják vala: Illyétt hivja ez. * *Márk.* 15: 35.

48 Es azonnal egy ö közzülök oda futamodván, mikor egy ſpongyiát meg-töltött vólna † etzettel, és valami nád-ſzálra függeſztette vólna, adá nékie hogy innék.

† *Ján.* 19: 29. *Sólt.* 69: 22.

49 A' többi pedig ezt mondják vala: Hadd-el, lássuk ha el-jöé Illyés, hogy meg-ſzabadítsa ötet.

50 Jésus pedig mikor viſzontag * kiáltott vólna nagy fel-ſzóval, ki-botsátá lelkét.

* *Luk.* 23: 46. *Ján.* 19: 30.

51 Es ímé a' Templomnak † kárpitja ketté hasada * a' felitől fogva mind az alló részéig, és a' föld megindúla, és a' kősziklák meg-repedezének. † 2 *Chrón.* 3: 14.

* *Márk.* 15: 38.

52 Es a' koporsók meg-nyilatkozának, és sok szenteknek testek, kik el-aluttak vala, fel-támadának

53 Kik a' koporsókból ki-jövén, Jesusnak fel-támadása után bé-mentek a' szent városba, és meg-jelentének sokaknak.

54 A' Százados pedig, és a' kik ö véle valának örizvén Jésust, mikor * látták vólna a' föld indúlást, és azokat, a' mellyek lettek vala, igen megrémülének, mondván: Bizony Istennek Fia vala ez. * *Luk.* 23: 47.

55 Valának pedig ott sok asszonyi-állatok, kik távol nézik vala *ezeket*, kik követték vala Jésust Galileából, és * szolgálnak vala néki. * *Luk.* 8: 2. 3.

56 Kik között vala Mária Magdaléna, és Mária Jakabnak és Jósénak annyok, és a' Zebedéus' fiainak annyok.

57 Mikor pedig immár estve vólna *, el-jöve egy gazdag ember, ki Arimathiából való vala, kinek neve Józef vala, ki-is Jésusnak tanítványa vala. * *Ján.* 19: 38.

58 Az hozzája méne Pilátushoz, és meg-kéré Jésusnak testét; és parantsola Pilátus, hogy meg-adnák az ö testét.

59 Es Józef mikor a' *Jésus'* testét le-vette vólna, bé-takará azt tiszta gyóltsba.

60 Es helyheztetté az ö új koporsójába, mellyet kősziklából vágatott vala ki; és nagy követ tévén a' koporsó szájára, el-méne.

61 Ott vala pedig Mária Magdaléna, és a' málik Mária, kik ülnek vala a' koporsó ellenébe.

62 Másod nap pedig, melly a' Húsvétra kélzülő nap után vala, gyülének a' Papi fejedelmek és a' Fariséusok Pilátushoz,

63 Ezt mondván: URam! emlékezünk róla, hogy ama * hitető még éltében meg-mondotta: Harmad nap fel-támadok. * *r.* 16: 21. 17: 23 26: 64.

64 Parantsold-meg azért, hogy örizzék a' koporsót harmad napig, hogy vala mi-módon el ne jöjenek az ö tanítványi éjtszakán, és el-lopják ötet, és ezt mondják a' kősségnek: Fel-támadott a' halálból: és az utólsó té. velygés gonoszb lészen az elsőnél.

65 Monda nékiek Pilátus: Vagynak örizetre való vitézitek; menjetek-el, és örizteséttek a' mint tudjátok.

66 Azok pedig el-menvén meg-erösíték a' koporsót, a' követ meg-petsételvén, és örzöket vetvén melléje.

XXVIII. RESZ.

Kristus' fel-támadása és mennybe menetele.

1 A Szombatnak † pedig végén, mikor vírradna a' hétnek elsö *napjára*, el-méne Mária * Magdaléna, és a' málik Mária, hogy meg-látnák, a' koporsót. † *Márk.* 16: 2. *Luk.* 24: 1. *Ján.* 20: 1. * *Máté* 15-39.

2 Es ímé nagy föld-indúlás lön; mert az UR' Angyala mikor mennyből le-szállott vólna, és oda járúlt vólna, el-vévé a' követ a' *koporsó* ajtajáról, és fellyül azon ül vala.

3 Es vala az ö tekinteti mint egy villámás, és az ö ruhája fejér mint a' hó.

4 Az örzök pedig az ö töle való félelemnek miatta meg-rettenének, és ollyanok lönek mint a' hóltak.

5 Felelvén pedig az Angyal, monda az asszonyi állatoknak: Ti ne féljetek; mert jól tudom, hogy a' meg-feszíttetett Jésust kerestitek.

6 Nintsén itt; mert fel-támadott a' mint meg-mondotta. Jöjjetek ide, lássátok a' helyet, a' hol fekütt az UR.

7 Es hamar el-menvén: mondjátok-meg az ö * tanítványinak, hogy ö fel-támadott a' halálból: Es ímé elöttetek mégyen Galileába, ott meglátjátok ötet, ímé meg-mondottam néktek. *Márk.* 16: 7. 8.

8 Es ki-jövén hamar a' koporsóból nagy félelemmel és örömmel futnak vala, hogy meg-mondanák az ö tanítványinak.

9 Es mikor mennének, hogy meg-mondanák az ö tanítványinak, † ímé Jésus eleikbe méne nékiek, ezt mondván: Egésséggel. Azok pedig járúlának és meg-fogák az ö lábait, és térdre esvén * tiszteleték ötet. † *Mar.* 16: 9. *Ján.* 20: 14-16. * *Luk.* 24: 52.

10 Akkor monda nékiek Jésus: Ne féljetek; menjetek el, * mondjátok-meg az én atyám-fiainak, hogy menjenek Galileába, ott engemet meg-látnak. * *Ján.* 20: 17.

11 Es mikor ök el-mentenek vólna, ímé az örzök közzül némellyek bémenének a városba, és meg-beszéllék a' Papi Fejedelmeknek mind azokat, a' mellyek lettek vala.

12 Akkor azok öszve-gyülvén a' Vénekkel egybe, és tánátsot tartván, sok pénzt adának a' vitézeknek,

13 Ezt mondván: Ezt mondjátok: Az ö tanítványi jöttek-el éjtszakán, és azok lopták-el ötet, mikoron el-aluttunk vólna.

14 Hogyha ezt meg-hallja a' Tisztartó, mi el-hitetjük vele, és titeket bátorságosokká tészünk.

15 Azok pedig a' pénzt fel-véven ugy tselekedének, a' mint öket megtanították vala. Es mind e' mái napiglan a' Sidóknál el-hirhedék e' beszéd.

16 A' tizen-egy tanítványok pedig el-menének Galileába, a' hegyre, a' hová hagyta vala nékik Jéſus.

17 És mikor látták vólna ötet, térdre eſve imádák ötet; némellyek pedig * kételkednek vala. * *Ján.* 20: 25.

18 És *hozzájok* járúlván Jéſus, ſzólla nékik mondván: * Tellyes hatalom adatott nékem mennyen és földön.

* *réſz.* 11: 27. *Fil.* 2: 9. 10.

19 Azért el-menvén tanítsatok* minden népeket, meg-kereſztelvén öket Atyának, Fiúnak, és Szent Léleknek nevébe. * *Márk.* 16: 15.

20 Tanítván öket, hogy meg-tartsák mind azokat, mellyeket én parantsoltam * néktek. És ímé én ti veletek vagyok minden napon e' világ' végezetéig; Amen. * *Máté* 7: 21. 24. 5: 22-48. 10: 37-42.

A' MI URUNK

JESUS KRISTUSNAK

SZENT MARK

IRÁSA SZERENT VALÓ

SZENT EVANGYELIOMA.

A' régi Tanítók azt tanítják, hogy ez a' Sz. Márk az, a' ki Szent Péternek tanítványa és úti-társa vólt. Kiről emlekezet vagyon 1 Pét. 5: 13.

I. RESZ.

Kereſztelö János kereſztel és prédikál: Kriſtus meg-kereſztelteték: az ördögtöl meg-késértetik: négy tanítványokat választ: Kapernaumban prédikál és tsudákat tészen.

1 JESUS KRISTUSNAK, AZ ISTEN * FIÁNAK Evangyéliomának kezdeti. * *Máté* 26: 63. 64. 3: 17. *Róm.* 1: 1. 3. 4.

2 Mint meg vagyon írva a' Próféták-nál: Imé én el-botsátom az én * követemet a' te ortzád elött, ki meg-készíti a' te útadat te elötted.

* *Mal.* 3: 1.

3 Kiáltó * ſzó a' puſztában: Készítsétek-meg az URnak útát, egyengeſſétek-meg az ö ösvényit.

* *Eſa.* 40: 3. *Máté* 3: 3.

4 Kereſztel vala János a' * puſztában, és prédikálja vala a' meg-térésnek Kereſztségét, a' bünöknek botsánatjokra. * *Máté* 3: 1-6. *Luk.* 3: 2. 3. *Ján.* 1: 28.

5 És ki-mégyen vala ö hozzája az egész Júdeának * tartománya és a' Jérusálembéliek, és mindnyájan meg-kereſztelkednek vala ö töle a' Jordán' vizében, az ö büneikröl vallást tévén.

* *Máté* 3: 5. 6.

6 A' Jánosnak pedig öltözeti vala teve-ſzörböl, és az ö derekának övedzője börböl tsinált atott; és ésik vala sáskákat és erdéi mézet.

7 És prédikál vala, ézt mondvan: En † utánnam jö, a' ki én nálamnál erösb, kinek nem vagyok méltó, * hogy le-hajolván meg-öldjam sarujának kötelét † *Luk.* 3: 16. *Ján.* 1: 27. * *v.* 1.

8 En jóllehet kereſztelelek titeket vízzel, de ö kereſztel titeket * Szent Lélekkel. * *Tſel.* 1: 4. 5. 2: 1-4.

9 És lön az napokban, el-jöve Jéſus Názáretböl * Galileának *városából*, és meg-kereſztelkedék a' Jordánban Jánoſtól. * *Máté.* 3: 13.

10 És azonnal fel-jövén a' vizböl, látá az egeket * meg-nyilatkozni, és a' *Szent* Lelket mint-egy galambot ö reá le-ſzállani.

11 És ſzózat lön az égböl: *Te vagy amaz én ſzerelmes Fiam, a' kiben én meg-engeſzteltettem. * *Máté* 3: 16. 17. *Luk.* 3: 21. 22. 2*Pét.* 1: 17.

12 És azonnal a' Lélek * el-ragadá ötet a' puſztába. * *Máté* 4: 1. 10.

13 És vólt ott a' puſztában negyven napiglan, és a' Sátán késérti vala ötet; és vala a' vadakkal: és az Angyalok * ſzolgálnak vala önéki.

* *Máté* 4: 11.

14 Minek-utánna pedig János a' tömlötzbe vettetett vólna, el-méne Jéſus Galileába, * prédikálván az Iſten' orſzágának Evangyéliomát.

* *Máté* 4: 12. 17-23.

15 És ezt mondja vala: Bé-tölt az * idö, és el-közelített az Iſten' orſzága; térjetek-meg és higyetek az Evangyéliomnak. * *Dan.* 9: 25. † *Mála.* 3: 2.

16 És mikor járna a' * Galileának tengere mellett, látá Simont és Andrást annak attya-fiát, hogy a' tengerbe vetnék az ö hálójokat, (mert halászok valának)

17 És monda nékiek Jéſus: Köveſſetek engemet, és azt mivelem hogy embereket halászszatok.

* *Máté* 4: 18. 19. *Luk.* 5: 10.

18 És *ök* mindjárást el-hagyván az ö hálóikat, követék ötet.

19 Akkor elébb menvén onnét egy kevéſſé, látá Jakabot a' Zebedéus' *fiát*, és Jánoſt annak attya-fiát, kik-is a' hajóban

jóban az ö hálóikat kötözgetik vala.

20 És azonnal hivá őket; és öt elhagyván a' hajóban az ö attyokat Zebedeust a' béres *szolgákkal*, követék ötet.

21 És * bé-menének Kapernaumba; és azonnal bé-menvén Jésus Szombat *napon* a' Sinagógába, tanít vala.

* *Máté* 4: 13.

22 És * meg-indúlnak vala az ö tudományán; mert tanítja vala őket úgy, mint kinek méltósága vólna, és nem úgy mint az Iráſtudók.

* *Máté* 7: 28. 29.

23 Vala pedig azoknak Sinagógájokban egy ember, * kiben tiſztátalan lélek vala, ki fel-kiálta,

* *Luk.* 4: 33.

24 És monda: Ah mi dolgunk vagyon minékünk te veled Názáretbéli * Jésus? azért jöttél hogy el-veſzeſs minket? tudlak tégedet kitsoda légy, *tudni-illik* az Iſtennek ama' † Szente.

* *Máté* 8: 29. † *Luk.* 1: 32-35.

25 És meg-dorgálá ötet Jésus, mondván: Némúlj meg, és menj-ki ez *emberből*!

26 Akkor mikor a' tiſztátalan lélek igen meg-rángatta vólna azt, és fel-ſzóval kiáltott vólna, ki-méne belőle.

27 És el-álmélkodának mindnyájan, annyira hogy ö köztök egy-máſtól kérdenék, ezt mondván: Mitsoda ez? *és* mitsoda új tudomány ez, hogy *illyen nagy* hatalommal parantsol a' tiſztátalan lelkeknek-is, és engednek önéki?

28 El-méne azért azonnal az ö híre * mind az egéſz Galileának vidékire.

* *Máté* 4: 24.

29 * És mindjáráſt ki-menvén a' Sinagógából, menének Simonnak és Andrásnak házokhoz Jakabbal és Jánoſſal egybe. * *Máté* 8: 14.

30 A' Simonnak pedig napa fekſzik vala hideg-lelésben, és mindjáráſt ſzóllának néki a' felől.

31 Akkor ö járúlván és annak kezét fogván, fel-emelé azt; és a' hideg-lelés el-hagyá azt azonnal, és ſzolgála nékiek.

32 És * mikor eſtve vólna és a' Nap le kezdett vólna menni, minden betegeseket és ördöngösöket hoznak vala ö hozzája. * *Máté* 8: 16.

33 És mind áz egéſz város gyült vala az ajtó eleibe.

34 És ſok külömb-külömb betegségbe eſteket meg-gyógyít vala; és ſok ördögöket † üze-ki, és nem hagyja vala ſzóllni * az ördögöket, mivelhogy ötet eſmérnék. † *Máté* 8: 16. * *v.* 24. 25.

35 És igen * reggel, még éjtſzakán mikor fel-költ vólna, ki-méne, és el-méne puſzta helyre, és ott imádkozik vala. * *Luk.* 4: 42.

36 És követék ötet Simon és a' kik ö véle valának.

37 És mikor meg-lelték vólna ötet, mondának néki: Mindenek tégedet keresnek.

38 Akkor monda nékiek: * Menjünk-el a' közel való városkákba, hogy ott-is prédikáljak; mert azért † jöttem.

* *Luk.* 4: 43. † *Esa.* 61: 1-3.

39 És prédikál vala azoknak Sinagógáikban mind az egéſz Galileában, és ördögöket üz vala.

40 És jöve ö hozzája egy † bél-poklos * *ember*, kérvén ötet és az ö lábainál le-borúlván, és ezt mondván néki: Ha akarod, meg-tiſztít-hatſz engemet.

† *Máté* 8: 2. * 3 *Móſ.* 13: 1. 3.

41 Jésus pedig könyörületeſſégre indúlván, ki-nyújtván az ö kezét illeté azt, és monda: Akarom, tiſztúlj-meg.

42 És mikor *ezt* mondotta vólna, azonnal el-távozék attól a' poklosſág, és meg-tiſztúla.

43 És erősen meg-fenyegetvén elküldé ötet azonnal,

44 És monda néki: Meg-láſd hogy ſenkinek ſemmit ne ſzólj, hanem eredjel, mútaſd-meg magadat a' Papnak, és vidd-fel a' te tiſztúlásod-ért, a' mit * Móſes parantsolt, hogy ez légyen nekiek bizonyságúl. * 3 *Móſ.* 14: 1-4.

Luk. 5: 14.

45 A' pedig ki-menvén kezde ſokat ſzóllani és hirdetni a' dolgot, annyira hogy immár nem mehetne Jésus nyilván városba; hanem kivül puſzta helyeken vala, és mennek vala ö hozzá minden felől.

II. RESZ.

Krisztus a' bün-botsátásban, böjti és innepi dolgokban ſzabados Ur.

1 ÉS ismét bé-méne Kapernaumba *egynéhány* napok el-múlván, és meg-hallák, hogy ö otthon vólna.

2 És azonnal ſokan gyülének ö hozzá, *úgyannyira* hogy immár az ajtó eleibe-is nem férnének, és prédikálja vala nékiek az igét.

3 Akkor jövének ö hozzá, kik hoznak vala egy * gutta-ütött embert, kit négy ember hoz vala.

4 És mikor ö hozzá nem férnének a' ſokaság miatt, meg-hányák a' *háznak* fedelét, a' mellyben vala, és *annak padlását* fel-bontván, le-ereſzték a' nyoſzolyát, a' mellyben a' gutta-ütött *ember* feküſzik vala. * *Máté* 9: 2.

Luk. 5: 18. 19.

5 Mikor pedig látta vólna Jésus azoknak * hiteket, monda a' gutta-ütöttnek: Fiam, meg-botsáttattak néked a' te büneid! * *Luk.* 5: 20.

6 Valának pedig ott ülvén némellyek az Iráſtudók közzül, kik az ö ſzivekben *illyen módon* okoskodnak vala:

7 Mi

7 Mi dolog hogy ez illyen károm-lásokat fzól? Kitsoda botsát-hatja-meg a' bünöket, † hanem tsak egye-dül az Iften? † *Esa.* 43 : 25.

8 Es mikor azzonnal által-látta vólna Jéfus az ö lelkével azoknak ma-gokban való illyen * okoskodásokat, monda nékiek: Miert gondoljátok ezeket fzivetekben? * *Ján.* 2 : 25.

9 Mellyik könnyebb? ezt monda-nomé a' gutta-ütött *ember*nek: Meg-botsáttattanak tenéked a' te büneid; vagy ezt mondanom: Kelj-fel, vedd-fel a' te nyofzolyádat és járj?

10 Hogy pedig meg-tudjátok, hogy az embernek Fiának vagyon méltó-sága a' bünnek * meg-botsátására e' földön, monda a' gutta-ütött *em-ber*nek:

11 Tenéked mondom: Kelj-fel, vedd-fel a' te nyofzolyádat, és eredj házadhoz. * *Máté* 9 : 6. 7.

12 Akkor azonnal fel-kele *az*, és fel-vévén nyofzolyáját, ki-méne mindeneknek láttokra, annyira hogy min-denek álmélkodnának és ditsöitenék, az Iftent, mondván; Soha illyen dol-got nem láttunk.

13 Es ki-méne vifzontag a' tenger mellé, és mind az egéfz fokaság mé-gyen vala ö hozzája, és tanítja vala őket.

14 Es mikor onnét el-menne, látá Lévit* az Alféusnak *fiát* ülni a' vám-fzedö helyen, és monda nékie: Kö-vefs engemet. Es *az* fel-kelvén kö-veté ötet. * *Máté* 9 : 9. *Luk.* 5 : 27.

15 Es lön, mikor Jéfus le-telepedett vólna annak házában, a' Publikánu-fok és bünösök közzül-is fokan együtt Jéfusfal és az ö tanítványival le-telepedtek vala; mert fokan valának, és ötet követték vala.

16 Es mikor az Iráftudók és Fari-séusok látták vólna ötet *együtt* enni a' Publikánufokkal és a' bünösökkel, mondának az ö tanítványinak: Mi dolog, hogy a' Publikánusokkal és a' bünösökkel éfzik és ifzik?

17 Es mikor *ezt* hallotta vólna Jé-fus, monda nékiek: A' kik egefléges-nek nem fzükölködnek orvos nélkül, hanem a' kik betegek. Nem jöttem hogy az igazakat hívjam, hanem a' * bünösöket a' meg-térésre.

* *Máté* 9: 13. 1 *Tim.* 1 : 15.

18 A' * Jánosnak pedig és a' Fa-riséufoknak tanítványi böjtölnek va-la: elö-jövének azért és mondának néki: Mi az oka hogy a' Jánosnak és a' Fariséufoknak tanítványi böjtöl-nek, a' te tanítványid pedig nem böj-tölnek? * *Máté* 9:14. *Luk.* 5:33.

19 Es monda nékiek Jéfus: Avagy böjtöl-hetneké a' menyegzöi lakodal-mafok, míg ö vélek vagyon a' vö-le-gény? Mig vélek vagyon a' vö-legény, nem böjtöl-hetnek.

20 El-jönek pedig a' napok, mikor el-vétetik ö tölök a' vö-legény, és * akkor azokon a' napokon böjtölnek.

21 De fenki nem varrja az új pofz-tó föltot az ó pofztóhoz; mert az új pofztó fölt az ó pofztót magához fza-kafztja, és annál nagyobb fzakadás léfzen *rajta*.

22 Es fenki nem tölti az új bort ré-gi *hitván* tömlökbe; mert az *új* bor el-fzakafztja a' tömlöket, és a' bor el-omol, a' tömlök-is el-vefznek; ha-nem az új bort új tömlökbe kell töl-teni. * *Luk.* 5 : 35-38.

23 Es lön hogy ö Szombat-*napon* a' vetések között menne által, és az ö tanítványi mentekben kezdék a' ga-bona-fejeket * fzaggatni.

* 5 *Móf.* 23 : 25.

24 Akkor a' Fariséusok mondának néki: Imé, miért mivelik azt Szom-bat-*napon*, a' mit nem fzabad mi-velni?

25 Es ö monda nékiek: Soha nem olvaftátoké mit mivelt * Dávid mikor meg-fzükült vólna, és meg-éhezett vólna ö a' véle valókkal egybe?

* 1 *Sám.* 21 : 6.

26 Mi-módon ment-bé az Iften' Há-zába az Abiátár fö Pap' idejében, és a' fzent kenyereket meg-ette, mellyeket nem fzabad * meg-enni, hanem tsak a' Papoknak, és *mi-módon* adta a' véle valóknak-is? * 3 *Móf.* 24: 9.

27 Es monda nékiek: A' Szombat az ember-ért teremtetett, nem az em-ber a' Szombat-ért.

28 Annak-oká-ért az embernek Fia a' fzombatnak-is * Ura. * *Máté* 12:8.

III. RESZ.

Egy meg-fzáradt kezü meg-gyógyíttatik, és fok betegek: a' tanítványok prédikálni küldetnek: mitsoda erö által üzettet-hetik-ki az ördög: kitsoda a' Kriftus' annya és attya-fiai.

1 ES bé-méne vifzontag a' † Sinagó-gába; és vala ott egy meg-fzára-dott kezü ember. † *Máté* 12 : 9. *Luk.* 6 : 6.

2 Es figyelmeznek vala reája, ha Szombat-*napon* meg-gyógyítanáé azt, hogy ötet vádol-hatnák.

3 Akkor monda a' meg-fzáradott kezü embernek: Kelj-fel, *állj* középre!

4 Es monda azoknak: Szabadé Szombat-*napon* jól vagy gonofzúl ten-ni valakivel? az embert meg-tartani, vagy meg-ölni? Es ök hallgatnak vala.

5 Es mikor haraggal öket el-nézte vólna, egyfzer 's mind bánván * hogy azoknak fzívek meg-keményedett vól-na, monda az embernek: Nyújttsd-ki a' te kezedet. Es *az* ki-nyújta; és

meg-gyógyúia az ö keze, és meg-épüle mint a' máſik.

* *Luk.* 19: 42.

6 Akkor a' Fariseúſok ki-menvén mindjárt a' Héródes ſzolgaival tanátſot * tartának ö ellene, hogy ötet el-veſztenék;

7 De Jéſus az ö tanítványival el-méne a' tenger mellé, és nagy ſokaság követé ötet Galileából és Júdeából,

* *Máté* 12: 14. 15.

8 És Jérusálemből és Idumeából, és a' Jordánon túl való *tartomány*ból, és a' kik Tírus és Sídon mellett lakának vala, nagy ſokasággal jövének ö hozzája, mikoron hallották vólna a' melly nagy dolgokat tselekednék;

9 Ö pedig meg-hagyá az ö tanítványinak, hogy mindenkor egy kis hajót tartanának néki a' ſokaság miatt, hogy ötet le ne tapodnák

10 Mert ſok *ember*eket gyógyított vala meg, úgy annyira hogy reá róhannának, hogy ötet illetnék valakik *betegségnek* oltorában vólnának

11 És a' tiſztátalan lelkek mikor ötet látták vólna, járúlnak vala ö hozzája, és kiáltnak vala, * ezt mondván: Te vagy az Iſtennek ama' Fia.

* *Luk.* 4: 41.

12 Ö pedig fenyegeti vala öket igen, hogy ötet ki ne jelentenék.

13 Akkor * fel-méne a' hegyre, és ſzóllítá magához a' kiket akara; és ö hozzá menének. * *Máté* 10: 1. *r.* 6: 7.

14 És válaſzta tizen-kettöt kik ö véle lennének, és kiket el-botsátana hogy prédikálnának.

15 És hatalmok lenne a' betegek' gyógyítására, és az ördögöknek ki-üzésére.

16 Elsöt * Simont, (kit neveze Péternek.) * *Ján.* 1: 42.

17 Jakabot a' Zebedéus' fiát, és Jánoſt a' Jakabnak attya-fiát, (és neveze öket illy névvel: Boanerges, azaz, menny-dörgésnek fiai.)

18 Andráſt és Filepet, Bertalant és Matét, Tamáſt és Jakabot az Alfeusnak *fiát*, és Taddeúſt, és a' Kananeabéli Simont.

19 És az Iskáriótes Júdáſt, ki-is ötet el-árúlá, és haza menének.

20 Egybe gyüle pedig ismét a' ſokaság, annyira hogy ingyen nem-is ehetnének.

21 És mikoron *ezeket* hallották vólna az ö attya-fiai, el-jövének hogy meg-fognák ötet; mert azt mondják vala, hogy eſzétöl el-távozott.

22 Az Iráſtudók pedig, kik Jérusálemből jöttek vala alá, azt mondják vala, * hogy a' Belzebul *ördög* vólna véle, és hogy az ördögök' Fejedelmek által üzné-ki az ördögöket.

* *Máté* 9: 24.

23 És mikor öket elö-ſzóllította vólna, monda nékiek példa-beſzédek által: Mi-módon üzheti-ki a' Sátán a' Sátánt?

24 Ha pedig valamelly orſzág magában meg-hafonlik, meg nem marad-hat az az orſzág.

25 A' ház-is ha ö magában meg-hafonlik, ſoha meg nem áll-hat az a' ház.

26 Ezen-képpen ha a' Sátán-is feltámad és magában meg-hafonlik, meg nem áll-hat hanem vége léſzen.

27 Nem vet-het ſenki ſák-mányt * *valamelly* hatalmasnak marhájában, annak házába bé-menvén, hanem ha elö-ſzör azt a' hatalmaſt meg-kötözi, és úgy tehet ſákmányt annak házában.

* *Máté* 12: 29.

28 Bizony mondom néktek. * Meg botsáttatnak minden bünеik az emberekreк fiainak, és a' káromlálſok-is, a' mellyeket ſzólltak;

29 De a' ki a' Szent Lélek ellen ſzólland káromláſt, ſoha botsánatja nintsen; hanem méltó az örök itélietre; * *Máté* 12: 31. 32. *Luk.* 12: 10.

30 Mert azt mondják vala, hogy tiſztátalan lélek vólna ö benne.

31 El-jövének * azért az ö attya-fiai és az ö annya, és kivül állván küldének ö hozzája, és ötet hivatják vala.

32 Ül vala pedig ö környüle ſokaság, és mondának *azok* néki: Imé a' te anyád és atyád-fiai ott-kün keresnek téged.

33 Akkor felele nékik mondván: Kitsoda az én anyám, vagy az én atyám-fiai *kitsodák?*

34 És mikoron el-nézte vólna körös-környül azokat, kik ö körüle ülnek vala, monda: Imé az én anyám, és az én atyám-fiai;

35 Mert valaki azt tselekeſzi, a' mit akar az Iſten, az nékem az én atyámfia, néném és anyám.

* *Máté* 12: 46-50.

IV. RESZ.

A' mag vetőnek példája, annak magyarázatja: gyertya: a' földbe vetett mag, muſtár-mag, Kriſtus aluſzik a' hajóban.

1 ES * ismét kezde a' tenger mellett tanítani; és gyüle ö hozzá nagy ſokaság, úgyannyira hogy ö bé-menvén a' hajóba ülne a' tengeren, az egéſz ſokaság pedig a' tenger mellett a' földön vala. * *Máté* 13: 1. 2.

2 És ſok dolgokra tanítja vala öket példa-beſzédek által, és ezt mondja vala nékiek tanításában.

3 Halljátok-meg: Ime egy mag-vető *ember* ki-méne mag-vetni.

4 És a' mag-vetéskor, némelly esék az út * mellé, és el-jövének az égi madarak, és meg-évék azt.

5 Némelly pedig esék a' kövesre, a' hol nem vala fok földe; és hamar kinevekedék, mivelhogy nem vala mély földe.

6 Mikor pedig a' Nap fel-támadott vólna, meg-süté a' meleg, és mivelhogy nem vala gyökere, meg-fzárada.

7 Némelly pedig esék a' tövis közzé; és fel-nevekedének a' tövifek, és meg-fojták azt, és gyümölcsöt nem ada.

8 És némelly esék a' jó földbe, és ada nevekedö és bövölködö gyümölcsöt; és némelly hoza harmintz annyit, némelly hatvan annyit, némelly pedig fzáz annyit. * *Máté* 13 : 4-8.

9 Akkor monda nékiek: A' kinek vagynak fülei a' hallásra, hallja.

10 Es mikor tsak ö maga vólna, meg-kérdék ötet, a' kik ö környüle valának a' tizen-két *tanitvány*okkal, e' példa-befzédröl.

11 Es monda nékiek: Néktek adatott, hogy az Iften' orfzágának titkát tudjátok: a' kivül valóknak pedig mind *ezek* példa-befzédekben léfznek.

12 * Hogy látván láffanak, és által ne láffák; hallván halljanak, és ne értsenek, hogy valamikor meg ne térjenek, és meg-botsáttaffanak nékiek az ö büneik. * *Eſa.* 6 : 9. 10.

Máté 13 : 13. 14. *Tſel.* 28 : 26. 27.

13 Es monda nékiek: Nem értiteké e' példa-befzédet? mi-módon ért-hetitek tehát meg a' több példa-befzédeket?

14 Az a' mag-vetö, * az igét hinti.

* *Máté* 13 : 19.

15 Azok pedig a' kik *ben* az út félre *eſett a' mag*, a' kiknek hintetik az ige; de minek-utánna hallották, azonnal el-jö a' Sátán, és el-ragadja az ö fzivekbe vettetett igét.

16 A' kikben pedig a' kövesre eſett a' mag, ezek azok, a' kik minek-utánna az igét hallják, azonnal *nagy* örömmel véfzik azt,

17 Es nintsen ö bennek gyökere, hanem idö fzerint valók; azután ha nyomorúság vagy háborúság következik az igé-ért, azonnal meg-botránkoznak.

18 A' kik pedig a' tövis közzé véfzik a' magot, azok, a' kik az igét hallgatják;

19 De * e' világnak fzorgalmatoſsági, és a' gazdagságnak tsalárdsága, és egyéb dolgoknak ki-vánsági bé-mennvén, meg-fojtják az igét, és az haſzontalan léfzen. * 1 *Tim.* 6 : 9-17.

20 A' kik pedig jó földbe vették a' magot, ezek azok, a' kik hallják az igét, és bé-véfzik; és gyümölcsöt teremnek, némelly harmintz annyit, némelly hatvan annyit, némelly fzáz annyit.

21 Es monda nékiek: Avagy * azért hozzáké elö a' gyertyát, hogy a' véka alá tegyék, avagy az ágy alá? avagy nem azért, hogy a' gyertya-tartóba tegyék? * *Máté* 5 : 15.

22 Mert * nintsen ſemmi olly el-rejtetett dolog, mellynek meg nem kell jelentetnie, avagy olly, melly el-rejtethetnék, hanem *ſzükség* hogy nyilván valóvá légyen. * *Luk.* 8 : 17.

23 Ha valakinek vagynak fülei a' hallásra, hallja.

24 Es monda nékiek: Jól eſzetekbe vegyétek a' mit hallotok. † A' minémü mértékkel méritek, ollyannal mérik *egyebek* tinéktek, és bövebben mérik néktek, * kik halljátok. † *Máté* 7 : 2. *Luk.* 6 : 38. * *Luk.* 12 : 47. 48.

25 Mert * a' kinek vagyon, adatik annak; és a' kinek nintsen, a' mije vagyon, azt-is el-véfzik töle.

* *Máté* 13 : 12.

26 Es mondja vala: Úgy vagyon az Iſtennek orfzága, mint mikor az ember a' magot bé-veti a' földbe.

27 Es el-alufzik, és fel-kél éjjel és nappal; és a' mag gyümölcsözik, és fel-húzalkodik ugyan hire nélkül;

28 Mert a' föld ö magától gyümölcsöt terem, elö-fzör füvet, azután fejet, azután gabonát a' föben.

29 Mikor pedig a' *gabonának* gyümölcse meg-mútatja *magát*, azonnal meg-aratja; mert el-jött az aratásnak ideje.

30 Es ifmét mondja vala: * Mihez haſonlítsuk az Iſten' orfzágát, és mivel veſsük azt egybe? * *Máté* 13 : 31.

31 Ollyan mint a' muſtár * mag, melly mikor a' földbe vettetik, minden földi magnál kiſebb:

* *Luk.* 13 : 18. 19.

32 De minek-utánna el-vettetik, fel-nevekedik, és minden kertben vetett fünél nagyobb; és nagy ágai léfznek, úgyannyira, hogy annak árnyéka alatt az égi-madarak fészket raknak.

33 Es * illyen fok példa-befzédekben fzólja vala nékiek az igét, a' mint hall-hatják vala. * *Máté* 13 : 1-34.

34 Példa-befzéd nélkül pedig nem fzólt vala nékiek; az ö tanitványinak pedig külön mindeneket meg-magyaráz vala.

35 Es * monda nékik az napon, mikor késö vólna: menjünk *a' vizen* túl.

* *Máté* 8 : 18-23.

36 El-botsátván azért a' ſokaságot el-vivék ötet úgy a' mint vala a' hajóban; de valának más hajók-is véle.

37 Akkor támada nagy fzélvéfz, és a' habok bé-mennek vala a' hajóba, annyira hogy immár a' hajó meg-telnék.

38 Es ö vala a' hajónak hátúlsó réſzében, és alufzik vala egy fö-aljon;

akkor fel-költék ötet 's mondának néki: Meſter! nintsé gondod arra, hogy majd el-vefzünk?

39 Fel-ferkenvén azért meg-dorgálá a' ſzelet, és monda a' tengernek: Hallgaſs, némúlj-meg! Akkor meg-álla a' ſzél, és lön nagy tsendeſség.

40 Es monda nékiek: Miért vagytok illyen félelmesek? hogy vagyon, hogy nintsen hitetek?

41 Es igen meg-félemlének, és ezt mondják vala egy-másnak: Kitsoda ez, hogy a' ſzél-is és a' * tenger engednek néki? * *Jób.* 38: 1. 8. 11.

V. RESZ.

Kriſtus egy légyió ördögöt úz-ki: Meggyógyít egy aſzſzonyt vér-folyásából. Fel-támaſztja Jairusnak meg-hólt leányát.

1 ES* menének a' tengernek túlsó *part*jára, a' Gadarénusoknak tartományokba. * *Máté* 8: 28.

2 Es mikor Jéſus a' hajóból ki-ment vólna, azonnal méne ö eleibe a' koporsókból egy ember, kiben tiſztátalan lélek vala,

3 Kinek lakása a' koporsókban vala, és lántzokkal-is ſenki azt meg nem tart-hatja vala.

4 Mivelhogy gyakorta békókkal és lántzokkal meg-kötöztetett vala, de a' lántzok le-ſzakadoztak vala róla, és a' békók el-romlottak vala; és ſenki azt meg nem enyhít-hette vala.

5 Es mindenkor éjjel és nappal a' hegyeken és a' koporsókban vala, kiáltván, és magát metélvén éles kövekkel.

6 Mikor látta vólna pedig Jéſuſt távol, oda futamodék, és elötte le-borúla,

7 Es nagy fel-ſzóval kiáltván monda: Jéſus Felséges Iſtennek Fia! mi dolgom vagyon nékem te veled? Az Iſtenre kénſzerítelek téged, hogy ne kínozz engem!

8 (Mert ezt mondja vala nékie: Eredj-ki tiſztátalan lélek ez emberből.)

9 Es meg-kérdé ötet: Kitsoda néked neved? Es felele mondván: Légyió nékem nevem; mert ſokan vagyunk.

10 Es igen kéri vala ötet, hogy ne küldené öket azon a' tártományon kívül.

11 Vala pedig ott a' hegy mellett nagy fereg diſznó, melly ott eſzik vala.

12 Es kérék ötet mindnyájan *azok* az ördögök, mondván: Botsáſs minket a' diſznókba, hogy azokba menjünk-bé.

13 Es azonnal meg-engedé nékiek Jéſus. Es ki-menvén azok a' tiſztátalan lelkek, bé-menének a' diſznókba; és a' fereg diſznó hanyat-homlok nagy magas helyről a' tengerbe rohana, (vala pedig mint-egy két ezer *a' diſznó*) és a' tengerbe halának.

14 A' kik pedig a' diſznókat örizik vala el-futának, és meg-mondák a' városban és a' falukban e' dolgot. Es azok ki-menének, hogy meg-látnák mitsoda dolog vólna, a' mi lett vala.

15 Menének * azért Jéſushoz, és láták az ördöngöſt ülni el-öltöztetve, és hogy eſzén vólna az, a' kiben a' légyió lakott vólna; és meg-félemlének.

* *Máté* 8: 34. *Luk.* 8: 37.

16 Es a' kik ezt látták vala, megbeſzéllék azoknak, mint lett vólna dolga az ördöngösnek, és a' diſznók felöl-is.

17 Es kezdék Jéſuſt kérni, hogy kimenne az ö határokból.

18 Es mikoron ö a' hajóba bé-ment vólna, kéri vala ötet a' ki ördöngös vala, hogy lenne ö véle.

19 Jéſus pedig nem engedé nékie, hanem ezt mondá nékie; Eredj haza a' tiéidhez, és beſzélld-meg nékiek, melly nagy dolgokat tselekedett te veled az UR, és melly igen könyörült rajtad!

20 El-méne azért *az* és kezdé a' tiz városokban hirdetni, melly nagy dolgokat tselekedett vólna ö vele Jéſus, és mindenek tsudálkoznak vala rajta.

21 Es mikor iſmét által-ment vólna Jéſus a' túlsó *part*ra hajón, gyüle nagy * ſokaſág ö hozzája; és vala a' tenger mellett. * *Luk.* 8: 40.

22 Es ímé, el-jöve egy a' Sinagógának Fejedelmi * közzül, kinek Jairus vala neve, és mikor látta vólna ötet, lábainál le-borúla.

23 Es igen kéri vala ötet, mondván: Az én leányom halálán vagyon, jere *hérlek*, és vefd reá kezeidet, hogy gyógyúljon-meg és éljen.

* *Máté* 9: 18.

24 El-méne azért *Jéſus* ö véle és követi vala ötet nagy ſokaság, és ötet meg-ſzorítják vala.

25 Akkor egy aſzſzonyi-állat * ki tizen-két eſztendötöl fogva vérnek folyását ſzenvedte vala, * *Luk.* 8: 43.

26 Es ſok orvosoktól ſokat ſzenvedett vala, és minden marháját el-költötte vala, de ſemmit néki nem haſználtak vala, hanem annál-is inkább meg-nyomorodott vala,

27 Mikor Jéſus felöl hallott vólna, a' feregben *Jéſusnak* háta megül kerüle, és az ö ruháját illeté.

28 Mert ezt mondja vala: Ha tsak ruháit illet-hetem-is, meg-gyógyúlok!

29 Es azonnal meg-ſzárada az ö vérének feje: és meg-érzé teſtében hogy meg-gyógyúlt vólna abból a' nyavalyából.

30 Es mikoron ö magában azonnal

nal eſzébe vette vólna Jéſus az *Iſteni* erőt, * a' melly ki-ſzármazott vala ö töle, hátra fordúlván a' ſokaság között, monda: Kitsoda illeté az én ruháimat. * *Luk.* 8: 46.

31 Es mondának néki az ö tanítványi: Látod hogy a' ſokaság megſzorított tégedet, még-is azt kérded; Kitsoda illetett engemet?

32 Es ö ſzéllyel néz vala, hogy meg-lát-hatná azt, a' ki ezt tselekedte vala.

33 Az aſzſzonyi-állat pedig félvén és reſzketvén, mikor tudná mitsoda lett vólna ö rajta, el-jöve és *az ö lábai* előtt *artzal* le-borúla, és néki igazán mindent meg-monda.

34 Ö pedig monda nékie: Leányom*, a' te hited tégedet meg-tartott! eredj el békeſſéggel, és gyógyúlj-meg a' te nyavalvádből. * *Luk.* 8: 48.

35 Hogy Jéſus *ezeket* még * ſzóllaná, el-jövének *némellyek* a' Sinagóga' Fejedelmének † házától, ezt mondván: A' te leányod meg-hólt; mit fáraſztod tovább a' Meſtert?

* *Luk.* 8: 49. † *v.* 22. 23.

36 Jéſus pedig mihelyt e' beſzédet hallá, a' mellyet mondának vala, monda a' Sinagóga' Fejedelmének: Ne félj, tsak higy!

37 Es nem engedé hogy ſenki ötet együtt követné, hanem Péter és Jakab és János, a' Jakabnak attya-fia.

38 Akkor méne a' Sinagóga' Fejedelmének házához, és látá a' nagy zenebonát, a' ſirókat és jajgatókat.

39 Es bé-menvén monda nékiek: Mit zajogtok és ſirtok? A' leányzó nem hólt-meg, hanem * aluſzik.

* *v.* 35. *Ján.* 11: 11.13.14.

40 Es tsúfolják vala ötet: Ö pedig mindeneket ki-küldvén, a' leánynak attyát és annyát *maga mellé* vévé, és azokat, a' kik ö vele valának, és bémene oda, a' hol a' leány fekſzik vala.

41 Es meg-fogván a' leánynak kezét, monda *néki*: Talita Kumi: az-az, ha meg-magyarázod, Leányzó (néked mondom) kelj-fel!

42 Es azonnal fel-kele a' leány és já'r vala; mert tizen-két eſztendös vala; és felette igen el-álmélkodának.

43 *Ö* pedig keményen meg-parantsolá nékiek, hogy ſenki azt meg ne tudná; és mondá hogy enni adnának a' leánynak.

VI. RESZ.

Jéſus tanít a' Názáreti Sinagógában. El-küldi a' tanítványokat prédikálni. Heródes' itéleti Kriſtusról: K. János' feje-vétele: Kriſtus öt ezer embert étet öt kenyérrel.

1 ES ki-méne onnét, és méne az ö † hazájába; és követék ötet az ö tanítványi. † *Máté* 2: 23, 4: 13

2 Es mikor el-jött vólna a' Szombat, kezde a' Sinagógában * tanítani, és ſokan, a' kik hallják vala, meg-indúlnak vala, ezt mondván: Honnét *vagynak* ennek *mind* ezek? és mitsoda böltseség ez, a' melly ennek adatott, hogy illyen nagy *Iſteni* erök léſznek ö általa? * *Máté* 13: 54-56.

3 Avagy nem ezé amaz áts-meſter, a' Máriának † fia, a' Jakabnak, Józſénak, Júdásnak és Simonnak attyafia? Nemde az ö nénnyei-is nem itt mi köztünk vagynaké? és ö benne meg-botránkoznak vala. † *Ján.* 6: 42.

4 Jéſus pedig ezt mondja vala nékiek: Nintsen tiſztesſég nélkül a' Próféta, † hanem tsak az ö hazájában és rokoni között, és az ö házában. † *Ján.* 4: 44. *Máté* 13: 57.

5 Es ott ſemmi *Iſteni* erőt † nem tseleked-hete, hanem minek-utánna kevés betegekre vetette vólna kezeit, meg-gyógyítá azokat. † *Máté* 13: 58.

6 Es tsudálkozik vala azoknak hihetetlenségeken, és kerüli vala a' falukat köröskörül † tanítván.

† *Máté* 9: 35

7 Akkor elö-ſzóllítá ama' † tizenkét *tanítvány*okat, és kezdé öket kettönként el-botsátani; és ada nékiek hatalmat a' tiſztátalan lelkeken.

† *Máté* 10: 2-4.

8 Es meg-parantsolá nékiek, hogy az útra ſemmit ne vinnének, hanem tsak páltzát, ſem táskát, ſem kenyeret, ſem pénzt az ö erſzényekben.

9 Hanem hogy, tsak ſolyákat vonnának lábaikra, és kettös ruhát ne vennének magokra.

10 Es ezt mondja vala nékiek: Vala-holott házba bé-mentek, ott maradjatok mind addig, míg onnét ki-mentek,

11 † Es valakik bé nem fogadándanak titeket, és nem hallgatándanak titeket, onnét ki-menvén, verjétek-le a' ti lábaitokhoz ragadott * port, hogy az légyen ö ellenek tanú-bizonyság gyanánt. Bizony mondom néktek, hogy türhetöbb léſzen a' Sodomabélieknek vagy Gomorabélieknek *dolgok* az itéletnek napján, hogy nem annak a' városnak *állapotja*.

† *Máté* 10: 14. *Luk.* 9: 5.

* *Tſel.* 13: 51.

12 Ki-menvén azért azok, prédikálják vala, hogy meg-térnének *az emberek*.

13 Es ſok ördögöket üznek vala ki, és ſok betegeket † kennek vala meg-olajjal, és meg-gyógyítják vala *azokat*.

† *Ják.* 5: 14.

14 Meg-hallá pedig ezeket Heródes Király; (mert az ö neve igen hireſsé lett vala) és monda: Ama † János

nos a' ki kereſztel vala, az támadott-fel a' halálból, és azért léſznek ez erök ö általa. † *Luk.* 3 : 2.

15 Némellyek ezt mondják vala : Az Illyés ez : † né mellyek pedig ezt mondják vala ; Próféta ez, vagy egy a' Próféták közzül. † *Máté* 16 : 14.

16 Mikor azért *ezeket* hallotta vólna Héródes, monda : Ez ama' János, a' kinek én fejét vétetém, ö támadott-fel a' halálból ;

17 Mert Héródes el-küldvén *ſzolgait*, meg-fogta vala Jánoſt, és ötet meg-kötöztetve a' tömlötzbe *vetette* vala, Héródiás-ért az ö attya-fiának Filepnek feleségé-ért ; mert azt vette vala magának feleségül.

18 Mert ezt mondja vala János Héródesnek : Nem ſzabad tenéked el-venned a' te atyád-fiának † feleségét.

† 3 *Móſ.* 18 : 16. 20 : 21.

19 Héródiás pedig olálkodik vala ö utánna, és igyekezik vala ötet meg-ölni ; de nem lehet vala ;

20 Mert Héródes féli vala Jánoſt, mivelhogy tudta vala, hogy igaz és ſzent ember vólna, és betsüli vala ötet, és az ö intésének hallására ſok dolgot tselekeſzik vala, és örömeſt hallgatja vala ötet.

21 Mikor azért alkalmatos ideje jött vólna, mikor Héródes az ö ſzületése' napján * az ö Fö ſzolgainak, a' Hadnagyoknak és Galileának Fö emberinek vatsorát ſzerzene.

* 1 *Móſ.* 40 : 20.

22 Es bé-ment vólna a' Héródiásnak leánya, és *ott* tántzolt vólna, és a' tettzett vólna Héródesnek és a' vendégeknek, a' Király monda a' leánynak : Kérj én tölem a' mit akarſz, és meg-adom.

23 Es meg-esküvék néki : Valamit kéréndeſz én tölem, meg-adom néked, ha országomnak felét *kéred-is*.

24 Es a' ki-menvén, monda az ö annyának : Mit kérjek ? Ama' pedig monda : A' Kereſztelö János' fejét.

25 A' *leány* azért vígan azonnal bémenvén a' Királyhoz, *azt* kéré mondván : Azt akarom hogy mindjárt hozaſſ ide nékem egy tálban a' Kereſztelö János' fejét.

26 A' Király pedig igen meg-ſzomorodék, *mindazáltal* az ö esküvéséért és azokért, a' kik a' lakodalomban valának, nem akará *annak kérését* meg-vetni.

27 Es a' Király azonnal el-küldvén a' hóhért, meg-parantsolá, hogy a' *Kereſztelö* János' fejét † elö-hozná.

† *Máté* 14 : 10.

28 Az annak-oká-ért el-méne, és fejét vévé néki a' tömlötzben, és elöhozá az ö fejét egy tálban, és adá azt a' leánynak, és a' leány az ö annyának adá.

29 Es mikor *ezt* meg-hallották vólna az ö tanítványi, el-jövének és elvivék az ö teſtét, és helyhezteték *azt* koporſóban.

30 Az Apoſtolok pedig haza † jövének Jéſushoz, és meg-beſzéllének néki mindeneket, mind a' mit tselekedtek, mind a' mit tanítottak vólna.

† *v.* 7. *Luk.* 9 : 10.

31 Es monda nékiek : Jertek-el ti magatok fél-felé a' puſztába, és nyúgodjatok-meg egy kevéſſé ; mert ſokan valának a' jövök 's menök, és ingyen ſem ehetnek vala.

32 † El-menének azért puſzta helyre, hajón tsak ö magok. † *Máté* 14 : 13.

33 Látá pedig a' ſokaság hogy ök el-mennének, és ſokan meg-eſmérék ötet, és gyalog minden városokból gyülének oda, és eleiket vévék nékiek, és hozzá gyülének.

34 Es * ki-menvén látá a' nagy ſokaságot Jéſus, és könyörületeſségre indúla rajtok ; mert ollyanok valának mint a' pásztor nélkül való juhok ; és kezdé öket ſok dolgokra † tanítani.

* *Máté* 9 : 36. 14 : 14. † *Luk.* 9 : 11.

35 Mikoron pedig immár nagy idö vólna, hozzája menének az ö tanítványi, ezt mondván : * Puſzta ez hely, és immár nagy idö vagyon ;

36 Botsásd-el öket, hogy el-menvén a' környül való majorokba és falukba, végyenek magoknak kenyeret ; mert nintsen mit egyenek. * *Máté* 14 : 15.

37 Ö pedig felelvén monda nékiek : Adjatok enniek ti. Akkor mondának néki : *Hanemha* el-mégyünk, hogy végyünk ezeknek két ſzáz pénz árra kenyereket, és nékiek adjuk hogy egyenek.

38 Ö pedig monda nékiek : Hány kenyeretek vagyon ? menjetek-el és láſſátok-meg. Es azok meg-látván, mondának : * öt kenyerünk és két halunk *vagyon*. * *Máté* 14 : 17. *Luk.* 9 : 13. *Ján.* 6 : 9.

39 Akkor parantsolá Jéſus, hogy mind le-ültetnék öket a' zöld páſiton, mint ſzoktak aſztalhoz ülni lakodalomban.

40 Le-telepedének azért külön külön ſeregenként, ſzázanként és ötvenenként.

41 Es minek-utánna vette vólna az öt kenyereket és a' két halakat, az égre fel-tekintvén, hálákat ada, és meg-ſzegé a' kenyereket ; és adá az ö tanítványinak, hogy azok eleibe adnák, és a' két halat-is el-oſztá mindennek.

42 Evének azért mindnyájan, és meg-elégedének.

43 Es fel-ſzedék a' *maradék* darab *kenyereket* tizen-két tellyes kosárokkal, és a' halakból-*is*.

44 Valának pedig a' kik ettenek vala,

la, mintegy öt ezer férjfiak.

45 Es azonnal kénſzerité az ö tanítványit hajóba ülni, és elöl el-menni Bethſaidába a' túlsó *partra*, míg ö el-botsátaná a' ſokaságot.

46 Es mikoron el-botsátotta vólna öket, el-méne a' hegyre imádkozni.

47 Mikoron pedig késö *eſtve* vólna, vala a' hajó a' tengernek * közepin, és ö maga egyedül a' földön.

* *Máté* 14: 23.

48 Es látá öket hogy a' *hajónak* evezésében vesződnek, (mert ellenkezö ſzél fú vala) és az éjtſzakának negyed-részekor hozzájok méne, járván a' tengeren, és akar vala mellöl-ök el-menni.

49 Azok pedig mikor látták vólna ötet a' tengeren járni, alíták lenni valami el-múlandó látásnak, és kezdének kiáltani.

50 (Mert mindnyájan latják vala ötet és meg-háborodának) de azonnal meg-ſzóllítá öket, és monda: Bátorságoſok légyetek, én vagyok, ne féljetek.

51 Akkor bé-mene hozzájok * a' hajóba, és meg-álla a' ſzél; és ök magokban annál inkább álmélkodnak és tsudálkoznak vala;

* *Máté* 14: 24-32.

52 Mert nem jutott vala eſzekbe az öt kenyerekrül *tsudája*, mivelhogy az ö ſzivek meg-keménýittetve vala.

53 Es mikor által-mentenek vólna, a' Genezáret' földére * menének, és jutának a' partra, * *Máté* 14: 34.

54 Akkor mikor ki-mentenek vólna a' hajóból, azonnal ötet meg-eſmérven:

55 Mikoron el-futották vólna mind az egéſz vidéket, kezdék nyoſzolyákban a' betegeket ſzéllyel hordozni, a' holott hallják vala ötett lenni.

56 Es valahová be-mégyen vala a' falukba, vagy városokba, vagy majorokba, a' betegeket az útzákra téſzik vala, és kérik vala ötet, hogy köntösének akar tsak prémjét illetnék; és valakik illetik vala ötet, meg-gyógyúlnak vala.

VII. RESZ.

A' Fariséuſoknak és Iráſtudóknak tudományok és Iſteni ſzolgálatjok: a' Kanaaneabeli aſzſzony' hiti: egy nehezen ſzólló ſiket meg-gyógyíttatik.

1 AKkor * gyülének ö hozzája a' Fariséuſok, és némellyek az Iráſtudók közzül, kik jöttek vala Jérusálemböl. * *Máté* 15: 1. 2.

2 Es mikoron látták vólna hogy az ö tanítványi közzül némellyek megfertéztetett (az az, mosdatlan) kézzel ennének kenyeret, panaſzolkodnak vala *arról*;

3 Mert a' Fariséuſok és minden Sidók nem éſznek, hanemha gyakran meg-moſſák kezeiket; ebben a' *régi Vén emberek*nek rendeléſeket követvén.

4 Es a piatzról-is *mikoron haza mennek*, nem éſznek míg meg nem mosódnak, és ſok egyéb dolgok-is vagynak, mellyeket vettek hogy meg-tartsák, *mint* pohároknak, korsóknak, réz edényeknek, és nyoſzolyáknak moſatáſokat.

5 Azután meg-kérdék ötet a' Fariséuſok és az iráſtudók: Mi az oka hogy a' te tanítványid nem járnak a' Vén *emberek*nek rendeléſek ſzerint, hanem mosdatlan kézzel éſznek kenyeret?

6 Ö pedig felelvén monda nékiek: Bízony igazán jö-vendölt Eſaiás ti felöletek kép-mútatók felöl, mint meg vagyon irva: * E' nép *tsak* ajakakkal tiſztel engem, az ö ſziveк pedig távol vagyon én tölem. * *Eſa.* 29: 13.

7 Hijába tiſztelnek pedig engemet, tanítván olly tudományokat, mellyek embereknek * parantsolati;

* *Máté* 15: 9.

8 Mert el-hagyván az Iſten' parantsolatját, az emberi rendeléſt tartjátok-meg, korsóknak és pohároknak moſását; és efféléket egyebeket ſokatat tselekeſztek.

9 Es monda nékik: Jól vagyon *bátor*, *hogy* az Iſten' parantsolatját eltörlitek, hogy a' ti rendeléſteket tartsátok-meg.

10 Mert Móſes ezt mondja: † Tiſztelj-ed atyádat és anyádat. Es: Valaki ſzidalmazza attyát vagy * annyát, halállal meg-halljon. † 2 *Móſ.* 20: 12.

* 2 *Móſ.* 21: 17.

11 Ti pedig ezt mondjátok: Ha valaki ezt mondándja attyának * vagy annyának; A' melly Korbánt (az az ajándékot) én fel-viſzek, néked haſznál, *a' bún nélkül való.* * *Máté* 15: 5.

12 Es nem engeditek hogy az ſemmit egyebet tselekedjen az ö attyával vagy annyával,

13 El-törölvén az Iſtennek beſzédét a' ti rendeléſtekkel mellyet rendeltetek: és ehez haſonlatoſt ſokat tselekeſztek.

14 Azért az egéſz ſokaságot elö-ſzóllítván, monda nékiek: Hallgaſſatok engem mindnyájan, és értsétek-meg:

15 Nintsen ſemmi az emberen kívül, a' melly bé-menvén az emberbe meg-fertéztet-hetné * ötet; hanem a' mellyek az emberböl ſzármaznak, azok fertéztetik-meg az embert.

* *Tſel.* 10: 12. 13. 15.

16 Ha valakinek vagynak fülei a' hallásra, hallja.

17 Es mikoron házba ment vólna bé a' ſokaság közzül, meg-kérdék ötet az

az ö tanítványi a' példa-beſzéd felöl.

18 Akkor monda nékiek: Ti-is illyen * tudatlanok vagytoké? nem értiteké, hogy valami kivül mégyen-bé az emberbe, nem fertéztet-heti a' meg az embert? * *Máté* 15: 16.

19 Mert nem mégyen az embernek ſzivébe, hanem a' hasába, és az árnyék ſzékre mégyen, melly meg-tiſztit minden eledelt.

20 Es ezt mondja vala, hogy a' mi az emberböl ki-ſzármazik, a' fertéztetné meg az embert;

21 Mert * onnét belöl az embereknek ſzivekböl ſzármaznak a' gonoſz gondolatok, házaſſág-törések, paráznaságok, gyilkoſſágok,

* 1 *Moſ.* 6: 5. *és* 8: 21. *Jér.* 17: 9.

22 Lopások, Fösvénységek, latorságok, álnokság, ſzemtelenség, gonoſz ſzem, rágalmazás, kevélység, bolondság.

23 Mind ezek a' gonoſzságok belöl jönek-ki, és meg-fertéztetik az embert.

24 Es * onnét fel-kelvén, méne Tírusnak és Sídonnak határiba: és házba menvén, nem akarja vala hogy ſenki *öret* meg-tudná; de nem titkol-hatóel magát;

25 Mert mikor ö feléle hirt hallott vólna egy aſzſzonyi-állat, kinek leányában tiſztátalan lélek vala, el-jöve és *artzal* lábainál le-borúla.

26 (Vala pedig az aſzſzonyi-állat pogány, Siró-fénitziának tartományából való nemzetsége ſzerint:) és kéré ötet, hogy az ördögöt ki-üzné az ö leányából. * *Máté* 15: 21-28.

27 Jéſus pedig monda nékie: Engedd-meg, hogy meg-elégedjenek elöſzör a' * fiak; mert nem jó a' fiaknak kenyereket el-venni, és a' kölykökneк vetni. * *Máté* 15: 24.

28 Es a' felele, és monda nékie: Ugy vagyon Uram! mert a' kölykök az aſztal alatt a' gyermekek' morſalék jokkal ſzoktanak élni.

29 Akkor monda néki: E' beſzédért eredj-el, az ördög ki-ment a' te leányodból.

30 Es mikoron az házához ment vólna, úgy találá hogy az ördög kiment vólna, és az ö leánya az ágyon fekünnék.

31 Akkor meg-térvén Tírusnak és Sídonnak határiból, méne a' Galilea' tengere mellé, a' tiz városnak határin által.

32 Es hozának néki egy nehezen ſzólló fiketet, és kérik vala ötet, hogy vetné kezét arra.

33 Es mikoron azt ki-vitte vólna fél-felé a' ſokaság közzül, botsátá az ö újjait annak füleibe; és mikoron pökött vólna, illeté annak nyelvét.

34 Es fel-tekintvén az égbe, fohászkodék, és monda nékie: Effata, azaz, Nyilatkozzál-meg.

35 Es azonnal meg-nyilatkozának annak fülei, és igazán ſzóli vala.

36 Es meg tiltá ö tölök hogy ſenkinek ne mondanák; de mennél inkább tiltotta vólna tölök; annál inkább hirdetik vala.

37 Es felette igen álmélkodnak vala, ezt mondván: Mindeneket jól tselekedett; azt tselekéſzi, hogy mind a' ſiketek halljanak, mind a' némák ſzólljanak.

VIII. RESZ.

Hét kenyerek által lett tsuda, Fariseusoknak jel-kivánások és kovászszok; egy vak' gyógyulása: Kriſtus' jövendö hálála; a' ki lelkét meg akarja tartani el-veſzti azt.

1 AZ † napokban, mikor felette nagy ſokaság vólna ö véle, és nem vólna mit ennének, elö-ſzóllitá Jéſus az ö tanítványit, és monda nékiek; † *Máté* 15: 32-38.

2 Keserülöm e' ſokaságot; mert immár harmad-napja hogy én velem vagynak, és nintsen mit egyenek.

3 Ha éhen botsátom-el öket házokhoz, el-fogyatkoznak az úton; mert némellyek ö közzülök meſzſzünnen jöttek.

4 Felelének pedig néki az ö tanítványi: Honnét elégit-hetné-meg itt ezeket valaki eledellel e' puſztában?

5 Es meg-kérdé öket: Hány kenyeretek vagyon? Es ök mondának: Hét *vagyon.*

6 Akkor meg-parantsolá a' ſokaságnak, hogy le-telepedjenek a' földre; és kezében vévén a' hét kenyereket, mikor hálákat adott vólna meg-ſzegé, és adá az ö tanítványinak, hogy eleikbe adnák, és eleibe adák a' ſokaságnak.

7 Vala pedig valami kevés halokis; és mikoron hálákat adott vólna, meg-parantsolá, hogy azokat-is eleikbe adnák.

8 Evének azért és meg-elégedének, és fel-ſzedék a' meg-maradott darab *kenyer*eket, hét kosárokkal.

9 Valának pedig a' kik ettenek vala, mint-egy négy ezeren; és el-botsátá öket.

10 Es † azonnal bé-menvén a' hajóba az ö tanítványival, méne Dalmánuta felé. † *Máté* 15: 39.

11 Es el-jövének a' Fariseuſok és kezdének ö véle versengeni, kérvén ö töle mennyei † jelt, kéſértvén ötet.

† *Máté* 12: 38. *Ján.* 6: 30. 31.

12 Es mikor lelkében nagyot fohászkodott * vólna, monda: Mi az oka, hogy e' nemzetség jelt kiván? †

Bizony

Bizony mondom néktek, nem adatik e' nemzetségnek jel. * *v.* 5. 9. *Jan.* 11: 44. 47. 48. 53. 54. † *Máté* 16: 4.

13 És azokat el-hagyván, iſmét bémenvén a' hajóba el-méne a' túlsó *partra.*

14 El-felejtettek vala pedig a' tanítványok kenyeret * vinni magokkal, és nem vala a' hajóban egy kenyereknél több. * *Máté* 16: 5.

15 Akkor parantsola nékiek mondván: Meg-láſſátok, hogy meg-óltalmazzátok magatokat a' Fariséusoknak † kováſzſzokától és a' Héródes kováſzſzától. † *Máté* 16: 6.

16 És egy-más között vetekednek vala mondván: Nintsenek velünk kenyerek.

17 És mikor *azt* eſzébe vette vólna Jéſus, monda nékiek: Mit vetekedtek azon, hogy kenyeretek nintsen? még-is nem véſzitéké eſztekbe, és nintsené még-is értelmetek? még-is óltobaé * a' ti ſzívetek?

* *Máté* 16: 8. 11. *Luk.* 24: 25.

18 Szemeitek lévén nem láttoké? és holott füleitek vagynak nem hallotoké? és nem emlékezteké-meg?

19 *Mikor amaz öt kenyereket megſzegém az öt ezer *ember*eknek, hány koſárt hozátok-el darab *kenyer*ekkel tellyeſeket? Mondának néki: Tizenkettőt. * *Máté* 14: 20.

20 Mikor pedig ama' hét *kenyer*eket a' négy ezer *ember*nek meg-ſzegém, hány kosárokat hozátok-el darab *kenyer*ekkel tellyeseket? És mondának: † Hetet. † *Mát.* 15: 37.

21 És monda nékiek: Mint vagyon hogy *ezeket* nem értitek?

22 És méne Betsaidába; és hozának eleibe egy vakot, és kérék ötet hogy illetné azt.

23 Akkor meg-fogván a' vaknak kezét, ki-vivé ötet a' falun kivül, és mikor annak ſzemeire * pökött vólna, és az ö kezeit reájá vetette vólna, meg-kérdé ötet ha látnaé? * *Ján.* 9: 6. 7.

24 Ki mikor az ö ſzemeit fel-emelte vólna, monda: Látom az embereket járni mint valami fákat.

25 Azután iſmét veté kézeit annak ſzemeire, és fel-emelteté iſmét *az emberrel* az ö ſzemeit, és meg-épüle, és láta meſzíze és világoſon mindeneket.

26 És házához küldé ötet, mondván: Amá' faluba ſe menj, és a' faluban-is ſenkinek *ezt* ne mondjad.

27 És bé-méne Jéſus az ö tanítványival egybe Czéſareának faluiba, *melly Czéſarea* Filep *Királyról neveztetik*; és az úton meg-kérdé az ö tanítványit, mondván nékiek: Kinek mondanak * engemet az emberek?

28 Azok pedig felelének: Kereſztelö Jánosnak, némellyek Illyésnek; némellyek pedig egynek a' Próféták közzül.

29 És ö monda nékiek: Ti pedig kinek mondotok engemet? Felelvén pedig Péter monda nékie: Te vagy ama' Kriſtus! * *Máté* 16: 13-16.

30 És meg-fenyegeté *öket*, hogy ſenkinek *azt* ö felőle ne mondanák.

31 És kezdé öket tanítani, hogy az embernek Fiának ſokat kellene ſzenvednie * és meg-vettetnie a' Vénektől, a' Papi fejedelmektől és az Iráſtudóktól, és meg-kellene ölettetnie; és harmad napra fel-támadnia.

32 És ezt nyilván mondja vala. Akkor Péter meg-fogván ötet kezdé dorgálni, * *Máté* 26: 57. 27: 35. 38: 6.

33 És ö hátra fordúlván, és az ö tanítványira tekintvén, meg-feddé Pétert, mondván; *Eredj-el én tőlem Sátán; mert nem vagy bölts az Iſten' *dolg*aiban, hanem az emberekéiben.

* *Máté* 16: 21-23.

34 És mikor elö-ſzóllította vólna a' ſokaságot az ö tanítványival egybe; monda nékiek: * Valaki engemet akar követni tagadja-meg magát, végyefel az ö† keresztét, és *úgy* köveſſen engemet; * *Máté* 10: 38. † *v.* 35.

35 Mert valaki * akarja az ö lelkét meg-tartani, el-veſzti azt; valaki pedig az ö lelkét én érettem és az Evangyélium-ért el-veſzti, az meg-tartja azt. * *Máté* 10: 39.

36 Mert mit haſznál valakinek, ha mind e' világot meg-nyerné-is, ha az ö lelkét el-veſzti?

37 Avagy mitsoda váltságot * adhat valaki az ö lelké-ért?

* *Sólt* 49: 9.

38 Mert valaki e' parázna és bünös nemzetség közzül ſzégyenl * engemet, és az én beſzédimet; az embernek Fia-is ſzégyenli azt, mikor el-jövénd az ö Attyának ditsőségével, a' ſzent Angyalokkal. * *Máté* 10: 33.

2 *Tim.* 2: 2.

IX. RESZ.

Kriſtus' ſzínének ditsőséges el-változáſa: ki légyen az Illyés: egy néma lélek ki-üzetik: a' kis gyermek' példája tanítja az Apoſtolokat, az elsőségről: botránkoztatás: a' ſonak jósága.

1 ÉS monda nékiek: Bizony mondom néktek, vagynak némellyek ezek közzül a' kik itt állanak, kik addig meg nem kóſtolják a' halált, míg-nem meg-látják, hogy az Iſtennek országa * el-jött hatalommal.

* *Máté* 16: 28. *Tſel.* 2: 41.

2 Hatod-nappal pedig az után, maga mellé vévé Jéſus Pétert, Jakabot és Jánoſt, és fel-vivé tsak öket egy nagy magas hegyre fél-felé; és el-változék ö előttök.

3 És az ö ruhái fényefekké lönek, igen fejérek mint a' hó, mellyhez hasonló fejérséget e' földön a' ruha-feltö nem tsinál-hat.

4 És meg-jelenék nékiek Illyés Mósessel egybe, kik Jésussal befzéllenek vala.

5 És fzóllván Péter monda Jésusnak: Mester! jó vólna minékünk itt laknunk; tsináljunk azért három hajlékokat, néked egyet, Mósesnek-is egyet, Illyésnek-is egyet.

6 Mert nem tudja vala mit fzóllna; mert meg-rémültenek vala.

7 És felhö támada, melly öket bé-fogá, és a' felhöböl fzó adaték, mondván: Ez amaz én fzerelmes Fiam, ötet hallgafsátok. * *Máté* 17: 1-5.

8 És nagy hirtelen mikor el-tekintettek vólna, nem látának aztán fenkit Jésusnál egyebet magokkal.

9 Mikoron pedig a' hegyröl alá-fzállanának, meg-parantsolá nékiek hogy fenkinek * ne mondanák a' mit láttak vala, hanem mikoron az embernek Fia a' halálból † fel-támadna.

* *Máté* 17: 9 † *v.* 31.

10 És e' dolgot magoknál tarták, egy-máftól ö köztök arról tudakozván, mi vólna az, a' halálból * fel-támadni. * *Ján.* 20: 9.

11 És meg-kérdék ötet mondván; miért mondják az Iráftudók, hogy elö-fzör el-kell jönie * Illyésnek?

* *Mal.* 4: 5.

12 Ö pedig felelvén monda nékiek: Illyés bizonyára elö-fzör el-jövén mindeneket helyekre állat; de a' mint meg vagyon irva az embernek Fia felöl, fzükség hogy * fokat fzenvedjen, és femminek alittafsék. * *Eſa.* 53: 3. 4. 5. *Sólt* 22: 7. *Dán.* 9: 23, 26.

13 De mondom nékték, hogy Illyés-is * el-jött, és azt tselekedték vele a' mit ** akartanak, a' mint meg-iratott † ö feléle. * *Máté* 11: 13. 14. † *Eſa.* 40: 3. *Mal.* 3: 1. ** *v.* 6: 27.

14 És mikor az ö tanítványihoz ment vólna, láta nagy fokaságot azok körül, és az Iráftudókat, kik azokkal verfengenek vala.

15 És azonnal az egéfz fokaság ötet látván el-álmélkodék, és eleibe menvén, kölzönték ötet.

16 És meg-kérdé az Iráftudókat: Mit verfengetek ti magatok között?

17 És felelvén a' fokaság közzül egy, monda: Mester! az én fiamat ide hoztam te hozzád, kiben néma * lélek vagyon.

18 És valahol meg-ragadja ötet, fzaggatja ötet: ö pedig tajtékot túr, a' fogait tsikorgatja, és el-fonnyad; és kérém a' te tanítványidat, hogy kiüznék azt, de nem teheték.

19 Ö pedig felelvén néki, monda; óh hihetetlen nemzetség! Vallyon meddig lélfzek ti veletek? meddig fzenvedlek titeket? hozzátok én hozzám azt. * *Máté* 17: 14-18.

20 Oda vivék azért azt. Mihelyt pedig *Jésus* meg-látta vólna azt, azonnal a' lélek fzaggatni kezdé azt, és mikor a' földre le-esett vólna, fetreng vala tajtékot túrván.

21 És meg-kérdé *Jésus* annak attyát: Mennyi ideje, hogy ez esett rajta? Ö pedig monda: Gyermekségétöl fogva;

22 És gyakorta ejti ötet a' tüzbe és a' vizbe, hogy el-vefzeffe ötet: De ha mit tehetfz légy fegítségül minékünk, könyörülvén mirajtunk!

23 Jésus pedig monda néki: Ha * hiheted azt, mindenek lehetségefek a' hivönek. * *Máté* 17: 17.

Luk. 17: 6.

24 A' gyermeknek attya pedig azonnal kiáltván, köny-hullatáffal monda: Hifzek URam! legy fegítségül az én hihetetlenségemnek.

25 Mikor pedig Jésus látta vólna, hogy a' fokaság mind egyetembe hozzája futna, meg-dorgálá a' tifztátalan lelket, ezt mondván néki: Te néma és fiket lélek! én tenéked parantsolom, menj-ki a' *gyermek*böl, és többé ne menj beléje.

26 És mikor kiáltott vólna *a' lélek*, és a' gyermeket igen meg-fzaggatta vólna, ki-méne *ö belöle*, és *a' gyermek* ollyan lön mint a' hólt, úgyannyira hogy fokan mondanák, hogy meghólt vólna.

27 Jésus pedig meg-fogván annak kezét, fel-emelé azt, és a' fel-kele.

28 És mikoron házba ment vólna bé, meg-kérdék ötet külön az ö tanítványi: Miért nem üzhettük mi ki ama' * *lelket?* * *v.* 17. 18.

29 *Jésus* pedig monda nékiek: Ez illyen *ördögök*nek nemek nem üzettethetik-ki különben, hanem könyörgés és böjtölés által. * *Máté* 17: 19-21.

30 És * onnét ki-menvén, együtt mennek vala Galileán által; és nem akarja vala *Jésus*, hogy fenki megtudná;

31 Mert tanítja vala az ö tanítványit, és ezt mondja vala nékiek: Az embernek Fia adattatik az embereknek kezekbe, és meg-ölik ötet, de mínek-utánna meg-ölik, harmad napon † fel-támad. † *Máté* 28: 6.

32 Ök pedig nem értik vala e' mondáft, és félnek vala ötet meg-kérdeni. * *Máté* 17: 22. 23. *Luk.* 18: 31-34.

33 Méne * azért kapernaumba, és házа menvén meg-kérdé öket: Miröl vetekedtek vala magatok között az úton? * *Máté* 18: 1.

34 Ök pedig hallgatának; mert ök az úton egymás ellen arról vetekednek vala,

vala, ki *lenne jövendöben ö közöttök* leg-nagyobb.

35 És mikor le-ült vólna, szóllítá a' tizen-két *tanítvány*okat, és monda nékiek: A' ki elsö * akar lenni, mindeneknél utólsóbb légyen, és mindeniteknek szolgája. * *Máté* 20: 26. 27.

36 És egy kis gyermeket fogván elö, közöttök meg-állatá, és azt ölébe vévén, monda nékiek:

37 Valaki ez illyen kitsíny * gyermekek közzül egyet bé-fogad az én nevembe, engemet fogad-bé; és valaki engemet bé-fogadánd, nem engem fogad-bé, hanem azt, a' ki engem el-botsátott. * *Ján.* 13: 20. *Máté* 10: 40.

38 Felele * pedig nékie János, mondván: Mester! láttunk egy embert, hogy a' te neved által ördögöket üz, ki nem követ minket, és megtiltók ötet, mivelhogy minket nem követ. * *Luk.* 9: 49.

39 Jésus pedig monda: Ne tiltsátok * meg azt; mert senki nintsen olly, ki az én nevem által eröt tselekedik, hogy könnyen gonoszúl szólljon-hatna én felölem; * 4 *Móf.* 11: 29.

40 Mert a' ki nintsen mi ellenünk, mi mellettünk vagyon.

41 Mert valaki innotok adánd néktek, *tsak* egy pohár- * vizet az én nevembe, *az-az*, hogy Krisztuséi vagytok, bizony mondom néktek, el nem veszti jutalmát. * *Máté* 10: 42.

42 És valaki meg-botránkoztat egyet e' kitsínyek * közzül, a' kik én bennem hiszнek, jobb vólna annak, ha a' nyakára egy malom-kö köttetnék, és a' tengerbe vettetnék.

* *Máté* 18: 6.

43 Hogyha a' te kezed meg-botránkoztat * tégedet, vágd-el azt; jobb tenéked az életre bé-menned tsonkán *inkább*, hogy nem két kezed lévén a' gyehennára menned, a' meg-ólt-hatatlan tüzre, * *Máté* 5: 30.

44 Hol az ö férgek meg nem * hal, és tüzök meg nem óltatik.

* *Esa.* 66: 24.

45 És ha a' te lábad meg-botránkoztat * tégedet, vágd-el azt; jobb tenéked sántán bé-menned az életre, hogy-nem két lábad lévén a' gyehennára vettetned, a' meg-ólt-hatatlan tüzre, * *Máté* 5: 30.

46 Hol az ö férgek meg nem hal, és tüzök meg nem óltatik.

47 És ha a' te szemed meg-botránkoztat tégedet, vájd-ki azt, jobb tenéked vakon bé-menned az Istenʼ országába, hogy-nem két szemmel a' gyehennának tüzére vettetned,

48 Holott az ö férgek meg nem hal, és tüzök meg nem óltatik.

49 Mert ki-ki tüzzel sózatik-meg, és * minden áldozat sóval sózatik-meg. * 3 *Móf.* 2: 13.

50 Jó a' * só; ha pedig a' só ízetlen lészen, mivel sózzátok azt meg? Légyen ti bennetek só, és ti köztetek egy-máshoz légyetek † békefségesek.

* *Máté* 5: 13. † *Sid.* 12: 14.

X. RESZ.

A' feleség tsak paráznaság-ért botsátat-hatik-el: a' kis gyermekeknek méltóságok: a' gazdag nehezen idvezül: Krisztus' jövendö halála: Zebedeus' fiainak kérések: a' vak Bartiméus' gyógyulása.

1 ÉS * mikoron onnét fel-költ vólna, méne Júdeának határiba, a' Jordánon túl való *tartomány*on által, és gyüle ismét ö hozzá sokaság, és az ö szokása szerint ismét tanítja vala öket.

* *Máté* 19: 1.

2 És a' Fariséusok hozzá járúlván, meg-kérdék ötet, ha szabad vólnaé a' férjfiúnak el-botsátania feleségét; késértvén ötet.

3 Ö pedig felelvén monda nékik: Mit parantsolt néktek Móses?

4 Azok pedig felelének: * Móses meg-engedte, hogy el-válásról való levelet irjunk, és el-botsássuk *feleségeinket*.

* 5 *Móf.* 24: 1. *Jer.* 3: 1.

5 És felelvén Jésus, monda nékiek: A' ti ſziveteknek keménységé-ért írta *Móses* néktek e' parantsolatot.

6 A' † teremtéſnek pedig kezdetiben férjfiat és aſzſzonyi-állatot * teremtett Isten. † *Máté* 19: 4. 5. * 1 *Móſ.* 1: 27.

7 Azoká-ért el-hagyja ember attyát és annyát, és ragaſzkodik feleségéhez.

8 És a' kik ketten *vóltanak*, egy * teſt léſznek: Azért *ezek* többé nem kettök, hanem egy teſt.

* 1 *Móſ.* 2: 24. 1 *Kór.* 6: 16.

9 A' mit azért Isten egybe ſzerkeztetett, az ember el ne válaſzſza.

10 És a' házban, viſzontag az ö tanítványi ugyan ezen dolog felöl meg-kérdék ötet.

11 Ö pedig monda nékik: * Valaki el-botsátja az ö feleségét, és máſt vejénd, paráználkodik az ellen.

* *Máté* 5: 32. 1 *Kór.* 7: 10. 11.

12 És ha az aſzſzonyi-állat el-hagyja az ö férjét, és máshoz menénd, paráználkodik.

13 Akkor hozának néki * kitsíny gyermekeket, hogy illetné azokat; a' tanítványok pedig feddik vala azokat, a' kik a' gyermekeket hozzák vala.

14 Mellyet mikor látott vólna Jésus, meg-haragvék, és monda nékiek: Engedjétek hogy jöjjenek én hozzám a' kis gyermekek, és meg ne tiltsátok öket; mert illyeneké az Istennek országa. * *Máté* 19: 13. 14. 15.

15 Bizony mondom néktek: Valaki úgy nem vészi az Istennek * orſzá-

gát mint a' kis gyermek, semmiképpen nem mégyen oda bé.
* 1 *Pét.* 2: 2.

16 És mikor azokat ölébe vette vólna, * kezeit reájok vetvén meg-áldá öket. * *Máté* 19: 13-15

17 És mikor ki akarna menni hogy útra *indúlna*, mikor egy ember oda futamodott vólna, és lábainál le-borúlt vólna, meg-kérdé ötet: Jó * mester! mit tselekedjem, hogy az örök életet vehessem? * *Máté* 19: 16-24.
Luk. 18: 18-25.

18 Jésus pedig monda nékie: Miért mondasz engem jónak? Nintsen jó több, hanem tsak egy, *tudni-illik* az Isten.

19 Tudod a' parantsolatokat: Ne * paráználkodjál: Ne ölj: Ne orozz: Hamis tanú-bizonyságot ne mondj, Senkinek kárt ne tégy: Tiszteljed atyádat és anyádat. * 2 *Mós.* 20: 13.

20 Amaz felelvén monda néki: Mester, mind ezeket meg-tartottam az én ifjúságomtól fogva!

21 Jésus pedig reá tekintvén, megkedvellé ötet, és monda néki: Egy fogyatkozásod vagyon még: Eredj-el, * valami marhád vagyon add-el, és adjad a' fzegényeknek, és kintsed léfzen mennyben; és jere kövefs engem, felvévén a' kereszfet. * *Luk.* 12: 33.

22 Amaz pedig meg-fzomorodván e' befzéden, el-méne *nagy* fzomorúsággal; mert fok jófzága vala.

23 És mikor környül el-tekíntett vólna Jésus, monda az ö tanítványinak: Melly nehezen mennek-bé az Istennek orfzágába, a kiknek * gazdagságok vagyon! * *Job.* 31: 24.
Sólr. 62: 11. 1 *Tim.* 6: 17. 18.

24 A' tanítványok pedig el-álmélkodának ezeken az ö befzédin: Jésus pedig felelvén ismét monda nékiek: Fiaim melly nehéz dolog azoknak, a' kik az ö gazdagságokban biznak, bémenniek az Istennek orfzágába!

25 Könnyebb a' tevének a' tönek fokán által-mennie, hogy-nem a' gazdagnak Isten' orfzágába menni.

26 Azok pedig annál-is inkább álmélkodnak vala, ezt mondván magokban: Kitfoda idvezül-het tehát?

27 Reájok tekintvén pedig Jésus, monda: Az embereknél e' lehetetlen, de nem az Istennél; mert Istennél * mindenek lehetségesek. * *Jér.* 32: 17.

28 Es Péter kezdé *néki* mondani: * Imé mi mindeneket el-hagytunk, és követtünk tégedet. * *Máté* 19: 27.

29 Felelvén pedig Jésus monda: Bizony mondom néktek, nintsen fenki, a' ki el-hagyándja házát, vagy attyafiait, vagy nénnyeit, húgait, vagy attyát, vagy annyát, vagy feleségét, vagy gyermekit, vagy fzántó földeit, én érettem és az Evangyéliom-ért;

30 A' ki fzáz-annyit nem venne mostan ez időben, házakat, atya-fiakat, nénnyeit, húgait, annyait, gyermekeket, és fzántó földeket, háborúságokkal egybe, és a' jövendö világon örök életet.

31 Sok elsök pedig * utólsók léfznek, és az utólsók elsök.
* *Máté* 19: 30.

32 Valának pedig úton, és mennek vala fel Jérufálembe, és Jésus elöttök mégyen vala; és álmélkodnak vala, és ötet követvén félnek vala. Es ö ismét maga mellé vévén a' tizen-két *tanítvány*okat, kezdé nékiek mondani, * a' minémü dolgok következnének ö reája. * *Máté* 20: 17-19.
Luk. 18: 31-34.

33 Imé *úgy-mond* fel-mégyünk Jérusálembe, és az embernek Fia el-árúltatik a' Papi fejedelmeknek és az Iráftudóknak, és haláira kárhoztatják ötet, és adják ötet a' * Pogányoknak kezekbe. * *Máté* 27: 2.

34 Es azok meg-tsúfolják ötet, megoftorozzák ötet, † meg-pökdöfik ötet, és meg-ölik ötet: de harmad napon fel-támad. † *Máté* 26: 67. 27: 28.

35 Es járúlának ö hozzája Jakab, és János a' Zebedéus' fiai, † ezt mondván: Mester! azt akarjuk, hogy a' mit töled kérünk, meg-adjad minékünk.

36 Ö pedig monda: Mit akartok hogy tselekedjem veletek?

37 Azok pedig mondának néki: Ezt engedjed minékünk, hogy egyikünk jobb-kezed felöl, a másikunk pedig bal-kezed felöl üljön a' te ditsöségedben.

38 Jésus pedig monda nékiek: Nem tudjátok mit kértek. Meg-ihatjátoké a' pohárt, a' mellyet én meg-ifzom, és a' melly kereszfséggel én meg-kereszfteltekedem, meg kereszfteltek-hetteké azzal? † *Máté* 20: 20-23.

39 Azok pedig mondának: Meglehet. Jésus pedig monda nékiek: A' pohárt, bizony az, hogy meg-ifzfzátok, * a' mellyet én meg-ifzom, a' kereszfséggel-is a' mellyel én kereszfteltekedem, meg-kereszfteltettek.
* *Tsel.* 12: 2.

40 De hogy jobb-kezem felöl és bal-kezem felöl üljetek, nem én ad-hatom azt, hanem *adatik* azoknak, a' kiknek * kéfzíttetett. * *Máté* 25: 34.

41 Es mikoron ezt hallották vólna a' több tiz *tanítvány*ok, kezdének * haragudni Jakab és János felöl.
* *Máté* 20: 24.

42 Jésus pedig elö-fzóllítván öket, monda nékiek: Tudjátok hogy a' kiknek tetfzik a' Pogány népeken való uralkodás, * uralkodnak azokon; és a' kik ö köztök hatalmafok, fzabadsá-

badságok vagyon azokon.

43 De nem úgy léfzen ti köztetek; hanem a' ki akar ti köztetek nagy lenni, ti fzolgátok légyen.

* *Luk.* 22: 25. 26.

44 Es a' ki akar ti közzületek elsö lenni, légyen mindeneknek fzolgája;

45 Mert az ember' Fia-is nem jött hogy néki fzolgálnának, hanem hogy ö † fzolgálna, és adná az ö lelkét * váltságnak árráúl fokak-ért.

† *Máté* 20: 28. *Filip.* 2: 7.

* 1 *Tim.* 2: 6. *Eſa.* 53: 12.

46 Es menének Jérikóba; és mikor ki-menne Jérikóból ö és az ö tanítványi, és nagy fokaság, a' Timéus' fia Bartiméus, ki vak vala; * ül vala az úton kóldúlván.

47 Es mikor hallotta vólna, hogy ö vólna ama' Názárethéli Jéfus, kezde kiáltani, és ezt mondani: Jéfus, Dávidnak Fia, könyörülj én rajtam!

48 Es fokan dorgálják vala ötet hogy hallgatna; ö pedig annál inkább kiált vala: Dávidnak Fia, könyörülj én rajtam!

49 Akkor Jéfus mikor meg-állott vólna, parantsolá hogy elö-hivnák ötet; hivák azért a' vakot mondván néki: Légy jó hitben, kelj-fel; téged hivat.

50 A' vak pedig el-vetvén felsö-ruháját, mikor fel-költ vólna, Jéfushoz méne.

51 Es felelvén Jéfus, monda nékie: Mit kívánfz, hogy tselekedjem veled? A' vak pedig monda nékie: Meſter, hogy láfsak!

52 Jéfus pedig monda nékie: Eredjel, a' te hited téged' meg-tartott. Azonnal meg-jöve azért az ö fzeme' világa, és követi vala Jéfuſt azon az úton.

* *Máté* 20: 29-34.

Luk. 18: 35-43.

XI. RESZ.

Krisztus ſzamár-háton mégyen-bé Jérusálembe: meg-átkoz egy fige-fát: megtiſztítja a' Templomot: hit' ereje: meg-botsátás: menti a' Templom' kitiſztittatásában való dolgát.

1 MIkor pedig közelgetnének Jérusálemhez, * Betfagéhez és Bétániához, az Olaj-fáknak hegyéhez, elküldé kettöt az ö tanítványi közzül.

* *Máté* 21: 1-3.

2 Es monda nékiek: Menjetek-el ím e' faluba, † a' melly elöttetek vagyon; és mindjárást, hogy oda bémentek, találtok egy meg-kötött vemhet, mellyen fenki az emberek közzül nem ült, öldjátok-el és hozzátok ennékem.

† *Luk.* 19: 30-35.

3 Hogyha valaki nékiek ezt mondándja: Miért mivelitek ezt? azt mondjátok: Mert az UR fzükölködik e' nélkül; és azt azonnal ide botsátja.

4 El-menének azért, és találának egy meg kötött vemhet az aitónái, kivül a' kettös útnál, és el-öldák azt.

5 Es némelly emberek, kik ott állanak vala, mondának nékiek: Mit miveltek, hogy-el-öldjátok a' vemhet?

6 Azok pedig felelének azoknak a' mint Jéfus meg-parantsolta vala; és el-botsáták öket.

7 El-hozák azért a' vemhet Jéfushoz, és az ö felsö-ruháikat arra * hányák, és reája üle.

* 2 *Kir.* 9: 13.

Ján. 12: 14.

8 Sokan pedig felsö-ruháikat az útra terítték, némellyek pedig ágakat fzegdelnek vala a' fákról, és az útra hányják vala.

9 Es a' kik elöl mennek vala, és hátúl követik vala, kiáltnak vala mondván: Hofánna! Áldott a' ki jött az * URnak nevében!

* *Sólt.* 118: 25. 26.

10 Áldott a' mi atyánknak Dávidnak orfzága! melly jött az URnak nevében. Hofánna, *ki* a' magafságos egekben *vagy!*

11 Es bé-méne * Jérusálembe az Ur, és a' Templomba; és mikor mindeneket el-nézett vólna, és már eſtvéli óra vólna, méne Bétániába a' tizen-két *tanítvány*okkal.

* *Máté* 21: 10. 11.

12 Es másfod napon mikor Bétániából * ki-mentenek vólna, meg-éhezék.

13 Es mikor távol látott vólna egy leveles fige-fát, oda méne, *hogy meglátná* ha találna valamit rajta: és mikor oda ment vólna, ſemmit nem találna a' leveleknél egyebet; mert nem vala még a' fige-éréſnek ideje.

14 Akkor Jéfus felelvén, monda a' fige-fának: Soha ez-után fenki ne egyék te rólad gyümöltsöt. Es *azt* hallák az ö tanítványi.

* *Máté* 21: 18. 19.

15 Menének azért Jérusálembe: és bé-menvén Jéfus a' Templomba, kezdé azokat ki-verni a' * kik árúlnak és vásárlanak vala a templomban, és a' pénz-váltóknak aſztalaikat, és a' galamb-árofoknak fzékeiket fel-forgatá.

16 Es nem engedi vala, hogy fenki valami edényt a' Templomon általvinne.

* *Máté* 21: 12. 13.

17 Es tanít † vala, mondván nékiek: Avagy nintsené meg-írva, hogy az én Házam, * imádságnak házának hivattatik minden népektöl? ti pedig azt tettétek latroknak ** barlangjokká!

† *Máté* 21: 13. * *Eſa.* 56: 7.

** *Jér.* 7: 11.

18 Es *ezt* meg-hallák * az Iráſtudók és a' Papi fejedelmek, és keresnek vala *módot* mi-módon el-veſztenék ötet; mert félik vala ötet, mivelhogy az egéſz fokaság tsudálkozik vala az ö tudományán.

* *Máté* 21: 14. 15.

19 Mikor pedig estve vólna, ki-méne Jésus a' városból,

20 És reggel a' fige-fa mellöl elmenvén, láták hogy gyökereſtöl megszáradott vólna.

21 Akkor meg-emlékezvén Péter monda nékie: Mester, ímé ama' fige-fa, a' mellyet meg-átkozál, * meg-száradott! * *Máte* 21: 19.

22 És felelvén Jésus, monda nékik: Légyen bizodalmatok Istenben;

23 Mert bizony mondom néktek; valaki *ezt* mondándja ím ez hegynek: Kelj-fel, vetteſſél a' tengerbe; és nem *kételkedik az ö szivében, hanem hiszi hogy meg-léſznek azok, a' miket mondott, meg-adatik annak, valamit mondott. * *Máté* 17: 20. *Luk.* 17: 6.

24 Azért mondom néktek: Valamit imádkozáſtokban kéréndetek,* higyétek hogy el-vészitek; és meg-léſzen néktek. * *Máté* 7: 7. 8. *Jak.* 1: 6. 7.

25 És mikor fel-állotok imádkozni, meg-botsáſsatok annak,a' * ki ellen valami dolgotok vagyon; hogy a' ti mennyei Atyátok-is meg-botsáſſa néktek a' ti vétkeiteket; * *Máté* 6: 14.

26 Mert ha ti meg nem botsátándotok, a' ti mennyei Atyátok-is nem * botsátja-meg a' ti vétkeiteket. * *Máté* 18: 34. 35.

27 És ismét menének Jérusálembe, és mikoron ö a' Templomban járna, menének ö hozzája a' Papi * fejedelmek és az Iráſtudók, és a' Vének,

28 És mondának néki: Mitsoda méltósággal tselekeſzed ezeket? és kitsoda adta néked e' méltóságot, hogy ezeket tselekednéd? * *Máté* 21: 23. *Luk.* 20: 1. 2.

29 Jésus pedig felelvén, monda nékik: En-is valami dolgot kérdek tőletek; feleljetek-meg azért nékem, és meg-mondom *en-is* néktek, mitsoda méltósággal tselekeſzem ezeket.

30 A' János' kereſztsége mennyből valaé vagy emberektől? feleljetek-meg nékem!

31 Azok pedig magokban *illyen módon* okoskodnak vala: Ha azt mondjuk, hogy menny orſzágból *vólt*; ezt fogja mondani: Miért nem hittetek tehát néki?

32 Ha pedig azt mondjuk, hogy az emberektől *vólt*: félünk * a' kösségtöl; mert mindenek illy értelemben valának János felöl, hogy ö igaz Próféta vólt. * *Máté* 14: 5.

33 Akkor felelvén mondának Jésusnak: Nem tudjuk. És Jésus felelvén monda nékiek: En-is nem mondom-meg mitsoda méltósággal tselekeſzem ezeket.

XII. RESZ.

A' ſzőlönek példájáról: a' Sidóktól megvettetett kőről: Tsáſzár adajáról: fel-támadásról: Törvény' ſummájáról: a' Dávid' ſiáról: és egy ſzegény özvegyről való tanitás.

1 ÉS kezde nékiek példa-beſzédek által ſzóllani: Egy ember ſzőlöt * plántála és gyepüvel környyül vévé, és vermet ása, és tornyot építe, és a' ſzőlöt bizá munkáſokra, és *ö maga* meſzíze el-méne,

† *Esa.* 5: 1-7. *Máté* 21: 33-39.

2 És mikor alkalmas ideje vólna, el-küldé ſzolgáját a' munkáſokhoz, hogy a' munkálóktól bé-venne a' ſzőlönek gyümöltsében,

3 Azok pedig meg-fogván a' ſzolgát meg-verék; és üreſen botsáták haza.

4 És ismét más ſzolgáját küldé hozzájok: *azok pedig* ezt-is mikor kövekkel meg-hajigálták vólna, a' fejét meg-febesíték és viſzſza-küldék, minek-utánna gyalázattal illették vólna.

5 És viſzontag máſt külde, és azt meg-ölék, és ſokakat többeket, némelyeket vervén, * némellyeket pedig meg-ölvén. * *Máté* 23: 31-37.

6 Mikor pedig vólna még egy ſzeretelmes fia, * el-küldé azt-is utól-ſzor hozzájok, ezt mondván: Az én fiamat meg-betsülik. * *Ján.* 3: 16

7 A' munkáſok pedig mondának magok között: Ez az * örökös, jertek-el, öljök-meg ötet, és miénk léſzen az örökség. * *Sid.* 1: 2.

8 És meg-fogván azt meg-ölék, *és ki-veték a' ſzőlön kivül. *. 15: 24.

9 Mit tselekeſzik azért a' ſzőlönek Ura? El-jö és el-veſzti a' *ſzőlö*-munkáſokat, és a' ſzőlöt egyebeknek adja.

10 Avagy nem olvaſtátoké ez Iráſtis? A' melly * követ az építők megvetettenek, a' lett a' ſzegeletnek fejévé. * *Sólt.* 118: 22. *Máté* 21:42.

11 Az URtól lett ez, és tsudálatos a' mi ſzemeink előtt.

12 Igyekeznek vala azért ötet megfogni, de félnek vala a' kösségtöl; mert tudják vala, hogy ö ellenek mondotta vólna e' példa-beſzédet. Azért el-hagyván ötet el-menének.

13 És küldének ö hozzája némelyeket a' Fariséuſok közzül, és a' Héródes ſzolgai közzül * hogy ötet meg-fognák a' beſzédben. *Máté* 22: 16-21.

14 Azok pedig mikor el-jöttenek vólna, mondának nékie: Mester! tudjuk, hogy te igaz vagy, és ſenkivel nem gondolſz; mert embereknek ſzemélyekre nem nézſz, hanem az Istennek útát igazán tanítod: Kelié a' Tsáſzárnak adót fizetnünk vagy nem? adjunk-é *adót*, vagy ne adjunk?

15 Ö pedig, mivelhogy tudja vala azoknak kép-mútatásokat, monda nékiek: Mit késértetek engemet? hozzatok-elö nékem egy pénzt, hogy lássam.

16 Azok pedig hozának-elö *egy pénzt*, és monda nékiek: Kijé ez ábrázat és az irás *e' pénzen?* Azok pedig mondának néki: a' Tsászáré.

17 Es felelvén Jésus monda nékiek: Adjátok-meg, a' mi a' Tsászáré, a' * Tsászárnak; a' mi az Istené, az Istennek: Es el-álmélkodának ö rajta.

* *Róm.* 13: 7.

18 Akkor jövének ö hozzá * Sadduzéusok, kik azt mondják, hogy nintsen fel-támadás; és meg-kérdék ötet mondván: * *Máté* 22: 23-33.

19 Mester! Mósés azt írta minékünk, hogy ha valakinek attya-fia meg-hólt, és feleségét meg-hagyándja, és magzatokat nem hagyánd, * annak attya-fia végye-el a' *meg-hólt attya-fiának* feleségét, és támaszszon magot az ö attya-fiának.

* 5 *Mós.* 25: 5. 6.

20 Valának azért hét atya-fiak, és az elsö feleséget vön, és meg-halván magot nem hagya,

21 A' második el-vévé annak feleségét, és meg-hala, az-is pedig nem hagya magot; a' harmadik hasonlatosképpen,

22 És mind a' hét el-vette az aszszonyi-állatot, és nem hagytanak magot; leg-utól-szor meg-hólt az aszszonyi-állat-is.

23 A' fel-támadáskor azért, mikor fel-támadnak, ezek közzül ki felesége lészen az? mert hétnek vólt felesége.

24 Akkor felelvén Jésus monda nékiek: Avagy nem azért tévelygeteké hogy nem tudjátok az Irásokat, sem az Istennek hatalmát?

25 Mert mikor a' halálból fel-támadnak, feleséget sem vésznek, házasságra sem adatnak, hanem ollyanok lésznek mint az Angyalok, kik mennyben *vagynak*.

26 A' halottakról * pedig, hogy azok fel-támasztatnak, nem olvastátoké a' Mósés' könyvében, mi-módon szóllott az Isten néki a' tsipke-bokorban; ezt mondván: En *vagyok* az Abrahámnak † Istene, és Isáknak Istene, és Jákóbnak Istene.

* *Máté* 22: 31. 32. † 2 *Mós.* 3: 6.

27 Az Isten nem hóltaknak, hanem élöknek *Istenek*; ti azért igen tévelygetek.

28 Es mikor elö-állott vólna egy az Iráshudók közzül, ki hallotta vala az ö vetekedéseket, és tudja vala hogy ö azoknak jól felelt vólna, megkérdé * ötet, mondván: Mellyik minden parantsolatok között az elsö?

* *Máté* 22: 35. 36.

29 Jésus pedig felele néki: Minden parantsolatok között az elsö *ez*: Halljad Izrael: A' mi URunk Istennünk * egy UR. * 5 *Mós.* 6: 4.

30 Szeresséd * azért a' te URadat Istenedet, tellyes szívedböl, tellyes lelkedböl, tellyes elmédböl és tellyes erödböl. Ez az elsö parantsolat;

* *Máté* 22: 37. 38. 39.

31 Es a' második hasonló *ehez*: * Szeresséd a' te fele-barátodat mint magadat: Nintsen más ezeknél nagyobb parantsolat. * *Róm.* 13: 9. *Gal* 5: 14. *Jak.* 2: 8.

32 Akkor monda nékie az Iráshudó: jól vagyon Mester! igazán mondád; mert egy az Isten*, és nintsen más ö kivüle. * 5 *Mós.* 4:35. *Esa* 46: 9.

33 Es szeretni ötet tellyes szívböl, tellyes elméböl, tellyes lélekböl, és tellyes eröböl, és szeretni *embernek* fele-barátját mint magát, sokkal nagyobb * minden áldozatoknál.

* *Péld.* 21: 3.

34 Akkor látván Jésus hogy böltsen felelt vólna, monda néki: Nem messze vagy az Isten' országától. Es senki többé nem meri vala ötet megkérdeni.

35 Es felelvén Jésus ezt mondja vala tanítvan a' Templomban: Mi-módon mondják az Iráshudók*, hogy a' Kriftus Dávidnak fia?

* *Máté* 22: 41. 42.

36 Mert Dávid ö maga mondotta Szent Lélek által: Monda az UR az én Uramnak: † Ulj az én jobb-kezem felöl, míglen vetem a' te ellenségidet a' te lábaid alá támolyúl.

† *Sólt* 110: 1.

37 Ö maga Dávid azért mondja ötet URának; mi-módon azért ö fia? Es nagy sokaság örömeft hallgatja vala ötet.

38 Ö pedig mondja vala nékiek az ö tanításában: Örizzétek-meg magatokat az Iráshudóktól, kik örömeft járnak hoszszú * köntösökben, és szeretik a' piatzokon való köszönteséseket,

39 Es a' fö helyeket a' gyülekezetekben, és az elöl való üléseket a' lakodalmokban. * *Máté* 23: 5-7.

40 Kik az özvegyeknek házaikat fel-falják * és külsöképpen hoszszú imádsággal élnek: ezeknek keményebb ítéletek lészen. * *Máté* 23: 14.

41 Es mikoron ült vólna Jésus a' szegények' pénzeknek ládája' ellenébe, nézi vala mi-módon a' sokaság hányná a' pénzt a' ládába: a' gazdagok azért sokan sok *pénzt* hánynak vala.

42 Es mikor elö-jött vólna egy szegény özvegy aszszonyi-állat, vete *a' ládába*

ládába két * fillért, melly *egy pénznek* negyed része.

43 *Ő* pedig elö-szólíttván az ö tanítványit, monda nékiek : Bizony mondom néktek, hogy e' szegény özvegy többet vete *a' ládába*, hogy nem mint a' többi, kik *penzt* hányának a' ládába ; * *Luk.* 21 : 1-4.

44 Mert mindenek abból vetének *pénzt*, a' mivel bövölködnek ; e' pedig az ö szegénységéből, valamije vólt, mind oda veté, *tudni-illik* minden ö élését.

XIII. RESZ.

A Jésus-Krisztusnak Jerusálem' végső romlása 's e' Világ' végéről való jövendölése.

1 ÉS mikor ki-menne a' Templomból, monda nékie egy az ö tanítványi közzül : Mester ! nézhetsze * mi-némü kövek ezek, és mi-némü alkotmányok ? * *Máté* 24 : 1.

2 Akkor felelvén Jésus, monda néki : Látodé e' nagy alkotmányokat ? Nem marad egy kö más kövön ; * melly el nem rontatnék.

* 1 *Kir.* 9: 6.7. 8. *Luk.* 19 : 44.

3 Es mikor az Olaj-fák' hegyén ülne a' Templom' ellenébe, meg-kérdék ötet külön Péter, és Jakab, és János és András.

4 Mondd-meg minékünk mikor léfznek ezek, és mitsoda jele léfzen, mikor mind ezek meg-léfznek ?

5 Jésus pedig felelvén nékik, kezdé mondani : Meg-láfsátok, hogy valaki titeket meg * ne tsaljon ;

* *Jer.* 29 : 8. *Máté* 24 : 4.

6 Mert fokan fognak el-jöni az én * nevemben, kik ezt mondják : En vagyok *a' Krisztus* ; és fokakat el-hitetnek.

* *Jer.* 14 : 14.

7 Mikoron pedig hallotok hadakat és hadaknak híreit, meg ne háborodjatok ; mert szükség ezeknek meg-lenniek, de még nem *léfzen* akkor vége ;

8 Mert támad egy nemzetség más nemzetség ellen, egy országh más országh ellen ; és minden helyeken léfznek föld-indúlások, és léfznek éhelhalások és haborúságok.

9 A' nyomorúságoknak kezdeti ezek : De ti óltalmazzátok-meg magatokat ; mert titeket fogva viſznek * a' Birák, tanátsok és gyülekezetek eleikbe : megverettettek, és a' Tiſzt-tartók és Királyok eleikbe vitettek én érettem, hogy ez légyen ö ellenek tanú-bizonyságúl. * *Máté* 10 : 17. 18.

Ján. 15 : 19.

10 Es minden Pogányok között * kell előfzör az Evangyéliomnak prédikáltatnia. * *Máté* 24 : 14.

11 Mikor pedig titeket fogva vijéndenek, ne légyetek fzorgalmatoſok jó idején * arról, mit kelleſsék ſzóllnotok, és ne gondolkodjatok : hanem valami adattatik néktek azon órában, azt ſzólljátok ; mert nem ti vagytok kik ſzólltok, hanem a' Szent Lélek.

* *Máté* 10 : 19.

12 Az atya-fiú az ö attya-fiát, és az atya az ö fiát halálra adja ; * és a' magzatok támadnak az ö ſzüléik ellen, és azokat meg-öletik.

* *Mik.* 7 : 6.

13 Es mindenek elött gyülölségeſsek léfztek az én * nevemért : de a' ki meg-marad mind végiglen, az megtartatik. * *Máté* 10 : 22.

14 Mikor pedig látándjátok ama' puſztító útálatoſságot, melly megmondatott Dániel * Prófétától, melly ott helyheztettetik, a' hol nem kellett vólna *helyheztettetnie*, (a' ki olvaſsa, jól eſzébe végye) akkor a' kik Júdeában *léfznek*, a' hegyekre fuſsanak ;

* *Dán.* 9 : 27. 12 : 11.

Máté 24 : 15.

15 A' ki pedig az ö házának padlásán *lejénd*, alá ne ſzálljon házába, es bé ne menjen * hogy valamit házából ki-vigyen ;

16 Es a' ki a' mezön lejénd, haza ne térjen, hogy az ö köntösét fel-végye.

17 Jaj pedig a' nehézkes aſzſzonyiállatoknak és a' ſzoptatóknak a' napokban.

18 Imádkozzatok pedig, hogy a' ti futáſtok ne légyen télben ;

19 Mert olly nyomorúságoſok léfznek azok a' napok, mellyekhez haſonlók nem vóltak, minden teremtett állatoknak, mellyeket Iſten teremtett, teremtetéſsétől fogva, mind ez ideig, ez után-is nem léfznek.

* *Máté* 24 : 17-21. *Luk.* 21 : 21-24.

20 Es ha az UR meg nem rövidítette vólna azokat a' napokat, minden teſt el-veſzne : de a' válaſztottak-ért, a' kiket válaſztott, meg-rövidítette azokat a' napokat.

21 Akkor pedig ha valaki ezt mondándja néktek : Imhol *vagyon* a' * Krisztus, vagy, ámhol *vagyon*, ne higyétek ;

22 Mert támadnak hamis Krisztuſok, és hamis Próféták, és téſznek jeleket és tsudákat, a' válaſztottaknak-is elhitettetéſekre, ha lehetséges dolog vólna. * *Luk.* 21 : 8.

23 Ti pedig óltalmazzátok-meg magatokat ; ímé mindeneket eleve megmondottam néktek.

24 De azokban a' napokban annak a' nyomorúságnak utánna, a' Nap meg-homályoſodik * és a' Hóld nem fénlik.

25 Es az égnek tsillagi le-húllanak, és a' mennyei hatalmaſságok megrendülnek. * *Eſa.* 13 : 10.

Jóel 2 : 31. *Máté* 24 : 29. 30.

26 Es akkor meg-látják az embernek Fiát el-jöni * a' felhökben nagy hatalommal és ditsőséggel * *Jel.* 1:7.

27 Es akkor el-botsátja az ő Angyalit, és az ö * válaſztottit egybe-gyüjti a' négy ſzelek felöl, a' földnek utólsó határától fogva, az égnek utólsó határáig. * *Máté* 24: 31.

28 A' fige-fáról végyetek pedig példát: Mikor az ö ága immár gyenge, és az ö leveleit ki-botsátja, tudjátok hogy a' nyár közel vagyon.

29 Azonképpen ti-is; mikor látjátok hogy ezek meg-léſznek, tudjátokmeg, hogy közel vagyon * *és* tsak az ajtó előtt *az Isten' orſzága.*

30 Bizony mondom néktek, hogy nem múlik-el e' nemzetség † addig, míg-nem mind ezek meg-léſznek.

* *Luk.* 21: 31. 32. †*v.*2.19.20.

31 Az ég és a' föld * el-múlnak, az én beſzédim pedig semmiképpen el-nem múlnak. * 2 *Pét.* 3: 10.

32 De arról a' napról † és óráról senki semmit nem túd, ſem a' mennyei Angyalok, ſem a' Fiú, hanem *tsak egyedúl* az Átya. † *Máté* 24: 30. 31.

33 Ojjátok-meg magatokat, vigyázzatok és imádkozzatok; mert nem tudjátok mikor jö-el az az idö.

34 Mint mikor valamelly ember meſzſze földre indúlván el-hagyta az ö házát, és *minden* hatalmát a' ſzolgákra bizván, és mindennek dolgáról *parantsolván*, az ajtón-állónak megparantsolta hogy vigyázna.

35 Vigyázzatok azért, (mert nem tudjátok mikor jö haza * a' háznak Ura, eſtvéné, vagy éjfélkor, vagy kakas-tzókor, vagy reggel;)

* *Máté* 24: 42. 25: 13.

36 Hogy, ha hirtelen meg-jövénd, ne találjon titeket aluva.

37 A' miket pedig néktek mondok, mindeneknek mondom: Vigyázzatok.

XIV. RESZ.

A' Krijtus' ſzenvedéſi előtt lett dolgok.

1 VAla pedig * Huſvét, és két napok múlva a' Pogátsás Innep, és a' Papi fejedelmek és Iráſtudók keresnek vala *alkalmatoſságot arra*, mi-módon ötet álnoksággal meg-fogván meg-ölnék. * 2 *Móſ.* 12: 2-19.

Máté 26: 2. *Ján.* 11: 55.

2 Ezt mondják vala pedig: Ne *miveljük* ez Innepen, hogy a' kőſség fel ne zendüljön.

3 Mikor pedig *Jéſus* Bétániában vólna, a' poklos † Simonnak házában, és le-telepedett vólna *az aſztalnál*, el-jöve egy * aſzſzonyi-állat, kinél vala drágalátos és igaz nárdúsból tsinált kenetnek alabáſtromból tſinált edénye, és fel-ſzegvén az alabáſtrom-edényt, ki-tölté *a' drága kenetet* az ö fejére.

† *Máté* 26: 6. 7. * *Ján.* 12: 3.

4 Némellyek pedig háborganak vala ö magok között, mondván: Mit hafznál e' *drága* kenetnek tékozlása?

5 Mert ezt el-ad-hatták vólna többen három-ſzáz pénznél, és ad-hatták vólna a' ſzegényeknek; És haragúſznak vala az aſzonyi-állatra.

6 Jéſus pedig monda: Hagyjatok békét néki; miért haborgatjátok ötet? jó dolgot tselekedett én velem;

7 Mert a' ſzegények * mindenkor léſznek veletek, és valamikor akarjátok jol tehettek ö vélek: de én nem mindenkor léſzek † veletek. † *v.* 16:19.

* 5 *Móſ.* 15: 11. *Máté* 26: 11.

8 Ez a' mit tehetett azt mivelte; mert az én teſtemet eleve meg-kente az én temetéſemre.

9 Bizony mondom néktek: Valaholott ez Evangyéliom prédikáltatik ez egéſz Világon, a' mit ö moſt én velem tselekedett, az-is hirdettetik az ö emlékezetire.

10 Akkor Iskáriótes * Júdás, egy a' tizen-kettö közzül, el-méne a' Papi fejedelmekhez, hogy ötet azoknak elárúlná. * *Máté* 26: 14. *Luk.* 22: 3-6.

11 Azok pedig *azt* hallván örülének *rajta*, és fogadák, hogy néki pénzt adnának. Keres vala azért alkalmatoſſágot arra, hogy ötet el-árúl-hatná.

12 Es a' Pogátsás * innepnek elsö napján, mikor a' Húſvéti báránnyal áldoznak vala, mondának néki az ö tanítványi: Hol akarod, hogy el-menvén meg-kéſzítsük a' te ételedre a' Huſvéti bárányt?

* 2 *Móſ.* 12: 17. 18.

13 Es el-botsátván kettöt az ö tanítványi közzül, monda nékiek: Menjetek-el a' városba, és egy ember jö elöttökbe, ki egy korsó-vizet † vifzen, követſétek azt.

14 Es a' hová bé-ménénd, mondjátok ezt a' Gazdának: A' Meſter kérdi: Hol vagyon a' ház, mellyben megégyem a' Húſvéti bárányt az én tanítványimmal?

15 Es ö mútat néktek egy nagy meg-ékesítetett *és* el-kéſzíttetett vatsoráló házat; ott kéſzítsétek-el nékünk *a' Húſvéti bárányt.*

16 Él-menének azért az ö tanítványi, és el-jutának a' városba, és akképpen találák, a' mint nékiek mondotta vala; és el-kéſzíték a' Húſvéti bárányt. † *Luk.* 22: 8-13.

17 Es mikor eſtve vólna el-méne a' tizen-két tanítványokkal. * *Máté* 26: 20.

18 Es mikor le-telepedtek vólna, és ennének, monda Jéſus: Bizony mondom néktek, egy ti közzületek elárúl engemet, a' ki én * velem éſzik.

* *Sólt.* 41: 10.

19 Es azok kezdének ſzomorkodni, és önéki egyenként mondani: En vagyoke? más-is: En vagyoké?

20 Ö pedig felelvén monda nékiek: Egy a' tizen-kettö közzül, a' ki én velem a' tálba nyúl.

21 Az embernek Fia jóllehet el-mégyen, a' mint meg vagyon ö felöle* írva; de jaj annak az embernek, a' ki által el-árúltatik az embernek Fia; jobb vólt vólna annak az embernek ha nem született vólna. * *Esa.* 53: 2-12.

22 Es mikor ök ennének, * mikor vette vólna Jésus a' kenyeret, *és* meg-áldotta vólna, meg-töré, és adá nékiek mondván: Vegyétek, egyétek; ez az én testem. * *Máté* 26: 26-30. *Luk.* 22: 19.

23 Es a' pohárt vévén, minek-utánna hálákat adott vólna, adá nékiek; *és* ivának abból mindnyájan.

24 Es monda nékiek: Ez az én vérem, amaz új Testamentomnak vére * melly sokak-ért ki-ontatik.

* *Sid.* 9: 26. 28.

25 Bizony mondom néktek: Nem iszom többé e' szölö-tönek gyümöltsében, mind ama' napiglan, mellyen újat iszom veletek az Istnnek országában.

26 Es mikor ditséretet énekleltek vólna, ki-menének az Olaj-fáknak hegyére.

27 Es monda nékiek Jésus: Mindnyájan † meg-botránkoztok én bennem ez éjtszakán; mert meg vagyon írva: Meg-verem a' * pásztort, és el-széledlenek a' juhok. † *Máté* 26: 31. * *Zak.* 13: 7. *v.* 50.

28 De minek-utánna fel-támadándok, * elöttetek mégyek Galileába. * *rész.* 16: 7.

29 Péter pedig monda nékie: Ha mindnyájan meg-botránkoznak-is, * de én nem. * *Ján.* 13: 37. 38.

30 Es monda nékie Jésus: * Bizony mondom néked, ma ez éjtszakán, minek-elötte a' kakas két-szer szólland, három-szor meg-tagadsz engemet.

* *Máté* 26: 34. 35. *Luk.* 22: 34.

31 Ö pedig annál inkább mondja vala: Ha nékem veled együtt meg kell-is halnom, téged semmiképpen meg nem tagadlak. A' többi-is hasonlatoképpen azont mondják vala.

32 Menének azért a' helyre, mellynek neve * Getsemáné; és monda az ö tanítványinak: üljetek le itt, míg én imádkozom. * *Máté* 26: 36-38.

33 Es maga mellé vévé Pétert, Jakabot és Jánost, és kezde *felette igen* rettegni és gyötrödni,

34 Es monda nékiek: Minden-felöl szomorú az én lelkem halálig; maradjatok itt, és vigyázzatok.

35 Es egy kevessé elö-menvén, a' földre esék, imádkozék, hogy ha lehetséges vólna; múlnék-el ö töle ez az óra.

36 Es monda: Abba, *az-az* Atyám, mindenek lehetségesek néked! mentsmeg engem e' pohártól; mindazáltal nem az én akaratom, hanem a' tiéd * légyen * *Ján.* 6: 33.

37 Es hozzájok térvén, találá öket aluva; és monda Péternek* Simon aluszolé? Nem vigyáz-hatálé egy óráig?

* *Máté* 26: 40. *Luk.* 22: 45. 46.

38 Vigyázzatok és imadkozzatok, hogy késértetre ne jusstatok; a' lélek jóllehet kész, de a' test erötelen.

39 Es mikor ismét el-ment vólna, könyörge és azon befzédekkel szólla.

40 Es meg-térvén, találá öket ismét aluva, (mert az ö szemeik igen meg-nehezettek vala) és *ingyen* nem tudják vala, mit kellene néki felelniek.

41 Es el-jöve harmad-szor-is, és monda nékiek: Alugyatok immár és nyúgodjatok; elég, el-jött az óra; imé adattatik az embernek Fia a' bünös *ember*eknek kezekbe.

42 Keljetek-fel, menjünk-el; imé el-közelget, a' ki engemet el-árúl.

43 Es mindjárást hogy még * szólla, el-jöve Júdás, ki a' tizen-kettö közzül egy vala, és ö vele nagy fokaság, † fegy-verekkel és fustélyokkal, kik a' Papi fejedelmektöl, Irástudóktól és a' Vénektöl botsáttattak vala. * *Máté* 26: 47-50. † *Ján.* 18: 4. 5.

44 Adott vala pedig az, a' ki ötet el-árúlá, közönséges jelt ö közöttök, mondván: Valakit en meg-tsókolándok, ö az, fogjátok-meg azt, és vigyétek-el bátorsággal.

45 Mikor azért oda jutott vólna *Júdas*, azonnal járúla ö hozzája és monda nékie: Mester! Mester! és meg-tsókolá * ötet. * 2 *Sam.* 20: 9. 10.

46 Azok pedig reája veték kezeiket, és meg-fogák ötet.

47 Es egy az ott állók közzül, az ö szábyáját ki-vonván, a' fö Papnak fzolgájához tsapa, és el-vágá annak fülét.

48 Es felelvén Jésus monda nékiek: Mint egy gonosz ember ellen, úgy jötteteké-ki fegyverekkel és fustélyokkal, hogy engemet meg-fogjatok?

49 Minden napon nálatok valék a' Templomban * tanítván, és nem fogtatok-meg engemet: de szükség hogy az Irások † bé-tellyesedjenek.

* *Máté* 21: 12-14. 23-27.

† *Sólt* 22: 7-17. *Dán.* 9: 26.

50 Es el-hagyván ötet, mindnyájan * el-futának. * *v.* 27. *Máté* 26: 56.

51 Es egy ifjú követi vala ötet, ki tsak gyólts ingbe öltözött vala, és meg-fogák azt az ifjak.

52 A' pedig a' gyólts inget *kezekben* hagyván mezítelenen el-szalada kezekből.

53 Es vivék Jésust a' fö * Paphoz; és

és hozzája gyülének mind a' Papi fejedelmek, a' Vének és Iráſtudók.

* *Máté* 26 : 57. 58.

54 Péter pedig bé-követé ötet távol mind a' fő Papnak házáig; és ül vala a ſzolgákkal, és melegíti vala *magát* a' tüznél.

55 A' Papi † fejedelmek pedig és az egéſz Tanáts kereſnek vala bizonyságot Jéſus ellen, hogy ötet meg-ölnék; és nem találnak vala;

† *Máté* 26 : 59. 60.

56 Mert ſokan hamis tanúságot mondának vala ö ellene: de azoknak bizonyságaik nem valának egyenlök.

57 Es fel-kelének némellyek, és ö ellene hamis vallaſokat, tönek ezt mondván:

58 Mi hallottuk, hogy ö ezt mondotta: En el-rontom e' * kézzel tsináltt Templomot, és harmad napra máſt építek, melly kéz nélkül tsinálatott. * *Ján.* 2 : 19.

59 De így-is nem vala azoknak bizonyságok illendö.

60 Es a' fő Pap, mikoron közikbe fel-állott vólna, meg-kérdé Jéſuſt, mondván: Nem felelſzé ſemmit? mitsoda ez, a' mit ezek te ellened mondanak?

61 Es ö hallgat vala, * és ſemmit nem felele: Iſmét meg-kérdé ötet a' fő Pap és monda nékie: Te vagyé ama' Kriſtus, az Aldott *Iſten*nek Fia?

* *Eſa* 53 : 7.

62 Jéſus pedig monda: En vagyok: * és meg-látjátok az embernek Fiát ülni az *Iſten*' hatalmaſságának jobbján, és el-jöni az égnek felhöivel.

* *Máté* 16 : 27. 28. 24 : 30.

63 A' fő Pap pedig az ö maga ruháit meg ſzakaſztván, monda: Mit téſzünk még-is tanúkkal

64 Hallátok a' káromláſt; mi tetſzik néktek? Azok pedig mindnyájan ö ellene ſententziát mondának, hogy ö meltó halálra.

65 Es kezdék némellyek ötet pökdöſni, és az ö ortzáját bé kötni, és öklökkel verni ötet, és ezt mondani néki: mondd-meg *ki ütött*: A' ſzolgák pedig artzúl tsapdoſák vala ötet.

66 Es mikor Péter alatt vólna a' * palotában, el-jöve egy a' fő Papnak ſzolgáló-leányi közzül,

67 Es látván Pétert, ki ott fütözik vala, reá tekintvén monda: Te-is a' Názáretbéli Jéſuſſal valál!

* *Máté* 26 : 69-74. *Ján.* 18:25-27.

68 Ö pedig meg-tagadá mondván: Nem eſmértem *ötet*, 's nem-is tudom mit mondaſz te. Es ki-méne a' tornátzba, és a' kakas * meg-ſzóllala.

* *v.* 30 *Luk.* 22 : 56-60.

69 Es mikor a' leányzó iſmét látta vólna ötet, monda az ott állóknak: Ez egy azok közzül!

70 Ö pedig iſmét meg-tagadá. Es viſzontag egy kevés idö múlva, a' kik ott állanak vala, mondának Péternek: Bizony ö közzülök való vagy; mert Galileabéli vagy, és a' te ſzóllaſod hasonló.

71 Ö pedig kezde átkozódni és eskünni, *mondván*: Nem eſmértem ez embert; a' kiről ſzóltok.

72 Es másod-ſzor ſzólla a' kakas, és meg-emlékezék Péter a' beſzédekröl, mellyeket Jéſus * mondott vala néki: Minek-elötte a' kakas ſzóllana két-ſzer, három-ſzor meg-tagadſz engem. Es mikor ki-ment vólna, ſíra.

* *v.* 30. *Máté* 26 : 34. 75.

XV. RESZ.

A' Kriſtusnak ſzenvedéſe, halála és el-temettetéſe.

1 MIndjárást pedig reggel, * tanátsot tartván a' Papi fejedelmek a' Vénekkel és Iráſtudókkal, és mind az egéſz Tanátsbéliekkel egybe, Jéſuſt meg-kötözve el-vivék és adák a' Pilátusnak kezébe. * *Máté* 27 : 1.

2 Es meg-kérdé ötet Pilátus: † Te-vagyé a' Sidóknak ama' Királyok? Es ö felelvén monda néki: Te mondod. † *Máté* 27 : 11. *Luk.* 23: 3.4. *Ján.* 18 : 33-38.

3 Es igen vádolják vala ötet a' Papi fejedelmek,

4 Pilátus pedig iſmét meg-kérdé ötet, mondván: Nem felelſzé ſemmit? Im melly ſokat ſzóllnak ellened.

5 Jéſus pedig ſemmit nem ſzólla többet, annyira hogy Pilátus álmélkodnék rajta.

6 Az Innepen pedig ſzokott vala nékik egyet a' foglyok közzül el-botsátani, valamellyet akartak.

7 Vala pedig egy Barabbás nevü, ki a' háborúság-támaſztókkal együtt meg-fogatott vala, kik a' háborúságtámaſztásban gyilkoſſágot tselekedtek vala.

8 Es a' ſokaság kiáltván kezdé kérni *Pilátuſt*, *hogy úgy tselekednék* mint *az elött* mindenkor ſzokott vólna tselekedni nékiek.

9 Pilátus pedig felele nékiek, mondván: Akarjátok-é hogy * el-botsáſſam néktek a' Sidóknak ama' Királyokat?

* *Ján.* 18 : 39 40.

10 (Mert tudja vala hogy irigyſégböl adták vólna kézbe ötet a' Papi fejedelmek.)

11 A' Papi fejedelmek pedig fel-indíták a' köſſéget, hogy Barabbáſt botsátaná-el inkább nékiek.

12 Es Pilátus iſmét felelvén monda nékiek: Mit akartok tehát hogy tselekedjem ezzel, kit mondotok Sidók' Királyának?

13 Azok pedig ismét fel-kiáltának: Feſzítsd-meg ötet!

14 Pilátus pedig ezt mondja vala nékiek: Mitsoda gonoſzt tselekedett? Azok pedig annál inkább kiáltanak vala: Feſzítſd meg ötet!

15 Pilátus pedig akarván a' köſségnek kedvét keresni, * el-botsátá nékiek Barabbást, és Jésust meg-oſtoroztatván, kézbe adá, hogy meg-feſzíttetnék. * *Máté* 27: 26.

16 A' vitézek pedig bé-vivék ötet a' palotába, melly a' törvény-tévö ház vala, és mind az egész fereget egybegyüjték,

17 És bársonyba öltözteték ötet, és az ö fejébe tévének tövisböl * fontt koronát; * *Máté* 27: 29. 30.

18 És kezdék ötet köſzönteni; *mondván:* Egéſséggel Sidóknak Királyok!

19 És verik vala az ö fejét nádſzállal, és pökdöſik vala ötet, és térdeket meg-hajtván tiſztelik vala ötet.

20 És mikor *eléggé* tsúfolták vólna ötet, le-vetkezteték a' bársony-*ruhá*ból, és fel-öltözteték az ö maga ruháiba; és ki-vivék, hogy meg-feſzítsék ötet.

21 És kénſzeríték a' mellettek elmenö Czirenéus * Simont (ki a' mezöröl jö vala, és Alexándernek és Rúfusnak attyok vala) hogy el-vinné a' Jésus' kereſzt-fáját. * *Máté* 27: 32.

22 És vivék ötet a' Golgotának * helyére, melly annyit tészen megmagyarázva, mint Kaponyának helye. * *Ján.* 19: 17.

23 És adának néki innia mirhával tſináltatott * bort; ö pedig nem ivék. *Máté* 27: 34.

24 És mikor meg-feſzítették vólna ötet, meg-oſzták az ö ruháit, * forsot vetvén azokra, ki-mennyi részt venne *abban.* * *Sólt* 22: 19. *Máté* 27: 35.

25 Vala pedig három órakor, mikor meg-feſzítsék ötet.

26 És az ö kárhoztatásának oka meg-* iratott vala illyen módon: EZ A' SIDOKNAK AMA' KIRALYOK. * *Máté* 27: 37.

27 Meg-feſzítének pedig ö véle két latrokat-is, * egyiket jobb-keze felöl, a' másikat bal-keze felöl.

* *Luk.* 23: 32, 39. 40-43.

28 És bé-telék az Irás, melly *ezt* mondja: És a' latrok * közzé ſzámláltaték. * *Eſa* 53: 12. *Luk.* 22: 37.

29 És a' kik azon el-mennek vala, ſzidalmazzák vala ötet, az ö fejeket * hajtogatván, és ezt mondván: Vah! ki el-rondtod a' Templomot, és harmad napra meg-épited. * *Sólt.* 22: 8. 69: 21. *Máté* 27: 39-44.

30 Tartsd meg magadat, és ſzálj-le a' kereſzt-fáról.

31 Haſonlatoſképpen pedig a' Papi * fejedelmek-is tsúfolván, ezt mondják vala egyik a' másiknak, az Iráſtudókkal egybe: Egyebeket meg-tartott, magát nem tart-hatja-meg.

* *Luk.* 23: 35-37.

32 Ama' Kriſtus az Izraelnek Királya ſzálljon le moſt a' kereſzt-fáról, hogy láſſuk és higyünk: A' kik meg-feſzíttettek † vala-is ö véle, azok-is ſzidalommal illetik vala ötet. † *v.* 27.

33 És mikor el-jött vólna a' hat óra, ſetétség lön az egész tartományban, mind kilentz órakorig.

34 És kilentz órakor kiálta Jésus nagy fel-ſzóval, mondván: * ELOI, ELOI, LAMMA SABAKTANI! melly annyit tészen meg-magyarázva, mint: EN ISTENEM, EN ISTENEM, MIERT HAGYAL-EL ENGEMET!

* *Sólt.* 22: 2. *Máté* 27: 46.

35 Némellyek pedig az ott állók közzül, mikor hallották vólna *az ö ſzavát,* mondának: Imé, Illyéſt hivja.

36 Oda futamodék pedig egy ember, és ſpongyiát meg-töltvén * etzettel, és azt nád-ſzálra függeſztvén innia ada néki, mondván: Hagyjatok békét *néki:* láſſuk ha el-jöé Illyes, hogy ötet le-végye: * *Sólt.* 69: 22.

37 Jésus pedig nagy fel-ſzóval * kiáltván, meg-hala. *Máté* 27: 50.

* *Ján.* 19: 30.

38 És a' Templom' kárpitja * két-felé haſada, a' felitöl fogva mind az alsó részéig. * 2 *Móſ.* 26: 31-34.

2 *Kyón.* 3: 14. *Luk.* 23: 45.

39 És mikor látta vólna a' Százados, * ki néki ellenében áll vala, hogy ö fel-ſzóval kiáltva hólt vólna meg, monda: Bizony ez ember Iſtennek Fia vala. * *Máté* 27: 54.

40 Valának pedig aſzſzonyi-állatok-is * kik távol nézik vala *ötet,* kik között vala Mária Magdaléna, és Mária a' kiſebb Jakabnak, és Jósénak annyok, és Salómé. * *Luk.* 23: 49.

41 Kik követték vala ötet és ſzolgáltak vala néki, még mikor Galileában * vólna-is, és más ſok aſzſzonyi-állatok, kik véle fel-mentek vala Jérusálembe.

* *Luk.* 8: 2. 3.

42 És mikor immár eſtve vólna, (mivelhogy Innép' eſti vala, az-az, Szombat előtt való nap.)

43 Az Arimathiából való Jóſef, * ki tiſztes*ſ*éges *és* †Tanátsbéli ember vala, ki-is az Iſtennek orſzágát várja vala, el-jövén nagy bátorsággal bé-méne Pilátushoz, és még-kéré Jésusnak teſtét.

* *Máté* 27: 57. 58. † *Eſa.* 53: 9.

44 Pilátus pedig tsudálkozék rajta, ha már meg-hólt vólna: és a' Századoſt elö-ſzólíttván, meg-kérdé, ha régen hólt vólnaé meg?

45 És meg-értvén a' dolgot a' Századoſtól;

zadoſtól, Jóſefnek meg-adá a' *Jéſus'* teſtét.

46 Jóſef pedig vön gyóltsot, és levévén Jéſuſt *a' fáról*, bé-takará a' gyoltsba, és helyhezteté a' *koporsóba, melly köſziklából vágattatott vala; és nagy* követ tön a' koporsónak ſzájára.

47 Mária ** Magdaléna pedig, és Mária a' Jósénak *annya* nézik † *vala* a' hová tétetnék. * *Máté* 27 : 60.

† *Luk.* 23 : 55. ** *Luk.* 8 : 2.

XVI. RESZ.

Kriſtus' fel-támadáſa, meg-jelenéſe, a' Kereſztſég' ſzerzéſe, és mennybe menetele.

1 ES mikor el-múlt vólna a' Szombat, Mária Magdaléna * és a' Jakab' *annya* Mária, és Salómé, vönek *drága* keneteket, hogy el-menvén meg-kennék ötet. * *Máté* 28 : 1.

Luk. 24 : 1.

2 Annak oká-ért nagy † reggel a' hétnek elsö napján menének a' koporsóhoz, mikor immár a' Nap fel-költ vólna.

3 Es mondnak vala magok közt: Kitsodó' véſzi-el minékünk a' követ a' koporsó ſzájáról?

4 Es oda tekintvén, láták hogy a' kö el-vétetett vólna; mert felette igen nagy vala. † *Ján.* 20 : 1-8.

5 Bé-menvén azért a' koporsóba, látának egy ifjat * ülni jobb felöl, ki fejér ruhába öltöztetett vala; és megrémülének. * *Máté* 28 : 2. 3.

Ján. 20 : 12.

6 Es az monda nékik: Ne féljetek; Ama' Názáretbéli Jéſuſt kereſitek, a' ki meg-feſzíttetett vala; fel-támadott, nintsen itt; imhol a' hely, a' hol helyheztették vala ötet.

7 De menjetek-el és mondjátok-meg az ö tánítványinak és Péternek, hogy ö elöttetek mégyen Galileába, ott ötet meg-látjátok, a' mint meg-mondotta * néktek. * *Máté* 26 : 32. 28:7.

8 Es nagy hamar el-menvén el-futának a' koporsótól; mert a' félelem és álmélkodás el-fogta vala öket, és ſenkinek ſemmit nem ſzóllnak vala; mert félnek vala.

9 Es mikoron fel-támadott vólna Jéſus, reggel, a' hétnek elsö napján, meg-jelének elö-ſzör Mária † Magdalénának, ki-böl hét ördögöt * üzött vala-ki. † *Ján.* 20 : 11-17.

* *Luk.* 8 : 2.

10 Es az el-menvén, tudtokra adá azoknak, a' kik Jéſuſſal vóltak vala, mikor tsak kefergenének és ſírnának.

11 Azok pedig mikor hallották vólna hogy ö élne, és láttatott vólna ö töle, nem hivék.

12 Azután pedig, idegen ábrázatban meg-jelenék * kettönek ö közzülök, mikor útra indúlván mezöre mennének. * *Luk.* 24 : 13-31.

13 Azok-is el-menének, és tudtokra adák a' † többinek, kik azoknak-is nem hivének. † *Luk.* 24 : 33-35.

14 Utólſzor mikor ök tizen-egyen együtt ülnének, meg-jelenté * magát nékiek, és az ö hihetetlenségeket † és ſziveknek keménységét ſzemekre hányá, hogy a' kik látták vólna ötet fel-támadtnak lenni, azoknak nem hittenek vólna. * *Luk.* 24 : 36-43.

Ján. 20 : 19-23. † *v.* 11.

15 Es monda nékiek. El-menvén mind e' ſzéles világra, prédikáljátok * az Evangyéliomot minden † teremtett állatnak. * *Máté* 28 : 18-20.

† *Kol.* 1 : 23.

16 A' ki hijénd és meg-kereſztelkedéndik, idvezül, a' ki pedig nem * hijénd, el-kárhozik. * *Ján.* 3 : 18. 12:48.

17 Azokat pedig, a' kik hijéndenek illyen jelek követik: Az én nevem által ördögöket † üznek; új * nyelveken ſzóllnak; * *Tſel.* 2 : 1-4.

† *Tſel.* 16 : 18. *Luk.* 10 : 17.

18 Kigyókat † véſznek-fel: és ha valami mérges állatot iſznak-meg, nékiek nem árt: betegekre vetik * kezeiket, és meg-gyógyúlnak.

† *Tſel.* 28 : 3-6. * *Tſel.* 28 : 8.

19 Az UR annak-oká-ért mineku tánna ſzóllott vólna nékiek, fel-viteték * mennybe, és üle az Iſtennek jobbjára. * *Luk.* 24 : 51. *Tſel.* 1 : 9.

1 *Tim.* 3 : 16.

20 Azok pedig ki-menvén prédikálának mindenütt, az UR együtt * tſelekedvén ö vélek, és az ö beſzédeket erösítvén a' jelek által, mellyek *azokat* követik vala. * *Tſel.* 2 : 14.41.47.

A' Szent Márk' irásá ſzerént való Evangyéliomnak vége.

AMI

AMI URUNK

JESUS KRISTUSNAK SZENT LUKATS

IRÁSA SZERENT VALÓ.

SZENT EVANGYELIOMA.

E' Sz. Lukáts *Antiókiai Orvos vólt, osztán Pál Apostolnak hív úti-társa és az Evangyéliomnak prédikálásában szolga-társa: a' mint meg-tetszik Tsel.* 20: 6, 13, 14, 15. *és* 21: 1, 2, 3. *és* 27: *és* 28: *R. mind végig. Ismét. Kol.* 4: 14. 2 *Tim.* 4: 11. *Filém. v.* 24.

I. RESZ.

A' K. János' szüléinek, születésének, jövendőbéli tisztinek, és a' Krisztus' fogantatása' meg-jelentetésének Históriája: Szüz Mária' Eneke, és Zakariásnak János felől való próféziája.

1 MIvelhogy sokan kezdették rendszerint meg-írni, azoknak a' dolgoknak meg-beszéléséket mellyek mi nálunk mindenestöl fogva bizonyosok,

2 A' mint minékünk elönkbe adták, a' kik eleitöl fogva szemmel † látói és szolgai vóltanak az igének:

† *Sid.* 2: 3. 1 *Ján.* 1: 1.

3 Azért tetszék énnékem-is, ki mindenestöl fogva, mindeneknek jól végekre mentem eleitöl fogva, hogy azokról tenéked rend szerint írnék, jó † Theofile! † *Tsel.* 1: 1.

4 Hogy meg-tud-hasd azoknak a' dolgoknak valóságos igazságokat, mellyeket hallottál.

5 VAla a' Júdea' Királyának Heródesnek idejében egy Pap, kinek Zakariás vala neve, Abiának † rendiböl való: annak pedig felesége, Aron *Pap*nak leányi közzül való vala, kinek neve Ersébet vala.

† 1 *Krón.* 24: 3. 10-19.

6 Valának pedig mind ketten igazak Isten elött, kik az URnak minden parantsolatiban és rendeléſiben feddhetetlenül élnek vala.

7 És nem vala nékiek magzatjok; mivelhogy Ersébet meddö vólna, és mind ketten immár idös emberek vólnának.

8 Lön pedig, hogy mikor a' réſzre osztott Papságnak rendi szerint, az Isten elött való szolgálatokban a' Papság Zakariáson vólna,

9 A' Papi tisztnek rendi szerint reá juta a' szer, hogy az URnak Templomába bé-menvén, † jó illatott gerjeſztene; † 2 *Móſ.* 30: 7.

10 És a' kösségnek minden sokasága, kivül imádkozik vala a' jó illatozásnak idején.

11 Meg-jelenék pedig önéki az URnak Angyala, állván a' jó illatozásra való öltárnak jobbja felöl.

12 És Zakariás *azt* látván meg-háborodék, és félelem esék ö reája.

13 Monda pedig az Angyal önéki: Ne félj Zakaria; mert meg-hallgattatott a' te könyörgéſed, és a' te feleséged Ersébet szül tenéked fiat, és az ö nevét nevezed Jánosnak;

14 És *az* léſzen tenéked örömödre és vigaságodra, és sokan fognak örvendezni az ö † születésén; † *v.* 58.

15 Mert nagy léſzen az URnak elötte, és bort † és réſzegítö italt nem iszik, és még az ö annyának méhétöl fogva Szent Lélekkel bé-telik.

† 4 *Móſ.* 6: 2-4.

16 És az Izrael' fiai közzül sokakat meg-térit az ö † URokhoz Istenekhez; † *Mal.* 4: 5. 6. *Máté* 3: 1. 2. 6.

17 Mert ez ö elötte † fog járni, az Illyes' lelkével * és erejével, hogy az atyáknak szíveket a' fiakhoz fordítsa, és az engedetleneket az igazaknak böltseségekre; hogy az URnak kéſzítsen tökélletes népet. † *Mál.* 3: 1. 4: 6.

* *Máté* 11: 14.

18 És monda Zakariás az Angyalnak: Mint esmér-hetem én azt meg? mert én vén † *ember* vagyok, és az én feleségem-is igen idös.

† 1 *Móſ.* 17: 17.

19 És felelvén az Angyal monda nékie: En vagyok a' Gábriel, † ki állok az Istennek elötte; és botsáttattam, hogy szólljak te veled, és ez örvendetes dolgokat jelentsem tenéked.

† *Dan.* 8: 16. 9: 21-27.

20 És ímé meg-némúlsz, és nem szólhatsz, mind a' napiglan, mellyen ezek meg-† léſznek; mivelhogy nem hittél az én beſzédimnek, mellyek bételnek az ö idejekben. † *v.* 64.

21 És a' kösség várja † vala Zakariást, és tsudálják vala, hogy ö a' Templomban késnék.

† 4 *Móſ.* 6: 23-27.

22 És ö minek-utánna ki-jött vólna a' *Templomból*, nem szólhat vala nékiek: és eſzekbe vévék, hogy ö látást látott vólna a' Templomban; mert ö

tsak

tsak int vala nékiek, és ugyan némán marada.

23 És minek-utánnna bé-töltek vólna az ö fzolgálatjának napjai, el-méne házához.

24 A' napok után pedig *méhében* fogada Ersébet az ö felesége, és el-rejté magát öt hónapig, ezt mondván:

25 Így tselekedék az UR én velem a' napokban, mellyekben fzemeit én reám veté, hogy el-venné én rólam az emberek között valo ama' * *nagy* gyalázatomat. * 1 *Móf.* 30: 22. 23.

26 Hatod hónapban pedig küldeték az Iftentöl a' Gábriel * Angyal, Galileának városába, mellynek neve Názáret, * *v.* 19.

27 Egy fzüzhöz,* melly férjfiúnak jegyeztetett vala, melly *ferjfiú*nak neve Jófef vala, *ki* a' Dávid' † háza-népe közzül való *vala*; a' fzüznek pedig neve *vala* Mária. * *Máté* 1: 18.

† *rész.* 3: 23. 31.

28 Bé-menvén azért az Angyal ö hozzája, monda: Orülj te ki *az URnál* ingyen vagy kedves: Az UR te veled vagyon; *és* te áldott * vagy az afzfzonyi-állatok között *v.* 42.

29 A' pedig mikor az Angyalt látta vólna, meg-háborodék az ö befzédén; és gondolkodik vala azon, minémü vólna e' köfzöntés!

30 És monda nékie az Angyal: Ne félj Mária; mert Iftennél kegyelemben vagy,

31 És ímé * méhedben fogadfz, és fzülfz fiat; és nevezed az ö nevét † JESUSNAK. * *Esa.* 7: 14.

† *Máté* 1: 21.

32 E' nagy léfzen, és a' MAGASSAGBAN LAKOZONAK FIANAK HIVATTATIK, és az UR Iften néki adja a' Dávidnak, az ö attyának * fzékit, * *Esa* 9: 6. 7. *Jér.* 23: 5.

33 És uralkodik a' Jákóbnak házán mind örökké, és az ö orfzágának vége * nem léfzen. * *Dán.* 2: 44.

7: 14. *Mik.* 7. *rész.*

34 Monda pedig Mária az Angyalnak: Mi-módon léfzen' ez; holott én férjfiat nem fogok esmérni?

35 És felelvén az Angyal monda nékie: A' Szent Lélek fzáll * te reád, és a' Magaffágban lakozó *Iften*nek ereje árnyékoz-meg tégedet: annak-okáért *az*-is a' mi te töled fzületik, *mivelhogy* fzent *leszen*, Iftennek Fiának hivattatik. * *Máté* 1: 20.

36 És ímé a' te rokonod Ersébet-* is az ö vénségében fogadott fiat, és immár hatod hónapi viselös az, a' ki hivattatik vala meddönek;

* *v.* 24. 25.

37 * Mert az Iftennél nintsen femmi lehetetlen dolog. * *Jób.* 42: 2.

Jér. 32: 17.

38 Monda pedig Mária: Imhol vagyon az URnak fzolgáló-leánya; légyen nékem a' te befzéded fzerint. És el-méne ötöle az Angyal.

39 És mikor fel-költ vólna Mária az napokban, el-méne a' hegyes *tartomany*ba nagy fietséggel, Júdának városába,

49 És bé-méne a' Zakariásnak házába, és köfzönté Ersébetet.

41 És minek-utánna hallotta vólna Ersébet a' Mariának köfzöntését: a' magzat * repese az ö méhében, és bé-telék Szent Lélekkel Ersébet.

* *v.* 13. 24.

42 És fel-fzóval kiálta, mondván: Áldott vagy * te az afzfzonyi-állatok között, és áldott a' te méhednek gyümölcse. * *v.* 28.

43 És honnét *vagyon* ez nékem, hogy az én * Uramnak annya én hozzám jöjjön? * *v* 35.

44 Mert ímé, mihelyt a' te köfzöntéfednek fzava az én füleimbe juta, azonnal repesni kezde örvendezéfsel a' magzat az én méhemben.

45 És bóldog *az* a' ki hitt; mert bétellyefednek azok, a' mellyeket az UR nékie * mondott. * *v.* 31-35.

46 Akkor monda Mária: Magafztalja az én lelkem az URat,

47 És örvendez az én lelkem az én Meg-tartó Iftenemben;

48 Mert meg-tekinté az ö fzolgálóleányának alázatos állapatját; mert ímé engemet ez *idö*töl fogva bóldognak mondanak minden nemzetségek;

49 Mert a' Hatalmas * *Iften*, én vélem nagyságos † dolgokat tselekedék: és fzent az ö neve,

* *Sólt* 99: 3. † *v.* 31. 32. 35.

50 És az ö irgalmafsága nemzetségről nemzetségre *vagyon* azokon, kik ötet * félik. * *Sólt* 103: 11.

51 Hatalmas * dolgot tselekedék karjának † ereje által: *és* a' kevélyeknek fziveknek gondolatjának efzét veszté. * *v.* 35. † *Esa* 52: 10.

52 A' hatalmafokat le-voná az ö fzékekböl, és az alázatosokat fel-magafztalá:

53 Az éhezöket * minden jókkal bétölté, és a' gazdagokat üresen botsátá. * 1 *Sám.* 2: 5.

54 Magához fogadá Izraelt † az ö fzolgáját, hogy meg-emlékeznék az ö irgalmaffágáról. † *Esa.* 41: 8-10.

54: 5. *Jér.* 31: 3. 20.

55 (Miképpen fzóllott vala a' mi Atyáinknak: Abrahámnak † és az ö maradékinak mind örökké.

† 1 *Móf.* 12: 3. 17: 19.

56 Marada pedig Mária Ersébettel mint-egy három hónapig, és *azután* haza téré.

57 Az Ersébetnek pedig bé-telék

fzü-

születésének ideje, és szülé *az ő* fiát.

58 Es meg-hallák az ő szomszédi és az ő rokoni, hogy az UR nagy kegyelmességet tselekedett vólna ő véle: és ő néki örülnek † vala. † *v.* 14.

59 Es nyóltzad napon el-jövének, hogy a' gyermeket környül-metélnék, és az ő attyának nevéről nevezik vala ötet Zakariásnak.

60 Es felelvén az annya, monda: Semmiképpen nem: hanem Jánosnak * nevezteſſék. * *v.* 13.

61 Es mondának önéki: Senki nintsen a' te nemzetséged között, a' ki illyen névvel neveztetnék.

62 Intenek vala pedig annak attyának, *hogy meg-jelentené*, kinek akarná neveztetni.

63 Es minek-utánna táblát kért vólna elő, ezt irá mondván: János * nékie neve. Es tsudálkozának rajta mindnyájan. * *v.* 13.

64 Es meg-nyilatkozék † az ő fzája azonnal és az ő nyelve; és fzóll vala, áldván az Iſtent. † *v.* 20. 22.

65 Támada annak-oká-ért félelem minden ő ſzomſzédjaikban; és a' Júdeának hegy között való egéſz *tartomány*ában ki-hirdettetének mind ezek a' dolgok.

66 Es mindenek a' kik hallák, *azokat* az ő ſzivekbe el-rejték, ezt mondván: Vallyon kitsoda léſzen e' gyermek? Az URnak keze vala pedig ő véle.

67 Es Zakariás az ő attya, bé-tellyesedék Szent Lélekkel, és prófétála ezt mondván:

68 Aldott az Izrael' Ura Iſtene; hogy meg-látogatta és * meg-váltotta az ő népét, * *r.* 2:10.11.

69 Es fel-emelte az idveſſégnek ſzarvát minékünk, az ő fzólgájának Dávidnak házában. * *Sólt* 132:11.17. *Jér.* 23:6.

70 A' mint fzóllott az ő ſzent Prófétáinak általok, kik eleitől fogva vóltanak.

71 Hogy a' mi ellenségink tól meg-ſzabadítana; és mind azoknak kezekből, a' kik minket gyülölnek.

72 Hogy irgalmaſſágot tselekednék a' mi atyáinkkal, és meg-emlékeznék az ő ſzent fogadásáról,

73 Es esküvéséről, mellyel meg-esküdt a' mi atyánknak Abrahámnak, *tudni-illik* hogy ő meg-adná minékünk; * 1 *Móſ.* 3:15. 12:3. 22:15-18. 28:14.

74 Hogy a' mi ellenségink nek kezekből meg-ſzabadúlván *, félelem nélkül fzolgáljunk önéki, * *Sid.* 2:14.15.

75 Szentséggel * és igaſſággal ő előtte; a' mi életünknek minden idejében. * 1 *Pét.* 1:15.

76 Te pedig kis gyermek a' Magaſságos *Iſten*nek Prófétájának hivattatol; mert az URnak elötte járſz, * hogy az ő útait meg-kéſzítsed.

* *v.* 17. *Mal.* 3:1. 2. 4:5.6.

77 Es az idveſségnek eſméretire * meg-tanítſad az ő népét, melly vagyon az ő bűneiknek botsánatjok által. * *Máté* 3:1-3.

78 A' mi Iſtenünknek nagy irgalmaſſágá-ért, mellyel meg-látogatott minket, a' magaſságból való * Tsemete. * *Zak.* 3:8. 6:12.

79 Hogy meg-jelenjék azoknak, a' kik a' ſetétségben * és a' halálnak árnyékában vagynak, hogy a' mi lábainkat igazgaſſa a' békeſségnek útára.* *Mal.* 4:2. *Eſa.* 9:2. *Máté* 4:13-17.

80 A' kis gyermek pedig nevekedik és öröködik vala lelkében; és puſztákban vala mind a' napiglan, mellyen meg-kellene magát az Izraelnek * mútatnia. * *rész.* 3:1-3.

II. RESZ.

A' Kriſtus' ſzületése, 's ennek ki-jelenteteſe: környül-metéltetéſe: Simeonnak és Annának róla lett bizonyságtételek: kis korában a' Doktorokkal veteked éſe.

1 ES lön a' napokban, az Auguſtus Tſáſzártól parantsolat adaték-ki, hogy mind az egéſz föld bé-irattatnék.

2 (E' bé-iratás lett elö-ſzör, mikor Siriában Czirénius Tiſzt-tartó vólna.)

3 Mennek vala azért mindenek, hogy bé-irattatnának, ki-ki az ő városába.

4 Fel-méne pedig Jóſef-is Galileából, Názáretnek városából Júdéa' *tartomány*ába, a' Dávid' városába,* melly Bethlehemnek neveztetik, mivelhogy Dávidnak † házából és háza-népe közzül való vala: * *Ján.* 7:42.

† *r.* 3:23.31. *Máté* 1:20.

5 Hogy bé-irattatnék Máriával, ki néki jegyeztetett vala feleségül, * és vala várandós. * *Máté* 1:18.

6 Es lön mikoron ott vólnának, hogy bé-telnének a' napok, a' mellyeken ſzülnie kellene nékie.

7 Szülé azért az ő elsö-ſzülött † Fiát, és bé-pólálá ötet, és helyhezteté ötet a' jáſzolba; mivelhogy nem vala nékiek helyek a' vendég-fogadó háznál. † *Máté* 1:25.

8 Valának pedig páſztorok azon tartományban, kik kün a' mezön hálnak vala, és vigyáznak vala éjtſzakán az ő nyájjok mellett,

9 Es ímé az UR Angyala hozzájók el-jöve, és az URnak ditsősége környül-vévé öket, és nagy félelemmel meg-félemlének.

10 Es monda az Angyal nékik: Ne féljetek; mert ímé hirdetek néktek

nagy örömet, melly az egész népnek † *örömre* lészen; † *Máté* 1: 21.

11 Mert született néktek ma a' MEG-TARTÓ (ki az UR Krisztus,) a' Dávid' † városában. † *Ján.* 7: 42.

12 E' pedig néktek a' jele: Találtok egy kis gyermeket bé-pólálva fekünni a' jászolban.

13 És hirtelenséggel jelenék az Angyallal † mennyei seregeknek sokaságok, kik az Istent ditsérik és ezt mondják vala:

14 Ditsőség a' magasságos *mennyek*ben az Istennek! és e' földön békesség, és az emberekhez jó akarat!

† *Sólt.* 103: 20. 21.

15 És lön, hogy mikor el-mentek vólna az Angyalok ö tőlök a' mennybe, mondának a' pásztorok egy-másnak: Menjünk-el mind Bethlehemig, és lássuk-meg e' dolgot, mellyet az UR meg-jelentett minékünk.

16 El-menének azért sietséggel, és meg-találák Máriát és Józsefet, és a' kis gyermeket, ki a' jászolban fekszik vala.

17 Mikoron pedig látták vólna, el-hirdeték *azt*, a' mi † önékik a' kis gyermek felöl mondatott vala. † *v.* 10. 11.

18 És mindenek a' kik hallák, tsudálkozának azokon, a' mellyeket a' pásztorok nékiek mondottanak vala.

19 Mária pedig mind ezeket magában tartja vala, és szívében forgatja vala.

20 Meg-térének pedig a' pásztorok, ditsőítvén és ditsérvén az Istent mind azok felöl, mellyeket hallottak és láttak vala, a' mint nékiek mondatott vala.

21 És mikor el-jött vólna a' nyóltzad nap, hogy a' kis gyermeket † környül-metélnék, nevezék az ö nevét JESUSNAK, mellynek neveztetett vala az Angyaltól * minek-előtte ö fogantatnék az *ö anny*a' méhében.

† 1 *Mós.* 17: 12. * *rész.* 1: 31.

22 És mikor bé-töltenek vólna Mária' tisztulásának napjai a' † Mósés' Törvénye szerínt, fel-vivék a' kis gyermeket Jérusálembe, hogy az URnak bé-mútatnák ötet. † 3 *Mós.* 12: 4. 6.

23 (Miképpen meg-vagyon írva az URnak Törvényében: Minden elsőszülött férjfiú-mag az URnak † szentelteslék.) † 2 *Mós.* 13: 2.

4 *Mós.* 3: 45. 47.

24 És hogy áldozatra valót adnának a' szerínt, a' mint meg-mondatott az UR' Törvényében, † két gerlitzét vagy két galamb-fiakat.

† 3 *Mós.* 12: 6. 8.

25 És ímé vala Jérusálemben egy ember, kinek Simeon vala neve, és ez igaz és Isten-félö ember vala, ki az Izraelnek * vigaszt altatását várja vala, és a' Szent Lélek vala ö rajta. * *Esa.* 40: 9.

26 És Ittentől Szent Lélek által meg-mondatott vala néki, hogy halált nem látna addig, míg-nem meg-látná az URnak ama' † Krisztusát.

† *v.* 30. *Máté* 22: 42.

27 *Es* annak-okáért a' *Szent* Lélek-nek indításából méne a' Templomba. És mikor a' kis gyermek Jésust bévinnék az ö szülei, hogy érette tselekednének † a' Törvénynek szokása szerínt. † *v.* 22.

28 Akkor ö vévé ötet ölébe, és áldá az Istent, és monda:

29 Most tan botsátod-el a' te szolgádat URam békességgel, a' te † beszéded szerint! † *v.* 26.

30 Mert látták az én szemeim a' te † Idvezítödet, † *Sólt.* 98: 2. 3. *Esa.* 52: 10. *Máté* 1: 21.

31 Mellyet készítettél minden népeknek szemeik előtt,

32 A' Pogány népeknek meg-világolíttatásokra † való világosságot, és a' te népednek, az Izraelnek ditsőségét. † *Esa.* 42: 6.

33 József pedig és az ö annya tsudálkoznak vala azokon, a' mellyeket mondanak vala ö felöle.

34 Es meg-áldá öket Simeon, és monda Máriának annak annyának: Ímé vettetett e' sokaknak esetekre, † és sokaknak fel-támadásokra Izraelben, és jegyül, kinek sokan ellene * mondanak. † *Esa.* 8: 14. 15.

* *Máté* 12: 24. 13: 54. 57. *Rom.* 9: 33. 1 *Pét.* 2: 7. 8.

35 (Söt a' te lelkedet-is által-hatja az éles * tör,) hogy meg-jelentessenek sok szíveknek gondolati. * *Ján.* 19: 17.

36 Vala pedig egy Anna névü Próféta asszony, Fánuel' leánya, Asernek nemzetségéből való. E' sok időt élt vala, minek-utánna élt vólna az ö férjével hét esztendeig az ö szüzeségétől fogva.

37 És mikor vólna mint-egy nyóltzvan-négy esztendös özvegy, nem távozik vala-el a' Templomtól, hanem éjjel és nappal szolgál vala *Istennek* böjtölésekkel és imádkozásokkal.

38 Ez azért, mikor azon órában oda ment vólna, vízsontag vallást tészen vala az URról, és szóll vala ö felöle mindeneknek, kik Jérusálemben várják vala a' † váltságot. † *Esa.* 40: 3-5. 9.

39 Azok pedig minek-utánna él-végeztek vólna mindeneket az URnak Törvénye szerínt, meg-térének Galileába, az ö városokba Názáretbe,

40 A' kis gyermek pedig nevekedik és öröködik vala * Lélekben, és tellyesedik vala bölcsességel, és az Istennek kegyelme vala ö rajta. * *v.* 46. 47.

41 Mennek vala pedig minden esz-ten-

tendönként az ö fzüléi † Jérusálembe a' Húfvét' Innepében.

† 5 *Móf.* 16: 16.

42 Mikor azért lett vólna *Jéfus* tizen-két efztendös, fel-menének ök Jérusálembe az Innepnek fzokála fzerint.

43 Es az *Innep*nek napjai el-telvén, mikor ök haza tértenek vólna, el-marada a' gyermek Jéfus Jérusálemben, mellyet nem vönek efzekbe fem Jóléf fem az ö annya.

44 Azt alítván pedig, hogy az úti társaságban vólna, menének egy napi járó földet, és keresík vala ötet a' rokonságok és az ofmérök között.

45 És mikor ötet nem találták vólna, vifzfza-térének Jérusálembe keresvén ötet.

46 Es lön, hogy harmad-napon megtalálnák ötet a' Templomban, ki ül vala a' Doktorok között, és haligatja vala öket és kérdezi vala öket.

47 Almélkodnak vala pedig mindnyájan, a' kik ötet hallgatják vala, az ö † értelmén és az ö feleletein.

† *Ján.* 7: 15. 46.

48 Es minek-utánna ötet látták vólna *az ö fzülői*, el-álmélkodának, és monda néki az ö annya: Fiam miért tselekedtél így mi velünk? Imé a' te atyád és én Átyámnak dolgai?

50 De ök nem érték a' befzédeket, mellyeket ö nékik fzólla.

51 Es alá-méne vélek, és méne Názáretbe, és engedelmes vala nékiek; és az ö annya mind ezeket elméjében tartja vala.

52 Jéfus pedig gyarapodik vala a' böltseségben, teftének állapatjában, és Iften 's emberek elött való kedvefségben.

III. RESZ.

K. János prédikál és kereszteI: Heródestől tömlötzbe vettetik: Krisztus meg-kereszteltetik: az ö elei elö-számláltatnak.

1 A' Tibérius Tsáfzárnak pedig birodalmának tizen-ötödik efztendejében, mikor Júdea' *tartomány*ában Tifzt-tartó vólna Pontzius Pilátus, és Galileának Negyedes Fejedelme Héródes, Itureának pedig és Trachónitis tartományának Negyedes Fejedelme az ö attya-fia Filep, és Abiléné' tartományának Lisániás vólna Negyedes Fejedelme.

2 Annásnak és Kajafásnak * fö Papságok alatt, lön az URnak fzava a' Zakariás' fiához † Jánoshoz a' puftában. * *Tfél.* 4: 6. † r. 1. 13. 57. 63. 80.

3 Es méne a' Jordán mellett való minden * tartományba, prédikálván a' meg-térésnek keresztségét a' bünöknek botsánatjokra. * *Máté* 3: 1. 2.

4 Mint meg-vagyon írva az Eſaiás Próféta' Befzédinek könyvében, ki ezt mondja: Kiáltó fzó * *vagyon* a' puftában, készítsétek-meg az URnak útát, egyengetsétek az ö ösvényit.

5 Minden völgy bé-töltetik, és minden hegy és halom le-nyomatik; és a' mellyek egyenetlenek, egyenesek lésznek, és a' darabos útak tiftzták lésznek.

6 Es minden test meg-látja az Istennek † szábadítását. * *Eſa.* 40: 3-5. † *Sólt.* 98: 2. 3.

7 Igy fzóll vala azért a' fokaságnak, melly mégyen vala, hogy meg-kereszteltetnék ö töle: Vipera kigyóknak † nemzetségi, kitsoda mútattameg néktek, hogy a' reátok következendö haragot el-távoztatnátok?

8 Teremjetek azért meg-tért emberhez illendö gyümöltsöket, és ne kezdjétek mondani magatokban: Abrahám minékünk a' mi atyánk; mert mondom néktek, hogy az Iften ím ez kövekböl-is támafzt-hat fiakat Abrahámnak. † *Máté* 3: 7-9.

9 Immár pedig a' fejsze a' fáknak gyökerekre vettetett: * minden fa azért, valamelly jó gyümöltsöt nem terem, ki-vágattatik, és a' tüzre vettetik. * *Máté* 3: 10.

10 Es meg-kérdé ötet a' fokaság, mondván: Mit tselekedjünk * tehát? * *Tſel.* 2: 37.

11 Es felelvén monda nékiek: A' kinek két köntöfe vagyon, közölje azzal, a' kinek † nintsen, és a' kinek vagyon eledele, hafonlatosképpen tselekedjen. † *Ják.* 2: 15. 16.

1 *Ján.* 3: 17. 18.

12 El-jövének pedig a' Publikánufok-is, hogy meg-kereſztelkednének, és mondának néki: Mefter! mit tselekedjünk?

13 Ö pedig monda nékiek: Semmit többet ne végyetek, hanem a' mi elötökbe rendeltetett.

14 Meg-kérdék pedig ötet a' vitézekis, ezt mondván: Mi pedig mit tselekedjünk? Es monda nékiek: Senkit meg ne rontsatok, fenki ellen ne patvarkodjatok; és meg-elégedjetek a' ti 'sóldotokkal.

15 Es mikor a' köfség várná, és mindenek az ö fzivekben illyen módon gondolkódnának János felöl, hogy ha ö vólnaé ama' Kriſtus?

16 Felele János, ezt mondván mindeneknek: Én jóllehet vizzel * kereſztellek titeket; de el-jö, a' ki én nálamnál erösebb †, kinek nem vagyok

méltó,

méltó, hogy meg-óldjam sarujának kötöjét, a' kereszteltet titeket Szent Lélekkel †† és tüzzel. * *Máté* 3 : 11.

† *Máté* 3 : 17. †† *Tsel.* 1 : 5. 2 : 1-4.

17 Kinek az ö * szóró-lapátja kezében vagyon, és meg-tiszti̇tja az ö szérüjét, és a' gabonát az ö tsürébe takarja, a' polyvát pedig meg-égeti meg-ólt-hatatlan tüzzel. * *Máté* 3 : 12.

18 Egyebekre-is sok dolgokra intvén tanítja vala a' népet.

19 Héródes pedig a' Negyedes fejedelem, mikor feddetnék ö töle Héródiás-ért, az ö attya-fiának Filepnek feleségé-ért, és minden *egyéb* gónoszsági-ért, mellyeket tselekedett vala Héródes,

20 Ezt-is tselekedé mind azoknak felettek, hogy Jánoft a' * tömlöztbe veté. * *Máté* 14 : 3. 10.

21 Lön pedig, hogy mikor mind a' kösség kereszteltelkednék, és Jésus-is meg-kereszteltelkedett vólna és * imádkoznék, meg-nyilátkoznék az ég;

* *Máté* 3 : 16. 17.

22 Es le-szállana a' Szent Lélek † testi ábrázatban mint-egy galamb, ö reája, és szózat lenne mennyböl ezt mondván: Te vagy amaz én szerelmes Fiam, te benned vagyon az én kedvem! † *Esa.* 42 : 1, *Ján.* 1 : 32. 33.

23 Jésus pedig kezd vala lenni mint egy harmintz esztendös, ki (a' mint alítják vala,) Jósef' fia * vala, *ki* Héli' *fia vólt.* * *Máté* 1 : 16.

13 : 55.

24 *Ki vólt* Mattát' *fia, ki vólt* Lévi' *fia, ki vólt* Melki' *fia, ki vólt* Janna' *fia, ki vólt* Józef' *fia.*

25 *Ki vólt* Matthathiás' *fia, ki vólt* Amós' *fia, ki vólt* Naum *fia, ki vólt* Esli' *fia, ki vólt* Naggai' *fia.*

26 *Ki vólt* Maát' *fia, ki vólt* Matthathiás' *fia, ki vólt* Sémei', *ki vólt* Józef' *fia, ki vólt* Júda' *fia.*

27 *Ki vólt* Joanna' *fia, ki vólt* Rhésa' *fia, ki vólt* Zorobábel' *fia, ki vólt* Salathiel' *fia, ki vólt* Néri' *fia.*

28 *Ki vólt* Melki' *fia, ki vólt* Addi' *fia, ki vólt* Kosám' *fia, ki vólt* Elmodám' *fia, ki vólt* Er' *fia.*

29 *Ki vólt* Józe' *fia, ki vólt* Eliézer' *fia, ki vólt* Jórim' *fia, ki vólt* Mattát' *fia, ki vólt* Lévi' *fia.*

30 *Ki vólt* Simeon' *fia, ki vólt* Júda' *fia: ki vólt* Józef' *fia, ki vólt* Jónán' *fia, ki vólt* Eliákim' *fia.*

31 *Ki vólt* Mélea' *fia, ki vólt* Mainán' *fia, ki vólt* Mattáta' *fia, ki vólt* Nátán' *fia, ki vólt* * Dávid' *fia.*

32 *Ki vólt* Jesse' *fia., ki vólt* Obed' *fia, ki vólt* Boóz' *fia, ki vólt* Sálmon' *fia, ki vólt* Naáfson' *fia.*

33 *Ki vólt* Aminádáb' *fia, ki vólt* Arám' *fia, ki vólt* Ésron' *fia, ki vólt* Fáres' *fia, ki vólt* † Júda' *fia.*

* *Rut.* 4 : 18-22. † 1 *Mós.* 38 : 18. 29. 30.

34 *Ki vólt* Jákób' *fia, ki vólt* Isák' *fia, ki vólt* Abrahám' *fia, ki vólt* * Táré' *fia, ki vólt* Nákhor-*fia.*

* 1 *Mós.* 11 : 26.

35 *Ki vólt* Sárukh' *fia, ki vólt* Ragáv' *fia, ki vólt* Fálek' *fia, ki vólt* Éber' *fia, ki vólt* Sala' *fia.*

36 *Ki vólt* Arfakfád' *fia, ki vólt* Sem' *fia, ki vólt* * Nóé' *fia, ki vólt* Lámech' *fia.* * 1 *Mós.* 5 : 32.

37 *Ki vólt* Matusala' *fia, ki vólt* Enóch' fia, *ki vólt* Járed' *fia, ki vólt* Mahalaléel' *fia, ki vólt* Kajnán' *fia.*

38 *Ki vólt* * Hénós' *fia, ki vólt* Seth' *fia, ki vólt* † Adám' *fia, ki vólt* †† Iften' *fia.* * 1 *Mós.* 5 : 9.

† 1 *Mós.* 5 : 3. †† 1 *Mós.* 1 : 26. 27.

IV. RESZ.

Krisztus' késérteti és győzedelme: Názáretben tanítása és meg-vettetése: egy ördöngösnek, Péter' napának 's több betegeknek gyógyulása: az ördögöknek ö vóla vallás-tételek.

1 JEsus pedig Szent Lélekkel * tellyes lévén meg-tére a' Jordántól, és viteték a' Lélektöl † a' pusztȧba.

* *Máté* 3 : 16. † *Máté* 4 : 1-11.

2 Es negyven napig késérti vala ötet az ördög, és nem évék semmit azokon a' napokon; de minek-utánna azok el-múltak vólna, meg-éhezék.

3 Es monda néki az ördög: Ha Istennek Fia vagy, mondjad e' könek, hogy változzék kenyérré!

4 Es felele néki Jésus, mondván: Meg-vagyon írva, hogy az ember nem csak * kenyérrel él, hanem az Istennek minden igéjével. * 5 *Mós.* 8 : 3.

5 Mikor azután fel-vitte vólna ötet az ördög egy nagy magas hegyre, * meg-mútatá nékie e' földnek minden orfzágit egy fzem-pillantásban.

* *Máté* 4 : 8.

6 Es monda néki az ördög: Tenéked adom mind ezt a' hatalmat, és ezeknek ditsöségeket; mert énnékem adatott, és annak adom, a' kinek akarom *adni.*

7 Azért ha te imádándafz engem, mind ezek tiéid léfznek.

8 Felelvén pedig Jésus; monda nékie: Távozzál-el én tölem Sátán; mert meg vagyon írva: A' te Uradat Istenedet † imádjad, és csak önéki fzolgálj. † 5 *Mós.* 6 : 17.

9 Azután vivé ötet Jérusálembe *, és helyhezteté ötet a' Templomnak tetejére, és monda nékie: Ha Istennek Fia vagy, botsáfd alá innét magadat;

10 Mert meg vagyon írva: Az ö Angyalinak * parantsolt te felöled, hogy örizzenek tégedet,

11 Es kezekben hordoznak tége-

det, hogy vala-mikor meg ne üssed a' kőbe a' te lábadat. * *Sólt.* 91:11.12.

12 Felelvén pedig Jésus monda nékie: Meg-mondatott: Ne kísértsed* a' te Uradat Istenedet. * 5 *Mós.* 6:16.

13 És minek-utánna el-végeztetett vólna minden kísértés, el-távozék ö töle ideig az ördög.

14 Meg-tére pedig Jésus *Szent* Léleknek † erejével Galileába, és önéki híre ki-méne az egész környül való tartományba. † *Máté* 4:11. 13.

15 És ö tanít vala azoknak * Sinagógáikban, és mindenek ditsöltik vala ötet. * *Ján.* 18:20.

16 Méne azért Názáretbe, * a' hol fel-tartatott vala, és bé-méne az ö szokása szerint, Szombat-napon a' Sinagógába; és fel-kele hogy olvasna *Irást.* * *Máté* 2:23. 13:54.

17 Es adák néki az Esaiás Próféta' könyvét; és mikor meg-nyitotta vólna a' könyvet, találkozék a' helyre, mellyben e' vala írva:

18 Az URnak Lelke *vagyon* * én rajtam, mivelhogy meg-kent engemet; azért küldött engem, hogy a' szegényeknek az Evangyéliomot hirdessem, hogy meg-gyógyítsam a' töredelmes szívüeket, hogy a' foglyoknak szabadúlást hirdessek, és a' vakoknak szemeknek meg-nyilásokat, és a' meg-romlottakat szabadon botsássam.

19 Hogy hirdessem az URnak kedves esztendejét. * *Esa.* 61:1.2. 42:6.7.

20 Es bé-hajtván a' könyvet, mikor meg-adta vólna a' szolgának, le-üle, és mindeneknek szemeik a' Sinagógában ö reája függesztettek vala.

21 Es kezdé nékik *ezt* mondani: Ma tellyesedett-bé ez Irás, a' ti hallástokra.

22 Es bizonyságot tésznek vala ö felöle mindnyájan, és álmélkodnak vala az ö kedves * beszédin, mellyek származnak vala az ö szájából, és ezt mondják vala: Avagy nem ezé a' Jósefnek fia: * *Sólt.* 45:3. *Esa.* 50:4.

23 Es monda nékiek: Bizonyára ama' példa-beszédet fogjátok énnékem mondani: Orvos, gyógyítsd-meg magadat! Valamelyeket hallottunk Kapernaumban * hogy lettenek †, itt-is a' te hazádban ugyan azonokat tselekedjed. * *Máté* 4:13. † *Márk.* 1:21-25.

24 Monda pedig: Bizony mondom néktek: Egy Próféta-is nem kedves az ö † hazájában. † *Máté* 13:57.

25 De igazán mondom néktek: hogy sok özvegyek valának Illyés' idejében az Izrael' *ország*ában, mikor az ég bé-zároltatott vólna három † esztendeig és hat hónapig, annyira hogy az egész tartományban nagy éhség vólna:

† *Ják.* 5:17.

26 De azok közzül egyhez-is nem küldetett Illyés, hanem tsak a' Sídon *város*bélieknek Sareptájokba, az özvegy † aszszonyi-állathoz.

† 1 *Kir.* 17:9. 10. 16.

27 Es az Eliséus Próféta' idejében sok bél-poklosok valának Izrael' *ország*ában, de azok közzül egy-is nem tiszttúlt-meg, hanem *tsak* a' Siriából való † Námán. † 2 *Kir.* 5:9. 10. 14.

28 Es be-telének mindnyájan haraggal a' Sinagógában, mikor ezeket hallották vólna.

29 Es mikor fel-költek vólna, ki-üzék ötet a' városon kivül, és vivék ötet szinte a' hegynek tetejére, mellyen az ö városok építtetett vala, hogy ötet onnét vetnék alá.

30 Ö pedig mikoron közöttök által-ment vólna, el-méne.

31 Es alá-méne Kapernaumban † Galileának városába, és ott tanítja vala öket Szombat-*nap*okon.

† *Máté* 4:13.

32 Es tsudálkoznak vala az ö tudományán; mert az ö beszéde † hatalmassággal vala. † *Máté* 7:29.

33 Es vala a' Sinagógában egy ember, kiben tiszta tátalan ördögi lélek vala, ki nagy szóval † fel-kiálta,

34 Mondván: Ah mitsoda közünk vagyon minékünk te veled Názáretbéli Jésus? azért jöttél é, hogy el-vesszés minket? esmérlek téged ki légy, *tudni-illik* az Istennek ama' Szente.

† *Márk.* 1:23. 24.

35 Es meg-dorgálá ötet Jésus, mondván: Némúlj-meg, és menj-ki ez emberből. Es az ördög azt mikor közzéjek vetette vólna; ki-méne ö belőle, és néki semmit nem árta.

36 Es támada félelem mindeneken-ben, és egymással szóllnak 's beszélnek vala mondván: Mi dolog ez, hogy nagy méltósággal és hatalommal parantsol a' tiszta tátalan lelkeknek, és ki-mennek?

37 Es ki-méne a' hír ö felöle, a' környül való tartománynak minden helyére.

38 Mikor pedig fel-költ vólna Jésus a' Sinagógából, bé-méne a' Simonnak házába; a' Simonnak pedig napa * nagy hideg-lelésben fekszik vala, és könyörgének néki a' felöl.

39 Es Jésus melléje állván, meg-dorgálá a' hideg-leléstt, és el-hagyá azt, és *az* mikor mindjárt fel-költ vólna, szolgála nékiek. * *Máté* 8:14. 15.

40 Es mikor immár a' Nap le-mene, mindenek, a' kiknek küjömb-küjömb-féle betegi vólnának, viszik vala azokat ö hozzá; ö pedig mindenikre kezeit vetvén, meg-gyógyítá azokat.

41 Nagy sokakból pedig ördögök-is mennek vala ki, kik kiáltanak vala és

ezt

ezt mondják vala: Te vagy ama' † Kristus, az Istennek Fia! De ö megdorgálván azokat nem hagyja vala szólniok, mivelhogy tudják vala, hogy ö vólna ama' * Kristus.

† *Márk.* 1: 24. 25. * *Máté* 26: 63. 64.

42 Es mikor a' Nap fel-költ vólna, ki-menvén méne * puszta helyre, és a' sokaság kereſi vala ötet, és menének ö hozzája, és tartóztatják vala ötet, hogy ö tölök ne menne-el.

* *Márk.* 1: 35-38.

43 Ö pedig monda: Egyéb városoknak-is kell nékem hirdetnem az Istennek orſzágát; mert azért *botsáttattam.

44 Es prédikál vala Galileának Sinagógáiban. * *Esa.* 61: 1.

V. RESZ.

Kristus tanít a' hajóból; sok halak' fogatások: Bél-poklos' és gutta-ütött' meg-gyógyulása; Bün-botsánati hatalom: Máténak hivatala: oka, miért nem böjtölnek az ö tanítványi.

1 ES lön hogy mikor a' sokaság reája szorúlna, az * Isten' beſzédének hallgatásának okáért, ö áll vala a' Genezáret' tavánál. * *Máté* 13: 2.

2 Es láta két hajókat a' vizen állani; a' halászok * pedig minek-utánna azokból ki-szállottak vólna, mossák vala az ö hálóikat. * *Márk.* 1; 16.

3 Es bé-menvén egyik hajóba, melly Simoné vala, kére ötet, hogy egy keveſsé a' földtől bellyebb vinné, és mikor le-ült vólna, tanítja vala a' sokaságot a' hajóból.

4 Minek-utánna pedig meg-szünt vólna a' szóllásitól, monda Simonnak: Vigyed a' mélyre, és botsáſſátok-le a' ti hálóitokat *hal*-fogásra.

5 Es felelvén Simon, monda nékie: Mester! jollehet ez egész éjtszakán fáraſztottuk magunkat, és semmit nem fogtunk: mindazáltal a' te parantsolatodra le-vetem a' hálót.

6 Es mikor azt mivelték vólna, halaknak nagy sokaságokat rekeszték-bé: szakadoz vala pedig az ö hálójok.

7 Es intenek vala az ö társaiknak, kik a' más hajóban valának, hogy eljönének és nékik segítséggel lennének: El jövének azért, és meg-tölték mind a' két hajókat, annyira hogy tsak-nem el-merülnének.

8 Mikor pedig *ezeket* látta vólna Simon Péter, Jésusnak lábai eleibe esék, mondván: Eredj-el én tölem; mert *én* bünös ember vagyok, Uram!

9 Mert a' félelem el-fogta vala ötet, és mind azokat, kik ö véle *valának*, a' halaknak fogatások miatt, mellyeket fogtak vala.

10 Hasonlatosképpen Jakabot és Jánoſt-is a' Zebedéusnak fiait, kik valának Simonnak társai. Es monda Simonnak Jésus: Ne félj; ennek-utánna embereket * fogsz.

* *Ezek.* 47: 9. 10. *Tsel.* 2: 38-41.

11 Es *ök* mikoron ki-vonták vólna a' hajókat a' földre, mindeneket elhagyván * követék ötet. * *Máté* 4: 20.

12 Es lön hogy mikor vólna egy városban, jöve ö hozzá egy bél-poklosſággal tellyes ember, és látván Jésust, artzal * le-borúlván kére ötet, mondván: Uram, ha akarod meg-tiſztíthatſz engemet! * *Máté* 8: 2.

13 *Jésus* pedig ki-nyújtván kezét, illeté azt, mondván: Akarom, tiſztúlj-meg. Es azonnal el-távozék ö töle a' bél-poklosság.

14 Es ö meg-parantsolá néki, hogy azt senkinek ne mondaná: hanem eredj-el, *ugy-mond*, mútaſd-meg magad a' Papnak, és vígy *áldozatra való ajándékot* a' te meg-tiſztúlásod-ért, a' mint Móses * parantsolta; *hogy az* nékik *légyen* bizonyságúl.

* 3 *Mós.* 14: 2-10.

15 Annál inkább terjednek vala pedig az ö felöle való beſzédek, és nagy sokaság gyül vala egybe, hogy halgatná ötet, és ö általa meg-gyógyúlnának az ö betegségekből.

16 Ö pedig él-felé menvén, vala a' * puſztákban, és imádkozik vala.

* *Márk.* 1: 45.

17 Es lön némelly napon, mikor tanítana, és ott ülnének a' Fariséusok és a' Törvénynek Doktorai, kik jöttek vala Galileának és Júdeának minden faluiból, és Jérusálemből; és az URnak hatalma vólna ö véle a' betegeknek gyógyításokra.

18 Imé akkor *jövének* * valami emberek, kik ágyban hoznak vala egy gutta-ütött embert; és igyekeznek vala azt bé-vinni, és Jésus eleibe tenni.

19 Es mikor nem találtak vólna *hellyet*, honnét bé-vihetnék azt, a' sokaság miatt, a' házra hágának, és a' ház fedelén által botsáták azt mind ágyaſtól közikbe, Jésus eleibe.

20 Es látván azoknak hiteket, monda: Ember, meg-botsáttattak tenéked a' te büneid. * *Máté* 9: 2.

21 Es kezdének az Iráſtudók és a' Fariséusok *magokban* okoskodni illyen módon: Kitsoda ez, hogy illyen káromláſokat szól? Kitsoda botsát-hatja-meg a' bünöket, hanem tsak egyedül az Isten?

22 Jésus pedig mikor látta vólna az ö * okoskodáſokat, felelvén monda nékiek: Mit okoskodtok a' ti ſziveitekben? * *Ján.* 2: 25.

23 Mellyik könnyebb? mondanomé: Meg-botsáttattak tenéked a' te büneid; vagy ezt mondanom: Kelj-fel és járj?

24 Hogy pedig meg-tudjátok, hogy

az embernek Fiának vagyon hatalma e' földön meg-botsátani a' * bünöket, (monda a' gutta-ütött *embernek* :) Néked mondom, kelj-fel, és fel-vévén nyoszolyádat, eredj házadhoz!

* *Máté* 9: 6.

25 Es *az* mikor azonnal fel-költ vólna azoknak szemeik elött, fel-vévén az ö nyoszolyáját, mellyben fekütt vala, el-méne házához, ditsöítvén az Istent.

26 Es az álmélkodás el-fogá mind öket, és ditsöítik vala az Istent, és bételének félelemmel, mondván: Bizony reménységünk kivül való dolgokat láttunk ma.

27 Ezeknek utánna pedig ki-méne, és láta egy Lévi * névü Publikánust, ki az adó-szedö helyen ül vala, és monda nékie: Köveſs engemet.

28 Es *az* mindeneket el-hagyván fel-kele és követé ötet.

* *Máte* 9: 9.

29 Es Lévi nagy lakodalmot szerze néki az ö házánál; és vala ott Publikánusoknak nagy sokaságok, és egyebeknek, kik ö vélek le-telepedtek vala.

30 A' kik pedig azok közzül Iráſtudók és Fariseusok valának, zörgölödnek vala az ö tanítványi ellen, ezt mondván: Miért eſztek és iſztok a' Publikánusokkal és a' bünösökkel?

31 Es felelvén Jésus monda nékiek: Nem szükölködnek *az* * egéſségesek orvos nélkül, hanem a' betegek.

32 Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a' bünösöket a' meg-térésre. * *Máté* 9: 12. 13.

33 Azok pedig mondának néki: Mi az oka, hogy a' János' tanítványi gyakorta * böjtölnek és imádkoznak, hasonlatosképpen a' Fariseusoknak *tanítványi*-is; a' te tanítványid pedig eſznek és iſznak?

34 Ö pedig monda nékiek: Avagy mivel-hetiteké azt, hogy a' vö-legénynek baráti böjtöljenek, míg vélek vagyon a' vö-legény?

35 El-jönek pedig a' napok, mikor el-vétetik ö tölök a' vö-legény, akkor böjtölnek a' napokban.

* *Máté* 9: 14. 15. *Márk.* 2: 18-20.

36 Mond vala pedig nékiek példabeſzéd által-is: Senki nem tóldja az új poſztó fóltot az ó poſztóhoz; mert az újat-is meg-ſzakaſztja, és az ó poſztóhoz nem illik az új.

37 Es ſenki nem tölti az új bort ó tömlökbe; mert az új bor meg-ſzakaſzatja a' tömlöket, és a' bor ki-omol, 's a' tömlök-is el-veſznek.

38 Hanem az új bort új tömlökbe kell tölteni, és mind a' kettö megmarad.

39 Es ſenki, a' ki ó *bort* iſzik, mindjáráſt új *bort* nem kiván innia; mert azt mondja: Az ó *bor* egéſſégesb.

VI. RESZ.

Vetekedés a' Szombatról: ſzáradt kezü meg-gyógyíttatik: Neveik az Apoſtoloknak: Betegek gyógyíttatnak: kik bóldogok és bóldogtalanok: Irgalmasnak kell lenni: nem hirtelen ítélni: Jó fa: Kriſtus' igéjét hallgatni és megtartani.

1 LÖn pedig, hogy az elsöhöz hasonló máſod Szombaton * a' vetéſeken menne-által. Es az ö tanítványi ſzaggatják † vala a' gabona-fejeket, és eſznek vala, azokat kezek között törvén. † 5 *Móſ.* 23: 25.

* *Máté* 12: 1-5.

2 Némelyek pedig a' Fariseuſok közzül mondának nékiek: Miért mivelitek azt, a' mit nem ſzabad Szombat-*napo*kon mivelni?

3 Es felelvén Jéſus monda nékiek: Azt ſem olvaſtátoké a' mit Dávid tselekedett, mikor * éheznék ö és a' kik ö véle valának? * 1 *Sám.* 21: 2-6.

4 Mi-módon ment-bé az URnak Házába, és a' ſzent kenyereket vette és meg-ette, és adta azoknak-is, a' kik ö véle valának, mellyeket nem ſzabad vala meg-enni, * hanem tsak a' Papoknak? * 3 *Móſ.* 24: 5-9.

5 Es ezt mondja vala nékiek: Az embernek Fia, URa a' Szombatnak-is.

6 Lön pedig más Szombaton-is, hogy ö bé-menne a' Sinagógába és tanítana. Es vala ott egy ember, kinek jobb-keze † meg-ſzáradott vala.

7 Es leſélkednek vala ö utánna az Iráſtudók és a' Fariseuſok, hogy ha Szombat-*napo*n meg-gyógyítaná *azt*, hogy ö *ellene* talál-hatnának vádolóſt.

8 Ö pedig tudja vala azoknak gondolatjokat, és monda annak az embernek, a' kinek meg-ſzáradott vala a' keze: Kelj-fel, és állj-elö. A' pedig fel-kelvén elö álla. † *Máté* 12: 9-13. *Márk.* 3: 1-3.

9 Monda azért nékik Jéſus: Kérdelek titeket egy dologra: Szabadé Szombat-*napo*kon jól tenni vagy gonoſzúl tenni *valakivel?* az embert meg-tartani, vagy el-veſzteni?

10 Es mikor azokat mind környül el-nézte vólna, monda az embernek: Nyújtsd-ki a' te kezedet. Es az akképpen tselekedék, és az ö keze megépüle mint a' máſik.

11 Azok pedig meg-telének balgatagsággal, és ſzóllnak vala egy-máſſal, mit tselekednének Jéſuſſal.

12 Es lön azokban a' napokban, elméne a' hegyre imádkozni, és *ugyan ott* lön az éjtſzakán imádkozván az Istennek.

13 Es mikor meg-virradott vólna, elö-

elö-szóllítá az ö tanítványit, és mikor azok közzül válaſztott vólna tizen-kettöt, † kiket Apoſtoloknak-is neveze: † *Máté* 10: 1-4.
Márk. 3: 13-19.

14 (Simont, kit neveze † Péternek és Andráſt annak attya-fiat, Jakabot és Jánoſt, Filepet és Bertalant.
† *Ján.* 1: 43.

15 Mátét és Tamáſt, Jakabot az Alféus' *fiát*, és Simont, ki nevezteték Zélótesnek.

16 Júdáſt a' Jakab' attya-fiát, és Iskáriótes Júdáſt, ki-is árúló vala.)

17 Alá-méne ö vélek, és meg-álla a' tér-föld ön, és az ö tanítványinak ſeregek, és a' köſségnek nagy ſokasága az egéſz Júdeából és Jérusálemből, és a' Tírusnak és Sídonnak tenger mellett való *tartományából*, kik jöttek vala, hogy hallgatnák ötet, és meg-gyógyúlnának az ö betegségekből.

18 És a' kik gyötretnek vala tiſztátalan lelkektöl: és meg-gyógyúlnak vala.

19 Es az egéſz ſokaság igyekezik vala ötet * illetni; mert *Iſteni* erö ſzármazik vala ö belöle, és mindeneket meg-gyógyít vala.
* *Márk.* 5: 25. 27. 30.

20 Ö pedig fel-emelvén ſzeméit az ö tanítványira, ezt mondja vala: Bóldogok *vagytok* ſzegények; * mert tiétek az Iſten' orſzága. * *Máté* 5: 3.

21 Bóldogok *vagytok* kik moſt † éheztek; mert meg-elégíttettek. Bóldogok *vagytok* kik moſt * ſirtok; mert nevetni fogtok. † *Eſa.* 55: 12.
65: 13. * *Eſa.* 61: 3.

22 Bóldogok léſztek, mikor az emberek titeket gyülölni fognak, és mikor a' *Gyülekezetekből* ki-vetnek, és *titeket* ſzidalmaznak, és a' ti nevetek, mint gonoſzt kivetik az embernek * Fiá-ért. * *Máté* 5: 11.
1 *Pét.* 2: 19. *Tſel.* 5: 41.

23 Örüljetek azon a' napon és örvendezzetek; mert ímé a' ti jutalmatok böſéges mennyben; mert haſonlatoſképpen tselekedtek a' Prófétákkal az ö attyaik.

24 De jaj néktek gazdagoknak; mert el-véſzitek a' ti * vigaſztaláſtokat.
* *Jak.* 5: 1. 2.

25 Jaj néktek kik meg-töltetek; * mert éhezni fogtok. Jaj néktek kik moſt nevettek; mert ſirni és jajgatni fogtok. * *Eſa.* 65: 13. 14.

26 Jaj tinéktek, mikor minden emberek jót mondanak ti felöletek; mert haſonlatoſképpen tselekedtek a' hamis Prófétákkal az ö attyaik.

27 De tinéktek mondom hallgatóknak: Szeréſſétek a' ti * ellenségeiteket: jól tégyetek azokkal, a' kik titeket gyülölnek. * 2 *Móſ.* 23: 4.
Máté 5: 44.

28 Aldjátok azokat, a' kik titeket † átkoznak, és imádkozzatok * azok-ért, a' kik titeket háborgatnak.
* *Tſel.* 7: 60. † *Rom.* 12: 14-17.

29 És a' ki a' te ortzádat egy felöl üti, fordítsd * oda néki más felöl-is: és attól, a' ki felsö ruhádat el-véſzi, ne tartsd-meg alsó ruhádat-is.
* *Máté* 5: 39.

30 Mindennek pedig, a' ki te töled kér, * adj; és attól, a' ki el-viſzi marhádat, ne kérd viſzſza.
* 5 *Móſ.* 15: 7-10.

31 És a' mint akarjátok hogy az emberek ti veletek tselekedjenek, ti-is azonképpen * tselekedjetek azokkal;
* *Máté* 7: 12.

32 Mert ha azokat ſzeretitek, a' kik titeket ſzeretnek, * mitsoda kedveſségtek léſzen *azért Iſtennél?* mert a' bünösök-is ſzeretik azokat, a' kik öket ſzeretik.

33 Es ha azokkal téſztek jól, a' kik ti veletek jól téſznek, mitsoda kedveſségtek léſzen *azért Iſtennél?* mert a' bünösök-is ugyan-azont tselekeſzik.
* *Máté* 5: 46. 47.

34 Es ha azoknak adtok költsönt, a' kiktöl gondoljátok hogy iſmét vehettek, mitsoda kedveſségtek vagyon *azért Iſtennél?* mert a' bünösök-is a' bünösöknek adnak költsönt, hogy haſonlókat végyenek.

35 Annak-oká-ért ſzeréſſétek ellenségeiteket, és jól tégyetek, és költsönt adjatok, ſemmit abból nem várván: és a' ti jutalmatok ſok léſzen, és ama' Magaſſágos *Iſten*nek * fiai léſztek; mert ö jól-tévö a' hálá-adatlanokkal és gonoſzokkal. * *Máté* 5: 44. 45.

36 Légyetek azért irgalmaſok, * mint a' ti Atyátok-is irgalmas.
* *Eféſ.* 5: 1. 2.

37 Ne * itéljetek és nem itéltettek: ne kárhoztaſſatok 's nem kárhoztattattok; meg-botáſſátok, néktek-is meg-botsáttatik:

38 Adjatok, néktek-is adattatik: Jó mértéket, meg-nyomatott, meg-rázott, és el-folyó *mértéket* adnak a' ti kebeletekbe; mert azon mértékkel mérnek egyebek néktek, a' mellyel ti mértek. * *Máté* 7: 1. 2.

39 Mond vala pedig nékiek illyen példa-beſzédet: Vallyon a' vak vezethetié * a' vakot? avagy nem mind ketten a' verembe eſnekė?
* *Máté* 15: 14. *Eſa.* 42: 19.20.

40 Nem fellyebb való a' * tanítvány az ö Meſterénél, söt inkább a' tanítvány tökélletes, ha az ö Meſteréhez hasonló. * *Máté* 10: 24.

41 Miért nézed pedig a' tet atyádfia' ſzemében való * ſzálkát, a' gerendát

dát pedig, melly a' te sajátszemedben vagyon, nem vészed észedbe?

* *Máté 7:* 3.

42 Avagy mi-módon mond-hatod a' te atyád-fiának: Atyám-fia! hadd vesszem-ki a' szálkát, melly a' te szemedben vagyon, holott te a' te szemedben való gerendát nem látod? Te kép-mútató, vesd-ki elöször a' gerendát a' te szemedből, és azután viselj arra gondot, hogy ki-vesszed a' szálkát, melly a' te atyád-fia' szemében vagyon.

43 Nem jó fa az, a' melly hitvány gyümöltsöt * terem, és nem gonosz fa az, a' melly jó gyümöltsöt terem,

44 Mert minden fa az ö tulajdon gyümöltsérőli esmértetik-meg; mert a' tövisről nem szednek figét, és a' tsipkéről nem szednek szölöt.

* *Máté 7:* 16. 17.

45 A' jó ember az ö szívének jó kintséből hoz-elö * jót, és a' gonosz ember az ö szívének gonosz kintséből hoz-elö gonoszt; mert a' szívnek tellyességéből szóll az embernek szája.

* *Máté 12:* 35.

46 Miért mondjátok pedig nékem, Uram! Uram! ha nem mivelitek, a' mellyeket * mondok?

* *Máté 7:* 21-23.

47 Valaki én hozzám jö, és hallgatja az én beszédimet, és azokat * meg-tartja, meg-mondom néktek mihez hasonló.

48 Hasonlatos valamelly ház-építö emberhez, a' ki ásta és mélyen kivágta *a' követ* és fundamentomot vetett kösziklán, minek-utánna pedig eljött az ár-viz, meg-ütközött a' folyóviz abba a' házba, de azt meg nem mozdít-hatta; mert kösziklán fundáltatott. * *Máté 7:* 24-27.

49 A' ki pedig hallgatta, és meg nem tartotta, hasonlatos az emberhez, a' ki tsak a' földön épitette házát fundamentom nélkül, mellybe meg-ütközék a' folyó-viz, annak-oká-ért azonnal el-omlott, és lett annak a' háznak nagy romlása.

VII. RESZ.

A' Százados' szolgája meg-gyógyittatik: az özvegy aszszony' fia fel-támasztatik Krisztus: János tanitványit küldi Krisztushoz: a' bünös aszszonyi-állat Krisztus' lábait öntözi.

1 MIkoron el-végezte volna pedig minden ö beszédit a' kölség hallgatására, bé-méne Kapernaumba.

2 Egy Százados * *vitéznek* pedig szolgája gonosz betegség miatt halófélben vala, melly néki kedves szolgája vala.

3 *A'* pedig mikor hallott volna Jésus felöl, küldé ö hozzá a' Sidóknak Véneit, kérvén ötet hogy jöne-el és tartaná-meg az ö szolgáját.

* *Máté 8:* 5-10.

4 Azok pedig mikor Jésushoz mentek volna, nagy szorgalmatoson kérék ötet, ezt mondván, hogy méltó volna a' kivel e' jót tenné;

5 Mert szereti *úgy-mond* a' mi nemzetségünket, és a' Sinagógát-is ö épitette minékünk.

6 Jésus azért mégyen vala vélek, és mikor immár nem messze volna a' háztól, küldé ö hozzája a' Százados barátit, ezt izenvén nékie: Uram! ne fáraszd magadat; mert ugyan-is nem vagyok méltó arra, hogy az én házamba jöjj,

7 Annak-oká-ért magamat-is nem itéltem méltónak, hogy hozzád mennék; hanem tsak parantsolj befszéddel, és meg-gyógyúl az én szolgám;

8 Mert én-is fejedelemség alatt való ember vagyok, és vitézlök vagynak az én birodalmomban, és ha egyiknek mondom: Eredj-el, el-mégyen; és a' másiknak *ha mondom:* Jöfzte, el-jö, és *ha* szolgámnak *mondom:* Ezt miveld, azt miveli.

9 Ezeket mikor hallotta volna Jésus, álmélkodék azon; és hátra fordúlván, monda az ö utánna való sokaságnak: Mondom néktek, hogy az Izraelben-is nem találtam illyen nagy hitet.

10 Es minek-utánna haza mentek volna, a' kiket oda küldött vala, egészségben találák a' szolgát, a' ki beteg vala.

11 Es lön másod *napon*, mégyen vala a' Nain névü városba: és az ö tanítványi sokan mennek vala ö véle, és nagy sokaság.

12 Mikor pedig közelített volna a' városnak kapujához, imé egy halottat hoznak vala ki, ki az ö annyának egyetlen-egy fia *vala*, melly aszszonyiállat özvegy vala, és a' városnak sok népe vala ö véle.

13 Es az UR ö reája tekintvén könyörüle rajta, és monda: Ne sirj.

14 Es mikor oda járúlt volna, illeté a' koporsót, (azok pedig a' kik viszik vala meg-állának) és monda: Ifjú, tenéked mondom, kelj-fel!

15 Es fel-üle a' meg-hólt, és kezde szóllni, és ö meg-adá azt az ö annyának.

16 Es el-fogá mind azokat a' félelem, és ditsöítik vala az Istent, ezt mondván: Bizony nagy * Próféta támadott mi köztünk, és bizony az Isten meg-tekintette az ö népét.

* *Ján.* 6: 14. 5 *Mós.* 18: 18.

17 Es ki-méne ö felöle ez hír az egész Júdeába, és a' környül való minden tartományba.

18 Es a' János' tanítványi mind ezeket meg-mondák néki, ki az ö tanítványi

ványi közzül kettőt * elö-szóllítván·

* *Máté* 11: 2-6.

19 El-küldé Jésushoz, mondván: Te vagyé az, a' ki el-jövendö * vala, vagy máſt kell várnunk?

* *Mal.* 3: 1. *Máté* 3: 11.

20 Mikoron azért azok a' férjfiak hozzája mentenek vólna, mondának: A' Keresztelö János küldött minket te hozzád, és ezt mondja: Te vagyé az, a' ki el-jövendö vala, vagy máſt kell várnunk?

21 Azon órában pedig sokakat szabadíta-meg a' betegségekböl, *Iſten'* oſtoriból, tiſztátalan lelkektöl, és sok vakoknak adá-meg ízemek' világát.

22 Es felelvén Jésus monda nékiek: El-menvén mondjátok-meg Jánosnak, a' mellyeket láttatok és hallottatok; hogy a' vakok ſzemeik' világát * vészik, a' ſánták járnak, a' bél-poklosok meg-tiſztúlnak, a' ſiketek hallanak, a' halottak fel-támadnak, és a' ſzegényeknek az Evangyéliom prédikáltatik. * *Eſa.* 35: 5. 6.

23 Es bóldog, valaki én bennem meg nem botránkozik.

24 Mikor pedig el-mentek vólna a' János' követi, kezdé a' sokaságnak János felöl ezt mondani: Mitsoda látni mentetek vólt ki a' puſztába, *hogy* ſzél miatt hajladozó nádat *láſſatoké*?

25 De mi látni mentetek vólt ki? *hogy* gyenge ruhákba öltözött embert *látnatoké*? Imé a' kik drága öltözetben és gyönyörüségben vagynak, a' Királyok' palotáikban vagynak.

26 De mitsoda látni mentetek vala ki? *hogy* Prófétát *látnatoké*? Bizony mondom néktek, hogy nagyobbat *láttatok* Prófétánál-is.

27 Ez az a' ki felöl meg-vagyon írva: Imé el-botsátom az én * követemet a' te ortzád elött, ki meg-kéſziti a' te útadat te elötted.

* *Mal.* 3: 1. *Máté* 11: 10. 14.

28 Mert mondom néktek, hogy azok között, kik aſzſzonyi-állattól ſzülettetnek, nintsen nagyobb * Próféta Keresztelö Jánosnál; de a' ki leg-kiſsebb az Iſten' orſzágában, nagyobb ö nálánál. * *Máté* 11: 11. 14.

29 Es mikoron ezeket hallották vólna, az egéſz köſſég és a' Publikánuſok, * kik a' János' keresztségével keresztelkedtek vala meg, az Iſtent igazíták. * *Máté* 21: 32

30 A' Fariséuſok pedig és a' Törvény-tudók az Iſten' tanátsát * meg-vették ö magok ellen, mivelhogy meg nem keresztelkedének ö töle.

* *Tſel.* 13: 46.

31 Monda pedig az UR: Mihez haſonlítſam azért e' nemzetségnek embereit? és mitsoda állathoz hasonlatosok?

32 Haſonlatoſok a' piatzon ülö * gyermekekhez, kik egymásnak kiáltanak, és ezt mondják: Sipoltunk tinéktek, és nem ſzöktetek: Siralmas énekeket éneklettünk néktek, és nem sírtatok;

33 Mert el-jött a' Keresztelö János, ki ſem ett kenyeret, ſem ivott bort, és ezt mondjátok: Ördög vagyon benne.

34 El-jött az embernek Fia, ki éſzik és iſzik, és ezt mondjátok: Imhol a' dobzódó ember és réſzeges, a' Publikánuſoknak és a' bünösöknek barátjok.

35 De az *Iſtennek* böltsesége, megigazíttatott minden ö fiaitól.

* *Máté* 11: 16-19.

36 Kéré pedig ötet egy a' Fariséuſok közzül, hogy ö véle ennék; annak-oká-ért bé-menvén a' Fariséus' házába, le-telepedék.

37 Es imé egy aſzſzonyi-állat, melly a' városban bünös vala, mikor megértette vólna, hogy ö a' Fariséus' házában telepedett vólna lakodalomhoz; *drága* kenetnek alabáſtrom*ból tsinált ſzelentzéjét* elö-vévé,

38 Es az ö lábainál hátúl meg-állván, ſírva kezdé köny-húllatásával mosni Jésusnak lábait, és az ö fejének hajával törli vala meg, és tsókolgatja vala az ö lábait, és a' *drága* kenettel keni vala.

39 Mikor pedig látta vólna azt a' Fariséus, a' ki ötet bé-hívta vala, monda magában: Ez ha Próféta vólna, tudná kitsoda és mi-némü aſzſzonyi-állat vólna, a' melly ötet illeti; mert bünös.

40 Es felelvén Jésus monda néki: Simon, vagyon valami beſzédem, mellyet mondjak néked. Es az monda: Meſter! mondjad.

41 Egy költsönözö embernek két adóſsa vala: az egyik adós vala ötſzáz pénzzel, a' máſik pedig ötvennel.

42 Es mikor azok meg nem adhatnák, mind a' kettönek meg-engedé. E' kettö közzül azért, mondd meg, mellyik ſzereti azt inkább?

43 Felelvén pedig Simon, monda: Azt gondolom *hogy az ſzereti inkább*, a' kinek többet engedett-meg. Es Jésus monda néki: igazán itélél.

44 Es az aſzſzonyi állathoz fordúlván, monda Simonnak: Látodé ez aſzſzonyi-állatot? Bé-jövék a' te házadba, az én lábaimnak vizet nem adál: e' pedig köny-húllatásával öntözé az én lábaimat, és az ö fejének hajával törlé-meg.

45 Engemet meg nem tsókolál; e' pedig az idötöl fogva, hogy bé-jöttem,

nem ſzünt meg az én lábaimat tsókolni.

46 Olajjal az én fejemet-meg nem kented; e' pedig *drága* kenettel kenémeg az én lábaimat.

47 Annak-oká-ért mondom tenéked, hogy az ö ſok bünei meg-botsáttattak néki; mert igen ſzeretett: a' kinek pedig kevés botsáttatik-meg, kevésbé ſzeret.

48 Es monda annak, meg-botsáttattak tenéked a' te büneid,

49 Es a' kik együtt le-telepedtek vala kezdének ö köztök mondani: Kitsoda * ez, hogy a' bünöket-is megbotsátja? *r. 5: 21. *Máté* 9: 3. *Márk.* 2: 7.

50 Monda pedig az aſzſzonyi-állatnak: A' te hited tégedet * meg-tartott. Eredj-el békeſséggel! * *Márk.* 5: 34. 10: 52.

VIII. RESZ.

A' Kriſtusnak, némelly aſzſzonyok marhajokból ſafárkodnak: a' mag-vetésnek és meg-gyüjtött gyertyának példája: Kriſtus' annya és attya-fiai. Megtsendesíti a' tengert: ördöngös megſzabadíttatik: a' Gadarénusoknak dolgok: Jairus' leánya: egy aſzſzony' ver-folyása meg-gyógyíttatik.

1 ES lön ez-után, és ö jár vala városonként és falunként, prédikálván és hirdetvén az Iſtennek országát, és a' tizen-két *tanítványok* véle *valának*,

2 Es némelly aſzſzonyi-állatok, kiket meg-ſzabadított vala tiſztátalan lelkektől és betegségektől; *tudni-illik*, Mária, ki neveztetik vala Magdaléna-nak, * kiből hét ördögök mentek vala ki. * *Márk.* 16: 19. *Jan.* 19: 25.

3 Es Johanna a' Chúzának felesége, ki Héródes' Gond-viſelöje vala, és Susánna, és ſok egyéb aſzſzonyi-állatok, kik az ö marháikból ſafárkodnak vala néki.

4 Mikor pedig nagy ſokaság gyülne egybe, és a' kik minden városokban valának, mennének ö hozzája, monda példa-beſzéd által:

5 Egy mag-vetö *ember* * ki-méne, hogy el-vetné az ö magvát; és a' magvetés közbe némelly esék az útra, és el-tapodtaték, és az égi madarak megévék azt.

6 Es némelly esék a' köſziklára, és mikor ki-költ vólna, el-ſzárada; mert nem vala nedveſsége.

7 Némelly esék a' tövis közzé; és mikor együtt a' tövisek fel-nöttek vólna, meg-fojták azt.

8 Es némelly esék a' jó földbe; és mikor ki-költ vólna, ſzáz annyi haſznot hoza. Ezeket mondván kiált vala: A' kinek vagynak hallásra való fülei, hallja! * *Máté* 13: 3-9.

9 Kérdezik vala pedig ötet az ö tanítványi, mondván: Mitsoda vólna e' példa-beſzéd?

10 Ö pedig monda nékiek: Tinéktek adatott, hogy az Iſten' orſzágának titkait értsétek; egyebeknek példabeſzédek által ſzóllok, hogy látván * ne láſsanak, és hallván ne értsenek. * *Eſa.* 6: 9. *Máté* 13: 13-15.

11 A' példa-beſzéd pedig ez: A' mag, az Iſtennek beſzéde.

12 A' kik pedig az útra * *eſtek*, azok ezek, kik halljak: azután el-jö az ördög, és ki-kapja az igét az ö ſzivekből, hogy ha hiéndenének, ne idvezüljenek.

13 A' kik pedig a' köſziklára, *eſtek azok ezek*, kik minek-utánna hallják az igét, *nagy* örömmel vészik azt, de ezeknek nintſen gyökerek, kik *tsak* ideig hiſznek, és a' késértetnek idején el-ſzakadnak.

14 A' melly *mag* pedig a' tövis közzé eſett, azok ezek, a' kik hallották, de el-menvén, a' ſzorgalmatoſságoktól, gazdagságoktól és e' világi gyönyörüségektől meg-fojtatnak, és gyümöltsöt nem teremnek.

15 A' melly pedig a' jó földbe *eſett*, azok ezek, a' kik tiſzta és jó ſzívvel a' hallott igét meg-tartják, és gyümöltsöt teremnek a' békeſséges türés által. * *Máté* 13: 18-23. *Márk.* 4: 15-20.

16 Senki pedig a' meg-gyüjtott gyertyát bé nem fedi valami edénnyel, ſem az ágy alá nem rejti, * hanem a' gyertya-tartóba teſzi, hogy a' kik bémennek, lássák a' világot;

* *Máté* 5: 15.

17 Mert nintsen olly titok, mellynek meg nem kell * jelentetnie; és nintsen olly el-rejtetett *dolog*, mellynek meg nem kell tudatnia és világra kelnie.

* *Jobi* 12: 22. *Máté* 10: 26.

18 Meg-láſſátok azért mi-módon * hallgatjátok; mett a' kinek vagyon, adatik annak: és a' kinek nintsen, még a' mijét gondolnák-is hogy vagyon, el-vétetik töle.

* *Máté* 13: 11. 12.

19 Jövének pedig ö hozzá az ö annya * és az ö attya-fiai, és nem lehetnek vala véle ſzembe a' ſokaság miatt.

20 Es tudtára adák néki, ezt mondván: A' te anyád és a' te atyád-fiai *ott* kün állanak, kik akarnának téged látni.

21 Ö pedig felelvén, monda nékiek: Az én anyám és az én atyám-fiai ezek, kik az Iſtennek beſzédét hallgatják és azt tselekeſzik.

* *Máté* 12: 46-50.

22 Lön pedig ez egy napon, * bémene a' hajóba ö és az ö tanítványi, és monda nékiek: Menjünk a' tónak túlſó

túlső *part*já́ra. Es el-indúlának.
* *Máté* 8 : 23. 24.

23 Mikor pedig ök eveznének, el-szenderedék; és támada a' vizen nagy szélvész, és meg-kezdének vala merülni, és a' veszedelemhez közel valának.

24 Járúlván pedig fel-költék ötet, mondván: Mester, Mester, el-vesznk! ö pedig fel-ferkenvén meg-dorgálá a' szelet, és a' viznek habjait, és megszünének, és lön tsendesség.

25 Monda pedig nékiek: Hol vagyon a' ti hitetek? Es félelemmel tsudálkoznak vala, egy-másnak *ezt* mondván: Kitsoda ez! * hogy a' szeleknek is, a' viznek-is parantsol, és engednek néki? * *Jób*- 26 : 12.

26 Es evezének a' Gadarénusok' * tartományokba, melly Galiléa ellenébe vagyon. * *Máté* 8 : 28.

27 Ö pedig mikor a' földre ki-ment vólna, jöve néki eleibe a' városból * egy ember, kiben ördögök valának sok időktöl fogva: és ruhába fel nem öltözik vala sem pedig házban nem marad vala, hanem a' koporsókban.

28 Mikor azért *az* látta vólna Jésust, és fel-kiáltott vólna, *lábai* eleibe esék önéki, és fel-szóval monda: Mitsoda közöm vagyon nékem te veled Jésus, Felséges Istennek Fia! kérlek téged, ne gyötörj engemet;
* *Márk.* 5 : 2-13.

29 Mert parantsol vala annak a' tiszтátalan léleknek, hogy ki-menne az emberböl; mert sok időtöl fogva környékezte vala meg ötet, annakokáért lántzokkal és békókkal megkötöztetve öriztetik vala, de a' kötözéfek el-szakadozván, az ördögtöl puszta helyeken hordoztatik vala.

30 Meg-kérdé pedig ötet Jésus, *ezt* mondván: Kitsoda néked neved? Es ö monda: Légyió; mert sok ördögök mentek vala abba bé.

31 Es kérik vala ötet, hogy ne parantsolná nékiek, hogy a' mélységbe mennének.

32 Vala pedig ott sok disznóknak nyájjok, mellyek éltnek vala a' hegyen, és kérik vala ötet, hogy megengedné nékiek, hogy azokba mennének. Es meg-engedé nékiek.

33 Es minek-utánna ki-mentek vólna az ördögök az emberböl, bé-menének a' disznókba; és a' disznóknak nyájjok nagy meredek helyről a' tóba rohana és oda vesze.

34 Mikor pedig a' pásztorok látták vólna a' lett dolgot, el-futának, és el-menvén hírré adák a' vá rosbanés a' falukban.

35 Ki-menének azért, hogy meglátnák a' mi lett vala; és menének Jésushoz, és találák az embert, kiböl az ördögök ki-mentek vala, fel-öltözve és eszén lenni, *ki* Jésus lábainál *ül vala*; és meg-félemlének.

36 Meg-beszéllék pedig nékiek azok-is, a' kik látták vala, mi-módon szabadúlt vólna meg az ördöngös.

37 Es kéré ötet a' Gadarénusoknak környül való tartományoknak egész sokasága, hogy ö közzülök el-menne; mert felette igen félnek vala; ö pedig bé-ülvén a' hajóba meg-tére.

38 Kéri vala pedig ötet az az ember, a' kiböl az ördögök ki-mentek vala, hogy ö véle lenne; de * el-botsatá ötet Jésus ezt mondván:
* *Márk.* 5 : 18. 19.

39 Eredj-el házadhoz, és beszéld-meg, melly nagy jókat tett az Isten te veled. El-méne azért, hirdetvén az egész városban, melly nagy dolgokat tselekedett vólna Jésus ö véle.

40 Es lön, hogy mikor meg-tért vólna Jésus, a' nép *örömmel* fogadá ötet; mert mindnyájan várják vala ötet.

41 Es ímé, el-jöve egy ember, kinek Jairus vala neve, * ki a' Sinagógának Fejedelme vala; és mikor Jésusnak lábai elött le-esett vólna, kéri vala ötet, hogy az ö házába menne-bé;
* *Máté* 9 : 18. 19.

42 Mert vala nékie egyetlen-egy leánya, mint-egy tizen-két esztendös, és az halálán vala. Mikor pedig menne, a' sokaság szorongatja vala ötet.

43 Es egy aszszonyi-állat, melly vér-folyásban vólt tizen-két *esztendötöl fogva, és minden életét az orvosokra költötte vala, de senkitöl meg nem gyógyíttat-hatott vala;

44 Mikoron hatúl járúlt vólna, illeté az ö köntösének prémjét, és azonnal meg-álla rajta a' vérnek folyása.

45 Es monda Jésus: Kitsoda *az*, a' ki engemet illete? Es mikor mindnyájan azt tagadnák, monda Péter, és a' kik ö véle valának: Mester! a' sokaság szorongat és nyom-meg tégedet, és azt kérded: Kitsoda *az*, a' ki engemet illete?

46 Jésus pedig monda: Illete engem valaki; mert én vöm erszembe, hogy *Isteni* erö származék-ki én tölem.

47 Mikor pedig látta vólna az aszszonyi-állat, hogy titkon nem tselekedhetett vólna, reszketve elö-jöve, és néki *lábai* elött le-esvén, meg jelenté nékie az egész sokaság elött, miért illette vólna ötet, és mi-módon azonnal meg-gyógyúlt vólna.

48 Es ö monda nékie. Bízzál leányom, a' te hited tégedet meg-tartott, eredj-el békességgel!
* *Máté* 9 : 20-22.

49 Mikor pedig még a' szó szájában vólna, el-jöve egy ember a' Sinagóga' Fejedelmének *házá*tól, ezt mondván néki: Meg hólt a' te leányod; ne fárasztd a' Mestert!

50 Jésus pedig mikor *ezt* hallotta vólna, felele nékie: *Ne félj, tsak higy, és meg-tartatik.*

51 Bé-menvén pedig a' házba, senkit nem botsáta-bé hanem Pétert, Jakabot, Jánost, és a' leányzónak attyát és annyát.

52 Sirnak vala pedig mindnyájan, és jajgatják vala azt; ö pedig monda: *Ne Sirjatok; nem hólt meg, hanem alufzik.*

53 Es tsúfolják vala ötet, mivelhogy tudnák, hogy meg-hólt vólna.

54 Ö pedig mindeneket ki-küldvén, és a' leányzónak kezét fogván, kiálta mondván: Leányzó kelj-fel!

55 Es meg-tére annak lelke, és azonnal fel-kele; és *ö* parantsolá, hogy ennie adnának annak.

56 Es el-álmélkodának annak fzülei; ö pedig meg-parantsolá, hogy fenkinek ne mondanák a' mi lett vala.

IX. RESZ.

Az Apoſtolok el-küldetnek prédikálni: Heródes' vélekedéſe a' Kriſtus felöl: az öt kenyér' tsudája: ki légyen a' Kriſtus: kinek-kinek magát meg-tagadni: Kriſtuſt nem kell ſzégyenleni: ördöngös meg-gyógyittatik: ki légyen nagyobb: a' Samaritánuſok Kriſtuſt bé nem véſzik: Kriſtuſt mint kell követni.

1 MInek-utánna pedig öſzve * hívta vólna *Jéſus* az ö tizen-két tanítványit, ada nékiek eröt és hatalmat minden ördögök ellen, és minden betegségnek meg-gyógyításra.

* *Máté* 10: 1. *Márk.* 3: 13-15.

2 Es el-küldé öket, hogy prédikálnának * az Iſtennek orſzágát, és betegeket gyógyítanának.

3 És monda nékiek: Semmit az útra ne vigyetek, ſe páltzákat, ſe táskát, ſe kenyeret, ſe pénzt; ſe két-két ruhátok ne légyen. * *Máté* 10: 7-10.

4 Es valamelly házba bé-menéndtek, ott maradjatok, és onnét menjetek-ki.

5 Es valakik bé nem fogadándanak titeket, ki-menvén abból a' városból, még a' port-is verjétek-le * lábaitokról, *hogy az légyen* ö ellenek bizonyságúl. * *Máté* 10: 14. *Tſel.* 13: 51.

6 Ki-menvén annak-oká-ért, minden falukba bé-mennek vala, hirdetvén az Evangyéliomot, és gyógyítván mindenütt.

7 Meg-hallá pedig Héródes * a' Negyedes fejedelem mind azokat, a' mellyek léſznek vala ö általa; és *magában* kétélkedik vala, mivelhogy némellyek azt mondanák, hogy János támadott vólna fel a' halálból.

* *Máté* 14: 1. 2.

8 Némellyek pedig, hogy Illyés jelent-meg; némellyek pedig hogy a' régi Próféták közzül támadott vólna fel valamelly.

9 Es monda Héródes: Jánosnak én vettem fejét: Kitsoda pedig ez, a' ki felöl én illyen dolgokat hallok? Es igyekezik vala ötet látni.

10 Meg-térvén † pedig az Apoſtolok, meg-beſzéllék néki, a' mellyeket tselekedtek vala; és azokat maga mellé vévén, el-méne * fél-felé magánosan a' Bethſaida névü városnak puſzta helyére. † *v.* 1. 2. * *Márk.* 6: 30-32.

11 Mellyet mikor a' ſokaság megértett vólna, követé ötet: ö pedig *örömmel* fogadá öket, és ſzóll vala nékik az Iſten' orſzága felöl; és a' kik gyógyulás nélkül ſzükölködnek vala, azokat meg-gyógyítja vala.

12 A' Nap pedig le kezdett vala menni, és a' tizen-két *tanítványok* ö hozzája járúlván, mondának néki: * Botsáſd-el a' ſokaságot, hogy el-menvén e' környül való falukba és majorokba, oda ofzoljanak, és eledelt találjanak; mert itt puſzta helyen vagyunk. * *Máté* 14: 15-21.

13 *Ö* pedig monda nékiek: Adjatok nékiek ti enniek; ök pedig mondának: Nintsen nekünk több öt kenyerünknél és két halnál, hanem ha elmégyünk, és véſzünk mi magunk ez egéſz ſokaságnak eledelt;

14 Mert valának *ott* mint-egy ötezer férfiak. Monda pedig az ö tanítványinak: ültetſétek-le öket, minden rendbe ötvent ötvent.

15 Es akképpen tselekedének, és le-telepedének mind azok.

16 Minek-utánna pedig vette vólna az öt kenyereket és a' két halakat, mennybe fel-emelvén ſzemeit, megáldá azokat, és meg-fzegé 's adá a' tanítványoknak, hogy a' ſokaságnak eleibe adnák.

17 Evének azért és meg-elégedének mindnyájan; és fel-fzedék a' mi darabok maradtak vala ö tölök, tizen-két kosárral.

18 Es lön mikor ö maga imádkoznék, valának ö véle a' tanítványok, és meg-kérdé öket, mondván: Kinek * mond engemet a' ſokaság?

19 Ök pedig felelvén mondának: Kereſztelö Jánosnak; némellyek pedig Illyésnek; némellyek pedig, hogy a' régi Próféták közzül támadott-fel valamelly.

20 Es monda nékiek: Ti pedig kidek mondotok engemet? Felelvén pedig Péter, monda: Az Iſtennek ama' Kriſtuſának. * *Máté* 16: 13-16.

21 Ö pedig meg-fenyegetvén öket, meg-parantsolá, hogy fenkinek ezt ne mondanák.

22 Ezt mondván: Szükség az em-

ber-

bernek Fiának ſokat * ſzenvednie és meg-vettetnie a' Vénektől, a' Papi fejedelmektől és Iráſtudóktól, és meg-ölettetnie, és harmad napon fel-támadnia. * *Máté* 16: 21. 26: 57. 67. 27: 34. 35. 50.

23 Mondja vala pedig mindeneknek: Ha valaki akar engemet * követni, tagadja-meg magát, és minden napon végye-fel az ö kereſztét; és követſen engemet:

24 Mert valaki akarja az ö életét meg-tartani, el-veſzti azt, valaki pedig el-veſzti az ö életét én érettem, az meg-tartja azt; * *Máté.* 10: 38. 39.

25. Mert mit haſznál valakinek, ha mind e' világot * meg-nyeri-is, ö magát pedig el-veſzti és magában kárt vall? * *Sólt.* 49: 7. 8.

26 Mert a' ki engemet és az én beſzédimet ſzégyenli, * azt az embernek Fia-is ſzégyenli, mikor el-jövénd az ö † ditsőségével, az Atyájával, és a' ſzent Angyalokéval. * *Máté* 10: 33. 2 *Tim.* 2: 12. † *Máté* 16: 27.

27 Mondom pedig néktek bizonnyal; hogy vagynak az itt állók közzül némellyek, kik a' halált meg nem kóſtolják, míg nem meg-látándják az Iſtennek orſzágát.

28 Es lön e' beſzédek után mintegy nyóltzad nappal, Pétert, Jánoſt és Jakabot mikor maga mellé vette vólna, fel-méne a' hegyre, hogy imádkoznék,

29 Es az imádkozás közben az ö orczájának ábrázatja * el-változék, és az ö ruhája fejér és fénlö lön.

30 Es ímé két férfiak ſzollnak 's beſzéllnek vala ö véle, kik valának Móſes és Illyés,

31 Kik ditsőségben meg-jelenvén, beſzéllik vala az ö halálát, mellyet Jérusálemben kellene néki meg-tellyesítenie.

32 Péter pedig és a' kik ö véle valának, álom miatt meg-nehezedtek vala: és mikor fel-ébredtek vólna, láták az ö ditsőségét, és ama' két férfiakat, kik ö véle állanak vala.

33 Es lön mikor azok el-távoztak vólna ö tőle, monda Péter Jéſusnak: Meſter! jó minékünk itt lennünk; tſináljunk azért *itt* három hajlékokat, egyet tenéked, egyet Móſesnek, és egyet Illyésnek, nem tudván mit mondana.

34 Es mikor ö ezeket mondaná, felhö támada, melly öket bé-árnyékozá; meg-félemlének pedig, mikor a' felhö öket bé-fogta vólna.

* *Máté* 17: 1-8.

35 Es ſzozat lön a' felhöböl, melly ezt mondja vala: Ez amaz * én ſzeretelmes Fiam, ötet hallgaſsátok.

* *Eſa.* 42: 1. *Máté* 3: 16. 17.

2 *Péter* 1: 17. * *Ján.* 13: 16.

36 Es minek-utánna az a' ſzózat lett vólna, találtaték Jéſus tsak ö maga. A' tanítványok pedig veſztegségben lönek, és ſemmit abban, a' mit láttak vala, ſenkinek akkor nem mondának.

37 Es lön máſod napon, mikor ök a' hegyröl le-ſzállottak vólna, ſok nép méne eleibe.

38 Es ímé egy a' ſokaság közzül fel-kiálta, mondván: Meſter! kérlek téged, tekínts az én fiamra; mert nékem egyetlen egyem.

39 Es ímé a' lélek meg-ragadja ötet, és ö hirtelen kiált, és ötet ſzaggatja annyira, hogy tajtékot túr; és nehezen mégyen-el töle, ſzaggatván ötet,

40 Es kérém a' te tanítványidat hogy ki-üznék azt, de nem teheték.

41 Felelvén pedig Jéſus monda: Oh hihetetlen és el-fordúlt nemzetség! meddig léſzek köztetek, és meddig türlek titeket? Hozd ide a' te fiadat!

42 Mikor pedig oda vinné, azonközbe az ördög azt a' földhöz üté és ſzaggatni kezdé. Meg-dorgálá pedig Jéſus a' tiſztátalan lelket, és meg-gyógyítá a' gyermeket; és meg-adá azt az ö attyának.

43 Almélkodnak vala pedig mindnyájan az Iſtennek nagyságos erején. Mikor pedig mindenek álmélkodnának mind azokon, a' mellyeket tselekeſzik vala, monda az ö tanítványinak:

44 Vegyétek-bé fülleitekbe ezeket a' beſzédeket: Mert az embernek Fia jövendöbe adattatik az embereknek * kezekbe.

45 Ök pedig nem értik vala e' mondáſt, és ö tölök el-rejtetett vala, annyira hogy azt ne értenék, és félnek vala meg-kérdeni ötet e' mondás felöl.

* *Máté* 17: 22. 23. *Márk.* 9: 31. 32.

46 Esék pedig vetekedés ö köztök, kitsoda vólna ö közöttök * nagyobb?

* *Máté* 18: 1-5.

47 Jéſus pedig látván az ö ſziveknek gondolatját, egy kis gyermeket meg-fogván, maga mellé állatá azt;

48 Es monda nékiek: Valaki e' kis gyermeket *magához* fogadándja az én nevemben, * engemet fogad magához: és valaki engemet bé-fogad, azt fogadja-bé, a' ki engemet el-botsátott; mert a' ki leg-kiſſebb mindnyájan ti köztetek, az nagy léſzen.

* *Máté* 25: 37-40.

49 Felelvén pedig János monda: Meſter! látánk egy embert, ki a' te nevedben ördögöket * üz vala, és meg-tiltók ötet, mivelhogy *tégedet* nem követ mi velünk. * *Márk.* 9-38.

50 És monda néki Jésus: Ne * tiltsátok-meg; mert a' ki nintsen mi ellenünk, mi mellettünk vagyon.
* 4 *Mós.* 11 : 29.

51 Lön pedig mikor az idö el-közelgetne, mellyben oda fel kellene vitetnie, magát meg-bátorítá, hogy Jérusálembe menne.

52 És botsáta követeket az ö orczája elött, kik el-menvén bé-menének a' Samaritánusoknak egy falujokba, hogy néki *szálláft* szerzenének.

53 De *azok* ötet nem fogadák-bé *; mivelhogy Jérusálembe menö akaratját jelenti vala. * *Ján.* 4 : 9.

54 Mikor pedig ezt látták vólna az ö tanítványi Jakab és János, mondának: URam! akarodé hogy parantsoljuk, hogy tüz szálljon alá az égböl, és meg-emésszze ezeket, mint Illyés-is † tselekedett?
† 2 *Kir.* 1 : 10. 12.

55 De Jésus reájok fórdúlván megdorgálá öket, mondván: Nem tudjátok mi-némü * lélek legyen ti bennetek; * *Máté* 5 : 44. 45.

56 Mert az embernek Fia nem azért jött, hogy el-veszténé * az embereknek lelkeket, hanem hogy megtartaná. El-menének azért más faluba. * *Ján.* 3 : 17. 1 *Tim.* 1 : 15.

57 Lön pedig mikor mennének ök, egy ember † monda az úton: Követlek tégedet URam, valahová menéndesz!

58 És monda nékie: A' rokáknak vagyon barlangjok, és az égi madaraknak fészkek; de nintsen az embernek Fiának holott le-hajtaná az ö fejét. † *Máté* 8 : 19. 20.

59 Monda pedig másnak: Kövess engemet: * Az pedig monda: URam, engedd-meg nékem! hogy el-menjek elö-ször, és temessem-el az én atyámat. * *Máté* 8 : 21.

60 Monda pedig néki Jésus: Hadd temessék-el a' halottak az ö halottjaikat: Te pedig el-menvén hirdessed az Isten' országát.

61 Monda pedig más-is: Követlek tégedet, URam! * de engedd-meg nékem elö-ször, hogy végyek bútsút azoktól, a' kik az én házamban vagynak.
* 1 *Kir.* 19 : 19. 20.

62 Monda pedig néki Jésus: Valaki az ö kezét az eke' szarvára veti, és azokra néz a' mellyek ö utánna vagynak, nem alkalmatos * az Istennek országára. * *v.* 60.

X. RESZ.

Hetven tanítványok küldetnek-ki: a' hihetetlen városoknak jajjok: minn kelljen embernek örülni: ki légyen fele-barátunk: Máriának és Márthának külömbözö gondjok.

1 EZeknek utánna pedig rendele az Ur, más hetven *tanítvány*okatis, és el-küldé azokat kettönként az ö ortzája elött, minden városba és helyre, a' hová ö menendö vala.

2 Mondja vala azért nékiek: Az aratás*ra való gabona* jóllehet sok *, de a' munkások kevesen vagynak: kérjétek azért az aratásnak Urát, hogy botsássa-ki az aratókat az ö gabonájába. * *Márk.* 9 : 37.

3 Menjetek-el, * ímé én el-botsátlak titeket, mint bárányokat a' farkasok közibe. * *Máté* 10 : 6.

4 Ne hordozzatok erszényt, se táskát, se sarut; és az úton senkit ne * köszöntsetek. * 2 *Kir.* 4 : 29.

5 Valamelly házba bé-mentek, elöször ezt mondjátok: BEKESSEG EZ HAZNAK!

6 Hogyha lejénd ott valaki békeségnek fia, a' ti békeségtek azon marad; hogyha nem *lejénd*, ti reátok tér.

7 Ugyan-azon házban maradjatok * pedig, azt évén és iván, a' mit ök *elötökbe adnak*; mert méltó a' munkás † az ö jutalmára. Ne járjatok *egy* házról *más* házra.
* *v.* 9. † 5 *Mós.* 25 : 4.
1 *Tim.* 5 : 17. 18.

8 És valamelly városba bé-menéndetek, és bé-fogadándanak titeket, azt egyétek, a' mit elötökbe adnak.

9 És gyógyítsátok a' betegeket a' kik ott lejéndenek, és ezt mondjátok nékiek: El-közelített * hozzátok az Isten' országa. * *Máté* 3 : 2.

10 Valamelly városba pedig bé-menéndetek, és titeket bé nem fogadándanak, annak útzáira ki-menvén, ezt mondjátok:

11 Még a' port-is, a' melly mi reánk ragadott a' ti várositokból, itt ti köztetek * le-töröljük: mindazáltal e' légyen tudtotokra, hogy az Istennek országa el-közelített ti hozzátok.
* *Máté* 10 : 14. *Tsel.* 13 : 51.

12 Mondom pedig néktek, hogy a' Sodomabélieknek állapatjok türhetöbb léfzen ama' napon, hogy-nem azé a' városé.

13 Jaj tenéked Korázin! Jaj tenéked Bethsaida! mert ha Türusban és Sídonban lettenek vólna azok az *Istenö*erök, mellyek te benned lettek, régen sákban és hamuban ülve meg-tértek * vólna. * *Jón.* 3 : 2. 6-9.

14 Annak-oká-ért Türusnak és Sídonnak türhetöbb * léfzen állapatja az itéletben, hogy-nem tinéktek.
* *Máté* 11 : 22.

15 Es te Kapernaum, melly mind az égig fel-magasztaltattál, mind a' pokolig le-nyomattatol.

16 A' ki titeket hallgat engemet * hall-

hallgat: és a' ki titeket meg-vét, engemet vét-meg; és a' ki engemet vétmeg, azt veti-meg, a' ki el-botsátott engemet * *Máté* 10: 40.

17 Meg-térének pedig a' hetven *tanítvány*ok *nagy* örömmel, ezt mondván: Uram, még az ördögök-is engednek minékünk a' te neved által!

18 Ö pedig monda nékiek: Látom vala a' Sátánt, mint a' villámáſt lehúllani az égből.

19 Imé adok néktek hatalmát, hogy a' kígyókon * és skorpiókon tapodjatok, és az ellenségnek minden erején; és semmi nem árt-hat néktek.

* *Sólt.* 91: 13. *Tsel.* 28: 3. 5.

20 De azon ne örüljetek, hogy az ördögök néktek engednek, hanem inkább azon örüljetek, hogy a' ti neveitek fel-irattattak * mennyben.

* *Sid.* 12: 23.

21 Azon órában örvendeze Jésus lelkében, és monda: Valláſt tészek néked Atyám, mennynek és földnek URa! hogy ezeket el-rejtetted a' bölcsektől és értelmeſektől, * és meg-jelentetted azokat a' kitsíny gyermekeknek. Jól vagyon Atyám; mert úgy tetſzett tenéked! * *Máté* 11: 25.

1 *Kór.* 1: 19. 26.

22 Mindenek nékem adattak † az én Atyámtól: és ſenki nem tudja kitsoda légyen a' Fiú, hanem *tsak* az Atya; és ki légyen az Atya, * hanem *tsak* a' Fiú, és a' kinek meg akarja †† jelenteni a' Fiú. † 1 *Kór.* 15: 27.

* *Ján.* 1: 18. †† *Máté* 11: 28.

1 *Tim.* 2: 4.

23 Es fordúlván a' tanítványokra monda ö magoknak: Bóldog ſzemek, a' melyek látják azokat, a' mellyeket *ti láttok.

24 Mert mondom néktek, hogy ſok Próféták és Királyok kivánták látni a' mellyeket láttok, de nem látták: és hallani a' mellyeket hallotok, de nem hallották. * 1 *Pét.* 1: 10-12.

25 Es ímé egy Törvény-tudó felkele, késértvén ötet, és mondván: Meſter! mit tselekedjem, hogy az örök életet veheſſem!

26 Ö pedig monda annak: A' Törvényben mi vagyon meg-írva? mint olvaſod *azt?*

27 Ama' pedig felelvén monda: Szereſſed a' te URadat Iſtenedet * tellyes ſzívedből, tellyes lelkedből, és minden erödből és tellyes elmédből; és a' te fele-barátodat mint magadat.

* 5 *Moſ.* 6: 5.

28 Monda pedig annak: Jól feleltél, ezt miveld, * és élſz.

* *Ezék.* 20: 11. 12. *Máté* 7: 21.

29 Ama' pedig akarván magát igaztani, monda Jésusnak: De, kitsoda az én † fele-barátom? † *v.* 26.27.

30 Jésus pedig felelvén monda: Egy ember mégyen vala alá Jérusálemből Jérikóba, és találkozék tolvajokra, kik azt meg-foſztván és megſebeſítvén el-menének, azt hólt elevenen hagyván.

31 Történet ſzerint pedig mégyen vala alá azon az úton egy Pap, ki azt látván el-kerülé.

32 Haſonlatoſképpen egy Lévita-is, mikor oda arra a' helyre ment vólna, és azt látta vólna, el-kerülé.

33 Egy Samaritánus-is * pedig mikor az útonn menne, juta a' helyre, és azt látván, könyörületeſſégre indúla, * *Ján.* 4: 9.

34 Es járúlván hozzája bé-kötözé annak ſebeit, olajt és bort töltvén azokba, és azt fel-helyheztetvén az ö barmára, vivé a' vendég-fogadó házhoz, és annak gondját viselé.

35 Másod napon pedig el-akarván menni, két-pénzt ki-vévén adá a' Gazdának és monda néki: Viſelj gondot erre, és valamit ezen fellyül reá költeſz, én mikor meg-térendek, megadom tenéked.

36 Ez három közzül azért ki láttatik néked, hogy fele-barátja vólt annak, a' ki a' tolvajok*nak kezek*be eſett vala?

37 Ama' pedig monda: Az a' ki könyörült ö rajta: Monda azért nékie Jésus: Eredj-el, és te-is akképpen tselekedjél.

38 Lön pedig, mikor az úton menne, bé-méne ö egy faluba; egy Mártha * névü aſzſzonyi-állat pedig bé-fogadá ötet házába. * *Ján.* 11: 1.

39 Es ennek vala nénnye, ki nevezetik vala Máriának, ki a' Jésus' lábainál * le-ülvén, hallgatja vala az ö beſzédét. * *Ján.* 11: 2.

40 Mártha pedig foglalatos vala a' ſzüntelen való ſzolgálatban. El-jövén azért, monda: Uram! nintsené arra gondod, hogy az én néném el-hagyott engemet, hogy tsak én magam ſzolgálják? Mondjad azért néki, hogy énnékem ſegéljen.

41 Felelvén pedig monda nékie Jésus: Mártha! Mártha! ſzorgalmatos vagy, és ſokra igyekezel;

42 De egy a' ſzükséges * dolog: Mária pedig a' jobb réſzt válaſztotta, melly el nem vétetik ö töle.

* *Préd.* 12: 15.

XI. RESZ.

Kriſtus tanítja az Apoſtolokat imádkozni: a' néma ördögöt ki-uzi: kik légyenek bóldogok: a' Sidók jeleket kérnek: a' külsö ſzentségnek mútogatását feddi.

1 ES lön, mikor ö imádkoznék egy helyen, minek-utánna el-végezte vólna

vólna a' *könyörgéſt*, monda néki egy az ö tanítványi közzül: Uram, tanítsminket imádkozni! miképpen János-is tanította az ö tanítványit.

2 Monda pedig ö nékiek: Mikor imádkoztok, ezt mondjátok: * Mi ATYANK, KI VAGY A' MENNYEKBEN. MEG-SZENTELTESSEK A' TE NEVED: JÖJJÖN-EL A' TE ORSZAGOD: LEGYEN-MEG A' TE AKARATOD, MIKEPPEN MENNYBEN, AZONKEPPEN E' FÖLDÖN-IS. * *Máté* 6: 9.

3 A' mi minden-napi kenyerünket add-meg minékünk naponként.

4 Es botsáſd-meg minékünk a' mi bűneinket; mert mi-is meg-botsátunk mindeneknek, a' kik minékünk adosok: Es ne vígy minket a' kéſértetbe; de ſzabadíts-meg minket a' * gonoſztól. * *Máté* 6: 13.

5 Es monda nékiek: Ha valakinek közzületek barátja vagyon, és ahoz mégyen éj-félkor, és ezt mondja nékie: Barátom! adj nékem költsön három kenyeret;

6 Mert az én barátom én hozzám jött az útról, és nintsen mit adjak ennie.

7 Es amaz onnét belől felelvén ezt mondja: Ne bánts engemet, immár az ajtó bé-zároltatott, és az én gyermekim velem vagynak az én háló-házamban, nem kelhetek-fel, és nem adhatok néked.

8 Mondom néktek, ha nem akarnais fel-kelvén adni néki, jóllehet amaz barátja légyen, mindazáltal annak ſzorgalmaztatáſá-ért fel-kél és ád néki valamennyi kell.

9 En-is mondom néktek; Kérjétek és meg-adattatik néktek; kereſſétek és *-meg-találjátok; zörgeſſetek és meg-nyittatik néktek. * *Máté* 7: 7.

10 Mert valaki kéri, el-vészi; és a' ki kereſi * meg-találja; és a' zörgetönek meg-nyittatik. * *Péld.* 8: 17.

11 Kitsoda pedig ti közzületek, ki atya lévén, *ha* az ö fia kenyeret kér *ö töle*, követ adna nékie? Vagy ha halat *kér*, vallyon a' hal' helyébe kígyót ádé nékie?

12 Avagy ha *tyúk*-tojományt kér, avagy skorpiót ádé nékie?

13 Ha azért ti gonoſzok lévén, tudtok a' ti fiaitoknak jó ajándékokat adni, mennyivel inkább a' ti mennyei Atyátok ád Szent Lelket azoknak, a' kik ö töle * kéréndik.

* *Ják.* 1: 5. 6. 17.

14 Es ördögöt üz vala*ki, melly néma vala; és lön mikör ki-ment vólna az ördög, meg-ſzóllala a' néma, és tsudálkozék *azon* a' ſokaság.

15 Némelyek pedig azok közzül mondának: A' Beelzebul által, az ördögöknek Fejedelmek által üzi-ki az ördögöket. * *Máté* 9: 32-34.

16 Es némellyek kéſértvén ötet, mennyei * jelt kívánnak vala ö töle.

* *Máté* 16: 1-4.

17 Ö pedig mivelhogy tudná azoknak gondolatjokat monda nékiek: Minden orſzág, * a' melly maga ellen meg-haſonlik, el-puſztúl; és a' melly ház magával *ellenkezik*, meg-romol.

* *Máté* 12: 25-28.

18 Hogyha a' Sátán-is ö magával ellenkezik, mi-módon állhat-meg az ö orſzága? Mert azt mondjátok, hogy én a' Beelzebul által üzöm-ki az ördögöket.

19 Ha én a' Beelzebul által üzömki az ördögöket, a' ti fiaitok ki * által üzik-ki? Annak-oká-ért ök léſznek a' ti itélőitek. * *Tſel.* 19: 13.

20 Ha pedig Iſtennek † újjával üzömki az ördögöket, kétség nélkül el-érkezett ti hozzátok az Iſtennek orſzága. † 2 *Móſ.* 8: 19.

21 Mikor valamelly erös fegyveres őrizi az ö palotáját, valamije vagyon, békeſséggel vagyon.

22 Minek-utánna pedig valaki ö nálánál erőſebb ö reája jövén, ötet meg-győzéndi, minden fegyverét elvévſzi, mellyhez bizik vala, és a' melly marhát attól el-foſztott, el-oſztja.

23 A' ki én velem nintsen, * ellenem vagyon; és a' ki én velem nem takar, tékozol az. * *Máté* 12: 20.

24 Mikor a' tiſztátalan * lélek kimégyen valakiből, jár ſzáraz helyeken keresvén nyúgódalmat, és mikor nem talál, *ezt* mondja: Meg-térek az én házamba, a' honnét ki-jöttem.

* *Máté* 12: 43. 45.

25 Es *haza* menvén találja azt megſeperve és fel-ékesítve.

26 Akkor el-mégyen, és maga mellé véſzen más hét lelkeket, magánál gonoſzbakat, és bé-menvén lakoznak ott, és annak az embernek utólsó állapatja ſokkal gonoſzabb * léſzen az elsőnél. * 2 *Pét.* 2: 20. 21.

27 Lön pedig mikor ezeket mondaná, fel-emelvén az ö ſzavát egy aſzſzonyi-állat a' ſokaság közzül, monda nékie: Bóldog * méh, a' melly tégedet hordozott, és az emlök, a' mellyeket ſzoptál. * *r.* 1: 48.

28 Ö pedig monda: Söt inkább bóldogok, a' kik hallgatják az Iſtennek beſzédét, * és meg-tartják azt.

* *r.* 10: 28. *Péld.* 8: 32.

29 Mikor pedig a' ſokaság gyülne ö hozzá, kezdé mondani: E' nemzetség gonoſz: * jelt kiván, de jel nem adatik néki, hanem a' Jónás Prófétának ama' † jele; * *Máté* 12: 38-40.

† *Jón.* 2: 1. 2. 11.

30 Mert miképpen hogy Jónas jelül vólt

vólt a' † Ninivébélieknek, azonképpen léfzen az embernek Fia-is e' nemzetségnek. † *Máté* 12: 41. 42.

31 A' Délnek Királyné-aſzſzonya fel-kél e' nemzetségnek férjfiaival az itélet*nek napján*, és kárhoztatja öket; hogy a' földnek határitól el-jött a' Salamon' böltseségének * hallgatására: és ímé itt ez helyben nagyobb † vagyon Salamonnál. * 1 *Kir.* 10: 1. † *Máté.* 3: 17. 1 *Tim.* 3: 16.

32 A' Ninivébéli férjfiak fel-kelnek az itélet' *napján* e' nemzetséggel, és kárhoztatják ezt; hogy a' Jónásnak * kiáltására meg-tértenek; és ímé itt ez helyen nagyobb † vagyon Jónásnál. * *Jón.* 3: 3-5. *Máté* 12: 41. † *r.* 3: 22.

33 Senki pedig a' meg-gyújtott † gyertyát nem rejti-el, ſem valami véka alá nem téfzi: hanem a' gyertya-tartóba, hogy a' kik bé-mennek, láſsák a' világoſságot. † *Máté* 5: 15.

34 A' teſtnek ſzövétneke a' ſzem, * ha azért a' te ſzemed-tiſzta lejénd a' te egéſz teſted-is világos léfzen, ha, pedig *a' te ſzemed* tiſztáratlan lejénd, a' te teſted-is ſetétes léfzen. * *Máté* 6: 22.

35 Meg-láſd azért, hogy a' világoſſág, melly te benned vagyon, † ſetétség ne légyen. † *Efés* 5: 8.

36 Annak-oká-ért ha a' te egéſz teſted világos, és ſemmi réſzében homályoſság nem lejénd, ollyan világos léfzen egéſzen, mint mikor a' ſzövétnek meg-világosít tégedet az ö világoſságával.

37 Es minek-utánna ſzóllott vólna, kéré ötet egy Fariséus, hogy ö nála ebédlenék. Bé-menvén azért le-telepedék.

38 A' Fariséus pedig mikor *ezt* látta vólna, el-tsudálkozék *azon*, hogy az ebédnek elötte nem † mosdott vólna meg. † *Márk.* 7: 3. 8.

39 Monda pedig az UR önéki: Ti Fariséusok jóllehet a' pohárnak és a' tálnak külsö † réſzét meg-moſsátok: de a' mi ti bennetek vagyon, rakva ragadománnyal és gonoſzſsággal.

† *Máté* 23: 25.

40 Bolondok! a' ki azt teremtette a' mi kivül vagyon, avagy nem ugyanazon teremtetteé azt-is, a' mi belöl vagyon?

41 Söt inkább azokból, a' mellyek *nálatok* vagynak, adjatok alamisnát; és ímé mindenek tiſztán léfznek néktek.

42 De jaj néktek Fariſeusoknak, kik meg-dézmáljátok a' méntát, rutát és minden-féle paréjt, † de hátra hagyjátok az itéletet és az Iſteni ſzeretetet. Ezeknek pedig ſzükségképpen meg-kellett vólna lenniek, és amazokat nem kellett vólna el-hagyni. † *Máté* 23: 23.

43 Jaj tinéktek Fariséuſoknak, mert ſzeretitek az elsö † üléſt a' gyülekezetekben, és a' piatzokon való köſzöntéseket. † *Máté* 23: 6. 7.

Márk. 12: 38. 39.

44 Jaj néktek Iráſtudók, és képmutató Fariséusok; mert ollyanok vagytok mint a' koporsók, mellyeket nem látnak, és *mellyeket* nem tudnak azok, a' kik azokon járnak.

45 Felelvén pedig egy a' Törvénytudók közzül, monda nékie: Mester! mikor ezeket mondod, minketis boſzſzúſsággal illetſz.

46 Ö pedig monda: Jaj néktek-is Törvény-tudóknak; mert el-hordozhatatlan terhekkel terhelitek-meg † az embereket, de ti egy újjotokkal ſem *akarjátok* azokat a' terheket illetni. † *Máté* 23: 4. *Tſel.* 15: 10.

47 Jaj néktek; mert épſtitek a' Prófétáknak † koporsóikat: a' ti atyáitok ölték pedig meg öket.

† *Máté* 23: 29. 31.

48 Bizonyára a' ti bizonyság-tételetekkel a' ti atyáitoknak tselekedeteket jóvá hagyjátok; mert azok ölték-meg öket, ti pedig épſtitek azoknak koporsóikat.

49 Annak-oká-ért mondotta az Iſten' böltsesége-is: Botsátok ö hozzájok Prófétákat és Apoſtolokat, és azok közzül *némellyeket* meg-ölnek, † és *némellyeket* el-üznek *kergetnek.*

† *Tſel.* 12: 2. 7: 59. 5: 40.

50 Hogy elö-kereſteſſék e' † nemzetségtöl minden Prófétáknak e' Világ' fundamentomának fel-vettetésétöl fogva ki-ontatott vérek. † *Máté* 23. 34. 35.

51 Az Abel' † vérétöl fogva, mind a' Zakariás' †† véréig, ki el-veſzett az öltár és a' Templom között: bizony mondom néktek, hogy elö-kivántatik e' nemzetségtöl.

† 1 *Móſ.* 4: 8. †† 2 *Krón.* 24: 20. 21.

52 Jaj néktek Törvény-tudóknak; mert el-vettétek a' tudománynak † kúltsát; ti magatok nem mentetekbé, a' kik bé akartak menni, azokat-is meg-tiltottátok. † *Máté* 23: 13.

53 Mikor pedig ezeket mondaná nékiek: az Iráſtudók és Fariséuſok kezdének felette igen ellene állani, és ötet ſok dolgokra való feleletre kénſzeríteni,

54 Ö utánna ólálkodván, és igyekezvén valamit az ö ſzájából ki-kapni, hogy ötet vádol-hatnák.

XII. RESZ.

Fariséuſoknak kovászok: kit kell félni: a' bö majorságú gazdag' példája: e' földi ſzorgalmatoſságot el-kell hagyni: Iſten' országát keresni: Kriſtus el-jövetelére vigyázni: Háboruság az Evangélium' miatt.

1 Es

1 ES mikor nagy sokaság állana ö környüle, annyira hogy egy-máſt le-tapodnák, kezde az ö tanítványinak mondani: Leg-elö-ſzör óltalmazzátok-meg magatokat a' Fariſeuſoknak *kováſzſzoktól, melly a'† kép-mútatás; * *Máté* 16: 6. 12. † *Máté* 23: 5.

2 Mert ſemmi olly el-fedezett dolog nintsen, mellynek meg nem kell * nyilatkoztatnia, ſem olly titok, melly nek meg nem kell tudatnia.

* *Préd.* 12: 16. *Máté* 10: 26.

3 Annak-oká-ért a' mellyeket a' ſötétben mondottatok, a' világoſſágban hallattatnak; és a' mit fülbe súgtatok a' rejtek-házakban, a' házak' tetejin prédikáltatik.

4 Mondom pedig néktek én * baráttimnak: Ne féljetek azoktól, a' kik a' teſtet ölik-meg, és azután többet † nem árt-hatnak. * *Ján.* 15: 15.

† *Máté* 10: 28.

5 Meg-mondom pedig néktek, kitöl féljetek: Feljetek attól, a' ki miután-meg-ölt, vagyon arra-is hatalma, hogy a' gyehennára veſſen. Bizony mondom néktek, hogy ettöl feljetek.

6 Avagy nem öt verebetskéket véſznek két filléren? és egy azok közzül nintsen Iſtennél * el-feledve.

7 Söt inkább a' ti fejeteknek hajſzálai-is mind meg-ſzámláltattak. Ne féljetek azért; ſok verebetskéknél betsesbek vagytok. * *Máté* 10: 29. 30.

8 Mondom pedig néktek: Valaki engemet valland az emberek * elött, az embernek Fia-is vallást tészen arról az Iſtennek Angyali elött.

* *Máté* 10: 32. 33

9 A' ki pedig engemet meg-tágadánd az emberek † elött, meg-tagadtatik az Iſtennek Angyali elött.

† *Márk.* 8: 38.

10 Es ha valaki valamit mondánd az embernek Fia † ellen, meg-botsátatik annak: de annak, a' ki a' Szent Lélek ellen káromlást ſzólland, meg nem botsáttatik. † *Máté* 12: 31. 32.

11 Mikoron pedig vijéndenek titeket a' Sinagógákba, a' Fejedelmek és Hatalmaſságok eleibe, ne légyetek ſzorgalmatoſok, mi-módon † vagy mit ſzólljatok magatok' óltalmára, avagy mit mondjatok;

12 Mert a' Szent Lélek azon órában meg-tanít titeket, mit kelljen mondanotok. † *Máté* 10: 18-20.

Tſel. 4: 7. 8.

13 Monda pedig néki egy a' ſokaság közzül: Meſter! mondd-meg az én atyám-fiának, hogy oſzſza-meg velem az örökséget.

14 Ö pedig monda nékie: Ember, kitsoda tett engemet ti köztetek bitóvá, vagy oſztóvá?

15 Monda azért nékiek: Meg-láſſátok, hogy el-távoztaſſátok a' telhetetlenséget †; mert ha bövölködnek-is valakinek az ö gazdagsági, nem azokból vagyon annak az ö élete.

† 1 *Tim.* 6: 6-11.

16 Monda pedig nékiek illyen példa-beſzédet: Egy gazdag embernek nagy böségeſen termett vala az ö majorsága.

17 Azért magában okoskodik vala mondván: Mit tselekedjem; mert nintsen hová takarnom az én *jószágom'* termését.

18 Es monda: Ezt mivelem: Az én gabonás tsüreimet el-rontom, és nagyobbakat építek, és azokba takarom az én *jószágommak* minden hafznát, és az én javaimat.

19 Es *ezt* mondom az én lelkemnek: En lelkem, ſok eſztendökre eltett ſok javaid vagynak! † nyúgodjál, egyél, igyál, gyönyörködjél!

† *Sólt.* 49: 7. 12. 13.

20 Monda pedig néki az Iſten: Bolond, ez éjjel meg-kívánják a' te lelkedet te töled, a' mellyeket pedig készítettél, † kijéi léſznek? † *Sólt.* 39: 7.

21 Igy vagyon dolga annak, a' ki magának kintset takar, az Iſtenben pedig nem † gazdag.

† 1 *Tim.* 6; 18. 19. *Jel.* 3: 17. 18.

22 Monda pedig az ö tanítványinak: Annak-oká-ért mondom néktek, ne légyetek ſzorgalmatoſok a' ti † életetekről, mit égyetek, ſe a' teſtről, mivel kelljen bé-fedeztetnetek;

† *Sólt.* 55: 23. *Máté* 6: 25-33.

23 A' lélek drágább hogy-nem az eledel, és a' teſt hogy-nem az öltözet.

24 Gondoljátok-meg a' hollókat; mert ſem vetnek, ſem aratnak; kiknek nintsen tárházok, vagy gabonás tsürök, mindazáltal az Iſten † el-táplálja azokat; mennyivel drágábbak vagytok ti a' madaraknál?

† *Jób.* 39: 3. *Sólt.* 147: 9.

25 Kitsoda pedig a' ti közzületek, a' ki nagy ſzorgalmatos gondolkodáſsal-is, meg-nagyobbít-hatná az ö állapatját egy ſinginivel?

26 Annak-oká-ért ha a' mi leg-kiſſebb dolog, azt ſem mivel-hetitek, miért vagytok a' több dolgokról ſzorgalmatoſok?

27 Gondoljátok-meg a' liliomokat, mi-módon nevekednek; nem fáradoznak és nem ſonnak; mondom pedig néktek, hogy Salamon-is minden ö ditsöségében-is nem öltözött úgy, mint ezek közzül egy.

28 Hogyha a' füvet, melly ma a' mezön vagyon, és hólnap a' kementzébe vettetik, az Iſten így ruházza, mennyivel inkább titeket, oh kitsíny hitüek!

29 Ti annak-oká-ért ne tudakozzatok azon, mit kell ennetek vagy innotok; † és ne kételkedjetek;

† *Ják.* 1: 5-7.

30. Mert mind ezekről e' világi pogányok fzorgalmatofok; a' ti Atyátok pedig tudja, hogy ti azok nélkül fzükölködtök.

31 Söt inkább keresfétek az Iften' orfzágát, és mind ezek † meg-adattatnak néktek. † 1 *Tim.* 4: 8.

32 Ne félj kitsíny fereg; mert tetfzett a' ti Atyátoknak, hogy adjon néktek † orfzágot. † *r.* 22: 28-30. *Jel.* 3: 21.

33 Adjátok-el a' ti jófzágotokat, † és adjatok alamisnát. Szerezzetek magatoknak olly erfzényeket, mellyek meg nem avúlnak, és menny-orfzágban * el-fogyhatatlan kintset, hová a' lopó nem mehet, és *holott* a' moly meg nem emészt-heti; * *Máté* 6: 20. 21.

† *Tsel.* 2: 45.

34 Mert a' hol a' ti kintsetek vagyon, ott léfzen a' ti fzivetek-is

35 Légyenek a' ti derekaitok † fel-övedezve, és fzövétnektek meg gyújtva.

† 1 *Pét.* 1: 13. 14.

36 Es ti hafonlatofok *légyetek* azokhoz, a' kik várják † hogy az ö Urok meg-jöjjön a' menyegzőnek lakodalmából, hogy mihelyt meg-jövénd, és zörgeténd, azonnal meg-nyifsák néki.

† *Máté* 24: 44. 46. 47.

37 Bóldogok azok a' fzolgák, kiket az UR, mikor haza mégyen, vigyázva talál. Bizony mondom néktek, hogy fel-övedzvén magát le-ülteti azokat; és elö-jövén fzolgál † nékiek.

† *Máté* 24: 46. 47.

38 Es ha menénd haza az ejtfzakának máfodik réfzekor, és ha harmadik réfzekor menénd-is haza, és úgy találja az ö fzolgait, bóldogok azok a' fzolgák!

39 Ezt pedig tudjátok-meg; hogy ha tudná a' háznak gazdája, melly orában jö-el a' lopó, vigyázna, és nem hagyná meg-ásni az ö házát.

40 Ti-is azért légyetek kéfzek; mert a' melly orában nem gondolnátok, abban jö-el † az embernek Fia.

† 1 *Thefs.* 5: 2.

41 Monda pedig néki Péter: URam, minékünk mondodé e' példa-befzédet, vagy mindeneknek *egyebeknek-is?*

42 Monda pedig az UR: Kitsoda hív és bölts sátár, † kit az UR az ö fzolgai között Fövé tészen, hogy alkalmatos időben adjon rendeltt eledelt *azoknak?*

43 Bóldog fzolga az, a' kit az UR, mikor meg-jövénd, akképpen talál tselekedni!

44 Bizony mondom néktek, hogy minden javain Gond-viselövé tészi.

† *Máté* 24: 45-47.

45 Hogyha ezt mondándja az a' fzolga az ö fzivében: Késöre jö-meg az én URam, és kezdéndi verni a' fzolgákat és fzolgáló-leányokat, és enni 's inni, és részegeskedni.

46 Haza jö annak a' fzolgának Ura, a' melly napon nem várja, és a' melly órában nem tudja, és él-válafztja azt, és annak a' hitetlenek között ád † hellyet. † *Máté* 24: 51. 25: 41. 46.

47 A' melly fzolga pedig tudta az ö Urának akaratját, és magát ahoz nem kéfzítette, és annak akaratja fzerint nem tselekedett, fokkal büntettetik-meg.

48 A' ki pedig nem tudta, és büntetésre méltó dolgokat tselekedett, † kevesebbel büntettetik. Mindennek pedig, a' kinek fokat adtanak, fokat kivánnak-elö töle, és a' kinél fokat tettenek-le, többet kérnek-elö töle.

† *Róm.* 2: 12.

49 Azért jöttem, hogy e' világra † tüzet botsáfsak: és mit akarok, ha immár meg-gerjedett?

† *Máté* 10: 34-39.

50 De kereíztséggel kell nékem † meg-kereíztelteínem, és melly igen * fzorongattatom, miglen *az* el-végeztetfsék? † *Márk.* 10: 38.

* *r.* 22: 43.44. *Máté* 26: 37.38.

51 Alítjátoké, hogy én azért jöttem vólna, hogy békefséget adjak e' földön? nem, mondom néktek: söt inkább hogy viszfza-vonáft;

52 Mert ez *időtől* fogva léfznek egy házban öten, kik viszfzát-vonnak, három kettő ellen, és kettő három ellen.

53 Meg-hafonlik az atya † a' fiú ellen, és a' fiú az atya ellen: az anya az ö leánya ellen és a' leány az ö annya ellen; a' napa az ö menye ellen, és a' meny az ö napa ellen.

† *Mik.* 7: 6. *Máté* 10: 21.

54 Monda vala pedig a' fokaságnak-is: Mikor látjátok, hogy Nap-nyúgatról felhő támad, azonnal *ezt* mondjátok: † Zápor-eső jö. És úgy léfzen.

55 Es mikor halljátok fúni a' Déli fzelet, *ezt* mondjátok: Hévség léfzen. Es úgy léfzen. † *Máté* 16: 2. 3.

56 Kép-mútatók, az égnek és a' földnek ábrázatjáról itéletet tudtok tenni; ez időről † pedig, mi dolog, hogy nem tudtok itéletet tenni?

† *Dán.* 9: 25. *Mal.* 3: 1.

57 Mi dolog pedig, hogy ti magatoktól-is meg nem itélitek *azt* a' mi igaz?

58 Mikor pedig a' te ellenségeddel, a' Fejedelem eleibe mégy, igyekezzél rajta az úton, hogy menekedjél-meg † töle, hogy tégedet ne vonjon a' Bíró eleibe, és a' Bíró adjon téged a' fattzoltató kezébe, és a' fattzoltató vefsen téged a' tömlötzbe.

59 Mondom tenéked; hogy nem jösz-ki onnét, míg-nem meg-fizetsz mind az utólsó kis fillérig.

† *Máté* 5: 25. 26.

XIII. RESZ.

Pilátus' kegyetlensége a' Galiléusok ellen: Krisztus int meg-térésre: gyümöltsteelen fige-fa: egy meg-görbedt aszszony meg-gyógyíttatik: Jól tenni Szombaton: mustár-mag: kovász: szoros kapu: Jerusálem' jövendö romlása.

1 JÖvének ugyan-azon időben valami emberek, kik néki hírt mondának a' Galileabéliek felöl, kiknek véreket Pilátus egyelítette vala az ö áldozatjokkal.

2 Es felelvén Jésus monda nékiek: Gondoljátoké, hogy e' Galileabéliek bünösbek vóltanak vólna a' több Galileabélieknél, mivelhogy ezeket szenvedték?

3 Nem, mondom néktek: Söt inkább ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlatosképpen el-vesztek.

4 Avagy ama' tizen-nyóltz *embereket*, a' kikre szakadott a' torony Siloámnál, és meg-ölte azokat, alítjátoké, hogy minden embereknél, kik Jérusálemben lakoznak, bünösbek vóltanak vólna?

5 Nem, mondom néktek: Söt inkább ha meg nem † tértek, minnyájan hasonlatosképpen el-vesztek.

† *rész.* 19: 42-44. *Máté* 3: 8-10.

6 Mondá pedig e' példa-beszédet: Vala egy embernek szölejében † plántáltatott fige-fája; és el-méne hogy keresne azon gyümöltsöt, és nem találá,

† *Esa.* 5: 7.

7 Es monda a' Vintzelérnek: Imé három esztendéje vagyon *miólta ide* járok és keresek gyümöltsöt e' fige-fán, és nem találok: Vágd-ki azt; miért téfzi a' földet-is hijába valóvá?

8 Es a' felelvén monda néki: Uram! hagyj békét néki ez esztendöben-is, míg-nem köröskörül meg-kapálom és † meg-ganéjozom.

9 Es ha gyümöltsöt terem, *jó*; ha hol nem, azután vágd-ki azt.

† *Esa.* 5: 2-6.

10 Tanít vala pedig Szombat-*napon* egy Sinagógában.

11 Es imé vala *ott* egy aszszonyiállat, kiben vala betegségnek lelke tizen-nyóltz esztendötöl fogva: és meggörbedett vala annyira, hogy magát fel nem egyenesít-hetné.

12 Es mikor azt látta vólna Jésus, elö-szóllítá, és monda nékie: Aszszonyi-állat, meg-óldattál a' te betegségedböl!

13 Es reája veté kezeit; és azonnal fel-egyenesedék, és ditsöjti vala az Istent.

14 Felelvén pedig a' Sinagógának Fejedelme, haraguván hogy Szombat-*napon* gyógyított vólna Jésus, monda a' lokalágnak: Hat napok vagynak, a' mellyeken munkálódni kell, azokon jöjjetek azért és gyógyíttassatok, és nem Szombat-napon.

15 Felele azért nékie az Ur, és monda: Kép-mútató! Szombat-*napon* avagy nem óldjaé-el mindenitek az ö ökrét vagy szamárát a' jászoltól, és nem vízié itatni?

16 Ezt pedig az Abrahámnak leányát, kit a' Sátán ímé tizen-nyóltz esztendötöl fogva meg-kötözött vala, nem kelletté meg-óldani a' kötélböl Szombat-napon?

17 Es mikoron ezeket mondaná, meg-fségyenülnek vala mindenek, kik magokat néki ellenébe vetik vala; és az egész köfség örül vala mind azokon a' ditsöséges*dolgokon, a' mellyek ö általa léfznek vala. * *v.* 12. 13.

18 Monda pedig *Jésus*: Mitsodához hasonlatos az Istennek országa? és mihez hasonlítsam azt?

19 Hasonlatos a' mustár-maghoz, † mellyet az ember vévén el-vét az ö kertjében; és fel-nevekedett, és lett nagy fává, és az égi madarak fészket raktak annak ágain. † *Máté* 13: 31. 32.

20 Es ismét monda: Mihez hasonlítsam az Istennek országát?

21 Hasonlatos a' * kovászhoz, mellyet az aszszonyi-állat vévén el-rejtett három mérték lisztben, míg-nem egészen meg-poshadna. * *Máté* 13: 33.

22 Altal-mégyén vala azért minden városokon és falukon *, tanítván, és Jérusálembe menvén. * *Máté* 9: 35.

23 Monda pedig ö nékie egy ember: Uram, avagy kevesen vagynaké a' kik idvezülnek? Ö pedig monda nékiek:

24 Igyekezzetek * bé-menni a' szoros † kapun; mert sokan (mondom néktek:) igyekeznek bé-menni, és nem mehetnek. † *Máté* 5: 22-48. 10: 37-39. * *Máté* 7: 13. 14.

25 *Tudni-illik* minek-utánna fel-kelénd a' gazda és † bé-zárlándja az ajtót, és kezdetek kivül állani, és az ajtót zörgetni, *ezt* mondván: Uram! Uram! nyisd-meg nékünk. Ki felelvén ezt mondja néktek: Nem * tudom honnét valók vagytok ti!

† *Máté* 25: 10-12. * *Máté* 7: 21. 25: 42. 43.

26 Akkor kezditek mondani: Te elötted ettünk † és ittunk, és a' mi útzáinkon tanítottál!

27 Es ezt mondja: Mondom néktek, nem tudom honnét valók vagytok ti. Távozzatok-el én tölem mindnyájan, kik hamisságot tselekedtek!

† *Máté* 7: 22. 23.

28 Ott lészen sirás és fogaknak tsikorgatások, mikoron látándjátok Abrahámot, Isákot, és Jákóbot, és mind a' Prófétákat az Isten' országában; † titeket pedig ki-rekesztetni.

† *Máté* 8: 11. 12. *Esa* 65. 13.

29 Akkor el-jönek *sokan* Nap-keletről és † Nap-nyúgatról, és Eszakról, és Délről; és az Isten'országában le-telepednek. † *Róm.* 15: 14. 18. 19. 24.

30 És ímé utólsók † *most* a' kik elsök lésznek, és elsök, a' kik utólsók lésznek. † *Máté* 19: 30.

31 Ugyan-azon napon jövének ö hozzá némellyek a' Fariséusok közzül, kik ezt mondák néki: Eredj-ki és menj-el innét; mert Héródes meg-akar téged ölni.

32 És monda nékiek: El-menvén mondjátok-meg annak a' rókának: Imé ördögöket üzök-ki, és gyógyítok ma és hólnap; és harmad napon † el-végeztetem! † *r.* 18: 31-33.

33 Mindazáltal szükség nékem ma és hólnap, és az után, hogy úton járjak; mert nem lehetséges hogy a' Próféta Jérusálem kivül vesszen-el.

34 * Jérusálem! Jérusálem! ki meg-ölöd a' Prófétákat, és meg-kövezed azokat, a' kik te hozzád botsáttattak, mennyi-szer akartam egybegyüjteni a' té magzatidat, miképpen a' tyúk az ö fiatskáit az ö szárnyai-alá, és nem †akartátok? * *r.* 19: 42-44. *Máté* 23: 37. 38. † *Ján.* 11: 47. 53. *resz.* 19: 47.

35 Imé hagyattatik a' ti házatok * puszton. Bizony mondom pedig nék tek, nem láttok engemet, míg-nem el-jö *az idö*, mikor ezt mondjátok: Aldott, † a' ki jött az URnak nevében!

* *Mik.* 3: 12. *rész.* 19: 43. 44.
† *resz.* 19: 38.

XIV. RESZ.

Viz-kórságos meg-gyógyíttatik Szombat-napon: Intetnek a' le-ülendö vendégek alazatosságra: Kit kelljen vendéggé hívnunk: Példa a' nagy vatsoráról: hadról; toronyról, mellyben intetünk a' Krisztusnak követésére.

1 ÉS lön, mikoron a' fö Fariséusok közzül egynek házához ment vólna Szombat-napon kenyeret enni, ök lesselkednek vala ö utánna.

2 És ímé egy viz-kórságos ember vala ö elötte.

3 És felelvén Jésus, monda a' Törvény-tudóknak és a' Fariséusoknak illyen módon: Szabadé Szombat-napon gyógyítani?

4 Ök pedig hallgatának. És ö megfogván azt, meg-gyógyíta és el-botsátá.

5 És felelvén nékiek, monda: Ha valakinek közzületek szamára vagy ökre a' verembe esik, avagy nem vonszaé-ki azt azonnal Szombat-napon?

6 Es nem felel-hetnek vala ö ellene semmit ezekre.

7 Monda pedig példa-beszédet azoknak a' kik hivatalosok valának, mikor észébe vette vólna, mi-módon válogatnák a' fö helyeket, mondván nékiek:

8 Mikor valakitöl menyegzöi lakodalomba hívattatol, ne ülj a' * fö helyre; mert né-talám te náladnál tiszteletesb ember hívattatott attól.

* *Peld.* 25: 6. 7.

9 Es az, a' ki mind tégedet mind azt hívta, el-jövén ezt mondja tenéked: Engedd ennek a' helyet! Es akkor tzégyennel az alább való helyre fogsz ülni.

10 Hanem mikor hívattatol, menj-el, és ülj-le az alább való helyen, hogy mikoron el-jövénd az, a' ki tégedet hívott, ezt mondja tenéked: Barátom, ülj fellyebb! Akkor tenéked tiszteléged lészen azok elött, a' kik te véled együtt ülnek.

11 Mert minden valaki magát felmagasztalja *, meg-aláztatik; és a' ki magát meg-alázza †, fel-magasztaltatik. * *Job* 22: 29. † *Máté* 23: 12.

12 Mond vala pedig annak-is, a' ki ötet hívta vala: Mikor ebédet vagy vatsorát kéllziteſz, ne hívjad barátidat, se atyád-fiait, se rokonidat, se gazdag szomszédidat; hogy ök viszontag tégedet ne hívjanak, és illyen módon a' jó-tétemény meg-fizettessék.

13 Hanem mikor lakodalmat készítesz, hívjad a' szegényeket, * tsonkabonkákat, sántákat, vakokat.

14 Es bóldog lészesz; mivelhogy nem fizet-hetik-meg tenéked a' jó-téteményt; mert meg-fizettetik tenéked az igazaknak fel-támadásokna*k idején.*

* *Máté* 25: 34-36. 40.

15 Ezeket pedig mikor hallotta vólna egy azok közzül, a' kik ö *véle* együtt ülnek vala, monda nékie: Bóldog az, a' ki ejéndik kenyeret az Isten' országában.

16 Ö pedig monda annak. Egy ember * készíte nagy varsorát, es híva sok vendéget, * *Máté* 22: 2-10. *Jel.* 19: 7-9.

17 Es el-küldé szolgáját a' vatsorának idején, hogy meg-mondaná a' * hivatalosoknak: Jertek-el, mert immár mindenek el-készíttettek!

* *Máté* 15. 24. 10: 5. 6. *Tsel.* 13: 46.

18 Es mindnyájan egyenlöképpen kezdék magokat mentegetni. Az elsö monda: Szántó-földet vettem, és ki kell mennem, hogy azt meg-lássam; kérlek tégedet, ments-meg engemet!

19 A' másik monda: Öt iga-bar mott vettem, és el-mégyek hogy azokat meg-próbáljam; kérlek téged, ments-meg engemet!

20 Es más monda: Feleségemet hoztam, és azért nem mehetek.

21 Mikor azért a' szolga haza ment vólna, meg-mondá ezeket az ö Urának: Akkor meg-haragudván a' gazda, monda az ö szolgájának: Eredj hamar a' város' útzáira és szorosfira, és a' szegényeket, tsonkahonkákat, sántákat és vakokat hozd-bé ide.

22 Es monda a' Szolga: Úram, meglett a' mint parantsolád, de még-is üres hely vagyon!

23 Akkor monda az UR a' szolgának: Eredj-el az útakra, és sövényekre, és kénfzeríts bé-jöni *mindeneket*, hogy teljék-bé az én házam;

24 Mert mondom néktek, hogy egy-is a' hívatalos †férjfiak közzül, nem *kóstolja-meg az én vatsorámat.

*4 *Móf.* 13: 3. 26. 32-34. 14: 1-4. 21-23. †*v.* 17.

25 Mégyen vala pedig ö véle nagy fokaság; és hátra fordúlván monda azoknak:

26 Ha valaki én hozzám jö, és meg nem gyülöli az ö attyát,*annyát, feleségét, magzatit, attya-fiait, és húgait, nénnyeit, söt a' maga lelkét-is, nem lehet én tanítványom.

* *Máté* 10: 37. 39.

27 Es valaki nem hordozza az ö* kereſztét, és nem követ engemet, nem lehet én tanítványom. * *Máté* 10: 38.

28 Mert ti közzületek valaki, ha tornyot akar építeni, avagy nem megfzámlláljaé le-ülvén elö-fzör az ö költségét, ha vagyoné annak el-végezésére való *költsége?*

29 Hogy, minek-utánna a' fundamentomot fel-vetette, és el nem végez-heti azt, meg ne tsúfolják ötet mindenek, valakik *azt* látándják,

30 Ezt mondván: Ez az ember el-kezdette vólt az építéſt, s' nem vihette véghez!

31 Avagy ha valamelly Király el akar menni, hogy más Királlyal megütközzék, avagy nem tanátskoziké elö-fzör le-ülvén, hogy ha tíz-ezer *ember*rel ki-fzáll-hat az ellen, a' ki ö ellene húſz-ezerrel jött?

32 *Mert ha* külömben *tselekeſzik*, még mikor ama' távól vagyon, követeket küldvén hozzája, békeſséget kér töle.

33 Ezenképpen azért: Valaki közzületek bútsúját nem vészi minden javaitól, nem lehet én tanítványom.

34 Jó a' ſó: Ha pedig a' *ſó megízetlenül, mivel sózzák-meg?

*Máté 5: 13.

35 Sem a' földre sem a' ganéjra nem jó: kivetik azt. A' kinek vagynak fülei a' hallásra, hallja.

XV. RESZ.

Az el-veſzett juhról, drachmáról, és a' tékozló fiúról vett példában tanítja Kriſtus, hogy Iſten a' meg-térö bünösöket magához fogadja.

1 Közelgetnek vala pedig ö hozzája minden Publikánusok és bünösök, hogy hallgatnák ötet.

2 Es zúgolódnak vala a' Fariseusok és az Iráſtudók, ezt mondván: Ez a' bünösöket magához fogadja, és vélek együtt éſzik.

3 Ö pedig ſzóllá nékiek e' példabeſzédet, mondván:

4 Ha valakinek ti közzületek ſzáz juha vagyon, és egyet azok közzül* el-veſzténd: avagy nem hagyjaé-el a' kilentzven-kilentzet a' puſztában, és nem mégyené annak *meg-kereſésére*, a' melly el-veſzett, míg nem azt megtalálja? * *Máté* 18: 12. 14.

5 Es minek-utánna meg-találja, felveti az ö vállára örülvén,

6 Es haza menvén egybe-hívja barátit és ſzomſzédit, mondván nékiek: Örvendezzetek én velem; mert megtaláltam az én juhomat, a' melly elveſzett vala.

7 Mondom néktek, hogy illyen módon öröm léſzen mennyben egy megtérö bünös emberen, *nagyobb* hogy-nem kilentzven-kilentz igazakon, kik nem ſzükölködnek meg-térés nélkül.

8 Avagy ha valamelly afzſzonyiállatnak tíz dráchmája vagyon, és egy dráchmát el-veſzténd, avagy nem gyújté gyertyát, és nem ſeprié-meg a' házat, 's nem keresié nagy ſzorgalmatoſsággal míg-nem meg-találja?

9 Es minek-utánna meg-találja nem hívjaé-egybe az ö afzſzony-barátit és ſzomſzédit? ezt mondván: Örüljetek én velem; mert meg-találtam a' drachmát, mellyet el-veſztettem vala!

10 Ezenképpen, mondom néktek, örömök vagyon az Iſtennek Angyalinak egy bünös embernek meg-térésén.

11 Monda pedig: Egy embernek vala két fia;

12 Es monda az Iſjabbik az attyának: Atyám, add-ki énnékem az örökségből az én réſzemet! Annakoká-ért a' meg-oſztá közöttök az örökséget.

13 Nem ſok napok után pedig, mikor mindeneket egybe-takart vólna az ö iſjabbik fia, meſzíze méne idégen tartományba; és ott el-tékozlá *minden* marháját, mivelhogy nagy tékozlással élne.

14 Minek-utánna pedig mindeneket el-tékozlott vólna, támada nagy éhség abban

abban a' tartományban, és ö meg-kezde fogyatkozni.

15 És el-menvén adá magát annak a' tartománynak egy lakosához, ki el-küldé ötet az ö mezeire, hogy legeltetné a' diſznókat.

16 És kívánja vala meg-tölteni az ö gyomrát a' moslékkal, mellyet észnek vala a' diſznók, de azt-is ſenki nem adja vala néki.

17 Mikoron pedig magába tért vólna, monda: Az én atyámnak melly ſok béreſi bövölködnek kenyerekkel, én pedig éhhel halok-meg!

18 Fel-kelvén el-mégyek az én atyámhoz, és *ezt* mondom nékie: Atyám, vétkeztem az ég ellen, és te ellened!

19 És nem vagyok immár méltó arra, hogy te fiadnak hívattaſſam: tégy engemet ollyanná, mint a' te béreſid közzül egy!

20 Fel-kelvén azért el-méne az ö attyához. Mikoron pedig még távol vólna, meg-látá ötet az ö attya, és meg-ſzánó ötet, és hozzája futván esék az ö nyakára, és meg-tsókolgatá ötet.

21 Monda pedig néki az ö fia: Atyám! vétkeztem az ég ellen, és te ellened, és nem vagyok immár méltó arra, hogy te fiadnak hívattaſſam!

22 És monda az ö attya az ö ſzolgainak: Hozzátok-elö amaz én fö öltözö ruhámat, és öltöztetſſétek-fel ötet, és adjatok gyüröt az ö kezébe, és ſarut az ö lábaira.

23 És elö-hozván ama' meg-hizlaltt tulkot öljétek-meg, és lakozzunk vígan;

24 Mert ez én fiam meg-hólt vala, és fel-támadott, el-veſzett vala, és meg-találtatott. Kezdének azért vígan lakni.

25 Vala pedig az ö nagyobbik fia a' mezön: ki mikor haza jövén közelgetett vólna a' házhoz, hallá az éneklést és a' vígadozáſt.

26 És egyet a' ſzolgák közzül elö-ſzóllítván, meg-tudakozá mi dolog vólna az?

27 A' pedig monda néki: A' te ötséd jött-meg; és meg-öleté a' te atyád ama' hizlaltt tulkot, mivelhogy egéſſégben jött-meg.

28 Meg-haraguvék pedig *az*, és nem akara bé-menni. Az ö attya annakokáért ki-menvén, kéré ötet.

29 Amaz pedig felelvén monda az attyának: Imé ennyi eſztendötöl fogva ſzolgálok tenéked, és ſoha parantsolatodat meg nem rontottam, még-is nem adtál nékem tsak egy kets-ke-fiat-is, hogy az én barátimmal vígan laknám.

30 Minek-utánna pedig e' te fiad meg-jött vólna, ki minden te marhádat a' paráznákkal költötte-el, megöletted önéki ama' hizlaltt tulkot.

31 Ö pedig monda néki: Fiam, te mindenkor én velem vagy, és minden marhám tiéd!

32 Víg kedvvel kell vala pedig tenéked lenned, és örvendezned kell vala, hogy e' te atyád-fia meg-hólt vala, és meg-elevenedett; el-veſzett vala, és meg-találtatott.

XVI. RESZ.

Példája a' bé-vádoltatott Sáfárnak: Két Urnak ſzolgálni lehetetlen: Törvény és Próféták: a' Gazdagról és Lázárról.

1 MOnda pedig az ö tanítványinak-is: Vala egy gazdag ember, kinek vala egy Sáfára; és a' bé-vádoltaték annál, hogy minden javait el-tékozlaná.

2 Hívá azért azt, és monda néki: Mit hallok felöled? adj ſzámot a' te sáfárságodról; mert nem lehetſz ez-után Sáfár.

3 Monda pedig magában a' Sáfár: Mit míveljek, mivelhogy az én Uram el véſzi én tölem a' sáfárságot? Nem kapál-hatok, a' Kóldúláſt ſzégyenlem!

4 Tudom mit kell tennem, hogy mikor a' sáfárságtól meg-foſztatom, bé-fogadjanak engemet házokba.

5 Minek-utánna azért az ö Urának minden adósait egybe-gyüjtötte vólna, monda az elsönek. Mennyivel tartozol az én Uramnak?

6 A' pedig monda: Száz Bátus olajjal. Es monda nékie: Végyed a' te ſzám-tartó könyvedet, és le-ülvén hamar írj ötvent.

7 Azután monda máſnak: Te pedig mennyivel tartozol? A' pedig monda: Száz Kórus búzával. Es monda annak: Végyed a' te ſzám-tartó könyvedet, es írj nyóltzvant.

8 Es ditséré az UR a' hamis Sáfárt, hogy eſzesen tselekedett vólna. Mert e' világnak fiai eſzesbek a' világoſságnak fiainál az ö nemek ſzerint.

9 En-is mondom néktek, ſzerezzetek magatoknak *jó-akaró* barátságos embereket, a' hamis gazdagságból; hogy mikoron meg-fogyatkoztok, bé-fogadjanak titeket az örök † hajlékokba. † 1 *Tim.* 6: 18. 19.

10 A' ki hív a' kevesen, † a' ſokan-is hív az; és a' ki a' kevesen hamis, a' ſokan-is hamis az. † *r.* 19: 16. 17.

11 Ha azért a' hamis gazdagságon hívek nem vóltatok, kitsoda bízna reátok igaz *gazdágság*ot?

12 Es ha a' máséin hívek nem vóltatok, a' mi tiétek kitsoda bízná azt reátok?

13 Egy ſzolga-is nem ſzolgál-hat két

† Urnak; mert vagy az egyiket gyülöli és a' másikat szereti; vagy az egyikhez ragaszkodik, és a' másikat meg-útálja: Nem szólgál-hattok az Istennek és a' Mammonnak.

† *Máté* 6: 24.

14 Halják vala pedig mind ezeket a' Fariséusok-is, kik fösvények valának, és ötet tsúfolják vala.

15 Es monda nékiek: Ti vagytok, kik az emberek előtt magatokat igaztítjátok; az Isten pedig tudja a' † ti szíveiteket; mert a' mi betsületes az emberek előtt, az Istennek előtte útálatos. † *Sólt.* 7: 10.

16 A' Törvény és a' Próféták *Kereszteló* Jánosig † *vagynak*; az időtől fogva az Istennek * országa hirdettetik. és minden ember erövel oftromlja azt.

† *Máté* 11: 13. 14. * *Mal.* 3: 1.

17 Könnyebb pedig a' mennynek és a' földnek † el-múlni; hogy-nem a' Törvénynek tsak egy pontjának hijába * esni. * *Máté* 5: 18.

† 1 *Pétr.* 1: 25. 2 *Pétr.* 3. 10

18 Valaki el-botsátja az ö † feleségét és mást vészen, paráználkodik, és a' ki a' férjétől el-botsáttatott aszszonyi-állatot vészi feleségül, paráználkodik. † *Máté* 5: 32. 19: 9.

19 Vala pedig egy gazdag ember, és öltözik vala bársonyba és bíborba, és minden napon vígan lakik vala.

20 Vala pedig egy Lázár nevü kóldús, ki el-vettetett vala az ö háza előtt, és fekélyekkel tellyes vala;

21 Es kiván vala meg-elégedni a' morsalékokkal, mellyek húllanak vala a' gazdagnak afztaláról: De az ebek-is el-jönek vala, és nyalják vala az ö sebeit.

22 Lön pedig, hogy meg-halna a' kóldús, és vitettetnék az Angyaloktól az Abrahámnak kebelébe: meg-hala pedig a' gazdag-is, és el-temetteték.

23 Es a' pokolban fel-emelvén az ö szemeit, mikor vólna a' kínokban, látá Abrahámot távól, és Lázárt annak kebelében.

24 Es ö kiáltván monda: Atyám Abrahám! könyörülj én rajtam, és botsásd-el Lázárt; hogy mártsa az ö újjának végét a' vizbe, és hivesítse-meg az én nyelvemet; mert gyötrettetem e' † lángban! † *Márk.* 9: 43. 44. *Esa.* 66: 24.

25 Monda pedig Abrahám: Fiam, emlékezzél-meg róla, hogy te a' te javaidat el-vetted a' te életedben, hasonlatosképpen Lázár-is az ö nyavalyáit: Mostan pedig e' vígasztaltatik, te pedig gyötrettetel!

26 Es mind ezeknek felette: mi közöttünk és ti közöttetek nagy közbevetés vagyon, annyira hogy a' kik akarnának innét ti hozzátok általmenni, nem mehetnek, sem pedig onnét ide nem jöhetnek.

27 Monda pedig *amaz*: Kérlek azért tégedet Atyám! hogy botsásd ötet az én atyámnak házához;

28 Mert vagynak öt atyám-fiai, hogy *ezekről* bizonyságot tégyen nékiek, hogy ök-is ide e' gyötrelemnek helyére ne jöjjenek!

29 Monda nékie Abrahám: Vagyon Mósesek és Prófétáik, † hallgassák azokat. † *Esa.* 8: 20.

30 Ama' pedig monda: Nem úgy, Atyám Abrahám, hanem a' halottak közzül ha valamelly ö hozzájok menénd, meg-térnek!

31 Abrahám pedig monda néki: Ha Mósest, és a' Prófetákat nem hallgatják; annak sem hiszneк, ha valamelly a' halottak közzül fel-támasztatnék-is.

XVII. RESZ.

Botránkozások: meg-botsátás: hit: hasztalan szolgák: tíz poklosok gyógyíttatnak-meg: Krisztus' el-jövetele; Lót' felesége.

1 MOnda pedig a' tanítványoknak: Lehetetlen dolog hogy botránkozások † ne essenek; de jaj annak, a' ki által esnek. † *Máté* 18: 7.

2 Jobb annak, ha egy *nehéz* malomkövet vetnek a' nyakába, és ha a' tengerbe vettetik, hogy-nem mint egyet e' kitsínyek közzül meg-botránkoztasson.

3 Örizzétek magatokat; Ha a' te atyád-fia † vétkezéndik te ellened, dorgáld-meg ötet; és ha meg-tér, botsássmeg néki. † *Máté* 18: 15-17.

4 Es ha egy napon hét-ízer † vétkezik ellened, és egy napon hét-ízer te hozzád térénd, ezt mondván: Meg-bántam *tselekedetemet*; meg-bobotsáss néki. † *Máté* 18: 22.

5 Es mondának az Apostolok az URnak: Neveljed a' mi hitünket!

6 Monda pedig az Ur: Ha annyi hitetek vólna, mennyi a' mustármag, † *ezt* mondanátok ím ez szederj-fának: Szakadj-ki gyökereстől és plántáltassál a' tengerbe; engedne néktek. † *Máté* 17: 20.

7 Kitsoda pedig ti közzületek az, a' kinek szántó avagy *barom* legeltető szolgája vagyon, ki a' mezőről megjött *szolgájának ezt* mondaná mindjárt: Jer-elő, ülj-le!

8 Söt inkább avagy nem *ezt* mondjaé néki: Készíts vatsorámra valót, és hozzá készülvén szolgálj énnékem; míg én ésszem és iszom; és azután teis egyél és igyál!

9 Avagy meg-köszönié annak a' szolgának, hogy azt mivelte, a' mit nékie parantsolt vólt? Nem gondolom.

10 E-

10 Ezenképpen ti-is, ha mind azokat meg-tselekedénditek-is, a' mellyek néktek parantsoltattak, *ezt* mondjátok: Haſzontalan † ſzolgák vagyunk; mert a' mit kellett tselekednünk, azt tselekedtük!

† 1 *Kór.* 9: 16.

11 Es lön, mikor menne Jérusálembe, által-mégyen vala Samaria és Galilea között,

12 Es mikor egy faluba menne-bé, jövének ö eleibe tíz bél-poklos † férjfiak, kik távól meg-állának.

† 3 *Móſ.* 13: 2.

13 Es fel-emelék ſzavokat, mondván: Jéſus, Meſter, könyörülj mi rajtunk!

14 Ki mikor öket látta vólna, monda nékiek: El-menvén, mútaſsátok-meg magatokat a' † Papoknak. Es lön hogy mikor oda mennének, megtiſztúlának. † 3 *Móſ.* 14: 2-32.

15 Egy pedig ö közzülök, mikor látta vólna hogy meg-gyógyúlt vólna: meg-tére, ditsöítvén az Iſtent nagy ſzóval.

16 Es artzal le-borúla az ö lábainál hálákat adván öneki; és ez Samariabéli vala.

17 Felelvén pedig Jéſus, monda: Avagy nem tizen tiſztúlának-é-meg? A' kilentze pedig hol *vagyon?*

18 Nem térének hátra, hogy az Iſtennek ditsöséget adnának, hanem tsak ez idegen † nemzet.

† *Máté* 21: 31.

19 Es monda néki: Kelj-fel, és menj-el; a' te hited tégedet meg-tartott.

20 Mikoron pedig meg-kérdetett vólna a' Fariſeuſoktól, mikor jönne-el az Iſtennek orſzága? felele nékiek és monda: Nem jö-el úgy az Iſtennek orſzága, hogy ember eſzébe *vehetné.*

21 Es nem mondják *ezt*: Imé itt avagy imé amott *vagyon*; mert ímé az Iſtennek orſzága ti bennetek vagyon. * *Róm.* 14: 17.

22 Monda pedig a' tanítványoknak: El-jö az idö, mikor kivántok látni egyet az embernek Fiának napjai közzül; és nem látjátok.

23 Es ezt mondják néktek: Imé itt, avagy ímé † amot *vagyon*; *de oda* ne menjetek, és *azt* ne követsétek,

† *Máté* 24: 23. 24.

24 Mert miképpen a' fénlö villámás, ez ég alatt való *egy* * *tartományból*, az ég alatt való *más tartományba* fénlik: azonképpen léſzen az embernek Fia-is az ö napján.

* *Máté* 24: 27. 30.

25 De elöſzör ſokat kell néki ſzenvednie † és meg-vettetnie e' nemzetségtöl. † *r.* 22: 63: 64. 23: 33.

26 Es miképpen lett a' Nóé † idejében, azonképpen léſzen az embernek Fiának napjaikor-is.

† 1 *Móſ.* 6: 5-7. 7: 7. 1 *Pét.* 3: 20.

27 Eſznek vala, iſznak vala, feleségeket véſznek vala, és házaſságra adatnak vala mind a' napig, a' mellyen bé-ment Nóé a' Bárkába; és eljöve az Özön-viz, és mindeneket elveſzte.

28 Haſonlatosképpen mint a' Lót' idejében-is lett, éſznek vala, iſznak vala, véſznek vala, adnak vala, plántálnak vala, építenek vala.

29 A' melly napon pedig ki-ment † Lót Sodomából, tüzes és kénköves esö lett az égböl, és mindeneket elveſztett. † 1 *Móſ.* 19: 23. 24. 25.

30 Ezenképpen léſzen azon a' napon, mellyen az embernek Fia megjelenik.

31 Az napon ha valaki a' háznak felette léſzen és az ö marhája a' házban, ne ſzálljon-le annak el-vitelére: és a' ki a' mezön *léſzen*, azonképpen ne térjen hátra.

32 Emlékezzetek-meg a' Lótnak † feleségéröl. † 1 *Móſ.* 19: 26.

33 Valaki igyekezik az ö lelkét † meg-tartani, el-veſzti azt; és valaki azt el-veſzténdi, meg-eleveníti azt.

† *Máté* 10: 39.

34 Mondom néktek, azon az éjtſzakán † ketten léſznek egy ágyban; az egyik fel-ragadtatik, és a' máſik el-hagyatik.

35 Két aſzſzonyi-állatok örölnek együtt: az egyik fel-ragadtatik, és a' máſik el-hagyattatik. † *Máté* 24: 40. 41.

36 Ketten léſznek a' mezön: az egyik el-vitettetik, és a' máſik el-hagyattatik.

37 Es felelvén mondának néki: Hol, Uram? ö pedig monda nékiek: Valahol *lejénd* a' † teſt, oda gyülnek a' ſas-kefelyük. † *Máté* 24: 28.

XVIII. RESZ.

Hamis Bíróról és öz-vegy aſzſzonyról: Fariseusról és Publikánusról: Gyermekeké a' menny-ország: mindent el-adni és ſzegényeknek adni: Következendö halálát meg-mondja Kriſtus; és a' vaknak ſzeme' világát meg-adja.

1 MOnda pedig példa-beſzédet-is nékiek *erröl*, hogy nékiek mindenkor † imádkozniok kellene, és nem kellene abban meg-reſtülniek,

† *Róm.* 12: 12. 1 *Teſs.* 5: 17.

2 Ezt mondván: Vala egy Bíró egy néminémü városban, ki az Iſtent nem féli vala, és ſenkit nem betsül vala.

3 Vala pedig abban a' városban egy öz-vegy-aſzſzonyi-állat, melly ahoz méne, mondván: Állj boſzſzút én érettem az én ellenségemen.

4 A' pedig nem akará sok ideig; azután pedig monda ö magában: Jól-lehet az Istent nem félem, és senkit nem betsülök:

5 Mindazáltal, mivelhogy nékem bántálomra vagyon ez özvegy asszonyi-állat, meg-szabadítom ötet, hogy szüntelen reám járván ne üntatson engemet.

6 Monda pedig az UR: Halljátok mit mond e' hámis Biró?

7 Az Isten pedig nem állé bósszút az ö választotti-ért, kik ö hozzá kiáltanak éjjel és nappal, ha érettek való bosszú-állását el-halasztyja-is. †

8 Mondom néktek, meg-szabadítja öket hamar. Mindazáltal, az embernek Fia mikoron el-jövénd, avagy találé hitet e' földön?

9 Monda pedig némellyeknek-is, kik el-hitték vala magokban, hogy ök igazak † vólnának, és egyebeket semminek alítanak vala, illyen példabéfzédet: † *Péld* 30: 12. 13.

10 Két émberek mennek vala fel a' Templomba, hogy imádkoznának; az egyik * Fariséus, és a' másik † Publikánus. * *Máté* 23: 5. † *r.* 5: 30.

11 A' Fariséus meg-állván, illyen módon imádkozik vala magában: Isten! hálákat adok néked, hogy nem vagyok ollyan mint egyéb emberek, ragadozók, hamisak, paráznák; vagy minémü ím e' Publikanus-is:

12 Böjtölök két-ízer egy héten, *igazán* meg-adom dézmáját minden marhámnak.

13 A' Publikánus pedig távól állván, nem akarja vala fzemeit-is az égre fel-emelni, hanem veri vala mellyét, mondván: Isten, légy irgalmas nékem bünösnek!

14 Mondom néktek, alá-jöve ez az ö házához meg-igazíttatva, *inkább* hogy-nem amaz; mert valaki fel-magafztalja magát †, meg-aláztatik; és a' ki meg-alázza magát fel-magafztaltatik. † *Mát* 23: 12. 1 *Pét.* 5: 5.

15 Hoznak vala pedig ö hozzája kis gyermekeket-is, hogy azokat † illetné; mikor pedig ezt látták vólna a' tanítványok, meg-dorgálák azokat.

16 Jésus pedig mikor a' kis gyermekeket magához hívta vólna, monda: Engedjétek hogy a' kis gyermekek jöjjenek én hozzám, és öket meg ne tiltsátok; mert illyeneké az Istennek országa.

17 Bizony mondom néktek: Valaki úgy nem vészi az Istennek országát mint a' kis gyermek, femmiképpen nem mégyen-bé abba.

† *Máté* 19: 13-15.

18 Akkor meg-kérdé ötet egy a' Fö emberek közzül, ezt mondván: Jó Mester! mit tselekedjem † hogy az örök életet vehessem? † *Máté* 19: 16-20.

19 Monda pedig nékie Jésus: Miért mondasz engemet jónak? Nintsen fenki jó, hanem *csak* az egy Isten.

20 A' parantsolatokat tudod: * Ne paráználkodjál. Ne ölj. Ne orozz. Hamis tanú-bizonyságot ne mondj. Tiszteljed a' te atyádat és a' te anyádat. * 2 *Mós.* 20: 12-17.

21 A' pedig monda: Mind ezeket ifjúságomtól fogva meg-tartottam!

22 Jésus pedig ezeket hallván monda nékie: Még egyben vagyon * fogyatkozásod: Valami marhád vagyon add-el, és osztogasd a' szegényeknek, és kintsed léfzen menny-orfzágban; és jere köves engemet.

* *Máté* 19: 20-22.

23 A' pedig ezeket hallván igen meg-fzomorodék; mert igen gazdag vala.

24 Es mikor látta vólna Jésus, hogy az igen meg-fzomorodott vólna, monda: Melly nehezen mennek-bé az Istennek orfzágába, a' kiknek † pénzek vagyon;

25 Mert könnyebb a' tevének a' tönek fokán által-mennie, hogy-nem a' gazdagnak az Isten' orfzágába bé-mennie.

26 A' kik pedig *ezeket* hallották vala, mondának; Kitsoda idvezül-het tehát? † *Márk.* 10: 23-26.

27 Ö pedig monda: A' mellyek az emberek előtt lehetetlenek, az Istennek előtte † lehetségefek.

† *Jér.* 32: 17.

28 Monda pedig Péter: Imé mi mindeneket el-hagytunk, † és követtünk téged! † *Máté* 19: 27-29.

29 Ö pedig monda nékiek: Bizony mondom néktek: Senki nintsen olly, a' ki el-hagyándja az ö házát † vagy fzüléit, vagy attya-fiait, vagy feleségét, vagy gyermekit az Isten orfzágáért;

30 A' ki fok jókat nem venne ez időben, a' következendö világon pedig örök életet. † *Márk.* 10: 29. 30.

31 *Jésus* pedig mikoron maga mellé vette vólna a' tizen-két *tanítványokat*, monda nékiek: Imé fel-mégyünk Jerusálembe, és el-végeztetnek mindenek az embernek Fia felöl, a' mellyek meg-írattattak a' † Próféták-ról;

† *rész.* 22: 54. 64. 23: 33. 35. *Dán.* 9: 26. *Esa.* 53: 2-12.

32 Mert a' Pogányoknak † kezekbe adattatik, és meg-tsúfoltatik, és bofzfzúságokkal illettetik, és meg-pökdöfletik.

33 Es minek-utánna ötet meg-oftorozzák, meg-ölik: de harmad napon fel-támad. † *rész.* 23: 1. 24: 4-6.

34 Ök pedig ezekben femmit nem értének; és e' befzédek ö tölök el-rejte-

rejtettek vala, és nem érték a' mellyeket mond vala.

35 Lön pedig, mikor ö közelgetne Jérikó' *városához*, egy vak † ül vala az út mellett kóldúlván.

36 Mikor azért *az* hallotta vólna a' mellöle el-menö fokaságot, tudakozik vala, mi dolog vólna az?

37 Meg-mondák pedig nékie, hogy a' Názáretbéli Jésus menne-el azon.

38 És kiálta mondván: Jésus, Dávidnak fia, könyörülj én rajtam!

39 A' kik pedig elöl-mentek vala, dorgálják vala ötet, hogy hallgatna; ö pedig fokkal inkább kiált vala: Dávidnak fia, könyörülj én rajtam!

† *Máté* 20: 29-34.

40 Jésus pedig mikor meg-állott vólna, parantsolá hogy hozzája hoznák azt; és mikor oda közelgetett vólna, kérdé ötet,

41 Ezt mondván: Mit akarfz hogy tselekedjem veled? A' pedig monda: URam! hogy az én fzemem' világa meg-jöjjön.

42 És Jésus monda nékie: Láfs; a' te hited tégedet meg-tartott.

43 Azonnal azért annak fzeme' világa meg-jöve, és követi vala ötet, ditsöítvén az Iftent; és az egéfz fokaság mikor *ezt* látta vólna, adának ditséretet Iftennek.

XIX. RESZ.

Zákéus hívattatik: Szolgáknak kereskedésre gírák adatnak: Jésus bémegyen Jérusálembe, sírván megmondja a' város' veszedelmét: a' vasárlókat ki-üzi a' Templomból.

1 ÉS bé-menvén † Jérikóba, azon mégyen vala el.

† *Jósf.* 6: 2. 20. 26. 1 *Kir.* 16: 34.

2 Es ímé *vala* egy ember, ki nevéről hívattatik vala Zákéusnak, ki a' Publikánufoknak Elöttök-járójok vala, és a' gazdag vala.

3 És igyekezik vala látni, ki vólna a' Jésus; de a' fokaságtól nem lát-hatja vala; mivelhogy állapatja fzerint kis ember vala.

4 És elöl el-futván fel-hága egy figefára, hogy ötet meg-lát-hatná; mert azon kell vala néki el-menni.

5 Minek-utánna pedig oda a' helyre jutott vólna, fel-tekintvén Jésus látá ötet, és monda nékie: Zákéé! hamar fzállj-alá; mert ma nékem a' te házadnál kell maradnom.

6 És fietséggel le-fzálla, és *nagy* örömmel fogadá ötet.

7 És mindenek mikor ezt látták vólna, zúgolódnak vala, ezt mondván; hogy ö bünös emberhez ment vólna bé, hogy fzállásfa *ott* lenne.

8 Zákéus pedig elö-állván monda az Urnak: Uram, ímé minden jószágomnak felét a' fzegényeknek adom; és ha valakitöl valamit patvarkodással elvettem, négy annyit adok helyébe!

9 Monda pedig nékie Jésus: Ma lett idvesége ennek a' háznak! mivelhogy ö-is az Ábrahámnak fia;

10 Mert azért jött az embernek Fia, hogy meg-kerefse † és meg-tartsa, a' mi el-veszett vala. † *Máté* 18: 11.

11 Es mikor ezeket azok hallották vólna, az úton mentében monda példa-befzédet, mivelhogy közel vólna Jérusálemhez, és mivelhogy azt alítanák, hogy azonnal meg-jelennék az Iften' országa.

12 Monda azért: Egy nemes ember el-méne meszsze való tartományba, hogy venne magának országot, és meg-térne.

13 Elö-fzóllítván azért tíz fzolgait, ada nékiek † tíz gírát, és monda nékiek: Kereskedjetek míg meg-jövök!

† *Máté* 25: 14-30.

14 Azon városnak pedig lakofi gyülölik vala ötet, és küldének követeket utánna, ezt mondván: Nem akarjuk hogy ö uralkodjék mi rajtunk.

15 Es lön, mikor meg-jött vólna az ország' vétele után, hívatá az ö fzolgait magához; a' kiknek a' pénzt adta vala; hogy meg-tudná, ki mint kereskedett vólna.

16 El-jöve pedig az elsö, ezt mondván: Uram, a' te girád tíz gírát nyert!

17 *Ö* pedig monda nékie: Jól vagyon jó fzolgám; mivelhogy kevefen vóltál hív, † légyen birodalmad tíz városokon. † 1 *Kór.* 4: 2.

18 Es a' második elö-jöve, mondván: Uram, a' te girád öt gírát nyert!

19 Monda ennek-is: Néked-is légyen birodalmad öt városkon!

20 Más-is elö-jöve, mondván: Uram! ímhol vagyon a' te girád, mellyet külön az én kefz-kenömben kötve tartottam;

21 Mert féltem te töled, mivelhogy kegyetlen ember vagy; el-vészed a' mit nem *te* tettél-el, és aratod azt-is, a' mit nem *te* vetettél.

22 Monda pedig annak: A' te fzádból † itéllek-meg tégedet, gonosz fzolga; tudtad hogy én kegyetlen ember vagyok, ki el-vészem, a' mit nem *én* tettem-el, és aratom, a' mit nem *én* vetettem. † 2 *Sám.* 1: 16.

23 Miért nem adtad azért az *én* pénzemet a' *pénz-váltók*' aszszalára, és én meg-jövén, nyereséggel vettem vólna azt meg?

24 Es az ott állóknak monda: Vegyétek-el ettöl a' girát, és adjátok annak, a' kinek tíz girája vagyon.

25 És mondának néki: Uram, tíz girája vagyon *annak*!

26 *Es ö monda*: Mert mondom nékf 5 tek:

tek: Mindennek adatik a' kinek vagyon; a' kinek pedig † nintsen, még a' mije vagyon-is, el-vétetik töle.

† *Máté* 13: 12.

27 Söt ennek felette amaz én ellenségimet-is, kik nem akarták hogy én ö rajtok uralkodjam, hozzátok ide, és én eliöttem öljétek-meg öket!

28 Es ezeket mondván, mégyen vala elöl, fel-menvén Jérusálembe.

29 Es lön mikor közelgetett vólna Betfagéhez és Betániához, a' hegyhez, melly hívattatik Olaj-fáknak *hegyének*, el-külde kettöt az ö tanítványi közzül,

30 Ezt mondván: Menjetek-el a' faluba, melly ellentekbe † vagyon; mellybe bé-menvén találtok egy megkötött vemhet, mellyen soha egy ember sem ült: el-öldván azt hozzátok ide. † *Márk.* 11: 1. 2.

31 Es ha valaki kérdénd titeket, miért öldjátok-él? Ezt mondjátok annak: Mert az Ur szükölködik-e' nélkül.

32 Es el-menvén a' kiket el-küldött vala, úgy találák † a' mint nékiek mondotta vala. † *Márk.* 11: 4.

33 Es mikor a' vemhet el-öldanák, mondának nékiek annak gazdái: Miért öldjátok-el a' vemhet?

34 Ök pedig mondának: Mert az Ur szükölködik e' nélkül.

35 El-vivék azért azt Jésushoz. Es az ö felsö-ruháikat a' *szamárnak* vemhére vetvén, * Jésust reá helyhezteték.

* 2 *Kir.* 9: 13. *Ján.* 12: 12-14.

36 Es mikoron ö menne, az ö felsö-ruháikat terítik vala az útra.

37 Es mikor immár közelgetne az Olaj-fák' hegyének lejtöjére, az örvendezö tanítványoknak egész fokaságok kezdé ditsérni az Istent fel-szóval minden *Isteni* erökröl, a' mellyeket láttak vala.

38 Ezt mondván: Aldott a' Király, * ki jött az URnak nevében! Békeség a' mennyben, és ditsöség a' magasságban! * *Sólt.* 118: 26.

39 Es némellyek a' Fariséusok közzül a' fokaságból mondának nékie: Mester, dorgáld-meg a' te tanítványidat!

40 Es ö felelvén monda nékiek: Mondom néktek, ha ezek meg-fzünnek, a' kövek * fognak kiáltani.

* *Jós.* 24: 27.

41 Es mikor el-közelgetett vólna, a' várost látván, síra azon.

42 Ezt mondván: Vajha * akar tsak te eſzedbe vehetted vólna, avagy tsak e' te moſtani napodon, a' mellyek néked a' te békeſſégedre *valók*: de *azok* moſt el-rejtettek a' te ſzemeidtöl;

* *Máté* 23: 37. 38. *Mark.* 3: 5.

43 Mert el-jö az idö te ellened, mellyben a' te ellenségid te környüled palánkot építnek, és környül vészenek tégedet, és mindenfelöl meg-fzorítanak,

44 Es téged a' földdel egyeneſſé tészenek, és a' te fiaidat ott-ben: és nem hagynak te benned *egy* † követ *mas* kövön, mivelhogy nem betsülötted meg a' te meg-látogatásodnak * napját. † 1 *Kir.* 9: 7. 8. *Mik.* 3: 12.

* *Máté* 23: 37. *Jan.* 1: 11.

45 Es bé-menvén a' Templomba, kezdé ki-üzni azokat, a' kik árúlnak és vészenek vala abban.

46 Mondván nékik: Meg-vagyon írva: Az én Házam imádságnak † háza; ti pedig tettétek azt latroknak bárlangjokká. † *Esa.* 56: 7. *Jér.* 7: 11.

47 Es tanít vala minden napon a' Templomban. A' Papi fejedelmek pedig és az Iráſtudók, és a' köſségnek Elei, igyekeznek vala ötet † el-veſzteni. † *Márk* 11: 18. *Ján.* 7: 19.

48 Es nem tudják vala mit tselekednének: mert mind az egész köſség ö töle függ vala, mivelhogy ötet hallgatnák,

XX. RESZ.

A' János' keresztsége' eredetiről: gyilkos szölö-mivesekről: adóról: fel-támadásról: Dávid' fiáról.

1 ES lön azok a' napok közzül egyen, mikoron ö a' köſséget tanítaná a' Templomban, † és az Evangyéliomot hirdetné, el-jövének a' Papi fejedelmek és az Iráſtudók a' Vénekkel egybe. * *Máté* 21: 23. 24.

2 Es mondának nékie így ſzólván: Mondd-meg minékünk, mitsoda * méltóságból tselekeſzed ezeket, avagy kitsoda az, a' ki néked ezt a' méltóságot adta? * *Tsel.* 4: 7-10.

3 Felelvén pedig monda nékiek: En-is egy dologra kérdelek titeket. Mondjátok-meg azért nékem:

4 A' Jánosnak † keresztsége mennyből való valaé, vagy emberektöl?

5 Amazok pedig okoskodnak vala magokban, ezt mondván: Ha azt mondándjuk, hogy mennyböl vólt, ezt fogja mondani: Miért tehát hogy nem hittetek néki? † *Már.* 11: 30-33.

6 Ha pedig azt mondjuk hogy emberektöl vólt; az egész-köſség meg-közez minket: mert el-hitte *a' köſség* hogy János' * Próféta vólt.

* *Mát.* 14: 5.

7 Felelének azért, hogy ök nem tudnák honnét *vólna*.

8 Es Jésus monda nékiek: En-is nem mondom-meg tinéktek mitsoda méltóságból tselekeſzem ezeket.

9 Kezdé pedig a' köſségnek e' példa-beſzédet mondani: Egy ember plántála † ſzölöt, és adá azt mivelſek' kezekbe; és ſok ideig távól vólt.

† *Esa.* 5: 1-7. *Máté* 21: 33-39.

10 Es

10 És idejekorán el-küldé * szolgáját a' müvesekhez, hogy adnának néki a' szölönek gyümöltsében: a' müvesek pedig azt meg-vervén el-küldék üresen. * *Márk.* 12:2.

11 A' pedig más szolgáját-is botsátá; de azok azt-is meg-vervén † és bosszúsággal illetvén, el-küldék üresen.

12 Es harmadik *szolgáját*-is el-küldé: de azok ezt-is meg-sebesítvén kiveték. † *Máté* 24: 31-37.

13 Monda azért a' szölönek Ura: Mit tselekedjem? El-küldöm az én szerelmes † fiamat; talám ezt, minek-utánna látándják, meg-betsülik. † *Ján.* 3: 16.

14 Es mikor azt látták vólna a' müvesek, szóllának egy-más között, ezt mondván: Ez az † örökös; jertek, öljük-meg ötet, hogy miénk légyen az örökség! † *Sid.* 1: 2.

15 Es minek-utánna ki-vetették vólna azt a' szölöből, meg-ölék * ötet. Mit tselekeszik azért a' szölönek Ura azokkal? * *r.* 23:33. *Sid.* 13: 12.

16 El-mégyen és el-veszti azokat a' müveseket *, és a' szölöt egyebeknek † adja. *Ezt* pedig mikor hallották vólna, mondának: Távól légyen *az!* * *r.* 21:6. 22-24. *Máté* 23: 37. 38. † *Máté* 21: 42.

17 Es ö reájok tekintvén monda: Mitsoda tehát az, a' mi meg vagyon írva: A' melly követ az épitők * megvetettenek, a' lett a' szegeletnek fejévé? * *Sólt.* 118:22.

18 Valaki arra a' köre fellyül esik, meg-romol: *a' kire pedig esik: megrontja azt. * *Esa.* 8: 14. 15.

19 Es igyekeznek vala a' Papi fejedelmek és az Irástudók az ö kezeiket ö reája vetni azon órában, de félének a' kösségtöl; mert meg-érték hogy ö ellenek mondotta vólna e' példa-beszédet.

20 Annak-oká-ért ö utánna vigyázván, botsátának lesselkedöket, * kik igazaknak tettetnék magokat; hogy az ö beszédében patvart találnának, hogy ötet adhátnák a' Tiszt-tartónak birodalmába és hatalmába.

21 Kik meg-kérdék ötet, mondván: Mester! tudjuk hogy te igazán szóllasz és tanítasz, és személyt sem válogatz, hanem az Istennek útát igazán tanítod.

22 Illiké adót fizetnünk minékünk a' Tsászárnak, avagy nem?

23 Es mikor eszébe vette vólna azoknak álnokságokat, monda nékiek: Mit késértetek engemet?

* *Máté* 22: 16-21.

24 Mútasszatok nékem egy pénzt: ki ábrázatja és neve vagyon rajta? Felelvén pedig mondának: A' Tsászáré.

25 Ö pedig monda nékiek: Adjátok-meg azért a' mi a' Tsászáré, a' † Tsászárnak; és a' mi az Istené, az Istennek. † *Róm.* 13: 7.

26 Es nem fedd-heték-meg az ö beszédit a' kösség előtt; és tsudálkozván az ö feleletén, hallgatának.

27 Mikor pedig a' Saddutzéusok közzül † némellyek ö hozzá mentek vólna, (kik tagadják lenni a' fel-támadást) meg-kérdék ötet.

† *Máté* 22: 23-32.

28 Mondván: Mester! Móses megírta minékünk: Ha valakinek attyafia meg-haland, kinek felesége vólt, és magzatok nélkül haland-meg, hogy annak attya-fia el-végye amannak feleségét, és az ö attya-fiának támasszon * magot. * 5 *Mós.* 25: 5.6.

29 Hét atya-fiak vóltak azért, kik közzül az elsö feleséget vévén meghólt magzatok nélkül.

30 A' máslik vévé azért azt-el, és *az-is* magzatok nélkül hólt-meg.

31 Azután a' harmadik vette-el azt; hasonlatosképpen mind heten; és nem hagytanak magot, és meg-hóltanak.

32 Mind ezek után pedig meg-hala az aszszonyi-állat-is.

33 A' fel-támadás*nak napján* azért ezek közzül ki felesége lészen az? mert mind a' hétnek felesége vólt.

34 Es felelvén monda nékiek Jésus: E' világnak fiai vésznek magoknak feleségeket, és adatnak házasságra;

35 A' kik pedig méltóknak itéltetnek, hogy ama' * világot el-vegyék, és a' halálból való fel-támadást, sem feleségeket nem vésznek, sem házasságra nem adatnak; *Máté 25: 34.

36 Mert meg sem hal-hatnak többé; mert hasonlatosok az Angyalokhoz; és az Istennek fiai, mivelhogy fel-támadásnak fiai *azok.*

37 Hogy pedig a' halottak fel-támadnak, Mosés-is meg-jelentette a' tsipke-bokornál, mikor az URat mondja Abrahám' Istenének † Isák' Istenének, és Jákób' Istenének.

† 2 *Mós.* 3: 6.

38 Az Isten pedig nem a' hóltaknak hanem az élöknek *Istenek*; mert mindenek élnek önéki.

39 Felelvén pedig néki némellyek az Irástudók közzül, mondának, Mester, jól szóllál!

40 Es többé semmiről nem merik vala ötet meg-kérdeni.

41 Monda pedig önékiek: Mi-módon mondják hogy a' Krisztus Dávidnak * fia? * *Máté* 22: 42-45.

42 Holott Dávid ezt mondja a' Sóltároknak könyvében: Monda az UR az én Uramnak, * ülj az én jobb kezem felöl!

43 Míglen tejéndem a' te ellenségidet * a' te lábaidnak sámolyává.
* *Sólt.* 110 : 1.

44 Dávid azért Urának mondja ötet, mi-módon tehát ö fia ?

45 Es az egész köfséghez hallására, monda az ö tanítványinak :

46 Oltálmazzátok-meg magatokat az Iráfudóktól, * kik hofzúzú köntösökben akarnak járni, és fzeretik a' piatzokon való köfzöntetéfeket, és a' Gyülekezetekben az elsö üléft, és a' vatsorákon az elöl-üléft.

47 Kik meg-éfzik az özvegyeknek házokat, és külsöképen hofzúzú imádkozásokkal élnek; ezeknek nehézb ítéletek léfzen' * *Máté* 23 : 5-7. 14.

XXI. RESZ.

Szegény özvegy-aſzſzonynak adakozó volta; a' Templom' 's Jérusálem' romlásának ideje. Melly jegyek légyenek az utólsó ítélet előtt ?

1 Es mikor oda tekintett vólna, látá hogy a' gazdagok' hányják az ö ajándékokat * a' pénz-tartó ládába.

2 Láta pedig egy fzegény özvegy aſzſzonyi-állatot-is, hogy abba két kis * fillérkét vetne. * *Márk.* 12 : 41-44.

3 Es monda : Igazán mondom néktek, e' fzegény özvegy fokkal többet vete a' *ládába*, hogy-nem mint mind a' többi;

4 Mert mind ezek, abból a' mivel ök bövölködnek vetettek ajándékot Iſtennek : e' pedig az ö fzegénységéből minden élését; valamelly vala, oda veté.

5 Es mikor némellyek mondának a' Templom felöl, hogy fzép kövekkel * és ajándékokkal ékesíttetett vólna meg, monda : * *Máté* 24 : 1. 2. *Márk.* 13 : 1. 2.

6 Ezeket látjátok-é ? el-jönek a' napok, mellyekben *egy* kö *más* kövön * nem marad, melly el nem romlana. * *rész.* 19 : 43. 44.

7 Meg-kérdék pedig ötet, *ezt* mondván : Meſter ! mikor léſznek ezek ? és mitsoda jelensége *léſzen*, mikor következik, hogy mind ezek meg-légyenek ?

8 Ö pedig monda : Meg-láſsátok hogy meg ne tsalattaſsatok; * mert ſokan jönek-el az én nevemben, kik ezt mondják : En vagyok *a' Kriſtus :* és az az idö el-közelget. Ne köveſſétek azért azokat. * *Máté* 24 : 4. 5.

9 Es mikor hallándotok hadakat és párt-ütéſeket, meg ne félemljetek; mert meg kell elö-ſzör ezeknek lenniek, de nem léſzen mindjárást végek.

10 Akkor monda nékiek : *Egy* nemzetség *más* nemzetség ellen támad, és *egyik* orfzág a' *máſik* orfzág ellen.

11 Es minden helyeken nagy földindúlások léſznek, és éhségek 's döghalálok, és rettegtetéſek, és az égből nagy jelek léſznek.

12 De mind ezeknek elötte kezeiket reátok vetik, és *titeket* kergetnek, adván a' Gyülekezetek eleikbe, és * tömlötzökbe, Királyok és Tiſzt-tartók eleikbe vitettek az én nevem-ért. * *Máté* 24 : 9. *Ján.* 16 : 2. *Tſel.* 4 : 17. 12 : 2.

13 *Ezek* pedig tinéktek-bizonyságúl léſznek.

14 A' ti ſziveitekben azért erösen el-tökéljétek, hogy nem kell arról jó elein gondolkodnotok, mivel mentsétek * magatokat; * *Máté* 10 : 19. 20.

15 Mert én adok tinéktek * ſzájat és böltseséget, mellynek ellene nem fzólhatnak, ſem ellene nem áll-hatnak mind azok, a' kik magokat ellenetekbe vetik. * 2 *Móſ.* 4 : 12. *Tſel.* 4 : 7. 8.

16 El-árúltattok pedig még ſzüléitektől-is, * atyátok-fiaitól; és rokonitoktól, és baráttoktól; és meg-ölnek† némellyeket ti közzületek. * *Mik.* 7 : 5. 6. 7 † *Tſel.* 7 : 59. 12 : 2.

17 Es léſztek gyülölségeſek mindenek * elött az én nevem-ért. * *Máté* 10 : 22.

18 De *tinéktek* fejeteknek haja-ſzála-is * nem véſz-el. * *Máté* 10 : 30.

19 A' ti békeſséges türéſtetek általa birjátok a' ti lelketeket.

20 Mikor pedig látándjátok, hogy a' ſeregektől környül-vétetik Jérusálem, akkor meg-tudjátok, hogy el-jött az ö * el-puſztúlása. * *r.* 19 : 43. 44.

21 Akkor a' kik Júdeá*nak tartományában léſznek*, fuſſanak a' hegyekre, és a' kik közepette *léſznek* annak, kimenjenek abból, és a' kik a' mezöben *léſznek*, ne menjenek-bé abba ;

22 Mert azok a' bofzúzú-állásnak napjai, hogy bé-tellyeſedjenek mind azok, a' mellyek * meg-írattattak.
* *Dán.* 9 : 26. *Máté* 24 : 15. 21. 22.

23 Jaj pedig a' nehézkes és ſzoptató aſzſzonyi-állatoknak azokban a' napokban ; mert léſzen nagy ſzükség e' tartományban és harag a' nép között ;

24 Es el-húllanak fegyvernek éli miatt, és fogva vitetnek minden Pogányok közzé : és Jérusálem tapodtatik a' Pogányoktól, míglen bé-telnek a' Pogányoknak * idejek.
* *Róm.* 11 : 25. 26.

25 Akkor léſznek jelek a' * Napban, a' Hóldban, és a' tsillagokban : és a' földön a' Pogány népeknek ſzorongattatáſok, tanátsokban való megfogyatkozásnak miatta, mivelhogy a' tenger és a' hab zúgni fog.
* *Jóel* 2 : 30. 31.

26 Az emberek-is el-ámúlnak a' félelemnek

lelemnek miatta, és azoknak várásoknak miatta, mellyek e' földnek kerekségére következnek; mert az egeknek hatalmassági meg-indúlnak.

27 Es akkor meg-látják az embernek Fiát el-jöni a' felhöben, hatalommal és nagy ditsőséggel.

28 Mikor pedig ezek kezdenek meg-lenni, nézzetek-fel és emeljétek-fel a' ti fejeteket, mert el-közelget a' ti * váltságtok. **v.* 31.

29 Mondá pedig nékiek e' példabeszédet: Tekintsétek-meg a' fige-fát és minden fákat.

30 Mikor immár bimbózni kezdenek *és azt* látjátok, ti magatoktól megtudjátok, hogy közel vagyon a' nyár.

31 Ezenképpen ti-is mikor látjátok, hogy ezek meg-léfznek, tudjátok hogy közel vagyon az Istennek orfzága.

32 Bizony mondom néktek, hogy fsemmiképpen e' nemzetség-el nem múlik, míg nem mind ezek meg-léfznek.

33 Az ég és a' föld * el-múlnak, de az én befzédim† fsemmiképpen el nem múlnak. † *v.* 6.* *Sólt* 102: 27. 28.

34 Meg-óltalmazzátok pedig magatokat, hogy valamikor meg ne nehezedjenek, a' ti fziveitek dobzódásnak, * réfzegségnek, és e' világi fzorgalmatofságoknak miatta; és nagy hirtelen reátok jöjjön az a' † nap;

* *Róm.* 13: 13. 14. † *v.* 6. 23. 24.

35 Mert mint-egy tör * úgy véfzen környül mindeneket, kik ez egéfz földnek fzinén lakoznak.

* *Máté* 24: 42-44.

36 Vigyázzatok * azért minden idöben, kérvén hogy méltókká tégyen *Isten* titeket, kik el-távoztat-hafsatok mind ezeket, a' mellyek következnek; és meg-áll-hafsatok az embernek Fia elött. * 1 *Thefs.* 5: 5. 6.

37 Tanít vala pedig nappal a' Templomban: éjtfzakán * pedig ki-menvén a' hegyen vala, melly Olaj-fáknak *hegyének* neveztetik.

38 Es az egéfz köfség reggel mégyen vala ö hozzája, hogy ötet hallgatná a' Templomban. * *Ján.* 8: 12.

XXII. RESZ.

Júdás Kriftuft el-árúlja, Kriftus a' fzent Vatsorát fzerzi: buzgóságofon imádkozik, vérrel verétékezik: Pétertöl meg-tagadtatik: tsufoltatik, veretik: meg-vallja, hogy ö Iften fia.

1 EL-közelget vala pedig a' Pogátsás * innep, melly mondatik Páfchának. * 2 *Móf.* 12: 2-20.

2 Es a' Papi fejedelmek és az Irástudók keresnek vala *módot abban*, mimódon ötet * meg-ölhetnék; mert félnek vala a' köfségtöl.

* *Máté* 26: 3-5. *Ján.* 11: 47-50.

3 Bé-méne pedig a' Sátán * Júdásba, ki vezeték nevéröl Iskáriótesnek neveztetik vala, ki a' tizen-két *tanítvány*oknak fzámok közzül vala.

* *Márk.* 14: 10. 11.

4 Es el-menvén fzólla a' Papi fejedelmekkel, * és a' *Templomnak* Fejedelmivel, mi-módon árúlná-el ötet nékiek.

5 Kik örülének; és fogadák, hogy pénzt adnának nékie.

* *Máté* 26: 14. 15.

6 Es ö fogadáft tön arról, és keres vala alkalmatofságot; hogy ötet nékiek kezekbe ad-hatná háborúság nélkül.

7 El-jöve pedig a' Pogátsáknak napja, mellyen meg kell vala öletni a' Husvéti * báránynak, * 2 *Móf.* 12: 6.

8 Es el-küldé Pétert és * Jánost, mondván: El-menvén kéfzítsétek-meg nékünk a' Husvéti bárányt, hogy azt együk-meg.

9 Ök pedig mondának nékie: Hol akarod hogy *azt* meg-kéfzítsük?

* *Máté* 26: 17-20. *Márk.* 14: 12-17.

10 Ö pedig monda nékiek: Imé, minek-utánna bé-menéndetek a' városba, elöl-találtok egy embert, ki egy korsó-vizet viſzen: követsétek azt abba a' házba, a' mellybe bé-menénd.

11 Es mondjátok ezt annak a' háznak gazdájának: Ezt mondja néked a' Mefter, hol vagyon a' vendég-fogadó ház, a' holott meg-égyem az én tanítványimmal a' Husvéti bárányt?

12 Es ö mútat néktek *fzépen* meg-ékesítetett nagy vatsoráló helyet; ott kéfzítsétek-meg.

13 El-menvén pedig, mindeneket úgy találának, a' mint nékiek mondotta vala: és el-kéfzíték a' Husvéti bárányt.

14 Es mikor el-jött vólna az idö, le-telepedék, és a' tizen-két Apoftolok ö véle egyetembe,

15 Es monda nékiek: *Nagy* kívánsággal kívántam ez Husvéti bárányt meg-enni veletek, minek-elötte én fzenvednék.

16 Mert mondom néktek: En többé abban nem éfzem, míglen bé-tellyefedik az Istennek orfzágában.

17 Es a' pohárt vévén, minek-utánna hálákat adott vólna, monda: Vegyétek ezt, és ofzfzátok-el ti magatoknak;

18 Mert mondom néktek: hogy én nem ifzom a' fzölö-tökének * gyümöltsében, míglen el-jövénd az Istennek orfzága.

* *Márk.* 14: 25.

19 Es minek-utánna a' * kenyeret vette vólna, és mikor hálákat adott vólna, meg-fzegé és adá nékiek, mondván: Ez az én teftem, melly ti érettetek adatik; ezt mivéljétek az

én

én emlékezetemre.

20 Hasonlatosképpen a' pohárt-is, minek-utánna vatsorált vólna, *ezt* mondván: E' pohár amaz új Testamentom az én véremben, melly ti éretlentek ki-ontatik. * 1 *Kór.* 11: 24. 25.

21 Mindazáltal ímé annak keze, * a' ki engem el-árúl, én velem vagyon az aſztalnál. * *Máté* 26: 21. 23.

22 Es jóllehet az embernek Fia el-mégyen a' mint * el-végeztetett: de jaj annak az embernek; a' ki által el-árúltatik. * *Sólt* 41: 10. *Dan.* 9: 26.

23 Es ök egymás között kezdék kérdezni egymáſtól e' dolgot, ki vólna ö közöttök az, a' ki azt mivelné?

24 Támada pedig erröl-is közöttök verſengés, mellyik láttatnék köztök nagyobbnak lenni?

25 Ö pedig monda nékiek: A' Pogányokon * uralkodnak az ö Királyaik, és a' kiknek azokon birodalmok vagyon, jól-tévöknek hívattatnak:

26 Ti pedig nem úgy; hanem a' ki leg-nagyobb ti köztetek, ollyan légyen mint a' ki leg-kiſſebb, és a' ki fö, *ollyan légyen*, mint a' ki ſzolgál;

* *Máté* 20: 25-27.

27 Mert mellyik nagyobb? azé a' ki le-ül? vagy a' ki ſzolgál? avagy nem azé a' ki le-ül? De én ti köztetek ollyan vagyok, mint a' ki * ſzolgál.

* *Máté* 20: 28.

28 Ti vagytok pedig azok, kik megmaradtatok én velem az én * késérte timben.

29 En azért adok néktek, miképpen az én Atyám adott nékem orſzágot; * 2 *Tim.* 2: 12.

30 Hogy égyetek és igyatok az én aſztalomon az én orſzágomban, és üljetek * ſzékeken, meg-ítélvén az Izraelnek tizen-két nemzetségét.

* *Máté* 19: 28. 29.

31 Monda pedig az UR: Simon! Simon! Imé a' Sátán kivánt titeket hogy * meg-roſtálna, mint a' gabonát;

32 De én imádkoztam éretted, hogy el ne fogyatkozzék a' te hited; te azért idövel meg-fordúlván, a' te atyáid-fiait erösítſed.

* *Maté* 26: 69-73.

33 Ö pedig monda nékie: Uram, te veled kéſz vagyok mind tömlötztre mind a' halálra menni!

34 Ö pedig monda néki: Mondom néked Péter: Ma nem fzóll addig a' kakas, míg-nem meg-tagadod *háromſzor, hogy te nem eſmértél engemet.

* *Maté* 26: 34.

35 Es monda nékiek: Mikor titeket el-botsátálak, erſzény * nélkül, táska nélkül, és ſaru nélkül, volté valami fogyatkozástok? ök pedig mondának: Semmi nem.

* *Máté* 10: 5. 9. 10.

36 Monda azért nékiek: De moſtan a' kinek erſzénye vagyon elö-végye *azt*, hasonlatosképpen a' táskát-is: és a' kinek nintsen, adja-el felsö-ruháját, és végyen ſzablyát;

37 Mert mondom néktek, hogy még el-kell én bennem vegeztetnie im ez Irásnak, tudni-illik: És a' gonoſz emberek * közzé ſzámláltatott. Mert a' mellyek én felölem *írva vagynak*, azoknak végek † vagyon.

* *Eſa.* 53: 12. *Márk.* 15: 28.

† *Márk.* 14: 41.

38 Azok pedig mondának: Uram, imé vagyon két ſzablya itt! Ö pedig monda nékiek: Elég.

39 Es ki-menvén, méne az ö ſzokáſa * ſzerint az Olaj-fáknak † hegyére; követék pedig ötet az ö tanítványiis, † *Máté* 26: 36. * *Ján.* 18: 1. 2.

40 Mikor pedig oda a' helyre * jutott vólna, monda nékiek: Imádkozzatok, hogy késértetbe ne eſſetek.

41 Es ö el-távozék tölök, mint a' mennyire kövel el-hajit-hatnának, és térdre eſvén imádkozék.

* *Márk.* 14: 32. 33.

42 Ezt mondván: Atyám, ha akarod távoztaſd-el én tölem e' pohárt; mindaz-által nem az én akaratom, hanem a' te *akaratod* légyen!

43 Angyal jelenék pedig meg önéki mennyböl, ki ötet bátorítaná.

44 Es mivelhogy nagy tuſakodásban vólna, buzgóságosban imádkozik * vala: és az ö verítéke ollyan vala mint a' vérnek tseppjei, mellyek a' földre le-húllanak vala. * *Sid.* 5: 7.

45 Es minek-utánna fel-költ vólna az imádkozáſtól, és az ö tanítványihoz ment vólna, találá öket aluva a' ſzomorúságnak miatta.

46 Es monda nékiek: Mit aluſztok? Keljetek-fel * és imádkozzatok, hogy ne eſſetek a' késértetbe.

* *Máté* 26: 45. 46.

47 Es mikoron még ezeket mondaná, ímé a' ſokaság, és az, a' ki mondatik vala Júdásnak, egy a' tizen-kettö közzül, elöttök mégyen vala, és közelgete Jéſushoz, hogy ötet meg-† tsókolná. † *Márk* 14: 44. 45.

48 Jéſus pedig monda nékie: *Júda! tsókoláſſal árúlódé-el az embernek Fiat?

* *Ján.* 18: 4-9.

49 Látván pedig azok, a' kik ö környüle *valának* a' mi következnének, mondának néki: Uram! vágjuké öket fegyverrel?

50 Es egy ö * közzülök vágá a' fö Papnak ſzolgáját, és el-vágá annak jobb-fülét.

51 Felelvén pedig Jéſus monda: Elég eddig. Es illetvén annak fülét, meg-

meg-gyógyítá azt. * *Ján.* 18:10.11.

52 Monda pedig Jésus azoknak, kik ö hozzá-mentek vala, a' Papi fejedelmeknek, a' Templom' Fejedelminek és a' Véneknek: Mint egy * gonoſztévö ember ellen jöttetekë, ſzablyákkal és fuſtélyokkal? * *Máté* 26:55.

53 Lám minden napon ti köztetek vóltam a' * Templomban, és a' ti kezeiteket nem vetétek én reám: de ez ama' ti † órátok, és a' ſetétségnek hatalma. * *réſz.* 19:45.47.

54 Meg-fogván azért ötet el-vivék, és bé-vivék a' fö Papnak * házába. Péter pedig követi vala távól.

* *Máté* 26:57.58. † *r.* 18: 31-33.

55 Es mikor tüzet gerjeſztettek vólna a' palotában, és mind együtt leültek vólna, Péter-is * le-üle ö vélek

56 Es mikor ötet látta vólna egy ſzolgáló-leány, hogy a' tüznél ülne, ſzemeit reá vetvén monda: Ez-is ö véle vala!

57 Ö pedig meg-tagadá ötet, mondván: Aſzſzonyi-állat, nem eſmértem ötet!

58 Es egy kevéſſel azután más látván ötet monda: Te-is azok közzül való vagy, Péter pedig monda: Ember, nem vagyok!

59 Es úgymint egy óra múlva, más bizonnyal mondja vala, *ezt* mondván: Bizony ez-is azzal vala; mert Galileából való ez. * *Máté* 26:69-74.

60 Monda pedig Péter: Ember, nem tudom mit mondaſz! Es azonnal hogy még *ezeket* mondaná, a' kakas ſzólla.

61 Es hátra fordúlván az Ur, tekinte Péterre: és meg-emlékezék Péter az Ur' beſzédéröl, * a' mint néki ſzóllott vala: Minek-elötte a' kakas ſzólland, három-ſzor meg-tagadſz engemet. * *v.* 34. *Ján.* 13: 38.

62 Es ki-menvén Péter, ſira nagy keſerveſen.

63 Es azok a' kik együtt örizik vala Jéſuſt, tsúfolják vala vervén * ötet.

* *Eſa.* 50:6.

64 Es mikor *ſzemeit* bé-fedezték vólna, artzúl * tsapdólsák vala ötet, és kérdezik vala ötet, mondván: Prófétálj-meg kitsoda az, a' ki tégedet *artzúl* vere?

65 Es ſok egyéb dolgokat ſzidalmazván mondának vala önéki.

* *Márk* 14:65.

66 Es minek-utánna meg-virradott vólna, egybe-gyüle a' kösségnek Véneinek rendek és a' Papi fejedelmek, és az Iráſtudók, és vivék ötet az * ö gyülekezetekbe,

67 Ezt mondván: Avagy te vagyé ama' Kriſtus; mondd-meg minékünk? Monda pedig nékiek: Ha meg-mondándom néktek, nem hiſzitek.

* *Máté* 27:1.2.

68 Ha pedig titeket kérdéndelek-is, Ugyan nem feleltek énnékem, engemet is nem botsáttok-el.

69 Ez idötöl fogva az embernek Fia * ül az Iſten' hatalmának jobbja felöl.

70 Mondának pedig mindnyájan: Te azért Iſtennek Fia vagyé? ö pedig monda nékiek: Ti mondjátok hogy en *a'* vagyok! * *Máté* 26:64.65.

71 Azok pedig mondának: Mitsoda kell több * bizonyság? Mert mi magunk hallottuk az ö ſzájából. * *v.* 67.

XXIII. RESZ.

A' Héródeſtöl meg-tsúfoltatott, Pilátuſtól halálra ki adatott Jéſus ſirattatik: meg-feſzíttetik: ſzidalmaztatik, meg-hal, és el-temettetik.

1 ES minek-utánna fel-költ vólna az ö egéſz ſokaságok, vivék ötet * Pilátushoz. * *Máté* 27:1.2.

2 Es kezdék ötet vádolni, ezt mondván: Bizonnyal meg-tudtuk, hogy ez a' népet * fel-háborítja, és meg-tiltja a' Tsáſzár' adajának † fizetését, mivelhogy mondja magát lenni ama' Király Kriſtusnak. † *Máté* 22: 17-21.

* *Tſél.* 17: 6.7.

3 Pilátus pedig meg-kérdé ötet, mondván: Te vagyé * a' Sidóknak Királyok? ö pedig felelvén néki, monda: Te mondod!

* *Ján.* 18: 33-37.

4 Monda pedig Pilátus a' Papi fejedelmeknek és a' ſokaságnak: Semmi bünt nem találok ez emberben.

5 Azok pedig annál inkább eröt véſſnek vala, *ezt* mondván: A' népet fel-zendíti, tanítván az egéſz Júdeában, el-kezdvén Galileától mind eddig!

6 Pilátus pedig a' Galileának *nevét* hallván. meg-kérdé ha Galileából való ember vólnaé?

7 Es mikor meg-érterte vólna, hogy ö a' Héródes' birodalmához valo vólna, küldé ötet Héródeshez, ki-is azokban a' napokban Jérusálemben vala.

8 Héródes pedig minek-utánna látta vólna Jéſuſt igen meg-örüle, mert ſok idötöl fogva kiványa vala ötet látni, mivelhogy ſok dolgokat hallott vólna * ö felöle, és reménli vala, hogy ö valami jelenséget látna, mellyet ö tenne. * *Máté* 14: 1.

9 Kérdezé pedig ötet ſok beſzéddel, de ö ſemmit nem felele nékie.

10 Állanak vala pedig a' Papi fejedelmek és az Iráſtudók, tellyes igyekezettel vádolván ötet.

11 Héródes pedig az ö ſzolgaival egybe ſemminek alítván ötet és megtsúfolván, minek-utánna fel-öltöztette vólna

vólna fényes ruhába, viszsza-küldé Pilátusnak.

12 Es a' naptól fogva lönek barátságosok egy-más közt Pilátus és Héródes, mert az elött egy-más között ellenségesek valának.

13 Pilátus pedig a' Papi fejedelmeket, *egyéb* Fejedelmeket és a' kösseget egybe-gyüjtvén,

14 Monda nékiek: Hoztátok énnékem ez embert, úgy-mint ki a' népet el-fordítaná: és ímé, én ti elöttetek meg-tudakozván, semmi bünt nem * találtam ez emberben; azok közzül, a' mellyekben ötet vádolják.

* *Ján.* 18: 38.

15 De még Héródes-is *nem talált*; mert titeket ö hozzá * igazítálak, és ímé, semmi halálra való dolgot nem tselekedett ö. * *v.* 7. 8.

16 Meg-oftorozván azért ötet, el-botsátom.

17 Kell vala pedig * el-botsátania önékiek, az Innepen egy *foglyot*.

* *Máté* 27: 15.

18 Fel-kiálta pedig az egész fokaság, ezt mondván: Öld-meg * ezt, botsáss-el pedig minékünk Barabbást!

19 Ki valami hasonlás-ért és a' városban lett gyilkosság-ért a' tömlötzbe vettetett vala. * *Tsel.* 3: 14. 15.

20 Azért ismét Pilátus szólla *nékiek*, akarván el-botsátani Jésust.

21 Azok pedig ellene kiáltnak vala, *ezt* mondván: Feszítsd-fel! Feszítsd-fel ötet!

22 Ö pedig harmad-szor-is monda nékiek: Mert mitsoda gonoszt tett? Semmi halálra való bünt nem találtam ö benne, meg-oftorozván azért ötet el-botsátom!

23 Azok pedig nagy fel-szóval törekednek vala, kérvén hogy meg-feszíttetnék, és az ö szavok és a' Papi fejedelmeknek *szavok* erö vészen vala.

24 Pilátus pedig itélé, hogy meglenne a' mit kérnek vala.

25 El-botsátá pedig nékiek azt, a' ki a' hasonlás-ért* és a' gyilkosság-ért a'tömlötzbe vettetett vala, a' kit meg-kértek vala, Jésust pedig az ö kívánságoknak ereztté. * *Márk.* 15: 15.

26 Mikoron azért el-vinnék ötet, egy Czirénébéli * Simont meg-ragadván, ki a' mezörül jö vala, annak *váll*ára adák a' keresztet, hogy vinné Jésus után. * *Márk.* 15: 21.

27. Követi vala pedig ötet a' népnek és asszonyi-állatoknak nagy fokaságok, melly asszonyi-állatok jajgatják és siratják vala ötet.

28 Jésus pedig ö reájok fordúlván, monda: Jérusálemnek leányi, ne sirjatok én rajtam, hanem ti magatokon sirjatok, és a' ti magzatitokon;

29 Mert ímé el-jönek a' napok, mellyéken ezt mondják: Boldogok a' * meddök, és a' melly méhek nem szültenek, és az emlök, melly ek nem szoptattak! * *r.* 19: 43. 44. 21: 23. 24.

30 Akkor kezdik mondani a' hegyeknek: Essetek * mi reánk; és a' halmoknak: Borítsatok-el minket!

* *Esa.* 2: 19. *Jel.* 6: 19.

31 Mert ha a' zöldellö * fán ezt mivelik, mi esik a' száraz fán? * *v.* 14. 15.

32 Vitetnek vala pedig két egyéb gonosz-tévök-is, hogy ö vele meg-öletetnének.

33 Mikoron azért mentenek vólna a' helyre, melly mondatik Kaponyának *helyének*, * ott feszíték-meg ötet, és a' gonosz-tévöket; egyiket jobb-kéz † felöl, a' másikat bal-kez felöl.

* *Máté* 27: 33. 34. † *Esa.* 53: 12.

34 Jésus pedig mondja vala: Atyám! botsáss-meg † nékiek; mert nem tudják mit tselekesznek: El-osztván pedig az ö ruháit vetének reájok * sorsot.

† *Máté* 5: 44. * *Sólt* 22: 19.

35 Es a' kösség áll vala nézvén: tsúfolják vala pedig ötet a' Fö emberek-is azokkal egybe, ezt mondván: Egyebeket meg-tartott, tartsa-meg magát, ha ö az Istennek ama' válaszott Krisztusa!

36 Tsúfolják vala pedig ötet a' vitézek-is oda járúlván és ezzettel * kinálván ötet, * *Sólt* 69: 22.

37 Es ezt mondván néki: Ha † te vagy a' Sidóknak ama' Királyok, szabadítsd-meg magadat!

† *Máté* 27: 39-44.

38 Vala pedig az ö Titulusa-is feje felett meg-írva, Görög, Római és Sidó betükkel: EZ A' SIDÓKNAK AMA' KIRALYOK!

39 A' gonosz-tévök közzül pedig, kik fel-függesztettek vala, egyik szidalmazza vala ötet, mondván: Ha te vagy ama' Krisztus, szabadítsd-meg magadat, minket-is!

40 Felelvén pedig a' másik meg-dorgálá ötet, mondván: Az Istent sem félede te, mivelhogy azon kárhoztatás alatt vagy?

41 Mi ugyan méltán, * (mert a' mi tselekedetünknek méltó büntetését vészszük,) e' pedig semmi méltatlan dolgot nem † tselekedett. * *v.* 33.

† *v.* 14. 15.

42 Es monda Jésusnak: URam, emlékezzél-meg én rólam, mikor menendesz a' te országodba!

43 Es monda nékie Jésus: Bizony mondom néked: Ma velem lészesz Paraditsomban.

44 Vala pedig mint-egy hat órakor, és setétség * lön az egész tartományban mind kilentz órakorig.

* *Máté* 27: 45.

45 Es meg-homályosodék a' Nap, és

és a' Templomnak kárpitja * középen ketté haſada. * 2 *Krón.* 3 : 14.
Máté 27 : 51-53.

46 Es mikor kiáltott vólna nagy fzóval Jéſus, monda : ATYAM A' * TE KEZEIDBE TESZEM-LE AZ EN LELKEMET. Es mikor ezeket mondotta vólna, meg-hala. * *Sólt.* 31 : 6.

47 Mikor látta vólna pedig a' Százados a' mi lett * vala, ditsöíté az Iſtent, mondván : Bizony ez ember igaz vala. * *Máté* 27 : 54.

48 Es az egéſz ſokaság, melly e' dolognak látására ment vala oda, látván azokat, a' mellyek lettek vala, vervén az ö mellyét meg-tér *vala. * *Ján.* 8:28.

49 Allanak vala pedig mindnyájan az ö ismeröi * távól, és az afzſzonyi-állatok, kik ezeket látják vala.
* *Máté* 27 : 55. 56.

50 Es ímé egy ember kinek Jóſef vala neve : Tanátsbéli ember, jámbor és igaz * férjfiú.

51 Ki nem vala részes azoknak tanátsokban és tselekedetekben : Arimathiából a' Sidok' városából való, ki ö is várja vala az Iſtennek † orfzágát.

52 Ez hozzá menvén Pilátushoz, meg-kéré Jéſusnak teſtét. † *Mal.* 3 : 1.

53 Es le-vévén azt bé-takará gyóltsba, és helyhezteté azt koporsóba, melly köböl vágatott vala, mellyben még ſenki nem helyheztetett vala.
* *Ján.* 19 : 38-42.

54 Es az nap Innep' eſti vala, és következik vala a' Szombat*nak napja.*

55 Az *afzſzonyi-állatok-is pedig, kik ötet követvén, ö véle Galileából jöttek vala, meg-nézék a' koporsót, és mimódon helyheztetett vólna az ö teſte.
* *Máté* 27 : 61.

56 Meg-térvén pedig, kéfzítének drága árómákat és keneteket; és Szombaton nyúgovának a' parantsolat * ſzerint. * 2 *Móſ.* 35 : 2.

XXIV. RESZ.

Mint támadott-fel a' Kriſtus, és fel-támadáſa hány-féppen jelentetett-meg; és mint vitetett-fel mennybe.

1 A' hétnek pedig elsö *napján* * igen jó reggel menének a' koporsóhoz, vivén a' drága keneteket, mellyeket kéfzítettek vala; és némelly egyéb afzſzonyi-állatok-is *valának* ö vélek.

2 Találák pedig a' követ, hogy el-vétetett vólna a' koporsóról.

3 Es bé-menvén nem találák az UR Jéſusnak teſtét. * *Márk* 16 : 1-5.

4 Es lön hogy mikor *meg-rémülvén* abban a' dologban kétélkednének, akkor ímé, két férjfiak el-jövének hozzájok, kik fényes öltözetben valának.

5 Mikor pedig meg-rémülvén, * a' földre hajtották vólna ortzájokat, mondának nékiek : Mit keresitek a' hóltak között az élöt ?
* *Márk* 16 : 5. 6.

6 Nintsen itt, hanem fel-támadott : emlékezzetek-meg róla, a' mint néktek ſzóllott * még mikor Galileában vólna,

7 Ezt mondván : Szükség az embernek Fiának adattatnia a' bünös embereknek kezekbe, és meg-feſzíttetnie ; és harmad napon fel-támadnia.

8 Meg-emlékezének azért az ö beſzédiröl. * *Máté* 17 : 22. 23.

9 Es meg-térvén a' * koporsótól meg-mondák mind ezeket ama' tizenegy *tanitványoknak*, és mind a' többinek-is. * *Máté* 28 : 8-10.

10 Valának pedig Mária Magdaléna, és Joanna, és a' Jakab' *annya* Mária, és egyéb afzſzonyi-állatok ö vélek, a' kik ezeket mondják vala az Apoſtoloknak.

11 De azoknak beſzédek látták azoknál mint-egy balgatagságnak, *és nem hivének azoknak. * *v.* 22. 23.

12 Péter pedig fel-kelvén el-futa * a' koporsóhoz : és mikor bé-tekintett vólna, látá tsak az *ott* lévö lepedöket ; és el-méne, ö magában tsudálkozván e' dolgon. * *Ján.* 20 : 3-8.

13 Es ímé azok közzül ketten, * mennek vala ugyan azon napon egy faluba, melly Jérusálemtöl hatvan futamatni föld vala, mellynek neve vala Emmaus.

14 Es ſzóllnak 's beſzéllnek vala magok között mind azokról, a' mellyek lettek vala.

15 Es lön mikor beſzéllgetnének, és egy-máſt kérdeznék, ö maga Jéſus hozzájok méne, és vélek együtt mégyen vala az úton. * *Márk* 16 : 12.

16 Az ö ſzemeik pedig tartóztatnak vala, hogy ötet meg ne ismérnék.

17 Monda pedig ö nékiek : Mitsoda beſzédek ezek, a' mellyeket ſzólltok 's beſzélltek magatok között járt-tokban ? és *miért* vagytok ſzomorú ábrázattal ?

18 Felelvén pedig az egyik, kinek neve Kleófás, monda nékie : Tsak te vagyé jövevény Jérusálemben, és nem tudodé a' minémü dolgok lettek abban e' napokon ?

19 Es monda nékiek : Mitsoda dolgok ? Azok pedig mondának néki : A' mellyek *esének* a' Názáretbéli Jéſuson, ki Próféta vala, tselekedetekben * és beſzédekben hatalmas, Iſten elött és az egéſz köfség elött.
* *Máté* 4 : 23. 7 : 28. 29.

20 Mi-módon ötet el-adák a' Papi fejedelmek és a' mi Fejedelmink, hogy halálra kárhoztatnék ; és meg-feſzíték ötet.

21 Mi pedig azt reménljük vala, hogy ö vólna az, a' ki meg-ſzabadíta-

ná az Izraelt: Mind ezeknek felette pedig harmad napja ma, miólta ezek lettek.

22 De valami * aſzſzonyi-állatok-is, kik mi közzülünk valók, el-tsábítottak minket, kik jó reggel mentenek a' koporsóhoz, * *v.* 10.

23 Es mikor nem találták vólna az ö teſtét, haza jöttek, azt mondván, hogy Angyaloknak jelenéseket-is láttak vólna, kik azt mondják hogy ö él.

24 Es azok közzül némellyek kik mi velünk valának,* el-mentek a' koporsóhoz, és úgy találták a' mint az aſzſzonyi-állatok mondották vala; ötet pedig nem látták. * *v.* 12.

25 Es ö monda nékiek: Oh balgatagok és reſt ſzivüek mind azoknak elhivésére, a' mellyeket a' Próféták ſzólltanak!

26 Avagy nem ezeket kelletté ſzenvednie * a' Kriſtusnak, és úgy menniebé az ö ditsőségébe? * *Sólt* 110: 7.

27 Es el-kezdvén Móſeſtől és minden Prófétáktól fogva, magyarázza vala nékiek minden Iráſokban *azokat*, a' mellyek maga * felöl írattattak-meg.

* *Dan.* 9: 26. *Tſel.* 4: 28.

28 El-közelítének pedig a' faluhoz, a' mellybe mennek vala, és ö tetteti vala hogy meſzſzebb menne.

29 De kénſzeríték ötet, ezt mondván: Maradj-meg mi velünk; mert immár bé-eſtveledik, és a' Nap el-hanyatlott! Bé-méne azért, hogy ö vélek maradna.

30 Es lön mikor le-ült vólna ö vélek, a' kenyeret vévén meg-áldá, és azt meg-ſzegvén nékiek adá.

31 Meg-nyilatkozának pedig az ö ſzemeik, és meg-esmérék ötet: de ö el-viteték azok elöl.

32 Es mondának egy-másnak: Avagy nem gerjedez valaé a' mi ſzivünk mi bennünk, mikor minékünk ſzóllna az úton, és mikor magyarázná * nékünk az Iráſokat? * *v.* 27.

33 Es fel-kelvén azon órában, meg-térének Jérusálembe, és meg-találák a' tizen-egy *tanítvány*okat egybe-gyülve, és azokat a' kik vélek valának,

34 Kik ezt mondják vala: Fel-támadott az Ur bizonnyal, és meg-láttatott * Simontól! * 1 *Kór.* 15: 5.

35 Es ezek-is meg-beſzéllék miné-mü dolgok *lettek vala* az úton, és mi-képpen meg esmértetett vala ö tölök a' kenyérnek meg-ſzegéséről.

36 Es mikor ezeket ſzóllanák, meg-álla ö * maga Jéſus ö közöttök, és monda nékiek: Békeſſég tinéktek!

37 Meg-rémülvén pedig és el-álmélkodván alítják vala, hogy valami lelket látnának.

38 Es monda nékiek: Miért háborodátok-meg, és miért jönek ſzivetekbe vetekedéſek? * *Márk.* 16: 14.

39 Láſſátok-meg az én kezeimet * és lábaimat, mert én vagyok; tapogaſſátok-meg engemet, és lálſátok: mert a' léleknek nintsen húſa és tsontja, a' mint látjátok hogy énnékem vagyon!

40 Es mikor ezeket mondotta vólna, meg-mútatá nékiek kezeit és lábait. * *Ján.* 20: 20. 27.

41 Mikor pedig még nem hinnék az örömnek miatta, és tsudálkoznának, monda nékiek: Vagyoné itt valami ennetek való?

42 Ök pedig adának néki egy darab sült halat, és valami lépes mézet,

43 Mellyeket el-vön, és ö elöttök * évék. * *Tſel.* 10: 40. 41.

44 Es monda nékiek: Ezek a' beſzédek, mellyeket ſzólltam néktek mikor még véletek vólnék, hogy * ſzükség bé-tellyeſedniek mind azoknak, mellyek meg-irattattak a' Móſes' Törvényében, a' Prófétáknál, és a' Sóltárokban én felölem. * *Máté* 16: 21.

45 Es * meg-nyilatkoztatá akkor az ö elméjeket, hogy értenék az Iráſokat. * *Tſel.* 16: 14.

46 Es monda nékiek: Igy vagyon meg-írva, és így kellett ſzenvednie a' Kriſtusnak, és fel-támadnia a' * halálból harmad napon: * *Dan.* 9: 26.

47 Es prédikáltatnia az ö * nevében a' meg-térésnek, és a' bünöknek borsánatjoknak minden Pogányok között, Jérusálemtől el-kezdvén.

* *Tſel.* 2: 38. 4: 12.

48 Ti vagytok pedig ezeknek bizonyságai.

49 Es ímé én el-küldöm * ti reátok az én Atyámnak igéretét; ti pedig maradjatok Jérusálem' *városá*ban, míg nem fel-öltöztettek † mennyei erövel.

* *Ján.* 15: 26. † *Tſel.* 1: 4. 2: 1-4.

50 Ki-vivé pedig öket Betániáig, és fel-emelvén az ö kezeit *meg*-áldá öket.

51 Es lön, mikoron ö áldaná öket, ö tölök el-ſzakadván oda * fel-vitetik vala mennybe. * *Márk.* 16: 19. *Tſel.* 1: 9.

52 Ök pedig imádván ötet meg-térének Jérusálembe nagy örömmel.

53 Es mindenkor a' Templomban valának, ditsérvén és áldván az Iſtent. Ámen! * *Tſel.* 1: 14.

A' Szent Lukáts' irása ſzerént való Evangyéliomnak vége.

AMI

AMI URUNK

JESUS KRISTUSNAK SZENT JANOS

IRÁSA SZERENT VALO.

SZENT EVANGYELIOMA.

E' Szent János, a' Zebedéus' fia, és a' Kriſtusnak leg-ſzerelmetesb tanítványa, Páthmos' ſziget-éből a' Domitziánus Tsászár' halála után (kiről oda ſzám-ki-vetéſbe küldetett volt) meg-jövén Efézusba, (Eusébius *irja* Ecci. Hiſt. 3. K. 18 *R.*) *minek-utánna látta vólna a' három elsö Evangyéliſták iráſit, és azoknak igaſságáról bizonyságot tett vólna, úgy írta e' Könyvet; mivelhogy látná azt-is, hogy egy-néhány emlékezetre méltó dolgokat amazok el-hagytak vólt.* Eusébius 3. K. 21 *R.*

I. RESZ.

A' teſtté lett Ige: János' bizonyság-tétele a' Kriſtusról, és Kereſztsége: Négy tanítványoknak hivataljok: az eg' lajtorjája.

1 KEzdetben vala amaz * IGE, és az az IGE vala az Iſtennél, *és* az az IGE ISTEN vala. * *Peld.* 8 : 22.

2 Ez *az Ige* kezdetben az Iſtennél vala.

3 Mindenek ez által * teremtettek, és ö nála nélkül ſemmi nem teremtetett, valami teremtetett.

* *Kol.* 1 : 16. *Sid.* 1 : 2.

4 Ö benne vala az * élet, és az élet vala az embereknek ama' † Világoſságok. * 1 *Ján.* 5 : 11. † *Mal.* 4: 2.

5 Es ez a' Világoſság a' ſetétségben fénlik, de a' ſetétség azt meg nem eſmérte.

6 Vala egy ember Iſtentöl botsáttatott, kinek neve * János *vala.*

* *Mal.* 3 : 1. *Máté* 11 : 14.

7 Ez jött tanú-bizonyságot * tenni, *az-az*, hogy ama' Világoſságról bizonyſságot tenne, hogy ö általa mindenek hinnének. * *v.* 29. 30. *Luk.* 3: 15.

8 Nem vala ez ama' * Világoſság, hanem *küldetett vólt* hogy bizonyságot tenne arról a' Világoſságról.

* *v.* 4. *reſz.* 8: 12. *Luk.* 3: 15. 16.

9 E' vala amaz igaz * Világoſság, melly meg-világoſit minden e' világra ſzületett embert. * *Eſa.* 42: 6. 7. *Luk.* 2 : 32.

10 E' világon vala, és e' világ ö általa * teremtetett, de e' világ ötet meg nem eſméré. * *v.* 3. *Sid.* 1 : 2.

11 Az övéi közzé jöve, és az övéi * ötet bé nem vévék. * *Luk.* 20: 14. 15. *Eſa.* 8 : 14.

12 Valakik pedig ötet bé-vévék, ada azoknak illy méltóságot, hogy Iſtennek fiává * lennének, *tudni-illik* azoknak, a' kik az ö nevében hiſznek,

* *Rom.* 8 : 15.

13 Kik nem a' vértöl, ſem a' teſtnek akaratjától, ſem a' férjfiúnak indúlatjától, hanem Iſtentöl * ſzülettettek, * 1 *Pét.* 1 : 23.

14 Es amaz IGE teſté * lett, és lakozott mi közöttünk, (és láttuk az ö ditsöségét †, úgy-mint az Atyának egyetlen-egy ſzülötténck ditsöségét,) ki tellyes vala kegyelemmel †† és igaſsággal. * *Gal.* 4 : 4. † *Máté* 17: 2-5. †† *Kol.* 2 : 3. 9.

15 János bizonyságot tett ö * róla, és kiáltott mondván: Ez a' kiről én ſzóllok vala: A' ki én útánnam jött, én nálamnál fellyebb betsültetett; mert én nálamnál méltóságosb vala.

* *v.* 33. 34. 36.

16 Es az ö * tellyeſségéből vettünk mindnyájan kegyelmet-is kegyelemért; * *Kól.* 1 : 19.

17 Mert a' Törvény Móſes által * adatott; *de* a' kegyelem és a' valóság a' Jéſus Kriſtus által lett.

* 5 *Móſ.* 5 : 23-31.

18 Az Iſtent ſoha ſenki nem * látta, *hanem* amaz egyetlen-egy † ſzületett Fiú, ki az Atyának kebelében vagyon, a' beſzéllette-meg †† *minékünk.* * 1 *Tim.* 6 : 16. † *Peld.* 8: 22. 31. *Máté* 11 : 27. †† *r*, 15 : 15.

19 Ez-is a' Jánosnak bizonyság-tétele, mikor a' Sidók Jérusálembül küldének *ö hozzája* Papokat és Lévitákat, hogy meg-kérdenék ötet: Te kitsoda vagy?

20 Es meg vallá s' nem tagadá-meg, meg-vallá, hogy ö * nem vólna ama' † Kriſtus. * *r.* 5 : 33. † *v.* 29. 30. *Márk.* 14 : 61.

21 Akkor meg-kérdék ötet: Mitsoda *vagy* tehát? Illyés vagyé te? Es monda: Nem vagyok. Prófétа vagyé te? Es felele: Nem *vagyok.*

22 Mondának azért önékie: Kitsoda vagy *tehát*, hogy meg-tudjunk azoknak felelni, a' kik minket * el-

küldöttek; mit mondasz magad felöl?
* *v.* 19.

23 *Es* monda: En-kiáltó fzó * *vagyok* a' puſztában: Egyengeſsétek-meg az URnak útát, mint meg-mondotta Eſaiás Próféta. * *Eſa.* 40: 3.
Máté 11: 14.

24 A' követek pedig valának a' Fariséuſok közzül valók.

25 Es meg-kérdék ötet, és mondának néki: Miért keresztelsz tehát, ha te nem vagy ama' Kriſtus, ſem Illyés, ſem Próféta?

26 *Es* felele nékiek János, mondván: En keresztelek * vizzel, de ti köztetek vagyon, a' kit ti nem † tudtok. * *Máté* 3: 11. † *v.* 29. 34.

27 Ez az, a' ki én utánnam jö, ki én nálamnál felyebb betsültetett; kinek ſarujának kötöjét hogy meg-öldjam, nem vagyok arra * méltó. * *v.* 34.

28 Ezek lettenek Béthabarában a' Jordánon túl, holott János keresztel vala

29 Másod napon látá János Jéſuſt ö hozzá menni, és monda: Imé, *ez* az Iſtennek ama' * báránya, ki-el-vészi † e' világnak bünét! * *Jel.* 5: 12.
† *Eſa.* 53: 4. 5.

30 Ez a' kiről én *ezt* mondom vala: En utánnam jö egy férjfiú, ki én nálamnál felyebb betsültetett; mert én nálamnál méltóságosb * vala.
* *Máté* 3: 17.

31 Es én nem eſmértem ötet, de hogy meg-jelenteſſék az Izraelnek, annak-okáért jöttem én keresztelni vízzel.

32 Es bizonyságot tön akkor János, ezt mondván: Látám a' *Iſtennek* Lelkét lé-szállani az égből mint-egy galambot, és meg-nyúgovék ö rajta.

33 Es én nem eſmértem ötet, de a' ki el-botsáta † engem, hogy keresztelnék vízzel, a' mondotta vala nékem: A' kire látod az *Iſtennek* Lelkét le-szállani, és rajta * meg-nyúgodni, az a' ki keresztel: ** Szent Lélekkel.
† *Mal.* 3: 1. *Luk.* 3: 2. 3. ** *Tſel.* 1: 5. 2: 1-4. * *Máté* 3: 16.

34 En azért láttam, és bizonyságot tészek róla, hogy ez az Iſtennek ama' * Fia. * *v.* 29. *Luk.* 9: 35.

35 Másod napon iſmét áll vala János, és az ö tanítványi közzül kettő,

36 És látván Jéſuſt ott járni, monda: Imé, *ez* az Iſtennek ama' * báránya! * *v.* 29.

37 Es hallván a' két tanítványok az ö ſzavát, követék Jéſuſt.

38 Hátra fordúlván pedig Jéſus, mikor látta vólna, hogy *ötet* követik azok, monda nékiek:

39 Mit kerestek? Azok pedig mondának néki: Rabbi (melly ezt tészi, ha meg-magyarázod,) Meſter, hol lakozol?

40 Es monda nékiek: Jertek-el és láſsátok-meg! El-menének *azért.* és meg-láták holott laknék, és ö nála maradának a' napon; mert mint-egy tíz óra vala.

41 Vala *pedig* András a' Simon Péternek attya-fia, egyik a' két tanítványok közzül, kik hallották vala *azokat* Jánoſtól, és követék vala ötet.

42 Meg-találá ez elö-ſzör az ö attya-fiát Simont, és monda nékie: Meg-találtuk a Meſſiáſt! melly ezt tészi, ha meg-magyarázod, Kriſtus.

43 Es vivé ötet Jéſushoz. Es reája tekintvén Jéſus monda: Te vagy Simon Jonának fia *, te hivattatol Kefásnak, melly ezt tészi, ha meg-magyarázod, Köfzikla. * *Máté* 16: 18. 19.

44 Az után való napon akara Jéſus menni Galileába, és találá Filepet, és monda nékie: Köveſs engemet!

45 Vala pedig Filep Bethſaidából, Andrásnak és Péternek hazájából való.

46 Találá Filep Natánaelt, és monda nékie: Meg-találtuk *azt*, a' ki felöl írt Móſes a' † Törvényben, és a' Próféták, *tudni-illik* a' Názáretbéli * Jéſuſt, a' Jóſefnek fiát! † 5 *Móſ.* 18: 18. *Dán.* 9: 24-26. *Zak.* 6: 12. 13.
* *Luk.* 24: 15. 27.

47 Es monda nékie Natánael: Názáretből támad-haté valami jó? Monda nékie Filep: Jere, és láſd-meg!

48 Látá Jéſus Natánaelt ö hozzája menni, és monda ö felöle: Imé *ez* az igaz Izraélita, kiben nintsen álnokság!

49 Monda nékie Natánael: Honnét eſmérſz engemet? Felele Jéſus és monda nékie: Minek-elötte Filep * tégedet hívna, mikor a' fige-fa alatt vólnál, látlak vala tégedet. * *v.* 45. 46.

50 Felele Natánael, és monda néki: Rabbi, te vagy az Iſtennek ama' Fia, te vagy az Izraelnek ama' * Királlya!
* *Zak.* 9: 9.

51 Felele Jéſus, és monda néki: mivelhogy *ezt* mondám néked: Láttalak téged a' fige-fa alatt, hiſzedé, ezeknél nagyobbakat * látſz?
* *reſz.* 8: 1. 6. 7. 11: 43. 44.

52 Annak-felette monda nékie: Bizony bizony mondom néktek; Enneknutánna meg-látjátok az eget meg-nyilatkozni, és az Iſtennek Angyalit felmenni és* le-szállani az embernek Fiára. * *Márk* 1: 13. *Luk* 22: 43.

II. RESZ.

Kriſtus a' vizet borrá változtatja: a' Templomot meg-tiſztítja: arról magát menti: az ö teſte titkos Templom.

1 ES harmad napon menyegzö lön Kánában, Galileának *városában*: és ott vala Jélusnak annya.

2 El-hivattaték pedig Jéſus-is az ö tanít-

tanítványival egyben, abba a' menyegzöbe.

3 Es mikor el-fogyott vólna a' bor, Jésusnak annya monda néki : Nintsen borok !

4 Monda néki Jésus : Mitsoda dolgom *vagyon* nékem te véled asszonyiállat? nem jöt még el az én * órám.

* *v.* 11.

5 Monda az ö annya a' szolgáknak : Valamit parantsoland néktek *azt* tselekedjétek.

6 Valának pedig ott hat kö-vedrek, mellyek helyheztettek vala ott a' Sidóknak * tisztúlásokra, mellyek közzül mindenikbe két-két vagy három métréta fér vala. * *Márk* 7 : 3. 4.

7 Monda nékiek Jésus : Töltsétekmeg e' vedreket vízzel ! Meg-tölték azért azokat szintén teli.

8 Es monda nékiek : Merítsetek immár és vigyétek a' Nász-nagynak. Elvivék azért néki.

9 Es mikor meg-kóstolta vólna a' Nász-nagy a' vizet, melly borrá változott vala, (nem tudja vala pedig honnét vólna az ; de a' szolgák tudják vala, a' kik a' vizet merítették vala,) szólítá a' vö-legényt a' Nász-nagy,

10 Es monda nékie : Minden *emberek* elö-ször jó bort szoktanak *a' vendégnek* adni, és minek-utánna meg-borosodnak, akkor adnak alább valót ; te *pedig* a' jó bort ekkorra tartottad.

11 E' tsudát tévé elö-ször *Jésus Kánában Galilea' *városában*, és meg-mutatá az ö ditsöségét ; és hivének ö benne az ö tanítványi. * *r.* 4 : 50. 54.

12 Azután alá-méne Kapernaumba, ö és az ö annya, és az ö attya-fiai, és az ö tanítványi ; és ott nem sok napig lönek ;

13 Mert közel vala a' Sidóknak * Húsvétjok. Fel-méne azért Jésus Jérusálembe, * 2 *Mós.* 12 : 3-6. 15-20.

14 Es talála a' Templomban ökröknek, juhoknak és galamboknak † árosit, és a' pénz-váltókat *ott* ülni.

15 Es kötélböl ostort tsinálván, kihajta mindeneket a' Templomból, mind az ökröket, mind a' juhokat, és a' pénz-váltóknak pénzeket el-hinté, és az asztalokat el-fordítá.

† *Luk* 19 : 45.

16 Es a' galambok' árosinak monda : Vigyétek-el ezeket innét, ne tegyétek az én Atyámnak Házát kalmárságnak házává.

17 Meg-emlékezének pedig az ö tanítványi, hogy meg vagyon írva : A' te Házadhoz való buzgó szerelem * meg-emésztte engemet. * *Sólt.* 69: 10.

18 Felelének azért a' Sidók és mondának néki : Mitsoda jelt mutatsz minékünk, hogy te ezeket tselekedszed ?

19 Felele Jésus és monda nékiek : Rontsátok-el * e' Templomot, és harmad napra fel-épitem azt.

* *Máté* 26 : 61. 62.

20 Mondának azért a' Sidók : Negyven-hat esztendeig épittetett e' Templom, és te három napon fel-épitenéd azt ?

21 Ö pedig szóll vala az ö testének Templomáról.

22 Mikor azért fel-támadott vólna a' hálálból, meg-emlékezének az ö tanítványi, hogy ezt mondotta vólna nékiek, és hivének az Irásnak, és a' beszédnek mellyet Jésus mondott vala.

23 Mikoron pedig Jérusálemben vólna a' Húsvétnek Innepében, sokan hivének az ö nevében, látván a' jeleket, mellyeket tselekeszik vala.

24 Jésus pedig nem bízza vala mágát azokra, mivelhogy mindeneket jól esmérne,

25 Es nem szükség vólna, hogy valaki önéki valamelly emberröl bizonyságot tenne ; mivelhogy ö jól tudná, mitsoda vólna az * emberben.

* *Jel.* 2 : 23.

III. RESZ.

Krisztusnak Nikodémussal való beszéde, mellyben meg-mutatja az örök életnek és karhozatnak okait. János a' Krisztusról bizonyságot tészen az ö tanítványinak.

1 VAla pedig a' Fariséusok közzül egy ember, kinek neve Nikodémus vala, ki a' fö Sidók közzül való *vala.*

2 E' méne Jésushoz éjjel, és monda néki : Mester ! tudjuk hogy az Istentöl jöttél tanító Mesterül ; mert senki nem teheti e' jeleket, a' mellyeket te tészesz, hanemha Isten lejénd * azzal.

* *r.* 9 : 32. 33. *Tsel.* 10 : 38.

3 Felele Jésus és monda nékie : Bizony bizony mondom néked : Ha valaki újonnan * nem születéndik, nem lát-hatja az Istennek országát.

* *Tit.* 3 : 5.

4 Monda néki Nikodémus : Mi-módon születtet-hetik az ember, a' ki vén ? nemde bé-meheté az ö annyának méhébe másod-szor, hogy születtessék ?

5 Felele Jésus : Bizony bizony mondom néked : Ha valaki nem születéndik víztöl és *Szent* Lélektöl, nem mehet-bé az Isten' országába.

6 A' mi születtetett testtöl, test az : és a' mi születtetett Lélektöl, lélek az.

7 Ne tsudáljad hogy azt mondám néked : Szükség néktek újonnan születtetnetek.

8 A' szél a' hová akar *fúni*, fú, és annak zúgását hallod, de nem tudod honnét jö, és hová mégyen : Igy vagyon minden, a' ki *Szent* Lélektöl születtetik.

9 Felele Nikodémus, és monda néki: Mi-módon lehetnek ezek?

10 Felele Jésus, és monda néki: Te Izraelben Mester vagy, és ezeket nem tudodé?

11 Bizony bizony mondom néked: A' mit tudunk azt mondjuk, és a' mit láttunk,* arról tészünk bizonyságot, de a' mi tanú-bizonyságunkat nem vészi-tek-bé. *v. 31. 32.

12 Ha földi dolgokat mondottam néktek, és nem hiszitek: mi-módon hiszitek, ha mennyeieket mondándok néktek?

13 Mert senki nem ment-fel mennyebe, hanem az, a' ki * le-szállott mennyből, *tudni-illik* az embernek Fia, ki a' mennyben vagyon. * *Efes.* 4: 10.

14 Miképpen pedig fel-emelte Mózes † a' kígyót a' puszтában, akképpen fel kell * magasztaltatnia az embernek Fiának. †4 *Mós.* 21: 9.

* *rész.* 12: 32. 33.

15 Hogy valaki hiszen ö benne el ne vesszen, hanem örök * életet végyen;

* 1 *Ján.* 5: 10. 11.

16 Mert úgy szereté Isten e' világot, hogy az ö egyetlen-egy szülött Fiát adná, hogy minden valaki hiszen ö benne, el ne vesszen, hanem örök * életet végyen;

* 1 *Ján.* 4: 9.

17 Mert nem azért botsátá Isten az ö Fiát e' világra, hogy kárhoztassa * e' világot, hanem hogy meg-tartassék e' világ ö általa. *r. 12: 47. *Luk.* 9: 56.

18 A' ki hiszen ö benne, el nem kárhozik; * a' ki pedig nem hiszen, immár el-kárhoztatott; mert nem hitt az Istennek egyetlen-egy Fiának nevébe *v. 36. 6: 40. 47.

19 E' pedig a' kárhoztatás, hogy Világosság * jött e' világra; de az emberek inkább szerették a' setétséget hogy nem a' Világosságot; mert az ö tselekedeteik gonoszak valának;

* *rész.* 1: 5. 9. 10.

20 Mert valaki gonoszúl tselekeszik, gyülöli a' világosságot, és nem mégyen a' * világosságra, hogy az ö tselekedetei meg ne feddettessenek.

* *Ezék.* 8: 12.

21 A' ki pedig igazán tselekeszik, a' világosságra mégyen, hogy az ö tselekedetei nyilván valók légyenek, hogy azok Isten szerint valók.

22 Azután méne Jésus és az ö tanítványi a' Júdeának földére, és ott múlat vala vélek, és *kereszтelve vala. *r. 4: 2.

23 Kereszтel vala pedig János-is Enonban, Sálim mellett; mert ott sok víz vala, és mennek vala *ö hozzá*, és meg-kereszтelkednek vala.

24 Mert még János nem vettetett vala a' * tömlötzbe. * *Máté* 14: 3. 10.

25 Támada annak-oká-ért vetekedések a' Jánosʼ tanítványinak a' Sidókkal, a' mosódás felöl.

26 Es menének Jánoshoz és mondának néki: Mester! Az, a' ki te veled vala a' Jordánon túl, kiről te bizonyságot * töttél, ám † kereszтel, és nagy sokan mennek ö hozzá. † r. 4: 1. 2.

* *rész.* 1: 28-30. 34. 36.

27 Felele János, és monda: Az ember nem vehet semmit magának, hanemha mennyből * adattatik nékie.

* 1 *Kór.* 4: 7.

28 Ti magatok vagytok nékem bizonyságim, hogy én meg-mondottam: Nem vagyok én Kristus, * hanem botsáttattam ö elötte. *r. 1: 20. 23. *Luk* 1: 76.

29 A' kinek jegyese vagyon, vö-legény az: a' vö-legénynek pedig barátja, a' ki fen-áll, nikoron hallja ötet, örömmel örül a' vö-legénynek szaván: Ez azért az én örömöm bé-tölt.

30 Annak nevekednie kell, és énnekem alá-szállanom *kell.*

31 A' ki onnét felyül jött, mindenek felett vagyon, a' ki a' földröl való, földi az, és földieket szól! a' ki a' mennyből jött, mindeneknek felette vagyon.

32 Es a' mit látott és hallott, arról tészen bizonyságot; de az ö bizonyság-tételét senki nem vészi-bé.

33 A' ki bé-vészi az ö bizonyság-tételét, az valóba el-hitte, hogy az Isten * igaz légyen;

* 1 *Ján.* 5: 10, 11.

34 Mert a' kit Isten el-botsátott, az Isten' beszédét szólja; mert az Isten annak nem * mértékkel adja az ö Lelkét. * *Kol.* 2: 3. 9. 10.

35 Az Atya szereti a' Fiút, és mindeneket * adott az ö birodalmába.

* *Máté* 11: 27. *Sid.* 1: 2.

36 A' ki hiszen a' Fiúba, * vagyon annak örök élete; a' ki pedig nem hiszen a' Fiúnak, nem látja az életet, hanem az Istennek haragja marad rajta. * *v.* 16.

IV. RESZ.

Kristus a' Samariabéli aszszonyal beszél, és az igaz imádásról tanít: önéki eledele mitsoda: Samariabéliek hisznek ö benne: Egy udvari Fö ember' fiát meg-gyógyítja.

1 Minek-utánna azért eszébe vette vólna az UR, hogy a' Fariséusok meg-hallották vólna, hogy néki több * tanítványi vólnának, és *többeket* kereszтelne hogy-nem János.

* *rész.* 3: 22.

2 (Jóllehet Jésus ö maga nem kereszтel vala, hanem az ö tanítványi.)

3 El-hagyá Júdea' *tartományát*, és elméne ismét Galileába.

4 Kell vala pedig néki által-menie * Samariának *tartományán*.

* 1 *Kir.* 16: 24.

5 Méne azért Samariának városába, melly neveztetik Sikárnak, a' * major mellett, mellyet adott vala Jákób az ö fiának Jósefnek. * 1 *Mós.* 48 : 22. *Jós.* 24 : 32.

6 Vala pedig ott a' Jákóbnák forrása: Jésus azért el-fáradván az úton való járásban, azon módon le-üle a' forrásnál; *mert* vala mint egy hat óra.

7 *Es* el-jöve egy Samariabéli aszszony hogy merítene vizet; *és* monda néki Jésus: Adj innom énnékem!

8 Mert az ö tanítványi el-mentenek vala a' városba: hogy eledelt vennének.

9 Monda azért néki az a' Samariabéli aszszony: Mi-módon kérsz te, holott Sidó vagy, én tölem italt, ki Samariabéli aszszony vagyok? mert a' Sidók * nem barátkoznak a' Samariabéliekkel. * *Luk* 9 : 52. 53.

10 Felele Jésus és monda néki: Ha tudnád te az Istennek amaz ajándékát, és kitsoda légyen az, † a' ki ezt mondja néked: Adj innom nékem; te kértél vólna ö töle, és adott vólna néked élö * vizet! * *Esa.* 12 : 3. *rész.* 7 : 37-39. † *v.* 26.

11 Monda néki az aszszonyi-állat: Uram! nintsen mivel merítened, a' kút pedig *igen* mély: hol vennéd tehát azt az élö vizet?

12 Nemde nagyobb vagyé te a' mi Atyánknál Jákóbnál, ki minékünk adta e' kútat, mellyböl ivott mind ö, mind az ö fiai, mind barmai?

13 Felele Jésus, és monda néki: A' ki e' vízben ifzik ismét meg-szomjúhozik;

14 Valaki pedig ijándik * abban a' vízben, a' mellyet én adok nékie, meg nem szomjúhozik örökké: hanem az a' víz, mellyet én adok nékie, léfzen ö benne örök életre forró víznek † feje. * *r.* 6 : 35. *Esa.* 55 : 1-3. † *r.* 7 : 38.39.

15 Monda nékie az aszszonyi-állát: Uram, adjad nékem azt a' vizet, hogy meg ne szomjúhozzam, és ne jöjjek, ide meríteni!

16 Monda nékie Jésus: Menj-el, hivjad a' te férjedet; és jöjj ide.

17 Felele az aszszonyi-állat és monda néki: Nintsen férjem. Monda néki Jésus: Jól mondád, hogy; Nintsen férjem;

18 Mert öt * férjed vólt; és a' mostani nem férjed tenéked; ezt igazán mondád. * *Ján.* 2 : 25.

19 Monda néki az aszszonyi-állat: Uram, látom hogy Próféta * vagy te! * *Luk* 7 : 14-16.

20 A' mi Atyáink ez hegyen imádták az Istent, ti pedig azt mondjátok, hogy Jérusálemben vagyon az a' * hely, holott az Istent kell imádni.

* 5 *Mós.* 12 : 5. 1 *Kir.* 9 : 3.

21 Monda néki Jésus: Aszszonyi-állat! el-higyed hogy el-jö az óra, mellyben sem ez hegyen, sem Jérusálemben * nem imádjátok az Atyát.

* *Mal.* 1 : 11. *Máté* 18 : 19. 20. 1 *Tim.* 2 : 8.

22 Ti azt imádjátok, a' kit nem * tudtok, mi azt imádjuk, a' kit tudunk, mert az † idvesség a' Sidók közzül támadott. * 2 *Kir.* 17 : 29.

† *Máté* 1 : 21. *Róm.* 3 : 1. 2.

23 De el-jö az óra, és az mostan vagyon, mikor az igaz imádók imádják az Atyát lélekben és * igazságban; mert az Atya illyeneket keres, kik ötet imádják. * *Dán.* 9: 27. *Kol.* 2: 14-17.

24 Az Isten Lélek; és a' kik ötet imádják, fzükség hogy lélekben és igazságban imádják.

25 Monda néki az aszszonyi-állat: Tudom hogy a' Messiás el-jö, ki mondatik Kriftusnak, és mikoron az el-jö, mindenekre meg-tanít minket.

26 Monda néki Jésus: En vagyok *az*, a' ki te veled fzóllok.

27 Azonközben pedig meg-jövének az ö tanítványi, és tsudálkoznak vala * azon, hogy az aszszonyi-állattal befzéllene; mindazáltal egy sem mondá: Mit keresz? Vagy, miért befzélleisz az aszszonyi-állattal? * *v.* 9. *Luk* 9 : 52. 53.

28 El-hagyá azért az aszszonyi-állat az ö vedrét, és el-méne a' városba, és monda a' *városbéli* embereknek:

29 Jertek-el, *és* lássátok az embert, a' ki meg-monda nékem *mindeneket, a' mellyeket én * tselekedtem; vallyon nem azé ama' † Kriftus? * *v.* 17. 18. † *Máté* 26 : 63.

30 Ki-menének azért a' városból, és menének ö hozzája.

31 Azonközben kérik vala ötet az ö tanítványi ezt mondván: Mester, egyél!

32 Ö pedig monda nékiek: Vagyon nékem eledelem, mellyel * éljek, mellyet ti nem tudtok. * *v.* 34.

33 Mondának azért a' tanítványok egy-másnak: Vallyon hozotté valaki néki eledelt?

34 Monda nékiek Jésus: Az én eledelem ez, hogy annak akaratját tégyem, a' ki engemet el-botsátott, és el-végezzem az ö * dolgát.

* *Esa.* 61 : 1-3. *r.* 17 : 4.

35 Nemde nem ezt mondjátoké ti: Még négy hónap vagyon, és *azután* aratás léfzen? Imé, mondom néktek: Emeljétek-fel a' ti fzemeiteket, és lássátok-meg a' tartományokat, mert meg-értenek * az aratásra.

* *Máté* 9 : 37. 38.

36 Es a' ki arat, jutalmát vészi, és takar gyümöltsöt az örök életre, hogy

mind a' mag-vető, mind az arató együtt örüljenek.

37 Mert ebben ama' mondás igaz: Más a' mag-vető, és más az arató.

38 En el-botsátalak titeket annak aratására mellyben ti nem munkálkodtatok; egyebek munkálkodtak, és ti az ö munkájokba állottatok.

39 Abból pedig a' városból sok Samaritánusok hivének ö benne annak az aſzſzonyi-állatnak beſzédé-ért, ki bizonyságot tett vala *ö róla*, ezt mondván: Bizony mindeneket meg-mondott nékem, a' mellyeket tselekedtem.

40 Mikor azért ö hozzája mentek vólna a' Samariabéliek, kérék ötet hogy ö nálok maradna: és marada ott két napokon.

41 És sokkal többen hivének az ö maga beſzédé-ért.

42 És annak az aſzſzonyi-állatnak ezt mondják vala: Immár nem a' te beſzéded-ért hiſzünk; mert mi magunk hallottuk és tudjuk hogy, e' bizonnyal e' világnak ama' Meg-tartója, a' Kriſtus.

43 Két napok el-múlva pedig kiméne onnét, és méne Galileába.

44 Mert Jésus ö maga bizonyságot tett vala arról, hogy a' Próſétának nintsen tiſztelsége az ö * hazájában.

* *Máté* 13: 57.

45 Mikor azért ment vólna Galileába, bé-fogadák ötet a' Galileabéliek, mivelhogy látták vólna mind azokat, a' mellyeket tselekedett vala Jérusálemben az innep *napon*; mert azok-is el-mentek vala az Innepre.

46 Méne azért Jésus iſmét Kánába, Galileának * *városába*, a' hol a' vizet borrá változtatta vala. Vala pedíglen Kapernaumban egy Király' udvarából való Fö ember, kinek fia beteg vala.

* *rész.* 2: 1-11.

47 E' mikor hallotta vólna hogy Jésus Júdeából Galileába ment vólna, hozzája méne, és kére ötet hogy elmenne és meg-gyógyítaná az ö fiát; mert immár meg-kezd vala halni.

48 Monda azért nékie Jésus: Ha a' jeleket és tsudákat * nem látjátok, nem hiſztek. * 1 *Kór.* 1: 22.

49 Monda nékie az a' Király' udvarából való Fö ember: Uram, jere minek-elötte meg-haljon az én fiam!

50 Monda néki Jésus: Eredj-el a' te fiad él. Hün az ember a' beſzédnek, mellyet mondott vala néki Jésus; és el-méne.

51 Mikoron pedig immár menne, az ö ſzólgai eleibe jövének, és tudtára adák néki, *ezt* mondván: A' te fiad él.

52 Meg-tudakozá azért ö tőlök az órát, a' mellyben meg-könnyebbedett vólna, és mondának néki: Tegnap *mint-egy* hét órakor hagyá-él ötet a' hideg-lelés.

53 Eſzébe vevé azért a' *gyermeknek* attya, hogy a' gyógyulás az órában lett vólna, a' mellyben Jésus *ezt* mondotta vala néki: A' te fiad él. Es hün *mind* ö 's mind az ö egéſz háza-népe.

54 E' tsudát tévé Jésus iſmét máſodſzor, * mikor Júdeából Galileába ment vólna. * *rész.* 2: 7. 11.

V. RESZ.

Kriſtus meg-gyógyítja a' 38. eſztendei beteget, Szombaton való dolgát menti: a' Sidók' hihetelenségeket feddi.

1 EZeknek utánna vala a' Sidóknak Innepek, és fel-méne * Jésus Jérusálembe. * 2 *Móſ.* 23: 17.

2 Vagyon pedig Jérusálembe a' barom-vásár*nak piaz*zán egy halas-tó, melly Sidó nyelven Bethesdának neveztetik, mellynek öt tornátzi vagynak.

3 Ezekben fekſzik vala betegeknek, vakoknak, sántáknak, meg-ſzáradott *ember*eknek nagy ſokaságok, kik várják vala a' vízнek meg-mozdúlását;

4 Mert az *Iſtennek* Angyala bizonyos időben le-ſzáll vala a' halas-tóba, és meg-háborítja vala a' vizet; annakokáért valaki elö-ſzör a' vizbe ſzállhatott annak meg-haboríttatáſa után, meg-gyógyúl vala, akar-minémü betegsége vólna.

5 Vala pédig ott egy ember, ki harmintz-nyóltz eſztendőtől fogva való betegségben fekſzik vala.

6 Ezt mikoron látta vólna Jésus *ott* fekünni, és meg-eſmérte vólna hogy ſok idötől fogva fekütt vólna a' *betegségben*, monda néki: Akarſzé meggyógyúlni?

7 Felele néki az a' beteg: Uram, nintsen fenki ki engemet a' halas-tóba vinne mikor a' viz meg-háborodik, hanem míg én oda mégyek. addig én elöttem más éri!

8 Monda néki Jésus: Kelj-fel, vedd-fel a' te nyoſzolyádat, és járj.

9 Es azonnal meg-gyógyúla az az ember; és fel-vévé nyoſzolyáját, és jár vala: azon a' napon pedig Szombat vala.

10 A' Sidók azért mondának vala annak, a' ki meg-gyógyúlt vala: Szombat vagyon, nem ſzabad néked a' nyoſzolyát * hordoznod.

* *Jér.* 17: 2.

11 Felele nékiek: A' ki meg-gyógyíta engemet, a' mondá nékem: Vedd-fel a' te nyoſzolyádat, és járj.

12 Meg-kérdék azért ötet: Kitsoda az az ember, a' ki *ezt* mondá néked: Vedd-fel a' te nyoſzolyádat, és járj?

13 A' pedig a' ki meg-gyógyúlt vala, nem tudja vala kitsoda vólna: mert Jésus ki-ment vala a' ſokaság köz-

közzül, a' melly azon a' helyen vala.

14 Azután találá ötet Jésus a' Templomban, és monda nékie : Imé meggyógyúltál ; többe * ne vétkezzél, hogy gonoſzbúl ne légyen dolgod.

* 2 *Pét.* 2 : 20.

15 El-méne az az ember, és megmondá a' Sidóknak, hogy Jésus vólna az, a' ki ötet meg-gyógyította vala.

16 Es annak-okáért háborgatják vala a' Sidók Jésust, és akarják vala ötet meg-ölni, hogy ezt mivelte vólna Szombaton.

17 Jésus pedig felele nékiek : Az én Atyám mind ez ideig munkálódik, én-is * munkálódom. * *rés.* 14 : 10.

18 Annál-is inkább akarják vala azért a' Sidók ötet meg-ölni, mivelhogy nem tsak meg-rontotta vólna a' Szombatot ; hanem az Istent-is sajátt Attyának mondotta vólna, Istenhez magát egyenlövé tévén.

19 Felele azért Jésus, és monda nékiek : Bizony bizony mondom néktek : Nem tseleked-hetik a' Fiú ö magától, hanemha látándja az Atyát * tselekedni ; mert valamellyeket az tselekefzik, ugyan-azonokat hasonlatosképpen a' Fiú-is tselekefzi.

* *rés.* 8 : 38.

20 Mert az Atya szereti a' Fiút, és mindeneket meg-mútat néki a' mellyeket ö maga tselekefzik ; ezeknél nagyobb dolgokat mútat-meg nékie, annyira hogy ti tsudálkozzatok rajta ;

21 Mert miképpen az Atya támaszt halottakat és meg-elevenít, azonképpen a' Fiú-is a' kiket akar, * meg-elevenít. * *rés.* 11 : 43. 44.

22 Mert az Atya nem itél senkit, hanem a' tellyes * ítéletet a' Fiúnak adta. * *Máté* 25 : 31-46. *Tsel.* 17 : 31.

23 Hogy mindenek tiszteljék a Fiút, miképpen tiszteli az Atyát ; a' ki nem tiszteli * a' Fiút, nem tiszteli az Atyát, a' ki azt el-küldötte. * 1 *Ján.* 2 : 23.

24 Bizony bizony mondom néktek: A' ki az én befzédemet hallgatja * és hiszen annak, a' ki engemet el-botsátott, örök élete vagyon, és a' kárhozatra nem mégyen, hanem általment a' halálból az életre. * *r.* 17:3.

25 Bizony bizony mondom néktek : El-jö az idö, és most vagyon, mikor a' halottak hallják az Isten Fiának szavát ; és a' kik hallándják, élnek.

26 Mert miképpen az Atyának vagyon élete ö magában, azonképpen adta a' Fiúnak-is hogy légyen élete ö magában.

27 Es az ítéletre-is adott nékie méltóságot, mivelhogy embernek Fia.

28 Ne tsudáljátok ezt : Mert el-jö az óra melliyen mindenek kik a' koporsokban vagynak, meg-hallják * az ö szavát. * 1 *Tessal.* 4 : 16.

29 Es a' kik jókat tselekedtenek, ki-jönek az életnek * fel-támadására ; a' kik pedig gonoſzt tselekedtenek, a' kárhozatnak fel-támadására.

* *Máté* 25 : 31-46.

30 Nem tseleked-hetem én, én-magamtól semmit : A' mint én hallom, úgy ítélek, és az én ítéletem igaz ; mert nem keresem az én akaratomat, hanem az * Atyának akaratját, a' ki engem el-botsátott. * *r.* 6 : 38

31 Ha én tészek én magam felöl bizonyságot, az én bizonyság-tételem nem illendö lészen.

32 Más az, a' ki én felölem bizonyságot * tészen, és tudom hogy igaz az a' bizonyság, a' mellyet én felölem tészen. * *Máté* 3 : 17.

33 Ti el-küldöttetek Jánoshoz, ö-is, bizonyságot * tett az igasságról.

* *r.* 1. 19. 25. 29-34.

34 En pedig nem keresem az embernek bizonyságát ; de ezeket mondom, hogy ti meg-tartasſatok.

35 Ö égö és világos szövétnek vala : ti pedig tsak ideig akartatok * örülni az ö világának. * *Máté* 14 : 5. 10.

36 De énnékem vagyon nagyobb bizonyságom a' János' *bizonyságánál* ; mert a' tselekedetek, mellyeket az Atya én réam bizott hogy azokat el-végezzem, azok, *mondom*, a' tselekedetek, mellyeket én tselekefzem, bizonyságot tésznek én rólam, hogy az Atya botsátott * engemet. * *r.* 9 : 30-33.

37 Az Atya-is, a' ki engem el-botsátott, ö maga bizonyságot tett * én rólam ; annak szavát sem hallottátok soha, sem pedig ábrázatját † nem láttátok. * *Máté* 3 : 17.

† 2 *Mós.* 33 : 20.

38 Es az ö befzéde nem marad ti bennetek ; mert a' kit ö el-botsátott, annak ti nem hiszetek.

39 Tudakozzátok az * Irásokat ; mert néktek úgy tetszik, hogy azokban örök életetek vagyon : és azok a' mellyek én rólam † bizonyságot tésznek. * *Esa.* 8 : 20. † *Luk.* 24 : 27.

40 Nem akartok pedig én hozzám jöni, hogy életetek * légyen. * *r.* 6 : 47.

41 Az emberektöl nem vészek ditsöséget.

42 De tudom hogy az Istennek szerelme nintsen ti bennetek.

43 En az én Atyámnak nevében jöttem, és nem vésztek-bé engemet : ha más valaki jöne az ö maga nevében, azt bé-vennétek.

44 Mi-módon hihettek ti, holott egyik a' másiktól vár ditsöséget, és a' ditsöséget, melly tsak az Istentöl származik, nem keresitek ?

45 Ne alítsátok hogy én vádoljalak titeket az Atyánál : vagyon ki vádoljon titeket, *tudni-illik* Móses, a' kiben

ti reménységteket vetettétek.

46 Mert ha hinnétek Mósesnek, nékem-is hinnétek: mert én felölem * írt ö. * 1 *Móf.* 3: 15. 12: 3. 49: 10. 5 *Móf.* 18: 18.

47 Hogyha az ö iráfinak nem hifztek, mi-módon hifztek az én beszédimnek?

VI. RESZ.

Krifius öt kenyérrel öt ezer embert étet: jár a' tengeren: beszéll mennyei kenyérről és vizről, és azoknek vételeknek módjáról.

1 EZeknek utánna méne Jésus Galileának Tibériás *névü* tengerén túl.

2 Es követi vala ötet fok nép; mert látják vala az ö tsuda-tételit, mellyeket tselekefzik vala a' betegekkel.

3 Fel-méne pedig Jésus a' hegyre, és ott le-üle az ö tanítványival.

4 Közel vala pedig * Husvét, a' Sidóknak Innepek. * 3 *Móf.* 23: 5. 6.

5 Mikor azért fel-emelte vólna Jésus fzemeit, és látta vólna a' fok népet hozzája gyülni, monda Filepnek: Hól végyünk * kenyereket, hogy ezek egyenek?

6 (Ezt pedig mondja vala, kísértvén ötet: mert ö tudja vala a' mit tselekedendö vólna) * *Máté* 14: 14-21.

7 Felele nékie Filep: Két-fzáz pénzárra kenyér nem elég ezeknek, ha mindenik tsak kitsinyt venne-is abból.

8 Monda nékie egy az ö tanítványi közzül *tudni-illik* András, † a' Simon Péternek attya-fia: † *Máté* 4: 18. 19.

9 Vagyon itt egy gyermek, kinek vagyon öt árpa-kenyere és két halatskája; de mitsoda az ennyi fok népnek?

10 Monda pedig Jésus: ültefsétekle * az embereket. Vala pedig azon a' helyen fok fü. Le-ülének azért fzám fzerint, mint-egy öt-ezer férjfiak.

* *Márk.* 6: 39. 44.

11 Vévé pedig azokat a' kenyereket Jésus, és hálákat adván ofztá a' tanítványoknak, a' tanítványok pedig a' le-ültt népnek; hafonlatoképpen azokból a' halatskákból-is, a' mennyit akarnak vala.

12 Mínek-utánna pedig eleget ettek vólna, monda *Jésus* az ö tanítványinak: Szedjétek-fel a' maradék darabokat, hogy femmi el-ne vefzfzen *benne.*

13 Fel-fzedék azért, és meg-töltének tizen-két kosárokat darab *kenyerekkel*, az öt árpa-kenyérböl, mellyek maradtak vala azoktól, a' kik ettenek vala.

14 Azok annak-oká-ért mikor látták vólna e' tsudát, mellyet Jésus tett vala, ezt mondják vala: Bizony ez ama' * Próféta, a' ki el-jövendö vala e' világra. * 5 *Móf.* 18: 18.

15 Jésus azért mikor eſzébe vette vólna, hogy el akarnának jöni, és ötet el-ragadván Királlyá tenni, el-méne vifzontag ö maga a' hegyre.

16 Mikoron pedig eſtve lett vólna, az ö tanítványi fzállának a' tengerre,

17 Es a' hajóba bé-menvén akarnak vala menni a' tengeren túl Kapernaum felé: immár pedig ſetét vala, és Jésus nem ment vala ö hozzájok.

18 Es a' tenger a' nagy ſzélnek fúvása miatt háborog vala.

19 Mikor azért bé-mentek vólna, mint-egy huſzon-öt vagy harmintz futamatra, láták Jésuſt járni * a' tengeren, és a' hajóhoz közelgetni, és meg-rémülének.

20 Ö pedig monda nékiek: En vagyok, ne féljetek! * *Márk.* 6: 48-51.

21 Bé-vévék azért ötet örömeſt a' hajóba, és a' hajó azonnal el-juta a' tartományba, a' mellybe akarnak vala menni.

22 Máſod napon a' ſokaság, melly a' tengeren túl áll vala, mikor látta vólna, hogy nintsen ott több hajó annál az egynél, mellybe a' Jésus' tanítványi bé-mentek vala, és hogy Jésus nem ment vólna bé a' hajóba az ö tanítványival, hanem tsak az ö tanítványi mentek vólna el.

23 Es hogy Tibériásból jöttek vólna más *valami* hajók a' *mellé* a' hely mellé, a' hol a' kenyeret ették vala az URnak hálá-adásának utánna.

24 Mikor azért látta vólna a' ſokaság, hogy fem Jésus fem az ö tanítványi nem vólnának ott, ülének ök is hajókra, és menének Kapernaumba, keresvén Jéſuſt.

25 Es meg-találván ötet a' tengeren túl; mondának néki: Mefter mikor jutottál ide?

26 Felele nékiek Jésus, és monda: Bizony bizony mondom néktek: Kereſtek engemet, nem hogy láttátok a' jeleket, hanem hogy ettetek ama' * kenyerekben, és meg-tölt vala hafatok.

* *v.* 10-13.

27 Munkálódjatok nem az eledelért, a' melly * el-véſz, hanem az eledel-ért, melly meg-marad az örök életre., mellyet az embernek Fia ád néktek: Mert ezt *e' végre* † petsétlette-el az Atya, *tudni-illik* az Iſten.

* *Máté* 6: 33. † *Máté* 3: 17.

28 Mondának azért nékie: Mit tselekedjünk, hogy az Iſtennek dolgait tselekedjük?

29 Felele Jésus és monda nékiek: Ez az Iſteni tselekedet *, hogy higyetek abban, a' kit ö el-botsátott.

* 1 *Ján.* 3: 23.

30 Mondának azért nékie: Mitsoda * jelt mútatſz azért, hogy azt láſſuk

ſuk és higyünk teneked ? mit tselekeſzel ? * *v.* 10. 13. 14. *Máté* 12:38-40.

31 A' mi Atyáink ettenek Mannát * a' puſztában, mint meg vagyon írva: Mennyei kenyeret ada nékiek, hogy ennének. * 2 *Móſ.* 16 : 4. 14

32 Monda azért nékiek Jéſus : Bizony bizony mondom néktek : Nem adta Móſes tinéktek ama' mennyei kenyeret, hanem az én Atyám adja néktek amaz igaz mennyei * kenyeret ; * *v.* 35. *r.* 3 : 16.

33 Mert az Iſtennek ama' kenyere az, a' ki le-ſzállot mennyből, és ád életet e' világnak.

34 Mondának azért nékie : Uram, adjad minékünk mindenkoron e' kenyeret !

35 Monda pedig nékiek Jéſus : En vagyok az életnek ama' kenyere ; a' ki én hozzám jö, ſemmiképpen meg-nem éhezik, és a' ki hiſzen * én bennem, meg-nem ſzomjúhozik ſoha.

* *r.* 3 : 18. 7 : 38. 39.

36 De mondám néktek, hogy látatok-is engem, de ugyan nem hiſztek.

37 A' mit nékem ád az én Atyám, én hozzám jö, és azt, a' ki én hozzám jö, ſemmiképpen nem vetem-ki ;

38 Mert le-ſzállottam * mennyből, hogy tselekedjem nem az én akaratomat : hanem annak † akaratját, a' ki engem el-küldött. * *r.* 3:13. † *r.* 5:30.

39 E' pedig annak akaratja a' ki engem el-botsátott, *tudni-illik* az A. tyáé, hogy valamit nékem adott, abban ſemmit el ne veſzeſſek, hanem * fel-támaſzſzam azt amaz utólsó napon. * *r.* 10 : 27. 28. 17 : 2.

40 Ez-*is* pedig annak akaratja a' ki engem el-botsátott, hogy minden valaki látja a' Fiút és hiſzen ö benne, * örök élete légyen, és *én* fel-támaſzſzam azt amaz utólsó napon.

* *Ján.* 17 : 3.

41 Zörgölödnek vala azért a' Sidók azon, mivelhogy *ezt* mondotta vala : En vagyok ama' kenyér, * melly a' menny-orſzágból ſzállott-alá. * *v.* 33. 35

42 És mondának vala : Nem ezé ama' Jéſus, a' * Jóſefnek Fia, kinek mi eſmértük mind attyát 's mind annyát ? Mi-módon mondja azért ö : Mennyből jöttem-alá.

* *Máté* 13 : 55. 56.

43 Felele azért Jéſus és monda nékiek : Ne háborogjatok ti köztetek.

44 Senki nem jöhet * én hozzám, hanemha az Atya, a' ki engem el-botsátott, vonándja azt : én pedig fel-támaſztom azt amaz † utólsó napon.

† *v.* 39. 40. 17 : 2. * *v.* 45. 64. 65.

45 Meg vagyon írva a' Próféták-nál : Es léſznek, *úgy-mond*, mindnyájan Iſtentől * tanítattak : A' ki azért az Atyától hallott és tanúlt, *az* én hozzám jö. * *Eſa.* 40 : 5. 54 : 13. *Jér.* 31 : 31. 34.

46 Nem hogy az Atyát látta vólna valaki, hanem tsak az, a' ki Iſtentől * vagyon : e' látta az Atyát. * *r.* 1:18.

Máté 11 : 27.

47 Bizony bizony mondom néktek : A' ki én bennem hiſzen *, örök élete vagyon annak. * *r.* 3 : 16. 18.

48 En vagyok az életnek ama' kenyere.

49 A' ti atyáitok ettenek Mannát * a' puſztában, *és* meg-hóltanak,

* 2 *Móſ.* 16 : 15.

50 Ez ama' kenyér, a' ki mennyből jött-alá, hogy a' ki abban éſzik meg ne haljon.

51 En vagyok amaz élö kenyér, ki mennyből * le-ſzállottam. Ha valaki éſzik e' kenyérben, él örökké ; a' kenyér pedig, mellyet én adok, az én teſtem, mellyet én adok e' világ' életé-ért. * *rész.* 3 : 13.

52 Tuſakodnak vala azért a' Sidók egyik a' máſik ellen, ezt mondván : Mi-módon adhatja e' minékünk az ö teſtét, hogy azt együk ?

53 Mondá azért nékiek Jéſus : Bizony mondom néktek : Ha nem † éſzitek az ember' Fiának teſtét, és nem ijándjátok az ö vérét ; nem léſzen élet ti bennetek. † *r.* 3 : 36.

54 A' ki éſzi az én teſtemet, és iſzſza az én véremet, örök élete vagyon annak ; és én fel-támaſztom azt amaz utólsó napon ;

55 Mert az én teſtem bizony étel, és az én vérem bizony ital.

56 A' ki éſzi az én teſtemet, és iſzſza az én véremet, az én bennem lakozik, és én-is abban.

57 Miképpen el-botsátott engemet amaz élö Atya, és *mint* én-is élek az Atya által, úgy a' ki engemet éſzen, él az-is én általam.

58 Ez ama' kenyér, a' ki menny-orſzágból jött alá : nem úgy mint a' ti atyáitok ettenek Mannát és meg-hóltanak ; a' ki e' kenyeret ejéndi, él mind örökké,

59 Ezeket mondá a' Sinagógában, mikor tanítana Kapernaumban.

60 Sokan azért az ö tanítványi közzül *ezeket* hallván mondának : Kemény beſzéd ez ; kitsoda hallgat-hatja ötet ?

61 Tudván azért Jéſus ö magában hogy az ö tanítványi, ezen háborgnának, monda nékiek : E' bántaé-meg titeket ?

62 Ha azért látándjátok az embernek Fiát † fel-menni oda, a' hol elöſzör vólt, *mit mondotok* ? † *Márk.* 16:19.

63 A' lélek az, a' melly meg-elevenít, a' teſt nem haſznál ſemmit : a' beſzédek, mellyeket én ſzóllok néktek,

tek, lélek és élet.

64 De vagynak ti közzületek némellyek, kik nem hiſznek; Mert † tudja vala Jéſus eleitől fogva, kitsodák vólnának, a' kik nem hiſznek vala, és kitsoda árúlná-el * ötet.

† *rész.* 2: 25. * *Luk.* 22: 21.

65 Es *ezt* mondja vala: Azért mondám néktek, hogy ſenki nem jöhet † én hozzám, hanemha adatik néki az én Atyámtól. † *v.* 44.

66 Az *idő*től fogva ſokan az ö tanítványi közzül hátra állának, és azután nem járnak vala † ö véle. † *v.* 64.

67 Monda azért Jéſus a' tizen-kettőnek: Nemde el-akartoké ti-is menni?

68 Felele azért néki Simon Péter: URam, kihez mennénk? örök † életnek beſzéde vagyon nálad!

† *Tſel.* 4: 12.

69 Es mi el-hittük és meg-eſmértük, hogy te vagy ama' † Kriſtus, az élö Istennek Fia! † *Máté* 16: 16.

70 Felele nékiek Jéſus: Nemde nem † tizen-ketten válaſztálaké titeket, és *mindazáltal* egy ti közzületek * Ördög.

71 Szóli vala pedig a' Júdás Iskáriótesröl, Simonnak fiáról; mert ez árúlándó vala el ötet, jólhet egy vólna a' tizen-kettö közzül. * *rész.* 13: 21. 26. 27. *Máté* 26: 14. 15. † *Luk.* 6: 13.

VII. RESZ.

Kriſtus titkon mégyen-fel az Innepre: ſok-féle itéletek ö felöle, a' Templomban tanít: a' Papi fejedelmek' ſzólgai, kik ötet meg-akarák fogni, megtérnek: mellyen a' Fariséuſok ö vélek és Nikodémuſſal feddödnek.

1 EZeknek utánna já'r vala Jéſus Galileában; mert nem akar vala Júdeában járni; mivelhogy a' Sidók akarják vala ötet meg-ölni.

2 Közel vala pedig a' Sidóknak Sátoros * Innepek. * 3 *Móſ.* 23: 34,

3 Mondának azért néki az ö attyafiai: Menj-el innét, és menj-el Júdeában, hogy a' te tanítványid-is lássák a' te dolgaidat, a' mellyeket tselekeſzel;

4 Mert ſenki nem tselekeſzik ſemmit titkon, a' ki híres akar lenni. Ha illyen dolgokat tselekeſzel, mútaſd-meg magadat e' világnak;

5 Mert az ö attya-fiai-is * nem hiſznek vala ö benne. * *Máté* 13: 54-57. *Márk.* 3: 21. *Luk.* 6: 16. 22. 29.

6 Monda azért nékiek Jéſus: Amaz én * idöm még el-nem jött, a' ti idötök pedig mindenkor jelen vagyon. * *Luk.* 9: 44. 18: 31-34. 22: 52-54.

7 Nem gyülöl-het titeket e' világ, engemet pedig gyülöl; mert én bizonyságot tészek ö róla, hogy az ö tselekedetei † gonoſzok. † *r.* 3: 19.

8 Ti menjetek-fel ez Innepre, én még nem mégyek-fel ez Innepre: mert amaz én idöm † még nem tölt-el.

† *Márk* 14: 41.

9 Ezeket pedig mikor nékiek mondotta vólna, marada Galileában.

10 Minek-utánna pedig fel-mentek vólna az ö attya-fiai, ö-is fel-méne az Innepre, de nem nyilván, hanem úgymint titkon.

11 A' Sidók azért kereſik vala ötet az Innepen, és *azt* mondják vala: Hol vagyon amaz?

12 Es a' köſség között nagy zúgolódás vala ö felöle; mert némellyek *ezt* mondják vala: Jó ember; némellyek *ezt* mondják vala: Nem, hanem a' népnek hitetöje.

13 Mindazáltal ſenki nyilván nem ſzóli vala ö felöle, a' Sidóktól való félelemnek † miatta. † *r.* 9: 22. 12: 42.

14 Mikoron pedig immár az Innepnek † fele el-múlt vólna, fel-méne Jéſus a' Templomba, és tanít vala.

† 3 *Móſ.* 23: 34-36.

15 Es tsudálkoznak vala a' Sidók ö rajta, ezt mondván: Mi-módon tudja ez az Iráſokat, holott nem † tanúlta *azokat?* † *Máté* 13: 54. 55.

16 Felele nékiek Jéſus, és monda: Az én tudományom nem enyím, hanem azé, a' ki engemet † el-botsátott.

† *rész.* 8: 42.

17 A' ki akarja annak akaratját † tselekedni, meg-érti a' tudományról, ha Istentől vagyoné, * vagy én, én magamtól ſzóllok? † *rész.* 6: 29.

* *rész.* 5: 36. 9: 14. 32. 33.

18 A' ki ö magától ſzóll, az ö maga ſaját ditsöségét kereli: a' ki pedig kereſi annak ditsöségét, a' ki ötet el-küldötte; ez igaz, és nintsen abban hamiſság.

19 Nemde nem néktek adtaé Móſes a' Törvényt, hogy ti közzületek ſenki nem tartja-meg † a' Törvényt? Miért akartok engemet meg-ölni?

† 2 *Móſ.* 20: 1. 13.

20 Felele a' ſokaság és monda: Ördög vagyon te benned: Kitsoda akar téged † meg-ölni? † *rész.* 5: 18. *Luk.* 22: 2.

21 Felele Jéſus és monda nékiek: Egy dolgot * tselekedém, és mindnyájan tsudálkoztok rajta. * *r.* 5: 5-9.

22 Maga Móſes adá néktek a' környül-metélkedéſt, (nem hogy Móſestől vólna, hanem az † Atyáktól) és Szombaton környül-metélitek az embert. † 1 *Móſ.* 17: 9-12.

3 *Móſ.* 12: 1. 3.

23 Hogyha a' környül-metélkedéſt vészi az ember Szombat-*napon*, hogy *mindazáltal* a' Móſes Törvénye meg nem † romol, én reám haraguſztok,

hogy

hogy az egész embert meg-gyógyítottam Szombaton? † 2 *Mós.* 35 : 2. 3.

24 Ne itéljetek külsö ábrázat szerínt, hanem igaz † itélettel itéljetek.

† 5 *Mós.* 1 : 17.

25 Mondának vala azért némellyek a' Jérusálembéliek közzül : Nemde nem ezé, a' kit meg-akarnak † ölni?

† *v.* 19. 20.

26 Imé nyilván fzóll, és semmit nem mernek néki fzólni : nemde nem meg-esmértéké a' Fö emberek, hogy bizonyára ez ama' † Krisztus?

† *Máté* 26 : 63.

27 De jól tudjuk ez honnét való ; mikor pedig el-jövénd ama Krisztus, fenki nem tud-hatja honnét † való léfzen. † *Mik.* 5 : 2. *Máté* 2 : 4-6.

28 Kiált vala azért Jésus a' Templomban tanítván, és ezt mondván : Engemet-is † esmértek, és honnét való légyek * azt-is tudjátok ; és én magamtól nem jöttem ; de igaz az, a' ki engemet el-küldött, kit ti nem esmértek. † *Máté* 3 : 17. * *r.* 8 : 42.

29 En pedig esmérem † ötet ; mert ö töle vagyok, és ö botsátott * engemet. † *Máté* 11 : 27. * *r.* 3 : 16.

30 Akarják vala azért ötet megfogni ; de fenki nem vet-heté reá a' kezét ; mert még nem jött vala-el amaz † ö órája. † *Luk* 18 : 31-34. 22: 53.

31 A' fokaság közzül pedig fokan hivének ö benne, és ezt mondják vala : A' Krisztus mikor el-jö, vallyon te heté több jeleket azoknál, a' mellyeket e' tett?

32 Meg-hallák a' Fariséusok, hogy a' kösség ezeket alattomban fzóllaná ö felöle, és el-küldének a' Fariséusok és a' Papi fejedelmek fzolgákat, hogy ötet meg-fognák.

33 Monda azért nékiek Jésus : Egy kevés ideig még veletek † léfzek, azután el-mégyek ahoz, a' * ki engemet elküldött. * *r.* 20 : 17. † *Luk* 13:32.33.

34 Kereftek engemet, és nem találtok-meg ; és a' hol én † léfzek, ti oda nem * jöhettek. † *rész.* 20 : 17.

* *rész.* 3 : 18. 19. 32. 36.

35 Mondának azért a' Sidók mágok között : Vallyon hová mégyen ez, hogy ötet meg-nem találi-hatjuk? nemde azokhoz mégyené, a' kik a' Görögök között el-ofzlattak, és a' Görögöket fogjaé tanítani?

36 Mitsoda befzéd az, a' mellyet monda : Kereftek engem, és † nem találtok-meg engem : és a' hol én léfzek, ti *oda* nem jöhettek?

† *Péld.* 1 : 20. 23-29.

37 Az Innepnek pedig † utólsó nagy napján, meg-álla Jésus, és kiálta mondván : Ha valaki fzomjúhozik, * jöjjön én hozzám, és igyék! † *v.* 14.

* *Esa.* 55 : 1-3

38 A' ki én bennem hifzen, mint az Irás mondotta, élö víznek † folyáfi folynak annak hasából.

† *Esa.* 44 : 3-5. *Joel.* 2 : 28. 29.

39 Ezt pedig mondja vala a' *Szent* Lélekröl, mellyet † vejendök valának az ö benne hívök ; mert még nem vala a' Szent Lélek, mert Jésus még meg nem * ditsöittetett vala. * *r.* 16: 7.

† *Tsél.* 2 : 1-4. 14-18.

40 Sokan azért a' fokaság közzül, mikor e' befzédet hallották vólna, *ezt* mondják vala : Bizony ez ama' † Próféta. † 5 *Mós.* 18 : 18.

41 Némellyek *ezt* mondják vala : Ez ama' Krisztus. Némellyek pedig *ezt* mondják vala. Nemde Galileából † jöé-el ama' Krisztus? † *r.* 1 : 47.

42 Nemde nem az Irás mondjaé, hogy a' Dávid' mágvából és a' † Betlehem*nek városából*, a' hol Dávid lakik vala, jö-el ama' Krisztus? † *Mik.* 5 : 2.

43 Hafonlás lön azért a' kösség között ö miatta.

44 Némellyek pedig ö közzülök akarják vala meg-fogni ; de fenki nem veté kezeit reája.

45 El-menének azért a' fzolgák a' Papi fejedelmekhez és Fariséusokhoz, kik mondának nékik : Miért nem hozátok-el ötet?

46 Felelének a' fzolgák : Soha ember úgy nem fzóllott, mint ez az ember.

47 Felelének azért a' Fariséusok ö nékiek : Nemde ti-is el-hitettetéké?

48 Nemde a' Fö * emberek közzül vagy a' Fariséusok közzül hitté ö benne valaki? * *r.* 19 : 38. 39.

49 De e' kösség, melly nem tudja a' Törvényt, átkozott.

50 Monda nékiek Nikodémus, † az a' ki ö hozzá ment vala éjjel, és azok közzül egy vala. † *rész.* 3 : 1. 2.

51 Nemde a' mi Törvényünk kárhoztaté valakit, hanem ha elö-fzör annak fzávát meg-hallja, † és meg-érti mit tselekedett?

† 5 *Mós.* 1 : 16. 17. 19 : 15.

52 Felelének és mondának néki : Nemde te-is Galiléus vagyé? tudakozzál róla, és láfd-meg hogy Galileából Próféta nem támadott.

53 Es ki-ki el-méne a' maga házához.

VIII. RESZ.

Krisztus a' parázna aſzszonynak büneit meg-botsátja : bizonyságot tészen magáról és az Atyáról, és arról, ki légyen az Abrahám' fia és az igaz szabados.

1 JEsus pedig el-méne az Olaj-fák'hegyére.

2 És jó reggel viſzontag a' Templomban jelen vala, és mind a' fokaság méne ö hozzája és ülvén tanítja vala

vala öket.

3 Vivének pedig ö hozzája az Irástudók és a' Fariseusok egy afszszonyi-állatot, kit paráznaságban találtak vala; és mikor azt elö-állatták vólna középben;

4 Mondának néki: Mester! Ez afszszonyi-állat találtatott szintén a' tselekedeten, mikor paráználkodnék.

5 A' Törvényben pedig Mózes † meg-parantsolta nékünk, hogy ez illyenek kövei veretteſſenek agyon; te azért mit mondasz?

† 5 *Mós.* 22: 22-24.

6 Ezt pedig mondják vala késértvén ötet, hogy ötet vádol-hatnák. Jésus pedig alá-hajólván, az újjával ír vala a' földön.

7 Mikoron pedig szorgalmaztatnák a' kérdéſſel, fel-egyenesedék, és monda nékiek: A' ki ti közzületek bün nélkül való, a' vesen elö-ször követ ö reája.

8 És visszontag le-hajólván, a' földön ír vala.

9 Mikoron pedig *ezeket* hallották vólna, mivelhogy lelkek esméreti vádolja vala öket, egy-más után ki-menének egyenként, el-kezdvén a' vénektöl mind az utólsóig, és tsak egyedül Jésus marada, és az afszszonyi-állat középben állván.

10 Mikor pedig Jésus fel-egyenesíttette vólna magát, és senkit nem látna az afszszonyi-állatnál egyebet, monda nékie: Afszszonyi-állat, hol vagynak azok a' te vádolóid? senki nem kárhoztaté téged?

11 Es az monda: Senki nem, Uram! Monda pedig nékie Jésus: Enis nem † kárhoztatlak téged; eredj-el, és többé ne vétkezzél.

† *r.* 3:17. *Sólt* 130: 3. 4.

12 Ismét szólla azért Jésus nékiek, mondván: En vagyok e' világnak ama' † Világosſága; a' ki követ engem, nem jár a' setétben; hanem életnek világa lészen annak.

† *rész.* 1: 1. 4. 9.

13 A' Fariseusok azért mondának önéki: Te tészsz magad felöl † bizonyságot, a' te bizonyság-tételed nem igaz! † *rész.* 12: 28.30. 5: 33. *Máté* 3: 17.

14 Felele Jésus és monda nékiek: Ha én magam tészek-is magam felöl bizonyságot, az én bizonyság-tételem igaz; mert tudom honnét jöttem, és hová mégyek; ti pedig nem tudjátok honnét jöttem, és hová mégyek.

15 Ti test szerint itéltek, én senkit nem itélek.

16 Hogy ha itélek-is én, az én itéletem igaz; mert én egyedül nem vagyok, hanem én és az Atya, a' ki elküldött engem.

17 A' ti Törvénytekben-is pedig meg-vagyon írva, hogy két embernek bizonyság-tétele * erös. * 5 *Mós.* 17:6.

18 En vagyok a' ki bizonyságot tészek magam felöl, és bizonyságot tészen én felölem, a' ki el-botsátott engem, * az Atya. * *v.* 16. *Máté* 3: 17.

19 Mondának vala azért nékie: Hol vagyon az a' te Atyád? Felele Jésus: Sem engemet nem esmértek, sem az én Atyámat; ha engemet esmértnétek, az én Atyámat-is esmértnétek.

20 E' befzédeket mondá Jésus a' kints-tartó-helyen, tanítván a' Templomban, és senki nem fogá-meg ötet; mert még el-nem jött vala amaz ö * órája. * *Márk.* 14: 9.

21 Monda azért ismét nékiek Jésus: En el-mégyek, és kereſtek engemet *, és a' ti büneitekben meg-haltok; a' hová én mégyek, ti *oda* nem jöhettek. * *rész.* 7: 34.

22 Mondának azért a' Sidók: Nemde meg-ölié magát, hogy ezt mondja: A' hová én mégyek, ti *oda* nem jöhettek?

23 Akor monda nékiek: Ti innét alól valók vagytok, én onnét fellyül * való vagyok; ti e' világból valók vagytok, én nem vagyok e' világból való. * *r.* 3: 13.

24 Azért mondám néktek, hogy meghaltok a' ti büneitekben. Mert ha nem hiſzitek hogy én vagyok, meg-haltok * a' ti büneitekben. * *rész.* 3: 18.

25 Mondának azért néki: Te ki vagy? Akkor monda nékiek Jésus: *A' vagyok*, a' minek eleitöl fogva mondottam * néktek *magamat.*

* *r.* 10: 36. *Máté* 11: 27.

26 Sokak vólnának, a' mellyeket ti felöletek kellene fzóllnom és meg-itélnem; de a' ki engemet el-botsátott igaz az, és a' mellyeket én ö töle hallottam * azokat fzóllom e' világnak, * *rész.* 1: 18.

27 *Es* nem vévék eszekbe, hogy ö az Atyáról fzóllna nékiek.

28 Monda azért nékiek Jésus: Mikoron fel-magaſztaljátok az embernek Fiát, akkor meg-esméritek hogy én * vagyok, és én magamtól semmit nem tselekeſzem, hanem a' mint tanított engem az Atya, azokat fzóllom. * *Máté* 27: 50-54. *Luk.* 23: 48.

29 Mert a' ki engem el-botsátott, én velem vagyon, nem hagyott egyedül engem az Atya; mert én mindenkor azokat tselekeſzem, a' mellyek néki kedveſek.

30 Es mikor ezeket mondaná, sokan hivének ö benne.

31 Mond vala azért Jésus azoknak a' Sidóknak, a' kik hittek vala néki: Ha ti meg-maradtok az én befzédemben, bizony én tanítványim léſztek.

32 Es

32 És meg-esméritek az Igazságot, és az Igazság szabadosokká tészen titeket.

33 Felelének nékie: Abrahám' magva vagyunk, és soha senkinek nem szolgáltunk, mi-módon mondod te: Ti szabadosok lésztek?

34 Felele nékiek Jésus: Bizony bizony mondom néktek: Valaki bünt tselekesszik, szolgája * a' bünnek.

* 2 *Pét.* 2: 19. 1 *Ján.* 3: 8. 9.

35 A' szolga pedig nem marad mind örökké a' házban; a' fiú örökké *ott* marad.

36 Azért ha a' Fiú meg-szabadít titeket, bizonynyal szabadosok lésztek.

37 Tudom hogy Abrahám' magva vagytok; de engemet meg-akartok * ölni, mert az én beszédemnek nintsen helye nálatok. * *v.* 59.

38 En azt szóllom, a' mit az én Atyámnál láttam, ti-is azt tselekesztek, a' mit láttatok a' ti atyátoknál.

39 Felelének és mondának nékie A' mi atyánk Abrahám. Monda nékiek Jésus: Ha Abrahám' fiai vólnátok, az Abrahám' tselekedeteit * tselekednétek. * *v.* 56.

40 Mostan pedig igyekeztek engemet meg-ölni, * olly embert ki igazságot szólltam néktek, mellyet hallottam Istentöl: Abrahám ezt nem mivelte. * *v.* 59.

41 Ti a' ti atyátoknak * tselekedeteit tselekesztek. Mondának azért néki: Mi paráznaságból nem nemzettünk: egy Atyánk vagyon *tudni-illik* az Isten. * *v* 44.

42 Monda azért nékiek Jésus: Ha az Isten vólna néktek atyátok, szeretnétek engemet; mert én az Istentöl származtam és jöttem, mert én magamtól nem jöttem, hanem ö küldött engemet.

43 Miért nem esméritek az én szóllásomat? Mert nem hall-hatjátok az én beszédemet.

44 Ti az ördög atyától † valók vagytok, és a' ti atyátoknak kivánságit akarjátok * tellyesíteni. Az eleitöl fogva ember öldöklö vólt, és az igazságban ** nem állott-meg, mert nintsen ö benne igazság. Valamennyi-szer hazugságot szóll, az ö magájéból szóll; mert hazug ö, és hazugságnak attya. * *r.* 5: 18. † 1 *Ján.* 3: 8. 10. 15. ** *Jud.* 6:

45 *Ti* pedig, mivelhogy én igazságot szóllok, nem hisztek énnékem.

46 Kitsoda győzhetne-meg engemet ti közzületek a' * bünröl? ha igazságot szóllok, miért nem hiszték ti énnékem? * *Sid.* 7: 26. 1 *Pét.* 2: 22.

47 A' ki Istentöl vagyon, hallgatja az Isten' * beszédét; azért nem hallgatjátok ti; mert Istentöl nem vagytok. * 1 *Ján.* 4: 6.

48 Felelének azért a' Sidók és mondának néki: Nem igazán mondjuké mi, hogy Samaritánus vagy te, és ördög vagyon benned?

49 Felele Jésus: En bennem ördög nintsen, de tiszteltem az én Atyámat, és ti bosszúsággal illettek engemet.

50 En pedig nem keresem az én dicsöségemet; vagyon ki keresse és megitélje.

51 Bizony bizony mondom néktek: Valaki az én beszédemet megtartándja, soha * halált nem lát.

* *rész.* 11: 25.

52 Mondának azért néki a' Sidók: Most vészszük eszünkbe, hogy ördög vagyon * benned. Abrahám meg-hólt, a' Próféták-is *meg-hóltak*; te pedig *ezt* mondod: A' ki az én beszédemet megtartja, a' halált soha meg-nem kóstolja. * *rész.* 7: 20.

53 Nagyobb vagyé te a' mi atyánknál Abrahámnál, ki meg-hólt? A' Próféták-is meg-hóltak; kitsodának alítod te magadat?

54 Felele Jésus: Ha én ditsöítem magamat, az én ditsöségem semmi; az én Atyám az, * a' ki engemet megditsöít, a' kit mondotok ti Istentéknek. * *rész.* 12: 28.

55 Maga nem esméritek ötet, én pedig esmérem ötet; és ha azt mondándom hogy nem esmérem ötet; hasonlatos hazug lészek hozzátok; de ötet esmérem és az ö beszédét megtartom.

56 Abrahám a' ti atyátok nagy kivánsággal kivánta látni ezt az én napomat, látta-is, és örvendezett.

57 Mondának azért néki a' Sidók: Ötven esztendöd nintsen még, és Abrahámot láttad?

58 Monda nékiek Jésus: Bizony bizony mondom néktek: Minek-elötte Abrahám vólna, én * vagyok.

* *rész.* 1: 1-3.

59 Ragadozának azért * köveket, hogy ö reája hajigálnák; Jésus pedig el-rejté magát, és ki-méne a' Templomból, által-menvén † ö köztök; és illyen módon el-méne. * *rész.* 10: 31.

† *Luk.* 4: 30.

IX. RESZ.

A' vakon született, de a' Kristustól meg-gyógyittatott embernek historiája.

1 ÉS el-menvén láta egy embert, ki születésétöl fogva vak vala.

2 Es meg-kérdék ötet az ö tanítványi, mondván: Mester! mellyik vétkezett, ezé, vagy ennek szüléi, hogy e' vakon születtetnék?

3 Felele Jésus: Sem e' nem vétkezet, sem ennek szülei, hanem *szük-*

ség

ség vólt, hogy az Isten' dolgai meg-jelentessenek ebben.

4 Szükség énnékem annak tselekedetit * tselekednem, a' ki engemet el-botsátott, míg nappal vagyon; el-jö az éjtszaka, mellyen senki nem tseleked-hetik.

5 Míg e' világon lejéndek, e' világnak Világosssága † vagyok.

† *r.* 1 : 4. 9. * *Márk.* 1 : 38. *Esa.* 61 : 1. 2. 35 : 5. 6.

6 Ezt mikor mondotta vólna, a' földre pöke, és az ö nyálából sárt tsinála, és a' sárt annak a' vaknak szemeire kené,

7 Es monda nékie: Menj-el, mosdjál-meg a' Siloám halas-tóban, (melly annyit tészen ha meg-magyarázod, mint, El-küldetett,) El-méne azért, és meg-mosdék, és meg-tére látva.

8 A' szomszédok azért, és a' kik az elött látták vala azt, hogy vak vólna, mondának vala: Nemde nem e' vala-é, a' ki ülvén kóldúl vala?

9 Némellyek *ezt* mondják vala: Ez az, némellyek pedig: Hasonlatos *úgy-mond* ahoz. A' pedig ezt mondja vala: En vagyok az.

10 Mondának azért nékie: Mi-módon nyilatkozának-meg a' te szemeid?

11 Felele az és monda: Egy ember, a' ki Jésusnak mondatik, sárt tsinála és az én szemeimet azzal meg-kené, és monda nékem: Menj-el a' Siloám halas-tóra és mosdjál-meg. Es mi-nek-utánna el-mentem vólna, és meg-mosdottam vólna, az én szemem' világa meg-jöve.

12 Mondának azért néki: Hol vagyon az? *Es* monda: Nem tudom.

13 Vivék ötet a' Fariséusokhoz, azt a' ki az elött vak vala.

14 Vala pedig Szombat, mikor Jésus a' sárt tsinálta vala, és a' vaknak szemeit meg-nyitotta vala.

15 Ismét azért meg-kérdék ötet a' Fariséusok-is, mi-módon nyiltak vólna meg az ö szemei? Es a' monda nékiek: Sárt kent az én szemeimre, és meg-mosdám, és látok.

16 Némellyek azért a' Fariséusok közzül mondnak vala: Ez ember nintsen Istentől; mert nem tartja-meg a' Szombatot. Némellyek ezt mondják vala: Mi-módon tehet bünös ember * illyen jeleket? Es hasonlás vala ö köztök. * *v.* 33.

17 Ismét mondának a' vaknak: Te mit mondasz a' felöl, hogy meg-nyitotta a' te szemeidet? Es a' monda: Próféta * az. * *rész.* 7 : 31.

18 Nem hivék azért a' Sidók az ember felöl, hogy vak vólt vólna, és szemei meg-nyiltak vólna, míg-nem hívák annak szüléit, annak a' kinek szemei meg-nyíltak vala.

19 Es meg-kérdék öket mondván: Ezé a' ti fiatok; kiről ti azt mondjátok, hogy vakon született vólt? mi-módon lát azért most?

20 Felelének nékiek annak szülei és mondának: Tudjuk hogy ez a' mi fiunk, és hogy vakon született:

21 De mi-módon lát most, nem tudjuk; avagy kitsoda nyitotta-meg az ö szemeit, mi nem tudjuk: ideje vagyon hozzá, ö magát kérdjétek-meg, ö maga szóll maga felöl.

22 Ezeket mondák annak szülei, mivelhogy félnek vala a' Sidóktól; mert immár el-végezték vala a' Sidók, hogy valaki Kristusnak vallaná Jésust, a' Gyülekezetböl * ki-rekesztetnek.

* *v.* 34. *r.* 7 : 13.

23 Azért mondák annak szülei: Elég ideje vagyon, ö magát kérdjétek-meg.

24 Másod-szor-is szóllíták azért az embert, a' ki vak vólt, és mondának néki: Adj ditsöséget az Istennek; mi tudjuk, hogy ez az ember * bünös.

* *rész.* 8 : 52.

25 Felele azért az, és monda: Azt én nem tudom ha bünösé: ez egyet tudom, hogy vak vóltam, és most látok.

26 Mondának pedig önéki ismét: Mit tselekedék veled? mi-módon nyitá-meg a' te szemeidet?

27 Felele nékiek: Immár meg-mondottam néktek, 's nem hallátok! miért akarjátok ismét hallani? nemde ö tanítványi akartoké ti-is lenni?

28 Meg-szidalmazák azért azt, és mondának: Te légy ö tanítványa; mi pedig Móses' tanítványi vagyunk.

29 Mi tudjuk hogy Isten szóllot Mósesnek; e' pedig honnét légyen, nem tudjuk.

30 Felele az ember és monda nékiek: Bizony tsuda ez, hogy nem tudjátok honnét légyen, holott az én szemeimet * meg-nyitotta.

* *Luk* 7 : 20-23. *Esa.* 35 : 4. 5.

31 Tudjuk pedig, hogy az Isten' a' bünösöket meg nem * hallgatja: de a' ki az Istent tiszteli, és annak akaratját tselekesszi, azt hallgattja-meg.

* *Péld.* 15 : 29. 28 : 9.

32 Örökiöl fogva nem hallatott, hogy valaki vakon született embernek szemeit meg-nyitotta vólna.

33 Ha Istentől nem vólna * ez, semmit *illyet* nem tseleked-hetnék.

* *rész.* 3 : 2. 7 : 17.

34 Felelének és mondának néki: Te mindenestöl bünben születtél, és te tanítasz é minket? Es ki-veték ötet a' * *Gyülekezetből.* * *v.* 22.

35 Meg-hallá Jésus hogy azt ki-vetették vólna; és mikor meg-találta vólna ötet, monda nékie: Te hiszsz az

az Istennek Fiában?

36 Felele az, és monda: Uram, kitsoda az, hogy higyek ö benne?

37 Monda pedig nékie Jésus: Láttad-is * ötet, és a' ki veled fzóll, az az.

* *v.* 14.

38 Es az monda: Hiszek, Uram! Es imádá ötet.

39 Es monda Jésus: Hogy itéletet tégyek azért jöttem én e' világra, hogy a' kik nem látnak, * lálsanak; és a' kik látnak, vakok † légyenek.

† *Esa.* 42: 19. 20. * *v.* 36-38.

40 Meg-hallák azért ezeket a' Farisèusok közzül némellyek, kik ö véle valának, és mondának néki: Nemde mi-is vakok * vagyunké? * *v.* 30.

41 Monda nékie Jésus: Ha vakok vólnátok, nem vólna bünötök; de mivelhogy ezt mondjátok: Látunk, azért a' ti bünötök meg-marad.

X. RESZ.

Kristus a' Farisèusokat béreseknek, magát pedig jó Pásztornak lenni megbizonyitja: melly miatt hasonlás indul közöttök, és ö hozzá köveket kapdosnak és meg-akarják fogni; de kezekből ki-menekedik.

1 BIzony bizony mondom néktek: A' ki a' juhoknak aklokba nem az ajtón mégyen-bé, hanem másunnét hág-bé, lopó és tolvaj az.

2 A' ki pedig az ajtón mégyen-bé, a' juhoknak pásztora az.

3 Ennek meg-nyitja *az ajtót* az ajtón-álló, és a' juhok annak fzavát halliják, és az ö juhait neveken nevezi, és azokat ki-vifzi.

4 Es mikor ki-botsátja az ö juhait, elöttök mégyen; és a' juhok ötet követik, mert az ö fzavát esmérik.

5 Idegen *pásztort* pedig nem követnek, hanem el-futnak attól; mert nem esmérik az idegeneknek fzavokat.

6 E' példa-befzédet mondá nékiek Jésus, azok pedig nem érték mitsoda vólna, a' mit nékiek fzólla.

7 Jésus azért ismét monda nékiek: Bizony bizony mondom néktek: En vagyok a' juhoknak amaz ajtajok.

8 Valakik én elöttem jöttenek, lopók és * tolvajok; de nem hallgatták azokat a' juhok. * *Jér.* 23: 2.

9 En vagyok amaz ajtó; én általam valaki bé-menénd, meg-tartatik; és bé-mégyen 's ki mégyen, és jó füre találkozik.

10 A' lopó nem egyébért jö, hanem hogy el-lopja, meg-ölje, és el-veszesse *a' juhokat*; én azért jöttem hogy életek légyen, és bövelkedjenek.

11 En vagyok ama' jó † pásztor; a' jó pásztor az ö életét * adja a' juhokért. † *Esa.* 40: 10. *Ezek.* 34: 23.

* 1 *Ján.* 3: 16.

12 A' béres pedig, és a' ki nem pásztor, kinek nem tulajdoni a' juhok, látván el-jöni a' farkast, el-hagyja * a' juhokat és el-fut; a' farkas pedig el-ragadozza és el-oszlatja a' juhokat.

* *Zak.* 11: 17.

13 A' béres pedig el-fut: mert béres, és nintsen néki gondja a' juhokra.

14 En vagyok ama' jó pásztor; és esmérem az én juhaimat, és esmértetem * én-is azoktól. * *v.* 27. 28.

15 A' mint esmér engem az Atya, en-is esmérem az Atyát, és az én életemet adom a' juhok-ért.

16 Más juhaim-is * vagynak nékem, mellyek nem ez akolból valók: azokat-is elö kell hoznom, és az én fzómat hallgatják. Es lészen egy akol, *és* egy pásztor. * *Esa.* 49: 6.

Luk. 2: 30-32. *Efes.* 2: 12. 13.

17 Annak-okáért fzeret engemet az Atya; mert én az én életemet * le-tészem, hogy ismét fel-végyem azt.

* *Esa.* 53: 12.

18 Senki nem vészi-el én tölem azt, hanem én *magam* tészem-le azt * fzabad akaratom fzerint: vagyon hatalmam le-tenni azt, és vagyon hatalmam viszontag fel-venni azt. E' parantsolatot vettem az én Atyámtól.

* *Esa.* 53: 10.

19 Hasonlás támada azért ismét a' Sidók között e' befzédek-ért.

20 Sokan pedig ö közzülök *ezt* mondják vala: Ördög vagyon * benne és bolondoskodik. Miért hallgatjátok ötet? * *rész.* 5: 18. 7: 20.

21 Némellyek *ezt* mondják vala: E' befzédek nem ördöngös befzédi: Vallyon az ördög meg-nyit-hatjaé a' vakok' fzemeit?

22 Lön pedig Jérusálemben Egy-házi fzenteletnek * Innepe, és tél vala.

* 1 *Makab.* 4: 56. 59.

23 Es jár vala, Jésus a' Templomban, a' Salomon' Tornátzában.

24 Környül-vévék azért ötet a' Sidók és mondának néki: Míg tartod kétségben a' mi lelkünket? ha te vagy ama' Kristus, mondd-meg minékünk nyilván!

25 Felele nékiek Jésus: Meg-mondottam néktek, és nem hiszitek; a' tselekedetek, mellyeket én * tselekefzem az én Atyámnak nevében, azok bizonyságot tésznek én rólam.

* *rész.* 5: 36. 9: 32. 33.

26 De ti nem hiszitek; mert nem vagytok az én juhaim kozzül valók, a' mint meg-mondottam * néktek.

* *rész.* 8: 42. 47.

27 Az én juhaim az én fzómat * hallgatják, én-is esmérem azokat, és engemet követnek. * *v.* 14.

28 Es én örök életet adok † nékiek, és soha el-nem vesznek, * és senki ki-

nem ragadja azokat az én kezemből.
† *rész.* 17: 2. 3. * *Róm.* 8: 34-39.
2 *Tim.* 2: 19.

29 Az én Atyám, a' ki azokat adta nékem, mindeneknél nagyobb; és senki azokat ki nem ragad-hatja az én Atyám' kezéből.

30 En és az Atya egy * vagyunk.
* *rész.* 17: 22.

31 Ragadozának azért ismét köveket a' Sidók, hogy meg-köveznék * ötet

32 Felele nékiek Jésus: Sok drága dolgokat mútattam néktek az én Atyámnak nevében; azok a' dolgok közzül melly-ért követtek-meg?
* *rész.* 8: 59.

33 Felelének néki a' Sidók, mondván: A' jó tselekedet-ért nem kövezünk-meg téged; hanem a' káromlás-ért, tudni-illik; mert te ember lévén, Istenné * tészed magadat.
* *rész.* 5: 18. *Máté* 26: 63-65.

34 Felele nékiek Jésus: Nemde nem meg-vagyoné írva a' ti Törvénytekben: En mondám, Istenek * vagytok? * *Sólt* 82: 6.

35 Hogy ha azért azokat mondotta Isténeknek, a' kiknek Isten szóllott, és az Irás meg-nem hamisittat-hatik;

36 *En rólam* kit az Atya * meg-szen. telt, és e' világra el-botsátott, azt mondjátoké ti: Káromlást szóllasz; mivelhogy ezt mondám: Istennek Fia vagyok. * *rész.* 6: 27.

37 Ha az én Atyám tselekedetit nem tselekészem, ne higyetek énnékem.

38 Ha pedig *azokat* tselekészem, ha nékem nem akartok-is hinni, higyetek a' tselekedeteknek, hogy meg-tudjátok és higyétek, hogy az Atya * én bennem *vagyon*: és én ö benne.
* *rész.* 14: 10. 11.

39 Ismét azért akarják vala ötet meg-fogni; de * ki-méne az ö kezekből. * *r.* 8: 59. *Luk.* 4: 30.

40 Es el-méne visszontag a' Jordánon túl, a' helyre, † a' hol János keresztel vala elö-ször, és ott marada.
† *rész.* 1: 28. 3: 23.

41 Sokan mennek vala pedig ö hozzája, és *ezt* mondják vala: Jóllehet János semmi tsudát nem tett; de valamellyeket e' felöl * mondott, igazak vóltak. * *rész.* 3: 30. 31. 34. *Luk.* 3: 16.

42 Es sokan hivének ott ö benne.

XI. RESZ.

Krisztus a' meg-hólt Lázárt fel-támasztja: a' Papok tanátskozásokban Kajafás nem tudva jövendöl a' Krisztus' haláláról.

1 BEteg vala pedig egy Lázár *nevü ember*, Betániából, † Máriának és Márthának, annak nénnyének falujokból *való*. † *v.* 18. *r.* 12: 1.

2 (Mária pedig a' vala, melly megkente † vala az Urat kenettel, és megtörlötte vala az ö lábait hajával; kinek attya-fia Lázár, beteg vala.
† *rész.* 12: 1. 3.

3 Küldének azért a' *Lázár*nak nénnyei Jésushoz, mondván: Uram, imé a' kit † szeretsz, beteg!
† *v.* 5. 11. 32. 36.

4 Jésus pedig mikor *ezt* hallotta vólna, monda: E' betegség nem halálos, hanem Isten' ditsöségére *vagyon*, hogy az által ditsöíttessék * az Istennek Fia. * *v.* 45. *r.* 10: 38.

5 Szereti vala pedig Jésus Márthát, és annak nénnyét, és Lázárt.

6 Mikor meg-hallotta vólna azért, hogy *Lázár* beteg, akkor noha két nap marada *ott* a' helyben, a' hol vala:

7 De azután *ezt* mondá a' tanítványoknak; Menjünk-el Júdeába ismét.

8 Mondának néki a' tanítványok: Mester! most-is meg-akarnak vala téged kövezni * a' Sidók, és ismét oda mégyé? * *rész.* 8: 59, 10: 31. 39.

9 Felele Jésus: Nemde nem tizenkét órája vagyoné a' napnak? A' ki nappal jár, nem ütközik-meg; mert e' világnak világosságát látja.

10 A' ki pedig éjjel jár, meg-ütközik; mert nintsen annak világossága.

11 Ezeket mondá; és azután monda nékik: Lázár a' mi barátunk aluszik; de el-mégyek hogy fel-költsem ötet.

12 Mondának azért az ö tanítványi: Uram! ha aluszik, meg-gyógyúl.

13 Ezt mondotta vala pedig Jésus annak haláláról; de a' tanítványok azt alíták, hogy ö álomnak aluvásáról szóllna.

14 Akkor azért monda nékiek Jésus nyilván: Lázár meg-hólt.

15 És örülök *azon* ti érettetek (hogy higyetek) hogy én ott nem vóltam. De menjünk-el ö hozzája.

16 Monda azért Tamás, ki Kettösnek mondatik, az ö tanítvány-társainak: Menjünk-el mi-is, hogy véle együtt * haljunk-meg. * *v.* 8.

17 El-méne azért Jésus, és *úgy* találá Lázárt, hogy immár négy nap fekütt vólna a' koporsóban.

18 (Vala pedig Bétánia Jérusálem mellett úgy-mint tizen öt futamatni *föld.*)

19 Es sokan a' Sidók közzül kimentek vala Márthához és Máriához, hogy öket vigasztalnák az ö attyok-fia felöl.

20 Mártha azért mikor hallotta vólna, hogy Jésus jöne, eleibe méne: Mária pedig otthon ül vala.

21 Monda azért Mártha Jésusnak: Uram! ha itt vóltál vólna, az én a. tyam-

tyam-fia nem hólt vólna meg!

22 De most-is tudom, hogy valamit kérsz az Istentől, meg-adja néked.

23 Monda néki Jésus: Fel-támad a' te atyád-fia.

24 Monda néki Mártha: Tudom hogy fel-támad a' fel-támadáskor * az utólsó napon.

* *Dán.* 12: 2. *Jób.* 19: 25.

25 Monda nékie Jésus: En vagyok a' fel-támadás és az élet, a' ki én bennem * hiszen, ha meg-hal-is, él.

* *rész.* 3: 16.

26 És valaki él és hiszen én bennem, soha meg-nem hal. Hiszedé ezt?

27 Monda nékie: Igen-is Uram? én hiszem, hogy te vagy ama' † Krisztus az Istennek Fia, a' ki e' világra jövendö * vala. †*r.* 4: 42. 6: 69.

* *Mik.* 5: 2. *Mal.* 3: 1.

28 És mikor ezeket mondotta vólna, el-méne, és titkon fzóllítá az ö nénnyét, Máriát, mondván: A' Mester jelen vagyon, és téged hív!

29 A' mihelyt ezt hallá, fel-kele hamar, és ö hozzá méne.

30 (Még pedig bé-nem ment vala Jésus a' faluba; hanem a' helyen vala, a' hol Mártha ö eleibe ment vala.)

31 A' Sidók azért, a' kik ö véle otthon valának, és ötet vigafztalják † vala, mikor látták vólna, hogy Mária hámar fel-költ vólna, és ki-ment vólna, ki-menének ö utánna, ezt mondván: A' koporsóhoz mégyen, hogy ott firjon. † *v.* 19.

32 Mária azért mikor oda jutott vólna, a' hol Jésus vala, látván ötet, le-borúla az ö lábainál, mondván néki: Uram, ha itt vóltál vólna, nem hólt vólna-meg az én atyám-fia!

33 Jésus azért mikor látta vólna, hogy Mária firna, és a' Sidók-is, kik ö véle együtt jöttek vala, firnának, meg-buzdúla lelkében, és magában meg-háborodék.

34 És monda: Hol helyheztettétek ötet? És mondának nékie: Uram, jere és láfd-meg!

35 *Es* Jésus könyvez * vala *v.* 11.

36 Mondának azért a' Sidók: Imé melly igen fzereti vala ötet.

37 Némellyek pedig ö közzülök mondának: Nem mivel-hette vólnaé ez, ki a' vaknak fzemeit * meg-nyittotta, hogy ez-is meg-ne halna?

* *rész.* 9: 6. 7.

38 Jésus azért ismét meg-háborodván magában, méne a' koporsóhoz. Vala pedig az *köböl* vágott koporsó, és követ tettek vala felljül reája.

39 Monda Jésus: Vegyétek-fel a' követ. Monda nékie Mártha, annak nénnye, a' ki meg-hólt vala: Uram! immár fzagos; mert negyed-napi.

40 Monda néki Jésus: Nem mondámé néked, hogy ha hifzfz; † meg-látod az Istennek ditsőségét?

† *v.* 23.

41 Fel-vévék azért a' követ *a' helyről*, a' hol a' meg-hólt helyheztetett vala: Jésus pedig fel-emelvén az ö fzemeit, monda: Atyám, hálákat adok néked, hogy engem meg-hallgattál.

42 En pedig tudtam, hogy te mindenkor meg-hallgatfz engemet, de a' környül álló nép-ért mondám *ezt*, hogy higyék, hogy én te töled botsáttattam.

43 És mikor ezeket mondotta vólna, kiálta nagy fzóval: Lázár jöjj-ki!

44 Akkor a' ki meg-hólt vala fel-támada, kezei és lábai kötökkel kötözve lévén, az ö ortzája pedig kézkenövel bé-takartatott vala. *Es* monda nékiek Jésus: Oldozzátok-meg ötet, és botsáffátok-el.

45 Sokan azért a' Sidók közzül, kik Máriához mentek vala, és látták vala, a' mellyeket Jésus tselekedett vala, hivének ö benne.

46 Némellyek pedig közzülök elmenének a' Fariseusokhoz, és megbeszéllék nékik, a' mellyeket Jésus tselekedett vala.

47 A' Papi fejedelmek azért és a' Fariseusok egybe-gyülének, és mondának: Mit tégyünk; mert ez ember sok † jeleket tészen. †*rész.* 7: 31.

Tsel. 4: 16. 17.

48 Ha ekképpen hagyjuk ötet, mindnyájan hiszenek nékie; és el-jönek a' Rómaiak, és el-törlikmind e' mi helyünket, mind a' népet.

49 Egy pedig ö közzülök Kajafás, * ki abban az esztendöben fö Pap vála, monda nékiek: Ti femmit nem tudtok.

50 Meg-nem gondoljátok, hogy jobb minekünk, hogy egy ember meghaljon a' nép-ért, és az egész nép el-ne vefzfzen.

51 Ezt pedig magától nem mondá; hanem mivelhogy abban az esztendöben fö Pap vala, jövendöt monda, hogy Jésus a' nép-ért meg-halna.

* *rész.* 18: 13. 14.

52 Nem csak azért a' nép-ért, hanem hogy az Istennek el-fzélledett † fiait-is egybe-gyüjtené. †*rész.* 10: 16. *Ezek.* 37: 21-25.

53 A' naptól fogva azért egyenlőképpen tanátskoznak vala, hogy megölnék ötet.

54 Jésus azért többé nem jár vala nyilván a' Sidók között: hanem elméne onnét a' puszta mellett való tartományba, a' városba, melly mondatik Efraimnak, és ott lakék az ö tanítványival.

55 Közel vala pedig a' Sidóknak Husvéttyok, és fokan fel-menének Jé-

rusálembe abból a' tartományból Husvét előtt, hogy * meg-tiſztúlnának.
* 4 *Móſ.* 9 : 6. 3 *Móſ.* 15 : 1-31.

56 Kereſik vala azért Jéſuſt, es egymáſsal beſzéllenek vala a' Templomban állván : Mi tetſzik *úgy-mond* néktek ? hogy nem jöneé-fel az innepre ?

57 A' Papi fejedelmek pedig és a' Fariséuſok meg-parantsolták vala, hogy ha valaki tudná hol vólna, meg-mondaná, hogy ötet meg-fognák.

XII. RESZ.

A' Kriſtus Máriától meg-kenetik : Jérusalembe ſzamáron ſokaság' örvendezésével bé-mégyen ; ſzomorkodik : mennyből hozzá ſzózat jö.

1 Jeſus azért Husvét előtt hat nappal méne Betániába *, a' hol *lakik* vala az a' Lázár, a- ki meg-hólt vala, kit fel-támaſztott vala a' halálból. * *r.* 11: 18.44.

2 Szerzének azért ott † néki vatsorát, és Mártha ſzolgál vala : Lázár pedig egy vala azok közzül, kik ö véle együtt le-ültenek vala.
† *Már.* 26 : 6. 7.

3 Mária † azért vévén egy font igaz nárdusból tſinállt drága kenetet, megkené a' Jéſusnak lábait, és meg-törlé lábait az ö hajával : a' ház pedig megtelék a' kenetnek illatjával. † *r.* 11:2.

4 Monda azért egy az ö tanítványi közzül, Iskáriótes Júdas, Simmonnak *fia*, a' ki ötet el-akarja vala árúlni:

5 Miért nem adták-el e' kenetet három-ſzáz pénzen, és *miért nem* adták a' ſzegényeknek ?

6 Ezt pedig mondá, nem hogy néki a' ſzegényekre gondja vólna ; hanem mivel-hogy lopó vala, és az erſzény * nála vala, és a' mit abba adnak vala, *azt* hordozza vala. * *r.* 13 : 29.

7 Monda azért Jéſus : Hagyj békét néki ; az én * temetéſemnek idejére tartotta ö ezt. * *Márk.* 14 : 8.

8 Mert ſzegények mindenkor * vagynak véletek ; én pedig nem mindenkor † vagyok. * 5 *Móſ.* 15 : 11
† *Tſel.* 1 : 9.

9 A' Sidók közzül azért ſokan megtudák, hogy Jéſus ott vólna ; és *oda* menének nem tsak Jéſus-ért, hanem hogy Lázárt-is látnák, kit fel-támaſztott vala a' haláiból.

10 Reá tanátskoztak vala pedig a' Papi fejedelmek, hogy Lázárt-is megölnék ;

11 Mert ſokan a' Sidók közzül ö érette el-mennek vala, és hiſznek vala Jéſusba.

12 Máſod napon a' nagy ſokaság, a' melly az Innepre jött vala, mikor hallották vólna, hogy Jéſus Jérusálembe jöne.

13 Vönek pálma † ágakat, és elejébe menének és kiálnak vala : * Hoſsánna ! Áldott az Izraelnek ama' Királlya, ki jött az URnak nevében !
† *Máté* 21 : 8. 9. * *Sólt* 118 : 26.

14 Találván pedig Jéſus egy ſzamárt, arra fel-üle, a' mint meg-vagyon írva :

15 Ne félj Sionnak leánya : Imé ama' * te Királyod jö ülvén, a' ſzamárnak vemhének hátán. * *Zak.* 9 : 9.
Máté 21 : 5.

16 Ezeket pedig az ö tanítványi nem érték elö-ſzör ; hanem mikor megditsöittetett vólna Jéſus, akkor emlékezének-meg, hogy ezek meg-írattatnak ö felöle, és hogy ezeket mivelték ö véle.

17 Bizonyságot téſzen vala pedig a' ſokaság, a' melly ö véle vala, arról, hogy Lázárt a' koporsóból hívta vólna-ki, és azt fel-támaſztotta vólna a' halálból.

18 Azért-is méne a' ſokaság ö eleibe ; mert hallja vala, hogy ezt a' tsudát tette vólna.

19 A' Fariséuſok azért mondának ö magokban : Látjátoké, hogy ti ſemmit nem haſználtok ? Imé, mind e' világ követi ötet.

20 Valának pedig némellyek Görögök azok között, a' kik ſzoktak vala fel-menni, hogy imádkoznának az Innepen.

21 Ezek azért menének Filephez, ki Betſaidából Galileának *városából* való *vala*, és kérék ötet, mondván : Uram, Jéſuſt akarnók látni !

22 El-méne Filep és meg-mondá Andrásnak, András és Filep együtt meg-mondák Jéſusnak.

23 Jéſus pedig felele nékiek mondván : El-jött amaz óra, hogy megditsöitteſſék az embernek Fia.

24 Bizony bizony mondom néktek : Ha a' földbe eſett gabona-mag megnem rothadánd, tsak ö maga marad ; ha pedig meg-rothadánd, ſok gyümöltsöt terem.

25 A' ki az ö lelkét ſzereti, * elveſzti azt ; és a' ki az ö lelkét gyülöli e' világon, az örök életre meg-tartja azt. * *Máté* 10 : 39.

26 A' ki nékem ſzolgál, engem kövеſſen ; és a' hol én lejéndek, ott * léſzen az én ſzolgám-is : és a' ki énnékem ſzolgál, meg-tiſzteli azt az Atya.
* *r.* 17 · 24. 1 *Thes* 4 : 14-17.

27 Moſtan az én lelkem * meg-háborodott ; és mit mondjak ? Atyám, tarts-meg engem ez órától ! de azért jöttem ez órára. * *Máté* 26 : 38. 39. *Márk.* 14 : 34-36.

28 Atyám, ditsöitsd-meg a' te nevedet. Szózat jöve azért az égből, *ezt mondván* : Meg-ditsöitettelek, * és iſmét meg-ditsöitlek. * *Máté* 3 : 17. 16 : 2. 5. *Tſel.* 2 : 24.

29 A'

29 A' fokaság azért, a' melly *ott* áll vala, és hallotta vala, *ezt* mondja vala, hogy menny-dörgés lön: némellyek ezt mondják vala: Angyal fzólla nékie.

30 Felele Jésus és monda: Nem én érettem lön e' fzó, hanem ti * érettetek. * *rész.* 11: 42.

31 Mostan jelen vagyon e' világnak kárhoztatása; mostan rekefztetik-ki e' világnak ama' * Fejedelme.

* *Kol.* 2: 15.

32 És én mikor fel-emeltetem e' * földről, mindeneket én hozzám vonfzok.

33 (Ezt pedig mondja vala, jelentvén azt, mitsoda halállal halna-meg jövendöben.) * *rész.* 3: 14.

Sólt 110: 3. *Esa.* 53: 10-12.

34 Felele néki a' fokaság: Mi hallottuk a' Törvényből, hogy a' Krisztus mind örökke * meg-marad, mi-módon mondod tehát te, hogy az embernek Fiának fel-kell emeltetnie? kitsoda ez az embernek Fia? * *Sólt* 72: 17. *Esa.* 9: 6. 7.

35 Monda azért nékiek Jésus: Még egy kevés ideig * világosság vagyon veletek; járjatok míg valágosságtok vagyon, hogy a' fetétség titeket el-ne foglaljon; mert a' ki fetétben jár, nem tudja hová mégyen. * *rész.* 1: 1. 9. *Luk.* 13: 32.

36 Míg világosságtok vagyon, higyetek a' világosságba, * hogy a' világosságnak fiai légyetek. Ezeket fzólá Jésus; és mikor el-ment vólna, elrejté magát tölök. * *rész.* 1: 12.

37 Mikoron pedig ennyi jeleket tett vólna ö előttök, nem hifznek vala ö * benne. * *rész.* 1: 11.

38 Hogy az Elaiás Prófétának befzéde bé-telnék, a' mellyet mondott: Uram! kitsoda hitt a' mi * befzédünknek, és az URnak karja kinek jelenttmeg? * *Esa.* 53: 1.

39 Annak-okáért nem hihetnek vala; mert ifmét ezt mondotta Esaiás:

40 Meg-vakítá * az ö fzemeiket, és meg-keményíté az ö fiveket, hogy ne lássanak fzemeikkel, ne értsenek fzivekkel, és meg-térjenek, és meg-gyógyítsam öket. * *Máté* 13: 14. 15.

41 Ezeket mondá Esaiás mikoron látá az ö ditsöségét, és fzólla ö felöle.

42 Mindazáltal a' Fö emberek közzül-is fokan hivének ö benne, de a' Fariseusoktól való féltekben * nem vallják vala, hogy a' Gyülekezetből ki-ne vettetnének. * *rész.* 9: 22.

43 Mert inkább fzerették az emberek' ditsöségét, *hogy nem az Isten' ditsöségét. * *rész.* 5: 44.

44 Jésus pedig kiálta és monda: A' ki hifzen én bennem, nem én bennem hifzen, hanem abban, a' ki engemet el-botsátott.

45 Es a' ki engemet lát; * azt látja, a' ki engemet el-botsátott.

* *rész.* 14: 9. 10.

46 En világosságúl * jöttem e' világra, hogy fenki ne maradjon a' fetétségben, a' ki én bennem hifzen.

* *rész.* 1: 4. 9.

47 Es a' ki hallándja az én befzédimet, és nem hifzen, én nem kárhoztatom azt; mert nem jöttem hogy * kárhoztaffam e' világot, hanem hogy megtartsam e' világot. * *r.* 3: 17.

48 A' ki meg-vét engemet, és nem véfzi az én * befzédimet, vagyon ki kárhoztatsa azt: a' befzéd mellyet én fzólltam, az itéli-meg azt amaz utólsó napon; * *rész.* 3: 18. 15: 22. *Márk.* 16: 16.

49 Mert én magamtól nem fzólltam, hanem a' ki el-botsátott engem, az Atya, ö meg-parantsolta * nékem mit fzóljak, és mit mondjak.

* *rész.* 5: 19. 15: 10.

50 Es tudom, hogy az ö parantsolatja örök-élet. A' mellyeket azért én fzóllok, a' mint az Atya mondta nékem, úgy fzóllom.

XIII. RESZ.

Krisztus tanítványinak lábaikat mossa: arulóját ki-mutatja: Inti tanítványit atya-fiúi fzeretetre: Péternek a' megtagadásban való esetét meg-jövendöli.

1 A' Husvétnek pedig innepe * előtt, tudván Jésus, hogy amaz ö órája † el-jött vólna, hogy e' világból az Atyához menne, mivelhogy fzerette vólna az övéit, a' kik e' világon valának, mind végig fzerette azokat.

* 4 *Mós.* 9: 2. 3. † *Luk.* 18: 31-34.

2 Es a' vatsora után *, (mikor immár az ördög a' Júdás Iskáriótesnek, Simonnak *fiának* fzivébe bé-ötlött vólna, hogy el-árúlná ötet.)

* *Luk.* 22: 11-15.

3 Tudván azt Jésus, hogy az Atya mindeneket * néki hatalmába adott vólna, és hogy ö az Istentől jött vólna, és az Istenhez menne. * *Máté* 11: 27.

4 Fel-kele a' vatsora után, és le-tévé az ö felső ruháját: és egy kendöt vévén, környül-köté magát.

5 Azután vizet tölte a' medentzébe, és kezdé mosni a' tanítványoknak lábaikat, és meg-törleni a' kendövel, mellyel magát környül-kötötte vala.

6 Méne azért Simon Péterhez, ki monda nékie: Uram! te mosodémeg az én lábaimat?

7 Felele Jésus és monda nékie: A' mit én tselekefzem, mostan te *azt* nem tudod, ezután pedig meg-tudod.

8 Monda nékie Péter: Az én lábaimat foha meg-nem mosod! Felele néki Jésus: Ha meg-nem moslak téged,

nem léfzen néked hozzám femmi közöd!

9 Monda néki Simon Péter: Uram, nem csak * lábaimat, hanem még kezeimet és fejemet-is! * *Sólt* 51: 3. 4.

10 Monda néki Jéfus: A' ki megferedett, nem fzükség, hanem csak hogy lábait mofla-meg; mert mindenestől tifzta; ti-is tifztáck † vagytok, de nem mindnyájan. † *rész.* 15: 3.

11 Mert tudja vala azt, a' ki ötet * el-árúlná; azért mondá: Nem vagytok mindnyájan tifztáck. * *v.* 2.

Máté 24: 21-25.

12 Minek-utánna azért meg-mofta vólna azoknak lábaikat, és az ö felsőruháját magára vette vólna, ismét leüle és monda nékiek: Értiték mit mivelék veletek?

13 Ti engemet *így* hivtok: † Mefter és * Uram! és igazán mondjátok; mert a' vagyok: † *Máté* 23: 8-10. * 1 *Kor.* 8: 6.

14 Annak-óká-ért ha én meg-moftam a' ti lábaitokat, Ur és Mefter léven, tinéktek-is meg-kell mosnotok egy-más lábait;

15 Mert példát adtam néktek, hogy a' mint én tselekedtem veletek, *azonképpen* tselekedjetek ti-is.

16 Bizony bizony mondom néktek: A' fzolga nem * nagyobb az ö Urának, fem a' követ nem nagyobb annál, a' ki azt el-küldötte. * *Máté* 10: 24.

17 Ha ezeket tudjátok, bóldogok léfztek ha * tselekefzitek azokat.

* *Máté* 7: 21.

18 Nem mindenitekről fzóllok; én tudom kiket válafztottam; de fzükség hogy bé-teljék az Irás; A' ki én velem kenyeret * ett, az ö farkát fel-emelte ellenem. * *Sólt* 41: 10.

19 Immár moft meg-mondom néktek, minek-elötte meg-lenne, hogy mikor meg-léfzen higyétek, hogy én vagyok a' *Meffiás.*

20 Bizony bizony mondom néktek: Mikor valakit el-küldök, valaki *azt* bé-fogadja *, engem fogad.bé: a' ki pedig engem bé-fogad, azt fogadja-bé, a' ki engem el-küldött.

* *Máté* 10: 40.

21 Mikor ezeket mondotta vólna Jéfus, meg-háborodék lelkében, és bizonyságot tön, és monda: Bizony bizony mondom néktek, hogy egy ti-* közzületek engem el-árúl.

* *Máté* 26: 21. 25.

22 A' tanítványok azért néznek vala egy-másra, kételkedvén kiről fzóllna.

23 Vala pedig egy az ö tanítványi közzül, ki a' Jéfus kebelében * nyúgofzik vala, az a' kit Jéfus fzeret vala.

* *rész.* 21: 20-24,

24 Inte azért ennek Simon Péter, *hogy* meg-kérdené, ki vólna az, a' kiről fzóllna?

25 A' pedig a' Jéfus mellyére hajolván monda néki: Uram! kitsoda *az?*

26 Felele Jéfus: Az, a' kinek én a' mártott falatot adom. És mikor bémártotta vólna a' falatot, adá Iskáriótes Júdásnak, a' Simon' *fiának,*

27 Es a' falat *bé-vételének* utánna, akkor bé-méne a' Sátán Júdásba. Monda azért Jéfus nékie: A' mit akarfz tselekedni, hamar tselekedjed.

28 Ezt pedig a' le-ültek közzül fenki nem érté, miért mondotta vólna néki;

29 Mert némellyek azt alítják vala, mivelhogy az * erfzény Júdásnál vala, hogy Jéfus ezt mondotta vólna néki: Vedd-meg azokat, a' mellyek nékünk fzükségefek az Innepre; vagy, hogy a' fzegényeknek valamit adna.

* *rész.* 12: 6.

30 Az annak-óká-ért a' falatot minek-utánna el-vette vólna, azonnal kiméne: vala pedig éjtfzaka.

31 Mikor azért ki-ment vólna, monda Jéfus: Moftan ditsőíttetett-meg az embernek Fia, az Iften-is meg-ditsőíttetett ö benne.

32 Hogyha az Iften meg-ditsőíttetett ö benne, az Iften-is meg-ditsőfti ötet ö magában; és ezennel meg-ditsőíti ötet.

33 Fiaim, még egy kevés ideig * veletek vagyok. Kereftek engemet, de a' miképpen a' Sidóknak mondám: A' hová én mégyek, † ti *oda* nem jöhettek: *azonképpen* mondom moft néktek-is. * *rész.* 19: 18. 30.

Luk. 23: 43. 46. † *r.* 7: 34.

34 Uj parantsolatot adok néktek hogy egy-máft * fzeresfétek: a' mint én fzerettelek titeket, úgy fzeresfétek ti-is egy-máft.

35 Erről esmérik-meg mindenek, hogy én tanítványim vagytok, ha egymáft fzeretendítek. * 3 *Mos.* 19: 18. *Gal.* 6: 2.

36 Monda néki Simon Péter: Uram! hová mégy? Felele néki Jéfus: A' hová én mégyek, moft én utánnam nem jöhetfz, azután pedig utánnam * jöfz. * *rész.* 21: 18. 19.

37 Monda néki Péter: Uram! miért nem mehetek moft utánnad? az én lelkemet te éretted adom!

38 Félele néki Jéfus: A' te lelkedet adod én érettem? Bizony bizony mondom néked, nem fzóll addig a' kakas *, mig-nem három-fzor engemet meg-tagadfz. * *Márk.* 14: 30. 68-71.

XIV. RESZ.

Krisztus vigafztalja tanítványit; az ö Iftenségét és halálának hafznát megmond-

mondván: *Vigasztaló Szent Lelket igyekvén, ennek tiszttit meg-mondja; és az ö békeſſégét igéri.*

1 NE háborodjék-meg a' ti ſzívetek, hiſztek az Iſtenben, higyetek én bennem-is.

2 Az én Atyámnak házában ſok, hajlékok vagynak; mert ha különben *vólna*, meg-mondottam vólna néktek. El-mégyek, hogy meg-kéſzítſem néktek a' helyet.

3 És mikoron el-menéndek, és el-kéſzíténdem néktek a' helyet: iſmét el-jövök és fel-véſzlek titeket * én magamhoz, hogy a' hol én vagyok, tiis ott légyetek. **réſz.* 12: 26.

1 *Theſſ.* 4: 14-17.

4 A' hová pedig én mégyek tudjátok, az útat-is tudjátok.

5 Monda nékie Tamás: Uram, nem tudjuk hová mégy! mi-módon tudhatyuk azért az útat?

6 Monda néki Jéſus: En vagyok az út, az igazſág, és az élet; ſenki nem mehet az Atyához, hanem * én általam. * *Tſel.* 4: 12. *Sid.* 10: 19.20.

7 Ha engemet eſmérnétek, az én Atyámat-is eſmérnétek: és immár moſt eſméritek ötet, és láttátok ötet.

8 Monda néki Filep: Uram, mutaſd-meg nékünk az Atyát, és elég minékünk!

9 Monda néki Jéſus: Ennyi idötöl fogva vagyok veletek, még-is nem eſmérteké engemet? Filep, a' ki engemet lát, látja az Atyát; mi-módon mondod azért te: Mútaſd-meg minékünk az Atyát.

10 Nem hiſzedé, hogy én az Atyában, és az Atya én bennem vagyon? E' beſzédeket, a' mellyeket én ſzóllok néktek, nem magamtól ſzóllom; hanem az Atya, a' ki én bennem marad. ö tselekeſzi e' tselekedeteket.

11 Higyetek nékem, hogy én az Atyában * és az Atya én bennem *vagyon*, hanem *hiſztek*, a' † tselekedetek-ért higyetek nékem. **r.* 10: 38.

† *rész.* 9: 7. 33.

12 Bizony bizony mondom néktek: A' ki én bennem hiſzen, a' minémü tselekedeteket én tselekeſzem, az-is ollyanokat tselekeſzik, * és nagyobbakat-is tselekeſzik azoknál; mert én az én Atyámhoz mégyek.

* *Tſel.* 3: 6. 9: 5. 10. 19: 11. 12.

13 Es valamit kéréndetek az én nevemben, azt meg-tselekeſzem *, hogy ditsöſſeſſék az Atya a' Fiúban.

14 Valamit kéréndetek az én nevemben, én meg-ſzerzem. * *r.* 15: 7. 16: 23.

15 Ha engemet ſzerettek, az én parantsolatimat * meg-tartsátok.

* 1 *Jan.* 2: 4. 5.

16 En pedig kérem az Atyát, és más Vigaſztalót ád néktek, hogy veletek maradjon mind örökké.

17 *Tudni-illik* az igazságnak Lelkét, mellyet e' világ bé-nem vehet; mert nem látja ötet, és nem eſméri ötet; ti pedig eſméritek ötet; mert bennetek lakik és bennetek marad.

18 Nem hagylak titeket árváúl; meg-térék * hozzátok. **r.* 20: 17-30.

19 Még egy kevés idö *vagyon*, és e' világ nem lát engemet többé; ti pedig meg-láttok engem; mert én élek, ti-is éltek.

20 Azon a' napon meg-tudjátok ti, hogy én az én Atyámban * vagyok, és ti én bennem, én-is ti bennetek. * *r.* 20: 28.

21 A' ki az én parantsolatimat tudja és meg-tartja azokat, az a' ki ſzeret engemet; a' ki pedig ſzeret engemet, az én Atyám-is ſzereti azt: én-is ſzeretem azt, és magamat meg-jelentem annak.

22 Monda néki Júdás, nem *amaz* Iskáriótes: Uram! mi dolog hogy magadat nékünk jelented-meg, és nem e' világnak?

23 Felele Jéſus, és monda néki: A' ki engemet ſzeret az én beſzédemet meg-tartja, az én Atyám-is ſzereti azt, és ahoz mégyünk, és annál maradunk.

24 A' ki nem ſzeret engemet, az én beſzédemet nem tartja-meg; és a' beſzéd, a' mellyet hallotok nem enyim; hanem azé, a' ki engemet el-botsátott, az Atyáé.

25 Ezeket mondottam néktek ti veletek létemben.

26 Ama' Vigaſztaló Szent Lélek pedig, kit az Atya az én nevemben * elbotsát, a' meg-tanít titeket mindenekre, és eſzetekbe juttatja mind azokat, a' mellyeket mondottam néktek.

* *rész* 15: 26. 16: 7.

27 Békeſséget hagyok néktek, amaz én * békeſségemet adom néktek; nem úgy adom én néktek mint e' világ adja. Ne háborodjék-meg a' ti ſzivetek, és † ne féljen. † *rész.* 16: 33.

* *Eſa.* 54: 13.

28 Hallátok hogy én meg-mondám néktek: El-mégyek * és meg-térek hozzátok. Ha engemet ſzeretnétek, örülnétek mikor azt mondám: El-mégyek az Atyához; mert az Atya nagyobb én nálamnál. * *r.* 19: 20. 20: 19-29.

29 Moſt-is meg-mondám néktek minek-elötte meg-lenne, hogy mikor meg-léſzen *, higyétek. * *r.* 19: 30.

30 Nem ſzóllok ezután ſokat vélétek; mert el-jött e' világnak * Fejedelme; de én ellenem ſemmi hatalma nintsen. * *Luk.* 22: 52. 53.

31 De hogy meg-tudja e' világ, hogy én az Atyát * ſzeretem, és hogy a' mint nékem az Atya parantsólta, akképen

pen tselekeſzem, keljetek-fel, menjünk-el innét. * *Fil.* 2: 6. 9.
Sólt. 40: 8-10.

XV. RESZ.

A' ſzölö-tönek és ſzölö-veſzſzöknek haſonlatoſsága: Kriſtus int a' hív ſzeretetre, és a' nyomorúságokban való türésre az önnön maga példajával indit.

1 ÉN vagyok amaz igaz ſzölö-tö, és az én Atyám ſzölöben való munkás.

2 Minden ſzölö-veſzſzöt, valamelly én bennem gyümöltsöt nem terem, * ki-mettzen, és mindent valamelly gyümöltsöt terem, meg-tiſztít, hogy több gyümöltsöt teremjen.
* *Máté* 3: 8-10.

3 Immár ti tiſztták * vagytok a' beſzéd-ért, a' mellyet ſzólltam tinéktek. * *rész.* 13: 10.

4 Maradjatok én bennem, és én-is ti bennetek; miképpen a' ſzölö-veſzſzö nem terem-het gyümöltsöt magától, hanemha a' ſzölö-tökében maradánd: akképpen ti-is *nem terem-hettek*, hanemha én bennem maradtok.

5 Én vagyok a' ſzölö-tö, ti ſzölö-veſzſzök; az a' ki én bennem marad, és a' kiben én *maradok*, e' terem ſok gyümöltsöt; mert én nálam nélkül ſemmit nem tseleked-hettek.

6 Ha valaki én bennem nem marad, *a' ſzölön* kivül vettetik, és meg-ſzárad mint a' ſzölö-veſzſzö, és egybe-gyujtetvén azok *a' ſzölö-veſzſzök* a' tüzre vettetnek * és meg-égnek.
* *Máté* 3: 12.

7 Ha én bennem maradtok, és az én beſzédim-is ti bennetek maradnak; valamit akartok, kérjétek, és megadatik * néktek. * 1 *Ján.* 3: 22.

8 Ebben ditsőíttetik az én Atyám, ha ſok gyümöltsöt teremtek; és úgy léſztek én tanítványim.

9 A' mint ſzeretett engemet az Atya, én-is *úgy* ſzerettelek titeket, maradjatok-meg abban az én ſzeretetemben.

10 Ha az én parantsolatimat megtartándjátok, az én ſzeretetemben maradtok-meg, miképpen én-is az én Atyámnak parantsolatit meg-tartottam, és maradok az ö ſzerelmében.

11 Ezeket ſzóltam néktek, hogy amaz én örömöm ti bennetek maradjon, és a' ti örömötök bé-teljék.

12 Ez az én parantsolatom, hogy † ſzereſsétek egymáſt, mint *én* ſzerettelek * titeket. † 1 *Ján.* 3: 11. 16.
* *Efés.* 5: 2.

13 Nintsen ſenkiben nagyobb ſzeretet annál, mintha valaki az ö életét * adja az ö baráti-ért. * *Róm.* 5: 8.

14 Ti én barátim léſztek, ha azokat tselekedénditek, a' mellyeket én parantsolok néktek.

15 Nem mondalak többé titeket ſzolgáknak; mert a' ſzolga nem tudja mit mível az ö Ura; titeket pedig mondalak barátimnak; mert mindeneket, a' mellyeket hallottam az én Atyámtól, meg-jelentettem néktek.

16 Nem ti válaſztottatok engem, hanem én váſaſztottalak titeket, és rendeltelek titeket, hogy el-menyén * gyümöltsöt teremjetek, és a' ti gyümöltsötök meg-maradjon; hogy valamit kéréndetek az Atyától az én nevemben, meg-adja néktek.
* *Máté* 28: 19.

17 Ezeket parantsolom néktek, hogy ti egymáſt ſzereſſétek.

18 Ha e' világ titeket gyülöl, tudjátok hogy engemet gyülölt * elébb ti nálatoknál. * *Máté* 2: 13. 16. 12: 24.

19 Ha e' világból valók volnátok, e' világ a' mi övé ſzeretné azt, de mivelhogy nem e' világból valók vagytok, hanem én válaſztottalak titeket e' világ közzül, azért gyülöl titeket e' világ.

20 Emlékezzetek-meg ama' beſzédről, mellyet én mondottam néktek: A' ſzolga * nem nagyobb az ö Uránál. Ha engemet háborgattak, titeket-is háborgatnak: ha az én beſzédemet meg-tartották, a' tiéteket-is meg-tartják. * *Máté* 10: 24.

21 De mind ezeket mivelik ti velek az én * nevem-ért; mert nem eſmérik azt, a' ki engemet el-botsátott.
* *Máté* 24: 9.

22 Ha *én* nem jöttem vólna és nem ſzólltam vólna nékiek, nem vólna * bünök; de nintsen moſt mivel menteniek az ö bünöket. * *Luk.* 12: 47. 48.

23 A' ki engemet gyülöl, a' gyülöli az én Atyámat-is.

24 Ha olly tselekedeteket nem tselekedtem vólna ö közöttök, mellyeket ſenki nem * tselekedett, nem vólna bünök: de moſtan látták, és gyülöltek, mind engem, mind az én Atyámat. * *rész.* 9: 32. 33.

25 De *ſzükség* hogy bé-teljék a' mondás, melly az ö Törvényekben meg-íratott; Gyülöltenek engem ok * nélkül. * *Sólt* 35: 19. 69: 5.

26 Mikoron pedig el-jövénd ama' * Vigaſztaló, kit én botsátok néktek az Atyától, az igazságnak Lelke, ki az Atyától ſzármazik, a' bizonyságot téſzen én rólam. * *rész.* 14: 26.

27 De ti-is bizonyságot * téſztek; mert eleitől fogva én velem vagytok.
* *Tſel.* 5: 30-32.

XVI. RESZ.

Kriſtus a' kereſztről jövendöl az ö tanítványinak, nékiek Vigaſztalót igérvén, kinek tiſztit meg-mondja: az öveinek nyomorúságokat haſonlitja a' gyer-

gyermek-szülő aſzszonynak fájdalmihoz.

1 EZeket ſzólltam néktek, hogy meg-ne botránkozzatok.

2 A' Gyülekezetekből ki-vetnek titeket; söt el-jö az idö, mikor valaki titeket meg-ölénd, alítja hogy Iſteni tiſzteletet * tselekeſzik. * *Luk.* 6: 22. *Tſel.* 22: 19. 20. 22.

3 Es ezeket tselekeſzik veletek; mert nem elmérték ſem az Atyát, ſem engemet.

4 De ezeket ſzóllottam néktek, hogy mikor el-jövénd az idö, meg-emlékezzetek róla, hogy én *ezeket* megmondottam néktek: Ezeket pedig eleitöl fogva nem mondottam néktek; mert véletek valék.

5 Moſtan pedig el-mégyek ahoz, a' ki engem el-botsátott, és ſenki közzületek nem kérd-meg engemet *mondván:* Hová mégy?

6 Hanem mivelhogy ezeket mondám néktek, a' ſzomorúság el-foglalta ſziveteket.

7 De én igazságot ſzóllok néktek: Jobb néktek hogy el-menjek; mert ha el-nem menéndek, ama' Vigaſztaló * nem jö ti hozzátok; de ha el-menéndek, el-küldöm azt ti hozzátok;

* *Tſel.* 2: 1-4.

8 Es mikor az el-jövénd, meg-feddi e' világot a' * bünröl, az igazságról és az itéletröl. * *Tſel.* 2: 14. 36. 37. 41.

9 A' bünröl *meg-feddi*, mivelhogy nem hiſznek én bennem.

10 Az igazságról; mert én az Atyához mégyek, és többé nem láttok engemet.

11 Az itéletröl pedig, mivelhogy e' világnak Fejedelme meg-itéltetett.

12 Még ſok *dolgok vagynak* mellyeket néktek kellene mondanom, de moſtan el-nem hordoz-hatjátok.

13 Mikoron pedig el-jö amaz, az igazságnak * Lelke, minden igazságra vezérel titeket. Mert nem ſzóll ö magától, hanem a' mellyeket hallánd, *azokat* ſzólja: és a' mellyek következendök, *azokat* jelenti-meg néktek.

* *réſz.* 14: 26. *Tſel.* 2: 4. 11.

14 Az engemet ditsöíteni fog; mert az enyimböl véſzi, a' mit néktek jelent.

15 Mindenek, valamellyek az Atyáéi, * enyimek; azért mondám hogy az enyimböl véſzi, a' mit néktek megjelent. * *réſz.* 17: 10.

16 Egy kevés *ideig* nem láttok engemet: és ismét egy kevés *idö* múlva † meg-láttok engemet; mert én az Atyához * mégyek. † *Luk.* 18: 31-33. * *Luk.* 23: 46.

17 Mondának azért *némellyek* az ö tanítványi közzül egymásnak: Mitsoda ez, a' mit nékünk mond: Egy kevés *ideig* nem láttok engemet, és ismét egy kevés *idö* múlva meg-láttok engemet, és: Mert én az Atyához mégyek!

18 Mondának vala azért: Mitsoda a' mit mond: Egy kevés *ideig*? Nem tudjuk mit mond.

19 Meg-érté azért Jéſus, hogy azok meg-akarnák ötet kérdeni, és monda nékiek: Erröl tudakoztoké ti köztetek, hogy én mondám: Egy kevés *ideig* nem láttok engemet: és ismét egy kevés *idö* múlva meg-láttok engemet?

20 Bizony bizony mondom néktek: Sirtok ti és jajgattok, e' világ pedig örül; ti pedig ſzomorkodtok, de a' ti keſerüségtek * örömre fordúl. * *v.* 22.

21 Az aſzſzonyi-állatnak, mikoron ſzül, fájdalma vagyon; mert el-jött az ö órája; de mikor ſzüli az ö gyermekét, azután nem emlékezik-meg a' fájdalomról; mert örül hogy ember ſzületett e' világra.

22 Tinéktek-is azért moſt keserüségtek vagyon: de ismét meg-látlak titeket, és örülni * fog a' ti ſzivetek, és a' ti örömeteket ſenki el nem vészi töletek. * *Luk.* 24: 40. 41.

23 Es azon a' napon nem kérdetek-meg engemet ſemmiröl. Bizony bizony mondom néktek: Valamit kéréndetek az Atyától az én nevemben, * meg-adja néktek. * *réſz.* 15: 7.

24 Ez ideig ſemmit nem kértetek az én nevemben; kérjetek és el-vészitek, hogy a' ti örömetek tellyes légyen.

25 Ezeket mondottam néktek példa-befzédek által, de el-jö az idö, mikor nem ſzóllok többé példa-befzédek által, hanem nyilván ſzóllok néktek az én Atyám felöl.

26 Azon a' napon az én nevemben kértek; és nem mondom néktek, hogy én kérem az Atyát ti érettetek;

27 Mert az Atya ſzeret titeket, mert ti-*is* ſzerettetek engemet, és hittétek, hogy én az Iſtentöl * jöttem-ki.

* *réſz.* 17: 8.

28 Ki-jöttem az Atyától, és jöttem e' világra; ismét el-hagyom e' világot, és el-mégyek az Atyához.

29 Mondának néki az ö tanítványi: Imé moſtan nyilván ſzóllaſz, és ſemmi példa-befzédet nem mondaſz.

30 Moſt tudjuk, hogy te mindeneket tudſz, és nem ſzükség tenéked hogy valaki tégedet meg-kérdjen: erröl hiſzſzük hogy te az Iſtentöl jöttél-ki.

31 Felele nékik Jéſus: Moſt hiſzitek *azt*?

32 Imé el-jö az idö, és immár el-jött, mellyben el-ofzoltok ki-ki az övéihez, és engemet egyedül * hagytok; de nem vagyok egyedül; mert az Atya én velem vagyon.

* *Márk* 14: 27. 50.

33 Ezeket szóllottam néktek, hogy én bennem békességtek légyen; e' világon nyomorúságtok * lészen, de bizzatok; én meg-győztem e' világot.
* *Máté* 10: 17. 18. *Tsel.* 14: 19. 22.

XVII. RESZ.

A' Krisztusnak az ö Attyához halála előtt való könyörgése.

1 Ezeket szóllá Jésus, és fel-emelé szemeit az égbe és monda: Atyám! el-jött amaz * óra; ditsöítsd-meg a' te Fiadat, hogy a' te Fiad-is ditsöítsen tégedet. * *rész.* 12: 23. *Luk.* 18: 31-34.

2 Miképpen adtál néki * hatalmat minden testen, hogy valakiket néki adtál, adjon azoknak örök életet.
* *Máté* 28: 18.

3 E' pedig az örök élet, hogy tégedet egyedül esmérjenek *lenni* igaz Istennek, és a' kit el-botsáttál a' * Jésus Krisztust. * 1 *Ján.* 5: 20.

4 En ditsöítettelek tégedet e' földön, el-végeztem a' dolgot, * mellyet én reám biztál vólt, hogy el-vegezzem. * *Esa.* 61: 1-3. *Mark.* 1: 38.

5 Mostan annak-okáért ditsöíts-meg engemet te Atyám, te magadnál, azzal a' ditsöséggel, melly ditsöségem vólt te nálad minek, előtte e' világ * lenne! * *rész.* 1: 1. 2. *Filip.* 2: 6-8.

6 Meg-jelentettem a' te nevedet az embereknek, a' kiket adtál nékem e' világ közzül; tiéid valának, és nékem adtad azokat; és a' te beszédedet megtartották.

7 Mostan tudták-meg, hogy mindenek, a' mellyeket nékem adtál, te töled vagynak;

8 Mert a' melly beszédeket reám biztál, nékiek adtam; és ök el-vették, és bizonnyal meg-tudták, hogy én te töled † jöttem-ki, és el-hitték hogy én te töled botsáttattam.
† *r.* 16: 27. 30.

9 En ö érettek könyörgök; nem e' világ-ért könyörgök: hanem azokért, a' kiket nékem adtál; mert tiéid.

10. Es énnékem mindenim tiéid, és a' tiéid * enyímek; és *én* meg-ditsöíttettem ö bennek. * *rész.* 16: 15.

11 Es nem vagyok többé e' világon, de ezek e' világon vagynak, és én te hozzád mégyek. Szent Atyám! tartsd-meg a' te neved által azokat, a' kiket adtál nékem, hogy egyek légyenek mint mi.

12 Mikor ö vélek vólnék e' világon, én meg-tartom vala öket a' te nevedben. A' kiket nékem adtál én meg őriztem, és egy-is azok közzül elnem † veszett, hanem a' veszedelemnek ama' fia, * hogy az †† Irás béteinék. † *rész* 18: 8. 9. * *Luk.* 22: 3-6. 47. 48. †† *Sólt.* 40: 10.

13 Mostan pedig te hozzád mégyek, és ezeket szóllom e' világon, hogy az én örömem tellyes légyen ö nálok.

14 En a' te beszédedet nékiek adtam, és e' világ öket gyülölte; mert nem e' világból valók, miképpen hogy én-is nem e' világból való vagyok.

15 Nem kérlek *azon*, hogy e' világból ki-végyed öket, hanem hogy megörizd öket a' * gonosztól. *2 *Thess.* 3: 3.

16 Nem e' világból valók, miképpen én-is nem e' világból való vagyok.

17 Szenteld-meg öket a' te igazságoddal; a' te beszéded igazság.

18 Miképpen engemet el-küldöttél e' világra, *azonképpen* én-is el-küldöttem öket e' * világra. *Máté 28: 18-20.

19 Es én érettek * szentelem-meg magamat; hogy ök-is szenteltettek légyenek valóba. * *Sid.* 9: 14

20 Nem csak ö érettek könyörgök pedig, hanem azok-ért-is, a' kik az ö beszédek által hiendök *lésznek* én bennem.

21 Hogy mindnyájan egyek légyenek, miképpen te Atyám én bennem * és én te benned, hogy ök-is mi bennünk † egyek légyenek; hogy el-higye e' világ, hogy én te töled botsáttattam. * *r.* 10: 38. † 1 *Ján.* 1: 3.

22 Es én a' ditsöséget, mellyet adtál nékem, nékiek adtam; hogy egyek légyenek miképpen mi egy * vagyunk.
* *rész.* 10: 30.

23 En ö bennek, és te én bennem, hogy légyenek tökélletesek mind egyetembe, és hogy meg-tudja e' világ, hogy én te töled botsáttattam, és hogy te öket szereted, miképpen engemet szerettél.

24 Atyám! a' kiket nékem adtál, akarom, hogy a' hol én vagyok, azokis én vélem * légyenek; hogy lássák amaz én ditsöségemet, mellyet nékem adtál; mert szerettél engemet e' világ' fundamentomának fel-vettetése előtt. * *rész.* 12: 26. 1 *Thess.* 4: 17.

25 Igaz Atyám! e' világ téged nem esmért; én pedig esmértelek téged, ezek-is tudják, hogy én te töled botsáttattam.

26 Es a' te nevedet meg-jelentettem nékiek; és meg-jelentem, hogy a' te szerelmed, a' mellyel engemet szerettél, légyen ö * bennek, és én-is ö bennek.
* *Tsel.* 4: 33.

XVIII. RESZ.

A' Krisztus a'kertben meg-fogatik, Kajafáshoz vitetvén Péterről meg-tagadtatik, és Pilátus' kezébe adatik.

1 Ezeket mikor mondotta vólna Jésus, ki-méne * az ö tanítványival a' Kedron' patakán túl, hol egy kert vala, mellybe bé-méne ö és az ö tanít-

ö tanítványi. * *Máté* 26 : 36.

2 Tudja vala pedig azt a' helyet Júdás-is, ki ötet el-árúlja vala ; mert gyakorta oda gyül vala Jéſus az ö tanítványival.

3 Júdas † azért mikor fereget vett vólna *maga mellé* , és a' Papi fejedelmektöl és Fariseuſoktól ſzolgákat , méne oda lámpáſokkal és fáklyákkal, és fegyverekkel. † *Máté* 26 : 47.

4 Jéſus azért tudván mind azokat, a' mellyek reá-következnek vala, elöállván monda nékiek : Kit kereſtek ?

5 Felelének néki : A' Názáretbéli Jéſuſt. Monda nékiek Jéſus : En vagyok *az*. All vala pedig ö vélek Júdás-is, ki ötet el-árúlja * vala.

* *Máté* 26 : 48.

6 Mihelyt azért ezt mondá nékiek : En vagyok az ; hátra-állának es leesének a' földre.

7 Máſod-ſzor-is azért meg-kérdé öket : Kit kereſtek ? Es azok mondának : A' Názáretbéli Jéſuſt.

8 Felele Jéſus : Mondám néktek , hogy én vagyok az. Azért ha engem kerestek , ezeket botsáſſátok-el.

9 Hogy bé-telnék az ö beſzéde, mellyet mondott vala : Azok közzül , a' kiket nékem adtál, egyet-is * el-nem veſztettem. * *rész.* 17 : 12.

10 Simon Péter † pedig , kinek vala ſzablyája , ki-vonà azt , és a' fö Papnak ſzólgáját meg-tsapdosá , és el-vága annak jobb fülét. Annak pedig a' ſzolgának neve vala Málkus.

† *Luk.* 22 : 50.

11 Monda azért Jéſus Péternek : Tedd a' hivellyébe a' te ſzablyádat ; avagy nem kellé meg-innom a' pohárt, mellyet az Atya adott énnékem ?

12 A' ſereg azért és a' Hadnagy , és a' Sidóknak ſzolgaik meg-fogák Jéſuſt, és meg-kötözék ötet.

13 Es vivék elö-ſzör Annáshoz , (mert vala a' Kajafásnak ipa, ki abban az eſztendöben fö Pap vala,) és Annás küldé ötet kötözve Kajafáshoz a' fö Paphoz.

14 Kajafás pedig a' vala , a' ki azt adta vala a' Sidóknak tanátsúl , hogy jobb vólna egy embernek meg-halni * a' kösség-ért. * *rész.* 11 : 50.

15 Követi vala pedig Jéſuſt Simon Péter † , és más tanítvány , a' pedig a' tanítvány eſméretiben vala a' fö Papnak , és együtt Jéſuſſal bé-méne a' fö Papnak házába. † *Máté* 26 : 58.

16 Péter pédig áll vala kivül az ajtónál. Ki-méne azért ama' máſik tanítvány , a' ki a' fö Papnak eſméretiben vala , és ſzólla az ajtó örzö leánynak, és bé-vivé † Pétert. † *Márk.* 14:66.

17 Szólla azért Péternek az ajtó örzö leány : Nemde te-is ez ember' tanítványi közzül való vagyé ? Monda ö : Nem vagyok.

18 Állanak vala pedig *ott* a' ſzolgák és a' porosſzlók, kik izenet raktanak vala ; mert hideg vala , és melegítik vala magokat : Péter-is pedig ott áll vala vélek , és melegíti vala magát.

19 A' fö Pap azért meg-kérdé Jéſuſt az ö tanítványi felöl , és az ö tudománya felöl.

20 Felele néki Jéſus : En nyilván ſzólltam e' világnak; én mindenkoron tanítottam a' Sinagógában és a' Templomban , a' hová gyülnek mindenfelöl a' Sidók , és titkon ſemmit nem ſzólltam.

21 Mit kérdeſz engemet ? Kérdmeg azokat , a' kik hallották a' mit nékiek ſzólltam : ímé , ezek tudják mit ſzólltam én !

22 Ezeket pedig mikoron ö mondotta vólna , egy a' ſzolgák közzül, a' ki *ott* áll vala , Jéſuſt árczúl tsapá , mondván : Ugy felelſzé a' fö Papnak ?

23 Felele néki Jéſus : Ha gonoſzúl ſzólltam , tégy tudományt a' gonoſzról : ha jól *ſzólltam* miért verſz engemet ?

24 Küldötte vala azért ötet † Annás Kajafáshoz a' fö Paphoz kötözve.

† *v.* 13.

25 † All vala pedig *ott* Simon Péteris, † és melegíti vala magát ; mondának azért néki : Nemde te-is az ö tatanítványi közzül való vagyé ? Megtagadá ö és monda : Nem vagyok.

† *Mát.* 26 : 6. 9. 70.

26 Monda néki egy a' fö Papnak ſzolgai közzül , annak rokona, a' kinek Péter a' fülét el-vágta vala: Avagy nem láttalaké én tégedet ö véle a' kertben ?

27 Iſmét azért meg-tagadá Péter, és a' kakas azonnal meg-ſzóllala.

28 El-vivék azért Jéſuſt Kajafáſtól a' Törvény † házba , vala pedig reggel : és ök nem menének-bé a' Törvény-házba , hogy meg-ne * fertéztetnének , hanem hogy meg-ennék a' Húſvéti § bárányt. † *Máté* 27 : 2. * *Tſel.* 10 : 28. 11 : 3. § 2 *Móſ.* 10:3-10.

29 Ki-méne azért Pilátus ö hozzájok , és monda : Miben vádoljátok ez embert ?

30 Felelének és mondának néki : Ha e' gonoſz-tévö ember nem vólna , nem adtuk vólna ötet kezedbe.

31 Monda azért nékiek Pilátus : Vigyétek-el ti ötet , és a' ti törvénytek ſzerint itéljétek-meg ötet. Mondának azért önéki a' Sidók : Minékünk nem ſzabad ſenkit meg-ölnünk.

32 Hogy a' Iéſusnak beſzéde bé-telnék , mellyet mondott vala , jelentvén azt , mitsoda * halállal kellene *nékie* meg-halnia. * *Máté* 20:18.19.

33 Bé-méne azért Pilátus viſzont a' Törvény-házba , és ſzólllíta Jéſuſt, és

monda

monda néki : te vagyé a' Sidóknak ama' † Királyok? † *Márk.* 15 : 2.

34 Felele néki Jésus : Te magadtól mondodé te ezt , vagy egyebek mondották néked én felölem?

35 Felele Pilátus : Nemde Sidó vagyoké én ? A' te néped és a' Papi fejedelmek adtanak téged az én kezembe : Mit tselekedtél ?

36 Felele Jésus : Az én országom nem e' világból való ; ha e' világból való vólna az én országom, az én szolgaim vitézkednének , hogy ne adattám a' Sidóknak : mostan pedig , az én országom nintsen innét.

37 Monda azért néki Pilátus : Király vagyé azért te ? Felele Jésus : Te mondod, hogy én Király † vagyok : én azért születtem , és azért jöttem e' világra , hogy bizonyságot tégyek az igazságról. Valaki az igazságtól vagyon, hallgatja az én beszédemet.

† 1 *Tim.* 6 : 13.

38 Monda néki Pilátus : Mitsoda az igazság ? Es mikor ezt mondotta vólna, ismét ki-méne a' Sidókhoz , és monda nékiek : En ö benne semmi bünt nem találok.

39 Néktek pedig * szokáftok , hogy egy *foglyot* ki-botsáfsak néktek a' Húsvét' *Ünnepében* , akarjátoké azért, hogy el-botsáfsam néktek a' Sidóknak ama' Királlyokat ; * *Máté* 27 : 15.

40 Kiáltának azért vifzontág mindnyájan , mondván : Nem ezt, hanem * Barabbást. Az a' Barabbás pedig vala tolvaj. * *Tsel.* 3 : 14.

XIX. RESZ.

A' Krisztus' szenvedésének, halálának és el-temettetésének históriája.

1 AKkor azért Pilátus Jésust elö-fogván, * meg-ostorozá.

* *Máté* 27 : 26.

2 Es a' vitézek tövisböl fonván koronát, tévék az ö fejébe , és bársony-köntösbe öltözteték ötet.

3 Es mondnak vala : Egésséggel Sidóknak Királyok ! Es artzúl * tsapdoſsák vala ötet. * *Esa.* 50 : 6.

4 Ki-méne azért ismét Pilátus , és monda nékiek : Imé , ki-hozom ötet néktek ; hogy meg-lássátok hogy én semmi bünt nem találok ö benne.

5 Ki-méne azért Jésus hordozván a' tövis koronát, és a' bársony-köntöst, és monda nékik *Pilátus* : Imhol az ember !

6 Mikor azért látták vólna ötet a' Papi fejedelmek, és a' szolgák , kiáltnak vala , *ezt* mondván : Feszítsd-meg ! feszítsd-meg ! Monda nékiek Pilátus : Vigyétek-el ti ötet és feszítsétek-meg ; mert én nem találok ö benne bünt.

7 Felelének néki a' Sidók : Miénkünk Törvényünk vagyon , és a' mi Törvényünk szerint meg-kell halnia ; mert Isten' Fiává tette magát.

8 Mikor azért e' beszédet hallotta vólna Pilátus, inkább meg-rémüle.

9 De ismét bé-méne a' Törvényházba , és monda Jésusnak : Honnét való vagy te ? Jésus pedig nem felele néki.

10 Monda azért néki Pilátus : Nékem nem szóllatsz? nem tudodé hogy hatalmam vagyon arra , hogy meg-feszítselek, és hatalmam vagyon arra hogy el-botsáfsalak ?

11 Felele Jésus : Semmi hatalmad nem vólna én ellenem, ha tenéked onnét fellyül nem adatott vólna : annakokáért nagyobb büne vagyon annak, a' ki engemet a' te kezedbe adott.

12 Attól fogva igyekezik vala Pilátus ötet el-bzabadítani : a' Sidók pedig kiáltnak vala , mondván : Ha ezt elbotsátod, nem léfzesz barátja a' Tsászárnak : Valaki magát Királyá téfzi, ellene mond a' Tsászárnak.

13 Pilátus azért mikor hallotta vólna e' beszédet, ki-hozá Jésust és üle a' törvény-tévö székbe , a' helyen, melly Lithóstrotosnak mondatik, Sidóúl pedig Gabbathának.

14 Vala pedig Húsvétra való készületnek *napja* ; mint-egy hat óra pedig : akkor monda a' Sidóknak : Imhol a' ti Királyotok !

15 Azok pedig kiáltnak vala : Viddel, vidd el, feszítsd-meg ötet. Monda nékiek Pilátus : A' ti Királyotokat feszítsemé-meg ? Felelének a' Papi fejedelmek : Nintsen Királyunk, hanem Tsászárunk.

16 Akkor azért adá nékiek ötet, hogy meg-feszíttetnék. Vévék azért Jésust, és * el-vivék. * *Márk.* 15 : 22.

17 Es hordozván az ö kerefzt-fáját, juta a' helyre, melly Kaponyának *helyének* mondatik, Sidóúl pedig Golgothának.

18 Hol meg-feszíték ötet, és ö véle együtt más * két embert , egyiket egy felöl, másikat más felöl, középben pedig Jésust. * *Luk.* 23 : 32. 33.

19 Meg-irá pedig Pilátus a' Tituluſt-is és a' kerefzt-fára fel-tévé. *E'* vala pedig az irás : NAZARETBELI JESUS, A' SIDOKNAK AMA' * KIRALYOK.

20 E' Tituluſt azért fokan olvasák a' Sidók közzül ; mert a' város mellett vala a' hely, a' hol meg-feszíttetett vala *Jésus*. Iratott vala pedig Sidóúl, Görögül és Deákúl. * *Márk.* 15 : 26.

21 Mondnak vala azért Pilátusnak a' Sidóknak Papi fejedelmi : Ne írd *ezt* : Sidóknak ama' Királlyok: hanem hogy ö mondotta : Sidóknak Királyok vagyok,

22 Felele Pilátus: A' mit meg-írtam meg-írtam.

23 A' vitézek azért, mikor megfeſzítették vólna Jéſuſt, vévék az ö ruháit (és négy réſzre * oſztják, mindenik vitéznek egy réſzt) az ö köntösét-is. Vala pedig az ö köntöſe varrás nélkül való, felitől fogva mindeneſtöl ſzött.

* *Mate* 27: 35.

24 Mondának azért ö magokban: Ne haſogaſſuk ezt el, hanem veſsünk ſorſot reája kijé légyen; hogy az Irás bé-telnék melly ezt mondja: Megoſzták * ö köztök az én ruháimat, és az én köntösömre ſorſot vetének. A' vitézek azért ezeket mivelék.

* *Sólt* 22: 19.

25 Állának vala pedig a' Jéſus' kereſzt-fája mellett az ö annya * és az ö annyának nénnye, Mária Cleópé, és Mária Magdaléna.

* *Márk.* 15: 40. 41.

26 Mikoron azért látta vólna Jéſus az ö annyát, és a' tanítványt, a' kit ſzeret * vala, ott állani, monda az ö annyának: Aſzſzonyi-állat, imhol a' te fiad. * *réſz.* 21: 20. 24.

27 Annak-utánna monda a' tanítványnak: Imhol a' te anyád. És az órától fogva a' tanítvány az aſzſzonyi-állatot házába fogadá.

28 Azután, tudván Jéſus hogy immár mindenek el-végeztettek, hogy az Irás bé-telnék, monda: * Szomjúhozom. * *Sólt.* 69: 22.

29 Vala azért *ott* le-téve ecy edény etzettel teli: Azok pedig ſpongyiát meg-töltének * etzettel, és isóppal meg-rakván, az ö ſzájához vivék.

* *Máté* 27: 48.

30 Mikor azért el-vette vólna Jéſus az etzetet, monda: El-végeztetett *minden.* Es le-hajtván fejét, ki-botsátá lelkét.

31 A' Sidók annak-oká-ért, hogy ne * maradnának a' kereſzt-fán a' teſtek Szombaton, mivelhogy Innep eſti vala, (mert annak a' Szombatnak napja nagy *Innep* vala,) kérék Pilátuſt, hogy azoknak ſzáraik meg-töretnének, és le-vétetnének.

* 1 *Móſ.* 21: 23.

32 El-jövének azért a' vitézek, és az elsö *lator*nak meg-törék ſzárait, és a' máſiknak-is, † a' ki meg-feſzíttetett vala Jéſuſſal. † *v.* 18.

33 Jéſusra pedig mikor juttotak vólna, mikor látták vólna, hogy ö meg-hólt immár, nem törék-meg az ö ſzárait.

34 Hanem egy a' vitézek közzül dárdával meg-öklelé az ö óldalát, és mindjárást * jöve-ki *belöle* vér és víz.

* 1 *Ján.* 5: 6.

35 Es a' ki látta bizonyságot tészen tóla, és igaz az ö tanú-bizonysága; a' tudja hogy ö igazat mond, hogy ti-*is* higyetek;

36 Mert ezek lettenek *azért* hogy az Irás bé-tellyeſednék: Egy-is az ö tetemei közzül *úgy-mond* meg ne* rontatnak. * 2 *Móſ.* 12: 46.

37 Es ismét más Irás *ezt* mondja: Meg-látják *azt*, a' kit * által-ſzegeztenek. * *Zak.* 12: 10.

38 Ezeknek utánna pedig kéré Pilátuſt az Arimáthiabéli † Jóſef (ki a' Jéſus' tanítványa vala: de titkon való a' Sidóktól való félelemnek * miatta) hogy a' Jéſus teſtét le-venné; melyet meg-engede Pilátus. El-méne azért, és le-vévé a' Jéſus' teſtét.

† *Máté* 27: 57. * *réſz.* 12: 42.

39 El-jöve pedig Nikodémus-is, (az a' ki Jéſushoz ment vala éjjel † elöſzör,) hozván mirhából és áloesböl tsináltatott drága kenetet, mint-egy ſzáz fontot. † *réſz.* 3: 2.

40 Vévék azért a' Jéſus' teſtét, és bé-takarák azt lepedökkel drága kenetekkel egybe, a' mint ſzokáſok a' Sidóknak temetni.

41 Azon a' helyen pedig, a' hol meg-feſzíttetett vala *Jéſus*, vala egy kert, és a' kertben új † koporsó, mellyben ſenki még nem helyheztetett vala. † *Máté* 27: 60.

42 Annak-oká-ért, a' Sidóknak Innepjek eſtvéjé-ért, mivelhogy az a' koporsó közel vala, abba helyhezték Jéſuſt.

XX. RESZ.

A' Krisſtus' fel-támadása mint lett, és kiknek jelentetett-meg.

1 A' hétnek pedig elsö † napján Mária Magdaléna el-méne reggel, mikor még ſetét vólna, a' koporsóhoz; és látá, hogy a' kö el-vétetett vólna a' koporsóról. † *Márk.* 16: 1-4.

2 El-futa azért és el-méne Simon Péterhez, és ama' máſik tanítványhoz, a' kit Jéſus ſzeret † vala, és monda nékiek: El-vitték az Urat a' koporsóból, és nem tudjuk hova tették ötet.

† *réſz.* 19: 26.

3 Ki-méne azért Péter, és ama' máſik tanítvány, és menének a' koporsóhoz,

4 Futnak vala pedig mind-ketten együtt; de ama' máſik tanítvány a' futásban eleit vévé Péternek, és elébb juta a' koporsóhoz.

5 Es le-hajolván látá *ott* lenni a' lepedöket, de nem méne-bé.

6 El-érkezék azért Simon Péter-is ötet követvén, és bé-méne a' koporsóba, és látá *ott* lenni a' lepedöket,

7 Es a' kéz-kenöt, melly az ö fején vala, nem a' lepedökkel le-téve, hanem külön helyen egybe-takarva.

8 Akkor azért bé-méne ama' máſik

fik tanítvány-is, a' ki előbb jutott vala a' koporsóhoz, és látá és hün ;

9 Mert nem tudják vala még az † Iráft, hogy fel-kellene néki támadnia a' halálból. † *Sólt* 16 : 9. 11.
Dán. 9 : 26.

10 Meg-térének azért a' tanítványok az övéikhez.

11 Mária pedig sírván áll vala a' koporsón kivül. Mikor azért sírna, le-hajla a' † koporsóba,

12 Es láta két Angyalokat fejér *ruhában*, kik közzül egyik feje felöl, a' máfik lábai felöl ül vala, a' hol a' Jésus' teste feküt vala.
† *Márk.* 16 : 5-7.

13 Kik mondának néki : Afzfzonyi-állat mit sírfz ? Monda nékiek : El-vitték az én Uramat, és nem tudom hová tették ötet.

14 Es mikoron ezeket mondotta vólna, hátra fordúla, és látá Jésust † állani, és nem tudja vala hogy Jésus vólna. † *Máté* 28 : 9. 10.

15 Monda nékie Jésus : Afzfzonyi-állat mit sírfz ? kit kerefz ? Amaz azt alítván, hogy a' kertész vólna, monda nékie : Uram ! ha te vitted-el ötet, mondd-meg nékem, hová tetted, és én el-viszem ötet.

16 Monda nékie Jésus : Mária ! Amaz hátra-fordúlván, monda nékie : Rabbóni ! az-az, Mester !

17 Monda nékie Jésus : Ne illess engemet ; mert nem mentem még fel az én Atyámhoz ; de menj-el az én atyámfiaihoz, és mondd-meg nékiek : Felmégyek az én Atyámhoz és a' ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a' ti Istentekhez.

18 El-méne Mária Magdaléna hirdetvén a' tanítványoknak, hogy ő látta az Urat, és *hogy* azokat mondotta vólna nékie.

19 Mikor azért estve vólna a' hétnek azon első * napján, és az ajtók bé-zárolva vólnának, a' hol a' tanítványok egybe-gyültenek vala a' Sidóktól való féltekben, el-jöve Jésus, és meg-álla középben, és mónda nékiek : Békesség tinéktek !
* *Márk.* 16 : 14. *Luk.* 24 : 36.

20 Es mikor ezeket mondotta vólna, meg-mútatá nékiek az ö kezeit és óldalát : Örvendezének azért a' tanítványok, † hogy látták vólna az Urat.

21 Monda azért ismét nékiek : Békesség tinéktek ! Miképpen el-botsátott engemet az Atya, akképpen én-is el-botsátlak * titeket. * *Máté* 28 : 18. 19.
Márk. 16 : 15. 16. † *r.* 16 : 22.

22 Es mikor ezeket mondotta vólna, reájok lehelle, és monda nékiek : Végyetek Szent Lelket !

23 Valakiknek meg-botsátiátok büneiket, meg-botsáttatnak nékiek ; a' kiknek meg-tartjátok †, meg-tartatnak. † *Máté* 16 : 19. 18 : 18.

24 Tamás pedig egy a' tizen-két *tanítványok* közzül, ki mondatik Kettősnek, nem vala ö vélek, mikor Jésus el-jött vala.

25 Mondának azért néki a' több tanítványok : Látók az Urat ! Ö pedig monda nékiek : Hanemha látándom az ö kezein a' szegeknek helyeit, és botsátándom az én újjomat a' szegek' helyébe ; és botsátándom az én kezemet az ö † oldalába, semmiképpen nem hiszem ! † *r.* 19 : 34.

26 Azután azért nyóltzad nappal ismét valának az ö tanítványi † *a' házban* ben, és Tamás-is ö vélek ; el-jöve Jésus ajtó bé-zárolva, és meg-álla középben, és monda : Békesség néktek !
† 1 *Kor.* 15 : 5.

27 Azután monda Tamásnak : Hozd ide a' te újjodat, és lásd az én kezeimet, és hozd ide a' te kezedet, és botsásd az én oldalamba, és ne légy hihetetlen *, hanem hívö. **v.* 25.

28 Es felele Tamás, és monda nékie : En Uram ! és én Istenem !

29 Monda néki Jésus : Mivelhogy láttál engemet, * Tamás, és hittél ; bóldogok a' † kik nem láttanak és hittenek. * *Máté* 13 : 16. † 1 *Pét.* 1 : 8.

30 Sok több jeleket-is * tett Jésus az ö tanítványi előtt, mellyek e' Könyvben nem irattattak-meg. * *r.* 21 : 25.

31 Ezek pedig meg-irattattak, hogy higyétek, hogy a' JESUS KRISTUS ISTENNEK FIA, és hogy *azt* hivén, örök életet végyetek az ö neve által.

XXI. RESZ.

A' Krisfus' meg-jelenése, és beszéde Péterhez.

1 AZután meg-jelentette magát ismét Jésus a' tanítványoknak a' Tibériás' tengerénél : illyen módon jelentette pedig meg.

2 Valának együtt Simon Péter, és Tamás, ki mondatik Kettősnek, és Natánael, ki Galilea' *városából*, Kánából való vala ; és a' Zebedéus' * *fiai*, és másók az ö tanítványi közzül ketten. * *Máté* 4 : 21.

3 Monda nékiek Simon Péter : Elmégyek halászni. Mondának néki : Mi-is el-mégyünk veled. El-menének azért, és azonnal hajóba ülének, és azon az éjtszakán semmit nem fogának.

4 Mikor immár reggel vólna, megálla Jésus a' parton : mindazáltal nem esmérék-meg a' tanítványok, hogy Jésus vólna.

5 Monda azért nékiek Jésus : Fiaim ! vagyoné valami ennetek való ? Felelének nékie : Nintsen.

6 Es ö monda nékiek : Vessétek a' hálót

hálot a' hajón jobb felöl, és találtok. Oda-veték azért, és azt ki nem vonhatják vala a' halaknak fokságok miatt.

7 Monda azért ama' tanítvány, a' kit Jésus † szeret vala, Péternek: Az UR ez! Simon Péter azért mikor hallotta vólna, hogy az UR vólna, az ingét magára övedzé, (mert mezítelen vala) és botsátá magát a' tengerbe.

† *v.* 20. 24.

8 A' több tanítványok pedig hajón menének, (mert nem messze valának a' földtöl: hanem mint-egy kétszáz singnyire) és vonszák vala a' hálót halakkal *tele.*

9 Minek-utánna azért a' földre szállának, láták, hogy szén vólna, és a' *szénen* fellyül hal, és kenyér.

10 Monda nékiek Jésus: Hozzatok-elö a' halakból, a' mellyeket most fogtatok.

11 Ki-jöve Simon Péter, és a' hálót ki-voná a' földre, melly teli vala száz ötven-három nagy halakkal; és noha ennyi vala; mindazáltal nem szakadoza-el a' háló.

12 Monda nékiek Jésus: Jövetek-el ebédeljetek. A' tanítványok közzül pedig egy-is nem meré ötet meg-kérdeni: Ki vagy te? mivelhogy tudnák, hogy az UR vólna.

13 El-jöve azért Jésus, és vévé a' kenyeret, és adá nékiek, és a' halat hasonlatosképpen.

14 Ezzel három-szor jelentetett-meg Jésus az ö tanítványinak, minek-utánna fel-támadott vólna a' halálból.

15 Minek-utánna azért ebédlettek vólna, monda Simon Péternek Jésus: Simon, Jónának *fia*, szeretszé engemet ezeknél inkább? Monda nékie: Ugy URam, te tudod hogy szeretlek téged! Monda néki: Legelteſd az én bárányimat!

16 Monda néki ismét másod-szor-is: Simon, Jónának *fia*, szeretszé engemet? Monda néki: Ugy Uram! te tudod hogy szeretlek téged! Monda néki: Legelteſd az én juhaimat!

17 Monda néki harmad-szor-is: Simon, Jónának *fia*, szeretszé engemet? Meg-szomorodék Péter, hogy harmad-szor-is mondotta vólna nékie: Szeretszé engemet? Es monda nékie: Uram, te mindeneket tudsz, te tudod, hogy szeretlek tégedet! Monda néki Jésus: Legelteſd az én juhaimat!

18 Bizony bizony mondom néked, mikor ifjabb vólnál, bé-övedzed vala magadat, és oda mégy vala, a' hová akarod vala: mikor pedig meg-vénhesszel, a' te kezeidet ki-terjesztед, és más övedz-bé tégedet: és oda viszen, a' hová nem akarnád.

19 Ezt pedig mondá; jelentvén mitsoda † halállal ditsöítené-meg az Istent. Es mikor ezt mondotta vólna, monda néki: Köveſs engemet.

† 2 *Pét.* 1: 14.

20 Hátra fordúlvan Péter, látá, hogy ama' tanítvány, a' kit * szeret vala Jésus, követi *ötet*, ki-is el-nyúgott vala ama' vatsorán az ö † mellyén, és meg-kérdette vala: Uram! kitsoda az, a' ki téged el-árúl?

* *v.* 24. † *r.* 13: 23-25.

21 Ezt azért mikor látta vólna Péter, monda Jésusnak: Uram! E' pedig mint *léſzen?*

22 Monda néki Jésus: Ha akarnámis hogy ö meg-marada mind addig-is míg el-jövök, mit gondolnál vele? te köveſs engemet.

23 Ki méne azért e' beszéd az atyafiak közzé, hogy az a' tanítvány nem halna-meg; holott nem mondotta vala néki *azt* Jésus, hogy meg-nem hal, hanem ezt: Ha akarnám-is hogy ö meg-marada mind addig-is, míg el-jövök, mit gondolnál vele?

24 Ez az a' tanítvány, a' ki ezekröl bizonyságot tészen és ezeket írta; és tudjuk hogy igaz az ö bizonyságtétele.

25 Egyebek-is pedig sokak † vagynak, mellyeket Jésus tselekedett, mellyek ha egyenként meg-írattatnának, azt vélem, hogy e' világ sem fog-hatná-bé a' könyveket, a' mellyek írattatnának, Amen!

† *rész.* 20: 30.

A' szent János' írása szerént való Evangyéliomnak vége.

SZENT

SZENT LUKATS EVANGYELISTA'.

A' MI URUNK

JESUS KRISTUS'

SZENT APOSTOLINAK

TSELEKEDETEIKRÖL IROTT.

KÖNYVE.

E' könyvben azok az emlékezetes dolgok ſzámláltatnak-elö, mellyeket az Apoſtolok, vagy mind közönségeſen, vagy némellyek, (ki-valtképpen Pál) az Evangyéliomnak terjeſztésében tselekedtenek és ſzenvedtenek, tsak hamar az UR mennybe menetele után.

I. RESZ.

Elöl-járó beſzéd e' Könyvre. Az UR mennybe menésének hiſtóriája: Mátyás mint válaſztatott Apoſtollá Júdás helyett.

1 AZ elsö † könyvemet írtam, Theófile, mind azokról, a' mellyeket Jéſus kezdett tselekedni és tanítani, † *Luk.* 1: 3.

2 Mind a' napiglan, mellyen (minek-utánna parantsolatokat * adott vólna az Apoſtoloknak Szent † Lélek által, a' kiket válaſztott vala,) oda fel-viteték.* *Mát.* 28:19. † *Ján.* 20:22.

3 Kiknek ö magát-is az ö ſzenvedéſe után meg-jelentette vala † elevenen, ſok bizonyos jelek által, negyven napiglan meg-jelenvén nékiek, és ſzóllván az Iſtennek országára való dolgokról. † *Ján.* 21: 13. 14.

1 *Kór.* 15: 1-8.

4 Es egybe-gyüjtvén öket, meghagyá nékik, hogy el-ne mennének Jérusálemböl, hanem hogy meg-várnák az Atyának igéretét: Mellyet *úgymond*, † hallottatok én tölem.

† *Luk.* 24. 49. *Ján.* 14: 26.

5 Mert János jóllehet kereſztelt † vizzel, ti pedig kereſzteltettek Szent * Lélekkel nem ſok napok után.

*r. 2: 1-4. † *Máté* 3: 11.

6 Mikoron azért azok egybe-gyültenek vólna, meg-kérdék ötet mondván: URam! avagy nem ez időben épitedé-meg Izraelnek az országot.

7 Monda pedig nékiek: Nem ti dolgotok az időket tudnotok és az alkalmatoſságokat, mellyeket az Atya az ö maga hatalmában helyheztetett.

8 Hanem vészitek † a' Szent Lélektnek erejét, minek-utánna el-jövénd ti reátok, és léſztek nékem tanúim * Jérusálemben-is, és egéſz Júdeában, Samariában, és e' földnek mind ** vegsö határáig. † *r.* 2: 1-4. * *Sólt* 110: 2. *Eſa.* 2: 2. 3. ** *Róm.* 10: 18.

9 Es mikoron ezeket mondotta vólna, az ö láttokra fel-emelteték, és a' felhö Jéſuſt bé-fogván, el-tzakaſztá ötet az ö ſzemeik * elöl.

* *Luk.* 24: 51.

10 Es mikor ö utánna az ö ſzemeiket az égbe függeſztették vólna, ímé két férjfiak * fejér ruhában meg-állának mellettek. * *Ján.* 20: 12.

11 Kik mondának-is: Galileabéli férjfiak, mit állotok nézven mennybe? E' Jéſus, a' ki oda fel-viteték ti töletek menny-orſzágba, akképpen * jö-el, a' mi-képpen látták ötet fel-menni mennyekbe. * *Máté* 24: 30. 31.

1 *Theſs.* 4: 16. 17.

12 Akkor meg-térének Jérusálembe a' hegyröl, melly hivatik Olaj-fák' *hegyének*, melly Jérusálem mellett vagyon, egy Szombat-*napi* járó földre.

13 Es mikoron bé-mentenek vólna, fel-menének *egy* felsö-házba, a' hol ſzálláſok vala Péternek, Jakabnak, Jánosnak, Andrásnak, Filepnek, Tamásnak, Bertalannak, Mátének, Jakabnak, az Alféus' *fiának*, Simon Zélótesnek, és Júdásnak a' Jakab' *attyafiának*.

14 Ezek mind egyetemben foglalatoſok valának az imádkozásban és * a' könyörgésben, az aſzſzonyi-állatokkal egybe, és Máriával, a' Jéſusnak annyával, és az ö attya-fiaival.

* *Luk.* 24: 53.

15 Es azokban a' napokban fel-kelvén Péter a' tanítványok között, monda, (mert valának ott *a' helyen* ſzám ſzerint, úgymint ſzáz húſz emberek.)

16 Atyám-fiai férjfiak, ſzükség vólt bé-telnie az Irásnak, mellyet meg-jövendölt a' Szent Lélek a' Dávid' ſzája † által Júdás felöl, ki vezérek * vólt azoknak, a' kik meg-fogták Jéſuſt.

† *Sólt.* 41: 10. * *Ján.* 18: 3.

17 Ki mi közzénk * ſzámláltatik vala, és ennek a' ſzolgálatnak egy réſzét vette vala. * *Máté* 10: 1-4.

18 Ö annak-okáért fzerze mezöt az ö hamifságának † árrából ;és alá-fzakadván ketté hafadott, és minden béli ki-omlott. † *Máté* 26 : 15. 27: 5.

19 Es e' dolog egéfz Jérusálemben lakozóknak lett tudtokra: úgy hogy az a' mezö nevezteffék az ö tulajdon nyelvéken Akeldamának, az-az, vérnek † mezejének ; † *Máté* 27 : 8.

20 Mert meg-vagyon írva a' Sóltárok' Könyvében. Az ö lakó helye légyen † puszta, és ne légyen fenki, ki abban laknék. Es *ifmét*: Az ö püfpökségét * más végye-el.

† *Sólt* 69 : 26. * *Sólt* 109 : 8.

21 Szükség azért a' ferfiak közzül, (kik mi velünk egy gyülekezetben vóltanak, mind addig, míg az UR Jéfus az ö tifztiben járt mi köztünk,

22 El-kezdvén a' Jánosnak kereftzségétöl fogva, mind a' napiglan, mellyen mi közzülünk fel-viteték,) hogy az ö fel-támadásának bizonysága légyen, mi velünk egyetembe, egy ezek közzül.

23 Állatának azért elö kettöt, Jófefet, ki hivattatik vala Barfabásnak, kinek vezeték neve Juftus, és Mátyáft.

24 Es imádkozván mondának : Te Uram, ki mindeneknek fiiveket † tudod, jelentsd-meg mellyikét válaffztottad e' kettönek? † *Ján.* 2 : 25. 21:17.

25 Hogy részes légyen e' fzolgálatban és Apoftolságban, mellytöl el-tévelyedék Júdás, hogy az ö helyére † menne. † *Máté* 27 : 5.

§ *Móf.* 19 : 16-19.

26 Sorfot vetének azért reájok, és esék a' fors Mátyásra : ki közönséges akarathól a' tizen-egy Apoftolok közzé fzámláltaték.

II. RESZ.

A' Szent Lélek el-botsáttatik az Apoftolokra: Péter' hathatós prédikálása.

1 MIkoron pedig a' Pünköftnek † napja el-jött vólna, valának mindnyájan egy akarattal * együtt.

† 2 *Móf.* 23 : 14. 16. * *r.* 1 : 14.

2 Akkor nagy hirtelenséggel lön az égböl, mint-egy febefen zúgó fzélnek zendülése, melly el-telé az egéfz házat, a' mellyben ülnek vala.

3 Es látának kettös tüzes nyelveket: és üle mindenikre azok közzül.

4 Meg-telének † pedig mindnyájan Szent Lélekkel, és kezdének fzóllni más nyelvéken, a' mint a' Szent Lélek ád vala nékiek fzóllniok. † *r.* 1: 5.

5 Valának pedig Jérusálemben, kik akkor ott lakoznak vala, Iften-félö Sidó férfiak, minden nemzetségek közzül, kik az ég alatt laknak.

6 Mikor pedig ez hír ki-ment vólna, egybe-gyüle a' fokaság és eszek vefze ; mivelhogy hallaná minden azokat az ö tulajdon *maga* nyelvén fzóllani.

7 Almélkodnak vala pedig mindnyájan és tsudálkoznak vala, mondván egyik a' máliknak: Nemde nem Galiléufoké ímé mindnyájan ezek, a' kik fzóllnak?

8 Mi-módon vagyon azért, hogy halljuk öket a' mi tulajdon nyelvünkön *fzóllani*, a' mellyben fzülettettünk?

9 Párthiabéliek, Médiabéliek, Elámiták, † és kik lakozunk Mefopotámiában, Júdeában, Kappadótziában, Pontusban és Afiában.

† 1 *Móf.* 10 : 22.

10 Frigiában, Pámfiliában, Egyiptomban, és Libiának tartományiban, melly Cziréné mellet vagyon, Rómából való jövevények, mind Sidók mind † Próselitufok.

† *Máté* 23 : 15.

11 Krétabéliek † és Arabiabéliek, halljuk hogy fzóljják a' mi nyelvünkön az Iftennek nagyságos *dolgait*.

† *Tit.* 1 : 5.

12 Almélkodnak † vala pedig mindnyájan és kételkednek vala, egy-másnak ezt mondván: Vallyon mi lészen ebböl? † *v.* 7.

13 Némellyek pedig patvarkodván, *ezt* mondják vala: Edes bortól részegedtek-meg *ezek*.

14 Péter pedig elö-állván a' tizenegy *Apoftol*okkal, fel-emelé az ö fzavát és fzólla nékiek, mondván: Sidó férfiak, és *ti*-mindnyájan kik lakoztok Jérusálemben! e' légyen néktek tudtotokra, és vegyétek füleitekbe az én befzédimet.

15 Mert nem részegek ezek, a' mint ti alítjátok, holott a' napnak három órája vagyon.

16 De ez az, a' mi meg-mondatott Jóel Prófétától:

17 Es lészen az utólsó idökben (ezt mondja az Iften:) ki-töltök az én Lelkemböl † minden teftre ; és prófétálnak a' ti fiaitok és leányitok, és a' ti ifjaitok látásokat látnak, és a' ti véneitek álmokat álmodoznak.

18 Az én fzolgaimra pedig és az én fzolgáló-leányimra töltök-ki azokban a' napokban az én Lelkemböl, és prófétálnak.

19 Es tészek tsudákat az égben oda fel, és jeleket e' földön ide-alá, vért, tüzet, és füftnek gözölgését.

20 A' Nap fetétségé változik, és a' Hóld vérré, minek-elötte el-jöjjön az Urnak ama' nagy és fényes napja.

21 Es lészen ez, hogy minden valaki az URnak nevét fegitségül hivánd ja, meg-tartaffék. † *Eſa.* 44 : 3. *Jóel.* 2 : 28-32.

22 Izrael' nemzetségének férjfiai, halljátok-meg e' beszédeket : Ama' Názáretbéli Jésust, ki valóba meg-bizonyíttatott Istentől ti nálatok hatalmas † eröknek, tsuda-tételeknek, és jeleknek általa, mellyeket Isten tselekedett ö általa ti közteték, a' mint ti-is tudjátok, *Istentől * botsáttatott* férjfiúnak lenni : † *Máté* 4 : 23. 24. 12 : 22. 23. * *Ján.* 3 : 1. 2. 9 : 32. 33.

23 Azt, *mondom*, ki az Istennek elvégezett † tanátsából és rendeléséből adattaték *halálra*, mikoron vettétek vólna, a' ti gonosz kegyetlen kezeitekkel kereszt-fára * függesztvén meg-ölétek. † *r.* 4 : 27. 28. * *Máté* 27 : 35.

24 Kit az Isten † fel-támasztott, a' halál' fájdalmit meg-öldván, mivelhogy lehetetlen dolog vólna önéki attól meg-tartatnia ; † *Róm.* 4 : 24.

25 Mert Dávid ezt mondja ö róla : Eleitől fogva minden idöben az én Uramra néztem ; † mert nékem jobb-kezem félöl vagyon, hogy meg-ne tántorodjam.

26 Annak-oká-ért örvendezett az én szívem, és vigadott az én nyelvem ; és annak-felette az én testem reménységben nyugoszik.

27 Mert nem hagyod az én életemet a' koporsóban, és nem engeded, hogy a' te Szented rothadást lásson.

28 Meg-jelentetted nékem az életnek útait, bé-töltesz te engemet örömmel a' te ortzád elött.

† *Sólt* 16 : 8-11.

29 Atyám-fiai férjfiak, szabad nyilván szóllanom ti elöttetek *Dávid Pátriárkáról*, hogy † meg-hólt, el-temettetett, és az ö koporsója mind e' mái napig mi nálunk vagyon.

† 1 *Kir.* 2 : 10.

30 Mivelhogy azért Próféta vólna, és tudná hogy az Isten nékie esküvéssel meg-eskütt vólna, hogy jövendöben az ö ágyékának gyümöltséből támasztaná a' † Krisust test szerint, kit helyheztetne az ö székiben.

† 2 *Sám.* 7 : 12. *Sólt* 132 : 11.

31 Tudván azt, eleitől fogva szóllott a' Krisusnak fel-támadásáról, hogy az ö élete nem hagyatott a' † koporsóban, és hogy az ö teste rothadást nem érzett. † *Sólt* 16 : 10.

32 Ezt a' Jésust fel-támasztotta az Isten ; melly *dolognak* mi mindnyájan † bizonyságai vagyunk. † *Ján.* 21 : 14.

33 Annak-oká-ért az Istennek jobb-karja által fel-magasztaltatván, és a' meg-igért Szent Lelket † meg-nyervén az Atyától, ki-töltötte ezt, a' mit ti most láttok és hallotok.

† *Luk.* 24 : 49.

34 Mert nem Dávid ment mennyországba, hanem *inkább* ö ezt mondja : Monda az Ur az én † Uramnak : ülj az én jobb-kezem felöl ; † *Sólt* 110 : 1.

35 Miglen veténdem a' te ellenségidet a' te lábaid alá támolyúl.

36 Bizonnyal tudja azért az Izraelnek egész háza, hogy ez az Istentől tétetett Urrá és Krisussá, e' Jésus, *mondom*, a' kit ti meg-feszítétek.

37 Ezeket pedig mikor hallották vólna, szívekben meg-keseredének, és mondának Péternek, és a' több Apostoloknak : Mit † tselekedjünk Atyám-fiai férjfiak ? † *rész.* 9 : 6.

38 Péter pedig monda nékiek : Térjetek-meg, és † kereszteltelkedjetek-meg mindnyájan a' Jésus Krisusnak nevébe, a' bünöknek botsánatjokra : és vészitek a' Szent Léleknek ajándékát;

† *Máté* 28 : 19. 20.

39 Mert tinéktek * lett az igéret, és a' ti fiaitoknak, és mindeneknek, kik messze † *vagynak* : valakiket tudni-illik a' mi URunk Istenünk †† elhívánd. * *Esa.* 45 : 1-5. † *Esa.* 42 : 6. †† *Ján.* 17 : 20.

40 Sok egyéb beszédekkel-is kéri és inti vala *öket*, mondván : Szakaszszátok-el magatokat e' gonosz nemzetségtől.

41 A' kik azért örömelt vévék az ö beszédét, meg-kereszteltelkedének, és meg-szaporodának azon a' napon mintegy három-ezer lelkekkel.

42 Es foglalatosok valának az Apostoloknak tudományokban, *marháiknak* egy-másal való közlésekben, a' kenyérnek meg-szegésében, és a' könyörgésekben.

43 Támada pedig mindenekben félelem, és az Apostolok sok tsudákat † és jeleket tésznek vala.

† *Márk.* 16 : 17. 18. *Ján.* 14 : 12.

44 Mindnyájan pedig, a' kik hiszenek vala, együtt valának, és mindenek köz vala.

45 Es jószágokat, marháikat el-adják vala, és osztják vala azokat mindeneknek, mint a' szüség mútatja vala.

46 Es minden nap egyenlö akarattal a' Templomban valának, és házanként a' kenyeret meg-szegvén, élznek vala nagy örömmel és tiszta szívvel,

47 Ditsérvén az Istent, kik az egész kösség elött kedvesek valának. Az UR pedig minden napon szaporítja vala a' Gyülekezetet *azokból*, a' † kik idvezülendök valának. † *Joel* 2 : 32.

III. RESZ.

Péter Jánossal a' Templomba fel-menvén a' sántát meg-gyogyítja, e' tsudára futott népnek, az idvességnek Krisus által titkait meg-jelenti : hála-adatlanságokat vádolván és tölök penitentziát tartast kívánván.

1 Ezeknek utánna Péter és János, együtt mennek vala a' Templomba az imádkozásnak órájakor, *tudni-illik* kilentz órakor.

2 Egy embert pedig, ki az ö annyának méhétöl fogva sánta vólt, horzoznak vala: kit minden napon letéznek vala a' Templom' kapujánál, melly Ékes *kapunak* neveznek vala, hogy kérne alamisnát azoktól, a' kik bé-mennek vala a' Templomba.

3 E' mikoron látta vólna, hogy Péter és János a' Templomba akarnának menni, kére ö tölök alamisnát.

4 Péter pedig mikor az ö szemeit reá vetette vólna Jánossal egybe, monda: Nézz mi reánk.

5 Az annak-oká-ért figyelmez vala reájok, alitván hogy valamit venne ö tölök.

6 Péter pedig monda: Ezüstöm és aranyam nintsen nékem, a' mim pedig vagyon azt adom néked: A' Názáretbéli Jésus Krisztusnak nevében, *mondom*, kelj-fel és járj.

7 És annak jobb-kezét meg-fogván fel-emelé *ötet*, és azonnal meg-erösödének az ö talpai és bokái.

8 És fel-ször̈kvén, áll vala *lábain* és jár vala, és bé-méne ö vélek a' Templomba, járván és † szökvén, és ditsérvén az Istent. † *Esa.* 35: 6.

9 És látá azt az egész sokaság, hogy járna és ditsérné az Istent.

10 És meg-esmérék azt hogy ö vólna az, a' ki alamisna-*kérésnek* okáért ül vala a' Templomnak Ékes kapján: és meg-telének tsudálkozással, és azon való álmélkodással, a' mi történt vala az emberen.

11 Mikoron pedig el-nem távoznék Pétertöl és Jánostól az a' sánta, a' ki meg-gyógyúlt vala, az egész köfség álmélkodva futamodék ö hozzájok a' † Tornátzba, melly Salamonénak neveztetik *vala*, † 1 *Kir.* 6: 3.

12 Mellyet mikor látott vólna Péter, monda a' kölségnek: Izraelnek férjfiai! Mit tsudálkoztok ezen, vagy miért néztek mi reánk, mintha tulajdon erönkkel vagy jámborságunkkal miveltük vólna azt, hogy ez járjon?

13 Az Abrahámnak, Isáknak, és Jákóbnak Istene, a' mi Atyáinknak Istenek, meg-ditsöitette * az ö Fiát Jésust, kit ti el-árúlátok és meg-tagadátok Pilátus előtt, noha ö † azt ítélte vólna, hogy el kell-botsátani.

* *rész.* 5: 30. † *Jan.* 18: 38. 39.

14 Ti pedig azt a' Szentet és Igazat meg-tagadátok, és kivánátok, hogy a' gyilkos * botsáttatnék-el nektek, * *Luk.* 23: 18. 19.

15 Az életnek pedig Fejedelmét † meg-ölétek, kit az Isten fél-támasztott a' halálból, melly *dologna*k mi vagyunk bizonyságai. † *Sid.* 2: 10.

16 És az ö nevében való hitnek * általa, ezt a' kit láttok és esmértek meg-gyógyította az ö neve: a' hit, *mondom*, a' melly ö általa vagyon, adta ennek ez épséget mindnyájan a' ti szemetek' láttára. * *Ján.* 14: 12. 13.

17 De mostan, Atyám-fiai, tudom hogy tudatlanságból * tselekedtétek *mind ezeket*, miképpen a' ti Fejedelmeitek-is. * 1 *Kór.* 2: 8.

18 Az Isten pedig a' mellyeket eleve meg-mondott vólt minden ö Prófétáinak szájók által, hogy *kellene* a' Krisusnak szenvednie *, akképpen töltötte-bé. * *Sólt.* 110: 7. *Esa.* 53: 2-12. *Dán.* 9: 26.

19 Bánjátok-meg * azért és térjetek-meg, hogy töröltessenek-el † a' ti büneitek, minek-utánna el-jövendenek a' meg-hivesítésnek idei az URnak szinétöl. * *r.* 2: 38. † *Márk.* 16: 15. 16.

20 Es el-botsátándja † azt, a' ki néktek elö-ször hírdettetett, a' Jélus Krisztust.

21 Kinek az égtöl bé kell fogadtatnia mind az idökig, miglen meg-építtetnek mindenek, melly *idök*röl szóllot az Isten minden ö szent Prófétáinak szájok által, *kik* eleitöl fogva *váltanak*; † *r.* 1: 11.

22 Mert Móses ezt mondotta az Atyáknak: Prófétát támasztt * néktek az UR a' ti Istentek, a' ti atyátok-fiai közzül, mint engemet: azt hallgassátok mindenekben, a' mellyeket néktek szólland.

23 Valaki pedig azt a' Prófétát nem hallgatándja, el-veszti azt az ö népe közzül. * 5 *Mós.* 18: 18. 19.

24 Minden Próféták-is pedig Sámueltöl † fogva, és a' kik az után szólltanak, e' napokról jövendöltenek. † 2 *Sam.* 7: 13. 14. 21 *Sólt.* 2: 6. 7. 12. *Mal.* 3: 1.

25 Ti vagytok a' Prófétáknak és a' szövetségnek fiai, mellyet Isten szerzett a' mi Atyáinkkal, mikor *ezt* mondá Abrahámnak: És a' te magodban * meg-áldatnak e' földnek minden tselédi. * 1 *Mós.* 22: 18.

26 Az Isten az ö fel-támasztott fiát a' Jésust néktek botsátotta * elö-ször, hogy meg-áldana titeket, mindent † meg-térítvén az ö büneiböl.

* *Máté* 15: 24. *Róm.* 15: 8.
† *Máté* 11: 28.

IV. RESZ.

Péter és János fogságba vettetnek. Péter meg-vallja a' Krisztust nyilván; meg-hagyatik nékik, hogy ne prédikáljanak a' Krisztus' nevében: A' tanitványok könyörögnek Istennek: Sokan joszágokat el-adják, és közre botsátják.

1 Mikoron pedig ök ezeket szóllanák a' köfségnek, oda érkezének a' Papok, a' Templomnak fejedelme és a' * Sadduczéusok, *r. 23:8.

2 Nehezteltvén hogy a' népet tanítanák, és hirdetnék a' Jésus' nevében * a' halálból való fel-támadást.

* 1 *Kór.* 15 : 21. 22.

3 Es meg-fogák öket, és veték öket őrizet alá másod napig; mert már estve vala.

4 Sokan pedig, a' kik hallották vala az ö beszédeket, hünek; és lön *azoknak* számok, mint-egy öt-ezer férjfiak.

5 Másod napon pedig egybe-gyüjtének a' Fejedelmek, a' Vének; és *ők* Irástudók *valának* Jérusálemben.

6 Es Annás a' fö Pap, Kajafás, János és Alexánder, és valakik valának a' Papi nemből.

7 Mikoron azért állatták vólna öket közöpben, tudakoznak vala *tőlök*: Mitsoda hatalommal, és ki' nevében tselekedtétek ti ezt?

8 Akkor Péter Szent Lélekkel megtelvén, monda nékiek: Népnek Fejedelmi, és Izraelnek Vénei!

9 Mivelhogy e' mái napon mi tőlünk tudakoztok a' jó-tétemény felöl, melliyet a nyavalyás emberrel *tselekedtünk*, *tudni-illik* mi-módon gyógyúlt-meg?

10 *Azért* tudtotokra légyen mindnyájan tinéktek, és az Izrael' egész népének, hogy a' Názáretbéli Jésus Kristusnak neve által, a' kit ti megfeszítettetek, kit Isten fel-támasztott a' halálból: az által áll ez ti előttetek ez épségben.

11 Ez ama' kö *, a' kit ti † építök semminek alítottatok, ki lett a' fzegeletnek fejévé. † *Máté* 21 : 42. 45.

* *Sólt.* 118 : 22. *Esa.* 28 : 16.

12 Es nintsen senkiben másban idvesség; mert nem-is adatott emberek között ég alatt más * név, melly által kellene nékünk meg-tartatnunk.

* *Máté* 1 : 21. *Ján.* 14 : 6.

13 Mikor pedig látták vólna Péternek és Jánosnak a' fzóllásban való bátorságokat; tudván hogy írás-tudatlanok és köz-emberek * vólnának, tsudálkoznak vala, és esmérik vala, hogy azok Jésussal voltak vólna.

* *Máté* 4 : 18 21.

14 Es mikor látnák, hogy a' melly ember meg-gyógyúlt vala, ö vélek együtt ott állana, semmit nem-fzóllhatnak vala ellenek.

15 Mikoron pedig öket a' Gyülésből ki-küldötték vólna, egy-mással fzóllnak beszéllnek vala,

16 Ezt mondván: Mit tselekedjünk ez emberekkel? mert hogy nyilván való tsudát tettek légyen ök, mindeneknek, kik Jérusálemben laknak, tudtokra vagyon és nem tagad-hatjuk.

17 De hogy e' tovább ne menjen a' köfség között; fenyítsük-meg öket kemény fenyitéktel, hogy ez-után tsak egy embernek se fzóljanak, e' *Jésus'* nevében.

18 Azértazokat bé-fzóllítván, megparantsolák nékiek, hogy tellyességgel ne fzóllnának, és ne tanítanának a' Jésus' nevében.

19 Péter pedig és János felelvén mondának nékiek: Hogyha Isten előtt igaz légyen, néktek engednünk * inkább hogy-nem Istennek, itéljétek meg; * *Dán.* 3 : 16. 18.

20 Mert nem lehet, hogy a' mellyeket láttunk és hallottunk, azokat ne * fzóljuk. * 1 *Amos* 3:8. *Jer.* 20:8.9.

21 Amazok pedig nem találván semmi módot benne, hogy öket megbüntetnék, meg-fenyegetvén öket elbotsátták, a' köfség-ért; mert mindnyájan ditsőítik vala az Istent azért, a' mi lett vala.

22 Mert nagyobb vala negyven esztendőfnél az ember, a' mellyben a' meggyogyításnak tsudája lett vala.

23 Mikor pedig el-botsátották vólna *öket*, menének az ö attyok-fiaihoz, és meg-beszéllék, a' mit a' Papi fejedelmek és a' Vének mondottak vala nékiek.

24 Ezek pedig mikor *ezeket* hallották vólna, egyenlőképpen fzavokat fel-emelék Istenhez, és mondának: URam te vagy az Isten, ki tettemetted a' mennyet és a' földet, a' tengert, és azokban való minden állatokat!

25 Ki Dávidnak a' te fzolgádnak fzája által *ezt* mondottad: Miért * zúgolódnak a' Pogányok, és a' népek *miért* gondolnak hijába-valókat?

* *Sólt* 2 : 1. 2.

26 Fel-állottak a' földnek Királyi, és a' Fejedelmek öfzve-gyüllenek egyenlőképpen azUR ellen és az ö Kriftufa ellen;

27 Mert bizony egybe-gyüllenek a' te fzent Fiad ellen Jésus ellen, a' kit * meg-kentél, Héródes, Pontzius Pilátus, a' Pogányokkal és az Izraelnek népével. * *Esa.* 61:1.2. *Luk.* 4: 18-21.

28 Hogy azokat véghez vigyék, mellyeket a' te kezed és a' te tanátsod eleve * el-végezett vólt, hogy kellene tselekedni. * *rész.* 2: 23.

Luk. 24: 26. 27. *Dán.* 9 : 26.

29 Mostan azért, Uram, tekints az ö fenyegetéfekre, és adjad a' te fzolgaidnak, hogy nagy bátorsággal fzóljják a' te beszédedet!

30 A' te kezedet ki-nyújtván hogy gyógyúlások, jelek, és tsudák légyenek a' te fzent Fiadnak, a' Jésusnak neve által.

31 Es minek-utánna könyörgöttek vól-

vólna, meg-mozdúla a' hely, a' hol egybe-gyültenek vala; és bé-telének mindnyájan Szent Lélekkel, és az Istlen' beszédét nagy bátorsággal szólják vala.

32 A' fokaságnak pedig, a' melly hitt vala, szívek lelkek egy vala; és senki semmi marháját* nem mondja vala magájénak, hanem nékiek mindenek köz vala. *r. 2: 42-46.

33 Es az Apostolok nagy buzgósággal tésznek vala bizonyságot* az Úr Jésusnak fel-támadásáról; és mindnyájan felette nagy † tzeretetben valának. * *Ján.* 15: 27. † *Ján.* 17: 26.

34 Mert ö közöttök senki nem vala szükölködö; mert valakik mezöket vagy házakat bírnak vala, el-adván azokat, az el adott marhának árrát elö hozzák vala,

35 Es le-tészik vala az Apostoloknak lábaiknál, és el-osztják vala *azt* mindennek, a' mint kinek kinek szüksége vala.

36 Jóses azért, ki az Apostoloktól neveztetett Barnabásnak (melly annyit tészen ha meg-magyarázod, mint vigasztalásnak fia,) ki Lévita, *és* nemzetsége szerint Czipriai vala

37 Mivelhogy néki mezeje vala, el adá *azt*, és az árrát elö-hozá, és az Apostoloknak lábaiknál le-tévé.

V. RESZ.

Az Anániás' és Safira' hazugságának buntetése: tsuda-tételek, fogságok és ki-szabadúlások az Apostoloknak: Tanítnak a' Templomban, és vitetnek a' Tanács eleibe: Péter feleleti; Gamaliel' tanátsa.

1 EGy ember-is pedig, kinek neve Anániás vala, Safirával az ö feleségével, el-adá az ö örökségét.

2 Es meg-tarta *valami részt* az árrában, melly dolog az ö feleségének-is tudtára vala, és valami réfzét elö-hozván, az Apostoloknak lábaiknál letévé.

3 Monda pedig Péter: Anánia, miért foglalta-el a' Sátán a' te szívedet, hogy hazudnál a' Szent Lélek ellen, és a' mezönek árrában meg-tartanál?

4 Nemde, ha meg-tartottad vólna a' *mezöt*, nem tiéd vólt vólnaé, és minek-utánna el-adtad, nem a' te hatalmadban vólté *az árra?* miért gondoltad ezt a' te szívedben? nem embereknek hazudtál, hanem Istennek.

5 Minek-utánna hallotta vólna pedig Anániás e' beszédeket, le-esék és meg-hala. Es mindenekben nagy félelem támada, a' kik ezeket hallják vala.

6 Fel-kelvén pedig az ifjak, fogák azt és ki-vivén el-temeték.

7 Es lön mint-egy három óra múlva, mikoron az ö felesége-is, nem tudván a' mi esett vala, bé-méne.

8 Monda pedig nékie Péter: Monddmeg nékem, ha ennyi pénzen adtátoké-el a' ti örökségteket? és a' monda: Úgy vagyon, annyin *adtuk-el.*

9 Péter pedig monda nékie: Mi dolog hogy egyetsékké levétek ebben, hogy az URnak Lelkét késértenétek? Imé azoknak lábaik, a' kik el-temeték a' te férjedet, az ajtó elött *vagynak*, és tégedet-is ki-visznek.

10 Azonnal pedig le-esék * az ö lábainál, és meg-hala; és bé-menvén az ifjak találák azt halva, és ki-vivén eltemeték az ö férje mellé. *Ján. 14: 12.

11 Es támada nagy félelem az egész Gyülekezetben, és mindenekben, valakik ezeket halják vala.

12 Az Apostolok által pedig sok * jelek és tsudák léfznek vala a' köfség között; és valának egyenlöképpen mindnyájan a' Salomon' Tornátzában.

* *v.* 15. 16.

13 Egyebek közzül pedig senki nem merí vala magát ö közzéjek egyesíteni: hanem a' köfség felette igen * magasztalja vala öket. *r. 2: 47.

14 Nevekedik vala pedig az Urban hívöknek, mind férjfiaknak, mind asszonyi-állatoknak számok,

15 Úgy-annyira hogy az útzákra hoznák-ki a' betegeket, és le-tennék azokat ágyakban és nyoszolyákban, hogy azoknak vala-mellyikét az *oda* járulandó Péternek tsak árnyéka érne.

16 A' szomszéd városoknak-is pedig köfsége gyül vala Jérusálembe, és hoznak vala betegeket, és tiszta lelkektöl gyötrettetteket; kik mind * meggyógyúlnak vala. * *Márk.* 16: 17. 18.

17 Fel-kelvén pedig a' fö Pap, és mind azok, kik ö véle valának, kik a' Saddutzéusoknak * szerzetekből valának, bé-telének irégységgel. *r 23: 8.

18 Es meg-fogák az Apostolokat, és veték öket a' közönséges tömlötzbe.

19 De az Istennek Angyala éjtszakán meg-nyitá a' tömlötznek * ajtaját, és ki-hozván öket, monda:

* *rész.* 12: 7-11. 16: 23-26.

20 Menjetek-el, és a' Templomban állván hirdessétek a' népnek ez * életnek minden beszédit.

* *v.* 30-32. *rész.* 3: 12-26.

21 *Azok* pedig mikor *ezt* hallották vólna, bé-menének jó reggel a' Templomba, és tanítnak vala. A' fö Pap pedig el-menvén, és a' kik ö véle valának Gyülést *tönek*, és az Izrael' népének egész Tanátsát egybe-hivák, és elküldék a' *szolgákat* a' tömlötzbe, hogy azokat elö-hoznák.

22 Es mikor el-mentenek vólna a' szolgák, nem találák öket a' tömlötzben, *és* viszsza-térvén meg-jelenték.

23 *Ezt* mondván: A' tömlötzöt ugyan találtuk nagy erösen bé-zárva, és az örizöket kivül az ajtó előtt állani: mikor pedig meg-nyitottuk vólna, ottben senkit nem találánk.

24 Mikor hallották vólna pedig e' befzédeket a' fö Pap és a' Templom' fejedelme, és a' Papi fejedelmek, gondólkodnak vala azok felöl, mitsoda következneknek ebből.

25 Es el-jövén egy ember monda nékiek: Imé, ama' férjfiak, a' kiket a' tömlötzbe vetettetek vala, a' Templomban állanak és tanítják a' népet.

26 Akkor el-menvén a' Fejedelem a' fzolgákkal, elö-hozá öket. *de* nem erövel: (mert félnek vala a' kösségtől, hogy meg-ne köveztetnének.)

27 Es elö-hozván öket, állaták a' Tanáts eleibe, és meg-kérdé öket a' fö Pap,

28 Mondván: Nemde nem megparantsolóké néktek felette igen, hogy ne tanítanátok † e' *Jesusnak* nevében? és ímé bé töltöttétek Jérusálemet a' ti tudományotokkal, és mi reánk akarjátok fzállítani annak az embernek * vérét. † *r.* 4: 18. * *Máté* 27: 22-25.

29 Felelvén pedig Péter és az Apostolok mondának: Az Istennek kell inkább engedni; hogy nem az embereknek.

30 A' mi Atyáinknak Istene fel-támafztotta a' Jésust, † kit ti meg-ölétek fel-fefzítvén a' fára. † *r.* 3: 13.

31 Ezt az Isten az ö jobb-kezével fel-magafztalván *tette* Fejedelemmé † és Meg-tartóvá, hogy adjon az Izraelnek meg-térést, és bünöknek botsánatjokat. † *Efes.* 1: 20-22. *Sid.* 2: 9. 10.

32 Es mi vagyunk önéki ezekről bizonyságai, a' mellyeket mondunk; és a' Szent Lélek-is, † kit az Isten adott azoknak, a' kik néki * engednek † *Ján.* 15: 26. 27. * *r.* 10: 1. 2. 33. 44.

33 Azok pedig ezeket hallván, fogaikat tsikorgatják vala, és arról tanátskoznak vala, hogy öket meg-ölnék.

34 Fel-kelvén pedig a' Tanátsban egy Fariséus, kinek Gamáliel vala neve, Törvény-tudó, kit az egész kösség betsületben tart vala, parantsolá hogy egy kevésé az Apostolokat ki-vinnék.

35 Es monda azoknak: Izraelnek férjfiai, jól meg-láfsátok mit tselekefztek ezekkel az emberekkel.

36 Mert ez idönek előtte támadott vólt egy Teudás, ki *azt* mondta vólt, hogy ö valaki vólna, kinek mellé adta vólt magát mint-egy négy-fzáz férjfiaknak fzámok, ki meg-ölettetett, és a' kik néki hittenek, mind el-oszlottak, és femmivé lettek.

37 Ezután támada ama' Galiléus Júdás, a' ravásnak idején, és fok népet hitetett maga után, az-is el-vefze, és mind azok, a' kik néki hittek vólt, el-oszlottanak.

38 Most-is *ezt* mondom néktek: Távozzatok-el ez emberektől és hagyjatok békét nékiek; mert ha emberektől vagyon e' tanáts és dolog, femmivé léfzen;

39 Ha pedig Istentől vagyon, ti felnem bont-hatjátok, hogy ne láttaffátok Isten ellen tufakodni.

40 Engedének azért az ö tanátsának. Es mikor az Apostolokat elöfzólíttották vólna, meg- † oftoroztatván öket, meg-parantsolák nékiek, hogy a' Jésus' nevében ne fzólllnának; és el-botsáták öket. † *Máté* 10: 17. 23: 34.

41 Ök annak-oká-ért örömmel † menének-el a' Tanáts elöl, hogy méltókká tette *Isten* öket arra, hogy a' Jésusnak nevé-ért bofzúfzúsággal illettetnének. † *Máté* 5: 11. 12. *Fil.* 1: 29. *Róm.* 5: 3.

42 Es minden napon a' Templomban és háznál nem fzünnek * vala meg-tanítani, és a' Jélus Kriftuft hirdetni. * *v.* 29. *Mark.* 16: 15.

VI. RESZ.

Az Apostolok választnak hét Diákonusokat, kik között a' hittel tellyes István meg-fogatik, és vádoltatik.

1 A' napokban pedig, mikor a' tanítványok fzaporodnának, támada a' Görögök közt panafzolkodás a' Sidók ellen, hogy az ö közzülök való özvegy afzfzonyi-állatok meg-vettetnének a' minden napi fzolgálatban.

2 Annak-oká-ért a' tizen-két *Apostolok*, a' tanítványoknak fokaságokat egybe-gyüjtvén, mondának: Nem jó minékünk el-hagynunk az Istennek befzédét, és fzolgálnunk *a' fzegények*' † afztaloknak. † *rész.* 4: 35.

3 Válaffzatok azért, Atyám-fiai, ti közzületek hét férjfiakat, kiknek jó bizonyságok légyen, kik Szent Lélekkel tellyefek légyenek és böltfeséggel, kikre bizzuk ezt a' dolgot.

4 Mi pedig foglalatolok léfzünk a' könyörgésben és az ige' hirdettetésének * fzolgálatjában. * *r.* 4: 33. 5: 42.

5 Tetfzék pedig e' dolog a' jelen való egéfz fokaságnak; és válaffzták Iftvánt, ki hittel és Szent Lélekkel tellyes férjfiú vala, * Filepet, Prochóruft, Nikánort, Timont, Pármenáft, és Nikólauft, ki Antiochiából való Prósélitus vala. * *r.* 8: 26. 21: 8.

6 Kiket állatának az Apostolok eleikbe; kik mikor imádkoztanak vólna, az ö kezeiket reájok veték.

7 Annak-oká-ért az Isten' befzéde nevekedik vala, és fokafodik vala a' tanítványoknak fzámok Jérusálemben, és a' Papok-is nagy fokan engednek vala a' tudománynak. 8. Ist-

8 István pedig mivelhogy teljes vala hittel és *Istent* erövel, a' köfség között nagy tsudákat és jeleket * tselekefzik vala. * *Ján.* 14 : 12.

9 Támadának pedig némellyek a' Libertinusoknak, Czirénebélieknek, Alexándriabéliekneк, és azoknak Sinagógájokból, kik Czilicziából és Asiából valók valának, kik Istvánnal vetekednek vala.

10 De nem állhattanak ellene az ö böltseségének *, és a' *Szent* Léleknek, a' ki által fzóll vala. * *Luk.* 21 : 15.

11 Akkor rendelének valami embereket, kik azt mondanák, hogy ök hallottanak ö töle káromló beszédeket Mófes ellen, és az Isten ellen.

12 Es fel-zendíték a' köfléget, a' Véneket, és az Irástudókat, és ötet meg-farkalván meg-fogák, és vivék a' Tanáts-*házba*.

13 Es állatának hamis-tanúkat, kik ezt mondanák: Ez ember nem fzünik meg káromló beszédeket fzóllani, e' fzent * hely ellen és az *Isten*' Törvénye ellen; * *Jér.* 26 : 11.

14 Mert hallottuk ö töle e' mondást, hogy ama' Názáréthéli Jésus ezt a' helyet el-rontja, és el-változtatja a' czerémóniákat, mellyeket adott nékünk Mófes.

15 Akkor az ö fzemeiket reája vetvén, mindenek kik a' Tanátsban valának, láták hogy ollyan *vólna* az ö ortzája, mint az *Isten*' Angyalának ortzája.

VII. RESZ.

Istvánnak, az Atyákkal és az Izraellel közlött jókat bé-foglaló, magát mentő beszéde, 's meg-köveztetése.

1 MOnda pedig a' fő Pap: Ugy vagynaké téhát * ezek? * *r.* 6 : 13. 14.

2 Ö pedig monda: Férjfiak atyámfiái és Atyák, halljátok-meg: A' dítsőségnek Istene meg-jelenék a' mi atyánknak Abrahámnak, mikor Mésopotámiában vólna, minek-elötte laknék Karránban.

3 Es monda nékie: Eredj-ki a' te földedből, † a' te nemzetséged közzül, és menj-el arra a' földre, a' mellyet meg-mondok tenéked.

† 1 *Mós.* 12 : 1-3.

4 Akkor ki-méne a' Káldéusok' földökből és lakozék † Karránban. Es onnét, minek-utánna meg-hólt az ö attya, ki hozta ötet e' földre, a' mellyen ti most laktok. † 1 *Mós.* 11 : 31. 32.

5 Es nem adott néki abban örökséget, csak egy láb-nyomnit-is, jólehet igérte vala hogy azt néki adná örökségül, és az ö magvának ö utánna, holott magzatja nem vólna.

6 Az Isten pedig így fzóllot vala: A' te magod sellér lészen az idegen földön, hol fzolgálat alá vettetik, és nyomorgattatik * négy-fzáz eftendeig.

* 1 *Mós.* 15 : 13. 16.

7 De azt a' népet, a' mellynek fzolgálni fognak, én meg-büntetem, ezt mondja az Isten, és azután ki-jönek, és fzolgálnak nékem ez helyen.

8 Es adta néki a' környül-metélkedésnek * fzövetségét; és ekképpen Abrahám nemzé ** Isákot, és azt környül-metélé nyóltzad napon: Isák pedig nemzé † Jákóbot, és Jákób a' tizen-két ††: Pátriárchákat.

* 1 *Mós.* 17 : 9. 10. ** 1 *Mós.* 21 : 2. 3. 4. † 1 *Mós.* 25 : 21. 26.

†† 1 *Mós.* 29 : 31-35. 30 : 5-24.

9 A' Pátriárchák pedig † irígységből indíttatván Jósefet el-adák Egyiptomba, de Isten vala ö véle,

† 1 *Mós.* 37 : 4. 28.

10 Es meg-fzabadíta ötet minden nyomorúságiból, és ada nékie kedvet és böltseséget Faraó előtt az Egyiptombéli Király előtt, ki ötet Egyiptomon és az ö egéfz házán † Fejedelemmé tévé. † 1 *Mós.* 41 : 38-44.

11 Következék pedig *nagy* éhség az egéfz Egyiptomra és Kanaán' földére, és nagy nyomorúság, és nem találnak vala eledelt a' mi atyáink.

12 Mikor hallotta vólna pedig Jákób, hogy Egyiptomban † gabona vólna, el-küldé elö-fzör a' mi atyáinkat.

† 1 *Mós.* 42 : 2. 3.

13 Es a' második *bé-menetelek*ben meg-esmérék az ö attya-fiai † Jósefet, és Faraó meg-tudá a' Jósef' nemzetségét. † 1 *Mós.* 45 : 13.

14 Es Jósef el-küldvén hivatá az ö attyát Jákóbot, és minden nemzetségét, *mint-égy* hetven-öt † embert.

† 1 *Mós.* 46 : 27. 2 *Mós.* 1 : 5.

15 El-méne azért Jákób † Egyiptomba, és meg-hala * ö és a' mi atyáink. † 1 *Mós.* 46 : 5-7.

* 1 *Mós.* 49 : 33.

16 Kik el-vitetének Sikembe, és helyheztettetének a' koporsóban, mellyet Abrahám vett * vala ezüst pénzen az Emmor' fiaitól, ki Sikem' fia vala.

* 1 *Mós.* 23 : 13-17.

17 Mikoron pedig el-közelgetne az igéretnek * ideje, melly-ért Isten megesküt vala Abrahámnak, meg-nevekedék † a' nép és meg-fokafodék Egyiptomban. * 1 *Mós.* 15 : 16.

† 2 *Mós.* 1 : 7. 4 *Mós.* 1 : 45-47.

18 Mind addig míg-nem más Király támada, * ki nem esméri vala Jósefet.

19 Ez a' mi nemzetségünket álnoksággal környül-vévén, a' mi atyáinkat nyomorgatta, úgy hogy az ö gyermekeiket-is el-hánynák, hogy meg-ne fzaporodnának. * 2 *Mós.* 1 : 8-22.

20 Akkor fzületék Mófes, ki Istentől fzép ábrázzattal * fel-ékesíttetett

volt, és tartatott az ö attya' házában három hónapiglan. * 2 *Mós.* 2 : 2.
6 : 10. *Sid.* 11 : 23.

21 Es mikor azt el-vetették vólna, a' Faraó' leánya fel-vévé, és fel-tartá azt fia * gyanánt. * 2 *Mós.* 2 : 9. 10.
Sid. 11 : 24.

22 Es Mósest taníttaték az Egyiptombéliek minden böltseségekre, és hatalmas vala beszédben és tselekedetben.

23 Mikoron pedig negyven * esztendös vólna Mósest, gondolá szivében hogy meg-látogatná az ö attya-fiait az Izrael' fiait.

24 Es mikor látná, hogy egy *Sidó* bosztzúsággal illettetnék, meg-óltalmazá *azt*, és az Egyiptombéli embert meg-ölvén, bosztzút álla azért, a' ki bosztzúsággal illettetik vala.
* 2 *Mós.* 2 : 11. 12.

25 Azt a'ítja vala pedig, hogy az ö attya-fiai értik, hogy az Isten az ö keze által adna nékiek szabadúlást; de azok nem értik vala.

26 Másod napon ismét hozzájok * méne, mikor azok egybe vesztének vólna, és inti vala azokat békeségre, ezt mondván: Férjfiak, atya-fiak vagytok ti, miért illetitek egy-mást bosztzúsággal.

27 A' pedig a' ki az ö fele-barátját bosztzúsággal illeti vala, semmit nem gondola Mósessel, ezt mondván: Ki tett téged Fejedelemmé és Bíróvá mi rajtunk?

28 Nemde mag-akarsz é te engemet ölni, miképpen tegnap meg-ölted az Egyiptombéli embert?
* 2 *Mós.* 2 : 13. 14.

29 E' beszédre pedig Móses el-futa, és lön jövevény a' Madián' * földén, a' hol két-fiai születének.
* 2 *Mós.* 2 : 15. 21. 22.

30 Negyven esztendö pedig el-telvén meg-jelenék néki a' Sinai hegynek pusztájában az URnak * Angyala, a' tsipke-bokornak tüzes lángjában.
* 2 *Mós.* 3 : 1-6.

31 Móses pedig mikor *azt* látta vólna, tsudálkozék a' látáson: és mikoron oda menne hogy *azt* meg-látná, lön az URnak szava ö hozzája, *ezt mondván:*

32 En vagyok a' te Atyáidnak amaz Istenek, Abrahámnak Istene, Isáknak Istene és Jákóbnak Istene: Móses pedig meg-rémülvén nem meri vala nézni.

33 Monda pedig néki az UR: Oldozd-le a' * te saruidat lábaidról; mert a' hely, a' mellyben állasz, szent föld.
* *Jós.* 5 : 15.

34 Látván láttam az én népemnek nyomorúságát, melly Egyiptomban *vagyon*, és az ö fohászkodásokat hallottam *, és azért szállottam-le, hogy öket meg-szabadítsam: mostan azért jöjj ide, el-küldelek tégedet Egyiptomba. * 2 *Mós.* 3 : 7-10.

35 Ezt a' Mósest, a' kit meg-tagadának, *ezt* mondván: Ki tett tégedet * Fejedelemmé és Bíróvá? ezt, *mondom*, az Isten Fejedelmül és szabadítóúl botsátá az Angyal által, † a' ki meg-jelent néki a' tsipke-bokorban.
* *v.* 27. † 2 *Mós.* 3 : 4-6.

36 E' hozta-ki öket, nagy tsudákat és * jeleket tévén Egyiptomnak földében, és a' veres † tengerben, és a' pusztában †† negyven esztendeig.
* 2 *Mós.* 7 : 8 : 9: 10: 12 : 29.
† 2 *Mós.* 14 : 21-28. †† 2 *Mós.* 15 : 25. 17 : 5. 6.

37 Ez ama' Móses, ki az Izrael' fiainak *ezt* mondotta; Prófétát * támasztt néktek az UR, a' ti Istentek, a' ti atyátok-fiai közzül, mint engemet, ötet hallgassátok. * 5 *Mós.* 18 : 15. 18.

38 Ez az, ki az *Izrael'* Gyülekezetiben vólt a' puszta ban, az Angyallal egybe, a' ki néki szóll vala * a' Sinai hegyen, és a' mi atyáinkkal, és a' ki az *Istennek* élö beszédit vette, mellyeket minékünk meg-jelentene.
* 2 *Mós.* 20 : 21. 34 : 27. 28. 32.

39 Kinek nem akartak engedni a' mi atyáink, hanem *azt* meg-veték, és az ö szivekben Egyiptom felé fordúlának,

40 Ezt mondván Aronnak: Tsinálj Istenéket* minékünk, kik elöttünk járjanak; mert ama' Mósesnek, ki minket ki-hozott Egyiptomnak földéből, nem tudjuk mitsoda dolga történék.
* 2 *Mós.* 32 : 1.

41 Es az napokon borjú-*képet* * öntének, és a' bálványnak áldozának, és gyönyörködének az ö kezeiknek tsinálmányokban. * 2 *Mós.* 32 : 2-6.

42 Az Isten pedig el-fordúla *tölök*, és adá öket az égnek seregének tiszteletire, a' mint meg vagyon írva a' Próféták' könyvökben: Vallyon, Izraelnek háza, áldoztatoké * énnékem véres áldozatokkal és egyéb-féle áldozatokkal a' puszta ban negyven esztendeig? * *Amós.* 5 : 25. 26.

43 Söt inkább hordoztátok a' * Molok *bálvány*nak sátorát, és a' ti Istenteknek a' Remfánnak tsillagát, melly képeket tsinálta tok, hogy azokat imádnátok: Azért el-viszlek titeket Babilónián túl. * 1 *Kir.* 11 : 7.

44 A' mi atyáinknak vólt *Sátorok*, az *Isten*' bizonyság-tételének Sátora, a' puszta ban, a' mint parantsolta vala az, a' ki mondotta vala Mósesnek, hogy tsinálná azt annak példájára, a' * mellyet látott vala. * 2 *Mós.* 25 : 40.

45 Mellyet-is a' mi atyáink * béhoztanak Jósuéval a' pogányoknak birodal-

rodalmokba, kiket az Isten ki-üzött a' mi atyáink elöl, mind a' Dávidnak idejéig. * *Jós.* 3 : 13. 14.

46 Ki az Istennek * kedvében vólt, és könyörgött, hogy a' Jákób' Istenének Sátor*ának* † *helyét* meg-találná.

* 1 *Sám.* 13: 14. † 2 *Sám.* 7 : 2. *Sólt.* 132 : 2-5.

47 Salamon * építe pedig néki Házat.

48 De ama' Felséges *Isten*, kézzel tsinált Templomokban nem † lakik, mint a' Próféta mondja : * 1 *Kir.* 6: 1. † 1 *Kir.* 8 : 27.

49 A' † menny-ország nékem ülöfzékem, a' föld pedig az én lábaimnak fámolyok. Mitsoda házat tsinálhattok nékem? ezt mondja az UR; vagy hol vagyon az én nyúgodalmomnak helye?

50 Nem az én kezem építetteé mind ezeket? † *Esa.* 66 : 1. 2.

51 Kemény nyakú és környül-metéletlen fzívü és füllü emberek, ti mindenkoron a' Szent Léleknek ellene igyekeztek; mint a' ti * atyáitok, ti azonképpen. * 5 *Mós.* 9: 6-27. *Esa.* 63 : 10.

52 A' Próféták közzül kit nem kergettek a' ti atyáitok? meg-ölték, mondom, azokat, a' kik eleve hirdették amaz Igaznak el-jövetelit, kinek ti most árúlóivá és † gyilkosivá lettetek. † *Máté* 27 : 1. 2. 35. *rész.* 3; 13. 14.

53 Kik a' Törvényt vettétek az Angyalok' † fzolgálatjok által, és meg-nem tartottátok! † 2 *Mós.* 20 : 2. *Gal.* 3 : 19.

54 Mikoron pedig ezeket hallották vólna, az ö fzivekben dühösködnek vala, és az ö fogaikat tsikorgatják vala ellene.

55 Mivelhogy pedig Szent Lélekkel tellyes vala, a' mennybe függefztvén az ö fzemeit, látá az Istennek ditsőségét, és Jésust állani az Istennek † jobbján. † *Márk.* 16 : 19. *Róm.* 8 : 34.

56 Es monda: Imé látok meg-nyilatkozott egeket, és látom, hogy az embernek Fia áll az Istennek jobbja felöl!

57 Fel-kiáltván pedig *azok* nagy felzóval, az ö füleiket bé-dugák, és mindnyájan reá rohanának.

58 Es ötet a' városból ki-üzvén kövezik vala; a' tanú-bizonyságok * pedig az ö felső ruháikat le-rakták vala egy ifjú lábainál, kinek neve † Saulus vala. † *r.* 22 : 20. * 5 *Mós.* 17 : 7.

59 Meg-kövezék azért Istvánt, ki imádkozik vala, és ezt mondja vala: Uram † Jésus, végyed hozzád az én lelkemet! † *Sólt.* 31 : 6. *Luk.* 23 : 46.

60 Térdre esvén pedig nagy fel-fzóval kiált vala: Uram, † ne tulajdonítsd nékiek e' bünt. Es mikor ezt mondotta vólna, el-aluvék.

† *Luk.* 23 : 34. *Máté* 5 : 44.

VIII. RESZ.

Saulus az Anya-fzent-egy-házat pusztítja: Filep Samariában a' Krisztust prédikálja: Simon Mágusnak fösvénysége kárhoztattik: Filep a' Szeretsen Komornyikot meg-keresztéli.

1 SAulusnak-is pedig † akaratja vala az *István*nak halálán. Es támada az időben nagy * háborúság a' Jérusálembéli Gyülekezet ellen, és mindnyájan el-ofzlának Júdeának és Samariának tartományiba, az Apoftoloktól meg-válva. † *r.* 22:20. * *r.* 11. 19.

2 Ki-vivék pedig egyenlö akarattal az *István*nak *testét* az Isten-félö férjfiak, és felette nagy firáft tönek ö rajta.

3 Saulus pedig * puſztítja vala az Anya-fzent-egy-házat, minden házakba bé-menvén, és mind férjfiakat, mind afzfzonyi-állatokat erövel vonván, hányja vala azokat a' tömlötzbe.

* *r.* 22 : 3-5. 19. 20.

4 Azok annak-okáért el-ofzolván † fzéllyel-járnak vala, az *Isten*' befzédét hírdetvén. † *Máté* 10 : 23.

5 Filep * pedig mikor ment vólna Samariának városába, prédikálja vala nékik a' Krisztust. * *r.* 6 : 5. 21 : 8.

6 A' fokaság pedig egyenlöképpen figyelmezik vala azokra, a' mellyeket Filep mond vala, hallván és látván a' jeleket, a' mellyeket tselekefzik vala;

7 Mert a' tifztátalan lelkek fokakból ki-mennek * vala, a' kikben valának, kiáltván nagy fzóval; fok gutta ütött emberek pedig és fánták gyógyúlának-meg. * *Márk.* 16 : 17. 18.

8 Es nagy öröm vala abban a' városban.

9 Egy ember pedig, kinek neve vala Simon, abban a' városban az előtt gyakorlotta vala az ördögi tudományt, és a' Samariának népét el-ámította vala, *ezt* mondván, hogy ö valami nagy vólna.

10 Kit hallgatnak vala mindnyájan, kitsínytöl fogva nagyiglan, *ezt* mondván: Ez az Istennek ama' nagy ereje!

11 Azért hallgatják vala pedig ötet; mert fok idötöl fogva az ördögi mesterfségekkel öket el-ámította vala.

12 Minek-utánna pedig hittenek vólna Filepnek, ki azokat hirdeti vala, mellyek az Istennek országára, és a' Jésus Krisztusnak nevére *való* dolgok *vólnának*, meg-keresztelkednek vala, mind férjfiak, mind afzfzonyi-állatok.

13 Simon pedig ö-is hün, és meg-keresztelkedvén Fileppel vala; és látván hogy jelek és *íténi* nagy † erök léfznek vala, álmélkodik vala. † *v.* 7.

14 Mikor pedig hallották vólna az

Apostolok, a' kik Jérusálemben valának, hogy Samária * bé-vette vólna az † Isten' beszédét, küldék azokhoz Pétert és Jánost. * *Kir.* 16 : 24.
† *Ján.* 4 : 10. 39-42.

15 Kik mikor oda mentek vólna, könyörgének azok-ért, hogy Szent Lelket vennének;

16 (Mert ez még senkinek azok közzül nem adatott vala, hanem tsak meg-keresztelkedtek vala az Ur Jésus' nevébe.)

17 Annak-utánna kezeiket fejekre veték, * és vönek azok Szent Lelket.
* *r.* 19 : 6.

18 Mikoron pedig látta vólna Simon, hogy az Apostolok' kezeiknek fejekre való vettetések által adatnék a' Szent Lélek; kinálá öket pénzzel,

19 Ezt mondván: Adjátok nékem-is ez hatalmat, hogy valakire vetem az én kezeimet, Szent Lelket végyen.

20 Péter pedig monda néki: A' te pénzed veled egybe vesztzen-el, ki azt alittottad, hogy az Istennek ajándéka * pénzen vetettet-hetik. * *Máté* 10 : 8.

21 Nintsen tenéked részed sem örökséged e' dologban; mert a' te szived nem tiszta az Istennek elötte.

22 Térj-meg azért a' te gonoszságodból, és kérjed az Istent, talám meg-botsáttatik tenéked a' te szivednek gondolatja.

23 Mert látom, hogy te keserüséges méregben, és álnokságnak * kötelében hely-heztettél. * *v.* 18. 19.

24 Felelvén pedig Simon monda: Könyörögjetek ti én érettem az URnak, hogy valamelly *ezek közzül*, a' mellyeket mondotok, engem meg ne környyékezzen.

25 Amazok annak-oká-ért minek-utánna bizonyságot tettek vólna, és hirdették vólna az Istennek beszédét: meg-térének Jérusálembe, és a' Samaritánusoknak sok faluikban prédikálák az Evangyéliomot.

26 Az URnak pedig Angyala szólla Filepnek, mondván: Kelj-fel és menj-el Dél felé, a' járatlan úton, melly Jérusalemből Gáza' *városába* alá-mégyen.

27 Ö annak-oká-ért fel-kelvén elméne; és ímé egy Szeretsen * Fö ember, a' Szeretsen-országnak Királyné-aszszonyának, Kandakesnek Kormornyikja; ki minden gazdagsággal bír vala, és ment vala Jérusálembe imádkozni, * 1 *Kir.* 8 : 41.

28 Mégyen vala háza, ülvén az ö szekerében, és olvassa vala Esaiás Prófétát.

29 Monda pedig az *Isten'* Lelke Filepnek: Járúlj *oda* és menj közelebb a' szekérhez.

30 Filep azért oda futamodván, hallá, hogy az olvasná Esaiás Prófétát, és monda: Vallyon értedé a' mit olvasz?

31 Es monda az: Mi-módon érthetném, hanemha valaki meg-magyarázná nékem? Es kére Filepet, hogy fel-ülne és ö melléje ülne.

32 Az Irásnak pedig verse, a' mellyet olvas vala, e' vala: Miképpen a' juh, úgy * viteték a' mészár-székre; és mint a' bárány az ötet meg-nyírö előtt meg-némúl, azonképpen nem nyitotta-fel az ö szját. * *Esa.* 53 : 7. 8.

33 Az ö alázatosságában az ö itélet † el-vétetett; és az ö idejét kitsoda mondhatja-meg? noha el-töröltetik * e' földről az ö élete. * *Dán.* 9 : 26.

34 Felelvén pedig a' Fö ember Filepnek, monda: Kérlek téged: kiről mondja ezt a' Próféta? ö magáról? vagy másról valakiről? †*Luk.* 23 : 14-24

35 Akkor Filep az ö szját megnyitván, és el-kezdvén ez * Iráson, hirdeté nékie a' Jésust. * *v.* 32. 33.

36 Es mikor mennének az úton, jutának egy vízhez; akkor monda néki a' Fö ember: Imhol a' víz; mitsoda tilt-meg a' keresztségtöl engemet?

37 Filep pedig monda: Ha tellyes szivből hiszsz, meg-lehet. A' pedig felelvén, monda: Hiszem a' Jésus Kristust Isten' * Fiának lenni.
* *Máté* 16 : 16. *Ján,* 6 : 69.

38 Es meg-állatá a' szekeret, és le-szállának mind ketten a' vízbe, Filep és a' Fö ember: és *Filep* meg-keresztelé ötet.

39 Es mikor a' vizből ki-jöttenek vólna, az URnak Lelke el-ragadá Filepet, és többé nem látá ötet a' Fö ember; mert mégyen vala az ö útján * örömmel. * *Róm.* 5 : 1. 2.

40 Filep pedig találtaték Azótus' *városában*, és az ö útjában menvén hirdeti vala az Evangyéliomot minden városoknak míglen jutna Czésárea' *városába*.

IX. RESZ.

Saulus meg-tér, meg-kereszteltetik, Damaskusból meg-szabadúl: Péter meggyógyitja a' gutta-ütött Eneast, 's a' meg-hólt Tábithát fel-támasztja.

1 SAulus pedig még-is † dühösködvén fenyegetésekkel és öldöklésel az Urnak tanítványi ellen, méne a' * fö Paphoz. † *Gal.* 1 : 13.
1 *Tim.* 1 : 13. * 2 *Krón.* 19 : 11.

2 Es kére ö töle leveleket Damaskusba a' Sinagógáknak; hogy ha találna valakiket e' tudománynak * követöit, vagy férjfiakat; vagy aszszonyi-állatokat, fogva hozná Jérusálembe. * *rész.* 8 : 37.

3 Es mikoron menne, közelgete Damaskushoz; és nagy hirtelenséggel mennyei,

mennyei * világosság környyül-vévé ötet. *r. 22: 6. 26: 12. 13.

4 Es mikor a' földre † le-esett vólna, halla szózatot, melly ezt mondja vala néki: Saul, Saul, mit kergetsz * engemet? † *Ezek.* 3: 22. 23. **v.* 1. 2.

5 Es monda: Kitsoda vagy Uram? Az Ur pedig monda: En vagyok a' Jésus, a' kit te kergetsz. Nehéz néked az öztön ellen * rugódoznod.

* *rész.* 5: 39.

6 Es az félvén és rettegvén monda: Uram! mit akarsz * hogy tselekedjem? Monda az Ur nékie: Kelj-fel és menj-bé a' városba, és meg-mondják tenéked mit kelljen tselekedned.

* *rész.* 2: 37.

7 A' férjfiak pedig, kik Saulusszal el-indúltak vala, állanak vala el-álmélkodván, kik jóllehet hallják vala a' szót, de senkit nem látnak vala.

8 Fel-kelvén pedig Saulus a' földről, és fel-nyitván az ö szemeit, senkit nem lát vala; azért kézen fogva vezérelvén ötet, bé-vivék Damaskusba.

9 Hol vólt, semmit nem látván harmad napig, és nem ett sem ivott.

10 Vala pedig egy tanítvány Damaskusban, kinek Anániás vala neve, kinek monda látásban az Ur: Anánia, és a' monda: Imhol vagyok Uram!

11 Akkor az Ur monda nékie: Kelj-fel, és menj-el az útzára, melly Egyenes *utzának* neveztetik, és kereld-meg a' Júdásnak házában a' Társ-fusbéli * Sauluſt: mert ám imádkozik. * *rész.* 21: 39.

12 (Es látá *Saulus* látásban, hogy az Anániás nevü férjfiú ö hozzája menne, és az ö kezét reája vetné, hogy látna.)

13 Felele pedig Anániás: Uram, sok embertöl hallottam e' férjfiú felöl, melly sok bofzfzúsággal illeti a' te * szenteidet, *kik* Jérusálemben *vagynak*.

* *v.* 1. 2. 1 *Kór.* 15: 9.

14 Söt itt-is vagyon hatalma a' Papi fejedelmektöl: hogy mindeneket megkötözzön, valakik a' te nevedet segitségül hívják.

15 Monda pedig nékie az Ur: Eredj-el; mert ö nékem válaſztott † edényem, hogy az én nevemet el-vigye a' * Pogányoknak, Királyoknak, és az Izrael' fiainak ** eleikbe;

† *Gal.* 1: 15. 16. * *Esa.* 49: 6. *Gal.* 2: 7. 8. 9. ** *v.* 20. 28. 29.

16 Mert én meg-mútatom néki, melly sokat kelljen néki az én nevemért * szenvednie. * *rész.* 21: 11. 28: 20. 2 *Kór.* 11: 23-33.

17 El-méne azért Anániás, † és bémene a' házba, és az ö kezeit Saulusra vetvén monda: Saul atyám-fia, az Ur küldött engemet; (a' Jésus, a' ki * meg-jelent néked az úton, a' mellyen jöſz vala,) hogy a' te szemeid megnyiljanak, és bé-tellyesedjél Szent Lélekkel. **v.* 3-5. *r.* 22: 12. 13.

18 Es azonnal le-esék az ö szeméről a' *hályog*, mint valami halnak a' héja, és mindjáráſt meg-jöve szeme' világa, és fel-kelvén meg-kerefztelkedék.

19 Es mikor ett vólna, meg-erösödék. Es vala Saulus egynéhány napokon a' tanítványokkal, kik Damaskusban valának.

20 Es azonnal prédikálá a' Sinagógákban a' * Kriſtuſt, hogy ö Iſtennek Fia vólna. * *v.* 15. 28. 29.

21 Álmélkodnak vala pedig mindnyájan, valakik az ö tanítását hallják vala, és *ezt* mondják vala; Nemde nem ez-é, a' ki Jérusálemben háborgatja vala azokat, a' kik ezt a' *nevet segitségül híják vala, és ide-is azért jött vala, hogy azokat fogva vinné a' Papi fejedelmekhez? **v.* 20.

22 Saulus pedig annál inkább erött vélzen vala, és fzégyeníti vala a' Sidókat, a' kik Damaskusban laknak vala, fzent Irás' bizonyságinak egybe-való vettetésekkel meg-erösítvén, hogy a' vólna ama' Kriſtus.

23 Sok idö múlva pedig, a' Sidók tanátsot tartának, hogy ötet meg ölnék.

24 De meg-érté Saulus, hogy utánna leſelkednének; örizik vala pedig a' kapukat mind éjjel nappal, hogy ötet meg-ölhetnék.

25 A' tanítványok azért ötet fel-vévén éjjel, a' kö-falon * botsáták-ki, lebotsátván ötet egy kosárban.

* 2 *Kór.* 11: 32. 33.

26 Es mikoron Saulus Jérusálembe ment vólna, a' tanítványok mellé akarja vala magát adni, de mindnyájan félnek vala ö töle, és nem hiſzik vala, hogy ö tanítvány vólna.

27 Barnabás * pedig ötet *maga mellé* vévén, vivé az Apoſtolokhoz, és megbefzéllé nékiek, mi-módon az úton latta vólna az Urat, és hogy fzóllott vólna néki, és hogy Damaskusban nagy bátorsággal tanított vólna a' Jésus' nevében. * *rész.* 11: 24. 25. 13: 1. 2.

28 Ö vélek vala azért Jérusálemben.

29 Es nagy bátorsággal tanít vala az Ur Jésusnak nevében, és vetekedik vala a' Görögökkel: azok pedig igyekezik vala ötet meg-ölni.

30 Mellyet mikor eſzekbe vettek vólna az atya-fiak, vivék ötet Czéſáreába, és onnét botsáták Társusba.

31 A' Gyülekezeteknek azért egéſz Júdeában, Galileában, és Samariában békeſségek vala, és épülnek vala az URnak félelmében, és a' Szent Lélek-nek

nek vigaſztalásában elö-menvén, ſokaſodnak vala.

32 Történék pedig hogy Péter, mikor minden *városokat* járna, menne a' Szentekhez-is, kik valának Lidda *városban.*

33 Talála pedig ott egy Eneás nevü embert, ki nyóltz eſztendötöl fogva ágyban fekſzik vala, ki gutta ütött ember vala.

34 És monda nékie Péter: Enea, * gyógyítson-meg tégedet a' Jéſus Kriſtus; kelj-fel, és te magad veſd-meg a' te ágyadat. *A'* pedig azonnal felkele. * *réſz.* 3: 6. 7.

35 Es láták ötet mindnyájan, a' kik laknak vala Liddában és Sáronában, és meg-térének az URhoz.

36 Joppéban pedig vala egy tanítványi aſzſzonyi-állat, kinek neve vala Tábitha, melly, (*Görögül Dorkás:*) ha meg-magyarázod, *ezt* télzi: Vad-ketske. E' gazdag vala jó tselekedetekkel és alamisnákkal, mellyeket oſztogatott vala

37 Történék pedig a' napokban, hogy betegség miatt meg-halna, kit mikor meg-moſtak vólna, helyheztették a' fel-házban.

38 Mivelhogy pedig Lidda Joppéhoz közel vala, a' tanítványok meghallván hogy Péter ott vólna, két férjfiakat küldének ö hozzája, kérvén *ötet*, hogy késedelem nélkül hozzájok menne.

39 Fel-kelvén azért Péter el-méne azokkal, kit, mihelyt oda juta, felvívének a' fel-házba: és eleibe állának néki minden özvegy-aſzſzonyi-állatok, sírván és mútogatván a' ruhákat és öltözeteket, mellyeket Dorkás tsinált, míg vélek együtt vólt.

40 Es mindeneket † ki-küldvén, Péter térdre elvén imádkozék, és a' *hólt* testhez fordúlván monda: Tábitha kelj-fel. A pedig fel-nyitá az ö ſzemeit, és Pétert látván fel-üle.

† 2 *Kir.* 4: 32. 36. *Jan.* 14: 12.

41 Es Péter kezét néki nyújtván fel-emelé ötet; és ſzóllítván az özvegyeket és a' ſzenteket, elevenen adá nékiek azt.

42 E' *dolog* pedig az egéſz Joppénak tudtára lön, és ſokan hivének az URban.

43 Es ſok ideig marada *Péter* Joppéban, egy Simon nevü Szij-gyártónál.

X. RESZ.

Kornélius az Angyal' hagyásából magához hivatja Petert: ki látásban megintetvén, el-mégyen, és Kornéliusnak 's az ö háza-népének predikálja az Evangyéliomot: ezek Szent Lelket vévén meg-keresztelkednek.

1 VAla pedig Czéſareában egy ember, kinek neve Kornélius vala, ki Százados vala, a' feregből való, mellyet Olaſz *feregnek* neveznek vala.

2 Jámbor és Iſten-félö az ö egéſz háza-népével egybe, és ſok alamisnát oſztogat vala a' köſségnek.

3 Ki mikor ſzüntelen könyörgene Iſtennek, látá látásnak általa nagy nyilván, a' napnak mint-egy kilentz óráján, hogy az Iſtennek Angyala bémenne ö hozzá, és *ezt* mondaná néki: Kornéli!

4 Es ö az ö ſzemeit reája függeſztvén és meg-rémülvén monda: Mi dolog Uram? és monda néki: A' te könyörgéſid és alamiſnáid † fel-mentenek Iſtennek eleibe emlékezetnek oká-ért. † *Sid.* 13: 16. *Máte* 5: 7.

5 Most azért küldj-el valakiket Joppéba; és hivaſd Simont, ki neveztetik Péternek.

6 Ö ſzálláſon vagyon egy Simon *névü* Szij-gyártónál, kinek háza a' tenger mellett vagyon; a' meg-tanít téged, mit kelljen néked tselekedned.

7 Mineк-utánna pedig el-ment vólna az Angyal, a' ki ſzóll vala Kornéliuſſal, ſzóllíta kettöt az ö ſzolgai közzül, és egy jámbor vitézlö embert azok közzül, a' kik ſzüntelen ö véle valának.

8 Es mikor mindeneket eleikbe adott vólna, el-küldé öket Joppéba.

9 Másod napon pedig, mikor azok mennének és közelgetnének a' városhoz, fel-méne Péter a' háznak felsö részére, hogy imádkoznék hat óra tájban.

10 Történék pedig, hogy igen megéheznék, és akara enni. Es mikor kéſzítenék az ételt, az ö elméje el-ragadtaték.

11 Es látá hogy az ég meg-nyijatkozott, és ö hozzá alá-jöne valami edény, mint-egy nagy lepedö négy ſzegeléneél fogva fel-köttetve, melly a' földre botsáttatik vala alá,

12 Mellyben valának minden-féle földi négy lábú állatok, vadak, máſzó állatok; és égi madarak.

13 Es ſzózat adaték ö hozzája: Kelj-fel Péter, öljed és egyél.

14 Monda pedig Péter: Nem éſzem Uram; mert ſoha nem ettem femmi közönségeſt, vagy * tiſztátalan állatot. * 5 *Móſ.* 14: 7. 19

15 Akkor iſmét ſzó *adaték* ö hozzája máſod-ſzor-is: A' mit Iſten megtiſztított, te azt ne mondjad tiſztátalannak.

16 E' pedig három-ſzor lön; és iſmét fel-viteték az edény az égbe.

17 Mikor pedig Péter magában gondolkodnék, mitsoda vólna a' látás, a' mellyet látott vala, ímé a' férjfiak, a' kiket Kornélius küldött vala, mikor

mikor meg-tudakoztak vólna a' Simon házáról, el-érkezének az ajtó eleibe.

18 Es *egy embert* ki-fzóllítván megtudakozák, ha Simon, ki vezeték nevéről Péternek neveztetnék, ott vólnaé fzálláfon?

19 Mikor pedig Péter gondolkodnék a' látás felöl, monda néki a' *Szent* Lélek: Imé három férjfiak kereſnek tégedet!

20 Kelj-fel azért eredj alá, és minden kételkedés nélkül menj-el ö vélek; mert-én * küldöttem öket te *hozzád.* * *v.* 5.

21 Alá-menvén azért Péter a' férjfiakhoz, a' kiket Kornélius küldött vala ö hozzá, monda: Imé én vagyok, a' kit ti kereſtek! miért jötetek?

22 Es ök mondának: A' Kornélius Százados, ki igaz és Iſten-félö, kinek az egéſz Sidó nemzetség jó bizonyság, az Iſtentöl a' ſzent Angyal által megintetett, hogy tégedet házához hivatna, és töled valami dolgokról hallana.

23 Bé-híván azért azokat, fzállására bé-fogadá. Máſod nap pedig elméne Péter ö vélek, és a' Joppébéli Atya-fiak közzül-is némellyek követék ötet.

24 Máſod napon pedig jutának Czéſareába. Kornélius pedig várja vala öket, egybe-gyüjtvén az ö rokonit és jó barátit.

25 Mikor pedig bé-ment vólna Péter, eleibe menvén Kornélius, és az ö lábainál le-eſvén, tiſztelé * ötet.

26 Péter pedig fel-emelé ötet mondván: Kelj-fel, én magam-is ember vagyok. * *rész.* 14: 11-15.

Jel. 22: 8. 9.

27 Es ö véle beſzéllgetvén bé-méne, és találá ſok egybe-gyült *embereket.*

28 Es monda nékiek: Ti tudjátok, hogy tilalmas Sidóknak pogánnyal † barátkozni, vagy hozzá menni: de az Iſten meg-mútatá * nékem, hogy fenkit ne mondanék meg-fertéztetett vagy tiſztátalan *embernek.*

† *Ján.* 4: 9. * *v.* 11-15.

29 Annak-okáért minden ellen-tartás nélkül el-jöttem a' hivatalra: Azt kérdem azért, miért hivattatok engem?

30 Akkor Kornélius monda: Negyed nappal ez elött mind ez óráiglan éhen vóltam, és kilentz órakor az én házamban imádkozom vala, és ímé egy meg-álla én elöttem fényes ruhában

31 Es monda: Korméli! a' te imádságidat meg-hallgatta az Iſten, es a' te alamisnálkodáiid emlékezetben vagynak ö nála.

32 Küldj-el azért Joppéba, és hivaſd Simont, kinek vezeték neve Péter; ö ſzálláſt tart a' Szij-gyártó Simon' házánál a' tenger mellett; ki minek-utánna el-jövénd, fzóll tenéked.

33 Azonnal azért el-küldöttem te hozzád, és te jól tetted hogy el-jöttél. Moſtan azért mindnyájan mi az Iſtennek elötte állunk, hogy meg-hallgaſſuk mind azokat, a' mellyeket Iſten néked mondott.

34 Akkor Péter meg-nyitván az ö ſzáját monda: Bizonyal látom, hogy az Iſten nem ſzemély * válogató;

* *Máſ.* 10: 17. *Gal.* 5: 6.

35 Hanem minden nemzetségben * kedves néki akar-kitsoda, a' ki ötet féli és igaſságot tselekeſzik.

* *Eſa.* 56: 1. 3. 5. 7.

36 Mellyet meg-jelentett az Izrael' fiainak, hírdetvén békeſséget * a' Jéſus Kriſtus által, ki mindeneknek Ura.

* *Róm.* 5: 1.

37 Ti jól tudjátok a' mi lett egéſz Júdeában, Galileában * el-kezdetvén a' kereſztség után, mellyet prédikáiott *Keresztelö* János. * *Luk.* 4: 14.

38 Miképpen a' Názáretbéli Jéſust az Iſten meg-kente * Szent Lélekkel és hatalommal, ki ſzéllyel-járt jól tévén, és mindeneket, kik ördög † hatalma alatt vóltanak meg-gyógyítván; mert Iſten vala ö véle. * *Máté* 3: 16.

† *Máté* 4: 23. 24.

39 Es mindeneknek, mellyeket mind a' Sidóknak tartományokban, mind Jérusálemben tselekedett, mi bizonyságí vagyunk: kit * meg-ölének fel-feſzítvén a' fára. * *Máté* 27: 31. 35.

40 Ezt az Iſten fel-támaſztá harmad napon, és azt mivelte, hogy ö * meg-jelenjék nyilván.

* *Luk.* 24: 36-43.

41 Nem mind az egéſz köſségnek, hanem a' bizonyságoknak, kiket ö az elött válaſztott vala, *tudni-illik* * minékünk, kik ettünk és ittunk ö véle együtt, minek-utánna fel-támadot a' halálból, * *Ján.* 20: 19. 20. 26. 27. 21: 1-13.

42 Meg-parantsolta pedig minékünk, hogy hirdetnök és bizonyságot tennénk a' népnek, hogy ö az, a' kit Iſten el-rendelt, hogy élöknek és hóltaknak * Birájok lenne.

* *Ján.* 5: 21. 22. 2 *Kór.* 5: 10.

43 Erröl minden Próféták-is bizonyságot téſznek, hogy bűneinek botsánatját véſzi az ö néve által minden, a' ki hiſzen ö benne.

44 Mikor még ez igéket ſzóllaná Péter, ízálla a' * Szent Lélek mind azokra, a' kik halgatják vala e' beſzédet. * *Máté* 3: 11.

45 A' hívek pedig, kik a' Sidók közzül valának, és Péterrel oda mentek vala, el-álmélkodának * azon, hogy a' Pogányokra-is ki-töltetett vólna a'

Szent

Szent Lélek' ajándéka. * *Eféſ.* 3: 3. 5. 6.

46 Mert hallják vala, hogy *külömbözö* nyelveken * ſzóllnának és magaſztalnák az Iſtent. Akkor felele Péter: * *réſz.* 2: 1-4. 19: 6.

47 Valíyon meg-tíłt-hatjaé valaki a' vizet, hogy ezek meg ne kereſztelkedjenek, kik a' Szent Lélket vették * miképpen mi-is? * *réſz.* 2: 2-4. 15: 8.

48 És parantsolá, hogy meg-kereſztelkednének az Urnak * nevébe. Kérék pedig ötet, hogy egynéhány napokon nálok maradna. * *r.* 2: 38.

XI. RESZ.

Péter Kornéliuſſal való dolga felöl magát menti: Barnabás Pállal Antiochiába mégyen, hol a' tanitványok legelöſzör Keresztyéneknek neveztettek: Agabus a' következendö éhségről jövendöt mond.

1 MEg-hallák pedig az Apoſtolok és az Atya-fiak, kik valának Judeában, hogy a' Pogányok-is * bé-vették vólna az Iſtennek beſzédét.

* *Eſa.* 2: 2. 3. *Lak.* 24: 46. 47.

2 Mikoron azért fel-ment vólna Péter Jérusálembe, vetekedének ö véle, a' *kik* a' Sidók közzül *valának.*

3 *Ezt* mondván: A' környül-metéletlen Pogányokhoz mentél, és vélek együtt ettél.

4 El-kezdvén pedig Péter, *mindeneket* meg-beſzélle nékiek rend-ſzerint, mondván:

5 En Joppé' városában * imádkozom vala, és én látók látáſt mikor elmémben el-ragadtattam vólna, hogy egy edény ſzálla-le, mint-egy nagy lepedó négy ſzegeletinél fogva fel-köttetvén, mellyet az égből botsátnak vala le, és ſzinte én hozzám ſzálla.

6 Mellyre mikor ſzemeimet függeſztettem vólna, meg-nézém, és láték abban földi négy-lábú állatokat, vadakat, máſzó állatokat, és égi madarakat.

7 Hallék pedig ſzót-is, melly ezt mondja vala nékem: Kelj-fel Péter, öljed és egyél! * *réſz.* 10: 9-16.

8 *En* pedig mondék: Nem *eſzem* Uram; mert ſoha ſemmi közönséges avagy * tiſztátalan nem ment az én ſzámba. * *v.* 6. 5 *Móſ.* 14: 7. 19.

9 Felele pedig nékem máſod-ſzor a' ſzózat az égből: A' mit Iſten tiſztává tett, te ne mondjad tiſztátalannak.

10 Es ez három-ſzor lett, és ismét mind azok viſzſza fel-vonattatának az égbe.

11 Akkor ímé azonnal három férjfiak érkezének a' házba, mellyben valék, kik Czéſareából küldettek vólt én hozzám.

12 Monda pedig nékem a' *Szent* Lélek, hogy el-mennék * vélek minden kételkedés nélkül. Es hat Atyafiak-is pedig el-jövének én velem, és bé-menénk annak az embernek házába. * *réſz.* 10: 19. 20.

13 Ki meg-beſzéllé nékünk, mi-módon látott vólna Angyalt az ő házában, ki eleibe állott vólna, és ezt mondta vólna néki: Küldj valakiket Joppéba, és hívaſsad Simont, * kinek vezeték neve Péter,

14 Ki meg-mondja néked azokat, a' mellyek által meg-tartaſsál mind te magad, mind a' te egéſz házadnépe. * *réſz.* 10: 5. 6.

15 És mikor el-kezdettem vólna a' ſzólláſt, † a' Szent Lélek ſzálla ö reájok, miképpen mi reánk-is elö-ſzör.

† *r.* 10: 44.

16 Meg-emlékezém pedig az Urnak ama' mondásáról mikor *ezt* mondaná: János kereſztelt vizzel, de ti † kereſztseltettek Szent Lélekkel.

† *réſz.* 1: 4. 5.

17 Mivelhogy azért haſonló ajándékát adta az Iſten nékiek, mint minékünk, minek-utánna hittenek vólna az UR Jéſus Kriſtusban; én mitsoda vóltam, hogy az Iſtent tilt-hatnám?

18 Ezeket minek-utánna hallották vólna, meg-tsendeſedének és ditsöíték az Iſtent, mondván: Bizony tehát az Iſten a' pogányoknak-is † adott meg-térélt az életre. † *Luk.* 2: 30-32.

19 Azok pedig, a' kik el-oſztottak vala a' háborúság miatt, melly Iſtvánért † támadott vala, jutának Fénicziába, Cziprusba és Antiochiába, ſenkinek nem prédikálván az igét, hanem tsak a' Sidóknak. † *r.* 8: 1, 4.

20 Némellyek pedig ö közzülök, kik Cziprusból és Czirénéből valók valának, mikor Antiochiába mentek vólna, ſzóllának a' Görögöknek, az Ur Jéſuſt hírdetvén.

21 Az Urnak † keze vólt pedig vélek; és a' hívöknek nagy ſokaságok tére-meg az Urhoz. † *r.* 2: 47.

22 El-méne pedig e' hír a' Jérusálembéli Gyülekezetbe; el-küldék azért † Barnabáſt, hogy menne ſzinte Antiochiába.

23 Ki mikor oda jutott vólna, és látta vólna az Iſtennek * kegyelmeſségét, örvendeze, és inte mindeneket, hogy állhatatos ſzívvel meg-maradnának az Urban. * *v.* 21. † *r.* 4: 36.

24 Mert jámbor férjfiú vala *Barnabás*, és tellyes vala Szent Lélekkel és hittel; és nagy ſokaság adá magát az Ur mellé.

25 El-méne pedig Barnabás Tárſusba, hogy meg-kereſné * Sauluſt; és mikor meg-találta vólna ötet, vivé Antiochiába. * *r.* 9: 1-11.

26 Es egéſz eſztendeig forgolódtak

ott

ott a' Gyülekezetben, és tanították a' nagy sokaságot: és a' tanítványok legelőször Antiochiában nevezteténk Keresztyéneknek.

27 A' tájban menének Jérusálemből Antiochiába Próféták,

28 Es egy azok közzül fel-kelvén, kinek Agabus † vala neve, meg-jelenté *Szent* Lélek által, hogy az egész föld' kerekségében nagy éhség lenne, melly meg-is lön a' Klaudius Tsaszár' idejében. †*r.* 21: 10.

29 A' tanítványok † pedig egyenként, a' mint kinek-kinek érteke vala, el-végezék, hogy *valami* segítséget küldenének a' Júdeában lakozó * Atyafiaknak. † *Róm.* 15: 25. 26.

*1 *Kór.* 16: 1-3.

30 Mellyet meg-is tselekedének, küldvén *alamisnát* a' Vénekhez Barnabás és Saulus által.

XII. RESZ.

Hérodes Jakabot meg-öleti. Pétert tömlötzbe vetteti, az Angyaltól megtsapdoszlatik: A' Gyülekezet állapatja Jérusálemben: Barnabás és Saulus ismét Antiochiába mennek.

1 AKkor az időben Héródes Király kezde kegyetlenkedni némellyek ellen, kik a' *Keresztyéni* Gyülekezetből valának.

2 Meg-ölé pedig Jakabot, † a' Jánosnak attya-fiát fegyverrel.

† *Máté* 4: 21. 20: 20-23.

3 Es mikor látná, hogy kedves dolgot *tselekednék* a' Sidóknak, Pétert-is meg-fogá: (vala pedig akkor Pogátsás † innep.) † 4 *Mós.* 28: 17.

4 Kit meg-fogván a' tömlötzbe vete, adván ötet tizen-hat vitézek' kezébe, hogy ötet meg-őrizzék; akarván ötet a' népnek ki-hozni Husvét után.

5 Pétert azért őrizik vala a' fogságban: a' Gyülekezet pedig szüntelen könyörög vala az Istennek ő érette.

6 Mikor pedig Héródes ötet ki akarná hozni, azon éjtszakán alusznak vala Péter két vitéz között, két vas-lántztzal meg-kötöztetvén, és az őrizők az ajtó előtt őrizik vala a' tömlötzöt.

7 Es ímé az URnak Angyala † eljöve, és a' tömlötzben lön világosság, és a' Péter' óldalát tatzigálván felköltė ötet, mondván: Kelj-fel hamar. Es le-esének a' lántzok az ö kezeiről.

† *r.* 26: 24-26.

8 Es monda néki az Angyal: Övedzd-bé magadat, és vond-fel sarudat. Es úgy tselekedék. Es monda néki: Vedd reád felső ruhádat, és kövess engemet.

9 Azért ki-menvén *Péter* követi vala ötet, és nem tudja vala hogy valóságos dolog vólna, a' mit az Angyal tselekedszik vala, hanem azt alitja vala, hogy *valami* látást látna.

10 Mikor pedig által-mentek vólna az első és második strásán, jutának a' Vas-kapuhoz, melly a' városba viszen, melly ö maga meg-nyílék nékik, és ki-menvén egy útzán el-menének; és azonnal el-méne az Angyal ö tőle.

11 Es Péter magát meg-eszmélvén, monda: Most valóba látom, hogy az UR botsátotta-el az ö * Angyalát, és meg-szabadított engem a' Héródes' kezéből, és mind attól, a' mit a' Sidók én felőlem várnak vala. * *Dán.* 6: 22.

12 Es e' dologról gondolkodván: méne Máriának, a' János' annyának házához, ki † Márkusnak neveztetik vala; hol sokan valának egybe-gyülve, és könyörögnek vala. † *reszt.* 15: 37. *Kól.* 4: 10.

13 Es mikor Péter zörgetett vólna a' tornáttnak ajtaján, ki-futamodék egy Rhodé nevü leányzó, hogy hallgatózna,

14 Ki meg-esmérvén a' Péter' szavát, örömében nem nyitá-meg a' tornátz' *ajtaját*, hanem bé-futván megmondá, hogy Péter állana az ajtó előtt.

15 Azok pedig mondának néki: Elvesztett néked eszed. A' pedig erősen állatja vala, hogy úgy vólna. Azok pedig azt mondják vala, hogy a' Péter' Angyala vólna.

16 Péter pedig szünetlen zörget vala. Mikor azért meg-nyitották vólna, láták ötet, és el-álmélkodának.

17 Es mikor kézzel intett vólna hogy hallgatnának: meg-beszéllé nékiek, mi-módon hozta vólna ki az UR ötet a' tömlötzből, és monda: Adjátok tudtára ezeket Jakabnak † és az Atya-fiaknak. Es ki-menvén, más-fuvá méne onnét. † *Márk.* 3: 17.

18 Es minek-utánna meg-virradott vólna, nagy háborúság támada a' vitézek között azon, mitsoda esett vólna Péteren.

19 Héródes pedig mikor Pétert elökérte vólna, és nem találták vólna, az őrizőkre törvényt láttatván, parantsolá, hogy *a' kímra* vinnék *őket*: és mikor Júdeából Czesareába ment vólna, ott lakozék.

20 Héródes pedig gonosz szándékkal vala a' Tírus és Sídon *városbéliekhez*: de azok egyenlö akaratból jövének ö hozzája, és Bláftuft el-áltatván, ki a' Királynak titkosa vala, kérnek vala békeséget, mivelhogy az ö tartományok a' Király' *tartományából* tápláltatik vala.

21 Egy bizonyos napon pedig, Héródes az ö királyi ruhájában fel-öltözvén, és az ö székiben ülvén, szóll vala a' köfségnek.

22 A'

22 A' kösség pedig kiált vala : Iſten' ſzava ez , és nem emberé !

23 Azonnal pedig meg-tsapdoſá ötet az URnak Angyala , mivelhogy nem * adott vólna dítsöséget az Iſtennek ; és minek-utánna a' férgektől meg-emésztetett vólna , meg-hala. * *r.* 10 : 26. 14 : 14. 15. *Jel* 19 : 10.

24 Az Iſtennek beſzéde † pedig nevekedik vala és ſzaporodik vala.

† *r.* 6 : 7. *Eſa.* 55 : 10. 11. *Kól.* 1 : 6.

25 Barnabás pedig és Saulus Jérusálemből meg-térének *Antiochiába* , az ö ſzolgálatiokat bé-töltvén , és magok mellé vévék Jánoſt , kinek vezeték neve Márkus vala.

XIII. RESZ.

Pált és Barnabáſt a' Szent Lélek magának ki-válaſztja , kik el-menvén prédikálják az Evangyéliomot a' Sidóknak és Pogányoknak : Páfusban Elimás ördöngös meg-vakíttatik.

1 VAlának pedig az Antiochiabéli Gyülekezetben valami Próféták és Doktorok, Barnabás és Simeon , ki hívattatik vala Nigernek, és Czirénébéli Luczius és Manaen , ki Héródeſſel a' Negyedes Fejedelemmel együtt neveltetett vala, és Saulus.

2 Mikoron azért azok ſzolgálnának az URnak , és ſzenvedtetnék magokat , monda a' Szent Lélek : Válaſzſzátok-el nékem Barnabáſt † és Sauluſt a'munkára,a' mellyre én öket hívtam. † *r.* 9 : 15. *Róm.* 1 : 1.

3 Akkor azért , mikor böjtöltek és imádkoztak vólna , és az ö kezeiket reájok vetették vólna, el-botsáták *öket*.

4 Ök annak-okáért mikoron kibotsáttattak vólna a' Szent Lélektől , menének Séleucziába , és onnat evezének Cziprusba.

5 És mikor Salamin *város*ba jutottak vólna , hírdeték az Iſten' beſzédét a' Sidóknak Sinagógáikban ; * Jánosis pedig vélek vala , és ſzolgál vala nékiek. * *rész.* 12 : 25.

6 És el-járván a' ſzigetet mind Páfuſig , találkozának egy ördöngös † hamis Prófétára , ki Sidó vala, kinek Bárjéſus vala neve , † *r.* 8 : 9.

7 Ki Sergius Pál mellett , a' ſziget-nek Tiſzt-tartója melett vala , ki eſzes ember vala. E' magához hívatván Barnabáſt és Sauluſt , kiváná hallani az Iſten' beſzédét.

8 Az ördöngös Elimás pedig (mert annyit tészen az ö neve) ellenkezik vala vélek, akarván el-hajtani a' Tiſztartót az *igaz* tudomány mellöl.

9 Saulus pedig (ki Pálnak-is mondatik) meg-telvén Szent Lélekkel , ſzemeit reá vetvén,

10 Monda : Oh te minden álnoksággal és gonoſz tselekedettel tellyes , ördögnek Fia, minden igazságnak ellensége , nem ſzünölé-meg az URnak *igaz* útait el-fordítani ?

11 Moſtan azért ímé az URnak keze eliened *leſzen* , és vak léſzſz ; nem látod a' Napot ideig. Es azonnal esék ö reá hályog és ſetétség , és kerengvén keres vala vezetöket.

12 Akkor a' Tiſzt-tartó, mikor látta vólna a' dolgot, hün , el-álmélkodván az URnak tudományán.

13 El-menvén pedig Páfusból Pál és a' kik véle valának , Pámfiliának Perga *névü városába* menének : János pedig fel-menvén tölök , meg-tére Jérusálembe.

14 Ök pedig mikor Pergából kimentek vólna, menének Antiochiába Piſidiának *városába* , és bé-menvén Szombat-napon a' Sinagógába , le-ülének.

15 A' Törvenynek pedig és Próféták' *Iráſok*nak olvasáſa után, küldének a' Sinagógának Elötte-járói ö hozzájok , *ezt* mondván : Atyám-fiai férjfiak , ha vagyon valami intö beſzédetek a' kösséghez , ízóljátok.

16 Mikor fel-költ vólna azért Pál , kezével intvén hogy hallgatnának , monda : Izraelnek férjfiai , és kik félitek az Iſtent , halljátok-meg !

17 Ez Izrael' nemzetségének Iſtene válaſztotta a' mi Atyáinkat, és e' nemzetséget méltóságoſá tévé , mikor Egyiptomnak földében jövevények vólnának , és onnét ki-hozá * öket hatalmas karjának általa,

* 2 *Móſ.* 6 : 6. 12 : 41.

18 Es közel negyven eſztendönek idejéig * türte az ö erköltsöket a' puſztában. * 2 *Móſ.* 16 : 2. 35. *Sólt.* 95 : 10.

19 Es minek-utánna hét † nemzetséget törlött vólna el a' Kanaán' földén , azoknak földöket ſörs-vetés által * el-oſztá nékiek. † *Jóſ.* 3 : 10. * *Jóſ.* 14 : 1. 2.

20 Es azután mint-egy négy ſzáz ötven eſztendeig , adott nékiek * Birákat , mind a' Sámuel Prófétáiglan. * *Bir.* 2 : 16. 3 : 9.

21 Annak-utánna Királyt * kérének,és adá nékik † Sault, a' Kis-fiát , a' Benjámin' nemzetéből való férjfiat negyven eſztendeig. * 1 *Sám.* 8 : 5. † 1 *Sám.* 9 : 15. 17. 10 : 1.

22 Es azt meg-vetvén * , támaſztá nékiek Dávid Királyt ; kiről bizonyságot tévén ezt-is mondotta : Találtam ſzívem ſzerint való férjfiat , Dávidot a' Jeſſe' *fiát* , ki minden akaratomat véghez viſzi. * 1 *Sám.* 13 : 13. 14. *Sólt.* 89 : 20. 21.

23 Ennek magvából * támaſztotta Iſten Izraelnek, az ö igéreti ſzerint, a' Sza-

Szabadító Jésuſt, * *Jér.* 23 : 5. 6.
Eſa. 11 : 1. 2. 9 : 6. 7.

24 Minek-utánna prédikállotta vólna *Keresztelő* János * ö elötte a' megtérésnek Keresztzségét az Izrael' egéſz népének. * *Mal.* 3 : 1. *Máté* 3 : 1. 11 : 14.

25 Mikor pedig el-akará végezni János az ö tiſztit, ezt mondotta : Kinek alítotok engemet ? Nem én vagyok * *a' Krisztus* ; hanem ímé én utánnam jö, kinek nem vólnék méltó meg-óldani lábainak faruját.
* *Máté* 3 : 11.

26 Atyám-fiai férjfiak, Abrahám' nemzetének fiai, és kik ti köztetek félik az Iſtent, ez * idvességnek beſzéde néktek küldetett ; * *Máté* 10 ; 5. 6.

27 Mert a' kik lakoznak vala Jérusálemben, és azoknak Fejei, mikoron ezt nem eſmérnék, ötet kárhoztatván, a' Prófétáknak * ſzavaikat, mellyeket minden Szombaton olvaſnak, bé-töltötték. * *Eſa.* 53 : 12. *Sólt.* 22 : 8. 9. 13-19. *Dán.* 9 : 26.

28 Es ſemmi halálra való okot * nem találván *ö benne*, kérék Pilátuſt, hogy meg-ölettetnék.
* *Luk.* 23 : 13-15-23.

29 Mikor pedig mindeneket el-végeztek † vólna, a' mellyek ö felöle meg-irattak vala, a' fáról * le-vévén, hely-hezteték a' koporsóba.
† *Tsel.* 3 : 18. * *Ján.* 19 : 38-42.

30 Az Iſten pedig fel-támaſztá * ötet a' halálból. * *Márk.* 16 : 6. 7.

31 Ki ſok napokon * meg-láttaték azoktól, kik együtt jöttek vala fel ö véle Galileából Jérusálembe, és néki bizonyságí a' köſség között.
* *Luk.* 24 : 36-42.

32 Mi-is hirdetjük néktek, hogy azt az igéretet, mellyet tett az Atyáknak * az Iſten, bé-töltötte azoknak fiaiknak, *az-az*, minékünk ; mivelhogy Jéſuſt fel-támaſztotta. * 2 *Móſ.* 22 : 18.

33 Mint a' máſodik Sóltárban-is meg-vagyon írva : En Fiam vagy te, e' mái napon * ſzültelek én tégedet.
* *Sólt.* 2 : 7.

34 Hogy pedig fel-támaſztotta ötet a' halálból, és hogy többe meg-nem hal, arról ezt mondotta : A' Dávidnak tett igéretimet * erösekké tészem tinéktek. * *Eſa.* 55 : 3. 4.

35 Azért mondja máſutt-is : Nem engeded, hogy a' te Szented * meg-rothadjon ; * *Sólt.* 16 : 10.

36 Mert Dávid minek-utánna az ö idejében ſzolgált vólna az Iſten' akaratjának, el-alutt, * és ment az ö attyaihoz, és meg-rothadott :
* 1 *Kir.* 2 : 10.

37 De a' kit Iſten fel-támaſztott, meg-nem rothadott.

38 Azért légyen néktek tudtotokra, Atyám-fiai ! hogy ez által hirdettetik néktek a' bünöknek * botsánatjok.
* *Luk.* 24 : 47. *Eſeſ.* 1 : 7.

39 Es mindenekböl, mellyekböl a' Móſes Törvénye által meg-nem * igazíttat-hattatok, ez által minden, a' ki hiſzen, † meg-igazúl. * *Róm.* 8 : 3.
† *Róm.* 10 : 4.

40 Meg-láſſátok azért, hogy rajtatok ne eſſék, a' mit a' Próféták megmondottak :

41 Láſſátok-meg ti *Iſten*-útálók, és tsudálkozzatok 's álmélkodjatok ; mert én dolgot tselekeſzem a' ti idötökben, olly dolgot, mellyet nem hiſztek ha más mondánd néktek.

42 Es minek-utánna ki-mentenek vólna a' Sidók' Sinagógájokból, kérék a' Pogányok, hogy a' következendö Szombaton prédikálnák nékiek ezen beſzédeket.

43 Es mikor el-oſzlott vólna a' gyülés, ſokan a' Sidók közzül és Iſten-félö Próſélituſok közzül követék Pált és Barnabást ; kik ſzóllván azoknak, kérik vala öket, hogy meg-maradnának az Iſten' kegyelmében.

44 A' máſik Szombaton pedig, majd mind az egéſz város egybe-gyüle az Iſten' igéjének hallgatására.

45 Es mikor a' ſokaságot látták vólna a' Sidók, bé-telének irégységgel, és ellene mondának vala azoknak, a' mellyeket Pál mond vala, ellenkezvén és káromláſt ſzóllván.

46 Akkor nagy bátorsággal Pál és Barnabás mondának : Tinéktek * kellett elö-ſzör az Iſtennek igéjét hirdetnünk ; de mivelhogy meg-vetitek azt, és magatokat méltatlanoknak itélitek az örök életre, ímé a' Pogányok közzé mégyünk ; * *Máté* 10 : 5. 6.

47 Mert így parantsolta nékünk † az Úr : Azért válaſztottalak, *ugy-mond*, tégedet, hogy légy a' Pogányoknak * világoſságok, hogy légy idvességekre az embereknek, mind a' földnek végéig. † *Márk.* 18 : 18. 19.
* *Eſa.* 49 : 6.

48 A' Pogányok pedig ezeket hallván örvendezének, és magaſztalják vala az URnak beſzédét : és valakik az örök életre válaſztattak valának, hivének.

49 Prédikáltatik vala pedig az URnak beſzéde abban az egéſz tartományban.

50 A' Sidók pedig fel-indíták az Iſten-félö és tiſztes ſégbéli aſzſzonyiállatokat, és a' városnak eleit, és támaſztának háborúságot Pál ellen és Barnabás ellen, és ki-üzék öket az ö határokból.

51 Azok pedig lábaiknak porát * le-rázván azokra, el-menének Ikóniumba. * *Máté* 10 : 14.

52 A' tanítványok pedig örömmel és Szent Lélekkel bé-telnek vala.

XIV. RESZ.

Pál 'és Barnabás Ikóniumból ki-vettetnek: Liſtrában Pál egy sántát meggyógyít: meg-tiltja a' nékik kezdett áldozatot: ugyan-ott meg-köveztetik: innen, ſok Gyülekezeteket el-járván, meg-térnek Antiochiába.

1 TÖrténék pedig Ikóniumban, hogy mind együtt mennének-bé a' Sidók' Sinagógájokba, és prédikálanának, úgy-annyira, hogy mind Sidók mind Görögök nagy ſokan hinnének.

2 A' kik pedig a' Sidók közzül nem hivének, fel-indíták és meg-haragíták a' Pogányoknak elméjeket az Atyafiak ellen.

3 Azért ſok ideig lakának *ott*, ſzabadon prédikálván, bizván az URban, ki * bizonyságot tészen vala az ö kegyelmeſſégének beſzédéröl; és adja vala, hogy jelek és tsudák lennének az ö kezeik által. * *Márk.* 16 : 20.

Sid. 2 : 4.

4 Meg-haſonlék azért a' városnak ſokasága: és némellyek a' Sidók mellett, némellyek az Apoſtolok mellett valának.

5 Mikoron pedig a' Pogányok és Sidók egybe-zendültenek vólna mind a' fö emberekkel egybe, hogy boſzſzúſággal illetnék és meg-köveznék öket.

6 E' dolgot meg-értvén, el-futának Likaóniának városaiba Liſtrába és Derbébe, és a' környül való tartományba.

7 És ott prédikálják vala az Evangyéliomot.

8 Liſtrában Pedig ül vala egy ember, kinek lábai erötelenek valának, ki az ö annyának méhétöl fogva sánta vólt, és ſoha nem járt.

9 Ez hallá a' Pál' tanítását, ki mikor ſzemeit reá függeſztette vólna, és látta vólna, hogy hinné meg-gyógyulását,

10 Monda nagy fel-ſzóval: Allj-fel a' te lábaidra egyenesen. Akkor *az*, midön fel-ſzökött * vólna, jár vala.

* *Eſa.* 35 : 6.

11 A' ſokaság pedig, mikor látta vólna a' mit Pál tselekedett vala, fel-kiálta Likaóniai nyelven, mondván: Az Iſtenek jöttek mi hozzánk emberi ábrázatban.

12 És hívják vala Barnabáſt Jupiternek, Pált pedig Merkúriusnak; mert ö vala a' beſzédben elöl-járó.

13 A' Jupiternek pedig Papja, melly *Jupiternek temploma* az ö városok elött helyheztetett vala, mikor koſzorúkkal meg-ékeſítetett bikákat hajtott vólna a' *Templom*' tornátzába, akar vala a' kölſéggel áldozni *nékiek*.

14 Mellyet mikor hallottak vólna az Apoſtolok Barnabás és Pál, az ö köntösöket * meg-ſzaggatván, a' köſ-

ség közzé futamodának kiáltván,

* 2 *Kir.* 5 : 7. 8.

15 Es *ezt* mondván: Férjfiak miért mivelitek ezt? mi-is emberek vagyunk, és ollyan indúlatok vagynak bennünk, minemüek ti bennetek, kik azt hirdetjük, hogy ez illyen hitván dolgokat el-hagyván meg-térjetek amaz élö *igaz* Iſtenhez, ki teremtette a' mennyet, * földet, tengert, és minden azokban való állatokat. * 1 *Móſ.* 1 : 1.

Jób. 38 : 4. *Sidó* 11 : 3.

16 Ki az el-múlt idökben, engedte minden Pogányokat élni az ö * akaratjok ſzerint. * *Róm.* 1 : 21-28.

17 Jóllehet nem hagyta ö magát tenú-bizonyság nélkül lenni, mikor *tudni-illik* mi velünk jól tett, adván mennyböl esöt * és termö idöket, és bé-töltvén eledellel, és örömmel a' mi ſziveinket. * *Sólt.* 135 : 7.

18 Es ezeket mondván, nehezen tsendesíték-meg a' ſokaságot, hogy nékik ne áldoznék.

19 Jövének pedig valami Sidók Antiochiából és Ikoniumból, kik a' köſſéget el-áltatván, Pált * meg-kövezvén a' városból ki-vonák, alítván hogy meg-hólt vólna.

* 1 *Kór.* 11 : 25.

20 De mikor környül-vették vólna ötet a' tanítványok, fel-kele, és bémene a' városba, és másod-napon elméne Derbébe Barnabáſſal.

21 Es mikor annak a' városnak hirdették vólna az Evangyéliomot, és ſokakat tanítottak vólna, meg-térének Liſtrába, Ikóniumba, és Antiochiába,

22 A' tanítványoknak elméjeket erösítvén, és intvén hogy meg-maradnának a' hitben, és *azt mondván*: hogy ſok háborúſágok * által kellene nékünk az Iſten' orſzágába mennünk.

* *Máté* 10 : 38. 39. 2 *Tim.* 3 : 12.

23 Es mikor minden Gyülekezetekben választottak vólna Sénioroket, és imádkoztak vólna böjtölésſekkel egybe, ajánlák öket az Úrnak, a' kiben hittenek vala.

24 Es Piſidia' *tartományát* el-járván, menének Pámfiliába.

25 Es Pergában minek-utánna hirdették vólna az igét, menének Attália' *városába*,

26 Es onnat el-evezének Antiochiába, a' honnét öket az Iſtennek kegyelmeſſégére bízták vala, a' * dologra, mellyet el-végeztek vala. * r. 13 : 2. 3.

27 Es mikor oda jutottak vólna, és a' Gyülekezetet egybe-hívták vólna, meg-beſzéllék, melly nagy * dolgokat tselekedett vólna az Iſten ö általok, és hogy a' Pogányoknak kaput † nyitott vólna a' hitre. * *rész.* 13 : 11. 12. 48. † 1 *Kór.* 16 : 8. 9. 2 *Kór.* 2 : 12. *Kól.* 4 : 3.

28 Es

28 És lakának ott sok ideig a' tanítványokkal.

XV. RESZ.

Az Apostoloknak Jérusálemi közönséges Gyülések : Pál Barnabástól el-valván az Ásiai Gyülekezeteket meg-látogatja.

1 NEmellyek pedig, kik Júdeából jöttenek vala alá, illyen módon tanítják vala az Atya-fiakat : Ha Környül nem † metélkedtek a' Mósesnek * rend-tartása szerint, nem idvezül-hettek. † *Gal.* 5 : 2. 3.

* 3 *Móf.* 12 : 3.

2 Mikoron azért Pálnak és Barnabásnak nagy háborúságok és vetekedések lett vólna azok ellen, azt végezék hogy fel-mennének Pál és Barnabás, és némellyek azok közzül az Apostolokhoz és Seniorokhoz Jérusálembe, e' kérdés felöl.

3 Es mikor a' Gyülekezet el-késérte vólna öket, el-járák Fénicziát és Samariát, befzéllvén a' Pogányoknak meg-térésöket; és minden Atya-fiaknak nagy örömet mondának vala.

4 Es mikoron Jérusálembe jutottak vólna, a' Gyülekezet, az Apostolok, és a' Séniorok *örömmel* fogadák öket, és befzéllik vala, melly nagy dolgokat tselekedett vólna az Isten ö általok.

5 De némellyek *ugy-mond*, kik a' Farisæusoknak fzerzetek közzül hittenek, támadtak ollyak, kik azt mondják, hogy *a' Pogányokat* környül kellene metélni, és nékiek meg-kellene parantsolni, hogy a' Móses' Törvényét meg-tartsák.

6 Egybe gyülének azért az Apostolok, és a' Séniorok, hogy e' † dolog felöl vége-zénének. † *v.* 1,

7 És mikor sok vetekedés lett vólna, fel-kelvén Péter monda nékiek : Atyám-fiai férjfiak : *Jól* tudjátok ti, hogy az Isten mi közzülünk engemet ez elött † el-válafztott, hogy a' Pogányok az én fzámból hallanák az Evangyéliomnak befzédét, és hinnének.

† *rész.* 10 : 20.

8 Ez az Isten, ki a' fzíveket * tudja bizonyságot tett nékiek *e' dologról*; mert nékik Szent Lelket † adott mint nékünk. † *r.* 13:44-46. * *Sólt.* 7:10.

9 Es semmi különbséget nem tett mi köztünk és azok között, meg-tiſztítván azoknak fziveket † hit által.

† 1 *Pét.* 1 : 22.

10 Mostan annak-oká-ért miért kéfértitek az Istent, a' tanítványok' nyakokba olly † igát vetvén ; mellyet sem a' mi Atyáink, sem mi el nem hordoz-hattunk ? † *Gal.* 5 : 1.

11 Söt inkább az Ur Jésus Kristusnak kegyelme † által hiſzfzük, hogy meg-tartatunk miképpen azok-is.

† *Efes* 2 : 4. 5-8.

12 Vefzteglés lön azért az egéfz sokaság között, és hallgatják vala Barnabáét és Pált, kik azt befzéllik vala, melly nagy jeleket és tsudákat tett vólna Isten ö általok a' Pogányok közzött.

13 Es minek-utánna vefztegségben lettek vólna ök, fellé Jakab, mondván : Férjfiak atyám-fiai, hallgaſſátok-meg az én fzómat :

14 Simon meg-befzéllé mi-módon elö-fzör az Isten meg-tekintette vólna a' Pogányokat, hogy azok közzül népet válaſztana ö magának.

15 Es ezzel egyeznek a' Prófétáknak * mondáſaik, mint meg vagyon írva : * *Esa.* 49 : 6. *Sólt.* 77: 4-6.

16 Azután *ugy-mond* meg-térek, és a' Dávidnak le-omlott sátorát * meg-épitem, és annak romláſit meg-újitom, és ismét fel-állatom azt.

17 Hogy az embereknek maradéki meg-keresſék az Urat, és minden Pogányok-is, mellyek az én nevemről neveztetnek, ezt mondja az UR, a' ki mind ezeket tselekefzi.

* *Amós.* 9 : 11. 12.

18 Tudja az Isten öröktöl fogva minden ö tselekedetit.

19 Azoká-ért én azt mondom, hogy nem kell azokat meg-háborítani, a' kik a' Pogányok közzül meg-térnek az Istenhez.

20 Hanem hogy írjunk azoknak, hogy a' bálványoknak * fertelmeſségektöl, a' † paráznaságtól, a' fúlva hólt állattól, †† és a' vértöl meg-oltalmazzák magokat; * 1 *Kór.* 8:1.9.10.

† 1 *Theſſ.* 4 : 3. †† 1 *Móf.* 9 : 4.

21 Mert vagynak Mósesnek *fzólgai* † régi idötöl fogva minden városokban, kik az ö tudományát hirdeſſék, mivelhogy a' Sinagógákban minden Szombaton olvaſsák *az ö Irását.*

* *Nehem.* 8 : 1-3. 8. 18.

22 Akkor tetſzék az Apoſtoloknak és a' Séniororknak, az egéfz Gyülekezettel egybe, hogy magok közzül válaſztott embereket küldjenek Antiochiába Pállal és Barnabáſsal, *tudnillik* Júdáſt, ki vezeték nevéröl Barſabáſnak neveztetik; és Siláſt, kik az Atya-fiak között fök valának.

23 Es hogy azok által ezeket írnák : Az Apoſtolok, a' Séniorok és az Atya-fiak azoknak, kik vagynak Antiochiában, Siriában, és Czilicziában, a' Pogányok közzül való Atyánk-fiainak, köſzönetünket *írjunk.*

24 Mivelhogy hallottuk, hogy némellyek mi közzülünk valók ki-menvén, titeket meg-háborítottanak befzédekkel, a' ti lelketeket meg-tántorítván, kik azt parantsolták, hogy † környül-metélkedjetek, és a' *Móſes'* Czérémóniáit meg-tartsátok, kiknek

mi azt nem hagyjuk vólt; † *v.* 1. *Gal.* 2: 3.

25 Tetszék *azért* minékünk, kik egyenlö akaratból egybe-gyültünk, hogy válaſztott férjfiakat küldjünk ti hozzátok, a' mi ſzerelmes *Atyánkfiai*val Barnabáſſal és Pálial,

26 Olly emberekkel, kik az ö életeket a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak nevé-ért † halálra vetették. † *r.* 14: 19. 21: 11-13.

27 Küldöttük azért Júdáſt és Siláſt, kik beſzéddel-is ugyan-azt fogják mondani.

28 Mert tetszék a' Szent Léleknek és minékünk, hogy egyéb terhet ne vetnénk ti reátok, hanem e' ſzükséges dolgokat:

29 *Tudni-illik*, hogy meg-tartóztaſsátok magatokat azoktól, a' mellyek bálványoknak áldoztattak, és a' vér*nek* * *ételé*től, a' fúlva hólt állattól, és a' paráznaságtól: mellyektöl ha meg-óltalmazzátok magatokat, jól tészitek. Légyetek egésségben. * *v.* 20.

30 Azok annak-oká-ért; mikor öket el-botsátották vólna, menének Antiochiába, és a' ſökaságot egybe-gyüjtvén, meg-adák a' levelet.

31 Kik mikor el-olvaſták vólna azt, örvendezének az intésen.

32 Júdás-is pedig és Silás, mivelhogy ök-is Próféták valának, ſok beſzéddel inték az Atya-fiakat és erösíték.

33 Es mikoron ott maradtak vólna, egy kevés ideig, el-botsáták öket az Atya-fiak békeſséggel az Apoſtolokhoz.

34 De Siláſnak tetszék ott maradni.

35 Pál-is pedig és Barnabás lakozának Antiochiában, tanítván és prédikálván egyebekkel ſokakkal az URnak beſzédét.

36 Egy-néhány nap múlva pedig monda Pál Barnabáſnak: Meg-térvén jer látogaſſuk-meg a' mi Atyánk-fiait minden városokban, mellyekben hirdettük az URnak beſzédét, *hogy láſſuk* mint vagynak.

37 Barnabás pedig adja vala tanátsúl, hogy mellékjek vennék Jánoſt, ki vezeték nevéröl † Márkuſnak hívattatik vala. † *rész.* 12: 12. 25.

38 Pál pedig igaznak és méltónak mondja vala lenni, hogy ötet mellékjek ne vennék, mivelhogy tölök Pámfiliában * el-ſzakadott vólna, és nékiek nem akart vólna e' dologban úti társok lenni. * *rész.* 13: 13.

39 Annyira meg-háborodának azért, hogy egy-máſtól el-ſzakadnának, és Barnabás Márkuſt † melléje vévén evezne Cziprusba; † *v.* 37.

40 Pál pedig Siláſt melléje vévén el-méne, Iſten' kegyelmére bizattatván az Atya-fiaktól.

41 Es el-járá Siriát és Cziliziát, a' Gyülekezeteket erösítvén.

XVI. RESZ.

Pálnak máſodik útja idegen országokra, és ſok rendbéli üldöztetése.

1 JUta pedig *Pál* Derbe *város*ba és Liſtrába; és ímé vala ott egy tanítvány, kinek neve Timothéus vala, egy hív * Sidó aſzſzonyi-állatnak fia, kinek attya Görög vala.

* 1 *Tim.* 1: 2. 2 *Tim.* 1: 5.

2 Erröl *jó* bizonyságot tésznek vala az Atya-fiak, kik Liſtrában és Ikóniumban valának.

3 Akará azért Pál, hogy az el-menne ö véle, és ezt minek-utánna melléje vette vólna, környül-metélé, a' Sidókért, kik az helyekben valának; mert mindnyájan tudják vala, hogy Görög vólt annak attya.

4 A' városokon azért által-menvén, tanítják vala öket, hogy meg-tartanák a' rendeléſeket, * mellyeket végeztek vala az Apoſtolok és Séniorok Jérusálemben. * *rész.* 15: 23. 28. 29.

5 Azért a' Gyülekezetek gyarapodnak vala a' hitben, és ſzám ſzerint nevekednek vala naponként.

6 El-járván pedig Frigyiának és Galatziának tartományát, meg-tiltatának a' Szent Lélektöl; hogy az *Iſtennek* igéjét ne hirdetnék Aſiában.

7 Mikoron azért mentek vólna Miſiába, igyekeznek vala menni Bithiniába: de az Iſten' Lelke nem botsátá öket oda.

8 El-hagyván pedig Miſiát, menének Troás' * *tartományába*.

* 2 *Tim.* 4: 13.

9 Es éjtſzaka valami látás jelenék Pálnak: Egy Maczédóniabéli férjfiú álla-meg ö elötte, 's néki könyörögvén ezt mondja vala: Jere által Maczédóniába, és légy ſegítségül minékünk.

10 Mihelyt pedig e' látáſt látta vólna, azonnal igyekezénk Maczédóniába menni; mivelhogy bizonyoſképpen értenök, hogy az UR hivna minket, hogy azoknak prédikálnók az Evangyéliomot.

11 El-menvén azért Troásból egyenesen Sámothrácziára tartánk, és máſod napon Neápolisba.

12 Es onnét Filippibe, melly Maczédónia' tartományának elsö *és fö* városa, mellynek lakoſi jövevények valának: lakánk pedig abban a' városban egy-néhány napig.

13 Es Szombat-napon ki-menénk a' városból a' folyó-víz mellé, hol ſzoktak vala imádkozáſok lenni, hol mikor le-ültünk vólna, ſzóllánk az aſzſzonyi-állatoknak, a' kik oda gyültek vala.

14 Egy aſzſzonyi-állat pedig, kinek

nek Lidia vala neve, ki * Thiatirának városában bársony-áros vala, Iſten-félö, *a' mi tanitáſunkat* hallgatá, kinek az UR meg-nyitá * ſzivét, hogy figyelmezne azokra, a' mellyeket Pál mond vala.

* *Luk.* 24: 45. *Efés.* 1: 16. 18.

15 Mikor pedig meg-kereſztelkedett vólna mind háza-népével egybe, kére *minket*, mondván: Ha engem ítéltetek az UR' hivei közzül valónak lenni, jertek az én * házamhoz, maradjatok ott. És kénſzeríte minket.

* 2 *Kir.* 4: 8-11.

16 Lön pedig hogy mikor mennénk az imádkozás*nak helyére*, egy ſzolgáló-leányka elönkbe jöne, mellyben vala jövendö-mondáſnak * *gonoſz* lelke, melly az ö Urainak nagy haſznot ád vala jövendö mondásával.

* 1 *Sám.* 28: 7. 8.

17 E' Pált követvén és minket, kiált vala, mondván: Ez emberek ama' nagy Iſtennek ſzolgai, kik tinéktek az idveſségnek útát hirdetik.

18 Ezt pedig ſok napon mivelte; de Pál mivelhogy azt bánja vala, hátra fordúlván, monda a' léleknek: A' Jéſus Kriſtusnak neve * által parantsolom néked, hogy menj-ki e' leányzóból. Ki-méne azért azon ſzem-pillantásban.

* *Márk.* 16: 17.

19 Látván pedig a' *leányzónak* Urai, hogy az elöbbi kereskedésnek reménysége el-veſzett vólna tölök, megfogván Pált és Silált, vonák öket a' piatzra, a' Fejedelmek eleikbe,

20 És bé-mútatván öket a' Bíráknak, mondának: Ez emberek Sidók lévén; háborúságot ſzereznek a' mi városunkban.

21 És olly Czérémóniákat hirdetnek, mellyeket nem ſzabad minékünk bé-vennünk, ſem azokkal élnünk, mivelhogy Rómaiak vagyunk.

22 Egyetemben pedig fel-támada a' ſokaság ö ellenek, és a' Bírák az ö ruháikat meg-ſzaggatván, parantsolák, hogy *azok* veſzſzövel * veretnének-meg.

* 2 *Kór.* 11: 25.

23 És mikoron ſok * ütéſeket tettek vólna rajtok, a' tömlötzbe veték öket, parantsolván a' tömlötz-tartónak, hogy ſzorgalmatoſon meg-örizné öket.

* 1 *Theſs.* 2: 2.

24 Ki mikor a' parantsolatot hallotta vólna, veté öket a' belsö tömlötzbe, és az ö lábaikat kalodába veré.

25 Ej-félkor pedig imádkozván Pál és Silás, énekelnek vala Iſteni ditsséreteket; és a' kik *ott* foglyok valának, hallgatják vala öket.

26 Nagy hirtelenséggel pedig nagy föld-indúlás lön, úgy-annyira hogy a' tömlötznek fundamentomi meg-rendülnének, és azonnal meg-nyilatkoznak * minden ajtók, és minden *foglyok*nak kötözéſeik el-óldatának.

* *rész.* 12: 7-10.

27 Es fel-ſerkenvén a' tömlötz-tartó, mikor látná, hogy a' tömlötznek ajtai nyitva vagynak, fegyverét ki-vonván akara vala magát meg-ölni, azt alítván hogy a' foglyok el-ſzaladtak vólna.

28 Kiálta azért Pál fel-ſzóval, mondván: Ne veſzeſd-el magadat; mert mindnyájan itt vagyunk.

29 A' pedig világot kérvén, bé-méne, és rettegve eſék Pálhoz és Siláshoz.

30 Es ki-hozván öket monda: *Edes* Uraim! mit kell nékem * tselekednem hogy idvezüljek?

* *Luk.* 3: 10. *rész.* 2: 37.

31 Azok pedig mondának: Higy az UR * Jéſus Kriſtusba, és idvezülſz mind te, mind pedig házad' népe.

* *Ján.* 3: 16. 36.

32 Es hirdeték néki az URnak beſzédét, és mind azoknak, a' kik az ö házánál valának.

33 Ö pedig az éjtſzakának azon óráján, vévén azokat, meg-moſá az ö * sebeiket; és azonnal meg-kereſztelkedék ö minden ö *háza-nép*évei egybe.

* *v.* 23.

34 Es mikoron házához vitte vólna öket, aſztalt * teríte nékiek és igen örvendeze, hogy minden háza-népével egybe hitt vólna az Iſtennek.

* *Luk.* 5: 29.

35 Es mikor meg-virradott vólna, a' Birák el-küldék a' ſzolgákat, kik ezt mondának: Botsáſd-el azokat az embereket.

36 Tudtára adá pedig e' dolgot a' tömlötz-tartó Pálnak: A' Tiſzt-tartók küldöttek ide, hogy el-botsáſsalak titeket: azért ki-menvén menjetek-el békeſséggel.

37 Pál pedig monda nékiek: Minket meg-veſzſzözvén közönséges helyen minden ok nélkül, holott mi * Rómaiak légyünk, a' tömlötzbe vetettenek, és moſtan immár titkon akarnak ki-küldeni? azt bizony nem *mivelj*ük, hanem jöjjenek ide, és ök vigyenek-ki minket.

38 Meg-mondák a' Bíráknak a' ſzolgák e' beſzédeket, és meg-félemlének, mikor hallották vólna hogy Rómaiak vólnának.

* *rész.* 22: 25. 26. 29.

39 Es oda menvén kérék öket, hogy ki-jönének a' tömlötzböl, és ki-hozván öket, kérék hogy ki-mennének a' városból.

40 Ki-menvén azért a' tömlötzböl, bé-menének * Lidiához; és mikor láták vólna az Atya-fiakat, vigaſztalák öket, és ki-menének *a' városból*.

* *v.* 14. 15.

XVII. RESZ.

Pál prédikálván Theſſalónikában, üldöztetik: diſputál Athénásban a' Filoſofuſokkal.

1 MIkor pedig által-mentenek vólna Amfipóliſon és Appollónián, menének Theſsalónikába, hol a' Sidóknak Sinagógájok vala.

2 Pál pedig,a' mint néki ſzokáſa vala, bé-méne ö hozzájok, és három Szombaton vetekedék vélek az Iráſokból,

3 Meg-magyarázván és mútatván, hogy a' Kriſtusnak * ſzükség vólt vólna ſzenvednie és fel-támadnia a' halálból, és hogy e' Jéſus vólna ama' † Kriſtus, a' kit *úgy-mond*, én hirdetek néktek. † *Márk.* 14: 61.

* *Dán.* 9:26. *Luk.* 24:26. 46.

4 Némellyek azért azok közzül engedének, és adák magokat Pálhoz és Siláshoz, és egyetembe Iſten-félő Görögöknek nagy ſokaságok, és ſok fö aſzſzonyi-állatok.

5 De irégységtöl fel-indíttatván a' Sidók, kik nem hittek vala, és valami piatzon henyélö latrokat melléjek vévén, és ſokan meg-ſeregelvén, fel-háboríták a' várost, és a' Jáſonnak * házát meg-oſtromolván, akarják vala ötket ki-hozni a' köſség közzé.

* *Róm.* 16: 21.

6 Es mikor öket nem találták vólna, vonák Jáſont és valami atya-fiakat a' városnak Fejedelmi eleikbe, ezt kiáltván: Ezek azok, kik e' világnak állapatját fel-fordíttották, és moſt imhol vagynak!

7 Kiket Jáſon házába bé-fogadott, kik mindnyájan a' Tsáſzár' parantsolati ellen tselekeſznek, mivelhogy más Királyt mondanak lenni, a' * Jéſuſt.

8 Fel-indíták pedig a' ſokaságot, és a' város' Fejedelmit azok,a' kik ezeket hallák. * *Ján.* 18: 36-38.

9 *Kik* mindazáltal mikor hallották vólna Jáſonnak és a' többinek magok mentését, el-botsátják öket.

10 Az Atya-fiak pedig azonnal éjtſzakán * ki-botsáták Pált Siláſsal egyetembe Bérea *városba*; kik mikor oda mentek vólna, bé-menének a' Sidóknak Sinagógájokba. * *r.* 9: 25.

11 Ezek pedig nemesb elméjüek valának a' Theſsalónikabéli *Sidóknál*, úgy-mint kik nagy ſerénységgel bé-vék az *Iſten*' beſzédét, minden napon az * Iráſokból tudakozván, ha ezek úgy vólnának? * *Eſa.* 8: 20. *Ján.* 5: 39.

12 Sokan hivének azért ö közzülök, annak felette tiſzteſségbéli Görög aſzſzonyi-állatok-is és férjfiak ſokan.

13 Mikor tudtokra eſett vólna azért a' Theſsalónikabéli Sidóknak, hogy Béreában-is prédikálotta vólna Pál az Iſtennek beſzédét, oda-is el-menének, és a' köſséget fel-háboríták.

14 De akkor mindjárást ki-botsáták az Atya-fiak Pált, úgy mintha a' tengerre menne, Silás pedig és Timotheús ott maradának.

15 A' kik pedig Pálnak gondját felvették vala, hogy bátorságos helyre vinnék, el-vivék ötet ſzinte Athénásba, és mikoron parantsolt vólna Siláſsnak és Timothéusnak, hogy mennél hamarább lehetne ö hozzája mennének, el-menének.

16 Pál pedig mikor Athénásba azokat várná, az ö lelke * háborog vala ö benne, mivelhogy látná, hogy a' város a' bálványokhoz ragaſzkodott vólna.

* 2 *Móſ.* 32: 19-21. 1 *Kir.* 19: 14. *Sólt.* 119: 158.

17 Vetekedik * vala azért a' Sinagógában a' Sidókkal, és az Iſten-félö emberekkel, és a' piatzon-is minden napon mindenekkel, a' kiket elöl talált. * *v.* 2. 3.

18 Némellyek pedig az Epikuréus és Stóikus Filoſófuſok közzül vetekednek vala ö véle; és *azok közzül* némellyek ezt mondják vala: Mit akar mondani e' tsátsogó ember? Némellyek pedig *mondának*: Idegen Iſtenek hírdetöjének láttatik lenni; mivelhogy a' Jéſuſt és a' fel-támadáſt hírdeti vala nékiek.

19 Es meg-ragadván ötet, vivék az Areopágusra, ezt mondván: Vallyon meg-ért-hetjüké mitsoda légyen ez új tudomány, mellyet te hírdetſz?

20 Mert idegen dolgokat beſzélleſz a' mi füleinknek: meg-akarjuk azért érteni, mitsoda tudomány ez?

21 (Az Athénásbéliek pedig mindnyájan és a' jövevények, kik ott laknak vala, egyéb dologban nem valának foglalatoſok, hanem tsak újságnak beſzélléſében és hallgatáſában.)

22 Elö-állván pedig Pál az Areopágusnak közepette, monda: Athénásbéli férjfiak, bizonnyal látom, hogy ti egyebeknél mint-egy ſzorgalmatoſabbak vagytok az Iſteni tiſztelettekben;

23 Mert mikor el-kerülném és ſzemlélném a' ti Iſteni tiſzteleteteket, találkozám egy óltárra-is, mellyre ezt írták vala: AZ ESMERETLEN ISTENNEK. A' kit azért ti nem tudván tiſzteltek,azt hírdetem én néktek.

24 Az Iſten, a' ki teremtette e' világot és mindeneket, a' mellyek e' *világban* vagynak, mivelhogy mennynek földnek ÚRa, kézzel tsinált templomokban nem * lakik. * *r.* 7:48.49.

25 Embereknek kezeiktöl-is nem tiſzteltetik, mintha valami nélkül * ſzükölködnék; holott ö ád mindeneknek

nek életet, † le-helletet, és mindeneket. * *Sólt.* 50: 9-13. † *Esa.* 42: 5.

26 Es az egész emberi nemzetséget egy vérből * teremtette, hogy lakoznának e' földnek egész színén, el-rendelvén az időknek alkalmatosságit, és az ö lakásokat † meg-határozván.

* 1 *Mós.* 1: 27. 28. † 5 *Mós.* 32: 8.

27 Hogy az Istent meg-keresnék, ha valami-módon meg-tapaſztalván * ötet meg-találi-hatnák; jóllehet bizony nem messze vagyon mindenikünktöl;

* *Róm.* 1: 19. 20.

28 Mert ö általa * élünk, mozgunk és vagyunk; miképpen a' ti *bölts* Poétáitok közzül-is mondották némelyek: Mert az *Istennek* nemzet-is † vagyunk. * *Job* 12: 10. 33: 4.

† 1 *Mós.* 1: 27. *Luk.* 3: 28.

29 Mivelhogy azért Istennek nemzeti vagyunk, nem kell azt alítanunk, hogy aranyhoz, * ezüsthöz, vagy kőhöz, mesterséges faragáshoz, vagy emberi találmányhoz az Isten hasonlatos vólna. * *Esa* 40: 18.

30 E' tudatlanságnak idejét azért el-hallgatván az Isten, most an minden * embereknek mindenütt hírdeti hogy meg-térjenek. * *Tit.* 2: 11-14.

31 Mivelhogy rendelt egy napot mellyen igazán meg-ítéli e' földnek kerekségét a' * FERJFIU által, a' kit arra rendelt, *melly dologról* nyilván való bizonyságot tett mindeneknek, annak halálból való fel-támaſztatásával. * *r.* 10: 42. 2 *Kór.* 5: 10.

32 Mikor pedig hallották vólna a halottaknak fel-támadáſokat, némelyek patvarkodnak vala; némellyek pedig ezt mondják vala: Ezután is-mét akarunk e' felöl töled érteni.

33 Es illyen módon Pál azok közzül ki-méne.

34 Némellyek pedig melléje adván magokat hivének, kik között vala Areopágita Diénes, és egy Dámaris nevü aſzſzonyi-állat, és egyebek ö vélek.

XVIII. RESZ.

Pál még-látogat ſok Ekkéſiákat: Apollós nagyobb világot vészen a' tudományban.

1 EZek után Pál Athénásból ki-menvén méne Kórinthusba.

2 Es mikoron egy Aquila * névü Sidóra, és annak feleségére Priſczillára találkozott vólna, *melly Aquila* Pontusból való nemzet vala, és nem régen jött vala Olaſz-országból, (mivelhogy Klaudius meg-parantsolta vala, hogy a' Sidók mind ki-mennének Rómából,) méne azokhoz. * *Róm.* 16: 3. 4.

3 Es mivelhogy azon féle míves vala, azoknál marada, és * munkálódik vala; azoknak pedig mesterségek vala fátor-tsinálás. * *rész.* 20: 34.

1 *Kór* 4: 12.

4 Vetekedik vala pedig minden Szombatokon a' Sinagógában, és mind a' Sidókat mind a' Görögöket hatható befzédekkel inti vala.

5 Mikor pedig el-érkeztenek vólna Maczédóniából Silás és * Timotheus, gerjedez vala Pál lélekben, bizonyságot tévén a' Sidóknak a' Kriſtus Jésusról. * *rész.* 17: 15.

6 Azok pedig mikor ezeknek ellene mondanának és káromláſokat ſzóllnának, az ö ruháit * meg-rázván, monda nékiek: A' ti véretek légyen a' ti fejeteken; én tiſzta *vagyok*, és e' naptól fogva a' pogányok közzé † mégyek.

† *rész.* 13: 46. * *Máté* 10: 14.

7 És el-menvén onnét, bé-méne egy embernek házába, kinek neve Juſtus vala, ki Isten-félö vala, kinek háza a' Sinagóga mellett vala.

8 Kriſpus * pedig a' Sinagógának Fejedelme az URban hün egész házanépével egybe, a' Kórinthusbéliek közzül-is ſokan hallván hiſznek vala, és meg-kereſztelkednek vala.

* 1 *Kór.* 1: 14.

9 Monda pedig az UR éjtſzakai látásban Pálnak: Ne felj, hanem ſzólj, és ne hallgaſs;

10 Mert en te veled vagyok, és sen, ki nem támad reád hogy néked ártson, mert nékem ſok népem * vagyon e' városban. * *Ján.* 10: 16.

11 Lakék azért ott eſztendeig és hat hónapig tanítván öket az Isten' befzédére.

12 Mikor pedig Achája' *tartományának* Tiſzt-tartója vólna Gallió, támadának a' Sidók egyenlö akaratból Pálra, és vivék ötet a' törvény-ſzék eleibe,

13 Mondván: Ez a' Törvény ellen való Isteni tiſzteletekre tanítja az embereket.

14 Pál pedig mikor ſzinte ſzóllani akarna, monda Gallió a' Sidóknak: Ha valami bofzſzú-tetelröl vagy valami gonofzságról vólna a' panaſz, Sidók, az igazság ſzerint meg-hallgatnálak.

15 Ha pedig a' kérdés vagyon valami befzédről, nevekről, vagy a' ti törvénytekről, ti láſſátok-meg; mert én az ollyan dolgokban biró nem akarok lenni.

16 Es el-üze öket a' törvény-ſzék elöl.

17 A' Görögök pedig mindnyájan Soſthénest * a' Sinagógának Fejedelmét meg-ragadván, verik vala a' törvény-ſzék előtt, de Gallió azzal semmit nem gondol vala. * 1 *Kór.* 1: 1.

18 Pál pedig, mikor még az után-is ſok napig ott lett vólna, az Atya-fiaktól el-bútsúzván, Siriába eveze, Aquiláival és Priſczillával egybe, mineku-

utánna fejét meg-nyírte * vólna Kenchris *városban*; mivelhogy fogadáſa vala.
* *r.* 21 : 23. 24. 4 *Móſ.* 6 : 9-18.

19 Juta pedig Efésusba és azokat ott hagyá; ö pedig bé-menvén a' Sinagógába, a' Sidókkal vetekedék.

20 Es mikor kérnék hogy több ideig maradna nálok; nem akara *maradni*,

21 Hanem bútsút vön tölök, mondván: Mindeneſtöl fogva Jéruſálemben kell nékem lennem az Innepen, melly elöttünk vagyon; de iſmét meg-jövök hozzátok, ha Iſten * akarja. Es elméne Efésusból. * *Jak.* 4 : 15.

22 Es mikor Czéſáreába ment vólna, és *Jérusálembe* fel-ment vólna 's köſzöntötte vólna a' Gyülekezetet, méne Antióchiába.

23 Es mikor *ott* valami kevés idöt el-múlatott vólna, el-méne és el-járá Galatziának és Frigyiának tartományát, minden tanítványokat erösítvén.

24 Egy Sidó pedig, kinek neve Apollós † vala, Alexandriai nemzet, ékeſen ſzólló férjfiú, jöve Efésusba, ki az Irásokban tudós vala.

† 1 *Kór.* 1 : 12.

25 Ez az URnak útára taníttatott vala, és az ö lelkében buzgó lévén, ſzólja és tanítja vala nagy ſzorgalmatoſon az URnak tudományát, ki tsak a' János' † Kereſztségét tudja vala.

† *Máté* 3 : 1-3.

26 Es kezde nagy bátorsággal ſzólni a' Sinagógába, kinek tanítását mikor hallotta vólna Aquila és Priſczilla; melléjek vévék ötet, és nyilvábban meg-tanítá ötet az Iſtennek útára.

27 Es mikor Achájába akarna menni, intvén *ötet* az Atya-fiak, irának a' tanítványoknak hogy ötet bé-fogadnák; ki mikor oda jutott vólna, ſokat * haſznála azoknak, a' kik hittenek vala, az *Iſten*' kegyelméböl.

* 1 *Kór.* 3 : 6.

28 Mert nagy buzgósággal jobban jobban meg-győzi vala a' Sidókat közönséges helyen, meg-bizonyítván az * Irásokból, hogy a' Jéſus vólna ama' Kriſtus. * *Luk.* 24 : 26. 27.

XIX. RESZ.

Pál Efésusban kezeit téſzi a' meg-kereſztelkedtekre: tanít és tsudákat téſzen: Ördög-uzö Sidók az ördöngöſtöl verettetnek: Ördöngös könyvek meg-égettetnek: Demeter támadáſt indít az Eféſusi Diána' tiſztelſége-ért.

1 LÖn pedig azonközbe mikor Apollós * Kórinthusban vólna, hogy Pál a' felsö tartományokat el-járván, érkeznék Efésusba, hol mikor valami tanítványokra találkozott vólna, * *rész.* 18: 24.

2 Monda nékiek: Vetteteké Szent Lelket, minek-utánna * hittetek? Azok pedig mondának néki: Söt inkább azt ſem hallottuk hogyha vagyoné Szent Lélek? * *r.* 10: 44.

3 Akkor monda nékiek: Mitsodára kereſztelkedtetek tehát? Es azok mondának: A' János kereſztségére.

4 Monda pedig Pál: János kereſztelt meg-térésnek * kereſztségével, az embereket intvén arra, hogy abban hinnének, a' ki ö utánna jövendö vala, tudni-illik a' Kriſtus Jéſusban.

* *Máté* 3 : 1-3. 11.

5 Es a' kik *ötet* hallák, meg-kereſztelkedének az UR Jéſusnak nevére.

6 Es mikor Pál reájok vetette vólna kezeit, ſzálla * a' Szent Lélek ö reájok, és ſzóllnak vala *idegen* nyelveken és próféталnak vala. * *rész.* 8 : 17.

7 Valának pedig mindnyájan ezek a' férjfiak mint-egy tizen-ketten.

8 Ö pedig bé-menvén a' Sinagógába, bátorsággal ſzóll vala három hónapig prédikálván, és intvén *azokat* az Iſten' orſzágára való *dolgo*kra.

9 Mikor pedig némellyek meg-keményítenék magokat, és engedni nem akarnának, gonoſzúl ſzóllván az *URnak* útáról a' kölség elött, azoktól el-távozván, a' tanítványokat-is el-ſzakaſztá azoktól, minden napon prédikálván egy Tirannuſnak oskolájában.

10 E' pedig lön két eſztendeig; úgyannyira hogy mindenek kik jakoznak vala Aſiában, mind Sidók mind Görögök hallgatnák az UR Jéſusnak beſzédét.

11 Nagy dolgokat * tselekeſzik vala pedig az Iſten a' Pálnak kezei által.

12 Annyira hogy betegekhez-is vinnék az ö teſtétöl önéki tsak keſzkenöjét, és korfzovátját, és azok meg-gyógyulnának az ö betegségekböl, és a' gonoſz lelkek ki-mennének belölök.

* *Ján.* 14: 12. *r.* 14: 3. 10.

13 Kezdették vala pedig a' Sidók közzül valami lézzengö ördög-üzök az UR Jéſusnak neve által a' gonoſz lelketket ki-üzni * azokból, a' kikben vólnának, ezt mondván: Kénſzerítünk titeket a' Jéſus által, kit Pál prédikál.

* *Máté* 12 : 27.

14 Valának pedig egy Skéva névü Sidónak, ki Papoknak fejedelme vala, hét fiai, a' kik ezt mivelik vala.

15 Felelvén pedig a' gonoſz lélek, ezt mondja vala: A' Jéſuſt † eſmérem, Pált-is * tudom, ti pedig kitsodák vagytok? † *Márk.* 5 : 7-9.

* *rész.* 16 : 17. 18.

16 Es reájok támada az ember, a' kiben a' gonoſz lélek vala, és azokat meg-gyözvén hatalmat vön rajtok, annyira hogy mezítelenen és febben ſzaladnának-ki a' házból.

17 Es tudtokra lön e' dolog mindenek-

deneknek, mind a' Sidóknak mind a' Görögöknek, kik Efésusban laknak vala, és mindnyájan meg-félemlének, és az UR Jésusnak neve magafztaltatik vala.

18 És fokan azok közzül, a' kik hittek vala, el-jönek vala, és az ö tselekedeteikről * valláft téfznek vala, meg-jelentvén *azokat.* * *Máté* 3: 6.

19 Sokan pedig azok közzül, a' kik ördögi meſterséget gyakorlottak vala, az ö könyveiket elö-hozván, mindeneknek láttokra meg-égetik vala: melly könyveknek árrokat meg-fzámlálván, találák ötven-ezer pénznek.

20 Ekképpen az URnak befzéde* erösen nevekedik vala, és hatalmat véfzen vala. * *Eſa.* 55: 10. 11.

21 Ezeknek utánna él-végezé Pál a' *Szent* Lélek által, hogy Maczédóniát és Acháját el-járván Jérusálembe menne, ezt mondván: Minek-utánna Jérusálemben lejéndek, Rómát-is * meg-kell nékem látnom.

* *Róm.* 15: 25. 28.

22 El-küldvén pedig Maczédóniába kettöt azok közzül, kik néki fzolgálnak vala, *tudni-illik* Timothéuſt és Eráſtuſt, ö egy ideig marada Aſiában.

23 Támada pedig akkor az idöben nagy háborúság az *URnak* útá-ért;

24 Mert egy Demeter nevü ötvös, ki tsinálván ezüſtből a' Diána' temploma' *formájára kápolnátskákat*, a' meſter-embereknek nagy nyereséget ád vala.

25 Kiket egybe-gyüjtvén, hafonló meſter-emberekkel egybe, monda nékiek: Férjfiak, tudjátok hogy minékünk minden gazdagságunk e' meſterségböl vagyon!

26 Látjátok pedig és halljátok, hogy ama' Pál nem tsak az Eféſusbéli *kösséget*, hanem közel egéſz Aſiának fok népét el-áltatván el-fordította, mivelhogy azt mondja, hogy nem Iſtenek * azok, a' mellyek kézzel tsináltatnak.

* *Sólt.* 115: 4. *Jér.* 10: 3.

27 Félö dolog pedig, hogy nem tsak ez a' mi meſterségünk veſzt̃zen-el, ha Páltól meg-hamisíttatik, hanem a' nagy Iſten-aſzfzonynak, a' Diánának temploma-is femminek itéltetſék, és az ö méltósága mindeneſtöl el-veſzt̃zen, kit az egéſz Aſia 's e' világ tiſztel.

28 *Ezeket* mikor hallották vólna, haraggal meg-telvén kiáltnak vala mondván: Nagy az Eféſusbéli Diána!

29 Es bé-telék az egéſz város háborúsággal, és egyenlö akaratból a' piatzra rohanának, és meg-fogák Gájuſt és Ariſtárkuſt, kik Maczédóniából valók valának, és Pálnak úti társai valának.

30 Pál pedig mikor a' köſſég közzé ki akarna menni, nem botsáták ötet ki a' tanítványok.

31 Söt az Aſiabéli Fö emberek közzül-is némellyek, kik Pálnak baráti valának, *követeket* küldvén ö hozzája, Kérék, hogy a' piatzra ne menne.

32 Azért ki egyet, ki máſt mond vala; mert eſze-veſzett ſokaság vala, és ſokan nem tudják vala miért gyültek vólna öſzve.

33 A' ſokaság közzül pedig elö-állaták Alexándert, kit a' Sidók kénſzerítnek vala *elö-állani*: Alexánder azért mikor kezével intett vólna, hogy hallgatnának, akara fzólani a' köſſégnek.

34 Kit mikor meg-eſmértek vólna Sidónak lenni, mindnyájan egyenlö fzóval mint-egy két óráig kiáltak: Nagy az Eféſusbéli Diána!

35 Akkor a' *város'* Iró-deákja, mikor meg-tsendesítette vólna a' köſséget, monda: Eféſusbéli férjfiak, kitsoda az emberek közzül, a' ki nem tudná, hogy az Eféſus város, a' nagy Diána Iſten-aſzfzonynak, és a' Jupitertöl fzállott *képnek* oltalmazója?

36 Mivelhogy azért ezeknek ſenki ellene nem fzólhat, fzükség hogy meg-tsendeſedjetek, és ſemmit ne tselekedjetek vak-meröképpen;

37 Mert ez embereket ide hoztátok, kik nem fzentség-rontók, ſem a' ti Iſten-aſzfzonyotok ellen bofzfzú-befzédet nem fzólltak.

38 Ha Demeternek és az ö hozzá tartozó meſter-embereknek valakivel valami perek vagyon, törvény vagyon, és Birák vagynak, azok egy-máſsal pereljenek.

39 Ha pedig egyéb dolgok felöl való panaſztok vagyon: a' közönséges gyülésben láttaſsék-meg;

40 Mert félö hogy pártolkodásban ne vádoltaſsunk a' mái napon való tselekedetek-ért, mivelhogy ſemmi dologh nintsen, a' melly oka lehetne e' mái támadáſnak. Es ezeket mikor mondotta vólna, el-botsátá a' ſokaságot.

XX. RESZ.

Pálnak úta Görög-orſzágba; Eutikus a' halálból fel-támaſztatik: Pál' intéſe az Eféſuſi Vénekhez, és bútsú-vétele.

1 MInek-utánna pedig meg-fzünt vólna a' háborúság, mikor elöhívta vólna Pál a' tanítványokat, azokat meg-ölelgetvén el-indúla, hogy menne Maczédóniába.

2 Mikor pedig azokat a' tartományokat el-járta vólna, és azokat bö befzéddel intette vólna, méne Görög-orſzágba.

3 Es *ott* mikor három hónapot múlatott vólna, mivelhogy Siriába való menésének a' Sidók leſt hánytanak vólna, úgy végezé, hogy Maczédónián térne viſzfza.

4 Követi vala pedig ötet mind Asiáig a' Bérea *városbéli* Sopáter: a' Thessalonikabéliek közzül pedig, Aristárkus, Sékundus, Derbe *városbéli* Gájus és Timotheús; Asiabéliek pedig, * Tikikus és Trófimus. * *Efés.* 6: 21.

5 Kik mikor elöl el-mentenek vólna, meg-várának minket Troásban.

6 Mi pedig a' Husvét' * innépe után Filippiből ki-evezénk: és menénk ö hozzájok Troásba öt nap alatt: hol hét napig lakánk. * 2 *Mós.* 12: 15.

7 A' hétnek pedig elsö napján a' tanítványokat egybe-gyüjtvén a' kenyérnek * meg-szegésére, Pál prédikál vala, mivelhogy másod napon el-akar vala menni, és a' tanítást meg-nyújtá szinte éj-félkorig. * *r.* 2: 42. 46.

8 Valának pedig sok szövétnekek *ott* a' fel-házban, a' hol egybe-gyültek vala.

9 Es egy ifjú, kinek neve Eutikus vala, ül vala az ablakban, kit mikor az álom igen meg-nyomott vólna, mivelhogy Pál sok ideig prédikálana, az álomnak miatta el-tántorodván a' harmadik rend házból alá-esék, és halva vévék-fel.

10 Mikor pedig Pál alá-ment vólna, reá * borúla, és azt hozzá ölelvén, monda: Ne háborogjatok, mert az ö lelke benne vagyon. —* 1 *Kir.* 17: 21.

22. 2 *Kir.* 4: 32-34.

11 Mikor annak-okáért fel-ment vólna és a' kenyeret meg-szegvén ett vólna, sok ideig mind virradtáig szólla vélek, és *az után* úgy indúla-el.

12 Fel-hozák pedig az ifjat elevenen, és felette igen meg-örvendezének.

13 Mi pedig a' hajóra menvén, menénk Asonba, hogy ott vennök-bé Pált; mert úgy végezte vala, hogy addig gyalog jöne.

14 Mikor pedig Asonba hozzánk jött vólna, ötet a' hajóba bé-vévén, menénk Mitiléné' *városába*.

15 Es mikor onnét el-evéztünk vólna, másod-nap jutánk Chius' *szigete* ellenébe, más nap pedig jutánk Sámus *szigetbe*, és mikor Trógiliumban múlattunk vólna, másod nap menénk Miletumba;

16 Mert el-végezte vala Pál magában, hogy Efésus mellöl el-menne, hogy ne kelletnék néki idöt mulatni Asiában; mert siet vala hogy ha lehetne Pünkösd napjára Jérusálemben lenne.

17 *Követeket* küldvén azért Miletumból Efésusba, a' Gyülekezetnek Véneit oda hivatá.

18 Kik mikor hozzája mentek vólna, monda nékiek: Ti tudjátok, az elsö naptól fogva, mellyben Asiába * jöttem, mint † viseltem magamat-ti köztetek abban az egész idöben;

*r. 19: 1. † 1 *Thess.* 2: 5-7.

19 Mert szolgáltam az Urnak nagy alázatossággal, sok köny-hullatással és kísértetekkel, mellyek én rajtam estek a' Sidóknak utánnam való leselkedések miatt.

20 Es semmi elött nem vonogattam magamat, a' mi néktek hasznotokra való vólt, hogy azokat néktek ne hirdetném, és hogy ne tanítanálak titeket közönséges helyen és házanként.

21 Söt inkább mind a' Sidóknak mind a' Görögöknek hírdettem az Istenhez való meg-téreſt, és a' mi Urunk Jésus Kristusban való * hitet.

* *Luk.* 24: 47.

22 Es mostan ímé én az *Isten'* Lelkétöl * kénszeríttetvén; Jérusálembe mégyek, és nem tudom, mi következik ott én reám. * *r.* 19: 21.

23 Hanem hogy a' Szent Lélek minden városonként bizonyságot tészen arról; *ezt* mondván, hogy én reám * fogság és nyomorúság következik. * *r.* 21: 4. 11.

24 De semmivel nem * gondolok, az én életem-is nékem nem † drága, csak el-végez-hessem örömmel az én futásomat, és a' szolgálatot, mellyet vettem ** az UR Jésustól, hogy bizonyságot tégyek az Isten' kegyelmének Evangyéliomáról. * *Róm.* 8: 35. 39.

† *Filip.* 2: 17. ** *r.* 9: 15.

25 Es mostan ímé én tudom, hogy az én ortzámat többé nem látja egy-is mindnyájatok közzül, kik között által mentem prédikálván az Istennek országát.

26 Azért tudományt tészek néktek e' mai napon, hogy én mindeneknek * vérektöl tiszta vagyok. * *Ezék.* 3: 18. 19.

27 Mert nem vonogattam magamat, hogy az Istennek minden akaratját néktek nem hírdettem vólna.

28 Viseljetek gondot azért * magatokról, és az egész † nyájról, mellyben a' Szent Lélek titeket vigyázókká tett, az Isten' Anya-szent-egy-házának legeltetésére, mellyet tulajdon †† vérével kerefett; * 1 *Tim.* 4: 16.

1 *Pét.* 5: 2. 3. †† 1 *Pét.* 1: 19.

29 Mért én tudom azt, hogy az én el-távozásom után jönek ti közitekbe gonoſz * farkaſok, kik nem kedveznek a' nyájnak. * *Máté* 7: 15.

30 Ti * közzületek-is támadnak ollyak, kik ellenkezö dolgokat szólnak, hogy a' tanítványokat el-általfák. * 1 *Ján.* 2: 18. 19.

31 Azért vigyázzatok, meg-emlékezvén arról, hogy én három esztendeig éjjel és nappal meg-nem szüntem köny-hullatásal * inteni mindent.

* *v.* 19-21.

32 Mostan-is Atyám-fiai ajánlak titeket az Istennek, és az ö kegyelmeſségének beſzédének, ki fel-epít-het és meg-

meg-adhatja néktek, a' mit örökség szerint birjatok minden szentekkel egybe.

33 Senkinek† ezüstét, vagy aranyát, vagy ruháját nem kivántam.

* 1 *Sám.* 12 : 3.

34 Söt inkább ti tudjátok hogy az én magamnak és velem valóknak táplálására az én * kezeimmel munkáltam. **r.* 18 : 3. 1 *Kor.* 4 : 12.

35 Es mindeneſtöl még-mútattam néktek, hogy szükség vólna illyen módon munkálódván az erötelenekröl * gondot viselni, és meg-emlékezni az Ur Jésus' beszédéröl, hogy *tudni-illik* ö mondotta: Jobb adni *másnak*, hogy-nem venni. * *Péld.* 19 : 17.

36 Es mikoron ezeket mondotta vólna, térdre esvén * imádkozék mind azokkal egybe. * *rész.* 21 : 5.

37 Es mindnyájan felette igen kezdének * sirni, és a' Pálnak nyakára esvén tsókolgatják vala ötet. **r.* 21:6.

38 Kik meg-keseredtek vala, kiváltképpen e' beszéden, a' mellyet mondott vala, hogy ök többé az ö orczáját * nem látnák. Es késérék ötet a' hajóra. * *v.* 25.

XXI. RESZ.

Agabus jövendöli Pálnak fogságát: melly meg-is tellyesedék Jerusálemben.

1 Minek-utánna pedig el-indúltunk vólna, ö tölök el-szakadván, egyenesen menénk Kós *szigetbe*, és másod-nap Rhódusba, és onnét Patarába.

2 Es mikoron találtunk vólna hajót, melly által menne Féniczére, abba bé-ülvén el-indúlánk.

3 Es mikoron kezdettük vólna látni Cziprust, azt bal-kézre hagyván evezénk Siria felé, és jutánk Tírusba; mert ott akarják vala a' hajóból a' terhet ki-rakni.

4 Maradánk pedig ott hét nap, minek-utánna találtunk vólna *ott* tanítványokat, kik Pálnak mondják vala *Szent* Lélek által, hogy ne * menne-fel Jérusálembe. * *v.* 11. *r.* 20 : 23.

5 De minek-utánna a' *hét* napok el-múltak vólna el-menénk, késérvén minket mindenek féleségeſtöl, gyermekeſtöl, míglen a' városból ki-mentünk vólna. Es a' tenger' partján térdre esvén * imádkozánk. * *r.* 20 : 36.

6 Es egy-máſt † meg-ölelgetvén a' hajóba bé-ülénk, azok pediglen megtérének az övéikhez. †*r.* 20 : 1. 37.

7 Mi pedig az evezéſt el-végezvén, jutánk Tírusból Ptolémais városba: és köſzöntvén az Atya-fiakat, maradánk ö nálok egy napon.

8 Másod napon pedig ki-menvén Pál és mi, kik ö vele valánk, menénk Czéſáreába: és bé-menvén a' Filep Evangyéliſta' házába, (ki egy vala amaz * hét *Diakónuſok* közzül) maradánk ö nála. * *rész.* 6 : 5.

9 Ennek pedig valának négy szüz * Próféta leányi. * *Jóel.* 2 : 28.

10 Es mikoron ott ſok napon múlattunk vólna, alá-jöve Júdeából egy Próféta, kinek neve * Agabus vala.

* *rész.* 11 : 28.

11 Ki mikor mi hozzánk jött vólna, vévé a' Pálnak övét, és meg-kötözvén magának kezeit és lábait, monda: Ezt mondja a' Szent Lélek: A' férjfiat, a' kié ez az öv, ekképpen * kötözik-meg a' Sidók Jérusálemben, és adják a' Pogányoknak kezekbe.

* *v.* 27. 33. 34. *r.* 9 : 16.

12 Mikoron pedig ezeket hallottuk vólna, kérök mind mi, mind a' kik ott valának, hogy ne menne-fel Jérusálembe.

13 Akkor felele Pál: Mit miveltek sirván és az én szivemet kefergetvén? Mert én nem tsak meg-kötöztetni, * hanem meg-halni-is Jérusálembe kész vagyok az ÚR Jésusnak névé-ért.

* *rész.* 20 : 24.

14 Mikoron azért a' mi szónkat nem fogadná, engedénk nékie, ezt mondván: Légyen az URnak * akaratja.

* *Maté* 6 : 10.

15 E' napok után pedig egybe-kötözvén terhünket fel-menénk Jérusálembe.

16 Jövének pedig mi velünk egyetembe a' tanítványok közzül-is némellyek Czéſáreából, hozván vélek *egy embert*, a' kinél szállásunk lenne, Mnáſon nevüt, Cziprial, ki régi tanítvány vala.

17 Mikoron azért Jérusálembe jutottunk vólna, örömmel fogadának minket ez Atya-fiak.

18 Másod-napon pedig bé-méne Pál mi velünk egyetembe * Jakabhoz; és mind a' Vének ott valának.

* *rész.* 15 : 13. *Gal.* 1 : 19.

19 Kiket meg-ölelgetvén, meg-beszéllé renddel, a' mellyeket Isten * tselekedett vólna a' pogányok között az ö szolgálatja által. * *r.* 14 : 10. 16:14.

16. 18. 19 : 18. 20. 20 : 9. 12.

20 Azok pedig ezeket hallván ditsőíték az URat, és mondának nékie: Látod Atyám-fia, melly ſok ezer Sidók vagynak, kik hittenek; és mindnyájan a' Törvény-hez való buzgósággal fel-gerjedtenek!

21 Hallották pedig egyebeknek szavokból, hogy te mind azokat a' Sidókat, a' kik a' pogányok között vagynak; a' Mósestől való el-szakadásra tanítod, és azt mondod, hogy nem kell azoknak fiaikat * környül-metélniek, sem pedig a' *Móses'* Czérémóniái szerint járniok. * *r.* 15:1.2.24-29.

22 Mi-

22 Mitsoda annak-oká-ért? kétség nélkül szükség egybe-gyülnie a' fokaságnak; mert meg-hallják, hogy te ide jöttél.

23 Ezt miveld azért, a' mit néked tanátsúl adunk: Vagynak mi köztünk négy férjfiak, kik fogadáſſal meg-kötelezték magokat.

24 Azokat melléd vévén meny-fel vélek a' tiſztúlásra. és ö vélek együtt költs, hogy * meg-nyiresſék fejeket, és meg-tudják mindenek, hogy ſemmi niuts azokban, a' mellyeket te felöled hírrel hallottanak, hanem te-is úgy járſz, hogy a' Törvényt meg-tartsad. * *rész.* 18: 18.

25 Azok felöl pedig, a' kik a' Pogányok közzül hittenek, mi irtunk és el-végeztük, hogy ſemmit a' félét meg ne tartsanak, hanem hogy meg-óltalmazzák magokat azoktól, a' * mellyek a' bálványoknak áldoztattak, és a' vertöl és fúlva hólt állatoktól, és a' paráznaságtól. * *rész.* 15: 20. 29.

26 Akkor Pál maga mellé vévén azokat a' férjfiakat, máſod napon ö vélek meg-tiſztúlván bé-méne a' Templomba, hírré adván a' tiſztúlásnak * napjainak el-telését, míg-nem mindenik-ért el-végeztetett az áldozat.

* 4 *Móſ.* 6: 6. 9. 13-15.

27 Mikoron pedig immár a' hét napnak bé-teléſe el-közelgetne, némelly Aſiabéli Sidók, mikor látták vólna ötet a' Templomban, fel-indíták az egéſz ſokaságot, és ötet meg-fogák.

28 Kik kiáltnak vala: Izraelnek férji-fiai, légyetek ſegítségül! Ez amaz ember, a' ki e' nép ellen, a' Törvény ellen, és ez hely ellen tanít mindeneket mindenütt: annak-felette a' Görögöket bé-hozta e' Templomba, és megſértéztette ezt a' ſzent helyet.

29 (Mert látták vala annak-elötte az Eféſusbéli Trófimuſt * ö véle a' városban, kit alítanak vala, hogy Pál bévitt vólna a' Templomba. * *r.* 20: 4.

30 Meg-háborodék azért az egéſz város, és a' nép egybe-zendüle, és Pált meg-ragadván vonſzák * vala a' Templomból ki; és mindjáráſt bézárlák az ajtókat. * *r.* 26: 21.

31 Mikoron pedig azok akarnák ötet meg-ölni, juta a' hír a' ſeregnek Hadnagyához, hogy az egéſz Jérusálem fel-zendült vólna.

32 Ki azonnal vitézeket és Századoſokat vévén melléje, azokhoz futa: azok pedig mikor látták vólna a' Hadnagyot és a' vitézeket, meg-ſzünének a' Pál verésétöl.

33 Akkor el-közelgetvén a' Hadnagy meg-fogá Pált, és parantsolá hogy meg-kötöznék * két *vás* láncztzal: és tudakozik vala felöle, ki vólna, és mit vétett vólna.

34 Es külömb-külömb dolgokat kiáltnak vala a' fokaság között; és mikor ſemmi bizonyoſt nem ért-hetne a' háborúſágnak miatta, parantsolá hogy el-vinnék ötet a' Kaſtélyba.

* *v.* 11. — *rész.* 20: 23.

35 Mikor annak-oká-ért jutott vólna a' gráditshoz, történék hogy vitetnék a' vitézektöl a' népnek erőſzaktételek-ért;

36 Mert követi vala *öket* a' népnek ſoksága kiáltván: Öld-meg ötet!

37 Es immáron mikor a' Kaſtélyba bé-vinnék Pált; monda a' Hadnagynak: Szabadé nékem valamit ſzóllanom tenéked? Ki monda: Tudſzé Görög nyelven *ſzóllni?*

38 Avagy nem te vagyé amaz Egyiptombéli, ki e' néhány napok előtt támadáſt indítottál, és ki-vittél a' puſztába négy ezer latrokat?

39 Monda pedig Pál: En * Társusbéli Sidó vagyok, Czilicziának hires neves városának polgára: de kérlek téged, engedd-meg nekem hogy ſzóljak e' népnek. * *rész* 22: 3.

40 Mikoron azért a' meg-engedte vólna; Pál állván a' gráditson, kezével inte, hogy hallgatnának: és mikoron nagy tsendeſség lett vólna, kezde ſzóllani Sidó nyelven, *ezeket* mondván:

XXII. RÉSZ.

Pál maga-mentéſe, 's annak gyümölts'e.

1 A Tyám-fiai férjfiak és Atyák, hallyátok-meg az én mentségemet, a' mellyel moſt magamat előttetek mentem!

2 Mikoron hallották vólna pedig hogy ö Sidó nyelven ſzóllana nékiek, annál inkább hallgatni kezdének; és monda:

3 En Sidó vagyok, Társusban Czilicziának *városában* ſzülettettem; fel-neveltettem pedig ebben a' városban a' Gamáliel' lábainál, tanítttatam a' mi Atyáink' Törvényeknek egyenes formájára nagy ſzorgalmatoſsággal, Iſtenhez való * buzgóſsággal fel-gerjeſztetvén, mint ſzintén ti mindnyájan moſtan. * *Gal.* 1: 14.

4 Ki e' tudományt * kergettem mind halálig, meg-kötözvén és tömlötzre vetvén mind férjfiakat, mind aſzſzonyi-állatokat. * *r.* 8: 3. *Gal.* 1: 13.

5 Miképpen a' fö Pap-is énnékem bizonyságom, és a' Véneknek egéſz rendek: kiktöl leveleket-is * vévén az Atya-fiakhoz, Damaskusba mégyek vala, hogy el-hoznám azokat-is, a' kik ott vólnának, kötözve Jérusálembe, hogy meg-büntettetnének.

* *rész.* 9: 2. 26: 12.

6. Lön * pedig mikoron mennék, és közelgetnék Damaskushoz úgy-mint délkor,

délkor, hogy nagy hirtelenséggel az égből nagy világosság venne engemet környül.

7 És le-esém a' földre, és hallék szót, melly ezt mondaná nékem: Saul, Saul, miért kergetsz engemet?

8 En pedig felelék: Kitsoda vagy URam? És monda nékem: En vagyok a' Názáretbéli Jésus, kit te kergetsz.

9 A' kik pedig én velem valának, a' világosságot látták és meg-rémültek, de annak szavát, a' ki én velem szóll vala, nem hallották. *r. 26: 13-16.

10 *En* pedig mondék: Mit tselekedjem URam? Az UR pedig monda énnékem: Kelj-fel és menj-el Damaskusba: és ott meg-mondják tenéked mind azokat, a' mellyek el-rendeltettek tenéked, hogy azokat véghez vigyed.

11 Mikoron pedig nem látnék annak a' világosságnak ditsősége miatt, kézen fogva vezettetvén azoktól, a kik én velem valának, Damaskusba menék.

12 Egy Anániás*nevü ember pedig, ki a' Törvény szerint Isten-félö, kiről az ott lakó minden Sidók jó bizonyságot tésznek,

13 En hozzám jövén, és én elömbe állván, monda nékem: Saul atyámfia, végyed a' te szemednek világosságát. És én azon szem-pillantásban ötet meg-látám. *r. 9: 10-17.

14 Ö pedig monda nékem: A' mi Atyáinknak Istenek választott †téged, hogy meg-tanúlnád az ö akaratját és meg-látnád amaz * IGAZAT, és szót hallanál az ö szajából; †*rész.* 9: 15.

* *r.* 3: 14. *Esa.* 53: 11.

15 Mert lészesz önéki tanú-bizonyság minden embereknél, azok felöl a' mellyeket láttál és hallottál.

16 Mostan annak-okáért mit késedelmezel? Kelj-fel és keresztelkedjél-meg, és mosd-el a' te bünéidet, az URnak nevét segítségül hiván.

17 Lön pedigien, mikor Jérusálembe meg-térvén imádkoznám a' Templomban, hogy el-ragadtatnám lelkemben.

18 És látnám az URat, ki ezt mondá énnékem: Siess és menj-ki hamar Jérusálemböl; mert nem vészik itt a' tetanú-bizonyság-tételedet én felölem.

19 És én mondék: Uram, ök jól tudják hogy én tömlötzre * vontam, és vertem minden Sinagógákban azokat, a' kik hisznek vala te benned.

*rész. 8: 3. 9: 1. 2.

20 És mikor ama' te Mártiromodnak Istvánnak vére ki-ontatnék, én-is ott állok * vala, és az ö halálára akaratom vólt, és örizem vala azoknak köntsöket, a' kik ötet meg-ölik vala.

*rész. 7: 58.

21 És monda énnékem: Eredj-el; mert én tégedet messze küldelek a' * Pogányok közzé. *Róm. 15: 18.19.

22 Hallgatják vala pedig Pált mind e' beszédig; de ezek után fel-emelék az ö szavokat, mondván: Öld-meg az illyen *embert*; mert nem illik önékie élnie.

23 Mikoron pedig azok kiáltanának, és az ö köntsöket el-hánynák, és port hánynának az égbe;

24 Parantsolá a' Hadnagy, hogy ötet a' Kastélyba vinnék, és meg-parantsolá, hogy vereséggel vennék-ki belöle, hogy meg-tud-hatná, mi ok-ért kiáltanának illyen igen ö ellene.

25 Mikor pedig ötet meg-kötözték vólna kötelekkel, monda Pál az ott álló Századosnak: Szabadé néktek Római * embert, kit meg nem ftententziáztak, meg-ostorozni?

* *v.* 28. *rész.* 16: 37.—

26 Ezt pedig mikoron hallotta vólna a' Százados, hozzája méne a' Hadnagyhoz, és szólla nékie, ezt mondván: Meg-láss mit tselekeszel, mert ez ember Római.

27 Hozzá menvén azért a' Hadnagy monda néki: Mond-meg nékem ha te Római vagy? ö pedig monda: Római vagyok.

28 És felele a' Hadnagy: En nagy summa-*pénzen* vettem-meg Romának szabadságát. Pál pedig monda: En pedig *Római szabadságban* születtett *polgár-is* vagyok.

29 Mindjárást azért el-távozának ö töle, a' kik ötet meg-akarják vala kínzani, söt még a' Hadnagy-is meg-ijede, mikor meg-értette vala hogy Római vólna; mivelhogy ötet meg-kötöztette vala.

30 Másod napon pedig bizonnyal meg-akarván tudni, miben vádoltatnék a' Sidóktól, el-botsátá ötet a' fogságból, és parantsolá, hogy a' Papi fejedelmek egész Tanátsokkal egybe hozzája mennének, és Pált elö-hozatván eleikbe állatá.

XXIII. RESZ.

Pál Anániás Pap' hagyásából artzúl üttetik; Istentöl vigasztaltatik: az utánna ólálkodó Sidók közzul Czézareába küldetik Félix Tiszt-tartóhoz.

1 ÉS mikoron a' Gyülekezetre vetette vólna az ö szemeit Pál, monda: Férjfiak atyám-fiai: En minden jó * lelki-esmérettel szolgáltam az Istennek mind e' mái napiglan.

*r. 24: 16. *Phil.* 3: 6.

2 Anániás pedig a' fö Pap parantsolá azoknak, kik ö melette állanak vala, hogy Pálnak meg-ütnék * a' szaját. * *Ján.* 18: 22.

3 Akkor Pál monda nékie: Megvér az Isten tégedet, meg-fejéríttetett fal.

fal. Es te le-ültél, hogy engemet megitélj a' Törvény *szerint, és a' Törvény ellen parantsolodé, hogy engemet verjenek. *3 *Mós.* 19: 35.

§ *Mós.* 17: 4. 9.

4 Es a' kik ott állának vala, mondának: Az Istennek fö Papját szidalmazodé?

5 Monda pedig Pál: Nem tudtam, atyám-fiai, hogy a' fö Pap légyen; mert meg vagyon irva: A' te népednek * Fejedelmének gonoszt ne mondj. *2 *Mós.* 22: 28.

6 Mikor pedig Pál észébe vette vólna, hogy azoknak egyik része † Sadduczéusokból való vólna, a' másik *része* pedig Farisëusokból vólna, felkiálta a' gyülekezetben: Férjfiak atyám-fiai! En Fariséus * vagyok, és Fariséus' fia, a' halottaknak fel-támadásoknak reménységé-ért vádoltatom.

† *Máté* 22: 23. * *Filip.* 3: 5.

7 Es mikor ezeket mondotta vólna, hasonlás támada a' Fariséusok között, és a' Sadduczéusok között, és a' Gyülés el-oszla;

8 Mert a' * Saduczéusok azt mondják, hogy nintsen fel-támadás, sem Angyal, sem lélek: a' Fariséusok pedig mind a' kettöt valljak.

* *Máté* 22: 23.

9 Támada azért nagy kiáltás. Es mikor fel-költek vólna az Iraftúdók a' Farisëusok pártjokról, tusakodnak vala mondván: Semmi gonoszságot nem találtunk ez emberben: hogyha a' lélek * szóllot néki, vagy Angyal, ne tusakodjunk Isten ellen. *r. 22: 7.

10 Es mikor nagy hasonlás támadott vólna, félvén a' Hadnagy hogy Pál azoktól el-ne szaggattatnék, parantsolá hogy a' vitézek ala-mennének és ötet közzülök ki-ragadnák, és el-vinnék a' Kastélyba.

11 A' következendö éjtszakán pedig az UR Pál mellé állván monda *nékie*: Jó bizodalomban légy Pál; mert miképpen hogy bizonyságot tettél én felölem Jérusálemben, azonképpen Rómában-is bizonyságot kell tenned.

12 Es mikor a' Nap fel-köit vólna, a' Sidók közzül némellyek egybe-adák magokat és meg-esküvének, ezt mondván: Hogy sem észnek sem isznak addig, míg-nem meg-ölik Pált.

13 Többen valának pedig negyvennél, a' kik ekképpen egybe-esküdtenek vala.

14 Kik a' Papi fejedelmekhez és a' Vénekhez menének és mondának: Mi nagy esküvéssel egybe-esküdtünk, * hogy semmit addig sem észünk sem isznunk, míg-nem meg-öljük Pált.

* *Ján.* 16: 2.

15 Azért ti jelentsétek-meg a' Hadnagynak, a' Tanátsnak akaratjából, hogy hólnap ötet hozza ti közzétek: mintha az ö dolgának jobban végére akarnátok menni: mi pedig minek-elötte el-közelgetne, készek vagyunk ötet meg-ölni.

16 Mikoron pedig a' Pál' nénnyének fia meg-hallotta vólna ez álnok tanátsot, el-méne, és a' Kastélyba bémenvén tudtára adá Pálnak.

17 Pál pedig egyet a' Századosok közzül elö-szóllítván monda: Ez ifjat vidd a' Hadhagyhoz; mert valamit akar néki mondani.

18 Amaz annak-oká-ért az ifjat melléje vévén a' Hadnagyhoz vivé, és monda: A' meg-fogatott Pál engemet hivatván kére, hogy ez ifjat hozzád hoznám; mivelhogy valamit akarna néked mondani.

19 A' Hadnagy pedig az ifjúnak kezét fogván, és fél-felé ménvén megtudakozá: Mitsoda a' mit nékem akarfz mondani?

20 Es a' monda: A' Sidók * el-vé. gezték hogy téged kérjenek, hogy Pált hólnap az ö Gyülekezetekbe vigyed, mintha valamiről jobban akarnának töle tudakozni.

21 Te pedig nékiek ne engedj; mert ezek közzül többen vagynak negyven férj-fiaknál, kik utánna lefelkednek, kik erre kötelezték magokat, hogy sem észnek sem isznak addig, míg-nem meg-ölik ötet; és immár készen vagynak, és tsak azt várják, mitsoda választ adfz nékik.

22 A' Hagnagy azért el-botsátá az ifjat, meg-hagyván néki, hogy senkinek meg-ne mondaná, hogy ezeket néki meg-mondotta vólna.

23 Es a' Századosok közzül kettöt elö-szóllítván, meg-hagyá hogy kétszáz vitézeket készítenének, kik menjenének mind Czéfárea *városig*; és hetven lovagokat, és két-száz örzöket, az ejt-szakának harmadik órája után.

24 Es hogy barmokat-is adnának, hogy Pált fel-ültetvén békefséggel vinnék Félix Tifzt-tartóhoz.

25 Levelet-is írván, mellynek summája e' vala:

26 Klaudius Lisiás, a' nemes Felix Tifzt-tartónak egészséget *kíván*.

27 Ezt a' Sidóktól meg-fogattatott férj-fiat, mikor immár ízinte meg-akarnák ölni, oda menvén vitézekkel, meg-szábadítám, meg-értvén hogy Római vólna.

28 Es meg-akarván tudni azt, miért vádolnák ötet, el-vivém ötet az ö Gyülekezetekbe.

29 Es meg-értém hogy vádoltatnék az ö Törvényeknek kérdési felöl, és hogy semmi olly vétek nem vólna benne, melly méltó vólna halálra vagy fogságra.

30 Mi-

30 Mikor pedig nékem meg-jelentették vólna, hogy a' Sidók e' férjfiú után ólálkodni akarnának, azonnal ötet te hozzád küldöttem, és meghagytam az ö vádolóinak-is, hogy a' mi dolgok vagyon ö ellene. te elötted mondják meg. Légy jó egéſségben!

31 A' vitézek azért, a' mint önékik meg-parantsolták vala, Pált felvévén, ejt-ſzakán vivék Antipátris *várába*.

32 Máſod napon pedig a' Lovagokat ott hagyván, kik ö véle el-mennének, viſzíza terének a' Kaſtélyba.

33 Kik mikor Czéſáreába jutottak vólna, es meg-adták vólna a' levelet a' Tiſzt-tartónak, Pált-is * eleibe állaták. * *Máté* 10: 18.

34 Mikor pedig el-olvaſta vólna *a' levelet* a' Tiſzt-tartó, és meg-kérdezte vólna, mitsoda tartományból való vólna, és meg-értette vólna, hogy Czilicziából való vólna;

35 Monda: Meg-hallgatlak téged mikor a' te vádolóid-is el-jönek. Es parantsolá, hogy a' Héródes' házában őriznék ötet.

XXIV. RESZ.

Pál forgatja ügyét Félix előtt: prédikálja néki a' Kriſtuſt: mindazáltal az ötet fogságban tartja 's hagyja.

1 Ötöd nappal pedig azután alá-méne a' fö Pap Ananiás a' Vénekkel, és egy Tertullus nevü Prókátorral: kik a' Tiſzt-tartó eleibe állának Pál ellen:

2 Es Pált mikor elö-ſzóllították vólna, Tertullus kezdé ötet vádolni, *ezt* mondván:

3 Nagyságos Felix, hálá-adáſsal mindeneſtöl fogva és mindenütt eſmérjük, hogy te általad és a' te böltseségednek e' nemzetség mellett való jeles tselekedeti által, nagy jó békeſséget nyertünk.

4 Hogy pedig téged ſok ideig ne tartoztaſsalak befzéddel, kérlek tégedet, hogy minket hallgaſs meg rövideden, a' te kegyelmeſſéged ſzerint;

5 Mert találtuk ez embert dögleletes *embernek lenni*: és ki haſonláſt támaſzt minden Sidók között e'föld' kérekségében: és a' Názárénuſok' ſzerzetének Fejedelme.

6 Ki a' Templomot-is akarta meg-fertéztetni: kit meg-fogván meg-is akartunk a' mi Törvényünk ſzerint itélni;

7 De a' Liſiás Hadnagy el-jövén, nagy erövel ki-vévé ötet a' mi kezünkböl.

8 Es parantsolá, hogy az ö vádolóite hozzád jönének: kitöl te magad, ha meg-kérdezed, mind ezeket meg-ért-heted, a' mellyekben mi ötet vádoljuk.

9 A' Sidók-is pedig ezeket javallák, bizonyítván hogy ezek úgy vólnának.

10 Felele pedig Pál, mikor a' Tiſzt-tartó intett vólna néki, hogy ſzóllna: Mivelhogy tudom, hogy ſok eſztendötöl fogva, te e' népnek Fejedelme voltál, annak-oká-ért az én dolgaimat bátorságosban óltalmazom;

11 Mert te magad meg-ért-heted, hogy nintsen tizen-két napjánál több, miólta fel-mentem Jérusálembe imádkozni.

12 A' Templomban-is pedig engem nem találtak * hogy ſenkivel vetekedtem vólna, vagy hogy a' népet egybezendítettem vólna, ſem a' Sinagógákban, ſem a' városban. * *r.* 25: 8.

13 Meg ſem bizonyít-hatják azokat, a' mellyekben moſt engemet vádolnak.

14 Erröl pedig teneked valláſt téſzek, hogy én az út ſzerínt, mellyet ſzerzetnek * mondának, úgy ſzolgálok az én atyáimnak Iſtenéknek, úgymint a' ki hiſzek mind azoknak, mellyek a' Törvényben és a' Próféták-ban meg-vagynak írva. * *v.* 5.

15 Es reménységem vagyon Iſtenben, hogy jövendöben; (miképpen ezek-is várják) meg-léſzen a' halottaknak, mind igazaknak, mind hamiſaknak * fel-támadáſok.

Jób. 19:25-27. *Dán.* 12:2. *Ján.* 5:28.29

16 Ebben gyakorlom pedig magamat, hogy botránkozás nélkül való lelki-eſméretem légyen, mind az Iſten előtt, mind az emberek előtt mindenkor.

17 Sok eſztendö múlva pedig eljövék, hogy az én nemzetségemnek alámisnát * oſztogatnék, és hogy áldoznám. * *r.* 11: 30. *Róm.* 15: 25.

18 Ezenközbe találának engemet a' Templomban meg-tiſztúlva, de nem ſokasággal, ſem pedig nem háborúság-támaſztásban, valami Aſiabéli * Sidók, * *rész.* 21: 27.

19 Kiknek ide kellett vólna te elödbe jöniek, és engemet vádolniok, ha valami dolgok vólt vólna én ellenem.

20 Avagy ugyan ezek mondják-meg, ha valami hamis tselekedetet találtak én bennem, mikor én a' Gyülekezetben állának.

21 Hanemha ez egy ſzó-ért vádolnak, mellyel azt kiáltám mikor ö közöttök állanék: A' halottak' * fel-támadáſok felöl vádoltatom én ti tőletek e' mái napon. * *r.* 23: 6.

22 Es mikor ezeket hallotta vólna Félix, el-halaſztá a' dolgot, ezt mondván: Minek-utánna jobban meg tudakozom e' ſzerzet felöl, mikor a' Liſiás Hadnagy alá-jövénd, meg-értem aztán a' ti dolgotokat.

23 Es parantsolá a' Századosnak, hogy Pált őriznék, és meg-öldanák, és

és fenkit az ö baráti közzül meg-ne tiltanának, hogy ne szolgálna ö néki, vagy hozzá ne menne.

24 Egy-néhány nap múlva pedig Félix, mikor jelen vólna az ö feleségével Drusillával egybe, melly Sidó aszszonyi-állat vala, hivatá Pált; és hallgatá ötet a' Jésus Krisztusban való hit felöl.

25 Mikor pedig ö szóllana az igazságról, a' mértékletességről, és a' jövendö itéletröl, el-álmélkodván Félix monda: Mostan eredj-el; de mikor alkalmatosságom lészen, hozzám hivatlak téged.

26 Reménli vala pedig azt-is, hogy Pál * pénzt adna néki, hogy a' fogságból el-fizabadítaná ötet: annak-okáért-is gyakorta hivatja vala ötet, és szoll beszéli vala vele. * *v.* 17.

27 Mikor pedig két esztendö elmúlt vólna, Félix' helyébe Tiszt-tartó lön Porczius Festus: és a' Sidóknak akarván kedveskedni Félix, Pált a' fogságban * hagyá. * *rész.* 25: 14.

XXV. RESZ.

Pál menti magát Festus előtt: a' Tsászárra apellál: Agrippa eleibe állittatik.

1 FEstus annak-okáért minek-utánna bé-ment vólna a' tartományba, harmad napon azután fel-méne Jérusálembe Czésareából.

2 Szóllának pedig önéki a' fö Pap és a' Sidók közzül való Fö emberek Pál felöl, és kérék ötet;

3 Hogy kedveket tenné Pál ellen, hogy ötet Jérusálembe hivatná: hogy lest vetvén önéki, meg-ölhetnék ötet az úton.

4 Festus pedig felele, hogy Pált Czésáreában tartanák, és hogy ö hamar oda menne.

5 A' kiktöl azért ti köztetek, úgymond, lehet, én velem együtt jöjjenek-alá, és ha abban a' férjfiúban valami gonoszság vagyon, vádolják ötet.

6 És tíz napnál többet nem múlatván közöttök, mikor Czésáreába alá-ment vólna, másod napon itélö-székibe üle, és parantsolá hogy Pált elöhoznák.

7 Ki mikor el-jött vólna, környüllállák ötet a' Sidók, kik Jérusálemböl alá-mentek vala, sok és nagy dolgokban vádolván * Pált, mellyeknek igasságokat meg-nem mútat-hatják vala. * *rész.* 24: 1.

8 Mivelhogy ö maga mentségére azt feleli vala, hogy ö sem * a' Sidók' Törvénye ellen, sem a' Templom' ellen, sem a' Tsászár ellen semmit nem vétett vólna. * *r.* 24: 11. 13.

9 Festus pedig akarván kedvet keresni magának a' Sidóknál, felelvén Pálnak monda: Akarsze Jérusálembe fel-menni, és ott itéltetni-meg ezekröl én elöttem?

10 Monda pedig Pál: A' Tsászárnak itélö-széki eleibe állok, holl kell nékem meg-itéltetnem; a' Sidóknak semmit nem vétettem, mi-képpen te-is jól tudod!

11 Mert ha valamiben vétkeztem, és ha valami halálra való dolgot tselekedtem, nem tartok ellent halálomban: ha pedig azokban semmi nintsen, a' mellyekben engemet vádolnak ezek, senki engemet barátság-ért nékik kezekbe nem adhat. A' Tsászárra apellálok.

12 Akkor Festus a' Gyülekezettel szóllván, felele: A' Tsászárra apellálál, a' Tsászárhoz kell menned!

13 Egy néhány napok el-múlván pedig, Agrippa Király és Berniczé Czésáreába menének, hogy köszöntenék Festust.

14 Es mikor sok ideig múlattak vólna ott, Festus meg-jelenté a' Királynak a' Pál' dolgát, ezt mondván: Egy férjfiú vagyon, kit Félix * hagyott fogva. * *rész.* 24: 27.

15 Ki felöl szólltak nékem, mikor Jérusálembe mentem vólna, a' Papi fejedelmek és a' Sidóknak Vénei, kérvén ö ellene való sententziát.

16 Kiknek felelék, hogy nem szokások a' Rómaiaknak, hogy valakit halálra kézbe adjanak, míg-nem annak, a' ki vádoltatik, elötte * lejéndnek a' vádolók, és míg-nem helyt adnak a' vádolás felöl való mentségnek. * 5 *Mós.* 17: 4.

17 Mikor azért ide gyültenek vólna, minden haladék nélkül másod napon, mikor a' törvény-székbe ültem vólna, elö-hozatám az embert.

18 Kinek vádolói mikor elöttem állanának, semmi olly bünt ellene nem mondanak vala, mellyet én alítok vala;

19 Hanem valami kérdéseket vetnek vala ellene az ö babonaságok felöl, és egy néminémü meg-hólt Jésus felöl, kiröl Pál azt mondja vala, hogy élne.

20 En pedig mivelhogy kételkedem vala az illyen kérdezkedések felöl, kérdém ha el-akarna menni Jérusálembe, és ott itéltetni-meg ezekröl?

21 Mikor pedig Pál apellálta vólna magát, hogy meg-tartatnék a' Tsászár' *székének* elméretire, parantsolám hogy tartatnék addig, míg a' Tsászárhoz küldeném.

22 Agrippa pedig monda Festusnak: Akarnám én-is azt az embert hallgatni. A' pedig monda: Hólnap meghallgat-hatod.

23 Másod napon azért mikor el-jött

jött vólna Agrippa és Berniczé nagy pompával, és bé-mentek vólna a' hallgatásra rendeltetett házba a' Hadnagyokkal, és a' városnak föfő polgárival, a' Festus' parantsolatjára elő-hozák Pált.

24 Es fzólla Festus mondván: Agrippa Király, és mindnyájan, kik velünk egybe itt vagytok! Látjátok ez embert, ki felől nékem fzóllot a' Sidóknak minden fokaságok mind Jerusálemben mind itt, azt kiáltván, hogy nem kellene ennek tovább élnie.

25 En pedig mikor bizonyofon végére mentem vólna, hogy semmi halálra való dolgot nem tselekedett, mindazáltal mivelhogy ö apellált a' Tsáfzárra, el-végeztem hogy el-küldjem ötet.

26 Ki felöl mitsoda bizonyoft irjak *az én* Uramnak, nem tudom; annak-okáért hoztam ötet ti elötökbe, és kiváltképpen te elödbe, Agrippa Király, hogy meg-kérdezvén ötet tudjak mit irni.

27 Mert efztelen dolognak láttatik nékem lenni, el-küldeni fogva, és meg-nem jelenteni az ellene való vétkeket.

XXVI. RESZ.

Pál Agrippa elött ifjúságától fogva való életét nagy méltósággal elö-beszélli; és ártatlannak itéltetik.

1 AGrippa pedig monda Pálnak: Meg-engedtetik néked hogy fzólj magad' mentségére. Akkor Pál az ö kezét ki-nyújtván illyen mentséggel éle:

2 Agrippa Király! Bóldognak mondom magamat, hogy mind azok felöl, a' melyekben a' Sidóktól vádoltatom, e' mái napon te elötted felelek.

3 Föképpen pedig azért, mert tudom, hogy te tudod a' Sidóknak minden rend-tartátokat és kérdezkedéseket: Azért kérlek tégedet, hogy engemet hallgafs-meg békefségesen!

4 Annak-okáért az én ifjúságomtól fogva való életemet, és a' melly vólt az én nemzetségem között Jerusálemben eleitöl fogva, tudják minden Sidók.

5 Ugy mint kik ennek-elötte tudták, hogy én eleitöl fogva, (ha bizonyságot akarnak róla tenni,) mint Fariséus, * éltem a' mi hitünknek ama' fedd-hetetlen fzerzeti fzerint. **r.* 22:3.

6 Mostan pedig a' mi Atyáinknak Istenektöl tett igéretnek * reménységéért állok itt itélet alá vettetvén.

** 5 Móf.* 18 : 15. 18. *Esa.* 7 : 14. 9 : 6. 7. *Dan.* 9 : 25. 26.

7 Melliyre a' mi tizen-két nemzetségink, Istennek éjjel és nappal fzüntelen fzolgálván, reménlik hogy jutnak: melly reménység-ért vádoltatom, Agrippa Király! a' Sidóktól.

8 Mitsodát? hihetetlen dolognak tetfzik néktek, hogy az Isten a' halottakat fel-támafztja?

9 En bizonyára el-végeztem vala magamban, hogy ama' Názáretbéli Jésus' † neve ellen *nékem* fokat kellene tselekednem, † *Gal.* 1 : 13.

10 Melliyet meg-is miveltem Jerusálemben; és a' fzentek közzül én fokakat a' tömlöztbe * rekefztettem, a' Papi fejedelmektöl hatalmat vévén: és mikor meg-ölettetnének a' † fzentek, nékem-is akaratom vólt ahoz.

** réfz.* 8 : 3. 9 : 1. 2. † 22 : 20.

11 És minden Sinagógákban gyakorta öket büntetvén, káromlásra kénfzerítettem; és felettébb dühösködvén ö ellenek, kergettem *öket* mind az idegen † városokig. † *rész.* 9 : 2.

12 Ugyan akkor, mikor Damaskusba mennék a' Papi fejedelmeknek hatalmokkal és engedelmekböl.

13 Délben, Király! az úton látám, hogy a' mennyei világofság, melly a' Napnak fényefségét meg-haladja vala, környül-vett * engemet, és azokat, a' kik én velem egy úton járnak vala.

14 Mikor pedig mi mindnyájan lefztünk vólna a' földre, hallék fzózatot, melly én hozzám fzólt vala, és ezt mondja vala Sidó nyelven: Saul, Saul, mit kergetfz engemet? nehéz néked az öfztön ellen rugódoznod.

** réfz.* 9 : 3-5.

15 En pedig mondék: Ki vagy Uram? És a' monda: En vagyok a' Jéfus, kit te kergetfz!

16 De kelj-fel és állj lábaidra; mert azért jelentettem-meg magamat néked, hogy téged fzolgává és bizonyságá tennélek mind azokban, a' mellyeket láttál, mind azokban, a' mellyekben meg-jelenem * néked.

** r.* 22:17-21. 2 *Kór.* 12 : 2-4.

17 Meg-fzabadítván tégedet e' néptöl, és a' Pogányoktól kik közzé moftan tégedet küldelek.

18 Hogy meg-nyifsad † nékiek fzemeiket, hogy meg-fordúljanak a' feté-tségböl a' világofságra, és Sátánnak * hatalmától az Istenhez, hogy bünnek botsánatját, és a' meg-fzenteltettek között réfzt végyenek, az én bennem való hitnek általa. † *Esa.* 35 : 5.

** Sid.* 2 : 14. 15.

19 Azért, Agrippa Király! nem vóltam engedetlen annak a' mennyei látásnak.

20 Hanem elö-fzör a' † Damaskusbélieknek, és a' Jérusálembélieknek, és a' Júdeának egéfz tartományában, azután a'† Pogányoknak-is hirdettem, hogy *büneiket* meg-bánnák és meg-térnének az Istenhez, és meg-tért emberekhez illendö * tselekedeteket tselekednének. † *réfz.* 9 : 20-22. 29.

** Máté* 3 : 8. † *r.* 18:9-11.

21 Ezek-ért akartak engemet megölni a' Sidók, meg-fogván * a' Templomban; **rész.* 21 : 30.

22 De Istentől segítséget vévén, mind e' máig napiglan meg-állottam, bizonyságot tévén ezekről mind kitsinynek mind nagynak, és semmit nem mondok azokon kivül, mellyeket Mózes és a' Próféták meg-jövendöltek.

23 *Tudni-illik* hogy a' Krisztus szenvedne, és a' halálból való fel-támadásban † elsö lenne, és prédikálana e' népnek és a' pogányoknak a' * Világosságot. † 1 *Kor.* 15 : 20. * *Esa.* 42 : 6.

24 Mikor pedig ezeket maga' mentségére mondaná, Festus nagy fel-zóval monda: Bolondozol * te Pál; a' nagy böltseség miatt bolondúltál meg!

* 1 *Kor.* 1 : 18. 23.

25 Pál pedig monda: Nem bolondozom nemes Feste, hanem igaz és józan * beszédeket szóllok.

* 1 *Tim.* 1 : 15.

26 Mert tudja ezeket a' Király, kinek elötte bátorságosson-is szóllok; mert nem gondolom hogy ezeket nem tudná; mert e' nem valami szugolyában lett dolog.

27 Hiszsz Agrippa Király a' Prófétáknak? tudom hogy hiszsz.

28 Agrippa pedig monda Pálnak: Közel majd ugyan el-hitetéd velem, hogy Keresztyénné légyek.

29 Pál pedig monda: Kivánnám az Istentől hogy mind közel, mind ugyan valóba, nem tsak te, hanem mind azok, kik ma engem hallgatnak, lettetek vólna ollyánok minémü én, ez egy fogságomtól meg-válva.

30 Es mikor ezeket mondotta vólna, fel-kele a Király, és a' Tiszt-tartó, és Berniczé, és a' kik ö vélek együtt leültek vala.

31 Es mikor magoknak mentek vólna fél-felé, egy-mással beszéllnek vala, ezt mondván: Semmi halálra vagy fogságra méltó dolgot nem tselekedik ez ember.

32 Agrippa pedig monda Festusnak: Ez embert *szabadon* el-botsát-hatták vólna, ha a' Tsászárra nem apellált vólna.

XXVII. RESZ.

Pálnak tengeri útja Róma féle: hajó-törése, es abból ki szabadulása.

1 MInek-utánna pedig el-végezték vólna, hogy minékünk Olaszországba * kellene eveznünk, adák mind Pált, mind némelly egyéb foglyokat a' Tsászár' seregéböl való Századosnak, kinek Július *vala* neve.

* *rész.* 25 : 21.

2 Bé-ülvén azért egy Adramittenumból való hajóba, hogy Asiának határi mellett eveznénk-el; el-indúlánk, és velünk vala a' Maczedóniabéli * Aristárkus, ki Thessalónikából való vala. * *rész.* 19 : 29.

3 Másod napon pedig jutánk Sídonba; és Július nagy emberséggel tartván Pált, meg-engedé, hogy barátihoz menvén, ö róla azok viselnének gondot.

4 Onnét pedig el-indúlván Cziprus mellöl evezénk-el, mivelhogy a' szelek ellenkeznének velünk.

5 Es a' Cziliczia és Pámfilia ellenébe való tengeren el-menvén, jutánk Liczia' *tartományának városába* Mirába.

6 Es ott mikor a' Százados egy Alexándriabéli hajót talált vólna, melly Olasz-országba menne, minket abba szállíta.

7 Es mikor sok napokon késön eveznénk, és nehezen jutottunk vólna Knidus mellé, mivelhogy a' szél nem engedi vala, Kréta mellett menénk-el a' Sálmon *hegy* mellöl.

8 Es a' mellöl nehezen el-menvén, jutánk egy helyre, melly neveznek Szép ki-kötö helyeknek, mellyhez közel vala a' Laséa város.

9 Mikor pedig sok idö múlt vólnael, és mikor immár a' hajókázás veszedelmes vólna; mivelhogy immár a' böjt-is el-múlt vólna, Pál inti vala öket,

10 Ezt mondván nékiek: Férjfiak, én látom hogy nyomorúsággal, és nem tsak a' hajónak és abban való terhenek, hanem mi-magunknak-is kárával lészen a' hajókázás.

11 De a' Százados inkább hiszen vala a' hajó-igazgatónak, és a' kormányos mesternek, hogy nem annak a' mit Pál mond vala.

12 Es mikor az a' telelésre alkalmatos ki-szálló hely nem vólna, nemellyek adák tanátsúl, hogy onnét-is el-mennének; és meg-késértenék, ha valami-módon Fénix *városra* juthatnának, és ott telel-hetnének, melly Krétának ki-kötö helye, melly Dél és Napnyúgat felé néz.

13 Es mikor a' Déli szél valami lassan fúni kezdett vólna, mikor alítanák, hogy gondolatjokban véghez mehetnének, mikor el-indúltak vólna; nagy közel mennek vala-el Kréta mellöl.

14 De nem sok idö múlva ütközék abba *a' szigetbe* nagy szélvesz, melly Euroklidonnak neveztetik.

15 Es mikor a' hajó el-ragadtatott vólna, és a' szél ellen nem mehetne, a' *szél*nek botsátván *a' hajót*, *úgy* viteriink vala.

16 Es mikor egy kis sziget alá vitettünk vólna, melly sziget, Klaudának hivattatik, tsak alig kaphatók meg a' hajótskát.

17 Mel-

17 Mellyet *a' nagy hajóra* fel-vonván, mesterséggel élnek vala, a' hajót meg-övedzvén; és félvén hogy veszedelmes helybe ne ütköznének, a' vitorlákat le-botsátván, úgy mennek vala.

18 És mikor a' nagy szélvészsznek miatta hányattatnánk, *másod-napon* marhánkat a' hajóból * ki-hányók.

* *v.* 38. *Jan.* 1 : 5.

19 És harmad-napon mi magunk a' mi kezeinkkel, a' hajóhoz valo szerszámokat ki-hányók *a' tengerbe.*

20 Mikor pedig sok nápig sem a' Napot, sem a' tsillagokat nem láttuk vólna, és nagy szélvész vólna: életünk felöl tovább való minden reménségünk el-vétetett vala.

21 És mikor immár sokat * éheztünk vólna, akkor Pál fel-allván ö közöttök, monda: Jóllehet szükség vala, óh férjfiak, hogy az én beszédemnek engedvén Krétától el ne indúlnánk, és e' nyómorúságot és kárt él-távoztatnók: * *v.* 33.

22 Mindazáltal intelek titeket, hogy jó reménységben légyetek; mert közzületek egy-is el nem vész, hanem tsak * a' hajó; * *v.* 41.

23 Mert ez éjjel az Istennek Angyala én mellém álla: melly *Istené* vagyok én, a' kit tiszteltek-is.

24 Ezt mondván: Ne félj Pál; *mert* a' Tsászár eleibe kell néked vitettenned, és ímé, az Isten néked ajándékon adta mind azokat, a' kik te véled hajókáznak.

25 Annak-okáért jó reménységben légyetek, férjfiak; mert hiszek az Istennek, hogy úgy lészen, a' mint nékem szóllot.

26 Egy * szigetre kell pedig nékünk találkoznunk. * *v.* 28. 1.

27 Mikor pedig a' tizen-negyedik éjtszaka el-jött vólna, és vitetnénk az Ádria' *tengerén*, a' hajósok alítják vala éj-félkor tajba, hogy valami tartomány közelgetne ö hozzájok.

28 És le-botsátván a' tenger' mélységének mérséklöjét, találák húsz ölnyinek lenni *a' mélységet:* és egy kevéssé tovább menvén ismét le-botsátván a' mérséklöt, találák *ott* tizen-öt ölnyinek lenni.

29 És mikor félnének, hogy valami veszedelmes helyre ne jutnának, a' hajónak hátúlsó részéből négy vas-matskát vetvén a' tengerbe, várják vala a' Napnak fel-költét.

30 A' hajósok pedig, a' kis hajót le-botsátván a' tengerre, mikor el-akarnának szaladni, ez okkal, mintha a' hajónak elsö részéből vas-matskákat akarnának le-hányni:

31 Monda Pál a' Századosnak és a' vitézeknek: Ha ezek a' hajóban nem maradnak, ti meg-nem * szabadúl-hattok. * *v.* 22-24.

32 Akkor a' vitézek el-vágák a' kis hajónak köteleit, és ki-hagyák esni azt.

33 Azonközbe míg a' Nap fel-kelne, int vala Pál mindeneket, hogy ennének, ezt mondván: E' mái nap tizen-negyedik *nap*, miólta várakozván étlen vagytok, és semmi *falat* szátokban nem vólt.

34 Azért titeket intelek hogy egyetek; mert a' ti meg-maradástokra vagyon az. Mert egynek-is közzületek *sem* haja szála-is nem esik-el * fejéröl. * *v.* 22-24.

35 És mikor ezeket mondotta vólna, kenyeret vévén kezébe, hálákat * ada Istennek mind azok előtt; és mikor meg-szegte vólna azt, kezde enni. * *Ján.* 6 : 11. 1 *Tim.* 4 : 4. 5.

36 Mindnyájan pedig mikor immár jó reménységben vólnának, ök-is évének.

37 Valánk pedig mindnyájan a' hajóban két-százan és hetven-hatan.

38 És mikor meg-elégedtek vólna az eledellel, a' hajót könnyebbítik vala, a' gabonát ki-hányván a' tengerbe.

39 Mikor pedig meg-virradott vólna, földet nem látnak vala; egy tenger'kebelét sajdítnak vala pedig, mellynek partja vólna, mellyre végezték vala, hogy a' hajót ki-vinnék, ha lehetne.

40 A' vas-matskákat azért fel-szedvén, botsáták a' hajót a' tengernek, és meg-botsátván a' kormányoknak köteleit, és a' vitorlát fel-vonván, a' szélnek fúvására igyekeznek vala menni a' part felé.

41 De mikor kettös tengernek helyére találkoztanak vólna, a' hajó meg-akada; és annak az elsö része mozdít-hatatlanúl áll vala, a' hátúlsó része pedig szakadoz * vala a' habokoknak erejek miatt. * 2 *Kór.* 11 : 25.

42 A' vitézeknek pedig tanátsok e' vala, hogy a' foglyokat le-vágnák, hogy senki ö közzülök el ne szaladhatna, minek-utánna ki-úsznának.

43 De a' Százados akarván meg-tartani Pált, meg-tiltá öket e' tanátstól; és meg-parantsolá, hogy a' kik úszni tudnának, elö-ször a' tengerbe özköldösnének, és a' földre szaladnának.

44 A' többi pedig, némellyek deszkákon, némellyek pedig a' hajó-törésének darabjain; és ekképpen mindnyájan * békeséggel a' földre szaladának. * *v.* 22.

XXVIII. RESZ.

A' Barbarusoknak emberségek a' hajótöréſt szenvedtekhez: Pálnak a' vipera nem árt: Pál a' Publius' attyát 's egyebeket meg-gyógyít: Rómába jutván a' Sidóknak meg-beszélli a' maga

ügyét, és tanítja az Evangyéliomot bét eſztendeig.

1 ÉS mikoron békeſséggel ki-mentek vólna, meg-tudák hogy Mélitának neveztetnék az a' * ſziget.
* *rész.* 27 : 26.

2 A' Barbaruſok pedig nem kitsíny emberséget tselekeſznek vala mi velünk; mert tüzet gerjeſztvén bé-fogadának minket mindnyájan, a' rajtunk való zápor-ért és a' hideg-ért.

3 Mikor pedig Pál nagy ſok venyiket ſzedett vólna, és a' tüzre tette vólna, egy vipera *kígyó* a' melegböl kimászván, az ö kezére ragada.

4 Mikor látták vólna pedig a' Barbaruſok az ö kezéröl függeni a' mérges kígyót, egy-másnak mondják vala: Nyilván ez ember gyilkos, kit nem hagya élni a' bolſzú-állás; noha a' tengerböl meg-ſzabadúlt.

5 De néki, minek-utánna a' kigyót a' tüzbe rázta vólna, ſemmi nyavalyája * nem lön. * *Márk.* 16:18. *Luk.* 10:19.

6 Azok pedig várják vala, hogy meg-dagadozna, vagy meg-halván nagy hirtelenséggel le-eſnék; de mikor ſok ideig várták vólna és látnák, hogy ſemmi nyavalyája nem léſzen, el-változtatván *értelmeket*, ötet Iſtennek * mondják vala. * *r.* 14 : 11-13.

7 Ott pedig a' helyen vala majorja a' ſzigetnek Urának, kinek Publius vala neve, ki minket bé-fogadván, harmad napig ſzállásán nagy embersége-ſen tarta.

8 Lön pedig ez, hogy a' Publius' attya hideg-lelés és vér-has miatt igen nehezen fekünnék, kihez Pál bé-menvén minek-utánna * könyörgött vólna, kezeit arra vetvén, meg-gyógyítá azt.
* *Ják.* 5 : 14. 15.

9 Minek-utánna azért e' lett vólna; egyebek-is, kik abban a' ſzigetben * betegek valának, ö hozzá jönek vala, és meg-gyógyúlnak vala.
* *Márk.* 16 : 18.

10 Kik minékünk nagy tiſzteſséget-is tönek, és mikor onnét el-indúlnánk táplálásunkra valót-is adának minékünk.

11 Három hónapnak utánna azért, egy Alexándriába való hajóban hajókázánk: melly hajó ott a' ſzigetben telelt vala, mellynek tzímere vala Káſtor és Pollux.

12 És Sirákusába jutván, ott maradánk harmad napig.

13 Onnét kerülvén jutánk Régiomba, és azután máſod napon, mikor a' Déli-ſzél fúna, máſod napra jutánk Púteoli *város*ba.

14 Hol mikor valami Atyá-fiakat találtunk vólna, kérének minket, hogy ott naradnánk heted-napig, és úgy mennénk azután Rómába.

15 Honnét, mikor az Atya-fiak a' mi dolgainkat meg-értették vólna, nékünk elönkbe jövének mind az Appius' piatzáig és a' három Taberná-kig, kiket mikor Pál látott vólna, az Iſtennek hálákat adván, bátorságot vön.

16 Mikor pedig Rómába jutottunk vólna, a' Százados adá a' foglyokat a' ſeregnek Fejedelmének: de meg-engedék Pálnak, hogy külön laknék egy vitézlövel, ki ötet örizné.

17 Lön pedig ez, hogy harmad nappal az-után, egybe-gyüjtené Pál a' Sidók között való Fö embereket, kik mikor bé gyültek vólna, monda nékiek: En atyám-fiai férjfiak! jóllehet ſemmit nem vétkeztem a' nép ellen, és a' mi Atyáinknak rend-tartáſok ellen; mindazáltal fogva adattattam Jérusálemben a' Rómaiak' kezekbe.

18 Kik én felölem meg-értekezvén akarnak vala engemet el-botsátani, mivelhogy én bennem ſemmi halálra való vétek nem vólna.

19 De mikor a' Sidók ellenzenék azt, kénſzerittettem a' Tsáſzárra apellálni: nem úgy mintha valamit tudnék, mellyben az én nemzetségemet vádol-hatnám.

20 Ennek-okáért hivattalak azért titeket, hogy titeket látnálak, és veletek ſzóllnék; mert az Izraelnek * reménységé-ért vétettem-környül e' *vas*lántztzal, * *r.* 26 : 6.

21 Azok pedig mondának önéki: Mi te felöled ſem levelet nem vettünk Júdeából, ſem pedig az Atya-fiak közül, kik ide jöttek, egy-is nem jelentett, és nem ſzóllott te felöled ſemmi gonoſzt.

22 Akarjuk pedig érteni töled, mitsoda értelemben vagy; mert mi tudjuk, hogy e' * ſzerzetnek mindenütt ellene † mondanak. * *r.* 24 : 5.
† *Luk.* 2 : 34.

23 Mikor azért napot tettek vólna annak, jövének az ö ſzállására ſokan, kiknek nagy bizonyság-tétellel ſzóll vala az Iſtennek orſzága felöl, igyekezvén ö vélek el-hitetni azokat, mellyek a' Jéſus Kriſtusról vagynak, a' Móſes' Törvényéböl * és a' Prófétákból, reggeltöl fogva mind eſtvéig.
* 1 *Móſ.* 49:10. 5 *Móſ.* 18 : 15. *Eſa.* 9 : 6. *Dán.* 9 : 24-26. *Mik.* 7 : 20.

24 És némellyek hiſznek vala az ö beſzédének, némellyek pedig nem hiſznek vala.

25 És mikor magokban meg-haſonlottak vólna, el-menének, mikor Pál e' beſzédet mondotta vólna: Jól ſzóllott a' Szent Lélek az Eſaiás Próféta által a' mi atyáinknak,

26 Mondván: Eredj-el e' nép közzé,

zé, és mondd ezt: Hallván * halljátok, és nem értitek, és látván látjátok, 's által nem látjátok; * *Esa.* 6:9.

27 Mert meg-kövéredett e' népnek szive, és az ö füleikkel nehezen hallanak, és az ö szemeket be-húnyják *, hogy szemeikkel ne lássanak, füleikkel ne halljanak, és szivekkel ne értsenek, meg ne térjenek, hogy meggyógyítsam öket. * *Máté* 13: 14.

28 Légyen azért néktek tudtotokra, hogy a' Pogány népeknek † küldetett az Istennek ez * idvezítése, és ök hallgatják.

29 Mikor azért ezeket mondotta vólna, ki-menének, a' Sidók ö köztök sokat vetekedvén. † *Luk.* 24: 47.

* *Luk.* 2: 30-32.

30 Marada azért Pál két egész esztendeig az ö tulajdon szállásán; és mindeneket be-fogad vala, a' kik ö hozzá mennek vala,

31 Prédikálván az Istennek országát, és tanítván azokat, a' mellyek vagynak az Ur Jésus Kristus felöl, minden szabadsággal, minden tiltás nélkül.

SZENT PAL APOSTOL', ROMABAN LEVÖ *ISTEN SZERELMESIHEZ IROTT* LEVELE.

Mellyben tanítja. I. *Hogy minden emberek lelki nyavalyások légyenek.* II. *Hogy nem az önnön tselekedetek által, hanem a' Kristusban való hit által lehessen meg-igazúlniok.* 2, 3, 4. *R.* III. *Honnét származzék ez illyen hit.* 9, 10, 11. *R. es mi légyen ez hitnek gyümöltse.* 5, 6, 7, 8. IV. *Int minden-fele jóságos-tselekedetekre.* 12, 13, 14, 15. *R.* V. *Köszönti a' Rómában lévö híveket.* 16. *Rész.*

I. RESZ.

Rómabélieknek hitek: a' meg-igazúlásnak módja: a' Pogányoknak bünek.

1 PAL Jésus Kristusnak szolgája, hivatala szerint Apostol, * válaszlatott az Isten' Evangyéliomának *prédikálására* * *Tsel.* 9: 15. 13: 2. 3.

2 (Mellyet régen meg-ígért vala az ö Prófétái * által a' szent írásokban.

* 1 *Mós.* 3:15. 49: 10. 5 *Mós.* 18: 18. *Esa.* 7: 14. 9:6.7. 53: 1-12. *Dán.* 9: 23-27.

3 Az ö Fia felöl, (ki a' Dávidnak magvából * lett test szerint.

* *Máté* 1: 1-16. *Luk.* 3: 23-31.

4 Meg-bizonyíttatott hatalmason Isten' Fiának lenni a' szentelö lélek szerint; a' halálból való fel-támadásnak általa,) *tudni-illik* a' mi Urunk, Jésus Kristus felöl.

5 Ki által vettük a' * kegyelmet és az Apostolságot, a' hitben való engedelemnek okáért minden Pogányok között, az ö nevé-ért. * *Efés.* 3: 8.

6 Kik között ti-is vagytok Jésus Kristusnak hivataloſi.

7 Mindeneknek, kik Rómában vagytok, Isten' szerelmesinek, hivatalos szenteknek: Kegyelem néktek és békeség, Istentöl a' mi Atyánktól, és az Ur Jésus Kristustól.

8 Elö-ször hálákat * adok az én Istenemnek a' Jésus Kristus által, mindnyájan ti érettetek, hogy a' ti hiteteknek mind e' világon híre vagyon;

* *Efés.* 5: 20.

9 Mert bizonyságom nékem az Isten, kinek nagy lelki örömmel szolgálok, az ö Fiának Evangyéliomának *prédikáltatásában*, hogy szüntelen emlékezem felöletek.

10 Mindenkor az én imádkozásimban * kérvén *az Istent*, hogy ha valami módon már valaha jó szerentsés út adattatnék énnékem Istennek akaratjából, hogy ti hozzátok mehetnék;

* 1 *Thess.* 3: 10.

11 Mert kívánlak titeket látni, hogy valami lelki * ajándékot közöl-hetnék veletek, hogy ti meg-erösíttetnétek.

* *rész.* 15: 23. 29.

12 Az-az hogy közönséges intést vennénk ti nálatok, egy-más hiti által, a' ti hitetek és az én hitem által.

13 Nem akarom pedig hogy ne tudjátok ezt, Atyám-fiai! hogy én gyakorta végeztem-el magamban, hogy hozzátok menjek, (de mind ez ideig meg-tiltattam,) hogy ti köztetek-is, mint a' több Pogányok között, valami lelki * gyümöltsöt nyer-hetnék.

* *Gal.* 5: 22.

14 Mind a'Görögöknek* mind a'Barbaruſoknak, mind a' böltseknek, mind a' bolondoknak köteles † vagyok.

* *Kól.* 1: 28. † 1 *Kór.* 9: 16. 17.

15 Azért kész vagyok néktek-is, kik Rómában vagytok, az Evangyeliomot prédikálni.

16 Mert nem szégyenlem * a' Kristus' Evangyéliomát; mert Istennek hatalma minden † hivönek idvességére, Sidónak elö-ször azután a' Görögnek-

rögnek-is. * 2 *Tim.* 1:8. † 1 *Kór.* 1:18. 15 : 1-2.

17 Mert az Istennek Igazsága az által jelentetik meg hitből hitbe, miképpen meg-vagyon írva: Az igaz ember * hitből él. * *Hab.* 2 : 4.

18 Mert nyilván vagyon az Istennek haragja mennyből, az embereknek minden hitetlenségek * és hamisságok ellen, kik az igazságot hamisan *fogva* † tartják; * *Sólt.* 5 : 5. 6. † *v.* 21. 23. 25.

19 Mert az, a' mit az Isten felöl tudhatnak *az emberek*, nyilván vagyon ö bennek; mert az Isten' * meg-jelentette nékiek. * *Tsél.* 14 : 17.

20 Mert a' mi Istenben lát-hatatlan, *tudni-illik* az ö örökké-való hatalmassága és Istensége, e' világnak * álkotmányából és a' teremtett állatokból meg-értetvén, meg-láttatnak; e' *végre* hogy légyenek *ök* magok menthetetlenék. * *Sólt.* 19 : 2. 1 *Kór.* 1 : 21.

21 Mert mikor az Istent meg-esmérték vólna, *mindazáltal* nem ditsöítették ötet mint Istent, sem pedig néki hálákat nem adtanak, hanem az ö okoskodásokban hijába-valókká lettenek, és az ö balgatag szivek meg-fététedett.

22 Es mikor magokat böltseknek * vallanák lenni, balgatagokká lettenek;

23 Mert a' hallhatatlan Istennek ditsöségét él-változtatták, a' halandó embernek, madaraknak, négy lábú állatoknak, és málzó állatoknak kifaragott ábrázatjokra. * 5 *Mós.* 4 : 15-19.

24 Annak-okáért * adta az Isten öket az ö szíveknek kivánságinak tiszta-talanságira, hogy egy-másnak testét tzseplöstenék. * *Tsél.* 7 : 41. 42. 14 : 16.

25 Kik az Isten' igazságát házugságra változtatták, és tiszteltek és szolgálták a' teremtett állatokat, hátra hagyván a' Teremtöt, ki mind örökké áldandó, Amen.

26 Azoká-ért adta, *mondom*, az Isten öket a' tiszta-talan indúlatoknak; mert az ö aszszony-népeik-is el-változtatták a' terméfzetnek folyását terméfzet ellen való dologra.

27 Hasonlatosképpen a' férjfiak-is el-hagyván a' termefzet-folyása tzsrínt való közösüléft az aszonyi-állattal, fel-gerjedtek az ö bujaságokban egy-más * ellen, a' férfiak a' férfiakon éktelen undokságot tselekedvén, hogy az ö tévelygéseknek érdemek tzerint való jutalmát el-vennék ö magokban. * 3 *Mós.* 18 : 22. 23.

28 Es miképpen nem akartak a' meg-esmért Istennel meg-elégedni, *azonképpen* öket adta Isten el-fordúlt el-mének, hogy illetlen dolgokat tselekednének.

29 Kik tellyesek minden hamissággal, gonoszsággal, paráznasággal, latorsággal, fösvénységgel; irígységgel rakvák, gyilkossággal, versengéssel álnoksággal, gonosz erkölttsel.

30 Susárlók, rágalmazók, Istennek gyülölöi, bosztzúságra ingerlök, kevélyek, ditsekedök, gonoszságnak találói, szülöiknek engedetlenek.

31 Balgatagok, szövetségnek rontói, szeretet nélkül valók, engesztelhetetlenek, irgalmatlanok.

32 Kik jóllehet az Isten' igazságát * tudják, (hogy a' kik ez illyeneket tselekesznek, méltók légyenek a' halálra,) *mindazáltal* nem tsak azokat tselekesznek, hanem óltalmazzák azokat-is, a' kik azokat tselekesznek, * *Hos.* 7 : 3. 2 *Pét.* 2 : 13.

II. RESZ.

A' Sidók és a' Pagányok egyaránt a' kárhozat alá rekesztetnek.

1 ANnak-oká-ért magad menthetetlen † vagy, óh te ember, valaki *máft* kárhoztatsz; mert ugyan azonnal, a' mellyel máft kárhoztatsz, * magadat kárhoztatod, mert ugyan-azonokat miveled *te*, ki *egyebeket* kárhoztatsz. † *v.* 1 : 32. * 2 *Sám.* 12 : 5-7.

2 Tudjuk pedig, hogy az Istennek itélети igazság szerint vagyon azok ellen, a' kik illyen dolgokat tselekesznek.

3 A'stodé pedig aztóh te ember, ki kárhoztatod azokat, a' kik illyeneket tselekesznek, és te-is azokat tselekeszed, hogy az Istennek itéletit el-távoztatod?

4 Avagy az *Istennek* kegyelmességének, és békességes türésének és szendvedésének gazdagságát meg-útálodé? Nem tudodé, hogy az Istennek kegyelmessége téged meg-térésre * indít?

* 2 *Pét.* 3 : 9.

5 De te a' te keménységed szerínt és meg-térhetetlen szived szerínt, * gyüjtesz te magadnak haragot a' haragnak napjára, és az Isten' igaz itéletinek meg-jelenésének napjára.

* *Jak.* 5 : 3.

6 Ki meg-fizet mindennek az ö tselekedeti * szerínt. * *Jób.* 34 : 11. 12. 2 *Kor.* 5 : 10.

7 Azoknak, a' kik a' jó * tselekedetben való állhatatossággal, ditsöséget, tiszteslséget és halhatatlanságot keresnek, *meg-fizet* örök élettel;

* *Máté* 25 : 34-40.

8 Azoknak pedig, a' kik versenyesek és a' kik nem engednek * az igazságnak, hanem engednek a' hamisságnak, *meg-fizet* hirtelen búsúlással és haraggal.

9 Nyomorúság, és szorongató veszedelem *lészen* minden gonosz tselekedö ember' lelkének, Sidónak elö-ször, azu-

azután Görögnek. * 2 *Thess.* 1 : 8-10.

10 Ditsőség pedig, tiszteletség, és békeség minden jó tselekedönek, Sidónak elö-tzör, azután Görögnek.

11 Mert nintsen Isten elött * személy-válogatás, * 5 *Móf.* 10 : 17.

12 Mert valakik a' Törvény nélkül vétkeztenek, a' Törvény nélkül veszsnek-el, és valakik a' Törvény alatt vétkeztenek, a' Törvény által kárhoztattatnak.

13 (Mert nem azok Istennek elötte igazak, a' kik a' Törvényt * hallják, hanem a' kik a' Törvényt bé-töltik, azok igazúlnak-meg. * *Máté* 7 : 21.

14 Mert mivelhogy a' Pogányok, kiknek *irott* Törvények *nintsen, természet szerínt a' Törvényhez illendö tselekedeteket tselekeszsnek, azok nohanékik Törvények nintsen, mindazáltal ö magok magoknak Törvények.

* *Sólt.* 147 : 19. 20.

15 Ugymint kik meg-jelentik, hogy a' Törvénynek tselekedete az ö szívekbe bé-iratott, kiknek lelkek-esméreti; és az ö gondolatjok, mellyek egy-máft vádolják vagy mentik, egyetembe bizonyságot tésznek.)

16 A' napon, mellyen az UR megitéli az embereknek titkaikat az én Evangyéliomom szerínt, a' Jésus Kristus * által. * *Máté* 25 : 31-46.

17 Imé te Sidónak neveztetel, és a' Törvényben nyúgoszol-meg, és ditsekedel Istenben,

18 Es tudod *az ö* * akaratját, és választtáft tudsz azok között tenni, a' mellyek külömböznek attól, mivelhogy az *Isten'* Törvényéből meg-tanítattál. * *Mik.* 6 : 8.

19 Es alítod magadat vakok' * vezéreknek, azoknak világoságoknak, kik a' setétségben *vagynak*,

20 A' balgatogoknak tanítójoknak, a' tudatlanoknak mestereknek, és hogy a' Törvényben való böltseségre és igazságra meg-taníttattál.

* *Jér.* 8 : 8. 9.

21 Ki azért máft tanítasz, * te magadat nem tanítodé? ki azt prédikálod, hogy nem kell orzani, orzaszé?

22 Ki azt mondod, hogy nem kell paráználkodni, paráznalkodolé? ki a' bálványokat útálod, szentség-törö vagyé?

23 Ki a' Törvénnyel ditsekedel, a' Törvénynek meg-rontatása által az Istent tiszteletlenséggel illetedé?

* *Máté* 23 : 3.

24 Mert az Istennek neve ti miattatok * a' Pogányok között gyaláztatik, a' mint meg-vagyon irva.

* 2 *Sam.* 12 : 14.

25 Mert a' környül-metélkedés ugyan hafznál, ha a' Törvényt meg-tartod: ha pedig a' Törvényt meg-rontod, a' te környül-metélkedésed környül-metélkedetlenségre fordúlt.

26 Ha azért a' környül-metéletlen Pogány a' Törvény' parantsolatit megtartja, nemde annak környül-metélkedetlensége nem környül-metélkedés gyanánt lészene?

27 Es a' természet szerint való környül-metélkedetlenség, ha a' Törvényt meg-tartja, avagy nem kárhoztaté téged, ki a' betünek és a' környül-metélkedésnek általa a' Törvénynek rontója vagy.

28 Mert nem az a' Sidó, a' ki kivül annak mútatja magát; sem pedig nem az a' környül-metélkedés, a' melly kivül vagyon a' testen;

29 Hanem a' ki *belöl* titkon való Sidó, *az-az igaz Sidó*, és az ember szívének * lélekben 's nem betü szerint való környül-metéltetése *az igaz környülmetélkedés*, mellynek ditsöreti nem emberektöl, hanem Istentöl *vagyon*.

—* 5 *Móf.* 10: 16. *Kol.* 2 : 11.

III. RESZ.

Méltóságok a' Sidóknak : azoknak büneik ; meg-igazúlásoknak módja.

1 Mitsoda méltósága vagyon tehát a' Sidónak? és mitsoda hafzna *vagyon* a' környül-metélkedésnek?

2 *Felette* nagy minden módon, Fö pedig *ez*, hogy az Isten az ö igéretit ö * reájok bizta: *részz. 9 : 4.

Sólt. 147 : 18. 19.

3 Mert mitsoda, ha szinte némellyek hitetlenek vóltak-is? Vallyon azoknak hitetlenségek, az Istennek igéretiben való tökélletes igazságát hijá, ba-valóvá tetteé?

4 Távól légyen: Söt inkább az Isten légyen igaz, minden ember pedig hazug, mint meg-vagyon irva: Hogy *igy-mond*, igaznak *ítélettéssel a' te beszédidben, és győzedelmes légy, mikor az emberek téged vádolnak. * *Sólt.* 51 : 6.

5 Hogyha a' mi hamisságunk az Isten' igasságát támaszsztja, mit mondunk? Vallyon nem igazé * az Isten, hogy *minket* büntet? (emberi mód szerint szóllok.) * *Jób.* 4 : 17. 18.

6 Távol légyen: Mert mi-módon lehetne Isten e' világnak * Itélö birája?

* 1 *Móf.* 18 : 25.

7 Mert ha az Istennek igasságа az én hazugságom által néki ditsőségére vagyon, miért kárhoztattatom tehát én-is, mint bünös ember?

8 Söt inkább miért nem tselekeszsünk gonoszt, hogy abból jó következzék? (mi-képpen szóllnak gonoszúl mi felölünk, és miképpen mondják némellyek, hogy mi úgy szóllunk,) kiknek kárhozatjok igaz.

9 Mitsoda tehát? Fellyebb valók vagyunké egyebeknél? Nem semmi-

képpen; mert az előtt * meg-mútatók nyilván, hogy mind a' Sidók, mind a' Görögök mindnyájan * bün alatt vagynak. * *r.* 2. *Gal.* 3: 22.

10 Mint meg-vagyon irva: Nintsen tsak egy * igaz-is.

11 Nintsen ki tudná, nintsen ki meg-keresné az Istent.

12 Mindnyájan *az emberek* el-hajlottak, egyetembe hafzontalanokká lettenek, nintsen ki jót tselekednék, nintsen tsak egy-is * *Sólt.* 14: 3. 53:2-4.

13 Az ö torkok * mint a' meg-nyilatkozott koporsó, az ö nyelvekkel álnokságot fzólinak, az ö ajakaik alatt † aſpis *kígyó'* mérge vagyon.

* *Sólt.* 5: 10. † *Sólt.* 140: 4.

14 Kiknek fzájok * átkozódáſſal és bofzúzság-fzólláſſal tellyes.

* *Sólt.* 10: 7.

15 Az ö lábaik gyorsak a' * vér-ontásra. * *Példa.* 1: 16.

16 Az ö útjokban romlás és nyomorgatás *vagyon*,

17 Es a' békeſſégnek útát nem tudják.

18 Nintsen az Isteni * félelem-ö előttök. * *Sólt.* 36: 2.

19 Tudjuk pedig, hogy valamit a' Törvény mond, azoknak mondja, a' kik a' Törvényben vagynak: hogy mindennek fzája bé-dugattaſſék, és ez egéſz világ méltó légyen Isten előtt a' kárhozatra.

20 Annak-oká-ért a' Törvénynek tselekedetiből, * egy teſt-is nem igazúlmeg Istennek előtte; mert a' bünnek eſmèreti a' Törvény † által *vagyon*.

* *Gal.* 2: 16. † *reſz.* 7: 7.

21 Moſtan pedig meg-jelentt az Istennek * igazsága a' Törvény nélkül, melly meg-bizonyíttatott a' Törvénynek és a' Próféták-nak bizonyságokkalis. * *Jér.* 23: 6. *Dán.* 9: 24. *Filip.* 3: 9.

22 Az Isten' igazságát mondom, *hogy meg-jelentt* a' Jésus Kriſtusban való hitnek általa, mindenekhez és mindeneken, a' kik hiſznek; mert nintsen ebben * külömbség. * *Gal.* 3: 28.

23 Mert mindenek vétkeztenek, és az Isten' ditsőségétől el-maradtak.

24 Meg-igazúlnak pedig ingyen Isten' * kegyelméből a' Jésus Kriſtusban lett váltságnak általa.

* *Eſeſ.* 2: 8. 9.

25 Kit az Isten rendelt engeſztelő * áldozatúl, az ö vérében való hitnek általa, az előbbeni bünöknek megbotsátásában való igazságának megmutatására. * *Sid.* 9: 26.

26 Mellyeket Isten el-ſzenvedett, hogy az ö igazságát meg-jelentené e' moſtani időben, hogy ö igaznak eſmértteſſék, és hogy meg-igazítsa * azt, a' ki a' Jéſusnak hitiből való. * *Ján.* 3: 16.

27 Hol vagyon azért a' ditsekedés? Ki-rekeſztetettt. Mitsoda tudomány által? A' tselekedeteknek tudománya általé? Nem, hanem a' hitnek tudománya által.

28 Annak-oká-ért, ezt mondjuk bizonyoſképpen: HOGY AZ EMBER MEG-IGAZUL HITNEK ALTALA, A' TÖRVÉNYNEK TSELEKEDETI NELKüL.

29 Avagy az Isten tsak a' Sidokéé? Avagy nem Istenéké a' Pogányoknakis? bizony a' Pogányoknak-is * Istenek. * *Eſa.* 49: 6.

30 Mert azon-egy Isten igazítja-meg a' Sidót hitből, és a' Pogányt hit által.

31 A' Törvényt azért hitjába valóvá tészszük a' hit által? távól légyen az, söt inkább a' Törvényt * erösítjük.

* *Gal.* 3: 24.

IV. RESZ.

Meg-igazúlás hit által: Abrahámnak hitti.

1 Mitsodát mond-hatnánk azért, hogy Abrahám, a' mi atyánk nyert volna teſt ſzerint?

2 Mert ha Abrahám a' tselekedetekből igazúlt-meg, vagyon mivel ditsekedjen, de nem Isten előtt.

3 Mert mit mond az Irás? Hün * Abrahám Istennek; és tulajdoníttaték néki igazságára. * 1 *Móſ.* 15: 6.

4 Annak pedig, a' ki munkálódik, a' jutalom nem tulajdoníttatik ingyen, hanem adóſſágból.

5 De annak, a' ki nem munkálódik, hanem hiſzen abban, a' ki megigazítja a' hitetlen embert, tulatdoníttatik az ö hiti igazſág gyanánt.

6 Mint Dávid-is bóldognak mondja azt az embert, kinek Isten tulajdonítja az igazságot tselekedetek nélkül.

7 Bóldogok, *úgy-mond*, a' kiknek meg-botsáttattak * az ö hamiſſágaik, és a' kiknek el-fedeztettek az ö büneik.

8 Bóldog ember, a' kinek nem tulajdonítja Isten a' bünt. * *Sólt.* 32:1.2.

9 Ez a' bóldogság azért *tsak* a' környül-metélkedés*nek idejére illiké*, vagy a' környül-metélkedetlenség*nek idejére*-is? Mert azt mondjuk, hogy Abrahámnak a' hit tulajdoníttatott igazságra.

10 Mi-módon tulajdoníttatott azért? mikor a' környül-metélkedésben vólnaé, vagy mikor a' környül-metélkedetlenſégben? Nem a' környül-metélkedésben, hanem a' környül-metélkedetlenségben.

11 Es a' környül-metélkedésnek * jelét vette a' környül-metélkedetlenségben való hitnek igazságának megpetsételtetésére, hogy mindeneknek, kik a' környül-metélkedetlenségben hinnének, lenne † attyok, hogy azok-nak-

nak-is tulajdonittatnek az igazság.
* *Mos.* 17 : 11. † *Gal.* 3 : 7.

12 Es lenne attyok a' Sidóknak-is, azoknak *tudni-illik*, a' kik nem tsak környül-metélkednek, hanem követik-is a' mi atyánknak Abrahámnak környül-metélkedetlenségében való hitinek * nyomdokát; * 1 *Mós.* 22 : 11. *Sid.* 11 : 8. 11.

12 Mert nem a' Törvénynek általa *adatott* az igéret Abrahámnak avagy az ö magvának, hogy e' világnak örököse lenne, hanem hitnek igazságának általa.

14 Mert ha azok örökösök, a' kik a' Törvényböl *vagynak*, hijába-valóvá lett a' hit, az igéret-is hafzontalanná lett.

15 Mert a' Törvény haragot nemz; mert a' hol nintsen a' Törvény, ott nintsen a' Törvény ellen való tselekedet-is.

16 Azért a' hitböl vagyon *az örökség*, hogy kegyelemböl való légyen, és hogy erös légyen az * igéret az egész magnak: Nem tsak annak, a' ki a' Törvényböl *vagyon*, hanem annak-is, a' ki az Abrahám' hitiböl *vagyon*, ki mindnyájan minékünk † atyánk.
* *Gal.* 3 : 16. 18. † *v.* 11.

17 (Mint meg-vagyon irva: Sok nemzetségnek attyává * tettelek tégedet,) az elött a' kinek hitt, *tudni-illik* Isten elött, ki a' hóltakat meg-elevéníti, és azokat, a' mellyek nintsenek, elö-fzóllítja, mint fzinte a' mellyek vagynak. * 1 *Mós.* 17 : 4.

18 Melly *Abrahám* az *emberi* reménységnek felette, reménység alatt hitte hogy lenne fok nemzetségnek attya, a' mint néki mondatott vala: Illyen * fok léfzen, *úgy-mond*, a' te magod.
* 1 *Mós.* 15 : 5.

19 Es a' hitben erös és állhatatos lévén, nem gondolta az ö már meg-hólt testét, mikor mint-egy fzáz * efztendös vólna, fem pedig a' Sárának meg-hólt méhét. * 1 *Mós.* 17 : 17.

20 Az Istennek igéretét-is hihetetlensége által nem visgálta, hanem az ö hitiben erös vólt, adván az Istennek ditsöséget.

21 Es mindeneftöl fogva el-hitte, hogy ö a' mit igért vólna, meg-is tseleked-hetné.

22 Annak-oká-ért-is tulajdoníttatott * *ez* önéki igazság gyanánt.
* 1 *Mós.* 15 : 6.

23 Nem tsak ö érette irattatott pedig meg, hogy *ez* tulajdoníttatott néki igazság gyanánt;

24 Hanem mi érettünk-is, kiknek az igazság tulajdoníttatik, azoknak *tudni-illik* a' kik hifznek abban, a' ki * fel-támafztotta a' mi Urunk Jéfuft a' halálból. * *Tsel.* 2 : 24.

25 Ki a' mi büneink-ért * *halálra* adatott, és fel-támadott † a' mi igazúlásunk-ért. * *Esa.* 53 : 5.
† 1 *Kór.* 15 : 17.

V. RESZ.

Hit által való meg-igazúlásnak gyümöltsei; Adám és Kriftus egybe-vetetnek.

1 MEg-igazúlván azért a' hit által, békefségünk vagyon Istennel, a' mi Urunk Jéfus Kriftus által.

2 Kinek általa lett hitben menetelünk * a' kegyelembe-is, mellynek általa állunk, és ditsedekünk az Isten' ditsöségének reménysége alatt.
* *Efés.* 2 : 18. *Ján.* 14 : 6.

3 Nem tsak e' pedig, hanem ditsekedünk a' † háborúságokban-is, tudván hogy a' háborúság békefséges * türést nemz; † *Tsel.* 5 : 41.
* *Jak.* 1 : 2-4.

4 A' békefséges türés pedig meg-kéfértést, a' meg-kéfértés pedig reménységet.

5 A' reménység pedig meg * nem fzégyenít; mert az Istennek fzerelme ki-ontatott a' mi fzivünkbe a' Szent Lélek által, ki minékünk adatott.
* *Sid.* 6 : 19. 20.

6 Mert a' Kriftus, mikoron még ** erötelenek vólnánk, † alkalmatos idöben a' gonofzok-ért * meg-hólt. ** *v.* 8.
† *Gal.* 4 : 4. 5. * *Efef.* 2 : 1. 5.

7 Bizonyára az igazért-is nehezen hal-meg az ember: (jóllehet lehetséges, hogy meg-haljon az ember az ollyan ember-ért, a' ki néki hafznos vólna.)

8 Az Isten pedig a' mi hozzánk való fzerelmét ebben mútatta-meg, hogy mikoron még bünösök vólnánk, a' Kriftus * mi érettünk meg-hólt.
* *v.* 6. 1 *Pétr.* 3 : 18.

9. Minek-utánna azért meg-igazúltunk az ö vérének általa, fokkal inkább meg-tartatunk moftan a' harag ellen ö általa.

10 Mert ha mikoron ellenségi vóltunk, meg-békéllettünk * Istennel az ö Fiának halála által, fokkal inkább meg-tartatunk az ö élete által, minekutánna meg-békéllettünk véle.
* 2 *Kór.* 5 : 18.

11 Nem tsak e' pedig, hanem ditsekedünk-is az Istenben, a' mi Urunk Jéfus Kriftusnak általa, ki által moftan e' békéltetést nyertük.

12 Annak-oká-ért, miképpen egy ember által jött e' világra a' bün, * és a' bün által a' halál, és akképpen minden emberekre a' halál el-hatott, kiben mindnyájan vétkeztenek;
* 1 *Mós.* 3 : 6-19.

13 Mert a' Törvényig vala a' bün e' világon, a bün pedig nem tulajdoníttatik

tik *az embernek*, mikor semmi törvény nintsen.

14 A' halál pedig uralkodott Adámtól fogva Mósesig azok ellen-is, a' kik nem vétkeztenek vala az Adám' esetének hasonlatossága szerint, ki ama' következendőnek ábrázatja vala.

15 De a' mit *Isten* minékünk kegyelméből ajándékozott, nem úgy vagyon mint a' mi esetünk; mert ha amaz egy *ember*nek eseti által sokan hóltakmeg, sokkal inkább az Isten' kegyelme, és a' kegyelemből való ajándék, melly az egy ember Jésus Krisztusé, sokakra el-hatott.

16 Sem pedig a' jó-tétemény nem *úgy vagyon*, mint az egy ember által szállott bün; mert méltók vagyunk egy *eset*ből kárhozatra, az *Isten*' kegyelméből való ajándék pedig, sok bünökből vagyon igazúlásra.

17 Mert ha egy esetnek általa a' halál uralkodott egy ember által: sokkal inkább az életben uralkodnak az egy Jésus Krisztus által azok, kik ama' gazdag kegyelmet és az igazságnak ajándékát vészik.

18 Bizonyára azért miképpen egy esetnek általa, *az itélet* minden embereknek kárhozatjokra *el-áradott*: azonképpen az egy meg-igazúlásnak általa, *a' jó-tétemény el-áradott* minden * emberekre, életnek igazúlására.

* *Tsel.* 17: 30.

19 Mert miképpen hogy egy embernek engedetlensége által sokan bünösökké lettenek, azonképpen egynek engedelmesége által sokan igazakká lésznek.

20 A' Törvény pedig bé-jött, hogy a' bün * meg-nevekednék, de a' hol meg-nevekedik a' bün, ott a' kegyelem sokkal inkább bövölködik.

* *Gal.* 3: 19.

21 Hogy miképpen uralkodott vala a' bün a' halálra, * azonképpen a' kegyelem-is uralkodnék az igazság által az örök életre, a' mi Urunk Jésus Krisztus által. * 1 *Kór.* 15: 22.

VI. RESZ.

A' meg-igazúltaknak meg-szenteltetések.

1 MIt mondunk tehát? meg-maradjunk a' bünben, hogy a' kegyelem annál nagyobb légyen.

2 Távól légyen: a' kik meg-hóltunk a' bünnek, mi-módon élnénk még abban?

3 Avagy nem tudjátoké, hogy valakik meg-keresztelkedtünk * a' Jésus Krisztusba, az ö halálába keresztelkedtünk-meg? * *Gal.* 3: 27.

4 El-temettettünk azért ö † véle együtt a' Keresztség által a' halálba, hogy miképpen fel-támasztatott a' Krisztus a' halálból az Atyának ditsőségére, azonképpen mi-is * új életben járjunk. † *Kól.* 2: 12. * *Efés.* 4: 22-24.

5 Mert ha az ö halálának hasonlatossága szerint ö beléje óltatván véle egygyé lettünk, bizonyára az ö feltámadásának *hasonlatossága szerint-is ö véle* egygyé léfzünk.

6 Azt tudván, hogy ama' mi ó * emberünk ö véle meg-fefzíttetett, hogy a' bünnek teste meg-erötelenüljön, hogy ezután ne fzolgáljunk mi a' bünnek. * *Gal.* 5: 24.

7 Mert a' ki meg-hólt, meg-fzabadúlt * a' büntöl. * 1 *Pét.* 4: 1. 2.

8 Hogyha meg-hóltunk a' Krisztussal, hifzfzük hogy élünk-is * ö véle.

* 2 *Tim.* 2: 11.

9 Mivelhogy tudjuk, hogy a' Krisztus, ki fel-támadott a' halálból, többé meg-nem hal; *és* a' halál többé rajta nem uralkodik.

10 Mert hogy meg-hólt, a' bünnek hólt vólt meg * egy-fzer: hogy pedig él, az Istennek él. * *Sid.* 7: 27.

11 Ezenképpen gondoljátok, hogy ti-is meg-hóltatok a' bünnek, * éltek pedig az Istennek, a' mi Urunk Jésus Krisztus által. * 1 *Pét.* 2: 24.

12 Ne uralkodjék * azért a' bün a' ti halandó testetekben, hogy engedjetek annak az ö kivánságiban.

* 1 *Kór.* 9: 27. *Gal.* 5: 16. 19-21.

13 Se pedig ne állafsátok a' ti tagaitokat hamifságnak * fegyvere gyanánt a' bünnek, hanem állafsátok magatokat Istennek; mint a' halálból megeleveníttettek, és a' ti tagaitokat igazságnak fegyvere gyanánt az Istennek.

* 1 *Pét.* 4: 2. 3.

14 Mert a' bün ti rajtatok nem uralkodik: mivelhogy nem vagytok a' Törvény alatt, hanem a' Kegyelem alatt?

15 Mitsodát azért? Vétkezzünké, mivelhogy nem vagyunk a' Törvény alatt, hanem a' Kegyelem alatt? Távól légyen.

16 Avagy nem tudjátoké, hogy a' kinek adjátok magatokat fzolgákúl engedelemre, annak vagytok fzolgai * a' kinek engedtek, vagy a' bünnek a' halálra, vagy az engedelemnek az igazságra. * *Ján.* 8: 34.

17 Hálá *légyen* pedig az Istennek, hogy *jóllehet* vóltatok a' bünnek fzolgai, de fzivetek fzerint engedtetek e' tudománynak formájának, mellyhez ragafzkodtatok tellyefséggel.

18 Es meg-fzabadíttatván a' büntöl, az igazsághoz * köteleztettetek.

* 1 *Pét.* 2: 16. 17.

19 Emberi mód fzerint fzóllok, a' ti testeteknek erötlensége fzerint. Azért a' miképpen adtátok a' ti tagaitokat fzolgákúl * a' tisztátalanságnak és ha-

hamisságnak a' hamisságra: akképpen adjátok most a' ti tagaitokat szolgákúl az igazságnak a' szent életre.

* 1 *Pét.* 4: 3.

20 Mert mikoron szolgai vólnátok a' bünnek, az igazságtól szabadosok valátok.

21 Mitsoda hasznot vettetek azért akkor *azokból*, a' mellyeket most szégyenletek; mert azoknak vége * halál. * *rész.* 5: 12.

22 Most pedig minek-utánna megszabadúltatok a' büntől, és Isten' szolgaivá lettetek, annak gyümöltsét vettétek a' szent életet, mellynek vége örök élet.

23 Mert a' bünnek 'sóldja a' * halál; az Istennek pedig ajándéka az örök élet a' mi Urunk Jésus Krisztusban.

* 1 *Mós.* 2: 17. *Ják.* 1: 15.

VII. RESZ.

Fel-szabadúlások a' híveknek a' Törvény alól: a' Törvény' hasznai: a' híveknek lelki hartzok.

1 AVagy nem tudjátoké, Atyám-fiai, (mert kik a' Törvényben tudósok azoknak szóllok) hogy a' Törvény *csak addig* uralkodik az emberen, míg él?

2 Mert a' férjfiú birodalma alá adatott aszszonyi-állat a' férjfiúhoz köttetett a' törvény által, míg a' férjfiú * él, hogyha meg-halánd a' férjfiú, meg-szabadúlt az aszszonyi-állat a' férjfiúnak törvényétől. * 1 *Kór.* 7: 10. 39.

3 Azért az ö férjének életében paráznának mondatik, * ha más férjfiúhoz mégyen, ha pedig meg-halánd az ö férje, meg-szabadúlt attól a' törvénytől, hogy ne légyen parázna ha más férjfiúhoz mégyen. * *Máté* 19: 9.

4 Azért, Atyám-fiai, ti-is meg-hóltatok a' Törvénynek a' Krisztus' * testében, hogy máséi lennétek, *tudni-illik* azéi, a' ki a' halálból fel-támasztatott, hogy gyümöltsöt teremjünk Istennek.

* *Gal.* 2: 19. 20.

5 Mert mikor a' testben vólnánk, a' bünnek indúlati a' Törvény által a' mi tagainkban élnek vala, hogy a' halálnak gyümöltsöznének.

6 Most pedig meg-szabadúltunk a' Törvénytől, minek-utánna meg-hólt az, a' kinek kötelében valánk, hogy szolgáljunk a' léleknek újságában, és nem a' betünek óságában.

7 Mit mondunk tehát? A' Törvény büné? Távol légyen. Söt inkább a' bünt nem tudtam, † hanem a' Törvény által, mert a' *gonosz* kivánságot-is nem tudtam vólna, ha a' Törvény nem mondotta vólna: Ne * kivánjad.

† *r.* 3: 20. * 2 *Mós.* 20: 17.

8 De a' bün alkalmatosságot vévén, nemzett én bennem minden *gonosz* kivánságot ama' parantsolat által, mert a' Törvény nélkül a' bün hólt állat.

9 En pedig élek vala régen a' Törvény nélkül; de ama' parantsolatnak el-jövetele által a' bün meg-elevenedék *én bennem*: En pedig meg-halék.

10 Es találtaték az a' parantsolat, melly életre * adatott vala, nékem halálomra *lenni*. * 3 *Mós.* 18: 5. *Ezék.* 20: 11. 13.

11 Mert a' bün alkalmatosságot vévén, meg-tsalt engemet ama' parantsolat által, és az által meg-ölt.

12 Azért a' Törvény ö magában * szent; ama' parantsolat-is szent, igaz és jó. * 1 *Tim.* 1: 8.

13 Azért a' jó énnékem halálos lette? Távól légyen, söt inkább a' bün *nékem halálos lett*, mikor (hogy a' bün meg-esmértetnék,) énnékem halált nemzene az által a' mi jó vólna, hogy ama' parantsolat által a' bün *én bennem* felette igen nagygyá lenne.

14 Mert jól tudjuk, hogy a' Törvény lelki-állat: de én testi vagyok, és rekesztettem a' bün alá.

15 Mert a' mit én tselekeszem, nem szeretem; mert nem azt mivelem a' mit akarok, hanem a' mit gyülölök, azt tselekeszem.

16 Ha pedig a' mit nem akarok azt mivelem, tehát erre hajlok, hogy a' Törvény * jó *légyen*. * *v.* 12.

17 Most azért már nem én tselekeszem azt, hanem az én bennem lakozó bün.

18 Mert jól tudom, hogy nem * lakik én bennem, (az-az, az én testemben,) a' jó; mert akaratom vagyon a' jóra, de hogy azt el-végezzem, nem tehetem. * 1 *Mós.* 6: 5. 8: 21. *Sólt.* 51: 7.

19 Mert nem tselekeszem a' jót mellyet akarnék; hanem a' gonoszt tselekeszem, mellyet nem akarok.

20 Ha pedig én azt tselekeszem, a' mit nem akarok, nem én mivelem már azt, hanem a' bün, a' melly én bennem lakozik.

21 Meg-találom azért magamban, ki jót akarok tselekedni, e' törvényt: HOGY A' BÜN UGYAN HOZZÁM RAGADOTT.

22 Mert gyönyörködöm az Isten' Törvényében a' belsö ember szerint;

23 De látok az én tagaimban más törvényt, melly az én elmémnek * törvényével ellenkezik, és engem rabúl ád a' bünnek törvényének, melly az én tagaimban vagyon.

* *Gal.* 5: 17.

24 Oh én szegény ember! kitsoda szabadít-meg engemet ez halálnak testéből?

25 Hálákat adok Istennek a' mi Urunk Jésus Krisztus által. Azért jólhet

het én az én elménnel szolgálok az Isten' Törvényének, de testemmel a' bünnek törvényének.

VIII. RESZ.

A' meg-igazúltaknak bizonyos szentségek. Intés a' türésre.

1 SEmmi * kárhoztatások nintsen azért immár azoknak, kik a' Jésus Krisztusban *vagynak:* kik nem test ** szerint járnak, hanem Lélek † szerint. * *Gal.* 3: 13. ** *Gal.* 5: 24. † *rész.* 7: 22.

2 Mert az életnek Lelkének törvénye a' Jésus Krisztusban, meg-szabadított engemet a' bünnek és a' halálnak törvényétől.

3 Mert a' mi a' Törvénynek lehetetlen vala, mivelhogy erötelen vólna a' testnek miatta, az Isten az ö Fiát elbotsátván a' bünös testnek hasonlatosságában a' bün-ért, a' bünt * kárhoztatá az ö testében. * 2 *Kór.* 5: 21.

4 Hogy a' Törvénynek ama'† kívánsága mi bennünk bé-telnék, kik nem test szerint járunk, hanem Lélek szerint. † 5 *Mos.* 27: 26.

5 Mert a' kik test szerint járnak, a' mellyek a' testéi azokban böltsek: a' kik pedig Lélek szerint járnak, a' mellyek a' Lélekéi, azokban *böltsek.*

6 Mert a' testnek böltsesége, halál: a' Léleknek pedig böltsesége, élet * és békesség. * *Gal.* 6: 8.

7 Mert a' testnek * böltsesége ellensége Istennek; mert az Isten' Törvényének nem enged; mert nem-is lehet. * *Jak.* 4: 4.

8 Azért a' kik a' testben vagynak, nem lehet hogy kedvesek légyenek Istennek.

9 Ti pedig nem vagytok a' testben, hanem a' lélekben; mert az Isten Lelke lakik * bennetek. A' kiben nintsen a' Krisztus' Lelke, az nem övé.

* 1 *Kór.* 3: 16.

10 Hogy ha pedig a' Krisztus ti bennetek vagyon, jollehet a' test meg-hal a' bün-ért: de a' Lélek élet az igazság-ért.

11 De ha annak Lelke lakik bennetek, a' ki fel-támasztotta * Jésust a' halálból; ugyan-azon, a' ki fel-támasztotta a' Krisztust a' halálból, meg-eleveníti † a' ti halandó testeiteket-is az ö ti bennetek lakozó Lelke által.

* *Tsel.* 2: 24. † 1 *Kór.* 15: 51-54.

12 Annak-okáért, Atyám-fiai, adósok vagyunk nem a' testnek, * hogy test szerint éljünk, *hanem a' léleknek*

* *Gal.* 5: 24.

13 Mert ha test szerint * éltek, meghaltok: de ha a' Lélekkel a' testnek tselekedeteit meg-öldöklitek, éltek.

* *Gal.* 5: 19. 20. 21.

14 Mert valakik Isten' Lelkétöl vezéreltetnek, azok Isten' fiai.

15 Mert nem vettétek a' szolgálatnak Lelkét ismét a' * félelemre: hanem a' fiúságnak Lelkét vettétek, ki által kiáltjuk † ABBA, *az-az, szerelmes* Atya. * 2 *Tim.* 1: 7. † *Gal.* 4: 5. 6.

16 *Es* e' *Szent* Lélek tészen * bizonyságot a' mi lelkünkkel együtt, hogy mi Istennek fiai vagyunk.

* *Efes.* 1: 13. 14.

17 Hogyha fiak, * tehát örökösök-is; Istennek örökösi, a' Krisztusnak pedig örökös társai; ha ö véle együtt szenvedünk, † hogy ö véle együtt ditsöüljünk. * *Tit* 3: 7. † *Jel.* 3: 21.

18 Mert azt mondom bizonnyal, hogy a' mellyeket most-an szenvedünk, nem * hasonlítandók a' ditsőséghez, melly nékünk meg-jelentetik.

* 2 *Kór.* 4: 17.

19 Mert a' teremtett állatok-is nagy szorgalmatossággal várják az Isten' fiainak * ditsőségeknek meg-jelenését.

* 1 *Ján.* 3: 2.

20 Mert a' teremtett állatok hijábavaló † és el-múlandó állapat alá vettetnek: nem akaratjok szerint, hanem azért, a' ki *azokat ez hijába-valóság* alá vetette. † 1 *Mós.* 3: 17. 18.

21 Illy reménység alatt, hogy azok a' teremtett állatok-is meg-szabadúlnak a' rothadandoságnak rabságától, az Isten' fiainak ditsőséges szabadúlásoknak *napján.*

22 Mert jól tudjuk, hogy minden teremtett állatok egyetembe fohászkodnak és együtt mind ez ideig *mintegy* szüléshez *készülvén* keseregnek.

23 Nem tsak *azok* pedig, hanem mi-is, kik a' Léleknek fengéjét vettük, mi magunk, mondom, magunkban fohászkodunk, a' fiúságot várván, *tudni-illik* a' mi testünknek *tellyes* † *váltságát.* † 2 *Kór.* 5: 2. 4.

24 Mert reménység által tartattunk-meg. A' reménység pedig ha meg-látatik, nem reménység; mert a' ki mit lát miért reméli azt.

25 Ha pedig, a' mit nem látunk, azt reménljük, *bizonyára* azt békességes türéssel várjuk.

26 Hasonlatosképpen pedig a' Lélek-is együtt segélli a' mi erötlenségünket; mert mit kelljen kérnünk, a' mint kellene nem tudjuk; de ö maga a' * Lélek esedezik mi-érettünk megmond-hatatlan fohászkodásokkal.

* *Zak.* 12: 10.

27 A' ki pedig a' fiveket † visgálja, tudja mitsoda a' Léleknek kivánsága; mert Isten szerint esedezik a' szentek-ért. † *Sólt:* 7: 10.

28 Tudjuk pedig, hogy azoknak kik az Istent szeretik, mindenek egyaránt javokra * vagynak, *azoknak*, kik az ö végezése szerint hivatalosok.

* *Nehem.* 13: 2.

29 Mert a' kiket örököl fogva tudott, azokat el-is † válaſztotta, hogy az ö Fiának abrázatjához légyenek haſonlatosok: hogy ö * elsö-ſzülött légyen a' ſok atya-fiak között.

† *Eſéſ.* 1: 5. 11 * *Kol.* 1: 18.

30 A' kiket pedig el-válaſztott, azokat el-is hívta; és a' kiket el-hívott, azokat meg-is igazította; a' kiket pedig meg-igazított, azokat meg-is dicsőítette.

31 Mit mondunk azért ezekre? Ha Iſten * velünk, kitsoda mi ellenünk.

* *Jób.* 34: 29.

32 A' ki pedig az ö tulajdon Fiának nem * kedvezett, hanem adta azt mi érettünk mindnyájan, mi-módon nem adna ingyen az ö Fiával minékünk mindeneket? * *Ján.* 3: 16.

33 Kitsoda vádolja az Iſtennek válaſztottit? Az Iſten *az*, a' ki * megigazít. * *Eſa.* 50: 8. 9.

34 Kitsoda a' ki kárhoztatná? Kriſtus *az*, a' ki meg-hólt, söt a' ki fel-támadott-is, ki az Iſtennek † jobján-is vagyon: ki * eſedezik-is mi érettünk.

† *Sid.* 1: 3. * *Sid.* 7: 25.

35 Kitsoda ſzakaſzt-el minket a' Kriſtus' ſzerelmétöl? nyomorgatáſé, * ſzorongató keseriüségé, üldözésé, éhségé, mezítelenségé, veſzedelemé, fegyveré? * *Tſel.* 20: 24.

36 (Mint meg-vagyon írva: Te eretted * minden napon meg-ölettetünk: *és* ollyanok vagyunk mint a' méſzár-ſzékre való juhok.) * *Sólt* 44: 23.

37 Söt inkább mindenekben diadalmaſoknál fellyebb-valók vagyunk, az által * a' ki minket ſzeretett. * *Fil.* 4: 13.

38 Mert én bizonnyal el-hittem, hogy ſem halál, ſem élet, ſem Angyalok, ſem fejedelemségek, ſem hatalmaſſágok, ſem jelen valók, ſem következendök,

39 Sem magaſſág, ſem mélység, és ſemmi egyéb teremtett állat el-nem ſzakaſzt-hat minket az Iſtennek ſzerelmétöl, melly vagyon a' mi Urunk Jéſus Kriſtusban.

IX. RESZ.

Iſteni gond-viſelés: kegyelemből való válaſztás.

1 Igazságot ſzóllok a' Kriſtus által, nem hazudok, (az én lelkem' eſmeréti-is én velem egybe bizonyságot téſzen a' Szent Lélek által.)

2 Hogy énnékem nagy keſerüségem vagyon, és az én ſziveimnek ſzüntelen való gyötrelme;

3 Mert kívánnék én a' Kriſtuſtól *el-ſzakaſztatott* átok * lenni az én atyámfiai-ért, kik nékem teſt-ſzerínt rokonim. * 2 *Móſ.* 32: 32.

4 Kik Izraeliták, kiké a' † fiúság, a' ditsőség, * a' parantsolatok, a' Törvényeknek rendelétek, az *Iſteni* tiſztelet-tek, és az igéretek. † 2 *Móſ.* 44: 2.

* 5 *Moſ.* 7: 6. *Sólt.* 147: 22.

5 Kikéi az Atyák, kik közzül való a' Kriſtus-is † teſt-ſzerínt, ki mindeneknek felette örökké áldandó * Iſten, Amen! † *Luk.* 3: 23.

* *Ján.* 1: 1. *Sid.* 1: 8. 9.

6 Mindazáltal nem lehet, hogy az Iſtennek beſzéde † hijába való vólt vólna; mert nem mindnyájan * Izraeliták azok, kik Izraeltöl valók.

† 4 *Móſ.* 23: 19. * *rész.* 2: 28.

7 Sem pedig nem mindnyájan fiak, a' kik az Abrahám' magvából valók. Hanem Iſáktól * neveztetik, *úgy-mond az Iſten*, tenéked a' te magod:

* 1 *Móſ.* 21: 12.

8 Az-az, nem a' kik a' teſtnek fiai, azok az Iſtennek fiai; hanem az igéretnek * fiai eſmértetnek *Abrahámnak* magvának. * *Gal.* 4: 28.

9 Mert az igéretnek beſzéde ez: Ez * idöben el-jövök, és Sárának gyermeke léſzen. * 1 *Móſ.* 18: 10.

10 Nem csak e' pedig, hanem Rebeka-is, * mikor ugyan-azon egytöl fogadott vólna méhében, *tudni-illik* Iſáktól a' mi atyánktól, *ezt meg-kísértette.* * 1 *Móſ.* 25: 21. 22.

11 Mert mikor még *a' gyermekek* nem ſzülettek vólna, és ſemmi jót vagy gonoſzt nem tselekedtek vólna, hogy azIſtennek az ö válaſztáſa ſzerint való végezéſe (melly nem * a' tselekedetekből, hanem a' hívó *Iſten*töl vólt,)

az ö erősségében meg-maradna.

* 2 *Tim.* 1: 9.

12 Ezt mondá *Iſten* néki: A' nagyobbik * ſzolgál a' kiſſebbiknek.

* 1 *Móſ.* 25: 23.

13 Miképpen meg-vagyon irva: Jákóbot * ſzerettem: Eſaut pedig gyülöltem. * *Mal.* 1. 2.

14 Mit mondunk tehát? Avagy hamiſság * *vagyon* Iſtennél? Távól légyen. * 5 *Móſ.* 32: 4. *Jób.* 8: 3.

15 Mert Móſesnek ezt mondja: Könyörülök * azon, a' kin könyörültem, és kegyelmeſséget tselekeſzem azzal, a' kihez kegyelmes vóltam.

* 2 *Móſ.* 33: 19.

16 Azért nem azé *a' válaſztás*, a' kinek arra akaratja vagyon, ſem azé a' ki fút, hanem a' könyörülö Iſtené.

17 Mert ezt mondja az Irás Faraóról: E' végre * támaſztottalak téged, hogy meg-mútaſſam te benned az én hatalmamat, és hogy az én nevem hirdetteſſék az egéſz földön.

* 2 *Móſ.* 9: 16.

18 Annak-oká-ért a' kin akar *könyörülni* könyörül, a' kit pedig akar *meg-keményíteni*, meg-keményíti.

19 Mond-hatnád azért nékem: Miért haragſzik tehát még-is *az Iſten?* mert

az

az ö akaratjának * kitsoda állott ellene? * *Példa.* 21: 30.

20 Söt inkább óh ember, te kitsoda vagy, hogy Isten ellen versengesz? Avagy mondjaé * a' föld edény annak a' ki azt formálja: miért tsinältál engem illyen módon? * *Esa.* 45: 9. *Jer.* 18: 6.

21 Avagy nintsené a' fazekasnak hatalma a' sáron, hogy azon sárból tsináljon némelly edényt ékességre, némellyet pedig éktelenségre?

22 Ha pedig meg-akarván mútatni az ö haragját, és meg-jelenteni az ö hatalmát, el-szenvedte * nagy békességesen a' haragnak edényit, mellyek a' veszedelemre készíttettek. * *r.* 2: 4.

23 Es hogy meg-jelentené az ö ditsöségének * gazdagságát a' kegyelemnek edényihez, mellyeket készített a' ditsöségre, *mit mond-hadsz ellene?*

* *Kol.* 1: 26. 27.

24 Kiket el-is hivott, *tudni-illik* minket, nem tsak a' Sidók közzül, hanem a' Pogányok közzül-is.

25 Mint Hóseásnál-is mondja: A' népet, * a' ki nem enyím vala, én népemnek hivom, és a' melly szerelmesem nem vala, én szerelmesemnek.

* *Hós.* 2: 22.

26 Es létzen hogy a' * helyen a' hol ezt mondottak nékiek: Nem én népem vagytok ti, ott azok hivattatnak az élö Isten' fiainak. * *Hós.* 1: 10.

27 Esaiás pedig ezt kiáltja az Izrael felöl: Ha az Izrael' fiainak * tsámok ollyan létzen-is mint a' tenger' fövenye, *csak* a' maradéka † tartatik-meg.

* *Esa.* 10: 22. 23. † *r.* 11: 5.

28 Mert a' dolgot el-végezi és el-szakasztja igazságban; mert rövíd dolgot tselekesznek e' földön az UR.

29 Mint az elött-is mondotta Esaiás: Ha a' † Seregeknek URa minékünk magot nem hagyott vólna, lettünk vólna mint a' Sodomabéliek, * és a' Gomorabéliekhez lettünk vólna hasonlatosok. † *Esa.* 1: 9. * 1 *Mós.* 19: 24.

30 Mit mondunk azért? Azt hogy a' Pogányok, kik az igazságot nem † követik vala, az igazságot * meg-találták, azt az igazságot pedig, melly a' hitből vagyon. † *Efés.* 2: 1-3. * *r.* 4: 5.

31 Az Izrael pedig melly követi vala az igazságnak * Törvényét, az igazságnak Törvényére nem jutott.

* *rész.* 2: 17-20.

32 Miért? Azert mert *az igazságot* nem a' hitből, hanem a' Törvénynek tselekedetiből *keresték*: mert meg-botránkoztak a' botránkozásnak * kövébe. * *Luk.* 2: 34. 1 *Kór.* 1: 23.

33 Mint meg-vagyon irva: Imé vetek * Sionban botránkozásnak követ, és meg-ütközésnek kőzikláját: és valaki abban hiszen, meg-nem szégyenül. * *Esa.* 28: 16.

X. RESZ.

Két-féle igazság az Evangyéliomnak tzélja: Pogányok hivataljok.

1 A Tyám-fiai, szivem szerint javát * kivánom és Istennek könyörgök az Izrael-ért *nékiek* idvességekre.

* *rész.* 9: 1-3.

2 Mert bizonyságot tészek ö felölök, hogy Istenhez való * buzgóság vagyon ö bennek, de nem értelemböl.

* *Tsel.* 22: 3.

3 Mert az Istennek igazságát * nem tudván, és az ö tulajdon igazságokat igyekezvén állatni, az Istennek igazságának nem adták magokat alája.

* *rész.* 9: 30. 31.

4 Mert a' Törvénynek vége a' * Krisztus, minden hivö *embernek* igasságára. * *Gal.* 3: 24. *Ján.* 3: 16. 18.

5 Mert Mósés *igy* irja-le a' Törvényböl való igazságot, hogy: A ki azokat * bé-tölti, él azok által.

* 3 *Mós.* 18: 5. *Ezek.* 20: 11.

6 A' melly igazság pedig a' hitből vagyon, igy szól: Ne mondjad * a' te szivedben: Ki mégyen-fel mennyországba? mert ez nem egyéb, hanem a' Krisztust a' magasságból alá-hozni?

* 5 *Mós.* 30: 12. 13.

7 Avagy: Kitsoda szálj-le a' mélységbe? mert ez nem egyéb, hanem a' Krisztust a' halálból újonnan ki-hozni.

8 Mit mond tehát? Az ige te mellettéd, a' te szádban * és a' te szivedben vagyon. E' *pedig* a' hitnek ama' beszéde, a' mellyet mi prédikálunk.

* 5 *Mós.* 30: 14.

9 *Tudni-illik*, Hogyha vallást * tészsz a' te száddal az Úr Jésusról; és hijénded a' te szivedben, hogy az Isten ötet fel-támasztotta a' halálból, megtartatol. * *Máté* 10: 32.

10 Mert szivvel hiszünk az igazságra, szájjal tészünk pedig vallást az idvességre.

11 Mert ezt mondja az Irás: * Valaki hiszen ö benne meg-nem szégyenül. *Esa.* 28: 16.

12 Mert nintsen külömbség, vagy Sidó, vagy Görög között; mert mindeneknek ugyan-azon egy URok, a' ki gazdag mindenekhez, a' kik * ötet segítségül hivják. * *Tsel.* 10: 34. 35.

13 Mert valaki segítségül * hivja az URnak nevét, meg-tartatik.

* *Jóel* 2: 32.

14 Mi-módon hivják azért segítségül *azt*, a' kiben nem hijéndenek? és mi-módon hiszsnek *abban*, a' ki felöl nem hallándanak? mi-módon hallanának pedig prédikáló nélkül?

15 Mi-módon prédikálanak pedig hanem küldetnek; miképpen megvagyon irva: Mellyek szépek a' békesség * hirdetöknek lábaik, *és* a' kik jókat

ſókat hirdetnek? * *Eſa.* 52: 7.

16 De nem mindenek engedtenek az Evangyéliomnak: Mert Eſaiás ezt mondja: URam! kitsoda † hitt a' mi beſzédünknek. † *Eſa.* 53: 1.

17 Azért a' hit a' hallásból vagyon, a' hallás pedig az Iſtennek igéje által.

18 De mondok: Avagy nem hallottaké? Söt inkább mind * a' *ſzéles* földre ki-ment az ö hangoſságok, és a' földnek kerekségének határira, az ö beſzédek. * *Sólt.* 19: 5.

19 De mondok: Az Izrael avagy nem eſmérteé *az Iſtent?* Söt Móſes elöſzör ezt mondja: En titeket* fel-ingerlek olly *nép* által, melly nem nép: a' tudatlan *goromba* nemzetség által, haragra ingerlek titeket. *5 *Mój.* 32: 21.

20 Eſaiás pedig nagy bátorsággal ezt mondja: Meg-találtanak * azok, a' kik engemet nem kereſtenek: meg-eſmérének azok engemet, a' kik én felölem nem tudakoztanak. * *Eſa.* 65: 1.

21 Az Izraelröl pedig ezt mondja: Tellyes egéſz napon ki-terjeſztettem * az én kezeimet e' verſényes és ellenkezö nemzetséghez. * *Eſa.* 65: 2.

XI. RESZ.

Iſtennek két-féle népe: Sidóknak meg-vettetések, iſmét hivataljok: e' tudomány mélységes.

1 AVagy (mondok *én*) el-vetetteé azért Iſten az ö nepét? Távol légyen. Mert én-is Izraélita, Abraham' magvából való, * és Benjámin' nemzetéböl való vagyok. * *Filip.* 3: 5.

2 Nem vetette-el Iſten az ö népét, mellyet örököl fogva eſmért. Avagy nem tudjátoké mit mond az Irás Illyésröl? mi-módon fzóll Iſtennel az Izrael ellen, ezt mondván:

3 URam! a' te Prófétáidat * megölték, a' te öltáridat el-rontották: és csak én maradtam egyedül, az én lelkemet-is pedig keresik.

4 De mit mond néki az Iſteni felelet? * Hagytam magamnak hét-ezer férjfiakat, kik nem hajtottak térdet a' Bálnak. * 1 *Kir.* 19: 10. 18.

5 Ekképpen azért most-is az Iſten ſokakat meg-hagyott az ö kegyelméböl való válaſztáſa ſzerint.

6 Hogyha kegyelemböl vagyon, tehát nem tselekedetekböl; mert úgy a' kegyelem nem vólna kegyelem: hogyha *pedig* a' tselekedetekböl, tehát nem kegyelemböl; mert úgy a' tselekedet nem *vólna* tselekedet.

7 Mitsodát *mondunk* tehát? Hogy az Izrael a' mit keres, azt meg-nem találta; de a' válaſztattak meg-találták: a' többi pedig meg-keményedtenek.

8 Mint meg-vagyon írva: Adott az Iſten nékiek * álomnak lelkét, ſzemeket hogy ne láſſanak, füleket hogy ne halljanak; mind e' mái napiglan.

* *Eſa.* 6: 9. 10. *Máté* 13: 13-15.

9 Dávid-is ezt mondja: Az ö aſztalok légyen nékiek tör, * háló, botránkozás, és büntetés.

10 Sötétedjenek-meg az ö ſzemeik hogy ne láſſanak, és az ö hátokat mindenkor görbítsd-meg. * *Sólt.* 69: 23. 24.

11 Annak-oká-ért (mondok *én*) úgy iſtközteké-meg, hogy *mindenestöl* el-veſznének? Távol légyen, hanem az ö romláſok * által *lett* a' Pogányoknak idveſségek, hogy a' *Sidókat* irigységre † ingerlené az *Iſten.*

* *Iſel.* 13: 46. † 5 *Móſ.* 32: 21.

12 Hogyha a' *Sidók*nak romlások, e' világnak gadagsága, és az ö ſzegénységek, a' Pogányoknak gazdagságok: mennyivel inkább az ö tellyeſſégek?

13 Mert (mellyet néktek mondok Pogányoknak, a' mennyiben én a' Pogányoknak * Apoſtolok vagyok,) én az én ſzolgálatomat ékesítem.

* *r.* 1: 5. *Gal.* 2: 7. 8.

14 Hogyha valami módon irégységre fel-indít-hatnám az én atyám-fiait, és azok közzül valakiket meg-tarthatnék.

15 Mert ha azoknak el-vettetések e' világnak *Iſtennel* való meg-békélléſe; hát mitsoda léſzen azoknak fel-vételek, hanem halálból való meg-elevenedések?

16 Hogyha a' ſenge ſzent, annak az *egéſz* állatja-is *ſzent*; és ha a' gyökér ſzent, az ágak-is *ſzentek.*

17 Hogyha némelly ágak * le-töretnek, te pedig vad olaj-fa lévén bé-óltattál azok' helyekbe, és az olaj-fának gyökerének és ſirjának réſzeſe lettél:

* *Jér.* 11: 16. 17.

18 Ne kevélykedjél az ágak ellen, ha pedig kevélykedel, *tudjad hogy* nem te hordozod a' gyökeret, hanem a' gyökér téged.

19 De te ezt mondod: Az ágak le-rontattak, hogy én bé-óltatnám.

20 Ugy vagyon: A' hihetetlenség által törettek-le: te pedig a' hit által állaſz: fel-ne fuvalkodjál, hanem félj.

21 Mert ha az Iſten a' természet ſzerint való ágaknak nem * kedvezett, *meg-láſd*; mert néked-is nem kedvez.

* *v.* 17.

22 Tekintsd-meg azért az Iſtennek kegyelmeſſégét és keménységét; azok ellen a' kik el-eſtek keménységét: te hozzád pedig kegyelmeſſégét, ha megmaradſz a' kegyelemben; mert ha nem, * te-is ki-vágattatól. *Ján.* 15: 2.

23 Söt azok-is ha meg-nem maradnak a' hihetetlenségben, * bé-óltatnak; mert az Iſten iſmét bé-ólthatja azokat. * 2 *Kor.* 3: 16.

24 Mert

24 Mert ha te a' terméfzet fzerínt való vad olaj-fából vágattál-ki. és terméfzet ellen bé-óltattál a' fzelíd olaj-fába: fokkal inkább bé-óltat-hatnak az ö faját * olaj-fájokba a' terméfzet fzerínt valók. * *Jér.* 11: 16.

25 Mert akarom hogy tudtotokra légyen Atyám-fiai e' titok, (hogy magatokat el ne higyétek,) hogy e' megkeményedés, *melly* réfz * fzerint *vagyon*, tsak addig vagyon az Izraelen, míg a' válaſztott † Pogányoknak fzámok bételik. * *v.* 1. 5. † *Mik.* 5: 3. 4. *Luk.* 21: 24.

26 Es igy az egéfz Izrael meg-tartatik, mint meg-vagyon írva: El-jö Sionból * a' Szabadító, és el-véfzi a' Jákóbnak büneit. * *Eſa.* 59: 20.

27 Es e' nékiek én tőlem a' Szövetseg: Hogy el-törlöm az ö * büneiket. * *Jér.* 31: 31-34.

28 Annak-oká-ért az Evangyéliomra nézve, ellenségek *a' Sidók* ti éretetek: a' válaſztásra nézve pedig fzeréti * *Iſten* öket az Atyák-ért. * *v.* 5.

29 Mert az Iſtennek ajándéki és az ö hivatala ollyanok, hogy foha ö azokat meg-nem * bánja. *2 *Tim.* 2: 13.

30 Mert miképpen ti-is régen nem engedtetek Iſtennek, moſt pedig kegyelmet találtatok azoknak vak-meröségek által:

31 Azonképpen moſtan ök-is nem engedtenek, hogy ök-is kegyelmet nyerjenek, az *Iſtennek* veletek tett kegyelme által.

32 Mert rekeſztett Iſten* mindeneket a' bün alá, hogy mindeneken könyörüljön. * *Gal.* 3: 22.

33 Oh Iſten' böltsességének és tudományának * mélységes gasdagsága! melly igen meg-tudhatatlanok az ö itéleti; és végekre mehetetlenek az ö útai! * *Eſa.* 40: 23. *Jób* 11: 7.

34 Mert ki mehetett végére az UR akaratjának? vagy ki vólt néki * tanátsoſa? * *Eſa.* 40: 13.

35 Vagy ki adott * valamit elö-fzör néki, hogy azt meg-adná annak? * *Jób* 41: 11.

36 Mert ö töle, ö általa, és ö benne vagynak mindenek: néki *légyen* diſsőség mind örökké, Amen!

XII. RESZ.

Intés a' jó-tselekedetekre.

1 KErlek azért titeket, Atyám-fiai, az Iſtenek irgalmaſſágira, hogy állaſſátok a' ti teſteiteket, * élö, fzent, és Iſtennek kedves áldozatúl, ama' ti okos tiſzteleteteket. * *r.* 6: 13.

2 Es ne fzabjátok magatokat e' világhoz, hanem változzatok-el a' ti elméteknek * újjúláſa által, hogy kedveljétek az Iſtennek ama' jó, kedves és tökélletes akaratját. * *Efés.* 4: 23. 1 *Theſſ.* 4: 3.

3 Bizonyára az Iſtennek nékem adatott ajándéka által, parantsolom mindennek, valaki ti köztetek vagyon, hogy feletébb * ne böltselkedjék annál, a' mint kell böltselkedni; hanem józanon böltselkedjék, a' mint az Iſten mindennek adta a' hitnek † mértékét. * *Préd.* 7: 16. † 1 *Kór.* 12: 11.

4 Mert miképpen egy teſtben * ſok tagaink vagynak, minden tagoknak pedig nem egy tselekedetek vagyon:

5 Azonképpen ſokan egy teſt vagyunk a' Kriſtusban, egyenként pedig mindnyájan egy-másnak tagjai vagyunk. * 1 *Kór.* 12: 12. 13. 27. *Efés.* 4: 11. 12.

6 Mivelhogy azért külömb-külömb ajándékink * vagynak, a' nékünk adatott kegyelem fzerint, akar Irás-magyarázás, *magyarázzuk azt* a' hitnek régulája fzerint * 1 *Kór.* 12: 4.

7 Akar * fzolgálat, *forgolódjunk* a' fzolgálatban: a' ki tanító, a' tanításban: * 1 *Pét.* 4: 10. 11.

8 A' ki intö, az intésben; a' ki alamiſna-oſztogató, fzelídségben; a' ki elöl-járó, fzorgalmatoſsággal járjon; a' ki máſon könyörülö, * vídámsággal *mivelje.* * 2 *Kór.* 9: 7.

9 A' fzeretet ne *légyen* tettetes. Iſzonyodjatok * a' gonoſztól, ragaſzkodjatok a' jóhoz. * *Amós.* 5: 15.

10 Atya-fiúi * fzeretetnek általa egymásnak fzerelmére hajlandók *légyetek:* Egy-másnak tiſzteſséggel légyetek. * *Sid.* 13: 1. 2. 1 *Pét.* 1: 22.

11 A' *jó* igyekezetekben ne légyetek reſtek. Lélekben * buzgók *légyetek.* Az URnak fzolgáljatok. * *Jel.* 3: 15.

12 A' reménységben † örvendezzetek. A' háborúságban * türök *légyetek.* A' ** könyörgésben fzorgalmatoſsok. † *Fil.* 4: 4. * *Sid.* 10: 36. ** *Luk.* 18: 1.

13 A' Szenteknek † fzükségekre adakozók *légyetek.* A' gazdálkodásnak * követöi. † 1 *Kór.* 16: 1. * *Sid.* 13: 1. 2.

14 Aldjátok azokat, a' kik titeket * kergetnek, jót kivánjatok azoknak, és ne átkozzátok. * *Máté* 5: 44. *Luk.* 23: 34. *Tſel.* 7: 60.

15 Örüljetek az örülökkel, * és ſirjatok a' ſirókkal. * 1 *Kór.* 12: 26. 27.

16 Egyenlö értelemmel † légyetek ti közöttetek. Kevélyen ne értsetek *magatok felöl*, hanem az alázatoſsághoz fzabjátok magatokat. Ne légyetek böltsek tsak magatok * értelme fzerínt. † *Filip.* 2: 2. * *Péld.* 3: 7.

17 Senkinek gonoſz helyébe * gonoſzt ne fizeſſetek. Minden emberek előtt a' † tiſzteſséges dolgokról gondot viſeljetek. * *Máté* 5: 39. † 2 *Kór.* 8: 21.

18 Ha lehetséges, a' mennyire ti tőletek lehet, minden emberekkel * békeſsé-

kességesen éljetek. * *Sid.* 12: 14.

19 Magatokért bofzfzút ne † álljatok, Szerelmesim; hanem adjatok helyt az *Isten'* bofzfzú-állásának; mert meg-vagyon irva: Enyim a' * bofzfzú-állás, én meg-fizetek, ezt mondja az UR. † 3 *Mof.* 19: 18. *Máté* 5: 39. * 5 *Mof.* 32: 35.

20 Azért ha éhezik ellenséged, * adj ennie, ha fzomjúhozik adj innia; mert ha ezt miveled, az ö fejére eleven fzenet gyüjtesz. * *Péld.* 25: 21. 22. *Máté* 5: 44. 45. 48.

21 Ne gyözzetelsél-meg a' gonoftól, hanem inkább a' gonoft jóval gyözd-meg.

XIII. RESZ.

Int a' Tifzt-viselökhöz való engedelemre, atya-fiúi fzeretetre, és kereftyeni fzent életre.

1 MInden lélek a' felsö hatalmafságoknak * engedelmes légyen; mert nintsen hatalmafság hanem Iftentöl', és a' melly hatalmafságok vagynak, Iftentöl rendeltettek.

* *Tit.* 3: 1. *Péld.* 24: 21.

2 Azért valaki ellene támad a' hatalmafságnak, az Iften' rendelésének támad ellene; a' kik pedig ellene támadnak, ö magok büntetést fzereznek magoknak.

3 Mert a' Fejedelmek nem a' jó tselekedöknek, hanem a' gonofzoknak * vagynak rettegéfekre. Akarfzé pedig nem félni a' hatalmafságtól? tselekedjél jót, és ditséretet léfzen attól. * 1 *Pét.* 2: 13. 14.

4 Mert Iften' fzolgája, teneked jódra. Ha gonoft tselekefzel, félj *töle*; mert nem ok nélkül viseli a' fegyvert; mert Iften' fzolgája 's bofzfzújának meg-állója azon, a' ki gonoft tselekedendik.

5 Szükség azért engedni, nem tsak a' bofzfzú állásnak oká-ért, hanem a' lelki-esméretért-is;

6 Mert azért fizettek adót-is, mivelhogy Istennek fzolgai, kik az *Isteni* fzolgálatban foglalatofok.

7 Adjátok-meg azért mindeneknek * a' mivel tartoztok; a' kinek adóval, adót: a' kinek vámmal, vámot: a' kinek félelemmel, félelmet: a' kinek tifztefséggel, tifztefséget.

* *Máté* 22: 21.

8 Senkinek femmivel ne tartozzatok, hanem hogy egy-mást * fzeretsétek; mert a' ki egy-mást fzereti, a' Törvényt bé-töltötte. * *Ján.* 13: 34. 35. *Gal.* 5: 14.

9 Mert e' *parantsolatok*: Ne * parázsnálkodjál: Ne ölj: Ne orozz: Hamis tanúságot ne fzólj: Ne kivánjad: és ha több más parantsolat vagyon, e' befzédben foglaltatik-bé fumma fzerint, tudni-illik: Szeresséd fele-barátodat mint te magadat.

* 2 *Mof.* 20: 13-17.

10 A' fzeretet a' *mi* fele-barátunkat nem illeti gonofzzal. Annak-oká ért a' Törvénynek bé-töltése, * a' fzeretet.

* *Máté* 22: 37-40. 1 *Tim.* 1: 5.

11 Ezt pedig *tselekedjétek*, meg-gondolván az alkalmatofságot, hogy *tudni-illik* ideje légyen nékünk az álomból * immár fel-serkennünk: Mert most közelebb vagyon mi hozzánk az idvefség, hogy-nem mint a' mikor hinni kezdettünk. * *Efés.* 5: 14.

12 Az éjtfzaka el-mult, a' nap elközelget; vefsük-el azért a' fetétségnek * tselekedetit, és öltözzünk-fel a' világofsághoz illendö öltözetbe.

* *Efés.* 5: 11.

13 Mint nappal * ékesen járjunk, nem dobzódátokban, és részegségekben, nem ágyas-házban való bujálkodásokban, és mértékletlenségben, nem verfengésben és irígységben;

* 1 *Thes.* 5: 5. 6.

14 Hanem öltözzétek-fel * az UR Jéfus Kriftuft: és a' teftet ne tápláljátok az ö kivánságiban. * *Gal.* 3: 27.

XIV. RESZ.

Kereftyeni fzabadsággal való élés.

1 A' ki pedig a' hitben erötelen, azt fel-vegyétek, de nem vetekedéfekben való verfengéfekre;

2 Mert némelly azt hifzi, hogy mindent jó meg-enni, némelly pedig, a' ki a' *hitben* erötelen, parézt éfzik.

3 A' ki *mindent* meg-éfzik, meg-ne utálja azt, a' ki nem éfzik-meg *mindent*, és a' ki nem éfzik-meg *mindent*, ne kárhoztaffa azt, a' ki *mindent* meg-éfzik; mert az Iften azt fel-vette.

4 Te kitsoda vagy hogy másnak fzolgáját * kárhoztatod? Az ö tulajdon Urának áll, vagy esik: meg-erösíttetik pedig; mert az Iften meg-erösít-heti azt. * *Jak.* 4: 12.

5 Némelly egy napot más napnál betsületesbnek tart; nemelly pedig minden napot *egyaránt* tart. Minden *ember* az ö maga értelme felöl bizonyos légyen.

6 A' ki egy napot másnál betsületesbnek alít, az Ur-ért tselekefzi: a' ki pedig nem fellyebb betsül egyet másnál, az-is az Ur-ért tselekefzi: A' ki éfzik az Ur-ért éfzik; mert Istennek hálákat ád: a' ki nem éfzik, az Ur-ért nem éfzik, és hálákat ád az Istennek.

7 Mert közzülünk fenki nem él ö magának, és fenki nem hal ö magának;

8 Mert ha élünk-is, az Urnak * élünk: ha meg-halunk-is, az Urnak halunk-meg. Akar éljünk azért, akar meg-haljunk, az Uréi vagyunk;

* 2 *Kór.* 5: 15.

9 Mert azért hólt-meg, és azért támadott-fél elevenedett-meg a' Kriſtus, hogy mind a' hóltakon, mind az élökön uralkodjék.

10 Te pedig miért † kárhoztatod a' te atyád-fiát? avagy te-is miért alítod semminek a' te atyád-fiát: Mert mindnyájan elö-állatunk a' Kriſtus' * ítélöſzéki eleibe. † *Máté* 7: 11.

* 2 *Kór.* 5: 10.

11 Mert meg-vagyon írva: Elek én *, ezt mondja az ÚR, mert nékem hajol-meg minden térd, és minden nyelv Iſtennek téſzen valláſt.

* *Eſa.* 45: 23.

12 Azért mindenikünk ö maga ád ſzámot ö magáról Iſtennek.

13 Annak-okáért többé egy-más felöl itéletet ne tégyünk, hanem ebben légyen inkább itéletetek, hogy a' ti atyátok-fia eleibe ne tégyetek valami *olly* dolgot, mellybe meg-ütközzék vagy * meg-botránkozzék.

* *Máté* 18: 6. 7.

14 Tudom és el-hittem az Ur Jéſusnak általa, hogy ö magában ſemmi nintsen * tiſztátalan; hanem annak † tiſztátalan valami, a' ki alítja azt tiſztátalannaklenni. † *v.* 20. **Máté* 15: 11.

15 De ha a' te atyád-fia a' te ételed miatt meg-ſzomorodik, inmár nem ſzeretet ſzerint tselekeſzel. Ne veſzéd-el * azt a' te ételeddel, a' kiért meg-hólt a' Kriſtus. * *v.* 21.

1 *Kór.* 8: 11.

16 Ne káromoltaſsék azért a' ti jótok;

17 Mert az Iſten' orſzága nem ételben, nem italban áll, hanem igazságban, békeſségben, és a' Szent Lélek által való örömben.

18 Mert a' ki ezekben ſzolgál a' Kriſtusnak, kedves Iſtennek, és az emberek előtt meg-probáltatott.

19 Azért köveſsük a' békeſségre való dolgokat, és egy-másnak épületire valókat.

20 Az étel-ért ne † ronsd-el az Iſten munkáját. Mindenek jóllehet * tiſztáták: de gonoſz annak az embernek, a' ki botránkozáſſal éſzik. † *v.* 15.

* 1 *Kór.* 8: 10. 11. *Tit.* 1: 15.

21 Jó hűſt nem enni, bort nem inni; vagy valamit egyebet nem *tselekedni*, a' mellybe a' te atyád-fia * meg-ütközik, vagy meg-botránkozik, vagy meg-erötelenül. * 1 *Kór.* 8: 13

22 Tenéked ha hited vagyon, te magadban tartsad Iſten előtt: Bóldog ember, a' ki magát nem kárhoztatja abban, a' mit jóvá-hágy.

23 A' ki pedig kételkedéſſel éſzik, *lelki-eſméretében* kárhoztatott; mert nem hitből éſzik: valami pedig hitből nintsen, bün az.

XV. RESZ.

A' Kriſtus példájával intetnek az erőſek hogy az erőtleneket erősítsék.

1 TArtozunk pedig mi, kik erőſek *vagyunk* ezzel, hogy az erőtleneknek erötlenségeket * hordozzuk, és ne kedveskedjünk magunknak.

* *réſz.* 14: 1. *Gal.* 6: 1.

2 *Azért* mindenikünk az ö fele-barátjának * kedveskedjék, annak javára, *az-az*, épületire;

* 1 *Kór.* 10: 24. 33.

3 Mert a' Kriſtus nem kedveskedett magának, hanem a' mint meg-vagyon írva: Azoknak ſzidalmok, a' kik téged, * ſzidalmaznak, én reám esének.

* *Sólt.* 69: 8. 10.

4 Mert a' mellyek régen meg-irattattak a' mi tanúſágunkra irattattakmeg, hogy a' békeſséges türés által, és az Iráſoknak vigaſztaláſok által reménységünk légyen.

5 A' békeſséges türésnek pedig és vigaſztalásnak Iſtene adja néktek, hogy egyenlö † akarattal légyetek ti közöttetek egy-máshoz, a' Jéſus Kriſtus ſzerínt. † *Phil.* 2: 2. 3: 15. 16.

6 Hogy egyenlőképpen égy ſzájjal ditsöítséték az Iſtent, és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attyát.

7 Azért egy-máſt vegyétek-fel, miképpen a' Kriſtus-is fel-vett minket az Iſten' ditsőségére.

8 *Ezt* mondom pedig, hogy a' Jéſus Kriſtus ſzolgájok * vólt a' Sidóknak, az Iſtennek igázságá-ért, hogy az Atyáknak adott igéreteket † meg-erősítené. * *Tſel.* 3: 26. † 1 *Móſ.* 22: 18.

9 Es hogy a' Pogányok az Iſtent az ö irgalmaſságá-ért ditsöítsék, mint meg-vagyon írva: Annak-okáért, *úgymond*, a' * Pogányok között valláſt téſzek te róla, és a' te nevednek éneket mondok. * 2 *Sám.* 22: 50.

10 Es iſmét ezt mondja: Örüljetek * Pogányok az ö népével egybe.

* § *Móſ.* 32: 43.

11 Es iſmét: Ditsérjétek az URat minden † Pogányok, és egyetembe áldjátok ötet minden nemzetségek.

† *Sólt.* 117: 1.

12 Viſzontag Eſaiás ezt mondja: Léſzen a' Jeſſének † gyökere, és a' ki fel-keljen hogy parantsoljon a' Pogányoknak: ö benne bíznak a' Pogányok. † *Eſa.* 11: 1. 10.

13 A' reménységnek Iſtene pedig töltsön-bé titeket minden örömmel és békeſséggel a' hitnek általa, hogy reménységgel böviilködjetek, a' Szent Lélek ereje által.

14 El-hittem pedig én-is ti felöletek, Atyám-fiai, hogy ti ſzabad akaratotok ſzerínt minden jóſsággal rakvák vagytok, *és* tellyeſek minden * böl-

tse-

tseséggel, és hogy egy-máſt ti-is inthetnétek. * 2 *Pét.* 1: 12.

15 Mindazáltal bátorsággal irtam néktek, Atyám-fiai, valami réſz-ſzerínt mint-egy intvén titeket, az ajándék-ért †, melly nékem Iſtentől adatott. † *r.* 1: 5.

16 E' végre hogy légyek a' Jéſus Kriſtusnak ſzolgája, a' Pogányok * között munkálkodván az Iſten' Evangyéliomában, hogy a' Pogányoknak áldozatjok légyen kedves, *és* a' Szent Lélek által meg-ſzentéltetett.

* *Luk.* 13: 29. *rész.* 11: 13.

17 Vagyon azért miben ditsekedjem a' Jéſus Kriſtus által, az Iſteni dolgokban.

18 Mert nem mond-hatok ſemmit, mellyet nem * a' Kriſtus tselekedett vólna én általam a' Pogányoknak engedelemre való hozatáſokban, ſzólásban és tselekedetekben, * 1 *Kór.* 3: 9.

19 Jegyeknek * és tsuda-tételeknek erejekben, az Iſten' Lelkének erejében: úgy annyira hogy Jerusálemtől, és a' ſzomſzéd-*tartományok*tól fogva; mind Illiria *országig*, bé-töltöttem a'Kriſtus' Evangyéliomának *prédikáltatásában való tiſztemet.* * 2 *Kór.* 12: 12.

20 Kivánván az Evangyéliomot ezután-is prédikálni, * nem ott a' hol a' Kriſtus*nak* neve vagyon, hogy ne látaſſam más *ember*' fundamentomára építeni. * 2 *Kór.* 10: 15. 16.

21 Hanem a' mint meg-vagyon írva: A' kiknek † nem ſzóltak ö felöle, azok látják-meg ötet, és a' kik nem hallottak *ö felöle*, azok értik-meg.

† *Eſa.* 52: 15.

22 Ennek-oká-ért is bántattam-meg gyakorta, hogy ti hozzátok ne mehetnék.

23 Moſtan pedig mivelhogy nintsen immár maradáſom e' tartományokban, és mivelhogy ſok eſztendőtől fogva vagyon † kivánságom a' hozzátok való menetelre; † *rész.* 1: 11.

24 Mikor Hiſpániába mégyek, el-mégyek ti hozzátok: Mert úgy reménlem, hogy *azon* el-menvén meg-látlak titeket, és ti töletek késértetem oda; ha elö-ſzör a' ti nyájaſſágtokkal valamennyire meg-teléndem.

25 Moſtan pedig mégyek * Jérusálembe, hogy a' ſzenteknek ſáfárkodjam. * *Tſel.* 19: 21.

26 Mert tetſzett a' Maczédóniabélieknek és az Achájabéliknek, hogy a' Jérusálembéli ſzegény † ſzenteknek valami *ſegítséget* adnának.

† 1 *Kór.* 16: 34.

27 Mert tetſzett *mondok* ez önékik és tartoznak-*is* nékik. Mert ha a' Pogányok azoknak lelki *javo*kban * réſzesek, tartoznak † véle, hogy *ök-is* a' teſtiekből ſáfárkodjanak nékiek.

* *Efés.* 3: 5. 6. † 1 *Kór.* 9: 11.

28 Ezt azért minek-utánna el-végezem, és ez alamisnát nékik meg-adándom, el-mégyek azon Hiſpániába.

29 Tudom pedig, hogy mikor ti hozzátok mégyek, a' Kriſtus' Evangyéliomának tellyes † áldásával mégyek. † *rész.* 1: 11-13.

30 Kérlek pedig titeket, Atyám-fiai, a' mi Urunk Jéſus Kriſtusra, és a' *Szent* Léleknek ſzerelmére, hogy én velem ugyan † tuſakodjatok *a' ti* Iſten előtt érettem való imádkozáſtokban.

† 2 *Kór.* 1: 11. *Efes.* 6: 18.19.

31 Hogy ſzabadúljak-meg † azoktól, kik Júdeában engedetlenek: és hogy ez az én Jérusálembélieknek való ſzolgálatom, légyen kedves a' ſzentek előtt. † *v.* 25.

32 Hogy örömmel meheſſek hozzátok az Iſtennek † akaratjából, és ti veletek egybe meg-újúljak. † *Ják* 4: 15.

33 A' békeſſégnek pedig Iſtene † *légyen* mindnyájan veletek, Amen!

† 2 *Kór.* 13: 11.

XVI. RESZ.

Ajánlja a' levél-vivöt: Köſzönt ſokakat: Iſtennek hálákat ad.

1 AJánlom pedig tinéktek Fébét, a' mi nénénket, ki a' Kenchréa *vá*rosbéli Gyülekezetnek ſzolgálója.

2 Hogy ötet fogadjátok-bé az Urban, mint illik a' ſzentekhez, és mellette légyetek, valami dologban nálatok nélkül ſzükölködik; mert ö ſokaknak ſzállást adott, énnékem-is.

3 Köſzöntsétek Priſcziliát * és Aquilát, kik nékem ſegítöim vóltak a' Jéſus Kriſtusban. * *Tſel.* 18: 2.3.26.

4 Kik az én életem-ért adták az ö fejeket; kiknek nem tsak én adok hálákat, hanem minden Pogány Gyülekezetek-is.

5 *Köſzöntsétek* a' Gyülekezetet-is, melly az ö házokban vagyon. Köſzöntsétek az én ſzerelmes Epenétusomat, ki Achájának elsö-ſengéje a' Kriſtusban.

6 Köſzöntsétek Máriát, ki ſokat munkálkodott mi mellettünk.

7 Köſzöntsétek Andrónikuſt és Júniát az én rokonimat, és az én fogoly-társaimat, kik az Apoſtolok közt-is hirefek, kik-is előbb, mint én, vóltanak a' Kriſtusban.

8 Köſzöntsétek Ampliáſt, ki nékem ſzerelmeſem az Urban.

9 Köſzöntsétek Orbánt, ki nékünk ſegítönk vólt a' Kriſtusban, és Stáchiſt, ki nékem ſzerelmesem.

10 Köſzöntsétek Appelleſt, ki a' Kriſtusban meg-próbáltatott: Köſzöntsétek azokat, kik az Ariſtóbulus' *házanépe közzül válók.*

11 Köſzöntsétek Héródiont az én rokonomat: Köſzöntsétek azokat kik

a' Narcziſſushoz *tartozók közzül valók*, azokat *mondom*, a' kik az Urban *vagynak*.

12 Köſzöntsétek Trifenát és Trifoſát, kik munkálódnak az Urban: Köſzöntsétek a' ſzerelmetes Périſſt, ki az URban ſokat munkálódott.

13 Köſzöntsétek Rúfuſt, ki válaſztatott az Urban, és az ö annyát, ki nékem-is anyám.

14 Köſzöntsétek Aſinkrituſt, Flégont, Hermáſt, Pátrobáſt, Merkúriuſt, és az Atya-fiakat, kik ö vélek vagynak:

15 Köſzöntsétek Filólóguſt és Júliát, Néreuſt és az ö nénnyét, és Olimpáſt, és minden ſzenteket, kik ö vélek vagynak.

16 Köſzöntsétek egy-máſt ſzent † tsókoláſſal. Köſzöntenek titeket a' Kriſtus' Gyülekezetei. † 1 *Kór.* 16: 20. 1 *Pét.* 5: 14.

17 Kérlek pedig titeket, Atyám-fiai, hogy vegyétek eſzetekbe *azokat*, a' kik háborúſágnak és botránkozásnak okai volnának, kik más tudományra tanítanának a' kivül, a' mellyet tanúltatok; és azokat el-távoztaſſátok.

18 Mert a' kik ollyanok, a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak nem ſzolgálnak, hanem az ö haſoknak: és az ékeſen ſzóllásnak, és hizelkedö beſzédnek általa el-tsalják az együgyü *ember*eknek ſziveket.

19 Mert a' ti engedelmeſſégtek*nek híre* mindenekhez el-jutott. Örvendezek azért néktek: de akarom hogy böltsek † légyetek a' jó dolgokban, ártatlanok pedig a' gonoſzokban.

† 1 *Kór* 14: 20.

20 A' békeſſégnek Iſtene pedig megrontja † a' Sátánt a' ti lábaitok alatt hamar. A' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak kegyelme *légyen* véletek. Amen!

† 1 *Móſ.* 3: 15.

21 Köſzöntenek titeket Timothéus* az én ſegítöm, és Lúczius, Jáſon, és Soſipáter, az én rokonim.

* *Tſel.* 16: 1-3.

22 Köſzöntlek titeket az Urban én Tertzius, ki e' levelet írtam.

23 Köſzönt titeket Gájus, *ki* énnékem és az egéſz Gyülekezetnek Gazdája. Köſzönt titeket Eráſtus e' városnak Kints-tartója, és a' Quártus atya-fiú.

24 A' mi Urunk Jéſus Kriſtus' kegyelme *légyen* mindnyájan véletek. Amen!

25 Annak pedig, a' ki titeket meg-erösít-het az én Evangyéliomom ſzerint, és a' Jéſus Kriſtusnak prédikáláſa ſzerint, a' titoknak meg-jelentéſéből, melly örök időktöl fogva † el-rejtetett vóit, * *Eféſ.* 3: 20.

† 2 *Tim.* 1: 9. 10. 1 *Pét.* 1: 20.

26 Moſtan pedig * meg-jelentetett, és a' Prófétai Irások által, az örök Iſtennek parantsolatjából, a' hitben való engedelemnek oká-ért, minden Pogányoknak meg-magyaráztatott:

* *Kól* 1: 26. 27. *Tit.* 1: 2.

27 Annak *mondom*, a' ki tsak egyedül bölts * Iſten, ditsöség a' Jéſus Krius † által mind örökké, Amen.

* *Sid.* 13: 12. 15. † *Júd.* 25.

A' Rámabéliekhez iratott Kórinthusból, és küldetett a' Kénehréa városi Gyülekezetnek Febé nevü ſzolgálója által.

SZENT PAL APOSTOL' KORINTHUSBAN LEVÖ *ISTEN' GYÜLEKEZETEHEZ IROTT* ELSÖ LEVELE.

A' Kórinthuſi Gyülekezetben indúlt vétkes ſzokáſoknak 's tévelygéſeknek el-töröltetéſek végett, inti az ott valókat elöſzör az egyenéſſégre; 1, 2, 3, 4. Félzb. nyával fertelmeskedett ki-rekeſztetéſére, 5, 6. R. A' házaſſágnak meg-betsülésére, 's a' bálványi dolgoknak utálására; 7, 8, 9, 10. R. Tanítáſt téſzen az UR' Vatſorájáról 11. R. a' Szent Léleknek külömb-külömb ajándékiról, 12. R. Az atya-fiúi ſzeretetről, 13. R. az Egy-házi fenyitékről, 14. R. A' halotaknak fél-támadáſokról, 15. R. Végezetre a' Júdeabéli ſzegényeknek való alamisnáról. 10. R.

I. RESZ.

Elsö része e' Levélnek a' ſzakadáſokról.

1 PAl, hivatala ſzerint Jéſus Kriſtusnak Apoſtola, Iſtennek † akaratjából, és a' Soſthénes * atya-fiú.

† *Gal.* 1: 1. * *Tſel.* 18: 17.

2 Az Iſtennek Gyülekezetének melly vagyon Korinthusban, a' Jéſus Kriſtusban meg-ſzenteltetteknek, hivatalos ſzenteknek, mindenekkel egybe, valakik a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak nevét ſegítségül hiják minden helyen, azoknak *Úroknak mondom*, és a' mi *Ú*runknak.

3 Kegyelem néktek és békeſſég az Iſtentöl * mi Atyánktól, és az Ur Jéſus Kriſtuſtól. * 2 *Kór.* 1: 2.

4 Há-

4 Hálákat * adok az én Istenemnek mindenkor ti felöletek, az Isten' ajándéká-ért, a' melly néktek adatott a' Jésus Krisztusban. * *Róm.* 1 : 8.

5 Hogy mindenekben * meg-gazdagodtatok ö benne, fzóllásban *való* minden *böltseség*gel, és minden tudománnyal; * *Kol.* 1 : 9-11. 2 : 5-7.

6 A' mint meg-erösíttetett ti bennetek a' Krisztus felöl való bizonyságtétel,

7 Annyira hogy semmi ajándék nélkül nem fzükölködtök, várván a' mi Urunk Jésus Krisztusnak * meg-jelenését. * *Fil.* 3 : 20. *Tit.* 2 : 13.

8 Melly *Isten* * meg-is erösít titeket mind végig az ártatlanságban, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak napjára.

* 1 *Thes.* 3 : 13.

9 Igaz *és tökéllletes* az Isten, ki által hivattatok az ö Fiának a' mi Urunk Jésus Krisztusnak * társaságába.

* *Róm.* 8 : 16. 17.

10 Kérlek pedig titeket, Atyám-fiai, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak nevére, hogy mindnyáján ugyan-azon egyet fzóljátok, és ne légyenek ti köztetek hasonlások, de légyetek egybe-kötöztettek egy akaratnák és egy † értelemnek általa; † *Fil.* 2 : 2. 3: 15. 16.

11 Mert meg-mondották nékem ti felöletek, Atyam-fiai, a' Chlóes' házanépe közzül valók, hogy versengések * vagynak ti köztetek. * *Jak.* 3 : 16.

12 Ezt mondom pedig, hogy mindenitek ezt mondja: En Pálé *vagyok: En pedig † Apollósé: En pedig Kéfásé: En pedig Krisztusé. * *r.* 3 : 3-9.

† *Tsel.* 18 : 24--26.

13 *Vallyon* réfzre oftatotté a' Krisztus? Vallyon Pál fefzíttetetté-meg ti érettetek, avagy a' Pál' nevére * keresztelkedteteké? * *Máté* 28 : 19.

14 Hálákat adok az én Istenemnek, hogy én közzületek egyet fem kereszteltem, hanem † Krifpuft és * Gájuft.

† *Tsel* 18 : 8. * *Róm.* 16 : 23.

15 Hogy valaki azt ne mondhatná, hogy én az én nevemre kereszteltem.

16 Kereszteltem pedig a' Stéfanának háza-népét-is, nem tudom ezen kivül hogy valakit kereszteltem vólna.

17 Mert nem küldött azért engemet a' Krisztus, hogy keresztseljek: hanem hogy az Evangyéliomot hirdeffem; *de* nem fzóllásban való * böltséggel, hogy a' Krisztusnak kereszte hijába-való ne lenne. * *r.* 2 : 13 2 *Pét.* 1 : 16.

18 Mert a' keresztről való tudomány, jóllehet azoknak, a' kik el-vefznek, † bolondság, minékünk * pedig, kik meg-tartatunk, Istennek hatalma.

* *Róm.* 1 : 16. † 2 *Kór.* 4 : 3.

19 Mert meg-vagyon irva: El-törlöm a' böltseknek * böltseségeket, és az értelmefeknek értelmeket el-vészem. * *Esa.* 29 : 14.

20 Hol vagyon a' bölts? hol vagyon az Irás-tudó? hol vagyon e' világnak *bölts és mélységes dolgainak* tudakozója? Nem de nem bolondsággá * tetteé az Isten e' világnak böltseségét?

* *Jób.* 12 : 17. 20.

21 Mert minek-utánna az Istennek bölts *teremtésében* * nem esmérte vólna-meg e' világ az Istent az ö böltseségéből, tetfzék az Istennek, hogy a' bolond prédikálás által tartsa-meg a' hivöket. * *Róm.* 1 : 19-23.

22 Mert a' Sidók-is * jelt kivánnak, a' Görögök pedig böltseséget keresnek. * *Máté* 12 : 38.

23 Mi pedig prédikáljuk a' † megfefzíttetett Krisztust, a' Sidóknak * botránkozást, a' Görögöknek pedig bolondságot. † *r.* 2 : 2. * *Luk.* 2 : 34.

24 De a' hivataloſoknak mind Sidóknak mind Görögöknek, a' Krisztust az Isten' * hatalmát és az Isten' † böltseségét. * *Róm.* 1 : 16. † *v.* 30.

25 Mert az Istennek bolondsága böltsebb az emberek' *böltseségeknél*; és az Istennek erötlensége erösebb az emberek' *erösségeknél*.

26 Mert látjátok a' ti hivatoltokat, Atyám-fiai; hogy ti nem fokan vagytok böltsek test fzerint, nem fokan hatalmafok, nem fokan nemesek.

27 Hanem a' kik bolondok*nak alíttatnak* e' világon, azokat választotta Isten, hogy a' böltseket meg-fzégyenítse: és a' kik e' világon erötelenek*nek alíttatnak* azokat választotta Isten, hogy az erösséket meg-fzégyenítse.

28 Es a' kik nemtelenek e' világon, és femminek alíttatnak, azokat választotta Isten, és azokat a' melyek nintsenek, hogy a' mellyek vagynak azokat el-törölje.

29 Hogy ne ditsekedjék ö elötte egy test-is.

30 De az Istentöl vagytok ti a' Jésus Krisztusban, ki lett minékünk Istentöl böltseség * igazság, fzentség és váltság. * *Jér.* 23 : 6.

31 Hogy a' mint meg-vagyon irva: A' ki ditsekedik, az URban * ditsekedjék. * *Jér.* 9 : 23. 24.

II. Rész.

Az Evangyéliomi tanításnak módja: böltsesége az Evangyélium' tudományának.

1 EN azért mikor ti hozzátok menék, Atyám-fiai, nem mentem hogy az Isten' bizonyság-tételét nagy ékesen fzólláffal † és böltseséggel hirdeffem néktek. † *rész.* 1 : 17.

2 *Pét.* 1 : 16.

2 Mert nem végeztem vólt magamban egyebet valamit tudni ti köztetek, hanem a' Jésus Krisztust, † azt pedig a'

ki meg-feſzíttetett. † *rész.* 1 : 23.

3 És én nagy érötlenséggel, félelemmel és rettegéſſel vóltam ti † köztetek. † *Tſél.* 18 : 1-3.

4 És az én beſzédem és prédikáláſom nem *vólt* emberi böltseségnek hitető beſzédiben : hanem inkább a' lelki erönek meg-mútatásában.

5 Hogy a' ti hitetek ne állana emberi böltseségből, hanem Iſteni † erőből † 2 *Kór.* 4 : 7.

6 Böltseséget ſzóllunk pedig a' tökélletesek között : nem e' világnak böltseségét pedig , ſem pedig nem e' világi Fejedelmek' böltseségeket, kik el-töröltetnek.

7 Hanem ízólljuk az Iſtennek titkos † böltseségét amaz el-rejtetett *böltseséget*, mellyet Iſten el-rendelt vala e' világ előtt a' mi dítsőségünkre.

† *Róm.* 16 : 25. 26.

8 Mellyet e' világi Fejedelmek közzül egy-is † nem tudott ; mert ha tudták vólna, a' dítsőségnek Urát ſoha meg-nem feſzítették vólna.

† *Tſel.* 3 : 17.

9 De prédikáljuk a' mint meg-vagyon írva : A' mellyeket a' ſzem nem látott, ſem a' fül nem hallott, az embernek-is gondolatjába nem mentek, mellyeket az Iſten kéſzített az ötet ſzeretőknek.

10 Minékünk pedig az Iſten megjelentette azokat az ö Lelke † által : Mert a' Lélek mindeneket visgál, még az Iſtennek mélységit-is.

† *Ján.* 14 : 26. 1 *Ján.* 2 : 27.

11 Mert kitsoda tud-hatja az emberek közzül azt, a' mi az emberben vagyon, hanem tsak az embernek az ö maga lelke, a' melly ö benne vagyon? azonképpen azt-is, a' mi Iſtenben vagyon, ſenki nem tudja, hanem az Iſten' Lelke.

12 Mi pedig nem e' világnak lelkét vettük, hanem a' Lelket, melly az Iſtentől *vagyon* ; hogy meg-tud-haſſuk azokat, a' mellyeket nékünk ajándékozott az Iſten.

13 Mellyeket prédikálunk-is, nem olly beſzédekkel, mellyekre az emberi † böltseség tanít, hanem a' mellyekre a' Szent Lélek tanít, a' lelkieket a' lelkiekhez ſzabván. † *r.* 1 : 17.

14 A' lelkes ember pedig meg-nem foghatja azokat, a' mellyek az Iſtennek Lelkéjé ; mert ö néki bolondságnak † tetſzenek ; meg-ſem tudhatja *azokat*, mert a' Léleknek ereje által itéltetnek-meg. † *rész.* 1 : 23.

15 A' lelki *ember* pedig mindeneket meg-itél : de ö ſenkitől nem itéltetik-meg.

16 Mert kitsoda tudja † az URnak akaratját ? *és* ki tanít-hatná ötet ? Mi pedig tudjuk a' Kriſtus' * akaratját.

† *Róm.* 11 : 34. * *Máté* 27 : 19. 20.

III. RESZ.

Miért tanítson alázatoſságban, és minémü méltóságos légyen az Egy-házi ſzolgálat.

1 EN pedig, Atyám-fiai, nem ſzóllhattam néktek mint lelkieknek, hanem *ſzólltam* mint teſtieknek, *az-az*, mint gyermekeknek a' Kriſtusban.

2 Téjnek italával tápláltalak titeket, és nem *kemény* eledellel ; mert azt még nem ſzenved-hetitek vala-el : söt még moſtan-is nem ſzenved-hetitek.

3 Mert még teſtiek vagytok : Mert mivelhogy ti köztetek *vagyon* irigység és verſengés és vifzſza-vonáſok, nem teſtiek vagytoké, és nem ember ſzerínt járnak ?

4 Mert mikor egyitek ezt mondja : En Pálé † vagyok ; a' máſtok pedig ; En Apollósé vagyok , nem teſtiek vagytoké ? † *rész.* 1 : 12.

5 Kitsoda azért Pál, és kitsoda Apollós, hanem ſzolgák, kik által hittetek, és a' mint kinek-kinek az Ur adta ?

6 En * plántáltam : Apollós † öntözött ; de Iſten adta annak elö-mentét. * *r.* 4 : 15. *Tſel.* 18 : 1. 4. 8.

† *Tſel.* 18 : 24. 28.

7 Azért ſem a' ki plántál, valami, ſem a' ki öntöz ; hanem Iſten, a' ki elö-menetelt ád.

8 A' pedig a' ki plántál , és az a' ki öntöz egyek ; mindenik pedig az ö jutalmát * vészi az ö munkája ſzerínt.

* *Jel.* 22 : 12.

9 Mert Iſten mellett munkálódó * ſzolgák vagunk ; Iſten' majorsága, Iſten' † építéſe vagytok. * 2 *Kór.* 2 : 14.

† 1 *Pét.* 2 : 5.

10 Az Iſtennek nékem adatott ajándéka ſzerínt , mint bölts meſter fundamentomot * vetettem : más épít pedig arra. Meg-láſſa pedig minden, mi-módon épít arra. * *Róm.* 1 : 5.

11 Mert más fundamentomot ſenki nem vethet azon kivül, a' melly egyſzer * vettetett , melly a' Jéſus Kriſtus. * *Eſa.* 28 : 16. *Efés.* 2 : 20.

12 Hogyha valaki épít e' fundamentomra aranyat, ezüſtöt, drága köveket . fát , ſzénát, pozdorját :

13 Mindennek munkája nyilván léſzen ; mert a' nap * meg-mútatja ; mert a' tüznek általa meg-jelentetik ; és mindennek munkája minémü légyen , a' tüz meg-próbálja.

* *Eſa.* 48 : 10. 1 *Pét.* 1 : 7.

14 Ha kinek munkája, a' mellyet épített , meg-marad , jutalmát vészi ;

15 A' kinek munkája meg-ég, kárt vall : ö maga pedig meg-tartatik , de úgy mint tüz által.

16 Avagy nem tudjátoké , hogy ti az Iſtennek * temploma vagytok , és az

az Isten Lelke lakozik ti bennetek?
† rész. 6 : 19. Efés. 2 : 22.

17 Ha valaki az Isten' templomát meg-fzeplösíti, el-veſzti azt az Isten; mert az Istennek temploma * ſzent, melly ti vagytok. * Sólt. 93 : 5.

18 Senki magát meg-ne tsalja. Ha valaki látt'atik *magának* böltsnek lenni ti köztetek e' világon, bolond légyen, hogy bölts * légyen.
* Péld. 3 : 7.

19 Mert e' világ' böltsesége Isten előtt bolondság; mert meg-vagyon írva: Meg-fogja a' * böltseket az ö böltseségekben. * Jób 5 : 13.

20 Es ismét: Az UR tudja * hogy a' böltseknek gondolatjaik hijába-valók, * Sólt 94 : 11.

21 Azért fenki ne ditsekedjék * emberekben, mert mindenek tiéitek: *v. 4.

22 Akar Pál, akar Apollós, akar Kéfás, akar e' világ, akar az élet, akar a' halál, akar a' jelen valók, akar a' következendök, mindenek tiéitek,

23 Ti pedig a' Kriſtuséi *vagytok*; a' Kriſtus pedig * Istené. * Ján. 3 : 16.

IV. RESZ.

Az Evangyéliom' igaz hirdetöjének tiſzti mi légyen, az önnön maga alázatos példájában irja-meg: és Timotheuſt kommendálja.

1 UGY iteljen mi felölünk az ember, mint a' Kriſtusnak * ſzolgai felöl, és az Isten' titkainak † ſáfári felöl. * 2 Kór. 4:5. † Máté 28: 19.20.

2 Továbbá pedig a' ſáfárokban e' kivántatik-meg, hogy minden hivnek * találtaſsék. *Luk. 12:42. Sid. 3:5.

3 En pedig keveſet gondolok azzal, ha ti töletek, vagy emberi itélettöl itéltetem: söt még én magam-is nem itélem-meg magamat;

4 Mert ſemmiben nem vádol * engem' az én lelkem: de ez által nem igazúlok-meg, hanem az UR az, a' ki engemet meg-itél. * 1 Ján. 3:21.

5 Azért idö előtt ſemmit * ne itéljetek, míg-nem el-jö az UR, a' ki a' ſetétségnek titkait † világra hozza: és a' ſziveknek tanátsit meg-jelenti; és akkor léſzen mindennek Istentöl ** ditséreti. * Máté 7: 1. † Préd 12: 16.
2 Kór. 5 : 10. ** 2 Kór. 10: 18.

6 Ezeket pedig Atyám-fiai, némiképpen példában ſzabtam én reám és Apollósra ti érettetek, hogy a' mi példánkban tanúljátok-meg, hogy annak-felette a' mint meg-iratott, nem jó * böltſelkedni: hogy egyitek a' mástok' helyébe egy-más ellen ne fúvalkodjatok-fel. * r. 3 : 18. Péld. 3 : 7.

7 Mert kitsoda ſzákafzt-ki téged *mások közzül?* Mitsodád vagyon pedig a' mit nem * vettél vólna, és hogyha vetted, mit kevélykedel mintha nem vetted vólna? * 1 Krón. 29: 14.

8 Immár meg-töltetek, immár elgazdagodtatok, mi nálunk nélkül országot vettetek: vajha pedig uralkodhatnátok, hogy mi-is veletek egybe uralkod-hatnánk.

9 Mert úgy itélem, hogy az Isten minket alább-való Apoſtolokat adott e' világ' ſzeme eleibe, úgy-mint halálra * valókat; mert lettünk tsudája e' világnak, az Angyaloknak, és az embereknek. * Róm. 8: 36.

10 Mi bolondok *vagyunk* a' Kriſtus-ért, ti pedig böltsek vagytok a' Kriſtusban: mi * erötelenek, ti pedig eröſek: ti ditséretesek, mi gyalázatoſok *vagyunk*. * 2 Kór. 13 : 9.

11 Mind ez ideig mind éhezünk, mind ſzomjúhozunk, mezítelenek vagyunk, artzúl † veretünk, és bizonytalan helyeken bújdoſunk.

† Tſel. 23. 2. 2 Kór. 4: 8.9,

12 Es fáradozunk, tulajdon kezeinkkel * munkálkodván; ha ſzidalommal † illettetünk, jót kivánunk: ha háborúſságot ſzenvedünk, békeſſéggel türjük. * 2 Theſſ. 3: 8. † Máté 5: 44.

13 Ha gyaláztatunk, imádkozunk: e' világnak ſeprei lettünk, és mindeneknek el-vettetett állatjok mind ez ideig.

14 Nem azért irom ezeket hogy titeket meg-ſzégyenítſelek: hanem titeket † intelek, mint ſzerelmes fiaimat.
† 2 Theſſ. 2: 11.

15 Mert ha tiz ezer tanító meſteritek lennének-is a' Kriſtusban: mindazáltal nem ſok Atyátok vagyon; mert én * ſzültelek titeket az Evangyéliom által a' Jéſus Kriſtusban. * r. 3:6.

16 Kérlek azért titeket, hogy * légyetek én követöim. * Fil. 3 : 17.

17 Azért botsáttam hozzátok Timotheuſt, ki nékem ſzerelmes * fiam, és hív az Urban, ki tinéktek eſzetekbe juttatja minémüek légyenek az én útaim a' Kriſtusban, a' mint mindenütt minden Gyülekezetekben tanítok.
* 1 Tim. 1 : 2.

18 Továbbá mintha én *ſoha* nem mennék ti hozzátok, úgy fuvalkodtak-fel némellyek.

19 De el-mégyek rövid napon ti hozzátok ha az UR * akarándja, és megértem, nem beſzédeket azoknak, a' kik fel-fúvalkodtak, haném az *ö beſzédeknek* erejét. * Tſel. 18: 21.

20 Mert nem beſzédben áll az Istennek orſzága, hanem a' Léleknek * erejében. * r. 2 : 1. 4. 5.

21 Mit akartok? Veſzſzövel * menjeké hozzátok, avagy ſzeretettel és lelki alázatoſſággal?
* 2 Kór. 10: 2. 6. 9-11.

V. RESZ.

A' mostoha annyával fertelmeskedőt kirekesztéti a' Gyülekezetből.

1 Bizonnyal hallattatik ti köztetek paráznaság, olly paráznaság pedig, melly még a' Pogányok közöttis nem neveztetik, hogy valaki az † ö attya-feleségét el-végye. † 3 *Mós.* 18:8.

2 Ti pedig fel-fúvalkodtatok és nem kesergettetek inkább, hogy ti közzülletek ki-vettetett vólna, a' ki e' bünt tselekedte.

3 Bizonyára én úgy-mint távól lévén testben, de lélekben jelen lévén, immár mintha jelen vólnék, megitéltem, hogy az, a' ki azt akképpen tselekedte,

4 Minek-utánna ti és az én lelkem a' mi Urunk Jélus Kristusnak nevében egybe-gyültök, a' mi Urunk Jélus Kristusnak * hatalmával, * *Máté* 16:19. *Ján.* 20:23.

5 Ez illyen *ember* adattassék a' * Sátánnak az ö testének vesztedelmére, hogy a' lélek meg-tartattsék az Ür Jésusnak ama' napján. * 1 *Tim.* 1:20.

6 Nem jó a' ti ditsekedéstek: Avagy nem tudjátoké, hogy * egy kitsíny kovász meg-poshasztja az egész tésztát.

* *Gal.* 5:9.

7 Tisztítsátok-ki azért a' régi kovászt, hogy légyetek új tésztává, miképpen hogy kovász nélkül valók vagytok; Mert a' mi * Húsvéti bárányunk a' Kristus mi érettünk meg-áldoztatott. * *Ján.* 1:29.

8 Azért Innepet * tzenteljünk nem regi kovászban, sem nem gonoszságnak és álnokságnak kovászában, hanem a' tisztaságnak és igasságnak kovász nélkül való *kenyér*ében.

* 2 *Mós.* 12:3. 15.

9 Meg-irtam néktek levelemben, hogy a' paráznákkal ne társalkodnátok.

10 De nem mindenestől fogva e' világnak parázsnáival, avagy fösvénnyel, avagy ragadozóival, avagy bálvány-imádóival, mert ollyan módon ki-kellene e' világból mennetek.

11 Mostan pedig irtam néktek, hogy né társalkodjatok *azzal*, * ha valaki, holott atya-fiúnak neveztetik, paráznа, avagy fösvény, avagy bálvány imádó, vagy izidalmazó, vagy részeges; vagy ragadozó, éz illyenekkel *mondom*, hogy ingyen se égyetek.

* *Peld.* 1:10-15. *Máté* 18:17.

12 Mert mitsoda közöm vagyon ahoz, hogy a' kivül valókról-is itéletet tégyek, avagy nem azokról téfzteké ti itéletet, a' kik belöl vagynak *az Isten' házában.*

13 A' kivül valókról pedig az Isten itéletet tészen. Veszétek-ki azért e' * gonoszt † embert ti közzületek. * *v.* 1. † 1 *Mós.* 22:20-24.

VI. RESZ.

A' Pogányok' székek előtt való perlödések-ért és a' bujaság-ért feddözik.

1 Vagyoné valaki ti köztetek olly vak-merö, hogy ha törvénykezése vagyon máfsal, a' hamisak előtt törvénykezik, és nem a' szentek előtt?

2 Avagy nem tudjátoké, hogy a' szentek * meg-itélik e' világot? Hogyha e' világ ti általatok meg-itéltetik, méltatlanok vagytoké kisebb dologról való itéletekre? * *Luk.* 22:30.

3 Avagy nem tudjátoké, hogy az Angyalokat-is meg-itéljük, nem hogy e' világi életünk' szükségére való dolgot *nem itélnök meg.*

4 Azért ha törvénykezéstek vagyon azok felöl, mellyek e' világi életnek szükségére valók, a' kik a' Gyülekezetben leg-alább valók, azokat ültessétek a' székbe.

5 Hogy magatokat meg-szégyenyljétek ezt azért irom. Nintsené ti köztetek egy bölts ember-is, a' ki itéletet tehetne az ö attya-fiai között?

6 Hanem az atya-fiú attya-fiával törvénykezik, még pedig a' hitetlenek előtt.

7 Azért minden kétség nélkül nagy gyarlóság e' ti bennetek, hogy egymással † törvénykeztek. Miért nem szenvedtek inkább * boszszúságot? Miért nem türitek inkább a' kárt?

† *Péld* 19:11. * *Máté* 5:21. 39.

8 De inkább ti tésztek boszszút és kárt, † még pedig a' ti atyátok-fiainak.

† 1 *Thess.* 4:6. 5:15.

9 Avagy nem tudjátoké, hogy a' hamisak az Isten' országának örökségét nem birják? Ne tévelyegyetek: † sem a' paráználkodók, sem a' balvány-imádók, sem a' házasság-rontók, sem az éktelen puhák, sem a' kik férjfiakkal tisztátalankodnak,

10 Sem a' lopók, sem a' fösvények, sem a' részegesek, sem a' szidalmazók, sem a' ragadozók, az Isten' országának örökségét nem birják.

† *Gal.* 5:19. 21. *Efés.* 5:5.

11 Illyenek † vóltatok pedig némelyek; de meg-mostattatok meg-szenteltettetek, meg-igazíttattatok az UR Jésusnak nevében, és a' mi Istenünknek Lelke által. † *Efés.* 2:1-3.

12 Mindenek † szabadok énnékem, de nem mindenek használnak: mindenek szabadok nékem, de én semmi állatnak hatalmába nem adatom.

† *rész.* 10:23.

13 Az eledelek a' hasnak *rendeltetnek*, és a' has az eledeleknek: az Isten pedig mind ezt, mind amazokat † eltörli: a' test pedig nem * paráznaság-

nak

nak *rendeltetett*, hanem az URnak, és az Úr a' teſtnek. †*réſz.* 15: 44.
* 1 *Theſſ.* 4: 3.

14 Az Iſten pedig az Urat-is † feltámaſztotta, minden-is fel-támaſztz az ö hatalmaſsága által. †*Róm.* 6: 5. 8.

15 Avagy nem tudjátoké, hogy a' ti teſteitek a' Kriſtusnak † tagjai? Elſzakaſzſzamé azért a' Kriſtus' tagjait, hogy a' paráznának tagjaivá tégyem? Távól légyen. †*Efés.* 4: 12. 15. 16.

16 Avagy nem tudjátoké, hogy a' ki a' paráznához ragaſzkodik, egy teſt *a' paráznával?* Mert ketten léſznek, *úgy mond*, egy † teſtté. †1 *Móſ.* 2: 24.

17 A' ki pedig ragaſzkodik az URhoz, egy lélek ö véle.

18 Távoztaſsátok-el a' paráznaságot: Minden bün, a' mellyet az ember tselekeſzik, a' teſten kivül vagyon: de a' ki paráználkodik az ö maga teſte ellen vétkezik.

19 Avagy nem tudjátoké, hogy a' ti teſtetek a' bennetek *lakozó* Szent Léleknek † temploma, mellyet vettetek az Iſtentől, és hogy nem * ti magatokéi vagytok. †*réſz.* 3: 16.
* *Róm.* 14: 7. 8.

20 Mert áron † vétettetek; ditsőítsétek azért az Iſtent a' ti teſtetekben és a' ti lelketekben, mellyek az Iſtené.
† 1 *Pét.* 1: 18. 19.

VII. RESZ.

A' házaſságról, ſzüzeſségről, özvegységről tanít.

1 TOvábbá azokról, a' mellyek felöl irtatok nékem, *az én értelmem ez*: Jó † a' férjfiúnak aſzſzonyi-állatot nem illetni. †*v.* 26.

2 De a' paráznaságnak el-távoztatáſá-ért minden férjfiúnak tulajdon felesége légyen, és minden aſzſzonyi-állatnak tulajdon férje légyen.

3 A' férj a' minémü jó akarattal tartozik az ö feleségének, azt meg-adja annak, haſonlóképpen a' feleség-is az ö férjének.

4 A' feleség nem bír az ö ſaját teſtével, hanem a' férje, haſonlatosképpen a' férj nem bír az ö ſaját teſtével, hanem az ö felesége.

5 Ne tsaljátok-meg egy-máſt, hanem ha egyenlö akaratból ideig, hogy foglalatoſok leheſſetek a' † böjtölésben, és az imádkozásban; iſmét egymáshoz térjetek, hogy a' Sátán megne késértsen titeket, mivelhogy magatokat meg-nem tartóztat-hatjátok.
† *Jóel.* 2: 16. 2 *Móſ.* 19: 15.

6 Ezt pedig mondom engedelemből, nem parantsolat ſzerint

7 Mert akarnám ha úgy vólna minden ember mint én, de mindennek kiváltképpen való ajándéka vagyon Iſtentől, némellynek így, némellynek pedig amúgy.

8 Mondom pedig az özvegy férjſiaknak és az özvegy aſzſzonyi-állatoknak, hogy jó nékiek, ha úgy maradhatnak mint én.

9 Hogyha magokat meg-nem † tartóztathatják, házaſſágban éljenek; mert jobb házaſſágban élni, hogy nem mint égni. † 1 *Tim.* 5: 14.

10 Azoknak pedig, a' kik házaſságban vagynak, hagyom nem én, hanem az Ur † *hagyja*; hogy, Az aſzſzonyi-állat az ö férjét el-ne hagyja.
† *Máté* 5: 32. *Mal.* 2: 14.

11 Hogyha pedig el-hagyja, maradjon házaſſág nélkül, vagy az ö férjével békéljék-meg: a' férjfiú-is † az ö feleségét el-ne botsáſſa.
† *Márk.* 10: 11.

12 Egyebeknek pedig én mondom, nem az Ur: Ha valamelly atya-fiúnak hitetlen felesége vagyon, melly ö véle együtt akar lakni, azt el-ne † botsáſſa.
† *v.* 14. 16.

13 Es a' melly aſzſzonyi-állatnak hitetlen férje vagyon, és az véle akar lakni, el-ne hagyja az aſzſzonyi-állat azt;

14 Mert a' hitetlen férjfiú megſzenteltetett az ö feleségében, és a' hitetlen aſzſzonyi-állat még-ſzenteltetett az ö férjében; mert ha különben vólna, a' ti gyermekeitek tiſztátalanok vólnának, de azok ſzentek.

15 Ha pedig a' hitetlen el-mégyen, ám menjen-el; nem vettetet rabság alá az atya-fiú, vagy a' kereſztyén aſzſzonyi-állat ez illyen dolgokban: de békeſségre hivott minket az Iſten.

16 Mert mi tudſz benne te aſzſzonyi-állat, hogy ha a' te férjedet † megnyerhetedé? avagy te férjfiú mit tudſz benne, hogyha a' te feleségedet megnyerhetedé *Iſtennek*: * 1 *Pét.* 3: 1. 2.

17 De a' mint kinek-kinek oſztogatja Iſten *az ö ajándékát*, és a' mint kit-kit hivott az Ur, úgy járjon: és minden Gyülekezetekben ekképpen rendelem.

18 Környül-metélkedésben hivatotté valaki? ne kívánja a' *környül-metélkedetlenséget*; a' környül-metélkedetlenségben hivatotté valaki? környül ne metélkedjék.

19 A' környül-metélkedés ſemmi: † a' környül-metélkedetlenség-is ſemmi, hanem az Iſten' parantsolatinak meg-tartatáſok *kívántatik*. † *Gal.* 5: 6.

20 Minden ember, a' melly hivatalban hivattatott, abban maradjon.

21 Szolgai állapatban hivattattálé? ne gondolj véle: de ha ſzabadoſsá lehetſz, inkább élj azzal.

22 Mert a' ki az Urban hivattatott ſzolgai állapatban *lévén*, az Urnak † ſzabadoſa; haſonlatosképpen a' ki ſzabadoſságban *lévén* hivattatott, a' Kriſtusnak

tusnak szolgája. † *Ján.* 8:36. *Gal.* 5:23.

23 *Nagy* árron † vétettetek, ne légyetek embereknek szolgaik.

† 1 *Pét.* 1: 18. 19.

24 Minden ember a' miben-hivattatott, Atyám-fiai, abban maradjon-meg Isten előt.

25 A' szüzek felöl pedig nints az Urtól parantsolatom: de a' mit értek veletek közlöm, úgy-mint ki az Urnak irgalmasságából vettem ezt, hogy hív † *szolgája* légyek. † 1 *Tim.* 1: 12.

26 Ugy itélem azért hogy jó ez, † a' jelen való szükségnek okáért, tudnillik, hogy jó az embernek úgy *szüzen* maradni. † *v.* 1.

27 Feleséghez köttettélé? ne † keress el-válást. Meg-szabadúltálé a' te feleségedtől; ne keress feleséget.

† *v.* 10. 11.

28 Hogyha feleséget vészesz-is, nem vétkezel; és ha a' szüz leányzó férjhez ment * nem vétkezett: de ez illyeknek háborúságok lészen a' testben. En pedig néktek kedveznék. * *v.* 38.

29 Ezt pedig azért mondom, Atyám-fiai; mert a' mi idö még-hátra vagyon, igen rövid, annyira hogy a' kiknek feleségek vagyon-is, úgy tartsák mintha nem vólna.

30 Es a' kik sírnak, mintha nem sírnának; a' kik vígadnak, mintha nem vígadnának; és a' kik vészenek valamit, mintha nem birnák azt.

31 Es a' kik e' világgal élnek, mintha nem élnének; mert el-múlik † e' világnak ábrázátja. † *Sólt.* 39: 7. *Jak.* 1: 10. 4: 14.

32 Akarnám hogy szorgalmatosság nélkül vólnátok. A' ki házasság nélkül vagyon, arra visel gondot, a' mi az † Uré, mi-módon kedvesked-hesék az Urnak; † 1 *Tim.* 5: 5.

33 A' ki pedig feleséget vett, e' világiakra visel gondot, hogy kedveskedhesék feleségének.

34 Különböznek ezek; a' férjhez mentt asszonyi-állat és a' *szüz leányzó. A' ki férjhez nem ment, szorgalmatos az Ur' dolgaiban, hogy tiszta légyen mint testében mind lelkében: a' ki pedig férjhez ment, szorgalmatos e' világiakban, mi-módon kedveskedhesék az ö férjének. * *v.* 38.

35 Ezt pedig mondom a' ti hasznotokra; nem hogy tört † vetnék néktek, hanem hogy ékesen és illendöképpen ragaszkod-hassatok az URhoz minden szorgalmatosság nélkül. † *v.* 9.

36 Ha pedig valaki éktelen dolognak alítja, ha az ö leánya idejének virágát el-múlatja, és *ha* úgy kell lenni; a' mit akar azt tselekedje, nem vétkezik: menjen † férjhez. † *v.* 9. 38.

37 A' ki pedig magában el-végezte, és a' szükség nem kénszeríti, hanem az ö tulajdon akaratjával bír, és ezt el-végezte szivében, hogy meg-tartsa az ö leányát, jól tselekeszi.

38 Azért a' ki el-adja házasságra *leányát*; jól * tselekeszik, a' ki pedig nem adja házasságra, jobban † tselekeszik. * *v.* 9. † *v.* 32. 34.

39 Az asszonyi-állat meg-kötelezetett törvénnyel, míg az ö férje † él; ha az ö férje el-aluszik, szabados hogy el-menjen a' kihez akarja, tsak az * URban. † *Róm.* 7:2. * 2 *Kór.* 6:14. 16.

40 De bóldogabb † lészen hogyha úgy marad, az én értelmem szerint: hiszem pedig hogy én bennem-is az Istennek Lelke vagyon. † *v.* 26. 28. 32.

VIII. RESZ.

A' bálványoknak áldoztatott dolgokról.

1 A' *mi* pedig *azokra néz*, a' mellyek a' bálványoknak † áldoztatnak, tudjuk mindnyájan, hogy a' felöl értelmünk vagyon: *De* az értelem felfúvaljkodtat, a' szeretet pedig épít.

† *Tsel.* 15: 20.

2 Ha valaki láttatik *magának* valámit tudni, az ollyan ember még * semmit nem túd, *úgy* a' mint kellene tudni. * *r.* 3: 18. *Gal.* 6: 3.

3 Hanem a' ki az Istent szereti, ez illyen ember Istentöl meg-ajándékoztatott vólt értelemmel.

4 Az ollyan allatoknak azért megételek felöl, a' mellyek a' bálványoknak áldoztatnak, tudjuk hogy a' bálvány * semmi e' világon. és hogy nintsen más Isten, hanem tsak † egy.

* *Esa.* 41: 24. 29. *Jér.* 10: 15.

† 5 *Mós.* 6: 4.

5 Mert noha vagynak ollyak mind a' földön mind az égben, kik Isteneknek neveztetnek, (miképpen hogy sok Istenek és sok Urak vagynak.)

6 Mindazáltal nékünk egy * Istenünk vagyon, amaz Atya, a' kitöl mindenek, mi-is abban *vagyunk*: és egy † Urunk, *a'* Jésus Kristus, ki által mindenek *vagynak*, mi-is ö általa.

* 5 *Mós.* 6: 4. † *Ján.* 13: 12.

7 *De* nem mindenekben vagyon ez a' tudomány, mert némellyek mind e' mái napiglan a' bálványt valaminek alítván, mint bálványoknak áldoztattat, úgy észik azt, és azoknak lelki-esméretek mivelhogy * erötelen, meg-fertéztetik. * *Róm.* 14: 14. 23.

8 Az eledel pedig minket Isten elött kedvelékké * nem tészen; mert ha eszünk-is nem lészünk gazdagbak; ha nem észünk-is nem lészünk szegényebbek. * *Róm.* 14: 17.

9 De meg-láfsátok, hogy valami módon a' ti szabadságtok † botránko. zásokra ne légyen az eröteleneknek.

† *Róm.* 14: 15. *Gal.* 5: 13.

10 Mert ha valaki lát tégedet, ki érte-

értelemmel meg-ékesíttettél, hogy a' bálványoknak templomokban le-ülfz, annak lelki-esméreti, a' ki erötelen, avagy nem bátorodiké arra, hogy megégye a' bálványoknak áldoztatott állatokat?

11 Es a' te értelmeddel a' te erötelen atyád-fia, a' ki-ért a' Kriſtus meghólt, * el-vészé? * *Rom.* 14:13.15.20.

12 Es ekképpen mikor vétkeztek az atya-fiak ellen, és sebesítitek az ö erötelen lelkek-esméretit, a' Kriſtus ellen † vétkeztek. † *v.* 11.

13 Annak-okáért ha az eledel meg-† botránkoztatja az én atyám-fiat, soha husſt nem ésszem, hogy az én atyám-fia meg-ne * botránkozzék.

† *Róm.* 14: 15. 20. 21. * *v.* 11.

IX. RESZ.

Az Egy-házi ſzolgának táplálására va, ló jutalmát meg-kell adni.

1 AVagy nem Apoſtol vagyoké? Nem vagyoké ſzabados? Nem láttam-é * a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſt? a' vagy nem én † munkáim vagytoké ti az Úrban? * *Tſel.* 9:3-5.17. † *r.* 4:15.

2 Ha egyebeknek nem vagyok Apoſtolok; de bizony néktek a' vagyok; mert az én Apoſtolságomnak petsété * az Úrban ti vagytok. * *r.* 4; 15.

3 Az én feleletem ez azok ellen, kik engemet tzirkálnak.

4 Avagy nintsené arra hatalmunk hogy égyünk vagy igyunk?

5 Avagy nintsené hatalmunk arra, hogy a' mi kerefztyén feleségünket ſzéllyel hordozzuk; mint a' többi Apoſtolok-is, és az Úrnak attya-fiai, és * Kéfás? * *Maté* 8: 14.

6 Avagy tsak énnékem és * Barnabásnak nintsené ſzabadságunk, hogy ne munkálódjunk? * *Tſel.* 13: 2.

7 Kitsoda vitézkedik valaha a' maga ſöldjáa? Kitsoda plántál ſzölöt, hogy annak borábban ne innék? avagy kitsoda legeltet nyájat, hogy a' nyájnak tejéből ne élne?

8 Avagy tsak emberi *haſonlatoſság* ſzerínt mondomé ezeket? avagy nem ezeket mondjaé a' Törvény-is?

9 Mert a' Móſes' Törvényében megvagyon írva: Ne köfd-fel * a' nyomtató ökörnek fzáját. Avagy az ökrökre vagyoné az Iſtennek gondja?

* 5 *Móſ.* 25: 4.

10 Avagy nem mindeneſtöl fogva mi érettünk mondjaé *ezt?* Mert mi érettünk iratott e' meg hogy: A' kiſzánt, reménység alatt kell annak ſzántania: és a' ki tsépel reménység alatt, az ö reménységében réſzesnek kell lennie.

11 Ha mi tinéktek lelkieket vetettünk †, nagy dologé, ha mi a' ti teſti *marha*itokat aratjuk? † *Gal.* 6: 6.

12 Ha egyebek köztetek az ö ſzabadságoknak haſznát véſzik, miért nem inkább † mi? De mi nem * éltünk e' ſzabadsággal, hanem mindeneket eltürünk, hogy a' Kriſtus' Evangyéliomának folyaſát meg-ne késlelnök.

† *v.* 14. *r.* 4:15. * *Tſel.* 20: 33. 34.

13 Avagy nem tudjátoké, hogy a' kik a' ſzent dolgokban munkálódnak, a' Szent helyből * *és* a' kik az óltár körül forgolódnak, az óltárral együtt vészik-el réſzeket?

* 4 *Móſ.* 18: 8. 5 *Móſ.* 18: 1.

14 Ekképpen rendelte az Úr-is azoknak, a' kik az Evangyéliomot prédikálják, hogy az Evangyéliomból † éljenek. † *Máté* 10:10. *Gal.* 6: 6.

15 De én ezek közzül egygyel ſem éltem. Ezeket-is pedig nem azért írtam, hogy én velem ekképpen tselekedjenek; mert jóbb vólna nékem inkább meg-halnom, hogy nem mint valaki hijába-valóvá tenné az én ditsekedéſemet.

16 Mert ha prédikálom az Evangyéliomot, azzal nem ditseked-hetem; mert a' ſzükség † kénſzerít engem'. Jaj pedig nékem, ha az Evangyéliomot nem prédikálom! † *Tſel.* 18: 9.

17 Mert ha akaratom ſzerínt mivelem ezt, jutalmom * vagyon; ha akaratom ellen mivelem-is, sáfárságot bizott *Iſten* én reám. * 2 *Tim.* 4:7.8.

18 Mitsoda jutalmon vagyon tehát? *Ez,* hogy mikor prédikálom az Evangyéliomot, a' Kriſtusnak Evangyéliomát ingyen † valóvá tégyem, hogy az én ſzabadságommal gonoſzúl * ne éljek az Evangyéliom*nak prédikáltatásában.* * *v.* 11. 12. † *Máté* 10: 7.8.

19 Mert én ſzabados lévén mindenktől, magamat mindeneknek * ſzolgájokká tettem, hogy többeket nyerhetnék-meg. * 2 *Kór.* 11: 7.

20 Es a' Sidók között úgy tartottam magamat * mint Sidó, hogy a' Sidókat meg-nyerném' azok között, a' kik a' Törvény alatt vagynak, *úgy viſeltem magamat* mintha a' Törvény alatt vólnék, hogy a' kik a' Törvény alatt vagynak, azokat meg-nyerném.

* *Tſel.* 16: 3. 21: 26.

21 A' Törvény nélkül valók között, mintha én-is Törvény nélkül való vólnék, (*maga* nem *vagyok* Iſten előtt Törvény nélkül való, hanem a' Kriſtus' * Törvényének alája vetettem,) hogy meg-nyerném a' Törvény nélkül valókat. * *Róm.* 3: 26.

22 Az erötelenekné lettem * *úgy* mint erötelen, hogy az erötelenéket meg-nyerném; mindeneknek minden lettem, hogy mindeneſtöl fogva valakiket meg-nyernék. * *rész.* 8: 13, *Róm.* 14: 20. 21.

23 Ezt pedig mivelem az Evangyéliom-

liomért, hogy az Evangyéliomban a' *hallgatókkal* egybe * részem légyen.
* *Fil.* 2 : 16.

24 Avagy nem tudjátok, hogy a' kik a' tzélban futnak, jollehet mindnyájan futnak, de egy vészi-el a' jutalmat? Úgy † futsatok *azért*, hogy a' jutalmat el-vehessétek. † *Gal.* 5 : 7.

25 A' ki pedig a' pállya-futásban tusakodik, mindenekben maga-türtetö. Azok ugyan azért, hogy a' vefzendö koronát el-vegyék; mi pedig azért, *hogy* a' † rothadatlant. † *rész.* 4 : 7.8.

1 *Pét.* 1 : 4.

26 En azért † úgy futok, mint nem bizonytalanra; úgy hartzolok, mint nem hijába vágván a' levegö eget.

† 2 *Tim.* 4 : 8.

27 Hanem az én testemet * megsanyargatom, és rabság alá adom; hogy valami-módon, holott én prédikálok másoknak; gonosz életü én ne légyek. † *Róm.* 6 : 12. 13.18.19.

X. R'ESZ.

Ismét szóll a' bálványoknak áldoztattakról.

1 NEm akarom pedig hogy ti ezt ne tudjátok, Atyám-fiai, hogy a' mi Atyáink mindnyájan ama' * köd alatt vóltanak, és mindnyájan a' † tengeren által-mentenek. * 2 *Mós.* 13:21.

† 2 *Mós.* 14 : 22.

2 És mindnyájan Mósesben megkereszteltelkedtek, a' ködben és a' tengerben.

3 És mindnyájan egy lelki * eledelt ettek *mi velünk*. 2 *Mós.* 16 : 14. 15.

4 És mindnyájan egy lelki italt ittanak; mert ittanak a' lelki * kőfziklából, melly öket követi vala, a' kőfzikla pedig a' Kristus vala.

* 2 *Mós.* 17 : 6.

5 De sokat azok közzül az Isten nem kedvelt, mert a' puſztában * levágattattak. * 4 *Mós.* 14 : 29.35.

26 : 65.

6 Ezek pedig mi példáinak vóltanak, hogy gonosz dolgokat ne kívánjunk, miképpen azok † kivántanak.

† 4 *Mós.* 11 : 4. 33.

7 Bálvány-imádók se légyetek, mint közzülök némellyek, mint meg-vagyon írva: Le-üle a' nép enni és inni, és fel-kele * játszani. * 2 *Mós.* 32: 6.

8 Se pedig ne paráználkodjunk, mint azok közzül némellyek † paráználkodtak; és egy napon el-estenek huszon-három ezeren. † 4 *Mós.* 25: 6-9.

9 Se a' Kristust ne késéttsük mint ö közzülök némellyek késéttették, és a' † kigyók miatt el-vefzének.

† 4 *Mós.* 21 : 5. 6.

10 Se pedig ne zúgolódjatok, miképpen ö közzülök némellyek zúgolódának, * és el-vefzének a' puſztító miatt. * 4 *Mós.* 14 : 2. 28. 29.

11 Mind ezek pedig példában esnek vala rajtok: meg-irattattak pedig a' mi intetésünkre, kikre ez utólsó idök jutottanak.

12 Azért a' ki *magának* láttatik állani, meg-lássa hogy el-ne † essék.

† *Róm.* 11 : 20-22.

13 Nem egyéb hanem tsak emberi késéttet esett rajtatok; de az Isten igaz, ki nem hágy titeket fellyebb † késéttetni annál, a' mint el-szenved-hetitek, söt a' késéttettel egyetemben a' *szabadúlásra* útat nyit, hogy *azt* el-szenvedhessétek. † *Esa.* 27 : 8.

14 Azért, szerelmesim, távoztassátok-el a' * bálvány-imádáſt.

* 1 *Ján.* 5 : 21.

15 Ugy szóllok mint tudósoknak; itéljétek-meg ti a' mit mondok.

16 A' hála-adásnak pohára, mellyet meg-szentelünk, avagy nem a' Kristus' vérével való közösülésünké? A'kenyér, a' mellyet meg-szegünk, avagy nem a' Kristus testével való közösülésünké?

17 Mert egy kenyér *és* egy test * vagyunk sokan; mert mindnyájan egy kenyérből észünk. * *Róm.* 12 : 4. 5.

18 Tekintsétek-meg a' testet szerint való Izraelt: A' kik az áldozatokban * észnek, avagy nintsené közök az óltárhoz? * 3 *Mós.* 7 : 15.

19 Mit mondok azért; hogy a' bálvány valami vólnaé, vagy a' bálványoknak áldoztatott valami vólnaé?

20 Söt *azt mondom*, *hogy* a' mit a' Pogányok áldoznak, az ördögöknek * áldoznak, nem az Istennek; nem akarom pedig hogy ti az ördögöknek közösi légyetek. * 5 *Mós.* 32 : 17.

Jel. 9 : 20.

21 Nem ihatjátok az UR' pohárát; és az ördögöknek * pohárokat: nem lehettek az Ur asztalának, és az ördögök' asztaloknak részesi. * 2 *Kor.* 6:15.

22 Avagy nem ingerlyük haragra az Urat? avagy erösbek vagyunk é nálánál?

23 Mindenek szabadok * énnékem: de nem mindenek használnak: mindenek szabadok nékem, de nem mindenek épitenek. * r. 6 : 12.

24 Senki ne keresse a' mi * övé, hanem minden *azt keresse* a' mi másé.

* *Fil.* 2 : 4. 5.

25 Valamit a' mészár-székben árúlnak, meg-egyétek, semmit nem tudakozván *felöle* a' lelki-esméret-ért.

26 Mert az URé * a' föld, és annak minden gazdagsága. * 2 *Mós.* 19 : 5.

27 Ha valaki a' hitetlenek közzül titeket el-hivánd, és el-akartok menni, valamit elötökbe hoznak, meg-egyétek, semmit nem tudakozván *felöle* a' lelki-esméret-ért.

28 De ha valaki néktek ezt mondja:

E'

E' bálványoknak áldoztatott, ne egyétek, az *ember*-ért a' ki azt mondotta, és a' lelki-esméret-ért; mert az URé a' föld, és annak minden gazdagsága.

29 Nem a' te lelki-esméreted-ért mondom pedig, hanem annak * lelki-esméreti-ért; mert az én szabadságom miért szidalmaztatik másnak lelki-esméretitől? * *Róm.* 14: 15.16.

30 Es ha én *Isteni* kegyelemből * éfzem, miért itéltetem *azért* hitetlenek, a' miért én hálákat adok?

* 1 *Tim.* 4: 4.

31 Azért akar éfztek, * akar ifztok, akarmit tselekefztek, mindeneket az Isten' ditsőségére miveljetek.

* *Kól.* 3: 17.

32 Meg-ne botránkoztafsátok,*vagy a' Sidókat vagy a' Görögöket, vagy az Istennek Gyülekezetét.

* 2 *Kór.* 6: 3.

33 Miképpen én-is mindenekben mindeneknek * kedveskedem, nem keresvén az én magam hafznát, hanem fokaknak *hafznokat*, hogy megtartaffanak. * *Róm.* 15: 2.

XI. RESZ.

Az Isteni fzolgálatban való illendö dolgokról, és abban kinek-kinek tifzteffége maga-viseléséről, az UR' Vatsorájának betsületes és illendöképpen való fzolgáltatásáról.

1 LEgyetek én * követöim mint énis *követöje vagyok* a' Kriftusnak.

* *Fil.* 3: 17. 2 *Kór.* 6: 3-10.

2 Ditsérlek pedig titeket, Atyámfiai, hogy én rólam mindenestől megemlékeztek, és a' minémü rendeléfeket fzabtam köztetek, azokat megtartjátok.

3 Akarom pedig hogy *ezt* tudjátok, hogy a' Kriftus minden férjfiúnak feje: az afzfzonyi-állatnak pedig feje a' † férjfiú, a' Kriftusnak pedig feje * az Isten. † 1 *Móf.* 3: 16. * *Ján.* 14: 28.

4 Minden férjfiú a' ki imádkozik vagy Iráft magyaráz bé-fedett fövel, meg-rútítja az ö fejét;

5 Minden afzfzonyi-állat pedig, a' ki imádkozik vagy Iráft magyaráz mezítelen fövel, az ö fejét meg-rútítja; mert *az* fzinte annyit tészen mintha meg-beretváltatott vólna *az ö feje*.

6 Mert az afzfzonyi-állat, ha bé-nem fedi az ö fejét, nyiretteffék-el *az ö haja-is*: hogy ha pedig éktelen az afzfzonyi-állat' *fejének* meg-nyirettetni avagy meg-beretváltatni, fedezze-bé az ö fejét.

7 Mert a' férjfiúnak nem kell bé-fednie az ö fejét, mivelhogy ö Istennek * képe és ditsősége; de az afzfzonyi-állat a' férjfiú' ditsősége.

* 1 *Móf.* 1: 26. 27.

8 Mert nem a' férjfiú vagyon az afzfzonyi-állatból, hanem az afzfzonyi-állat a' * férjfiúból. * 1 *Móf.* 2: 18.21.

9 Mert nem-is a' férjfiú teremtetett az afzfzonyi-állat-ért, hanem az afzfzonyi-állat * a' férjfiú-ért.

* 1 *Móf.* 2: 18.

10 Azért kell az afzfzonyi-állatnak fején lennie a' *férjfiú'* hatalmának *bizonyságának* az Angyalok-ért.

11 Mindazáltal fem a' férjfiú *nem lehet* az afzfzonyi-állat nélkül, fem az afzfzonyi-állat a' férjfiú nélkül az URnak rendeléfe * fzerint;

* 1 *Móf.* 2: 24.

12 Mert miképpen hogy az afzfzonyi-állat a' férjfiúból *vagyon:* azonképpen a' férjfiú-is az afzfzonyi-állat által: mind a' ketten pedig Istentől *vagynak*.

13 Magatokban itéljétek-meg, hogy-ha illendö dologé az afzfzonyi-állatnak mezítelen fövel imádnia az Istent?

14 Avagy a' terméfzet-is nem tanít-é-meg erre titeket, hogy a' férjfiúnak éktelen dolog nagy hajat viselni?

15 Az afzfzonyi-állatnak az ellen vifzontag ékeffégére vagyon a' nagy haj; mert néki feje' fedezéfére adatott a' nagy haj.

16 Hogyha valakinek tetfzik *ezek ellen* * verlengeni, minékünk ollyan fzokáfunk nintsen, fem az Istennek Gyülekezeteinek. * 1 *Tim.* 6: 4.

17 Ezt pedig tudtotokra adom, hogy nem ditsérlek *ebben* titeket, hogy nem hafzonnal hanem kárral gyültök-egybe.

18 Mert elöfzör, mikor egybe-gyültök a' Gyülekezetbe, hallom hogy vifzfza-vonáfok vagynak köztetek, valami réfzre pedig hifzem-is.

19 Mert fzükség lenniek * hafonláfoknak-is köztetek, hogy a' kik állhatatofok, azok meg-esmértefsenek ti köztetek. * *Máré* 18: 7. *Tfel.* 20:30.

20 Azért mikor egybe-gyültök azon helyre, ez nem UR' Vatsorájának étele;

21 Mert ki-ki mind az ö faját vatsoráját éfzi-meg elöbb, és az étel közben némelly éhezik, némelly réfzeg.

22 Es nintseneké házaitok az ételre és italra? Avagy az Istennek Anyafzent-egy-házát meg-útáljátoké, és azokat fzégyenítiteké, a' kiknek nintsen *mit enniek?* Mit mondjak néktek? Ditsérjeleké titeket e' dologban? Nem ditsérlek.

23 Mert én az URtól vettem, mellyet néktek elötökbe-is adtam: Hogy az Ur Jéfus, * azon éjtfzakán, mellyen el-árúltaték, vette a' kenyeret,

* *Máté* 26: 26-28.

24 Es hálákat adván meg-fzegte, és ezt mondotta: Vegyétek, egyétek: ez az én teftem, melly ti érettetek megtöretik:

töretik: ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.

25 Hasonlatosképpen a' pohárt-is *vette*, minek-utánna vatsorált vólna, ezt mondván: E' pohár amaz Uj Teſtamentom az én vérem által: Ezt tselekedjétek, valamennyi-ſzer iſzſzátok, az én emlékezetemre.

26 Mert valamennyi-ſzer ejénditek e' kenyeret, és ijándjátok e' pohárt, az URnak halálát hirdeſſétek, a' míg * el-jövénd. * *Ján.* 14: 3.

27 Azért valaki éjéndi e' kenyeret, és ijándja az Urnak pohárát méltatlanúl, vétkezik az UR' teſte és vére ellen.

28 Próbálja-meg * azért minden ember magát, és úgy egyék abból a' kenyérből, és úgy igyék abból a' pohárból. * 2 *Kór.* 13: 5. *Gal.* 6: 4.

29 Mert a' ki éſzik és iſzik méltatlanúl, kárhozatot éſzik és iſzik magának, hogy meg-nem betsüli az Urnak teſtét.

30 Ezért-*is* vagynak ti köztetek ſok erötlenek és betegek, és el-aluttanak ſokan.

31 Mert ha mi magunk itélnök-meg magunkat, nem büntettetnénk *Iſtentöl*:

32 De mikor büntettetünk, * az Urtól taníttatunk, hogy e' világgal el-ne kárhoztattaſſunk. * *Sid.* 12: 5-10.

33 Azért, Atyám-fiai, mikor egybe-gyültök az ételre, egy-máſt megvárjátok.

34 Hogyha valaki éhezik, otthon egyék, hogy kárhozatra ne gyüljetek egybe. A' több dolgokat pedig el-rendelem, mikor közzétek mégyek.

XII. RESZ.

Külömb-külömb-féle lelki ajándékok, és azoknak haſznok.

1 TOvábbá a' mi néz a' lelki *ajándék*okra, Atyám-fiai, nem akarom hogy azok felöl-is tudatlanok légyetek.

2 Tudjátok hogy *ti* Pogányok * vóltatok és a' néma bálványokhoz ragadtatok vala, a' mint vitettek vala. * *Efés.* 2: 11. 12.

3 Azért tudtotokra adom néktek, hogy ſenki, a' ki Iſtennek Lelke által ſzóll, a' Jéſuſt átkozza: és ſenki nem mond-hatja a' Jéſuſt † Urnak hanem *tsak* a' Szent * Lélek által.

† *Fil.* 2: 10. 11. * 2 *Kór.* 3: 5.

4 Az ajándékokban pedig * külömbség vagyon, de ugyan-azon Lélek. * *Róm.* 12: 6.

5 Az *Egy-házi* ſzolgálatokban-is külömbségek vagynak, de ugyan-azon Ur.

6 Es különbségek vagynak az *Iſteni* erökneк *ajándékiban*-is, de ugyan-azon egy Iſten, ki mind azokat mindenekben * tselekeſzi. * *Efés.* 1: 22.

7 Mindennek pedig adatik a' Lélek nek nyilván való *ajándéká*; haſzonra.

8 Mert némellynek az *Iſten*' Lelkétöl adattatik böltseségnek beſzéde; némellynek pedig tudománynak beſzéde, ugyan azon Lélektöl.

9 Némellynek pedig hit ugyan-azon Lélek által; némellynek pedig * gyógyításnak ajándéki, ugyan-azon Lélek által. * *Márk.* 16: 18. *Ják.* 5: 15.

10 Némellynek pedig *Iſteni* eröknek tselekedésére *való ajándékok*; némellynek pedig jövendö † mondás; némellynek pedig a' lelkeknek * megválaſztatáſoknak ajándéka; némellynek pedig külömbözö * * nyelvek' nemeinek tudáſa, némellynek pedig nyelvek magyarázáſok.

† *Tſel.* 21: 10. 11. * *Tſel.* 8: 20. ** *Tſel.* 2: 1-4. 10: 45. 46.

11 De mind ezeket tselekeſzi ugyan-azon egy * Lélek, oſztogatván azokat kiváltképpen mindeneknek a' mint akarja. * *Róm.* 12: 3.

12 Mert miképpen a' teſt egy, és annak ſok tagjai vagynak: az egy teſtnek minden tagjai pedig noha ſokak, mindazáltal *azok* egy teſt: ezenképpen vagyon a' Kriſtus-is. * *Róm.* 12: 4. 5.

13 Mert egy Lélek által mi mindnyájan egy teſtté kereſztelkedtünk, akar Sidók; * akar Görögök, akar ſzolgák, akar ſzabadoſok, és mindnyájan egy ital által lettünk egy lélekké * *Efés.* 2: 14-15. *Gal.* 3: 27. 28.

14 Mert a' teſt nem egy tag, hanem ſok *tag*ok.

15 Ha ezt mondja a' láb: Mivelhogy én nem vagyok kéz, azért nem vagyok a' teſtböl való; avagy nem a' teſtböl valóé azért?

16 Es ha ezt mondja a' fül: Mivelhogy nem vagyok én ſzem, nem vagyok a' teſtböl való; avagy nem a' teſtböl valóé azért?

17 Ha az egéſz teſt ſzem, hol a' hallás? ha egéſzen hallás, hol az illatozás?

18 De az Iſten a' tagokat * helyheztette egyenként külön-külön a' teſtben, a' mint akarta. * *Sólt.* 139: 13-15.

19 Hogyha mind azok egy tag vólnának; hol *vólna* a' teſt?

20 De jóllehet a' tagok ſokak, mindazáltal egy-teſt.

21 Nem mond-hatja pedig a' ſzem a' kéznek; nem ſzükölködöm te nálad nélkül; vagy a' fö a' lábaknak: Nem kelletek ti énnékem.

22 Söt ſokkal inkább a' mellyek a' teſtnek leg-erötelenebb tagjainak látatnak, azok igen ſzükségeſek.

23 Es a' teſtnek a' melly *tagjait* a-lítjuk lenni ſzükteleneknek, azoknak nagyobb tiſzteſséget téſzünk: és a' mellyek mi bennünk éktelenek,

azok

azoknak nagyobb ékesſégek vagyon.

24 Mert a' mellyek mi bennünk ékeſségeſek; azoknak nem szükség az *ékeſség*: de az Iſten így mértékelte a' teſtet mind egyetembe, hogy a' melly tiſzteſség nélkül való vólna, annak nagyobb tiſzteſséget adna.

25 Hogy ne légyen haſonlás a' teſtben, hanem a' tagok egyenlőképpen egy-más-ért ſzorgalmatoſok léven, a' teſtet tápláljàk.

26 Es ha egy tag ſzenved, minden tagok egyetembe bánkódnak: ha egy tag tiſzteſséggel illettetik, egyetembe örülnek minden tagok.

27 Ti pedig a' Kriſtus' teſte * vagytok és tagiai réſz ſzerint. * *Róm.* 12: 5. *Eféſ.* 1: 23.

28 Némellyeket * pedig rendelt Iſten az Anya-ſzent-egy-házban, elö-ſzör Apoſtolokat, azután Prófétákat, harmad-ſzor Doktorokat: Azután *rendelt* hatalmaſságokat, azután gyógyításnak ajándékit, *ſzegényeknek* ſegéllöit, *köſségnek* igazgatóit, nyelveknek külömbözö nemeit. * *Eféſ.* 4: 11. 12.

29 (Avagy mindnyájan Apoſtoloké *azok?* vagy mindnyájan Prófétáké? Avagy mindnyájan Doktoroké? vagy mindnyájan hatalmaſságoké?

30 Vagyoné mind-niknek gyógyitáſra való ajándéka? vallyon mindnyájan ſzóllnaké külömbözö nyelveken? vallyon mindnyájan magyarázniaké Iráſt?

31 De az ollyan ajándékokra igyekezzetek, a' mellyek † haſznosbak. Es még drágalátosb útat mútatok néktek. † *r.* 14: 1. 3. 4.

XIII. RESZ.

Az atya-fiúi ſzeretetnek ditséretes vólta.

1 HA embereknek vagy Angyaloknak nyelveken ſzóllnék-is, a' ſzeretet pedig nintsen én bennem, ollyá lettem mint a' zengö értz, és a' pengö czimbalom.

2 Es ha jövendöt tudnék-is mondani, és minden titkokat és minden böltseséget tudnék-is; és ha egéſz hitem vólna-is, úgyannyira hogy a' hegyeket el-vinném helyekröl, ha ſzeretet nintsen én bennem, ſemmi vagyok.

3 Es ha minden marhámat a' ſzegények' táplálтatáſóra költeném-is, és ha teſtemet a' tüzre adnám-is, ha ſzeretet nintsen bennem, ſemmit az nem haſznál *nékem*

4 A' ſzeretet † hoſzſzú-türö, kegyes a' ſzeretet, nem irígykedik a' ſzeretet, nem tselekeſzik álnokúl, nem fúvalkodik-fel. † *Péld.* 10: 12. 1 *Pet.* 4: 8.

5 Nem tselekeſzik éktelenül, nem * kereſi *tsak* az ö *maga* haſznát, nem gerjed hamar haragra, nem gondol gonoſzt. *Fil.* 2: 4. 5.

6 Nem örül a' hamisságnak, örül pedig az igazságnak.

7 Mindeneket † el-fedez, mindeneket hiſzen, mindeneket reménl, mindeneket el-tür. † 1 *Pét.* 4: 8.

8 A' ſzeretet ſoha el-nem fogy: de a' jövendö mondáſok-is el-töröltetnek, a' *külömbözö* nyelvek-is meg-ſzünnek, a' *tanúlásból való* eſméret-is el-töröltetik.

9 Mert réſz ſzerint vagyon bennünk az eſméret, réſz ſzerint a' prófétálás:

10 De minek-utánna ei-jövénd a' tökélletes tellyeſség, † akkor el-töröltetik a' mi réſz ſzerint vagyon. † 1 *Ján.* 3: 2.

11 Mikor gyermek vólnék, úgy ſzólltam mint gyermek, úgy gondolkodtam mint gyermek, úgy értettem mint gyermek: minek-utánna pedig férjfiúvá lettem, el-hagytam a' gyermekhez illendö dolgokat.

12 Mert moſtan látunk tükör † által és homályos beſzéd által, de akkor ſzemtöl ſzembe: moſt réſz ſzerint vagyon bennem az eſméret, akkor pedig léſzen az eſméret *úgy* a' mint taníttatom. † 2 *Kór.* 5: 7. 1 *Ján.* 3: 2.

13 Azért moſtan meg-marad a' hit, a' reménység, a' ſzeretet, ez három: ezek között pedig leg-nagyobb a' ſzeretet.

XIV. RESZ.

A' lelki ajándékoknak rendeköl, és azokkal való élesnek módjáról.

1 KÖveſſétek a' ſzeretetet, kívánjátok a' lelki *ajándékokat*: de mindennél inkább hogy Iráſt tudjatok magyarázni.

2 Mert a' ki nyelveken ſzóll, nem embereknek ſzóll hanem Iſtennek; mert ſenki nem érti, noha *Szent* Lélek által titkos dolgokat ſzóll.

3 A' ki pedig Iráſt magyaráz, az embereknek ſzóll épüléſre, intéſre, és vigaſztaláſra.

4 A' ki *idegen* nyelven ſzóll, magát építi, a' ki pedig Iráſt magyaráz, az a' Gyülekezetet építi.

5 Jóllehet pedig akarnám † ha mindnyájan tudnátok *külömbözö* nyelveken ſzóllani, de inkább, hogy Iráſt tudnátok magyarázni; mert nagyobb az Irás-magyarázó *, hogy nem a' ki nyelveken ſzóll, hanem ha meg-magyarázza, hogy a' Gyülekezet épüljön. † 4 *Moſ.* 11: 29. * *v.* 2.

6 Ha pedig, Atyám-fiai, én ti hozzátok mennék és nyelveken ſzóllanék, mit haſználnék néktek, hanemha ſzóllanék néktek vagy jelenés által, vagy tudomány által, vagy próféttzia által, vagy tanítás által.

7 Az oktalan állatok-is, a' mellyek zengenek, * mint a' ſíp vagy hegedü, ha ízép válaſztáſt nem réſznek a' zengésben.

gésben, mi-módon érthettyük-meg a' mit énekelnek vagy a' sippal, vagy a' hegedüvel?

8 Mert ha a' trombita bizonytalan zengéſt tészen, kitsoda kéſzül a' harztra?

9 Azonképpen ti-is, ha a' ti nyelvetek által bizonyos jegyzö ſzót nem ſzólltok, mi-módon ért-hetik-meg a' mit ſzólltok? tsak hijába léſzen ſzólláſtok.

10 Mint példa reá. Ennyi ſok féle ſzólás vagyon e' világon, és egy-is nintsen értelem nélkül.

11 Hogyha azért nem tudándom a' ſzónak jegyzését, az elött, a' ki *nékem* ſzóll, idegen nyelven való léſzék; és a' ki én velem ſzóll, nékem-is idegen nyelven ſzólló léſzen.

12 Azonképpen ti-is, mivelhogy a' lelki ajándékokat kívánjátok, az Anyaſzent-egy-háznak épületire igyekezzetek, hogy azokban nevekedjetek.

13 Annak-oká-ért a' ki nyelveken ſzóll, kérje *Iſtent* hogy meg-is magyarázhaſſa.

14 Mert ha *idegen* nyelven könyörgök *a' Gyülekezetben*, az *Iſtennek Lelke által való* indúlatom könyörög, de az én *könyörgéſemnek* értelme halzontalan *a' Gyülekezetnek*.

15 Mitsoda tehát? ha imádkozom a' Lélek' indításából, értelemmel-is imádkozzam; ha éneklek a' † Lélek által, értelemmel-is énekeljek.

† *Efés.* 5: 19.

16 Mert ha *Szent* Lélek által hálákat adſz *Iſtennek a' Gyülekezetben*, a' tudatlan ember mi-módon mond a' te hálá-adáſodra Ament? mert nem tudja mit mondaſz.

17 Mert te jóllehet jó móddal adſz hálákat, de más nem épül *abból*.

18 Hálákat adok az én Iſtenemnek, hogy mindnyájatoknál inkább tudok én *idegen* nyelveken ſzóllani;

19 De a' Gyülekezetben inkább akarok öt ſzót ſzóllani értelemmel, hogy egyebeket-is tanítſak, hogy-nem mint tiz ezer ſzót *ſzólni idegen* nyelvvel.

20 Atyám-fiai, ne légyetek gyermekek † értelemmel; hanem gonoſſággal * gyermekek, értelemmel pedig öregek légyetek. † *Efés.* 4: 14.

* *Róm.* 16: 19.

21 A' Törvényben meg-vagyon írva: Annak-oká-ért idegen † nyelvvel és idegen ajakakkal ſzóllok e' népnek, és úgy-is nem hallgatnak engemet, ezt mondja az UR. † *Eſa.* 28: 11. 12.

22 Az *idegen* nyelvek azért, jelenségek nem a' hivöknek, hanem a' hitetleneknek: az Irás-magyarázás pedig *jelek* nem a' hitetleneknek, hanem a' hivöknek.

23 Azért ha egéſz Gyülekezet egybe-gyül, és mindnyájan *idegen* nyelveken ſzóllanak, ha bé-mennek a' tudatlanok vagy a' hitetlenek, avagy nem azt mondják é, hogy bolondságot tselekeſztek?

24 De ha mindnyájan Iráſt magyaráznak, ha bé-mégyen valamelly hitetlen vagy tudatlan, mindenektöl meg-feddetik, meg-itéltetik mindenektöl.

25 Es ollyan módon az ö ſzívének titkai meg-jelennek *annak*, és le-borúlván artzal, az Iſtent imádja, és hirdeti mindenütt, hogy bizonynyal az Iſten lakik ti köztetek.

26 Mitsoda azért, Atyam-fiai? Valamikor egybe-gültök, némelliynek közzületek *ditséretre való* éneke vagyon, tudománya vagyon, nyelvekkel *való ſzóllásnak ajándéka* vagyon, *Iſteni* jelentéſe vagyon, magyarázás*ra való ajándéka* vagyon. Mindenek épülésre légyenek.

27 Ha *idegen* nyelven akar valaki ſzóllni, kettö, vagy leg-fellyebb három ſzólljon egy-más után; egy pedig meg-magyarázza.

28 Hogyha nintsen magyarázó, hallgaſſon a' Gyülekezetben: ö magának ſzólljon pedig és az Iſtennek.

29 Az Irás-magyarázók közzül-is ketten vagy hárman ſzólljanak, a' többi meg-itélyék.

30 Hogyha *az Iſtentöl valami* másnak jelentetik-meg a' mellette ülönek, az elsö hallgaſſon.

31 Mert egyenként mindnyájan magyaráz-hatjátok az Iráſt, hogy mindenek tanúljanak, és vigaſztaláſt végyenek.

32 Es a' magyarázóknak értelmeik, a' magyarázóknak *itéletek* alá vettetnek.

33 Mert az Iſten nem *ſzeretöje* a' viſzáza-vonásnak, hanem a' békeſſégnek, miképpen a' ſzenteknek minden Gyülekezeteikben.

34 A' ti aſzſzonyi népeitek a' Gyülekezetekben hallgaſſanak; † mert nem engedtetett nékik az, hogy ſzólljanak, hanem hogy engedelmeſek légyenek, mint * a' Törvény-is mondja.

† 1 *Tim.* 2: 12. * 1 *Móſ.* 3: 16.

35 Hogyha valamit meg-akarnak tanúlni, otthon kérdjék-meg az ö férjeket; mert éktelen dolog aſzſzonyi-állatnak ſzóllni a' Gyülekezetben.

36 Avagy ti töletek ſzármazotté az Iſten' beſzéde? avagy tsak ti hozzátok jutotté?

37 Ha valaki láttatik Prófétának lenni, vagy lelki dolgokban tudósnak, végye észébe, hogy a' mellyeket nektek irok, azok az Urnak parantsolati.

38 A' ki pedig tudatlan, ám légyen tudatlan.

39 Azért

39 Azért, Atyám-fiai, erre igyekezzetek, hogy Iráſt * tudjatok magyarázni: és a' nyelveken való ſzólláſt-is meg-ne tiltsátok. * *v.* 1. 3. 12.

40 Mindenek pedig ékesen és jó renddel légyenek *ti közteték.*

XV. RESZ.

A' fel-támadásnak bizonyos vóltát állatja, és okát 's módját-is meg-mondja.

1 IMé eſzetekbe juttatom néktek, Atyám-fiai, az Evangyéliomot, † mellyet hirdettem tinéktek, mellyet bé-is vettetek, mellyben állotok-is:

† *rész* 2 : 2.

2 Mellynek általa ha meg-tartjátok a' minémü beſzéddel néktek hirdettem, † idvezültök-is, hanemha hijába hittetek. † *Róm.* 1 : 16.

3 Mert erre tanítottalak föképpen titeket, mellyet én-is † tanúltam vala, hogy a' Kriſtus meg-hólt a' * mi bünéink-ért, az ** Irások ſzerínt.

* *Róm.* 4 : 25. † *Gal.* 1 : 11. 12.
** *Eſa.* 53 : 9. *Dán.* 9 : 26.

4 Es el-temettetet és fel-támadott harmad nappon az † Irások ſzerínt.

† *Máté* 12 : 40. *Sólt.* 16 : 10.

5 Es meg-jelentt † Kéfásnak, azután a' * tizen-két tanítványoknak.

† *Luk.* 24 : 34. * *Ján.* 20 : 19.

6 Azután meg-jelentt többnek öt-száz Atya-fiaknál egy-ſzer 's mind, kik közzül ſokan élnek e' mái napiglan, némellyek pedig el-aluttak.

7 Azután meg-jelentt Jakabnak; azután mind az Apoſtoloknak.

8 Leg-utól-ſzor pedig mindenek között † nékem-is mint-egy idétlennek meg-jelent; † *Tſel.* 9 : 3-6. 15. 17.

9 Mert én az Apoſtolok között legkiſſebb vagyok; ki nem vagyok méltó arra hogy Apoſtolnak nevezteſſem, azért mert háborgattam † az Iſten' Anya-ſzent-egy-házát. † 1 *Tim.* 1 : 13.

10 De † Iſten' kegyelme által vagyok a'** mi vagyok, és az ő kegyelme én hozzám nem vólt hijába-való, hanem többet munkálódtam hogy-nem mint mindnyájan azok: de nem én, hanem az Iſten' kegyelme, * a' melly én velem *vagyon.* † *Róm.* 15 : 18. 19.

* 2 *Kór.* 2 : 14. ** 2 *Kór.* 11 : 5.

11 Mind én azért, mind azok igy prédikálunk, és igy hittetek.

12 Ha azért úgy prédikáljuk, hogy a' Kriſtus fel-támadott a' halálból, mimódon mondják némellyek ti köztetek, hogy nintsen a' halottaknak fel-támadáſok?

13 Mert ha halottaknak fel-támadáſok nintsen; a' Kriſtus-is nem támadott-fel.

14 Hogyha a' Kriſtus fel nem támadott, hijába-való kétség nélkül a' mi † prédikáláſunk, hijába-való a' ti hitetek-is. *Róm.* 4 : 25.

15 Annak-felette az Iſtennek hamis tanúinak-is találtatunk, mivelhogy az Iſten felől illyen bizonyságot tettünk, † hogy ö fel-támaſztotta a' Kriſtuſt; kit fel-nem támaſztott, ha a' halottak fel-nem támaſztatnak.

† *Tſel.* 2 : 24. 32. 3 : 15.

16 Mert ha a' halottak fel-nem † támaſztatnak, a' Kriſtus-is nem támaſztatott-fel. † *Róm.* 8 : 11.

17 Ha pedig a' Kriſtus fel-nem támaſztatott, hijába † való a' ti hitetek, még a' ti büneitekben vagytok. † *v.* 14.

18 A' kik a' Kriſtusban el-aluttak, † azok-is tehát el-veſztenek.

† *Dán.* 12 : 2.

19 Ha tsak e' világon hiſzünk a' Kriſtusban, minden embereknél nyavalyásbak vagyunk.

20 De a' Kriſtus fel-támadott *a' halálból: *és* azoknak, a' kik el-aluttanak, lett † elsö ſengéjek. * *Máté* 28 : 1-6. † *Kól.* 1 : 18. *Jel.* 1 : 5.

21 Mert mivelhogy ember * által *vagyon* a' halál, a' halottaknak fel-támadáſok-is ember által *vagyon*;

* 1 *Moſ.* 2 : 17. *Róm.* 5 : 12.

22 Mert miképpen Adámban mindnyájan meg-halnak, azonképpen a' Kriſtusban * mindnyájan meg-eleveníttetnek. * *Róm.* 5 : 21.

23 Minden ember pedig az ö rende ſzerínt *: Elsö ſenge a' Kriſtus, azután a' kik a' Kriſtuséi, az ö el-jövetelekor *támadnak-fel.* * 1 *Theſs.* 4 : 15-17.

24 Azután vég *léſzen*, mikor kezéhez adja a' *Kriſtus* az országot az Iſtennek és az Atyának, mikor el-törlénd minden birodalmat, minden hatalmat és erőt.

25 Mert kell néki * uralkodnia, míg nem minden ellenségit az ö lábai alá veti *Iſten.* * *Sólt.* 110 : 1.

26 Utól-ſzor *pedig* a' *mi* * ellenségünk* a' halál el-töröltetik.

27 Mert mindeneket vetett *Iſten* az ö * lábai alá. Mikor pedig azt mondja az *Irás*, hogy mindenek az ö birodalmába vettettek, nyilván való dolog, hogy azon kivül *mondja*, a' ki néki mindeneket birodalmába adot. * *Sólt.* 8 : 7. *Máté* 28 : 8. *Sid.* 2 : 18.

28 Minek-utánna pedig mindenek az ö birodalmába vettetnek, akkor ö maga a' Fiú-is annak *alája vettetik, a' ki néki mindeneket birodalmába adott, hogy az Iſten mindenekben minden légyen. * *v.* 27.

29 Mit téſznek tehát azok, a' kik meg-keréſztelkednek úgy-mint hóltak, ha a' halottak fel-nem támaſztatnak? miért keréſztelkednek-meg tehát úgy-mint hóltak?

30 Mi-is minden ſzem-pillantásban miért ſzenvedünk * nyomorúságot.

* *Róm.* 8 : 36.

31 Minden nap * meg-halok, a' mi itsekedésünkre *eskűszöm*, melly vagyon nékem a' Jétus Kristusban a' mi Urunkban.* 2 *Kór.* 1:8-10. 4:10. 11.

32 Ha *csak* emberi *mód* szerint harztoltam-meg a' fene-beſtiákkal Efésusban, mitsoda haſznom vagyon abban, ha a' halottak fel-nem támadnak? Együnk * és igyunk; mert hólnap meghalunk. * *Eſa.* 22: 13.

33 Ne tévelyegjetek. A' jó erköltsöt meg-fertéztetik * a' gonoſz társaságok. * *Példd.* 13: 20.

34 Serkenjetek-fel * az igazságra, és ne vétkezzetek; mert némellyek az Iſtent nem eſmérik: néktek ſzégyenülésre ſzólok. * *Róm.* 13: 11.

35 De mond-hatná valaki: Mi-módon * támaſztatnak-fel a' halottak? minémü teſtel jönek pedig ki?

* *Ezek.* 37: 3-10. *Máté* 22: 29.

36 Balgatag ember, a' mit te *a' földbe* vetſz, nem elevenedik-meg, hanemha meg-rothadánd.

37 És a' mit el-vetſz, nem azt vetedel a' mi azután ki-kél, hanem puſzta magot, tudniillik gabonának vagy egyébnek magvát.

38 De az Iſten ád annak teſtet a' mint akarta, és minden-féle magnak kiváltképpen való teſtet.

39 Nem minden teſt azon egy teſt, hanem más az embereknek teſtek, más a' barmoknak teſtek, más a' halaknak, más a' madaraknak.

40 És vagynak mennyei teſtek: vagynak földi teſtek; de külömb ditsőségek vagyon a' mennyeieknek, külömb a' földieknek.

41 Külömb a' Napnak ditsősége, és külömb a' Hóldnak ditsősége; és külömb a' tsillagoknak ditsősége; mert a' tsillag külömböz a' tsillagtól fényeſséggel.

42 Igy *leſzen* a' halottaknak fel-támadáſok-is: El-vettetik rot-hadandó *teſt*, fel-támaſztatik rot-hadatlan.

43 El-vettetik gyalázatos *teſt*, fel-támaſztatik * ditsőséges: el-vettetik erötelen *teſt*, fel-támaſztatik hatalmas.

* *Fil.* 3: 20. 21.

44 El-vettetik lelkes * teſt, fel-támaſztatik lelki teſt: vagyon lelkes teſt, vagyon lelki teſt-is. * *r.* 6: 13.

45 Mert úgy irattatott-meg: Teremtetett az * elsö ember Adám élö állattá; az utólsó Adám pedig elevenitö lélekké. * 1 *Móſ.* 2: 7.

46 De a' lelki *teſt* nem elsö, hanem a' lelkes *teſt az elsö*, máſodik a' lelki *teſt*.

47 Az elsö ember a' földből való *és* földi, a' máſodik ember * menynyei UR. * *Luk.* 1: 78. *Ján.* 3: 13.

48 A' minémü *volt* ama' földi, ollyanok a' kik földiek-is: és minémü ama' mennyei, ollyanok *léſznek* a' kik mennyeiek-is.

49 És miképpen hordoztuk a' földinek † ábrázatját, a' mennyeinek-is * hordozzuk ábrázatját. † 1 *Móſ.* 5: 3.

* *Fil.* 3: 21.

50 Ezt mondom pedig, Atyám-fiai, hogy a' teſt * és a' vér nem veheti az Iſten' orſzágának örökségét, és a' rot-hadandóság a' rot-hadatlan terméſzetnek örökségét *nem veſzi*. * *v.* 42-44.

51 Imé titkos dolgot mondok néktek: Jóllehet nem mindnyájan * aluſzunk-el; de mindnyájan el-változtatunk,

52 Nagy hirtelen és egy ſzem-pillantásban az utólsó trombita-ſzóra; (mert ſzóll a' trombita akkor) és a' hallottak fel-támadnak rot-hadatlanságban, és mi-*is* el-változunk;

* 1 *Theſſ.* 4: 15. 17.

53 Mert ſzükség hogy e' rot-hadandó *teſt* rot-hadatlan terméſzetet öltözzön magára, és a' halando *teſt* halhatatlanságot * öltözzön magára.

* 2 *Kór.* 5: 4.

54 Minek-utánna pedig e' rot-hadandó *teſt* öltözéndik rothadatlanságba, és e' halandó *teſt* öltözéndik halhatatlanságba, akkor léſzen a' mi megiratott: El-nyeletett a' * halál ſzinte a' diadalomig. * *Eſa.* 25: 8.

55 Hol *vagyon* * halál, a' te diadalmad? hol *vagyon*, koporsó, a' te fulánkod? * *Hoſ.* 13: 14.

56 A' halálnak pedig * fulánkja a' bün; a' bünnek pedig ereje † a' Törvény. * *Róm.* 6: 23. † *Róm.* 4: 15.

57 De az Iſtennek *légyen* hálá, ki adott minékünk diadalmat †, a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak általa.

† 1 *Ján.* 5: 5.

58 Azért, ſzerelmes Atyám-fiai, erösen és mozdít-hatatlanúl álljatok, bövölködvén mindenkor az URnak* dolgában, mivelhogy tudjátok hogy a' ti munkátok † nem hijába-való az URban. * *Ján.* 6: 29. † *Péld.* 11: 18.

XVI. RESZ.

Inti a' Jérusálembéli ſzenteknek való alamisna-adásra: Timotheuſt ajánlja nékiek.

1 A' mi néz a' * ſzentek' ſegítségekre való * álamisnára, a' miképpen rendeltem a' Galatziabéli Gyülekezetekben, azonképpen tselekedjetek ti-is.

* *Tſel.* 11: 29. *Róm.* 12: 13.

2 A' hétnek minden elsö *napján* magánál mindenitek tégye-el, a' mit az Iſtennek † ajándékából el-akar tenni, hogy ne légyen akkor annak kiſzedéſé, mikor oda mégyek.

† 2 *Kor.* 8: 4. 7. 11.

3 Minek-utánna pedig oda menéndek, a' kiket † javaltok leveleitek által,

tal, azokat küldöm-el hogy el-vigyék Jérusálembe a' ti ajándéktokat.

† 2 *Kór.* 8 : 16-19.

4 Hogyha méltó dolog léfzen hogy én-is el-menjek, én velem együtt jöjjenek-el.

5 El-mégyek pedig ti hozzátok, mikor Maczedónián † által menéndek, (Mert Maczedónián mégyek által.)

† *Tſel.* 19 : 21.

6 Talám pedig ti nálatok meg-maradok, vagy ott-is telelek, hogy ti kéſérjetek-el a' hová menéndek.

7 Mert nem akarlak moſt titeket e' fietsséggel való által mentemben meglátni: de reménlem hogy valami ideig nálatok maradok, * ha az UR engedi.

* *Ják.* 4 : 15.

8 Efésusban maradok pedig Pünköſtig;

9 Mert énnékem nagy kapu *nyittatott és haſznos, az ellenség-is ſok.

* *Tſel.* 14 : 27.

10 Hogyha Timothéus * oda menénd, meg-látſátok, hogy ott nálatok bátorságos maradála légyen; mert az URnak dolgát tselekeſzi ö-is, mint ſzinte én. * *Filip.* 2 : 19. 22.

11 Senki azért ötet femminek ne alítsa; hanem ötet köveſsétek-el békeſséggel, hogy én hozzám jöheſſen; mert várom ötet az Atya-fiakkal egybe.

12 A' mi pedig az Apollós * atyafiúra néz, igen kértem ötet, hogy hozzátok menne az Atya-fiakkal egybe: de femmiképpen nem lön akaratja a' moſt oda menetelre: mindazáltal elmégyen, mikor jó alkalmatoſsága léſzen. * *reſz.* 1 : 12.

13 Vigyázzatok *, álljatok-meg a' hitben: úgy tselekedjetek mint férjfiak, légyetek erőſek. * 1 *Pét.* 5 : 8.

14 Minden dolgaitok atya-fiúi ſzeretettel * légyenek. * 1 *Ján.* 4 : 7. 8. 20.

15 Kérlek pedig titeket Atyám-fiai, jól tudjátok hogy a' Stéfanának házanépe Achájának elsö † ſengéje *a' hitben*, és a' ſzenteknek való ſzolgálatra adták magokat. † *reſz.* 1 : 16.

16 Hogy ti-is az illyeneket meg-betsüljétek, mind azokkal egybe, a' kik ſzolgálnak és munkálódnak *az Egyházi ſzolgálatban.*

17 Örvendezek pedig a' Stefána', Fortunátus', és Achaíkus' jövételeknek; mert a' mi fogyatkozáſom vólt a' ti távól létetek miatt, ök bé-töltötték,

18 Mert meg-újították mind az én lelkemet mind a' tiéteket, meg-betsüljétek azért azokat, a' kik illyenek.

19 Köſzöntenek titeket az Aſiabéli Gyülekezetek. Köſzöntenek titeket az Urban felette igen Aquila * és Priſczilla, a' Gyülekezettel egybe, melly az ö házoknál vagyon. * *Tſel.* 18 : 1-3.

20 Köſzöntenek titeket mind az Atya-fiak. Köſzöntsétek egy-máſt ſzent * tsókoláſſal. * *Róm.* 16 : 16.

21 Köſzönetet irok én-is Pál * az én ſajját kezemmel. * *Kol.* 4 : 18.

22 Valaki nem ſzereti az Ur Jéſus Kriſtuſt, légyen átkozott, és Iſtentől örökké el-vettetett.

23 Az UR Jéſus Kriſtusnak kegyelme *légyen* ti veletek.

24 Az én ſzerelmem *légyen* mindnyájan veletek, a' Jéſus Kriſtusban, Amen!

E' levél küldetett Filippi városából, Stéfana, Fortunátus, Achájkus, és Timothéus által.

SZENT PAL APOSTOL' KORINTHUSBAN LEVÖ *ISTEN' GYÜLEKEZETEHEZ IROTT.* MASODIK LEVELE.

Mellyben inti a' Gyülekezetet, hogy ama' fertelmes paráznát, ha meg-tért, iſmét bé-vegyék közikbe. 2. R. és magokat őrizzék a' paráznákkal és hitetlenekkel való társalkodáſoktól. 6, 7. R. iſmét ir az alamiſna felöl. 8, 9. R. Utól-ſzor Apoſtolságát és annak erejét bizonyitja.

I. RESZ.

Pálnak és a' Kórinthusbéliekneк nyomorúſágok és vigaſztaltatáſok: Pálnak maga-viſeléſe.

1 PAL Jéſus Kriſtusnak Apoſtola Iſten' akaratjából, és a' Timothéus atya-fiú, az Iſtennek Gyülekezetének, melly Kórinthusban vagyon, minden ſzentekkel egybe, kik vagynak egéſz Achájában.

2 Kegyelem * néktek és békeſség Iſtentől a' mi Atyánktól, és az Ur Jéſus Kriſtustól.

3 Áldott * az Iſten és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attya, az irgalmaſságoknak Attya, és minden vigaſztaláſnak Iſtene: * *Efes.* 1 : 3.

4 Hogy minket vigasztal * minden háborúságunkban ; hogy mi-is vigasztalhassunk minden nyomorúságba *eſteket*, azzal a' vigasztalással, mellyel minket Isten vigasztal.

5 Mert a' mint bövelkednek mi bennünk a' Krisſtus' * szenvedési, úgy bövelkedik a' mi vigasztalásunk-is a' Krisſtus által. * *Kól.* 1 : 24.

6 Ha nyomorúságot szenvedünk-is pedig, a' ti vigasztalástok-ért és idvességtek-ért *szenvedünk*, melly *vigasztaltatás* lészen ugyan-azon nyomorúságoknak türésekben, mellyeket mi-is szenvedünk : ha vigasztalást vészünk-is, a' ti vigasztalástok-ért és idvességtek-ért vészszük : minékünk pedig erös reménységünk vagyon ti felöletek ;

7 Mert tudjuk hogy ti miképpen társaink vagytok a' szenvedésben, azonképpen a' vigasztalásban-is társaink *lésztek*.

8 Mert nem akarjuk hogy ne tudjátok ti, Atyám-fiai, a' mi háborúságunkat, melly rajtunk esett * Asiában, hogy mi felette igen erönk felett megterheltettünk vala, annyira hogy életünk felöl-is kétségbe esnénk.

* *Tsél.* 19 : 23.

9 Söt magunk-is magunkban ugyan el-végeztük vala, hogy meg kellene halnunk, hogy ne * biznánk mi magunkban, hanem Istenben, ki a' halottakat fel-támasztja : * *Jér.* 17 : 5.7.

10 Es a' ki illyen nagy * halálból minket meg-szadadított és meg-szabadít, kiben vagyon reménységünk hogy ezután-is meg-szabadúlunk.

* 1 *Kór.* 15 : 31.

11 Mivelhogy ti-is mi velünk egyetembe mi érettünk a' könyörgésben * munkálódtok, hogy a' sok emberek által minékünk *adattatott* ajándék, sokak által hálá adással tiszteltessék mi érettünk. * *Róm.* 15 : 30.

12 Mert a' mi ditsekedésünk ez, *tudni-illik* a' mi lelkünk-esméretinek bizonysága, hogy Isteni szelidségben és tiszta ságban, nem * testi böltseséggel, hanem az Istennek kegyelme által *való ajándékkal* forgolódtunk e világon, kiváltképpen pedig ti köztetek, * 1 *Kór.* 2 : 4.

13 Mert nem külömbet írunk néktek, hanem a' mit olvastok : vagy a' mellyet jol-is esmértek : reménlem pedig, hogy ti ugyan ezent esméritek *én bennem* mind halálig.

14 Miképpen hogy valamennyire meg-is esmértétek, hogy mi a' ti ditsekedéstek vagyunk, miképpen ti-is a' mi * *ditsekedésünk vagytok*, mind az Ur Jésus' napjáig. * *Filip.* 2 : 16.

15 Es e' bizodalommal akartam hozzátok menni elö-ször, hogy e' második jó-tétemény lenne nálatok.

16 Es a' ti városstokon által menni Maczedóniába, és vissont Maczédóniából ti hozzátok térni, és ti töletek késértetni Júdeába.

17 Mikor azért ertöl gondolkodnám, avagy állhatatlanúl tseleketemé ? avagy a' mit végezek, emberi mód szerint végezemé, hogy én nálam légyen az, Ugy és Nem úgy.

18 Söt *tudja* az igaz Isten, hogy az én beszédem nem vólt ti nálatok, Ugy, Nem úgy.

19 Mert az Istennek Fia a' Jésus Krisſtus, ki ti köztetek mi általunk, én általam *mondom*, Silvanus és Timothéus által prédikáltatott, nem vólt Ugy, Nem úgy, hanem úgy vólt az *Isten*ben.

20 Mert Istennek valamennyi igéreti vagynak, ö benne Ugyanok, és ö benne Ámenek, az Isten' ditsöségére mi általunk.

21 A' ki pedig minket † meg-erösít a' Krisſtusban ti veletek egybe, és a' ki minket * meg-kent, az Isten az.

† 1 *Kór.* 1 : 8. * 1 *Ján.* 2:20.27.

22 Ki meg-is * petsételt minket, és adta a' Léleknek zálagját a' mi szíveinkbe. * *Róm.* 8 : 16.

23 En pedig az Istent hívom * bizonyságúl az én lelkem ellen, hogy en azért nem mentem ez ideig Korinthusba, hogy néktek kedvezek.

* *Gal.* 1 : 20.

24 Nem hogy uralkodnánk a' ti hiteteken hanem, mivelhogy szolgai * vagyunk a' ti örömeteknek ; mert hit által † állotok.

* 1 *Kór,* 3 : 5.

† *Róm.* 11 : 20.

II. RESZ.

Elsö Levelében való keménységét menti : kéri hogy ama' ki-rekeſztetett embert ismét be-vegyék a' Gyülekezetbe : Beszélli, melly hasznoſon prédikált sok helyeken ?

1 AZt itéltem pedig magamban *hogy igy kellene tselekednem*, hogy ismét szomorúsággal ne mennék ti közzétek.

2 Mert ha én szomorúsággal illetlek titeket, kitsoda a' ki meg-vidámít engemet, hanem az, a' kit én szomorúsággal illetek ?

3 Azért írtam vala pedig *az elött* néktek, hogy mikor oda mennék megne szomoríttatnám azok miatt, a' kiknek örülnöm kellene, el-hivén azt mindenitek felöl, hogy az én örömöm mindnyájatoknak *öröme*.

4 Mert szivemnek nagy háborúságából és keserüségéből irtam néktek sok siráſſal ; nem hogy meg-szomoríttaſſatok, hanem hogy meg-tudjátok az

az én nagy szeretetemet, mellyel szeretlek titeket.

5 Hogyha valaki * engemet megszomorított, nem engemet szomorított-meg hanem valamennyiben, (hogy azt ne nehezítsem,) titeket mindnyájan. * 1 *Kór.* 5 : 1.

6 Elég az illyen *embernek* e' mindenek által *lett közönséges* dorgálás,

7 Annyira hogy inkább viszont meg-kelljen engednetek néki, és ötet vigasztalnotok, hogy valami módon a' feletté való keserüségtől meg-ne emésztetsék ez illyen *ember*.

8 Azért kérlek titeket, hogy erösítsétek-meg ö hozzája való szerelmeteket.

9 Mert e' végre írtam vólt-is, hogy meg-tud-hatnám a' ti meg-próbáltatástokat, ha mindenekben engedelmesek vagytoké ?

10 A' kinek pedig ti valamit megengedtek, én-is *meg-engedek* ; mert én-is ha valamit meg-engedtem, a' kinek meg-engedtem, ti érettetek *miveltem*, a' Krisztus' képében, hogy a' Sátántól el ne foglaltassunk ;

11 Mert jól tudjuk az * ö mesterségit. * *Efés.* 6 : 11. 1 *Pét.* 5 : 8.

12 Mikor pedig Troásba mentem vólna a' Krisztus' Evangyéliomának prédikáltatására, jollehet nékem az Ur által kapu nyittatott vala, mindazáltal nem vólt lelkemnek nyugalma, mivelhogy Títust az én atyám-fiát *ott* nem találtam vólna.

13 Hanem mikor ö tölök el-bútsúztam vólna, menék Maczedóniába

14 Hálá *légyen* pedig az Istennek, ki azt tselekeszi, hogy mindenkor diadalmasok légyünk a' Krisztusban ; és az ö esméretinek illatját mi általunk minden helyen * meg-jelenti. * *Kól.* 1 : 27.

15 Mert Krisztusnak jó illatja vagyunk Isten' tiszteségére, mind azokban a' kik idvezülnek, mind azokban, a' kik el-veszнek.

16 Ezeknek ugyan halálnak illatja a' halálra, amazoknak pedig életnek * illatja az életre. De ezekre kitsoda alkalmatos ? * *Róm.* 1 : 16.

17 Mert nem * egyelítjük-meg az Istennek befzédét mint némellyek, hanem tiszтán szóllunk a' Krisztus felöl, mint Istentöl *való sáfárok* az Isten előtt. * *rész.* 4 : 2.

III. RESZ.

Ajánlja az ö Apostoli tisztit : egyhe-veti az ó Testamentomi Isteni szolgálatot az Ujjal , és ennek ditsőségesebb vóltát állatja.

1 EL-kezdjüké viszontag a' mi magunk † ajánlását ? Avagy szükölködünké, mint némellyek, másnak ajánló levelei nélkül ti nálatok, vagy a' ti ajánló leveleitek nélkül *másnál ?* † *rész.* 5 : 12.

2 A' mi levelünk ti † vagytok, melly a' mi sziveinkbe bé-iratott, mellyet értenek és olvasnak minden emberek.

† 1 *Kór.* 9 : 2. 3.

3 Mikor *tudni-illik* meg-esmérik, hogy ti Istennek a' mi szolgálatunk által szereztetett levele vagytok, melly nem téntával, hanem az élö Isten' Lelkével iratott : nem kö táblákra, hanem a' ti szíveteknek hús-táblaira.

4 Illyen nagy bizodalommal való ditsekedésünk pedig vagyon a' Krisztus által Isten előtt.

5 Nem hogy alkalmatosok vólnánk mi † magunktól valaminek gondolására, úgy mint magunktól, hanem hogy alkalmatosok vagyunk , Istentöl * vagyon. † *Ján.* 15 : 5. * *Tsel.* 16 : 14.

6 Ki azt tselekedte, hogy alkalmatos szolgai lennénk az Uj Testamentomnak, nem a' betünek, hanem a' † Léleknek ; mert a' betü * meg-öl , a' Lélek pedig meg ** elevenít. † *Jér.* 31 : 31.

* 5 *Mós.* 27 : 26. ** *Róm.* 8 : 2.

7 Hogyha a' halálnak szolgálatja, melly betükkel iratott † a' kövekre, annyira ditsöséges vala, hogy az Izrael' fiai nem néz-hetnének a' Móses'* ortzájára, az ö ortzájának fényessége miatt, melly el-múlandó vala :

† 2 *Mós.* 24 : 12. * 2 *Mós.* 34 : 30. 33.

8 Hogy hogy nem lenne inkább a' Léleknek szolgálatja ditsöséges ?

9 Mert ha a' kárhozatnak szolgálatja ditsöséges *vólt :* az igasságnak † szolgálatja sokkal inkább bövölködik ditsösséggel. † *Róm.* 1 : 16. 17.

10 Mert a' melly *Törvény* ditsöséges vólt, ingyen sem vólt ditsöséges * ennyiben, a' mi a' fö és nagy ditsöségre néz. * *Kol.* 2 : 17.

11 Mert ha ditsöséges *vólt* a' mi el-töröltetik , sokkal ditsöségesb az, a' melly † meg-marad. † *Sid.* 12 : 28.

12 Azért mivel illyen reménységünk vagyon, nagy nyilván és világosan szóllunk.

13 Es nem *vagyunk* ollyaténok mint Móses, *ki* az ö ortzáját * bé-fedezi vala, hogy az Izrael' fiai ne láthatnák annak végét, melly el-töröltetik.

* 2 *Mós.* 34 : 33.

14 Annak-okáért meg-tompúltanak az ö elméik ; mert mind e' mái napiglan , az O Testamentom' *irásának* olvasásában ama' * fedél fel-fedetlen marad, melly a' Krisztus által vétetik-el. * *v.* 13.

15 De mind e' mái napig, mikor a' Mósest olvasják , az ö szivekre fedél vettetett.

16 Minek-utánna pedig meg-tér *az ö szívek* az Urhoz, el-vétetik a' * fedél.

* *Róm.* 11 : 23. 25.

17 Az Ur pedig ama' * Lélek : a' hol pedig az Urnak ama' Lelke vagyon, ott vagyon a' szabadság.

* *v.* 6. *Ján.* 4 : 24.

18 Mi pedig mindnyájan fel-fedett ortzával az Urnak ditsőségét mint-egy tükörben * látván, azon ábrázatra elváltoztatunk ditsőségből ditsőségbe, úgy-mint az Urnak lelkétől.

* 1 *Kir.* 13 : 12.

IV. RESZ.

Mint prédikálta Pál az Evangyéliomot ; kiktől légyen az el-rejtve : kints az erötlen földi edényben : külsö és belsö ember.

1 ANnak-oká-ért mivelhogy illyen szolgálatban vagyunk , a' mint a' kegyelmet nyertük , nem reflelkedünk *tisztünkben.*

2 Hanem el-vetettük a' rútságnak fedeleit, mivelhogy nem járunk álnoksággal , és nem * egyelítjük-meg az Isten' beszédét , hanem nyilván való igazsággal kelletjük magunkat, minden embereknek lelkek-esmêreteknél, az Isten előtt. * *rész.* 2 : 17.

3 Hogyha homályos a' mi Evangyéliomunk; azoknak * homályos a' kik el-vesznek, * 1 *Kór.* 1 : 18.

4 Kiknek elméjeket meg-vakította e' világnak Istene ; *tudni-illik :* a' hitetleneknek, hogy a' Krisztus' ditsőséges Evangyéliomának világossága ne fénlyék nékiek , melly *Krisztus* Istennek * ábrázatja. * *Kol.* 1 : 15.

5 Mert nem magunkat prédikáljuk, hanem a' * Jésus Krisztust az Urat; magunkat pedig ti szolgaitoknak *lenni* a' Jésus-ért. * 1 *Kór.* 2 : 2.

6 Mert az Isten , a' ki parantsolta hogy a' setétségből * világosság légyen, *ugyan ö az,* a' ki fénlett a' mi íziveinkben , hogy a' Jésus Krisztus' ortzáján való Isten' ditsősége' esmeretének világosságát *közlenök egyebekkel-is.*

* 1 *Mós.* 1 : 2. 3.

7 E' kintsünk pedig vagyon tserépedényekben , hogy annak *a' tserép-edényekben lakozó* erönek nagysága Istené légyen, és nem magunktól való.

8 Mikor mindenütt * nyomorgattatunk, de nem szorittatunk-meg ; kételkedünk , de mindenestől nem esünk kétségbe. * 1 *Kór.* 4 : 11.

9 Háborúságot szenvedünk, * de abban el-nem hagyatunk ; meg-alázátatunk, de el-nem vesztünk.

* *Mik.* 7 : 7-9.

10 Mindenkoron az UR Jésusnak öldökóltetését * a' mi testünkben velünk hordozván , hogy a' Jésusnak amaz élete-is a' mi testünkben megesmértessék. * *Gal.* 6 : 17.

11 Mert mi kik élünk, mindenkor a' Jésus-ért * halálra adatunk, hogy a' Jésusnak élete-is meg-esmértessék a' mi halandó testünkben. * *Róm.* 8 : 36.

12 Azért a' halál mi bennünk tselekszik, az élet pedig ti bennetek.

13 Mivelhogy pedig mi bennünk-is a' hitnek ugyan-azon Lelke vagyon, a' mint irva vagyon : Hittem , * *ugy mond* , és azért szólltam ; azért mi-is hiszünk és azért szóllunk.

* *Sólt.* 116 : 10.

14 Tudván ezt hogy a' ki fel-támasztotta az Ur Jésust, minket-is a' Jésus által fel-támaszt, és * veletek egyelélö-állat. * 1 *Thes.* 4: 16. 17.

15 Mert mind ezeket ti érettetek *szenvedjük*, hogy *az Istennek* ama' gazdag kegyelmességéből való ajándéka, sok embereknek hálá-adások által, Isten' ditsőségére légyen.

16 Azért nem reflelkedünk : söt annak-felette, ha a' mi külsö emberünk meg-romol-is, a' belsö * mindazáltal minden nap épül. * *Róm.* 6 : 6. *Kol.* 3 : 10.

17 Mert a' mi nyomorúságunknak † egy szem-pillantátig való könyüsége, a' ditsőségnek felette igen-igen * örökké való állandóságát szerzi minékünk. † *Sólt.* 30 : 6. 1 *Pét.* 1 : 6. — * *Róm.* 8 : 18.

18 Mivelhogy nem azokra nézünk, a' mellyek láttatnak, hanem a' mellyek nem † láttatnak ; mert a' mellyek láttatnak idö-szerint valók , de a' mellyek nem láttatnak, örökké-valók.

† *Róm.* 8 : 24.

V. RESZ.

Az idveségnek bizonyos remenységéről : az ö maga tiztinek hivséges voltáról, és az Evangyeliomnak summájáról : a' Krisztus' tisztiről és a' mi idvességünkről.

1 MErt tudjuk mi , hogy ha e' mi † földi házunknak hajléka elbomol , épületünk-léfzen Istentől, *tudni-illik :* nem * kézzel tsinállt házunk, hanem örökké-való, mennyben.

† *Jób* 4 : 19. * *Sid.* 11 : 10.

2 Mert azért fohászkodunk , mivelhogy kivánunk a' mi mennyei házunkba * fel-öltöztetni. * *Róm.* 8 : 23.

3 Mert fel-is öltözve , és nem mezitelenek találtatunk.

4 Mert mi, kik e' testnek hajlékában vagyunk, fohászkodunk meg-terheltetvén , mivelhogy nem kivánunk le-vetkeztetni, hanem fel-öltöztetni , hogy a' halandóság * el-nyeltessék az élettől. * 1 *Kór.* 15: 53. 54.

5 A' ki pedig minket erre teremtett, az Isten *az*, ki adta-is minékünk a' Léleknek * zálagát. * *Efés.* 1 : 14.

6 Annak-oká-ért mindenkoron nagy bizodalommal vagyunk , mert tudjuk mi, hogy míg e' testben * jövevények va-

vagyunk, távól vagyunk az Urtól.
* 1 *Krón.* 29 : 15. *Sólt.* 39: 13.
7 (Mert hit * által járunk *most*, és nem szemmel való † látás által.)
* *Sid.* 11: 1. † 1 *Kór.* 13: 12.
8 Bizodalmunk vagyon pedig, és inkább kivánkozunk ki-költözni e'* testből, és az Urhoz menni lakni.
* *Filip.* 1 : 23.
9 Annak-oká-ért-is igyekezünk, hogy mind itt lakván *e' testben*, mind el-költözvén *e' testből*, néki kedvesek légyünk.
10 Mert mindnyájan nékünk meg-kell jelennünk a' Krisstus' itélö * széki előtt, hogy ki-ki el-végye *jutalmát annak*, † a' mit a' testben tselekedett, ahoz képelt a' mit tselekedett. vagy jót, vagy gonoszt. * *Róm.* 14 : 10.
† *Jób* 34 : 11. *Préd.* 12 : 16.
11 Tudván azért az Urnak ama' rettenetes * napját, az embereket † hozzuk a' hitre, az Isten előtt pedig nyilván vagyunk; hiszem pedig hogy a' ti lelketek-esméreti előtt-is nyilván vagyunk. * *Máté* 25 :31-46.
† *Jud. v.* 23.
12 Mert nem ajánljuk ismét magunkat néktek; hanem néktek adunk alkalmatosságot a' mi velünk való ditsekedéstekre, hogy légyen *mit felelnetek* azok ellen, a' kik külsö szinmútatásból * keresnek ditséretet, de nem szívből. * *Gal.* 6 : 12.
13 Mert ha bolondozunk-is *, Istennek *bolondozunk*; ha eszünkön vagyunk-is, néktek *vagyunk.**r. 11:16.17.
14 Mert a' Krisstusnak ama' * szerelme szorongat minket: * 1 *Tim.* 2 : 6. *Róm.* 8 : 35-39.
15 Ugymint kik magunkban ezt elvégeztük, hogy ha egy meg-hólt mindenek-ért, tehát azok mindnyájan meg-hóltak vólt, és hogy ö meg-hólt mindenek-ért, hogy a' kik élnek, ezután ne éljenek magoknak, hanem annak * a' ki ö érettek meg-hólt és feltámadott. * *Róm.* 14: 7-9. *Gal.* 2:20.
16 Annak-oká-ért mi ezután senkiről nem tészünk itéletet külsö testi ábrázat szerint: söt a' Krisstust ha test szerint esmértük-is, mindazáltal mostan többé nem *test szerint* esmérjük.
17 Azoká-ért a' ki a' Krisstusban vagyon, új * teremtett állat *légyen*: a' régiek el-múltanak, † ímé mindenek meg-újúltanak. * *Róm.* 8 : 1. 10.
† *Esa.* 43 : 19. *Efés* 5 : 8.
18 Mind ezek pedig Istentöl *vagynak*, ki magával minket meg-békéltetett a' Jésus Krisstus * által, és adta a' meg-békéltetésnek szolgáltatását nékünk. * *Róm.* 5 ; 10. *Kól.* 1 : 20.
19 Mert az Isten a' Krisstusban vala, * ki meg-békéltette magával e' világot, nem tulajdonítván nékiek az ö büneiket, és adta nékünk e' meg-békéltetésnek befzédét. * *Róm.* 3:24.25.
20 *Mivelhogy* azért a' Krisstus' képében * járunk e' követségben, mintha Isten kérne *titeket* mi általunk, kérünk a' Krisstus' képében, hogy békéljetek-meg az Istennel. * *Agge.* 1 : 13.
1 *Kór.* 4 : 1.
21 Mert *az Isten* azt, a' ki bünt * nem tud vala, *tévé* mi érettünk bünné, hogy mi lennénk Isten' † igazsága ö benne. * *Esa.* 53 : 9. *Róm.* 8 : 3.
1 *Pét.* 2:22.24. † *Filip* 3 : 9.

VI. RESZ.

Szóll még-is Apostoli tisztiről: jóságos tselekedetiről és szenvedéséről: inti hallgatóit, hogy a' hitetlenekkel ne társalkodjanak.

1 Mivelhogy pedig együtt * munkálódó izolgák vagyunk, intünk *titeket*, hogy az Istennek kegyelmeségét hijába ne vegyétek; * 1 *Kór.* 3:9.
2 Mert ezt mondja *az Isten*: Kellemetes * idöben hallgattalak-meg téged, és az idvességnek napján tettem jól te veled. Imé most vagyon az a' kellemetes † idö, ímé most vagyon az az Idvességnek napja. * *Esa.* 49 : 8.
† *Luk.* 4 : 19. 21.
3 Semmi dologban senkit meg-nem botránkoztatunk *, hogy ne szidalmaztassék a' *mi* szolgálatunk. * *Máté* 18:6.
4 Hanem mindenekben úgy viseljük mi magunkat, mint Istennek * szolgai, sok türésben, a' nyomorúságokban, a' szükségekben, a' szorongatásokban. * 1 *Kór.* 4 : 1.
5 A' vereségekben, tömlötzökben, a' háborúságokban, a' fárádságokban, a' vigyázásokban, a' böjtölésekben.
6 Tisztaságban, tudományban, szelídségben, jóságban: Szent Lélekben, tettetés nélkül való szeretetben.
7 Igazságnak * befzédében, Istennek erejében, az igazságnak bal felöl és jobb felöl való † fegyvereiben.
* *Efés* 1 : 13. † *Efés* 6 : 11-18.
8 Ditsöség és gyalalázat által, szidalom és ditséret által, úgy-mint hitetök, maga igazak.
9 Mint esméretlenek, maga esméretesek, mint * meg-hóltak, maga ímé élünk, úgy-mint kik osztoroztatunk, † de nem öletünk-meg.
* 1 *Kór.* 15: 30. 31. † *Sólt.* 118:18.
10 Mint bánkodók, maga mindenkor * örvendezök: mint szegények, maga sokakat gazdagítunk: mintha semmink nem vólna, maga mindennel † birunk. * *Máté* 5:12. *Tsel.* 5: 41.
† *rész.* 8 : 9. *Filip* 2:17.
11 A' mi szánk meg-nyilatkozott ti hozzátok Kórinthusbéliek, a' mi szivunk * el-szélesedett. * r. 7 : 3.
12 Nem lakoztok mi bennünk szo-

rosan, de ti vagytok szorosak a' ti szíveitekben.

13 Hasonlatos viszontagsággal való fizetéssel, mint fiamnak úgy szóllok: *Ti*-is a' ti szíveteket *mi hozzánk* terjesszétek-ki.

14 Ne szerkezteséstek a' *hitetlenekkel fele-más igába. Mert mitsoda társasága vagyon az igazságnak a' hamissággal? és mitsoda egyesülése vagyon a' világosságnak a' setétséggel?

* 1 *Kór.* 7: 39.

15 Es mitsoda egyesége vagyon a' Kriſtusnak a' * Béliállal? avagy mitsoda közi vagyon a' keresztyénnek a' † hitetlenhez? * 1 *Kir.* 18: 21.

† 1 *Kór.* 10: 21.

16 Avagy mitsoda egyezése vagyon az Isten' templomának a' bálványokkal? Mert ti az élö Istennek * templomi vagytok, mint az Isten mondotta: Lakozom ö † bennek, és bennek járok; és lészek ö Istenek, és ök lésznek én népem. * 1 *Kór.* 3: 16. 17.

† 3 *Mós.* 26: 12.

17 Annak-oká-ért menjetek-ki ö * közzülök és szakadszszátok el magatokat azoktól, ezt mondja az Ur, és tisztátalant ne illesséték, és én titeket hozzám fogadlak. * *Esa.* 52: 11.

Jel. 17: 4.

18 De lészek néktek * Atyátok, és ti lésztek nékem fiaim és leányim, ezt mondja a' minden-haló UR.

* *Jér.* 31: 1. 9. 33 *Jel.* 21: 3. 7.

VII. RESZ.

Hogy minden tisztátalanságtól meg-kellyen-tisztulni. Vala mennyire könnyebbíti az előbbi kemény intését, és dicsérí szó-fogadó véltokat.

1 ANnak-oká-ért, mivelhogy illyen igéretink vagynak, Szerelmesim, tisztítsuk-meg magunkat a' testnek * és a' léleknek † minden tisztátalanságától, hogy a' mi szentségünket Isteni félelemben vigyük véghez.

* *Gal.* 5: 19-21. † *Sid.* 10: 22.

2 Végyetek-bé minket: senkinek bosszút nem tettünk, senkit el-nem áltattunk, senkit meg-nem * fosztottunk. *Tsel.* 20: 33.

3 Nem azért szóllok hogy *titeket* vádolnálak; mert ez-előtt meg-mondám, hogy ti a' mi szíveinkben * vagytok, úgy hogy kéfzek vagyunk együtt *veletek* halni és élni. * *r.* 3: 2. 3. 6: 11.

4 Nagy bátorságom *vagyon* nékem a' néktek való szóllásban, nagy ditsekedésem *vagyon* nékem ti felöletek; bé-töltem vigaszta láſſal; felette igen bövelkedem örömmel minden mi háborúságunkban.

5 Mert mikor mentünk vólna Macedóniába, semmi nyugodalma nem vólt a' mi testünknek: hanem minden-ekben nyomorgattatásunk vólt: kívül hartzaink, belöl félelmink *vóltanak.*

6 De az Isten, ki meg-vigaszta a' * nyomorúltakat, meg vigasztala minket a' Títusnak *ide* jövetele által.

* *rész.* 1: 3. 4.

7 Nem csak az ö jövetelével pedig, hanem a' vigasztalással-is mellyet ö vett ti töletek, mikor beszéllené minékünk a' ti nagy kivánságtokat, a' ti jajgatástokat, és az én hozzám való buzgóságtokat, annyira hogy annál-is inkább örülnék.

8 Mert jóllehet keserüséggel * illettelek titeket az én *első* levelem által: mindazáltal nem bánom, ha *akkor* bántam-is: mert látom hogy az a' levél titeket keserüséggel illetett, noha ideig. * *rész.* 2: 4.

9 Mostan örülök, nem hogy keserüséggel illettettetek: hanem hogy keserüséggel illettettetek a' meg-térésre; mert Isten szerint *való keserüséggel* keserittettetek-meg, annyira hogy miattunk semmiben kárt nem vallottatok.

10 Mert az Isten szerint való bánat * idvesége való meg-téréſt szerez, mellyet soha *az ember* meg-nem bán: de e' világi bánat halált szerez.

* 2 *Sám.* 12: 13. *Máté* 5: 4. 26: 75.

11 Mert ímé ez, hogy Isten szerint való keserüség vólt bennetek, melly nagy szorgalmatosságot szerzett bennetek? Söt magatok' mentését, söt *bún ellen való* haragot, söt félelmet, söt felette nagy kivánságot, söt buzgóságot, sőt bosszúſz-álláſt? Mindeneſtől fogva bizonyságot tettetek arról, hogy ti e' dologban tiszták vagytok.

12 Bizonyára ha írtam-is tinéktek, nem azért írtam a' ki a' bosszúſzt tette vala, hanem hogy ti elöttetek nyilván való lenne ama' mi ti érettetek való szorgalmatosságunk, Isten elött.

13 Azoká-ért vigasztaláſt vettünk a' ti vigasztaltatáſtokból: de fokkal inkább örültünk a' Títus' örömén, hogy meg-vidámíttatott az ö lelke mindnyájan ti töletek.

14 Es hogy a' miben ö elötte ti felöletek ditsekedtem, men maradtam szégyenben, de a' miképpen mindeneket igazsággal szólltunk néktek, azonképpen a' mi ti felöletek Títus elött való ditsekedésünk igaznak találtatott.

15 A' Títusnak pedig szerelme annál-is inkább fel-gerjedett ti hozzátok, mikor meg-emlékezik mindnyájatoknak † engedelméről, és hogy félelemmel és rettegéſſel fogadtátok ötet.

† *rész.* 2: 9.

16 Örülök azért, hogy mindenekben bizhatom † ti hozzátok.

† 2 *Thes.* 3: 4.

VIII. RESZ.

A' Maczedóniabéliek' példájokkal inti öket az alamisnálkodásra, melly kedves Istennél.

1 Tudtotokra adjuk pedig tinéktek, Atyám-fiai, az Istennek jó-tétemenyét, mellyet tselekedett a' † Maczedóniabéli Gyülekezetekkel.

† *Róm.* 15: 25. 26.

2 Hogy az ö reájok próbáúl botsátott nyomorúságokban-is önékiek nagy örömök vólt, és az ö nagy szegénységekből nékiek nágy gazdagságok áradott.

3 Mert az ö erejek szerínt (én vagyok bizonyság,) söt erejek felett-is jó akarattal adakoztak.

4 Nagy ſok könyörgéſekkel kérvén minket, hogy a' szentek' szükségére való szolgálatnak † jó-tétemenyét és társaságát fel-vennök. † *Tsel.* 11: 29. *Róm.* 15: 26.

5 De nem *tsak úgy tselekedtek* a' mint reménljük vala, hanem ö magokat szentelték elö-ször az Urnak: *azután* nékünk-is az Isten' akaratja által.

6 Hogy Títuſt intenök, hogy miképpen ennek-előtte el-kezdette, azon képpen el-is végezze ti nálatok-is ezt a' jó-tétemenyt.

7 Annak-okáért miképpen mindenekkel bövölködtök, *tudni-illik* hittel, *Isten'* beſzédével, † tudománnyal, minden szorgalmatoſsággal, és hozzánk való szerelmetekkel: *meg-laſsátok* hogy e' jó-tétemenyben-is bövölködjetek.

† 1 *Kór.* 1: 5.

8 Nem parantsolás szerínt szóllok, hanem egyebeknek szorgalmatoſságok*nak példájából indíttatván*, hogy a' ti szerelmeteknek-is tiſztasága bizonyos légyen *mindeneknél.*

9 Mert tudjátok a' mi Urunk Jéſus Kriſtus' jó-tétemenyét, *hogy* ö ti érettetek szegénnyé † lett mikor gazdag * vólna, hogy ti az ö szegénységével meg-gazdagodnátok. † *Luk.* 9: 58.

* *Filip.* 2: 6-11.

10 Es az én értelmemet e' dologban meg-mondom: Mert e' néktek haſznotokra vagyon, kik nem tsak a' tselekedetet, hanem a' *jó* akaratot-is még elein az el-múlt esztendöben, el-kezdettétek.

11 De moſtan a' tselekedetet-is * végezzétek-el; hogy miképpen a' kéſz akarat meg-vólt, azonképpen meg-légyen valóſsággal a' tselekedet-is, abból a' mitek vagyon. * 1 *Kór.* 16: 2

12 Mert ha elö-ször a' kéſz akarat meg-vagyon, kedves az ember azért a' mije † vagyon, nem azért a' mije nintsen. † *Márk.* 12: 43. 1 *Pét.* 4: 10.

13 Mert nem *azt mondom*, hogy egyebeknek reſtségre való alkalmatoſság légyen *az alamisnálkodás*, tinéktek pedig fogyatkozáſtokra *légyen*: hanem hogy haſonlatosképpen, mint a' ti böségtek azoknak fogyatkozáſokat moſtan fel-segélli:

14 Azoknak böségek-is a' ti fogyatkozáſtokat fel-segélje, hogy légyen *köztetek* egyenlöség.

15 Mint-meg vagyon írva: A' ki, *úgy mond*, ſokat † szedett vala *a' Mannában*, ugyan nem vólt több: és a' ki kevesét szedett, nem vólt kevesebb.

† 2 *Móſ.* 16: 18.

16 Hálá *légyen* pedig az Istennek, ki a' Titus' szívében ugyan-azon szorgalmatoſságot † öltotta ti érettetek. † *v.* 6.

17 Es hogy mind a' mi intésünk önála kedves vólt, mind pedig hogy nagyobb szorgalmatoſsággal szabad akaratja szerínt ment hozzátok.

18 El-küldöttük pedig véle együtt amaz atya-fiat-is, kinek *nagy* dítséreti vagyon az Evangyéliom' *prédikáltatásában* minden Gyülekezetekben.

19 (Nem tsak *ezt mondom* pedig *a' felöl*, hanem hogy egyenlö akaratból válaſztatott-is a' Gyülekezetektöl, hogy nékünk úti társunk lenne, ez alamisnának el-vételében, melly mi tölünk sáfároltatik az URnak ditsöségére, és a' ti kéſz akaratotok*nak meg-bizonyítatására*.)

20 Mert el-akarjuk azt távoztatni hogy minket valaki ne ízidalmazzon ez alamisna-adásban, melly a' mi kezünk által ſzolgáltatik.

21 Ugy-mint kik gondot viſelünk a' tiſztes*ſéges* dolgokra, nem tsak az UR elött, hanem az emberek † elött-is.

† *Róm.* 12: 17.

22 El-küldöttük pedig vélek a' mi atyánk-fiát-is, kit gyakorta ſok dolgokban meg-késértettünk szorgalmatosnak lenni. Moſtan pedig ſokkal szorgalmatosbnak a' ti hozzátok való nagy bizodalmom-ért.

23 Ha Títus † felöl *tudakozik valaki*: En társom ö, és ti köztetek ſegítöm; ha pedig a' mi Atyánk-fiai felöl; a' Gyülekezeteknek követei *ök*, *és* a' Kriſtus' ditsösége. † *rész.* 12: 18. *Gal.* 2: 1.

24 Azért a' ti szerelmeteknek és a' ti felöletek való ditsekedésünknek igazságát mútaſſátok-meg ö hozzájok a' Gyülekezetek elött.

IX. RESZ.

Ismét inti öket az alamisnálkodásra, mellyet áldásnak nevez, és haſonlít a' mag-vetéshez.

1 Mert a' szenteknek *ſegítségekre való* † *alamisnának* ſzolgáltatáſa felöl, szükségtelen dolog írnom néktek. † *rész.* 8: 4. 20.

2 Mert jól tudom a' ti kéſz akaratotokat,

tokat, melly felöl én kérkedem a' Maczedóniabéliek előtt, hogy *tudni-illik* Achája' *tartománya* kész az él-múlt esztendötöl fogva *alamisnát adni*; és a' ti buzgó indúlatotok fokakat fel-indított.

3 El-küldöttem pedig ez Atya-fiakat, hogy a' mi felöletek való dítsekedésünk ebben hijába-való ne lenne, hogy (a' mint mondom vala,) készen légyetek.

4 Hogy ha a' Maczedóniabéliek közzül én velem el-jövéndenek, és titeket készületlenül találándanak, valami módon meg ne szégyenüljünk (hogy titeket ne mondjalak,) e' mi nagy bátorsággal való ditsekedésünkben.

5 Azért szükségesnek itélém lenni; hogy inteném ez Atya-fiakat, hogy el-mennének elö-ször ti hozzátok, és elébb el-végezzék a' ti az elött igért jó-tételeteknek ki-fizedetését, hogy a' kész légyen mint jó-tétemény, és nem mint valami sattzoltatás.

6 Ezt *mondom* pedig: A' ki * szükön vét, szükön-is arat; és a' ki bövön vét, bövön-is arat. * *Példa* 19: 17.

7 Ki-ki a' mint el-gondolta szívében *úgy* tselekedjen; nem szomorúságból vagy kénszerítésböl; mert a' jó kedvü * adakozót szereti az Isten.

* 2 *Mós.* 25: 2. *Róm* 12: 8.

8 Az Isten pedig az ö hatalmassága szerint meg-tseleked-heti, hogy a' ti jó kedvetekből való adakozástoknak hasznára reátok térjen, hogy mindenekben, mindenkor a' mennyire szükség bövölködvén, mindenekkel való jó-tétemménnyel bövölködjetek.

9 Mint meg-vagyon irva: Ofztogatott * *és* adott a' szegényeknek, *és* annak jó-téteménye mind örökké megmarad. * *Sólt.* 112: 9.

10 A' ki pedig ád magot a' mag-vetönek, ugyan-azon adjon kenyeret *néktek* eledeltekre; és sokasítsa meg a' ti vetéstteket, és nevelje-meg a' ti jó-tétemény-teknek gyümöltseit.

11 Hogy mindenekben meg-gazdagíttassatok minden jó-tétemények, melly mi általunk azt tselekeszi, hogy Istennek hálákat * adjanak. * *r.* 1: 11.

12 Mert ez alamisna-adásnak szolgáltatása, nem tsak a' szenteknek szükségeket segélli, hanem sokaknak hálá-adásokra-is vagyon az Istennek elötte.

13 Mikor *tudni-illik* ez *alamisna*-szolgáltatásának meg-kísértése által az Istent dítsérni fogják, a' ti egyenlö engedelmetek felöl a' Krisfus' Evangyéliomához, és a' ti jó akaratotokból való segítségtek felöl, mind ö hozzájok mind egyebekhez.

14 Azoknak pedig ti érettetek való könyörgésekre-is vagyon ez *alamisnadás*, kik könyörögnek ti érettetek, és titeket meg-betsülnek, az Istennek ti bennetek bövölködö ajándéká-ért.

15 Az Istennek pedig *légyen* hálá az ö meg-mond-hatatlan ajándéká-ért.

X. RESZ.

A' hamis Apostolok és Pálnak rágalmazói ellen: Fegyvere a' mi vitézségünknek: Pál nem méri magát más mértékével, hanem mellyet Isten néki adott.

1 EN pedig Pál kérlek titeket a' Krisfusnak kegyelmessége és engedelmessége, ki ti köztetek jelen-létemben alázatos * vagyok, de távól létemben bátorságos ti ellenetek.

* *Máté* 11: 29.

2 *Erre* kérlek pedig, hogy mikor ott jelen lészek ne kénszeríttessem bátor lenni azzal a' bátorsággal, mellyet gondolok bátorságosnak lenni némellyek ellen, kik mi felölünk úgy értenek, mintha test szerint járnánk.

3 Mert *noha* e' testben járunk, *mind-az-által* nem test szerint hadakozunk.

4 Mert a' mi vitézkedésünknek fegyveri nem testiek, hanem Isten' † ereje által erösek a' nagy erösségeknek * le-rontatásokra.

† *Ef.* 6: 13-18. * *Jér.* 1: 10.

5 Mikor *tudni-illik* minden *emberi* okoskodásokat el-fordítunk, és minden nagyságot, melly fel-emelkedik az Istennek esmérete ellen: és az *embereknek* minden gondolatjokat foglyúl vifzszük, hogy a' Krisfusnak engedjenek.

6 Es készen tartjuk *a' büntetést*, melly által bofzfzút álljunk minden vak-merösségen, minek-utánna bé-teléndik a' ti engedelmességtek.

7 A' mellyek szemeitek elött vagynak tsak azokat néziteké? Ha valaki bízik magában, hogy ö a' Krisfusé, * azt visontag magában meg-gondolja, hogy miképpen ö a' Krisfusé, azonképpen mi-is a' Krisfusái *vagyunk*.

* 1 *Kór.* 14: 37.

8 Mert ha valamiben felettébb ditsekedem-is a' mi * hatalmunk felöl, mellyet az Ur adott minékünk, néktek épüléstekre, nem rontatástokra, nem szégyenülünk-meg. * *r.* 13: 10

9 Hogy ne látfassam tsak ijegetni titeket az én leveleim által.

10 Mert a' Pál' levelei, (így mondnak *némellyek*) súlyosak és erösek: de az ö maga jelen vólta * erötlen, és beszéde-is alázatos. * *v.* 1.

11 Ezt meg-gondolja a' ki a' féle, hogy valaminémüek vagyunk a' levelek által való beszédben, mikor távól vagyunk, olyanok lészünk valóba-is, mikor oda menéndünk.

12 Mert nem merjük magunkat egyelíteni és egybe-hasonlítani némellyekkel, a' kik ö magok ditsérik magokat: de nem vészik eszekbe, hogy ök magokhoz mérséklik magokat, és ök ö magokhoz hasonlítják magokat.

13 De mi nem kérkedünk azokkal, a' mellyeket *Isten nékünk* nem mértt, hanem annak a' mérö régulának * mértéke szerínt *ditsekedünk*, mellyet Isten mértt nékünk, hogy *tudni-illik* mi szinte hozzátok-is el-jutottunk.

* *Efés* 4: 7.

14 Mert nem úgy terjeszjük magunkat mód nélkül; mintha ti hozzátok-is nem jutottunk volna; mert szinte ti hozzátok-is el-jutottunk, a' Krisztus' Evangyéliomának *prédikáltatásával*.

15 Nem azok felöl kérkedvén mellyek nintsenek a' mi mértékünkben, *tudni-illik* más embereknek munkájok felöl: vagyon pedig reménységünk, hogy minek-utánna a' ti hitetek meg-nevekedik, ti általatok a' minékünk rendeltt mértékünkben, meg-bövülünk felette igen.

16 Hogy *a' tartományoknak-is*, mellyek* ti rajtatok túl *vagynak*, prédikáljam az Evangyéliomot; nem hogy a' másnak rendeltetett mértékkel, és tsak készszel kérkedjünk. **Róm.* 15:20.

17 A' ki pedig ditsekedik, az * URban ditsekedjék. * 1 *Kór.* 1: 31.

18 Mert nem a' kedves, a' ki magát * ditséri, hanem az, a' kit az UR † dirsér. * *Péld.* 27: 2. † 1 *Kór.* 4: 5.

XI. RESZ.

Pál illendö okait adja az ö ditsekedésének; mert nem alább való a' több Apostoloknál.

1 VAjha el-szenvednétek egy kevéssé az én balgatagságomat, söt szenvedjetek-el-is engemet.

2 Mert Isteni buzgósággal buzgok ti hozzátok; mert én készítettelek titeket, hogy mint tiszta szüzet egy Férjhúhoz, *tudni-illik* a' Krisztushoz szerkesztessélek.

3 De félek, hogy valami módon, mint ama' * kigyó el-tsalá Evát az ö álnokságával; azonképpen a' ti elméitek meg-szeplösítetvén *el-hajlottak ne légyenek* a' Krisztusban való együgyüségtöl. * 1 *Mós.* 3: 4. 13.

4 Bizonyára ha valaki menne ti közzétek, és más * Jésust prédikálna, mellyet mi nem prédikálottunk, vagy ha más Lelket vennétek, mellyet nem vettetek, vagy más Evangyéliomot *prédikálna*, mellyet bé-nem vettetek, *azt* méltán el-szenvednétek.

* *Gal.* 1: 8. 9.

5 Mert úgy itélem, hogy én semmivel nem vóltam alább * való a' fö Apostoloknál. * 1 *Kór.* 15: 10.

6 Hogyha goromba *vagyok* a' * beszédben, mindazáltal nem *vagyok goromba* a' tudományban, de mindenestöl fogva mindenekben nyilván valókká lettünk ti köztetek.

* 1 *Kór.* 1: 17. 2: 1. 13.

7 Avagy vétkeztemé mikor magamat * meg-aláztam, hogy ti fel-magasztaltatnátok? és hogy az Isten' Evangyéliomát ingyen prédikáltam nektek? * 1 *Kór.* 9: 18. 19.

8 Más Gyülekezeteket fosztottam meg, azoktól fizetést vévén, hogy nektek szolgálnék; és mikor ti köztetek vóltam és szükölködtem, nem* henyéltem valakinek kárával.

* *Tsel.* 20: 33. 34. 1 *Thess.* 2: 9.

9 Mert az én szükségemet fel-egészlették a' Maczedóniából jött Atya-fiak; és mindenekben úgy viseltem magamat, hogy néktek terhetekre ne lennék: ezután-is úgy viselem magamat.

10 A' Krisztusnak igazsága úgy légyen én bennem, hogy ez én ditsekedésem el nem rekesztetik tölem Achájának tartományiban.

11 Miért? Avagy azérté hogy nem szeretlek titeket? Tudja az Isten.

12 De a' mit tselekeszem most, ezután-is azt tselekeszem; hogy minden alkalmatosságot el-rekeszszek azoktól, a' kik *erre* keresnek alkalmatosságot, hogy a' miben ditsekednek, ollyanoknak találtassanak, minémüek mi *vagyunk*.

13 Mert ez illyen hamis Apostolok *, álnok munkások, kik a' Krisztus' Apostolivá változtatják magokat.

* *Filip* 3: 2.

14 Nem tsuda pedig; mert a' Sátán-is el-változtatja magát világosságnak * Angyalává.

15 Nem tsuda az-ért az-is, ha igazságnak szolgaivá változtatják magokat az ö szolgai-is, kiknek végek lészen az ö tselekedeteik szerínt.

* *Tsel.* 16: 16-18.

16 Ismét mondom: Ne alítson engem' valaki eszteleunek: ha pedig annak alítotok *, türjetek-el engem' mint esztelent, hogy egy kevéssé valamivel én-is kérkedjem.

* *rész.* 5: 13. 12: 6.

17 A' mit mondok, nem az UR szerínt mondom: hanem esztelenül e' dolog felöl való kérkedésemben.

18 Mivelhogy sokan ditsekednek * test szerínt, én-is ditsekedem.

* *Filip* 3: 3-7.

19 Mert örömelt el-türitek az esztéleneket, ti böltsek lévén.

20 Mert el-türitek ha valaki titeket rabságra kötelez, ha valaki meg-észen, ha valaki vonszon rajtatok, ha valaki fel-

fel-fuvalkodik ellenetek, ha valaki arztúl-vér.

21 A' bofzfzúság-fzenvedésre nézve mondom; mivelhogy mi erötelenek vóltunk. Söt inkább, ha valami dologgal valaki bátorsággal akar kérkedni, (mint balgatag úgy fzóllok,) én-is bátorsággal merek kérkedni.

22 Sidoké azok? En-is * a' *vagyok*; Izraélitáké? En-is; Abrahám' magvaé? En-is: * *Filip* 3: 5.

23 Kriſtus' ſzolgaié? (balgatagúl fzóllok,) inkább * én, a' fáradságokban böségesben én: a' ſebekben † felyebb azoknál; a' tömlötzökben inkább én, halálos vefzedelmekben gyakorta. * *1 Kor.* 15: 10. † *Tſel.* 16:22-33.

24 A' Sidóktól öt-fzör fzenvedtem negyven * negyven tsapáſt egy-egy hiján. * 5 *Moſ.* 23: 3.

25 Háromſzor * verettettem-meg vefzfzövel: egy-fzer † kövéztettem-meg; három-fzor vóltam a' tengeren vefzedelemben ** hajó-törés miatt, éjjel és nappal a' melységben *vóltam*.

* *Tſel.* 16: 22. † *Tſel.* 14: 19.

** *Tſel.* 27: 41.

26 *Vefzedelmes* útakban gyakorta *vóltam*, folyó-vizeken vefzekedtem, latrok miatt vefzedelemben *vóltam*: vefzedelemben *vóltam* az én nemzetségem * miatt; vefzedelemben a' poganyok miatt, vefzedelemben *vóltam* a' † városban, vefzedelemben a' puſztában, vefzedelemben a' tengeren: vefzedelemben *vóltam* a' hamis atyafiak között. * *Tſel.* 13: 50. 27: 2-9.

† *Tſel.* 9: 22. 25.

27 Fáradságban és * nyomorúságban, vigyázáſokban gyakorta, éhségben és ſzomjúságban, és böjtölésekben gyakorta; hidegségben és mezítelenségben. * *rész.* 6: 4. 5.

28 Azok nélkül a' mellyek kivül *esnek*, engemet *ſzorongat* ama' minden nap ellenem támadó ſokaság, *az-az*, a' minden Gyülekezetek felöl való ſzorgalmatoſság.

29 Kitsoda háborgattatik, hogy én nem * háborgattatnám? kitsoda botránkozik-meg, hogy én azon nem kefergenék? * *Róm.* 15: 1.

30 Ha ditsekednem kell, az én nyomorúlt el-vetett állapatommal * ditsekedem. * *r.* 12: 5.

31 Az Iſten és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak örökké áldandó Attya tudja, hogy én nem hazudok.

32 Damaskusban * a' népnek Tiſztartója Arétás Király' képében, haddal őrizte a' Damaskusbélieknek városokat, akarván engemet meg-fogni;

33 De egy ablakon kosárban botsáttattam-alá a' kö-falon, és úgy ſzabadúlék-meg ö töle. * *Tſel.* 9: 24.25.

XII. RESZ.

Pálnak jelenségi: gyönyörködik erötelenségiben: ingyen prédikált nékiek: inti öket, hogy töle bünben ne találtaſianak.

1 Ditsekednem énnékem nem illik; Mert immár térek a' látáſokra és az Urnak jelentéſire.

2 Tudok egy embert a' Kriſtusban, ki ez elött tizen-négy eſztendövel, (hogyha teſtbené, nem tudom, avagy teſt kivül, nem tudom; Iſten tudja) el-ragadtatott * vólt a' harmadik égiglen. * *1 Kór.* 15: 8.

3 És tudok olly embert, (teſtébené vagy teſt kivül, nem tudom, Iſten tudja,)

4 Hogy el-ragadtatott vólt a' Paradiſomba, és hallott ki-mond-hatatlan beſzédeket, mellyeket ember megnem mondhat.

5 Ez illyen dolgokkal ditsekedem! én magam felöl pedig nem ditsekedem, hanem tsak az én * erötlenségimröl. * *rész.* 11: 30.

6 Mert ha akarok ditsekedni, nem léſzek * balgatag; mert igazságot ſzóllok; de mértékletesen ſzóllok, hogy valaki ne gondolkodjék én felölem felyebb annál, a' minek engemet lát *lenni*, avagy *a' mit* hall tölem. * *r.* 10:8. 11:16.

7 És hogy az Iſteni jelentéſeknek nagyságokkal felettébb el-ne hinném magamat, adatott énnékem hegyes öſztön, melly az én teſtembe ragadott, *tudni-illik* á Sátán' * Angyala, hogy engem tsapdosna, hogy felettébb el-ne higyem magamat. * *Job* 2: 6.

8 Ezért három-fzor könyörgöttem az URnak, hogy én tölem el-távoznék.

9 Es ezt mondá nékem: Elég néked az én kegyelmem; mert az én eröm erötlenség által végeztetik-el. Nagy örömeſt ditsekedem azért az én erötlenségimmel inkább, hogy lakozzék én bennem a' Kriſtus' hatalma.

10 Azoká-ért gyönyörködöm az erötlenségekben, a' * bofzfzúságokban, a' Kriſtus-ért való ſzorongattatásokban; mert mikor erötelen vagyok, ugyan akkor erös † vagyok.

* *Tſel.* 5: 41. *Róm.* 5: 3. † *Filip.* 4:13.

11 Balgatag vóltam a' ditsekedésben: ti kénſzerítettetek engemet arra. Mert néktek kellett vólna engem' ditsérnetek; mert ſemmiben nem vóltam alább való a' fö * Apoſtoloknál, noha ſemmi † vagyok. * *rész.* 11: 5.

† *Efés* 3: 8.

12 Az en Apoſtolságomnak bizonyſági lettek ti köztetek, ſok türés által, jelek, * tsudák és erök által.

* *Róm.* 15: 18. 19. *1 Kór.* 9: 2.

13 Mert mitsoda az, a' miben alább valók volnáttok a' több Gyülekezetek-

nél,

nél, hanem tsak hogy en ott nem henyéltem * a' ti károtokkal? Engedjétek-meg nékem ezt a' bofzfzút.

* *rész.* 11 : 8. 9.

14 Imé harmad-fzor-is kéfz vagyok ti hozzátok menni, és a' ti károtokkal nem henyélek; mert nem keresem * a' ti külsö gazdagságtokat, hanem ti magatokat, mert nem a' fiak gyüjtnek az atyáknak kintset, hanem az atyák a' fiaknak. * *Tsel.* 20: 33. 34.

15 En pedig nagy örömeſt költök, és magamat-is * adom a' ti lelketekért: noha holott én titeket felette igen fzeretlek, ti laſſabban † fzerettek engemet. * *Kol.* 1 : 24. † *r.* 6 : 12.

16 De ám légyen úgy, hogy titeket én nem nehezítettelek * femmivel: de mivelhogy álnok vagyok, álnokſággal fogtalak meg titeket. * 2 *Theſſ.* 3: 8.

17 Avagy azok közzül valamellyik által, a' kiket hozzátok botsátottam, meg-fofztottalaké * titeket? * *r.* 7 : 2.

18 Kértem * Títuſt, és ö véle botsátottam-el amaz atya-fiat: avagy valamiben meg-fofztotté titeket Títus? avagy nem egy Lélek' vezérlése által jártunké? avagy nem egy nyomban *jártunke?* * *r.* 8 : 6. 16-18.

19 Viſzont azt alítjátoké, hogy ti elöttetek magunkat mentjük? Az Iſten elött a' Kriſtusban fzóllunk, mindazáltal mind ezeket, Szerelmeſim, a' ti épüléſtek-ért.

20 Mert félek azon, hogy mikor oda menéndek, valami módon nem ollyatéknak találjak titeket, a' minémüeknek akarnálak, és én-is ollyaténnak találtatom töletek, minémünek *lenni engem* ti nem akarnátok: hogy valami módon ne légyenek verſengések, irigységek, haragok, veteködések, rágalmazáſok, fondorlaſok, fel-fuvalkodáſok, pártolkodáſok.

21 Hogy mikor oda menéndek, ne alázzon-meg az én Iſtenem ti köztetek engemet, és ſiraſſak * azok közzül ſokakat, kik annak-elötte vétkeztenek, és meg-nem tértek a' tiſztátalanságból, paraznaſágból és bujálkodáſból, mellyet tselekedtenek. * *r.* 13: 2.

XIII. RESZ.

Inti öket hogy magokat meg-jobbitsák, hogy meg-ne kelleſsék látniok, mit teheſſen a' Kriſtus Pál által: inti iſmét békeſségre, egyeſségre.

1 HArmad úttal mégyek már hozzátok: Két vagy * haróm tanú valláſa által minden dolog meg-erösíttetik. * 5 *Móſ.* 19 : 15.

2 Meg-mondottam *, máſod-ſzor-is is mondom, mintha jelen volnék, és távól lévén moſt-is irom azoknak, kik az elött vétkeztenek, mint egyebeknek, hogy ha iſmét oda mégyek, nem kedvezek. * *rész.* 12 : 21.

3 Mert az én általam ſzólló Kriſtuſt késértgetitek, ki ti hozzátok nem erötelen, hanem erös ti bennetek.

4 Mert noha meg-feſzíttetett * vólt az † erötlenségböl, mindazáltal él az Iſtennek hatalmából; mert mi-is erötelenek vagyunk ö véle, de élünk ö véle az Iſten' erejéböl ti nálatok.

* *Filip* 2 : 7. 8. † *Tſel.* 3 : 17. 1 *Kór.* 2 : 8.

5 Ti-magatokat * kísértsétek-meg ha vagytoké a' hitben, ti-magatokat próbáljátok-meg. Avagy nem eſmériteké magatokat, hogy a' Jéſus Kriſtus † bennetek vagyon? hanemha megvettettek vagytok. * 1 *Kór.* 11 : 28. † *Róm.* 8 : 9. 10.

6 De reménlem, hogy meg-eſméritek, hogy mi nem vagyunk meg-vettettek.

7 Kívánom pedig az Iſtentöl, hogy ſemmi gonoſzt ne tselekedjetek; nem hogy mi meg-próbáltattaknak találtaſſunk, hanem hogy a' mi tiſztes̈séges dolog azt tselekedjétek, mi pedig mint-egy meg-vettetteknek alíttaſſunk.

8 Mert nem tseleked-hetünk ſemmit az igazság ellen: hanem igazság-ért.

9 Mert örülünk annak, hogy mi erötelenek * vóltunk, ti pedig erösek vóltatok, ugyan azt-is kívánjuk mi, *tudniillik* a' ti épüléſteket. * 1 *Kór.* 4 : 10.

10 Azért irom távól létemben ezeket, hogy jelen létemben ne kénſzerítteſſem keménységgel élni a' hatalom ſzerint, mellyet adott nékem az UR* épitésre, de nem rontásra. * *r.* 10: 8.

11 Végezetre, Atyám-fiai, légyetek jó egéſségben, épüljetek, vigaſztaltaſſatok-meg, egy* értélemben légyetek, békeſségeſen lakjatok; és a' ſzeretetnek 's a' békeſségnek Iſtene léſzen veletek. * *Róm.* 12 : 16. *Filip.* 2 : 2.

12 Köſzöntsétek egy-máſt ſzent * tsókoláſſal. Köſzöntnek titeket minden ſzentek. * *Rom.* 16 : 16.

13 AZ UR JESUS KRISTUSNAK KEGYELME, AZ ISTENNEK SZERELME, ÉS A' SZENT LELEKNEK VELETEK VALO KÖZÖSülése, LEGYEN MINDNYAJAN TI VELETEK. AMEN!

E' Levél küldetett Filippiböl Maczedóniának városából Títus és Lukáts által.

SZENT

SZENT PAL APOSTOL', GALATZIABAN LEVÖ *GYÜLEKEZETEKHEZ IROTT* LEVELE.

E' Levélnek Summája majd egy a' Rómabéliekhez irottnak értelmével, tsakhogy e' rövidebb: Azért ezt annak meg-röviditett másának mond-hatjuk, és az olvasót oda igazitjuk.

I. RESZ.

Pál tsudálja, hogy a' Galatziabéliek olly hamar el-hagyják magokat hitetni. Honnét légyen a' Pál' Evangyéliuma, és mint vette azt?

1 PAl Apoſtol, (nem emberektöl, ſem ember által, hanem a' Jéſus Kriſtus által, és az Atya Iſten által, ki * fel-támaſztotta ötet a' halálból,) * *Tſel.* 2 : 24. 32.

2 És mind az Atya-fiak kik én velem vagynak, a' Galatziabéli Gyülekezeteknek:

3 Kegyelem néktek és békeſség az Atya Iſtentöl * és a' mi Urunk Jéſus Kriſtustól, * 1 *Kór.* 1 : 3.

4 Ki adta ö * magát a' mi büneinkért, hogy ki-mentene minket e' † jelen való gonoſz világból, az Iſtennek és a' mi Atyánknak akaratja ſzerint,

* *rész.* 2 : 20. † *Tit.* 2 : 14.

5 Kinek *légyen* ditsöség mind örökkön örökké, Amen!

6 Tsudálkozom rajta, hogy ti illy hamar el-hagyván azt, a' ki titeket hivott vala a' Kriſtus' kegyelmére, más Evangyeliomra *hajlottatok.* *r. 4:9. 10.

7 Holott nintsen más *Evangyéliom*: de némelyek titeket meg-háborítnak * és a' Kriſtus' Evangyéliomát él-akarják forditani. * *Tſel.* 1 5 : 1.

8 De ha ſzinte mi-is, avagy a' mennyei Angyal hirdetne tinéktek valamit azon kivül, a' mellyet néktek * hirdettünk, légyen † átok.

* 1 *Kór.* 2 : 2. 15 : 3. † 1 *Kór.* 16:22.

9 A' mint elö-ſzör mondok, moſt iſmét maſod-ſzor-is mondom: Ha valaki néktek hirdet valamit azon kivül, a' melyet vettetek, átok légyen.

10 Mert moſtan embereknek vagy Iſtennek dolgainak el-hitelekre inte. leké? Avagy embereknek igyekezemé kedveskedni? Bizonyára ha még embereknek * kedvekben vólnék, a' Kriſtus' ſzolgája nem vólnék. * 1 *Theſſ.* 2:4.

11 Tudtotokra adom pedig, Atyámfiai, néktek, hogy az az Evangyéliom, * mellyet én prédikálottam, nem ember ſzerint való; * 1 *Kór.* 15 : 1-3.

12 Mert én-is nem embertöl vettem azt, ſem pedig nem taníttattam arra, hanem a' Jéſus Kriſtus' jelentéſe által *vagyon.*

13 Mert hallottátok, mint forgolódtam én régenten a' Sidó-törvényben, hogy én felette igen * háborgattam az Iſten' Anya-ſzent-egy-házát, és azt puſztítottam. * *Tſel.* 9 : 1. 2.

14 És felyebb nevekedtem vólt a' Sidó-törvényben ſokaknál, kik az én nemzetemböl velem egyenlök vóltak, mivel felette nagy buzgóságom * vólt a' rendeléſekhez, mellyeket az én atyáimtól vettem vala, * *Filip* 3 : 5. 6.

15 De mikor az Iſtennek tetſzett, ki az én anyám' méhétöl fogva engemet * el-válaſztott vala, és az ö kegyelméböl el-hivott, * *Tſel.* 9:15. *Jér.* 1 : 5.

16 Hogy az ö Fiát énnékem megjelentené, hogy hirdetném ötet a' * Pogányok között, azonnal nem tanátskoztam a' teſttel és a' vérrel.

* *Tſel.* 9 : 5. 15.

17 Sem pedig nem tértem Jérusálembe viſzſza azokhoz, kik én elöttem való Apoſtolok vóltanak: hanem Arabiába mentem, és iſmét meg-tértem * Damaskusba. * *Tſel.* 9:8.20.

18 Azután három eſztendö múlva Jérusálembe * meg-tértem, hogy Pétert meg-látogatnám, és ö véle vóltam tizen-öt napig. * *Tſel.* 9 : 26.

19 Többet az Apoſtolok közzül nem láttam egyet-is, hanem Jakabot * az UR' attya-fiát. * *Tſel.* 21 : 18.

20 Ezekben pedig a' miket ſrok néktek; ímé Iſten elött *vagyok*, nem hazudok.

21 Azután mentem Siriának * és Cziliziának tartományiba.

* *Tſel.* 9 : 30.

22 Elméretlen valék pedig ábrázatomról a' Júdeában való Kereſztyéni Gyülekezeteknek,

23 Hanem tsak * hallották: A' ki *ügymond*, minket háborgat vala egy idöben, moſtan hirdeti azt a' tudomanyt, mellyet régen puſztít vala.

* *Tſel.* 9 : 13. 21.

26 Es ditsöítik vala az Iſtent én bennem.

II. RESZ.

Titus miért nem metéltetett-környül: Pál az

az ö tudományát nem a' több Apostoloktól vette: Pál a' pogányoké, Péter a' Sidók' Apostola: Pál meg-feddi Pétert: a' meg-igazulás hit által vagyon, 's nem a' Törvényből.

1 AZután tizen-négy * esztendö múlva, ismét fel-menék Jérusálembe Barnabással együtt, Títust-is velünk el-vivén. * *Tsel.* 1 5 : 2.

2 Fel-mentem vala pedig *Isteni* jelenésböl, és eleikbe adám ez Evangyéliomot, mellyet a' Pogányok között prédikálok: de tsak külön azoknak a' kik betsületben vagynak, hogy valami módon hijába ne futnék, vagy hijába ne futottam vólna.

3 De Títus-is, a' ki én velem vala, noha Görög vólna, nem kénszeríttetett a' környül-metélkedésre.

4 Tudni-illik a' futározó * hamis atya-fiak-ért, kik mi közzénk bé-jöttek vala alattomban, a' Krisztus Jésusban való fzabadságunknak meg-kisértésére, hogy minket fzolgálatra kötelezznének. * *Tsel.* 1 5 : 24.

5 Kiknek tsak egy fzem-pillantáfig sem * engedtünk, hogy magunkat alájok adtuk vólna: hogy az Evangyéliomnak igasága meg-maradna ti köztetek. * *Tsel.* 1 5 : 2.

6 Azoktól pedig a' kik alíttatnak valaminek lenni; (valaminémüek vóltanak régen, én azzal semmit nem gondolok: az embernek fzemélyét * Isten nem nézi:) mert a' kik betsületben vagynak, engemet semmire nem tanítottak. * 5 *Mós.* 10 : 17.

7 Söt inkább mikor látták vólna, hogy én reám bizatott a' Pogányok * között az Evangyéliom' prédikáltatása, mint Péterre a' Sidok között.

* *Tsel.* 9 : 15.

8 (Mert a' ki erös vólt Péter által a' Sidóknak Apostolságára, én általam-is erös * vólt a' Pogányok között.)

* *Róm.* 15 : 18. 19.

9 Es mikor Jakab, Kéfás és János, kik ofzlopok gyanánt tartatnak, észkbe vették vólna az *Istentöl* nékem adatot ajándékot, énnékem és Barnabásnak a' társaságnak bizonyságára jobbkezeket * adák; hogy mi a' Pogányok között, ök pedig a' Sidók között *prédikálnánk.* * *Tsel.* 9 : 27-29.

10 Tsak *arra intének*, hogy a' fzegényekröl * meg-emlékeznénk, mellyre reá-is igyekeztem hogy tselekedjem. * *Tsel.* 11 : 29. 30.

11 Mikor pedig Péter Antióchiába jött vólna, fzemtül-fzembe ellene állottam, mivelhogy méltó vólna a' feddésre.

12 Mert minek-elötte valakik jöttenek vólna Jakabtúl, a' Pogányokkal eszik vala, ha pedig valakik jöttek, meg-vonja 's el-fzakásztja vala magát azoktól, félvén a' Sidóktól.

13 Es ö véle együtt tettetésképpen viselik vala magokat a' több Sidók-is: úgyannyira hogy Barnabás-is az ö tettetéseknek társaságába el-vonatnék.

14 De mikor láttam vólna, hogy ök nem egyenesen járnának mint az Evangyéliom' igazságához* illendö vólna, mondék Péternek mindenek elött: Ha te Sidó lévén Pogány módra élsz, és nem Sidó módra, miért kénszeríted a' Pogányokat Sidó módra élni?

* *Tsel.* 10 : 28.

15 Mi kik terméfzet fzerint Sidók vagyunk, és nem bünös Pogányok,

16 Tudván ezt, hogy nem igazúlmeg az ember a' Törvénynek * tselekedeteiböl, hanem a' Jésus Krisztusban való hit által: Mi-is *mondok*, a' Jésus, Krisztusban hittünk, hogy meg-igazúlnánk a' Krisztusban való hit által, és nem a' Törvény' tselekedeteiböl: Annak-oka-ért, mert egy test-is nem igazúl-meg a' Törvénynek tselekedeteiböl. * *Róm.* 3 : 20-28.

17 Hogyha pedig, mikor a' Krisztusban igazúlást * keresünk, találtatunk mi-is bünösöknek, avagy a' Krisztus a' bünnek fzolgájaé? Távól légyen.

* *Róm.* 3 : 24.

18 Mert ha a' mellyeket el-rontottam, azokat ismét fel-építem, én magamat bünösfé tészem.

19 Mert én a' Törvény által a' Törvénynek meg-hóltam, hogy élnék * Istennek. * *Róm.* 6 : 11. 14.

20 A' Krisztussal együtt meg-feszíttettem. * Elek pedig többé nem én, hanem él én bennem a' Krisztus; és a' melly életet most élek a' testben, az Isten' Fiában való hit által élem, ki fzeretett engemet, és adta ö magát én † érettem. * *Kol.* 2 : 20. † *Efef.* 5 : 2.

21 Nem törlöm-el az Isten' kegyelmét: Mert ha a' Törvény által vagyon az igazság, * tehát a' Krisztus ok nélkül hólt-meg. * *r.* 5 : 4. *Róm.* 4 : 14.

III. RESZ.

Hogy a' meg-igazúlás hitböl légyen, az Abrahám' példájából mutattatik: mire adatott a' Törvény?

1 OH * balgatag Galatziabéliek, kitsoda igézett-meg titeket, hogy ne engednétek az igazságnak: kiknek fzemeik elött a' Jésus Krisztus elöfzör *úgy* iratott vólt-meg, *mintha* ti köztetek fefzíttetett *vólna*-meg?

* *Luk.* 24 : 25.

2 Tsak *ezt* akarom töletek megtudni: A' Törvény' tselekedeteiböl vettétek a' *Szent* Lélek, avagy a' hallásból való hit * által? * *Tsel.* 2 : 38. 10 : 44.

3 Illy esztelenek vagytok, hogy, holott a' *Szent* Lélek által kezdettétek-

el

el *a' hitet*, most test által akartok elvégeztetni?

4 Illyen sokat szenvedtetteké * hijába? hogyha hijába. * 2 *Ján. v.* 8.

5 A' ki azért *Szent* Lelket szolgáltat néktek, és ti bennetek eröket tselekezik, a' Törvény' tselekedetei általé, avagy a' hallásból való hit által *szolgáltatja azt?*

6 Miképpen Abrahám hitt az Istennek, és az tulaldonúttatott néki * igazságára. * 1 *Mós.* 15: 6. *Róm.* 4: 3.

7 Ertitek azért, hogy a' kik a' hitből * vagynak, azok az Abrahámnak fiai.

* *Róm.* 4: 11. 12. 16.

8 Látván azért az Irás hogy Isten a' hit által fogja idvezíteni a' Pogányokat, még annak-elötte örvendetes üzenettel hirdette Abrahámnak: Meg-áldatnak,* *úgy mond*, te benned minden Pogányok. * 1 *Mós.* 12: 3.

9 Azért a' kik hitből valók, azok * áldatnak-meg a' hív Abrahámmal.

* *v.* 6. 7.

10 Mert valakik a' Törvény' tselekedetiből vagynak, átok alatt vagynak; mert meg-vagyon írva: Átkozott * valaki meg-nem marad mind azokban, mellyek meg-irattak a' Törvénynek könyvében, hogy azokat tselekedje. * 5 *Mós.* 27: 26.

11 Hogy pedig a' Törvény által senki nem igazúl-meg Isten előtt, nyilván vagyon: Mert az * igaz *ember* hitből él. * *Hab* 2: 4. *Róm.* 1: 17.

12 A' Törvény pedig nintsen hitből; hanem: A' melly ember azokat * bé-tölti, él azok által. * 3 *Mós.* 18: 5.

13 A' Krisstus pedig meg-váltott * minket a' Törvénynek átkától, mikor mi érettünk lett átokká: mert meg-vagyon írva: Átkozott † valaki fán függ. * 2 *Kór.* 5: 21. † 5 *Mós.* 21: 23.

14 Hogy a' Pogányokban az Abrahám' † áldatása a' Krisstus Jésus által légyen, *és* hogy amaz igért * *Szent* Lelket a' hitnek †† általa végyük.

† 1 *Mós.* 12: 3. * *Ján.* 15: 26.
†† *Tsel.* 19: 2. 5. 6.

15 Atyám-fiai, emberi mód szerint szóllok: Lám az embernek el-végezett testamentomát * senki erötelenné nem tészi, és ahoz *semmit* nem ád.

* *Sid.* 9: 7.

16 Az Abrahámnak pedig adattak az igéretek, és az ö magvának: nem mondja: És magvainak, mint sokakról, hanem mint egyről: És a' te * magodnak, *úgy mond*, ki a' Krisstus.

* 1 *Mós.* 12: 3.

17 Ezt mondom pedig, hogy a' kötést, † mellyet Isten elö-szór meg-erösített a' Krisstusra nézve, a' Törvény, melly * négy-száz harmintz esztendövel kezdetett azután, nem tészi erötelenné, hogy az igéretet el-törlené.

† 1 *Mós.* 12: 1-3. * 2 *Mós.* 12: 40. 19: 1-25. 20: 1. 2.

18 Mert ha a' Törvény által vagyon az örökség, tehát nem az igéret által; az Abrahámnak pedig igéret * által ajándékozta Isten *az örökséget.*

* *Róm.* 4: 13. 14.

19 Mitsoda tehát a' Törvény? A' bünöknek okáért adatott, mig el-jöne ama' † MAG, kinek lett az igéret; a' melly *Törvény* ki-mondatott az Angyaloktól * a' közben-járónak keze által.

† *v.* 16. * *Tsel.* 7: 38.

20 A' közben-járó pedig nem egyé? Az Isten pedig * egy. * 5 *Mós.* 6: 4.

21 A' Törvény azért az Isten' igéreti ellen *adatotté?* Távol légyen: Mert ha a' Törvény adatott vólna hogy meg-elevenítene, bizony a' Törvényből * vólna az igazúlás. * *Róm.* 8: 2. 3.

22 De rekesztett az Irás mindeneket * a' bün alá, hogy az igéret adatnék a' Jésus Krisstusban való hit által a' hivöknek. * *Róm.* 3: 9. 10. 11: 32.

23 Mink-elötte pedig el-jött vólna a' * hit, a' Törvény alatt örizetünk vala, kik rekesztettünk vala arra a' hitre, melly ki-nyilatkozandó vala. * *v.* 24.

24 Azért a' Törvény minékünk a' Krisstusra vezérlö * mesterünk vólt, hogy hit által idvezülnénk.

* *Róm.* 10: 4.

25 De minek-utánna el-jött a' hit, nem vagyunk többé a' vezérlö mester alatt.

26 Mert mindnyájan Isten' fiai * vagytok, a' Jésus Krisstusban való hit által.

* *Ján.* 1: 12.

27 Mert valakik a' Krisstusban megkeresztelkedtetek, a' Krisstust * öltöztétek-fel. * *Róm.* 6: 3. 13: 14.

28 Nintsen *sem* Sidó, * sem Görög; nintsen *sem* szolga, sem szabados; nintsen *sem* férjfiú, sem aszszonyi-állat *között válogatás:* Mert ti mindnyájan egy vagytok a' Jésus Krisstusban.

* *Róm.* 10: 12. *Efes.* 2: 14. 16.

29 Hogyha ti Krisstuséi vagytok, * tehát Abrahám' magva vagytok, és az igéret szerint örökösök. * *v.* 16.

IV. RESZ.

Embernek a' Törvény és Evangyélium alatt való állapatja: mint fogadták Pált a' Galatziabeliek: Példázatjok az Abrahám' fiainak.

1 EZt mondom pedig: Miglen az örökös gyermek, semmit nem különböz a' szolgától, jóllehet mindeneknek Urok légyen.

2 Hanem Tútorok és Gond-viselök alatt vagyon mind az ideig, mellyet annak attya rendelt.

3 Azonképpen mi-is, míg gyermekek vóltunk, e' világnak betüi * alatt valánk szolgálat alá rekesztetvén.

* *rész.* 3: 23.

4 De minek-utánna el-jött a' tellyes * idö, ki-botsátá Isten az ö Fiát, ki aſzſzonyi-állattól lett, ki a' Törvény alá adta magát; * *Dán.* 9: 24-27.

5 Hogy azokat a' kik a' Törvény alatt valának, * meg-váltaná, hogy fogadott † fiúságot vennének. * *r.* 3: 13. † *Ján.* 1: 12.

6 Mivelhogy pedig fiak vagytok, ki-botsátotta Isten az ö Fiának * Lelkét a' ti ſziveitekbe, ki ezt kiáltja: Abba, *az-az* Atya! * *Róm.* 8: 15.

7 Azért többé nem vagy ſzolga, hanem fiú; * hogyha fiú, tehát Istennek örököſe-is *vagy* a' Kriſtus által.

* *Róm.* 8: 16. 17.

8 Ti pedig még akkor, mikor az Isten nem † tudnátok, ſzolgáltok vala azoknak, kik * nem természet ſzerint való Istenek. † *Eſeſ.* 2: 12. 4: 18. * *Róm.* 1: 25. 1 *Kór.* 12: 2.

9 De moſtan, mivelhogy meg-eſmértétek az Istent, söt inkább mivelhogy Istentöl meg-tanittattatok, mi-módon fordúltok hátra az erötelen * és ſzegeny betükre, melyeknek újonnan akartok ſzolgálni? * *réſz.* 3: 11.

10 A' napokat * meg-tartjátok és a' holnapokat, † az időket és az ** eſztendöket. * 2 *Móſ.* 22: 12. 14. † *Sólt.* 81: 5. 6.** 3 *Móſ.* 25: 4-11.

11 Félek rajta, hogy hijába * ne fáradtam légyen ti közöttetek.

* *v.* 9. *r.* 5: 2.

12 Légyetek ollyanok mint én; mert én ollyan *vagyok* mint ti: A-tyám-fiai, kérlek titeket, ſemmi boſzſzút nem tettetek én rajtam.

13 Tudjátok pedig, hogy én az én teſtemnek erötlenségével prédikálottam néktek az Evangyéliomot elöſzör.

14 Es az én teſtemben a' mit megkésértettetek, ſemminek nem alítottátok, ſem meg-nem utáltátok; hanem engemet mint az Istennek * Angyalát, mint a' Kriſtus Jéſuſt úgy fogadtatok.

* *Mal.* 2: 7. 1 *Sám.* 29: 9.

15 A' ti bóldogságtoknak azért melly nagy ditséreti vala? Mert bizonyságot tészek ti felöletek, hogy ti, ha lehetséges vólt vólna a' ti ſzemeiteket ki-vájtátok vólna, és nékem adtátok vólna.

16 Azért ellenségtekké lettemé néktek, hogy néktek igazat * ſzóllok?

* *Amos* 5: 10.

17 Igen ſzeretnek titeket, de nem jól, söt inkább minket ki akarnak rekeſzteni, hogy azokat ſzereſsétek.

18 De jeles dolog felette igen ſzeretni a' jó dologban mindenkor, és nem csak akkor, mikor köztetek jelen vagyok.

19 Fiatskáim, kiket újonnan * ſzülök, miglen a' Kriſtus ti bennetek meg-ábrázoltatnék. * 1 *Kór.* 4: 15.

20 Akarnék pedig moſt ti köztetek lenni, és el-változtatni az én ſzómat; mert ſzorgalmatos vagyok felöletek.

21 Mondjátok-meg énnékem, kik a' Törvény alatt akartok * lenni, a' Törvényt nem halljátoké? * *v.* 9.

22 Mert meg-vagyon irva, hogy Abrahámnak két fia vólt; egyik a' ſzolgáló † leánytól, a' máſik a' * ſzabadoſtól. † 1 *Móſ.* 16: 15. * 1 *Móſ.* 21: 2.

23 De az, a' melly a' ſzolgáló leánytól *vólt*, teſt ſzerint ſziületett; a' melly pedig a' ſzabadoſtól, az igéret * által.

* 1 *Móſ.* 18: 10. 21: 1. 2.

24 Melly dolgokon más dolog példázátatik: Mert e' két aſzſzonyi-állatok, ama' két ſzövetségek, az egyik, melly a' Sina * hegyről való Hágár, nemz a' ſzolgálatra.

* 2 *Móſ.* 19: 1-25. 20: 1. 2.

25 Mert a' Hágár a' Sina hegy, melly Arabiában vagyon; ſzinte azonképpen pedig haſonlatos ahoz a' Jérusálemhez, melly moſt vagyon, és az ö fiaival egybe ſzolgálat alá vettetett.

26 Ama' magoſſágos † Jérusálem pedig ſzabados, melly mindenikünknek * annya. † *Jel.* 21: 2. 10.

* *Eſa.* 2: 2.

27 Mert meg-vagyon irva: Örülj magtalan * ki nem ſziülſz; örvendezz és kiálts ki nem ſziülſz; mert ſokkal többen vagynak az el-hagyattatottnak magzati, hogynem annak, a' mellynek férje vagyon. * *Eſa.* 54: 1.

28 Mi azért, Atyam-fiai, az Isáknak példája * ſzerint az igéretnek fiai vagyunk. *v.* 23.

29 De miképpen akkor az, a' ki teſt ſzerint ſziületett vala, * háborgatja vala azt, a' ki ſziületett vala lélek † ſzerint: azonképpen vagyon moſtan-is.

* 1 *Móſ.* 21: 9. † *v.* 23.

30 De mit mond az Irás? üzd-ki a' ſzolgáló-leányt * és az ö fiát; mert nem leſzſz örökös a' ſzolgáló-leány'fia, a' ſzabados' fiával. * 1 *Móſ.* 21: 10. 12.

31 Azért Atyám-fiai, nem vagyunk a' ſzolgáló-leány'* fiai, hanem a' † ſzabadoſé. * *v.* 25. † *v.* 26.

V. RESZ.

A' Kereſztyéni ſzabadságról: a' teſtnek és léleknek hartzáról, 's mind kettönek gyümölts-eiről.

1 A' Szabadságban * azért, mellyel minket a' Kriſtus meg-ſzabadított, álljatok-meg, és ne kötelezzétek-meg ismét magatokat ſzolgálatnak igájával. * *Gal.* 2: 13-16.

2 Imé, én Pál mondom néktek, hogy ha környül-metéltettek, * a' Kriſtus néktek ſemmit nem fog haſználni.

* *Tſel.* 15: 1. 5.

3 Mert bizonyságot tészek ismét min-

minden embernek, a' ki környülmetélkedik, hogy az köteles az egéſz Törvénynek meg-tartására.

4 A' Kriſtus Jéſuſtól ki-rekeſztettek, valakik a' Törvény * által akartok idvezülni, és a' kegyelemből ki-eſtetek. * *réſz.* 2: 21.

5 Mert mi lélekben hit által várjuk az igazságnak * reménységét.

* 2 *Tim.* 4: 8.

6 Mert a' Kriſtus Jéſusban † ſem a' környül-metélkedés nem haſznál, ſem a' környül-metélkedetlenség; hanem a' hit, melly a' * ſzeretet által tselekeſzik. † *r.* 6: 15. *Kol.* 3: 11.

* *Jak.* 2: 17. 18.

7 Szépen futtok vala; kitsoda * tartóztata-meg titeket, hogy ne engednétek az igazságnak? * *réſz.* 3: 1.

8 Ez a' hitetés nem attól *vagyon*, a' ki titeket * hív. * *réſz.* 1: 6.

9 Egy kevés * kovász az egéſz téſztát meg-poshaſztja. * 1 *Kór.* 5: 6.

10 Ennékem reménységem vagyon ti felőletek az Urban, hogy ti nem léſztek külömb értelemben: de a' ki titeket meg-háborít †, el-véſzi az ö kárhoztatását, valaki lejénd. † *Maté* 18: 6. 7.

11 En pedig, Atyám-fiai, ha a' környül-metélkedéſt még-is prédikálom, miért ſzenvedek még-is háborúságot? tehát el-töröltetett a' kereſztnek * botránkozáſa. * 1 *Kór.* 1: 23.

12 Vajha el-is töröltetnének * azok, a' kik titeket háborgatnak.

* *Jóſ.* 7: 25.

13 Mert ti ſzabadságra hivattatok, Atyám-fiai, tsak-hogy a' ſzabadságot ne *adjátok*, * a' teſtnek *búnre való* alkalmatoſságúl, hanem ſzeretetből egymáſnak ſzolgáljatok. * 1 *Kór.* 8: 9. 1 *Pet.* 2: 16.

14 Mert az egéſz Törvény egy beſzédbe foglaltatik-bé, ebbe *tudni-illik*: Szereſſed * fele-barátodat mint magadat. * *Máté* 22: 39.

15 Hogyha egy-máſt marjátok * és el-nyelitek, meg-láſſátok, hogy viſzontag egy-máſtól meg-ne emészteſſetek.

* 2 *Kór.* 12: 20.

16 *Ezt* mondom pedig, hogy lélek ſzerínt * járjatok, és a' teſtnek kívánságát véghez ne vigyétek.

* *Róm.* 6: 12. 1 *Pét.* 2: 11.

17 Mert a' teſt a' lélek * ellen törekedik, a' lélek pedig a' teſt ellen: ezek pedig egy-máſſal ellenkeznek, hogy azokat ne tseleked-heſſétek, a' mellyeket akartok. * *Róm.* 7: 15. 23. 25.

18 Hogyha a' Lélektől * vezéreltettek, nem vagytok a' Törvény alatt.

* *v.* 22. 23.

19 A' teſtnek pedig tselekedeti * nyilván vagynak, mellyek ezek: házaſság-törés, paráznaság, tiſztátalanság, hujálkodás.

20 Balvány-imádás, büvölés-bájolás, harag-tartáſok, verſengéſek, irigységek, haragok, patvarkodáſok, viſzſza-vonáſok, párt-ütélek. * *Kol.* 3: 5. 6.

21 Gyülölségek, gyilkoſságok, réſzegségek, dobzódáſok, és ezekhez haſonlók: mellyekről ezt eleve mondom néktek, miképpen az elött-is mondottam: Valakik illyen dolgokat tselekeſznek, az Iſten * országának örökösi nem léſznek. * 1 *Kór.* 6: 9. 10. *Eféſ.* 5: 5.

22 De a' Léleknek gyümöltse ez: ſzeretet, öröm, békeſſég, békeſségestörés, kegyelmeſség, jóság, hit, alázatoſság, mértékleteſſég.

23 A' kik illyetének, azoknak ellenek nintsen a' * Törvény.

* 1 *Tim.* 1: 9. 10.

24 Mert a' kik Kriſtuséi, a' teſtet meg-feſzítették az ö * indúlatival és kivánságival egybe. * *Róm.* 6: 6.

25 Ha Lélek ſzerínt élünk, Lélek ſzerínt-is * járjunk. * *v.* 22. *Róm.* 8: 5.

26 Ne légyünk hiv ditsőség * kivánók, egy-másnak ingerlö, egy-másra irigykedök. * *Filip.* 2: 3.

VI. RESZ.

Azok Iſten' fiai, a' kik egy-máſt és a' Kriſtus' kereſztét ſzeretik, és új teremtett állatok.

1 ATyám-fiai, ha az ember el-foglaltatik-is *a' Sátántól* valami bünben, ti kik lelkiek vagytok, az ollyan embert építsétek-fel * alázatoſságnak lelkével; meg-gondolván magadat, hogy te-is meg-ne kiſértéſſél.

* *Máté* 18: 15. 17. *Rom.* 14: 1.

2 Egy-másnak terhét † hordozzátok; és úgy töltsétek-bé a' Kriſtus' * törvényét. * *Ján.* 13: 34. † 1 *Theſſ.* 1: 14.

3 Mert ha valaki láttatik magának valaminek *lenni*, * holott ſemmi, ez illyen embert az ö maga gondolatja tsalja-meg. * *Jak.* 1: 26.

4 Minden ember pedig az ö maga tselekedetét próbálja-meg, és akkor ditsekedéſe léſzen tsak ö magában, és nem másban.

5 Mert minden ember az ö tulajdon térhét * hordozza. * 2 *Kór.* 5: 10.

6 Az ollyan ember pedig, a' ki tanítatik az *Evangyéliom'* tudományára, * közöljé minden javait azzal, a' ki ötet tanítja. * 1 *Kór.* 9: 7. 14.

7. Meg-ne tsalatkozzatok. Az Iſten nem tsúfoltatik-meg. Valamit ember veténd, * azt aratja. * 2 *Kór.* 5: 10.

8 Mert a' ki vét az ö teſtének, † a' teſtből arat veſzedelmet; a' ki pedig vét a' * Léleknek, a' Lélekből arat örök életet. † *r.* 5: 19-21. * *r.* 5: 22. 23.

9 A' jó-tétemenyben * pedig ne reſtüljünk-meg; mert a' maga idejében aratunk, ha meg-nem reſtülünk.

* 2 *Theſſ.* 3: 13.

10 A-

10 Azért míg idönk vagyon, mindenekkel jól-tégyünk, kiváltképpen pedig a' mi hitünknek * tselédivel.
* *1 Tim.* 5 : 8.

11 Látjátok melly hoſzſzú levelet irtam néktek az én kezemmel.

12 Valakik akarnak ſzépeknek láttatni a' teſtben, * ugyan-azonok kénſzerítnek titeket a' környül-metélkedésre, tsak hogy a' Kriſtus' kereſzté-ért háborúſágot ne ſzenvedjenek.
* *Filip.* 3 : 18.

13 Mert azok-is a' kik környül-metélkednek, a' Törvényt meg nem tartják, de akarják a' ti környül-metélkedéſteket, hogy a' ti teſtetek felöl ditsekedheſſenek.

14 Távól légyen pedig én tőlem hogy ditsekedjem, hanem tsak a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak * kereſztében, ki által nékem e' világ meg-feſzíttetett, én-is e' világnak. * *1 Kór.* 1 : 31. 2 : 2.

15 Mert a' Kriſtus Jéſusban a' környül-metélkedés-is ſemmit nem haſznál, ſem a' környül-metélkedetlenség, hanem az új * teremtés. * *r.* 5 : 6. *Róm.* 6 : 4.

16 És valakik e' regula ſzerínt járnak, békeſség *leſzen* azokon és irgalmaſság, és az Iſtennek Izraelén.

17 Ennek-utánna ſenki nékem bántáſomra ne légyen; mert én az UR Jéſusnak * béllyegeit hordozom az én teſtemben. * *2 Kór.* 4 : 10. 11.

18 A' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak * kegyelme légyen a' ti lelketekkel, Atyám-fiai, Amen! * *Filip* 4 : 23.

A' Galatziabeliekhez iratott Rómából.

SZENT PAL APOSTOL' EFESUSBAN LAKO 'S A' JESUS KRISTUSBAN HIVÖ SZENTEKHEZ IRTT LEVELE.

Az Apoſtol e' Levélben tanít az Iſtennek a' Kriſtusban kegyelemből-való Választásáról. 1. R. 's a' 2. Pogányoknak az Evangyéliomra való hivatalokról és a' mi meg-igazúlásunkról. 2, 3, 4. R. Azután közönségeſen mindeneket és kit-kit az ö állapatjában és tiſztiben int jó tselekedetre 's Keresztyeni életre, kiváltképpen ſzeretetre, egyeſſégre 4, 5, 6. R.

I. RESZ.

Az el-válaſztásnak és ſuvá fogadásnak titkáról tanít, és hogy ezeket jelentsemeg Iſten, hallgatóinak kívánja.

1 PAl Jéſus Kriſtusnak * Apoſtola az Iſten' akaratja által, a' ſzenteknek*kik Efeſusban laknak, és a' Jéſus Kriſtusban *való* hiveknek: * *1 Kór.* 1 : 1.

2 Kegyelem néktek és békeſſég az Iſtentől a' mi Atyánktól, † és az Ur Jéſus Kriſtuſtól. † *Róm.* 1 : 7.

3 Áldott *légyen* az Iſten * és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attya, ki megáldott minket minden lelki áldáſſal, mennyekben a' Kriſtusban. * *1 Pét.* 1 : 3.

4 Miképpen válaſztott minket ö benne, minek-elötte e' világnak * fundamentoma fel-vettetnék, hogy légyünk ſzentek és feddhetetlenek ö elötte a' ſzetetet által. * *2 Tim.* 1 : 9.

5 Ki válaſztott minket, kiket fiaivá * fogadna a' Jéſus Kriſtus által ö magában, az ö akaratjának jó kedve ſzerínt. * *Róm.* 8 ; 15. 29. 30.

6 Az ö ditsöséges kegyelmeſségének ditséretire, mellyből minket ingyen magának kedveſekké tett ama' * Szerelmesben. * *Maté* 3 : 17.

7 Kiben vagyon váltságunk az ö vére által, *tudni-illik* büneinknek * botsánatjok, az ö kegyelmeſségének gazdagsága ſzerínt. * *Róm.* 3 : 24.

8 Mellyet nagy böſséggel közlött velünk, minden böltseséggel * és értelemmel. * *1 Kor.* 1 : 5.

9 Meg-jelentvén minékünk az ö akaratjának * titkát, az ö ingyen-való jó akaratja ſzerínt, mellyet el-rendelt vala magában. * *Róm.* 16 : 25. 26.

10 *Tudni-illik* hogy a' tellyes időnek * el-jövésében egy teſtbe ſzerkeztetne mindeneket a' Kriſtusban, mind a' kik mennyekben vagynak, mind a' kik e' földön vagynak. * *Dán.* 9:24-26. *Gal.* 4 : 4.

11 Abban a' Kriſtusban *mondom*, kiben *mi-is* a' Szentek közzé † ſzámláltattunk, mivelhogy válaſztattak vóltunk annak végezése ſzerínt, ki mindeneket tselekeſzik az ö akaratjának tanátsából. † *Tſel.* 26 : 18.

12 Hogy mi légyünk az ö ditsöségének ditséretire, kik elöſzör † reménlettünk a' Kriſtusban. † *Gal.* 3:23-25.

13 Kiben ti-is *reménlettetek* minekutánna az igaſſágnak * beſzédét hallottátok vóina, *tudni-illik* a' ti idvességteknek Evangyéliomát, kiben minekutánna hittetek, meg-petsétteltettetek † az igéretnek Szent Lélkével. * *Kól.* 1:5. † *Tſel.* 19 : 2. 5. 6.

14 Ki a' mi örökségünknek * zálega: míg a' tellyes ſzabadságba † béhelyheztettetünk az ö ditsőségének diſzéretére. * 2 *Kór.* 1:22. † *Ján.* 14:2. 3.

15 Annak-okáért én-is, mikor megihallottam vólna a' ti bennetek-való * hitet, melly vagyon az Ur Jésusban, és minden ſzentekhez való ſzerelmeteket, * *Kol.* 1: 4.

16 Nem ſzünöm-meg hálákat adni ti † érettetek, ti rólatok emlékezvén az én könyörgésemben. † *Filp* 1: 3.

17 Hogy a' mi Urunk Jésus Kriſtusnak Iſtene, a' ditsőségnek amaz † Attya, adja néktek a' böltseségnék és jelentésnek Lelkét, az ö eſmeretében; † *Tſel.* 7: 2.

18 Es a' ti elméteknek meg-világoſíttatott ſzemeit; hogy tud-haſſátok, mi légyen az ö hivatalának † reménysége, az ö örökségének ditsőségének minémü gazdagsági légyenek a' Szentekben. † *Márk.* 16: 15. 16.

19 Es az ö hatalmaſságának méltóságos nagysága minémü légyen mi bennünk kik hiſzünk, az ö hatalmas erejének † hathatósága ſzerint.

† 1 *Kór.* 2: 5.

20 Mellyet meg-mútatott a' Kriſtusban, mikor ötet fel-támaſztotta † a' halálból, és helyheztette *ötet* az ö jobbkeze †† felöl mennyekben,

†† *Márk.* 16: 19. *Sólt.* 110: 1.

† *Tſel.* 2: 24.

21 Sokkal fellyebb minden birodalomnál, hatalomnál, erönél és uraságnál, és minden méltóságnál, † melly neveztetik nem csak e' világon, hanem a' következendöben-is.

† *Filip* 2: 9-11.

22 Es mindeneket vetett az ö lábai † alá, és ötet tette mindeneneknek felette az Anya-ſzent-egy-háznak Fejévé. † *Sólt.* 8: 7.

23 Melly ö † teſte, és tellyeſsége annak, a' ki mindeneket bé-tölt mindenekkel. † 1 *Kór.* 12: 27.

II. RESZ.

Embernek állapatja a' Kriſtuſon kivül és a' Kriſtusban.

1 ES titeket-is *együtt meg-elevenített*, mikor a' vétkekben és bünökben † meg-hóltatok vólna † *Kol.* 2: 13.

2 Mellyekben régen jártatok e' világnak élete † ſzerint, a' Fejedelem ſzerint, kinek hatalma vagyon a' levegö égen, *és* a' lelken, melly most tsele-keſzik a' vak-merö emberekben.

† *rész.* 4: 18. 19. *Tit.* 3: 3.

3 Mellyekben mi-is mindnyájan forgódtunk régenten, a' mi teſtünknek * kivánságiban, azokat tselekedvén, mellyek a' teſtnek és a' mi gondolatinknak tetſzenek vala: és valánk természet-ſzerint a' haragnak fiai, mint egyebek-is. * *Kol.* 3: 5.

4 De az Iſten gazdag léven az irgalmaſságban, az ö nagy ſzerelméből, * mellyel ſzeretett minket, * *rész.* 1:7. *Mik.* 7: 18.

5 Mikor a' vétkekben meg-hóltunk vólna, * minket-is együtt meg-elevenített a' Kriſtuſſal, *kinek* kegyelméből tartattatok-meg. * *Róm.* 5:6.8.10.

6 Es együtt fel-támaſztott, * és együtt helyheztetett mennyben, a' Kriſtus Jésusban. * 2 *Kór.* 4: 14.

7 Hogy meg-mútatná a' következendö időkben az ö kegyelmeſſégének * nagy gazdagságit, az ö hozzánk-való kegyelmeſſégéből a' Kriſtus Jésusban. * 1 *Ján.* 3: 1.

8 Mert kegyelemből * tartattatok-meg hitnek általa,) és e' nem ti tőletek vagyon; Iſten' † ajándéka *ez.*)

* *Gal.* 2: 16. † *Filip* 1: 29.

9 Nem a' * tselekedetekből, hogy ſenki ne kérkedjék. * *Tit.* 3: 5.

10 Mert ö alkotványi vagyunk, kik teremtettünk a' Kriſtus Jésusban a' † jó tselekedetekre, mellyeket keſzített az Iſten, hogy azokban járnánk.

† *Tit.* 2: 14.

11 Azoká-ért emlékezzetek-meg arról, hogy ti régen teſtben Pogányok * lévén, kik környül-metéltleneknek néveztettek vala, attol a' ki neveztetik környül-metéltnek, melly *környül-metéles* a' teſtben kézzel léſzen.

* *r.* 5: 8. 1 *Kór.* 12: 2.

12 Hogy ti *mondok*, abban az időben Kriſtus nélkül valók vóltatok, az Izraelnek társaságától * idegenek, és az igéretnek ſzövetségitől † távol-valók, kiknek reménységtek nem vala, és e' világon Iſten ‡ nélkül valók vóltatok. * *Róm.* 9: 4. 5. *Kol.* 1:21.

† *Sólt.* 147: 19. 20. ‡ 1 *Kór.* 12: 2.

13 De moſtan a' Kriſtus Jésusban, ti kik régen távol valátok, közel-valókká ‡ lettetek, a' Kriſtus' vére által.

14 Mert ö a' mi * békeſſégünk, ki mind a' két † *nemzetséget* egygyé tette, és a' közbe-vetett falnak válaſzſzát elrontotta. * *Tſel.* 10: 35.36.

† *Eſa.* 49: 6. ‡ 1 *Ján.* 3: 1.

15 Az ellenkezéſeket, *az-az*, a' parantsolatoknak † Törvényét, *melly ſok külsö* rend-tartáſokban *helyheztetett volt*, az ö teſtének általa el-törlötte, hogy ama' kettöböl ö * magában egy új embert teremtene, békeſséget ſzerezvén. † *Kol.* 2: 14. * *v.* 14.

16 Es mind a' kettöt egy teſtben meg-békéltetné Iſtennel a' kereſzt-fának általa, az ellenkezéſeket † megölvén az által: † *v.* 11. *Tſel.* 10: 28.

17 Es el-jövén hirdetett békeſséget * tinéktek, kik távol † *valátok*, és azoknak, a' kik közel *valának*.

* *Luk.* 24: 47. † *v.* 12.

18 Mert mind ketten ö általa vagyon * menetelünk egy Lélek † által az Atyához. * *Ján.* 14:6. † *Gal.* 3:14.

19 Azért immár nem vagytok jövevények és sellérek, hanem a' szenteknek polgár-társaik, * és Istennek telédi. * *Filip* 3:20.

20 Kik fel-építtettetek a' Prófétáknak és Apostoloknak * fundamentomokon, mellynek belsö szegelet-köve a' Jésus Kristus. * *Esa.* 28:26.

1 *Pét.* 2:4. 5.

21 Kiben az egész álkotvány * szép renddel rakattatván nevekedik, hogy légyen az URnak szent temploma.

22 Mellyen ti-is együtt velünk építtettek, hogy légyetek Istennek hajléka a' *Szent* Lélekben. * *vesz.* 4:15. 16.

1 *Pét.* 2:5.

III. RESZ.

Inti öket állhatotasságra a' hitben, könyörög érettek, hogy Isten nékiek hiteket meg-erösítse.

1 ENnek-okáért vagyok én Pál a' Jésus Kristusnak * foglya, ti érettetek Pogányok-ért. * *Filip* 1:7.13-16.

2 Mert hallottátok az Isten' kegyelmének száfárlását, melly nékem * adatott ti köztetek. * *Tsel.* 9:15. *Róm.* 1:5.

3 Hogy *az Isten*, jelentés által nékem meg-jelentette ama' *titkot, (miképpen az elött kevés befzéddel meg-írám.

4 Mellynek olvasásából meg-ért-hetitek, mitsoda légyen az én értelmem a' Kristus felöl-való titokban.)

* *vesz.* 1:9. 10.

5 Melly *titok* egyéb idökben meg-nem jelentt az emberek' fiainak, miképpen moftan meg-jelentetett * az ö Szent Apoftolinak és Prófétáinak a' Szent Lélek által: * *Tsel.* 10:28.

6 Hogy a' Pogányok örökös társaink, és egy testek mi * velünk, és az ö igéretinek a' Kristusban társaink az Evangyéliom' által. * *Gal.* 3:28.29.

7 Mellynek * én lettem fzolgájává az Isten' kegyelmének ajándékából, melly adatott nékem az ö hatalmafságának ereje fzerint. * *Róm.* 1:5. *Kol.* 1:25. 26.

8 Ennékem *mondom*, minden fzentek között † leg-kifsébbnek adatott ez ajándék, hogy hirdetném *a' Pogányok között a' Kristusnak végére-mehetetlen ‡ gazdagságit. † 1 *Kor.* 15:9.

* *Tsel.* 9:15. ‡ 1 *Ján.* 2:2.

9 Es hogy meg-nyilatkoztaffam mindeneknek, mitsoda légyen a' * titoknak sáfárlása, melly el-rejtetett vala fok idöktöl fogva az Istenben, ki mindeneket teremtett a' Jésus Kristus által. * *Róm.* 16:25.26.

10 Hogy most az Anya-fzent-egy-házban a' birodalmaknak * és hatalmafságoknak, *mellyek* az égben *vagynak*, az Istennek különbkülömb-képpen-való böltsesége.

* 1 *Pét.* 1:12. 20.

11 Az örök rendelés fzerínt, mellyet fzerzett a' * mi Urunk Jésus Kristusban. * *r.* 2:4-7.

12 Kiben vagyon fzabadságunk * és bizodalommal-való menetelünk az ö benne-való hit által. * *Róm.* 5:2. *Sid.* 4:16.

13 Azért kérlek, hogy meg-ne reftüljetek * az én ti érettetek-való nyomorúságim miatt, melly tinéktek ditsöségtékre vagyon. * 1 *Thefs.* 3:3.

14 Ezoká-ért meg-hajtom térdeimet a' mi Urunk Jésus Kristusnak Attya elött;

15 (Kiröl mind a' mennyekben mind a' földön-való tellyes tseléd neveztetik.).

16 Hogy adja-meg néktek az ö gazdag ditsöségé-ért, hogy álhatatoson erösödjetek-meg az ö Lelke által a' belsö * emberben. * *Róm.* 7:22.

17 Hogy lakozzék a' Kristus * hitnek általa a' ti fziveitekben;

* *Kol.* 2:6. 7.

18. Hogy a' fzeretetben meg-gyökerezvén és fundamentomot vetvén, megtud-hafsátok mindenSzentekkel egybe, minémü légyen az *Isten' jó-voltának* * ama' fzéleffége, hofszúsága, mélysége és magaffága. * *Ján.* 3:16.

19 Es meg-tud-hafsátok a' Kristusnak ama' * fzerelmét, melly *minden* esméretnél fellyebb való, hogy bé-tellyesedjetek az Istennek ama' minden tellyességéig. * *r.* 5:2. *Ján.* 10:11.

20 Annak pedig a' ki véghetetlen * böséggel mindencket meg-tseleked-hetik, fellyeb hogy-nem mint kérjük vagy elménkbe hé-fogjuk, a' mi bennünk munkálkodó erö fzerínt.

* *Róm.* 16:25. *Felip.* 2:13.

21 Annak * ditsöség *légyen* az Anya-fzent-egy-házban a' Kristus Jésus által, minden idöben és mind örökkön örökké, Amen! * *Róm.* 16:27.

IV. RESZ.

Az Anya-fzent-egy-háznak Feje, tagjainak egyességek, egy-máft fegitéfek: intés jó tselekedetekre.

1 KErlek azért titeket én, ki fogoly vagyok az URban, hogy járjatok úgy, mint illik * a' ti hivataltokhoz, mellyel hivattattatok. * *Filip.* 1:27.

2 Minden alázatoffággal és * fzelídséggel és lelki kegyefféggel, el-fzenvedvén egy-máft a' fzeretetnek általa.

* *Gal.* 6:2.

3 Igyekezvén meg-tartani a' Léleknek egységét, a' békeféségnek kötele által.

4 Egy teft * és egy lélek *vagytok*, mi-

miképpen hogy a' ti hivatalotoknak egy reménységére-is hivattattatok.
* *Róm.* 12 : 5.

5 Egy az * Ur, egy az' Hit, egy a' Keresztség. * 1 *Kor.* 8 : 6.

6 Egy az Isten ég mindeneknek * Attyok, ki mindenek felett vagyon és mindeneknek általa, és ti bennetek mindenitekben. * *Mal.* 2 : 10.

7 De mindenikünknek adattatott az ajándék, a' Kristustól adatott ajándéknak * mértéke szerint. * *Róm.* 12: 3.6.

8 Annak-okáért mondja *az Irás* : Fel-menvén * a' magasságba, fogva vivé a' fogságot, és ada ajándékokat az embereknek. * *Sólt.* 68 : 19.

9 Hogy pedig fel-ment, mitsoda az, hanem hogy le-szállot * vólt-is elöször a' Földnek alsó részeire ? * *Ján.* 3: 13.

10 A' ki le-szállott vala, ugyan-azon, a' ki fel-is ment, sokkal fellyebb * minden egeknél, hogy mindenekket bé-töltsene. * *rész.* 1 : 20-22.

11 Es ö adott némellyeket : † Apostolokat, némellyeket pedig * Prófétákat, némellyeket pedig Evangyélistákat, némellyeket pedig Pásztorokat és Doktorokat. † *Máté* 10 : 2-4.

12 A' szenteknek egy † testbe-való kötöztetésekre, a' szolgálatnak munkájára, a' Kristus' * testének építtetésére. † *Róm.* 12 : 5. * *Kol.* 1 : 24.

13 Míglen jussunk mindnyájan a' hitnek és az Isten' Fiának esmeretének egy-ségére, *miglen lészünk* * tellyes férjfiakká, a' meg-öröködött Kristus' állapatjának mértéke szerint. * *Sid.* 6 : 1.

14 Hogy ne légyünk többé † gyermekek, kik habozzunk és ide 's tova * hajtassunk a' tudománynak akarmi ízele által, az embereknek álnokságok által, és álnokúl-való el-hitetésre megrögzött tsalárdságok által.

† 1 *Kor.* 14 : 20. * *Sid.* 13 : 9.

15 Hanem az igasságot követvén szeretetben, mindenestöl fogva nevekedjünk abban, a' ki FÖ, *tudni-illik* a' * Kristusban. * *rész.* 1 : 22.

16 Kiböl az egész * test, szép rendel és móddal egybe szerkeztettetvén és kötöztetvén, minden tagoknak egybe-botsáttatások által, minden tagnak mérték szerint-való belsö tselekedetének ereje által, a' testhez illendö nevekedést vészen, magának fel-építtetésére a' szeretet által. * *Róm.* 12 : 5.
1 *Kor.* 12 : 12.

17 Ezt móndom annak-okáért és kérlek az Urban, hogy többé ne járjatok úgy, mint egyéb Pogányok * járnak, az ö elméjeknek hijába-valóságában. * *Róm.* 1 : 21-23. 1 *Pét.* 4: 3.

18 Kiknek elméjek meg-homályosodott, és el-idegenült az Isteni* élettöl, az ö bennek-való tudatlanság miatt, *és* az ö szíveknek keménysége miatt.
* *rész.* 2 : 3-12.

19 Kik minek-utánna a' külön-való bánattól meg-szüntenek, ö magokat adták bujálkodásra, * és minden tiszta-talanságnak nagy ferénységgel-való tselekedésére. * *Róm.* 1 : 24-26.

20 Ti pedig nem igy tanúltátok * a' Kristust. * *rész.* 5 : 1-5. 17-25.

21 Hogyha ötet hallgattátok, és ö általa meg-tanítattatok (a' mint vagyon az igasság a' Jésusban.)

22 *Tudni-illik* hogy le-kell vetkeznetek ama' régi élet * szerint-való ó embert, melly meg-vészett a' tsalárd gonosz kivánságok miatt. * *r.* 2: 1-3.
Róm. 6 : 6.—

23 Es meg-kell újúlnotok * a' ti elméteknek lelke szerint. * *Róm.* 12 : 2.

24 Es fel-kell öltöznötök amaz új * embert, melly Isten szerint teremtetett az igasságra és a' valóságos szent életre. * *Róm.* 6 : 4. 1 *Pét.* 2 : 1.

25 Azért le-vetvén a' hazugságot, * szóljon igasságot minden *ember* az ö fele-barátjával; mert egy-másnak tagjai vagyunk. * *Zak.* 8 : 16.

26 Meg-haragufztoké ? † de ne * vétkezzetek : a' Nap le ne menjen a' ti haragotokon. † *Róm.* 12 : 19.
Máté 5 : 22.

27 Se pedig az Ördögnek * helyet ne adjatok. * *Jak.* 4 : 7. 1 *Pét.* 5 : 8. 9.

28 A' ki oroz vala, többé ne orozzon : hanem inkább munkálkodjék, * tselekedvén az ö kezeivel azt a' mi jó, hogy légyen mit adni, a' kinek szüksége. * *Tsel.* 20 : 34. 1 *Thes.* 4: 11.

29 Semmi tisztátalan meg-vészett † beszéd a' ti szátokból ki-ne származzék ; hanem a' melly hasznos építésre, * hogy kedves légyen a' hallgatóknak. † *Máté* 12 : 36. 37. * *Kol.* 3: 16. 17.

30 Es keserüséggel * ne illessétek az Istennek ama' Szent Lelkét, mellynek általa † meg-petsételtettetek a' *tellyes* váltságnak napjára. † *r.* 1 : 14.
* *Esa.* 63 : 10.

31 Minden mérges beszéd, hirtelen való fel-gerjedés, * harag, kiáltás, és káromlás ti közzületek ki-vettessék minden gonoszsággal. * *Kol.* 3 : 8. 9.

32 Légyetek pedig egy-máshoz kegyelmesek, † irgalmasok, meg-engedvén * egymásnak, miképpen az Isten-is a' Kristusban meg-engedott néktek.
† *Kol.* 3 : 12. 13. * *Máté* 6: 12.14.15.

V. RESZ.

Melly jóságos tselekedetekre kelljen az Efesusbéliteknek igyekezniek, melly bunöket el-távoztatniok. Szeretet és hiség a' házasok között, a' Kristus példája szerint.

1 LEgyetek annak-okáért az Istennek * követöi, mint szerelmes fiak. * *Luk.* 6 : 35. 36.

2 Es

2 Es járjatok ſzeretetben miképpen a' Kriſtus-is † ſzeretett minket, és adta önnön-magát * mi érettünk ajándékúl és áldozatúl Iſtennek gyönyörüséges illatozásra. † *Ján.* 13 : 34 35 * *Gal.* 1 : 4.

3 A' parázsnaság * pedig és minden tiſztátalanság avagy fösvénység ingyen ſe nevezteſsék ti köztetek, mint illik a' Szentekhez. * *Kol.* 3 : 5. 6.

4 Es rútság, és bolond * beſzéd, és trágárság, mellyek nem illenek, hanem inkább hálá-adás. * *r.* 4 : 29.

5 Mert ezt tudjátok, hogy egy paráznának-is, † vagy tiſztátalannak, vagy fösvénynek, ki * bálvány-imádó, nints örökſége a' Kriſtusnak és az Iſtennek orſzágában. † 1 *Kór.* 6:9. 10. * *Kol.* 3 : 5.

6 Senki titeket meg-ne * tsaljon hijába-való beſzédekkel; *mert* ezek-ért ſzáll az Iſtennek haragja a' hitetlenségnek fiaira. * *Máte* 24 : 4.

7 Annak-oká-ért ne légyen tinéktek társaságtok azokkal.

8 Mert valátok régen † ſetétség, moſtan pedig világoſſág * az Urban: mint világoſſágnak fiai úgy † járjatok. † *r.* 2 : 11. * 2 *Theſſ.* 5 : 5. 6. † *Róm.* 12 : 10-21. 13 : 12-14.

9 (Mert a' Léleknek gyümölcse minden jóságban, igaz * tselekedetben, és igaz mondásban *vagyon.*) * *Gal.* 5 : 22.

10 Meg-itélven, mi légyen kedves az * URnak. * *Róm.* 12 : 2.

11 Es ne légyen közöſſégtek a' ſetétségnek ama' * haſzontalan tselekedeteivel, hanem inkább meg-is feddjétek *azokat.* * *rész.* 4 : 17-19. *Róm.* 13 : 12-14. *Gal.* 5 : 19-21.

12 Mert a' mellyeket ezek titkon tselekeſznek, éktelen dolog tsak * mondani-is. * *Róm.* 1 : 26. 27.

13 De mindenek mikor fedſletnek, a' világoſságtól * meg-jelentetnek; mert a' világoſság az, a' melly mindeneket meg-nyilatkoztat.* *Ján.* 3:19-21.

14 Annak-oká-ért mondja: Serkenjfel te * ki alufzol, és kelj-fel a' halálból, és meg-világoſodik tenéked a' Kriſtus. * *Eſa.* 60 : 1.

15 Meg-láſsátok annak-okáért miképpen okkal járjatok, nem mint bolondok, hanem mint * böltsek. * *Kol.* 4 : 5.

16 Arron-is meg-vegyétek az alkalmatoſságot; mert a' napok * gonoſzok. * *Amós* 5 : 13.

17 Annak-oká-ért ne légyetek eſztelenek, hanem meg-értsétek mi légyen az URnak * akaratja. *Róm.* 12:2.

18 Es meg-ne réſzegedjetek a' * bornak miatta, mellyben bujálkodás vagyon; hanem inkább tellyeſedjetek-bé *Szent* Lélekkel. * *Péld.* 23 : 20. *Luk.* 21 : 31.

19 Szóllván ti magatok között énekléſek * és Iſteni ditsséretek által, és lelki énekek által, énekelvén és ditsérvén mondván az URnak ſzivetekből. * *Kol.* 3 : 16.

20 Hálákat adván mindenkoron mindenekről, a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak nevében, az Iſtennek * és az Atyának. * *Kol.* 3 : 17.

21 Egy-másnak * engedelmeſek légyetek Iſteni-félelemmel. * 1 *Pét.* 5:5.

22 Ti aſzonyi-állatok, a' ti ſajáti férjeiteknek * engedelmeſek légyetek mint az Urnak. * 1 *Moſ.* 3 : 16. 1 *Pét.* 3 : 1.

23 Mert a' férjfiú * feje az ö feleségének, mint a' Kriſtus-is Feje az Anyaſzent-egy-háznak: és ugyan ö meg-tartója a' teſtnek. * 1 *Kor.* 11 : 3.

24 Azért miképpen az Anya-ſzentegy-ház alája vettetett a' Kriſtusnak, azonképpen az aſzſzonyi-állatok-is az ö * férjeiknek mindenekben. * 1 *Moſ.* 3 : 16.

25 Férjfiak ſzereſsétek a' ti * feleségiteket, miképpen a' Kriſtus-is ſzerette az Anya-ſzent-egy-házat, és önnön magát adta † azért, * *Kol.* 3 : 19. † *Gal.* 2 : 20.

26 Hogy azt meg-ſzentelné, megtiſztítván viznek feredöjével az igének * általa. * *Ján.* 17 : 17. 1 *Pét.* 3 : 21.

27 Hogy tenné azt magának ditsöségeſsé, * *tudni-illik* az Anya-ſzentegy-házat, mellyben ne lenne makula avagy sömörgözés, avagy valami a' féle, hanem hogy lenne ſzent és feddhetetlen. * *Sólt.* 47 : 14. *Jel.* 21:2.

28 Ugy kell a' férjfiaknak ſzeretniek az ö feleségeiket, mint az ö tulajdon * teſteiket: A' ki ſzereti az ö feleségét, ö magát ſzereti. * 1 *Moſ.* 2:24.

29 Mert ſoha ſenki az ö tulajdon teſtét nem gyülölte, hanem inkább neveli és táplálja azt, miképpen az Uris az Anya-ſzent-egy-házat.

30 Mert az ö teſtének * tagjai vagyunk, az ö teſtéből és az ö tsontjaiból *valók.* * *Róm.* 12 : 5. 1 *Kór.* 6:15.

31 Annak-oká-ért el-hagyja ember attyát és annyát, és ragaſzkodik az ö * feleségéhez, és léſznek ketten egy teſtté. * 1 *Moſ.* 2 : 24.

32 Felette nagy titok ez: ſzóllok pedig a' Kriſtusról és az Anya-ſzentegy-házról.

33 Azért ti közzületek-is ki-ki mind az ö feleségét úgy ſzereſse, mint * önnön magát: az aſzſzonyi-állat pedig len meg-láſsa, hogy az ö férjét betsülettel tiſztelje. * *v.* 28.

VI. RESZ.

Magzatoknak 's ſzüléknek, ſzolgáknak és Uraknak egy-máshoz-való tiſztek:

Istennek minden fegyvere : Tichikus küldetik Efesusba.

1 TI magzatok * engedelmesek légyetek az Urban a' ti szülőiteknek : mert ez az † igaz. * *Kol.* 3 : 20.

2 Tiszteljed a' te atyádat és a' te anyádat, (melly elsö parantsolat az igéretel egyetemben) † 2 *Mós.* 20: 12.

3 Hogy jól légyen tenéked dolgod, és hoszszú életü légy e' földön.

4 Ti-is atyák, ne ingerljétek *haragra a' ti magzatitokat, hanem neveljétek öket a' tudományban † és az Urnak beszédének intéliben.

* *Kol.* 3 : 21. † 5 *Mós.* 6 : 7-25.

5 Ti szolgák * engedelmesek légyetek azoknak, a' kik néktek Uraitok testszerint, félelemmel és rettegéssel, a' ti sziveteknek együgyüségével, mint a' Kristusnak. * *Kol.* 3: 2. *Tit.* 2: 9.

6 Nem szem előtt szolgálván, mint a' kik embereknek akarnak kedveskedni ; hanem mint Kristus' szolgai, szivetek szerint tselekedvén az Istennek akaratját.

7 Jó akarattal szolgálván, *mint az Urnak, és nem embereknek. * *Kol.* 3: 23.

8 Tudván azt, hogy mindenek, a' mi jót tselekedtenek, annak * jutalmát vészik az Urtól, akar szolga légyen, akar szabados. * 2 *Kor.* 5 : 10.

9 Ti-is Urak ugyan-azonokat tselekedjétek ö tvélek, el-hagyván a' fenyegetéseket, tudván azt, hogy a' ti Uratok-is mennyben vagyon, és hogy nintsen annál személy * válogatás.

† *Kol.* 4 : 1. * 5 *Mós.* 10 : 17.

10 Végezetre, Atyám-fiai, légyetek erősek az Urban, és az ö hatalmas erejében.

11 Öltözzétek-fel az Istennek minden fegyverét, hogy meg-állhassatok az ördögnek álnoksági ellen.

12 Mert nintsen nékünk tusakodásunk a' vér és a' test ellen, hanem a' birodalmok ellen, hatalmasságok ellen, e' világnak Urai ellen, ez életnek setétségének *vezéri ellen*, a' lelki gonoszságok ellen, *mellyek* a' magasságban vagynak.

13 Annak-oká-ért vegyétek-fel az Istennek minden * fegyverét, hogy ellene állhassatok e' veszedelmes időben, és mindeneket el-végezvén megállhassatok. * 1 *Kor.* 10 : 4.

14 Alljatok annak-oká-ért, a' ti derekatokat bé-övedezvén * igaz mondással, és fel-öltözvén igazságnak melyvasába. * *Esa.* 11 : 5. *Luk.* 12 : 35.

15 A' ti lábaitokat a' békességnek Evangyéliomának készületivel megsaruzván.

16 Annak-felette a' hitnek paisát fel-vévén, hogy ama' * Gonoszoknak minden tüzes nyilait meg-olthassátok.

* 1 *Pét.* 5 : 8. 9.

17 Az idvességnek * sisakját-is felvegyétek, és a' lelki fegyvert, melly az Istennek beszéde. * *Esa.* 59 : 17. 1 *Thess.* 5 : 8.

18 Minden kéréssel és könyörgéssel, könyörögvén * mindenkoron a' *Szent* Lélek által, és ugyan-azon dologban vigyázván minden állhatatossággal és minden szentek-ért † való könyörgéssel. * *Kol.* 4 : 2. † *Róm.* 15 : 30.

19 En érettem-is, * hogy énnékem adattassék szóllás az én számnak bátorsággal-való meg-nyitásában, hogy meg-jelent-hessem az Evangyéliomnak titkát. * *Kól.* 4 : 3.

20 Melly-ért követséget viselek e' vas lántzok között-is : hogy *mondok*, a' felöl nagy bátorsággal szóllhassak, a' miképpen nékem szükség szóllanom.

21 Hogy pedigien ti-is meg-tudjátok az én dolgaimat, és mit tselekeszem, mindeneket meg-jelent néktek Tichikus, * az én szerelmes attyám-fia és hív szolga az Urban. * *Tsel.* 20 : 4. 2 *Tim.* 4 : 12.

22 Kit azért küldöttem ti hozzátok hogy meg-tudjátok a' mi dolgainkat, és meg-vigasztalja a' ti szíveiteket..

23 Békesség *légyen* az Atya-fiaknak, és szeretet a' hittel egybe, az Atya Istentől és az Ur Jésus Kristustól.

24 Kegyelem *légyen* mind azokkal, kik szeretik A' MI URUNK JESUS KRISTUST AZ *örökké-való* HALHATATLANSAGRA, AMEN !

E' Levél Rómából iratott és Tichikus által küldetett.

SZENT PAL APOSTOL' FILIPPI' VAROSSABAN LEVÖ *SZENTEKHEZ IROTT* LEVELE.

E' Levélben kiváltképpen két dolgokról tanit : I. *Ditséri a' Filippibélieket, hogy a' hitben állhatatosan meg-maradnak, és hogy a' hamis tanitóktól magokat nem hagyják el-hitetni.* II. *Inti öket, hogy ezután-is állhatatosok légyenek a' hitben, és a' szeretetben naponként nevekedjenek.*

I. RESZ.

I. RESZ.

Hallgatóinak a' szeretetben és tudományban öregbülésére kivan: fogsága és elköltözése hasznát jelenti: a' türésre int.

1 PAl és Timothéus a' Jesus Krisstusnak szolgai, minden szenteknek a' Krisstus Jésusban, kik vagynak Filippi' *városában*, a' Püspökökkel és Diákonusokkal egyetemben.

2 Kegyelem néktek és békeség az Istentől a' mi Atyánktól, és az * Ur Jésus Krisstustól. * *Róm.* 1 : 7.

3 Hálákat adok az én Istenemnek minden ti rólatok-való *emlékezetben,

4 Mindenkoron minden én könyörgésemben mindenitek-ért *nagy* örömmel könyörögvén. * 1 *Thess.* 1 : 2.

5 Hogy ti az Evangyéliom*nak tudományában* részesek lettetek, az elsö naptól fogva mind ez ideig.

6 El-hivén azt, hogy a' ki el-kezdette bennetek a' jó * dolgot, el-végezi mind a' Jésus Krisstusnak † napjáig.

* *Jám.* 6 : 39. † 1 *Thess.* 4 : 16. 17.

7 Miképpen méltó hogy én illyen értelemben légyek mindenitek felöl, azért mert elmémben tartlak titeket, mind az én * fogságomban mind az Evangyéliomnak öltalmázásában és meg-erösittetésében, titeket, *mondom*, mindnyájan, kik én velem együtt az én örömömben részesek vagytok.

* *Efes.* 3 : 1.—

8 Mert bizonyságom énnékem az Isten, melly igen szeretlek titeket mindnyájan a' Krisstus Jésusnak szerelmiben.

9 Es ezt-is kérem, hogy a' ti szerelmetek még jobban-jobban bövölködjék az esméretben és minden értelemben.

10 Hogy meg-itél-hessétek * a' mellyek különböznek *az igaztól*, hogy légyetek tiszták, és botlás nélkül-való futással siet-hessetek mind a' Krisstusnak napjáiglan. * 1 *Thess.* 5 : 21.

11 Tellyesek lévén az igazságnak * gyümölcseivel, mellyek a' Jésus Krisstus † által vagynak, az Isten' ditsöségére és ditséretire. * *Efés.* 5 : 9. *Kol.* 1 : 10. † *Ján.* 15 : 4-8.

12 Tudtotokra akarom pedig néktek adni, Atyám-fiai, hogy az én rajtam esett dolgok inkább az Evangyéliomnak elö-mentével * lettenek.

* *v.* 14. 15.

13 Annyira hogy az én fogságom a' Krisstusban hires légyen a' †*Tsászárnak* egész *udvarában*, egyébütt-is mindenütt. † *Máté* 10 : 18. **r.* 4 : 22.

14 Es némellyek az Urban-való Atya-fiak közzül, alkalmatosságot vévén az én fogságomból, nagyobb bátorsággal merjék az igét prédikálani.

15 Némellyek pedig irigységnek és versengésnek általa: némellyek pedig jó akaratból-is prédikálják a' Krisstust.

16 A' kik pedig versengésböl prédikálták a' Krisstust, nem tisztán, azt alítják hogy az én fogságomban-való nyomorúságomat meg-nevelik.

17 Némellyek pedig szeretetböl *prédikálják a' Krisstust*, tudván azt, hogy én az Evangyéliomnak * öltalmazására rendeltettem. * *v.* 7.

18 Mitsodát annak-oká-ért? Akarmi módon, akar kép-mútatás szerint, akar igaz szivvel, a' Krisstus prédikáltatik; és ezen örülök én most, ezután-is ezen fogok örülni.

19 Mert tudom hogy ez nékem idvességemre lészen a' ti * könyörgéstek által, és a' Krisstus Jésus Lelkének szolgáltatása által. * 2 *Kór.* 1 : 11.

20 Az én figyelmetes várásom és reménységem szerint, hogy semmiben meg-nem szégyenülök, hanem nagy bátorsággal, miképpen mindenkoron, *azonképpen* most-is fel-magasztaltatik a' Krisstus az én testemben, akar életemnek akar halálomnak általa.

21 Mert énnékem mind életemben, mind halálomban nyereségem * a' Krisstus. * *réz.* 3 : 7. 8.

22 Hogyha pediglen szükséges légyen énnékem e' testben élnem, és mellyiket válaszszam, nem tudom.

23 Mert szorongattatom e' kettö között, kivánván el-költözni, és lenni a' * Krisstussal; mert az mindennél jobb. * 2 *Kór.* 5 : 8.

24 De e' testben meg-maradnom szükségesb ti érettetek;

25 Es ezt bizodalommal tudom, hogy én meg-maradok, és mindnyájan ti veletek együtt meg-maradok * a' ti gyarapodástokra és hiteteknek örömére. * *Filé. v.* 22.

26 Hogy bövelkedjék a' ti ditsekedéstek a' Krisstus Jésusban én felölem, az én másod-szor való jelen vóltommal ti köztetek.

27 Tsak-hogy viseljétek úgy magatokat a' mint illik * a' Krisstus' Evangyéliomához, hogy vagy oda menéndek, és látándlak titeket, avagy távol lejéndek, ezt halljam a' ti dolgaitok felöl, hogy erösen állotok egy lélekben, és hogy egy akarattal viaskodtok az Evangyélium'hitinek általa.

* *Efés* 4 : 1.

28 Es hogy semmiben meg-nem félemlettetek az ellenségektöl; melly azoknak vészedelmeknek, néktek pedig idvességteknek jelensége: Istentöl *vagyon* pedig ez.

29 Mert tinéktek ingyen adattatott a' Krisstus-ért, nem tsak hogy higyetek ö benne, hanem hogy szenvedjetek-is * ö érette. * *Tsel.* 5 : 41.

30 Ugyan-azon tsakodáft ízenvedvén, a' minémüt * láttatok én bennem, és most hallotok én felölem.
* *Tsel.* 16: 12-29.

II. RESZ.

Egyességre és alázatosságra int a' Krisztus példájával. Igéri, hogy Timotheust hozzájok küldi: ajánlja Epafróditust.

1 HA annak-oká-ért valami kerefztyéni intésnek *helye* vagyon *bennetek*, ha a' szeretetnek valami * gyönyörüsége, ha a' *Szent* Léleknek valami társasága, ha valami szivből-való könyörületefségek *vagynak bennetek*:
* *Róm.* 12: 10. 16.

2 Tellyesítsétek-bé az én örömemet *, hogy egyenlö indúlattal légyetek, egy szerelmetek légyen, egy értelemmel, és egy akarattal légyetek.
* *rész.* 1: 27. † *Róm.* 13: 16.

3 Semmit ne *tselekedjetek* verfengés avagy hijába-való * ditsöség által, hanem alázatosságnak † általa, minden máft nálánál jobbnak itéljen lenni.
* *Gal.* 5: 26. † 1 *Pét.* 5: 5.

4 Ne nézze kiki mind az ö *haszná*ait * hanem minden az egyebek *haszná*okat-is nézze. * 1 *Kór.* 10: 24. 13: 4-7.

5 Annak-oká-ért azon indúlat légyen bennetek, melly vólt a' * Krisztus Jésusban-is. * 1 *Pét.* 2: 21.

6 Ki mikoron Istennek * formájában vólna, nem alíta ragadománynak lenni az *ö* Istennel-való egyenlöségét,
* *Ján.* 1: 1-3.

7 Hanem ö magát meg-üresíté *, szolgai formát vévén magára, hasonlatosfá lett az emberekhez,
* *Sid.* 2: 9. 14.

8 Es emberi ábrázatban találtatott mint ember, meg-alázta magát, engedelmes lett mind a' halálig, még-pedig a' * kereszt-fának haláláig.
* *Sid.* 12: 2.

9 Annak-oká-ért az Isten-is ötet felmagasztalá * és ajándekoza néki olly méltóságot, melly minden méltóságnak † felette való méltóság:
* *Esa.* 53: 12. *Sid.* 2: 9. † *Efés* 1: 20-22.

10 Hogy a' Jésusnak nevére minden térd * meg-hajoljon, mennyeieknek, földieknek, és föld alatt valóknak *térdek*. * *Esa.* 45: 23. *Róm.* 14: 11.

11 Es minden nyelv vallja; hogy a' JESUS KRISTUS ÚR *, az Atya Isten' ditsöségére. * *Tsel.* 2: 36. 1 *Kór.* 8: 6.

12 Annak-oká-ért, Szerelmiesim, miképpen mindenkoron engedtetek, nem úgy mint az én jelen-létemben tsak, hanem most fokkal inkább az én távól-létemben, félelemmel és * rettegéssel vigyétek véghez a' ti idvesség' teket.
* 1 *Pét.* 1: 17.

13 Mert az Isten az, a' ki azt tselekefzi bennetek *, mind hogy akarjátok, mind hogy véghez vigyétek, az ö ingyen-való jó kedvéből.

* *Efés.* 1: 19. 2 *Kór.* 3: 5.

14 Mindeneket tselekedjetek * zúgolódáfok nélkül és verfengéfek nélkül.
* 1 *Pét.* 4: 9.

15 Hogy légyetek feddhetetlenek * és tiszták, Istennek fiai † vádolás nélkül-valók, e' gonosz és el-fordúlt nemzetségnek közötte; kik között fénletek mint a' * özövétnekek e' világon:
* *r.* 1: 10. † *Maté* 5: 48.

** *Máté* 5: 14.

16 Kik az életnek * befzédével ditsekedtek: hogy ditsekedhefsem a' Kriftusnak napján, hogy én nem futottam hijába, és nem munkálódtam hijába.
* 2 *Tim.* 1: 13.

17 Söt inkább ha én * meg-áldoztatom-is, a' ti hiteteknek ajándéka és égö áldozatja felett, örülök és örvendezek mindnyájan tinéktek.
* 2 *Tim.* 4: 6.

18 Azonképpen pedig ti-is örüljetek és örvendezzetek énnékem.

19 Reménlem pedig az Ur Jésusban, hogy én Timothéust * rövid nap el-küldöm hozzátok, hogy én-is jobb szívvel légyek, meg-értvén a' ti állapatotokat.
* *r.* 1: 1. *Tsel.* 16: 1.

20 Mert fenki nintsen én velem, ki ollyan indúlattal vólna, ki ollyan fzive fzerint * vifelne gondot a' ti dolgaitokról.
* 1 *Kór.* 16: 10.

21 Mert mindenek az ö * magok *haszná*ait keresik, nem azokat, a' mellyek a' Kriftus Jésusé.
* 1 *Kór* 10: 24.

22 Tudjátok pedig az ö meg-próbáltatását, hogy miképpen az attyával a' fiú; *akképpen* fzolgált én velem az Evangyéliomnak prédikáltatásában.

23 Ezt azért reménlem hogy hozzátok botsátom, mihelyt meg-látándom az én dolgaimnak állapatjokat.

24 Hifzem pedig az Urban, hogy én-is hamar hozzátok * mégyek.
* *rész.* 1: 25.

25 De fzükségesnek itélem lenni, hogy Epafróditust * az én atyám-fiát, tifztsbeli és vitézkedö tárfamat, ki nektek követetek, *és* ki nékem fzolgáltatta azokat, a' mellyek nélkül fzükölködtem, ti hozzátok küldeném.
* *rész.* 4: 18.

26 Mivelhogy kiván vala titeket mindnyájan, és felette igen gyötrödik vala azért, mivelhogy hallottátok vólna, hogy ö beteg vólt vólna.

27 Es bizony beteg vólt közel halálra, de az Isten könyörült ö rajta; nem tsak ö rajta pedig, hanem én rajtam-is, hogy egyik bánatomra más * bánatom ne lenne.
* *Jér.* 45: 3.

28 Annak-oká-ért annál örömestben botsátottam ötet, hogy mikoron ismét látándjátok ötet, örüljetek, és én-is inkább légyek bánat nélkül.

29 Fogadjátok azért ötet az Urban minden

minden örömmel; és ez illyeneket *, meg-betsüljétek. * 1 *Thess.* 5: 13.

30 Mert a' Kristus' dolgá-ért jutott vala halálra, nem gondolván élettével, hogy az én hozzám-való szolgálatotoknak fogyatkozását helyére állatná.

III. RESZ.

A' Kristus ismeretéhez képest mindeneket meg-vét: maga követésére int: a' kereszt' ellensegit siratja.

1 TOvábbá, Atyám-fiai, örüljetek *, az Urban. Ugyan-azonokat irni néktek én nem restellem, tinéktek pedig bátorságos. * *r.* 4: 4.

2 Távoztassátok-el az ebeket, távoztassátok-el a' gonosz * munkásokat, távoztassátok-el a' mettzöket.

* *Róm.* 16: 17. 2 *Kor.* 11: 13.

3 Mert mi vagyunk a' környül-metéltettek, * kik lélekben szolgálunk az Istennek, és ditsekedünk a' Kristus Jésusban, 's nem bizúnk a' testben.

* 5 *Mós.* 10: 16. *Kol.* 2: 11.

4 Jóllehet vagyon énnékem mihez bizzam test szerint-is. Ha valakinek láttatik lénni bizodalma a' testben, énnékem sokkal inkább.

5 Környül-metéltettem * nyóltzad napon, az Izraelnek nemzetségéből-való *vagyok*, Bénjámin' ágából-való, Sidókból-való Sidó, szerzet szerint pedig † Fariséus. * 2 *Kor.* 12: 22.

† *Tsel.* 23: 6.

6 A' mi *néz az Istenhez való* buzgóságra, * háborgattam az Anya-szentegy-házát: a' mi a' Törvényben-való igasságra *néz*, feddhetetlen vóltam.

* *Tsel.* 9: 1.

7 De a' mellyek énnékem nyereségek valának, azokat a' Kristus-ért * kárnak itélem lenni. * *r.* 1: 21.

Máté 13: 44.

8 Söt annak-felette bizony mindeneket kárnak alítok lenni az én Uram Jésus Kristusnak * esmeretének nagy vóltá-ért: ki-ért mind ezektől magámat meg-fosztottam, és *azokat* ganéjnak alítom lenni, hogy a' Kristust meg-nyerjem. * *Esa.* 53: 11.

Jér. 9: 23.

9 Es találtassam ö benne, mivel-hogy nintsen nékem igasságom, melly a' Törvényből vólna, hanem melly a' * Kristusban-való hit által vagyon, *azaz*, Istentől-való igasságom hit által.

* *Róm.* 3: 21. 22. 9: 30.

10 Hogy meg-esmérjem ötet, és az ö fel-támadásának * erejét, és az ö szenvedésiben-való részesülésemet, mikor hasonlatos lészek az ö halálához.

* *Róm.* 6: 3-5.

11 Ha valami-módon juthatok * a' halottaknak fel-támadásokra.

* *Tsel.* 24: 15. 2 *Kor.* 4: 14.

12 Nem hogy immár el-értem vólna *a' tzélt*, avagy hogy immár tökéletes vólnék: hanem * igyekezem, hogyha el-értemé, mellynek oká-ért-is megfogattattam a' Kristus Jésustól.

* 1 *Tim.* 6: 12.

13 Atyám-fiai, nem alítom hogy én *a' tzélt* még el-értem vólna.

14 Egy dolog *vagyon* pedig: azokat, a' mellyek ** hátam megett vagynak, el-felejtvén, †azokra pedig igyekezvén, a' mellyek elöl vagynak, a' tzél felé * futok, az Istennek a' Kristus Jésusbanvaló mennyei hivatalának jutalmának el-vételére. † *Luk.* 9: 62. ** *v.* 4-7.

* 1 *Kor.* 9: 24. 25.

15 Valakik annak-oká-ért tökéletesek vagyunk, illyen értelemben légyünk: hogyha valamit külömben értetek, azt-is az Isten meg-jelenti tinéktek.

16 Mindazáltal a' mire jutottunk, abban egy régula szerint járjunk, és egy * értelemben légyünk. * *r.* 1: 27.

Róm. 12: 16.

17 Légyetek mind egyetembe én * követöim, Atyám-fiai, és vegyétek észtekbe azokat, a' kik úgy járnak, a' miképpen mi tinéktek példa vagyunk.

* *v.* 7-14. 1 *Kor.* 11: 1.

18 Mert sokan járnak *más-képpen* kik felöl gyakorta * mondottam néktek, mostan pedig sirva-is mondom, hogy a' Kristus keresztének ellenségi.

* *Gal.* 3: 1. 5: 2-4.

19 Kiknek végek veszedelem, kiknek Istenek az ö * hasok, és az ö ditsséretek ö magoknak gyalázatjokra vagyon, kik a' testiekben böltsek.

* *Róm.* 16: 17. 18.

20 Mert mi mint mennyei * polgárok vagyunk: honnat a' Meg-tartó Úr Jésus Kristust-is † várjuk. * *Efés.* 2: 6.

† 1 *Kor.* 1: 7.

21 Ki el-változtatja a' mi alázatos † testünket, hogy hasonlatos légyen az ö ditsöült * testéhez, amaz ö hatalmas ereje szerint, mellynek általa mindeneket az ö birodalma alá-is vethet.

† 1 *Kor.* 15: 43. 49. 53. * *Róm.* 8: 29.

IV. RESZ.

Minden jóságra és tisztaságra int: az ö szükségére küldetett jó-tételéről-is szóll.

1 ANnak-oká-ért, szerelmes és kivánatos Atyám-fiai, én örömöm * és én koronám, ekképpen † álljatok az Urban Szerelmesim.

* 1 *Thes.* 2: 19. 20. † 7-17.

2 Evódiát kérem, Sintichét-is kérem, hogy ugyan-azon egyet értsenek az Urban.

3 Tégedet-is kérlek igaz társam, hogy légy segítségül ezeknek, úgymint kik az Evangyéliom' dolgában

én

én velem együtt munkálódtanak, Kelemennel-is és a' több segítő társaimmal egybe, kiknek neveik *vagynak* az életnek * könyvében. * *Jel.* 3: 5. 20: 12.

4 Örüljetek az Urban mindenkoron : ismét mondom, örüljetek.

5 A' ti elméteknek mértékletessége nyilván légyen minden embereknél ; Az UR * közel vagyon. * *Ják.* 5 : 9.

6 Semmiről ne légyetek * szorgalmatosok ; hanem minden könyörgésekben és imádságtokban hálá-adással a' ti kéréllitek meg-jelenjenek Isten előtt. * *Maté* 6 : 25. 28-34.

7 Es az Istennek * békessége, melly minden értelemnek felette vagyon, erősségül léizen a' ti sziveiteknek és a' ti elméiteknek a' Krisztus Jésusban.

* *Róm.* 5 : 1.

8 Továbbá, Atyám-fiai, a' mellyek igazak, a' mellyek tisztességesek, * a' mellyek igaz tselekedetek, a' mellyek tiszták, a' mellyek szerelmetesek, a' mellyek jó hirüek, és ha mi jóság, és ha valami ditséret, azokról gondokodjatok. * *Róm.* 12 : 17-21.

9 Mellyeket tanúltatok-is, vettetekis, hallottatok-is, láttatok-is én bennem, * azokat tselekedjétek, és a' békességnek Istene lészen veletek.

* 1 *Kór.* 11 : 1.

10 Felette igen örültem pedig az Urban, hogy immár valaha meg-újúltatok az én felölem-való *gond-viseléstekben : melly dolog felől jóllehet szorgalmatosok valátok, de alkalmatosságotok nem vala. * *r.* 2: 25. 4: 18.

11 Nem hogy az én szükölködésemre nézvé szóllnék ; mert én megtanúltam, hogy a' mellyekben vagyok, * azokkal meg-kell elégednem.

* 1 *Tim.* 6 : 6. 8.

12 Tudok pediglen meg-aláztatni, tudok bövölködni-is : mindenütt és mindenekben * meg-tanítattam, mind az elég ételre, mind az éhezésre, mind a' bövölködésre, mind a' szükölködésre. * 1 *Kór.* 4: 11. 2 *Kór.* 11: 23-27.

13 Mindent tseleked-hetem a' Krisztus által, ki engemet meg-erősít.

14 Mindazáltal jól tettétek, hogy az én nyomorúságimban részesekké tettétek magatokat.

15 Tudjátok pedig ti-is Filippibéliek, hogy mikor az Evangyéliom' prédikáltatásának kezdetiben Maczédóniából ki-mennék, egy Gyülekezet-is nem egyesült én velem az adásnak és vévésnek dolgában, hanem tsak ti.

16 Mert Thessalónikában-is *mikor vólnék* egy-szer-is más-szor-is, a' mi nélkül szükölködtem, énnékem küldöttetek.

17 Nem hogy ajándékot kivánnék, hanem kivánok bövölködő gyümölcsöt * a' ti hasznotokra.

* *Maté* 28 : 40.

18 El-vettem pedig mindeneket, és bövölködöm : bé-töltem, minek-utánna Epafroditustól † el-vettem a' mellyeket *küldöttetek*, drágalátos illatnak szagát, Istennek kedves és kellemetes * áldozatot. † *r.* 2 : 25. * *Sid.* 13: 16.

19 Az én Istenem pedig meg-tellyesíti * néktek valami nélkül szükölködtök, az ő gazdagsági szerint ditsőségesen a' Krisztus Jésusban.

* 2 *Kór.* 9 : 8.

20 Az Istennek pedig és a' mi Atyánknak ditsőség, mind örökkön örökké, Amen !

21 Köszöntsétek mind a' Szenteket a' Krisztus Jésusban. Köszöntenek titeket az Atya-fiak, a' kik én velem vagynak.

22 Köszöntenek titeket minden Szentek ; mindeneknek felette pedig, a' kik a' Tsászár' udvarából-valók.

23 A' mi Urunk Jésus Krisztusnak kegyelme *légyen* mindnyájan veletek, Amen !

E' Levél iratott Rómából Epafróditus által.

SZENT PAL APOSTOL' KOLOSSEBAN LEVÖ *SZENT ES HIV ATTA-FIAKHOZ IRTT* LEVELE.

Mellynek Summája egyez az Efésusbéliekhez irott Levélével, tsak hogy itt inti-is a' Kolossébeliéknek, hogy meg-őjjak magokat a' hamis Tanitóktól, kik a' Törvényt az Evangyéliommal meg-egyelitik vala.

I. RESZ.

Köszöneti után, hálát ád Istennek a' Kolossébeliéknek hitek-ért és szeretetek-ért : meg-mondja idveſségünk' szerzö okát : inti öket a' hitben-való állhatatosságra önnön példájával-is.

1 PAl Jésus Kristusnak Apostola az Istennek akaratja által, és a' * Timo-

Timothéus atya-fiú. * *Filip.* 1 : 1.

2 Azoknak a' kik vagynak Kolosséban, a' Kriſtusban ſzent és hív Atyafiaknak : Kegyelem néktek és békeſség az Iſtentől a' mi Atyánktól és az Ur Jéſus Kriſtustól.

3 Hálákat * adunk az Iſtennek és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attyának, mindenkor ti érettetek könyörögvén;

* *Fil.* 1 : 3.

4 Mivelhogy hallottuk a' ti hiteteket a' Kriſtus Jéſusban, és minden Szentekhez-való ſzerelmeteket.

5 A' mennyekben néktek el-tett * reménység-ért, mellyet elö-ſzör hallottatok az igazságnak † beſzédéből, *melly* az Evangyéliom. * 1 *Pét.* 1 : 4.

† *Márk.* 16 : 15. 16.

6 Melly el-jutott hozzátok, miképpen az egéſz * világra-is, és gyümöltsöt terem, miképpen ti nálatok-is, a' naptól fogva, mellyen hallottátok és megeſmértétek az Iſtennek kegyelmét valóságoſan. * *Róm.* 10 : 18.

7 Miképpen meg-is tanúltátok Epafráſtól, * a' mi ſzerelmes ſzolga-társunktól, ki a' Kriſtusnak hív ſzolgája ti érettetek. * r. 4 : 12. *Filem. v.* 23.

8 Ki meg-is beſzéllette nékünk a' ti *Szent* Lélek által-való ſzerelmeteket.

9 Azoká-ért mi-is, a' melly naptól fogva *azt* hallottuk, * nem ſzününk meg ti érettetek imádkozni és kérni, hogy bé-töltetſſetek az *Iſten*' akaratjának † értelmével, minden böltseſséggel és lelki értelemmel.

* *Efeſ.* 1 : 15. 16. † *Róm.* 12 : 2.

10 Hogy járjatok a' mint az Urhoz † méltó, minden engedelemre, minden jó tselekedetekkel gyümöltsöt teremvén, és nevekedvén az Iſteni * elméretben. † *Efeſ.* 4 : 1. 2. 1 *Pét.* 1 : 5. 6.

* 1 *Kor.* 1 : 5.

11 *Es* minden erövel * meg-erösittetſſetek az ö ditsöſséges ereje által, minden örömmel-való békeſſéges ſzenvedésre és türésre. * 1 *Kor.* 16 : 13 14.

12 Hálákat adván az Atyának, ki a' Szenteknek örökségeknek el-vételére, a' világoſſágban minket alkalmatoſokká tett.

13 Ki meg-ſzabadíttott minket a' ſetétségnek † hatalmaſságából, és az ö ſzerelmes * Fiának országába általvitt. † *Efeſ.* 2 : 4. 5. * *Máte* 3 : 17.

14 Kiben vagyon * váltságunk az ö vére által, *az-az*, büneinknek botsánatjok. * *Efeſ.* 1 : 7.

15 Ki a' lát-hatatlan Iſtennek † ábrázatja, *és* minden teremtett állatnak elötte * ſzülettetett. † *Sid.* 1 : 3.

* *Jel.* 3 : 14.

16 Mert ö általa † teremtettek mindenek, mellyek az égben vagynak, és mellyek a' földön, láthatók és láthatatlanok, akar királyi ſzékek, akar uraſságok, akar birodalmok, akar hatalmaſſágok, mindenek ö általa * és ö reá nézve teremtettek. † *Ján.* 1 : 3.

* *Sid.* 1 : 2.

17 Es ö * mindeneknek elötte vagyon, és mindenek ö általa állanak.

* *Péld.* 8 : 25-30. *Ján.* 1 : 1-3.

18 Es ö az Anya-ſzent-egy-háznak teſtének † Feje, ki a' kezdet, *és* a' halottak közzül * elsö-ſzülött, hogy mindenek között ö légyen ‡ FÖ.

† *Ef.* 1 : 22. * *Tſel.* 26 : 23. ‡ *Róm.* 14 : 9.

19. Mert tetſzett *az Atyának* hogy minden tellyeſség * ö benne laknék.

* *réſz.* 2 : 9. *Ján.* 1 : 14. 16.

20 Es hogy az ö kereſztének vére által békeſſéget ſzerezvén, ö * általa bé-kéltetne-meg mindeneket magával, ö általa *mondom*, mind a' kik e' földön, mind a' kik a' mennyekben *vagynak*. * *Róm.* 5 : 10. 1 *Ján.* 4 : 10.

21 Annak-oká-ért titeket, kik régen idegenek * és ellenségek valátok a' ti elméteknek gonoſz tselekedetekreváló *hajlandóság-ért* : moſtan bizonyára meg-békéltetett,

* *Efeſ.* 2 : 1. 2. 12. 13.

22 Az ö teſtében-való halálának által, hogy titeket tenne * ſzentekké, feddhetetlenekké és ártatlanokká ö maga elött. * *Efeſ.* 1 : 4. 5 : 27.

Luk. 1 : 75.

23 Hogyha meg-maradtok, a' † hitben erösen * meg-fundáltatván, és el-nem távoztok az Evangyéliomnak reménységétől, mellyet hallottatok, melly prédikáltatott ‡ minden teremtett állatnak, melly az ég alatt vagyon, mellynek én Pál lettem ſzolgájává.

† *Ján.* 15 : 5. 6. * 1 *Kor.* 13 : 58.

‡ *Márk.* 16 : 15.

24 Ki moſt örülök a' ti † érettetek való ſzenvedéſimben, és a' Kriſtus' ſzenvedésének maradékát bé-töltöm az én teſtemben, az ö teſté-ért, *az-az*, az * Anya-ſzent-egy-ház-ért. † *Efeſ.* 3 : 13.

2 *Kor.* 12 : 15. * *Efeſ.* 5 : 23.

25 Mellynek lettem én ſzolgájává az Iſtennek * ſáfárlása ſzerint, melly bizatott én reám ti köztetek, hogy az Iſtennek beſzéde bé-teljeſednék.

* *Efeſ.* 3 : 2.

26 *Tudnt-illik* ama' titok, melly * el-rejtetett vólt eleitöl és minden idöktöl fogva, moſtan pedig meg-jelentett az ö Szenteinek, * *Róm.* 16 : 25. 26.

2 *Tim.* 1 : 9. 10.

27 A' kiknek akarta az Iſten † meg-jelenteni, mitsoda légyen e' ditsöſséges titoknak gazdagsága a' Pogányok között, melly a' Kriſtus ti köztetek, *ki* a' ditsöſségnek ama' * reménysége.

† *Róm.* 9 : 23. 2 *Kor.* 2 : 14.

* 1 *Tim.* 1 : 1.

28 Kit mi prédikálunk, intvén minden † embert, és minden embert tanítván

nítván minden böltseséggel hogy minden embert tégyünk tökélletessé * a' Krisztus Jésusban.

† *Tit.* 2 : 11. * 2 *Kór.* 11 : 2.

29 Mellyre igyekezem-is, tusakodván az ö ereje szerint, melly én bennem * hatalmason tselekeszik.

* 1 *Kór.* 15 : 10.

II. RESZ.

A' Krisztuson kivül mindenek hijábavalók, nevezet szerint a' környül-metélkedés, ételeknek el-távoztatások: Angyaloknak tiszteletek. A' rendeléseiktöl Krisztus által szabadúltunkmeg.

1 MErt akarom hogy e' tudtotokra légyen, minémü tusakodást * szenvedjek ti érettetek, és azok-ért a' kik *vagynak* Laodiczeában, és mind azok-ért, kik nem láttanak engemet személy szerint e' testben. * *Filip.* 1:30.

1 *Thess.* 2 : 2.

2 Hogy vigasztaláft végyenek az ö szíveik, minek-utánna *atya-fiúi* szeretetnek általa, és bizonyoson el-hitt értelemnek tellyes gazdagságának általa, egybe-köttettek az Istennek és az * Atyának, és a' Krisztusnak † titkainak meg-értésekre. * *Ján.* 17 : 3.

† 1 *Tim.* 3 : 16.

3 Kiben vagynak a' böltseségnek és esméretnek tellyes kintsei * el-rejtetve.

* *Esa.* 11 : 2. 1 *Kór.* 1 : 24.

4 Ezt mondom pedig *e' végre*, hogy valaki titeket meg-ne tsaljon hitető * beszéddel, * *Efés.* 5 : 6.

5 Mert jóllehet testben távol vagyok töletek, mindazáltal lélekben * veletek vagyok, örülvén és látván a' ti rend-tartáftokat, és a' Krisztusban-való hiteteknek erősségét. * 1 *Kór.* 5 : 3.

6 A' miképpen azért vettétek * az Ur Krisztus Jésust, *akképpen* járjatok ö benne. * 1 *Thess.* 4 : 1. 2.

7 Meg-gyökerezvén és fel-épülvén * ö benne, és meg-erösülvén a' hitben, a' miképpen taníttattatok, bövölködvén abban hálá ‡adástól. **Efés.* 2:21.22.

† 1 *Thess.* 5 : 18.

8 Meg-láfsátok, hogy valaki ne légyen olly, a' ki bennetek sákmányt veffen az emberi böltseségnek, és tsalárdságra rendeltetett hijába-való tudománynak általa, *melly* emberi rendelés szerint e' világnak betüi szerint, és nem a' Krisztus szerint vagyon.

9 Mert ö benne lakozik az Istenségnek minden * tellyessége állatja szerint. * *r.* 19. *Ján.* 1 : 14.

10 Es ö benne lettetek tellyessékké, ki FEJE * minden birodalomnak és *minden* hatalmasságnak. * *Efés.* 1: 21. 22.

11 Kiben környül-is metéltettetek kéz nélkül-való * környül-metéléssel, mikoron a' testnek büneinek állatját le-vetkeztétek a' Krisztusnak környülmetéléfe által. * 5 *Móf.* 10 : 16.

Róm. 2 : 28.

12 El-temettettetek ö * véle együtt a' Keresztségnek általa, melly által ö véle együtt fel-is támadtatok az Isten'† erejének hiti által, ki fel-támasztotta ötet a' halálból. —* *Róm.* 6 : 4.

† *Efés.* 1 : 19.

13 Es titeket, kik * meg-hóltatok vala a' bünökben, és a' ti testeteknek környül-metéletlenségében, ö véle együtt meg-elevenített, meg-botsátván tinéktek minden büneiteket.

* *Efés.* 2 : 1. 5. 11.

14 Es el-törölvén a' * Czérémóniáknak ellenünk-való kezünk † irását, melly minékünk ellenünk vala, és azt haszontalanná ** tévé, a' keresztfára azt fel-feszítvén. * *Efés.* 2 : 14.

† 3 *Móf.* 16 : 21. ** *Sid.* 10 : 14.

15 Es meg-fosztván a' birodalmakat, és a' hatalmasságokat, azokat nyilván mútogatta, diadalmat * vévén azokon a' keteſzt-fa által. * *v.* 14.

1 *Móf.* 3 : 15. *Sólt.* 68 : 19.

16 Senki azért titeket ne kárhoztassón az étel-ért * avagy ital-ért, vagy az innep-napra, vagy az új Hóldnak napjára, vagy a' Szombatokra nézve.

* *Róm.* 14 : 2. 3. 3 *Móf.* 11:3. 4.

17 Mellyek a' következendö dolgoknak * árnyéki, de a' valóság a' Krisztusé. * *Sid.* 8 : 5. 10 : 1.

18 Senki ti töletek a' pálmát el-ne tsalja a' tettetes alázatosság által, és Angyaloknak tiszteletek által, ö magát ollyakba avatván, a' mellyeket nem látott, és fúvalkodván vak-merőképpen az ö testének értelmével.

19 Es nem ragaszkatván a' Föhöz, * mellynek általa az egész test a' tagoknak egybe-botsáttatások és rakatások által, egybe-foglaltatván és egybeköttetvén, nevekedik az Isten' nevekedése szerint. * *Efés.* 4 : 15. 16.

20 Annak-okáért ha meg-halván a' * Krisztussal, *meg-szabadúltatok* e' világnak betüitöl; miért terhelitek magatokat a' Czérémóniákkal, mintha e' világban élök volnátok? **Gal.* 2:19.20.

21 *Azok mondják*: Ne égyed, ingyen meg se kóstold, ingyen se * illesd.

* 3 *Móf.* 5 : 2. 11 : 4.

22 Melyek mind el-veſznek azokkal-való élés által, mellyek emberekneк hagyományokból * és tudományokból *vagynak*. * *Esa.* 29 : 13.14. *Maté* 15 : 9

23 Melyek jóllehet böltseségnek láttatnak lenni, a' szabad akarat szerint-való Isteni tiszteletért, és az elménck *tettetes* alázatosságáért, és azért hogy testeknek nem kedveznek: mindazáltál * haszontalanok, *mivelhogy* a' testnek hizlalására *valók*.

* *v.* 22. 1 *Tim.* 4 : 8.

III. RESZ.

III. RESZ

Intés a' mennyeieknek keresésére : Uj és ó ember : Joságos tselekedetekre int, és a' ház-nép között-való tiſzteket irjameg.

1 ANnak-oká-ért ha fel-támadtatok * a' Kriſtusſal, az oda-fel-valókat keresſétek, a' hol a' Kriſtus vagyon, az Iſtennek jobján ülvén.
* *rész.* 2 : 12.

2 Az oda-fel-valókra * viſeljetek gondot, és nem e' földiekre.
* *Máté* 6 : 33.

3 Mert meg-hóltatok, és a' ti életetek el-rejtetet a' Kriſtusſal az Iſtennél.

4 Mikoron a' Kriſtus a' mi életünk meg-jelenéndik, akkor ti-is ö véle edjütt meg-jelentek * ditsőségben.
* 1 *Kór.* 15 : 43. 44. *Filip* 3 : 21.

5 Öldököljétek-meg azért a' ti földi tagaitokat, a' paráznaságot *, tiſztátalanságot, bujaságot, gonoſz kívánságot, és a' fölvénységet, melly bálvány-imádás. * *Eſef.* 4 : 22' 5 : 3.5.

6 Melly dolgok-ért jö az Iſtennek * haragja az engedetlen fiakra.
* 1 *Kór.* 6 : 9. *Gal.* 5 : 21.

7 Mellyekben ti-is já'tok vala régenten, mikoron azokban élnétek.

8 De moſt veſsétek-le † ti-is mind ezeket, a' haragot, a' hirtelen felgerjedéſt, a' gonoſzságot, a' káromláſt, és beſzédeknek tiſztátalanságát a' ti ſzátokból. † *Róm.* 6 : 4.

1 *Pét.* 2 : 1. 4 : 2.

9 Ne hazudjatok * egy-más ellen, mivelhogy le-vetkeztétek amaz ó embert az ö tselekedetivel egybe.
* *Eſés.* 4 : 22. 25.

10 Es fel-öltöztétek amaz új * embert, mellynek újúláſa vagyon annak † ábrázatjához illendö eiméretben, a' ki teremtette azt.
* *Eſés.* 4 : 23. 24. † 1 *Móſ.* 1 : 27.

11 Hol nintsen Görög * és Sidó, környül-metélkedés és környül-metélkedetlenség, Pogány, Scithiai, ſzolga és ſzabados: hanem minden és mindenekben a' Kriſtus. * *Tſel.* 10 : 34. 35. *Róm.* 10 : 12.

12 Öltözzétek-fel annak-oká-ért mint Iſtennek válaſztotti, ſzentek, és ſzerelmetesek, a' könyörületeſségnek * indúlatit, a' kegyelmeſséget, alázatoſságot, ſzelídséget, tsendeſséget. * *Gal.* 5 : 22. *Eſés.* 4 : 32.

13 El-türvén * egy-máſt, és megengedvén † egy-málnak, ha valakinek valaki ellen panaſzíza vólna, miképpen a' Kriſtus-is meg engedet néktek, azonképpen ti-is. * *Eſef.* 4 : 2. 3. 32. † *Máté* 6 : 14.

14 Mind ezeknek felette pedig öltözzétek-fel a' ſzeretetet, * melly a' tökélletesſégnek kötele.
* 1 *Kór.* 13 : 3-7. 13.

15 Es az Iſtennek békeſſége * uralkodjék a' ti ſziveitekben, mellyre hivattattatok-is egy teſtbe; és légyetek kedveſek. * *Filip.* 4 : 7.

16 A' Kriſtusnak beſzéde lakozzék ti bennetek böséggel * minden böltseséggel: tanítván és intvén egy-máſt ti magatok között, pſálmuſokkal, ditséretekkel, és lélki énekekkel, nagy kedvvel énekelvén a' ti ſzivetekben az Urnak. * *Eſéſ.* 5 : 19.

17 Es valamit tselekeſztek beſzéddel, avagy tselekedettel, mindeneket az Ur Jéſusnak * nevében *tselekedjetek*, hálákat adván Iſtennek és az Atyának ö általa. * 1 *Kór.* 10 : 31.

18 Ti aſzſzonyi-állatok, a' ti saját férjeiteknek * birodalmokban légyetek, a' miképpen illik az Urban.
* *Eſéſ.* 5 : 22.

19 Férjfiak ſzereſſétek a' ti * feleségiteket, és ne légyetek azok ellen mérges kedvüek. * *Eſéſ.* 5 : 25.

1 *Pét.* 3 : 7.

20 Ti magzatok, engedelmeſek * légyetek a' ti ſzülőiteknek mindenekben; mert ez az Urnak kedves.
* *Eſéſ.* 6 : 1-4.

21 Atyák ne boſzſzontsátok a' ti * magzatitokat, hogy kétségbe ne eſſenek. * *Eſéſ.* 6 : 4.

22 Ti ſzolgák * engedelmeſek légyetek mindenekben azoknak, a' kik nékitek Uraitok teſt ſzerínt, nem tsak ſzem előtt ſzolgálván, mint a' kik embereknek igyekéznek kedveskedni, hanem tiſzta ſzívvel félvén az Iſtent.
* *Eſéſ.* 6 : 5.

23 Es valamit tselekeſztek, ſzivetek ſzerínt * tselekedjétek, mint az Urnak és nem embereknek. * *Eſéſ.* 6 : 7.

24 Tudván *azt*, hogy ti az Úrtól vészitek az örökségnek jutalmát; mert az Ur Kriſtusnak ſzolgáltok.

25 A' ki pediglen boſzſzút tészen, az ö boſzſzú-tételének jutalmát el-vészi: és nintsen * személy-valogatás.
* 5 *Móſ.* 10 : 17.

IV. RESZ

Urakat és ſzolgákat int egy-máshoz-való tiſztekre; kíván az ö könyörgéſekben be-foglaltatni: minemüek légyenek az ö beſzélgetéſek: Tichikuſt miért küldötte hozzájok.

1 TI Urak igaſſággal * és egyenlöséggel légyetek a' ti ſzolgaitokhoz, tudván hogy tinéktek-is Uratok légyen a' mennyekben. *Eſéſ.* 6 : 9.

2 A' könyörgéſekben * állhatatoſok légyetek, vigyázván azokban hálaadáſſal. * *Luk.* 18 : 1. 7.

3 Könyörögvén egy-ſzer 's mind * mi-érettünk-is, hogy az Iſten megnyiſsa minékünk az ö beſzédének *hirdettetésének* ajtaját, hogy ſzólhaſsuk a' Kriſtus

a' Kristus' titkát, melly-ért én fogoly-is vagyok. * *Róm.* 15: 30.

4 Hogy azt nyilván-valóvá tégyem, a' miképpen nékem szóllnom kell.

5 Böltsen * viseljétek magatokat az idegenekhez, a' jó alkalmatosságot áron-is meg-váltván. * *Efes.* 5: 15. 16.

6 A' ti befzédetek mindenkóron kedvefséggel *mint-égy* sóval meg-sózatott *légyen*, hogy meg-tud-hafsátok, mimódon kelljen néktek mindennek * meg-felelnetek. * 1 *Pét.* 3: 15.

7 Minden én dolgaimat meg-befzélli néktek Tichikus * az én szerelmes atyám-fia, és hív szolga, és szolgatarsam az Urban. * *Tsel.* 20: 4.

8 Kit annak-okáért küldöttem ti hozzátok, hogy meg-értse a' ti dolgaitokat, és meg-vigafztalja a' ti fzíveiteket.

9 Onéfimusfal * hív és szerelmes atyám-fiával, ki ti közzületek-való. Mindeneket *azért* tinéktek, a' mellyek itt vagynak, meg-befzéllenek.

* *Filem. v.* 10.

10 Köfzönt titeket * Aristárchus az én fogoly-társam, és Márkus a' Barnabás' nénnyének fia, ki felöl parantsoltam vólt néktek; hogy ha hozzátok menénd, bé-fogadjátok ötet.

* *Tsel.* 19: 29.

11 Es Jésus, ki hivattatik Justusnak, kik a' Sidók közzül-valók; csak ezek a' kik engem segéllettek az Istennek * országában, *és* vóltanak énnékem vigafztaltatásomra. * *Malak.* 3: 1.

12 Köfzönt titeket * Epafrás, ki ti közzületek-való, a' Kristusnak fzolgája, mindenkor tusakodván ti érettetek a' könyörgéfekben, hogy meg-állhafsatok tökéletesen, és bé-telvén az Istennek minden akarátjával. * *r.* 1: 7.

13 Mert bizonyságot télzek ö felöle, hogy ö ti felöletek felette igen fzorgalmatos, és azok felöl, kik Laodiczeában, és azok felöl, kik Jerápolisban *vagynak*.

14 Köfzönt titeket ama' fzerelmes Orvos * Lukáts, és Démás.

* 2 *Tim.* 4: 10. 11.

15 Köfzöntsétek az Atya-fiakat, kik *vagynak* Laodiczeában, és Nimfáft, és a' Gyülekezetet, melly az ö házában *vagyon*.

16 Es mikoron el-olvaftatik ti nálatok e' Levél, azt miveljétek, hogy a' Laodiczeabéli Gyülekezetben-is el-olvaftaffék: és a' melly *levél* a' Laodiczeabélieké, azt ti-is el-olvaffátok.

17 Es meg-mondjátok * Archippusnak: Meg-láffad, hogy a' melly fzólgálatot az Urban vettél, azt bé-töltsed.

* *Filem. v.* 2.

18 Köfzönetet irok én-is Pál az én fajját * kezemmel. Meg-emlékezzetek az én fogságomról. Kegyelem *légyen* ti veletek, Ámen! * 1 *Kór.* 16: 21.

A' Kolofsébéliekhez iratott Rómából, Tichikus és Onéfimus által.

SZENT PAL APOSTOL' THESSALONIKABAN LEVÖ *GYÜLEKEZETHEZ IROTT* ELSÖ LEVELE.

Mellyben I. *Inti a' Theſſalónikabélieket a' hitben-való állhatatoſságra, békeſíteges türésre és éles tselekedetekre* 1, 2, 3, 4. *R.* II. *Tanít a' Kriſtus' el-jövetelérül, ítélet' napjáról, és az utólsó időkről.* 5. *R.*

I. RESZ.

Állhatatoſságokat ditséri a' hitben es a' ſzeretetben, és az ö prédikálásának haſznát, hogy az ö hitek például lett mindeneknek.

1 PAl és Silvánus és Timothéus, a' Theſſalónikabélieknek Gyülekezeteknek, az Atya Istenben és az Ur Jésus Kristusban: Kegyelem néktek és békeſség az Istentől a' mi Atyánktól, és az Ur Jésus Kristustól.

2 Hálákat adunk az Istennek mindenkoron * mindenitek felöl, emlékezvén rólatok a' mi imádságinkban.

* *Filip.* 1: 3.

3 Szüntelen elménkben elö-fzámlálván a' ti erös hiteteket, és a' ti munkás fzerelmeteket, és a' ti türö reménységéteket a' mi Urunk Jésus Kristusban, Isten elött és a' mi Atyánk elött,

4 Tudván ezt, fzerelmes Atyám-fiai, hogy ti az Istentől * válaſztattatok.

* *Theſs.* 2: 13.

5 Mert a' mi Evangyéliomunk nem állott ti nálatok tsak befzédben, hanem Isteni eröben-is, * mind Szent Lélekben, mind pediglen bizonyos hitelben: miképpen tudjátok minémüek vóltunk ti köztetek, ti érettetek.

* 1 *Kór.* 2: 4. 5.

6 Es ti mi követöink * lettetek és az Uréi, minek-utánna az igét bé-vettétek

tek vólna mind ſok nyomorúsággal, mind a' Szent Léleknek örömével.

* 2 *Kor.* 6: 3. 8.

7 Annyira hogy példák * vóltatok minden hivóknek Maczedóniában és Achájában. * *rész.* 4: 9. 10.

8 Mert ti töletek ki-zendült az Urnak beſzéde nem tsak Matzedóniában és Achájában, hanem annak-felette minden helyen a' ti hitetek *, melly Iſtenben vagyon, ki-terjedett, annyira hogy nem ſzükség minékünk arról valamit ſzóllanunk. * *Róm.* 1: 8.

9 Mert azok ö magok hirdetik mi felölünk, minémü menetelünk vólt ti közzétek, és mi-módon tértetek-meg az Iſtenhez * a' bálványokat el-hagyván, hogy ſzolgálnátok az élö és igaz Iſtennek; * 1 *Kor.* 12: 2.

10 Es várnátok az ö Fiát * mennyekből, kit fel-támaſztott a' halálból, *tudni-illik* a' Jéſuſt, ki meg-ſzabadít minket ama' jövendö † haragtól.

* *Róm.* 5: 9. † *Filip.* 3: 20.

II. RESZ.

A' jó Egy-házi-ſzolgának és a' Hallgatóknak tükörök.

1 MErt ti magatok tudjátok, Atyámfiai, hogy a' mi ti hozzátok való bé-menetelünk nem vólt * hijába-való. *r.* 1: 5. 9. 4: 9. 10.

2 Söt inkább mikor már *ſok* háborúságot ſzenvedtünk vólna, és † boſzſzúsággal illettettünk vólna Filippiben, a' miképpen tudjátok, bátorságot vövénk a' mi Iſtenünkben, hogy hirdetnök ti * közteket az Iſtennek Evangyéliomát ſok tuſakodáſſal.

† *Tſel.* 16: 22. 23. * *Tſel.* 17: 1-4.

3 Mert a' mi intésünk nem vólt tsalárdságból, ſem tiſztátalanságból, ſem pedig álnokságal; * 2 *Kor.* 6: 6. 7: 2.

4 Hanem a' miképpen tetſzettünk Iſtennek, hogy reánk † bizatnék az Evangyéliom: akképpen ſzóllunk, nem úgy mint embereknek * kedveskedvén, hanem mint Iſtennek, kinek elötte kedveſek a' mi ſziveink.

† *Tſel.* 9: 15. * *Gal.* 1: 10.

5 Mert ſoha hizelkedö beſzéddel nem éltünk, a' miképpen tudjátok, ſem telhetetlenségnek * okáért valamit nem mondottunk: az Iſten bizonyság *erröl.* * *Tſel.* 20: 33.

6 Sem pedig az emberektöl nem kerestünk ditsöséget, * ſem ti töletek, ſem máſoktól, holott terhetekre lehetünk vólna, mint Kriſtusnak Apoſtoli; * *Ján.* 5: 41. 44.

7 Hanem vóltunk ti köztetek együgyüek, mint a' dajka * ſzokott dajkálkodni az ö magzatival. * *v.* 11.

8 Illyen módon ſzeretvén titeket, kivánjuk vala ti veletek közleni, nem tsak az Iſtennek Evangyéliomát, hanem a' mi magunk lelkét-is, mivelhogy minékünk ſzerelmeſink vólnátok.

9 Mert meg-emlékez-hettek, Atyamfiai, a' mi munkánkról és nyomorúságunkról; mert éjjel és nappal * munkálkodván, hogy valakit közzületek meg-ne terhelnénk, prédikálottuk ti köztetek az Iſtennek Evangyéliomát.

* *Tſel.* 20: 34.

10 Ti *vagytok* bizonyságok és az Iſten, melly ſzentül és igazán és ártatlanül éltünk ti köztetek, kik hiſztek.

* 1 *Tim.* 3: 2.

11 Miképpen tudjátok, mi-módon mindeniteket, mint az atya * az ö fiait intettük és vigaſztaltuk, * *v.* 7.

12 Es kértünk hogy járnátok úgy a' mint méltó * vólna Iſtenhez, ki hív minket az ö orſzágára és ditsöségére.

* *Efés.* 3: 1-3. *Filip* 1: 27. 28.

13 Annak-okáért mi-is hálákat adunk Iſtennek ſzüntelen, hogy az Iſten felöl-való beſzédet, mellyet hallottatok mi tölünk, bé-vévén, fogadtátok azt, nem úgy mint embereknek * beſzédeket, hanem mint Iſtennek beſzédét, (miképpen hogy bizony az-*is*) ki tselekeſzik-is † ti bennetek, kik hiſztek. * *Máté* 10: 40.

† 1 *Theſ.* 1; 5.

14 Mert ti, Atyám-fiai, követöi lettetek az Iſten' Gyülekezeteinek, mellyek Júdeában vagynak, a' Kriſtus Jéſusban, úgy mint kik ugyan-azonokat ſzenvedtétek ti-is * a' ti ſaját nemzetségtektöl, miképpen azok-is a' † Sidóktól. * *Tſel.* 17: 5. † *Tſel.* 8: 1.

15 Kik az Ur Jéſuſt-is * meg-ölték, és az ö ſaját † Prófétáikat, és minketis ‡ kergettenek: nem az Iſtennek nem kellenek, és minden embereknek ellenségi. * *Tſe.* 2: 22. 23. † *Máté* 23: 34-37.

‡ *Tſel.* 13: 50. 14: 2. 5. 6.

16 Kik meg-tiltják * hogy a' Pogányoknak ne prédikáljunk, hogy azok idvezülnének, hogy mindenkoron bé-töltsék az ö büneiket, mert elfoglalta öket a' harag mind örökké.

* *Tſel.* 13: 50.

17 Mi pedíglen, Atyám-fiai, kik meg-foſztattunk ti töletek egy kevés ideig látás-ſzerínt, nem lélekben; annal buzgóságosban igyekeztünk * látni titeket ſzemtöl-ſzembe nagy kivánsággal, * *Róm.* 1: 11.

18 Azért akartunk ti hozzátok menni, (én kiváltképpen Pál) egy-ſzer 's két ſzer-is, de meg-bántott minket a' Sátán. * *Róm.* 1: 13.

19 Mert mitsoda a' mi reménységünk, vagy örömünk, vagy koronánk, * a' mellyel ditseked-hetnénk? avagy nem tié a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak elötte az ö el-jövetelekor?

* *Filip.* 4: 1.

20 Mert ti vagytok a' mi ditsekedésünk, és a' mi örömünk.

III. RESZ.

Pál küldi Timothéust, hogy a' Thessalónikabelieket vigaszталja, és hiteket meg-ért-hesse: örvendez a' Timothéustól hozott jó hiren: könyörög a' Thessalónikabeliek-ért.

1 ANnak-okáért mivelhogy tovább nem türhetnök, jónak itélök lenni, hogy mi magunk Athénásban * maradnánk. * *Tsel.* 17: 15. 16.

2 Es el-küldöttük * Timothéust a' mi Atyánk-fiát, és Istennek szolgáját, és a' mi segítő-társunkat a' Krisztus' Evangyéliomának *prédikáltatásában*, hogy titeket meg-erösítene és intene a' ti hitetek felöl. * *r.* 1:1. *Tsel.* 16:1.

3 Hogy senki meg-ne indüljon * e' nyomorúságokon; mert ti magatok tudjátok, hogy mi erre † rendeltettünk. * *Efés.* 3:13. † *Ján.* 16: 33.

4 Mert mikor ti * köztetek vólnánk meg-mondottuk vala tinéktek, hogy jövendöben nyomorgattatnánk; mélly meg-is esék, és tudjátok.

* *Tsel.* 17: 1.

5 Annak-okáért én-is tovább nem türhetvén el-küldék, hogy meg-tudnám a' ti hiteteket: hogy valamiképpen meg-ne késértett vólna titeket ama' Késértő, és hijába-való lett vólna a' * mi munkánk. * *Filip* 2: 16.

6 Minap pediglen mikor Timothéus ti töletek * mi hozzánk jött vólna, és meg-beszéllette vólna minékünk a' ti hitetekét és a' ti szerelmeteket, és hogy ti a' mi jó emlékezetünket megtartjátok, mindenkoron kívánván minket látni, miképpen mi-is titeket.

* *v.* 2. *Tsel.* 17: 15.

7 Ezoká-ért vigaszталást vettünk, Atyám-fiai, titöletek, minden mi nyomorúságunkban és szükségünkben, a' ti hitetek által.

8 Mert mostan úgy élünk, ha ti erösen állotok az Urban.

9 Mert mitsoda hálá-adást fizet-hetünk Istennek ti felöletek az egész öröm-ért, mellyel örülünk ti érettetek a' mi Istenünk előtt,

10 Ejjel és nappal nagy buzgósággal * kérvén, hogy láthassuk a' ti orztátokat, és a' mi hija vagyon a' ti hiteteknek azt bé-töltsük?

* *Róm.* 1: 10-12.

11 Az Isten pedig és a' mi Atyánk, és a' mi Urunk Jésus Kristus vezérelje a' mi útunkat ti hozzátok.

12 Az Ur pedig mivelje azt, hogy bövölkedjetek, és böségesek légyetek egy-máshoz-való szeretettel, és † mindenekhez, miképpen mi-is ti hozzátok. † *r.* 5: 15.

13 Hogy a' ti szíveiteket meg-erösítse * az ártatlánságban, Isten előtt és a' mi Atyánk előtt-való szentségben, a' mi Urunk Jésus Kristusnak † el-jövetelére, minden ö szenteivel egyetemben.

* 2 *Thess.* 2: 17. *r.* 4: 16. 17.

IV. RESZ.

Inti öket szent életre, tiltja a' hitetlenek' módjokra-való kesergéstöl; a' mi fel-támadásunknak rendit ékesen elöbeszélli.

1 TOvábbá azért, Atyám-fiai, kérünk titeket, és intünk az Ur Jésus által, hogy a' miképpen vettétek mi tölünk, miképpen kélljen néktek * járnotok, és Istennek kedveskednetek: abban naponként nevekedjetek; *r.* 2: 12.

2 Mert tudjátok minémü parantsolatokat adtunk néktek az Ur Jésus által.

3 Mert ez az Isten'* akaratja, *tudnillik* a' ti meg-szenteltetéstek, hogy meg-óltalmazzátok magatokat a' † paráznaságtól. * *v.* 7. *Róm.* 12: 2.

† 1 *Kor.* 6: 9. 10.

4 Es tudja mindenitek, bírni az ö maga edényét * szentségben, és tiszteségben. * 1 *Kór.* 6: 13. 15. 18.

5 Nem a' kivánságnak * indúlatjával, miképpen a' Pogányok, † kik nem esmérik az Istent. * *Kol.* 3: 5.

† *Róm.* 1: 21. 24.

6 Senki meg ne nyomorítsa * se megne tsalja az ö attya-fiát valami dologban; mert mind ezek-ért bosszú-álló az Ur, miképpen annak-elötte-is megmondottuk néktek és bizonyságot tettünk. * 1 *Kór.* 6: 8.

7 Mert nem hivott minket az Isten tiszтátalanságra, hanem a' * szentségre.

* *v.* 3. *Tit.* 2: 14.

8 Annak-oká-ért a' ki *ezeket* megveti, nem embert vét-meg, hanem * Istent, ki adta-is minékünk az ö † Szent Lelkét. * *Luk.* 10: 16.

† *Tsel.* 9: 17.

9 Az atya-fiúi szeretetröl pedig nem szükség hogy irjak néktek; mert megtaníttattatok ti magatok Istentöl, * hogy egy-mást szeressétek.

* *Ján.* 13: 34.

10 Mert azt-is mivelitek minden Atya-fiakkal, kik vagynak egész Macedóniában, kérünk pedig titeket, Atyám-fiai, hogy jobban * nevekedjetek. * *v.* 1.

11 Es igyekezzetek tsendesek lenni, és a' ti saját dolgaitokat tselekedni, és munkálkodni tulajdon kezeitekkel, a' miképpen * meg-mondottuk néktek.

* 2 *Thes.* 3: 7. 12.

12 Hogy ti magatokat tisztességesen viseljétek az idegenekhez, és semmi nélkül ne szükölködjetek.

13 Nem akarom pedig hogy tudatlan-

lanságban légyetek, Atyám-fiai, azok felöl, a' kik el-aluttak, hogy ne bánkodjatok mint egyebek *, kiknek reménységek nintsen. * 3 *Móſ.* 19:28.

14 Mert ha hiſzſzük hogy a' Jéſus meg-hólt és fel-támadott, azon-képpen az Iſten-is azokat, a' kik el-aluttanak a' Jéſusban, * elö-hozza ö véle,

* *Róm.* 8:11.

15 Mert ezt mondjuk néktek az Urnak * ſzavával, hogy mi élök, kik † meg-maradunk az Urnak el-jövetelére, nem vélzſzük-elöl azokat, a'kik el-aluttanak. * *Máté* 24:31.32.

† 1 *Kór.* 15:51.52.

16 Mert az Ur unſzolálnak kiáltásával, Archangyalnak ſzavával, és Iſtennek † trombitájával, le-ſzáll az égből: és a' kik meg-hóltak vólt a' Kriſtusban, fel-támadnak elö-ſzör.

* *Máté* 24:30.31.

17 Azután mi élök, kik meg-maradtunk vólt, † el-ragadtatunk azokkal egyetembe a' ködökbe, az Ur eleibe az élterö égbe; és ekképpen mindenkoron az Urral * léſzünk.

† 1 *Kór.* 15:51. * *Ján.* 14:3.

18 Annak-oká-ért vigaſztaljátok egymáſt e' beſzédekkel.

V. RESZ.

Az utólsó napra-való kéſzületnek módja.

1 TOvábbá az időről, és azoknak tzikkelyeikről, Atyám-fiai, nem ſzükség * hogy irjak néktek;

* *Máté* 24:3.36.

2 Mert ti magatok jól tudjátok, hogy az Urnak ama' napja, mint a' * lopó éjtſzakán, azonképpen jö-el.

* *Máté* 24:44. 2 *Pét.* 3:10.

3 Mert mikoron ezt mondják: Békeſség és bátorság! akkor nagy hirtelen † veſzedelem jö reájok, mint a' ſzülésnek fájdalma a' terhes aſzſzonyi-állatra, és ſemmiképpen megnem menekedhnek. † *Luk.* 21.34.35.

4 De ti, Atyám-fiai, nem vagytok a' * ſetétségben, hogy az a' nap titeket, mint a' lopó, úgy találjon.

* *Eſeſ.* 5:4.

5 Mindnyájan ti a' világoſſágnak fiai vagytok, és a' napnak fiai: nem vagyunk az éjtſzakának ſem a' ſetétségnek *fiai*.

6 Azért ne alugyunk * mint egyebek, hanem vigyázzunk és józanok légyünk. * *Luk.* 21:34.35. *Róm.* 13:12-14.

7 Mert a' kik alufznak, éjjel alufznak, és a' kik meg-réſzegednek, éjjel réſzegek.

8 De mi kik a' napnak * *fiai* vagyunk, józanok légyünk, fel-öltözvén a' hitnek és ſzeretetnek † melly-vasába, és ſiſak gyanánt az idveſſégnek reménységébe. * *Róm.* 13:12.13.

† *Eſeſ.* 6:14-18.

9 Mert nem rendelt minket az Iſten haragra, hanem az idveſſégnek el-vételére a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak általa,

10 Ki meg-hólt mi érettünk, hogy vagy vigyázunk, vagy alufzunk, * ö véle együtt éljünk. * *Róm.* 14:8.9.

11 Anna-koká-ért intsétek egy-máſt *, és építsétek egyitek a' máſtokat; miképpen hogy *azt-is* tselekeſzitek.

* *Sid.* 10:24.25.

12 Kérünk pedig titeket. Atyámfiai, hogy betsüljétek, a' kik munkálkodnak † ti köztetek, és néktek elöttetek járók az Urban, és intenek titeket: † *Sid.* 13:7.17.

13 Es azokat felette igen ſzerelmeteſeknek tartsátok az ö munkájok-ért. Békeſségeſek légyetek ti köztetek egymáſsal.

14 Kérünk pedíglen titeket, Atyámfiai, intsétek azokat, a' kik † rendeletlenül járnak, vigaſztaljátok azokat, a' kik félelmes ſzívüek: * az erötelenéket ſegéljétek, türök légyetek mindenekhez. † 2 *Tim.* 3:15.

* *Gal.* 6:1.2.

15 Meg-láſsátok, hogy ſenki gonoſzſzal * ne légyen ſenkinek a' gonoſzért: hanem a' jó-tétemént köveſsétek mindenkoron, mind ti magatok köztt egy-máshoz, mind pedíglen mindenekhez. * *Máté* 5:39-42 1 *Pét.* 3:9.

16 Mindenkoron örüljetek.

17 Szüntelen * imádkozzatok.

* *Luk.* 18:1-8.

18 Minden dolgokban hálákat adjatok, mert ez az Iſtennek akaratja a' Kriſtus Jéſus által ti hozzátok.

19 Az *Iſtennek* Lelkét meg-ne óltsátok.

20 Az Irásnak magyarázatit * megne utáljátok. * 1 *Kór.* 14:1.3.

21 Mindeneket * meg-próbáljatok: a' mi jó, azt meg-tartsátok. * 1 *Ján.* 4:1.

22 Mindentöl, a' mi gonoſznak látſzatik, meg-óltalmazzátok * magatokat. * *Jud. v.* 23.

23 A' békeſségnek Iſtene pedig, ſzenteljen-meg * titeket mindeneſtöl: és a' ti elmétek épségben, és lelketek 's teſtetek ártatlanságban tartaſsanak-meg a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak † eljövetelére. * *r.* 3:13. † 2 *Kór.* 5:10.

24 Hív az, a' ki titeket * el-hivott, ki azt véghez-is viſzi. * 1 *Kór.* 1:9.

25 Atyám-fiai, imádkozzatok éretünk.

26 Köſzöntsetek minden Atya-fiakat ſzent * tsókolálsal. * *Róm.* 16:16.

27 Kénſzerítlek titeket az Urra, hogy e' Levél el-olvaſtaſsék * minden ſzent Atya-fiak elött. * *Kol.* 4:16.

28 A' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak kegyelme *légyen* veletek. Amen!

Ez I. Levél a' Theſſalónikabéliekhez küldetett Athenásból.

SZENT PAL APOSTOL' THESSALONIKABAN LEVÖ GYÜLEKEZETHEZ IROTT MASODIK LEVELE.

Minek-utánna egy-néhányan a' Thessalónikabéliek közzül a' Kristusnak itéletre el-jövetelirül való tudományt, mellyről Pál irt az elsö Levélben, nem igazán értették volna: feddi ö' Levélben az ö tévelygéseket: és meg-mondja hogy elsöben az Anti-kristus meg-jelenik 's azután lészen az itélet. 1, 2. R. *Ezekhez ád intéseket, feddéseket, fenyegetéseket.* 3. R.

I. RESZ.

Ditséri a' hitben-való öregbüléseket, és álhatatosságokat: Inti, hogy a' Kristus' el-jövetelének várásával vigasztalják magokat.

1 PAl és Silvánus és Timothéus, a' Thessalónikabélieknek Gyülekezeteknek, az Istenben a' mi Atyánkban, és az Ur Jésus Kristusban;

2 Kegyelem néktek és békesség az Istentöl a' mi Atyánktól, és az Ur Jésus * Kristustól. * 1 *Kór.* 1: 3.

3 Tartozunk hálá-adással Istennek mindenkoron ti * érettetek, Atyámfiai, a' miképpen méltó; hogy felette igen nevekedik a' ti hitetek, és bövölködik mindeniteknek egy-máshozvaló szerelme. * 1 *Phess.* 1: 2. 6-10,

4 Annyira, hogy mi magunk ditsekedjünk * felöletek, az Istennek Gyülekezetei elött a' ti békeséges türestek felöl és hitetek felöl, minden ti üldöztetésitekben és háborúságitokban, melyeket szenvedtek.

* 1 *Thess.* 1: 6. 2: 19. 20.

5 Az Istennek igaz itéletének bizonyságára, * hogy méltóknak itéltessetek az Istennek országára, melly-ért szenvedtek-is. * *Filip.* 1: 28.

6 Mert igaz dolog ez az Istennek elötte, hogy viszont fizessen azoknak, a' kik titeket nyomorgatnak, * nyomorúsággal, * *Rom.* 2: 6.

7 Tinéktek pediglen, kik nyomorgattattok, nyúgodalommal * mi velünk egyetembe, mikor meg-jelenik † az Ur Jésus az égböl, az ö hatalmasságának Angyaival,

* *Máté* 25: 31-40. † 1 *Thess.* 4: 16. 17.

8 Tüznek lángjában, * ki bofzfzút áll azokon, a' kik az Istent nem esmérik, és nem engednek † a' mi Urunk Jésus Kristus' Evangyéliomának.

* *Esa.* 66: 15. 16. † *Máté* 25: 31. 41-46.

9 Kik meg-büntettetnek örök * vefzedelemmel az Urnak ortzájától, és az ö hatalmas ditsöségétöl.

* *Máté* 25: 41-46.

10 Mikoron el-jövénd,* hogy megditsöittessék az ö fzenteiben, és tsudálatos légyen minden hivekben, (mivel hogy a' mi tanú-bizonyságunknak hitele vólt ti köztetek,) ama' † napon.

* *Kol.* 3: 4. † *Máté* 25: 31. 46.

11 Minek-oká-ért-is könyörgünk mindenkoron ti érettetek, hogy méltóztasson titeket ez hivatallal a' mi Istenünk, és bé-töltse az ö jó-vóltának minden jó-akaratját, és a' hitnek * tselekedetit az ö ereje által.

* 1 *Thess.* 1: 3.

12 Hogy ditsöittessék * a' mi Urunk Jésus Kristusnak neve ti bennetek, és ti-is ö benne, a' mi Istenünknek és az UR Jésus Kristusnak kegyelméböl.

* *Ján.* 15: 8.

II. RESZ.

A' Kristus' el-jövetele elött meg-jelenik az Anti-kristus, kinek meg-irja mi-vóltát; és könyörög a' Thessalónikabéliek-ért.

1 KErünk pedig titeket, Atyám-fiai a' mi Urunk Jésus Kristusnak † el-jövetelére, és a' mi ö hozzá-való egybe-gyüjtetésünkre; † 1 *Thess.* 4: 16. 17.

2 Hogy hamar a' ti értelmetekböl ki-ne álljatok, se pedig meg-ne háborríttassatok, se léleknek általa, se beszédnek általa, se Levélnek általa, úgymint mi tölünk *irattatott levél által*, mintha a' Kristusnak ama' * napja közel vólna. * *r.* 1: 7-10.

3 Senki titeket valami módon megne tsaljon; mert nem jö-el *az Urnak napja addig*, míg-nem meg-léfzen elöfzör a' *hittöl-való* fzakadás, és míg meg-nem jelentetik ama' bünös ember, † a' vefzedelemnek ama' fia,

† 1 *Ján.* 2: 18.

4 Ki magát ellene veti és fel-emeli mind az ellen, valami mondatik Istennek, avagy Isten gyanánt † tifzteltetik: úgy-annyira, hogy az Isten Templomában, mint Isten úgy üljön, Isten gyanánt tarván magát. † *Dán.* 11: 36.

5 Avagy nem emlékezteké-meg róla, hogy még mikor ti köztetek † vólnék, ezt meg-mondottam tinéktek?

† *Tsel.* 17: 1.

6 Most pediglen mitsoda tartóztatja *ötet*, tudjátok, hogy az meg-jelentessék

az

az ö idejében.

7 Mert immáron az álnokságnak titka † tselekeszik, tsak hogy a' ki most annak ellene áll, mind addig *ellene áll*, miglen az el-töröltetik. † *Jel.* 17: 5-7.

8 És akkor meg-jelentetik az Isten' Törvényének amaz † ellensége, kit az Ur meg-emészt az ö szájának * Lelkével, és az ö ditsöséges el-jövetele által el-töröl. † *v.* 3 4. * *Esa.* 11: 4. *Jel.* 19: 15-20.

9 *Azt, mondom hogy el-törli*, a' kinek el-jövetele vagyon a' Sátánnak † hatalmas ereje által, minden hatalommal, és jelekkel, és hazug tsuda-tételekkel. † *Jel.* 13: 11-13.

10 És a' hamisságnak minden álnokságával azokban, a' kik el-vesznek; mivelhogy az igazságnak szerelmét nem vették-bé az ö idvességekre;

11 Es azért † botsátja az Isten reájok a' tévelygésnek erejét, hogy higyenek a' hazugságnak.

† *Róm.* 1: 21-18. 1 *Tim.* 4: 1.

12 Hogy kárhoztattassanak mind azok, kik nem hittenek az igazságnak, hanem engedtenek a' hamisságnak.

13 Mi pediglen tartozunk hálákat adni mindenkoron ti † érettetek az Istennek, Atyám-fiai, kik az Urnak szeretelmében vagytok, hogy választott titeket Isten öröktöl fogva az idvességre, a' *Szent* Léleknek * szentelésében, és az igazságnak hitében. † *v.* 1: 3. 4.

* *Efes.* 1: 4.

14 Mellyre hivott titeket a' mi Evangyéliomunknak általa, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak ditsőségének el-vételére.

15 Annak-oká-ért, Atyám-fiai, légyetek állhatatosok, és tartsátok-meg a' néktek adatott tudományt, mellyre taníttattatok vagy befzéd † által, vagy a' mi Levelünk által. † *Thess.* 1: 9. 10. *Tsel.* 17: 1-3.

16 A' mi Urunk Jésus Krisztus pedig, és az Isten 's a' mi Atyánk, ki szeretett † minket, és adott örök vigasztalást, és jó reménységet * kegyelméből;

† *Ján.* 3: 16. * *Tit.* 2: 13.

17 Vigasztalja-meg a' ti sziveiteket, és † erősítsen-meg titeket minden befzédben és jó tselekedetben.

† 1 *Thess.* 1: 13.

III. RESZ

Int könyörgésre az Evangyéliomnak terjedése-ért: feddi a' rendeletlenül élőket és hivalkodókat. Pál példája, és köszöntése.

1 VEgezetre imádkozzatok Atyámfiai, mi érettünk, † hogy az Urnak befzéde folyjon és ditsőittessék, miképpen ti köztetek-is. † *Kol.* 4: 3.

2 És hogy menekedjünk-meg az alkalmatlan és gonosz emberektől; mert nem mindeneké † a' hit † *Ján.* 6: 44.

3 De hív az Ur, ki meg-erősít titeket, és meg-őriz *minden* † gonosztól.

† *Ján.* 17: 15. 1 *Kor.* 10: 13.

4 Vagyon pedig bizodalmunk az Urban ti felöletek, hogy ti a' mellyeket hagyunk néktek, azokat tselekeszitek most, *és* ennek-utánna-is fogjátok tselekedni.

5 Az Ur pedig igazgassa † a' ti sziveiteket az Istennek szerelmére, és a' Krisztusnak békefséggel-való * el-várására. † *v.* 2: 17. * 1 *Thess.* 5: 23.

6 Hagyjuk pediglen tinéktek, Atyám-fiai, a' mi Urunk Jésus Krisztus' nevének általa, hogy meg-vonjátok magatokat minden atya-fiútól, a' ki rendeletlenül † viseli magát, és nem a' tanított tudomány szerint, mellyet vett mi tölünk. † 1 *Kor.* 5: 11.

Jud. v. 23.

7 Mert ti magatok tudjátok, mimódon kelljen minket † követnetek; mert nem rendeletlenül viseltük magunkat ti köztetek. † 1 *Thess.* 1: 6. 7.

8 Sem pedig senkinek kenyerét ingyen nem ettük: hanem fáradsággal és nyomorúsággal éjjel és nappal * munkálkodván, hogy senkit közzületek meg-ne terhelnénk. * 1 *Kor.* 4: 12.

9 Nem hogy nékünk az nem volna * szabad, hanem hogy magunkat például † adnók néktek, hogy minket követnetek * *Máté* 10: 10. † 1 *Kor.* 11: 1.

10 Mert mikor köztetek vólnánk-is, ezt mondjuk vala néktek; Hogy ha valaki nem akar munkálódni *; ne-is egyék. * 1 *Mos.* 3: 19. 1 *Thess.* 4: 11.

11 Mert halljuk, hogy némellyek ti köztetek rendeletlenül járnak, kik semmi dolgot nem tésznek, hanem nyughatatlanúl tselekeszenek.

12 Azoknak pedig a' kik effélék, hagyjuk, és kérjük öket a' mi Urunk Jésus Krisztusra, hogy tsendeséggel munkálódván * az ö tulajdon kenyereket egyék. * *Efes.* 4: 28. 1 *Thes.* 4: 11.

13 Ti pedig, Atyám-fiai, meg ne restüljetek a' * jó-tételben.

* *Gal.* 6: 6. 9.

14 Hogyha valaki nem enged a' mi Levelünk által-való befzédünknek, azt meg-jegyezzétek: és azzal ne * társalkodjatok, hogy meg-szégyenüljön.

* *v.* 6. *Máté* 18: 15-17.

15 De ne tartsátok mint ellenségteket, hanem intsétek mint atyátokfiát.

16 A' békefségnek Ura pedig adjon néktek örök békefséget minden helyen. Az UR * légyen mindnyájan ti veletek. * *Filip* 4: 8. 9.

17 Köszönetet irok az én tulajdon * kezemmel, én Pál, melly minden én Levelemnek jele: azonképpen irom

ide-is. * 1 *Kor* 16 : 21.
18 A' mi Urunk Jésus Krisztusnak * kegyelme *légyen* mindnyájan veletek, Amen. * 1 *Thes.* 5 : 28.

Ez II. levél a' Thessalónikabéliekhez küldetett Athénából.

SZENT PAL APOSTOL' TIMOTHEUSHOZ *A' HITBEN VALO IGAZ FIAHOZ IRTT* ELSÖ LEVELE.

I. *E' Levél sok külömb-külömb tanúságokat és intéseket foglal-bé a' Lelki tanitóknak és egyéb híveknek tiszteikről.* 6. R. II. *Elö-hozza a' Keresztyéni tudománynak fö-fö ágazatit.* 3. R. III. *Jövendöt mond a' hitről-való el-szakadásról, melly meg-leszen a' hamis Tanitók által.* 4. R.

I. RESZ.

Mire vigyázzon inkább a' Tanító: kiknek adatott a' Törvény: miért jött-el a' Krisztus: mint kell vitézkedni.

1 PAl Jésus Krisztusnak Apostola, a' mi Meg-tartó Istenünknek, és az Ur Jésus Krisztusnak, a' mi, * reménységünknek rendeléséből. * *Kol.* 1 : 27.
2 Timothéusnak az én igaz * fiamnak a' hitben: Kegyelem, irgalmasság, és békesség az Istentöl a' mi Atyánktól, és a' Krisztus Jésustól mi Urunktól. * *Tsel.* 16 : 1-3.
3 A' miképpen kértelek tégedet, hogy meg-maradnál Efésusban, mikor † Máczedóniába mennék, *meg-maradj*: hogy meg-mondjad némellyeknek, hogy külömbözö tudományt ne tanítsanak. * *Tsel.* 20 : 1
4 Es ne légyenek foglalatosok hijába való * befzédekben és vég-nélkülvaló nemzetségeknek fzámlálásában; mellyek † kérdéleket támafztnak inkább, hogy-nem mint Istenben-való épüléft, melly a'hitnek általa vagyon.
* *r.* 4 : 7. † *r.* 6 : 4.
5 A' parantsolatnak † vége pediglen a' tiszta fzivböl, jó lelki-esméretböl, és az igaz hitböl-való fzeretet.
† *Róm.* 13 : 10.
6 Mellyektöl némellyek * el-távozván, el-hajlottanak hijába-való † befzédre, * 2 *Tim.* 2:16-18. † 2 *Tim.* 2:14.
7 Kik a' Törvénynek Doktori akarván lenni, nem értik sem a' mellyeket fzóllnak, sem a' mellyeket befzéddel erösítenek.
8 Tudjuk pedig, hogy a' Törvény † jó, ha valaki azzal jól él.
† *Róm.* 7 : 12.
9 Tudván ezt, hogy a' Törvény az igaznak nem adatott, hanem a' Törvénynek meg-útálóinak és az engedetleneknek, az istenteleneknek és a' bünösöknek, a' latroknak és a' fertelmeseknek, attyoknak, annyoknak öldöklöinek, és a' gyilkosoknak.
10 Paráznáknak, férjfiakkal fertelmeskedöknek, ember † lopóknak, hazugoknak, hamis hitüeknek; és ha mi egyéb vagyon, a' mi az igaz tudománnyal ellenkezik.
† 2 *Mós.* 21 : 16.
11 *Melly vagyon* a' böldog † Istennek ditsöséges Evangyélioma fzerint, mellynek prédikáltatása bizatott én reám, † *rész.* 6 : 15.
12 Es hálát adok annak, a' ki engemet erösíté tett, *az-az* a' Krisztus Jésusnak a' mi Urunknak, hogy engemet hívnek itélt lenni, helyheztetvén e' † fzolgálatban. † *Tsel.* 9 : 15. 13 : 2.
13 Ki elö-fzör Isten * káromló, hábortató, és bofzfzontó valék: de én rajtam könyörült; † mert tudatlanúl miveltem a' hitetlenségben.
* *Tsel.* 9 : 1. 2. 5. † *v.* 16.
14 Felette igen bövölködött pedig a' mi Urunknak kegyelme a' Krisztus Jésusban-való hittel és fzeretettel.
15 Igaz befzéd ez, és mindenképpen méltó mellyhez ragafzkodjunk; † HOGY A' KRISTUS JESUS JÖTT E' VILAGRA, HOGY A' * BÜNÖSÖKET MEG-TARTANA, kik közzül elsö én vagyok. † *Dán.* 9 : 24.25.
* *Máté* 9 : 13. 20 : 28.
16 De azért könyörült én rajtam, † hogy én bennem elsöben meg mutatná a' Jésus Krisztus minden kegyelmeffségét, hogy lennék például az ö benne hivöknek az örök életre. † *v.* 13.
17 Az örökké-való Királynak pedig, a'halhatatlan, láthatatlan, egyedül bölts † Istennek, tiszteffég légyen és ditsöség mind örökkön örökké, Amen! † *Róm.* 16 : 27.
18 E' parantsolatot ajánlom tenéked fiam Timothée, hogy a' te felöled-való elöbbi † jövendö mondások fzerint vitézkedjél azokra nézve, ama' jó * vitézséggel, † *Tsel.* 16 : 1. 2.
* *rész.* 6 : 12.
19 Meg-tartván a' * hitet és a' jó lelki-esméretet, mellyet némellyek meg-

meg-vétvén, a' hitet † el-veſztették.
* *r.* 3 : 9. † *r.* 6 : 10.
20 Kik közzül való * Himenéus, és Alexánder, kiket adtam a' Sátánnak †, hogy meg-tanúlják azt, hogy ne káromljanak. * 2 *Tim.* 2 : 16. 17.
† 1 *Kór.* 5 : 5.

II. RESZ.

Minden rendek-ért kell könyörgeni. Mitsoda ékesítse a' férjeket és feleségeket: az aſzſzony-népek mint idvezüljenek.

1 INtelek azért mindeneknek elötte, hogy légyenek könyörgések, † kérések, imádkozások, hálá-adások minden emberek-ért. † *Filip* 4 : 6.
2 A' Királyok-ért † és minden méltóságban helyheztettek-ért: hogy tsendes és nyugodalmas élettel éljünk minden Iſteni félelemmel és tiſzteſséggel; † *Jér.* 29 : 7.
3 Mert ez a' jó és kedves dolog a' mi Meg-tartó † Iſtenünk elött, † *r.* 1 : 1.
4 Ki minden embereket akar † idvezíteni, és hogy az igaſságnak eſmeretire juſſanak. † *Ezek.* 18 : 23.
2 *Pét.* 3 : 9.
5 Mert egy az Iſten, egy † a' Közben-járó-is Iſten között és emberek között, az ember Kriſtus Jéſus.
† *Ján.* 17 : 3.
6 Ki adta önnön magát * váltságúl minden emberek-ért; *a' Kriſtus mondom*, a' ki bizonyos † időkre rendeltetett tanú-bizonyság vólt.
* *Eſa.* 53 : 12. † *Dán.* 9 : 25. 26.
7 Kinek én rendeltettem, hogy lennek kiáltója és * Apoſtola (igaſságot ſzóllok a' Kriſtus által, nem hazudok) Pogányoknak † Doktorok, hitben és igaſságban. * *Tſel.* 9 : 15. 13 : 2.
† 2 *Tim.* 1 : 11.
8 Akarom azért, hogy a' férjfiak imádkozzanak akar-melly helyen, felemelvén tiſzta kezeket minden harag nélkül, és kételkedés * nélkül.
* *Jak.* 1 : 6. 7.
9 Haſonlatoſképpen hogy az aſzſzonyi-állatok tiſzteſséges * öltözettel, ſzemérmeteſséggel, és mértékleteſséggel ékesítsék magokat; nem hajoknak fodorgatásával, vagy aranynyal vagy drága körekkel, vagy drága öltözetekkel; * 1 *Pét.* 3 : 3. 6.
10 Hanem (a' mint illik az ollyan aſzſzonyi állatokhoz, kik Iſteni ſzolgálathoz kötelezték magokat) jó * tselekedetekkel. * *r.* 5 : 10.
11 Hanem az aſzſzonyi-állat tsendeſségben tanúljon *, minden alázatoſſággal; * *Efés.* 5 : 22.
12 Mert az aſzſzonyi-állatnak nem engedem hogy * tanítson, ſem hogy a' férjfiún † birodalmat végyen, hanem hogy légyen tsendeſségben.
* 1 *Kór.* 14 : 34. † 1 *Móſ.* 3 : 16.
13 Mert Adám teremtetett † elöſzör, aztán Éva. † 1 *Móſ.* 2 : 7. 22.
14 Es Adám nem tsalattatott-meg; hanem az † aſzſzonyi-állat, mineküntánna meg-tsalattatott vólna, lett a' bünnek oka. † 1 *Móſ.* 3 : 1-6.
15 Meg-tartatik mindazáltal a' magzatoknak ſzülésének állapatjában, ha meg-maradnak a' hitben, a' * ſzeretetben, és a' ſzent † életben ſzelídséggel. * *r.* 1 : 5. *Sid.* 12 : 14.

III. RESZ.

A' Lelki páſztoroknak és Diakónuſoknak mi légyen tiſztek. Miert irja ezeket Pál. Titka a' hitnek.

1 IGaz beſzéd ez: Ha valaki püſpökséget kiván, jó † munkát kiván.
† *Tſel.* 20 : 28.
2 Szükség azért a' Püſpöknek feddhetetlennek lenni, egy feleségü * férjfiúnak, vigyázónak, józannak, megékeſítettettnek, † gazdálkodónak, a' tanításra alkalmatosnak. * *Tit.* 1 : 5. 6.
3 Nem bor mellett ülönek, nem verekedönek, nem nyereségnek rútúl kivánójának; hanem mértékletesnek, idegennek a' hartzolástól, idegennek a' fösvénységtől. † *Tit.* 1 : 7. 8.
4 Ki az ö házában jól tudjon elöljárni, ki az ö magzatit engedelemben * tartóztaſſa minden tiſzteſséggel egybe; * 1 *Sám.* 12 : 2.
5 (Mert a' ki az ö tulajdon házában nem túd elöl-járni, mi-módon birhatja az Iſten' Anya-ſzent-egy házát?)
6 Nem újnak *a' * tudományban*, hogy valami módon fel-fúvalkodván az ördöggel egy kárhozatba ne eſsék.
* *Kol.* 2 : 18.
7 Szükség pedig öneki jó bizonyságának-is lenni a' * kivül-valóktól: hogy ſzidalomba ne eſsék, és az ördögnek hálójába. * 1 *Pét.* 2 : 17.
8 Haſonlatoſképpen a' Diákónuſoknak † tiſzteſségeſeknek *kell lenniek*, nem két nyelvüeknek, nem ſok borba merülteknek, nem a' nyereségnek * rútúl kivánóinak. † *Tſel.* 6 : 3.
* *réſz.* 6 : 9. 10.
9 Ollyaknak, kik a' hitnek titkát tudják tiſzta * lelki-eſmérettel.
* *réſz.* 1 : 19.
10 Ezek pedig elö-ſzör meg-is próbáltaſsanak, azután ſzolgáljanak, ha * fedd-hetetlenek. * *v.* 8. 9.
11 Azonképpen *ezeknek* feleségeiknek tiſzteſségeſeknek *kell lenniek*, nem patvarkodóknak; józanoknak, hivekneк mindenekben.
12 A' Diakónuſok egy feleségnek * férjei légyenek, kik az ö magzatikat jól birják, és az ö ſaját házokat. * *v.* 2.
13 Mert a' kik jól ſzolgálándanak, jó méltóságot † ſzereznek magoknak, és nagy * bátorságot a' Kriſtus Jéſus-ban.

pan-való hit által. † *Máté* 25 : 21.
* *Ján.* 3 : 21.

14 Ezeket irom tenéked, reménlvén hogy hamar hozzád mégyek.

15 Hogyha pedig késön menéndek, hogy meg-tud-hafsa *dezekről*, mi-módon kelljen az Istén' házában forgolódni, melly az élö Istennek Anya-szent-egyháza, oszlopa és erölsége az igasságnak,

16 Es minden versengés nélkül a' mi hitünknek nagy titka ez : AZ ISTEN * MEG-JELENT A' TESTBEN, MEG-IGAZITTATOTT LELKEBEN, MEG-LATTATOTT AZ ANGYALOKTOL, PREDIKALTATOTT A' POGANYOKNAK, HITTEK Ö BENNE E' VILAGON, FELVITETETT A' DITSÖSEGBE.

* *Ján.* 1 : 1. 10. 11. *Filip.* 2 : 5-10.

IV. RESZ.

Jövendölés a' következendö idökröl. Minden eledel meg-szenteltetett Istén' igéje és könyörgés által : mit kelljen Timotheusnak tanitania.

1 A' *Szent* Lélek pedig nyilván mondja, hogy az utólsó † idökben elszakadnak * némellyek a' hittöl, kik hitetö lelkekhez és ördögi tudományhoz figyelmeznek, † 2 *Tim.* 3 : 1. *Jud. v.* 18. * 2 *Thess.* 2 : 3. 10. 11.

2 Es ollyakhoz, kik kép-mútatás által szöllnak hamisságot, kiknek lelkek-esmèreti meg-beliyegeztetett.

3 Kik meg-tiltják a' házasságot, és a' féle eledeleknek † meg-ételeket, mellyeket Isten teremtett, hogy azokkal hálá-adással éljenek a' * hivek, és azok a' kik meg-esmértek az igasságot. † *Kol.* 2 : 16. * 1 *Mós.* 9 : 3.

4 Mert az Istennek minden teremtett állatja jó, * és semmit nem kell-meg vetni, ha hálá-adással élnek azzal.

* *Tit.* 1 : 15.

5 Mert meg-szenteltetik az Istennek igéje által és a' könyörgés által.

6 Ezt ha az Atya-fiaknak eleikbe adod, a' Jésus Kristusnak jó szolgája léfzesz, úgy-mint a' ki neveltettél a' hitnek * és a' jó tudománynak befzédiben, mellyet *szüntelen* követtél.

* 2 *Tim.* 1 : 5.

7 Az alkalmatlan befzédeket pedig és a' hijába-valókat * el-távoztasd : hanem gyakorjad magadat az Isteni szolgálatban. * *rész.* 6 : 20.

2 *Tim.* 2 : 16-23.

8 Mert a' testnek gyakorlásának † kevés hafzna vagyon : de az Isteni tiszteletet * mindenre hafznos, mellynek igéreti vagyon e' világon és a' más világon-való meg-ájándékozásáról. † *Kol.* 2 : 23. * *r.* 6 : 6.

9 Igaz befzéd ez, és méltó hogy mindenképpen bé-vételsék. * *v.* 1-8.

rész. 1 : 15.

10 Mert azért fáradunk-is, és szidalmakkal illettetünk, mivelhogy bizunk az élö Istenben, ki minden embereknek * meg-tartójok, mindeneknek felette pedig a' hiveknek.

* *r.* 2 : 4. *Sólt.* 36 : 7.

11 Ezeket hirdelsed * és tanitsad.

12 Senki a' te ifjúságodat meg-ne utálja, hanem a' hiveknek légy példa a' befzédben, a' nyájaskodásban, a' szeretetben, a' lélekben, a' hitben, a' tiszta-ságban. * *Tit.* 2 : 15.

13 A' mig oda * mégyek, légy figyelmetes az olvasásban, intésben és tanitásban. * *rész.* 3 : 14.

14 Meg-ne vesd az ajándékot, melly te benned vagyon, melly adattatott tenéked a' prófétálásra, a' Tanitóknak kezeiknek reád-való * vettetések által.

* *Tsel.* 6 : 6.

15 Ezekben gyakorljad magadat, ezekben légy : hogy a' te gyarapodásod nyilván-való légyen mindenek között.

16 Gondot vifelj magadról és a' tudományról, maradj-meg ezekben; mert ha azt mivelénded, mind te magadat meg-tartod, mind azokat a' kik téged' hallgatándanak.

V. RESZ.

Mint kelljen mindeneket meg-inteni : az özvegyekről, Vénekről : Intetik Timotheus.

1 A' vén embert meg-ne * dorgáljad, hanem intsed mint atyádat ; az ifjakat mint atyád-fiait.

* 3 *Mós.* 19 : 32.

2 A' vén asszonyi-állatokat, mint anyáidat ; az ifjú asszonyi-állatokat, mint húgaidat minden tisztasággal.

3 Az özvegy asszonyi-állatokat betsüljed, a' mellyek valóba * özvegyek.

* *v.* 5,

4 Ha valamelly özvegy asszonyi-állatnak vagynak magzati vagy unokái, tanúljak-meg *azok*, hogy leg elöször az ö tulajdon tselédjekkel tégyenek jól, és szüléiknek viszontag-való szolgálattal légyenek ; mert ez a' tisztelséges dolog, és Isten elött kedves.

5 A' melly asszonyi-állat pedig leg valóba özvegy, és egyedül vagyon, bizik az Istenben, és foglalatos a' * könyörgésekben és imádságokban éjjel és nappal. * *Luk.* 2 : 36. 37.

6 A' melly pedig bujaságban él, *az ollyan* élvén * meg-hólt.

* *Róm.* 8 : 13.

7 Ezeket anak-oká-ért meg-mondjad, hogy légyenek * fedd-hetetlenek.

* *rész.* 4 : 11.

8 Ha valaki az övéiröl, és fö-képpen az ö háza-népéröl gondot nem visel, *az* a' hitet * meg-tagadta, és a' hitetlennél alább-való. * *Gal.* 6 : 10 *Tit.* 1 : 16.

9 Az özvegy aſzſzonyi-állatok közzül válaſztaſſék *a'ſzegények' gond-viſelésekre* nem kiſebb hatvan eſztendőſnél, melly egy férjfiúnk vólt felesége.

10 Mellynek a' jó tselekedetekben jó bizonysága vagyon; ha magzatokat nevelt, ha gazdálkodó * vólt, ha a' ſzenteknek lábaikat meg-moſta, ha a' nyomorúltaknak ſegitséggel vólt, ha minden jó tselekedetnek *ſzüntelen* követője vólt. * 1 *Pet.* 4: 9

11 Az ifjú özvegy aſzſzonyi-állatokat pedig ez illyen tiſztre fel-ne végyed; mert minek-utánna bujálkodni kezdenek a' Kriſtus ellen, férjhez akarnak menni.

12 Kik azért méltók ſzidalomra, hogy az elsö hitet meg-vetették.

13 Egyetembe pedig hivalkodók lévén meg-tanúlják a' házanként-való járáſt, söt nem tsak hivalkodók, hanem hazudozók, és nyug-hatatlanok, tsátsogók * haſzontalan dolgokról.

* *Péld.* 7: 11.

14 Akarom azért hogy az ifjú özvegy aſzſzonyi-állatok férjhez † menjenek, magzatokat ſzüljenek, házat birjanak, és ſemmi alkalmatoſságot ne adjanak az ellenségnek * a' ſzidalomra. † 1 *Kór.* 7: 9. * *Tit.* 2: 8.

15 Mert már némelly aſzſzonyi-állatok el-hajlottak, hogy a' Sátán után * járjanak. * *v.* 12.

16 Hogyha valamelly Keresztyén férjfiúnak vagy aſzſzonyi-állatnak vagynak özvegyei, azokat azok táplálják, és ne terhetleſſék-meg a' Gyülekezet, hogy azoknak a' kik valóba * özvegyek, légyen tápláltatások. * *v.* 5.

17 Az Egy-házi ſzolgák, kik jól forgolódnak, kettös tiſztelséggre † méltóztaſſanak, fö-képpen pedig azok, a' kik munkálódnak a' beſzédben * és tanításban. † *r.* 3: 13. * *Gal.* 6: 6.

18 Mert ezt monja az Irás: A' nyomtató ökörnek † ne köſſd-fel a' ſzáját, és: Méltó * a' munkás az ö jutalmára. † 5 *Móſ.* 25: 4.

1 *Kór.* 9: 9. * *Máté* 10: 10.

19 Az Egy-házi ſzolga ellen vádoláſt bé-ne végy, hanem két avagy * három tanú-bizonyság alatt. * 5 *Móſ.* 17: 6.

20 A' kik *pedig ö közzülök* vétkeznek, mindenek elött feddjed-meg, hogy egyebek-is félemlj enek-meg.

21 Kénſzerítelek az Iſten elött és az Ur Jéſus Kriſtus elött, és a' válaſztatott Angyalok elött, hogy ezeket megtartsad egyiknek a' máſiknál fellyebbvaló betsülléſe * nélkül, és ſemmit ne tselekedjél réſzre hajolva. * *v.* 1. 19. 20.

22 Kezeidet hirtelen ſenkire ne * veſſed, és egyebeknek büneikben réſzes ne légy; te magadat tiſztán † tartsd-meg. * *Tſel.* 6: 6. † *r.* 4: 12

23 Ne igyál még-is tsak vizet: hanem éj kevés borral, a' te gyomrodért, és gyakorta-való betegségid-ért.

24 Némelly embereknek büneik elein ki-jelennek: elöbb az ö büntetéſeknél, némellyeket pedig az ö büneik hátúl követnek.

25 Haſonlatos-képpen a' jó tselekedetek-is elein meg-jelennek: és a' mellyek külömben vagynak, el-nem titkoltat-hatnak.

VI. RESZ.

Szolgák' tiſztek: *Veſzedelmes a' föſvénység: ſzóll a' gazdagokról-is, és Timotheüſt kéri, hogy el-távoztaſſa a' hijába-való tudományt.*

1 AZ iga alatt-való ſzolgák az ö Uraikhoz * minden tiſztelséggel légyenek, hogy az Iſtennek neve és a' tudomány ne káromlattaſſék.

* *Eféſ.* 6: 5.

2 A' kiknek pedig jámbor Uraik vagynak, azokat meg-ne utálják ez okkal, hogy atya-fiak légyenek, hanem inkább ſzolgáljanak, mivelhogy Keresztyének és ſzerelmeteſek légyenek: úgy-mint kik az *Iſtennek* jó-tétéményében réſzeſek légyenek. Ezeket tanítsad, és *ezekről* tégy intéſt.

3 Ha valaki külömbözö † tudományt tanít, és nem enged a' miUrunk Jéſus Kriſtusnak jó * beſzédinek: és annak a' tudománynak, melly az Iſteni tiſzteletröl vagyon; † *Gal.* 1: 6-9.

* 2 *Tim.* 1: 13.

4 *Az ollyan* kevély, ſemmit nem túd, hanem kérdéſekben és beſzédekben-való tuſakodásban bolondosko, dik, mellyekből támad irigység, verſengés, káromlások, gonoſz gyanúság.

5 Meg-veſzett elméjü emberekneke hijába-való harſolódálok, és kik az igazságtól meg-foſztattak, kik azt alítják, hogy az Iſteni ſzolgálat külsö * kereskedés: azoktól a' kik illyenek, el-távozzál. * *Filip* 3: 19.

6 Bizonyára pedig nagy kereskedés az Iſteni ſzolgálat, * az elégséggel.

* *rész.* 4: 8. *Sölt.* 16: 5.

7 Mert ſemmit nem hoztunk e' világra, kétség nélkül ſemmit ki * ſem vihetünk. * *Préd.* 5: 15.

8 Hogyha pedig eledelünk és ruházatunk vagyon, azokkal † meg-elégedjünk. *Péld.* 30: 8. *Sid.* 13: 5.

9 A' kik pedig meg-akarnak gazdagúlni *, eſnek kéſértetbe és törbe, és ſok balgatag és káros kivánságokba, mellyek bé-merítik az embereket a' halálos veſzedelembe. * *Péld.* 23: 4. 28: 20.

10 Mert minden gonoſzságnak gyökere * a' pénznek ſzerelme, mellyet némellyek a' kik kivántak, el-tévelyedtek a' hittöl, és ö magokat által ſze-

gezték sok gondokkal.

* *Máté* 26: 14. 15. 2 *Mós.* 23: 8.

11 Te pedig óh Istennek embere, ezeket el-távoztassad; követsed pedig az igazságot, az Isteni * szolgálatot, a' hitet, a' szeretetet, † a' békeséges tűrést, a' szelidséget. * *rész.* 4: 8.

† *Róm.* 12: 8-10.

12 A' hit által-való nemes hartzot* hartzold-meg: ragaszkodjál az örök élethez, mellyre hivattattál-is, és nemes vallás-tétellel valláſt tettél sok bizonyságok előtt. * 2 *Tim.* 4: 7. 8.

13 Hagyom néked az Isten * előtt, ki meg-elevenít mindeneket, és a' Jésus Kristus előtt, ki a' Pontzius Pilátus alatt bizonyságot tett ama' jó † vallás-tételről. **r.* 5: 21. †*Ján.* 18: 36. 37.

14 Hogy meg-tartsad e' parantsolatokat * makula nélkül és fedd-hetetlenül, a' mi Urunk Jésus Kristusnak meg-jelenésének *napjáig*, * *v.* 1-12.

15 Kit az ö idejében meg-mútat ama' bóldog * és egyedül Hatalmas, a' Királyoknak † Királya, és az Uraknak Ura, * *rész.* 1: 11. *Jel.* 19: 16.

16 Kinek tsak egyedül vagyon halhatatlansága, *és* lakozik hozzá-mehetetlen világoſságban, kit senki az emberek közzül * nem látott, sem lát-hat: kinek tiszteség *légyen*, és örökké-való hatalom, Amen! * *Ján.* 1: 18.

17 Azoknak a' kik gazdagok e' világon, meg-mondjad, hogy fel-ne fúvalkodjanak elméjekben, és reménységeket ne vesék * a' bizonytalan gazdagságokban, hanem az élö † Istenben, ki bőséggel meg-ád minékünk mindeneket a' mi táplálatátsunkra.

* *Péld.* 11: 28. 23: 5. † 1 *Tim.* 4: 10.

18 Hogy egyebekkel jól * tégyenek, hogy gazdagok légyenek † jó-tselekedetekben, hajlandók légyenek az adakozásra, hajlandók egyebekkel való nyájaskodásra. * 5 *Mós.* 15: 7-10.

† *Jak.* 2: 26.

19 Hogy mint-egy kintset * szerezzenek magoknak jövendöre való jó fundamentomot, hogy el-vegyék az † örök életet. * *Máté* 6: 20.

† *Máté* 25: 34-40.

20 Oh Timotheus a' nálad le-tett ajándékot * meg-őrizzed, és el-távoztassad a' beſzédekben való haſzontalan újságokat, és a' hamis nevü † tudománynak ellen-vetésit, *2 *Tim.* 1: 5. 6.

† *r.* 4: 3-7.

21 Mellyel némellyek kevélykedvén a' hit * mellöl el-tévelyedtenek. Kegyelem *légyen* te veled, Amen!

* 2 *Tim.* 2: 16-18.

Ez I. Levél Timothéushoz iratott Laodiczeából, melly Pakátziána Frigyiának fö városa.

SZENT PAL APOSTOL' TIMOTHEUSHOZ *MAGA SZERLMES FIAHOZ IRTT* MASODIK LEVELE.

Mellyben inti Pál Timothéuſt, és az ö személyében minket-is mindnyájan, hogy ki-ki az ö hivatalában hív és szorgalmatos légyen: és hogy magát ki-ki örizze a' hamis Tanítóktól.

I. RESZ.

Timothéus' hitit ditséri, és inti tiſztiben állhatatoſságra, 's a' nálla-letett kintsnek meg-őrzésére; és Oneſiforuſt kommendálja.

1 PAl Jésus Kristusnak * Apoſtola Istennek akaratja által, az életnek igérete szerint, melly vagyon a' Kristus Jésusban. * *Efés.* 1: 1.

2 Timothéusnak az én szerelmes * fiamnak, kegyelem, irgalmaſság, békeség az Atya Istentöl, és a' Kristus Jésustól a' mi Urunktól. * 1 *Tim.* 1: 2.

3 Hálát adok az Istennek, kinek * szolgálok az én atyáimtól *vett példa szerint*, tiszta lelki-esmérettel, hogy szüntelen tégedet elmémben tartalak az én éjjeli és nappali könyörgésimben. * *Tsel.* 24: 16.

4 Mivelhogy kívánlak téged' látni, és meg-emlékezem a' te könyhullatáſidról, hogy örömmel bé-tellyeſedjem.

5 És meg-emlékezem a' hitről, melly te benned kép-mutatás nélkül vagyon, melly *hit* lakozott elö-ször a' te nagy anyádban Lóisban, és a' te anyádban * Eunikában: hiszem pedig hogy te benned-is. * *Tsel.* 16: 1.

6 Melly dolognak oká-ért intlek tégedet, hogy geriezd-fel * az Istennek ajándékát, melly te benned vagyon, az én kezeimnek reád-való vettetések által. * 2 *Theſ.* 5: 19. 1 *Tim.* 4: 14.

7 Mert nem adott nékünk az Isten félelemnek * lelkét, hanem erönek, és szere-

szeretetnek, és józan elmének *lelket*.
—* *Róm.* 8 : 15. *Jel.* 21 : 8.

8 Ne szégyenljed azért a' mi * Urunkról-való bizonyság-tételt, engemet-is ne szégyenlj, ki ö fogiva vagyok: hanem inkább légy részese az Evangyéliomnak szenvedésinek, az Istennek hatalma által,

* *Luk* 9 : 26.

9 Ki meg-tartott minket, és hivott szent hivatallal: nem a' mi tselekedetink * szerint, hanem az ö végezése és kegyelme szerint, melly adatott minékünk a' Kristus Jésusban, örök időknek † elötte: * *Tit* 3 : 5.
† *Efés.* 1 : 4-6.—

10 Meg-jelentetett pedig * most a' mi Meg-tartó Jésus Kristusnak eljövetele által, ki a' halált-is † el-törlötte; és az életet, és a' halhatatlanságot * * világosságra hozta az Evangyélium által. * *Róm.* 16 : 25.—
† 1 *Kór.* 15: 55. 57. *Sid.* 2 : 14.
* * *Ján.* 11 : 25. 26.

11 Mellynek én lettem Prédikátora * és Apostola, és a' Pogányoknak Doktorok. * 1 *Tim.* 2 : 7.

12 Melly dolognak oká-ért ezeket-is szenvedem: de nem szégyenlem; mert tudom kinek hittem, és bizonyos vagyok benne, hogy az én ö nála lelett kintsemet meg-tart-hatja ama' † napra. † *Máté* 25; 31-40.

13 Az igaz befzédeknek példájokat * meg-tartsad, mellyeket én tölem hallottál hitben és szeretetben, melly vagyon a' Kristus Jésusban.

* 1 *Tim.* 3 : 16. 6 : 11. 12.—

14 A' te nálad * le-tett drága † kintset meg-tartsad a' Szent Lélek által, ki lakozik mi bennünk. * 1 *Tim.* 6:20. *v.* 5. 6.

15 Tudod azt, hogy engemet * megvetettenek mind azok, a' kik Ásiában vagynak: kik közzül való Figellus és Hermógénes. * *rész.* 4 : 10.

16 Az UR légyen irgalmas az Onesifórus háza-népének; mert gyakorta engemet meg-vidámított, és az én *fogságomban való* vas-* lántzomat nem szégyenlette. * *Efés.* 6 : 20.

17 Söt mikor Rómában vólna, nagy szorgalmatossággal keresett engemet, és meg-talált.

18 Az UR engedje-meg néki, hogy nyerjen irgalmasságot az Úrnál ama' * napon: melly sokat szolgált Efésusban-is, te jól tudod. * 2 *Thes.* 1:7-10.

II. RESZ.

Inti Timothéust a' keresztyéni vitézségben-való állhatatosságra: Kristus' vitéze: Szantó ember: Pál' Evangyéliuma: Erös fundamentum: hasztalan kérdések.

1 TE annak-oká-ért; én * fiam, erösödjél-meg a' Kristus Jésusban-való kegyelem által. * 1 *Tim.* 1 : 2.

2 Es a' mellyeket én tölem * hallottál sok bizonyságok között, azokat bizzad hív emberekre, a' kik egyebek' taníttatásokra-is alkalmatosok.

* *rész.* 1 : 13. † 1 *Tim.* 3 : 2-13.

3 Te azért a' munkának † terhét hordozzad, mint a' Jésus Kristusnak jó vitéze. † *rész.* 1 : 8. 4 : 5.

4 Senki nem egyelíti magát ez életnek szorgalmatosságiba, a' ki vitézkedik, hogy annak kedvében lehessen, a' kitöl választatott a' vitézségre.

5 Hogyha tusakodik-is valaki, nem koronáztatik-meg külömben, hanemha igazán tusakodik.

6 A' szántó-vetö embernek munkálódni kell elö-ször, és úgy kell munkájának hasznát el-venni.

7 Elszedbe végyed a' mellyeket mondok. Adjon azért az UR néked értelmet mindenekben.

8 Emlékezzél-meg hogy a' Jésus Kristus fel-támadott a' † halálból, ki Dávid'* magvából *való* az én Evangyéliomom szerint. † *Máté* 28 : 1-15.
* *Máté* 1 : 1-16.

9 Melly-ért, mint-egy gonosz-tévö ember,* nyomorgattatom mind a' fogságig: de az Istennek beszéde nem † köttetett-meg. * *r.* 1 : 11. 12. 16.
† *Tsél.* 28 : 16. 23. 24. 30. 31. *Filip* 4 : 22.

10 Annak-oká-ért mindeneket elszenvedek a' † választattak-ért, hogy ök-is a' Kristus Jésusban-való idvességet él-vegyék, örök ditsöséggel egyhe. *Kol.* 1 : 24.

11 Igaz beszéd ez: Mert ha ö véle meg-holtunk †, ö véle élünk-is.
† *Róm.* 6 : 5. 8 : 17.

12 Ha türünk, ö véle * országlunk-is: ha meg-tagadjuk, † ö-is meg-tagad minket. * *Luk.* 22:28-30. † *Máté* 10:33.

13 Ha hitetlenek lészünk, ö *mindazáltal* meg-marad az ö † tökélletességében; ö magát meg-nem tagad-hatja. † *Róm.* 3 : 3. 4.

14 Ezekre emlékeztess *mindeneket*, bizonyság-tétellel kérvén öket az URnak tekinteti elött, hogy a' beszédekben való tusakodást † ne kövessék, mellynek semmi haszna nintsen, *söt* a' hallgatókat el-fordítja.
† 1 *Tim.* 6: 4. 5.

15 Igyekezzél Istennek elötte kedves lenni, *és* olly munkás, ki nem szégyenli *a' munkát*, *és* ki igazán hasznosságát beszédét.

16 A' haszontalan dolgok felöl való kiáltásokat * pedig meg-tiltsad; mert nagyobb istentelenségre nevekednek * 1 *Tim.* 1 : 4. 4 : 7.

17 Es azoknak beszédek mint a' fene elébb-elébb mégyen: kik közzül

zül való * Himenéus és Filétus.

* 1 *Tim.* 1 : 20.

18 Kik az igaſſág mellöl * el-tévelyedtenek, azt mondván: hogy immár a' fel-támadás meg-lett: és el-fordítják némellyeknek hiteket.

* 1 *Tim.* 6 : 21.

19 Mindazáltal az Iſtennek erös fundamentoma meg-áll, mellynek peczéte ez: TUDJA AZ UR, KIK LEGYENEK AZ ÖVEI, ES TAVOZZEK-EL A' HAMISSÁGTOL * MINDEN, VALAKI NEVEZI A' KRISTUSNAK NEVET. * *Máté* 7 : 23.

20 A' nagy házban pedig nem csak arany és ezüſt-edények vagynak, hanem fa és tserép-edények-is: és azok közzül némellyek * tiſzteſségre, némellyek pedig gyalázatra-valók.

* *Róm.* 9 : 21.

21 Ha azért valaki magát ezektöl tiſztán tartándja, léſzen tiſzteſségre-való * edény, meg-ſzenteltetett, és az Urnak haſznára-való, és minden jó tselekedetre kéſzítetet.

* *v.* 17. 18. 3 : 17.

22 Az ifjúi kivánságokat pedig eltávoztaſsad: hanem köveſsed az igaſságot, a' hitet, † a' ſzeretetet, a' békeſséget, azokkal egyetembe, kik * ſegítségül hivják az Urat tiſzta ſzívböl.

† 1 *Tim.* 6 : 11. 12. * 1 *Kór.* 1 : 2.

23 A' bolond * és tudatlan kérdéſeket pedig meg-veſsed, tudván hogy azok haborúságot nemzenek.

* *Tit.* 3 : 9.

24 Az UR' ſzolgájának pedig nem kell háborgania, hanem engedelmeſnek * kell lennie mindenekhez, alkalmatosnak a' tanításra, türönek,

* *r.* 4 : 2. 1 *Tim.* 3 : 2.

25 Es ollynak, ki alázatoſsággal * tanítsa azokat, kik ellenkezö értelemmel vagynak, ha valamikor az Iſten adja azoknak, hogy meg-tértvén megeſmérjék az igaſságot. * *r.* 4 : 2. 2 *Kór.* 10 : 1.

26 Es *meg-ſzabadúlván* az ördögnek töréböl, kitöl fogva tartatnak, az ö elméjekben meg-épüljenek, az ö akaratjának tselekedésére.

III. RESZ.

Mi-némüek léſznek az utólsó időben az emberek: az Iſtentelenek napról napra gonoſzbak: mi haſzna légyen az Irásnak.

1 E' pedig légyen tudtodra, hogy az utólsó napokban * ártalmas idök léſznek; * 1 *Tim.* 4 : 1. 2.

2 Mert léſznek az emberek magoknak ſzeretöi, fösvények, ditsekedök, kevélyek, ſzidalmazók, * ſzülöiknek engedetlenek, hálá-adatlanok, tiſztátalanok. * *Jel.* 13 : 6.

3 Szeretet nélkül valók, békeſség nélkül valók, patvarkodók, mértéktelenek, kegyetlenek, a' jóknak nem ſzeretöi.

4 Árulók, vak-merök, fel-fúvalkodtak, gyönyörüségnek ſzeretöi inkább, hogy-nem mint Iſtennek ſzeretöi.

5 Kik az Iſteni ſzolgálatnak képét * mútatják, de annak erejét meg-tagadják; ezeket azért el-távoztaſsad.

* *Máté* 7 : 15. 20.

6 Mert ezek közzül valók azok, kik az emberek' tselédi közzé bé-ſzínlik magokat, és a' bünnel meg-terheltetett és ſok féle kivánságokkal fel-indíttatott aſzſzonyi-állatotskákat megkörnyékezvén meg-tsalják.

7 Kik mindenkoron tanúlnak, de ſoha az igaſságnak eſmeretire nem jut-hatnak.

8 Miképpen pedig Jánnes és Jámbres Móſesnek * ellene állottak, akképpen ezek-is az igaſságnak ellene állanak; meg-veſzett elméjü emberek, a' hit körül meg-vettettek.

* 2 *Móſ.* 7 : 11.

9 De tovább nem nevekedhetnek; mert ezeknek eſztelenségek nyilvánvaló léſzen mindenek elött, mint ſzínte amazoké * vólt. * *r.* 2 : 18.

10 Te pedig az én tudományomat, az én életemnek módját, az én akaratomat, hitemet, * ſzelídségemet, ſzerelmemet, türélemet meg-értetted.

* 1 *Tim.* 4 : 6.

11 Háborúságimat, nyomorúságimat, mellyek én rajtam eſtenek * Antiochiában, Ikóniumban, Liſtrában, minémü háborúságokat ſzedvedtem; de mindenekböl meg-ſzabadított engemet az UR. * *Tſél.* 13 : 14. 50.

14 : 1. 5. 19. 22.

12 De mindenek-is, a' kik ſzentül akarnak élni a' Kriſtus Jésusban, * háborúságot ſzenvednek.

* *Máté* 16 : 24. 25. *Tſel.* 16 : 22.

13 A' gonoſz embereknek pedig, és a' hitetöknek elö-mentek léſzen a' gonoſzban, egyebeket el-tsalván; mivelhogy ök-is el-tsalattattak.

14 De te maradj-meg azokban * a' mellyeket tanúltál, és a' mellyek te reád bizattattak, tudván azt kitöl † tanúltad. * *r.* 2 : 2. † *Eſeſ.* 1. 1.

15 Es hogy gyermekségedtöl * fogva tudtad a' Szent Irásokat, mellyek tégedet böltsé tehetnek az idveſségre, a' Kriſtus Jésusban-való hitnek általa.

* *réſz.* 1 : 5.

16 A' tellyes Irás Iſtentöl † ihletett, és haſznos a' * tanításra, a' feddésre, a' meg-jobbításra, a' fenyítékre, melly igaſságban vagyon. † 2 *Pét.* 1 : 19. 21.

* *Róm.* 15 : 4.

17 Hogy tökélletes légyen az Iſten' embere, minden jó tselekedetre tökéletesen fel-kéſzíttetett.

IV. RESZ.

IV. RESZ.

Timothéust tisztire inti : Pál' halála közelget : az igazaknak el-tételett korona : Pál mindentöl el-hagyatott ; Isten egyedül véle.

1 Kérlek azért én az Isten előtt, és az Ur Jésus Kristus előtt, ki meg-ítéli * az élőket és a' hóltakat amaz ö eljövetelekor, és az ö országában.

* *Tsel.* 10: 42. 17: 31.

2 Prédikáljad az igét, rajta légy mind alkalmatos † mind alkalmatlan időben : feddödjél, dorgálódjál : intsed a' ** *hallgatókat*, minden szelídséggel és tanítással. † *Esa.* 58: 1. **r.* 2: 24.

3 Mert lészen olly idö, * mellyben az igaz tudományt el-nem szenvedik : hanem az ö tulajdon kivánságok szerint ö magoknak gyüjtenek Tanítókat, mivelhogy az ö füleik viszketnek.

** 1 *Tim.* 5: 1-3. * *rész.* 3: 1. 2.

4 Es az igazságtól az ö füleiket elfordítják, fordúlnak pedig * hijábavaló beszédeknek hallgatásokra.

* 1 *Tim.* 1: 4.

5 De te vigyázz mindenekben, szenvedj, az Evangyélistának munkáját tselekedjed, a' te szolgálatodat bizonyos-képpen meg-bizonyítsad.

6 Mert én immár meg-áldoztatom, és az én halálomnak ideje közel vagyon.

7 Ama' nemes hartzot én meg-hartzoltam, futásomat * el-végeztem, a' hitet meg-tartottam. * *Tsel.* 20: 24.

8 Végezetre el-tételett énnékem az igazság' † koronája, mellyet meg-ád nékem az UR ama' * napon, amaz igaz ** Biró: nem csak nékem pedig hanem mindeneknek-is, kik várándják amaz ö *ditsöséges* el-jövetelét. † *Jak.* 1: 12. * 1 *Pet.* 5: 4. ** *Máté* 25: 31-46.

9 Igyekezzél én hozzám jöni * hamar ; * *v.* 21.

10 Mert Démás * engemet el-hagyott, e' jelen-való világhoz ragaszkodván, és el-méne Thessalónikába ; Kreszens Galatziába, Títus Dalmátziába. * *Kol.* 4: 14.

11 Csak egyedül Lukáts vagyon én velem. Márkust melléd vévén hozd-el veled ; mert nékem haszнos a' szolgálatra.

12 Tichikust * pedig küldöttem Efésusba. * *Tsel.* 20: 4. *Efes.* 6: 21.

13 Az én felső ruhámat, mellyet hagytam Troásban Kárpusnál, hozd-el mikor ide jövéndesz, és a' könyveket, kiváltképpen *pedig* a' hártyákat.

14 Az értz-mives Sándor * sok gonoszszal vólt énnékem : fizessen-meg az UR néki az ö tselekedeti szerint.

* 1 *Tim.* 1: 20.

15 Kit te-is el-távoztass ; mert felette igen ellene állot a' mi beszédinknek.

16 Az én első magam mentésében senki nem vólt én mellettem, hanem mindnyájan engemet el-hagytanak : ne tulajdoníttassék * ez *bunül* önékiek.

* *Luk.* 23: 34.

17 De az Ur én mellettem állott, és engemet meg-erösített, hogy én általam hinnének az *Evangyélium*' prédikáltatásának, és hallanák azt minden Pogányok ; és meg-szabadúltam az orosztzánnak szájából.

18 Es meg-őriz engemet az UR minden gonosz tselekedettöl, és megtart az ö mennyei országára : kinek ditsöség mind örökkön örökké, Amen!

19 Köszöntsed Priskát † és Aquilát, és az Onesi-fórusnak * háza-népét.

† *Tsel.* 18: 2. * *r.* 1: 16.

20 Erástus Kórinthusban maradt, Trófimust pedig hagytam Milétomban betegen.

21 Igyekezzél el-jöni a' tél * elött. Köszönt tégedet Eubulus, Púdens, Linus, Claudia, és mind az atya-fiak.

* *v.* 9.

22 Az Ur Jésus Kristus *légyen* a' te lelkeddel : Kegyelem *légyen* ti veletek, Amen!

Timothéushoz, ki az Efésusbéli Gyülekezetnek rendeltetett első Püspökje vólt, e' II. Levél iratott Rómából, mikor Pál másod-szor állattatnek Néro Tsászár eleibe.

SZENT PAL APOSTOL' TITUSHOZ A' KÖZÖNSEGES HITBEN VALO IGAZ FIAHOZ IRTT LEVELE.

E' Levél egy értelmü a' Timothéushoz irtt első Levéllel, azért mindeneket annak summája' olvasására igazitunk.

I. RESZ.

Titus minémü Tanítókat rendeljen, és mire intse a' Krétabélieket.

1 Pal Istennek szolgája, a' Jésus Kristusnak pedig Apostola az Isten' választottinak hitek szerint, és az igazságnak esméreti szerint, melly va-

vagyon az Istени tiszтelet szerínt.

2 Az örök életnek reménységére, mellyet igért az Isten, a' ki hazudni nem tud, örök időknek előtte, megjelentetett pedig az ö rendeltetett * idejében. * *Tsel.* 16: 25. 26.—

3 Amaz ö * befzédét, a' prédikálás által, melly bízattatott én reám a' mi Meg-tartó Istenünknek parantsolatja fzerínt: Títusnak a' közönséges hitben való igaz fiamnak. * *Tsel.* 9:6.15. 20: 24.

4 Kegyelem, irgalmafság, és békefség az Atya Istentől, és az Ur Jésus Kriftustól a' mi Meg-tartónktól.

5 Ezoká-ért hagytalak téged Krétában, hogy a' mi hátra vagyon, helyére állaffad, és rendelj városonként Séniórokat *, miképpen én tenéked elödbe rendeltem. * *Tsel.* 14: 23.

6 Ha valaki fedd-hetetlen *, egy feleségü férjfiú, kinek Isten-félö magzati vagynak, és nem hajlandók a' bujálkodásra, avagy a' kik nem engedetlenek; — * 1 *Tim.* 3: 2-5. 12.

7 Mert fzükség a' Püfpöknek * fedd-hetetlennek lenni, úgy-mint Isten' Sáfárának, nem vak-merönek az ö maga értelmében, nem haragosnak, nem réfzegesnek, nem verekedönek, nem nyereségnek undokúl kivánójának:

* 1 *Tim.* 2: 3-5.

8 Hanem gazdálkodónak, jóknak fzeretöjöknek, mértékletesnek, igaznak, fzentnek, maga * türtetönek.

9 Amaz igaz befzédnek, melly a' * tanításra-való, fzorgalmatos megtartójának, hogy intheffe-is *a' hallgatókat* a' tiszta tudomány által, és megis gyöz-heffe az ellenkezöket.

* 2 *Tim.* 3: 15.

10 Mert vagynak fok engedetlenek, hijába-való befzédüek, és *emberek*' elméjeknek el-hitetöi: kiváltképpen *pedig* azok, a' kik a' környül-metélkedésből * valók, * *Tsel.* 15:1. *Gal.* 1:6-7. 2 *Tim.* 2: 18.

11 Kiknek bé-kell fzájokat dugni: kik egéfz tseledeket fordítnak-el, tanítván nem * fzükségefeket, rút nyereségnek † oká-ért. * 1 *Tim.* 4: 3. 8. † 1 *Tim.* 6: 5.

12 Ezt mondotta egy ö közzülök, az ö tulajdon Prófétájok: A' Krétabéliek mindenkoron hazugok, gonofz vadak, reft hafak.

13 E' bizonyság igaz: annak-okáért fedd-heted * öket minden kiméllés nélkül, hogy a' hitben épek légyenek,

* 2 *Tim.* 4: 2.

14 Es ne figyelmezzenek a' Sidóknak * hijába-való befzédeikre, és az igazságot meg-vetö embereknek † parantsolatikra. * *Tsel.* 15:1. 1 *Tim.* 1:4. † 1 *Tim.* 4: 3.

15 Mindenek tiszták a' tiszтáknak, de a' meg-fertéztetteknek és hitetleneknek femmi nem tiszta, hanem meg-fertéztetetett azoknak mind elméjek mind lelkek-esmérete.

* *Róm.* 14: 20-23. — 1 *Tim.* 4: 45.

16 Valljàk *ugyan*, hogy az Istent tudják, de tselekedettel * tagadják, mivelhogy utálatofok, hitetlenek, és minden jó tselekedetre *nézve* meg-vettettek.

* 2 *Tim.* 3: 2-5.

II. RESZ.

Mint intsen minden rendet és magát mint viselje: Isten' kegyelme meg-jelentt mindeneknek.

1 TE pedig azokat fzólljad, mellyek illenek a' tiszта * tudományhoz.

* 2 *Tim.* 1: 13.

2 Hogy a' vén emberek józanok légyenek, tiszteletefek; mértékletesek, a' hitben, a' fzeretetben *és* a' türésben épek.

3 A' vén afzfzonyi-állatok hafonlatosképpen, hogy fzentséghez illendö öltözettel éljenek, ne *légyenek* fzidal-dalmazók, ne fzolgáljanak a' fok bornak, *légyenek* a' jóságnak * tanítói.

* *v.* 4. 5.

4 Hogy az ifjú afzfzonyi-állatokat böltseségre * tanítsák, hogy az ö férjeiket és magzatikat fzeressék.

* 1 *Pét.* 3: 3. 4.

5 *Hogy* mértékletefek *légyenek*, tiszták, házokban ülök, jók, férjeiknek * engedelmefek, hogy az Istennek befzéde ne † káromoltatsék.

* 1 *Pét.* 3: 1. 2. † 1 *Pét.* 2: 12.

6 Az ifjakat hafonlatosképpen intsed, hogy légyenek mértékletesek.

7 Mindenektől fogva te magadat példáúl adjad a' † jó tselekedetekben, a' tudományban épséget és méltóságot *mutatás*. † 1 *Pét.* 5: 3.

8 Tiszta igét, fedd-hetetlent; hogy a' ki annak ellene veti magát, megfzégyenüljön, femmi gonofzt nem tudván ti * felöletek fzólani.

* 1 *Pét.* 2: 12.

9 A' fzolgákat *intsed*, hogy az ö Uraiknak * engedelmefek légyenek, hogy mindenekben *azoknak* kedvefek légyenek, ne *légyenek* befzéddel ellenkezök. * 1 *Tim.* 6: 1.

10 Semmiben meg-nem tsalván öket, hanem minden jó hivséget mútatván, hogy a' mi Meg-tartó Istenünknek tudományát ékesítsék mindenekben.

11 Mert meg-jelent az Istennek amaz idvezítö * kegyelme minden † embereknek. * *Ján.* 3:16. † 1 *Tim.* 2:4.

12 Melly minket tanít, hogy megtagadván a' hitetlenséget és e' világi kivánságokat, mértékletesen, igazán, és fzentül * éljünk e' jelen-való világon. * *v.* 14.

13 Várván ama' bóldog reménységet, és ama' nagy Istennek és a' mi Meg-tartónknak a' Jésus Kristusnak tisztséges * meg-jelenését. * *Filip* 3: 20.

14 Ki adta ö magát mi érettünk, hogy meg-váltana minket minden * hamisságtól, és tisztítana magának kiváltképpen-való népet, jó tselekedetekre igyekezöt. * *Gal.* 1: 4.

15 Ezeket tzóljad, *és ezekröl légyen* intésed és feddésed minden méltósággal: senki téged meg-ne útáljon.

III. RESZ.

Fejedelmeknek engedelmesség: az idvesség Isten' kegyelméből vagyon. Törvényről versengöt, eretnek embert el-kell távoztatni.

1 INtsed öket, hogy a' Fejedelemségeknek és Hatalmasságoknak alájok * vessék magokat, hogy engedelmesek légyenek, hogy minden jó tselekedetre † készek légyenek.

* *Róm.* 13: 1. 2. 1 *Pét.* 2: 13-15. † *rész.* 2: 11-13.

2 Senkit ne szidalmazzanak, hogy a' viaskodástól * idegenek légyenek *és* mértékletesek, minden szelídséget † mútatván minden emberekhez.

* *Hébr.* 12: 14. † *Filip* 4: 5.

3 Mert valánk régenten mi-is bolondok, hitetlenek, tévelygök, különb-különb kivánságoknak *és gyönyörüségeknek szolgaik, gonoszságban és irégységben élök, gyülölségesek, és egy-másnak gyülölöi.

* 1 *Kór.* 6: 9-11. *Efés.* 2; 1-3.

4 De minek-utánna a' mi Meg-tartó Istenünknek jó-vólta és emberekhez való * szerelme meg-jelenék;

* *Ján.* 3: 16.

5 Nem az igasságnak tselekedeteiböl, mellyeket mi tselekedtünk vólna, hanem az ö irgalmasságából * tartott-meg minket, az újonnan-való szülétésnek feredöjének, és a' Szent Léleknek † meg-újításának általa.

* 2 *Tim.* 1: 9. 1 *Kór.* 6: 11. † *Efés* 2: 8. 9.

6 Mellyet ki-töltött mi reánk * bőséggel a' Jésus Kristusnak a' mi Meg-tartónknak általa. * *Joel* 3: 1.

Tsel. 2: 1-4.

7 Hogy az ö kegyelméből meg-igazúlván, örökösök * légyünk az örök életnek reménysége szerínt.

* *Róm.* 8: 16. 17.

8 Igaz beszéd ez; és ezeket akarom, hogy erösítsed, hogy igyekezzenek jó tselekedetekkel elöl * járni azok, a' kik hittek Istennek, * *v.* 14. *rész.* 2: 14.

9 Ezek azok a' tisztességes tselekedetek, és embereknek haszonosok: a' bolond * kérdéseket pedig, és nemzetségekröl-való tudakozásokat, és a' Törvényben-való versengéseket és viaskodásokat meg-tiltsad; mert haszontalanok és hijába-valók.

* 1 *Tim.* 1: 4. 4: 7.

10 Az eretnek embert egy avagy két * intés után meg-vesed.

* *Máté* 18: 15-17.

11 Tudván hogy a' ki illyen, elfordúlt és vétkezik, úgy-mint ki az ö maga itéleti által-is vádoltatik.

12 Mikor Artemást vagy Tichikust * te hozzád küldéndem, siess hozzám jöni Nikápolyba; mert ott végeztem hogy teleljek. * *Efés.* 6: 21.

13 A' Törvény-tudó Zénást és Apollóst† fzorgalmatos gond-viseléssel hordozzad, hogy valamiben fogyatkozások ne légyen. * *Tsel.* 18: 28-28.

14 Meg-tanúlják pedig a' mieink-is, hogy jó tselekedetekkel * járjanak elöl a' szükséges haszokra, hogy ne légyenek gyümölts nélkül valók. * *r.* 2: 14.

15 Köszöntenek téged mind azok, a' kik én velem vagynak. Köszöntsed azokat, a' kik minket szeretnek a' hitben. *Istennek* kegyelme *légyen* mindnyájan veletek, tAmen!

Titushoz, ki a' Krétabélieknek Gyülekezeteknek rendeltetett elsö Püspöke vólt, iratott Maczedóniának Nikápoly városából.

SZENT PAL APOSTOL' FILEMONHOZ MAGA SEGITÖJEHEZ IROTT LEVELE.

Pál az el-szökött szolgát Onésimust, kit ö a' Krístusnak meg-nyert, az ö Urával Filémonnal meg-békélteti, neki botsánatot kér; ha pedig valamiben meg-bántotta, vagy adós vólna neki, a' felöl kezességet igér érette.

1 PAl Jésus Kristusnak * foglya, és a' Timothéus atya-fiú, Filémonnak a' mi szerelmesünknek és segitönknek, * *Tsel.* 28: 20.

2 Es a' szerelmetes Appiának, és † Archippusnak a' mi vitézkedö társunknak, és a' te házadban-való Gyülekezetnek. † *Kol.* 4: 17.

3 Kegye-

3 Kegyelem néktek és békeség az Istentől a' mi Atyánktól, és az Ur JESUS Krisztustól.

4 Hálákat adok az én Istenemnek, mindenkoron emlékezvén te † rólad az én imádkozásimban; † 1 *Thes.* 1: 2.

5 Hogy hallom † a' te szeretetedet, és hitedet, melly vagyon az Ur Jésushoz és minden szentekhez.

† *Efes.* 1: 15 16.

6 Hogy a' te marhádnak hitből-való közlése nyilván-való légyen, hogy valami jó ti bennetek a' Krisztus Jézus által vagyon; meg-esmértessék.

7 Mert nagy örömünk és vigasztaltatásunk vagyon a' te szerelmedben, hogy a' szenteknek szíveik te általad, Atyám-fia, meg-vidámíttattak.

8 Annak-okáért jóllehet nagy bátorságom vólna a' Krisztusban parantsolni tenéked a' dolog felöl;

9 *Mindazáltal* a' szeretet-ért inkább könyörgök; holott illyen légyek, tudni-illik meg-vénhedett Pál, mostan pedig a' Jézus Krisztusnak † foglya-is.

† *v.* 1. *Tsel.* 28: 17. 20. 23.

10 Könyörgök pedig † Onésimus-ért az én fiam-ért, kit az én fogságomban szültem. † *Kol.* 4: 9.

11 Ki régen tenéked haszontalan vólt, mostan pedig mind tenéked, mind énnékem hasznos.

12 Kit viszsza-küldöttem: te pedig ötet, az-az, az én * szívemet bé-fogadjad. * *v.* 10. 17.

13 Kit én kívánok vala nálam megtartani, hogy te helyedben énnékem szolgálna az Evangyéliomnak fogságában.

14 De a' te akaratod nélkül semmit nem akarék tselekedni, hogy ne lenne a' te jó-téteményed mint-egy kénszerítésből-való, hanem szabad * akarat szerínt. * 2 *Kór.* 9: 7.

15 Mert talám azért ment vólt el *te töled* egy ideig, hogy ötet mint örökkévalót fogadnád-bé.

16 Nem úgy immár mint szolgát, hanem nagyobbat szolgánál, szerelmes atya-fiat, * kiváltképpen nékem, mennyivel inkább pedig néked, mind a' testben, 's mind az Urban? * *v.* 10.

17 Azért ha engemet barátodnak tartasz, úgy fogadjad ötet mint * engemet. * *v.* 10. 12.

18 Ha valamiben meg-bántott tégedet, avagy adós, azt én nékem tulajdonítsad.

19 En Pál írtam az én kezemmel: én meg-fizetem: hogy azt ne mondjam tenéked, hogy te annak felette magad-is enyim vagy.

20 Igy *tselekedjél* Atyám-fia, e' jó-téteményt végyem-el töled az Urban; vidámítsd-meg az én szívemet az Urban.

21 Bizván a' te engedelmedhez írtam ezt tenéked, tudván hogy te a' mit mondok annál fellyebb-is tselekedjel.

22 Egyetembe pedig kéfzíts nékem szállást-is; mert reménlem hogy én a' ti könyörgéstek által néktek ajándékon adattatom.

23 Köszöntenek tégedet, Epafrás, * (ki énnékem társam a' Krisztus Jézusért-való fogságban.) * *Kol.* 1: 7.

24 Márkus, Aristárchus, Démás, * és Lukáts, az én segítőim. * *Kol.* 4: 14.

25 A' mi Urunk Jézus Krisztusnak kegyelme *légyen* a' ti lelketekkel, Amen!

Filémonhoz küldetett Rómából az Onésimus szolgá által.

SZENT PAL APOSTOL' A' SIDOKHOZ IROTT LEVELE.

Mellyben tanítja, hogy a' Jézus igaz Isten és ember légyen egy személyben; és hogy ö minékünk Próféránk, Királyunk és Fö Papunk légyen, mellyet a' törvényi áldozatok és czeremóniák példázának: és immár bizonnyal meg-jelentt és meg-adatott.

I. RESZ.

Krisztusnak személyét, személyében két természetit irja-meg, bizonyítja ötet igaz Istennek lenni, és az Angyaloknál fellyebb-valónak.

1 MInek-utánna az Isten sok rendben, és sokképpen * szóllot vólna régen az Atyáknak a' Próféták által: ez utólsó időkben szóllott nékünk az ö † Fia által,

* 4 *Móf.* 12: 6. 7. † *Márk.* 3: 17.

2 Kit tett mindeneknek örökösévé, ki által e' világot-is * teremtette.

* *Ján.* 1: 1. 3. *Kol.* 1: 16.

3 Ki mivelhogy a' dítsőségnek fényessége, és annak személyének † kimettzett béllyege, és mindeneket táplál amaz ö hatalmas befzédével: a' mi bűneinkből ö maga által * meg-tiszttíván, ama' magasságos méltóságnak ‡ jobjára ült. † 2 *Kór.* 4: 4. * *Ján.* 1: 29. ‡ *Márk.* 16: 19. *Filip.* 2: 9-11.

4 Annyival méltóságosabá lett az Angyaloknál, mennyivel méltóságosb nevet * vett azoknal ; *r. 5 : 5.

5 Mert kinek mondotta valaha az Angyalok közzül : * EN FIAM VAGY TE, EN MA SZÜLTELEK TEGEDET ? és ismét : † En Attya léfzek öneki, és ö Fiam léfzen énnékem ?

* *Sólt.* 2 : 7. † 2 *Sám.* 7 : 14.

6 Vifzontag pedig mikor bé-hozza az ö elsö fzülöttét e' világra, ezt mondja : Es *imádják ötet az Iftennek minden Angyali. * *Sólt.* 97 : 7.

Jel. 5 : 11-13.

7 Az Angyalokról pedig ezt mondja : Ki teremti az ö * Angyalit hogy légyenek lelki állatok, és az ö fzolgait *mint* tüznek lángját. * *Sólt.* 104:4

8 A' Fiúról pedig *igy fzóll* : A' TE † királyi-fzéked, *ISTEN, mind örökkön örökké, igafságnak páltzája a' te orízágodnak páltzája. † *Róm.* 9 : 5.

9 Szeretted az igafságot és gyülölted a' hamifságot ; annak-okáért kent-meg tégedet az Iften, a' te Iftened, örömnek olajjával, a' te társaidnak felette. * *Sólt.* 45 : 7. 8.

10 Es te Uram, kezdetben, * fundálád a' földet : és a' te kezeidnek mivei az egek. * *v.* 2. *Sólt.* 102:26.27.

11 Azok el-vefznek, te pedig megmaradfz : és mind azok mint a' ruha meg-avúlnak,

12 Es mint az öltözetet egybe-hajtod azokat, és el-változnak : te pedig ugyan-azon vagy, és a' te efztendeid el-nem fogynak.

13 Kinek mondotta pedig az Angyalok közzül valaha : Ulj * az én jobb-kezem felöl, míglen veténdem a' te ellenségidet a' te talpaid alá számolyúl-? * *Sólt.* 110 : 1.

14 Avagy nem fzolgáló : * lelkeké mind azok, kik fzolgálatra ki-küldettetnek azok-ért, a' kik az idvefségnek örököfi léfznek ? * *Sólt.* 34:8. 91:11.

II. RESZ.

Kriftuft kell tellyefséggel hallgatnunk, ki minden Angyaloknál fellyebb magafztaltatott. Miért kellett néki emberré lenni és fzenvedni.

1 ANnak-oká-ért fzükség minékünk annál-is inkább figyelmeznünk azokra, a' mellyeket hallottunk, hogy valaha *azokról* el-ne felejtkezzünk ;

2 Mert ha az Angyalok * által adatott befzéd erös vólt, és minden bün és vak-merőség az ö jutalmának igaz fizetését † el-vette : *Tsel.* 10 : 6.

† 5 *Mós* 27 : 26.

3 Mi-módon menekedünk-meg mi, ha illy nagy fzabadításunkat meg-veténdjük ? melly mikor elö-fzör az Ur † által kezdetett vólna ki befzéllletni, *azután* azoktól, a' kik ötet * hallgattták vala, nékünk meg-erösíttetett.

† *Máté* 4 : 17. * 1 *Ján.* 1 : 1-3.

4 Kiknek *befzédeköl* bizonyságot tészen vala Iften a' jelek, † a' tsudák, és fok-féle erök, és a' Szent Léleknek * ofztogatáfi által, az ö akaratja fzerínt.

† *Tsel.* 3: 6-9. 5 : 3-5 * *Tsel.* 8: 15-17.

5 Mert nem az Angyalok' birodalmokba vetette ama' következendö * világot, a' mellyröl fzóllunk.

* *r.* 12 : 28. *Luk.* 10 : 9.

6 Bizonyságot tett pedig egy ember valahol, ezt mondván : Mitsoda * az ember, hogy meg-emlekezzél ö róla : vagy az embernek fia, hogy fzemeidet reája vefsed ? * *Sólt.* 8 : 5-7.

7 Kevéfsé tetted alább-valóvá ötet az Angyaloknál : ditsöséggel és tifztefséggel koronáztad-meg ötet, és a' te kezeidnek mivein Urrá tetted ötet.

8 Mindeneket vetettél * az ö lábai alá. Mert mivelhogy öneki mindeneket birodálma alá vetett, femmit nem hagyott-el a' mi néki birodalmában nem vettetett vólna. De még moft nem látjuk, hogy néki mindenek † birodalma alá vettettek vólna. † *Jel.* 11:15.

* *Máté* 28 : 18. *Efef.* 1 : 20-22.

9 De ama' † Jéfust látjuk hogy ditsöséggel és tifztefséggel koronáztatott-meg, ki egy kevés ideig az Angyaloknál alább alázta vólt magát, az ö halálában-való fzenvedésre nézve : hogy az Iften' kegyelméböl mindenek-ért meg-kóftolná a' * halált.

† *Filip.* 2 : 9-11. * 1 *ján.* 2 : 2.

10 Mert illendö † vala, hogy az, a' ki-ért mindenek vagynak, és a' ki által * mindenek vagynak, fok fiakat a' ditsöségbe vivén, az ö idvefségeknek Fejedelmét a' fzenvedések † által fzentelné-fel. † *Luk.* 24 : 26. 46.

* *rész.* 1 : 2. † *Tsel* 3 : 15.

11 Mert mind a' ki * meg-fzentelt, mind a' kik meg-fzentelttetnek, egy *természetböl* valók mindnyájan : mellyre nézve nem fzégyenli azokat attya-fiainak hívni, * *r.* 10 : 10. 14.

12 Ezt mondván : Hirdetem a' te nevedet az én atyám-fiainak, * az Anya-fzent-egy-háznak közepette ditséretet mondók néked. * *Sólt.* 22 : 23.

13 Es ismét : En az én † bizodalmamat ö benne vetem ; Es ismét : Imhol * vagyok én és a' gyermekek, kiket adott nékem az Iften.

† *Sólt.* 18 : 3. * *Esa* 8 : 18.

14 Mivelhogy azért a' gyermekek teftböl és vérböl valók, ö-is hafonlatosképpen részese lett ugyan-† azonoknak, hogy a' halálnak * általa el-rontaná azt, a' kinél a' halálnak birodalma vala, az-az, az ördögöt,

† *Róm.* 1 : 3. * 2 *Tim.* 1 : 10.

15 Es meg-fzabadítaná, * valakik a' haláltól-való félelemnek miatta,

tellyes életekben rabok valának.
* *Luk.* 1: 74.

16 Mert nem az Angyalokat vette-fel, hanem az Abrahámnak magvát vette-fel.

17 Annak-oká-ért mindenestől fogva hasonlatosnak * kellett lennie az atyafiakhoz, hogy könyörülő lenne és hív Fö Pap az Istenben elött-való dolgokban, hogy a' népnek büneit el-törlené.
* *Filip.* 2: 7. 8.

18 Mert mivelhogy szenvedett * mikoron meg-késértetett, azoknak-is segítséggel lehet, a' kik meg-késértetnek.
* *rész.* 4: 15.

III. RESZ.

Kristus Mósessel egybe-vettetik: a' puszta-ban meg-keményúlt Sidókat nem kell követnünk.

1 ANnak-oká-ért, Atyám-fiai szentek, a' mennyei hivatalnak részesi, gondoljátok-meg a' mi vallásunknak Apostolát és Fö * Papját a' Kristus Jésust. * *rész.* 4: 14.

2 Ki hív † annak, a' ki ötet rendelte: mint Móses-is *hív* * *vólt* az ö egész házában. † *r.* 2: 17. *Ján.* 17: 4.
* 4 *Mós.* 12: 7.

3 Mert ez *annyival* nagyobb ditsöségre itéltetett méltónak lenni Mósesnél, mennyivel nagyobb tisztessége vagyon annak, a' ki a' házat * épitette, a' háznál. * *Zak.* 6: 12.

4 Mert minden ház épittetik valakitől; a' ki pedig mind ezeket rendelte, az Isten az.

5 És jóllehet Móses hív *vólt* az ö egész házában mint szolga, azoknak bizonyság-tételekre, a' mellyeket azután kellene szóllani:

6 De a' Kristus mint Fiú *elöl-járó* az ö házában, kinek háza * mi vagyunk, ha ama' bizodalmat, és a' mi ditsekedésünknek reménységét mind végig erösen meg-tartjuk. * 1 *Kór.* 3: 16. 6: 19.

7 Annak-oká-ért a' mint mondja a' Szent Lélek: Ma, ha * az ö szavát hallándjátok; * *Sólt.* 95: 7-11.

8 Meg-ne keményítsétek a' ti szíveiteket, miképpen a' boszfzontás*nak idején*, ama' kisértésnek * napján a' puszta-ban.

9 Hol meg-kisértének engem a' ti atyáitok, meg-próbálának engemet, noha látták az én tselekedetimet negyven esztendeig. * 2 *Mós.* 7: 2-7.

10 Melly dolog-ért meg-haragudtam vala e' nemzetségre, és ezt mondom vala: Ezek mindenkor tévelygenek az ö szívekben, és az én útaimat nem vették efzekbe.

11 Kiknek meg-esküdtem * az én haragomban: Ha bémennek az én nyugodalmomba. * 4 *Mós.* 14: 21-24.

12 Meg-láfsátok, Atyám-fiai, hogy valaha ne légyen közzületek valakinek gonosz és hitetlen szive ** hogy az élö Istentöl el-szakadnátok.
* 5 *Mós.* 29: 18. *r.* 12: 15.

13 Hanem intsétek * egy-mást minden napon, míg neveztetik a' mái nap: hogy valaki ti közzületek megne keményíttessék a' bünnek tsalárdsága által. * *r.* 10: 25. *Jud. v.* 21-23.

14 Mert a' Kristusnak részesivé lettünk, ha ama' fundamentomot, a' mellyhez támafzkodunk, erösen megtartándjuk mind végig.

15 Míg ezt mondják: Ma, * ha az ö szavát hallándjátok, meg-ne keményítsétek a' ti szíveiteket, mint a' boszfzontás*nak idején*. * *r.* 4: 7.

16 Mert némellyek mikor hallották vólna, meg-boszfzonták *az URat*: de nem mindnyájan * azok, a' kik Egyiptomból ki-jöttenek vala Móses által. * 4 *Mós.* 14: 24. 30.

17 Kikre haragudott vala pedig meg a' negyven esztendöben? avagy nem azokraé, a' kik vétkeztenek vala, kiknek testeik * el-húllának a' pusztában? * 4 *Mós.* 26: 65.

18 Kiknek eskütt pedig-meg, hogy nem mennek-bé az ö nyugodalmába, hanem az * engedetleneknek?
* 4 *Mós.* 14: 22.

19 Latjuk pedig hogy nem mehettenek-be az ö hihetetlenségek-ért.

IV. RESZ.

Hit által mégyen ember az örök nyugodalomba: Három-féle szombat: Isten' igejének ereje: Kristus' Fö Papsága: kegyelem' széki.

1 FEljünk ankak-oká-ért, hogy valami-módon a' nyúgodalomba-való bé-menetel felöl tett † igéretet hátra-hagyván, ne láttassék valaki ti közzületek meg-tsalattatottnak lenni; † *v.* 11. *r.* 3: 12. 19. *Márk.* 16: 16.

2 Mert minékünk-is hirdettetett *az* * *igéret*, miképpen azoknak-is: de nem hafznált önékiek a' hallott beszéd; mivelhogy azokban, a' kik hallották vala, hittel nem mérrékeltetett vólt-meg az ige. * *Márk.* 16: 16.

3 Mert bé-mégyünk a' nyugodalomba mi, kik hifzünk, miképpen mondotta: Annak-oká-ért * meg-esküvém az én haragomban: Ha bé-mennek az én nyugodalmomba: 's e' világ' teremtetésének el-végezése után való nyugodalomba pedig. * *Sólt.* 95. 11.

4 Mert ekképpen fzóllot egy helyen a' hetedik napról: És * meg-nyúgovék Isten a' hetedik napon minden ö tselekedeteitöl. * 1 *Mós.* 2: 2.

5 És itt viszontag: Ha bé-mennek, *úgy-mond*, az én * nyugodalmomba.
* *v.* 3. 11.

6 Mi-

6 Mivelhogy annak-okáért, ſzükség, hogy valakik bé-menjenek a' nyúgodalomba; a' kiknek pedig elö-ſzör ſzóllot *Iſten*, nem mentenek-bé az ö † hitetlenségek miatt. †*r.* 3 : 17-19.

7 Vilzontag mivelhogy egy napot rendel, *tudni-illik* MAT, Dávidnál ſzóllván ſok idövel azután, a' mint mondatott:) Ma: * ha az ö ſzavát hallyátok, meg-ne keményítsétek a' ti ſzíveiteket. * *Sólt.* 95 : 11.

8 Mert ha öket Jósué nyugodalomba * helyheztette vólna: ſemmiképpen nem ſzóllot vólna azután más napról.

* *v.* 3.

9 Annak-okáért vagyon valami Szombatja az Iſten' népének.

10 Mert a' ki bé-ment az ö nyúgodalmába, meg-nyúgott az-is az ö * tselekedeteitöl, miképpen Iſten-is az † övéitöl. * *Jel.* 14 : 13. † 1 *Móſ.* 2 : 2.

11 Igyekezzünk azért bé-menni abba a' * nyúgodalomba, hogy valaki azon hitetlenségnek példájába ne eſſék.

* *v.* 1.

12 Mert az Iſtennek beſzéde élö és ható *, ſöt hathatóbb minden két-élü fegyvernél: és el-hat az akaratnak és az elmének, a' *tagoknak* egybe-kötöztetéknek és a' velöknek oſzlásokig; és meg-itéli a' gondolatokat, és a' ſzívnek indúlatit. * *Jér.* 23 : 29. *Jel.* 1 : 16.

13 Es nintsen ſemmi teremtett állat, melly nyilvan-való nem vólna ö előtte: söt mindenek mezítelenek és meg-nyilatkoztattak † annak ſzemei előtt, a' kiröl a' mi beſzédünk vagyon.

* *Sólt.* 139 : 4. 11. 12.

14 Mivelhogy azért nagy Fö Papunk vagyon, ki az egeket által † hatotta, *tudni-illik* Jéſus az Iſtennek * Fia: megtartsuk e' valláſt. † *Márk.* 16 : 19. *Efes* 1 : 20-22. * *Máté* 3 : 12.

15 Mert nints *olly* Fö Papunk, ki a' mi erötelenségünknek érzésén * meg-ne indúl-hatna, hanem *olly*, ki meg-kísértetett † mindenekben haſonlatosképpen, a' büntöl ** meg-válva.

*r. 2 : 18. † *r.* 2 : 17. *Ján.* 22 : 42-44. *Filip* 2 : 7. 8. ** 1 *Ján.* 3 : 5.

16 Járúljunk azért * bizodalommal a' kegyelemnek † ſzékihez, hogy irgalmasságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk, az akalmatos időben-való ſegítségre * *Ján.* 16 : 23-24 27. † *Efés* 2 : 18.

V. RESZ.

Tiſzti a' Fö Papnak, Kriſtus néküink Fö Papunk, ki az ö tiſztit igazán megtselekedte.

1 MErt minden Fö Pap az emberek közzül válaſztatik, és az emberek-ért rendeltetik az Iſten elött-való dolgokban; * hogy ajándékokat és áldozatokat vigyen *Iſten eleibe* a' bünök-ért. * *r.* 8 : 3.

2 Ki elégségeſen ſzán-hatná a' tudatlanoknak és * tévelygöknek állapatjokat: mivelhogy ö-is környül-vétetett légyen erötlenséggel.

* 4 *Moſ.* 15 : 24.

3 Es ez *erötlenség*-ért ſzükség légyen, miképpen a' kölſég-ért * azonképpen önnön magá-ért-is, *tudni-illik* a' bünök-ért áldozni. * 3 *Móſ.* 16 : 6-16.

4 Es ſenki nem vészi ö magának e' tiſztteſſéget, hanem a' ki hivattatik Iſtentöl, miképpen * Aron-is.

* 2 *Moſ.* 28 : 1.

5 Akképpen a' Kriſtus-is nem tulajdonította magának e' tiſztteſſéget, hogy Fö Pap lenne, hanem az, a' ki ezt mondotta vala néki: En Fiam * vagy te, én ma ſzültelek téged'. *Sólt. 2 : 7.

6 Miképpen máſutt-is mondja: Te * vagy örökké való Pap Melkisédeknek rendi ſzerint. * *Sólt.* 110 : 4.

7 Ki az ö teſtének napjaiban, mikoron nagy * kiáltáſsal és köny-hullatáſokkal való könyörgéſeket és imádkozáſokat vitt vólna annak eleibe, a' ki meg-ſzabadít-hatja vala ötet a' halálától, és meg-hallgattatott vólna † az ö félelméből. * *Máté* 26 : 39. 27 : 46. † *Luk.* 22 : 42-44.

8 Jóllehet Fiú * vólna, *mindazáltal* azokból a' mellyeket ſzenvedett, megtanúlta az engedelmeſséget.

* *r. Maté* 3 : 17. *Filip* 2 : 6-8.

9 Es meg * ſzenteltetvén lett az örök idveſſégnek † oka, mindeneknek a' kik önéki engednek. * *r.* 2 : 10.

† *r.* 9 : 12.

10 Es neveztetett Iſtentöl Melkisédek' * rendi † ſzerint való Fö Papnak.

* 1 *Móſ.* 14 : 18-20. † *Sólt.* 110 : 9.

11 Kiröl minékünk ſokat kell ſzólanunk magyarázásra nehéz dolgokat, mivelhogy reſtekké lettetek a' hallásban.

12 Mert tinéktek, kiknek ez idöhöz képeſt Doktoroknak kell vala lennetek, vilzontag az Iſten' beſzédinek kezdetinek * betüire kell taníttatnotok: és lettetek ollyakká, kik téj † nélkül ſzükölködjetek, és nem valóságos étel nélkül. * *r.* 6 : 1., 2. † 1 *Kór.* 3 : 1-3.

1 *Pét.* 2 : 2.

13 Mert minden a' ki tejet eſzik, tudatlan az az igaſſágnak beſzédében; mert kis gyermek az.

14 Az öregeké pedig a' valóságos étel, azoké *tudni-illik*, a' kiknek gyakorlattatott érzékenységek vagyon, a' jónak és a' gonoſznak meg-válaſztására, az ö ſzokáſok-ért.

VI. RESZ.

A' Sidók tunyaságokat feddi, fenyegeti, és idején való meg-jobbúlásra indítja jó reménység alatt. Ábrahám' példája. Hitnek vas-matskája.

1 AZoká-ért el-hagyván a' Keresztyénségnek kezdetinek befzédét, a' tökélletes * *tudományra* igyekezzünk; nem vetvén vifzontag fundamentomot, † a' meg-hólt tselekedetekből-való meg-térésnek és Istenben-való hitnek *tudományában.* * *Efes* 4: 13. † *v.* 2.

2 A' keresztségeknek, kezeknek másra-való vetteléseknek, halottaknak feltámadásoknak, és az örök itéletnek tudományában.

3 Es ezt miveljük, ha Isten engedéndi.

4 Mert lehetetlen dolog, hogy a' kik egy-fzer meg-világosíttattak, és megkóstolták a' mennyei ajándékot, és reszesi lettek a' Szent Léleknek.

5 Es meg-kóstolták az Istennek jó befzédét, és a' jövendö világnak ereit.

6 Ha el-esnek, hogy ismét * meg-újíttassanak a' meg-térés által; úgy mint kik visontag meg-felzítsék ö magoknak az Istennek Fiát. és azt gyalázatra adják. * *rész.* 10: 26.

2 *Pet.* 2: 20. 21.

7 Mert a' föld, a' melly a' gyakorta reá fzállott záport bé-ifzfza, és terem füvet azoknak hafznokra, a' kik azt mivelik, vélzen áldást Istentöl;

8 De a' melly töviseket és bojtorjányokat terem, meg-vettetett, és az *Istennek* * átkához közel vagyon, kinek vége tüzzel való meg-égetés léfzen.

* 1 *Móf.* 3: 17. 18.

9 De reménlünk ti felöletek, Szerelmefim, ezeknél jobbakat, és az idvefséghez közelebb-valókat, ha igy fzóllunk-is.

10 Mert nem hamis az Isten, hogy el-felejtkezzék a' ti tselekedetekről,* és a' ti fáradságos fzerelmetekről, mellyet mútattatok az ö nevéhez: hogy *tudni-illik* fzolgáltatok és fzolgáltok † a' fzenteknek.

* *Máté* 10: 42. 25: 40. † *Péld.* 14: 31.

11 Kívánjuk pediglen, hogy közzülletek minden ugyan-azon fzorgalmatofsággal meg-mútaffa a' reménységnek bizonyos voltát mind végiglen.

12 Hogy ne légyetek restek, hanem követöi * azoknak, kik a' hitnek és békefséges türésnek általa örökösök az igéretekben. * *r.* 11: 4-38.

13 Mert az Isten mikor igéretet tenne Abrahámnak, mivelhogy fenkire *magánál* nagyobbra nem esküd-hetnék, magára esküvék *meg*,

* 1 *Mof.* 22: 16.

14 Ezt mondván: Bizony * megáldván meg-áldalak tégedet, és megfokasítván meg-fokasítlak tégedet.

* 1 *Móf.* 12: 3. 17: 4. 5.

15 Es ekképpen mikor békefségesen várta vólna, meg-nyeré az * igéretet. * *v.* 14. 4 *Móf.* 1: 1-46. 47.

16 Mert az emberek magoknál nagyobra esküfznek, és önékiek az eskövés minden verfengésnek * vége, *minden dolognak* meg-erösíttetésére.

* 2 *Móf.* 22: 11.

17 Melly dologban az Isten bösségesen akarván meg-mútatni az igéretnek örökösinek, az ö tanátsának változ-hatatlanságát, igéretiben esküvést * vete közbe; * 1 *Móf.* 22: 16.

18 Hogy a' két változ-hatatlan dolgok által, mellyekben lehetetlen dolog, hogy az Isten hazudjon, erös vigafztaltatásunk lenne *nékünk*, kik e' végre futunk, hogy az elönkbe adott reménységet * el-végyük. * *Tit.* 1: 2.

19 Melly a' mi lelkünknek úgymint bátorságos és erös vas-matskája, melly bé-mégyen mind azokig, mellyek a' kárpiton belöl vagynak.

20 A' hová *a'mi Elöl-járónk mi érettünk bé-ment, *tudni-illik* a' Jésus, ki a' Melkisédek † rendi fzerínt örökkévaló Fö Pappá lett. * *r.* 4: 14.

† *r.* 5: 10.

VII. RESZ.

Krisztus' Fö Papsága nagyobb a' Lévitákénál, Krisztus örökké-való Fö Pap Melkisédek fzerínt.

1 MErt e' Melkisédek * Sálemnek Királya *vala*, a' nagy Istennek Papja, ki Abrahámnak eleibe ment vala, mikoron a' Királyoknak le-vágatások után haza menne, és meg-áldá ötet. * 1 *Móf.* 14: 18-20.

2 (Kinek dézmát-is* ada mindenekböl Abrahám,) ki elö-fzör magyarázat fzerínt mondatik igafságnak Királyának, azután pedig Sálemnek Királyának-is, az-az, békefségnek Királyának.

* 1 *Móf.* 14: 20.

3 Atya nélkül, anya nélkül, *és* nemzetség nélkül-való: kinek fem napjainak kezdetek, fem életének vége nintsen, hanem hafonlíttatván az Istennek Fiához lett örökké-való Pap.

4 Tekintsétek-meg pedig, melly nagy lett légyen ez, kinek dézmát-is adott Abrahám Pátriárcha a' nyereségböl.

5 Azoknak pedig, kik a' Lévi' fiai közzül a' Papi méltóságban vagynak, parantsolatjok vagyon, hogy dézmát * végyenek a' kösségtöl a' Törvény fzerínt, az-az, az ö attyok-fiaitól, jóllehet ök-is az Abrahám' ágyékából fzármaztak légyenek. * 4 *Móf.* 18: 21.

6 A' pediglen, a' kinek nemzetsége nem a' Léviták közzül-való, dézmát vett † Abrahámtól, és meg-áldotta ezt, a' kinek igéreti * valának. † *v.* 1. 2.

* 1 *Móf.* 12: 3.

7 Minden ellenkezés nélkül pedig a' ki kiffebb, az áldatik-meg attól, a' ki nagyobb.

8 Es itt ugyan a' halandó emberek fzok-

szoktanak dézmát venni: ott pediglen az, a' kiről bizonyság vagyon; hogy * él. * *v.* 3.

9 Es (hogy igy szóljak,) Abrahámban meg-dézmáltatott a' Lévi-is, * ki dézmákat szokott venni. * *v.* 5.

10 Mert ö még az ö attyának ágyékában vala, mikoron eleibe menne Abrahámnak Melkisédek.

11 Hogyha pedig a' Levi nemzetségében-való Papság által vólt a' * tökélletetség (mert ez alatt adatott a' népnek a' Törvény,) mi szükség vólt azután mondani, hogy más Pap támadna Melkisédeknek rendi szerint, és nem Aron *Papnak* rendi szerint?

* *v.* 18. 19. *Gal.* 2: 21.

12 Minek-utánna azért e' Papság el-változott, szükség hogy a' Törvénynek-is változása légyen.

13 Mert *az,** a' kiről ezek mondattnak, más nemztségből-való, melyből senki nem szolgált az óltárnak.

* *rész.* 6: 20.

14 Mert nyilván-való dolog, hogy a' Júda' nemzetségéből * támadott a' mi Urunk, melly nemzetségre nézve, semmit nem szóllt Móses a' Papságról.

* *Maté* 1: 1-16.

15 *Melly dolog* annál-is inkább megtetszik abból, hogy Melkisédek szerint támad más Pap,

16 Ki nem a' Törvény szerint, (mellynek parantsolatja * testi) lett *Pappá*, hanem halhatatlan életnek erejéből. * *rész.* 9: 10.

17 Mert ekképpen tészen bizonyságot: Te vagy * örökké-való Pap Melkisédeknek rendi szerint.

* *Sólt.* 110: 4.

18 Mert az elöbbi parantsolat eltöröltetik, mivelhogy erötelen * és haszontalan. * *Róm.* 8: 3. *Gal.* 3: 11.

19 Mert semmiben nem vitt tökélletetségre † a' Törvény, hanem a' másunnan vett * jobb reménység, mellynek általa közelgetünk Istenhez.

* *Ján.* 1: 17. † *Tsel.* 13: 39.

20 Es mivelhogy nem esküvés * nélkül *vagyon.* * *Sólt.* 110: 4.

21 Mert amazok † esküvés nélkül lettenek Papokká: e' pediglen eskövéssel, az által a' ki néki ezt mondá: Meg-eskütt * az UR, és meg-nem bánja: Te vagy örökké-való Pap Melkisédeknek rendi szerint. † *v.* 11.

* *Sólt.* 110: 4.

22 Ennyivel * drágább Szövetségnek lett Közben-járója a' Jésus.

* *v.* 21. *r.* 8: 6.

23 Es amazok jóllehet sokan lettenek Papokká, mivelhogy a' halálnak miatta *örökké* meg-nem marad-hatnának.

24 De ennek, mivelhogy örökké * meg-marad, örökké-való Papsága vagyon. * *Jel.* 1: 18.

25 Minek-okáért meg-is tart-hatja mindeneſtöl fogva azokat, a' kik ö * általa járúlnak Istenhez; mert mindenkoron él, hogy esedezzék † ö érettek.

* 1 *Tim.* 2: 5. † 1 *Ján.* 2: 1.

26 Mert illyen Fö Pap illet † vala minket, ízent, ártatlan, ízeplö nélkülvaló, a' bünösöktöl el-válaſztatott, és ki az egeknél magaſságosb * vólna,

† *r.* 4: 15. * *r.* 4: 14. *Róm.* 8: 34.

27 Kinek ne lenne szükség minden nap, mint ama' fö Papoknak, elö-ször az ö † magok büneik-ért áldozni, annak-utánna a' kösségnek *bünei-ért*; mert azt egy-szer meg-tselekedte, mikor magát * meg-áldozta.

† 3 *Mós.* 16: 3-16. * *r.* 9: 14.

28 Mert a' Törvény fö Papokat rendel az erötelen emberekből: de a' Törvény után-való esküvésnek † beszéde a' Fiút, ki * örökké-*való Papságra* szenteltetett. † *Sólt.* 110: 4. * *r.* 6: 20.

VIII. RESZ.

A' Krisſtus' Papságáról-való tudománynak Summája.

1 AZoknak pedig summájok, a' mellyeket mondunk, *ez:* hogy nékünk olly Fö Papunk vagyon, ki ama' mennyei ditsöséges székneк * jóbbjára ült * *Efes.* 1: 20.

2 A' ízent helynek szolgája és ama' valóságos * Sátornak, mellyet az UR szegezett-fel, és nem ember. * *r.* 9: 24.

3 Mert minden Fö Pap ajándékoknak, és áldozatoknak fel-vitelekre † rendeltetik: azért szükséges vólt, hogy ennek-is lenne a' mit adna * áldozatra.

† *r.* 5: 1. * *Efes.* 5: 2.

4 Mert ha e' földön vólna, még Papis nem vólna, míg ama' * Papok helyeken maradnának, kik a' Törvény szerint áldoznak ajándékokkal.

* *rész.* 7: 11.

5 Ugy-mint kik a' mennyei dolgoknak példájoknak és † árnyékjoknak szolgálnak, a' mint Isten mondotta Mósesnek, mikor a' Sátort el-akarná végezni: Meg-láſd, * igy-mond, hogy mindeneket tsinálj a' példára, melly mútattatott tenéked a' hegyen.

† *Kol.* 2: 17. * 2 *Mós.* 25: 40.

6 De most *a' mi Fö Papunk*, annyival drágább szolgálatot nyert, mennyivel drágább † Szövetségnek Közben-járója, melly drágább igéretekkel * ékesítetett-meg. † *r.* 7: 21. 22.

2 *Kór.* 3: 6. * *v.* 10-12.

7 Mert ha amaz elsö olly vólt vólna, mellyben semmi fogyatkozás * nem vólt vólna: semmiképpen nem vólt vólna a' másodiknak helye. * *r* 9: 9.

8 Mert vádolván öket *a' Próféta* igy szóll; Imé napok jönek, ezt mondja az UR, és kötök az Izraelnek házával és a' Júdának házával új †Szövetséget.

9 Nem a' Szövetség szerint, mellyet szerzettem vólt az ö * attyaikkal, a' melly napon az ö kezeket fogám, hogy ki-hoznám őket Egyiptomból; mert ök † nem maradának-meg abban az én Szövetségemben, és én meg-vetém őket, ezt mondja az ÚR.

† *Jér.* 31 : 31, 32. * 2 *Mós.* 19: 5. 6. † 2 *Mós.* 32 : 7. 8.

10 Annak-okáért ez a' Szövetség, a mellyet kötök az Izraelnek házával a' napok után, ezt mondja az ÚR: Bé-nyomom az én Törvényemet az ö elméjekbe, és az ö szívekbe * bé-irom: és léfzek nékiek Istenek, és ök léfznek nékem én népem. * *Esa.* 54 : 13.

11 Es nem tanítja ki-ki az ö fele-barátját, és ki-ki az ö attya-fiát, ezt mondván: Esmérd-meg az ÚRat; mert mindnyájan meg-esmérnek *engemet, az ö közöttök-való kitsíntől fogva, mind az ö köztök-való nagyiglan.

* *Ján.* 14 : 26.

12 Mert kegyelmes léfzek az ö álnokságoknak, és az ö bűneikről, és hamifságaikról többé meg-nem * emlékezem. * *Gal.* 10 : 3. 4. 16.

13 Mikoron új Szövetséget mondott, az elsőt óvá tette: a' mi pedig óvá léfzen és meg-vénhefzik, közel vagyon ahoz, hogy femmivé légyen.

IX. RESZ.

A' régi Sátort a' menny-Országgal egy-be-veti, és ennek ditsőségesb vóltát állatja.

1 AZért bizony az, hogy az első *Szövetség*nek-is vóltanak *Isténi* tiszteletre rendeltetett Czérémóniái, és e' világi Szentséges * helye.

* 2 *Mós.* 25 : 8.

2 Mert a' Sátor * építtetett vala; az első, a' mellyben vala a' gyertyátartó, az afztal, a' fzent kenyerek, melly *első Sátort*, Szentnek hívtanak.

* 2 *Mós.* 40 : 1-33.

3 A' közép kárpiton belől pedig vala a' Sátor, mellyet neveznek vala Szenteknek Szentének,

4 Mellyben vala az arany temjénező, és a' Szövetségnek Ládája, † melly minden felől aránnyal bé-boríttatott vala: mellyben vala az arany veder * Mannával tele és az Aronnak †meg-vi rágzott vefzfzeje, és a' Szövetségnek †† Táblái. † 2 *Mós.* 24 : 10-16.

* 2 *Mós.* 16:33. 34. † 4 *Mós.* 17: 1-11. †† 1 *Kir.* 8 : 9.—

5 A' Ládán félyül pedig, a' ditsőséges * Kérubimok, kik árnyékokkal bé-fedezik vala a' Ládának fedelét: mellyekről nem kell mostan fzóllanunk egyenként. * 2 *Mós.* 25: 18-25.

6 Minek-utánna pedig ezek igy rendeltettek, az első * Sátorba mindenkoron bé-mennek a' Papok, kik a' *Czérémóniáknak* tiszteletiben foglalatosok. * *v.* 2.

7 A' másikba * pedig minden esztendőben † egy-fzer tsak maga a' Fő Pap, vérrel pedig, mellyel áldozik ö magá-ért †, és a' népnek bünei-ért. * *v.* 3. † 2 *Mós.* 30:10. † 3 *Mós.* 16: 1-19.

8 Melly által a' Szent Lélek ezt jelentette, hogy még nem * nyilatkozott-meg a' fzenteknek útjok, mivelhogy az első Sátor még helyén állana.

* *v.* 12. 15. *r.* 10 : 19. 20.

Ján. 14 : 6.

9 Melly példa * vala az akkori jelenvaló időhöz képeft, mellyben ajándékokkal, és áldozatokkal áldoznának, mellyek a' lelki-eſméretben nem fzentel-hetik-meg † az áldozót.

* *r.* 10 : 1. † *Tsel.* 13 : 39.

10 Es *helyheztetett vala* ételekben*, italokban, és külömb-külömb-féle † mosódásokban; és külső rend-tartásokban, mellyek a' meg-jobbításnak ‡ idejéig vettettek vala *az Izraelitákra.*

* 2 *Mós.* 11 : 1-47. † 3 *Mós.* 15:2-31. ‡ *Jér.* 31 : 31-34. *Gal.* 3:23-25. 4:3-5.

11 Minek-utánna pedig a' Kriſtus, a' következendő jóknak *Fő Papja eljött vólna, nagyobb és tökélletesb Sátor által, nem kézzel tsinált, az-az, nem è' külső † építésnek *Sátora által,*

* *r.* 8 : 6. † *v.* 2-5.

12 Sem pedig nem bakoknak, és tulkoknak vérek által, hanem az ö tulajdon vére * által ment-bé egy-fzer a' Szentséges † helybe. minek-utánna örök ** váltságot talált vólna.

* 1 *Pét.* 1 : 19. † *r.* 4:14. ** *Dán.* 9:24.

13 Mert ha a' bikáknak * és a' bakoknak vérek, és az üfző borjúnak hamva † el-hintettetvén a' tiſztátalanokra, meg-fzentelte őket az ö testeknek tiſztaságára: * 3 *Mós.* 16:14-16. † 4 *Mós.* 19 : 2-20.

14 Mennyivel inkább a' Kriſtusnak * vére, ki az örökké-való Lélek által, önnön magát ártatlan lévén meg-áldozta az Istennek, meg-tiſztítja a' ti lelketek-eſméretit a' meg-hólt tseleketektől, hogy fzolgáljatok az élő Istennek? * 1 *Pét.* 1 : 19.

15 Es azért az új Testamentomnak Közben-járója, hogy meg-halván azoknak a' bünöknek * váltságá-ért, mellyek vóltanak az első Testamentom alatt, a' hivatalosok az örökké való örökségnek igéretét † vennék.

* *Tsel.* 13 : 39. † *Márk.* 16 : 16.

16 Mert a' hol a' testamentom vagyon, szüksög hogy a' testamentom tévőnek halála-*is* meg-légyen;

17 Mert a' testamentom az embernek halálával erös; mert míg él a' testamentom tévő, a' testamentom erötelen.

18 Innét vagyon, hogy az első *Testamentom-is* nem fzenteltetett-meg vér nélkül.

19 Mert mikor Móses a' törvény fzerint-

szerínt-való minden parantsolatokat * el-olvasta vólna a' kősség elött, borjúknak és bakoknak véreket vévén, vizzel és veres gyapjúval, és isóppal egybe, mind a' Könyvet, mind az egész kősséget egy-szer 's mind meghinté,

20 Mondván: EZ A' TESTAMENTOMNAK VERE, MELLYET ISTEN NEKTEK PARANTSOLT.

* 2 *Mós.* 24: 3-8.

21 Annak-felette pedig a' Sátort-is, és mind a' szent edényeket-is hasonlatosképpen vérrel * meg-hinté.

* 2 *Mós.* 29: 21. 3 *Mós.* 8: 10-30,

22 Es mindenek közel vérrel * tiszttíttatnak-meg a' Törvény szerínt: és a' vér-ontás nélkül nem léfzen a' botsánat. * 3 *Mós.* 17: 11.

23 Annak-okáért fzükség vólt, hogy a' mennyei dolgoknak példáik illyen állatok által tiszttíttassanak-meg, a' mennyeiek pedig drágább * *áldozatokkal*, hogy-nem mint azok vóltak;

* *v.* 11. 12.

24 Mert nem kézzel tsinált szentséges helybe ment-bé a' Kristus, melly * példája vólna a' valóságosnak, hanem a' mennyekbe *ment*, hogy meg-jelenjék most Istennek előtte mi † éretünk. * *v.* 9. † 1 *Ján.* 2: 1.

25 Sem pedig *nem azért ment-bé*, hogy gyakorta áldozza-meg ö magát, miképpen a' fö Pap minden esztendöben bé-mégyen * a' Szentséges helybe idegen † vérrel. * *v.* 7. † *v.* 12.

26 (Mert ha különben vólna, kellett vólna öneki gyakorta szenvedni világ teremtésétöl fogva, hanem most egy-szer jelent-meg ö magának * meg-áldoztatása által, e' világnak utólsó † réfzében, a' bünnek el-töröltetésére. * *v.* 14. † *Gal.* 4: 4. 5.

27 Es miképpen hogy el-végezett dolog az emberek között, hogy egyszer meg-* haljanak, azután pedig ítélet *leszen:* * 1 *Mós.* 3: 19.

28 Azonképpen a' Kristus-is egyszer meg-áldoztatván, * hogy sokaknak büneiket el-venné, másod-szor bün-ért-való áldozat nélkül meg-látfzatik azoktól, a' kik ötet † várják azoknak idvefségekre. * 1 *Pét.* 3: 18. † 1 *Thefs.* 4: 16.17.

X. RESZ.

Az ó Testamentomi áldozatok elégtelenek vóltak a' bünnek el-vételére: a' Kristusé pedig elégséges, melly-ért ötet állhatos hittel kell tiszteln.

1 MErt a' Törvény, melly a' következendö jóknak * árnyékjok vólt, nem a' valóságoknak ki-mettzett formájok, azokkal az áldozatokkal, mellyeket esztendönként ugyan-azonokat fzüntelen áldoznak, foha meg-

nem fzentelheti † azokat, a' kik azokhoz járúlnak. * *Kól.* 2: 17. *Gal.* 3: 24. † *v.* 11. *Tfel.* 13: 39.

2 Mert ha külömben vólt vólna, meg-fzüntenek vólna az áldozattól; mivelhogy a' kik áldoztanak és megtiszttúltanak vólna * egy-fzer, semmi bün azután az ö lelkeket nem vádolta vólna. * *v.* 18.

3 De ez *áldozat*okban esztendönként a' bünöknek * elö-fzámláltatások léfzen. * 3 *Mós.* 16: 21.

4 Mert lehetetlen dolog, hogy a' kofoknak és bikáknak vérek el-végye a' bünöket.

5 Minek-okáért mikor e' világra bé-jött vólna, ezt mondja: Az áldozatot és az ájándékot nem akartad, * testet formálál pedig énnékem.

6 A' baromnak egészen égö áldozatját, és a' bün-ért-való áldozatot nem kedvelted. * *Sólt.* 40: 7-9.

7 Akkor mondám, Imhol vagyok én, (a' könyvnek kezdetében megirattatott * én felölem) hogy a' te akaratodat † tselekedjem, Isten!

* 1 *Mós.* 3: 15. † *Ján.* 4: 34. 10: 17.

8 Mikor elö-fzör ezt mondotta vólna: Az áldozatot és az ajándékot, a' baromnak egészen-való meg-égetését, és a' bün-ért-való áldozatot nem akartad, fem kedvelted, (mellyek a' Törvény fzerínt áldoztatnak.)

9 Azután ezt mondotta: Imhol vagyok én, hogy tselekedjem, Isten, a' te akaratodat. El törli az * elsöt, hogy az utólsót *fel*-állaffa. * *r.* 8: 13.

10 Melly akaratnak általa megfzenteltettünk a' Jésus Kristus' testének * egy-fzer-való áldozatjának általa.

* *r.* 9: 14.28.

11 Annak-okáért minden Pap elöáll minden napon fzolgálván, és ugyan azon áldozatokkal áldozván gyakorta, mellyek foha a' bünöket * el-nem vehetik. * *v.* 1-3.

12 E' pedíglen egy áldozattal áldozván a' bünök-ért, mind örökké ül * az Istennek jobbján. * *Sólt.* 110: 1.

13 A' mi ide elö vagyon azt várván, miglen az ö ellenségi az ö * talpai alá vettefsenek. * 1 *Kór.* 15: 25, 26.

14 Mert egyetlen-egy áldozatjával * tökéletesékké tette mind örökké azokat, a' kik meg-fzenteltetnek. * 9: 12. 26.

15 Bizonyságot tészen pedig minékünk *erről* a' Szent Lélek-is; mert minek-utánna elö-fzör ezt mondotta vólna:

16 Ez az én Szövetségem * mellyet kötök ö vélek a' napok után, ezt mondja az UR: Az én törvényimet adom az ö fzivekbe, és azokat bé-irom elméjekbe.

17 Azután így fzóll: Es az ö büneikről és hamisságaikról többé meg-

nem-emlékezem. * *Jer.* 31 : 3-33.

18 A' hol pediglen a' bünöknek botsánatjok vagyon, nem kell többé * bün-ért-való áldozat. * *v.* 2.

19 Mivelhogy azért Atyám-fiai, szabadságunk vagyon, az *Istennek* Szentséges helyébe-való bé-mentelre * a' Jésus' vere által: * *rész.* 4 : 14. 16.
Ján. 14 : 6.

20 Az útón, mellyet szentelt minékünk új és élö *út* gyanánt, a' kárpit által, az-az, az ö teste által.

21 Es *mivelhogy vagyon* nagy Papunk, ki az Isten' Házának * Fejedelme; * *r.* 3 : 6. 4 : 14.

22 Járúljunk igaz szívvel * és hitnek bizonyos bizodalmával, a' gonosz lelki-esmérettöl meg-tiszt últ szívekkel.

23 Es meg-mosván testünket tiszta vizzel, tartsuk-meg a' mi reménségünknek tántorgás nélkül-való vallását, (mert igaz az, a' ki igéretet tett.)
* *rész.* 4 : 16.

24 Es egy-mást betsüljük, hogy magunkat fel-indítsuk az *atya-fiúi* szeretetre * és a' jó tselekedetekre,

* *Ján.* 13 : 34. 35.

25 El-nem hagyván a' mi gyülekezetünket, miképpen szokások némelyeknek, hanem intvén *egy-mást*: annyival-is inkább mivelhogy látjátok, hogy ama' nap * el-közelget. * 2 *Pét.* 3 : 10-12.

26 Mert ha szabad akaratunk szerint * vétkezünk az igasságnak esmérети után, nintsen azután a' mi bünéink-ért áldozat * *rész.* 6 : 4. 6.

27 Hanem az itéletnek néminémü rettenetes várása, és a' tüznek lángja, * melly meg-emészti az *Istennek* ellenségit. * *Máté* 25 : 14.

28 A' ki meg-veti a' Móses' * Törvényét, minden irgalmasság nélkül, két vagy † három tanúnak bizonyságára meg-ölettetik; * 3 *Mós.* 20 : 10.
† 5 *Mós.* 17 : 6.

29 Mennyivel (alúltjátok, hogy) keményebb büntetésre itélteti † méltónak lenni, a' ki az Istennek Fiát meg-tapodándja, és a' Szövetségnek vérét, melly által meg-szenteltetett vala, semminek alúltándja, és a' kegyelemnek Lelkét bolondsággal illeténdi? † *r.* 2 : 3. 12 : 25.

30 Mert tudjuk azt, a' ki ezt mondotta: En dolgom a' * bosszú-állás, én meg-fizetem, ezt mondja az UR. Es ismét: Az UR meg-ítéli, † *úgy-mond*, az ö népét, * 5 *Mós.* 32 : 25.
† 5 *Mós.* 32 : 36.

31 Kettenetes dolog az élö Istennek kezébe * esni. * *r.* 12 : 29.

32 Emlékezzetek-meg pedig ez elöttvaló napokról, mellyekben minekutánna meg-világosíttattatok vólt, a' háborúságognak nagy tusakodását szenvedtétek.

33 Egyképpen ugyan, mikor gyalázatokkal és nyomorúságokkal a' piatzra elö-vitettettetek: egyképpen pedig, mikoron társai lettetek azoknak, a' kik a' nyomorúságos állapatban vagynak.

34 Mert az én fogságimon-is én velem egyetembe bánkodtatok, és a' ti jószágtoknak † sákmányoltatását nagy örömmel vettétek; mivelhogy tudnátok magatokban, hogy tinéktek drágább és maradandóbb jószágtok * vagyon mennyekben. † 1 *Thess.* 2 : 14.
* *Máté* 5 : 12.

35 Ne vesétek-el annak-oká-ért a' ti † bizodalmatokat, mellynek nagy jutalom-* fizetése vagyon. † *r.* 3 : 6. 14.
* *Máté* 10 : 32.

36 Mert szükség néktek a' békességes * türés, hogy minek-utánna az Istennek akaratját tselekedénditek, elvegyétek az † igéretet. * 1 *Pét.* 1 : 6. 7. 9.
Jak. 5 : 7-11. † *Máté* 16 : 16.

37 Mert még egy kevés, csak egy kevés idö vagyon, és a' ki el-jövendö, el-jö, és nem * késik. * 1 *Pét.* 1 : 7.
2 *Pét.* 3 : 9.

38 Az igaz ember pedig † hit által él: és valaki el-vonándja * magát, az ollyant az én lelkem nem kedvelli.
† *Hab.* 2 : 4. * *Péld.* 3 : 32.

39 De mi nem ollyak vagyunk, kik magunkat el-vonjuk veszedelemre, hanem ollyak, kik higyünk * a' mi lelkünk' idvességére. * *Márk.* 16 : 16.

XI. RESZ.

Mi légyen a' hit, és annak tselekedetei, sok példákban mútatja-meg.

1 A' hit pediglen az ollyan dolgoknak valóságok, a' mellyeket reménlünk, és a' melly dolgok nem láttatnak, azoknak bizonyos mútatójok.

2 Melly-ért * *jó* bizonyossággal ékesíttettek-meg a' mi elöttünk való Atyák.
* *v.* 4 : 39.

3 Hit által értjük, hogy teremtetett e' világ Istennek * beszéde által, hogy a' láthatatlanokból láthatók lennének.
* 1 *Mós* 1 : 1. *Ján.* 1 : 1. 10.

4 Abel † hit által áldozott Istennek betsesb áldozáttal, hogy-nem mint Kain; mellynek általa bizonyságot vett, hogy igaz vólna, mikor az Isten bizonyságot tenne az ö ajándékiról; és ennek általa, meg-halván még-is * szóll. † 1 *Mós.* 4 : 4. 5. * *r.* 12 : 24.

5 Hit által ragadtatott-el Enóch, * hogy ne látna halált: és meg-nem találtatott, mivelhogy által-vitte vala ötet Isten, mert minek-elötte által-vitetnék, bizonyságot vett vala, hogy kedves vólt Isten elött. * 1 *Mós.* 5 : 24.

6 A' hit nélkül pedig leheteltlen dolog, hogy valaki *önéki* kedves légyen; mert a' ki Istenhez járúl, ennek hinni kell,

kell, hogy vagyon *Isten*, és hogy jutalmat ád azoknak, a' kik ötet keresik.

7 Hitnek általa Istentöl meg-intetvén Nóé * azokról, a' mellyek még nem láttatnak vala, meg-rémülvén készité a' Bárkát az ö háza-népének megtartatására: melly *Bárkának* általa kárhoztatá e' világot, és a' hitböl való igasságnak örökösévé lett.

* 1 *Mós.* 6: 13. 14.

8 Hitnek általa * engede Abrahám az Istennek, mikor hivattatott vólna, hogy el-menne a' helyre, mellyet örökségül vejendö vala; és ki-méne nem tudván hová menne. * 1 *Mós.* 12: 1-4.

9 Hitnek általa lakék az igéretnek földén mint idegen * földön, sátorokban lakván Isákkal és Jákóbbal, ugyan-azon igéretnek örökösivel.

* 1 *Mós.* 35: 27.

10 Mert vár vala olly várost, * mellynek fundamentoma vólna, mellynek mestere és teremtöje az Isten. * *v.* 16. *rész.* 12: 22.

11 Hitnek általa Sára-is * eröt vön az ö méhében való fogadásra, és az ö idejének kivüle szüle, mivelhogy igaznak itélte azt, a' ki igéretet tett vala.

* 1 *Mós.* 17: 17. 19. 21: 2.

12 Annak-oká-ért-is egytöl, meg-pedig attól-is mint-edgy meg-hólt töl szaporodtanak annyin, mennyi az ég' * tsillaginak sokságok, és mint a' tenger' partjának fövenye számlál-hatatlan.

* 1 *Mós.* 22: 17. § *Mós.* 1: 10.

13 Hit által hóltanak-meg azok mindnyájan, kik az igéreteket el-nem † vették vala, hanem távól nézik vala azokat, minek-utánna hittenek vólna, és ragaszkodtak vólna azokhoz, és valláft tettek vólna arról, * hogy ök bújdosók és jövevények vólnának azon a' földön. † 1 *Mós.* 48: 21.

* 1 *Mós.* 47: 9.

14 Mert a' kik ezeket mondják, nyilván jelentik, hogy ök hazát * keresnek. * *v.* 10.

15 Hogyha arról meg-emlekeztek vólna, a' mellyból * ki-jöttenek vala, vólt vólna idejek a' haza téréfre.

* 1 *Mós.* 12: 1.

16 De jobb *hazát* kivánnak, tudnillik mennyeit; annak-oká-ért nem fzégyenli az Isten ö † Isteneknek hivatni; mert kéfzített vala önékiek * várost. † 2 *Mós.* 3: 6. * *Máté* 22: 31. 32.

17 Hitnek általa áldozá-meg * Abrahám Isákot, mikor kéfértetnék, a-maz ö egyetlen-egy fiát, mondom, hogy meg-áldozta az, a' ki az igéreteket vette vala. * 1 *Mós.* 22: 2. 9-12.

18 Kinek ezt mondotta vala *az Isten:* Isákban * neveztetik néked a' te magod. * 1 *Mós.* 21: 12. *Róm.* 9: 7.

19 Mikor ö magában ezt el-hitte vólna, hogy az Isten azt halálból-is feltámafzt-hatja, melly halálból * azt néminémü hafonlatofság fzerint fel-is vévé. * 1 *Mós.* 22: 2. 9-12.

20 Hitnek általa áldá-meg Isák, * Jákóbot és Efaut jövendö dolgokban.

* 1 *Mós.* 27: 28. 39.

21 Hitnek általa áldá-meg Jákób † halálának idején a' Jósefnek mindenik fiát, és imádá *az Istent* * az ö Iltápjának végéhez támafzkodva. † 1 *Mós.* 48: 13-20. * 1 *Mós.* 47: 31.

22 Hitnek általa emlékezék Jósef, halálához közel lévén, az Izrael' fiainak * ki-menetelek felöl, és az ö temeiröl parantsolatot ada.

* 1 *Mós.* 50: 24.

23 Hitnek általa rejtetett-el Mófes † az ö fziileitöl három hónapig, mikoron fzületett vólna, mivelhogy látnák fzép gyermeknek lenni, és nem rettegék a' Királynak * parantsolatját.

† 2 *Mós* 2: 2. * 2 *Mós.* 1: 22.

24 Hitnek általa nem akart Mófes, mikor immár öreg vólna, Faraó' leányának * fiának hivattatni.

* 2 *Mós.* 2: 10. 11.

25 Mivelhogy ezt inkább válafztá magának, hogy az Iften' népével együtt nyomorúságokkal illettetnék, hogy nem mint a' bünnek ideig-való hafznával élne.

26 Ugy-mint ki nagyobb gazdagságnak itélte lenni a' Kriftus-ért való gyalázatot, hogy-nem mint az Egyiptombélieknek kintseket; mert néz vala a' jutalomnak fizetésére.

27 Hitnek általa hagyá-el * Egyiptomot, femmit nem félvén a' Királynak haragjától; mert olly erös fzivvel vólt, mintha látná azt, a' ki lát-hatatlan.

* 2 *Mós.* 2: 15.

28 Hitnek általa tselekedte a' Húsvéti * báránynak meg-ételét, és ama' vérnek ki-ontatását: hogy a' ki az elsö fzülötteket öli vala, öket ne illetné.

* 2 *Mós.* 12: 3-14.

29 Hitnek általa mentenek által a' veres * tengeren mint egy fzárazon, mellyet mikor az Egyiptombélieknek meg-késértettek vólna, el-nyeletteténeck. * 2 *Mós.* 14: 22-29.

30 Hitnek általa romlottanak-le a' Jérikónak * kö-falai, mikoron azokat kerülték vólna hét napokig. * *Józ.* 6: 2.

31 Hitnek általa nem vefze-el a' hitetlenekkel egyetembe, ama' tifztátalan életü * Ráháb, mikoron jó-akaratal fzállására fogadta vólna a' kéméket. * *Józ.* 2: 1. 6: 23.

32 Es mit fzóllok többet? mert nem vólna az idö elég hozzája, ha fzóllnék † Gedeonról, * Bárákról, ‡ Sámsonról, § Jefteröl, ** Dávidról, †† Sámuelröl, és a' Prófétákról: † *Bir.* 6: 11. * *Bir.* 4: 6. ‡ *Bir.* 13: 3-5. 24. 25. § *Bir.* 11: 11. ** 1 *Sám.* 16: 13. †† 1 *Sám.* 1: 20.

33 Kik hitnek általa orſzágokat †, meg-győztenek, igazságot tselekedtenek, az igéreteket el-vették, oroſzlánoknak * ſzájokat bé-dugták.

† 2 *Sám.* 8: 1. * *Dan.* 6: 16-22.

34 A' tüznek erejét * meg-óltották, a' fegyvernek élítől meg-menekedtek, meg-erösödtenek az erötelenségből, erőjekké lettek a' viadalban, az idegeneknek táborokat * el-futamtatták.

* *Dán.* 3: 23-27. * *Bír.* 7: 19-21.

35 Az aſzſzonyi-állatok a' fel-támadásnak általa az ö halottjaikat * meg-nyerték, némelly eknek börök meg-feſzíttetett, nem gondolván a' ſzabadúlásſal, hogy drágább fel-támadáſt nyerhetnének. * 2 *Kir.* 4: 20-36.

36 Némellyek viſzontag tsúfolásokat és oſtorozásokat ſzenvedtenek, annak-felette kötözéſeket és* tömlötzöt.

* *Jér.* 20: 2.

37 Meg-köveztettek, ketté vágattattak, késértettek, fegyverrel le-vágattatván meg-hóltanak, bujdoſtanak juhoknak és ketskéknek börökben, kik el-hagyattattak, ſzorongattattak, nyomorgattattak.

38 Kikre nem vólt méltó e' világ: puſztában bújdoſtanak, hegyeken, barlangokban, és földnek haſadékiban.

39 Es mindnyájan ezek, minekutánna jó bizonyságot vettenek vólna a' hitnek általa, az igéretet * nem vették-el; * 1 *Móſ.* 3: 15. 12: 3.

40 Mivelhogy az Iſten mi felölünk néminémü jobb dolgot rendelt vólt, hogy mi nálunk * nélkül a' tökélleteſſégre ne jutnának. * *Gal.* 10: 14.

XII. RESZ.

Int, hogy minden akadályokat hátrahagyván a' Krisſtuſt köveſsék, Iſten' látogatáſit békével türjék, és egyéb jó dolgokat gyakoroljanak.

1 ANnak-oká-ért mi-is: mivelhogy ennyi *ſok* bizonyságoknak fellege áll környülünk, minden terhet levetvén, és minden környülünk való bünt, nagy állhatatoſsággal a' mi elönkbe adatott tzélt * ki-tuſſuk.

* *Róm.* 6: 4. *Eſés.* 4: 1-4.

2 Nézvén a' hitnek Fejedelmére, és el-végezőjére a' Jésusra, ki az ö elötte való öröm' helyébe ſzenvedett * keresztet, a' gyalázatot meg-utálván, és az Iſten' ſzékinek jobbjára ült.

* *r.* 1: 3. *Filip.* 2: 6-11.

3 Gondoljátok-meg azért, kitsoda légyen az, * a' ki illyen ellene való ſzidalmazálokat ſzenvedett a' bünösöktől, hogy elmétekben el-fogyatkozván, meg-ne fáradjatok. * *Máté* 3: 17.

4 Mert még ſzintén a' vérig nem tuſakodtatok, a' bün ellen tuſakodván.

5 El-felejtkezteték pedig az intésről, melly néktek mint fiaknak ſzóll: * Fiam ne veſd-meg az UR' dorgálását, és el-ne fáradj lelkedben, mikor ö tőle dorgáltatol. * *Péld.* 3: 11. 12. *Jób* 5: 17.

6 Mert a' kit ſzeret az UR, meg-dorgálja *, meg-oſtoroz pedig minden*t*, valakit fiává fogad. * *Jel.* 3: 19.

7 Ha a' dorgáláſt el-ſzenveditek, az Iſten ö magát néktek ajánlja mint fiainak; mert kitsoda olly fiú, kit az atya meg-nem dorgál?

8 Hogyha dorgálás nélkül valók vagytok, mellyben mindenek réſzesek, bizonyára fattyak vagytok, és nem * fiak. * *v.* 6.

9 Annak-utánna pedig, a' mi teſt ſzerínt való atyáink, minékünk dorgálóink vóltanak, és öket betsülöttük: avagy nem fokkal inkább engedünnök kellé a' lelkeknek Attyának, hogy éljünk?

10 Mert azok kevés ideig, a' mint nékiek tetſzik vala, minket dorgálnak vala: e' pedig a' mi haſznunkra *dorgál*, hogy réſzeſi légyünk az ö ſzentségének,

11 Minden dorgálás pedig moſtan jóllehet nem látſzatik örvendetesnek, hanem ſzomorúságoſnak lenni: mindazáltal végtére az igazságnak tsendes gyümöltsét adja azoknak, a' kik abban gyakórlották magokat.

12 Azért a' ti le-ereſztett kezeiteket, és réſzketö térdeiteket erösítsétek-meg.

13 És a' ti lábaitokkal egyenesen járjatok, hogy a' ki sánta, mindeneſtől fogva el-ne tévelyedjék az útról, hanem hogy inkább meg-gyógyíttaſſék.

14 Köveſſétek a' békeſſéget * mindenekkel, és a' ſzent életet, † melly nélkül ſenki nem látja az URat.

* *Róm.* 12: 18. † *Máté* 5: 9.

15 Meg-látván hogy valaki az Iſtennek kegyelmétől * el-ne ſzakadjon: hogy valami keſerü gyökér fel-nevekedvén meg-ne háborítson, és az által ſokan meg-fertéztteſſenek.

* 5 *Móſ.* 29: 18.

16 Ne légyen ſenki paráználkodó avagy el-vetemedett mint Eſáu, ki egy ételen † el-adta az ö elsö ſzületésének méltóságát. † 1 *Móſ.* 25: 33.

17 Mert jól tudjátok hogy ö aztán is, mikor az áldáſt viſzſza akarná nyerni örökség ſzerínt, meg-vettetett vólt, mert nem találta meg-bánásra való helyet, jóllehet *nagy* köny-hullatásokkal * kereſte vólna az *áldáſt*.

* 1 *Móſ.* 27: 34. 38.

18 Mert nem járúltatok a' tapaſztalható hegyhez * és az égö tüzhöz, a' sürü füſthöz, és a' ſötétséghez, és a' ſzélvéſzhez. * 2 *Móſ.* 19: 11. 16-20. 21.

19 A' trombita' zengéséhez , és az *Isten* beszédének szavához , melyet a' kik hallottak , kérték * hogy többé az nékiek ne szóllana. * *Mós.* 20 : 19.

20 (Mert nem szeved-hetik vala el a' mit *Isten* parantsol vala : Hogy ha * oktalan állat illeténdi-is a' hegyet, meg-kövezteisék , avagy nyilakkal meg-lövöldözteſſék. * 2 *Mós* 19 : 13.

21 Mósés-is, (oily igen rettenetes látas vala, a' melly láttatik vala) ezt mondotta : El-ijedék , és meg-rémülék.)

22 Hanem járúltatok a'Sion' hegyéhez , és az élö Isten' városához , a' mennyei * Jérusálemhez , és a' sok ezer Angyalokhoz. * *Gal.* 4 : 26.

23 A' közönséges gyüléshez és az elsö-szülötteknek Gyülekezetekhez, kik bé-irattanak mennyben , és a' mindeneknek Birájokhoz az Istenhez , és a' tökélletesekké lett igazaknak lelkekhez.

24 Es az Uj Testamentomnak Közben-járójához a' Jésushoz , és a' reánk hintetett vérhez , melly drágább * dolgokat szóll , hogy-nem mint az Abelnek † vére. * *r.* 9:14. † 1 *Mós.* 4 : 10.

25 Meg-láſſátok, hogy meg-ne útálják azt a' ki szóll ; Mert ha azok meg-nem menekedtenek , a' kik megvetik vala azt *, a' ki az Isten' képében szóll vala e' földön , sokkal inkább mi, ha azt meg-útáljuk, a' ki mennyből † vagyon. * *r.* 10 : 28.

4 *Mós.* 16 : 1-35. † *Máté* 3 : 17.

26 Kinek szava a' akkor meg-mozdította a' földet ; mostan pedig hirdeti, ezt mondván : Még egy-szer én meg-mozdítom nem csak a' földet , hanem az * eget-is. * *Hagge* 2 : 6.

27 Hogy pedig ezt *mondja* : Még egy-szer ; jelenti az állhatatlan dolgoknak , tudni-illik a' teremtetteknek el-vételeket , hogy meg-maradjanak a' mellyek állhatatosok.

28 Annak-oká-ért a' mozdít-hatatlan* országot fel-vévén , tartsuk-meg a' kegyelmet , mellynek általa úgy szolgáljunk Istennek, hogy néki kedvesek légyünk , félelemmel és tiszteltettel,

29 Mert a' mi Istenünk meg-emésztö † tüz. † 5 *Mós.* 4: 24. * *v.* 22-24.

XIII. RESZ.

Külömb-külömb-féle jó tselekedetekre int: Levelét könyörgés-en 's köszöntés-en végezi.

1 AZ atya-fiúi szeretet * meg-maradjon. * *Róm.* 13 : 8.

2 A' gazdálkodásról el-ne felejtkezzetek ; mert ez által némellyek nem tudva Angyalokat * fogadtanak szállásokra. * 1 *Mós.* 18 : 2. 8. 19 : 1. 2.

3 Meg-emlékezzetek a' foglyokról * mintha ö vélek együtt foglyok volnátok , és azokról a' kik nyomorúságokkal terheltetnek , mintha ti-is testben szenvednétek. * *Maté* 25 : 36-40.

4 Tiszteletes mindenek között a' házasság és a' fertelmesség nélkül való ágyas-ház : a' paráznákat † pedig és a' házasság rontókat az Isten megitéli. † 1 *Kór.* 6 : 10.

5 A' ti erköltsötök idegen légyen a' * fösvénységtöl : elégedjetek-meg a' † jelen valókkal ; mert az *Isten* mondotta : Nem hagylak-el ‡ téged' , és nem távozom-el te töled. * 1 *Kór.* 6:10.

† 1 *Tim.* 6:6.8. ‡ 5 *Mós.* 31: 8.

6 Annyira hogy bátorsággal mondjuk : Az UR énnékem † segítségem , nem félek hogy valamit ártson énnékem az ember- † *Sólt.* 118 : 6.

7 Meg-emlékezzetek a' ti elöttetek-járókról , kik tinéktek szóllták az Istennek beszédét : kiknek követsétek * hiteket , meg-gondolván minémü vége vólt az ö életeknek. * 1 *Kór.* 11:1.

8 A' Jésus Krisztus tegnap és * ma ugyan azon *vólt*, mind örökké-is ugyan azon *lészen*. * *Jel.* 1 : 8. 17.

9 Külömbözö és idegen † tudományok által ide 's tova ne vonattassatok ; mert igen jó *dolog* kegyelemmel meg-erösíttetni a' mi szívünknek, nem eledelekkel , mellyek nem használtanak azoknak, a' kik azokban forgolódtak. † *Jér.* 20 : 8.

10 Vagyon óltárunk,* mellyröl nem szabad enniek azoknak, a' kik szolgálnak *az O Testamentomban való* Sátorban. * *Gal.* 5 : 4.

11 Mert a' melly állatoknak vérek * bé-vitetik a' Fö Pap által a' bün-ért a' Szentséges helybe , azoknak testek meg-égettetik a' táboron kivül.

* 3 *Mós.* 16 : 27.

12 Minek-oká-ért a' Jésus-is, hogy meg-szentelné a' népet az ö tulajdon vére által , szenvedett a' kapun † kivül. † *Ján.* 19 : 17-20.

13 Menjünk-ki azért ö hozzája a' táboron kivül, az ö gyalázatját hordozván.

14 Mert nintsen itt * maradandó városunk , hanem jövendöt keresünk. * *rész.* 11 : 10. 16.

15 Ö általa azért szüntelen vigyünk Isten eleibe ditséretnek áldozatját, azaz, az ö nevéröl valláſt tévö * ajakinknak † gyümöltsöket. * *Hós.* 14 : 3.

16 A' jó-tétéményröl pedig, és marhátoknak máſſal-való közöltetéséröl el-ne felejtkezzetek ; mert illyen áldozatokban * gyönyörködik az Isten,

* *Filip.* 4 : 18.

17 Engedjetek a' ti elöttetek * jároknak és hallgaſſátok † azokat : mert vigyáznak ök a' ti lelkeitek-ért úgymint szám- ‡ adók : hogy örömmel miveljék azt , és nem bánattal ; mert

az

a' tinéktek nem haſznál. * 1 *Theſſ.* 5:12.
† *v.* 7. ‡ *Ezek.* 3:17.

18 Imádkozzatok mi érettünk; mert hiſzünk hogy minékünk jó lelki-eſméretünk vagyon, úgy-mint kik minden dolgokban igyekezünk tiſztaſſégesen † forgolódni. † 2 *Kor.* 1:12.

19 Még-is kérlek pedig titeket, hogy azt miveljétek, hogy hamarább hozzátok meheſſek.

20 A' békeſſégnek Iſtene pedig, ki a' halálból * ki-hozta a' juhoknak az öröké-való Teſtamentomnak vére által-való nagy Pásztorát † a' mi Urunk Jéſuſt, * *Tſel.* 3:15. † *Ján* 10:12.

21 Tégyen titeket tökélletesekké * minden jó tselekedetben, az ö akaratjának tselekedésére, tselekedvén ti bennetek azt, a' mi ö elötte kedves, a' Jéſus Kriſtus által: kinek ditsöség *légyen* mind örökkön örökké, Amen!

* 2 *Kor.* 3:5.

22 Kérlek pedig titeket, Atyám-fiai, ſzenvedjétek-el ez intö beſzédet; mert rövid beſzédekkel irtam néktek,

23 Légyen tudotokra, hogy a' mi atyánk-fia * Timotheus meg-ſzabadúlt, kivel (ha hamar ide jövénd) meg-látogatlak titeket. * 1 *Tim.* 1:2.

24 Köſzöntsérek minden ti elöttetek járókat, és minden ſzenteket. Köſzöntenek titeket azok, a' kik Olaſzországból való *Atya-fiak.*

25 Az *Iſten'* kegyelme † *légyen* mindnyájan veletek: Amen! * *Tim.* 4:22.

Küldetett Olaſz-országból Timotheus által.

SZENT JAKAB APOSTOL' AZ IZRAEL' EL-SZELLEDETT XII. NEMZETSEGEHEZ IRTT LEVELE.

Melyben I. tanít, hogy a' hitet annak gyümöltséböl kell meg-mútatni: más-kén' az meg-hólt hit. II. Int minden jósagos tselekedetekre, állhatatoſságra, keresztt alatt békeſséges türésre, buzgó könyörgésre, nyelvekkel és Iſtennek ideig, való ajándékival jól élésre.

I. RESZ.

Intés a' türésre, böltseségnek Iſtentöl való kérésére: késértetnek eredete: Minden jó ajándék Iſtentöl onnan ſellyúl vagyon. Haragra késöknek-kell lenni: Iſten' igéjét hallgatni, meg-tselekedni: Iſtent tiſztelni.

1 JAKAB, az Iſtennek és az UR Jéſus Kriſtusnak ſzolgája, az el-ſzélledett * tizen-két nemzetségeknek köſzönetemet *irom. Ján.* 7:35.

2 Nagy öröm gyanánt * tartſátok, Atyám-fiai, mikor külömb-külömb késértetekbe eſtek. * *Tſel.* 5:41. *Róm.* 5:3.

3 Tudván azt, hogy a' ti hiteteknek próbáltatáſa békeſſéges türéſt * nemz. * *Róm.* 5:3-5.

4 A' békeſſéges türésben pedig tökélletes tselekedet légyen, hogy légyetek tökélletesek és épek minden ſogyatkozás nélkül.

5 Hogyha valaki közzületek ſzükölködik böltseség nélkül, † kérje * Iſtentöl, ki adja *azt* mindeneknek böséggel ſzemre való hányás nélkül, és meg-adattatik ö néki.

† *Máté* 11:24. * *Péld.* 2:6.

6 De kérje * hittel, ſemmit nem kételkedvén; mert a' ki kételkedik, haſonlatos a' tengernek habjához, melly a' ſzelektöl meg-mozdíttatik, és ide 's tova hányattatik.

* *Máté* 7:7. 11:24.

7 Ne vélje azért az ollyan ember, hogy ö valamit vészen az Urtól.

8 A' kettös ſzivü ember * állhatatlan minden ö útaiban. * *r.* 4:8. *Sólt.* 78:37.

9 Ditsekedjék pedig az alázatos atya-fiú, az ö nagyságában,

10 A' gazdag pedig az ö alázatoſſágában; mert el-múlik mint a' fünek * virága. * 1 *Pét.* 1:24.

11 Mert miképpen mikor a' Nap *nagy* hévséggel fel-támad, meg-ſzárad a' fü, és annak virága el-húll, és az ö ſzép tekíntetes ékeſſége el-véſz: azonképpen a' * gazdag *ember*-is az ö útaiban meg-hervad. * *Sólt.* 102:12.

12 Boldog ember az, a' ki* késértetet ſzenved; mert minek-utánna megpróbáltatik, el-véſzi az életnek koronáját, mellyet igért az UR az ötet ſzeretöknek. * *Jób.* 5:17. *Jel.* 3:19.

13 Senki, mikor késértetik, ne mondja: Az Iſtentöl késértetem; mert az Iſten gonoſzságokkal nem késértethetik, és ſenkit nem késért.

14 Minden ember pedig késértetik, mikor az ö tulajdon kívánságától elvonattatik és meg-tsalattatik.

15 Annak-utánna a' kívánság, minek-utánna fogadott, ſzüli a' bünt: a' bün pedig minek-utánna véghez megyen, nemz * halált. * *Róm.* 5:12.

16 Ne

16 Ne tévelyegjetek szerelmes Atyám-fiai;

17 Minden jó adomány, és minden tökélletes ajándék onnét fellyül vagyon, melly le-száll a' világosságoknak Attyától, kinél nints * változás, vagy változásnak arnyéka. * *Mal.* 3:6.

18 Ki az ö akaratja szerint szült* mindket az igasságnak beszéde által, hogy lennénk az ö teremtett állatinak néminémü elsö fengéjik. * *Ján.* 1: 13. 1 *Pét.* 1: 23.

19 Azért, szerelmes Atyám-fiai, légyen minden ember gyors a' hallásra, késedelmes a' * szollásra, késedelmes a' haragra; * *Péld.* 17: 27. 28. *Préd.* 5: 2.

20 Mert a' férjfiúnak haragja az Isten' igasságát nem tselekesi.

21 Annak-okáért el-vetvén minden * undokságot, és a' gonoszságnak ganeját, alázatossággal vegyétek-be a' bé-oltatott beszédet, melly meg-tarthatja † a' ti lelkeiteket. * *Kol.* 3: 8. 9. 1 *Pét.* 2: 1. 2. † *Róm.* 1: 16.

22 Légyetek pedig valóba meg-tartói az * igének, és ne *légyetek* csak hallgatói, hogy meg-tsaljátok magatokat. * *Máté* 7: 21. 24. 25. *Róm.* 2: 13.

23 Mert a' ki csak hallgatója az igének és nem tselekedője, az ollyan hasonlatos az emberhez, ki meg-tekinti az ö természet szerint való ábrázatját a' tükörben.

24 Mert meg-tekintette ö magát, és el-ment, és azonnal el-felejtkezett róla, minémü volt.

25 De az, a' ki bé-tekinténd a' szabadságnak tökélletes † Törvényébe, és meg-maradánd * *abban*, mivelhogy nem feledékeny hallgató, hanem a' tselekedetnek követöje, a' ‡ bóldog léfzen az ö tselekedetében. † *r.* 2: 12. * *Ján.* 13: 17. ‡ *Sólt.* 1: 1-13.

26 Ha valaki láttatik ti köztetek Isten-félönek lenni, és az ö nyelvét* meg-nem zabolázza, hanem az ö maga szivét meg-tsalja, ennek hijába-való Isteni szolgálatja. * *Sólt.* 34: 12-14.

27 A' tiszta és Isten elött, és az Atya elött szeplö nélkül való Isteni szolgálat ebben áll: MEG-LATOGATNI AZ ARVAKAT * ES ÖZVEGYEKET AZ Ö NYOMORUSAGOKBAN, ES SZEPLÖ NELKüL MEG-TARTANI MAGAT E' VILAGTOL. * *Jób.* 31: 17-22. *Máté* 25: 34-40.

II. RESZ.

Személy-válogatás nem illik a' Kereszteyéni hithez, mellyet nem elég szóval meg-vallani, hanem tselekedettel kell meg-mútatni.

1 A Tyám-fiai, a' mi ditsöséges Urunk Jésus Kristusban-való hitet megne elegyítsétek személy- * válogatással; * *v.* 9. 3 *Mós.* 19: 15. *Péld.* 24: 23.

2 Mert ha valaki a' ti gyülekezetekbe bé-mégyen, kinek ujjában arany gyürö vagyon, és fényes ruhája; bémenénd pedig a' szegény-is rongyos ruhában,

3 Es ha tekinténdetek arra, a' kinek fényes ruhája vagyon, és ezt mondjátok néki: Te ülj ide szépen: a' szegénynek pedig ezt mondjátok: Te állj amott, avagy ülj-le ide az én *lábaim alatt való* sámolyra.

4 Avagy nem tetteteké ti magatokban választ-ást, és nem letteteké nem igazán itélö birákká?

5 Halljátok-meg Szerelmes Atyámfiai: Avagy nem választtotaé az Isten e' világnak szegényeit, hogy lennének gazdagokká a' hitben, és örökösivé az orszságnak, mellyet igért azoknak, a' kik ötet szeretik?

6 De ti bolzússágad illettétek a' szegényt. Avagy nem a' gazdagok * nyomoritanaké-meg titeket az ö kegyetlenségek által, és nem azok vonszanaké titeket a' törvénybe?

* *rész.* 5: 1. 4. 6.

7 Avagy nem káromoltatiké ama' ti szép † nevetek, a' mellyröl* neveztettetek? † *Tsel.* 11: 26. * 1 *Pét.* 4: 14.

8 Hogyha a' királyi Törvényt tselekesitek, az Irás szerint: Szeresséd * a' te fele-barátodat mint tennen magadat; jól mivelitek. * *Márk.* 12: 31.

9 Ha pedig személyt válogattok, vétkeztek, és meg-feddettek a' * Törvénytöl, mint annak meg-rontói;

* 5 *Mós.* 19: 15.

10 Mert valaki az egész Törvényt meg-tartándja, vétkezéndik pedig egy * dologban, az egész Törvénynek meg-rontatásában bünös. * *Máté* 5: 19.

11 Mert a' ki ezt mondotta: Ne * paráználkodjál, ezt-is mondotta: Ne ölj. Hogyha nem paráználkodándol, öléndesz pedig *embert*, a' Törvénynek meg-rontójává lettél.

* 2 *Mós.* 20: 13. 14.

12 Ugy szóljatok, és úgy tselekedjetek, úgy-mint kik meg-itéltettek a' szabadságnak * Törvénye által.

* *rész.* 1: 25.

13 Mert az itélet irgalmasság nélkül léfzen annak, a' ki nem tselekedett * irgalmasságot: és ditsekedik az irgalmasság az itélet ellen.

* *Máté* 5: 7. 18: 30. 35.

14 Mi haszna vagyon, Atyám-fiai, ha valaki mondja, hogy hiti vagyon, tselekedetei pedig † nintsenek? avagy meg-tart-hatjaé azt az a' * hit? † *v.* 17.

* *Máté* 7: 21-23. 26.

15 Hogyha pedig a' Kereszténynek atyafiak, férjfiak, vagy aszszonyi-állatok mezítelenek * lejéndenek, és szükölködé-

köddéndenek minden-napi eledel nélkül. * *Luk.* 3: 10. 11.

16 Ezt mondja pedig valaki közzülletek azoknak: Menjetek-el békefséggel, melegedjetek-meg és egyetek eleget: mind-azáltal nem adjátok nékiek, * a' mellyek fzükségefek vólnának az ö testeknek táplálttatására, mi hafzna vagyon annak? * *Jób.* 31: 19. 20. *Esa.* 58: 7.

17 Azonképpen A' HIT, HA TSELEKEDETEI NINTSENEK, * MEGHOLT Ö MAGÁBAN. * *v.* 20. 22.

18 Söt inkább ezt mond-hatja valaki: Tenéked hited vagyon, énnékem tselekedetim vagynak: Mútaffd-meg nékem a' te hitedet a' te tselekedetidből, és én-is meg-mútatom néked az én tselekedetimből * az én hitemet.

* *Gal.* 5: 6.

19 Te hifzed, hogy az Iften † egy; jól tselekefzed: az ördögök-is hifzik, és * rettegnek *töle.* † 5 *Móf.* 6: 4.

* *Márk.* 1: 24.

20 Akarodé pedig te hijába-való ember, tudni, hogy a' tselekedetek nélkül való hit * meg-hólt? * *v.* 17. 26.

21 Abrahám ama' mi Atyánk, avagy nem a' tselekedetekből efmértetetté igaznak lenni, mikor Isákot az ö fiát * meg-áldozta vólna az óltáron?

* 1 *Móf.* 22: 2. 9-12.

22 Látod *azért,* hogy a' hit * vólt az ö jó tselekedeteinek fzolgálatójok, és hogy a' tselekedetekből efmértetett-meg a' hit igaznak lenni? * *Sid.* 11: 17.

23 Annak-oká-ért bé-tellyefedett az Irás, melly ezt mondja: Hitt pedig † Abrahám Iftennek, és tulajdoníttatott nékie igazságúl; és Iftennek * barátjának neveztetett. † 1 *Móf.* 15: 6.

* *Esa.* 41: 8.

24 Látjátok annak-oká-ért; HOGY A' TSELEKEDETEKBÖL ESMERTETIK AZ EMBER IGAZNAK LENNI, ES NEM TSAK A' HITBÖL?

25 Hafonlatos-képpen ama' tifztátalan * Ráháb-is avagy nem a' tselekedetekből efmértetetté igaznak lenni: mikor a' követeket bé-fogadta vólna házába, és más úton botsátotta vólna ki? * *Jóf.* 2: 1. 15. 16.

26 Mert miképpen a' teft a' lélek nélkül meg-hólt állat: azonképpen a' tselekedetek nélkül való hit * meghólt állat. * *v.* 17. 20.

III. RESZ.

Szelídíthetetlen a' nyelv. Emberi és mennyei böltseség.

1 A Tyám-fiai, ne légyetek fokan Mefterek, tudván azt, hogy súlyosb * itéletünk léfzen. * *Sidó* 13: 17.

2 Mert fok dolgokban meg-esünk * mindnyájan. A' ki befzédben meg-nem esik, ez *illyen* tökélletes ember, úgy-mint ki az egéfz teftet-is zabolán tarthatja. * *Péld.* 20: 9.

3 Imé a' lovaknak fzájokba zabolát vetünk, hogy nékünk engedjenek, és az ö egéfz testeket *a' zabolán* fzéllyel hordozzuk.

4 Imé a' hajók-is noha nagyok, és a' kegyetlen fzelektől hordoztatnak: mindazáltal egy kis kórmánytól oda hajtatnak, a' hová a' hajós mefter' igyekezete akarja.

5 Ezen-képpen a' nyelv-is kitsíny tag, és nagy dolgokkal hánja magát. Imé egy kitsíny tüz, melly nagy erdöt meg-éget.

6 Az *embernek* nyelve-is tüz, és minden álnokságnak * örvénye. Ezenképpen helyheztetett a' nyelv a' mi tagaink között, melly az egéfz teftet meg-fzeplösíti, melly a' gyehennának tüzétől fel-gerjefztetvén, mind e' világot megégeti. * *v.* 8. 9.

7 Mert minden vadaknak, madaraknak, tsúfzó állatoknak, és tengerben való állatoknak természetek megenyhíttetik, és meg-enyhítetett az emberi természettől;

8 De a' nyelvet az emberek közzül fenki meg-nem enyhítheti: *olly* gonofz állat *ez,* mellyet meg-nem enyhíthetíz; tellyes halálos * méreggel.

* *v.* 6. *Sólt.* 140: 4.

9 Ez által áldjuk az Iftent és az Atyát: és ez által mondunk * gonofzt az embereknek, kik az Iftennek hafonlatosságára † teremtettek.

* *Péld.* 18: 21. † 1 *Móf.* 1: 27.

10 Azon egy fzájból fzármazik áldás és gonofz mondás: Nem kell ezeknek így lenniek, Atyám-fiai!

11 Vallyon a' forrás azon-egy folyásból botsátó édes és keferü vizet?

12 Avagy, Atyám-fiai, terem-heté a' fige-fa olaj * magokat, vagy a' fzölö figéket? Azonképpen egy forrás-is nem adhat édes és keferü *vizet.*

* *Máté* 7: 16. 18.

13 Kitsoda ti köztetek bölts és tudós? mútaffa-meg az ö jó életéből az ö * tselekedeteit, böltseségnek fzelídségével: * *Efef.* 5: 8-12. 15.

14 Hogyha a' keferü irígység vagyon bennetek, és bofzfzonkodás † a' ti fzívetekben: ne ditsekedjetek, és ne hazudjatok az igazság ellen. † *Efef.* 4: 31. *Kol.* 3: 8.

15 Mert nem onnét fellyül * fzármazott böltseség ez, hanem földi, testi † és ördögi.

16 Mert a' hol az irígység vagyon, és a' bofzfzonkodás, ott háborúság és minden gonofz tselekedet vagyon.

* *v.* 17. † *Gal.* 5: 19-21.

17 A' melly böltseség pedig onnét fellyül vagyon, elö-fzör tifzta az, annak-

nak-utánna békeséges, mértékletes, engedelmes, tellyes könyörületeséggel, és jó gyümölcsökkel, itélet tétel nélkül és tettetés nélkül való.

18 A' kik pedig a' békeségnek fzeretői, az igazságnak * gyümöltseit békeségesen vetik. * *Esa.* 32 : 17. *Gal.* 5 : 22. 23.

IV. RESZ.

Honnan vagyon a' versengéseknek eredetek: a' szív' alázatosságára, tisztulására, és a' maga meg-ejmérésre int.

1 HOnnét vagynak a' háborúságok és viszsza-vonások ti köztetek? *avagy nem* a' gonosz kivánságokból é, mellyek vitézkednek a' * ti tagaitokban? * *Róm.* 7 : 23.

2 Kivántok *valami dolgot*, de azért ugyan nintsen; irígykedtek és nagy szorgalmatosággal igyekeztek, de ugyan nem kap-hatjátok; tusakodtok és hartzoltok, de ugyan nem nyerhetitek-meg, annak-okáért; mert nem kéritek *Istentől.*

3 Kéritek és nem vészitek-el; mert nem jól * kéritek, hogy a' ti kivánságitokra költsétek azt. * *r.* 1 : 6. 7.

4 Parázna férjfiak és parázna aszszonyi-állatok, avagy nem tudjátoké, hogy e' világnak barátsága gyülölséges * Isten előtt? Valaki azért akar e' világnak barátja lenni, az Istennek ellenségévé léfzen. * 1 *Ján.* 2 : 15. *Gal.* 1 : 10.

5 Avagy alítjátoké, hogy az Irás hijába mondja: Az irígységre † hajlandó a' lélek, a' melly mi bennünk vagyon? †4 *Móf.* 11 : 29. *Gal.* 5 : 17.

6 De viszont *az Istennek* nagyobb kegyelmét ajánlja *az Irás*, mert ezt mondja: Az Isten a' kevélyeknek † ellenek áll, az alázatosoknak pedig adja az ö kegyelmét. * *Sólt.* 18 : 28. *Máté* 23 : 12.

7 Engedjetek azért Istennek, álljatok ellene az * ördögnek, és el-fut tőletek. * *Efef.* 4 : 27. 1 *Pét.* 5 : 8. 9.

8 Közelgeffetek az Istenhez *, és közelget ti hozzátok: Tisztítsátok-meg † kezeiteket *ti* bünösök: es tiszta-tsátok-meg fziveiteket ti kettős fzivüek. * *Zak.* 1 : 3. † *Esa.* 1 : 15-17.

9 Keseregjetek, gyászoljatok és sírjatok; a' ti nevetségtek síralomra forduljon, és örömetek keserűségre. * *Máté* 5 : 4.

10 Alázzátok-meg magatokat az URnak † előtte, és fel-magasztal titeket. † 1 *Pét.* 5. 6.

11 Ne szólljatok * egy-más ellen, Átyám-fiai: A' ki szóll az ö attya-fia ellen, és a' ki kárhoztatja az ö † attyafiát, a' Törvény ellen szóll, és a' Törvényt kárhoztatja: hogyha *pedig* a' Törvényt kárhoztatod, nem megtartója, hanem bírája vagy a' Törvénynek. * *r.* 5 : 9. † *Róm.* 2 : 1.

12 Egy *pedig* az, a' ki *nékunk* Törvényt ád, ki meg-tart-hat és el-veszt-het. Kitsoda * vagy *hát* te, hogy máfst ítélsz? * *Máté* 7 : 1. *Róm.* 14 : 4.

13 Nofza immár ti, kik ezt mondjátok: Ma vagy * hólnap el-mégyünk amá' városba és ott eltzendeig lakunk, és kalmárkodunk és nyereségünk léfzen;

14 Kik nem tudjátok mitsoda *következik* másfod napon. Mert mitsoda a' ti életetek? ollyan mint a' pára, melly egy kevés ideig tetfzik, azután semmivé léfzen. * *Péld.* 21 : 1.

Luk. 12 : 18-20.

15 Holott ezt kellett vólna mondanotok: Ha az UR akarándja, † és ha élünk, imezt vagy amazt fogjuk tselekedni. † *Tsel.* 18 : 21.

16 Ti pedig ditsekedtek a' ti * kevélységtekkel, minden illyen ditsekedés gonosz. * *v.* 6.

17 Azért a' ki tudna jót tselekedni, és nem tselekefzi, az ollyan ember † bünös. † *Luk.* 12 : 47.

V. RESZ.

Intetnek a' gazdagok. Türni tanít példával: eskűvéstől örizkedni: betegekért könyörgeni: Ereje a' könyörgésnek, a' bünöst meg-téríteni.

1 NO immár *ti* gazdagok, † sírjatok jajgatással, a' ti rátok következendő nyomorúságitokon. * *Péld.* 11 : 28.

2 A' ti gazdagságitok meg-rodhadtak, a' ti ruháitokat a' moly meg-ette.

3 A' ti aranyatokat és ezüstötöket a' rosda * meg-fogta, és azoknak rosdájok téfzen bizonyságot ti ellenetek; és meg-emészti a' ti testeiteket mint a' tüz. Kintset gyüjtötök *magatoknak* az utólsó napra. * *Máté* 6 : 19.

4 Imé a' munkásoknak bérek, kik a' ti tartományitokat meg-arratták, mellyet tsalárdsággal * meg-tartottatok, kiált; és azoknak kiáltások a' kik arattak, a' Seregeknek URának füleibe bé-ment. * 3 *Móf.* 19 : 13. 5 *Móf.* 24 : 14.

5 Gyönyörüségben éltetek e' földön, és bujálkodtatok; a' ti fziveiteket legeltettétek, mint-egy áldozatnak napján.

6 Kárhoztattátok, meg-öltétek az igazat *, maga nem vétett ti ellenetek. * *Máté* 5 : 39.

7 Békefségesek * légyetek azért Atyám-fiai, az URnak el-jövetéléig: Imé a' fzántó-vető ember várja a' földnek drága gyümöltsét, békefségesen várván azt, míg reggeli és estvéli ésö léfzen reája. * *Luk.* 21 : 19. *Sid.* 10:36.

8 Békefségesek légyetek ti-is, *és* erősítsétek-meg a' ti fziveiteket; mert az

az Urnak el-jövetele el-közelget.

9 Ne panaſzolkodjatok * egy-más ellen fohászkodáſſal, Atyám-fiai, hogy ne vádoltaſſatok: ímé a' Bíró az ajtó előtt áll. * *r.* 4: 11.

10 Például vegyétek, Atyám-fiai; a' háborúságban és a' békeſſéges türésben * a' Próféták, kik ſzólltanak az Urnak nevében. * *Máté* 5: 12.

11 Imé bóldogoknak mondjuk azokat, a' kik † háborúságot ſzenvednek: A' Jóbnak † türését hallottátok, és minémü végét adta az UR *az ö nyomorúságának* látták tok; mert igen irgalmas † az UR, és könyörülö.

* *Máté* 5: 10. 11. † *Jób.* 1: 21. 42: 10. ‡ *Sólt.* 103: 8.

12 Mindeneknek előtte pedig, Atyám-fiai, ne esküdjetek * ſe az égre, ſe a' földre, ſe ſemmi egyéb esküvéſſel: légyen pedig a' ti beſzédetek *nek erösítetetése ez*: Ugy vagyon, és *tagadása ez*: Nem úgy vagyon; hogy az *Iſten' Törvényének* kárhoztatáſába ne eſsetek.

* *Máté* 5: 34-37.

13 Szenvedé valaki ti köztetek? * imádkozzék: Öröme vagyoné valakinek? énekléſsel † ditsérje *az Iſtent*.

* *Sólt.* 50: 15. † *Eféſ.* 5. 19. *Kól.* 3: 16.

14 Betegé valaki ti köztetek? hivaſsa az Egy-házi ſzolgákat, és imádkozzanak érette, meg-kenvén azt † olajjal az Urnak nevébe. † *Márk.* 6: 13.

15 Es a' hitből ſzármazott imádság meg-tartja a' * beteget, és fel-ſegélli ötet az Ur: ha bünt tselekedett, megbotsáttatik néki. — * *Tſel.* 28: 8.

16 Valljátok-meg egy-másnak bünieteket, és imádkozzatok * egy-másért, hogy meg-gyógyíttaſsatok; mert igen haſznos az † igaznak buzgóságos könyörgéſe. * *Eféſ.* 6: 18. † *Sólt.* 145: 18.

17 Illyés vízzont könyörge, és az égből esö lön. és a' föld az ö gyümöltsét meg-termé. * 1 *Kir.* 17: 1. 18: 1. 45.

19 Atyám-fiai, ha valaki ti köztetek el-tévelyedik az igaſságtól, és meg-téríténdi * azt valaki: * *Gal.* 6: 1.

20 Tudja az, a' ki meg-térítette a' bünös embert az ö tévelygö útáról, hogy meg-tartja annak lelkét a' haláltól, és el-fedezi annak bünének ſokságát.

SZENT PETER APOSTOL' KÖZÖNSEGES ELSÖ LEVELE.

Mellyben I. tanit hogy a' Kriſtuſt mag eſmérjük 1. *R. II. a' Kereſztyéni hitben, még a' kereſztek alatt-is, állhatatos meg-maradásra, a' ſzent életre és Iſteni felelemre: és meg-irja mint kelljen kinek-kinek az ö rendiben magát viſelni.* 2, 3, 4, 5. *Réſzekben.*

I. RESZ.

Iſtennek kegyelme a' Kriſtusban, melly hittel vétetik el, és reménységgel biratik, mellyről jövendöltek a' Próféták: Intések a' ſzent életre, atya-fiui ſzeretetre.

1 PEter, Jéſus Kriſtusnak † Apoſtola, a' jövevényeknek, kik* el-ſzélledtek Pontusban, Galatziában, Kappadócziában, Aſiában és Bithiniában:

† *Ján.* 21: 15-17. * *Jak.* 1: 1.

2 Az Atya Iſtennek rendeléſe ſzerint való válaſzattattaknak a' *Szent* Léleknek meg-ſzentelésére, az engedelem*mel való ſzolgálat*ra, és a' Jéſus Kriſtus' vérének reánk * való áradására: Kegyelem és békeſség adaſsék néktek böségeſen. * *Sid.* 12: 24.

3 Aldott *légyen* az Iſten és a' mi Urunk Jéſus Kriſtusnak Attya, ki az ö nagy irgalmaſſágából újonnan ſzült * minket az élö reménységre, a' Jéſus Kriſtusnak halálból-való fel-támadásának általa. * *réſz.* 2: 22. 23.

4 Az örökségre, * melly el-nem veſzhet, meg-ſem motskoltat-hatik, meg-ſem hervadhat, melly nékünk menyekben tartatik. * *r.* 5: 4.

5 Kik Iſtennek erejétől öriztettek hit által az idveſſégre, melly meg-kezíttetett, † hogy meg-jelenjék * az utólsó időben. † *Luk.* 2: 30-32.

* *Tſel.* 17: 30. *Gal.* 4: 4. 5.

6 Mellyben vagyon a' ti örömetek, (ha úgy kell lenni) a' külömb-külömb kéſértetekben illettettek;

* 2 *Kór.* 4: 17.

7 Hogy a' ti hiteteknek * próbáltaſsa, melly ſokkal drágább az aranynál, (melly el-véſz, mindazáltal meg-próbáltatik a' tüz által,) találtaſſék néktek ditséretetekre, tiſztteſségtekre, és ditsöségtekre lenni, mikor a' Jéſus Kriſtus meg-jelenéndik. * *r.* 4: 12.

1 *Kór.* 3: 12-15.

8 Kit *noha* nem * láttatok, *mindazáltal* ſzerettek; *kit* noha moſt-is nem láttok,

láttok, mindazáltal ö *benne* bizván örvendeztek meg-mond-hatatlanés ditsöséges örömmel. * *Ján.* 20 : 29.

9 A' ti hiteteknek * jutalmát el-vévén, *tudni-illik* a' ti lelketeknek idvesſégét. * *Róm.* 6 : 22.

10 Melly idvesſégről kérdezkedtek és tudakoztak * a' Próféták, kik az *Iſtennek* reátok következendö kegyelméről jövendöt mondottak.

* *Luk.* 10: 23 24.

11 Tudakozván, az időnek mitsoda és minémü † tzikkelyére jelentené a' Kriſtusnak ö bennek-való jövendömondó *Szent* Lelke, hogy következnének a' Kriſtusra a' ſzenvedéſek, és a' ditsöség * a' *ſzenvedés* után.

† *Dán.* 9 : 24-26. * *Eſa.* 53 : 10-12.

12 Kiknek meg-jelentetett, hogy nem magoknak hanem minékünkſzolgáltak azokban, mellyek moſt tinéktek hirdettettek azok által, kik néktek prédikálották az Evangyéliomot, a' mennyekből ki-botsáttatott Szent Lélek * által, mellyekbe az Angyalokis nagy kivánsággal kivánnak bé-tekinteni. * *Tſel.* 2: 2-4.

13 Annak-oká-ért a' ti elméteknek derekait fel-övedzvén, † józanon és valóba veſſétek reménységteket a' kegyelemben, a' melly tinékték * megadatik, mikor a' Jéſus Kriſtus meg-jelenik. † *Luk.* 12 : 35. 36.

* 1 *Theſ.* 4: 16. 17. 2 *Theſ.* 1: 7.10.

14 Mint engedelmes † fiák, kik ne ſzabjátok magatokat a' ti * tudatlanságtokban-való régi kivánságtokhoz.

† 1 *Ján.* 3 : 1. * *r.* 4 : 3. *Eféſ.* 4: 17-20.

15 Hanem miképpen hogy ſzent az, a' ki titeket el-hívott, ti-is ſzentek * légyetek tellyes életetekben.

* *Luk.* 1 : 75. *Sid.* 12 : 14.

16 Annak-oká-ért irattatott-meg: Szentek légyetek, * mert én ſzent vagyok. * 3 *Móſ.* 11 : 44.

17 Azért ha Atyának nevezitek azt, a' ki ſzemély † válogatás nélkül mindent meg-ítél az ö tselekedeti * ſzerint, félelemmel járjatok a' ti életeteknek rendiben. † 5 *Móſ.* 10: 17. 18.

* *Máté* 25 : 31-46.

18 Ugy mint kik tudjátok, hogy nem veſzendö *állatokon*, mint aranyon vagy ezüſtön † váltattatok-meg a' ti hijába-való * életetekből, mellyet a' ti atyáitoknak tanításokból vettetek vólt:

† 1 *Kór.* 6 : 20. * *r.* 4 : 3.

19 Hanem drágalátos * véren, tudni-illik a' maknla nélkül és ſzeplö nélkül-való báránynak a' * Kriſtusnak véren. † *Tſel.* 20 : 28. * *Sid.* 9 : 14.

20 Ki jóllehet e' világ' fundamentominak fel-vettetéſek előtt rendeltetett vólt, † de meg-jelentetett az utólsó időkben * ti érettetek.

† *Róm.* 16 : 25. 26. * *Eféſ.* 1 : 9-11.

21 Kik ö † általa hiſztek Iſtenben-ki fel-támaſztotta ötet a' * halálból, és ditsöséget ‡ adott néki, hogy a' ti hitetek és reménységtek Iſtenben lenne.

† *Ján.* 14:6. * *Tſel.* 3:15. ‡ *Fil.* 2:9-11.

22 A' ti lelkeiteket † meg-tiſztítván, és *Szent* Lélek által engedvén az igaſſágnak, a' kép-mútatás nélkül-való atya-fiúi * ſzeretettel, tiſzta ſzivből egymáſt igen ſzereſſétek. † *r.* 3 : 3.

* *Róm.* 12 : 10.

23 Mivelhogy újonnan * ſzülettettetek, nem rothahandó magból, hanem rothadás nélkül-való *magból*, az élő és örökké meg-maradandó Iſtennek beſzéde által. * *r.* 1 : 3.

24 Mert minden teſt ollyan mint a' fü, és az embernek minden ditsősége mint a' * fünek virága; meg-ſzárad a' fü, és annak virága el hull:

* *Jak.* 1 : 10. 11.

25 DE AZ URNAK BESZEDE MEG-MARAD * ÖRÖKKE: e' pedig az a' beſzéd, a' melly néktek prédikáltatott. * *Luk.* 21 : 33.

II. RESZ.

Intés a' Kriſtus' eſméretiben-való nevekedésre, ki az idveſségnek köve: mint kell a' Pogányok között élni: engedni az Urasságnak: ſzenvedni jó lelkieſmerettel Kriſtus' peldajára.

1 ANnak-oká-ért le-vetvén minden * gonoſzságot, minden álnokságot, kép-mútatáſokat, irígységeket, és minden rágalmazáſokat, * *Kol.* 3 : 8. *Jak.* 1 : 21.

2 Mint moſtan ſzületett gyermekek, az *Iſten'* beſzédének ama' * tiſzta tejét kivánjátok, hogy ennek általa nevekedjetek; * *Eféſ.* 1 : 13.

3 Mert meg-kóſtoltátok hogy kegyelmes * az UR. * *Sólt.* 34 : 9.

4 Kihez járúlván, (ki élő kő, az emberektöl jóllehet * meg-vettetett, de az Iſten előtt betsületes és drága.)

* *Sólt.* 118: 22. 23. *Máté* 21: 42-45.

5 Ti-is mint élő kövek épitteſſetekfel, hogy légyetek lelki † ház; ſzent papság, a' lelki áldozatoknak * áldoztatáſokra, mellyek Iſtennek kedveſek a' Jéſus Kriſtus által. † *Eféſ.* 4: 15.16.

* *Mal.* 1 : 11. *Róm.* 12:1. 1 *Tim.* 2: 8.

6 Annak-oká-ért-is vagyon az Irásban: Imé helyheztetek † Sionba betsületes, drága, és fő ſzegeletben-való követ, és a' ki abban hiſzen-meg nem ſzégyenül. † *Eſa.* 28 : 18. * *Sólt.* 69 : 7. *Ján.* 3 : 16.

7 Néktek azért kik hiſztek, tiſztaſségtekre vagyon; a' hitetleneknek pedig, a' kö, a' * mellyet meg-vetettek az épitök, ez lett a' ſzegeletnek fejévé és ütközetnek kövévé, és botránkozásnak köfziklájává. * *Eſa.* 8: 14. 15.

Máté 21 : 42-45.

8 Azoknak *tudni-illik*, a' kik megütköznek az igében, és hitetlenek, mellyre rendeltettek vólt-is *Iſtentől*.

9 Ti pedig válaſztatott nemzetség, királyi papság, ſzent † nép *vagytok*, és olly nép, mellyet *Iſten* ſajátjának tart, * hogy annak hatalmas dolgait hirdeſsétek, a' ki titeket a' ſetétségből az ö tsudálatos világoſságára hivott.

† 2 *Móſ.* 19: 6. * *Tit.* 2: 14. *Jel* 1: 6.

10 Kik régen nem ö * népei *valátok*, moſt Iſten' népei *vagytok*; kik kegyelmet nem nyertetek vala, moſtan kegyelmet nyertetek. * *Róm.* 9: 24.25.

Eféſ. 2: 11. 12.

11 Szerelmeſim, kérlek, hogy mint jövevények, és bujdoſók *e' földön*, megtartóztaſsátok magatokat a' teſtnek * kivánságitól, mellyek vitézkednek a' lélek ellen. * *Róm.* 13: 12-14.

12 Es a' Pogányok között a' ti életetek * légyen tiſzteſséges, hogy a' helyébe, hogy ti ellenetek mint gonoſztévö emberek ellen ſzóllnak, a' jó tselekedetekből, mellyeket látnak, ditsöſítsék az Iſtent, mikor *az Iſten* öket-is meg-látogatja. * *Máté* 5: 16.

13 Annak-oká-ért engedelmeſek légyetek minden emberi rendelésnek az * Ur-ért: akar Királynak, úgy-mint felsö méltóságban helyheztetettnek;

14 Akar Tiſzt-tartóknak, úgy-mint kik attól botsáttatnak, mind a' gonoſztévöknek büntettetéſekre, mind a' jól-tévöknek ditséretekre.

* *Róm.* 13: 1. 2.

15 Mert így vagyon az Iſten' akaratja, hogy jól tselekedvén, * megzabolázzátok a' balgatag embereknek tudatlanságokat. * *Tit.* 2: 7. 8.

16 Mint * ſzabadoſok, és nem mint ollyak, kik a' ſzabadságnak paláſtja alatt gonoſzságot tselekednek, hanem mint Iſtennek ſzolgai. * *Gal.* 5: 1-13.

17 Mindeneket tiſzteljetek. Az atya-fiúságot † ſzeregyétek. Az Iſtent féljétek. * A' Királyt tiſzteljétek.

† *r.* 1: 22. * *Péld.* 24: 21.

18 Szolgák, a' ti Uraitoknak * engedelmeſek légyetek minden félelemmel, nem tsak a' jóknak és a' mértékleteſeknek, hanem a' keményeknek-is.

* *Eféſ.* 6: 5-7.

19 Mert ez a' kedves dolog, ha valaki ok nélkül nyomorgattatván * elſzenvedi a' nyomorúságokat, tudván hogy Iſtentől botsáttattak azok reája.

* *Máté* 5: 10.

20 Mert mitsoda ditsösége vagyon annak, ha el-ſzenveditek mikoron bünötök-ért artzúl tsapdoſtattok? hanem mikor jót tselekeſztek, mindazáltal * nyomorúságot ſzenvedtek, az kedves az Iſtennél. * *r.* 3:14. 4:14-16.

21 Mert erre † hivattattatok-is; mert a' Kriſtus-is ſzenvedett * ti éretteték, tinéktek példát hagyván, hogy az ö nyomdokit követnétek.

† *Máté* 10: 21. 22. 37-39. *Máté* 5: 10-12. 44. * *Sid.* 9: 14. 13: 14.

22 Ki bünt * nem tett vala, és álnokság nem találtatott az ö ſzájában.

* *Ján.* 8: 46. 2 *Kór.* 5: 21.

23 Ki mikor ſzidalmaztatnék, † ſenkit nem ſzidalmaz vala, és mikor ſzenvedne, * ſenkit nem fenyeget vala; hanem annak hagyja vala *a' boſzſzú-állaſt*, a' ki igazán ítél. † *Ján.* 8:48.49.

* *Luk.* 23: 33. 34.

24 Ki a' mi büneinket * hordozta az ö teſtében a' fán, hogy a' bünnek meg-halván, élnénk az igazságnak, kinek ſebeivel gyógyúltunk-meg.

* *Eſa.* 53: 4. 1 *Ján.* 3: 5.

25 Mert ollyanok valátok mint a' tévelygö † juhok, de meg-tértetek * moſt a' ti lelketek' Páſztorához, és Gond-viſelöjéhez. † *Eſa.* 53: 6.

* *Ján.* 10: 11. 16.

III. RESZ.

Az aſzſzonyoknak engedelmeſségekről és ékeſségekről: Férjfiaknak tiſztetekről: minden jó tselekedetekről. Türésről a' kereſzt alatt a' Kriſtus' példájával, hogy a' lélek meg-tartaſsék.

1 HAſonlatoſképpen az aſzſzonyi-állatok engedelmeſek † légyenek az ö tulajdon férjeknek, hogy ha valakik nem engednek-is az igének, az ö feleségeknek ſzent életek által az ige nélkül * meg-nyerettеſſenek,

† *Tit.* 2: 5. * 1 *Kór.* 7: 14. 16.

2 Minek-utánna látándják a' ti tiſztaſa és *Iſteni* félelemmel-való életeteket.

3 Melly *aſzſzonyi-állat*oknak * ékeſségek ne légyen külsö, melly vagyon hajoknak fel-tekeréſekben, aranynak viſeléſekben, vagy ſzép paláſtoknak öltözetiben; * 1 *Tim.* 2: 9.

4 Hanem a' ſzivben el-rejtetett ember, a' ſzelíd és tsendes léleknek rothadatlanságában, melly az Iſten elött betsületes.

5 Mert ama' ſzent és Iſtenben bizó aſzſzonyi-állatok-is, régen illyen módon ékesítik vala magokat, kik az ö férjeiknek engedelmeſek valának.

6 Mint Sára engedett Abrahámnak, ötet Urának * nevezvén, melly *Sára*nak ti leányi lettetek, mikoron jót tselekeſztek, ha ſemmi félelem nem rettegtet-is titeket. * 1 *Móſ.* 18: 12.

7 A' férjfiak haſonlóképpen együtt éljenek az * ö feleségeikkel, mint illik értelmes *emberek*hez, az aſzſzonyi-állati edénynek mint erötelenebbnek tiſztеſséget tévén, mivelhogy mind együtt azokkal örökösi-is *vagytok* a' kegyelemnek életének, hogy a' ti imádkozáſtok meg-ne bántaſſék.

* *Eféſ.* 5: 22-25. *Kol.* 3: 19.

8 Továbbá mindnyájan légyetek * egyeſek, egy-másnak nyomorúságán egy-aránt bánkódók . atya-fiúi ſzeretettel fel-ékesíttettek, irgalmaſok, kegyelmeſek. * *Róm.* 15 : 5.

9 Nem fizetvén * gonoſzſzal a' gonoſz-ért, vagy ſzidalommal a' ſzidalom-ért, hanem inkább jót mondván, úgy-mint kik tudjátok, hogy erre hivattattatok, hogy az áldáſt † örökség ſzerint el-vegyétek. * *Máté* 5: 39.40. 45. 48. † *Máté* 25 : 34.

10 Mert a' ki akarja az életet * ſzeretni, és akar jó napokat látni, tiltsa-meg az ö nyelvét a' gonoſztól, és az ö ajakait, hogy ne ſzóljanak álnokságot.

11 Távozzék-el a' gonoſztól, és tselekedjen jót; kereſſe a' békeſséget, és kövеſſe azt. * *Sólt.* 34 : 13-17.

12 Mert az URnak-ſzemei * *vagynak* az igazakon, és az ö fülei azoknak könyörgéſeken ; az URnak pedig orczája azok ellen, a' kik gonoſzt tselekeſznek. * *Jób* 36 : 7.

13 Es kitsoda haborgat titeket, * ha a' jónak követöi léſztek? * *Róm.* 13:3.

14 Hogyha pedig az igazság-ért * ſzenvedtek-is, bóldogok *léſztek* : azokról-való féltetekben pedig meg-ne félemljetek , és meg-ne háborodjatok.

* *r.* 4 : 14. *Máté* 5 : 10.

15 Hanem az Ur Iſtent * ſzenteljétek a' ti ſziveitekben. *Légyetek* pedig mindenkor kéſzek meg-felelni nagy alázatoſsággal és betsülettel azoknak, a' kik ſzámot akarnak venni a' ti bennetek-való reménységről.

* *Eſa.* 8 : 13. † *r.* 1 : 13 : 5 : 10.

16 Jó lelki-eſmérettel légyetek, hogy a' helyébe , hogy ti ellenetek mint gonoſz-tévök ellen ſzóllnak, meg-izégyenüljenek, * a' kik a' Kriſtusban-való jó életeteket ſzidalmazzák. * *Tit.* 2: 7.8.

17 Mert jobb hogy a' jó tselekedetért ſzenvedjetek, ha az Iſten' akaratja úgy akarja , hogy-nem a' gonoſz tselekedet-ért. * *r* 2 : 20. 4 : 14.

18 Mert a' Kriſtus-is egy-ſzer a' bünök-ért * ſzenvedett , igaz lévén a' hamiſak-ért ; hogy minket † Iſtenhez vinne , ki meg-hólt teſt ſzerint , de a' Léleknek általa meg-eleveníttetett,

* *Róm.* 5 : 6. 8. † *Eſeſ.* 2:12-16.

19 Mellyben el-menvén , a' lelkeknek-is , mellyek *vagynak* a' tömlötzben , prédikálott ;

20 Kik régen engedetlenek valának, mikor az Iſtennek türéſe egy-ſzer a' Nóénak idejében * várja vala öket, mikor a' Bárka kéſzíttetnék , mellyben kevés (az-az , nyóltz) † lelkek tartattak-meg az ózön-vizben.

* 1 *Móſ.* 6 : 3. 7-18. † 1 *Móſ.* 21 : 35. 6 : 18. 7 : 7.

21 Melly *Bárkához* haſonló Kereſztségnek példája moſtan minket-is * meg-tart (nem az *a' Kereſztség*, mellyel a' teſtnek ſzennyei el-moſattatnak , hanem a' jó lelki-eſméretnek Iſtennel-való kérdezödéſe) a' JéſusKriſtusnak fel-támadáſa által.

* *Márk.* 16 : 16.

22 Ki az Iſtennek jobbján vagyon *, minek-utánna mennyekbe fel-ment , kinek birodalmába vettettek az Angyalok, † hatalmaſságok és erök.

* *Márk.* 16 : 19. † *Filip.* 2:9-11.

IV. RESZ.

A' teſtnek kivánságit tiltja : *Int ſzeretetre , gazdálkodásra és békeſséges türésre a' nyomorúságokban , mellyeket mint Kereſztyének ſzenvednek.*

1 Mivelhogy annak-oká-ért a' Kriſtus mi érettünk * ſzenvedett a' teſtben , ti-is ugyan ezen gondolattal fegyverkeztеſſétek-fel : *tudni-illik* hogy a' ki ſzenvedett a' teſtben, † meg-ſzünt a' büntöl. * *r.* 3:18. † *Róm.* 6:7-11.

2 Hogy többé nem az embereknek kivánságok ſzerint , hanem az Iſten' * akaratja ſzerint a' mennyi ideig él , éljen a' teſtben. * *Gal.* 2 : 20.

3 Mert elég * minékünk, hogy a' mi életünknek ez-előtt-való idejében , a' Pogányoknak akaratjok ſzerint éltünk , mikor járnánk bujálkodáſokban , *gonoſz* kivánságokban , réſzegségekben , dobzódáſokban , torkoſságokban és a' bálványoknak unoks tiſzteletekben. * *réſz.* 1 : 14. 15.

Eſeſ. 4 : 17-25.

4 Melly *dologra* nézve a' *Pogányok* jövevényeknek tettizenek magokna *e' világon* , és káromláſt izóilnak ; mivelhogy ö vélek együtt haſonló bujálkodásban nem éltek.

5 Kik ſzámot adnak annak , a' ki kéſz meg-ítélni * az élöket és a' hóltakat. * *Tſel.* 10 : 42. 2 *Tim.* 4 : 1.

6 Mert azért prédikáltatott az Evangyéliom azoknak-is, a' kik immár meg-hóltak, hogy kárhoztattatnának az emberek ſzerint teſtben , élnének pedig Iſten ſzerint lélekben.

7 Mindeneknek végek pedig közel vagyon * , légyetek azért józanok és vigyázók , hogy imádkozhaſſatok.

* *Luk.* 21 : 34.

8 Mindeneknek elötte pedig az egymáshoz-való ſzeretetre hajlandók légyetek , mert az *atya-fiúi* ſzeretet * el-fedezi a' vétkeknek fokságokat.

* *Péld.* 10 : 12. *Róm.* 13: 8-10.

9 Gazdálkodók * légyetek egy-másnak minden † zúgolódás nélkül.

* *Sid.* 13 : 2. *Róm.* 12 : 13.

† *Filip.* 2 : 14.

10 A' mint minden *ember* vette az ajándékot , *azonképpen* * sáfárkodjatok abból egy-másnak, mint az Iſtennek külömb-külömb-féle ajándékának

nak jó sáfári. * *Róm.* 12 : 6-8.

11 A' ki szól, *szólja* mint * Istennek beszédét: a' ki szolgál, *szolgáljon* úgy-mint Istentől adatott ajándékok szerint, hogy mindenekben ditsőíttessék az Isten a' Jésus Krisztus által, kinek ditsősége és birodalma vagyon mind örökkön örökké, Amen!

* 2 *Kór.* 2 : 17.

12 Szerelmesim, ne rémüljetek-meg mint idegenek ama' tüz által-való késértéstől, melly ti rajtatok lészen a' ti * meg-próbáltatáltokra, mintha valami idegen dolog esnék rajtatok.

* *r.* 1 : 7. *Esa.* 48 : 10. 11.

13 Söt inkább hogy a' Krisztus' szenvedésinek * társai vagytok, azon örüljetek, hogy mikor az ö ditsősége † meg-jelenik, akkor-is örvendezve vigadjatok. * *r.* 2 : 20. 21. 2 *Kór.* 4 : 10. † 1 *Thess.* 4 : 16. 17.

14 Ha szidalommal illetnek titeket a' Krisztus' nevé-ért: * boldogok *vagytok*; mert mind a' ditsőségnek, mind az Istennek Lelke ti rajtatok meg-nyúgoszik, *ki* azokra nézve káromoltatik, ti reátok nézve pedig ditsőíttetik.

* *r.* 2 : 20. *Máté* 5 : 10.

15 Senki azért ti közzületek úgy ne szenvedjen mint * gyilkos, vagy lopó, vagy gonosz-tévő, vagy más ember dolgában praktikáló, * *rész.* 2 : 20.

16 Ha pedig úgy *szenved* mint Keresztyén, ne * szégyenlje, söt inkább ditsőítse † az Istent azért; * *r.* 2 : 19. † *Tsel.* 5 : 40. 41.

17 Mert ideje, hogy az itélet el-kezdeſsék az Istennek * házán: hogyha pedig mi rajtunk *kezdetik* elö-ſzör, mint léſzen azoknak végek, a' kik nem † engednek az Istennek Evangyéliomának? * *Jér.* 25 : 29.

† 2 *Thess.* 1 : 6. 8. *Máté* 25 : 41. 46.

18 Es ha az igaz * csak alig maradhat-meg, az istentelen és bünös ember hol marad-hatna meg?

* *Péld.* 11 : 31. *Luk.* 23 : 31.

19 Annak-oká-ért a' kik szenvednek Istennek * akaratjából, ajánlják † *Istennek* mint hív Teremtöjöknek az ö lelkeket, jót tselekedvén.

* *rész.* 2 : 21. † *Luk.* 23 : 46. *Tsel.* 7 : 59. 60.

V. RESZ.

Mint legelteſsék a' Pásztorok a' Krisztus' nyáját: ifjak a' véneknek engedjenek: az ördögnek ellene kell állani: könyörgés: köſzöntések.

1 AZ Egy-házi ſzolgákat, kik ti közzétek vagynak, kérem én, ki ö vélek együtt Egy-házi ſzolga *vagyok*, és a' Krisztus' ſzenvedéſinek * bizonysága, és az *utólsó napon* meg-jelentendö ditsőségnek † együtt társa.

* *Luk.* 24 : 46-48. † *Máté* 19 : 28. 29.

2 Legelteſsétek * az Istennek seregét, melly a' ti gond-viſeléſtek alatt vagyon, gondot viſelvén arról nem kénſzerítésből, hanem örömeſt; nem kivánván éktelenül a' † nyereséget, hanem kéſz indúlattal. * *Tsel.* 20 : 28.

† 1 *Tim.* 3 : 2. 3. *Tit.* 1 : 7. 8.

3 Sem pedig úgy mint uralkodván az *URnak* * örökségén, hanem úgy, mint kik az *Isten*' seregének tükörei † légyetek. * 1 *Pét.* 2 : 9. † *Filip.* 3 : 17.

4 Es mikoron meg-jelenendik ama' * Pásztoroknak Fejedelmek, el-véſzitek a' ditsőségnek ama' fonnyad-hatatlan † koronáját. * *Máté* 25 : 31-34.

† *rész.* 1 : 4.

5 Hasonlatosképpen az ifjak engedelmeſek légyenek a' véneknek; és mindnyájan egy-másnak engedelmeſek * légyetek. Alázatoſsággal ékeſek légyetek belöl; mert az Isten a' kevélyeknek † ellenek áll, az alázatoſsoknak pedig adja az ö kegyelmét.

* *Eſés.* 5 : 21. † *Jak.* 4 : 6.

6 Alázzátok-meg azért magatokat az Istennek hatalmas keze alatt, * hogy titeket alkalmatos időben fel-magaſztaljon. * *Jak.* 4 : 10.

7 Minden gondotokat ö * reája veſsétek; mert önéki gondja vagyon ti rólatok. * *Sólt.* 55 : 23.

8 Józanok * légyetek, vigyázzatok; mert a' ti ellenségtek az ördög †, mint az ordító orosztán ſzéllyel jár, keresvén kit el-nyeljen. * *rész.* 1 : 13. 4 : 7. † *Luk.* 22 : 31. 2 *Kór.* 2 : 10. 11.

9 Kinek ellene * álljatok, erösek lévén a' hitben, tudván hogy a' ti atyátok-fiaitól, kik e' világon vagynak, ugyan-azon nyomorúságok † töltetnek-bé. * *Eſés.* 6 : 12-18. † *Kol.* 1 : 24.

10 A' minden kegyelemnek Istene pedig, ki hivott minket az ö örökkévaló ditsőségére a' Jésus Krisztusban, titeket, kik egy-kevéſsé meg-nyomoríttattatok, az *mondom az Isten* tégyen * tökélletesekké, erösítsen-meg, tégyen állandókká és állhatatoſsokká.

* *Sid.* 13 : 21.

11 Önéki *légyen* ditsőség és * birodalom, örökkön örökké, Amen.

* *rész.* 4 : 11.

12 Silvánus által, ki (a' mint alſtom) ti néktek hív atyátok-fia, kevés beſzéddel irtam, intvén *titeket* és bizonyságot tévén, hogy ez az Istennek igaz kegyelme, a' mellyben állotok.

13 Köſzönt titeket a' ti veletek együtt válaſztatott Babilóniabéli Gyülekezet, és Márkus * az én fiam.

* *Tsel.* 12 : 12. 25.

14 Köſzöntsétek egy-máſt ſzeretetből-való † tsókoláſſal. Békeſség * tinektek mindnyájan, kik a' Krisztus Jésusban *vagytok*, Amen! † *Róm.* 16 : 16.

* *Róm.* 8 : 1. 2 *Kór.* 13 : 12.

SZENT

SZENT PETER APOSTOL' KÖZÖNSEGES MASODIK LEVELE.

E' Levélben. I. Tanít, hogy tsak az Iſten' igéjét tartsa ember igaz tudománynak. 1. R. és őrizze magát a' hamis tudománytól és emberi szerzéſektől. 2. R. II. Int az Iſteni félelem ſzerint-való Keresztyeni élettre, okait meg-mondván, mellyek közzül egy a' Kriſtus' el-jövetele az utólsó időkre.

I. RESZ.

Intés arra, hogy a' hit jó tselekedetekkel ékesitteſſék: hivatalát ki-ki erősítſe. Miért inti őket illy gyakorta: minémü az ő tudománya: halalához közelit: az Irás Iſtentől adatott.

1 SImeon † Péter, Jésus Kriſtus' ſzolgája és Apoſtola, azoknak * a' kik mi vélünk egyetembe hafonló drágalátos hitet vettenek, a' mi Iſtenünknek és a' mi Meg-tartó Jésus Kriſtusunknak igaſsága által.

† *Ján.* 1: 43. 21: 15-17. *1 Pét.* 1: 1.

2 Kegyelem és békeſség bövölködjék rajtatok, az Iſtennek és a' mi Urunk Jésusnak eſméreti által.

3 Miképpen hogy az ő Iſteni ereje nékünk mindeneket ajándékozott, mellyek az életre és az Iſteni ſzoigálatra *valók*, annak eſméreti által, ki * minket hivott a' ditsőségre és a' jóságos tselekedetre. * *1 Pét.* 1: 5. 2: 9.

4 Mivelhogy nagy és drágalátos igéretek ajándékoztattak minékünk, hogy ezek által az Iſteni természetnek † réſzeſi lennétek, ki-menekedvén * a' romlottságból, melly a' kivánság által vagyon e' világon-† *1 Pét.* 1: 15. **r.* 2: 18.

5 Minden tellyes igyekezeteket pedig erre reá vetvén, a' ti hitetek mellé ragaſzſzatok jóságos tselekedetet, a' jó tselekedet mellé pedig * tudományt; * *1 Kór.* 14: 1. 3.

6 A' tudomány mellé pedig mértékleteſséget, a' mértékleteſség mellé pedig türéſt, a' türés mellé pedig Iſteni * tiſztelteket; * *Jak.* 1: 27.

7 Az Iſteni tiſztelet mellé pedig atyafiakhoz hajlandó ſzivet, az atya-fiakhoz hajlandó ſziv mellé pedig * ſzeretetet. * *Róm.* 13: 8. 10. *1 Ján.* 2: 9.

8 Mert ezek ha ti bennetek vagynak és bövölködnek, nem tésznek titeket tudatlanokká és haſzontalanokká, a' mi Urunk Jésus Kriſtusnak eſméretire.

9 Mert a' kiben ezek * nintsenek, a' vak, és meſzſze ſemmit nem lát, el-felejtkezvén arról, hogy ő az ő régi büneitől † meg-tiſztíttatott vólt.

* *v.* 5. 8. † *Eſés.* 2: 1-5. 12. 13.

10 Annak-oká-ért, Atyám-fiai igyekezzétek inkább a' ti hivataltokat és válaſztatáſtokat meg-erösíteni; * mert ha ezeket tselekeſzitek, ſoha meg-nem ütköztök. * *Sid.* 3: 14.

11 Mert illyen módon adattatik néktek bösséggel a' mi Urunknak és Meg-tartó Jésus Kriſtusunknak örök országába-való bé-menetel.

12 Minek-oká-ért nem ſzünöm-meg titeket mindenkor inteni ezekről, jólehet tudósok és erősek vagytok a' jelen-való igaſságban.

13 Mert mélto dolognak itélem lenni, hogy míg ez én *teſtemnek* sátorában vagyok, fel-ébreſzſzelek * titeket intéſnek általa. * *r.* 3: 1.

14 Mivelhogy tudom, hogy hamar le-téſzem ezt az én sátoromat, a' mint a' mi Urunk Jésus Kriſtus nékem * megjelentette. * *Ján.* 21: 18. 19.

15 Igyekezem pedig azon, hogy ti az én hóltom után gyakorta ezekről * meg-emlékez-heſsetek. * *v* 4-11.

16 Mert nem valami meſterséggel * gondoltt beſzédnek követéséből hirdettük néktek a' mi Urunk Jésus Kriſtusnak hatalmát és el-jövetelit; hanem úgy mint kik ſzemeinkkel láttuk † az ő méltóságát. * *1 Kór.* 1: 17. † *Luk.* 9: 28-35. *Ján.* 21: 14. 15.

17 Mert vett vala az Atya Iſtentől tiſztetséget és ditsőséget, mikor e' nagyságos ditsőségtől illyen ſzó adatott vólna néki: EZ * AMAZ EN SZERELMES FIAM, KIBEN EN MEG-NYUGODTAM.

* *Máté* 17: 5.

18 Es e' ſzót mi ő felöle mennyből hallottuk, mikor ő véle együt vólnánk a' ſzent hegyen.

19 Es vagyon igen erös bizonyságunk † e' *nélkül-is*, a' Prófétáknak beſzédek, mellyet hogy követtek, mint a' ſetétségben * világoskodó lámpáſt, jól mivélitek, míg a' nap ‡ meg-világoſodik, és a' hajnal tsillag fel-támad a' ti ſziveitekben. † *Luk.* 24: 25-27.

**Sólt.* 119: 105. ‡ *Mal.* 4: 2.

20 Ha azt elöſzör meg-tanúlándjátok, hogy a' *Szent* Irásnak próféziái közzül egy-is nem magyaráztatik kiváltképpen-való magyarázattal;

21 Mert nem ember' akaratjából származott régen a' *Prófétáknak* pró-

fétáláſok, hanem a' Szent Lélektől † indíttatván ſzóltak az Iſtennek Szent emberei. * 2 *Tim.* 3:16. 1 *Kir.* 22:14.

II. RESZ.

Jövendöl a' hamis Tanítóknak ſokságokról, erköltsökről, meſterségekről és büntetésekről.

1 Vóltak pedig hamis † Próféták-is a' kőſség között, miképpen ti köztetek-is léſznek hamis Doktorok, kik bé-hoznak veſzedelmes tévelygéſeket, az URat-is, a' ki őket meg-vette, * meg-tagadván, kik ö magoknak hirtelenséggel-való veſzedelmet ſzereznek.

† *Ezék.* 13: 2. 3. *Máté* 24; 11.
* 1 *Ján.* 2: 22.

2 És ſokan fogják követni azoknak * veſzedelmeket, kik által az igazságnak útа káromoltatik. * 1 *Tim.* 4; 1.

3 És a' telhetetlenségnek miatta ö magoktól gondoltt beſzédekkel, belöletek kéreskedéſt ſzereznek, kiknek az ö kárhoztattatáſok immár régtöl fogva kéſzen vagyon, és kiknek veſzedelmek * nem ſzunnyad.

* 5 *Móſ.* 32: 35.

4 Mert ha az Iſten nem kedvezett az Angyaloknak, kik * vétkeztenek vala, hanem a' mélységbe taſzítván, a' ſetétségnek vas-láncainak adta megtartani azokat a' kárhozatra;

* *Júd. v.* 6.

5 És ha a' régi Világnak-is nem kedvezett, hanem a' nyóltzadik *embert* Noét, * az igazságnak prédikátorát meg-tartotta, az iſtenteleneknek Világokra özön-vizet hozván;

* 1 *Móſ.* 7: 1. 7-23.

6 És ha a' Sodomabéliéknek * és a' Gomorabéliéknek városaikat hamuvátévén, mindeneſtöl el-fordította, és azt mivelte, hogy a' gonoſz életüieknek példák lennének; * 1 *Móſ.* 19: 24. 25.

7 És a' gonoſz és bujálkodó életü *emberekkel*-való nyájaskodásnak miatta el-fáradott Lótot, * *ha* meg-ſzabadította: * 1 *Móſ.* 19: 12. 16-22.

8 (Mert az igaz *Lót*, mikor azok között laknék, minden napon az ö igaz lelkét, azoknak gonoſz tselekedeteket látván és hallván, gyötri vala.)

9 Tudja az UR *moſt-is* a' híveket a' kéſértetböl * meg-ſzabadítani, a' hamiſsakat pedig az ítélet' napjára a' büntetésre meg-tartani;

* 1 *Kor.* 10: 13.

10 Mindenekñek felette pedig azokat, a' kik a' teſtet követvén * a' tiſztátalan kivánságban járnak, és a' Fejedelemséget meg-utálják, *kik mivelhogy* vakmerök, magoknak kedveskedök, nem rettegik † a' Méltóságokat ſzidalommal illetni. * *Júd. v.* 4. 7. 8. 10. 16. 18.

† *Róm.* 13: 1. 2.

11 Holott az * Angyalok-is, kik erövél és hatalommal nagyobbak, nem ſzóllnak azok ellen az UR elött káromló ítéletet. * *Júd. v.* 9.

12 De ezek, mint az oktalan állatok, mellyek a' természetnek indúlatjától víleltetnek, és a' végre teremtettek, hogy meg-fogattatván meg-haljanak, azokat ſzidalmazván a' mellyeket nem * tudnak, az ö magoktól találtt romlásban el-veſznek. * *Júd. v.* 10.

13 Hogy el-vegyék a' hamiſságnak jutalmát, úgy-mint kik *nagy* bóldogſágnak alítsák a' minden-napi gyönyörüſségeket: undokságok és * ſzeplők, kik mikor veletek együtt nyájaskodnak-is, az ö álnokságokban gyönyörködtetik magokat. * *Júd. v.* 12.

14 Kiknek ſzemeik-is rakvák * paráznaſsággal, és kik a' bünböl nem tudnak meg-térni, az állhatatlan lelkeket el-hitetvén, kiknek ſzívek a' telhetetlenségben gyakoroltatott, átkozott fiak! * *Máté* 5: 28.

15 Kik az igaz útat el-hagyván eltévelyedtek, követvén Bálámnak * Bóſor' fiának útát, ki a' bünböl-való nyereséget kedvellé. * 4 *Móſ.* 22: 7-21. 32.

16 De az ö bünének büntetését ſzenvedé; *mert* a' tereh alá ſzoktatott néma ſzamár emberi ſzóval * ſzóllván, a' Prófétának bolondságát ellenzé. * 4 *Móſ.* 22: 28.

17 Ezek, viz nélkül-való * kút-fejek, fellegek, mellyek a' ſzéltöl hányattatnak, kiknek a' ſetétségnek homályoſsága örökké tartatik. * *Júd. v.* 12.

18 Mert fel-fúvalkodott hijába-valóſságot ſzóllván a' teſtnek * buja kivánsági által, azokat el-hitetik, a' kik valóba el-ſzakadtak vala a' bünben élöktöl. * *Júd. v.* 16.

19 Szabadságot igérvén azoknak, holott ök a' bünnek * ſzolgai; mert a' ki kitöl meg-győzettetett, annak ſzolgálatjába adta ö magát. * *v.* 10-15. *Ján.* 8: 34.

20 Annak-oká-ért ha, minek-utánna e' világnak fertelmeſségit, a' mi Urunknak és Meg-tartó Jéſus Kriſtusunknak eſméreti által * el-távoztatták, és viſzontag azokba elegyíttetvén meggyőzettetnek azoktól, az ollyanoknak utólsó állapotjok gonoſzbá † lett az elsönél. * *Filip.* 3: 7. 8.

† *Sid.* 10: 26-27.

21 Mert jobb vólt vólna azoknak, hogy meg-ne * eſmérték vólna az igazságnak útát, hogy-nem mint *annak* eſméreti után a' nékik adatott ſzent tudománytól hátra állani.

* *Luk.* 12: 47. 48.

22 De az ollyanokon az eſik, a' mit ſzoktak mondani igaz példa-beſzédben: Az * eb reá tért az ö maga okádására, és a' meg-mosódott diſznó a' sárnak fertöjébe. * *Péld.* 26: 11.

III.

III. RRSZ.

Le-irja a' Krisztus' el-jövetelét, annak tagadóival és módjával egybe: intés arra-való magunk' keszítésére.

1 EZ immár második Levél-irásom néktek, Szerelmesim, mellyel a' ti tiszta elméteket az intés által * fel-indítom. *rész. 1: 13. 15.

2 Hogy meg-emlékezzetek a' Szent Prófétáktól meg-mondatott* beszédekről, és a' mi tudományunkról, kik az Urnak és Meg-tartónak † Apostoli vagyunk. *r. 1: 19. † r. 1: 1.

3 Ezt mindennek elötte tudván, hogy az utólsó időben támadnak * tsúfolók, *úgy-mint* kik az ö tulajdon kivánságok szerint járnak.

* 1 *Tim.* 4: 1.

4 Kik ezt fogják mondani: Hol vagyon az *Urnak* el-jövetelének * igérete? Mert miólta az Atyák el-aluttak, mindenek a' teremtésnek kezdetétől fogva ugyan-azon módon állanak.

* *Ján.* 14: 3. *Ezék.* 12:22.

5 Mert ezt akaratjok szerint nem tudják, hogy az egek régtől fogva az Isten' beszéde * által vagynak, azonképpen a' föld-is, melly a' vizből és a' † vizben áll. * 1 *Mós.* 1: 6. 8.

† *Sólt.* 24: 2.

6 Minek-oká-ért a' Világ-is, melly akkor vala, vizzel el-boríttatván, * el-vesze. * 1 *Mós.* 7: 11. 12. 23.

7 A' melly föld pedig és a' melly egek mostan *vagynak*, ugyan-azon *Isten'* beszéde által el-tétetvén, tartatnak * tüzre, a' kárhozatnak és a' hitetlen embereknek vesztedelmeknek † napjára.

* *v.* 10. † 2 *Thess.* 1: 6. 8.

8 Ez egy dolognak pedig ne légyetek tudatlani, Szerelmesim, hogy * egy nap az Urnál ollyan mint ezer esztendö, és ezer esztendö ollyan mint egy nap. * *Sólt.* 90: 4.

9 Nem késik az Ur, a' ki az igéretet * tette, (miképpen némellyek késedelemnek alítják *ezt*,) hanem békeségesen vár minket, nem akarván hogy valakik el-vesznek, hanem hogy mindnyájan † meg-térésre igyekezzenek. * *Ján.* 14: 3. *Jel.* 22: 12-20.

† 1 *Tim.* 2: 4.

10 El-jö pedig, mint a' lopó éjtszakán, az Urnak ama' napja; mellyen az egek nagy tsikorgáſſal el-múlnak, az éltetö állatok pedig hévség miatt * meg-olvadnak, e' föld-is és a' rajta-való alkotványok meg-égnek.

* *Máté* 24: 37. 42. 44. † *v.* 7. 12.

11 Mivelhogy azért mind ezek meg-olvadnak, minémüeknek kell lennetek tinéktek a' ti szent életetekben, és az Isteni tiszteletnek † dolgaiban?

* *v.* 14. *Jak.* 1: 27.

12 Kik várjátok * és siettek az Istennek napjának el-jövetelire, mellyben az egek meg-égvén meg-olvadnak, és az éltetö állatok-is hévség miatt meg-olvadnak. * 1 *Thess.* 1:10. 4: 14-17.

13 Uj eget pedig * és új földet várunk az ö igérete szerint, mellyekben lakozik az igazság.* *Esa.* 65: 17. 66: 22. *Jel.* 21: 1.

14 Annak-oká-ért, Szerelmesim, mivelhogy ezeket * várjátok, igyekezzetek azon, hogy makula nélkül † és szeplö nélkül-valóknak találtassatok ö töle, békeségben. * *v.* 10. 13.

† *Kol.* 1: 22. 1 *Thess.* 3: 13.

15 Es a' mi Urunknak békeséges várását idvességesnek alítsátok, miképpen a' mi szerelmes atyánk-fia-is Pál, a' néki adatott böltseség szerint néktek meg-irta. * *v.* 9. *Róm.* 2: 4.

16 Úgy-mint ki inkább minden * Leveleiben ezöll * ezekröl, mellyek között némellyeket nehéz meg-étteni, mellyeket a' tudatlanok és az erötelenek el-tekernek mint egyéb iráſokat-is, ö magok vesztedelmével,

* *v.* 10. 15. 2 *Thess.* 1: 6-10. *Róm.* 2: 4.

17 Ti azért, Szerelmesim, kik *ezeket* elein értitek, meg-óltalmazzátok magatokat, hogy azoknak a' gonoszoknak * tévelygéſektöl el-vonattatván, a' ti saját erösségtek † mellöl el-ne távozzatok. * *v.* 3. 4. † *v.* 8. 9.

1 *Pét.* 1: 19.

18 Hanem nevekedjetek a' kegyelemben, és a' mi Urunknak és Megtartó Jésus Krisztusnak * esmeretiben, kinek *légyen* ditsöség mind mostan, 's mind örökké-való időben, Amen!

* *Ján.* 17: 3.

SZENT JANOS APOSTOL' KÖZÖNSEGES ELSÖ LEVELE.

Mellyben tanít arra, hogy a' kik Krisztus által Isten' fiaivá lettenek, azok minden bünt és tisztátalanságot el-távoztatván, szent igaz és tiszta életben foglalják magokat, és az Istenhez és fele-barátjokhoz-való szeretetet szorgalmatoson meg-mutassák. E' tudománynak bizonyos erösitö okait meg-mutatja, mellyek minket e' meg-mondott jó dolgokra fel-gerjeszszenek és izgassanak.

I. RÉSZ.

Az életnek igéjéről és azzal-való közösülésről: Világosságban járóknak vagyon közök Istennel: meg-vallása és botsánatja a' bünnek.

1 A' ki vala a' * kezdetben, *kinek beszédét* mi † hallgattuk, kit a' mi szemeinkkel láttunk, kire néztünk, és kit a' mi kezeink ** tapaftaltanak, az életnek beſzédéről:

* *Ján.* 1: 1. 3. 14. † *Máté* 10: 2-4. ** *Luk.* 24:39. *Ján.* 20:20.27.28.

2 Mert az élet meg-jelentt, * és láttuk, és bizonyságot tészünk róla, és hirdetjük néktek amaz örök † életet, melly az Atyánál vala, és meg-jelentt minékünk. * *Ján.* 1: 1. 4.

† *Ján.* 17: 3.

3 A' kit, *mondom*, láttunk, hallgattunk, azt hirdetjük néktek, hogy néktek-is társaságotok légyen mi velünk; és a' mi társalkodásunk légyen az Atyával, és az ö Fiával a' Jésus Kriſtuſſal.

4 Es ezeket irjuk tinéktek, hogy a' ti örömetek * tellyes légyen.

* *Ján.* 15: 11. 16: 24.

5 Ez azért az izenet mellyet hallottunk ö töle, és néktek hirderünk: Hogy az Iſten * világoſság, és ö benne nintsen ſemmi ſététség.

* *Ján.* 1: 9. 8: 12.

6 Ha azt mondjuk, hogy nékünk társaſágunk vagyon ö vele, és a' ſététségben * járunk; hazudunk, és igaſságot nem tselekeſzünk. * *v.* 11.

7 Hogyha a' világoſságban * járunk, miképpen hogy ö-is a' világoſságban vagyon, viſzontagsággal-való társaſágunk vagyon véle, és a' Jésus Kriſtusnak az ö Fiának † vére tiſztít-meg minket minden bünéinkből. * *v.* 10.

† *Sid.* 9: 14.

8 Ha azt mondjuk, hogy nintsen * bün mi bennünk: magunkat megtsaljuk, és igaſság mi bennünk nintsen. * *Péld.* 20: 9. *Préd.* 7: 20.

9 Ha meg-valljuk * a' mi bünéinket, hív és igaz *az Iſten*, hogy meg-botsáſſa minékünk a' mi bünéinket, és meg-tiſztítſon minket minden hamiſságtól. * *Péld.* 28: 13

10 Ha azt mondándjuk hogy nem vétkeztünk, hazuggá tészszük * ötet; és az ö beſzédének *ſemmi helye* nintsen bennünk. † *Préd.* 7: 20.

II. RÉSZ.

A' Kristus mi szó-szóllónk: kereſztyéni élet: az Anti-kriſtus' tudománya: örök élet: a' Szent Lélek' kenete.

1 EN fiatskáim, ezeket irom néktek, hogy ne vétkezzetek. Hogyha valaki vétkezéndik: vagyon * Szószóllónk az Atyánál, az igaz Jésus Kriſtus. * *r.* 5:16. *Róm.* 8: 34. *Sid.* 7: 25.

2 Es ö a' mi bünéink-ért engeſztelő * áldozat; nem tsak a' mi *bünéink*-ért pedig, hanem az egéſz † világnak bünei-ért-is. * *r.* 4: 10. † *Kol.* 1: 20.

3 Es ez által tudjuk-meg hogy ötet eſmérjük, ha az ö † parantsolatit meg-tartjuk.

† *Ján.* 13: 34. 35.

4 A' ki ezt mondja: Eſmérem ötet; és az ö parantsolatit meg-nem tartja, hazug az, és abban nintsen igaſság.

5 A' ki pedig meg-tartja az ö beſzédét, abban valóſsággal meg-tellyeſedet az Iſteni * ſzeretet, ez által tudjuk-meg, hogy ö benne vagyunk.

* *Ján.* 14: 21.

6 A' ki azt mondja, hogy ö benne lakozik, annak úgy kell járni, a' miképpen ö * járt. * *r.* 3:16. *Ján.* 13:34.

7 Atyám-fiai, új tudományt nem irok néktek, hanem régi * tudományt, mellyet eleitől fogva tudtatok: E' régi tudomány az a' beſzéd, mellyet hallottatok eleitől fogva.

* 3 *Móſ.* 19: 18.

8 Viſzontag új * tudományt irok néktek, melly igaz mind ö reá *a' Kriſtusra* nézve, mind ti reátok nézve; mert a' ſététség † el-múlt, és amaz igaz ** világoſság immár fénlik. * *Ján.* 13: 34. † *Efés* 5: 8.

** *Ján.* 1: 4. 9.

9 A' ki azt mondja, hogy ö a' világoſſágban vagyon, és az ö attya-fiát gyülöli, mind ez ideig * ſététségben vagyon. * *r.* 3: 14. 15. 4: 20.

10 A' ki ſzereti az ö attya-fiát, a' világoſságban * marad, és abban nintsen ſemmi † botránkozás. * *r.* 3: 14.

† *Róm.* 13: 8. 10.

11 A' ki pedig gyülöli az ö attyafiát, a' ſététségben * vagyon, és a' ſététségben jár; és nem tudja hova mégyen; mert a' ſététség meg-vakította az ö ſzemeit. * *r.* 3: 14.

12 *Ezt* irom néktek fiatskáim; mert meg-botsáttatnak néktek a' ti büneitek az ö * nevé-ért. * *Luk.* 24:47.

13 Ezt irom néktek atyák; mert eſmériték azt, a' ki eleitől fogva vagyon. Irom néktek ifjak; mert ama' Gonoſzt meg-gyöztétek. Irom néktek gyermekek; mert eſmériték az Atyát.

14 Irtam tinéktek atyák, mivelhogy eſmériték azt, ki vagyon eleitől * fogva, Irtam néktek ifjak, mivelhogy erőſsek vagytok, és az Iſtennek beſzéde lakozik ti bennetek, és ama' Gonoſzt meg-gyöztétek. * *Ján.* 1: 1.

15 Ne ſzeretsétek e' világot, * ſe azokat mellyek e' világban vagynak. Ha valaki ſzereti e' világot, nintsen abban az Atyának ſzerelme. * *Jak.* 4: 4.

16 Mert minden valami e' világban vagyon, a' teſtnek kivánsága, ſzemeknek bujálkodáſok, és életnek kevélysége, nem az Atyától vagyon, hanem

nem e' * világtól. * *rész.* 5 : 19.

17 Es e' világ * el-múlik, és az ö kivánsága-is: a' ki pedig az Istennek akaratját telelekeſzi, örökké meg-marad. * 2 *Pét.* 2 : 10.

18 Gyermeketskék, az utólsó idö el-jött; és miképpen hallottátok, hogy az Anti-kriſtus † el-jö, moſtan-is ſok Anti-kriſtuſok* kezdettek lenni, a' honnét tudjuk hogy az utólsó idö jelen vagyon. —† 2 *Theſs.* 2 : 3. 4. * *v.* 22.

19 Mi közzülünk * mentenek-ki, de nem mi közzülünk valók valának; mert ha mi közzülünk valók vóltak vólna, meg-maradtak vólna mi velünk: de *ez azért lett*, hogy meg-jelentetnék, hogy nem mindenek mi közzülünk valók. * — *Tſel.* 20 : 30.

20 De ti meg-kenettettetek † ama' Szenttöl, és mindeneket * tudtok. — † 2 *Kór.* 1 : 21. * *Ján.* 14 : 26.

21 Nem azért irtam néktek, hogy az igaſſágot nem tudnátok: hanem inkább hogy azt tudjátok, és hogy egy hazugság-is * nintsen az igaſſágtól. * *Ján-* 8 : 44.

22 Kitsoda a' hazug, hanem tsak az, a' ki tagadja a' Jéſuſt * ama' Kriſtusnak lenni? Ez az Anti-kriſtus, a' ki tagadja az Atyát és a' Fiút. * *r.* 4 : 3. 2 *Ján. v.* 7.

23 A' ki tagadja a' Fiút, az Atya-is* nintsen annál: valaki valláſt tészen a' Fiúról, az Atya-is vagyon annál. * *r.* 4 : 15. *Ján.* 5 : 23.

24 A' mit azért hallottatok eleitöl fogva, ti bennetek meg-maradjon. Ha meg-marad bennetek a' mit eleitöl fogva hallottatok, ti-is a' Fiúban és az Atyában maradtok.

25 E' pedig amaz igéret, a' mellyet ö igért minékünk, * *tudni-illik* az örök élet. * *Ján.* 3 : 15. 16.

26 Ezeket irtam néktek azok felöl, a' kik titeket * el-tsalnak. * *v.* 18.

27 De a' kenet,* mellyet ti el-vettetek ö töle, meg-marad ti bennetek, és nem szükség, hogy valaki titeket tanítsón; hanem miképpen azon kenet, melly igaz és nem hazug, tanít titeket mindenekröl; és a' miképpen tanított titeket, abban meg-maradtok.

* *v.* 20. *Ján.* 16 : 7-13.

28 Annak-oká-ért, fiatskáim, maradjatok-meg ö * benne, hogy mikor meg-jelenéndik, bizodalmunk légyen, és meg-ne fzégyenüljünk ö elötte az ö † el-jövetelekor.

* *Jár* 8 : 31. 32. † 2 *Theſs.* 1 : 10.

29 Ha tudjátok hogy ö igaz, tudjátok, hogy valaki igaſſágot tselekeſzik, * ö töle ſzülettetett az. * *v.* 6. 9.

III. RESZ.

Az Iſten' fiai bünt nem tésznek: a' bün és a' bünösök az ördögtöl vagynak: Atya-fiúi ſzeretet. Summája a' Keresztyéni tudománynak.

1 Látátok, minémü ſzeretetet adott minékünk az Atya, *tudni-illik*, hogy Iſten' fiainak † hivattaſſunk. Azért nem eſmér titeket e' világ, mert nem eſméri * ötet. † *Ján.* 1 : 12. *Gal.* 4 : 5. * *Ján.* 3 : 16.

2 Szerelmeſim, moſtan Iſten' fiai vagyunk, de még nem jelentetett-meg, mitsodák léſzünk: tudjuk pedig hogy mikor ö meg-jelenéndik, hafonlatoſok léſzünk ö * hozzá; mert meg-látjuk ötet a' mint vagyon. * *Kol.* 3 : 4. 1 *Kór.* 15 : 51-53.

3 Valakinek illyen bizodalma vagyon ö benne, meg-tiſztítja * az ö magát, miképpen az-is tiſzta. * 2 *Kór.* 7 : 1.

4 Valaki bünt tselekeſzik a' Törvényt-is meg-rontja; mert a' bün a' Törvénynek meg-rontatáſa.

5 Es tudjátok, hogy ö meg-jelentt *e' végre*, hogy a' mi büneinket * el-venné, és hogy ö benne nintsen bün. —* 1 *Pét.* 2 : 22-24.

6 Valaki ö benne marad, * nem vétkezik; valaki vétkezik, nem látta ötet, és nem eſmérte ötet. * *r.* 5 : 18.

7 Fiatskáim, ſenki titeket el-ne tsaljon. A' ki igaſſágot tselekeſzik,* igaz az, miképpen az-is igaz. * *r.* 2 : 29.

8 A' ki bünt tselekeſzik az ördögtöl vagyon, mert az ördög † eleitöl fogva vétkezik. Azért jelentt meg az Iſtennek * Fia, hogy az ördögnek tselekedeteit el-rontsa. † *Ján.* 8 : 44. * 1 *Tim.* 3 : 16. *Sid.* 2 : 14.

9 Valaki Iſtentöl ſzületett, bünt † nem tselekeſzik, mert annak * magva marad abban, ingyen ſem vétkez-hetik, miyelhogy Iſtentöl ſzületett. —† *r.* 5 : 18. * 1 *Pet.* 1 : 23.

10 Ezen eſmértetnek-meg az Iſtennek fiai és az ördögnek fiai. Valaki igaſſágot nem tselekeſzik, nintsen Iſtentöl, és a' ki nem * ſzereti az ö attya-fiát. * *rész.* 4 : 7. 8.

11 Mert ez az izenet, mellyet hallottatok eleitöl fogva, hogy * ſzereſsük egy-máſt. * *Ján.* 13 : 34. 35.

12 Nem úgy mint Kain, † ki ama' * Gonoſztól vala, és meg-ölé az ö attya-fiát. Miért ölé pedig meg azt? Mert az ö tselekedetei gonoſzok valának, az ö attya-fiáéi pedig † igazak. † 1 *Moſ.* 4 : 8. * *Ján.* 8 : 44. † *Sid.* 11 : 4.

13 Ne tsudáljátok, Atyám-fiai, ha gyülöl * titeket e' világ. * *Ján.* 15 : 18. 19.

14 Mi tudjuk, hogy a' halálból által-vitettünk az életre, mert ſzeretjük a' mi atyánk-fiait. A' ki nem ſzereti az ö attya-fiát, a' halálban * marad. * *rész.* 2 : 11.

15 Valaki gyülöli az ö attya-fiát,

gyilkos * az : és tudjátok , hogy egy gyilkosnak-is nintsen ö magában megmaradó örök élete. * *Máté* 5 : 21. 22.

16 Ezen esmérjük-meg a' szeretetet, † hogy a' *Krisztus* az ö életét adta mi érettünk; minékünk-is azért adnunk * kell a' mi életünket a' mi atyánk-fiaiért. † *Ján.* 15 : 13. * *r.* 4 : 17.

17 A' kinek pedig vagyon e' világi gazdagsága, és látándja az ö attya-fiát valami nélkül fzükölködni , és bé-zárándja az ö * fzivét az elött , mi-módon marad-meg az Istennek fzerelme abban ? * *r.* 4 : 20. 21. *Luk* 3 : 11.

18 Fiatskáim,ne fzeresfük egy-máft *tsak* befzéddel és nyelvvel , * hanem tselekedettel és valósággal.

* *Jak.* 2 : 15.

19 Es ez * által esmérjük-meg, hogy mi az igasságtól vagyunk , és ö elötte bátorságosokká tészszük a' mi fziveinket. * *Ján.* 13 : 34. 35.

20 Mert ha minket kárhoztat a' mi fzivünk , hatalmasb *az* Isten a' mi fzivünknél, és tud mindeneket.

21 Szerelmesim , ha a' mi fzivünk minket nem vádol , bizodalmunk * vagyon az Istennél. * *r.* 2 : 28.

4 : 17. 5 : 14

22 Es valamit kérèndünk, * el-vészszük ö töle ; mert az ö parantsolatit meg-tartjuk, és a' mellyek néki kedvesek † azokat tselekefzszük.

* *Ján.* 14 : 13. 14. † *Ján.* 14 : 15.

23 Ez azért az ö † tudománya,hogy az ö Fiának a' Jésus Kristusnak nevében higyünk, és fzeresfük egy-máft, a' mint * meg-parantsolta minékünk.

† *Ján.* 6 : 29. 17 : 3. * *Ján.* 13 : 34.

24 Mert a' ki meg-tartja az ö parantsolatit, ö benne lakozik , az Isten vifzontag † abban. Ezen esmérjükmeg pedig hogy ö mi bennünk lakozik, *tudni-illik* az ö Lelkén , mellyet minékünk * adott. † *Ján.* 14 : 23.

* *r.* 2 : 27. *Róm.* 8 : 9.

IV. RESZ.

A' lelkeket meg-kell próbálnunk : az igaz és hamis tudománynak jelei : miről esmértetnek-meg a' hívek és a' hitetlenek.

1 SZerelmesim , ne higyetek minden léleknek , hanem meg-próbáljátok † a' lelkeket,ha Istentől vagynaké ; mert fok hamis próféták * jöttek e' világra. †1 *Thesf.* 4:21.22. * *r.* 2: 18.19.

2 Erről esmérjétek-meg az Isten'Lelkét : Valamelly lélek vallja , hogy a' Jésus Kristus a' testben el-jött, * Istentől vagyon az. * *r.* 5 : 1. 5.

3 De vala-melly lélek nem vallja, hogy a' Jésus Kristus a' testben el-jött, Istentől nintsen ; hanem ez az Antikristusnak * ama' *lelke*, kiről hallottátok hogy el-jö, és *hogy* immár mostan e' világon vagyon. * *r.* 2 : 22.

4 Ti Istentől valók † vagytok, fiatskáim, és meg-gyöztétek öket ; mert hatalmasb a' ki ti * bennetek vagyon, hogy-nem a' ki e' világban vagyon.

† *r.* 5 : 20- * 2 : 27. 3 : 24.

5 Ök e' világból valók , azért világiakat fzóllnak, és e' világ öket hallgatja.

6 Mi Istentől valók † vagyunk : a' ki esméri az Istent, * hallgat minket ; a' ki nintsen Istentől , nem hallgat minket. Erről esmérjük-meg az igasságnak lelkét, és a' hamisfágnak lelkét. † *v.* 2. *r.* 5 : 20. *Ján.* 8 : 47.

7 Szerelmesim, fzeresfük *egy-máft; mert a' fzeretet Istentől vagyon Valaki fzereti *attya-fiát*,Istentől fziletett, és esméri az Istent. * *r.* 3 : 10.

8 A' ki *pedig* nem fzereti , * nem esméri az Istent, mert az Isten fzeretet.

* *r.* 3 : 14. 15.

9 Ebből tetfzett-meg az Istennek hozzánk való fzerelme , hogy amaz ö egyetlen egy-fzülött Fiát * el-botsátotta Isten e' világra , hogy éljünk ö általa. * 1 *Ján.* 3 : 16.

10 Ebben vagyon a' fzeretet, nem hogy mi † fzerettük vólna az Istent, hanem hogy ö fzeretett minket, és elbotsátotta az ö Fiát , hogy lenne engefztelö * *áldozat* a' mi bünéink-ért.

† *v.* 19- * *r.* 2 : 2.

11 Szerelmesim , ha az Isten minket így fzeretett, minékünk-is egy-máft * fzeretnünk kell. * *r.* 3 : 16.

Ján. 15 : 12. 13.

12 Az Istent foha † fenki nem látta : ha egy-máft fzeretjük , az Isten mi* bennünk lakozik, és az ö fzerèteti mi bennünk meg-tellyesedett.

† *Ján.* 1 : 18. * *r.* 3 : 24.

13 Ezen esmérjük-meg hogy mi ö benne lakozunk és ö mi bennünk, hogy az ö Lelkéből * adott minékünk.

* *r.* 2 : 27. 3 : 24.

14 Mi pedig láttuk, * és bizonyságot tészünk arról, hogy az Atya elbotsátotta az ö Fiát e' világnak Megtartóját. * *r.* 1 : 1-3.

15 Valaki vallándja hogy a' Jésus Istennek Fia, * az Isten abban lakozik ; és ö-is az Istenben. * *r.* 2 : 23.

16 Es mi meg-esmértük és el-hittük az Istennek hozzánk való * fzerelmét. Az Isten fzeretet ; és a' ki a' fzeretetben marad,az Istenben marad, és az Isten abban. * *v.* 9.

17 Ebben tellyesedett-meg a' fzeretet mi hozzánk , hogy az itéletnek napján bizodalmunk légyen ; mert a' minémü ö , * mi-is *ollyanok* vagyunk e' világon. * *r.* 3:16. *Ján.* 13 : 34.

1 *Pét.* 1 : 15.

18 A' rettegés nintsen a' fzeretet ben, hanem a' tellyes fzeretet ki-re-

kesfzti-

kelʃzi a' rettegéſt; mert a' rettegésnek gyötrelme vagyon: a' ki pedig retteg, nem tökélletes a' ſzeretetben.

19 Mi ſzeretjük ötet; mert ö ſzeretett * elöl-ſzór minket. * *Ján.* 1 5:16.17.

20 Ha valaki *ezt* mondándja: Szeretem az Iſtent; és az ö attya-fiát gyülöléndi, † hazug az; mert a' ki nem ſzereti az ö attya-fiát a' kit látott, mimódon ſzeretheti az Iſtent, a' kit * nem látott? † *r.* 2: 9. 3: 14. 15.

* *v.* 12.

21 Es illyen parantsolatot vettünk ö töle, hogy a' ki ſzereti az Iſtent, * ſzereſſe az ö attya-fiát-is.

* *Márk.* 13: 2-31.

V. RESZ.

Ujjá-ſzülettetteknek jeleik: Három bizonyságok az égben, és hármak e' földön. Halálos és nem halálra való bün: bálványoknak távoztatások.

1 VAlaki hiſzi a' Jéſuſt lenni ama' Kriſtusnak, Iſtentöl * ſzületett az: és valaki ſzereti a' ſzülött, azt-is ſzereti, a' ki attól ſzületett.

* *r.* 4: 2. *Ján.* 1: 12. 13.

2 Erröl eſmérjük-meg hogy mi az Iſtennek fiait ſzeretjük, ha mi az Iſtent ſzeretjük, és az ö parantsolatit * meg-tartjuk. * *Ján.* 15: 10.

3 Mert ez az Iſteni ſzeretet, hogy az ö parantsolatit * meg-tartsuk, és az ö parantsolati nem * nehezek.

* *Ján.* 14:23.24. † *Máté* 11: 30.

4 Mert valami Iſtentöl ſzületett, meg-gyözi * e' világot: és az a' diadalom, melly meg-gyözte e' világot, *tudni-illik* a' mi hitünk. * *rész.* 4: 4. *Róm.* 8: 37. 1 *Kór.* 15: 57.

5 Kitsoda a' ki meg-gyözi e' * világot, hanem a' ki hiſzi, hogy a' Jéſus Iſten' Fia légyen? * *rész.* 4: 3. 4.

6 Ez az, a' ki jött viznek és vérnek általa, *tudni-illik* a' Jéſus Kriſtus; nem tsak a' viznek általa, hanem viznek és vérnek általa, és a' lélek az, a' ki bizonyságot tészen arról, hogy a' Lélek igazság.

7 Mert hárman vagynak, a' kik bizonyságot tésznek a' mennyben: AZ ATYA, * AZ IGE, ES A' SZENT LELEK, ES EZ HAROM EGY.

* *Máté* 28: 19.

8 Es hárman vagynak a' kik bizonyságot tésznek e' földön, LELEK, VIZ, ES VER; és ez harmak egyenlök a' bizonyság-tételben.

9 Ha az embereknek bizonyságokat bé-vészſzük, az Iſten' bizonyság-tétele nagyobb; mert ez az Iſtennek bizonyság-tétele, mellyel bizonyságot tett az ö * Fia felöl. * *Máté* 3: 17.

10 A' ki hiſzen az Iſtennek Fiában, vagyon bizonysága ö * magában: a' ki nem hiſzen az Iſtennek, hazuggá tette ötet; mert nem hitt a' bizonyság-tételnek, mellyet tött Iſten az ö Fia † felöl. * *Róm.* 8: 16. † *Máté* 3: 17.

11 E' pedig a' bizonyság-tétel, *tudni-illik*, hogy örök életet adott minékünk az Iſten: és ez élet az ö * Fiában vagyon. * *Ján.* 1: 4. 3: 16. 36. 17: 3.

12 A' kinél a' Fiú vagyon, annak élete vagyon; a' kinél nintsen az Iſtennek Fia, nintsen annak * élete,

* *Ján.* 3: 36.

13 Ezeket irtam néktek, kik hiſztek az Iſten' Fiának nevében; hogy tudjátok * hogy néktek örök életetek vagyon, és hogy higyetek az Iſten' Fiának nevében. *Ján.* 20: 31.

14 Es ez az Iſtennél való bizodalmunk, hogy ö, valamit kéréndünk az ö akaratja ſzerint, minket * meghallgat. * *r.* 3: 22. *Jak.* 1: 5. 6.

15 Hogyha tudjuk, hogy ö meghallgat minket, valamit kéréndünk: tudjuk hogy a' mellyeket ö töle kértünk, azok meg-vagynak.

16 Ha valaki látándja, hogy az ö attya-fia vétkezik nem halálra való * bünnel, könyörögjön † *érette Iſtennek*, és ád annak életet, azoknak *mondom*, a' kik halálra nem vétkeztek. Vagyon halálra való bün, nem mondom hogy azért könyörögjön. * *Máté* 12:31.32. *Sid.* 6: 4-6. 10: 26. 27. † *r.* 2: 1. 2.

17 Minden hamiſság * bün: de vagyon olly bün, melly nem halálra való. * *r.* 3: 4.

18 Tudjuk, hogy valaki Iſtentöl ſzületett, nem * vétkezik; hanem *hogy* a' ki Iſtentöl ſzületett, meg-tartja magát, és ama' Gonoſz † nem illeti azt.

* *r.* 3: 6. 9. † 2 *Theſſ.* 3: 3.

19 Tudjuk hogy mi Iſtentöl * valók vagyunk, és hogy az egéſz világ a' † gonoſzban helyheztetett.

* *v.* 20. *r.* 4: 2. † *r.* 2: 16.

20 De mi tudjuk, hogy az Iſten' Fia el-jött; és adott minékünk értelmet, hogy meg-eſmérjük azt a' ki igaz: és vagyunk abban az Igazban, az ö Fiában a' Jéſus Kriſtusban. EZ AZ IGAZ * ISTEN, ES AZ † ÖRÖK ELET.

* *Róm.* 9: 5. 1 *Tim.* 3: 16. † *Ján.* 17: 3.

21 Fiatskáim, óltalmazzátok-meg magatokat a' * bálványoktól, Amen!

* 1 *Kór.* 6: 9-11. 10: 14. 1 *Pét.* 4: 3.

SZENT

SZENT JANOS APOSTOL' EGY VALASZTOTT ASZSZONYHOZ IRTT MASODIK LEVELE.

Ditsér e' Levélben egy választott aszszonyt, ki az ö fiait nevelte Istèni félelemben; egyetembe inti öket állhatatosságra a' hitben és igaz életben: és hogy a' Krisztus' tudományát meg-vetöktöl örizkedjenek.

1 AZ Egy-házi szolga a' választatott Aszszonynak, és az ö fiainak, kiket én szeretek valóba, nem tsak én pedig, hanem mind azok-is, kik az igazságot tudják.

2 Az igazság-ért melly meg-marad mi bennünk, és vélünk lészen mind örökké,

3 Légyen ti veletek kegyelem, irgalmasság, békesség az Atya Istentöl, és az Ur Jésus Krisztustól az Atyának Fiától, az igasággal és szeretettel.

4 Felette igen örvendeztem, hogy a' te fiaid közzül találtam ollyakat, kik igazán járnak, a' mint vettük parantsolatokat az Atyától.

5 Es mostan kérlek téged, Aszszonyom, nem úgy-mint új * parantsolatot írván tenéked, hanem a' melly *parantsolat*unk vólt eleitöl fogva, hogy egy-mást † szeressük. * 1 *Ján.* 2: 7. 8. † 3 *Mós.* 19: 18.

6 E' pedig a' szeretet, hogy járjunk az ö tudománya * szerint. Ez a' tudomány, hogy a' mint eleitöl fogva hallottátok, akképpen járjatok abban. * *rész.* 5: 3.

7 Mert sok tsalárdok jöttek e' világra, kik * nem vallják, hogy a' Jésus Krisztus el-jött a' testben, A' ki illyen, tsalárd az, és Anti-krisztus. * 1 *Ján.* 4: 3.

8 Oltalmazzátok-meg magatokat, ne veszessük-el a' mit munkálódtunk, hanem hogy tellyes jutalmat végyünk.

9 Valaki által-hágja *, és meg-nem marad a' Krisztus' tudományában, Istene annak nintsen, a' ki meg-marad a' Krisztus' tudományában, azé mind az Atya, mind a' Fiú. * 1 *Ján.* 2:22,23.

10 Ha valaki ti hozzátok mégyen, és e' tudományt nem viszi hozzátok, ne fogadjátok * azt házatokba, és ingyen se köszönjetek néki; * *Róm.* 16: 17. 2 *Thess.* 3: 6. *Tit.* 3: 10.

11 Mert a' ki köszön néki, annak gonosz tselekedeteiben részes lészen.

12 Jóllehet sok dolgokról kellett vólna írnom néktek: de nem akartam papirosra és tintával; hanem reménlem hogy hozzátok mégyek, és szemtöl-szembe szóllok, hogy a' mi * örömünk tellyes légyen. * *v.* 4.

13 Köszöntenek tégedet a' te választatott húgodnak fiai, Amen!

SZENT JANOS APOSTOL' A' SZERELMES GAJUSHOZ IRTT HARMADIK LEVELE.

E' Levélben feddi Diótrefesnek kevélységét, és ditséri Gájust, gazdálkodó-vóltáról.

1 AZ Egy-házi szolga a' Szerelmetes Gájusnak, kit én valóba szeretek.

2 Szerelmesem, leg-elö-ször azt kivánom, hogy jól légyen dolgod és jó egésségben légy, miképpen hogy a' te lelkednek jól vagyon dolga.

3 Mert felette igen * örültem, mikor az Atya-fiak ide jöttek vólna, és a' te ártatlan életedröl bizonyságot tettek, miképpen hogy te ártatlanúl élsz. * 2 *Ján. v.* 4.

4 Ennél nagyobb örömöm nintsen, mint mikor hallom, hogy az én fiaim ártatlanúl járnak.

5 Szerelmesem, hiven tselekeszel, valamit tselekeszel az atya-fiakkal és a' jövevényekkel.

6 Kik az ö bizonyság-tételekkel dicsérték a' Gyülekezet elött a' te szeretetedet; kiket ha azon szeretettel fogadándasz, mint illik Istenhez, jól * tselekeszed. * 1 *Ján.* 3: 23.

7 Mert az ö nevé-ért mentenek-el, kik semmit nem vettek a' Pogányoktól.

8 Minékünk azért bé-kell fogadnunk ez illyeneket, hogy segélö társai légyünk az igasságnak

9 Irtam a' Gyülekezetnek; de Diótrefes, ki ö közöttök elsöséget kiván, nem vészen-bé minket.

10 Annak-oká-ért, ha oda menéndek, meg-jelentem az ö gonosz tselekedetit, a' mellyeket tselekeszik, gonosz beszédekkel tsátsogván mi ellenünk: ki ezekkel-is meg-nem elégedvén, ö maga sem fogadja-bé az atya-fiakat, * és a' kik bé-akarják-*fogadni* azokat-

azokat-is meg-tiltja, és a' Gyülekezetből ki-veti. * *Máté* 23 : 13.

11 Szerelmesem, ne követsed azt a' mi gonosz, hanem a' mi jó. A' ki jól tselekeszik, Istentől vagyon az : a' ki pedig gonoszt tselekeszik, nem * látta az Istent. * 1 *Ján.* 3 : 6. 9.

12 Demeterről mindenek bizonyságot tésznek, söt az igasság-is *bizonyságot tészen* : de mi-is bizonyságot tészünk, és tudjátok, hogy a' mi bizonyság-tételünk * igaz. * *Ján.* 19 : 35.

13 Sok dolgokról ir-hatnék, de nem akarok tintával és pennával irni tenéked.

14 Reménlem pedig, hogy hamar meg-látlak téged, és szemtől-szembe szóllunk.

15 Békesség tenéked. Köszöntenek tégedet a' te barátid. Köszöntsed a' mi barátinkat fejenként. Amen!

SZENT JUDAS APOSTOL'

AZ ATYAISTENTÖL MEG-SZENTELTT HIVEKHEZ IRTT

KÖZÖNSEGES LEVELE.

Az Apostol int a' hitben való állhatatosságra: és a' Gyülekezetekbe bé-tsúszott hamis Tanitóknak tudományokat, társalkodásokat és veszedelmeket jelenti-meg.

1 JUdás, Jésus Kristusnak szolgája, Jakabnak * pedig attya-fia, a' hivatalosoknak, kik az Atyaistentől megszenteltettek, és a' Jésus Kristustól meg-tartattak : * *Márk.* 6 : 3. *Luk.* 6 : 16.

2 Az irgalmasság, a' békesség és szeretet bőségesen adassék néktek!

3 Szerelmesim, mivelhogy szüntelen azon igyekezem, hogy irhassak néktek a' *mi* közönséges * idvességünkről: *most-is* szükséges-képpen kelleték irnom néktek, hogy intenélek, hogy tusakodnátok a' hitért, melly egy-szer adatott a' szenteknek.

* *Ján.* 17 : 3.

4 Mert bé-jöttek alattomban valami emberek, kik elö-ször még régen bé-irattattak e' kárhozatra, kik Istentelenek, kik a' mi Istenünknek kegyelmességét el-fordítják bujálkodásra, és amaz egyedül való Urat 's Istent, és a' mi Urunk Jésus Kristust * meg-tagadják. * 1 *Ján.* 2 : 22. 4 : 3.

5 Akarlak pedig titeket *erről* meg-inteni, mivelhogy egy-szer azt *immár* tudjátok, hogy az Ur, mikor a' népet Egyiptomból meg-szabadította volna, vilszontag azokat, a' kik nem hittek,* el-veszte. * 4 *Mós.* 14 : 29. 35.

6 Az Angyalokat-is, a' kik meg-nem tartván az ö eredeteket, el-hagyák az ö * helyeket, ama' nagy napnak ítéletire, örökké-való kötélben, setétségben tartja. * 2 *Pét.* 2 : 4.

7 Miképpen Sodoma és * Gomora-is, és ezekkel határos városok, mikor azokkal hasonlatos-képpen paráználkodtak volna, és idegen test ellen bujálkodnának, az örökké-való tüznek büntetését szenvedvén például adattattak *mindennek*. * 1 *Mós.* 19 : 4. 5. 24. 25.

8 Hasonlatos-képpen ezek-is az álomba el-merülvén, a' testet * meg-fertéztetik, az Uraságot pedig meg-vetik, és a' méltóságokat szidalommal illetik.

* 2 *Pét.* 2 : 10. 11.

9 A' Mihály † Archangyal pedig, mikor az ördög ellen tusakodván vetekednék a' Móses' * testéről, nem mere annak gonoszt mondani, hanem ezt mondá : Dorgáljon-meg ‡ tégedet az UR! † *Dán.* 12 : 1. * 5 *Mós.* 34 : 1-6. ‡ *Zák.* 3 : 2.

10 De ezek, a' mellyeket *nem tudnak, azokat szidalmazzák : a' mellyeket pedig termézet szerint tudnak, mint az okosság nélkül való állatok, azokba rothadnak-meg.

* 2 *Pét.* 2 : 12-15.

11 Jaj azoknak! mert a' Kain' † útán indúltak-el, és a' bérnek tsalárdsága miatt, mellyel meg-tsalattatott vólt Bálám, * el-szakadtak, és Kórénak ‡ ellenkezéséhez *hasonló ellenkezés* miatt ‡ veszтek-el. † 1 *Mós.* 4 : 8. * 4 *Mós.* 22 : 5-32. ‡ 4 *Mós.* 16 : 1-33.

12 Ezek ollyanok mint a' * szeplök a' ti kerestyéni lakodalmitokban, mikor ti veletek lakoznak minden betsületesség nélkül magokat hizlalván : kik ollyanok mint a' viz nélkül való † fellegek, mellyek a' szelektől ide 's tova hányattatnak, meg-hervadott, hasztontalan, két-szer meg-hólt, és töböl ki-szaggatott fák. * 2 *Pét.* 2 : 13. † 2 *Pét.* 2 : 17.

13 Meg-háborodott tengernek * habjai, kik az ö magok rútságát mint egy tajtékot hanyják-ki: tévelygö tsillagok, kiknek a' setétség homályossága mind örökké tartatik. * *Esa.* 57 : 20.

14 Prófetált pedig ezekről-is Enóch, † ki Adámtól fogva hetedik vólt, ezt mondván : Imé el-jö az Ur az ö sok ezer szenteivel.

† 1 *Mós* 5 : 18-

15 Hogy ítéletet tégyen mindenek ellen, és meg-győzze azokat, a' kik azok közzül istentelenek, minden tselek-

lekedetekről, mellyeket gonoszúl tselekedtenek, és minden kemény beszédekről, mellyeket szólltak ö ellene az Istentelen bünösök. * *Máté* 25:31-46. *Dán.* 7: 9-11.

16 Ezek zúgolódók, panaszolkodók, az ö kivánságaikban járók; kiknek szájok fel-fúvalkodott kevély * szókat szóll, kik az embereket betsülik hatzonra nézve. * *Sölt.* 17: 10. 2 *Pét.* 2: 18.

17 Ti pedig, Szerelmesim, megemlékezzetek a' beszédekről, mellyek elein meg-mondattak a' mi Urunk Jésus Kristusnak Apostoli által.

18 Hogy azt mondották néktek, hogy az utólsó idöben léfznek tsufolók, * kik az ö Istentelen gonoſz kivánságokban járnak. * 1 *Tim.* 4: 1-3.

19 Ezek azok, a' kik magokat elszakaſztják a' *Kereſztyéni Gyülekezettöl*, testi okoſsággal élök, kikben nintsen *Szent* Lélek.

20 Ti pedig, Szerelmesim, a' ti ſzentséges hitetekben fel-építvén magatokat, a' Szent Lélek által könyörögven;

21 Egy-mást az Istennek ſzeretetiben, meg-tartsátok, várván a' mi Urunk Jésus Kriſtusnak irgalmaſságát az örök életre.

22 Es némelyeken könyörüljetek, meg-válaſztván azokat egyebektöl.

23 Némelyeket pedig rettentésel tartsatok-meg, *mint-egy* tüznek lángjából kapván-ki *azokat*, útálván még az ollyan ruhát-is, melly azoknak testektöl illettetett.

24 Annak pedig, a' ki titeket megtarthat a' büntöl ártatlanúl, és állathat az ö ditsöségének eleibe feddhetetlenségben nagy örömmel;

25 Az egyedül böltsIstennek, a' mi * Meg-tartónknak, ditsöség, nagyság, erö, és hatalom, moſtan-is és mind örökké, Amen!

* 1 *Tim.* 1: 17.

SZENT JANOS APOSTOL' *MENNYEI JELENESEKRÖL VALO* KÖNYVE.

E' Könyvben meg-irattatik állapatja az Anya-ſzent-egy-háznak, az idötöl fogva, mellyben János e' Könyvet irta, (tudni-illik vége felé a' Domitziánus Tsáſzár' birodalmának, az-az: Kriſtus' ſzületése után 96. eſztendöben) mind e' Világ' végéig: Hogy tudni-illik a' hivek az ördögtöl és az Istentelenektöl keményen haborgattatnak, de mindazáltal ez ínségekben-is meg-tartatnak, és végre mennyekbe a' ditsöségre fel-vétetnek: az Istentelenek pedig e' világon iſzonyú büntetéſekkel meg-büntettetnek, a' más világon örök kinra vettetnek. Hét Látáſok irattatnak pedig-meg egy-más után. I. Hét arany gyertya-tartóról, és Hét tsillagokról, 1, 2, 3. R. II. Hét petsétekkel bé-zárlatott könyvröl, 4, 5, 6, 7. R. III. Hét trombitáló Angyalokról, 8, 9, 10, 11. R. IV. Egy ſzülö aſszonyról, és Sárkányról, 12, 13, 14. R. V. Hét arany pohárokat tartó hét Angyalokról, 15, 16. R. VI. Egy hét fejü állaton ülö nagy paráznáról, 17, 18, 19, 20. R. VII. Egy mennyei városról, 21, 22. Rész.

I. RESZ.

E' Könyvre Elöl-járó beſzéd után, az irásra parantsolatot véſzen, és az elsö látáſt látja.

1 A' Jésus Kriſtusnak Jelentéſe, mellyet adott néki az Isten, hogy meg-jelentené az ö ſzolgainak, a' mellyeknek meg-kellene hamar * lenniek; ö pedig el-küldvén azt az ö Angyala által, az ö ſzolgájának Jánosnak megjelenté, * *v.* 19. *rész.* 22: 6. 7.

2 Ki bizonyságot tett az Istennek beſzédéröl, és a' Jésus Kriſtusnak bizonyság-tételéröl és valamellyeket * látott. * *rész.* 6: 9.

3 Bóldog a' ki olvaſſa, és *böldogok* a' kik hallgatják e' Jövendö mondásnak beſzédit, és meg-tartják azokat a' mellyek meg-irattattak abban; mert az idö * közel vagyon. * *v.* 22: 7.

4 János a' hét Gyülekezeteknek, mellyek vagynak Aſiában: Kegyelem néktek és békeſség attól, a' KI * VAGYON, a' KI VALA, ES A' KI EL-JÖVENDÖ, és a' hét lelkektöl, mellyek az ö ſzékinek elötte vagynak. * *v.* 4: 8. 2 *Móſ.* 3: 14.

5 Es a' Jésus Kriſtuſtól, *ki* amaz hív † tanú-bizonyság, a' halottak közzül amaz * elsö-ſzülött és a' földnek Királyinak ‡ Fejedelmek, ki ſzeretett minket, és meg-moſott minket a' mi bünеinkböl az ö § vére által,

† *v.* 3: 14. * 1 *Kór.* 15: 20. ‡ *Filip.* 2: 9. 11. § *Sid.* 9: 14.

6 Es tett minket Királyokká † és Papokká az Istennek és az ö Attyának; önéki *legyen* ditsöség és hatalom mind örökkön örökké, Amen!

† 1 *Pét.* 2: 9.

7 Imé el-jö † felhökkel, és minden ſzem

fzem meg-látja ötet, még a' kik ötet által * fzegezték-is ; és jajgatáffal firnak ö elötte e' földnek minden nemzetségi. Ugy léfzen, Ámen !

† *Máté* 24 : 30. * *Ján.* 19 : 37.

8 En vagyok az ALFA ES AZ Ó-MEGA, *az-az*, KEZDET † ES VEGEZET, ezt mondja az Ur, A' KI * VAGYON, A' KI VALA, ES A' KI EL-JÖVENDÖ, a' Minden-ható.

† *r.* 21 : 6. * *v.* 4.

9 En János, ki néktek atyátok-fia-is vagyok, és társ a' fzenvedésben, az * uralkodásban, és a' Kriftus Jéfusnak türésében, valék a' fzigetben, melly Páthmósnak neveztetik, az Iften' befzédé-ért és a' Jéfus Kriftus felöl való bizonyság-tétel-ért. * *r.* 2 : 26. 27.

10 Lélekben * el-ragadtattam vala az Urnak napján, és hallék hátam megett nagy fzót, mint-egy trombitának fzavát, * *r.* 4 : 2.

11 Melly ezt mondja vala : En vagyok az ALFA ES AZ OMEGA, amaz ELSÖ ES UTOLSO, és a' mit látfz, ird-meg könyvben : és külldel a' hét Gyülekezeteknek, mellyek vagynak Afiában, Efésusban, Smirnában, Pergamumban, Thiatirában, Sárdisban, Filadelfiában és Laódiczeában.

12 Hátra fordúlék azért, hogy látnám a' fzót, a' melly nékem fzóll vala ; meg-fordúlván pedig láték hét * arany-gyertya-tartókat. * *r.* 2 : 1.

2 *Móf.* 35 : 37.

13 Es a' hét gyertya-tartók között hafonlatoft az embernek * Fiához, ki öltözött vala bokáig való *ruhába*, és bé-övedezett vala az ö tsetseinél arany övvel. * *Ezék.* 1 : 26. *Luk.* 19 : 10.

14 Az ö feje pedig és haja fejérek valának mint a' fejér gyapjú, *vagy* mint a' hó ; és az ö fzemei mint a' tüznek * lángja. * *Dán.* 10 : 5. 6.

15 Az ö lábai pedig hafonlatofok valának a' fénlö arany fzínü rézhez, mintha kementzében égnének ; és annak fzava ollyan vala, mint a' fok vizeknek zúgáfok.

16 Valának pedig az ö jobb-kezében hét † tsillagok ; és a z ö fzájából * két-élü hegyes tör fzármazik vala ki ; és az ö ortzája *vala* mint a' Nap, mikor fénlik az ö erejében. † *v.* 20.

* *Eſa.* 49 : 2. *Sid.* 4 : 12.

17 Mikor pedig láttam vólna ötet, le-esém az ö lábai elött mint-egy hóltt, † és akkor veté reám az ö jobb-kezét, mondván énnékem : Ne félj ; én vagyok amaz * ELSÖ ES AZ UTOLSO. † *Dán.* 8 : 18. 10 : 9. 10. * *r.* 2 : 8.

18 Es ki élek, de meg-hóltam * vala, és ímé élek örökkön örökké, Ámen ! és birok a' pokolnak és a' halálnak † kúlcsaival † *Sólt.* 68 : 21. * *Róm.* 6 : 9.

19 Ird-meg a' mellyeket láttál, a' mellyek moft vagynak, és a' mellyek ezek után következnek.

20 A' hét tsillagoknak titkát, mellyeket láttál * az én jobb-kezemben, és a' hét arany gyertya-tartókat. A' hét tsillagok a' hét Gyülekezetnek † Angyali ; és a' melly hét gyertya-tartókat láttál, a' hét Gyülekezetek.

* *v.* 16. † *Malak.* 2 : 7.

II. RESZ.

A' Kriſtus négy Leveleket irat a' Gyülekezetek' Angyalinak.

1 AZ Efésusbéli Gyülekezetnek Angyalának ird-meg : Ezt mondja az, a' ki az ö jobb-kezében tartja a' hét tsillagokat, a' ki * jár a' hét arany gyertya-tartók között : * *r.* 1 : 13.

2 Tudom a' te tselekedetidet ; és a' te fáradságodat és türéfédet, és hogy a' gonofzokat el-nem fzenvedheted, és meg-kéfértetted azokat, a' kik Apoftoloknak * mondják magokat, holott nem azok, és hazugoknak találtad öket *lenni*. * 2 *Kór.* 10 : 13.

3 Es teréhvel meg-terheltettél vólt, és el-fzenvedted ; és az én nevem-ért munkálódtál, és nem fáradtál-el.

4 De vagyon *valami* ellened való *mondá*fom ; mert a' te elsö fzeretetedet el-hagytad.

5 Emlékezzél-meg azért honnét estél-ki, és térj-meg, és az elébbi tselekedeteket tselekedjed ; ha pedig nem miveled, hamar el-jövök ellened, és a' te gyertya-tartódat * helyéből ki-vetem, ha meg-nem téréndefz. *r.* 1 : 20.

6 De ez jó benned * , hogy a' Nikolaitáknak † tselekedeteket gyülölöd, mellyeket én-is gyülölök. † *v.* 15.

* *Sólt.* 139 : 21. 32.

7 A' kinek vagyon füle hallja, mit mond a' Lélek a' Gyülekezeteknek : A' gyözedelmesnek * enni adok az életnek † fájának *gyümöltsé*böl, melly vagyon az Iften' paraditsomának közepette. * *Máté* 10 : 22. † *r.* 22 : 2.

1 *Móf.* 2 : 9. 3 : 22-24.

8 A' Smirnabéliek' Gyülekezetenek Angyalának pedig ird-meg : Ezt mondja amaz *Elsö* * *és Utólsó*, a' ki meg-hólt vala, és él. * *r.* 1 : 17. 18.

9 Tudom a' te tselekedetidet, nyomorúságodat és fzegénységedet (de gazdag vagy) és azoknak káromlásokat, a' kik mondják magokat Sidóknak * lenni, és nem azok, hanem a' Sátánnak Sinagógája. * *r.* 3 : 9.

10 Semmit ne félj azokban, a' mellyeket fzenvedendö vagy. Imé következik, hogy a' Sátán egy-néhányat ti közzületek a' tömlötzbe veffen, hogy meg-próbáltaffatok, és léfzen tíz napig-való nyomórúságtok : Légy hív mind * halálig, és néked adom az életnek

nek koronájat. *r. 3 : 11. 12.

11 A' kinek füle vagyon hallja, mit mond a' Lélek a' Gyülekezeteknek! A' ki győzedelmes léfzen, megnem fértetik a' második * haláltól.

* *v.* 7. 20 : 14. 21 : 8.

12 A' Pergamumbéli Gyülekezet' Angyalának írd-meg : Ezt mondja az, a' kinek kezében vagyon ama' két*élü hegyes tör: *r. 1 : 16. *Sid.* 4 : 12.

13 Tudom a' te dolgaidat, és hol lakozol, *tudni-illik* a' hol a' Sátánnak fzéki vagyon, és *hogy* az én nevemet tudod, és az én hitemet nem tagadtad-meg akkor-is, mikor amaz én hív Antipás Martiromom ti köztetek megöleték, a' hol a' Satán lakozik.

14 De vagyon valami kevés *panaſz*om ellened, hogy vagynak a' te Gyülekezetedben, kik a' Bálám' * tudományát tartják, ki a' Bálák *Királyt* tanítja vala, mi-módon vetne botránkozáſt az Izrael' fiai' eleikbe, hogy ennének azokban, mellyek áldoztattak a' bálványoknak, és paráználkodnának.

* 4 *Móſ.* 25 : 1. 3. 31 : 16.

15 Azonképpen vagynak ollyak a' te Gyülekezetedben-is, kik a' Nikolaitáknak tudományokat tartják, mellyet * gyülöltem. * *v.* 6.

16 Térj-meg : ha nem, ellened mégyek hamar; és azok ellen vívok az en fzámnak * fegyverével.

* *rész.* 19 : 15. 21.

17 A' kinek füle vagyon hallja, mit mond a' Lélek a' Gyülekezeteknek : A' győzedelmesnek enni adok amaz el-rejtetett * Mannából; és adok annak fejér követskét, és a' követskén új † irott nevet, mellyet fenki nem tud, hanem *tak* az, a' ki azt elvéfzi. * 2 *Móſ.* 16 : 32-34. † *r.* 3 : 1-2.

18 A' Thiatirabéli Gyülekezetnek Angyalának pedig írd-meg: Ezt mondja az Iſtennek Fia, kinek ſzemei * ollyak mint a' tüznek lángja, és a' kinek lábai ollyanok mint a' fénlö arany-fzinü réz: * *rész.* 1 : 14. 15.

Dán. 10 : 5.

19 Tudom a' te dolgaidat és fzerelmedet, és *a' ſzenteknek-való* fzolgálatodat, hitedet, türéſedet és tselekedetidet, az utólsókat-is, mellyek többek az elsöknél.

20 De vagyon ellened kevés *panaſz*om, hogy meg-engeded Jézabelnek, * ki magát mondja Próféta afzſzonynak, hogy tanítson és el-tsalja az én fzolgáimat, hogy paráználkodjanak, és egyenek a' bálványoknak † áldoztatakban. * 1 *Kir.* 16 : 31. † *Tſél.* 15 : 20

21 Es adtam néki időt, hogy * megtérjen az ö paráználkodásából, de nem tért-meg. * *Róm.* 2 : 4. 2 *Pét.* 3 : 15.

22 Es ímé vetem ötet ágyba, és azokat, kik ö véle paráználkodnak, nagy nyomorúságba, ha meg-nem térnek az ö *gonoſz* tselekedeteikből.

23 Es az ö fiait halállal meg-ölöm; és meg-tudják minden Gyülekezetek, hogy én a' veséknek * és a' fziveknek vifgálójok vagyok, és közzületek kinek-kinek meg-fizetek † az ö érdeme fzerint. * *Sólt.* 7 : 10. † *r.* 20 : 12.

2 *Theſſ.* 1 : 6-10.

24 Tinéktek pedig és a' több Thiatirabélieknek mondom, valakiknél nintsen e' tudomány, és nem javaljak a' Sátánnak mélységes álnokságit, a' mint ök névezik: nem vetek reátok más terhet;

25 Hanem a' mi nálatok vagyon, azt * tartsátok-meg addig, míg el-jövök. * *r.* 3 : 11. 12.

26 Mert a' ki diadalmas lejénd, és meg-őrizéndi mind végig az én tselekedetimet, adok annak hatalmat * a' Pogányokon. * *r.* 3 : 21.

27 És birja azokat vas vefzfzövel, és mint a' fazekasnak edényei úgy meg-rontatnak; miképpen én-is vettem * az én Atyámtól. * *Sólt.* 2 : 7. 8. 9.

Máté 28 : 18

28 Es adom annak a' hajnal * tsillagot. * *r.* 22 : 16.

29 A' kinek vagyon füle hallja, mit mond a' Lélek a' Gyülekezeteknek!

III. RÉSZ.

Ir a' Sárdisbéli, Filadelfiabéli és Laodiczeabéli Gyülekezeteknek lelki Pásztorinak.

1 A' Sárdis *város*béli Gyülekezetnek Angyalának pedig írd-meg: Ezt mondja az, a' kinél vagynak az Iſteni hét leikek, és a' hét * tsillagok: Tudom a' te dolgaidat. *tudni-illik* hogy mondatol élni, holott meg-hólt légy.

* *rész.* 1 : 16.

2 Vigyázz, és erösítsd-meg azokat, a' kik meg-maradtak *és* kik halandó * félben vagynak; mert nem találtam a' te tselekedetidet Iſtennek elötte tökelleteſeknek lenni. * *Jak.* 5 : 19. 20.

3 Meg-emlékezzél azért *azokról*, a' mellyeket vettél és hallottál, megtartsad *azokat* és meg-térj. Hogyha nem vigyázándafz: el-mégyek te hozzád mint a' lopó, * és meg-nem tudhatod melly órában mégyek te hozzád. * 1 *Theſſ.* 5 : 2.

4 *Mindazáltal* vagynak Sárdisban egy-néhány emberek, kik meg-nem fértéztették az ö ruháikat, annakokáért fejér ruhákban járnak én velem; mert méltók arra.

5 A' ki győzedelmes léfzen, fejér ruhákba öltöztetik, és el-nem törlöm annak nevét az életnek * könyvéből, hanem valláſt téfzek annak nevéről az én Atyám előtt † és az ö Angyali előtt. * *r.* 20 : 12. 21 : 27. 2 *Móſ.* 32 : 32. † *Máté* 10 : 32. 25 : 31-40.

6 A' ki-

6 A' kinek füle vagyon, hallja a' mit a' Lélek mond a' Gyülekezeteknek.

7 A' Filadelfiabéli Gyülekezet' Angyalának pedig ird-meg: Ezt mondja ama' Szent és Igaz, kinél a' Dávid' * kúltsa vagyon; ki meg-nyitja és senki bé-nem zárja, és bé-zárja, és senki meg-nem nyitja: *Esa.* 22: 22.

8 Tudom a' te dolgaidat. Imé adtam te elődbe egy meg-nyilt * ajtót, mellyet senki bé-nem zárhat; mert vagyon valami jóság benned, és megtartottad az én beſzédemet, meg-sem tagadtad az én nevemet. * *v.* 10.

Kol. 4: 3.

9 Imé én adom azokat, a' kik a' Sátán' Sinagógájából valók, azokéból *tudni-illik*, kik mondják magokat Sidóknak, holott nem azok, hanem hazudnak: ímé, *mondom*, azt mivelem, hogy azok el-jöjjenek és artzal le-borúljanak a' te lábaid előtt, és meg-tudják, hogy én ſzerettelek tégedet.

10 Mivelhogy meg-tartottad az én békeſségre intö beſzédemet, azért én is meg-ſzabadítlak téged a' kéſértetnek idejéből, melly az egéſz világra következendö, hogy e' földnek lakoſi meg-kéſértеſſenek.

11 Imé el-jövök hamar, tartsd-meg azt a' mi nálad * vagyon, hogy ſenki el-ne végye a' te koronádat.

* *r.* 2: 10. *Sid.* 10: 37.

12 A' ki győzedelmes léſzen, azt mivelem hogy az én Iſtenemnek Templomában * oſzlop légyen az, és többé onnét ki nem jö; és ö reá fel-irom az én Iſtenemnek † nevét, és az én Iſtenemnek városának nevét; *az-az*, az új Jérusálemnek * * *nevét*, melly menny-orſzágból ſzáll-alá az én Iſtenémtöl, és az én új ‡ nevemet-is.

* 1 *Kir.* 7: 21. † *r.* 22: 4. ** *r.* 21: 9. 10. ‡ *Máté* 1: 21.

13 A' kinek füle vagyon, hallja a' mit a' Lélek a' mond Gyülekezeteknek.

14 A' Laódiczeabéliek' Gyülekezeteknek Angyalának pedig ird-meg: mondja az AMEN, amaz hiv és igaz bizonyság, az Iſten' teremtésének * kezdete: * *Ján.* 1: 1-3. *Kol.* 1: 15.

15 Tudom a' te dolgaidat, *tudni-illik* hogy te ſem hideg nem vagy, ſem hév: vajha hideg vólnál vagy hév!

16 Annak-okáért mivelhogy lágymeleg vagy, ſem hideg ſem hév, kiokádlak tégedet az én ſzámból.

17 Mert ezt mondod: Gazdag vagyok, meg-gazdagodtam, és ſemmi nélkül nem ſzükölködöm: Es nem tudod hogy te nyomorúlt, nyavalyás, ſzegény, vak és mezítelen vagy!

18 Adom néked tanátsúl, hogy végy én tőlem tüzben meg-próbáltatott * aranyat, hogy gazdag légy: és fejér ruhákat †, hogy öltözeted légyen, és ne láttaſſék-ki a' te mezítelenségednek rútsága: és ſzem-gyógyító írrel kend-meg a' te ſzemeidet, hogy láſs.

* 1 *Pét.* 1: 7' † *r.* 7: 13. 14. 19: 8.

19 A' kiket én ſzeretek * meg-feddem és meg-dorgálom; légy buzgóságos azért és térj-meg. * *Sid.* 12: 6. *Jak.* 1: 12.

20 Imé az ajtó előtt állok és zörgetek; valaki hallándja az én ſzómat és meg-nyitándja az ajtót, bé-mégyek ahoz és ö véle vatsorálok, és ö-is én velem.

21 A' ki győzedelmes léſzen, együtt ültetem velem az én királyi * ſzékembe, mint én-is győzedelmet vettem, és ülök az én Atyámmal az ö királyi-ſzékiben. * *r.* 2: 26. *Luk.* 22: 28-30.

22 A' kinek füle vagyon, hallja a' mit a' Lélek mond a' Gyülekezeteknek.

IV. RESZ.

A' ſzékben ülö, a' huſzon-négy Vének, hét tüz lámpáſok és négy lelkes állatok láttatnak.

1 EZeknek-utánna látám, és ímé egy meg-nyilatkozott † ajtó *vala* mennyben: és az első ſzózat, mellyet hallék; mint a' trombitának * ſzava, melly én velem ſzóll vala, ezt mondja vala: Jöjj-fel ide és meg-mútatom tenéked minémü dolgoknak kell lenniek ezután. † *r.* 19: 11. * *r.* 1: 10.

2 Azonnal azért el-ragadtatám a' Lélektöl; és ímé egy királyi-ſzék * tétetett vala le mennyben, és ül vala a' ſzékben *egy valaki*. * *Eſa.* 6: 1.

3 A' ki pedig a' ſzékben ül vala, tekintettel haſonlatos *vala* a' jáſpis és sárdius köhöz; és a' ſzék környül vala * ſzivárvány, melly reá nézve haſonló vala a' ſmaragdushoz.

* *Ezék.* 1: 26-28.

4 Es a' ſzéknek környüle, huſzon-négy ſzékek valának, és a' ſzékekben látek ülni huſzon-négy † Véneket, kik fejér * ruhákban öltöztettek vala, és fejeken arany koronák valának.

† *r.* 11: 16. * *r.* 3: 5.

5 A' királyi-ſzékből pedig jönek vala ki villámláſok, és menny-dörgéſek és ſzózatok, és hét tüz lámpáſok égnek vala a' ſzék előtt, mellyek a' hét * Iſteni lelkek. * *r.* 1: 4. 3: 1-5. 6.

6 Es vala a' ſzék előtt üveg-* tenger, haſonlatos a' kriſtályhoz: és a' ſzéknek közepette és a' ſzéknek környüle négy † lelkes állatok, mellyek ſzemekkel tellyeſek valának mind elöl hátúl. * *r.* 15: 2.

7 Az elsö lelkes állat pedig haſonlatos vala az oroſzlánhoz, és a' második lelkes állat haſonlatos *vala* a'

borjúhoz, és a' harmadik lelkes állatnak ortzája *vala* mint-egy embernek, és a' negyedik lelkes állat hasonlatos *vala* a' repülö fashoz. † *Ezék.* 1 : 5-14.

8 Es a' négy lelkes állatnak külön külön mindeniknek, köröskörül hat hat * szárnyok vala, és belöl rakvák valának szemekkel, kik éjjel és nappal szünetlen mondják vala: SZENT, SZENT, SZENT AZ UR, A' MINDEN-HATO ISTEN, KI † VALA, KI VAGYON, ES KI EL-JÖVENDÖ.

* *Esa.* 6 : 2. 3. † *r.* 1 : 4.

9 Es mikor a' lelkes állatok ditsöséget, tiszteſséget és hálá-adást tulajdonítnak vala annak, a' ki a' ſzékben * ül vala, az örökkön és örökké élönek : * *v.* 4.

10 A' hufzon-négy Vének a' ſzékben ülö elött le-borúlnak vala, és imádják vala az örökkön örökké élöt, és az ö koronáikat * le-téſzik vala a' ſzék elött, mondván : * *v.* 4.

11 Méltó vagy Uram ki végy ditsöséget, tiszteſséget és eröt; mert te teremtettél mindeneket, és a' te akaratod-ért vagynak és teremtetteték.

V. RESZ.

A' bé-petsétlett könyvről, mellyet meg-nyitni tsak a' Bárány méltó, kinek minden teremtett állatok tiszteſséget teſznek.

1 ES láték annak jobb-keze felöl, a' ki a' ſzékben † ül vala, egy könyvet, *melly mind belöl kivül bé-iratott vala, és hét petsétekkel petsételtetett vala bé. † *r.* 4 : 2. * *Ezék.* 2 : 9. 10.

2 Es láték egy erös Angyalt, ki nagy ſzóval kiáltja vala : Kitsoda vólna méltó arra, hogy meg-nyitná a' könyvet, és fel-bontaná annak petsétit?

3 Es ſenki nem vala ſem mennyen, ſem földön, ſem föld alatt, a' ki a' könyvet meg-nyit-hatná, és abba nézhetne.

4 En azért igen ſirok vala, hogy ſenki nem találtatnék, ki méltó vólna a' könyvnek meg-nyitására és el-olvaſására, ſem pedig hogy abba nézne.

5 Akkor egy a' Vének † közzül monda nékem : Ne ſirj : Imé diadalmat vett a' Júda' nemzetségéből-való Oroſzlán, Dávidnak ama' * gyökere, hogy meg-nyiſſa a' könyvet, és fel-bontsa annak hét petsétit. † *r.* 4 : 4. *r.* 22 : 16. *Esa.* 11 : 1-10.

6 Tekinték azért, és ímé a' királyi-ſzék között és a' négy † lelkes állatok között, és a' Vének között, mint-egy meg-öletett Bárány áll vala, kinek hét ſzarvai és hét * ſzemei valának, mellyek az Iſteni hét † lelkek, mellyek az egéſz földre botsáttattak. † *r.* 4 : 6. * *Zak.* 3 : 9. 4 : 10. † *r.* 4 : 5.

7 Az el-jöve és el-vévé a' könyvet a' ſzékben * ülönek jobbjáról. * *v.* 1. *r.* 4 : 2.

8 Es mikor a' könyvet el-vette vólna, ama' négy lelkes állatok, és ama' hufzon négy Vének le-esének a' Bárány elött, kiknek mindeniknek kezekben valának hegedük, és arany pohárok,, tellyeſek jó illatokkal, mellyek a' ſzenteknek * imádságok, * *r.* 8 : 3. *Sólt.* 141 : 2.

9 Es énekiének új éneket, mondván: Méltó vagy hogy el-végyed a' könyvet, és meg-nyiſsad annak petsétit; mert meg-ölettél, és meg-váltottál † minket Iſtennek a' te véred által, minden ágazatból * és nyelvből, és népből és nemzetségből. † *Tſel.* 20 : 28. *Eſéſ.* 1 : 7. * *r.* 7 : 9.

10 Es tettél minket a' mi Iſtenünknek Királyokká * és Papokká; és uralkodunk a' földön. * *r.* 1 : 6. 2 *Móſ.* 19 : 6.

11 Es tekinték, és hallám a' királyi-ſzéknek, a' lelkes állatoknak, és a' Véneknek környülök ſzám ſzerint * ſzáz ezer-ſzer-való ezer és tiz-ſzáz ezer ſok Angyaloknak ſzavokat. * *Dán.* 7 : 10.

12 Kik nagy fel-ſzóval ezt mondják vala : MELTÓ, HOGY AMA' MEG-ÖLETETT BARANY * VEGYEN ERÖT, GAZDAGSAGOT, BÖLTSESEGET, HATALMASSAGOT, TISZTESSEGET, DITSÖSEGET ES ALDAST. * *Ján.* 1 : 29.

13 Söt minden teremtett állat, melly mennyben, † földön, föld alatt, a' tengerben, és minden ezekben-való állat, hallám hogy ezt mondja vala : A' királyi-ſzékben * ülönek, és a' † Báránynak, áldás, tiſzteſség, ditsöség és hatalom örökkön örökké. † *Filip.* 2 : 10. * *r.* 4 : 2. 3. † *v.* 6.

14 A' négy lelkes † állatok pedig ezt mondják vala, Amen! és a' hufzon-négy * Vének artzal le-borúlának, és imádák az örökkön örökké élöt. † *r.* 4 : 6-8. * 4 : 4.

VI. RESZ.

A' bé-zárlatott könyv' hat petséti rendel fel-ſzakaſztatván, az Iſten' itéleti véghez mennek.

1 ES tekintém, mikor a' Bárány az elsö petsétet fel-ſzakaſztotta vólna, és hallám hogy a' négy lelkes állatok közzül egy monda hasonlatos ſzóval a' menny-dörgéshez : Jöjj ide és láſſad.

2 Es látám, és ímé *vala ott* egy fejér * ló, és annak, a' ki azon ül vala, kezében vala kéz-íve, és adaték néki korona, és ki-jöve mint diadalmas, és hogy azután-is diadalmat venne.

* *r.* 19 : 11. 14. 21.

3 Es mikor a' második petsétet fel-ſzakaſztotta vólna, hallám, hogy a' második * lelkes állat ezt mondá :

Jöjj

Jöjj ide és láſſad. * *rész.* 4 : 7.

4 Es elö-jöve más veres ló, * és a' ki azon ül vala, adaték annak olly hatalom, hogy a' békeſséget el-vénné a' földröl, hogy az emberek egy-máſt meg-öljék, és adaték annak egy nagy fegyver. * *Zak.* 1 : 8.

5 Es mikor fel-ſzakaſztotta vólna a' harmadik petsétet, hallám hogy a' harmadik lelkes állat mondá : Jöjj ide és láſſad. Latám azért ; és ímé *vala ott* egy fekete * ló, és annak, a' ki azon ül vala, kezében vala egy mérték. * *Zak.* 2 : 6.

6 Es hallék a' négy lelkes állatok között ſzózatot, melly ezt mondja vala: A' búzának mértzéje egy-dénár pénzen, és az árpának három mértzéje egy dénár-pénzen, de a' bort és az olajt ne bántsad.

7 Es mikor fel-ſzakaſztotta vólna a' negyedik petsétet, hallám hogy a' negyedik * lelkes állat ſzólván ezt mondá : Jöjj ide és láſſad. * *r.* 4 : 7.

8 Es látám, és ímé *vala ott* ſárga ſzinü ló, és a' ki rajta ül vala, annak neve vala halál, és a' pokol követi vala azt; és adaték azoknak hatalom a' földnek negyed réſzén, hogy fegyverrel, * éhséggel, halállal, és a' földnek fene vadai által ölnének.

* 3 *Móſ.* 26 : 22. 25. 26.

9 Es mikor meg-nyitotta vólna az ötödik petsétet, látám egy óltár alatt azoknak lelkeket, † kik meg-ölettettek vala az Iſtennek beſzédé-ért, és a' * bizonyság-tétel-ért, a' mellyet óltalmaznak vala. † *r.* 20 : 4. * *r.* 19 : 10.

10 Kiáltnak vala pedig nagy ſzóval mondván : URam, ki ſzent és igaz vagy! meddig nem téſzſz itéletet, és nem állaſz-boſzúſzút * a' mi vérünk-ért azokon, a' kik laknak a' földön ?

* *Luk.* 18 : 7.

11 Akkor adatának azoknak egyenként fejér * ruhák, és mondaték nékiek, hogy még egy kevés ideig nyúgodnának, míglen bé-tellyeſedik az ö ſzolga-társaik*nak* és attyok-fiai*nak ſzámok*, kiknek meg-kell öletniek, mint ök-is *meg-ölettek*. * *r.* 3 : 5. 7 : 9.

12 Azután tekintém mikor a' hatodik petsétet fel-bontotta vólna, és ímé nagy föld-indúlás lön, és a' Nap feketévé * lön mint a' fekete 'sák, és a' Hóld mindeneſtöl lön ollyan mint a' vér. * *Jóel* 2 : 31.

13 Es a' tsillagok az * égröl húllanak vala a' földre, miképpen a' fige-fának éretlen gyümöltsi húllanak; mikor a' nagy ſzél rázza. * *Máté* 24. 29.

14 Es az ég * el-takarodék, mint mikor a' papirofat egybe-takarják ; és minden hegyek és ſzigetek helyekböl el-menének. * *Sólt.* 102 : 27.

15 Es a' földnek Királyi, a' Fejedelmek, a' gazdagok, a' Hadnagyok, a' Hatalmaſok, és mindenek, mind a' ſzolgák mind a' ſzabadoſok el-rejték * magokat a' barlangokba, és a' hegyeknek köſziklákban. * *Eſa.* 2 : 19.

16 Es mondának a' hegyeknek és a' köſzikláknak : Eſſetek * mi reánk, rejtsetek-el minket annak ſzine elött, ki a' ſzékben ül, és a' Báránynak haragjától !

* *Luk.* 23 : 30.

17 Mert el-jött az ö haragjának ama' nagy napja; és ki marad-hatmeg ö elötte ?

VII. RESZ.

Az el-petsételettekről, és ſzámtalan nép' egybe-gyüjtettetéſéről, és kik légyenek azok.

1 ANnak-utánna láték négy Angyalt állani a' földnek négy ſzegeletin, kik a' földnek négy ſzeleit tartóztatják vala, hogy a' ſzél ne fúna a' földre, ſe a' tengerre, ſe ſemmi élö-fára.

2 Es láték más Angyalt fel-jöni Napkelet felöl, kinek kezében vala az élö Iſtennek petséte; ki nagy fel-ſzóval kiálta a' négy Angyaloknak, kiknek adatott vala hogy ártsanak a' földnek és a' tengernek,

3 Ezt mondván : Ne ártsatok ſe a' földnek, ſe a' tengernek, ſe a' fáknak addig, míg meg-nem * petsételjük a' mi Iſtenünknek ſzolgait az ö homlokokon. * *r.* 9 : 4. *Ezek.* 9 : 4.

4 Es hallám a' meg-petsételtetteknek ſzámokat : Száz † negyven-négy ezeren *valának*, kik az Izrael' fiainak minden nemzetségekböl el-petsételtettek *vala*. * *réſz.* 14 : 1.

5 A' Júda' nemzetségéböl tizen-két ezer *vala* el-petſételve: a' Rúben' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve : a' Gad' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve.

6 Az Aſer' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve : a' Naftali' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve: a' Manaſſes' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve.

7 A' Simeon' nemzetségéböl tizenkét ezer el-petsételve: a' Lévi' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve: az Iſſakár' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve.

8 A' Zabulon' nemzetségéböl tizenkét ezer el-petsételve : a' Jóſef nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve: a' Benjámin' nemzetségéböl tizen-két ezer el-petsételve.

9 Azután tekinték, és ímé *vala* nagy ſokaság, mellyet ſenki meg-nem ſzámlálhatna, minden nemzetségböl * ágazatból, népek és nyelvek közzül ; és állanak vala a' ſzék elött és a' Bárány elött, fejér † ruhákba öltözve, és az ö kezeikben pálma ágak. * *r.* 5 : 9. † *r.* 3 : 5. 6 : 11.

10 És kiáltnak vala nagy fzóval, mondván: Az idvefség a' mi Iftenünktől *vagyon*, a' ki a' fzékben * ül, és a' † Báránytól! *r. 4: 2, † 5: 9.

11 Az Angyalok * pedig mindnyájan a' fzéknek, a' Véneknek és a' négy lelkes állatoknak környülök állanak vala, és a' fzék előtt artzal le-borúlának, és imádák az Iftent, * r. 5: 11.

12 Ezt mondván: Amen! Áldás, ditsőség, bölcseség, hálá-adás, tifztefség, hatalom és erő a' mi Iftenünknek mind örökkön örökké, Amen!

13 Akkor meg-fzóllíta engemet egy a' Vének * közzül és monda nékem: Ezek a' kik fejér ruhákba öltöztettek, kitsodák és honnét jöttek? *r. 4: 4.

14 És mondék néki: Uram, te tudod; És monda nékem! Ezek azok, a' kik jöttek a' nagy nyomorúságból, és meg-mofták 's meg-fejérítették * ruháikat a' Bárány' vérében. *Esa. 1: 18. *Sid.* 9; 14.

15 Annak-okáért vagynak az Iften' fzékinek előtte, és fzolgálnak néki éjjel és nappal az ö * Templomában, és a' ki ül a' † fzékben, lakik ö velek. *r. 11: 19. † r. 4: 2. 3.

16 Nem éheznek * többé, és nem fzomjúhoznak többé, és a' Nap' hévsége †, vagy valami egyéb hévség nem árt nékiek; * *Esa.* 49: 10. † *Sólt.* 121: 6.

17 Mert a' Bárány' * a' ki vagyon a' fzek' közepében, az legelteti † öket, és a' vizeknek élő forráfira vifzi öket, és el-töröl Iften az ö * * fzemeikről minden köny-hullatást. *r. 5: 6.

† *Sólt.* 23: 1. ** *rész.* 21: 3. 4. *Esa.* 25: 8.

VIII. RESZ.

Hét Angyalok, kiknél hét trombiták: könyörgések a' fzenteknek: négy Angyalok trombitálnak, jaj a' harma után.

1 ÉS mikor fel-bontotta vólna a' hetedik petsétet, lön nagy tsendesség mennyben, úgy-mint fél-óráig.

2 És látám ama' hét Angyalokat, kik az Iftennek elötte állanak, és adatának azoknak hét * trombiták. * *v.* 6. 7.

3 Akkor más Angyal-is jöve-elő, és meg-álla az óltár előtt, kinek kezében vala arany temjénező: és adának annak fok jó illatokat, hogy azokkal áldoznék minden fzenteknek * könyörgéfekkel egybe az arany * óltáron, melly vala a' fzék előtt. * *r.* 5: 8. † *r.* 6: 9. 10.

4 Fel-méne pedig a' jó illatoknak füfti a' fzenteknek * könyörgéfekkel, az Angyalnak kezéből az Iften eleibe. * *Sólt.* 141: 2.

5 Azután vévé az Angyal a' temjénezöt, és meg-töltè azt az óltárnak fzenével, és le-veté a' földre; és lönek menny-dörgéfek, fzózatok, villámáfok, és föld-indúláfok.

6 És a' hét Angyalok, kiknél hét * trombita vala, kéfzülének a' trombitáláshoz. * *v* 2.

7 Az első Angyal azért trombitála, és lön kö-eső, és tüz vérrel elegy, és vetteténk a' földre, és az élö-fáknak harmad réfzek meg-ége, és minden zöldellö fü meg-fzárada.

8 És mikor a' máfodik Angyal trombitált vólna, mint-egy tüz miatt meg-gerjedett nagy hegy vetteték a' tengerbe, és a' tengernek harmad réfze lön vérré.

9 És a' tengerben-való teremtett állatoknak harmad réfzek meg-hala, az élö állatok *tudni-illik*, és a' hajóknak harmad réfzek el-vefze.

10 Mikor a' harmadik Angyal trombitált vólna, le-esék az égről egy nagy tsillag, melly ég vala mint-egy fzövétnek, és eséke a' folyó-vizeknek harmad réfzekre, és a' vizeknek forráfira.

11 A' tsillagnak pedig neve ürom: változék azért a' folyó-vizeknek harmad réfzek ürömmé; és fok emberek meg-halának a' viztől, hogy keferükké lettek vólna.

12 És mikor a' negyedik Angyal trombitált vólna, meg-vereték a' Napnak harmad réfze, a' Hóldnak harmad réfze és a' tsillagoknak harmad réfzek, annyira hogy meg-homályofodnék azoknak harmad réfzek, és a' napnak harmad réfze nem fénlenék, az éjtfzakának-is hafonlóképpen.

13 És láték és hallék az égnek közepette egy Angyalt repülni, ki ezt mondja vala nagy fzóval: *JAJ, JAJ, JAJ a' föld' lakofinak! a' három Angyalok' trombitájoknak fzavok miatt, a' kik ezután trombitálnak. *r. 9: 3-12-19. 11: 14. 12: 12.

IX. RESZ.

Az ötödik és hatodik Angyalok' trombitálásokra más nyomorúságok következnek.

1 ÉS mikor az ötödik Angyal megfúvallotta vólna az ö trombitáját, látám hogy egy tsillag esett-le az égről a' földre, mellynek adaték a' mélységes kútnak kúltsa.

2 Meg-nyitá azért a' mélységes kútat; és ki-jöve a' kútnak füfti, mint-egy nagy kementzének füfti: és meg-homályofodék a' Nap és a' levegö ég, a' kútnak füfti miatt.

3 A' füftből pedig támadának sáskák a' földre; és adaték azoknak olyan hatalom, minémü hatalmok vagyon a' földi skorpiónoknak.

4 De azoknak meg-parantsolák, hogy a'

a' földnek füvét ne bántanák, és semmi zöldellö állatot, és semmi élö-fát; hanem tsak az embereket, a' kiknek homlokokon nintsen az Istennek * petsété. * *r.* 7 : 2-4. *Ezék.* 9 : 4.

5 És adaték azoknak nem hogy meg-ölnék az embereket, hanem hogy gyötrelsenek azok öt hónapig, *és* azoknak gyötrelmek ollyan *légyen*, mint a' skorpió *miatt-való* gyötrelem, mikor meg-marja az embert.

6 Annak-oká-ért az napokban kerelik az emberek a' halált, de nem találják-meg azt; és kivánnának meghalni, de a' halál el-mégyen elölök.

7 A' sáskáknak pedig hasonlatosságaik ollyak valának, mint a' viadalhoz kéfzíttetett lovak, és valának az ö fejeken mint-egy aranyhoz hasonló koronák, és azoknak ábrázatjok mint az emberek' ábrázatjok.

8 És ollyan hajok vala mint az aszszonyi-állatoknak hajok: és a' fogaik mint az oroszlánoknak fogaik.

9 És vala páncséljok-*is*, mint a' vaspáncélok; és azoknak szárnyaiknak zúgások, mint a' szekereknek zúgások, *vagy* mikor sok lovak szagúldanak a' viadalra.

10 Vala pedig ollyan farkok mint a' skorpiónak, es azoknak fulánkok vala az ö farkokban; és azoknak hatalmok *vala*, hogy ártsanak az embereknek öt hónapig.

11 Vala pedig ö rajtok Királyúl a' mélységnek * Angyala, kinek neve Sidóúl Abaddon, Görögül pedig Apollion: *az-az Vesztö.* * *v.* 1. 2.

12 Az egy Jaj * el-múlék, és imé ezután még más két Jaj következik!

* *rész.* 8 : 13.

13 És mikor a' hatodik * Angyal trombitált vólna, hallék néminémü szózatot az arany óltárnak négy szarvaitól, melly az Isten elött vagyon,

* *r.* 8 : 2.

14 Melly *szózat* ezt mondja vala a' hatodik Angyalnak, kinél a' trombita vala: Old-el ama' négy Angyalokat, kik a' nagy Eufrátes folyó-viznél megkötöztettek.

15 El-óldatának azért a' négy Angyalok, kik kéfzek minden órára, napra, hónapra és esztendöre, hogy meg-öljék az embereknek harmad részeket.

16 És vala a' lovag-seregnek száma, két ezer-szer-való száz ezer; mert hallám azoknak számokat.

17 És ismét láték lovakat látásban, és hogy azokon ülöknek, tüzes, veres, és kén-kö színü fegyver derekok vólna; és a' lovaknak fejek mint az oroszlánoknak fejek, és azoknak szájokból tüz, füst, és kén-kö jö vala ki.

18 Ez háromtól ölették-meg az embereknek harmad részek; *tudni-illik* a' tüztöl, a' füsttöl és a' kén-kötöl, mellyek jönek vala ki azoknak szájokból;

19 Mert azoknak hatalmok az ö szájokban vagyon, és az ö farkokban; mert az ö farkok hasonlatosok a' kigyókhoz, mellyeknek ártalomra-való fejek vagyon.

20 A' több emberek pedig, kik meg-nem ölettettek ö' tsapásokkal, nem tértenek-el az ö kezek' tsinálmányitól, hogy ne imádnák az ördögöket, és az arany, ezüst, értz, kö, és fa-bálványokat, melyek nem * lát-hatnak, sem hall-hatnak, sem jár-hatnak.

* *Sólt.* 115 : 5-7.

21 És meg-nem tértek az ö gyilkosságokból, sem az ö ördöngösségekből, sem paráználkodásokból, sem lopásokból.

X. RESZ.

Egy Angyal hirdeti mennyböl az Antikristus' országának véget: meg-éteti Jánossal a' meg-nyitott könyvetskét, hogy ismét jövendöljön.

1 ÉS láték más erös Angyalt le-szállani mennyböl, ki felhövel környül-vétetett vala, kinek feje felett vala szivárvány; az ö ortzája pedig mint a' Nap, és az ö lábai mint a' tüzes oszlopok.

2 És vala az ö kezében egy meg-nyitatott könyvetske: és veté az ö jobb-lábát a' tengerre, a' bál-lábát pedig a' földre.

3 És kiálta fel-szóval, mint mikor az oroszlán ordít; és mikoron kiáltott vólna, a' hét menny-dörgések-is meg-szóllalának.

4 Mikor pedig a' hét menny-dörgések meg-szóllaltak vólna, *én azt* megakarom vala irni, de hallék az égből szózatot, melly ezt mondá nékem: Petsételd-bé *a' mellyeket a' hét menny-dörgések szóllának*, és azokat megne irjad. * *Dán.* 8 : 26. 12 : 4. 9.

5 És az Angyal, a' kit láték állani a' tengeren és a' földön, fel-emelé kezét * az égre,

6 És meg-esküvék arra, a' ki él mind örökkön örökké, a' ki teremtette az eget és a' benne valókat, a' földet és a' benne valókat, és a' tengert és a' benne valókat, hogy idö többé nem lészen. * *Dán.* 12 : 7.

* 1 *Mós.* 14 : 22. 23. 5 *Mós.* 32 : 40.

7 Hanem a' hetedik Angyal szavának idejében, mikor trombitálni kezd, véghez mégyen az Istennek * titka, a' mint meg-mondotta az ö szolgainak a' Prófétáknak. * *r.* 11 : 13.

8 És a' szózat, mellyet hallottam vala az égből, ismét szólla nékem és monda: Menj-el, és vedd-el ama' meg-nyittatott * könyvetskét, *melly* a'

tengeren és a' földön álló Angyalnak kezében *vagyon.* * *v.* 1. 2.

9 El-menék azért az Angyalhoz és mondék néki: Add nékem a' könyvecskét. És monda nékem: Vedd-el és edd-el-é, és meg-keseríti a' te gyomrodat, de a' te szádban édes lészen mint a' méz. * *Ezék.* 3: 1-3.

10 El-vöm azért a' könyvecskét az Angyal' kezéből, és el-nyelém azt; és az én számban olly édes vala mint a' méz, de mikor el-nyeltem vólna azt, meg-keseredék az én gyomrom.

11 És monda énnékem: Ismét kelletik néked prófétálnod a' népek előtt, pogányok, nyelvek, és sok Királyok előtt.

XI. RESZ.

A' Templom' meg-méretése: két bizonyságri Krisztusnak az Anti-krisztustól meg-öletnek, ismét fel-támadnak: a' hetedik Angyal trombitál: az Isten' Temploma meg-nyittatatik.

1 ÉS adának nékem *kezembe* egy nádszálat, melly hasonlatos vala a' veszszö-szálhoz, és mellém álla egy Angyal, és monda: Kelj-fel és mérdmeg az Isten' Templomát és az óltárt, és azokat a' kik a' *Templom*ban imádkoznak.

2 De a' pitvart, melly a' Templom kivül vagyon, ki-hagyjad, és azt megne mérjed; mert a' Pogányoknak adatott, és a' szent városok tapodják negyven-két * hónapig. * *r.* 13: 5.

3 És adom azt amaz én két tanúbizonyságimnak, kik prófétálnak gyász-ruhákba öltözvén, ezer két-száz hatvan napig.

4 Ezek ama' két * olaj-fák, és a' két gyertya-tartók, mellyek a' földnek Istene előtt helyheztettettek.

* *Zak.* 4: 2. 3. 11. 14.

5 Ha valaki akar nékik ártani, tüz származik * az ö szájokból, melly megöli az ö ellenségeiket; mert ha valaki akar nékik ártani, úgy kell annak meg-öletnie. * 2 *Kir.* 1: 10. 12.

6 Ezeknek vagyon hatalmok arra, hogy, bé-zárják az eget, hogy az ö prófétálásoknak idejében essö * ne légyen: és hatalmok vagyon a' vizeken, hogy azokat vérré † változtassák; és megverjék a' földet akarmi tsapással valamennyiszer akarják. * 1 *Kir.* 17: 1. † 2 *Móf.* 7: 19. 20.

7 És mikor el-végezik az ö bizonyság-tételeket, a' mélységből * fel-jött fene-vad hadakozik ellenek, és meggyözi öket, és meg-öli öket. * *r.* 13: 1. 7. *Dán.* 7: 21.

8 És az ö hólt testeik feküsznek ama' nagy városnak útzáin, melly lélek szerint Sodomának * és Egyiptusnak hivattatik, hol a' mi Urunk-is megfeszíttetett. * *r.* 17: 5. 18: 2. 10.

9 És minden ágazatok, népek, nyelvek és nemzetségek közzül-való *emberek* látják azoknak hólt testeiket, három napon és fél napon, és azoknak hólt testeiket nem engedik tenni koporsókba.

10 És a' földnek lakosi örülnek és örvendeznek rajtok, és ajándékokat küldenek egy-másnak; mivelhogy e' két Próféták gyötrötték a' földnek lakosit.

11 De három nap és fél nap után, az életnek lelke meg-adatik Istentől ö beléjek, és lábaikra fel-állanak, és nagy félelem esik azokra, a' kik öket néztek vala.

12 És hallának nagy szózatot az égből, melly ezt mondja vala nékiek: Jöjjetek-fel ide. És fel-menének az égbe felhöben; és láták öket az ö ellenségeik.

13 És lön azon órában nagy földindúlás, és a' városnak * tizedik része el-esék, és meg-öletének a' földindúlásban hét ezer emberek, és a' többi meg-rémülének, és a' mennyei Istennek adának ditsöséget. * *v.* 8.

14 A' második JAJ * el-múlt, és a' harmadik JAJ ímé hamar el-jö!

* *r.* 8: 13: 9: 12.

15 Es a' hetedik Angyal-is † trombitála, és nagy szózatok lönek mennyben, mellyek ezt mondják vala: E' világnak országi lettek a' mi Urunkéi, és az ö Krisztusáéi, ki mind örökkön örökké uralkodik. * *r.* 10: 5-7.

16 És ama' huszon-négy * Vének, kik az Istennek előtte ülnek az ö székekben, esének az ö ortzájokra, és imádák az Istent, * *r.* 4: 4. 10.

17 Ezt mondvan: Hálákat adunk tenéked Uram, Minden-ható Isten! KI VAGY *, KI VALAL, ES KI JÖVENDÖ VAGY; mert a' te nagy birodalmadat † kezedhez vetted, és a' te országlásodat el-kezdetted. * *r.* 1 · 4. 8. † *v.* 16. 12: 10. *Sólt.* 2: 8.

18 És meg-búsúltanak a' Pogányok, és el-jött a' * te haragod, és a' halottaknak idejek hogy meg-itéltessenek, és jutalmat † adj a' te ** szolgaidnak a' Prófétáknak, és a' szenteknek, és a' kik a' te nevedet félik, kitsinyeknek és nagyoknak; és el-vesszesed azokat, a' kik a' földet pusztítják. * *r.* 6: 15-17. † *Máté* 25: 31-40.

** *Luk.* 22: 28: 30.

19 És meg-nyilatkozék az Isten' * Temploma mennyben, és meg-láttaték az ö szövetségének † Ládája az ö Templomában; és lönek villámlások és szózatok, és menny-dörgések, földindúlások, és nagy kö-esö. * *r.* 15: 5. † 2 *Móf.* 25: 10-16.

XII. RESZ.

Egy szülni akaró aſzszonynak jelé, kinek születendö fia után leſelkedik egy ſárkány, ki a' földre vetteteven, mégis kergeti az aſzszonyt.

1 ES láttaték nagy jelenség az égben: Egy aſzszonyi-állat fel-öltözött-vala a' Napba, kinek lábai alatt *vala* a' Hóld: és az ö fejében tizen-két tsillagoknak koronájok.

2 Ki terhes vala, és akarván szülni kiált vala, és kínlódik vala a' szülésben.

3 Láttaték pedig más jelenség-is az égben, és ímé *vala* egy nagy veres sárkány, kinek hét fejei valának, és tiz szarvai, és az ö fejeiben hét koronák *valának*.

4 Kinek farka utánna vonſza vala la az égi tsillagoknak harmad részeket, és a' földre veté azokat; és álla az a' sárkány a' szülendö * aſzszonyi-állat eleibe, hogy mikoron szülénd ene, annak fiát meg-enné. *v. 1. 2.

5 Es szüle Fiú-magzatot, ki vasvesſzövel birandó vala * minden Pogányokat. és ragadtaték annak fia Istenhez és az ö ſzékihez. * *Sólt.* 2: 8. 9.

6 Az aſzszonyi-állat pedig el-futa a' puſztába, hol vagyon Istentöl kéſzíttetett helye, hogy ott legelteſſék ötet ezer * két-száz és hatvan napig.

* *r.* 11: 3.

7 Es lön az égben nagy viaskodás; Mi-hály * és az ö Angyali viaskodnak vala a' sárkánnyal, és a' sárkány-is tuſakodik vala és az ö Angyali.

* *Dán.* 10: 13. 21.

8 De nem vehetének diadalmat, és az ö helyek-is többé nem találtaték mennyben.

9 Es vetteték a' nagy * sárkány, ama' régi † kigyó, ki neveztetik Ördögnek és Sátánnak, ki mind az egéſz föld' kerekségét el-tsalja, vetteték *mondom*, a' földre, és az ö Angyali-is ö véle le-vettetének. * *v.* 3. 4. 20: 2. 3.

† 1 *Moſ.* 3: 1. 4. 15.

10 Es hallék nagy ſzozatot az égben, melly ezt mondja vala: Moſtan lett a' ſzabadítás * és az erö, és a' mi Istenünknek orſzága, és az ö Kriſtusának hatalma; mert a' mi atyánk-fiának † vádolójok le-vettetett, ki vádolja vala öket éjjel és nappal a' mi Istenünk előtt. **rész.* 11: 17.

† *Jób.* 1: 9-11. *Zak.* 3: 1.

11 De ök meg-győzték * azt a' Báránynak † véré-ért, és az ö bizonyságtételeknek beſzédé-ért; és az ö életeket nem kíméllették mind halálig.

* *Róm.* 16: 20. † *Róm.* 8: 33. 34. 37.

12 Annak-oká-ért örüljetek * egek † és kik lakoztok azokban: Jaj a' * * földnek és a' tengernek lakoſinak! mert le-ſzállott az ördög ti hozzátok, nagy haraggal tellyes, úgy-mint ki tudja, hogy kevés ideje vagyon.

* *Sólt.* 96: 11-13. † 2 *Pet.* 3: 13.

** *r.* 8: 13.

13 Mikor azért látta vólna a' sárkány*, hogy ö le-vettetett vólna a' földre, kergetni kezdé az aſzszonyi-állatot, ** melly a' fiat ſzülte vala.

* *v.* 9. ** *v.* 1. 2. 5.

14 De adatának az † aſzszonyi-állatnak két nagy ſas ſzárnyak, hogy a' kigyó * elött el-repülne a' puſztába az ö helyére, hogy táplálltaſsék ott ideig, § időkig, és az időnek feléig.

† *v.* 1. 2. 6. * *v.* 3. ‡ *v.* 6. § *Dán.* 12: 7.

15 Es botsáta a' kigyó az ö ſzájából az aſzszonyi-állat után vizet, mintegy folyó-vizet, hogy azt a' folyó-vizzel el-ragadtatná.

16 De ſegitségül lön a' föld az aſzszonyi-állatnak, és meg-nyitá a' föld az ö ſzáját, és el-nyelé a' folyó-vizet, mellyet a' sárkány az ö ſzájából botsátott vala.

17 Meg-haragvék azért a' sárkány az aſzszonyi-állatra; és el-méne hogy hadakoznék egyebekkel az ö magvából valókkal, az Isten' parantsolatinak meg-örizöivel, és a' kiknél vala a' Jéſus Kriſtusnak * tanú-bizonyság-tétele.

* *r.* 12: 14. 1 *Ján.* 5: 10.

18 Es álla a' tengernek fövenyére.

XIII. RESZ.

Meg-iratik egy ſok féju fene-vad, melly nagy részét e' világnak bálványozásra hajtya, mellyet, el-jöven más fene-vad meg-erösít.

1 ES láték egy fene-vadat fel-jöni a' tengerből, mellynek valának hét † fejei és tíz * ſzarvai, és az ö ſzarvain valának tíz koronák, és az ö fejein a' káromlásnak neve. † *r.* 17: 3. 9. 12.

* *Dán.* 7: 7.

2 Es e' fene-vad, mellyet láték, haſonló vala a' párdutzhoz, és az ö lábai mint a' medvének lábai, és az ö ſzája, mint az oroſzlán' ſzája; és a' sárkány * adá az ö erejét annak, és az ö ſzekit, és nagy hatalmát.

* *r.* 12: 3. 9.

3 Es látám, hogy egy az ö fejei közzül mint-egy halálos febbel meg-ſebesíttetett, de az ö halálos ſebe meggyógyíttaték; és tsudálván az egéſz föld követé a' fene-vadat.

4 Es imádák a' sárkányt, a' ki a' hatalmat adta vala a' fene-vadnak, és imádák a' fene-vadat-*is*, ezt mondván: Kitsoda haſonló e' * fene-vadhoz? ki viaskod-hatik ö véle? * *r.* 17: 8.

r. 18: 18-20.

5 Es adaték nékie nagy dolgoknak és káromlóknak ſzóló ſzája; és adaték néki hatalom, hogy tselekednék * negyven-két hónapig.

* *r.* 11: 2. *Dán.* 7: 8. 11. 11: 36.

6 Meg-nyitá azért az ö fzáját Iften ellen-való káromlásra, hogy fzidalmazná az ö nevét, és az ö sátorát, és azokat a' kik mennyben lakoznak.

7 Az-is adaték néki, hogy a' fzentek ellen hadakoznék, és öket * meg-győzné; és adaték néki hatalom minden nemzetségen, nyelven és népen.

* *r.* 11: 7. *Dán.* 7: 21.

8 Annak-oká-ért imádják ötet a' földnek minden lakofi, a' kiknek nintsen nevek bé-irva a' Bárány' életének † könyvében, melly meg-ölettt * e' világ' fundamentomának fel-vetteté-sétől fogva. † *r.* 5: 9. *Ján.* 10: 11. 27. *Filip.* 4: 3. * 1 *Pét.* 1: 20.

9 Ha kinek vagyon füle, hallja!

10 Ha valaki fogságba viſzen mást, ö-is fogságba megyen; ha valaki fegyverrel meg-öl mást, fegyverrel † kell önéki-is meg-ölettetni. Itt tetſzik-meg a' fzenteknek hitek és békeſséges * türéſek. † *Máté* 26: 52.

* *réſz.* 14: 12.

11 Azután láték más fene-vadat fellyöni a' földből, kinek két fzarvai valának, mellyek a' Bárány*nak fzarvai*hoz hafonlók valának, de úgy fzóll vala mint a' sárkány.

12 Es az elöbbi † fene-vadnak minden hatalmaſságát tselekeſzi ez ö elötte, és azt míveli, hogy a' föld és annak lakofi imádják amaz elsö * fene-vadat, mellynek halálos ſebe meggyógyúlt vala. † *v.* 1-3. * *r.* 19: 20.

13 Es nagy jeleket * tészen, annyira hogy tüzet-is hozzon-alá az égből a' földre, az embereknek láttokra.

* *Máté* 24: 24. 2 *Theſs.* 2: 9.

14 Es el-hiteti a' † földnek lakofit, a' jelek-ért, mellyekre *hatalom* adaték néki, hogy tselekedje *azokat* a' fene-vad elött, ezt mondván a' földnek lakofinak, hogy a' fene-vadnak képét meg-tsinálják, melly fegyverrel * meg-ſebesíttetett vala, de meg-elevenedett.

† *r.* 19: 20. * *v.* 3.

15 Es adaték ez hatalom-is néki, hogy a' fene-vadnak képét meg-lelkeſsítené, hogy a' fene-vadnak képe-is fzóljon: és azt mivelné, hogy valakik nem imádándják a' fene-vadnak képét, * meg-ölettesſenek. * *r.* 19: 20.

16 Ezt-is míveli, hogy mindenek, kitsínyek, nagyok, gazdagok és fzegények, fzabadoſok és fzolgák az ö jobbkezeken vagy az ö homlokokon * meg-béllyegeztesſenek. * *r.* 19: 20.

17 Es hogy fenki ſe veheſſen, ſe el-nem ad-haſſon ſemmit, hanem tsak a' kin vagyon a' fene-vadnak béllyege, † vagy neve, vagy nevének * fzáma.

† *r.* 14: 9. 11. * *v.* 18.

18 Ebben vagyon a' böltseség, a' kinek értelme vagyon, fzámlálja-meg a' FENE-VADNAK SZAMAT; mert emberi fzám, és annak a' fzáma, HAT-SZAZ ES HATVAN-HAT.

XIV. RESZ.

A' Bárány a' fene-vad ellen hartzra jöki: új Enek hallatik: és öt Angyalok tiſztekben el-járnak.

1 ES tekinték, és ímé egy † Bárány áll vala a' Sion' hegyén, és ö vele fzáz * negyven-négy ezeren, kiknek homlokokon irva vala az ö Attyának ‡ neve. † *r.* 5: 6-9. *Ján.* 1: 29. * *r.* 7: 4. ‡ *r.* 3: 12.

2 Es hallék fzózatot az égből mint fok vizeknek † fzavokat, és mint nagy menny-dörgéshez *haſonló* fzózatot; és hallám hegedüsöknek * fzavokat, kik az ö hegedüjökkel hegedülnek vala.

† *r.* 1: 13. 15. * 5: 8.

3 Es hallék Eneket, mint-egy új † éneket, a' királyi-ſzék * elött, a' négy lélkes állatok elött, és a' Vének elött, és fenki meg-nem tanúl-hatja vala azt az Eneket, hanem tsak a' fzáz négyven-négy § ezerek, kik a' földről áron ‡ vétettek-meg. † *r.* 5: 9. * *r.* 4: 2-8. ‡ 1 *Pét.* 1: 18. 19. § *r.* 7: 4.

4 Ezek azok, kik afzſzonyi-állatokkal nem fertéztették-meg magokat; mert fzüzek: ezek követik a' Bárányt vala-hová menénd, ezek árron * vétettek-meg az emberek közzül, kik Iftennek és a' Báránynak fengéi.

* 1 *Pét.* 1: 18. 19. 1 *Kór.* 6: 20.

5 Es kiknek fzájokban * nem találtatott álnokság; mert az Iftennek ſzéki elött ártatlanok. * *Eſéſ.* 5: 26. 27. *Sólt.* 32: 2.

6 Es láték más Angyalt az ég' közepén repülni, kinél vala az örökké-való Evangyéliom, hogy a' föld' lakofinak hirdetné az Evangyéliomot, és minden nemzetségnek, ágazatnak, nyelvnek, és népnek.

7 Ki ezt mondja vala nagy fzóval: FELJETEK AZ ISTENT, ES NEKI ADJATOK DITSÖSEGET; MERT EL-JÖTT AZ Ö ITELETINEK ORAJA; ES IMADJATOK AZT, A' KI TEREMTETTE A' MENNYET * ES A' FÖLDET, A' TENGERT ES A' VIZEK' FORRASIT!

* *Tſel.* 14: 15.

8 Es más Angyal követé azt, mondván: LE-OMLOTT, LE-OMLOTT † BABILON, AMA' * NAGY VAROS! mert az ö paráznaságának haragjának borában adott inniok minden pogány népeknek. † *Eſa.* 21: 9.

* *r.* 16: 19. 17: 5. 18: 2.

9 Es harmadik Angyal-is követé azokat, mondván nagy fzóval: Ha valaki imádándja ama' fene-vadat * és annak képét, és annak béllyegét felvejéndi vagy homlokára vagy kezére:

* *r.* 13: 1. 4. 15-17.

10 Az-is

10 Az-is iſzik az Iſten' haragjának borában, a' borban, melly az ö haragjának pohárába töltetett, és kínoztatik tüzzel és * kén-kövel a' Szent Angyalok előtt, és a' Bárány előtt.
* *r.* 19 : 20. 21.

11 És azoknak kínlódáſoknak füſti * fel-mégyen mind örökkön örökké, és nem léſzen nyúgalmok éjjel és nappal, a' kik imádándják a' fene-vadat és annak képét, és a' ki az ö nevének béllyegét fel-vejéndi. * *r.* 19 : 3.

12 Itt tetſzik-meg a' ſzenteknek † türéſek : itt *tetſzik-meg*, kik tartják-meg az Iſten' parantsolatit, és a' Jéſusnak * hitit ! ‡ *r.* 12:17. * *Máté* 10:39.

13 És hallék az égből ſzózatot, melly ezt mondja vala nékem : Irdmeg : Bóldogok léſznek ezután a' halottak, kik az Urban halnak-meg. Ugy vagyon bizonyára, a' Lélek mondja : Mert meg-nyúgoſznak † az ö fáradságoktól, és az ö tselekedeteiknek* jutalma követi öket. † *r.* 21 : 3. 4. * *r.* 22 : 12. 2 *Theſs.* 1 : 6-10.

14 És tekinték, és ímé vala fényes felhö, és a' felhön ül vala hasonlatos az embernek * Fiához, kinek fejében arany korona vala, és az ö kezében éles farló. * *Dán.* 7 : 13.

15 És más Angyal ki-jöve a' Templomból, ki nagy ſzóval kiált vala annak, a' ki a' felhön ül vala : Indítsad * farlódat és arass ; mert el-jött a' te órád hogy arass ; mert a' földnek aratásra-való gabonája meg-ſzáradt.
* *Jóel* 3 : 13. *Máte* 13 : 39.

16 Botsátá azért, a' ki a' felhön ül vala, az ö farlóját a' földre, és le-aratták a' föld.

17 És más Angyal ki-jöve a' mennyekben-való Templomból, és annak-is kezében vala éles farló.

18 Más Angyal-is jöve-ki az óltártól, kinek hatalma vala a' tüzön, és kiálta nagy fel-ſzóval annak, a' kinél vala az éles farló, ezt mondván: Botsáſd a' te éles farlódat, és ſzedd-meg a' földnek ſzőlöinek gerezdit ; mert meg-értek annak ſzőlei.

19 Botsátá azért az Angyal az ö éles farlóját a' földre, és a' földnek ſzőleit meg-ſzedé, és veté az Iſten' haragjának ama' nagy kádjába.

20 És meg-nyomák * *a' ſzőlöt* a' kádban a' városon kivül, és a' vér kifolyvala a' kádból a' lovaknak zabolájókig, ezer és hat-ſzáz futamatnira.
* *r.* 19 : 13-15.

XV. RESZ.

Az utólsó hét tsapáſok : a' valáſztat taknak diadalmok, és énekek.

1 ÉS láték mennyben más nagy és tsudálatos jelt ; hét Angyalokat, kiknél valának a' hét * utólsó tsapáſok ; mert azok általi tellyeſedett-bé az Iſtennek haragja. * *r.* 11 : 14.

2 És láték úgy-mint üveg-† tengert tüzzel egyelítve ; és azokat a' kik diadalmaſok a' fene-vadon, az ö képén és béllyegén, és az ö nevének * ſzámán, látám állani az üveg-tenger mellett, kiknek kezekben valának az Iſtennek ‡ hegedüi. † *r.* 4 : 6. * *r.* 13 : 18. ‡ *r.* 5 : 8.

3 És éneklik vala a' Móſesnek * az Iſten' ſzolgájának Enekét, és a' Báránynak Énekét, ezt mondván : Nagyok † és tsudálatoſok a' te dolgaid, minden-ható UR Iſten, igazak ‡ és tökélletesek a' te útaid, Oh ſzenteknek Királya ! * 2 *Móſ.* 15 : 1-19. 32 : 1. † *Sólt.* 111 : 2. ‡ *Sóſt.* 147 : 17.

4 Kitsoda * nem félne tégedet, Uram ! és *ki* nem ditsöítené a' te Nevedet ? mert tsak egyedül vagy ſzent. Mert minden Pogányok † el-jönek és te előtted le-hajólnak ; mert a' te itéletid ‡ meg-nyilatkoztanak. * *Jér.* 10 : 7. † *Malak.* 11 : 11. ‡ *r.* 14 : 7. 8.

5 És ezeknek utánna tekinték ; és ímé meg-nyittaték mennyben a' Bizonyság-tétel' * sátorának Temploma.
* *r.* 11 : 19.

6 És ki-jövének a' Templomból a' hét Angyalok, kiknél a' hét tsapás vala, tiſzta és fejér gyóltsba öltözve, kik arany-övekkel övedzettek vala bé az ö mellyeknél.

7 És egy ama' négy * lelkes állatok közzül ada a' hét Angyaloknak arany pohárokat, mellyek az örökkön örökké élö Iſtennek haragjával tellyeſek valának. * *r.* 4 : 6. 7.

8 És meg-telék a' Templom füſttel*, az Iſten' ditsöſégének és erejének miatta, és ſenki a' Templomba bé-nem mehet vala, míg-nem a' hét Angyaloknak † hét tsapáſok bé-tellyeſednének.
* 2 *Móſ.* 45:34. 35. 1 *Kir.* 8:10.11.
† *v.* 6.

XVI. RESZ.

A' hét Angyalok ki-töltik a' haragnak hét pohárit, mellyet nagy tsapáſok követnek.

1 ÉS hallék nagy ſzózatot a' Templomból, melly ezt mondja vala a' hét * Angyaloknak : Menjetek-el és töltsétek-ki a' földre az Iſten' haragjának hét pohárit. * *r.* 15 : 1. 6. 7.

2 El-méne azért az elsö *Angyal*, és ki-töltéaz ö pohárát a' földre, és támada gonoſz és ártalmas ſeb * az emberek ellen, a' kiken vala a' fene-vad' béllyege, és azok ellen, a' kik imádják vala annak képét. * 2 *Móſ.* 9:10.11.

3 A' Máſik Angyal-is ki-töltéaz ö pohárát a' tengerbe : és ollyan lön *az* mint a' meg-alutt * vér, és minden élö állat meg-hala a' tengerben.
* 2 *Móſ.* 7 : 17. 20.

4 A' harmadik Angyal-is ki-töltè az ö pohárát a' * folyó-vizekbe, és a' vizeknek forráſiba :tés változának vérré.
* r. 17 : 15.

5 Es hallám hogy a' vizeknek * Angyala ezt mondja vala : Igaz vagy † ÚRam, KI ‡ VAGY, KI VALAL, és Szent, hogy ezeket meg-büntetted; * v. 3. 4. † 2 Móſ. 9 : 27.
‡ rész. 1 : 4. 8.

6 Mert a' ſzenteknek és a' Próféták-nak véreket * ki-ontották; és vért adál nékik † inniok; mert méltók arra.
* r. 17 : 6. r. 22 : 12.

7 Es hallám, hogy más az * óltárról ezt mondja vala : Jól vagyon ÚRam, minden-ható Iſten, tökélletesek és igazak a' te itéletid! * r. 9 : 13.

8 A' negyedik Angyal-is ki-töltè az ö pohárát a' Napra, és adaték annak, hogy az embereket hévséggel gyöttené tüz által.

9 Es felette igen nagy hévséget ſzenvedének az emberek, és az Iſtennek nevét káromlák. kinek hatalma vala e' tsapáſokon, és nem térének-meg, hogy Iſtennek ditsöséget * adnának.
* v. 7.

10 Az ötödik Angyal-is ki-önté az ö pohárát ama' * fene-vadnak ſzékire, és lön az ö orſzága ſetét, és rágják vala az ö nyelveket a' bánatnak miatta. * r. 13 : 1-12.

11 Es káromlák a' mennyei Iſtent az ö bánatjoknak és ſebeiknek miatta, és meg-nem térének az ö *gonoſz* * tselekedeteikből. * r. 13 : 4. 14.

12 A' hatodik Angyal-is ki-önté az ö pohárát ama' nagy Eufrátes folyóvizbe, és meg-ſzárada annak vize, hogy a' Nap-kelet felöl jövö Királyoknak út kéſzíttetnék.

13 Es láték ama' ſárkány'* ſzájából, és ama' hamis ‡ Prófétának ſzájából, és ama' tiſztátalan lelkeket, a' békákhoz haſonlatoſokat, ki-jöni. * rész. 12 : 3. 4.
† r. 13 : 1-12. ‡ r. 13 : 11-17.

14 Mert ördögi lelkek azok, kik jeleket tésznek, kik el-mennek a' Földnek és az egész világnak Királyihoz, hogy egybe-gyüjtsék azokat a' minden-ható Iſtennek ama' nagy napjának * viadaljára. * r. 17 : 14. 19 : 17-21.

15 (Imé el-jövök mint a' * lopó. Boldog a' ki vigyáz és örzi az ö † ruháit, hogy mezítelenen ‡ ne járjon, és meg-ne láttaſſanak az ö ſzemérmei.)
* r. 3 : 3. Luk. 12 : 40. † r. 3 : 4. 18. 19 : 8. ‡ 2 Kor. 5 : 3.

16 Egybe-gyüjték azért öket a' helyre, melly Sídóúl neveztetik Armageddonnak.

17 A' hetedik Angyal-is ki-önté az ö pohárát a' levegö-égre, és nagy ſzózat jöve-ki a' mennyei Templomból * a' királyi-ſzéktöl, melly ezt mondja vala : MEG-LETT! * r. 11 : 19.

18 Es lönek *nagy* zendüléſek, villámáſok, és menny-dörgéſek : és lön nagy föld-indúlás, mellyhez haſonló ſoha nem volt, miólta az emberek a' földön vagynak, *tudni-illik* illyen nagy föld-indúlás.

19 Es ama' nagy * város három réſzre ſzakada, és a' Pogányoknak városaik el-esének, és a' nagy † Babilonról ‡ meg-emlékezék az Iſten, hogy adna annak innia az ö haragjának ** pohárából. * r. 17 : 6. 18. † r. 17 : 4. 5. ‡ r. 18 : 5. 6. * * r. 14 : 8-11. 18 : 1-21.

20 Es minden ſziget el-múlék, és a' hegyek * többé nem találtatának.
* rész. 6 : 14.

21 Es nagy kö-esö, mint egy-egy tálentom, ſzálla az égböl az emberekre, és káromlák az Iſtent az emberek a' kö-esönek tsapásá-ért; mert annak tsapáſa felette nagy vólt.

XVII. RESZ.

Meg-íratik a' nagy parázna és annak kárhoztattatáſa, öltözete, pohára: a' fene-vadnak, a' kinek fejei, ſzarvai.

1 ES jöve én hozzám egy a' hét * Angyalok közzül, kiknél a' hét pohár vala, és ſzólla velem, mondván : Jövel, és meg-mútatom néked A' NAGY PARAZNÁNAK † KARHOZTATASAT, KI A' SOK ‡ VIZEKEN ül, * r. 15 : 6. 7. † v. 3-6.
‡ v. 15.

2 Kivel paráználkodtak a' földnek † Királyi, és kinek paráznaságának borával * meg-réſzegedtek a' földnek lakoſi. * r. 18 : 3. 9. † Jér. 51 : 7.

3 Es mikor lélekben el-vitt vólna engemet egy puſztába, láték egy aſzſzonyi-állatot ülni egy veres fene-vadon, *melly fene-vad* vala tellyes káromlásnak neveivel, mellynek két feje * és tiz ſzarva vala. * r. 13 : 1.

4 Öltözött vala pedig az aſzſzonyi-állat veres bársonyba és skárlátba, és meg-ékesíttetett vala aranynyal és drága kövekkel és gyöngyökkel, kinek kezében egy arany pohár vala, melly teli vala az ö paráznaságának * utálatoſſágival és tiſztátalanságával.
* r. 18 : 2. 3.

5 Es az ö homlokán illyen név vala meg-írva : TITOK; * NAGY BABILON, A' FÖLDNEK PARAZNALKODÁSINAK ES UTALATOSSAGINAK ANNYOK. * 2 Theſſ. 2 : 7. r. 18 : 2. 9. 16.

6 Es látám, hogy az Aſzſzonyi-állat réſzeg vala a' ſzenteknek * vérekkel, és a' Jéſus' Mártiromnak vérekkel; és felette nagy tsudálkozáſſal tsudálkozám, mikor láttam vólna az aſzſzonyi-állatot. * r. 18 : 24.

7 És monda nékem az Angyal: Miért tsudálkozol? En meg-magyarázom tenéked ez aſzſzonyi-állatnak titkát, és a' fene * vadnak, a' melly ötet hordozza, mellynek hét feje és tiz ſzarva vagyon. * *v.* 3.

8 A' melly fene-vadat láttál, vólt, és nintsen; és a' mélységből * jö-fel, és mégyen a' veſzedelemre, és a' földnek lakoſi tsudálkoznak ö rajta, (a' kiknek neveik nintsenek bé-írva az életnek † könyvében, e' világ' fundamentomának fel-vettetésétől fogva,) látván a' fene-vadat, a' melly vala, és nintsen, mindazáltal vagyon.

*r. 13: 1. † *r.* 13: 8.

9 Itt tetſzik-meg az elme, a' melly-ben vagyon * böltseség. A' hét † Fö jegyzi a' hét hegyeket, mellyeken az aſzſzonyi-állat ül. *r. 13: 18. † *r.* 13: 1.

10 És Királyok-is heten vagynak, az öte el-eſett, az egyik ugyan vagyon, *és* a' máſik még el-nem jött; és mikor el-jövénd, kevés *ideig* kell annak uralkodnia.

11 A' fene-vad pedig, a' melly vala, és nintsen, nyóltzadik az, és a' hét közzül-való, és a' veſzedelemre mégyen.

12 A' tiz * ſzarvak pedig, mellyeket láttál, tiz Királyok, kik még birodalmat nem vettenek, de véſznek hatalmat mint Királyok egy órában a' fene-vaddal. *r. 13: 1. *Dán.* 7: 20. 24.

13 Ezeknek egy tanátsok vagyon, és az ö erejeket és hatalmokat adják * a' fene-vadnak. * *v.* 17.

14 Ezek a' Bárány * ellen viaskodnak, és a' Bárány meg-győzi öket; mert URAKNAK URA † ES KIRALYOKNAK KIRALYA, és az ö vele valók, hivataloſok, válaſztattak és hívek. *r. 14: 1. † *rész.* 19: 16.

15 Es monda nékem: A' vizek, * a' mellyeket láttál, a' hol a' PARAZNA ül, népek † azok, ſokaságok, nemzetségek és nyelvek. * *v.* 1.

† *Eſa.* 8: 7.

16 Es a' tiz * ſzarvak, mellyeket láttál a' fene-vadon, ezek meg-gyülölik a' paráznát, és ö magát hagyják és mezítelenen, és éſzik annak húſait, és meg-égetik † ötet tüzzel.

* *v.* 3. 12. † *r.* 16: 19. 18: 8.

17 Mert az Iſten adta azoknak ſzívekbe, hogy azt tselekedjék a' mi önéki kedves: és hogy egy értelemben légyenek, és engedjék * az ö birodalmokat a' fene-vadnak. míglen bé-telnek az Iſten' beſzédi. * *v.* 13.

18 Es az aſzſzonyi-állat * a' mellyet láttál, ama' nagy város, † mellynek birodalma vagyon a' földnek Királyin.

* *v.* 4. 5. † *r.* 16: 19.

XVIII. RESZ.

Babilonnak le-omlása, és azon minden Királyoknak és kalmároknak jajgatáſok: és a' Szenteknek és a' Próféták nagy örömök.

1 ES ezek után láték más Angyalt le-ſzállani mennyből, kinek nagy hatalma vala, annyira hogy a' föld fénlenék annak ditsőségének miatta.

2 Es kiálta tellyes erejéből nagy ſzóval mondván: LE-OMLOTT, * LE-OMLOTT AMA' NAGY BABILON! és lett ördögöknek † lakó helyekké, minden tiſztátalan léleknek tömlöttzévé, és minden tiſztátalan és gyülölséges madárnak tömlöttzévé. * *r.* 14: 8. † *Eſa.* 13: 21. 34: 11. 13.

3 Mert az ö paráznaságának haragjának * borában ittanak minden népek, és a' földnek Királyi ö véle paráználkodtak, és a' földnek kalmári az ö gyönyörüséges gazdagságival meg-gazdagodtanak. * *r.* 14: 8. 17: 2. *Jér.* 51: 7.

4 Es hallék más ſzózatot mennyből, melly ezt mondja vala: Fuſſatok-ki † *Babilonból* én népem, és ne légyetek réſzeſek az ö * büneiben, hogy az ö büntetéſivel ne büntetteſſetek. † *Eſa.* 48: 20. *Jér.* 51: 6. * *r.* 17: 6.

5 Mert az ö bünei meg-gyülvén, ſzinte az égig † hatottanak, és megemlékezett az Iſten az ö * gonoſzságiról. † *Jér.* 51: 9. * *r.* 16: 19.

6 Fizeſſetek úgy néki, és a' mint ö fizetett néktek, és két-ſzerrel kettőzteſſétek-meg néki *a' büntetéſt* az ö tselekedetei ſzerínt; a' melly pohárból * itatott *titeket*, ugyan azonból két annyit adjátok néki innia. † *Sólt.* 137: 8. *Jér.* 50: 15. 29. * *v.* 24.

7 Mennél fellyebb emelte vólt magát, és *mennél* nagyobb gyönyörüségben élt: annál nagyobb kínnal és keſerüséges ſiráſſal fizeſſetek néki; mert ez mondja az ö ſzívében: Ugy * ülök mint Királyné-aſzſzony, és nem vagyok özvegy, és ſemmi keſerüséget nem látok ſoha. * *r.* 17: 4. 18. *Eſa.* 47: 7. 8.

8 Ennek-okáért egy nap jönek ö reája az ö tsapáſi, a' halál, a' ſiralom és az éhség, és tüzzel * égettetik-meg; mert erös az UR Iſten, ki meg-bünteti ötet. * *r.* 17: 16. *Eſa.* 47: 8-12.

9 És ſiratják † ötet, és jajgatnak ö rajta a' földnek Királyi, a' kik azzal * paráználkodtak és gyönyörüségben éltenek, mikor az ö égésének füſtit látándják, † *v.* 19. * *r.* 17: 2.

10 Nagy távol állván az ö kínjától-való félelem miatt, és ezt mondván: JAJ! JAJ! AMA' NAGY VAROS, * BABILON, ama' hatalmas város, kinek egy órában jött-el ítéleti!

* *r.* 14: 8. *Jér.* 51: 8. 41.

11 A' földnek kalmári-is * ſiratják és jajgatják ötet; mert az ö árúikat immár

már ſenki nem vészi. **v. 19.*

12 Az aranynak, eziſtnek, drága könek, gyöngyöknek, bíbornak, bárſonynak, felvemnek, skárlátnak árúit: és minden thiinum-fát, minden élefánt-tetem-edényt, és drága fából, rézből, vasból, és márvány-köből tsinállt minden edényt:

13 Es ſa-hajat, drága illatú ſzerſzámot, kenetet, temjént, bort, olajt, ſemlyét, gabonát, barmokat, juhokat, lovakat, ſzekereket és rabokat, és embereknek életeket.

14 Es a' te lelkednek kivánságának gyümöltsi el-távoztak te töled; és minden firos és drága állatok el-távoztak te töled, és többé azokat meg-nem találod.

15 Ez illyen marháknak, *mondom*, árosi, kik meg-gazdagodtak ö töle, távol állanak, az ö kínjától-való félelemnek miatta, ſirván és jajgatván,

16 Es ezt mondván: JAJ! JAJ! AMA' NAGY VAROS, * melly öltözött vala bíborba és bárſonyba, és skárlátba, és meg-ékesíttetett vala arannyal, drága kövekkel és gyöngyökkel, *el-veſzett!* mi-módon hagyattattak-el egy órában ennyi gazdagságok? **r. 17: 4-6. 18.*

17 Es minden hajós meſterek, és a' hajókban járóknak minden ſokaságok és evezök, és valakik a' tengeren kereskednek, távol állanak:

18 Es kiáltanak látván az ö égésének * füſtit, és ezt mondják: Mitsoda *város* vólt haſonlatos e' nagy városhoz! **r. 19: 3.*

19 Es port hányván az ö * fejekre, kiáltanak ſirván és jajgatván, és ezt mondván: JAJ! JAJ! hogy ama' nagy város, mellyben meg-gazdagodtak mindenek, a' kiknek hajóik vóltanak a' tengeren, annak drágalátos vóltából, egy órában el-puſztúlt!

** Józ. 7: 6. Jób. 2: 12.*

20 ÖRÜLJ ANNAK VESZEDELMEN MENNY, † SZENT APOSTOLOK ES PROFETAK! MERT AZ ISTEN MEG-BÜNTETTE BABILONT, TI ERETTETEK * VALO BOSZSZU-ALLASABAN!

† *Jér. 51: 48. *v. 24.*

21 Es egy erös Angyal, egy nagy malom-kőhöz haſonló követ fel-vön, és a' tengerbe veté, * ezt mondván: Illyen módon nagy ſebeſséggel vettetik-el Babilon ama' nagy város; és többé meg-nem találtatik! * *Jér. 51; 63. 64.*

22 Es hegedüsöknek, * muſikáſoknak, ſipoſoknak és trombitáſoknak ſzavok többé te benned nem hallattatik, és ſemmi meſterségnek meſtere nem találtatik többé te benned; és malomnak zúgáſa nem-hallattatik te benned többé! * *Eſa. 24: 8.*

Ezék. 26: 13.

23 Es ſzövétneknek világoſſága többé te benned nem fénlik: és * vőlegénynek és meny-aſzſzonynak ſzava nem hallattatik többé te benned; mert a' te kalmárid valának a' földnek Fejedelmi, és a' te büvöléſiddel † el-tévelyedtenek minden népek.

* *Jér. 7: 34. 16: 9.* † *v. 3. 13: 12-14.*

24 Es abban találtatott a' Próféták és a' ſzenteknek * vérek, és mindeneknek, valakik meg-ölettettenek a' földön. * *r. 17: 6.*

XIX. RESZ.

Eneklés és öröm mennyekben a' nagy paráznának büntetésén. A' Bárány' menyegzője.

1 ES ezeknek utánna hallám nagy ſokaságnak nagy ſzavát az égben, melly ezt mondja vala: HALLELU-JAH; IDVESSEG, DITSÖSEG, TISZTESSEG, ES HATALOM A' MI URUNKNAK ISTENÜNKNEK!

2 Mert tökélletesek és igazak az ö itéleti, és ama' nagy † paráznát, melly a' földet meg-döglette az ö paráznaságával, meg-itélte, és boſzſzút állott ö rajta az ö ſzolgainak * vérek-ért, *ki-keresvén azt* annak kezéből.

† *r. 18: 2. 3.* * *r. 17: 6. 18: 20. 24.*

3 Es máſod-ſzor-is mondának: HALLELU-JAH: és annak * füſti fel-megyen mind örökkön örökké.

r. 14: 16. 18: 8. 18. Eſa. 34: 10.

4 Es le-borúlának ama' huſzon-négy † Vének, és ama' négy * lelkes állatok, és a' ſzékben ülö Iſtent imádák, mondván: Amen! Hallelu-jah!

† *r. 4: 4.* * *r. 4: 6-8.*

5 Es a' ſzéktől * ſzózat jöve-ki, melly ezt mondja vala: DITSERJETEK A' MI ISTENÜNKET MINDEN Ö SZOLGAI, ES KIK FELITEK ÖTET, KITSINYEK ES NAGYOK!

* *r. 4: 2. 3.*

6 Es hallék mint nagy ſokaságnak ſzavát, és mint ſok vizeknek zúgáſát, és mint nagy menny-dörgéſeknek ſzavát, kik ezt mondják vala: HALLELU-JAH; * mert uralkodik ama' Minden-ható, a' mi Urunk Iſtenünk!

* *r. 11: 15. 17. 12: 10.*

7 Örüljünk és örvendezzünk, és adjunk ditsöséget néki; mert el-jött a' † Báránynak * menyegzője, és az ö feleſége ‡ el-kéſzítette magát. † *r. 14: 1.* * *Máté 22: 2. 25: 10.* † *r. 21: 2.*

8 Es adatott néki hogy fel-öltözzék tiſzta és fényes * bíborba, mert a' bíbor a' ſzenteknek meg-igazúlásók.

** Sólt. 45: 14. 15.*

9 Es monda énnékem: Ird-meg: Bóldogok azok, a' kik a' Bárány' menyegzőjének vatsorájára * hivattak. És monda nékem: Az Iſtennek e' beſzédi igazak.

igazak. * *Máté* 22: 2.

10 Es le-borúlék annak lábainál, hogy imádnám ötet, de ezt mondá nékem: * Meg-láss azt ne *mivéld*; te szolga társad vagyok, és a' te atyádfiaié, kiknél vagyon a' Jésusnak tanúbizonyság-tétele. Istent imádjad; mert a' PROFÉTALASNAK LELKE a' Jésusról-való tanú-bizonyság. * *r.* 22: 8. 9.

11 Es látám, hogy az ég meg-nyilatkozott, és ímé *vala* egy fejér † ló, és a' ki azon ül vala, hivattatik vala HIVNEK ES * IGAZNAK, és *ki* igazán ítél és viaskodik. † *r.* 6: 2. * 3: 7.

12 Es az ö szemei ollyanok *valának* mint a' tüznek * lángja; és az ö fejében sok koronák; és az ö neve megíratott vala, mellyet senki nem tud vala, hanem csak ö maga. * *r.* 1: 14.

13 Es öltöztetett vala vérrel * megfestetett ruhába, és neveztetik az ö neve, ISTENNEK † IGÉJENEK.

* *Esa.* 63: 1. 2. † *Ján.* 1: 1. 14.

14 Es a' mennyei † seregek követik vala ötet fejér lovakon, kik fel-öltöztettek vala fejér és tiszta * bíborba.

† *r.* 7: 9. * *v.* 8.

15 Es az ö szájából származik vala éles fegyver, hogy azzal verné a' Pogányokat; mert ö birja azokat † vasvesszővel, és ö az, a' ki nyomja a' minden-ható Isten' haragjának és búsúlásának borának * sajtóját.

† *Sólt.* 2: 9. * *r.* 14: 19. 20. *Esa.* 63: 3.

16 Es az ö ruháján és tomporán meg vala irva ez ö neve: * KIRÁLYOKNAK KIRÁLYA, ES URAKNAK URA!

* *r.* 17: 14.

17 Es láték egy Angyalt állani a' Napban, ki kiálta nagy szóval, ezt mondván minden madaraknak, mellyek repesnek vala az égnek közepette: Jöjjetek-el és gyüljetek-egybe a' nagy Istennek * vatsorájára;

* *Ezék.* 39: 4. 17.

18 Hogy egyétek a' Királyoknak húsokat, a' Hadnagyoknak, az erösöknek húsokat, a' lovaknak és azokon ülöknek húsokat, és minden szabadosoknak és szolgáknak, kitsinyeknek és nagyoknak húsokat.

19 Es látám, hogy ama' * fene-vad és a' földnek Királyi, és azoknak seregeik egybe-gyültek, hogy viaskodjanak az ellen, a' ki a' lovon ül vala, és az ö serege ellen. * *r.* 13: 1-11. 17: 14.

20 Es meg-fogattaték a' fene-vad, és ö véle együtt ama' hamis † Próféta, a' ki tsudákat * tett vala ö előtte, mellyekkel el-tsalta azokat, a' kik a' fene-vadnak béllyegét ‡ fel-vették vala, és a' kik imádták annak képét, *és* vettetének elevenen ök ketten a' kénkövel égö tüzes tóba. † *r.* 16: 13. * *r.* 13: 13. 15. ‡ *r.* 13: 16.

21 Es a' többi meg-öletének a' lovon ülönek fegyverével, † melly az ö szájából származik vala, és minden madarak * meg-elégedének azoknak húsokkal. † *v.* 15. * *v.* 17.

XX. RESZ.

Anya-szent-egy-ház' bóldogsága e' földön ezer esztendeig.

1 ES láték egy Angyalt le-szállani mennyből, kinél vala a' mélységnek * kúltsa, és nagy vas-lántz az ö kezében: * *r.* 9: 1.

2 Es meg-fogá a' sárkányt, * ama' régi kigyót, ki az ördög és a' Sátán, és meg-köté azt a' lántztzal ezer esztendeig. * *r.* 12: 3. 4. 12. 13.

13; 3. 4. 1 *Tim.* 6. 15.

3 Es veté ötet a' mélységbe, és bérekeszté ötet, és fellyül rajta megpetsétlé, hogy többé el-ne * hitesse a' népeket, míg bé-telnek az ezer esztendök; mert azután el-kell néki öldoztatnia egy kevés időre.

* *r.* 16: 4. 16.

4 Es láték székeket és le-ülének azokra, és adaték nékik itélet-tételre-való hatalom. Es *látám* azoknakis lelkeket, * a' kiknek fejeket vették a' Jésus felöl-való bizonyság-tétel-ért, és az Istennek beszédé-ért, és kik nem imádták a' † fene-vadat, sem annak képét, és nem vették annak béllyegét ‡ sem homlokokra, sem kezekre; és élnek és ** uralkodnak a' Krisztusal ezer esztendeig. * *rész.* 6: 9. 10.

† *r.* 13: 12. 15. ‡ *r.* 13: 13.

** *r.* 6: 11.

3 A' halottaknak pedig többi meg-nem elevenednek, míg-nem bé-telnek az ezer esztendök. Ez az első fel-támadás.

6 Bóldog és szent, a' kinek része vagyon ez első fel-támadásban; mert ezeken nints hatalma a' második halálnak, hanem lésznek az Istennek és a' Krisztusnak * Papjai, és uralkodnak ö véle ezer esztendeig. * *r.* 1: 6, 5: 10.

1 *Pét.* 2: 5. 9.

7 Es mikor el-telnek az ezer esztendök, a' Sátán el-óldatik * az ö fogságából. * *v.* 3.

8 Es ki-mégyen hogy el-tsalja a' földnek négy szegeletin lakozó népeket, GOGOT * és a' MAGOGOT; hogy egybe-gyüjtse azokat viadalra, kiknek számok mint a' tenger' fövenye. * *Ezék.* 38: 2.

9 Es fel-jövének a' föld' szélességére, és környül-vévék a' szenteknek táborokat, és a' szerelmetes várost; de Istentől mennyből tüz szálla-alá, * melly meg-emésztе azokat. * *Ez.* 39: 6.

10 Es az ördög, a' ki-el-tsalja vala öket, vették a' tüznek és kén-kőnek tavába: * hol vagyon ama' fene-vad, ama' hamis Próféta, és kínoztatnak éjjel

éjjel és nappal mind örökkön örökké.
* *r.* 19 : 20.

11 Es láték egy nagy fejér királyi-
fzéket, melliyhen egy valaki ül vala,
kinek tekinteti elöl el-múlék a' föld és
az ég, mellyeknek helyek nem találta-
tének.

12 Es látám a' halottakat, nagyo-
kat és kitsínyeket, állani az Iften elött,
és a' könyvek * meg-nyittatának; és
más könyv-is nyittaték-meg, melly az
életnek † *könyve*: és meg-itéltetének a'
halottak azokból, mellyek a' könyvek-
be irattattak vala, az ö tselekedeteik
fzerínt. * *Dán.* 7 : 10. † *rész.* 13 : 8.
Filip. 4 : 3.

13 A' tenger-is ki-adá a' halottakat,
mellyek ö benne vóltak; a' halál-is, és
a' pokol meg-adák a' halottakat, mel-
lyek ö nálok vóltak, és itélet lön
mindenekről az ö tseledeteik fzerínt.

14 A' pokol pedig és halál * vetteté-
nek a' tüznek † tavába, melly a' má-
fodik halál, * 1 *Kór.* 15 : 26. 54. 55.
† *r.* 19 : 20.

15 Es valaki nem találtatott bé-írva
az élet' * könyvébe, a' tüznek tavába
vetteték. * *r.* 13 : 8.

XXI. RESZ.

Uj ég és új föld: Mennyei Jérusálem.

1 Ezután láték új eget * és új föl-
det; mert az elsö ég és az elsö
föld el-múlt vala, és a' tenger többé
nem vala. * *Esa.* 65 : 17. 2 *Pét.* 3 : 13.

2 Es én János látám a' fzent várost,
az új Jérusálemet *, melly az Iftentöl
fzálla-alá mennyböl; és el-kéfzíttetett
mint-egyfel-ékesíttetett meny-aszfzony
† a' vö-legénynek. * *v.* 10. *Gal.* 4 : 26.
† *Efés.* 5 : 26. 27.

3 Es hallék nagy fzózatot mennyböl, melly ezt mondja vala: Imé az Iftennek hajléka * az emberekkel vagyon, és ö vélek lakozik; és ök ö népei léfznek, és az Iften az ö Iftenek ö vélek léfzen. * 2 *Kór.* 6 : 16. *Ezék.* 37 : 27.

4 Es az Iften el-töröl * minden köny-húllatáft az ö fzemeikről; és a' halál † többé nem léfzen, fem a' ke-serüséggel való fírás, fem kiáltás, fem femmi fájdalom nem léfzen többé; mert az elsök el-múltanak.
* *r.* 7 : 17. † *r.* 20 : 14.

5 Es monda az, a' ki fzékben * ül va-la: Imé mindeneket † meg-újítok. Es monda nékem: Ird-meg; mert e' be-fzédek tökélletefek és igazak.
* *r.* 20 : 11. † 2 *Kór.* 5 : 17.

6 Es monda nékem: MEG-LETT: EN VAGYOK AZ ALFA ES AZ O-MEGA, A' KEZDET ES VEGE-ZET. En a' fzomjuhozónak adok az * élö víznek forrásából ingyen.
* *Esa.* 55 : 1. 2.

7 A' ki diadalmas léfzen, minde-nekkel † birni fog, és léfzek annak Iftene, és ö énnékem fiam léfzen.
† *r.* 2 : 26-28. 3 : 21.

8 A' félelmefeknek pedig és hitetle-neknek, és átkoztaknak, gyilkofoknak * paráznáknak; büvösbájofoknak, bál-vány-imádóknak, és minden hazu-goknak réfzek, a' tüzzel és kén-kövei égö tóban léfzen, melly a' máfodik halál. * *r.* 22 : 15.

9 Es jöve én hozzám egy ama' hét * Angyalok közzül, kiknél valának a' hét utólsó tsapáfokkal tellyes hét po-harok, és fzólla nékem, mondván: Jövel, meg-mutatom néked a' meny-aszfzonyt, a' Bárány' † feleségét.
* *r.* 15 : 1. 6. 7. † *v.* 2.

10 Es fel-vön engemet lélekben egy nagy és magas hegyre, és meg-mútá-tá nékem ama' nagy várost, a' Szent Jérusálemet, melly Iftentöl fzállott-alá mennyböl,

11 Mellyben vala az Iften' ditsösé-ge; és mellynek világofsága hafonla-tos vala a' drágalátos köhöz, úgy mint Kriftályhoz, hafonlóképpen fénlö Jáspis köhöz.

12 Es vala nagy és magas kerítéfe, mellynek tizen-két kapui valának, és a' kapukban tizen-két Angyalok, és fel-irott nevek, mellyek az Izrael' fiainak tizen-két † nemzetségeknek nevei.

13 Nap-kelet felöl három kapu *va-la*: Efzakról három kapu; Délről há-rom kapu; Nap-nyúgatról-is három kapu. † *Ezék.* 48 : 31-34.

14 Es a' város kerítésének tizen-két fundamentomi valának; mellyeken vala a' Báránynak * tizen-két Apoftoli-nak nevek. * *Máté* 10 : 2. 4. *Ján.* 1 : 29. *Efes.* 2 : 20.

15 A' ki pedig én velem fzóll vala, annak kezében vala egy arany * vefz-fzö, hogy meg-mérné a' várost, an-nak kapuit és falait. * *Ezék.* 40 : 3. *Zak.* 2 : 1.

16 A' város pedig négy fzegeletüen helyheztetett, mellynek hofzfzúsága annyi, mennyi fzéleffége. Es meg-méré a' várost a' vefzfzö-fzállal tizen-két * ezer futamatnira; és annak hofz-fzúsága, fzéleffége, és magasága egyenlö. * *Ezék.* 48 : 16.

17 Es meg-méré annak kerítését fzáz negyven-négy fingre, embernek mértékével, melly az Angyalé.

18 A' kerítésnek pedig rakása vala Jáspisból: a' város pedig tifzta arany, *és* hafonlatos a' tifzta üveghez.

19 Es a' város' kerítésének funda-mentomi meg-ékesíttettek minden fé-le drágalátos kövekkel. Az elsö fun-damentom *vala* Jáfpis: a' második Safir: a' harmadik Kálczedónius: a' negyedig Smaragd:

20 Az ötödik Sárdónix: a' hatodik Sárdius: a' hetedik Krisólitus: a' nyóltzadik Berillus: a' kilentzedik Topázius: a' tizedik Krisóprásus: a' tizen-egyedik Hiácinthus: a' tizen-kettödik Améthistus.

21 A' tizen-két kapuk pedig tizen-két drága köböl vagynak. és egyenként a' kapuk egy-egy drága köböl vagynak; és e' városnak piatza tiszta arany, mint az által-látszó üveg.

22 Es Templomot nem láttam abban; mert a' Minden-ható UR Isten annak Temploma, és a' Bárány.

23 Es e' város nem szükölködik a' Nap nélkül, vagy a' Hóld nélkül, hogy abban fénlenének; mert az Istennek ditsősége meg-fényesítette azt, és annak szövétneke a' Bárány.

* *r.* 22: 5. *Esa.* 60: 19. 20.

24 Es a' Pogányok közzül a' kik meg-tartattak, járnak annak * világánál: és a' földnek Királyi az ö ditsőségeket és tiszteséget abba viszik.

* *Esa.* 60: 3.

25 Es annak kapui nappal bé-nem zárlatnak; mert ott * éjtszaka nem lészen.

26 Es a' Pogányoknak ditsőségek és tiszteségek abba vitetik.

* *r.* 22: 5. *Esa.* 60: 11.

27 Nem mégyen-bé abba semmi, valami meg-fertéztetett *, vagy a' ki valami útálatosságot tselekeszik, vagy hazugságot szól; hanem a' kik bé-irattak a' Bárány' † életének könyvébe.

* *r.* 22: 15. † *Ján.* 10: 11. 27. *Filip.* 4: 3.

XXII. RESZ.

A' mennyei Paraditsom le-iratik: e' Könyv be-rekeztetik.

1 ES meg-mútatá nékem aztán az élet' vizének tiszta folyó-vizét, melly világos vala mint a' kristály, melly ki-jö vala az Istennek és a' Báránynak széki-töl.

2 Annak piatzának közepette pedig, és a' folyó-viznek két felén *vala* az életnek † fája, melly tizen-két gyümöltsöt terem vala: minden hónapban pedig terem vala: és a' fának levelei a' Pogányoknak egésségekre * valók *valának*. † 1 *Mós.* 2: 9.

* *Ezék.* 47: 12.

3 Es semmi átkozott állat nem lészen többé: hanem az Istennek és a' Báránynak széki lészen abban, és az ö szolgai szolgálnak öneki:

4 Es látják az ö orczáját, és az ö neve * homlokokon *lészen*.

* *r.* 3: 12.

5 Es ott * éjtszaka nem lészen; és nem szükölködnek szövétnek' világosága nélkül, sem a' Napnak világosága nélkül; mert az UR Isten világosítja-meg öket: és országolnak mind örökkön örökké. * *r.* 21: 23. 25.

Esa. 60: 19. 20.

6 Es monda nékem: E' beszédek igazak és tökélletesek, és a' szent Prófétáknak URa Istene * botsátotta-el az ö Angyalát, hogy meg-jelentse az ö szolgainak *azokat*, a' mellyeknek kell meg-lenniek hamar. * *r.* 1: 1.

7 Imé el-jövök † hamar. Bóldog a' ki meg-tartja * e' könyv' Prófétálásának beszédit. † *r.* 3: 11. * *r.* 1: 3.

8 En *vagyok* pedig János, ki ezeket hallottam és láttam: és mikor hallottam és láttam vólna *ezeket*, le-borúlék * az Angyal' lábai elött, hogy ötet imádnám, a' ki nékem ezeket meg-mútatta vala. * *r.* 19: 10.

9 A' pedig monda nékem: Meglássd hogy azt ne tselekedjed; mert néked szolga társad vagyok, és a' te Próféta atyád-fiainak, és azoknak kik meg-tartják e' könyvnek beszédit. * AZ ISTENT IMADJAD.

10 Azután monda nékem: Bé-ne-petsételd † e' könyvnek Prófétálásának beszédit; mert az idö * közel vagyon. † *Dan.* 28: 26. 12: 4 * *v.* 12.

11 A' ki árt, ártson ezután-is; és a' ki fertelmes, légyen ezután-is fertelmes: és a' ki igaz, igazíttassék-meg ezután-is; és a' ki szent, ezután-is szenteltessék-meg.

12 Es ímé hamar el-jövök; és az én jutalmam én velem *vagyon*, hogy meg-fizessek mindennek, a' mint az ö * tselekedete lészen.

* *Róm.* 2: 2. 2 *Kór.* 5: 10.

13 En vagyok az * ALFA ES AZ OMEGA, A' KEZDET ES A' VEGEZET, AMAZ ELSÖ ES UTOLSO. * *r.* 1: 8. 11. *Esa.* 41: 4.

14 Bóldogok a' kik meg-tartják az ö † parantsolatit, hogy légyen nékik szabadságok az életnek * fáján, és a' kapukon ‡ menjenek-bé a' városba.

† *r.* 12: 17. 1 *Ján.* 3: 23. * *v.* 2.

1 *Mós.* 3: 22-24. ‡ *r.* 21: 10. 21.

15 De kün maradnak az ebek, * a' büvösbájosok, a' párázsnák, a' gyilkosok, a' bálvány-imádók; és a' ki szereti és szólja a' hazugságot.

* *r.* 21: 27. 1 *Kór.* 6: 10.

16 En Jésus † botsátóttam az én Angyalomat, hogy ezekről bizonyságot tenne tinéktek a' Gyülekezetekben. EN VAGYOK A' DAVIDNAK AMA' * GYÖKERE ES AGA; AMA' FENYES ES HAJNALI ‡ TSILLAG.

† *r.* 1: 1. 2. * *Esa.* 11: 1. 10. *Máté* 1: 1-16. *Róm.* 15: 12. ‡ 2 *Pét.* 1: 19.

17 A' Lélek-is és a' meny-aszszony † ezt mondják: JÖVEL: a' ki hallja-is ezt mondja: JÖVEL; és a' ki * szomjúhozik, jöjjönel; és a' ki akarja, végye

gye az életnek ‡ vizét ingyen.
† r. 21 : 9-27. * Eſa. 55 : 1. ‡ v. 1.

18 Együtt bizonyságot † tészek pedig mindennek, a' ki e' könyvnek Próféталásának beſzédét hallja : HOGY VALAKI EZEKHEZ HOZZÁ-TESZEN, * E' KÖNYVBEN MEG-IRATOTT TSAPASOKAT VETI ISTEN ARRA; † v. 16. * § Móſ. 4:2. 12:32.

19 ÉS HA VALAKI EL-VEJEND E' KÖNYVNEK PROFETALASANAK BESZEDIBÖL, AZ ISTEN ANNAK RESZET EL-TÖRLI AZ ÉLETNEK † KÖNYVEBÖL, ÉS A' SZENT * VÁROSBOL, ÉS AZOKBOL, A' MELLYEK E' KÖNYVBEN MEG-IRATTATTAK.
† r. 13 : 8. * r. 21 : 10.

20 Ezt mondja a' ki † ezekröl bizonyságot tészen : BIZONY HAMAR * EL-JÖVÖK, AMEN ! JÖVEL AZERT URAM JESUS ! † v. 16. 18. * r. 1 : 7.

21 A' MI URUNK JESUS KRISTUS' KEGYELME *LEGYEN* MINDNYAJAN TI VELETEK. AMEN!

Az Uj Teſtamentomnak vége.

AZ EGYEDüL BÖLTS ISTENNEK, A' MI MEG-TARTONKNAK, DITSÖSSEG, NAGYSAG, ERÖ ES HATALOM MOSTAN-IS ES MIND ÖRÖKKE, AMEN. *Júd. v. 25.*